

HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGES

TRYCKTA HANDLINGAR

FÖR

1902.

HELSINGFORS,

TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI

1903.

Innehåll:

- N:o 1. *Förteckning* öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 December 1901 oafgjorda ärenden.
- » 2. *Handlingar* i frågan om anslag för upprätthållande af ett arbetshem för kvinnor.
- » 3. *Framställning* angående nya stadgar för Maria sjukhus.
- » 4. *Handlingar* angående upplåtande af tomt för ett sjömanshem i Helsingfors.
- » 5. *Utskottsbetänkande* angående ordnandet af handeln med spritdrycker samt utskänkningen af sprit- och maltdrycker.
- » 6. *D:o* i fråga om billiga och ändamålsenliga arbetarebostäder.
- » 7. *Utlåtande* angående användningen af Societetshuset.
- » 8. *D:o* i fråga om utfärdande af föreskrifter för undvikande af olägenheter genom rök från ångpannor och andra förbränningshårdar.
- » 9. *Handlingar* rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1901.
- » 10. *D:o* rörande renhållningsväsendets i staden ordnande.
- » 11. *Utskottsbetänkande* med anledning af en utaf föreningen «Eget hem för Sörnäs folkbarn-trädgård» inlemnad ansökan om förlängd besittningsrätt till den tomtplats å villalägenheten Eko, hvarest «Folkets hem» är beläget.
- » 12. *D:o* i fråga om afhysande af Gumtäckt, Mejls och Grejus lägenheter under Helsingfors stad.
- » 13. *Förslag* angående vattenledningsarbeten.
- » 14. *Handlingar* angående upprätthållande af vintertrafik på Helsingfors.
- » 15. *Utskottsbetänkande* i fråga om nya stadgar för Maria sjukhus.
- » 16. *D:o* i fråga om uppförande af en paviljong för lungsotspatienter vid fattiggården.
- » 17. *D:o* angående särskilda ansökningar om rätt till försäljning och utskänkning af spritdrycker.
- » 18. *Frågan* om skadade arbetaren T. Parkkonens ansökan om understöd.
- » 19. *Handlingar* i fråga om elektriska ledningar.
- » 20. *Framställning* angående inrättandet af en arbetsförmedlingsbyrå.
- » 21. *Utlåtande* i fråga om priset för värmegas till enskild förbrukning.
- » 22. *Handlingar* rörande frågan om vattenledningsvattnets rening.
- » 23. *D:o* i fråga om den kvinliga läkarebefattningen i Helsingfors.
- » 24. *Utskottsbetänkande* med förslag till fördelning af utskänkings- och utminuteringsaktiebola-gens vinstmedel.
- » 25. *D:o* med anledning af Helsingfors telefonförenings ansökan att få nedlägga telefonledningar i stadens gator.
- » 26. *D:o* med anledning af en hos Stadsfullmäktige väckt motion beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna.
- » 27. *D:o* i fråga om förslag till stadsplan för Tölöområdet.
- » 28. *Betänkande* i frågan om upptagande af ett nytt obligationslån.
- » 29. *Handlingar* i fråga om anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk.

- N:o 30. *Handlingar* rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1901.
- » 31. *Framställning* angående uppställandet af belysningsverkets räkenskaper.
 - » 32. *Utskottsbetänkande* i anledning af gjord framställning om särskilda förändringars vidtagande beträffande polisinrättningen.
 - » 33. *Utlåtande* rörande tomtplats för stadens tillernade nya gas- och elektricitetsverk.
 - » 34. *Förslag* till aflagringsbassiner för Vandavattnets rening.
 - » 35. *Handlingar* i fråga om ökande af sjukvårds- och läkarepersonalen vid fattigvårdens sjukvårdsanstalter.
 - » 36. *D:o* hörande till frågan om aflagringsbassiner för Vandaåvattnets rening.
 - » 37. *D:o* rörande användning vid Drätselkammaren och underlydande kontor af de begge inhemska språken.
 - » 38. *Framställning* i fråga om afhjälpanhet af särskilda missförhållanden vid torghandeln i Helsingfors.
 - » 39. *Handlingar* rörande tillsättande af en andra yngre bokhållare och en andra vaktmästare vid Drätselkontoret.
 - » 40. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1903, upprättadt af Drätselkammaren.
 - » 41. *Utskottsbetänkande* i fråga om staden tillkommande ersättning med anledning af inrättandet utaf Sveaborgs fästningsplanad.
 - » 42. *Handlingar* rörande frågan om pensionering af Helsingfors stads tjänstemän.
 - » 43. *Utskottsbetänkande* med anledning af Drätselkammarens förslag till åtgärder, föranledda af Stadsfullmäktiges beslut beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna.
 - » 44. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1903, upprättadt af Magistraten.
 - » 45. *Handlingar* rörande framtida disposition af lägenheterna Vallgård, Salli, Kaavi, Savila och Dal.
 - » 46. *Utskottsbetänkande* i fråga om ordnandet af minutförsäljningen utaf maltdrycker.
 - » 47. *D:o* i fråga om arrenderätten till villalägenheten N:o 56 a Kinnekulle.
 - » 48. *D:o* angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1903.
 - » 49. *D:o* angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
 - » 50. *Utgifts- och inkomststat* för Helsingfors stad år 1903, faststæld af Stadsfullmäktige den 20 december 1902.

Förteckning

öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 December 1901 oafgjorda ärenden.

Tiden, då ärendet inkom	Ärendets beskaffenhet	På hvad ärendet beror
a) Från föregående år beroende		
1891. Mars 2.	Stadsfullmäktiges i Uleåborg anhållan om åtgärd för uppgörande af förslag till reglemente för en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän.	Den 9 April 1895 öfverlemnades ärendet till en komité, bestående af Herrar Schybergson, Widerholm och Kullhem. Den 21 September 1897 utsågs Hr Ramsay till medlem i komitén i st. f. Hr Schybergson.
Mars 10.	Frågan om renhållningsväsendets ordnande.	Sedan Helsovårdsnämnden med utlåtande i ärendet inkommit, hafva Stadsfullmäktige den 26 Februari 1901 beslutit inhemta Drätselkammarens yttrande i ärendet.
1893. Maj 8.	Ang. grunderna för pensionering af Helsingfors stads tjänstemän och botjente.	Sedan ett särskildt utskott, bestående af Herrar Federley, Castrén och Stjernvall inkommit med betänkande i ärendet, hafva Stadsfullmäktige den 20 Oktober 1896 anhållit att Magistraten ville inhemta vederbörande stadsmyndigheters yttranden samt inkomma med eget utlåtande i ärendet.
Maj 29.	Ang. inrättande af särskilda kördon för spillningsforsling.	Sedan Helsovårdsnämnden afgifvit utlåtande i saken, har Drätselkammarens yttrande deri infordrats den 26 Februari 1901.

Dec. 29.	Ang. hemställan hos Städernas allmänna brandstodsbolag om bidrag till brandverkets i H:fors underhåll.	Beror på åtgärd.
1895.		
Nov. 18.	Ang. Senatstorgets förskönande.	Den 9 November 1897 anmodades Drätselkammaren att affordra Byggnadskontoret närmare utredning angående särskilda på frågan inverkan omständigheter.
Okt. 1.	Ang. närmare bestämmingar rörande bebyggande af villatomter.	Sedan Drätselkammaren inkommit med förslag i ärendet, remitterades frågan den 13 Juni 1899 till ett af Hrr R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, A. V. Lindberg, W. F. Heimberger och M. Schjerfbeck bestående utskott.
Maj 13.	Justitierådmannen Berghs anhållan att varda tillförsäkrad pension vid afskedstagandet.	Den 20 Okt. 1896 lemnades frågan beroende till dess ärendet ang. grunderna för pensionering af stadens tjänstemän blifvit afgjord.
1896.		
Sept. 28.	Ang. införande af obligatorisk köttkontroll.	Den 29 Sept. 1896 remiss till ett utskott, bestående af Hrr T. J. Boisman, K. Castrén, O. Th. Widerholm, K. H. Renlund och Bärlund. Den 10 Nov. 1896 invaldes i utskottet Hr F. Jansson i st. f. Hr Castrén, och har utskottet numera afgifvit betänkande i ärendet.
Okt. 19.	Beredningsutskottets förslag angående förberedande åtgärder till uppförande af ett nytt stadshus.	Den 20 Okt. 1896 öfverlemnades frågan till en komité, bestående af Hrr E. Öhman, frih. S. Gripenberg, K. G. Nyström, Th. Tallqvist, H. Norrmén och Julius Tallberg.
1897.		
Okt. 25.	Helsingelands landtmannagilles anh. om inrättande af ett kreaturstorg och införande af tidsenlig kreaturshandel i Helsingfors.	Den 12 Okt. 1897 remitterades ärendet till Drätselkammaren, som ansett ärendet böra afgöras i sammanhang med frågan om ny stadsplan för Tölö området.
1898.		
Januari 13.	Magistratens skrifvelse med Jernvägsstyrelsens framställning ang. uppställande af 2 portalkranar vid hamnbanan.	Den 14 Januari 1898 beslöt Stadsfullmäktige inhemta Drätselkammarens och Hamnbyggnadsdelegationens yttranden i ärendet.

1898. Sept. 5.	Drätselkammarens skrifvelse ang. jernvägsspår till likstationen å nya lutherska begravningsplatsen.	Den 6 Sept. 1898 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af Herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.
Dec. 6.	Beredningsutskottets förslag om utgifvande af ett historiskt-statistiskt arbete öfver Finlands städers utveckling under åren 1875—1899.	Öfverlemnadt åt en komité, bestående af Borgmästaren Öhman samt senatorerne Clouberg och Ignatius.
1899. Febr. 23.	Magistratens skrifvelse ang. ändring i polisordningen i syfte att åvägbringa fullständigare rökförbränning.	Sedan ett af Stadsfullmäktige tillsatt särskildt utskott afgifvit sitt betänkande hafva Fullmäktige den 22 Januari 1901 beslutit hos Tekniska föreningen anhålla om dess utlåtande i ärendet.
Juni 12.	I sammanhang med frågan om förslag till stadsplan för 11:te och 12:te stadsdelarne.	Öfverlemnade Stadsfullmäktige den 13 Juni 1899 åt ett utskott, bestående af Herrar R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, A. V. Lindberg, W. F. Heimbürger och F. Scherfbeck, att inkomma med förslag till särskilda bestämmingar beträffande bebyggande af det för bostadstomter afsedda området i Djurgårdsparken. Sedan sagda utskott inkommit med sitt betänkande, hafva Stadsfullmäktige den 26 April 1901 beslutit inhemta utlåtande i saken af det för frågan om Tölö stadsplan tillsatta utskottet.
Dec. 29.	På budgetsutskottets framställning	anmodades Brandkommissionen den 29 Dec. 1899 att i samråd med bestyrelsen för Frivilliga brandkåren inkomma med utlåtande i anledning af Brandkommissionens förslag om anskaffande af vattensläpningsåskdon.
1900. Sept. 17.	Magistratens skrifvelse med Stadsfullmäktiges affordradt utlåtande rörande handelsskolekomiténs betänkande.	Den 18 Sept. 1900 öfverlemnades ärendet till ett af Herrar v. Pfaler, Stockmann och juriskand. Arthur Neovius bestående utskott, som numera inkommit med sitt betänkande.

1900. Okt. 8.	Drätselkammarens skrifvelse med förslag till stadsplan för Tölöområdet.	Den 9 okt. 1900 öfverlemnades ärendet till ett utskott, bestående af Hrr senator L. Mechelin, borgmästaren E. Ohman, A. Ramsay, M. Hallberg och A. Holmberg.
Okt. 29.	En af särskilda personer ingifven framställning i fråga om disposition af mark för anläggning af en villastad å en del af Mejlans område.	Den 17 Dec. 1901 beslöto Stadsfullmäktige att ett särskildt utskott skulle tillsättas för ärendets beredning.
Dec. 10.	Herrar Nyströms och Gripenbergs motion ang. tillsättande af en kommission för pröfning af frågor rörande ändringar i stadsplanen.	Den 17 September 1901 remitterades ärendet till ett af Herrar E. Ohman, A. Norrmén, G. Nyström, G. Zitting och A. Ramsay bestående utskott.
Dec. 20.	Helsingfors Handelsförenings Fullmäktiges anhållan om anskaffandet af ett isbrytarefartyg för staden.	Sedan Drätselkammaren afgifvit utlåtande i ärendet, beslöto Stadsfullmäktige den 12 Mars 1901 hos Skeppsbefälhafvareföreningen i Helsingfors anhålla om dess yttrande deri.
Dec. 21.	På budgetsutskottets framställning	beslöto Stadsfullmäktige den 21 Dec. 1900 att hos Poliskammaren anhålla om yttrande huruvida icke kostnaderna för ved och lyse till polisinrättningen kunde nedbringas.

b) Under året inkomna.

1. Från Magistraten.

1901. April. 29.	Magistratens skrifvelse angående införskaffande af uppgifter om stämpelafgiftens belopp.	Den 30 April 1901 anmodades Drätselkammaren att vidtaga häraf påkallade åtgärder.
Nov. 4.	D:o i fråga om Guntäckts, Mejlans och Grejus afhysande under Helsingfors stad.	Den 5 Nov. 1901 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 25.	D:o med Tölö sockerbruksaktiebolags anh. om fastställelse af reglemente för trafikering af bolagets jernvägs-spår.	Den 26 Nov. 1901 remiss till Drätselkammaren.

1901. Dec. 16.	Magistratens skrivelse angående bestyrelsens för stadsmissionen anh. om anslag till inrättande af ett arbetshem för kvinnor.	Den 17 Dec. 1901 remiss till Fattigvårdsstyrelsen och Nämnden för arbetareangelägenheter.
Dec. 16.	D:o med Svenska Arbetareföreningens anh. om anordnande af lämpliga vinterarbeten.	Den 16 Dec. 1901 remiss från Beredningsutskottet till Drätselkammaren.
<i>2. Från Drätselkammaren.</i>		
Febr. 25.	Drätselkammarens skrivelse rörande tiden för aflemnandet af belysningsverkets räkenskaper.	Den 26 November 1901 öfverlemnades ärendet till ett utskott, bestående af Herrar F. Stjernvall, A. Aminoff och Hj. Schildt.
Febr. 25.	D:o ang. telefonkablar nedläggande i stadens gator (Tr. N:o 12 för 1901).	Den 26 Februari 1901 öfverlemnades ärendet till ett utskott, bestående af Herrar A. Nybergh, J. Tallberg och K. Söderman.
Maj 20.	D:o angående upplåtande af kostnadsfri tomt för uppförande af ett sjömanshem.	Sedan Drätselkammaren med ytterligare utlåtande i saken inkommit, beslöt Stadsfullmäktige den 17 December 1901 att bordlägga ärendet till början af instundande år.
Sept. 16.	D:o angående ordnandet af torghandeln i Helsingfors.	Sedan ett för frågans beredning tillsatt utskott afgifvit betänkande i ärendet, bordlades detsamma den 17 December 1901 till början af nästkommande år.
Nov. 4.	D:o med utlåtande i anl. af särskilda vid granskningen af stadens räkenskaper och förvaltning för år 1900 af revisorerna gjorda uttalanden (Tr. N:o 32 för 1901).	Den 17 December 1901 blef ärendet bordlagdt till början af år 1902.
Dec. 16.	D:o ang. förlängning af arrenderätten till kvarteret N:o 330 i 11:te stadsdelen.	Den 17 December 1901 remitterad till ett utskott, bestående af Herrar L. v. Pfaler, L. Clouberg och T. J. Boisman.
Dec. 16.	D:o ang. försäljning af tomten N:o 1 vid Tavastgatan.	Den 17 Dec. 1901 bordlades ärendet.

3. Från öfriga nämnder och bestyrelser.

1901. Mars 25.	Trädgårdsnämndens framställning med projekt till ordnande af parkanläggningen i Djurgården (Tr. N:o 16 för 1901).	Den 10 April 1901 remitterades ärendet till det för frågan om utarbetande af stadsplan för Tölö området tillsatta utskottet.
Dec. 16.	Nämndens för arbetareangelägenheter skrifvelse med förslag till afhjelpande af bostadsbristen inom arbetarebefolkningen i Helsingfors.	Den 17 December 1901 beslöts att handlingarna i ärendet skulle befordras till tryck.

4. Hos Stadsfullmäktige väckta förslag.

Febr. 12.	Herr Homéns motion ang. flyttning af djursamlingarna å Högholmen.	Den 12 Febr. remiss till ett utskott bestående af Herrar F. Elfving, Th. Homén och G. Idström.
Febr. 26.	Herr G. Zittings motion i fråga om upplåtande af mark till bostadstomter för arbetare.	Den 26 Mars 1901 öfverlemnades frågan till ett af Herrar J. V. Runeberg, J. Tallberg, A. Aminoff, S. Ingman och G. Zitting bestående utskott.
Sept. 16.	Herr M. Holmbergs motion ang. reorganisation af folkskoleväsendet i Helsingfors.	Den 17 September 1901 remitterades ärendet till Folkskoledirektionen.
Dec. 17.	Herr L. v. Pfalers m. fl. motion i fråga om finska språkets användning af de kommunala myndigheterna i Helsingfors.	Den 17 December beslöto Stadsfullmäktige att i Januari månad 1902 tillsätta ett särskildt utskott för frågans beredning.
Dec. 19.	På Budgetutskottets framställning	beslöto Stadsfullmäktige den 19 December 1901 anmoda Helsingforsnämnden att taga i öfvervägande huruvida och till hvilken del det för lifsmedels undersökningsstationen beviljade anslaget borde ännu vidare i budgeten bibehållas.

1901. Des. 19.	På Budgetsutskottets framställning	beslöto Stadsfullmäktige den 19 December 1901 anmoda Folkskolektionen att, innan anslaget till möbler för skolhuset å Wallgård af direktionen disponeras, till Fullmäktige inkomma med specialförslag till husets möblering samt afvakta Fullmäktiges granskning och godkännande af förslaget.
Dec. 19.	På Budgetsutskottets framställning	beslöto Stadsfullmäktige den 19 December 1901 uppmana Drätselkammaren att jemte Vattenledningskontoret öfverväga, hvilka vattenledningsarbeten af större omfattning kunde beräknas komma att under de närmaste åren utföras, samt att med yttrande härom och om de belopp, som för berörda arbeten borde af länemedel anvisas, till Fullmäktige inkomma.
Dec. 19.	På Budgetsutskottets framställning	beslöto Stadsfullmäktige den 19 December 1901 att inkomma med utredning ang. det belopp, som utöfver det nuvarande statsbidraget för stadens folkskolor kan uti ifrågavarande afseende påräknas.
<i>5. Enskilda personers ansökningar.</i>		
Juli 1.	Arkitekterna Thomé, Sonck och Ljung anhålla om ersättning för utarbetande af förslag till stadsplan för Tölöområdet.	Den 2 Juli 1901 beslöto Stadsfullmäktige infordra utskottets förfrågan om Tölö stadsplan utlåtande i ärendet.

Helsingfors Stadsfullmäktige hafva under år 1901 sammanträdt 20 gånger, deraf 4 gånger i förstärkt antal. De afgångna breffvens antal uppgår till 346 (mot 318 under år 1900).

Helsingfors, den 31 December 1901.

Elis Furuhielm.

*Redogörelse för de af Helsingfors Stadsfullmäktige tillsatta
särskilda utskottens verksamhet under år 1901.*

Vid 1901 års ingång funnos 11 af Stadsfullmäktige tillsatta utskott, hvilka icke afslutat sin verksamhet. Under året tillkommo, förutom allmänna beredningsutskottet, 20 nya utskott, hvarför utskottens sammanlagda antal utgjort 31 (emot 26 under år 1900 och 31 under år 1899).

Af dessa hafva 25 under året varit i verksamhet och 20 slutfört sina uppdrag. Vid årets slut qvarstå alltså 11 utskott (emot jemväl 11 vid utgången af år 1900 och likaledes 11 vid utgången af 1899).

Utskotten hafva afgifvit 24 tryckta och 3 skriftliga utlåtanden (motsvarande 14 tryckta och 3 skriftliga utlåtanden under år 1900 samt 25, resp. 3, under år 1899).

De till år 1902 qvarstående utskotten äro följande:

1:o För frågan om en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän, tillsatt den 9 april 1895 samt numera bestående af herrar S. Kullhem, O. Th. Widerholm och U. Kurtén.

2:o Om jernvägsspår till en likstation vid nya lutherska begravningsplatsen, tillsatt den 6 september 1898 samt bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.

3:o Om föreskrifter beträffande bebyggandet af villatomter, tillsatt den 13 juni 1899 samt bestående af herrar R. F. von Willebrand, O. Kjällmanson, A. V. Lindberg, M. Schjerfbeck och undertecknad Heimbürger.

4:o Om stadsplan för Tölö området, tillsatt den 9 oktober 1900 samt bestående af herrar L. Mechelin, E. Öhman, Aug. Ramsay, M. Hallberg och A. Holmberg.

5:o Om flyttning af djursamlingarna å Högholmen, tillsatt den 12 februari 1901 samt bestående af herrar F. Elfving, Th. Homén och G. Idström.

6:o Om villkoren för nedläggning af telefonkablar under stadens gator, tillsatt den 26 februari 1901 samt numera bestående af herrar Aug. Nybergh, J. Tallberg och K. Söderman.

7:o Om anskaffande af billiga tomter för arbetarebostäder, tillsatt den 26 mars 1901 samt bestående af herrar J. Runeberg, A. Aminoff, S. Ingman, J. Tallberg och G. Zitting.

8:o Om tillsättande af en stadsplanekommission, tillsatt den 17 september 1901 samt bestående af herrar E. Öhman, A. Norrmén, K. G. Nyström, A. Ramsay och G. Zitting.

9:o Om afhysande af Gومتäckte m. fl. lägenheter under staden, tillsatt den 5 november 1901 samt bestående af herrar L. Clouberg, T. J. Boisman, C. Nummelin, Aug. Nybergh och J. Tallberg.

10:o Om tiden för aflemnande af belysningsverkets ränskaper, tillsatt den 26 november 1901 samt bestående af herrar A. Aminoff, Hj. Schildt och F. Stjernvall.

11:o Om förlängning af arrenderätten till det för „Folkets hem“ upplåtna kvarteret n:o 330 i 11:te stadsdelen, tillsatt den 17 december 1901 samt bestående af herrar L. von Pfaler, L. Clouberg och T. J. Boisman.

Antalet af utskottens sammanträden har uppgått till inemot 100 *) (emot inemot 60 under år 1900 och vidpass 80 under år 1899).

Helsingfors, den 31 december 1901.

*) Vid 75 af dessa har notariens närvaro påkallats.

W. F. Heimbürger.

*Handlingar i frågan om anslag för upprätthållande af
ett arbetshem för kvinnor.*

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Enligt hvad Bestyrelsen för Stadsmissionen i Helsingfors har sig bekant, dels genom några dess medlemmar, dels genom de i Stadsmissionens tjänst anställda diakonissorna, synas brist och nöd att i synnerligen hög grad blifva rådande bland stadens arbetarebefolkning under innevarande vinter. Orsakerna till detta beklagansvärda förhållande äro utan tvifvel flera. Här må emellertid blott en af dem framhållas, nemligen den brist på regelbundet aflönadt dagsarbete, som för närvarande råder bland här boende arbetare, och som har till följd, att äfven den kunigaste och flitigaste arbetare kan råka i en sådan ställning, att han icke längre förmår lifnära sig och sin familj. Det vore därför önskvärdt att sådan hjälp, som medels arbetsinrättningar göres tillgänglig för män och barn, äfven komme kvinnorna till del.

Af denna anledning har bestyrelsen tagit under öfvervägande ett inom densamma väckt förslag att under denna vinter inrätta och upprätthålla ett *temporärt* arbetshem för kvinnor, organiseradt på samma sätt som den inrättning, hvilken i enahanda syfte värkade härstädes under åren 1892—1896. Planen att nu återupptaga, ett dylikt arbete har blifvit med intresse omfattad af flera för nöden ömmande personer, och då äfven i öfrigt några omständigheter, hvaraf företagets förvärligande i väsentlig grad beror, ställt sig gynsamma, vill det synas som skulle utsikt finnas för åstadkommande af ett sådant arbetshem, förutsatt att dertill erforderliga medel kunna erhållas.

För att möjliggöra en inblick i det sätt, hvarpå man tänkt sig att verksamheten i arbetshemmet skulle ordnas, tillåter sig bestyrelsen att här meddela några uppgifter om ofvannämnda arbetshem, som uppehölls af en därför bildad bestyrelse af fruntimmer, åt hvilken Stadsfullmäktige för ändamålet beviljat anslag. Hemmet började sin värksamhet den 23 januari 1892 och upphörde dermed den 23 påföljande maj. Kvinnorna infunno sig i hemmet kl. 9 på morgonen, då de, sedan bön förrättats, erhöilo frukost. Derpå vidtog arbetet, bestående hufvudsakligast i sömnad, spånad och väfnad, som fortgick till kl. 2. Efter intagen middag

fortsattes arbetet till kl. 5, då kvinnorna undfagnades med kaffe och fingo gå hem. I aflöning erhöll hvarje kvinna, som arbetat under hela veckan, för denna tid 1 mark 40 penni, medan för arbetet under en dag erlades 20 penni. Dessutom gafs åt de flitigaste såsom gåfva ett af dem förfärdigadt klädesplagg.

Under år 1892 sysselsattes i hemmet 113 fullvuxna personer, hvarjämte åt ännu andra gafs arbete att utföras i hemmen. Samtidigt vårdades och bespisades derstädes 30 barn, hvilka medtagits af mödrarna för att göra det möjligt för dessa att infinna sig till arbete.

Kostnaderna för ifrågavarande fyra månader stego i rundt tal till 3,132 mark hvaraf tvåtusen femhundra mark bestredos med det anslag till enahanda belopp, som af Stadsfullmäktige beviljats. Under de följande åren 1893—1896 fortfor bestyrelsen med sin värksamhet enligt samma plan, och de af Stadsfullmäktige därtill anslagna medel utgingo under åren 1893—1895 med resp. 3,500, 4,000 och 600 mark, hvaremot intet anslag synes blifvit beviljadt för år 1896, med hvilket år dess värksamhet upphörde. Total-kostnaden för arbetshemmet steg åter för 1893 till Fmk 5,510:84 och för 1894 till Fmk 6,281:—.

Det är nu med ledning af den under ofvannämnda år vunna erfarenheten på detta område, som Bestyrelsen för Stadsmissionen fattat beslutet att inrätta ett dylikt temporärt arbetshem. Därvid har bestyrelsen haft förmånen att få öfverlämna alla med företaget förenade detaljarbeten åt en komité bestående af följande personer:

Hofrådinnan Juselius,
Guvernörskan Gripenberg,
Lektorskan J. Ervast,
Professorskan Hermanson,

Hofrådinnan von Haartman,
Fru Zelma Lindh,
Pastorskan Lundell,
Fröken A. Uggla,

af hvilka hofrådinnan Juselius utgjorde en synnerligt verksam medlem i det förra arbetshusets bestyrelse.

Dessa damer hafva sålunda förbundit sig att en dag i veckan turvis dejourera i hemmet och där öfvervaka det hela. Dessutom har man lyckats erhålla den synnerligt lämpliga förra föreståndarinnans för sagda arbetshem löfte att ånyo öfvertaga enahanda syssla. Därtill kommer ännu, att den förra bestyrelsen välvilligt ställt alla de arbetsredskap och kokkärl m. m. som begagnats i det 1892 inrättade arbetshemmet, till det tilltänkta hemmets förfogande.

Bestyrelsen för Stadsmissionen har tänkt sig det möjliga inkast emot det planlagda hemmet, att detsamma vore öfverflödigt, då det s. k. gumhemmet i Berg-häll finnes. Detta arbetshem kan emellertid mottaga endast 45 kvinnor och kan sålunda omöjligt motsvara det stora behovet. Såsom ett ytterligare motiv för inrättandet af ifrågasatta arbetshem ber bestyrelsen ännu få påpeka den uppfostrande betydelsen däraf, att fattiga kvinnor, hvilka under närvarande i många afseenden

brydsamma tid lida nöd, dagligen under en tredjedel af året hafva en ordnad väksamhet och stå under inflytande af för deras väl intresserade personer.

Då Bestyrelsen för Stadsmissionen sålunda hyser den grundade förhoppning, att det beramade arbetshemmet skulle komma att motsvara det därmed afsedda ändamål — att emot nöd och elände skydda en del af stadens arbetarebefolkning — vågar Bestyrelsen vördsamt anhålla, att Herrar Stadsfullmäktige benäget måtte för inrättande och upprätthållande under instundande januari—april månader af ett arbetshem för kvinnor emot redovisnings-skyldighet bevilja ett anslag af ända till sextusen mark, en summa hvars storlek beror därpå, att antalet arbetssökande förmodligen blifver synnerligen stort samt att de här utförda arbetena icke genast kunna föryttras.

Bestyrelsen för Stadsmissionen i Helsingfors:

K. Aug. Hildén,
Pastor, ordförande.

Karl August Wrede,
Arkitekt, frih., vice ordförande

G. W. Sohlberg.

Robert Hermanson,
professor.

G. G. Grönberg,
prest.

Edv. Lundell,
fängelsepredikant.

Fredr. Nyman,
Handl.

Minne Rönnbäck,
hofrådinna.

Adolfina Gustafsson,
rouva.

Zelma Lindh,
enkefru.

Ludvig Bengelsdorff,
t.f. Kyrkoherde.

Arvid Wallenius.
Pastor, sekreterare.

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

NÄMND

FÖR

ARBETAREANGELÄGENHETER.

Helsingfors

den 7 Januari 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 3.

Medelst remiss af den 7 sistlidne December hafva Herrar Stadsfullmäktige anmodat Nämnden för Arbetareangelägenheter att inkomma med yttrande rörande Bestyrelsens för Stadsmissionen i Helsingfors hos Fullmäktige gjorda ansökning om ett understöd af 6,000 mark för inrättande och upprätthållande härstädes af ett temporärt arbetshem för kvinnor. I anledning häraf får Nämnden såsom sin åsigt uttala att en anstalt af nu ifrågavarande beskaffenhet under rådande arbetsbrist

vore till ovedersäglig nytta, hvarför Nämnden, med hänsyn till det förtjenstfulla sätt på hvilket Stadsmissionen städse verkat i det allmännas tjänst och i betraktande särskildt af den speciella erfarenhet bemälda stiftelse besitter rörande organisationen af ett så beskaffadt företag, ansett sig böra på det varmaste understöda föreliggande anhållan. Då emellertid, enligt Nämndens åsigt, den hjälp, som genom arbetshemmet göres tillgänglig, borde i främsta rummet komma den i hufvudstaden hemmahörande arbetarebefolkningen till godo, får Nämnden derjemte hemställa att Herrar Stadsfullmäktige vid utgifvandet af nu föreslagna understöd ville fästa det vilkor, att, såvidt möjligt, uti inrättningen, åtminstone för längre tid, icke finge emottagas andra personer än sådana, som styrkt sin hemortsrätt i Helsingfors kommun.

Remisshandlingarna medfölja.

På Nämndens för Arbetareangelägenheter vägnar:

F. Gustafsson.

John Uggla.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors,

den 13 Januari 1902.

N:o 18.

Till Stadsfullmäktige.

Till affordradt utlåtande i anledning af Bestyrelsens för Stadsmissionen i denna stad hos Stadsfullmäktige gjorda ansökan om ett anslag af ända till 6,000 mark, emot redovisningsskyldighet, för inrättande och uppehållande härstädes under januari—april månader innevarande år af ett arbetshem för qvinnor får Fattigvårdsstyrelsen, med återställande af remisshandlingarna, vördsamt anföra följande:

För erhållande af närmare upplysningar om det arbetshem för qvinnor, hvilket under åren 1892—1896 härstädes varit i verksamhet och jemväl i förevarande ansökan omnämnas, samt det nu planlagda företaget, har Fattigvårdsstyrelsen genom delegerade haft ett sammanträde med några af de personer, som haft uppsigten öfver förstnämnda arbetshem och äfven föreslagits att öfvertaga förvaltningen af den nu tillernade anstalten. Beträffande det förut anordnade arbetshemmet meddelades vid sammanträdet att detsamma hufvudsakligast anlåtats af fattiga, arbetsdugliga qvinnor från Hermanstad och Majstad förstäder, der jemväl den af arbetsbrist vållade nöden varit störst, att af derstädes utförda arbeten, väfnader,

spånad och sömnad varit mest efterfrågade och lemnat god förtjenst samt att det icke visat sig möjligt att åt arbetssökande anförtro materialier för arbetets utförande i hemmen, enär materialierna, då sådant skett, i regeln sedermera icke kommit arbetshemmet tillgodo, utan blifvit förskingrade. Hvad åter angick den nu påtänkta anstalten upplystes att Stadsmissionen icke hade någon lokal i beredskap, som kunde för anstalten upplåtas, utan måste dylik upphyras; och hade Stadsmissionen för afsigt att för ändamålet söka erhålla samma lokal, som af det tidigare arbetshemmet disponerats. — Denna lokal antogs böra upphyras för ett år mot en beräknad hyra af 1,200 mark. Den tillernade anstalten vore afsedd att bereda arbete och förtjenst hufvudsakligast åt sådana arbetsdugliga qvinnor, som förut icke varit nödsakade att egna sig åt förvärfvarsarbete utom hemmet, men i följd af inträffad arbetsbrist för männen såge sig tvungna att äfven å sin sida bidra till hemmets underhåll, hvadan anstalten icke komme att understöda qvinnor, hvilka lydde under stadens obligatoriska fattigvård. Då anstalten i anseende till den redan framskridna tiden icke kunde begynna sin verksamhet förrän omkring den 1 nästinstundande februari och ansågs böra hållas öppen till slutet af maj månad, beräknades anstaltens budget för nyssnämnda tid på sätt som följer:

Utgifter:

Hyra	1,200: —
Ved	200: —
Aflöningar åt en föreståndarinna och en lärarinna	500: —
Arbetsmaterialier	500: —
Kost à 28 penni om dagen, förslagsvis för 100 personer, c.	3,000: —
Flitpenningar à 20 penni om dagen, förslagsvis för 100 personer, c.	2,000: —
Summa	7,400: —

Inkomster:

Anslag af Stadsfullmäktige	6,000: —
Af försålda arbeten	1,400: —
Summa	7,400: —

Ehuru Fattigvårdsstyrelsen icke haft att tillgå något statistiskt material för besvarande af frågan huruvida för närvarande en ovanligare arbetsbrist i staden är rådande, tror sig Fattigvårdsstyrelsen likväl så mycket mindre hafva skäl att betvifla riktigheten af Bestyrelsens för Stadsmissionen derom meddelade upplysningar som, enligt verkställande direktörens vid Fattigvårdsstyrelsen uppgift, det dag för dag ökade antalet arbetslösa personer, hvilka å Fattigvårdsstyrelsens kansli ansöka om understöd eller inträde i stadens arbets- och fattiggård, såsom orsaken till sitt

nödställda läge åberopa sig på afsaknaden af lämpligt arbete. Emot det af bestyrelsen nu planlagda företaget kunde måhända anmärkas att, då den rådande arbetsbristen förnämligast gör sig gällande på männens arbetsområden, qvinnoarbetet deraf icke i högre grad influerades. Emellertid borde härvid icke förbises att afsigten med företaget hufvudsakligen uppgifvits vara, att bereda arbete åt sådana qvinnliga familjemedlemmar, hvilka under normala förhållanden egnat sig endast åt hemmets skötsel, samt att å dylika familjemedlemmar med skäl kunde ställas det anspråk att de vid inträffande arbetsbrist för familjefadren borde äfven med arbete utom hemmet försöka underlätta familjens utkomst, men att tillfälle dertill alltid icke stode till buds och att en i sådant syfte inrättad anstalt just därför vore af behofvet påkallad. Och som det af Bestyrelsen för Stadsmissionen tillernade arbetshemmet har till uppgift att motsvara ett dylikt ändamål samt lämpligast torde vara att en sådan anstalt, som ju endast tillgodoser ett temporärt behof, inrättas af en välgörenhetsförening och icke af Fattigvårdsstyrelsen, hvars hufvudsakliga omsorg, är handhavande af den obligatoriska fattigvården, anser sig Fattigvårdsstyrelsen hafva skäl att förorda Bestyrelsens för Stadsmissionen förevarande ansökan, helst Bestyrelsen redan förut förvärfvat sig erfarenhet på ifrågavarande område. Dock skulle Fattigvårdsstyrelsen hålla före att i anstalten andra kvinnor icke borde understödjas med arbete än sådana, som vore bosatta inom stadens gränslinier och i staden egde hemortsrätt i afseende å fattigvård, ty att på stadens bekostnad underhålla en arbetsanstalt till förmån för medlemmar af andra kommuner synes Fattigvårdsstyrelsen icke böra ifrågakomma. Dessutom skulle Fattigvårdsstyrelsen anse önskligt att Styrelsen från anstalten tidtals erhöles uppgift på de personer, som derstädes åtnjuta understöd.

På grund af hvad Fattigvårdsstyrelsen i förestående måtto framhållit får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa huruvida icke Bestyrelsen för Stadsmissionen kunde för ifrågavarande ändamål beviljas ett anslag af högst 6,000 mark på följande villkor, nämligen: att anstalten hålles öppen från början af nästinstundande februari till slutet af derpåföljande maj; att Bestyrelsen i sinom tid aflemnar redovisning för anslagets användande; att i anstalten beredes arbete endast för sådana kvinnor, som äro bosatta inom stadens ränslinier och i staden författningsenligt åtnjuta hemortsrätt i afseende å fattigvård; samt att från anstalten vid utgången af hvarje månad till verkställande direktören i Fattigvårdsstyrelsen aflemnas förteckning på de kvinnor, som der under månaden åtnjutit understöd, upptagande ej allenast personernas för- och tillnamn utan äfven deras bostadsadresser.

T. J. Boisman.

Edvin Willgren.

Framställning angående nya stadgar för Maria sjukhus.

HÄLSOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 11 November 1901.*Till Stadsfullmäktige.*

N:o 100.

Uti skrifvelse för den 6 September 1898 hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt Hälsovårdsnämnden, att inkomma med förslag till sådana ändringar i och tilllägg till nu gällande stadgar för Maria sjukhus, som i öfverensstämmelse med de i ett, till skrifvelsen bilagdt utskottsbetänkande angifna grunder kunde ifrågakomma, äfvensom att, sedan erforderliga uppgifter inhemtats, hos Fullmäktige föreslå de dagafgifter, hvilka för sjukhusets skilda afdelningar, med fästadt afseende vid de faktiska kostnaderna för senaste år, borde fastställas att tillsvidare gälla.

Antydda synpunkter hvilka vid omarbetandet af Maria sjukhusets stadgar och uppgörandet af förslag till dagafgifter, enligt förberörda utskottsbetänkande, borde tagas i betraktande, äro:

att ur stadgarna tydligare än härintills borde framgå sjukhusets uppgift, att företrädesvis utgöra ett komplement till stadens legala sjukvård, d. v. s. sjukvård gifven åt härstädes i afseende å fattigvård hemortsrätt egande personer, och i sådant syfte i mån af möjlighet betjena den fattiga och mindre bemedlade delen af befolkningen, som eljes icke kunde komma i åtnjutande af nödig sjukvård,

att redan vid intagningen borde utredas huruvida den sjuke eger hemortsrätt i staden och, om detta ej vore möjligt, åtgärd omedelbart vidtagas för införskaffande af den bristande utredningen,

att i hvarje särskild afdelning, åtminstone i den icke epidemiska, endast en dagafgift borde debiteras, men denna icke i nämnvärd mån understiga den faktiska kostnaden, hvilken å nyssnämnda afdelning uppgått till 2 mark 57 penni, samt befrielse af eller nedsättning i dagafgiften borde icke beviljas åt andra än de till kommunen i afseende å fattigvård hörande personer;

att altså för patienter, hvilka i afseende å fattigvård tillhörde annan kommun eller hvilka vore berättigade till sjukvård på kronans, allmän inrättning eller enskild persons bekostnad, borde dagafgifterna alltid till fulla beloppet debiteras samt indrivas af sysslomannen;

och att samma principer, dock med nödiga modifikationer, borde blifva gällande äfven vid den epidemiska afdelningen af sjukhuset.

Då hälsovårdsnämnden skridit till uppgörande af de infordrade nya stadgarna, har Nämnden funnit att enligt §§ 2 och 22 i fattigvårdsförordningen af den 17 Mars 1879 till ovilkorlig vård af kommunen äro berättigade endast minderåriga, vansinniga, vanföra samt af långvarigare sjukdom eller ålderdomssvaghet lidande, hvilka sakna omvårdnad af annan och varit å orten bosatta minst två år, men att dessutom, jemlikt § 3, tillfälligt understöd må efter pröfning lemnas åt andra nödställda medlemmar af kommunen. I enlighet med detta stadgande äro affattade § 3 och § 20 mom. k. i reglementet för fattigvården i Helsingfors af den 23 Oktober 1896 samt reglementet för den kommunala sjukvården å orten af den 12 November 1879, hvilka angå tillfällig fattigvård och sjukvård vid trängande behof. Förstnämnda slags fattiga i Helsingfors erhålla i allmänhet vård å stadens fattiggård. Kommunens öfriga nödställda äro att hänföras till det senare slaget; och med de sistnämnda torde äfven personer, som inflyttat till kommunen d. v. s. blifvit härstädes kyrkskrifna böra likställas vid trängande behof af sjukvård, som de sjelfva ej förmå bekosta, och således redan förr än de hunnit här blifva mantalsskrifna, än mindre förvärfva sig i afseende å fattigvård bestående hemortsrätt.

Men, utom hvad sålunda framhållits emot införande i stadgarna af någon, rättigheten till sjukvård inskränkande bestämning om styrkande af hemortsrätt, har Nämnden ansett att det ur allmän hygienisk och jemväl ekonomisk synpunkt, till förekommande af sanitära missförhållanden och hemfallande åt fattigvård i större grad, vore för kommunen af synnerlig vikt att dess fattiga och mindre bemedlade medlemmar, hvilka bodde trångt och ej hade tillgång till god skötsel m. m., utan svårighet bereddes tillfälle till nödig sjukvård ej allenast i den epidemiska utan äfven i sjukhusets andra afdelningar, af hvilka de medicinska lemna vård jemväl åt en mängd lungstoter, tyfussjuka, med flera, som kunna utbreda smitta.

Nämnden får förty anhänga att Stadsfullmäktige, med frångående af hvad Fullmäktige i denna del af ärendet beslutit, ville godkänna de nu gällande stadgarna eller att vid intagning i sjukhuset erfordrades blott prestbevis.

Hvad vidkommer bestämmande af dagavgift för sjukvård, speciellt uti afdelningen för icke epidemiska sjukdomar — och sedan den nya kirurgiska afdelningen blifvit färdig — äfven i denna afdelning till ett belopp icke i nämnvärd mån understigande den faktiska kostnaden, så, och då dessa kostnader enligt betänkandet stigit till 2 mark 57 penni per dag borde sjukavgiften i dessa afdelningar, hvilken hittills utgjort för fullvuxen person i allmän sjuksal 1 mark per dag, bestämmas att framdeles utgå med minst 2 mark 50 penni per dag, eller således en ökning af 150 % ifrågakomma. Hälsovårdsnämnden håller dock före, att denna afgift, om också icke stor i sig sjelf, dock är för hög för de mindre

bemedlade klasserna och att personer, hvilka nog äro i stånd att erlægga den nuvarande afgiften af 1 mark per dag, såge sig i händelse af ofvannämnd förhöjning, nödsakade att genast vid inträde i sjukhuset anhålla om friplats.

Enligt omförmälda utskotts betänkande borde visserligen friplats komma ifråga endast då den sjuke åtnjuter fattigunderstöd, hvadan således alla de, som som kunde betala en mark, men icke 2 mark 50 penni per dag, borde från sjukhuset afvisas. Ett sådant sätt att på kommunens vägnar utöfva läkare- och sjukvård torde dock icke stå i öfverensstämmelse med humanitetens fordringar eller kommunens sanna bästa hvarför väl äfven läkaren blefve tvungen att bevilja den sjuke plats såsom gratialist. Men vid sådant förhållande kunde det lätt inträffa att inkomsterna från sjukhuset blefve ännu mindre än de nu äro, hvilket ju icke afsetts; och får Nämnden förty vördsamt anhålla, att minimiafgiften måtte bibehållas vid det nuvarande beloppet eller en mark. — Att redan denna afgift för en del mindre bemedlade personer är för hög framgår deraf att enligt syssломannens uppgift endast 15 å 20 procent af de resterande legosängs afgifterna kunnat utmättningsvis indrifvas.

Beträffande dagavgifterna för personer i enskildt rum borde ej heller här nya stipulationer göras utan åt öfverläkaren öfverlemnas att inom gränserna för de nu gällande afgifterna 2—5 mark handla efter sjukdomens beskaffenhet och och sig företeende omständigheter.

Hvad åter angår afgifterna för personer hörande till en annan kommun eller för personer berättigade till sjukvård på kronans, allmän inrättnings eller enskild persons bekostnad, får Nämnden framhålla, att personer från annan kommun ytterst sällan och detta i särskildt ömmande fall intagits samt påföras 50 procent högre afgift, att till sjukvård på kronans bekostnad berättigade sällan söka inträde i stadens sjukhus, medan deremot åt en mängd af Helsingfors kommuns medellösa medlemmar lemnas vård till en mark per dag å kronans sjukhus, äfvensom att för de på allmän inrättnings och enskild persons bekostnad intagne afgift väl erlägges, åtminstone till en början, förskottsvis af inrättning eller husbonde, men af dem sedan påføres den sjuke, i de flesta fall ett medellöst tjenstehjon.

På anförda skäl håller Nämnden före, att avgifterna för sjukvård åt sist-sagda personer icke borde förhöjas öfver det nuvarande beloppet.

Angående slutligen dagavgifterna vid epidemiefdelningen ville Nämnden föreslå blott den förändring, att maximiafgiften skulle blifva 5 mark, i likhet med afgiften vid icke epidemiska afdelningen.

Den förstoring af Maria sjukhuset som genom den medicinsk-kirurgiska paviljongens tillkomst eger rum nödvändiggör — såsom Nämnden allaredan i dess nästa års budget berörande skrifvelse hos Stadsfullmäktige anmält, bestämmande

af hvilken af sjukhusets läkare det åligger att representera sjukhuset utåt och ansvara för förhållandena derstädes äfvensom anställandet af en underläkare vid den icke epidemiska afdelningen.

Då Nämnden med anledning af Stadsfullmäktiges ofvanomförmälda uppdrag skridit till granskning af Maria sjukhusets stadgar, har Nämnden deri infört bestämmelser angående nyss påpekade förhållanden.

Dessutom äro i dem intagna några mindre betydande förändringar, hvilka icke närmare torde behöfva motiveras. Och anhåller Nämnden att nu närslutna förslag till nya stadgar för Maria sjukhuset måtte af Stadsfullmäktige godkännas.

En skrifvelse i ärendet till Nämnden från Maria sjukhusets styrelse anhåller Nämnden derjemte få i afskrift bilägga.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Förslag till Stadgar för Maria sjukhus i Helsingfors.

1:o. Om sjukhusets afdelningar och om sjukas intagande.

§ 1.

Maria sjukhus, som är afsedt att med sjukvård betjena företrädesvis den fattiga och mindre bemedlade delen af Helsingfors stads befolkning, består af: a) afdelning för epidemiska sjukdomar, b) medicinsk afdelning och c) kirurgisk afdelning.

I afdelningen för epidemiska sjukdomar emottagas personer lidande af akuta smittosamma sjukdomar: skarlakans feber, messling, difteri, fläcktyfus och koppor; hvaremot kolera patienter icke intagas i sjukhuset.

I medicinska afdelningen emottagas personer lidande af andra akuta eller kroniska sjukdomar, förutom veneriska och sinnessjukdomar, hvilka icke behandlas i sjukhuset.

I kirurgiska afdelningen emottagas personer hvilkas åkommor påkalla kirurgisk behandling.

§ 2.

För sjukvård i Maria sjukhus erlägges en af stadsfullmäktige på Hälsovårdsnämndens och sjukhusstyrelsens förslag fastställd dagavgift; dock kan patient ifall sjukhusets läkare så pröfvar, efter förloppet af tre veckor öfverföras till friplats.

§ 3.

Anmälan om intagning i sjukhuset bör af den sjuke, själf eller genom ombud, göras å sjukhuset på därför bestämd mottagningstid, hvarvid skall:

1:o företes (om så påfordras) prestbetyg om den sjuke samt, ifall ombud anlitas, läkareintyg angående sjukdomens beskaffenhet; och

2:o erläggas tre veckors sjukvårdskostnad i förskott eller ingifvas antingen en af husbonde, arbetsgifvare eller annan känd person utfärdad förbindelse, innefattande ansvarighet för afgiftens erläggande, eller ock intyg om den sjukas medellöshet, utfärdadt från stadens fattigvård.

Likväl må dessa bestämmingar icke anses vara ovilkorliga i fråga om hastigt, svårt sjukdomsfall, olycksfall eller vid rådande epidemi, ej heller då den sjukas blottställda belägenhet är uppenbar.

§ 4.

Personer, hvilka tillhöra annan kommun, må endast i nödfall, då sjukdomens smittosamma art gifver anledning dertill eller lämplig vård ej annorlunda kan dem beredas, intagas i Maria sjukhus.

§ 5.

Vid otillräckligt utrymme i sjukhuset intages den, som lider af akut sjukdom, framför den, som är behäftad med långvarig åkomma. Under i öfrigt lika sjukdomsförhållanden tillkommer den medellöse sådant företräde.

§ 6.

Bristande sjuk- och begravningskostnader för patienter, jämväl för sådana, som ej äro bosatta i Helsingfors eller som äro berättigade till sjukvård på kronans, allmän inrättnings eller enskild persons bekostnad, utkrävas och indrifvas i vederbörlig ordning af sjukhusets syssloman.

2:o. Om sjukhusets styrelse.

§ 7.

Sjukhusets styrelse utgöres af fyra utaf stadsfullmäktige för två år i sen-der utsedde personer, hvarutom i styrelsen ingå såsom själfskrifna ledamöter förste stadsläkaren och samtliga öfverläkare vid sjukhusets tre afdelningar.

Styrelsen, som eger högsta myndighet inom sjukhuset, bör förvalta sjukhusets angelägenheter i öfverensstämmelse med gällande medicinalförfattningar, dessa stadgar och de särskilda föreskrifter, som Hälsovårdsnämnden, å hvilken det ankommer att öfvervaka kommunens sjukvårdsanstalter, kan meddela.

§ 8.

Styrelsen väljer inom sig årligen ordförande och viceordförande.

Styrelsen sammanträder, på kallelse af ordföranden, så ofta förhållandena det påkalla, eller då minst tre ledamöter derom skriftligen anhålla hos ordföranden; dock i hvarje händelse åtminstone en gång i månaden. Minst fem ledamöter böra vara närvarande för att styrelsen skall kunna fatta giltigt beslut. Då rösterna utfalla lika, afgör ordförandens mening. Vid styrelsens sammanträden föres protokoll, i hvilket skall ingå styrelsens beslut jemte, i korthet, motiven för desamma.

§ 9.

Styrelsen åligger:

att hvarje år uppgöra och före den 15 September till Hälsovårdsnämnden insända förslag till utgifts- och inkomststat för sjukhuset under det nästkommande året;

att förvalta för sjukhuset anslagna eller dit inflytande medel samt, i öfverensstämmelse med den för sjukhuset fastställda stat, ingå i pröfning af och besluta om förekommande utbetalningar;

att låta föra fullständiga räkenskaper öfver sjukhusets utgifter och inkomster samt afsluta desamma för kalenderår;

att före den 1 Februari hvarje år till Drätselkammaren inlemna fullständigt bokslut för nästföregående år åtföljdt af behöriga verifikationer, äfvensom före den 1 Mars till Hälsovårdsnämnden ingifva berättelse öfver sjukhusets förvaltning samt sjukvårdens handhavande under sistnämnda år hvilken berättelse bör i god tid derförinnan af sjukhusets öfverläkare en hvar för sin afdelning aflemnas till sjukhusstyrelsen;

att hafva vård och tillsyn öfver sjukhusets byggnader och planteringar, med rättighet att vidtaga smärre behöfliga förändringar i byggnadernas inredning;

att hålla tillsyn öfver vårdens om sjukhusets inventarier, öfver hvilka noggrann förteckning bör upprättas, kontrollera förbrukade inventariers kassering och afskrifning samt besluta om nya inventariers anskaffande; och skall årlig inventering under styrelsens kontroll ega rum;

att antaga och afskeda de i sjukhusets stat förutom läkarene, om hvilka nedan stadgas, upptagne tjänstemän, hvarvid iakttages att sysslomannen bör ställa antingen uppbördsborgen, deri minst två personer, hvilkas vederhäftighet är behörigen styrkt, ikläda sig en för begge och begge för en ansvarighet för en summa

af inalles fyratusen mark såsom säkerhet för den i tjensten förefallande uppbörd samt för värdet af de inventarier och persedlar, hvilkas vård åt sysslomannen anförtrös, eller ock annan af styrelsen godkänd säkerhet för sagda ändamål till enahanda belopp; dock antagas och afskedas sjukhusets betjente, såsom drängar, tjänarinnor, tvätterskor m. fl. af sysslomannen samt sköterskor och deras biträden af respektive öfverläkare, hvar på sin afdelning;

att bevilja ledighet åt nyssnämnde af styrelsen antagne tjänstemän och åt sjukhusets betjente;

att i öfverensstämmelse med dessa stadgar utfärda instruktioner för de af styrelsen antagne tjänstemännen och betjeningen samt fastställa utspisningsstat och ordningsregler för sjukhuset;

att för öfrigt vidtaga de åtgärder, som för befrämjande af sjukhusets ändamål anses lämpliga, eller, då de ankomma å Hälsovårdsnämnden, göra framställning i saken hos nämnden.

3.o. Om sjukhusets läkare.

§ 10.

Samtliga öfverläkare utses af stadsfullmäktige, på Hälsovårdsnämndens förslag, för en tid af sex år, men kunna till sina befattningar återväljas.

Underläkaren vid medicinska afdelningen, hvilken läkare bör hafva aflagt medicinelicentiat-examen, utses af Hälsovårdsnämnden, på sjukhusstyrelsens förslag, för minst ett år och kan till befattningen ånyo antagas.

Amanuens antages för minst ett halft år af sjukhusstyrelsen, sedan respektive öfverläkare afgifvit förslag. För att antagas till amanuens, fordras att hafva aflagt medicinekandidat-examen samt att hafva fullgjort minst hälften af föreskrifven klinisk tjenstgöring på medicinska och kirurgiska afdelningarna.

§ 11.

Hälsovårdsnämnden eger att åt de af stadsfullmäktige tillsatte öfverläkarene vid sjukhuset likasom åt underläkaren vid dess medicinska afdelning meddela tjenstledighet respektive semesterledighet samt för dem förordna vikarier.

Sjukhusets styrelse beviljar tjenstledighet åt och förordnar, på respektive öfverläkares förslag, vikarier för amanuenserna.

§ 12.

Öfverläkarene hvilka själfständigt besörja sjukvården å hvar sin afdelning samt äro ansvarige för dess behöriga och ändamålsenliga handhafvande, åligga:

att dagligen å den af styrelsen därför fastställda tid emottaga sådana sjuka, som tillhöra enhvars afdelning;

att dagligen göra sjukrond samt dessemellan, om så finnes nödigt, besöka de sjuka;

att vaka öfver ordning och snygghet en hvar inom sin afdelning;

att vaka öfver kosthållningen samt tillse att de sjuka ordentligt erhålla de förmåner, som dem enligt styrelsens beslut tillkomma;

att tillse, att de sjuka af betjeningen väl vårdas och vänligt bemötas;

att föra ordentliga sjukjournaler och derur meddela bevis, då sådant lagligen äskas;

att afgifva dag-, vecko-, månads- och årsrapporter, enligt styrelsens föreskrift;

att, med iakttagande af nödig sparsamhet, besörja mat- och medikaments-requisitioner samt tillsammans med sysslomannen granska och attestera dithörande räkningar;

att verkställa liköppning der så befinnes önskligt och lagenligt kan ske;

att till styrelsen afgifva förslag och yttrande vid tillsättande af amanuens befattning;

att antaga och afskeda sjuksköterskor och deras biträden; samt bevilja dem ledighet;

att ansvara för instrumentförråd och arkiv;

att bestämma om de sjukas intagande å och placering inom afdelning samt om deras utskrifning, så snart tillfrisknandet tillräckligt framskridit eller den sjuke visat sig icke kunna vidare förbättras; samt

att i öfrigt ställa sig till efterrättelse ej blott dessa stadgar och gällande författningar, utan äfven de föreskrifter, som af styrelsen lemnas.

§ 13.

Öfverläkaren vid medicinska afdelningen är tillika direktor för hela sjukhuset; och tillkommer honom i sådan egenskap att hafva uppsigten öfver sjukhusets gemensamma ekonomi-afdelning samt att till styrelsen afgifva förslag och yttrande i ärenden, som angå sjukhusets ekonomi och förvaltning, äfvensom vid tillsättande af underläkare vid medicinska afdelningen.

§ 14.

Öfverläkaren vid epidemiafdelningen är skyldig att bo i honom anvisad lokal i sjukhuset.

§ 15.

Samtliga öfverläkare äro årligen berättigade till en månads semesterledighet. Under den tid öfverläkaren vid medicinska afdelningen åtnjuter semesterledighet är underläkaren vid samma afdelning skyldig att jemte egen tjänst handhafva öfverläkarens befattning.

§ 16.

Underläkaren och amanuenserna, hvilka alla böra bo inom sjukhuset, åligger hufvudsakligen:

att biträda vederbörande öfverläkare med journalföring, utskrifning af mat- och medikamentsreqvisitioner, rapporter m. m.

att biträda vid sjukvården samt, efter respektive öfverläkares pröfning och under hans inseende, vårda särskilda sjuka eller mindre afdelningar af sjukhuset, som kunna honom anförtrös;

att i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse den för öfverläkare gällande instruktion; samt

att i öfrigt noga iakttaga ej blott dessa stadgar och gällande författningar, utan äfven de föreskrifter, som af styrelsen eller öfverläkaren meddelas.

4:o. Om sjukhusets syssloman.

§ 17.

Sysslomannen tillkommer:

att handhafva sjukhusets ekonomi och kassaförvaltning samt ombesörja all dervid erforderlig skriftväxling och bokföring;

att uppbära och qvittera hvad sjukhuset såsom inkomst tillfaller samt verkställa alla utbetalningar och för sin förvaltning till sjukhuset redovisa;

att föra förteckning öfver sjukhusets inventarier samt hålla noggrann tillsyn deröfver, att under hans vård ställda inventarier och sjukhusets byggnader icke skadas och förstöras;

att dagligen besöka de för sjukhusets ekonomiska förvaltning bestämda lokaler och, så ofta öfverläkaren påkallar eller anledning dertill eljes förekommer, äfven sjukrummen, samt dervid tillse att öfverläkarens föreskrifter i afseende å ordning och renlighet noggrant efterlefvas äfvensom att vid eldningen med försigtighet och sparsamhet förfäres;

att utöfva närmaste tillsyn öfver den vid sjukhuset anställda betjening samt tillhålla desamma att troget, flitigt och ordentligt fullgöra sina åligganden samt gifva den, som deri felar, lämplig tillrättavisning;

att antaga och afskeda sjukhusets betjente, såsom drängar, tjenarinnor tvätterskor, m. fl.

att för öfrigt ställa sig till efterrättelse allt hvad sysslomannen af sjukhusets styrelse och direktorn på grund af dessa stadgar samt för sysslomannen af styrelsen utfärdad instruktion kan med afseende å hans tjänstverksamhet meddelas.

Särskildt stadgande.

§ 18.

Den som förmenar sig hafva skäl till klagomål mot sjukhusets tjenstemän eller betjening må derom göra skriftlig anmälan hos sjukhusets styrelse, hvilken efter sakens beskaffenhet antingen själf beslutar i saken eller hänskjuter densamma till Hälsovårdsnämndens afgörande.

STYRELSEN

FÖR

MARIA SJUKHUS

Helsingfors d. 16 oktober
1901.

Till Hälsovårdsnämnden i Helsingfors.

I skrifvelse af den 27 September innevarande år har Hälsovårdsnämnden anmodat Styrelsen för Maria Sjukhus att inkomma med förslag till den dagavgift för de skilda afdelningarna vid sjukhuset, som med fästadt afseende vid sjukhusets faktiska kostnader borde fastställas att tillsvidare gälla. Såsom svar härå får Styrelsen afgifva följande:

De nu gällande dagavgifterna, hvilka på Styrelsens förslag fastställdes af Stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 Oktober 1897 äro följande:

1) För barn från 50 penni till 3 mark, efter läkarens pröfning. 2) För fullvuxen person från Helsingfors kommun 1 mark i allmän sjuksal. 3) För fullvuxen person från annan kommun 1 mark 50 penni i allmän sjuksal samt 4) För person i enskildt rum 2—5 mark enligt läkarens pröfning. Ehuru den faktiska medelkostnaden per patient icke obetydligt öfverskrider dagavgifterna anser Styrelsen dock att någon väsentlig förändring i dessa dagavgifter icke kan komma ifråga. Hvad först epidemiafdelningen vidkommer så ligger det uppenbarligen i stadens välförstådda intresse att hålla minimi afgiften så låg att densamma icke afskräcker personer, hvilka äro mindre bemedlade men dock ej kunna göra anspråk på gratialistplatser att till afdelningen hemta sina sjuka. Styrelsen anser därför att minimi afgiften af 50 penni för barn borde bibehållas. Däremot kunde maximi afgiften höjas till 5 mark i likhet med hvad fallet är å medicinska afdelningen, utan att ändamålet med epidemiafdelningen derigenom skulle äfventyras.

Beträffande den medicinska afdelningen anser Styrelsen att det icke vore välbetänkt att höja den nu gällande dagavgiften af 1 mark i allmän sjuksal. Det stora flertalet af de patienter, som vårdas å Maria sjukhus medicinska afdelning utgöres äfven om man frånräknar gratialisterna af så medellösa personer att redan

en dagafgift af 1 mark är för dem ganska svår att erlægga. Detta framgår nog samt deraf att enligt sysslomans uppgift endast 15 å 20 procent af resterande legosängsavgifter kunnat indrivas. Resten har man nödgats afskrifva enär det vid utsökning visat sig att tillgångar icke funnits till betalning. Om dagavgiften ännu ytterligare höjdes, så skulle följden deraf blifva att många personer, som möjligen kunde betala 1 mark per dag, men icke hafva råd att betala en högre dagavgift, redan från början skulle måsta uppföras såsom gratialister. Dessutom måste man äfven beakta att beträffande en stor del af de å medicinska afdelningen vårdade patienterna, såsom lungsotister, tyfussjuka m. fl., det gäller detsamma, som tidigare framhållits vis a vis de å epidemiska afdelningen intagna nemligen att det för förekommande af smittas utbredning är för staden förmånligt att ej genom höga dagavgifter afskräcka patienterna från sjukhuset. På grund af det ofvananförda får Styrelsen därför föreslå att de nu gällande dagavgifterna skulle bibehållas dock med den ändring att maximiafgiften för barn å epidemiska afdelningen skulle höjas till 5 mark.

På Styrelsens vägnar:

Hugo Holsti.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Handlingar angående upplåtande af tomt för ett sjömanshem i Helsingfors.

SKEPPSBEFÄLHAFVAREFÖRENINGEN

i

Helsingfors

♦♦♦

Helsingfors

den 21 Februari 1901.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

♦♦♦
N:o 25.

Under flere år har på enskild väg ett ifrigt arbete pågått i syfte att befordra finska sjömäns väl. Emellertid hafva omsorgerna i detta afseende nästan uteslutande varit riktade på beredande af andlig vård åt sjömännen, särskildt under vistelsen i utländska hamnar, men några nämnvärda åtgärder för tillgodoseende af sjömännens öfriga behof hade ända till början af sistförflutna decennium icke blifvit vidtagna. Orsakerna torde ligga deri, att en stor del af de ledande elementen inom denna korporation haft sin verksamhet under långa perioder förlagd fjerran från hembygden, derigenom beröfvade tillfälle att föra egen talan, hvarutom sjömännen i allmänhet genom beskaffenheten af deras arbete föga bekymra sig om sådana institutioner, som kunde blifva dem till gagn och trefnad under deras vistelse i land.

För att rädda sjömannen undan de mångahanda frestelser och faror, som hota honom, då han efter slutad resa afmönstras från sitt fartyg, har man i de flesta utländska hamnar af större betydighet öppnat inrättningar, s. k. sjömanshem eller Sailors Homes, hvarest den hemkomne sjömannen emot en ringa afgift undfår god och närande föda, ett godt herberge i sunda bostäder under afvaktan på anställning, erbjudes tillfälle till brevexling med hemmet, placering af sina besparingar och nyttig läsning samt i öfrigt erhåller all möjlig omvårdnad. Å några orter äro med dessa inrättningar förenade asylor för gamla orkeslösa sjömän. Så godt som alla dessa fördelar hafva i utlandet tillgodokommit finska sjömän, men våra egna landsmän och de hundratals främlingar, som årligen besöka våra hamnar hafva härintills varit i afsaknad af de förmåner ifrågavarande institutioner erbjuda.

Inrättandet af ett sjömanshem i hufvudstaden har länge legat Helsingfors Skeppsbefälhafvareförening om hjertat, och föreningen har allt sedan år 1893, då vederbörligt tillstånd utverkades att för ändamålet öfver hela landet föranstalta insamlingar af penningebidrag, oförtrutet arbetat på realiserandet af detta önskningsmål. Genom dessa insamlingar och en donation af 5,000 mark har under årens lopp hopbragts en summa af något öfver 11,000 mark och genom ett till förmån för det blifvande sjömanshemmet nyligen föranstaltadt lotteri har fonden stigit till närmare 37,000 mark.

Med de begränsade tillgångar, hvaröfver föreningen förfogar, ser sig föreningen emellertid ur stånd att skrida till syftemålets realiserande, med mindre Helsingfors kommun, som komme att draga en afsevärd nytta af företaget, gifver detsamma sitt kraftiga understöd. Finlands i rask tillväxt stadda hufvudstad har allaredan utvecklat sig till en sjöfartsidkande ort af betydighet, och dock har kommunen härintills gjort så godt som intet för höjande af sjömannakåren samt för sjömannens gagn och trefnad under deras vistelse i land. Ett godt och väl ordnadt sjömanshem, som skulle befordra sagda intressen, vore enligt föreningens åsigt likvisst en välgöring icke blott och i främsta rummet för sjömännen utan äfven indirekt för Helsingfors stad. I förhållande till *sjömanshuset* — den officiella myndigheten, hvars uppgift bland annat består uti att bekräfta aftalet emellan befäl och besättning samt i första hand slita tvister dem emellan — utgör sjömanshemmet en privat inrättning, hvilken, som namnet redan antyder, erbjuder en fristad och samlingsplats åt sjömännen och derigenom möjliggör en ändamålsenligare och snabbare platsförmedling än härintills varit fallit. Under föreståndarens stränga kontroll upprätthålles ordning och skick bland dessa ofta bångstyriga element, hvarigenom ordningsmaktens uppgift härutinnan betydligt underlättas.

Beträffande planläggningen af det blifvande sjömanshemmet, hvilket i hufvudsak torde komma att organiseras efter mönster af enahanda anstalt i Stockholm, må här endast antydast att föreningen tänkt sig en byggnad, inrymmande till en början ungefär 30 rum, deribland mat- och läsesalar, kök samt rum för sjömanshemmets personal. Möjlighet till utvidgning i framtiden bör derjemte reserveras.

Med stöd af hvad Skeppsbefälhafvareföreningen ofvan haft äran anföra vågar föreningen hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla att Fullmäktige ville, utan anspråk på godtgörelse från kommunens sida, åt föreningen afstå en byggnadstomt för uppförandet af ett sjömanshem i Helsingfors. Såsom sådan får föreningen föreslå tomten N:o 9 i kvarteret N:o 161 vid Kronbergsgatan å Skatudden, hvilken tomt såväl hvad läge som storlek beträffar vore för ändamålet särdeles lämplig. Skeppsbefälhafvareföreningen, som underkastar sig alla de villkor och förbehåll Fullmäktige kunna finna för godt vid tomtens upplåtande föreskrifva, erbjuder derjemte staden tillfälle att i den styrelse, hvilken i sinom tid komme att öfvertaga förvaltningen af sjömanshemmet, utse en representant för bevakande af kommunens intressen härutinnan.

Om Helsingfors skall rycka upp i främsta ledet bland handelsidkande sjöstäder och häfda sin plats såsom sådan, kan ett sjömanshem härstädes icke längre undvaras. Och vågar Skeppsbefälhafvareföreningen förty uttala den förhoppning att Herrar Stadsfullmäktige, som städse i möjligaste måtto omhuldat de mindre bemedlade samhällsklassernas intressen, icke skola vägra sitt understöd åt ifrågakomna inrättning till förmån för de hittills försummade sjömännen — hafvets arbetare, hvilka genom sitt ansträngande och af faror uppfyllda arbete väl äro förtjenta af bistånd från det allmännas sida.

På Skeppsbefälhafvareföreningens vägnar:

Oscar Wilh. Andstén.

John Ugglå.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 9 Maj 1901.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 147.

Jemte skrifvelse till Drätselkammaren för den 21 sistlidne Februari hade Skeppsbefälhafvareföreningen härstädes inlemnad närslutna till Stadsfullmäktige ställda skrift för samma dag, innehållande anhållan att Fullmäktige på uti skriften närmare framhållna skäl ville, utan anspråk på godtgörelse från kommunens sida, åt föreningen afstå en byggnadstomt för uppförande af ett sjömanshem i Helsingfors. Och som uti skrifvelsen till Drätselkammaren ingick begäran, att Kammaren ville med sitt förord till Stadsfullmäktige insända nämnda ansökan samt Drätselkammaren i hvarje fall hade att förbereda ärendet, beslöt Kammaren vid sammanträde den 14 Mars förordna till syn och värdering af någon för ändamålet lämplig tomt i kvarteret N:o 161 å Skatudden, att förrättas af undertecknad Nummelin och Kammarens ledamot Herr Frosterus jemte stadsgeodeten Lille. Såsom af Skeppsbefälhafvareföreningens skrift framgår, hade föreningen nämligen för det åsyftade ändamålet föreslagit tomten N:o 9 vid Kronbergsgatan i nämnda kvarter, men då denna tomt kort förut blifvit af enskild person ansökt till inlösen, kunde densamma ej vidare komma i fråga, utan måste annan lämplig tomt utses.

Af det på grund af ofvananförda förordnande tillkomma syneinstrumentet för den 3 sistlidne April, framgår att synemännen enats om att för ifrågavarande

ändamål utse den med N:o 3 vid Slottsgatan i kvarteret N:o 161 betecknade tomten, hvars ytinnehåll utgör 1,493,757 kvadratmeter och af synmännen efter ett pris af 20 mark per m² uppskattas till ett total värde af 29,875 mark 14 penni. Enär emellertid vid ärendets föredragning i Kammaren vid sammanträde den 25 i nyssnämnda månad denna tomt, ehuru med afseende å sitt läge synnerligen lämplig för det tillernade sjömanshemmet, till sin areal befanns onödigt stor, beslöt Kammaren att innan vidare i ärendet tillgjordes låta Byggnadskontoret göra förslag till sådan ny indelning af de vid Slottsgatan ännu odisponerade tomterna N:ris 3 och 5, att de i stället för två skulle blifva tre till antal, under förutsättning likvisst att sökanden kunde åtnöjas med en sålunda förminskad, omkring 1,000 m² stor tomtyta. För händelse af tillräckligheten af en dylik mindre tomt, trodde sig Drätselkammaren äfven hafva så mycket större skäl att hos Stadsfullmäktige förorda bifall till den behjärtansvärda anhållan.

Med föranledande häraf har Byggnadskontoret nu till Kammaren inlemnadt den karta öfver Skatudds stadsdel, som här närslutes och å hvilken icke blott nämnda tomter vid Slottsgatan erhållit en ny indelning utan ock tomterna i särskilda andra kvarter, der desamma ännu äro oförsålda, förminskats till areal och ökats till antal. Och som Drätselkammaren funnit denna förminskning af tomterna å Skatudden väl betänkt, i det att dessa tomter derigenom kunna antagas blifva för bebyggande förmånligare och begärligare, skulle häraf följa tvenne framställningar hos Stadsfullmäktige; den ena rörande det egentliga föremålet för denna skrifvelse, nämligen:

att Stadsfullmäktige ville till Skeppsbefälsbafvareföreningen i Helsingfors afgiftsfritt öfverlåta tomten N:o 3 vid Slottsgatan i kvarteret N:o 161, till den areal denna tomt har efter nu föreliggande ny tomtindelning af kvarteret, för uppförande å tomten af ett sjömanshem; samt den andra:

att Stadsfullmäktige samtidigt ville taga i öfvervägande huruvida skäl till en sådan förminskning af tomtstorleken å särskilda andra odisponerade tomter å Skatudden föreläge, som af åberopade karta framgår.

Till förklaring af ändrad indelning rörande tomterna N:o 9 vid Vestra Hamngatan och N:o 3 vid Lotsgatan, hvarigenom ett tillskott till den förstnämnda redan försålda tomten uppkomme, torde ännu böra tilläggas, att bolaget, som eger tomten N:o 9 vid Vestra Hamngatan, förklarar sig villigt att inlösa detta tillskott.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELISOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors d. 18 juni 1901.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 54.

Uti skrifvelse för den 21 sistlidne maj hafva stadsfullmäktige anmodat Helsovårdsnämnden att inkomma med utlåtande i anledning af ifrågasatt ny indelning af de vid Slottsgatan i denna stad ännu odisponerade tomterna N:ris 3 och 5 att de i stället för två skulle blifva tre till antal.

Med föranledande häraf får Helsovårdsnämnden vördsamt meddela att densamma ur hygienisk synpunkt icke har något att anmärka emot ofvannämnda förändrade indelning.

Till ärendet hörande handlingar biläggas.

Å Helsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 21 November 1901.

Till Helsingfors Stadsfullmäktiges Beredningsutskott.

N:o 289.

Uti skrifvelse för den 5 innevarande månad har Stadsfullmäktiges Beredningsutskott med föranledande af väckt fråga derom, att tomten N:o 3 vid Slottsgatan, om hvars kostnadsfria öfverlåtande för uppförande derstädes af ett sjömanshem, Drätselkammaren uti skrifvelse för den 9 sistlidne Maj N:o 147 hos Fullmäktige gjort framställning, skulle till Skeppsbefälhafvareföreningen öfverlätas i sådan form, att skuldsedel å ett räntefritt lån skulle af föreningen utfärdas jemte det å stadens sida borde medgifvas postposition för eventuella inteckningslån, derest tomten icke skulle för det afsedda ändamålet användas, anhållit att Drätselkammaren ville till Utskottet inkomma med yttrande öfver sagda förslag.

Till fullgörande häraf får Drätselkammaren anförä, att Kammarens förslag om ifrågavarande tomts kostnadsfria öfverlåtande till Skeppsbefälhafvareföreningen såsom uttryckligt vilkor förutsätter, att å tomten skall uppföras och underhållas ett sjömanshem, hvilket vilkor klarligen komme att uti det af Drätselkammaren utfärdade gåfvobref å tomten intagas under sådan klar affattning deraf, att tomten i annat fall skall till staden återgå och endast efter ny värdering af densamma å offentlig auktion inför Kammarén kan försäljas. Men under sådant förhållande och då flere prejudikat förefinnas, att å särskilda på enahanda sätt af staden för visst bestämdt ändamål utgifna tomter in-teckning för lån kan erhållas, hvilken förmån handlanden Julius Tallberg med sitt ofvan anförda förslag säkerligen åsyftat, kan Drätselkammaren för sin del ej finna annat än olägenheter af samma förslags tillämpning. Såsom sådana må nämnas att Skeppsbefälhafvareföreningen härigenom beviljades en större förmån än egentligen afsedt varit samt att uti stadens räkenskaper komme att figurera en fullkomligt chimär fordran, hvilket om något bör undvikas. Drätselkammaren nödgas därför hålla på det härförinnan uti dylika fall praktiserade tillvägagåendet vid kostnadsfri afyttring af tomter för speciella ändamål äfvensom vidblifva den form för afståendet af tomten N:o 3 vid Slottsgatan, hvilken uti Kammarens här nämnda bref föreslagits.

På Drätselkammaréns vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

*Utskottsbetänkande angående ordnandet af handeln med
spritdrycker samt utskänkningsen af sprit- och maltdrycker.*

Genom särskilda remisser från Stadsfullmäktige har utskottet fått emottaga nedanstående handlingar:

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors

den 16 December 1901.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 285.

Enär den tid af två år, för hvilken rättigheter till utminuterings- och utskänkning af spritdrycker härefter blifvit af Magistraten beviljade, tilländagår den 1 Juni 1902, får Magistraten, under hänvisning till 1 punkten i 6 §:n af Kejsarliga förordningen den 9 Juni 1892, angående, bland annat, försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade *spritdrycker*, härmed äran till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemna att besluta, huruvida och till hvilket *antal dylika rättigheter* för nästinstundande två försäljningsår, den 1 Juni 1902—den 1 Juni 1904, böra upplåtas äfvensom i hvilka trakter af staden utminuterings- och utskänkningsställen icke få förefinnas, dervid Magistraten emellertid anser sig böra framhålla efterföljande:

Enligt de bestämmingar, hvilka på grund af Stadsfullmäktiges och Magistratens samstämmiga beslut varit gällande på hithörande område för innevarande utskänkningsperiod, har antalet rättigheter till utminuterings- och utskänkning af brännvin och sprit derunder varit fastställt till *fem*, antalet rättigheter till utminuterings- och utskänkning af andra spritdrycker än brännvin och sprit utgjort *tjugufem*, samt antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker för perioden fastställt till *sextiotvå*, af hvilket antal dock icke flere än *fyratiosex* skulle få till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse upplåtas, hvarförutom bestämts:

att utskänkingsställen icke få finnas i sjette, sjunde och åttonde stadsdelarna och ej heller i första stadsdelen norrom Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söderom Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra Kajen, inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som var beläget vesterom Fredriksgatan, eller utanför stadens tullar;

att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker får bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, likasom ej heller vid Salutorget, Vestra Kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatan;

från hvilket förbud undantag dock fått göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Sörnäs, Blekholmarna, Högholmen och Brunnshuset samt för teatrar och klubbar.

Under innevarande försäljningsperiod hafva utgifvits samtliga medgifna rättigheter till utminutering af bränvin, sprit och öfriga spritdrycker samt fyratiofyra rättigheter till utskänkning af spritdrycker i sammanhang med värdshusrörelse äfvensom elfva enahanda rättigheter, hvarmed slik rörelse ej varit förenad, men enligt Magistratens tanke finnes ej därför skäl att för den kommande perioden förminska antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker, enär i hvarje händelse flera rättigheter derunder icke komme att utgifvas än behovet kräfver; och får Magistraten därför föreslå att någon förändring uti ifrågavarande afseende af Herrar Stadsfullmäktige icke måtte vidtagas.

En af stadens Polismästare till Magistraten aflåten skrifvelse i ärendet, innefattande Polismästarens yttrande deri, närslutes härhos, och emotser Magistraten att återfå sagda skrifvelse jemte underrättelsen angående Herrar Stadsfullmäktiges beslut i ämnet.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

Bernh. Anthoni.

POLISMÄSTAREN

i

Helsingfors stad.

Helsingfors,
den 3 December 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 1,308.

Med anledning af Magistratens skrifvelse för den 26 sistvikne Oktober N:o 237 får jag i afseende å inforbradt yttrande angående ej mindre antalet rättigheter till utminuterings- och utskänkning af spritdrycker som borde för nästföljande försäljningsperiod, från den 1 Juni 1902 till samma dag 1904 upplätas än i hvilka trakter af staden utminuterings- och utskänkingsställena icke få förefinnas, äran meddela, att jag beträffande de trakter i hvilka utskänkingsställena för närvarande äro belägna intet har att anmärka och att skäl till någon förändring i detta afseende af härintills följda principer således icke föreligger, men deremot anser jag antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker, helst desamma icke alla kommit till användning och således icke äro erforderliga, kunna förminskas till inalles *sextio*, hvarmed ortens behof för den närmaste framtiden måste anses vara tillräckligt tillgodosedt.

W. Carlstedt.

*Axel Lucander.**Till Ordföranden för Helsingfors stadsfullmäktige, Herr öfversten K. Antell.*

Då vid Herrar stadsfullmäktiges sammanträde i dag förekomma frågor rörande bland annat bestämmandet af antalet rättigheter till utminuterings- och utskänkning af spritdrycker, bedja undertecknade i ödmjukhet Herr ordföranden förelägga fullmäktige frågan, huruvida, på grund af stadens hastiga utveckling och folkmängdens stora tillväxt, ifrågavarande rättigheter borde i någon mån tillökas? Undertecknade ville i sådant afseende föreslå ofta nämnda rättigheters tillökning från nu utgifna tjugusex (26) till exempelvis trettio (30).

Helsingfors den 14 Januari 1902.

*Ett antal skattbetalande köpmän
genom O. W. Eklund, Vinhandlare.*

Vid pröfningen af ärendet har utskottets flertal varit i allo ense med Magistraten såväl hvad antalet rättigheter till utminuteri och utskänkning af spritdrycker beträffar som vidkommande de delar af staden, inom hvilka dylik utminuteri och utskänkning borde få ega rum. Någon anledning att, på sätt polismästaren föreslagit, sänka berörda antal, kan ej heller utskottet finna, helst stadens ständiga tillväxt ju i och för sig redan medför att sagda antal i förhållande till folkmängden oafbrutet nedgår. Utskottet får därför vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att för sin del för perioden från den 1 juni 1902 till den 1 juni 1904 bestämma

a) antalet rättigheter till utminuteri af brännvin och sprit till fem;

b) antalet rättigheter till utminuteri af andra spritdrycker än brännvin och sprit till tjugufem; samt

c) antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker till sextio-två, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosex skulle få till begagnande i sammanhang med världshusrörelse upplåtas:

att utminuterings- och utskänkingsställen icke finge finnas inom sjuette, sjunde och åttonde stadsdelarna samt ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas emellan denna gata och Vestra kajen, inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, eller utanför stadens tullar;

att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminuteri eller utskänkning af spritdrycker finge bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatorna;

från hvilka förbud undantag dock finge göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Sörnäs, Blekholmarna, Högholmen och Brunnshuset samt för teatrar och klubbar.

Vidare har utskottet fått emottaga följande handlingar:

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors den 16 December 1901.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 286.

Enär den tid af två år, för hvilken rättigheter till utskänkning af malt-drycker härförinnan blifvit af Magistraten beviljade, tilländagår den 1 Juni nästkommande år 1902, får Magistraten i anledning af stadgandet i 10 §:n af Kejsarliga förordningen den 2 April 1883, angående försäljning och utskänkning af *malt-drycker*, äran härmed öfverlemna åt Herrar Stadsfullmäktige att besluta, huruvida och till hvilket *antal rättigheter till utskänkning* af nämnda drycker bör för nästföljande två års period, den 1 Juni 1902—den 1 Juni 1904, upplåtas äfvensom i hvilken trakt af staden hvarje utskänkingsställe får finnas, dervid Magistraten ansett sig böra framhålla, att, enligt Stadsfullmäktiges och Magistratens öfverensstämmande beslut, antalet nämnda rättigheter för innevarande utskänkingsperiod varit fastställt till *trettio*, förlagda tre inom första stadsdelen, sex inom andra, fem inom tredje, sex inom hvardera af fjärde och femte stadsdelarna, två inom sjette och två inom sjunde stadsdelen, dock att Magistraten vid behof fått upplåta ledig utskänkingsrätt till begagnande inom annan stadsdel än den, för hvilken rättigheten bestämts, i händelse oanvänd sådan rättighet i förstnämnda stadsdel skulle saknas, hvaremot utskänkning af maldrycker icke fått bedrifvas vid Wilhelms- och Brunnsgatorna, inom tredje stadsdelen invid Unionsgatan söderom Salutorget samt i kvarteren mellan denna gata och Vestra kajen, i de delar af fjärde och femte stadsdelarna, som äro belägna västerom Fredriksgatan, i åttonde, nionde och tionde stadsdelarna samt å stadens afhysta område utom stadsplanen.

Under innevarande försäljningsperiod hafva utgifvits inalles tjugufem rättigheter till utskänkning af maldrycker, men någon anledning förefinnes enligt Magistratens tanke derföre icke att för instundande utskänkingsperiod förminska antalet af slika rättigheter, helst sådana sjelffallet icke komma att utgifvas till större antal än hvad behovet kan anses kräfva, hvarföre Magistraten får hos Herrar Stadsfullmäktige föreslå, att någon förändring uti berördt afseende icke måtte af Herrar Fullmäktige vidtagas.

En af stadens Polismästare till Magistraten aflåten skrifvelse i ärendet, innefattande Polismästarens yttrande deri, närslutes härhos, och emotser Magistraten att återfå sagda skrifvelse jemte underrättelsen angående Herrar Stadsfullmäktiges beslut i ämnet.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

Bernh. Anthoni.

POLISMÄSTAREN

i

Helsingfors stad.

...

Helsingfors,
den 3 December 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 1,309.

Med anledning af Magistratens skrifvelse för den 26 sistvikne Oktober N:o 238 får jag i afseende å infordradt yttrande angående rättigheter till utskänkning af maltdrycker, som borde för nästföljande försäljningsperiod från den 1 Juni 1902 till samma dag 1904 beviljas äfvensom i hvilken trakt af staden hvarje utskänkingsställe får förefinnas, äran meddela, att jag emot den nuvarande anordningen hvad utskänkingsställens placering vidkommer intet har att anmärka, men beträffande desammas antal, anser jag mig böra hemställa huruvida icke fullt skäl förefinnes att nämnda rättigheter förminskas med åtminstone fem då erfarenheten visat att de nuvarande utskänkningarna mer än rikligt tillgodosett den del af befolkningens behof, som begagna sig af dessa, äfvensom för att tillmötesgå en allmän och fullt befogad opinion för rusdrycksmisshandels hämmande, som synnerligast gjort sig gällande just inom den del af befolkningen ur hvilka dessa utskänkingsställen samla sina kunder.

W. Carlstedt.

Axel Lucander.

Äfven i denna fråga delar utskottet Magistratens åsigt, jemte det utskottet, beträffande yrkandet på minskning af antalet rättigheter att utskänka maltdrycker, anser sig böra framhålla särskildt, hurusom ett flertal af dessa rättigheter tilldelats personer, de der innehafva icke egentliga värdshus, utan enklare matserveringslokaler, der maltdrycksservering sker endast till måltiderna, och synes det vara att

befara att denna näring komme att inledas på oriktiga vägar i händelse svårigheter skulle uppställas mot dess skötsel på samma sätt som hittills.

Vördsamt hemställes därför att Stadsfullmäktige ville för sin del fastställa

antalet rättigheter till utskänkning af maltdrycker under tiden från den 1 juni 1902 till den 1 juni 1904 till trettio, förlagda, tre inom första stadsdelen, sex inom andra, fem inom tredje, sex inom hvardera af fjärde och femte stadsdelarna, två inom sjette och lika många inom sjunde stadsdelen, dock att Magistraten vid behof finge upplåta ledig utskänkningsrätt till begagnande inom annan stadsdel än den, för hvilken rättigheten bestämts, i händelse oanvänd sådan rättighet i förstnämnda stadsdel skulle saknas;

hvaremot utskänkning af maltdrycker icke skulle få bedrivas vid Wilhelms- och Brunnsgatorna, inom tredje stadsdelen invid Unionsgatan söder om Salutorget samt i kvarteren mellan denna gata och Vestra kajen, i de delar af fjärde och femte stadsdelarna, som äro belägna vester om Fredriksgatan, i åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens afhyrta område utom stadsplanen.

Efter pröfningen af ofvannämnda handlingar har utskottet slutligen tillstålts nedanstående skrift:

Helsingin kaupungin Valtuuston Väkijuoma-asiaain valiokunnalle.

Saatuamme täällä t. k. 20 p:nä pidetyltä raittiusmielisten kansalaisten kokoukselta toimeksi esittää kaupungin arvoisalle valtuustolle toivomuksia viinien ja muiden miedompain väkijuomain sekä oluen myynnin ja anniskelun rajoittamiseen nähden nyt alkavana kaksivuotisjaksona $\frac{1}{6}$ 1902— $\frac{1}{6}$ 1904, pyydämme valiokunnalle kunnioittaen esiintuoda seuraavaa.

Hyvin tietäen etteivät voimassa olevat lakisäännökset myönnä kaupunkikunnille oikeutta ehkäistä viinien ja oluen kaupasta sekä oluen anniskelusta johtuvaa pahetta siinäkään määrin kuin monet Suomen kaupungit ovat tahtoneet ja yhä tahtoisivat, uskallamme kuitenkin lausua luulevamme, että pääkaupungissa voitaisiin toimeenpanna tämänlaatuksia parannuksia kaupungin väestön hyödyksi enemmän kuin tähän saakka on tapahtunut. Nykyiset kansaamme uhkaavat olot sekä valistuneessa yleisössä yhä vahvistunut vakaumus kaikkien väkijuomain turmiollisuudesta vaativat tällaisia parannuksia herkeämättä tehtäväksi. Olemme myöskin sitä mieltä, että kaupunkimme oma etu tällä hetkellä erityisesti käskee käyttämään asetuksien myöntä-

miä rajoituksia väkijuomapaheen estämiseksi. Piakkoin astunee voimaansa uusi mallasjuomaasetus, joka osaksi itse säättää, osaksi jättää kaupunkikuntain määrättäväksi melkoisia supistuksia ja rajoituksia oluen myyntiin. Jott'ei siirtyminen uusiin oloihin tapahtuisi kovin äkillisesti, olisi nyt kaikkia entisen asetuksen myöntämiä rajoituksia käytettävä. Kun tämän lisäksi kaupungin poliisilaitos nyttemmin on vaatinut suurta lisäystä, on tämäkin seikka saattanut meitä ajattelemaan, eiköhän vähennetty väkijuomalike ja siitä seuraava vähennetty juoppous myöskin puolestansa vähentäisi poliisilaitoksen vahvistamisen tarpeellisuutta.

Parannukset, joita yllämainitussa tarkoituksessa rohkenemme Herrain Valtuusmiesten kuultaviksi esittää, ovat seuraavat:

Erityiset oluenanniskelu-oikeudet olisivat kokonaan lakkautettavat. Tätä toimenpidettä katsoisimme erittäin tärkeäksi. Kun olutanniskelujen sallittu alue jo ennestään on rajoitettu, näyttää meistä nyt olevan syytä astua lopullinen askel niiden täydelliseen hävittämiseen; tämän kautta lopetettaisiin ainoastaan turmiollisin muoto olutanniskelua eikä itse oluenanniskelua, sillä, kuten tunnettu, on oluen anniskelu ilman erityistä oikeutta luvallinen kaikissa niissä lukuisissa ravintoloissa, joissa väki viinajuomia paikalla nautittavaksi tarjotaan. Niiden harvoin ruokapaikkain vuoksi, joissa olutanniskelua harjoitetaan pääasiallisesti vain ruuantarjoilun yhteydessä, ei liene syytä ylläpitää sellaisia yleistä pahetta matkaansaattavia ja huonomaisia kapakoita, joiksi olutanniskelut tässä kaupungissa ovat tunnetut.

Rohkenemme siis kunnioittavasti pyytää, että arvoisa valtuusto tekisi kaiken voitavansa tämän parannuksen aikaansaamiseksi.

Mitä sitten *olutkauppoihin* tulee, jotka ovat olutturmeluksen varsinaisena alkulähteenä, niin, koska laajemmat rajoitukset tällä alalla nykyisien mallasjuomaasetuksen mukaan lienevät mahdottomat toimeensaada, rohkenemme ainoastaan lausua toivomuksen, että valiokunta antaessaan lausuntojansa tässä kohden katsoisivat sellaiset henkilöt, jotka harjoittavat oluenmyyntiä rukoushuoneitten, sairaalain, kansakoulujen y. m. sen tapaisten yleisten väenliikepaikkain läheisyydessä — niinkuin nykyään tiettävästi tapahtuu Söörnäisissä ja paikoin itse kaupungissakin — sopimattomiksi olutkauppaa harjoittamaan puheenalaisilla paikoilla.

Kun *viinikaupassa* jo on vallitsemassa alueellisia y. m. rajoituksia, rohkenemme näin ollen huomauttaa sitä seikkaa, että viinikauppa oikeuksien lukua ei ole vastaavassa määrässä rajoitettu. Kun viinikauppa oikeuksia lienee kaupungilla varastossa suurempi määrä kuin todellisuudessa on pyydettykään, näyttää meistä tämä asianhaara sangen omituiselta. Eihän kaupunkikunnan, joka on tahtonut viinikauppaa rajoittaa, pitäisi toiselta puolen suorastaan kehoittaa viinikauppoja perustamaan. Erittäinkin siihen nähden, että entisillä viinikauppiailta on peruuttamattomat luvat, ei nykyinen menettely tunnu tarkoitusta vastaavalta. Toivomuksemme siis olisi, että nykyinen viinikauppain lukumäärä määrättäisiin viinikauppain ylimäksi lukumääräksi, ja että tätä ylintä lukumäärää johdonmukaisesti alennettaisiin siinä määrin kuin entiset viinikaupat joko itse lakkaavat tai joutuvat lakkautetuiksi.

Lopuksi rohkenemme huomauttaa sitä muodotonta seikkaa, joka on vallalla puheena olevain väkijuomain, viinien ja oluen, myynti ja anniskelupaikkain aukioloajassa. Oluen myynti ja anniskelupaikat avataan aamulla aikaisemmin kuin tavalliset kauppapuodit ja ovat auki sellaiseen aikaan kuin jo tavallinen kauppaliike on lakannut. Oluen anniskeluja ei suljeta aikaisemmin edes lauantai-iltaisain, jolloin esim. viina-anniskelut ja III:n luokan ravintolat aikaiseen suljetaan. Selvää on että tällainen muodottomuus, johon ymmärtääksemme laki ei velvoita, joskin se sen sallii, tekee kansan raitistuttamispyrinnöt, jopa anniskeluyhtiönkin toiminnan suureksi osaksi turhaksi. Mielestämme pitäisi kaikilla väkijuomaliikkeen aloilla pyrkiä yhdenmukaisuuteen anniskelu- ja myynti aikaan nähden, niin että niinä päivinä, viikon tai vuoden (joulun, juhannuksen, markkinain edellisten päivän) hetkinä, jolloin viinan myynti ja anniskelu sekä miedompain väkijuomain myynti on lakkautettu, vastaava lepo myöskin olisi vallalla siellä, missä siitä ei vielä mitään tiedetä. Rohkenemme sulkea tämänkin tärkeän seikan Teidän sydämeenne, ja toivomme, että Te tahdotte käyttää vaikutusvaltaanne tässä viitattuun suuntaan.

Helsingissä p. Tammik. 1902.

Wilho Reiman.

Väinö Wallin.

A. A. Granfelt.

Hvad i förestående skrift anföres beträffande önskvärdheten att sänka antalet rättigheter till utminutering af viner och andra svagare rusdrycker samt minska området för denna handtering kan, efter utskottets åsigt, nu icke föranleda till åtgärd af Stadsfullmäktige, då bestämningar härom redan emanerat för nästinstundande två års period.

Vidkommande sökandenes yrkanden i öfrigt, har utskottets flertal för sin del icke funnit skäl att frångå hvad utskottet ofvan redan föreslagit.

Vid sådant förhållande torde ofvanintagna ansökan

icke till vidare åtgärd föranleda.

Helsingfors, i februari 1902.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.

Arthur af Forselles.

S. Ingman.

A. Lundqvist.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

*Utskottsbetänkande i fråga om billiga och ändamåls-
enliga arbetarebostäder.*

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 12 mars 1901 föredrogs följande, af undertecknad Zitting inlemnade motion:

„Motion om en Arbetare-förstad.

Vid behandlingen af arbetarebostadsfrågan inom Stadsfullmäktige har det å ena sidan yrkats på att den enskilda företagsamheten, möjligen i någon mån biträdd af staden, skulle taga initiativet till lösningen af dessa frågor. Å andra sidan har yrkanden höjts på att staden skulle intaga icke allena en afvaktande hållning utan äfven göra någonting aktivt från sin sida.

Jag har varit af denna senare åsigt, ehuru jag hittills undvikit att uttala mig i denna sak.

Det är ett egendomligt förhållande att Helsingfors saknar förstäder, ty som sådana kan man icke räkna Hermanstad och Majstad, hvilka blott utgöra en första början i denna riktning. Hvarje arbetare som kommer till Helsingfors är därför tvungen att bo under storstadsförhållanden. Gatorna äro väl stenlagda. Vatten- och gasledningar jämte ett väl ordnad kloaksystem är infördt öfver allt. Tomterna äro icke afsedda för små arbetarehyddor utan för storstadsbyggen. Följden häraf blir att först tomten och sedan byggnaden blir dyr och att arbetaren icke kan få ett billigt rum. I vårt land finnes för närvarande endast tre städer med infördt vattenledningssystem. Ett fåtal hafva kloakledningar och först på senare tider har i våra småstäder en bättre belysning än den med petroleumlampa blifvit införd. En arbetare-förstad här borde bestå under samma förhållanden som de hvilka råda i en småstad.

Som det nu är bygga de mera bemedlade arbetarne sig bostäder på så sätt att de bilda aktiebolag, hvilka understödda med billiga lån af staten uppföra en komplex af bostäder eller stora kasärner, i hvilka aktionärerna få billigare rum än de eljes kunna anskaffa sig. Men äfven dessa rum, speciellt i tvåvåningsbyggnader delvis af tegel och delvis af trä, kunna ej fås för synnerligt billigt pris och blifva

därför i regel för dyra för den lägre arbetare-klassen ss. handtlangare och därmed jämställda. Det synes också icke vara möjligt att på detta sätt fylla hela behovet af arbetare-bostäder i en så stor stad som denna. De mindre bemedlade arbetarne söka sig bostäder äfven ganska långt ifrån staden och vi se bostadsförhållanden sådana som Hermanstad och Majstad uppstå. Här är en anvisning om huru den primära bostadsfrågan bör lösas. Man bör endast bringa ordning och planmässighet i detta bosättningsbegär för att kunna betjena sig därpå. På ett liknande sätt arrangeras arbetarebostäder vid större industriella inrättningar. Där uppföras envånings trähus med rum för två eller fyra familjer, samt dessutom försedda med enkla rum för ogift folk. Det är ju själfallet att en dylik koloni icke skulle få förekomma i stadens omedelbara närhet utan måste få sig plats anvisad något längre bort. Med de förträffliga kommunikationer vi numera hafva blir denna omständighet knappt en olägenhet.

Jag har tänkt mig att en skild stadsdel skulle bildas på af staden på billiga villkor arrenderad mark. Vidare skulle staden för sin del inrätta det så att vattenledningsvatten kunde fås från vattenposter inom ifrågavarande område. Uppförandet af bostäderna skulle framdeles helt och hållet öfverlämnas åt privatföretagsamheten. Däremot vore det tänkbart att staden skulle understöda de första byggnadsföretagen med lån uppgående till en mindre del af totalsumman för att sålunda få det nya företaget väl i gång. Arrendetiden kunde blifva 40 à 50 år. Dock skulle staden förbehålla sig rätt att redan tidigare få inlösa en del eller hela området mot skälig ersättning åt bebyggarna. Det föreslagna området skulle indelas i små kvarter och tomter lämpliga för ändamålet. Såsom material för dessa byggnader borde cocolit eller liknande material vara lämpligt. Vi veta redan att dylika byggnader uppförda som fackverk och beklädda med cocolitplattor såväl på inre som yttre sidan hålla väl värme. De äro dessutom föga eldfarliga och kunna i detta afseende nästan jämföras med stenbyggnader. Den rappade ytan kan hållas ren och snygg. Oljemålas inre väggen så har man en utmärkt beläggning där hvarken orenlighet, sjukdomsbaciller eller ohyra kan få fristad. Byggnaden blir dessutom lätt och fordrar små grundningsarbeten. Slutligen om den skall rifvas, är dock en stor del af materialet alltid användbart. Byggnaderna finge uppföras endast efter tre eller fyra fastslagna normer i en vånings höjd. Endast aktiebolag finge disponera öfver flere än en tomt. Högre än 6 % årsvinst finge bolagen icke afkasta. Endast aktieegare finge hyra bostad och icke hos sig inackordera utom familjen stående person.

Efter arrendetidens slut skulle staden pröfva huruvida det vore lämpligt att ännu låta denna arbetarkoloni bestå eller om den måste upphävas och området indelas i vanliga stadstomter att bebyggas enligt gällande byggnadsordning. Detta senare måste själfallet inträffa då staden bebygts så långt att den gränsar till eller redan omgifver kolonin. Men då kan ju ett nytt område anvisas för samma ändamål.

Arbetarne kunde färdas morgon och afton, från och till staden med våra spårvägar, som genom tillkopplande af en eller par af de gamla vagnarna torde vara i tillfälle att bereda arbetarne ett billigt, godt och tillräckligt kommunikationsmedel.

Jag tillåter mig vördsamt föreslå:

att Herrar Stadsfullmäktige ville taga under ompröfning huruvida ett område som skulle bilda en skild arbetarestadsdel kunde på billiga villkor och indeladt i små för ändamålet lämpliga tomter af staden utarrenderas.

Helsingfors den 12 mars 1901.

Gustaf Zitting.

Vid sammanträde den 26 berörda mars uppdrogo Fullmäktige åt under-tecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

I den mån, städernas innevånareantal begynt tillväxa i en tidigare icke känd grad, hafva äfven de moraliska och sanitära vådor, som i allmänhet åtfölja bosättningen af en talrik befolkning å jemförelsevis små ytor, tydligare framträdt; och då samtidigt insigten vaknat om samhällets skyldighet att egna de mindre lyckligt lottade i samhället bättre omvårdnad samt betydelsen häraf för samhällets eget välbefinnande, hafva också desses, och särskildt kroppsarbetareklassens, bostadsförhållanden tilldragit sig större uppmärksamhet. Och torde det vara känt hurusom frågan om möjligheten att bereda berörda befolkningsklass sunda och billiga bostäder alltmer börjat sysselsätta stats- och kommunalförvaltningar, alstrat en rik litteratur samt från området af socialvetenskapliga och filantropiska förhandlingar öfvergått till att framkalla företag, de der delvis icke utan betydande framgång arbeta på förbättringen af de bestående förhållandena.

Jemväl Helsingfors har i den mån, stadens utveckling framskridit, icke förblifvit främmande för de missförhållanden, som uti ifrågavarande afseende annarstädes visat sig och som å mången ort gjort arbetarebostadsfrågan till ett af de mest brännande problem för en sund kommunalpolitik. Innan den för inhemtande af närmare utredning om bostadsförhållandena härstädes anordnade enquëten afslutats, kunna väl exakta sifferuppgifter beträffande dessa förhållanden icke framläggas, men torde det, äfven sådana förutan, för enhvar med saken någorlunda förtrogen vara känt, hurusom allvarliga missförhållanden uti ifrågakomna afseende

här finnas att afhjelpa *). Emellertid hafva ej heller i Helsingfors försök saknats att, åtminstone i någon mån, motarbeta berörda, en liflig stadsutvecklings skuggsidor. Sålunda stiftades redan i slutet af 1870-talet af ståndspersoner, intresserade för arbetarenes väl, ett bolag, benämndt „Arbetarenes i Helsingfors byggnadsaktiebolag“, med ändamål att, såsom 1 § i bolagets stadgar vidhandengifver, „åt den arbetande klassen i Helsingfors och särskildt åt bolagets delegare bereda sunda och billiga bostäder samt för dem öppna tillfälle att själfva blifva husegare“. Då några uppgifter angående detta, äfven af stadsmyndigheterna med intresse omfattade företags verksamhet här kunna vara af värde, må meddelas, att bolaget under de tjugu år, detsamma arbetat, med arbetarebostäder bebyggt ej mindre kvarteret n:o 167 vid Gräsviksgatan än, på senare tid, jemväl kvarteren n:ris 80 och 158 vid Repslagaregatan; att å förstnämnda plats äro uppförda, förutom nödiga uthus m. m., inalles 97 lokaler, bestående af ett rum och kök samt källare och vindskontor, hvilka lokaler jemte en hvarje lokal åtföljande trädgårdstappa uthyras för 28 mark månatligen; samt att vid Repslagaregatan åter befinna sig tillsammans 38 lokaler med ett rum och kök, 9 lokaler med två rum och kök samt 16 en rums lokaler, enhvar af dessa likaledes åtföljda af särskild källare och vindsafdelning, för hvilka lokaler hyran utgör resp. 32 mark, 47 mark 50 penni och 19 till 17 mark i månaden. Af sin rätt till inlösen af lokalerna mot erläggande af erforderligt hyrestillskott hafva hyresgästerna tillsvidare icke begagnat sig. Bolaget är ej berättigadt att utdela högre dividend än sex procent, och hafva öfverskjutande vinstmedel användts dels till att reglera hyrorna, dels till afbetalningar å bolagets lån. — Vidare hafva, i synnerhet

*) Nedanstående, ungefärliga uppgift om resultatet af enquëten, till den del den är sammanställd, har utskottet erhållit af förste stadsläkaren, professorn Sucksdorff:

Stadsdel.	Antal bostäder.	Summa rum & kök.	Hela antalet innevån.	Innevånare per rum.	Antal lokaler med m ³ per person.				Antal personer i lokaler med m ³ per person.			
					0—5 m ³	5—10 m ³	10—20 m ³	öfver 20 m ³	0—5 m ³	5—10 m ³	10—20 m ³	öfver 20 m ³
I	629	885	2,483	2.81	13	129	286	201	87	678	1,178	540
II	366	549	1,642	2.99	4	48	189	125	27	257	913	445
III	232	329	938	2.85	3	51	104	74	19	278	443	198
V	509	724	2,094	2.89	11	111	223	164	66	605	955	468
VIII	20	38	90	2.37	1	4	7	8	5	24	35	26
IX	56	77	230	3.00	1	18	25	12	8	96	91	35
X	245	306	1,138	3.72	3	83	110	49	17	458	519	144
Hermanstad I	494	596	2,250	3.78	23	169	199	103	147	993	841	269
II	77	91	336	3.70	2	26	41	8	15	146	158	17
Majstad	146	185	564	3.02	5	40	79	22	34	188	297	45
Tölö	919	1,115	4,210	3.78	12	251	458	198	79	1,524	2,065	542
Summa	3,693	4,897	15,975		78	930	1,721	964	504	5,247	7,495	2,729
Medeltal				3.26	29 %	25.1 %	46.7 %	26.1 %	3.2 %	33.0 %	47.0 %	16.8 %

Uppgift å hyresbeloppen har ännu ej erhållits.

under de senare åren, bland de bättre ställda arbetarene bildats talrika bostadsbolag, de der afse att åt delegarene uppföra bostäder. — Till underlättande af dessa och liknande byggnadsföretag hafva slutligen Stadsfullmäktige den 26 mars och 21 maj 1901 beslutit att, i händelse byggnadslån för uppförande af arbetarebostad å af staden inköpt tomt utaf statsverket beviljats eller från långgifvarens sida ouppsägbart amorteringslån erhållits från Städernas i Finland hypotekskassa eller annan allmän penningeinträttning, låta staden åtnöjas med inteckning näst efter sådant lån för köpeskillingen för tomten.

Den utvecklingsgång, arbetarebostadsfrågan i Helsingfors utvisar, är för öfrigt likartad med enahanda utveckling utomlands. Äfven der har problemets lösning tagits om hand till först af den enskilda filantropin, sedermera eftersträfvats på vägen af sjelfhjelp och slutligen, då dessa medel visat sig otillräckliga, omhändertagits af staten och kommunen. Öfverensstämmande med såväl historisk utveckling som problemets art och betydelse är derför ock att de kommunala myndigheterna nu verksammare än hittills måste egna tid och uppmärksamhet åt frågan.

Samtidigt härmed lemna de olika sätt, på hvilka frågan behandlats, en antydning om att berörda fråga icke hör till antalet af dem, hvilka kunna endast på ett sätt besvaras, utan att i detta, liksom så många andra fall, en utveckling och förbättring af de bestående förhållandena är att sökas på många olika vägar, de der likväl alla leda till samma mål. Så är ock den erfarenhet, som utomlands i saken vunnits, icke afgjort bindande för våra förhållanden, utan inverka härvid lokala egendomligheter, såväl sådana af finansiell och social natur, som jemväl klimat- och naturförhållanden. Liksom olika medel alltså böra anlitas för att föra arbetarebostadsfrågan framåt, bör staden dervid ej heller sky att för ändamålet inslä någon hittills åtminstone hos oss icke pröfvad väg, allenast utsigt är att sålunda något vore att för saken vinna.

Då utskottet nu går att yttra sig särskildt beträffande föreliggande motion, torde såsom utgångspunkt vid pröfningen af motionärens förslag kunna anföras hurusom icke allenast direkta åtgärder för uppförande af arbetarebostäder, men äfven hvarje omständighet, som ökar tillgången på bostäder och åstadkommer sänkning af hyrorna öfverhufvud, sjelffallet måste vara egnad att motarbeta äfven bostadsbristen hos arbetarene. Att befordra och främja byggnadsverksamheten i allmänhet innebär derför, också det, ett bidrag till arbetarebostadsfrågans besvarande.

Hvad likväl sagda verksamhet beträffar, så influera å densamma faktorer, af hvilka många äro dels fullständigt, dels åtminstone till öfvervägande del undandragna kommunens inflytande. Uti främsta rummet komma härvid finansiella element i fråga: tillgången på kapital, som är att för byggnadsföretag disponeras, och räntans storlek, äfvensom möjligheten för den byggande att säkerställa sig mot uppsägning af upplånadt kapital och mot fluktuationer i räntan. Vidare förtjena att nämnas

tillgången och prisen på byggnadsämnen samt arbetslönerna, de sistnämnda bedömda särskildt med fästadt afseende å mängden af utfördt arbete. Inom kommunens mera direkta magtbefogenhet ligga väsentligen två, å byggnadsverksamheten inverkan omständigheter, nemligen tillgången och prisen på byggnadstomter och möjligheten att reglera byggnadssättet.

I den mån, byggnadstomter kunna säljas billigt och byggnadssättet förenklas, måste äfven företagsamheten inom byggnadsväsendet, förutsatt att efterfrågan efter bostäder förefinnes, blifva lifligare, och vidare måste, då nya bostäder tillkomma, sådant jemväl utöfva inflytande i riktning af minskade hyror. Men å andra sidan kunna hvarken tomtprisen sänkas eller byggnadssättet förenklas utöfver en viss gräns.

Då stadens tomter i allmänhet säljas å offentlig auktion, regleras priset på tomterna genom anbud och efterfrågan. Derjemte har dock ansetts att dessa pris böra till minimibeloppet fixeras genom stadens s. k. sjelfkostnad för tomterna, beräknad med ledning väsentligen af kostnaden för nödig gatureglering samt anläggandet af vatten-, aflopps- och gasledningar. Hvarje förenkling af byggnadsbestämningarna påverkas åter deraf att helso- och brandvård samt äfven estetikens fordringar icke få trädas för nära.

Motionären har, och efter utskottets åsigt med allt skäl, hållit före att i en stadsdel, afsedd för uppförande af enklare bostäder motsvarande främst arbetarens behof, förenklingar borde kunna göras med afseende såväl å regleringsarbetena som byggnadssättet. Dervid har motionären utgått från tanken att en dylik stadsdel, för att underlätta införandet af omordade förenklingar, borde anläggas afskildt från den egentliga staden. Och kan detta förslag försvaras i betraktande äfven deraf att värdet af stadens aflägsnare belägna mark icke kan förväntas komma att så aldeles hastigt stiga, hvarför staden utan förlust kan upplåta denna mark på billigare villkor än annan.

Vid granskningen af de förslag, motionären i öfrigt framställt beträffande berörda arbetarestadsdel, har utskottet varit ense med motionären derom att stadsdelen i fråga borde indelas i bostadstomter af mindre storlek än de vanliga för att sålunda äfven minska det för hvarje byggnadsföretag erforderliga anläggningskapitalet. Då höga och stora hus icke borde få här förekomma, kunde gatorna hållas smalare än i den egentliga staden, förslagsvis 12 meter, hvilket enligt § 3 i förordningen angående allmänna grunder för städernas reglering och bebyggande af den 18 mars 1856 utgör minsta tillåtna bredden af gata i sålunda bebyggd stadsdel, hvarjemte gatorna åtminstone till en början ej heller behöfde planeras och gatläggas till hela sin bredd. Erfarenheten finge utvisa, om ej gatläggning kunde helt och hållet undvaras.

Medan besparingar alltså kunde göras beträffande såväl planeringskostnaden som ev. gatläggningen, måste deremot, efter utskottets förmenande, ett vatten- och afloppssystem med slutna ledningar för stadsdelen i fråga anläggas, om ock efter en något enklare och billigare plan än den som är nödvändig i de med stora bostads-

komplexer bebyggda centralare delarna af staden. Utskottet betvivlar att helsovårdsmyndigheterna kunde lemna sitt begifvande till att annorledes skulle förfaras, och anser utskottet dylika ledningar vara särskildt för en arbetarestadsdel, till undvikande af allvarsamma sanitära missförhållanden, af största vikt. — Gatubelysningen kan sannolikt utan men betjenas genom petroleumlampor.

Utskottet nämnde redan att höga och stora hus — arbetarehyreskaserner — icke borde få inom området uppföras. Att gå ännu ett steg längre och tillåta endast en familjs hus kan, ehuru dessa hus representera det bästa i fråga om trefnad och helsovård, icke ifrågakomma, då detta system synbarligen blefve alltför dyrt. Den väsentligaste afvikelsen från gällande byggnadsordning, som lär kunna etableras, vore efter utskottets tanke den, att tillstånd skulle meddelas till uppförande härstädes af boningshus utaf trä också i två våningar särskildt vid användning af cocolit eller annat enklare eldfast byggnadsmaterial, hvilka lättnader med afseende å det spatiösare byggnadssätt, som här skulle förekomma, kunde försvaras. Utskottet betvivlar icke att ej vid närmare teknisk granskning af byggnadsordningen äfven ett flertal andra bestämmningar, såsom exempelvis stadgandena om sockel, skola befinnas möjliga att modifiera.

Frågan derom, huruvida tomterna inom området skola af staden försäljas eller endast utarrenderas, torde tillsvidare kunna lemnas öppen. Det är emellertid att förmoda att utarrendering af tomterna komma att underlätta deras bebyggande, blott icke erhållandet af byggnadslån derigenom försvårades och fördyrades. Ihågkommas måste för öfrigt att fastställelse måste å stadsplanen i fråga utverkas innan tomt derstädes finge af staden försäljas och att byggnadsbestämmningar, gällande för tomter å fastställd stadsplan, måste underställas granskning af styrelsen, medan deremot stadsförvaltningen ensam reglerar byggnadssättet för tomter utom stadens plan.

Med ledning af upplysningar från Byggnadskontoret har utskottet öfvertygat sig om att flerstädes å stadens mark lämpliga platser finnas för en stadsdel af ifrågavarande beskaffenhet. Visserligen äro några af de ställen, som kunna i sådant afseende ifrågakomma, utarrenderade, men torde svårighet icke möta att med arrendatorerne öfverenskomma om arrendets upphörande. För att utreda anläggningskostnaden har utskottet låtit genom Byggnadskontorets försorg utarbета planen för en dylik stadsdel, förlagd till villaområdet Vallgård invid Östra chaussén, och har dervid hela kostnaden för anläggningen, innefattande erforderlig gatuplanering samt inrättandet af vatten- och aflöppsledningar till hvarje tomt, befunnits komma att utgöra 358,000 mark, för hvilket belopp 52,700 m² tomtyta komma att erhållas, motsvarande alltså kostnaden för en 500 m² stor tomt, efter beräkning af 6 mark 80 penni pr m², 3,400 mark. Måhända kunde ännu lättare planerbara områden påfinnas. Enligt kostnadsförslag, uppgjordt på anhållan af en utskottsmedlem utaf arkitektfirman Grahn, Hedman och Wasastjerna, kunde ett mindre hus af cocolit,

inrymmande åtta rum i nedre våningen samt två vindsrum i den öfre, uppföras för ett pris af vidpass 12,000 mark. Hyran för byggnaden behöfde förty icke öfverstiga 12 å 14 mark för månad och rum, medan arbetarebostäder för närvarande endast i undantagsfall torde uthyras för mindre än 20 mark rummet. I händelse dylika byggnadsföretag kunde finansieras med lån på billigare villkor än de vanliga, kunde för öfrigt omordade hyra ytterligare nedbringas.

Det återstår för utskottet att yttra sig något äfven derom, huruvida icke, på sätt å månget håll gjorts gällande, olämpligt vore att sålunda inrätta en stadsdel hufvudsakligast för arbetare samt om icke det åtminstone hos oss allmänt brukliga sättet att låta arbetarebostäder uppstå mellan och invid bostäderna för den förmögnare befolkningsskassen vore ur social och moralisk synpunkt att föredraga. Men ehuru utskottet jemväl anser att en sträng åtskilnad emellan de olika befolkningsskasserna icke är önskvärd, såsom egnad att utvidga klyftan mellan de fattiga och de förmögnare i samhället samt försvaga solidaritetskänslan dem emellan, håller dock utskottet före att en stadsdel utaf nu föreslagen art icke vore egnad att verka i sådan riktning och att förslaget icke borde förkastas för ofvan angifna betänkligheters skull.

Inom utskottet hafva olika meningar yppats derom huruledes förslaget om anläggning af omordade stadsdel lämpligen borde realiseras. Dervid har en af utskottets ledamöter varit af den åsigt att stadsmyndigheterna skulle inskränka sig till att i princip uttala sin benägenhet för att understöda en dylik anläggning, framför allt genom att upplåta för ändamålet erforderlig mark på billiga villkor, men att sjelfva anläggningen och de förberedande arbetena derför skulle öfverlemnas åt det enskilda initiativet. Också utskottets öfriga ledamöter hafva ansett det önskvärdt att dylika anläggningar kunde komma till stånd genom enskild företagsamhet och att staden borde visa sig så vidt möjligt tillmötesgående emot privata företag i denna riktning. Men dessa ledamöter hafva likväl hållit före att staden icke borde inskränka sig endast härtill utan omedelbart och utan afvaktan på anbud från privat håll skrida till förberedande åtgärder för förslaget, eventuelt till dess realiserande genom planering af ett sådant område och utarbetande af byggnadsordning, resp. uppgörande af normalritningar för byggnader inom detsamma. Ett sådant Stadsfullmäktiges beslut komme ju för öfrigt icke att i något afseende prejudiciera de åtgärder, som tilläfventyrs i samma syfte kunde från enskildt håll företagas.

Det torde icke ligga inom gränsen för utskottets uppdrag att låta uppgöra och förelägga Fullmäktige fullständig detaljerad plan till anläggning af en dylik arbetarestadsdel jemte byggnadsordning för densamma, helst ett sådant arbete, för hvilket utomdess nödigt anslag derförinnan bort hos Fullmäktige utverkas, synes förutsätta att förslaget blifvit åtminstone i princip af Fullmäktige godkändt. Likaledes torde, innan sådant arbete påbegyngnes, äfven platsen för den blifvande arbetarestadsdelen böra genom preliminärt beslut af Fullmäktige bestämmas, i synnerhet

som olika åsikter kunna hysas om lämpligheten att för ändamålet disponera den del af villaområdet Wallgård, hvilken Byggnadskontorets ofvan omordade plan afser, men hvilken plats, efter några utskottsledamöters tanke, hellre borde reserveras för industrins behof. Ärendet lärer förty böra, sedan Fullmäktige principiellt i saken beslutit, öfverlemnas till närmare beredning af Drätselkammaren och Byggnadskontoret.

Utskottet får därför, jemte hänvisning till ofvan antydda skiljaktiga mening, vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att, med godkännande i princip af motionärens förslag att å något staden tillhörigt, mera afsides beläget område låta anlägga en stadsdel, afsedd att bebyggas med bostäder väsentligen lämpade för arbetare samt planlagd och i öfrigt så anordnad som för sagda syftemål erfordras och utskottet ofvan förordat, anmoda Drätselkammaren att efter Byggnadskontorets hörande till Fullmäktige inkomma med detaljeradt förslag i saken.

Utskottet har ofvan redan antydt det nära samband, som eger rum mellan byggnadsverksamheten i allmänhet å ena sidan och arbetarebostadsfrågan å den andra, samt att kommunen, genom att främja och befordra sagda verksamhet, bidrar äfven till nämnda frågas lösning. Till kommunens förnämsta skyldigheter med afseende å byggnadsverksamheten hör emellertid att tillse att, såvidt sådant af kommunen kan bero, byggnadstomter finnas till disposition i tillräckligt antal och för alla erforderliga behof. Likväl förefinnes för närvarande i följd af den sparsamhet, som vid de senaste årens budgetregleringar iakttagits i fråga om anordnandet af stadens allmänna arbeten, en brist på dylika tomter, framför allt på sådana, de der vore tjenliga att användas till uppförande af arbetarebostäder. Med afseende å rådande arbetslöshet och deraf förorsakade låga arbetslöner synes närvarande tidpunkt vara särskildt egnad att, till afhjelpande af berörda brist, i större utsträckning fortsätta planeringen af de nya stadsdelarna norr om den egentliga staden och dervid till utförande företaga främst sådana arbeten, som äro egnade att skapa största antalet tomter af nästberörda slag. Ej heller torde det böra anses oegentligt att ett större belopp om ock för kortare tid upplånade medel blefve till dylika arbeten använda, enär staden innehar betydande belopp i skuldsedlar å ogulden köpeskilling för försålda tomter, hvilka belopp borde företrädesvis för arbeten af ifrågavarande slag anlitas.

Med anledning häraf får utskottet vördsamt hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta

att utöfver de i budgeten ingående regleringsarbeten låta utföra ytterligare dylika arbeten, företrädesvis sådana, de der vore egnade att bereda rikligare tillgång på bostadstomter, särskildt för arbetarebostäder, äfvensom anmoda Drätselkammaren att med förslag till dessa arbeten och beträffande anskaffande af för ändamålet erforderliga medel till Fullmäktige inkomma.

Medan den burgnare delen af stadsbefolkningen i allmänhet har tillfälle att åtminstone någon kortare tid under sommaren undandraga sig lifvet i stadens hyreskaserner och taga sin tillflykt till landet, är den i staden bosatte arbetaren enligt regeln hänvisad till att jemte sin familj året om der qvardröja i bostäder, hvarest särskildt under den varma årstiden bristande luftvexling och renlighet göra vistelsen nästan outhärdlig. För att i någon mån afhjelpa sådant och bereda arbetaren tillfälle till en både helsosam och nöjsam sysselsättning, som vore egnad att afhålla honom från de föga förädlade förstöelser, stadslifvet erbjuder, hafva under senare år talrika stadsförvaltningar, särdeles i Tyskland, låtit indela i stadens närhet belägna, ländigare marker i mindre lotter, som upplåtits till trädgårdsodling åt den lägre befolkningen mot billigt arrende. Å dessa parceller, som icke få vara större än att arbetaren sjelf jemte familj förmår odla desamma, få boningshus icke uppföras, utan endast mindre lusthus, skjul för förvaring af redskap o. dyl. Ännu mera än i ett sydligare luftstreck äro i ett nordligt klimat, der sommarens korthet samt den långa, kalla och mörka vintern försvåra vistelsen utomhus, dylika trädgårdskolonier önskvärda.

För att inhemta utredning derom, huruvida icke äfven i Helsingfors anläggningar af omordade slag kunde avägrbringas, hemställes vördsamt

att Drätselkammaren blefve uppmanad att till Fullmäktige inkomma med yttrande och förslag derom, huruvida icke någon del af stadens mark kunde disponeras till sådana trädgårdskolonier för arbetare och på hvilka villkor detta kunde ske.

Genom förestående förslag har utskottet ingalunda trott sig hafva uttömmande besvarat frågan, hvad från kommunens sida borde för arbetareklassens bostadsbehof göras. Förmedels Stadsfullmäktiges ofvan omordade beslut att staden skall vid byggnadsföretag, som understöds med lån från statsverket eller amorteringslån, för sin fordran å ogulden köpeskilling för tomten åtnöja sig med inteckningssäkerhet näst efter inteckningen för sådant lån, hvilket beslut förnämligast afser

arbetarebostadsföretag, har kommunen redan visat sin benägenhet att åtminstone indirekte finansiellt understöda dylika företag. Men äfven en mera direkt finansiering af dessa företag synes icke ogörlig. Bland utvägar, genom hvilka utomlands företag af ifrågavarande art utaf kommunerna mera direkt befordras, kunna framhållas följande:

1:o) Kommunen inträder såsom aktionär i byggnadsaktiebolag, de der afse arbetarebefolkningen, antingen med viss procent af aktiekapitalet eller med det belopp, hvartill köpeskillningen för tomten uppgår. Dervid förbehåller sig kommunen att bolaget icke får utdela större dividend än till visst bestämdt belopp och att öfverskottet skall användas till minskning af hyrorna för hos bolaget bosatta arbetarefamiljer, de der ordentligen erlägga hyran. Särskild uppmärksamhet egnas byggnadsbolag, där aktionärerne utgöras af arbetare.

2:o) Kommunen kan i fall att tillgång på statslån eller andra lån på drägliga villkor saknas sjelf gifva eller förmedla lån åt företag af ofvan omförmälda beskaffenhet, hvarvid kommunen icke beräknar sig någon räntevinst, men förbehåller sig att få öfvervaka att lånemedlen användas behörigen och till arbetarebefolkningens fromma.

3:o) Äfven kan kommunen, för att bidraga till uppkomsten af verkliga ändamålsenliga och billiga arbetarebostäder, åtminstone försöksvis sjelf låta uppföra dylika bostäder. Vid uthyrandet af dessa bostäder beräknar sig kommunen ränta å det nedlagda kapitalet och någon amortering, men icke vidare vinst.

Då det tredje och sista alternativet af mången förklarats för oantagligt, må erinras derom att förutom London, som årligen utvidgar sina redan ganska vidsträckta arbetarekvarter, flera andra städer i Europa uppträdt såsom byggare af arbetarebostäder, i allmänhet med gynnsamt resultat. Vid allmänna arbetarebostadskongressen uti Paris i mars år 1901 förklarades af repräsentanterne för de städer, som uppfört dylika bostäder, hurusom denna åtgärd alls icke hämmat den privata företagsamheten samt att kommunerna utan svårighet erhållit ränta och amortering på det i byggnadsföretagen nedlagda kapitalet. För öfrigt hade omförmälda tillvägagående verkat särdeles förmånligt på arbetarenes bostadsförhållanden i allmänhet.

Efter utskottets förmenande hafva förhållandena i Helsingfors ännu icke utvecklats sig derhän att nästanförda utväg redan nu vore påkallad, helst ju anledning äfven finnes att antaga, att den nuvarande stora stegringen af hyrorna för arbetarebostäder skall åtminstone de närmaste åren något återgå. Beträffande de under mom. 1 och 2 här ofvan omordade åtgärder har utskottet ansett att särskildt de under mom. 1 antydda lämpligen borde af Stadsfullmäktige vidtagas för den händelse, att sådana på privat initiativ tillkomna företag, hvilka genom sin organisation erbjuda full garanti för att de skola motsvara sitt ändamål, derom hos Fullmäktige anhålla, men har utskottet icke funnit anledning att nu förorda något allmänt uttalande af Fullmäktige i sådant syfte, utan torde Fullmäktige lämpligast.

då förslag om finansiellt understöd af företag utaf omförmälda art till Fullmäktige inkommer, pröfva, huruvida och på hvilka villkor sådant bistånd må kunna lemnas.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 12 november 1901 (tr. handl. n:o 44 för 1901), hvilken skrifvelse blifvit af Fullmäktige till utskottet remitterad, har Fullmäktiges nämnd för arbetareangelägenheter på skäl, som i skrifvelsen anföras, föreslagit att Fullmäktige ville för studium af arbetarebostadsfrågan, med särskild hänsyn till förhållandena inom Helsingfors kommun, bevilja ett understöd till belopp af förslagsvis 3,000 mark, att af nämnden tilldelas lämplig person, som egde att närmast till nämnden afgifva noggrann redogörelse och förslag rörande ändamålsenliga åtgärder till afhjelpande af bristen på arbetarebostäder. Det synes framgå ur nämndens skrifvelse som hade nämnden tänkt sig omordade anslag främst såsom resestipendium åt någon person, den der vore hugad att utomlands och å andra orter i eget land inhemta kännedom om hvad annorstädes för arbetarebostadsfrågans tillgjorts.

Inom utskottet har visserligen nämndens förslag vunnit varmt understöd i hufvudsaken, men har flertalet dock ansett att, ehuru berörda kännedom vore för arbetarebostadssaken vigtig, så förutsatte dock realiserbara förslag framför allt ingående kunskap om förhållandena å egen ort, förutan hvilken kunskap äfven någon nytta af en utländsk studieresa föga kunde förväntas. Emellertid har nämnden icke ens antydtt att någon i saken förfaren eller därför intresserad person stode till nämndens disposition. Vid sådant förhållande har det synts utskottets flertal vara riktigare att Fullmäktige, innan ifrågavarande medel ställas till nämndens förfogande, afvakta att någon dylik person sig hos nämnden anmäler, hvarförutom den fordran torde kunna uppställas att sökanden genom studium af den synnerligen rika litteraturen i ämnet eller genom utarbetandet af något förslag, som synes användbart, visat sin kompetens och sitt intresse för närmare behandlig af frågan. Och vill utskottet tillika såsom sin åsigt uttala att, derest dessa villkor skulle uppfyllas, staden kunde hafva anledning att för ändamålet anslå ett betydligt större belopp, blott, såsom sagdt, sålunda garantier finnas för att anslaget verkligen skulle komma saken till fromma.

Efter utskottets tanke kan förty

arbetarenämndens ifrågavarande framställning, i den form den för närvarande föreligger, af utskottet icke förordas.

Sedan utskottet redan afslutat sitt arbete, har utskottet ytterligare fått genom remiss af Stadsfullmäktige emottaga följande, till Fullmäktige inlemnade skrift:

Arvoisat valtuusmiehet.

Helsingin Ulkotyöväen yhdistys, Tammikuun 5 päivä v. 1902 pitämässään kunkausikokouksessa, päätti kääntyä uudelleen arvoisan valtuuston puoleen pyynnöllä, että valtuusmiehet ottaisi työväen asunto kysymyksen harkittavakseen, ja että kaupungin valtuusmiehet rupeaisivat rakennuttamaan työväen asuntoja hätäaputöinä, koska nykyisin on työnpuute olemassa, ja toinen syy se, että työkansa saisi terveellisempiä asuntoja asuaksensa, eikä sellaisia kuin nykyisin ovat yksityisten talojen omistajain huoneet, joita on rakennettu kellari kerroksiin, joissa moni työmiehen perhe terveytensä turmelee.

Työväen asutuskysymyksen harkitseminen on yhteiskunnalle mitä tärkein tehtävä, sekä terveyshoidollisessa suhteessa. Työväestö asuu nimittäin yleensä ahtaissa ja epäterveellisissä asunnoissa, sekä on ykensä pakoitettu käyttämään asunnon vuokraan verrattain paljo suuremman osan vuosituloistaan kuin varakkaammat kansan kerrokset. Että työväki huonoissa ja epäterveellisissä asunnoissa menettää kaiken terveytensä, lapsista puhumattakaan, he kuin jo nuoruudessaan menettävät terveytensä joilla kumminkin pitäisi olla mitä vahvin ruumiin rakennus ja terveys, että he miehuuden ikään tultuaan voisivat täydellisesti ja väsymättä tehdä sen raskaan ruumillisen työn, joka heillä on tehtävänä, niin yksityisen kuin kunnan ja myös valtion palveluksessa. Että asunnon puute koskee mitä vaikeimmin vähävaraisemman työväen oloihin on luonnollista, että työmiesten itsensä ensi sijassa tulee ponnistella hankkiakseen menestystä pyynnölle joka tarkoittaa heidän etuaan.

Huomattakoon että on olemassa yhtiöitä, sekä toisia perustetaan, mutta nehan on vaan parempiosasia varten, sillä suurin osa köyhälistöä ei pääse tästä osalliseksi, se ei ole kyllin voimakas voidakseen tehollisesti vaikuttamaan, eikä ole varoja ryhtyä tällaisiin asuntoja perustamaan. Niin ollen, täytyy pitää suotavana, että kaupunki rupeaa tehokkaasen toimeen vähävaraisten asuntojen hankkimiseksi Ulko työväen yhdistys ehdottaa, että kaupunki rupeaa rakentamaan yhtiön muodossa, että olis noin 100 sadan markan osakkeita, joita voisi lunastaa vähittäis maksulla, joko maksamalla 5:si tai 10:nen kertaa, kuitenkin sillä ehdolla, että koko osake on vuoden kuluessa maksettava, ja sitten lainan korkoja maksamalla siksi kun laina tulis kuoletetuksi. Lainan kuoletuksen alkuaan kuitenkin pitenpää aikaa määrätköön kuin 25 vuotta, että lopulla asunnot jäisi työkansan omaksi omaisuudeksi.

Ulkotyöväen yhdistyksen puolesta

H. Lipsanen.

A. P. Laitinen.

M. Broms.

Då de i förestående skrift ingående uttalanden och förslag redan blifvit i utskottets betänkande beaktade, har utskottet funnit densamma icke föranleda till vidare uttalande af utskottet.

Helsingfors, i februari 1902.

J. W. Runeberg.

Adolf Aminoff.

S. Ingman.

Julius Tallberg.

Gustaf Zitting.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utlåtande angående användningen af Societetshuset.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 6 Februari 1902.

N:o 47.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Till fullgörande af det Drätselkammaren af Stadsfullmäktige lemnade uppdraget att till Fullmäktige inkomma med förslag angående användningen för närmaste framtid af det af staden inköpta Societetshuset har Kammaren förfarit på sätt, som af närslutna utskottsbetänkande med dertill hörande kostnadsförslag och ritningar närmare framgår. Och då Drätselkammaren kunnat i allo ansluta sig till de i betänkandet framställda åsikter, får Kammaren äfven vördsamt förorda till Stadsfullmäktiges antagande deri ingående resolutionsförslag, likvisst med sådan förändring af utskottets första och tredje förslagsklämmar, som föranleddes deraf, att det första hyresåret skulle räknas endast för åtta månader. Härigenom skulle nämligen hyrestiden för följande år och eventuel framtida uthyrning af Societetshuset fås att sammanfalla med det härstädes den 1 Juni allmänneligen begynnande hyresåret.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

*Th. Tallqvist.**Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

Vid den 19 September sistlidet år hållet sammanträde beslöt Drätselkammaren att åt ett utskott, till medlemmar hvari undertecknade utsågos, uppdraga att taga i öfvervägande och till Kammaren inkomma med utlåtande rörande de åtgärder, som efter Societetshusets öfvertagande af staden borde för remont och utarrendering af detsamma från stadens sida vidtagas. För fullgörande af upp-

draget har utskottet emellertid kompletterat sig med såväl Stadsingenjören G. Idström, då ju Societetshusets remont antagligen skall utföras genom Byggnadskontoret, som i sådant fall bör få vara med om kostnadsförslagets uppgörande, som med Byggmästaren Aug. Pettersson, hvilken tidigare deltagit i undersökningarna af huset vid frågan om dess eventuella istandsättande och delvisa påbyggnad för Societetshusbolagets räkning.

Klarligen har det för utskottet i främsta rummet gällt att tänka sig den lämpligaste användningen af Societetshuset för närmaste framtid eller intill dess tomten för huset kan af staden för bebyggande med stadshus komma att tagas i anspråk. Härvid har utskottet, med afseende å husets inredning icke ens för enskilda delar deraf kunnat påfinna något annat bruk, än hvartill det hittills användts, nämligen till hotell med några mindre salubutiker i soubassementet. En omändring af huset till embetslokaler, skolsalar eller en komplex af hyresvåningar skulle medföra så stora kostnader, att någon utsigt ej fans att från huset, som i alla fall är dömdt att inom en icke alltför aflägsen framtid nedrivas, återfå ersättning för dessa utgifter. Dylika lokaler kunde dessutom i ingen händelse göras för ändamålet ens närmelsevis beqväma. Och att åter afskilja någon enskild del af huset, såsom t. ex. den s. k. Sofia våningen, då huset tänkes såsom hotell, skulle med största sannolikhet endast minska den totala inkomsten från detsamma, utan att härvid dock nu förestående remontkostnader kunde i någon nämnvärd grad inskränkas. Ty förutan en viss uppputsning kan denna våning, likaså litet som de flesta andra delar af huset, användas för något boningsbehof alls. Af orsak, som här längre nedan kommer att framhållas, anser utskottet dessutom, att speciellt ifrågavarande våning ingalunda borde skildt för sig uthyras.

Men skall Societetshuset fortfarande användas som hotell, kan det enligt utskottets förmenande icke utbjudas för kortare tid än minst fem år. Någon hotellvärd torde knappast vara hugad att för kortare arrendetid binda nödigt kapital för anskaffande af den mängd inventarier, hvilka en hotellrörelse i det stora Societetshuset ovilkorligen erfordrar. Troligare är tvärtom, att till och med en tid af fem år måste ifrån hotellvärdens synpunkt anses för knapp, i synnerhet om all utsigt till förlängning af hyrestiden är afskuren. Å andra sidan måste det ligga afven i stadens intresse, att denna hyrestid icke tillmätas för kort, på det staden, jemte räntorna å inköpspriset för huset, åtminstone till större delen må kunna genom hyresintraderna återfå den summa, som nu måste å husets remont nedläggas. Något så presserande behof af ett nytt stadshus för staden föreligger icke heller, då stadsmyndigheternas nuvarande lokaler äro fullt användbara och i hufvudsak tillräckliga, om också icke af komfortablaste beskaffenhet. Härtill kommer att polisinsättningen i staden vid en förnyad pröfning af stadshusfrågan antagligen kommer att anvisas sitt särskilda hus. Också med hänsyn tagen till de stora lånebelopp, hvilka redan belasta staden och för en tid framåt säkerligen skola icke så obetydligt tillväxa i och för tillfredsställande af mera trängande

behof än ett nytt stadshus, torde allt skäl till uppskof på minst tio år med uppförande af det tillernade huset föreligga. I ingen händelse kan enligt utskottets tanke någon öfverhängande fara spåras uti ett dylikt uppskjutande. Och är det ur sådana förutsättningar, som utskottets förslag här nedan framgått.

Såsom det var att befara och af alla tidigare, på grundlig undersökning af Societetshuset baserade kostnadsberäkningar för dess tidsenliga iståndsättande kunde inhemtas, skulle kostnaden för den remont af huset, utskottet har äran föreslå, stiga till betydligt större belopp, än det uti innevarande års budget för ändamålet anvisade anslaget, eller ända till 125,845 mark. Denna kostnad kan dock, såsom vid sammanslagning af närslutna kostnadsförslags detaljposter närmare framgår, delas i tvenne summor för något olikartade arbeten. Den ena summan om 86,000 mark skulle nämligen motsvara enklast möjliga, men oundgängliga invändiga remont och uppsättning till dörrar, fönster, eldstäder, golf, väggar och tak i samtliga lokaler och rum, äfven förrådsrummen och salubutikerna i källarvåningen, med undantag endast af stora festvåningen, äfvensom utvändig remont och målning af huset samt upphjelpande af en mindre del af grundmurarna dertill i dess sydöstra hörn, der sprickor i några inre väggar redan visa sig. Den andra summan om 39,845 mark representerar vissa ändringsförslag i husets inredning rörande köks- och matsalsafdelningarna, bekvämlighets-, kapp- och badrum, ett skrif- och läserum i hotellvåningen samt 2:ne nya butiker i soubassementet. Af denna senare summa skulle likvisst åtminstone 8,000 mark måsta öfverföras till den förra, som då uppginge till 94,000 mark, ifall dessa utskottets ändringsförslag förkastas och det nuvarande köket bibehålles, hvilket då beräknats till nämnda kostnad böra remonteras och uppsättas.

Vid en besigtning af huset har utskottet funnit den nu förefintliga köksafdelningen icke allenast för låg, trång, obeqväm och otidsenlig med förfallna spisar och inrättningar, utan ock i förhållande till de flesta matsalar, som härifrån skola betjenas, såsom stora festsalen, 35:s lokal och Sofia våningen, förlagd så olämpligt som möjligt i huset, samt slutligen i alla stycken så ruskig och malproper, att hvarje om sig mån hotellvärd kan, med utsigt till ett dylikt kök, befaras rygga för öfvertagande af hotellet. Utan hvarje tvekan måste utskottet därför föreslå, att denna köksafdelning slopas, för att dels lemna rum för inredning af tvenne salubutiker, dels förändras till diverse förvaringsrum och källare för matvaror, samt nytt kök med ty åtföljande täckta gångar och särskilda smärre trappor så inrättas uti det nuvarande, centralt i huset belägna s. k. „Orcus“, som här bilagda, å kalkerpapper uppgjorda 2:ne ritningar närmare angifva. Härigenom skulle vinnas äfven den fördel, att nämnda „Orcus“, ehuru visserligen väl frekventeradt och icke så litet inbringande, men såsom en vårdshuslokal af låg klass skulle försvinna. Detta försvinnande „Orcus“ skulle deremot, ehuru uti en något förfinad form, enligt utskottets förslag kunna ersättas af Sofia våningen, der serveringen från det nya köket kunde med samma lätthet som i öfriga serverings-

salar försiggå. Till följd af kökets förändrade placering och öppnande af en ingång från Katrinegatan kan dessutom en ganska rymlig sal för smärre slutna sällskap erhållas af tvenne härtills mindre inbringande rum. Bland förändringsförslag i husets inredning har utskottet ej heller kunnat undgå att taga hänsyn till det alltför knappa kapprummet uti bottenvåningen samt de otillräckliga bekvämlighetslokalerna i såväl första som andra etaget och den totala bristen på badrum för resande, hvarå isynnerhet en del utländska sådana fästa så stor vikt, att ett hotell derförutan numera ej kan räkna på besök af dem. Uppräknade bristfälligheter har utskottet enklast och billigast sökt afhjelpa på sätt kostnadsförslaget och ritningarna närmare utvisa. Behofvet af ett gemensamt skrif- och läserum i hotellvåningen, hvilket rum nuförtiden återfinnes i hvarje till och med mindre hotell med något anspråk, har utskottet föreslagit sålunda tillgodoses, att de tvenne resanderummen, som ligga invid altanen, skulle sammanslås och härtill inredas. I all synnerhet om sommarn, då tillträdet till altanen med dess härliga utsigt och vistan det der vore för de resande möjligt, borde denna anordning blifva en ej ringa dragningskraft för dem till hotellet. Några remonter af uthusen hafva ej syntts erforderliga, emedan de befinna sig i försvarligt skick.

Alla här berörda remont- och förändringsarbeten i Societetshuset har utskottet beräknat taga en tid af minst tre månader i anspråk; och då staden får tillträda huset först den 1 Juli innevarande år, kunde hotellet och de 2:ne nya butikerna således uthyras från och med den 1 instundande Oktober. Emellertid synes det utskottet som med ifrågavarande arbeten icke borde vidtagas innan hugad restauratör för hotellet erhållits. Det kan nämligen förutsättas, att vid restaureringen måste beaktas särskilda af den blifvande restauratören framställda önskningsmål och villkor. Af stor vikt vore därför, att i så god tid få in hyresanbud å Societetshuset samt ärendet hos Stadsfullmäktige slutligen afgjort, att remonteringen utan hvarje risk kunde påbörjas genast den 1 instundande Juli. Tiden för anbudens inlemnande till Drätselkammaren borde för den skull ock fixeras till utgången af April månad; och bör kungörelse härom klarligen ingå icke blott uti särskilda eget lands tidningar, utan ock i några af de skandinaviska ländernas, helst i der utkommande facktidningar. Men då antagligen icke någon spekulant vill göra anbud, om han ej kan få en klar föreställning om det skick, hvari staden vill öfverlemna Societetshuset, är det äfven nödvändigt, att Stadsfullmäktige genast nu fatta beslut i detta afseende. För definitivt uppgörande af en så stor affär som den föreliggande kan dessutom erfordras åtskilliga öfverenskommelser och jemkningar med arrendatorn, de der draga ut på tiden. Rättigheten att ställa anbuden alternativt på fem eller tio år eller fem år med rätt till ytterligare fem års förlängning, ifall rörelsen blifvit till belåtenhet skött, borde ej förvägras. En del spekulanter ansåge måhända risken för stor för en så lång tid som tio år och afhölle sig därför; andra kunde åter anse en tid af fem år alldeles för kort för att alls inlåta sig på affären, ehuru eljes dertill hugade.

Utskottet får derföre på grund af allt det här framhållna värdsamt föreslå, att Drätselkammaren, för den händelse Kammaren kunde omfatta utskottets åsigter och förslag i ärendet, skulle till Stadsfullmäktige ingå med hemställan derom, att Fullmäktige ville besluta:

att Societetshusets hotellvåningar för en tid af tio år framåt, räknadt från den 1 instundande Oktober, nu till vårdshus förhyras, för den händelse antagligt anbud kan erhållas;

att för sådant ändamål godkänna Societetshusets restaurering enligt föreliggande förslag samt tillåta att i nästkommande års budget upptages bristande anslag för denna restaurering;

att bemyndiga Drätselkammaren att gå i författning om införskaffande såvidt möjligt till April månads utgång af anbud å öfvertagande af vårdshusrörelsen å Societetshuset eventuellt för fem eller tio år;

att uppdraga åt Drätselkammaren att, sedan anbudet inkommit och preliminära öfverenskommelser träffats, underställa anbudet Stadsfullmäktiges slutliga pröfning och afgörande; samt

att emellertid bemyndiga Drätselkammaren att utan sådan hemställan uthyra ej blott de redan befintliga salubutikerna i soubasementet från den tid sådant med afseende å deras uppbyggnad låter sig göra, än ock de tvenne nya butikerna, så snart de blifvit färdiga.

Helsingfors, den 5 Februari 1902.

Carl Mannerheim.

Hugo Lindberg.

Th. Tallqvist.

Kostnadsförslag

för remont af Societetshuset i Helsingfors.

Källare och grundmur.

För diverse remont af grundmurarne, rustbädd och pålfundament	8,000: —	
Nödtorftig uppsnyggning och lappning af för- rådsrummen i källaren	1,500: —	
Remont af butiklokalerna jämte tillhörande förrådsrum	1,500: —	11,000: —

Köksafdelningen (i n. v. Orcus).

Rifning af hvalf och väggar	1,500: —	
136 m ² nytt hvalf	2,000: —	
320 m ² asfaltgolf å 6: —	1,920: —	
Rappning och lappning af tak och väggar . .	500: —	
17 l. m. ny köksskorsten	850: —	
Eldstäder och inredning i hela köksafdelningen	12,000: —	
Två serveringsgångar å gården jämte trappa	3,600: —	
Oljemålning af tak, väggar och inredning i köksafdelningen	1,000: —	23,370: —

Matsalsafdelningen.

Ny ingång och trappa från Katrinegatan till matsalen jämte därpå föranledda arbeten	700: —	
5 st. nya dörrluftr, kompl. jämte rifning af mur	500: —	
3 st. fönsterluftr att höja	75: —	
6 st. nya eldstäder jämte rifning af de äldre förefintliga	2,200: —	
Reparation af fönster och dörrar samt diverse erforderlig putsning af parkettgolfven .	1,000: —	
Tapetsering och målning af tak och väggar i alla till afdelningen hörande rum . . .	2,500: —	6,975: —
Inredning af tvänne bekvämligheter och ett kapprum invid vestibulen; incl. alla därpå föranledda arbeten	— —	3,500: —
Transport	— —	44,845: —

Transport	— —	44,845: —
-----------	-----	-----------

Café afdelningen (35 lokal).

Tapetsering och målning af väggar och tak	. 2,500: —	
Diverse mindre reparationer 500: —	3,000: —

Vestibul och trapphus.

2 st. vindfång jämte reparation af ekstegen uti hufvudtrappan 900: —	
Målning 2,000: —	2,900: —

Hotell afdelningen.

Ommurning af 11 st. eldstäder och uppförande af 57 st. nya i stället för äldre utbrunna	15,000: —	
För reparation af dörrar, fönster, lås, beslag m. m. 1,500: —	
Justering af fönster, jämte plattor och beslag	1,200: —	
Erforderlig mindre remont af golf och foderbräden, samt omläggning af golfven i korridorerna 1,300: —	
Förstärkning af vindsvaslaget å en del af flygeln mot Katrinegatan 2,000: —	
Golfbeklädnad med linoleum i rum & korridorer	10,500: —	
Nya klosett och badrumsinredningar samt uppsnyggning af de gamla 4,000: —	
Tapetsering och målning af väggar och tak i samtliga rum och korridorer 11,000: —	
Remont af tjänstepersonalens rum i mezzaninvåningen 2,500: —	
Förändrad inredning af rummen mot altanen till skrif- & läserum 2,000: —	51,000: —
För arbetsledning, diverse oförutsedda utgifter samt grundlig rengöring af samtliga lokaler	— —	12,000: —
		113,745: —

Utvändig remont.

Vattentaket att reparera 2,800: —	
Fasaden att oljemåla 3,200: —	— — 6,000: —
Transport	— —	— — 119,745: —

	Transport	— —	— —	119,745:—
Sofia våningen.				
Remont och ommurning af eldstäder	800:—			
D:o af fönster och dörrar	500:—			
Golfven att belägga med linoleum	800:—			
Ny trappa till hotellflygeln	500:—			
Målning och tapetsering af tak och väggar i samtliga rum samt trapphuset	1,500:—	— —	4,100:—	
För inredning af 2 butiker uti soubassementet i hörnet mot Katrinegatan	— —	— —	2,000:—	
			Summa Fmk	125,845:—

Helsingfors, den 30 Januari 1902.

Hugo Lindberg.

Aug. Pettersson.

G. Idström.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 6 Februari 1902.

N:o 48.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan särskilda uti närslutna förteckning upptagna, Societetshus aktiebolaget tillhöriga inventarier af bolaget erbjudits staden till inköp, förordnade Drätselkammaren vid sammanträde den 14 sistlidne November Kammarens ledamöter, Herrar Åström och Stockmann att jemte Stadsingenjören Idström besigtiga dessa inventarier och rörande anbudet till Kammaren inkomma med förslag. Och föreslå nu uti skrifvelse för den 30 nästvikne Januari nämnda Herrar, att staden skulle till följande pris, hvarmed Societetshusbolaget förklarar sig belåtet, inköpa nedanstående inventarier, nämligen:

1 st. krona i festsalongen	Fmk	2,000:—
8 st. d:o i d:o	"	800:—
2 st. d:o i foyeerna	"	300:—
Estrad med golf, bockar och trappor samt draperier till estraden	"	100:—
2 st. kronor i Matsalen	"	300:—
1 st. d:o i kaffet mot gården	"	50:—
	Transport Fmk	3,550:—

	Transport	Fmk 3,550: —
1 st. d:o med kupor i stora vestibulen	"	150: —
1 st. större ringklocka på gården	"	25: —
1 st. mindre d:o i stora vestibulen	"	5: —
2 st. vedlärar	"	10: —
3 st. klosettafstjälpningskärror jemte lösa medar för vintern	"	450: —
	Summa	Fmk 4,190: —

I förteckningen upptagna brandredskap åtfölja deremot husköpet.

Och får på grund af detta förslag Drätselkammaren hos Stadsfullmäktige vördsamt hemställa om bemyndigande att för stadens räkning inlösa uppräknade inventarier, för hvilka kostnaden skulle påföras det uti innevarande års budget upptagna anslaget för inventarier jemte det Kammaren ville förbehålla sig att framdeles, för händelse detta anslag blefve otillräckligt, hos Stadsfullmäktige göra framställning om bristens betäckande ur Stadsfullmäktiges dispositionsmedel.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Utlåtande i fråga om utfärdande af föreskrifter för undvikande af olägenheter genom rök från ångpannor och andra förbränningshårdar.

TEKNISKA FÖRENINGEN.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan Stadsfullmäktige i Helsingfors i skrifvelse af den 22 januari 1901, N:o 18, jämte biläggande af ett betänkande, afgifvet af ett af Fullmäktige för ändamålet nedsatt utskott, anhållit om Föreningens utlåtande beträffande utfärdandet af föreskrifter för undvikande af de olägenheter, som framkallas af rök från ångpannor, industriella eldstäder och andra förbränningshårdar, får Tekniska föreningen i Finland, hvilken behandlat frågan å föreningens samtliga möten under senaste år, jämte biläggande af ett utlåtande, insänt af en af föreningen för frågans utredande tillsatt komite, såsom sin åsikt uttala,

att åtgärder af Stadens Fullmäktige borde vidtagas till förekommande af ofvan nämnda olägenheter,

hvarjämte föreningen i likhet med utskottet anser,

att en särskild fackman borde af Stadsfullmäktige utsändas för att i utlandet studera frågan i sin helhet samt att frågan, sedan denna person till Fullmäktige afgifvit sitt betänkande, ånyo måtte föreläggas föreningen.

Helsingfors den 21 december 1901.

För Tekniska föreningen i Finland

Ossian Aschan.

Ordförande.

Axel Juselius.

Till Tekniska föreningen i Finland.

Uti skrifvelse af den 5 mars detta år har Tekniska föreningens i Finland bestyrelse meddelat Statsrådet E. Qvist, att Föreningen utsett herrar E. Qvist, J. Forsman, W. Hult, E. Ridderstad, J. Estlander och A. E. Alfthan till medlemmar i ett utskott, hvilket egde afgifva utlåtande angående den förordning för förekommande af rök ur eldstäder, hvilken blifvit föreslagen af ett af Stadsfullmäktige i Helsingfors tillsatt utskott*). Med anledning däraf har undertecknad Qvist samman kallat berörda personer för att taga frågan under ompröfning, och får detta sålunda bildade utskott, som inom sig utsett undertecknad Alfthan till sekreterare, härhos afgifva följande:

Utskottet anser, att i Helsingfors stad olägenheterna, härrörande af svart, bolmande rök, ehuru ännu på långt när ej så svåra, som i flere större städer utomlands, likväl visa en märklig tendens att äfven hos oss ökas, hvarför tiden torde vara inne att utfärda en förordning angående stäfjandet af dessa olägenheter, och får utskottet för sin del i hufvudsak tillstyrka bifall till de af Stadsfullmäktiges utskott föreslagna bestämmelserna i fråga.

För att denna förordning dock ej skall förblifva en död bokstaf, har utskottet tänkt sig, att för densammas öfvervakande en sakkunnig ingeniör (maskinbyggare) borde i stadens tjänst anställas, och borde denna ingeniör, för att sätta sig in i rökförbränningsfrågan, först under någon tid göra sig förtrogen med i staden förefintliga ångpanne- och andra industriella eldstäder och sedan sättas i tillfälle att i några af utlandets större städer lära känna de olika rökförbränningsapparaternas praktiska användbarhet och andra sätt att minska rökmängden. Under samma resa skulle denna ingeniör äfven taga reda på, huru förordningarna mot olägenheter i följd af rök i praktiken öfvervakas och tillämpas. Utskottet har sig bekant, att sedan ingeniör K. Sondéns sakrika och uttömmande reseberättelse, som i det tryckta betänkandet åberopats, utkommit, flere nya anordningar för minskning af rökmängden dels föreslagits, dels kommit till praktisk användning utomlands, hvarför en sådan resa mycket kunde bidraga till frågans klargörande.

Efter återkomsten hem skulle honom främst åligga att uppgöra förslag till instruktion för denna „rökinspektör“ samt till detaljerade bestämmelser om förordningens efterlevnad. Utskottet har tänkt sig, att denna inspektör med råd och dåd borde bistå eldstadsägare för afhjälpande af olägenheter, som härleda sig ur svart rök, och då dessa förrättningar säkerligen ej skulle taga all hans tid i anspråk,

*j Se 2:dra häftet af „förhandlingarna“ för innevarande år.

kunde han tillika fungera som stadens elektrotekniker och som besiktningsman för hissar. Utskottet anser sig sakna erforderliga betingelser för anställande af experiment, afseende minskande af rökmängden, utan borde sådana hällre i fall af behof utföras under bemälda inspektörs ledning efter hans hemkomst.

En inom utskottet väckt fråga, huruvida en eldstadsägare, hvars anläggning allaredan är så öfveransträngd, att möjlighet icke förefinnes att minska rökmängden, kan åläggas att förstora eller totalt omändra sina ångpannor, m. m., har utskottet ej velat upptaga till besvarande, då den är af mera juridisk natur.

Utskottet hyser vidare den åsigt, att med kunniga och intresserade eldare redan en afsevärd minskning i rökmängden kunde ernås och får fördenskull föreslå, att mer uppmärksamhet borde egnas åt utbildandet af yrkesmässiga eldare, än härintills varit fallet.

Beträffande sättet för rökmängdens bestämmande och föreskrifternas öfvervakande, ansluter sig utskottet till det i andra länder brukliga observationssättet, nämligen att tidslängden, under hvilken mörk, ogenomtränglig rök kunde tillåtas utströmma ur en skorsten, blefve inskränkt till en viss del af t. ex. en timme. Därvid borde dock tillbörlig hänsyn tagas till det antal ångpannor en och samma skorsten har att betjäna. Förbuden mot rökstring kunde också hållas strängare innaför stadens tullar, än utanför dem, och borde desamma utsträckas äfven till ångbåtar i stadens hamnar och till lokomotiv inom staden. Industriella inrättningar, belägna utanför de gamla stadsportarna, skulle däremot tillsvidare vara fritagna från dessa bestämmelser.

Utskottet hyser för sin del den åsikten, att ordalydelsen i de närmare bestämmelserna af denna rökförordning borde affattas så litet rigorös som möjligt, men att desamma i stället så mycket noggrannare borde efterlefvas. Likvisst borde måtta och takt iakttagas, så att onödiga trakasserier och slitningar undvekes, då ju betydande ekonomiska intressen häraf beröras. För redan förefintliga anläggningar borde en längre respittid af ända till två år beviljas.

Helsingfors den 10 Maj 1901.

På utskottets vägnar:

E. Qvist.

A. E. Alfthan.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Handlingar rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1901.

Jemlikt den för Helsingfors stads Drätselkontor gällande instruktion afgifves härmed berättelse öfver stadens bokslut för året 1901.

Utöfver hvad ur efterföljande bokslutstablåer direkte framgår, tillåter sig Kontoret beträffande de särskilda utgifts- och inkomst-titlarne lemna följande närmare uppgifter.

Utgifter.

I. Stadens skulder.

3,6 %/o Chausséeobligationslånet af år 1865.

Ursprungligt belopp Fmk 160,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	Antal à 100 mk	Antal à 50 mk	Fmk.		Antal à 3: 60	Antal à 1: 80	Fmk.	
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	—	—	—	—	63	23	268	20
Förfallna d. $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	300	600	2,160	—
Summa	—	—	—	—	363	623	2,428	20
Under året inlösta	—	—	—	—	297	599	2,147	40
Rest	—	—	—	—	66	24	280	80
Præsriberade	—	—	—	—	4	1	16	20
Bilans till år 1902	—	—	—	—	62	23	264	60

5 % Obligationslånet af år 1876.

Ursprungligt belopp *Frk* 1,500,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	<i>Frk</i>	A 25: —	B 12: 50	C 5: —	<i>Frk</i>
Utestående belopp d. 1/1	4	6	7	7,975 —	28	87	213	2,852 50
Förfallna d. 1/5	8	24	23	24,600 —	420	1,259	1,036	31,417 50
” d. 1/11	—	—	—	— —	412	1,235	1,013	30,802 50
Summa	12	30	30	32,575 —	860	2,581	2,262	65,072 50
Under året inlösta	9	23	21	24,550 —	842	2,529	2,178	63,552 50
Rest	3	7	9	8,025 —	18	52	84	1,520 —
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	332 50	4	15	9	332 50
—	—	—	—	—	22	67	93	1,852 50
—	—	—	—	7,692 50	—	—	—	—
Præscriberade	—	—	—	— —	—	1	—	12 50
Bilans till år 1902	3	7	9	7,692 50	22	66	93	1,840 —

Vid årsskiftet utestodo följande, förfallna obligationer:

A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk
428	179	157
453	195	206
455	241	327
	723	620
	994	625
	998	628
	1,143	641
		830
		1,083

$4\frac{1}{2}\%$ Obligationslånet af år 1882.Ursprungligt belopp *Frk.* 1,550,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	<i>Frk.</i>	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	<i>Frk.</i>
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	—	8	15	13,880 —	5	45	61	2,036 25
Förfallna d. $\frac{1}{5}$	4	24	26	49,000 —	98	466	524	22,995 —
” d. $\frac{1}{11}$	—	—	—	— —	94	442	498	21,892 50
Summa	4	32	41	62,880 —	197	953	1,083	46,923 75
Under året inlösta	4	22	20	43,910 —	196	947	1,073	46,608 75
Rest	—	10	21	18,970 —	1	6	10	315 —
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	911 25	1	19	37	911 25
	—	10	21	18,058 75	2	25	47	1,226 25

Vid årets utgång utestodo följande, förfallna obligationer.

A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	18	11 761
—	87	29 762
—	356	143 766
—	357	268 767
—	365	274 769
—	450	418 770
—	490	599 776
—	619	754 777
—	629	756 779
—	630	759 780
—		760

4 $\frac{1}{2}$ % Obligationslånet af år 1892.

Kontraheradt med Föreningsbanken i Finland, Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri samt Senatoren L. Mechelin. Ursprungligt belopp *Frk* 4,500,000: —

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	<i>Frk</i>		A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	<i>Frk</i>	
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	2	8	7	21,376	25	507	1,470	1,697	109,203	75
Förfallna d. $\frac{1}{5}$	2	7	10	22,000	—	386	1,456	1,936	97,965	—
” d. $\frac{1}{11}$	—	—	—	—	—	384	1,449	1,926	97,470	—
Summa	4	15	17	43,376	25	1,277	4,375	5,559	304,638	75
Under året redovisade	4	14	16	41,988	75	1,119	2,864	4,592	241,987	50 *)
Rest	—	1	1	1,387	50	158	1,511	967	62,651	25
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	22	50	—	1	—	22	50
Bilans till år 1902	—	1	1	1,365	—	158	1,512	967	62,673	75

Oredovisade utestodo vid årsskiftet obligationerna:

A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	781	1,546

3 $\frac{1}{2}$ % Obligationslånet af år 1898.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & Co, Berlin, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp *Frk* 3,994,000: —

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	<i>Frk</i>	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	<i>Frk</i>
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	—	1	—	3	3,465	—	2	—	21	253 75
Förfallna d. $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	180	444	594	1,161	51,843 75
” d. $\frac{1}{8}$	—	3	3	21	19,500	180	444	594	1,161	51,843 75
Summa	—	4	3	24	22,965	360	890	1,188	2,343	103,941 25
Under året redovisade	—	3	3	23	20,473	360	893	1,188	2,333	103,958 75
Rest	—	1	—	1	2,491	—	3	—	10	17 50
Kuponger till ff. oblig.	—	—	—	—	131	—	3	—	3	131 25
Bilans till år 1902	—	1	—	1	2,360	—	—	—	13	113 75

*) Enl. uppgift i noten; i remissen saknades emellertid en kupong à *Frk* 11: 25.

Vid årsskiftet utestodo oredovisade:

A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk
—	54	—	222

4°/o Obligationslånet af år 1900.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & Co, Berlin
Vereinsbank in Hamburg, Bankhuset M. M. Warburg & Co, Hamburg, och Aktiebolaget Stockholms
Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp *Frk* 3,000,000: —

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	<i>Frk</i>	A 100: —	B 40: —	C 20: —	D 10: —	<i>Frk</i>
Utestående belopp d. 1/1 . . .	—	—	—	—	—	—	1	9	38	600 —
Förfallna d. 1/2	—	—	—	—	—	180	450	600	1,200	60,000 —
” d. 1/8	—	3	6	6	15,000 —	180	450	600	1,200	60,000 —
Summa	—	3	6	6	15,000 —	360	901	1,209	2,438	120,600 —
Under året redovisade . . .	—	3	5	5	13,500 —	359	892	1,188	2,385	119,190 —
Bilans till år 1902	—	—	1	1	1,500 —	1	9	21	53	1,410 —

Oredovisade obligationer: C N:o 904, D N:o 1,304.

Ränta och provision å kassakreditivet i Föreningsbanken hafva för året uppgått till *Fmk* 43,127:48 i st. f. beräknade 60,000 mark, besparing sålunda *Fmk* 16,872;52.

II. Stadens embetsverk.

Konti under denna rubrik förete icke nämnvärda afvikelser från den fastställda staten. Å samtliga förekommo smärre besparingar, tillsamman uppgående till *Fmk* 1,160:61

III. Kommunalförvaltningen.

Icke heller här förekommo större differenser; de största äro å anslaget för Stadsfullmäktiges kansli, som öfverskridits med c:a 1,600 mark och å Hamnkontorets aflöningar, där en, af minskad uppbördsprocent betingad besparing å anslaget af 1,815 mk 88 p:ni förekommer.

IV. Gatubelysningen.

Kostnaderna för gas- och elektrisk belysning understiga hvardera anslagssummorna, hvaremot petroleumbelysningen utfallit något dyrare, beroende på att seglationslyktorna hållits tända längre än vanligt i början af året, hvarjemte en del petroleumauerlampor utbytts mot s. k. intensivlyktor, de der betingat prisförhöjning.

V. Brandverket.

Å kontot för aflöningar, kost och beklädnad har uppstått ett öfverskott för året af Fmk 2,362:02, förorsakad af att under året inbetalts ersättningar för dylika förmåner, de der påförts 1900 års stat. Anslaget för eldning och belysning är öfverskridet med c:a 800 mark, hvilket belopp helt och hållet hänför sig till belysningen.

VI. Polisnrättningen.

Å aflöningskontot förekommande besparing betingas till en del af bortfallandet af vordne Polismästaren, Öfverstelöjtnanten I. Gordies personala anslag, till en annan del af vakanser i polispersonalen.

Trots af Stadsfullmäktige för polisens stall under året beviljadt tillskottsanslag hafva kostnaderna dock med c:a 600 mark öfverstigit anslagen.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Samtliga anslag för Maria sjukhus äro öfverskridna med inalles Fmk 5,713:56. Läggas till kostnaderna för Maria sjukhus' olika afdelningar, Fmk 146,641:12, det för det provisoriska sjukhusannexet under året utbetalta anslagsbeloppet, Fmk 7,878:59, får man en totalsumma af Fmk 154,519:71, hvilken fördelar sig å

Aflöningar	<i>Fmk</i>	31,541:01
Medicin	"	10,042:36
Bränsle	"	17,539:76
Belysning	"	3,228:33
Kost	"	60,195:55
Underhåll af inventarier	"	19,820:94
Oförutsedda utgifter	"	1,313:05
Inköp af sjuktransportvagn	"	2,960:12
Inredning och underhåll af sjukhusannex	"	7,878:59

Fmk 154,519:71

Frekvensen i sjukhuset framgår af nedanstående tablå:

Å r	Antal patienter	Sjukvårdsdagar	Totalkostnad i Fmk.	
1895	1,167	31,250	83,217	95
1896	1,301	34,618	87,712	—
1897	1,399	39,016	106,245	69
1898	1,316	35,446	111,814	47
1899	1,530	45,719	144,331	52
1900	1,426	43,503	139,980	14
1901	1,289	40,364	154,519	71

Af öfriga anslag under hufvudtiteln Sundhets- och sjukvården äro anslagen för Hälsovårdsnämnden och Hälso-polisen öferskridna, merkostnaderna för sist-nämnde hänföra sig till de s. k. hemdesinfektionerna.

VIII. Fattigvården.

Anslagen för Fattigvården med dess arbetsinrättning och dårvårdsanstalt hafva visat sig otillräckliga, då inrättningens alla platser under året varit upptagna, och hafva derfor öferskridits med in summa Fmk 7,007:72. Huru kostnaderna fördela sig å de skilda anslagen framgår närmare af nedanstående tablå:

Fattigvårdens i Helsingfors utgifter under år 1901.

De skilda anslagen	Anslag för 1901	Åtgått under 1901	Öferskridit anslaget	Behållning å anslaget
<i>Fattigvårdsstyrelsen.</i>				
Aflöningar	11,000 —	11,000 —	— —	— —
Arvode för tillsyningsmän	4,500 —	3,868 50	— —	631 50
Ersättning för inspektionsresor	800 —	474 51	— —	325 49
<i>Fattiggården.</i>				
Aflöningar	14,820 —	14,820 —	— —	— —
Beklädnad	5,500 —	5,677 77	177 47	— —
Kost	28,000 —	25,077 03	— —	2,922 97
Läkemedel	3,500 —	4,195 86	695 86	— —
Inventarier	1,000 —	1,576 93	576 93	— —
Materialier	800 —	926 83	126 83	— —
Ved och belysning	8,000 —	8,073 06	73 06	— —
Transport	77,920 —	75,690 49	1,650 15	3,879 96

Transport	77,920	—	75,690	49	1,650	15	3,879	96
Hästfouage	1,000	—	659	50	—	—	340	50
Remontarbeten	4,000	—	4,383	67	383	67	—	—
Diverse utgifter	3,500	—	5,109	89	1,609	89	—	—
<i>Arbetsinrättningen.</i>								
Aflöningar	2,940	—	2,940	—	—	—	—	—
Ved och belysning	1,300	—	1,209	07	—	—	90	93
Kost	9,000	—	11,332	81	2,332	81	—	—
Beklädnadskostnader	1,300	—	1,858	77	558	77	—	—
Materialier	5,000	—	6,224	10	1,224	10	—	—
Inventarier och arbetsverktyg	500	—	493	71	—	—	6	29
Flitpenningar	800	—	838	75	38	75	—	—
Remontarbeten	800	—	874	99	74	99	—	—
Diverse utgifter	500	—	592	20	92	20	—	—
<i>Dårvårdsanstalten.</i>								
Aflöningar	6,960	—	6,960	—	—	—	—	—
Beklädnad	3,000	—	3,022	79	22	79	—	—
Kost	13,000	—	14,411	88	1,411	88	—	—
Läkemedel	1,500	—	1,267	26	—	—	232	74
Inventarier	1,000	—	1,277	73	277	73	—	—
Ved och belysning	7,000	—	7,200	68	200	68	—	—
Remontarbeten	4,000	—	4,451	84	451	84	—	—
Diverse utgifter	1,000	—	1,270	90	270	90	—	—
<i>Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningarna.</i>								
För i staden och å landsbygden utackorderade	64,000	—	64,110	93	110	93	—	—
I särskilda inrättningar intagna	7,000	—	4,599	17	—	—	2,400	83
Sjukvård	7,000	—	7,953	10	953	10	—	—
Dårvård	22,000	—	23,390	77	1,390	77	—	—
Läkemedel	5,000	—	5,040	38	40	38	—	—
<i>Direkta understöd.</i>								
a) åt personer ovilkorligen berättigade till fattigvård	20,000	—	22,871	—	2,871	—	—	—
b) åt nödställda, hvilko icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård	20,000	—	19,779	—	—	—	221	—
<i>Diverse.</i>								
Understöd åt värnepligtiges hustrur och barn .	1,500	—	1,225	—	—	—	275	—
Expenser och oförutsedda utgifter	3,000	—	2,647	14	—	—	352	86
Summa <i>My.</i>	295,520	—	303,687	52	15,967	33	7,800	11

IX. Undervisningsväsendet.

Här förekomma betydligare afvikelser från staten. Så lemna kontot för Handtverksskolorna ett öfverskott å Fmk 29,544:55, förorsakadt af att i budgeten för året upptagits hela kostnaden för yrkesskolan för gossar, hvaraf dock en del ersatts genom statsanslag. Folkskolans anslag för aflöningar, hyror, skolmaterial och belysning lemna delvis rätt betydande öfverskott, hvaremot anslagen för möbel, ved, beklädnad och underhåll af lokalerna synas varit för knappt tilltagna. Hvad möbelkontot särskildt beträffar hafva under året tre nyinrättade klassrum försedts med möbeluppsättning. Folkskolornas totalkostnad uppgår dock för året till c:a 20,500 mark mindre än anslagssumman.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Skjutshållningen, som i 1901 års budget var förslagsvis upptagen till 3,000 mk, har ännu under året fortgått mot den tidigare kontraherade ersättningen, hvarigenom en besparing å Fmk 996:— ernåtts.

Inkvarteringskostnaderna i staden under året 1901 hafva	
uppgått till	<i>Fmk</i> 257,073: 49
hvaraf ersatts	„ 237,407: 53
och staden till last stannat	<i>Fmk</i> 19,665: 96

XI. Vattenledningen.

Betydligare differenser med budgeten visa endast kontot för pumpverkets drift, som för året uppgått till Fmk 9,635:66 samt remont å vattenverkets byggnader, rörnät, dammar, maskiner m. m., där anslagssumman öfverskridit med c:a 3,000 mark. Beträffande det förra må nämnas att detta härrör af att ångpumpverket till följd af det ända in i Oktober månad rådande exceptionellt låga vattenståndet, måste oväntadt länge hållas i gång. Å remontkontot hafva oförutsedd, grundligare remont af gamla pumpverket samt en del smärre utsträckningar af rörnätet och vattenposter vållat anslagets öfverskridande.

XII. Saluhallen.

Kostnaderna för saluhallen uppgå för år 1901 till	<i>Fmk</i>	6,574: 75
medan de år 1900 belöpte sig till	"	7,271: 07
år 1899	"	7,457: 17
år 1898	"	7,253: 67

Besparingen har uppstått genom minskade belysningskostnader.

XIII. Stadens jordlägenheter.

Anslaget för förvaltningskostnader för lägenheten Gumtäckt är öfverskridet med Fmk 273: 76, beroende detta hufvudsakligen på att kontot debiterats för särskilda in-teckningskostnader för tomter i förstäderna Hermanstad och Majstad.

XIV. Allmänna arbeten.

1:o. *Byggnader och lägenheter.* Bokslutstablan visar att anslaget för inredning af polisstall öfverskridits med Fmk 2,215: 32, hvaremot hela anslaget för skjul för undersökningsstationen för livsmedel inbesparats. Vid det definitiva utförandet af stallet förändrades planen för arbetet sålunda att de af undersökningsstationen disponerade magasin icke för stallinredningen behöfde tagas i anspråk, utan användes för ändamålet i stället en del af uthuskomplexen i gården N:o 3 vid Sofiegatan, hvars latrin ätven i sammanhang härmed ombyggdes. Öfverskridandet af anslagssumman för „Diverse reparationer“ med ej mindre än Fmk 9,999: 27 har föranledts af att en hel del remonter, icke förutsedda vid budgetens uppgörande, under året ifrågakommit. Bland sådana må nämnas nya kvarnstenar och remont i Gammelstadskvarnen, reparation af kägelbanan i Brunnsparken och stadens samtliga simhus, hvilka sistnämnda i hög grad ramponerades af stark storm och högt vattenstånd i Oktober 1901.

2:o. *Gator och allmänna platser.* De flesta konti uppte här jemförelsevis betydliga besparingar å anslagsbeloppen. Genom Stadsfullmäktiges beslut af den 19 December 1901 hafva förarbetena för Långa brons ombyggnad afbrutits och den använda delen af anslagen dels öfverförts till Byggnadsmaterialiers k:to dels debiterats Fullmäktiges dispositionsmedel, hvarigenom hela årsanslaget i bokslutet figurerar som besparing.

3:o. *Kanaler och aflopps diken.* Anslagen för omläggning af kanaler under Alexanders- och Mikaelsgatorna äro något öfverskridna, enär dessa arbeten försvårades af oafbrutet grundvattentillopp samt genom dem derjemte föranleddes omläggning af särskilda gasledningar och privata afloppsledningar. — Underhålls-

anslaget, som en följd af år visat sig för knapt tillmätt för stadens alltjemt utvidgade kloaknät, har derfor äfven år 1901 öfverskridits med Fmk 4,353:34.

6:o. *Hamnar.* Att anslaget Fmk 2,000:—, för nedfartsbroar och stängsel å isarne, öfverskridits med ett så betydande belopp som Fmk 3,673:44, beror deraf att stadens hamnar isbelades ovanligt tidigt, hvarför kostnaderna för nedfartsbroar, broar öfver fartygsrännor och deras inhägnader, som i regeln plägat drabba det ingående årets anslag, nu blefvo belastade 1901 års konto.

7:o. *Planteringar.* Underhållskontot har till följd af den ihållande torkan som nödvändiggjort en så godt som oafbruten bevattning samt på grund af tillkomsten af en del planteringar visat sig otillräckligt och öfverskridits med Fmk 6,369:76. Likaså uppte planteringsarbetena i Brunnsparken en merkostnad af Fmk 1,470:16 utöfver den beräknade summan. Vid utförandet af dessa arbeten befanns det nämligen lämpligast att till de nyplanerade områdena införa vattenledning med tvenne vattenposter, något som vid budgetens beräkning icke ifrågasatts.

8:o. *Renhållningsväsendet.* Orsaken till öfverskridandet af anslagen för latriner och pissoirer, renhållning af chausséer samt gatubevattningen, består hvad förstnämnde anslag beträffar i att å detta äfven förts belysning af offentliga afträden samt remont och målning m. m. af såväl latrinsbyggnaderna som pissoirerna. Remontsumman för dessa uppgår för året till Fmk 2,201:—. Kontot renhållning af chausséer innefattar äfven sopning, plogning och delvis snösläpning å körbanorna i Berghäll, där årligen betydande gatusträckor tillkomma. Bevattningsanslagets öfverskridande beror på af den ihållande torkan betingad tätare gatubevattning.

XV. Pensioner.

Å kontot förekommande besparing förorsakas af att en af pensionstagarne, förre vaktmästaren J. F. Holmberg, afled d. 30 Dec. 1900, hvadan hela hans pension inbesparats, samt en annan, förra lärarinnan E. Heintzie, med döden afgick i Oktober 1901.

XVI. Diverse.

Utom anslaget för folkräkningen, som öfverskridits med Fmk 2,632:09 samt afkortningsposten, som uppgått till Fmk 40,905:54, i st. f. i staten upptagna 30,000 mk, har å Stadsfullmäktiges dispositionsmedel anvisats Fmk 67,736:78 emot beräknade Fmk 50,000:—.

Under rubrik *Från föregående år balancerande konti* ingå i bokslutet tre smärre belopp, tillsammans Fmk 1,891:57, hvarmed några arbetsanslag, upptagna i 1900 års budget, öfverskridits.

Inkomster.

I. Räntor.

Räntorna å tomtlösen, som i budgetförslaget voro ytterst försigtigt kalkylerade, utvisa för året ett öfverskott af icke mindre än 33,220 mk 85 penni. Likaså lämna räntorna å sådana donationsfonder, hvilkas afkastning disponeras af staden, ett öfverskott å Fmk 1,738: 66. Som „diverse räntor“ upptager bokslutstabblån en summa af 78,612 mark 17 penni. Denna summa består af följande poster:

5 % Belysningsverket debiterad ränta å köpeskillingen för gas- verket för 1901	<i>Fmk</i> 70,000: —
5 % ränta å belysningsverkets förskotter ur stadskassan under året enligt kontokurant	„ 8,403: 61
Diverse löpande räknings räntor, straffräntor m. m.	„ 208: 56
	<i>Fmk</i> 78,612: 17

Förstnämnda ränta har i bokslutet upptagits på grund af Styrelsens för belysningsverket skrifvelse till Drätselkammaren af den 7 i denna månad samt Drätselkammarens beslut den 30 Januari under § 22 af protokollet.

II. Tomtlösen.

Såsom af på annat ställe i denna berättelse ingående uppgifter framgår hafva under året tomter försålts till icke ringa belopp, och af de sålda tomtorna fem stycken till fullo inbetalts, hvaraf det betydande öfverskottet, Fmk 113,105: 13, å denna rubrik förklaras.

I tomtlösen har under de senaste åren debiterats och influtit nedanstående belopp:

	Värdet af försålda tomter	Under året in- betaladt belopp
År 1887	<i>Fmk</i> 51,529: 40	<i>Fmk</i> 11,357: 11
„ 1888	„ 352,191: 54	„ 491,186: 87
„ 1889	„ 526,974: 48	„ 281,931: 98
„ 1890	„ 484,740: 99	„ 290,510: 27
„ 1891	„ 139,070: 14	„ 166,631: 67
„ 1892	„ 424,505: 12	„ 309,536: 72
„ 1893	„ — —	„ 224,357: 18

År 1894	<i>Fmk</i> 90,388: 03	<i>Fmk</i> 178,426: 86
” 1895	” 347,175: 68	” 331,074: 66
” 1896	” 466,244: 64	” 410,726: 04
” 1897	” 642,025: 31	” 527,483: 96
” 1898	” 296,323: 01	” 302,303: 99
” 1899	” 481,230: 33	” 380,189: 28
” 1900	” 643,573: 52	” 145,215: 01
” 1901	” 714,528: 43	” 158,105: 13

III. Stadens fasta egendom.

Betydligare differenser visa här endast konti för Tillfälliga arrenden och planhyror samt arrendena från Gumtäcktt, det förra med öfverskott å Fmk 4,626: 98, det senare å Fmk 7,315: 69. Sistnämnde öfverskott består dock nära nog helt och hållet i oguldna arrenden, af hvilka antagligen en icke ringa del torde blifva föremål för afskrifning.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Afgifterna för trafiken understiga med betydande belopp de beräknade. De intrader Trafikkontorets uppbörd omfattar samt tolag från uppstäderna voro beräknade till Fmk 737,500: —, men uppgå endast till Fmk 660,963: 25, således en brist af 76,533 mark 75 penni. Hamn- m. fl. afgifter åter belöpte sig för året till Fmk 203,115: 32 emot i staten upptagna Fmk 226,700: —, således ett deficit å Fmk 23,584: 68.

Nedanstående tabell visar stadens inkomster af trafiken under åren 1888—1901:

	Tolags- och trafik- avgifter m. m.	Hamnavgifter m. m.
År 1888	<i>Fmk</i> 324,192: 36	<i>Fmk</i> 125,684: 60
” 1889	” 378,359: 94	” 145,752: 13
” 1890	” 408,273: 55	” 156,303: 76
” 1891	” 406,126: 57	” 156,749: 83
” 1892	” 402,009: 39	” 159,712: 68
” 1893	” 405,492: 05	” 166,467: 83
” 1894	” 426,882: 90	” 177,031: 32
” 1895	” 488,429: 27	” 170,893: 21
” 1896	” 536,381: 16	” 189,447: 85
” 1897	” 653,420: 55	” 211,097: 24
” 1898	” 744,100: 13	” 209,355: 76
” 1899	” 733,802: 09	” 233,154: 87
” 1900	” 774,882: 91	” 218,367: 19
” 1901	” 660,963: 25	” 203,115: 32

VI. Diverse.

Nära nog samtliga konti under denna rubrik lemna öfverskott. Hvad särskildt kontot „vederlag för staden frångångna bötesandelar“ beträffar, ingår i dess slutsumma öfver staden numera tillhörande bötesvederlag för tvenne rådmans-tjenster, hvilkas innehafvare afidit.

VII. Statsbidrag.

Å statsbidraget för polisinrättningen förekommer en brist på Fmk 1,250 utförande den del af bidraget, som utgick i form af personelt anslag åt vordne Polismästaren, I. Gordie.

VIII. Vattenledningen.

Vattenkonsumtionsafgifterna för året hafva lemnat en inkomst, som med Fmk 17,699: 28 öfverskrider den beräknade.

Debetsummorna för årets skilda kvartal utgjorde:

1:sta kvartalet.	Fmk	96,143: 67
2:dra " 	"	104,513: 59
3:dje " 	"	104,782: 05
4:de " 	"	112,677: 16
		<u>418,116: 47</u>

Afgår: provision för vattenförsäljning. . .	422: 19
	<u>417,694: 28</u>

I förenämnde summa ingå hyror för vattenmätare med Fmk 22,336: 50.

Under de närmast föregående åren uppgå vattenafgifterna till nedanstående belopp:

År 1881	Fmk	72,951: 10
" 1882	"	91,002: 26
" 1883	"	104,127: 53
" 1884	"	120,440: 05
" 1885	"	140,480: 26
" 1886	"	160,782: 12
" 1887	"	183,110: 33
" 1888	"	194,759: 96
" 1889	"	229,088: 24

År 1890	<i>Små</i> 263,896: 27
” 1891	” 253,947: 17
” 1892	” 242,880: 05
” 1893	” 242,602: 54
” 1894	” 248,988: 37
” 1895	” 257,416: 76
” 1896	” 270,242: 35
” 1897	” 275,773: 94
” 1898	” 309,711: 59
” 1899	” 351,508: 90
” 1900	” 399,019: 12
” 1901	” 418,116: 47

IX. Belysningsverket.

Belysningsverkets bokslut för året 1901 utvisar:

Vinst å enskild gasförbrukning	<i>Små</i> 94,590: 47
” ” gatubelysningen	” 25,572: 29
” ” privata arbeten	” 11,371: 82
	<i>Små</i> 131,534: 58

hvarifrån afgå:

Ränta å kontokurant räkning med Stadskassan. <i>Små</i>	8,403: 61	
Afskrifning å gasverksbyggnaderna 2 %	” 10,491: 29	
” husbyggn. å Arkadia 2 %	” 60: —	
” ugnar med armatur 2 %	” 1,800: —	
” apparater med rörledn. 2 %	” 1,256: —	
” gasklockor 2 %	” 440: —	
” vattengasverk 2 %	” 423: 90	
” inventarier 10 %	” 2,740: 38	
” hufvudrörnät 2 %	” 5,500: 98	
” lyktor, stolpar, serviser 2 %	” 2,411: 82	
” privatserviser 2 %	” 406: 02	
” osäkra fordringar	” 235: 27	34,169: 27
	Saldo vinst	97,365: 31

hvaraf till kapitalkonto öfverförts	2,672: 16
”Disponibel vinst“ <i>Små</i>	94,693: 15

Enligt böckerna uppgå gasberedningskostnaderna för året, häre förvaltning och öfriga aflöningar inberäknade, till *Fr.* 257,002: 60.

Kostnaderna för gatubelysningen bestå i:

tillverkningskostnad	<i>Fr.</i>	42,926: 25
aflöning åt lykttändare, lampskötare samt diverse omkostnader	"	28,428: 16
	<i>Fr.</i>	<u>71,354: 41</u>
Vinst å gatubelysningen		25,572: 29
	<i>Fr.</i>	<u>96,926: 70</u>

Bokföringen är icke så uppställd att ur densamma skulle framgå siffror, jämförbara med den för året fastställda staten.

Belysningsverkets bilans per ultimo December 1901 utvisar.

Aktiva:

Kassa	<i>Fr.</i>	1,540: 05
Konto pro diverse	"	19,332: 55
Gaskonsumenters k:to	"	35,509: 05

Fastigheters k:to:

Hufvudrörnätet	<i>Fr.</i>	278,751: 44
Lyktor, stolpar & serviser	"	123,359: 58
Privatserviser	"	24,004: 92
Husbyggnader å gasverket	"	514,072: 96
d:o å Arkadiatomten	"	2,940: —
Ugnar med armatur	"	88,200: —
Apparater med rörledningar	"	61,544: —
Gasklockor	"	21,560: —
Gasverkstomten	"	<u>300,000: —</u>
	"	1,414,432: 90

Inventariers k:to:

Inventarier för gasberedningen	<i>Fr.</i>	3,273: 32
" " gatubelysningen	"	732: 73
" " enskild belysning	"	17,225: 65
" " kontoret	"	3,589: 71
" " verkstaden	"	6,808: 32
" " diverse ändamål	"	<u>2,319: 10</u>
	"	33,948: 83
Transport	<i>Fr.</i>	<u>1,504,763: 38</u>

	Transport	<i>Fråk</i>	1,504,763: 38
Materialiers k:to		"	195,715: 28
Tillverkningskostnaders k:to		"	380: —
Biprodukters k:to		"	14,662: 25
Privata arbetens k:to (ofullbordade arb.)		"	5,282: 16
Vexlars k:to		"	1,805: 80
Electricitetsverkets förskotts k:to.		"	4,053: 33
		<i>Fråk</i>	<u>1,726,662: 20</u>

Passiva:

Deponenters konto	<i>Fråk</i>	300: —
Stadskassans konto kulant k:to	"	183,287: 32
Gasverkets inköpssumma	"	1,400,000: —
Kapital k:to	"	48,381: 73 *)
Disponibel vinst	"	94.693: 15
	<i>Fråk</i>	<u>1,726,662: 20</u>

X. Lån.

Af de i 1901 års stat å lånemedel anvisade beloppen äro samtliga öfverförda till „Förskotterade lånemedels“ konto med undantag af anslaget för Långabrons ombyggnad, hvilken enligt Stadsfullmäktiges beslut icke kommer till utförande.

XI. Uttaxering.

Årets uttaxeringssumma fördelar sig på:

954 privilegierade ören à <i>Fråk</i> 12: 40	<i>Fråk</i>	11,829: 60
235 från inkvartering befriade ören à <i>Fråk</i> 12: 70	"	2,984: 50
136,055 oprivilegierade ören à <i>Fråk</i> 12: 91	"	1,756,470: 05
	<i>Fråk</i>	<u>1,771,284: 15</u>

på sätt af efterföljande tabell närmare framgår:

*) Innefattar kostnaderna för samtliga utvidgningar med afdrag af årets afskrifningar.

Uttaxering af kommunala utskylder i

Stadsdel.	Af taxeringsnämnden påförda				Af pröfuingsnämnden nedsatta				Å t e r			
	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören.	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa beta- lande ören.	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören.
I.	3,656	6,501	12,155	21,650	79	598	186	856	3,577	5,903	11,969	20,794
II.	5,533	16,373	9,020	30,365	102	113	133	351	5,431	16,260	8,887	30,014
III.	3,306	8,314	7,768	18,940	26	409	257	697	3,280	7,905	7,511	18,243
IV.	5,283	6,494	10,498	21,151	212	192	920	1,314	5,071	6,302	9,578	19,637
V.	2,929	4,655	7,616	14,658	35	92	193	321	2,894	4,563	7,423	14,337
VI.	1,680	1,021	1,924	4,103	40	217	34	288	1,640	804	1,890	3,815
VII.	1,645	2,310	6,004	9,382	33	98	214	343	1,612	2,212	5,790	9,039
VIII.	511	504	2,062	3,039	32	126	17	174	479	378	2,045	2,865
IX.	486	465	2,368	3,254	—	—	127	128	486	465	2,241	3,126
X.	782	1,680	1,297	3,511	13	18	18	44	769	1,662	1,279	3,467
XI*)	2,901	7,103	3,932	12,775	80	822	153	1,068	2,821	6,281	3,779	11,707
Suma	28,712	55,420	64,644	142,828	652	2,685	2,252	5,584	28,060	52,735	62,392	137,244

*) Omfattar staden underlydande villor och holmar.

Helsingfors stad för år 1900 (1901 årsbehof).

s t å r			U t t a x e r a d t b e l o p p										Tomten.		Dobetsdelafgifter.		Summa.	
Privilegerade ören.	Fr. inkvartering befriade ören.	Opvilliegrerade ören.	Privilegerade ören å Fmk 12: 40		Från inkvarter- ring befriade ören å Fmk 12: 70		Opvilliegrerade ören å Fmk 12: 91		Summa.		Fmk.	Fmk.						
337	14	20,443	4,178	80	177	80	263,919	13	263,275	73	337	07	58	60	268,671	40		
136	186	29,692	1,686	40	2,362	20	383,323	72	387,372	32	299	01	56	16	387,727	49		
246	—	17,997	3,050	40	—	—	232,341	27	235,391	67	204	58	44	68	235,640	93		
114	27	19,696	1,413	60	342	90	254,275	36	256,031	86	655	—	84	84	256,771	70		
94	8	14,235	1,165	60	101	60	183,773	85	185,041	05	301	01	44	20	185,386	26		
—	—	3,815	—	—	—	—	49,251	65	49,251	65	268	06	30	88	49,550	59		
27	—	9,012	334	80	—	—	116,344	92	116,679	72	249	65	41	80	116,971	17		
—	—	2,865	—	—	—	—	36,987	15	36,987	15	49	13	4	64	37,040	92		
—	—	3,126	—	—	—	—	40,356	66	40,356	66	—	—	8	24	40,364	90		
—	—	3,467	—	—	—	—	44,758	97	44,758	97	345	79	15	—	45,119	76		
—	—	11,707	—	—	—	—	151,137	37	151,137	37	—	—	69	—	151,206	37		
954	235	136,055	11,829	60	2,984	50	1,756,470	05	1,771,284	15	2,709	30	458	04	1,774,451	49		

Efterföljande sammanställningar ur årets samt tidigare års taxerings- och uppbördslängder belysa närmare beskattningsförhållandena i staden:

Skattöreantal och uttaxering i Helsingfors stad åren 1883—1901.

Å r	Antal skatt- ören (motsvarande 400 marks årsinkomst)	Ökning	Minskning	Uttaxerad belopp per skattöre (oprivile- gieradt)		A n m ä r k n i n g
1883	55,364	2,542	—	9	79	¹) Deraf c:a 8,300 ören för agio vinst, hvilken beskattning sedermera, på grund af Kejs. senatens utslag, resti- tuerats.
1884	62,818	7,454	—	12	22	
1885	63,613	795	—	10	26	
1886	62,745	—	868	11	—	
1887	61,396	—	1,349	11	—	²) Deraf c:a 14,000 ören tillfällig arfsskatt.
1888	65,961	4,565	—	9	45	
1889	68,458	2,497	—	9	10	
1890	72,776	4,318	—	9	76	
1891	79,306	6,530	—	10	—	³) Deraf c:a 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1892	80,719	1,413	—	11	20	
1893	83,927	3,208	—	10	76	
1894	86,675	2,748	—	13	61	
1895	82,024	—	4,651	14	50	
1896	83,787	1,763	—	14	—	
1897	101,923	18,136 ¹)	—	12	20	
1898	104,329	2,406	—	12	—	
1899	133,456	29,127 ²)	—	10	10	
1900	136,575	3,119 ³)	—	12	66	
1901	137,244	669	—	12	91	

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad åren 1885—1901.

Å r	Antal inne- vånare enligt mantals- längd	Antal beskattade	Procent af antalet innevå- nare	Antagen skattbar års- inkomst	Uttaxerad belopp	Skatte- procent	Medeltal af de beskatta- des års- inkomst
1885	41,579	8,146	19,59	25,445,200	652,357	62	2,56
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36
1889	53,910	7,872	14,60	27,383,200	622,065	18	2,27
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69
1894	58,637	7,603	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62
1896	67,653	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22

Under rubrik „Från föregående år balancerande konto“ ingå i bokslutstab-
låns inkomstsida slutligen sex arbetsanslag, å hvilka smärre besparingar uppstått,
med undantag af anslaget för jernvägsspår å Sörnäs strandväg, där besparingen
uppgår till Fmk 11,456:17, beroende på att sleepers erhöles till billiga pris samt
stenutfyllning stod gratis till buds.

Slutligen ingå under titel „Inkomster ej i staten observerade“ tvänne min-
dre poster för vanhäfd å området Taipale och för under året præscription under-
kastade kuponger äfvensom ett belopp å Fmk 7,910:18, polismanskapets bekläd-
nadsfond, hvilken post tillkommit på grund af Drätselkammarens beslut af den
21 Mars 1901, under § 27.

Bilansen per 31 December 1901.

Bland stadens tillgångar förekommande värdepapper utgöras af:

Aktier i Helsingfors Magasinsaktiebolag, nominelt <i>Smk</i> 113,500: —	
al pari	<i>Smk</i> 113,500: —
Helsingfors stads 3,6 % Chausséeobligationslåne obligationer:	
281 st. à 100 <i>Smk</i>	28,100: —
386 " " 50 "	29,300: —
	57,400: — al pari " 57,400: —
Helsingfors stads 5 % Vattenlednings låneobligationer:	
119 st. à 1,000 <i>Smk</i>	119,000: —
333 " " 500 "	166,500: —
220 " " 200 "	45,400: —
	330,900: — à 109: 20 " 361,342: 80
	<i>Smk</i> 418,742: 80

De som olyftade bidrag rubricerade posterna äro numera samtliga till stadskassan inlevererade, utom posten å *Smk* 7,260, utgörande den del af statsbidraget till gatubelysningen, som utgår af allmänna statsmedel, hvilken torde bero å ansökt förnyelse af anslaget.

De under benämningen Rester ingående poster utgöras till betydande del af sådana stadens utestående fordringar, hvilkas förfallotid infaller först efter årsskiftet. Särskildt gäller detta vattenkonsumtionsavgifterna och ersättningar för vattenledningsanslutningar.

Under rubriken „Diverse debitorer“ förekommer bland andra i bilansen kontot „Förskotterade lånemedel“ med ett belopp å *Smk* 613,056: 01. Detta saldos tillkomst framgår af nedanstående specifikation öfver

Å lånemedel på längre återbetalningstid än två år anvisade belopp:

1897. För gäldandet af lånet för inköp af Gumtäckte säteri	<i>Smk</i> 500,000: —
" För gäldandet af lånet för inköp af gården N:o 22 vid Alexandersgatan och uppförande af kommunala sjukhusbyggnader	" 500,000: —
" För gäldandet af lånet för inköp af gården N:o 3 vid Sofiegatan	" 250,000: —
" För gäldandet af löseskillingen för byggnaderna å villan Hagasund	" 60,000: —
" För inköp af det s. k. Barnhemmet och dess inredning till folkskola	" 100,000: —
	Transport <i>Smk</i> 1,400,000: —

	Transport	<i>Sm.</i>	222,847: 37
Besparingen å årsanslagen uppgår till . . .	<i>Sm.</i>	377,315: 61	
samt bristen i beräknade inkomster till . . .	„	353,277: 18	24,038: 43
	Saldo för året	<i>Sm.</i>	246,885: 80

Det gynnsamma resultatet af budgetens inkomstsida, trots att trafikinkraterna lemnat en brist af i rundt tal 100,000 mark, har sin förklaring i öfverskott å konti för räntor, arrenden, vattenledningen, diverse intrader och tomtlösen, sistnämnda med ända till 133,000 mark.

Sammandrag af bokslutet.

Inkomster.

Enligt stat	<i>Sm.</i>	5,160,205: 88
Utöfver d:o	„	458,823: 24
Besparing å anslag	„	377,315: 61
	Summa	<i>Sm.</i> 5,996,344: 73

Utgifter.

Anslag enligt stat	<i>Sm.</i>	5,160,205: 88
Anslagen öfverskridna med	„	235,975: 87
Brist i beräknade inkomster	„	353,277: 18
	<i>Sm.</i>	5,749,458: 93
Årets resultat, öfverskott	„	246,885: 80
	Summa	<i>Sm.</i> 5,996,344: 73
Förenämnda öfverskott	<i>Sm.</i>	246,885: 80
ökadt med den odisponerade behållningen från år 1900 eller	„	556,971: 15
lemnar saldot till år 1902	<i>Sm.</i>	803,856: 95

Helsingfors stads Drätselkontor i Februari 1902.

Teodor Holmberg.

Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1901.

Utgifter.	Anslag enligt stat.	Kostnad enligt buckerna.	Anslaget öfverskridet.	Besparing å anslaget.
<i>I. Stadens skulder.</i>				
Å lånet för chausséerna, ränta	2,160 —	2,160 —		
amortering	6,000 —	6,000 —		
Å vattenledningslånet af år 1876, ränta	62,220 —	62,220 —		
amortering	24,600 —	24,600 —		
eventuel kursförlust å utlottade i stadskassan ineliggande obli- gationer	500 —	921 20	421 20	
Å nybyggnads- och regleringslå- net af år 1882, ränta	44,887 50	44,887 50		
amortering	49,000 —	49,000 —		
Å obligationslånet af år 1892, ränta	195,435 —	195,435 —		
amortering	22,000 —	22,000 —		
provisioner och kursdifferenser	900 —	666 73	—	233 27
Å obligationslånet af år 1898, ränta	103,687 50	103,687 50		
amortering	19,500 —	19,500 —		
provisioner och kursdifferenser	1,000 —	868 47	—	131 53
Å obligationslånet af år 1900 ränta	120,000 —	120,000 —		
amortering	15,000 —	15,000 —		
provisioner och kursdifferenser	1,000 —	895 48	—	104 52
Ränta m. m. å lån eller kassa kre- ditiv	60,000 —	43,127 48	—	16,872 52
<i>II. Stadens embetsverk.</i>				
Magistraten och Rådstufvurät- ten, aflöningar	206,850 —	206,760 68	—	89 32
renskrifning af protokoll i hem- ställda mål samt åt aktörerna	1,700 —	861 —	—	839 —
expenser	14,000 —	13,767 71	—	232 29
Transport	950,440 —	932,358 75	421 20	18,502 45

Transport	950,440 —	932,358 75	421 20	18,502 45
III. Kommunalförvaltningen.				
Stadsfullmäktiges kansli	12,400 —	13,989 92	1,589 92	
Drätselkammaren, aflöningar . . .	29,400 —	29,385 04	— —	14 96
expenser	10,000 —	9,904 82	— —	95 18
Drätselkontoret, aflöningar . . .	40,393 33	40,408 30	14 97	
arvode för debetsedlars kring- bärande	1,500 —	1,500 —		
expenser	3,500 —	3,557 46	57 46	
Trafikkontoret, aflöningar	31,275 —	30,211 56	— —	1,063 44
arvode för erhållande af dagliga uppgifter från Tullkammaren . .	800 —	800 —		
hyra för magasin	150 —	50 —	— —	100 —
mätare arvoden	800 —	971 28	171 28	
expenser	1,500 —	1,617 80	117 80	
Hamnkontoret, aflöningar	33,191 65	31,375 77	— —	1,815 88
expenser	700 —	852 74	152 74	
Byggnadskontoret, aflöningar . . .	30,130 —	30,129 72	— —	— 28
extra ingenjörs- och ritarebiträ- den	8,000 —	7,382 60	— —	617 40
skogsvaktarebiträden och skogs- kultur	2,000 —	1,338 52	— —	661 48
material och handtlångaredags- verken vid mätningar	5,000 —	5,467 —	467 —	
expenser	1,500 —	1,994 03	494 03	
Trädgårdsnämnden	7,000 —	7,000 —		
Taxerings- o. pröfningsnämnderna	4,400 —	4,621 80	221 80	
Förmyndarenämnden	1,600 —	1,353 88	— —	246 12
Nämnden för arbetareangelägen- heter	800 —	800 —		
Uppfostringsnämnden	2,100 —	2,137 65	37 65	
IV. Gatubelysningen.				
Gasbelysningen	102,000 —	97,010 05	— —	4,989 95
Petroleumbelysningen	77,002 50	79,431 70	2,429 20	
Elektrisk belysning	10,671 75	6,313 75	— —	4,358 —
V. Brandverket.				
Aflöningar och andra förmåner . .	77,160 —	74,797 98	— —	2,362 02
Brandstallet	8,940 —	8,819 16	— —	120 84
Eldning och belysning	10,580 —	11,413 16	833 16	
Transport	1,464,934 23	1,436,994 44	7,008 21	34,948 —

Transport	1,464,934 23	1,436,994 44	7,008 21	34,948 —
Redskap och inventarier	9,100 —	9,107 19	7 19	
Diverse	3,350 —	3,343 35	—	6 65
Anslag åt frivilliga brandkåren .	5,000 —	5,000 —		
VI. Polisnrättningen.				
Aflöningar	339,460 —	336,126 73	—	3,333 27
Polisvård å Forsby hemman . . .	1,470 —	1,354 35	—	115 65
Polisstallet	6,800 —	7,398 41	598 41	
Hyrer, ved och lyse	23,000 —	22,369 83	—	630 17
Diverse	40,720 —	39,982 79	—	737 21
VII. Sundhets- o. sjukvården.				
Läkarepersonal	40,640 —	40,059 84	—	580 16
Hälsovårdsnämnden	6,400 —	7,223 40	823 40	
Maria sjukhuset, icke epidemiska				
afdelningen	29,650 —	31,924 19	2,274 19	
epidemiska afdelningen	19,750 —	21,217 07	1,467 07	
ekonomieafdelningen	80,489 10	82,461 40	1,972 30	
installation af elektrisk belys-				
ning	8,750 —	8,750 —		
Kolerabaracker	150 —	—	—	150 —
Poliklinisk ögonafdelning	2,000 —	1,930 —	—	70 —
Sjukstuga i Sörnäs	9,804 —	9,804 —		
Barnpoliklinik i Berghäll	2,500 —	2,500 —		
Hälsopolisen	15,200 —	16,203 80	1,003 80	
Besigtningssbyrå	6,660 —	6,448 —	—	212 —
Undersökningsstationen för lifs-				
medel	5,900 —	5,900 —		
Desinfektionsinrättningen	2,420 —	2,045 50	—	374 50
Köttkontrollstationen	7,800 —	7,733 69	—	66 31
Obduktionshuset	150 —	103 25	—	46 75
VIII. Fattigvården.				
Fattigvårdsstyrelsen	16,300 —	15,343 01	—	956 99
Fattiggården	70,120 —	70,500 24	380 24	
Arbetsinrättningen	22,140 —	26,364 40	4,224 40	
Därvårdsanstalten	37,460 —	39,863 08	2,403 08	
Transport	2,278,117 33	2,258,051 96	22,162 29	42,227 66

Transport	2,278,117 33	2,258,051 96	22,162 29	42,227 66
Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningarna:				
för utackorderade fattiga . . .	71,000 —	68,710 10	— —	2,289 90
sjukvård	7,000 —	7,953 10	953 10	
dårvård	22,000 —	23,390 77	1,390 77	
läkemedel	5,000 —	5,040 38	40 38	
direkta understöd	40,000 —	42,650 —	2,650 —	
Diverse	4,500 —	3,872 14	— —	627 86
<i>IX. Undervisningsväsendet.</i>				
Navigationsskolan	3,600 —	3,565 20	— —	34 80
Handtverksskolorna	80,722 —	51,177 45	— —	29,544 55
Handelsläroverken	10,000 —	10,000 —		
Uppfostringsanstalten för ande- svaga barn	4,500 —	2,837 60	— —	1,662 40
Folkskolorna, aflöningar	537,271 42	519,579 93	— —	17,691 49
hyror för skollokaler	26,000 —	25,120 —	— —	880 —
undervisningsmaterial	8,000 —	5,632 46	— —	2,367 54
material för handarbeten	5,500 —	1,603 62	— —	3,896 38
ny skolmöbel och reparation af gammal	8,000 —	9,238 37	1,238 37	
ved och vedhuggning	21,000 —	24,175 33	3,175 33	
belysning	18,000 —	12,366 01	— —	5,633 99
beklädnadshjälp åt fattiga ele- ver, hemmahörande i staden	9,700 —	11,317 65	1,617 65	
renhållning	14,000 —	14,051 73	51 73	
annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter	2,500 —	3,309 15	809 15	
underhåll och reparationskost- nader för skolornas gårdar och lokaler	14,000 —	16,719 77	2,719 77	
bidrag till pensionering af lan- dets folkskolelärare personal	7,687 50	7,950 —	262 50	
Folkbibliotek och läsesalar	45,090 —	46,564 76	1,474 76	
Asyler för vanartade barn	16,520 —	17,834 74	1,314 74	
<i>X. Staden åliggande all- männa onera.</i>				
Skjutshållning	3,000 —	2,004 —	— —	996 —
Kronoutlagor	54 96	54 96		
Inkvarteringskostnader	271,406 —	257,073 49	— —	14,332 51
Inkvarteringsnämnden	7,800 —	7,538 60	— —	261 40
Transport	3,541,969 21	3,459,383 27	39,860 54	122,446 48

Transport	3,541,969 21	3,459,383 27	39,860 54	122,446 48
<i>XI. Vattenledningen.</i>				
Förvaltning och drift.				
Aflöningar	27,120 —	26,819 88	— —	300 12
Driftkostnad för pumpverket . .	6,000 —	9,635 66	3,635 66	
D:o för filtra	10,000 —	10,471 91	471 91	
Afläsning och kontroll af vatten- mätare	6,800 —	7,251 45	451 45	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar	1,500 —	1,500 —		
Brandförsäkringspremier	1,000 —	1,352 30	352 30	
Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350 —	350 —		
D:o för Broholmen i Gammelsta- den	600 —	600 —		
Hyra för vattenledningskontorets lokal jämte städning och belys- ning	1,800 —	1,753 18	— —	46 82
Expenser	2,500 —	2,500 —		
Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar	700 —	700 —		
D:o för hästhoarnas skötsel . . .	2,400 —	2,742 59	342 59	
D:o för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare .	25,000 —	125,125 86	100,125 86	
Underhåll och remont.				
Remont och underhåll af vatten- ledningens byggnader, hägna- der, dammar, maskiner och rörnät	20,000 —	23,031 93	3,031 93	
Reparation och justering af vat- tenmätare	3,000 —	3,295 16	295 16	
Nybyggnad.				
Tillbyggnad af vattenborgen i Djurgården, en del af totalkost- naden, Fmk 147,000: —	80,000 —	80,000 —		
Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.				
Vattenledning under Gökens gränd från Ö. Chausseen till adr. N:o 3 .	6,700 —	6,700 —		
Transport	3,737,439 21	3,763,213 19	148,567 40	122,793 42

Transport	3,737,439 21	3,763,213 19	148,567 40	122,793 42
Vattenledning under Malmgatan och Lappbrinken från adr. N:o 24 till Lappviksgatan	6,100 —	6,100 —		
Vattenledning under Alpgatan från Kristinagatan till adr. N:o 23 .	3,300 —	3,300 —		
Vattenledning under V. Prest- och Castréngatorna till Kristinegatan	7,900 —	7,900 —		
Inköp af vattenmätare	8,000 —	8,664 26	664 26	
Diverse mindre arbeten.				
Vattenposter vid Magasinskajen .	3,000 —	3,598 69	598 69	
XII. Saluhallen. . .	7,350 —	6,574 75	— —	775 25
XIII. Stadens jordlägenheter.				
Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m.	6,000 —	6,273 76	273 76	
Mejlans, utskylder m. m. . . .	400 —	336 94	— —	63 06
XIV. Allmänna arbeten.				
1:o. Byggnader och lägenheter.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300 —	3,085 36	—	1,214 64
Ny inredning till köket i brandverkshuset	2,210 —	2,193 45	—	16 55
Inredning af stall för polisens behof i gården N:o 22 vid Alexandersgatan	3,300 —	5,518 32	2,218 32	
Skjul i samma gård för undersökningsstationen för lifsmedel	2,450 —	— —	— —	2,450 —
Diverse reparationer	28,770 —	38,769 27	9,999 27	— —
Transport	3,820,519 21	3,855,527 99	162,321 70	127,312 92

Transport	3,820,519 21	3,855,527 99	162,321 70	127,312 92
<i>b) Nybyggnader.</i>				
Uppförande af ett öppet varuskjul å Skatuddskajen	100,000 —	96,854 92	— —	3,145 08
Uppförande af en pissoar å Sand- vikstorget	2,000 —	1,985 03	— —	14 97
Uppförande af en vaktstuga för hamnbetjeningen å Sandviks molon	1,000 —	1,314 33	314 33	
Nytt folkskolehus å villan Vall- gård	239,500 —	239,500 —		
Tillskottsanslag för uppförande af det nya tull- och packhuset å Skatudden	22,000 —	22,000 —		
2:o. Gator och allmänna platser.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Östra Henriksgatan emellan Norra Esplanad- och Alexandersga- torna *)	23,000 —	20,656 86	— —	2,343 14
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Brunnsgatan mellan Mikaelss- och Hagasundsgatorna	19,000 —	13,115 37	— —	5,884 63
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Södra Esplanadgatan och Skilnads- torget utmed kvarteret N:o 50 i tredje stadsdelen	18,500 —	15,790 31	— —	2,709 69
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Ve- stra Kanalkajen från Skatudds bron till Alexandersgatan . . .	9,300 —	5,450 99	— —	3,849 01
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af Salutorget från obe- liskens till Helenegatans östra gränslinie	25,400 —	25,324 72	— —	75 28
Transport	4,280,219 21	4,297,520 52	162,636 03	145,334 72

*) Utfördt enl. Stadsfullmäktiges beslut af 12/3 1901 i st. f. i budgeten upptaget anslag för stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Unionsgatan invid Kaisaniemi park.

Transport	4,280,219 21	4,297,520 52	162,636 03	145,334 72
Förarbeten för ombyggnad af Långa bron	200,000 —	— —	— —	200,000 —
Diverse reparationer	12,000 —	12,055 21	55 21	—
<i>b) Nyanläggningar.</i>				
Stensättning med fältsten af sta- dens andel af Kronbergsgatan fr. Vestra Hamn- till Ankargatan	4,950 —	4,780 86	— —	169 14
Stensättning med fältsten af en 18 meter bred körbana å Myntkajen utmed kvarteren N:ris 187 & 189	19,300 —	19,186 63	— —	113 37
Stensättning af en del af kajen vid tull- och packhuset å Skatudden	22,400 —	16,406 73	— —	5,993 27
Stensättning med fältsten af en 15 meter bred körbana å Docks- torget längs hamnbanan från Sandviks södra kaj till Sjömans- gatan	4,000 —	3,850 66	— —	149 34
Jernvägsspår å Skatudden	25,700 —	22,617 03	— —	3,082 97
Komplettering af fyllningsarbe- tena å Skatudden	30,000 —	29,852 73	— —	147 27
Planering af Skatuddsgatans norra del mellan tomterna N:ris 5 och 7 vid Lotsgatan	2,500 —	2,049 65	— —	450 35
Planering af Malmgatan från adr. N:o 24 till Lappbrinken	6,000 —	5,878 45	— —	121 55
Planering af Lappbrinken	8,400 —	7,890 53	— —	509 47
Planering af Gökgränden	3,900 —	5,163 90	1,263 90	—
Planering af Alpgatan utmed tom- terna N:ris 17, 19 och 21	15,000 —	11,853 48	— —	3,146 52
Planering af Castréngsgatan från Kristine- till Vestra Prestgatan	16,200 —	15,321 66	— —	878 34
Planering af Vestra Prestgatan från 4:de linien till Castréns- gatan	15,400 —	15,139 79	— —	260 21
3:o. Kanaler och afloppsdiken.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Kompletteringsarbeten	3,000 —	2,945 96	— —	54 04
Ersättning med glacerade lerrör af träkanalen under Hagnäs torg från Broholmogatan till hufvudledningen under torget .	3,900 —	3,730 54	— —	169 46
Transport	4,672,869 21	4,476,244 33	163,955 14	360,580 02

Transport	4,672,869 21	4,476,244 33	163,955 14	360,580 02
Ersättning med glacerade lerrör af träkanalen under Kaserngatan från adr. N:o 21 till adr. N:o 25	1,800 —	1,600 97	— —	199 03
Omläggning af kanalen under Mikaelsgatan från adr. N:o 2 till Alexandersgatan	2,000 —	2,428 30	428 30	
Omläggning af kanalen under Alexandersgatan från Mikaelstull Glogatan	4,300 —	4,994 42	694 42	
Diverse underhåll	12,000 —	16,353 34	4,353 34	
<i>b) Nyanläggningar.</i>				
Kanal under Malmgatan och Lappbrinken till Lappviksgatan . .	7,600 —	5,664 08	— —	1,935 92
Kanal under Alpgatan från adr. N:o 23 till Kristinegatan . . .	3,000 —	2,375 05	— —	624 95
Kanal under Vestra Prest- och Castréngatorna till Kristinegatan	6,500 —	5,009 78	— —	1,490 22
Tillskottsanslag för kanalarbeten i 11:e och 12:te stadsdelarne .	12,100 —	12,100 —		
4:o. Vägar.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Diverse reparationer	10,000 —	9,733 15	— —	266 85
5:o. Chausséer.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Diverse underhåll	15,000 —	16,748 23	1,748 23	
6:o. Hamnar.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Nedfartsbroar till isarna jemte stängsel vid kajerna	2,000 —	5,673 44	3,673 44	
Muddring i hamnarne	20,000 —	19,570 15	— —	429 85
Transport	4,769,169 21	4,578,495 24	174,852 87	365,526 84

Transport	4,769,169 21	4,578,495 24	174,852 87	365,526 84
Remont af ånggrabbens pråm	4,000 —	4,007 29	7 29	
Omläggning af planklocket å Ma- gasinskajen	9,000 —	9,486 57	486 57	
Remont af f. d. afstjelpningsbryg- gan vid Skatuddens norra strand	4,400 —	5,080 82	680 82	
Ombyggnad af en del af Södra Kajarmen invid visitationspavil- jongen	3,100 —	3,004 54	— —	95 46
Diverse reparationer	12,000 —	14,115 86	2,115 86	
7:o. Planteringar.				
<i>a) Remont och underhåll.</i>				
Underhåll af planteringar och trädkolor	47,000 —	52,369 76	5,369 76	
Underhåll af hägnader	1,700 —	2,284 54	584 54	
<i>b) Nyanläggningar.</i>				
Observatoriibergens planering	10,000 —	10,734 48	734 48	
Nedgången från Observatoriiber- gen till Bergmangatan	450 —	434 60	— —	15 40
Planeringsarbeten i Brunnsparken	5,000 —	6,470 16	1,470 16	
Planeringsarbeten i Kaisaniemi	5,000 —	5,287 65	287 65	
Nyanläggning af planteringen vid Gamla kyrkan	3,000 —	3,403 83	403 83	
Två vattenposter å sportplanerna i Kaisaniemi och en springbrunn i svandammen	7,300 —	7,300 —	— —	
Anordnande af kalkbanor	1,000 —	968 51	— —	31 49
8:o. Renhållningsväsendet.				
Underhåll af afstjelpningsplatser och bryggor	2,800 —	2,107 74	— —	692 26
Vakters aflöning	5,200 —	4,958 21	— —	241 79
Renhållning af latriner o. pissoirer	12,000 —	15,299 77	3,299 77	
Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000 —	45,663 52	— —	1,336 48
Bevatning af stadens centrala gator	10,000 —	13,060 91	3,060 91	
Renhållning af Brunnsparkschau- séerna	1,000 —	236 63	— —	763 37
Renhållning af chausséerna	16,000 —	19,602 08	3,602 08	
Transport	4,976,119 21	4,804,372 21	196,956 59	368,703 09

Transport	4,976,119 21	4,804,372 21	196,956 59	368,703 09
Renhållning af vägar	7,000 —	7,317 68	317 68	
Rengöring af isarne	1,500 —	1,462 30	— —	37 70
Renhållning af båthamnar m. m.	700 —	525 —	— —	175 —
9:o. Arbetsredskap.				
Diverse inköp och remont . . .	7,000 —	7,275 88	275 88	
10:o. Diverse.				
Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar, m. m. . . .	6,000 —	10,380 89	4,380 89	
XV. Pensioner.	10,486 67	9,724 43	— —	762 24
XVI. Diverse.				
För revision af stadens räkenska- per	4,100 —	4,100 —		
Bränsle	10,000 —	10,206 35	206 35	
Belysning	7,000 —	5,061 96	— —	1,938 04
För stormvarningstelegram . . .	250 —	75 —	— —	175 —
Brandstodsafgifter	12,000 —	9,087 37	— —	2,912 63
Anslag åt mantalsskrifvaren . . .	3,000 —	3,000 —		
Anslag för byggnadsinspektör . .	2,400 —	2,400 —		
Arvode åt en elektrotekniker . .	1,500 —	1,500 —		
Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män	600 —	600 —		
För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde . .	150 —	150 —		
För uppsikt öfver varuskjulet . .	900 —	900 —		
Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400 —	1,400 —		
Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	2,499 96	— —	— 04
Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600 —	600 —		
Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering	6,500 —	4,917 84	— —	1,582 16
Telefonafgifter	4,500 —	4,091 70	— —	408 30
Anslag för isobservationer . . .	1,200 —	1,200 —		
Transport	5,067,405 88	4,892,849 07	202,137 39	376,694 20

Transport	5,067,405 88	4,892,849 07	202,137 39	376,694 20
För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	500 —	500 —		
Signalering af middagstimmen	300 —	300 —		
Anslag för folkräkningen år 1900	12,000 —	14,632 09	2,632 09	
Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster	30,000 —	40,905 54	10,905 54	
För oförutsedda behof enligt stadsfullmäktiges bestämmande:				
III. <i>Kommunalförvaltningen.</i>				
Anslag för kassör vid hamnkotoret . . . 1,000: —	— —	1,000 —		
V. <i>Brandverket.</i>				
Anslag till resestipendier åt brandmästarna G. Wasenius o. O. Ekman 900: —	— —	900 —		
VI. <i>Polisinrättningen.</i>				
Polisstallet 1,500: —	— —	1,500 —		
Polisinrättningens diverse utgifter . . . 500: —	— —	500 —		
VII. <i>Sundhets- och sjukvården.</i>				
Maria sjukhusets ekonomie afdelning . . 9,000: —	— —	9,000 —		
Helsopolisen 500: —	— —	500 —		
Anslag för provisoriskt tyfuslasarett . . . 8,500: —	— —	7,878 59	— —	621 41
IX. <i>Undervisningsväsendet.</i>				
Handverksskolorna . . 2,805: —	— —	2,805 —		
Anslag till resestipendier åt folkskolelärare för studium af gymnastik och lekturer i utlandet 400: —	— —	400 —		
Transport 25,105: —	5,110,205 88	4,973,670 29	215,675 02	377,315 61

Transport 25,105: —	5,110,205 88	4,973,670 29	215,675 02	377,315 61
XI. Vattenledningen.				
Driftkostnader f. pump- verket 3,000: —	—	3,000 —		
Anslag för inköp af en källare å Broholmen i Gammelstaden . . . 500: —	—	500 —		
XIV. Allmänna arbeten.				
Förarbeten för Långa brons ombyggnad . . 6,503: 50	—	6,503 50		
Anslag till kostnader för Tölö stadsdel . . 17,232: 45	—	17,232 45		
XV. Pensioner.				
Anslag till gratifika- tion åt enkefru J. K. Melan 500: —	—	500 —		
Anslag till pension åt folkskoleinspektorn V. Öhberg 1,500: —	—	1,500 —		
XVI. Diverse.				
Anslag till rese- och representationskostna- der vid friherre A. E. Nordenskiölds be- grafning 1,300: 83	—	1,300 83		
Anordnande af en en- quête rörande arbe- tarebostadsförhållan- dena 2,500: —	—	2,500 —		
Anslag för inköp af 100 ex. af Helsingfors stadsplan 300: —	—	300 —		
Anslag för utförande af orföranden för stads- fullmäktige L. Meche- lins porträtt 3,295: —	—	3,295 —		
Transport 61,736: 78	5,110,205 88	5,010,302 07	215,675 02	377,315 61

Transport 61,736: 78	5,110,205 88	5,010,302 07	215,675 02	377,315 61
Anslag för inköp af vågar och handkärror till det nya varuskjulet 6,000: —	— —	6,000 —	— —	— —
<i>Samt</i> 67,736: 78	50,000 —	— —	17,736 78	— —
Från föregående år balanserade konti.				
Pissoir invid Nya kyrkan . . .	— —	42 29	42 29	— —
Arbets- och fattiggården, tillbyggnad till sjukhuset	— —	948 53	948 53	— —
Saluhallens yttre och inre målning	— —	900 75	900 75	— —
Utgifter i staten ej observerade.				
Utskylder till Helsing kommun	— —	672 50	672 50	— —
	5,160,205 88	5,018,866 14	235,975 87	377,315 61
Saldo till 1902	— —	803,856 95	— —	— —
<i>Summa samt</i>	5,160,205 88	5,822,723 09	235,975 87	377,315 61

Inkomster.	Beräknad inkomst enligt stat.	Inkomst enligt böckerna.	Brist.	Öfverskott.
Disponibel behållning från föregående år	120,000 —	676,971 15		
<i>I. Räntor.</i>				
Å vattenledningslåneobligationer	17,000 —	16,717 50	282 50	
Å chaussée-obligationer	1,900 —	2,001 58	— —	101 58
Å tomtlösen	42,000 —	75,220 85	— —	33,220 85
Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden	14,000 —	15,738 66	— —	1,738 66
Diverse räntor	500 —	78,612 17	— —	78,112 17
Dividend å aktier	9,000 —	7,945 —	1,055 —	
<i>II. Tomtlösen.</i>				
Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter	25,000 —	158,105 13	— —	133,105 13
<i>III. Stadens fasta egendom.</i>				
a) Räntor från donerade hemman	1,800 —	1,808 01	— —	8 01
b) Stadens afhyrta område.				
Arrenden för byggnader och tomter samt utarrenderade mindre platser inom stadens plan	15,600 —	152,855 54	1,744 46	
Arrende för jordlägenheter, villaområden och smärre platser utom stadens plan	139,000 —			
Arrenden från Brunnsparksområdet	14,600 —	15,374 98	— —	774 98
Hyra för försäljningsplatser å Salu- och Kaserntorgen	18,000 —	19,690 —	— —	1,690 —
Transport	418,400 —	1,221,040 57	3,081 96	248,751 38

Transport	418,400 —	1,221,040 57	3,081 96	248,751 38
Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan	5,500 —	5,279 —	221 —	
Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan	6,000 —	6,241 04	— —	241 04
Diverse hyror	3,500 —	3,640 —	— —	140 —
Hyra för bodar och diskar	4,500 —	4,592 80	— —	92 80
Hyra för stånd i Saluhallen	40,000 —	40,443 50	— —	443 50
Simhusafgifter	1,500 —	2,047 —	— —	547 —
Fiskevattensafgifter	1,300 —	1,220 —	80 —	
Hötäkt och mulbetesafgifter	150 —	138 —	12 —	
Tillfälliga arrenden och planhyror	15,000 —	19,626 98	— —	4,626 98
<i>c) Stadens jordlägenheter.</i>				
Grejus, arrende	2,400 —	42,865 69	— —	7,315 69
Gumtäckt, d:o	27,000 —			
Mejlans, d:o	6,000 —			
Reimars arrende	150 —			
Mejlans, amortering å köpeskillin- gen för byggnader	828 10	828 10		
IV. Tomtören	2,600 —	2,709 30	— —	109 30
V. Inkomstgifvande rättig- heter.				
Tolag för till Helsingfors desti- nerade varor	240,000 —	199,557 73	40,442 27	
Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad	9,000 —	5,967 87	3,032 13	
Trafikafigter	485,000 —	450,502 71	34,497 29	
Mätningafgifter	1,500 —	1,565 02	— —	65 02
Magasinshyra	2,000 —	3,369 92	— —	1,369 92
Hamnafgifter	210,000 —	185,437 68	24,562 32	
Broafgifter	9,000 —	9,671 42	— —	671 42
Lyftkransafgifter	1,500 —	1,000 40	499 60	
Ballastafgifter	200 —	149 —	51 —	
Vägningsafgifter	3,000 —	2,810 67	189 33	
Afgifter af utländingar för för- säljning af matvaror vid mast .	3,000 —	4,046 15	— —	1,046 15
Transport	1,499,028 10	2,214,750 55	106,668 90	265,420 20

Transport	1,499,028 10	2,214,750 55	106,668 90	265,420 20
Biljardafgifter	500 —	704 —	— —	204 —
Bouppteckningsprocenter, stadens andel	30,000 —	42,950 99	— —	4,950 99
Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel	8,000 —			
Kollektmedel	200 —	190 90	9 10	
Diverse böter	200 —	410 53	— —	210 53
Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500 —	3,500 —	— —	
Börsprovision	600 —	454 39	145 61	
VI. Diverse.				
Personel fattigafgift	32,000 —	36,655 50	— —	4,655 50
För sjukvård i Maria sjukhus . .	12,000 —	14,054 75	— —	2,054 75
Inkomst från desinfektionsinrättningen	500 —	1,411 35	— —	511 35
För desinfektion i hemmen . . .	400 —			
Fattighjons arbeten	500 —	334 10	165 90	
Inkomst från arbetsinrättningen .	10,000 —	12,350 36	— —	2,350 36
Jordafkastning från fattiggården	600 —	1,065 50	— —	465 50
Ersättning för underhåll af fattiga	6,000 —	10,339 96	— —	4,339 96
Elevers i folkskolan afgifter . .	200 —	501 15	— —	301 15
Elevers i folkskolan handarbeten	600 —	66 25	533 75	
Ersättning för i asyler underhållna barn	500 —	887 75	— —	387 75
Boklån	6,200 —	7,335 66	— —	1,135 66
Hundskatt	16,000 —	17,720 —	— —	1,720 —
Afgifter från klosetterna	6,500 —	6,719 72	— —	219 72
Bidrag till underhåll af Riddarhusskvären	300 —	300 —		
Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset .	600 —	600 —		
Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200 —	200 —		
Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan . . .	1,000 —	1,000 —		
Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275: —				
af Ständerhuset 525: —	800 —	800 —		
Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande bötesandelar)	6,960 —	7,877 56	— —	917 56
Transport	1,643,888 10	2,383,180 97	107,523 26	289,844 98

Transport	1,643,888 10	2,383,180 97	107,523 26	289,844 98
Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med	251,584 —	237,407 53	14,176 47	
VII. Statsbidrag.				
Till folkskolorna	165,000 —	165,000 —		
Till Polisinrättningen	245,433 33	244,183 33	1,250 —	
Till gatubelysningen	15,170 —	15,170 —		
Till Brandverket	21,000 —	21,000 —		
Tull- och källarfrihets ersättning	368 —	368 —		
Stadens andel af bränvinsskatten	13,000 —	14,996 06	—	1,996 06
VIII. Vattenledningen.				
För vattenförsäljning	378,000 —	417,694 28	—	17,694 28
Hyrer för vattenmätare	22,000 —			
Vattenavgifter från hästhoarne	1,900 —			
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter	500 —	479 40	20 60	
Ersättning för verkställda anslutningar m. m.	25,000 —	151,397 02	—	126,397 02
Arrenden för vattenledningens jordområde	575 —	575 —		
IX. Belysningsverket.				
Vinst af gasverket	55,000 —	24,693 15	30,306 85	
X. Lån.				
Lån på längre återbetalningstid än två år för:				
Förarbeten i och för Långa brons ombyggnad, eventuellt	200,000 —	351,500 —	200,000 —	
Vattenledningens utsträckning	32,000 —			
Tillbyggnad till vattenborgen	80,000 —			
Folkskolehus å Vallgård, eventuellt	239,500 —			
Transport	3,389,918 43	4,029,546 31	353,277 18	435,933 91

Transport	3,389,918 43	4,029,546 31	353,277 18	435,933 91
<i>XI. Uttaxering.</i>				
Det belopp, som ytterligare erfordrades och skulle hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgjorde	1,770,287 45	1,771,284 15	—	996 70
Från föregående år balanserande anslags belopp, hvilka ej kommit till användning och inbesparats.				
Alexandersgatans stensättning	—	1,629 18	—	1,629 18
Stensättning af och spår å platsen för de gamla magasinerna vid Badhusgatan	—	523 35	—	523 35
Planering af statsverkets tomt vid Fredriksgratan	—	88 89	—	88 89
Sörnäs strandvägs järnvägsspår	—	11,456 17	—	11,456 17
Undersökning af vattendjup- och grundförhållandena i norra och södra hamnen	—	16 91	—	16 91
Saluhallar, ritningar och undersökning af platser	—	139 25	—	139 25
Inkomster ej i staten observerade.				
Vanhäfd å Taipale	—	100 —	—	100 —
Präskriberade kuponger	—	28 70	—	28 70
Polismanskapets beklädnadsfond	—	7,910 18	—	7,910 18
Summa <i>Imp.</i>	5,160,205 88	5,822,723 09	353,277 18	458,823 24

Sammandrag

af Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1901.

Hufvudtitel.		Enligt stat.		Enligt böckerna.	
Utgifter.					
I.	Stadens skulder	727,890	—	710,969	36
II.	Stadens embetsverk	222,550	—	221,389	39
III.	Kommunalförvaltningen	228,139	98	226,849	89
IV.	Gatubelysningen	189,674	25	182,755	50
V.	Brandverket	114,130	—	112,480	84
VI.	Polisinrättningen	411,450	—	407,232	11
VII.	Sundhets- och sjukvården	238,263	10	244,304	14
VIII.	Fattigvården	295,520	—	303,687	22
IX.	Undervisningsväsendet	832,090	92	783,043	77
X.	Staden åliggande allmänna onera	282,260	96	266,671	05
XI.	Vattenledningen	223,770	—	333,392	87
XII.	Saluhallen	7,350	—	6,574	75
XIII.	Stadens jordlägenheter	6,400	—	6,610	70
XIV.	Allmänna arbeten	1,218,830	—	1,025,372	37
XV.	Pensioner	10,486	67	9,724	43
XVI.	Diverse	151,400	—	175,243	68
	Utgifter ej observerade i staten	—	—	2,564	07
	Behållning till år 1901	—	—	803,856	95
Summa <i>Fmk.</i>		5,160,205	88	5,822,723	09
Inkomster.					
	Behållning från år 1900	120,000	—	676,971	15
I.	Räntor	84,400	—	196,235	76
II.	Tomtlösen	25,000	—	158,105	13
III.	Stadens fasta egendom	302,828	10	316,650	64
IV.	Tomtören	2,600	—	2,709	30
V.	Inkomstgifvande rättigheter	1,007,200	—	912,289	38
VI.	Diverse	353,444	—	357,627	14
VII.	Statsbidrag	459,971	33	460,717	39
VIII.	Vattenledningen	427,975	—	572,047	27
IX.	Gasverket	55,000	—	24,693	15
X.	Lån	551,500	—	351,500	—
XI.	Uttaxering	1,770,287	45	1,771,284	15
	Inkomster ej observerade i staten	—	—	21,892	63
Summa <i>Fmk.</i>		5,160,205	88	5,822,723	09

Bilans per 31 December 1901.

	<i>Fr.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fr.</i>	<i>ni.</i>
Aktiva.				
Kassa	—	—	159,952	03
Obligationer	418,742	80		
Aktier	113,500	—		
Byggnadsmaterial	187,100	06		
Vattenledningsmaterial	230,419	37	949,762	23
Olyftade bidrag.				
Inkvarteringskostnader	46,391	10		
Statsbidrag till polisinrättningen	760	—		
D:o till gatubelysningen	7,260	—		
Kollektmedel	190	90		
Börsprovision	454	39	55,056	39
Förskotter.				
Drätselkammaren	76	39		
Trafikkontoret	1,660	80		
Hamnkontoret	2,818	19		
Uppfostringsnämnden	676	93		
Belysningsverket	277,980	47		
Brandverket	5,125	96		
Polisinrättningen	7,910	18		
Hälsovårdsnämnden	1,700	—		
Maria sjukhus	439	10		
Undersökningsstation för lifsmedel	26	36		
Fattigvården	7,072	36		
Folkskolorna	884	82	306,371	56
Rester.				
Arrendemedel	5,325	16		
Diverse	11,012	86		
Hundskatt	636	41		
Transport	16,974	43	1,471,142	21

Transport	16,974 43	1,471,142 21
Tillfälliga arrenden	463 —	
Kommunala utskylder	57,025 29	
Stadens jordlägenheters arrenden	11,024 42	
Personel fattigafgift	1,296 40	
Tolags- och trafikafgifter	9,647 18	
Vattenkonsumtions afgifter	109,413 24	
Ersättning för verkställda vattenledninganslutningar m. m.	46,855 95	252,699 91
Diverse debitorer.		
Drätselkontorets expencer	300 —	
Underhåll af en poliklinisk ögonafdelning	70 —	
Barnpoliklinik i Berghäll	1,040 —	
Handtverksskolorna	6,206 28	
Renhållning af chausséerna i Brunnsparken	1,161 57	
Vattenledningens tullafgifter	1,051 27	
Vattenledningar i 11:te och 12:te stadsdelarne	5,000 —	
Vattenledningens utbyte af pumverkets turbiner	932 48	
Uppförande af nytt stadshus	2,000 —	
Polisinrättningens dispositionsmedel	357 39	
Förskotterade lånemedel	613,059 01	
G. Jansson	1,849 45	
V. Montgomery	80 —	
Upptagande af fartygsvrak ur Silfversundet	1,035 17	634,142 62
Helsingfors utskänknings- och utminuterings bolags vinstmedel	— —	2,400 —
Summa <i>Imf.</i>	— —	2,360,384 74

	<i>Fmg.</i>	<i>hi.</i>	<i>Fmg.</i>	<i>hi.</i>
Passiva.				
Förfallna obligationer och kuponger.				
Obligationer till 1876 års 5 % lån	7,692	50		
" " 1882 " 4 1/2 % "	18,058	75		
Kuponger " 1865 " 3,6 % "	264	60		
" " 1876 " 5 % "	1,840	—		
" " 1882 " 4 1/2 % "	1,226	25	29,082	10
Olyftade arbetsanslag.				
Maria sjukhus, installation af elektrisk belysning .	2,200	85		
Vattenledn. tillbyggnad till vattenborgen	7,901	56		
Nytt folkskolehus å Vallgård	126,262	20		
Nytt tull- och packhus å Skatudden	2,790	46		
Kanaler i 11:te och 12:te stadsdelarne	7,204	17		
Reningsförsök med vattenledningsvattnet	2,286	94		
Planeringar i 11:te och 12:te stadsdelarne	28,168	30		
Flemingsgatans planering	9,042	99		
Ny sjukpaviljong å Maria sjukhus	103,091	14	288,948	61
Olyftade diverse anslag.				
Undersökningsstationen för lifsmedel	95	95		
Vattenledn. kostnader för distribution af debetsedlar och räkningar	633	81		
Anslag för isobservationer	2,498	94		
Anslag för anordnande af en enquête rörande arbetareförhållandena	4,444	—		
Anslag åt tidskriften „Vid hemmets härd“	100	—		
Sundhets- och sjukvårdens läkarepersonal	900	—		
Polikliniken	1,500	—		
Anslag för utarbetande af ny stadsplan	651	—		
Anslag för inköp af vågar och handkärror till varuskjulet å Skatudden	2,783	90		
Anslag för inköp af en källare å Broholmen invid Gammelstaden	500	—		
Anslag för inköp af 100 ex. af Helsingfors stadsplan	300	—	14,407	60
Helsingfors utskänkings- och utminuteringsbolags vinstmedel	—	—	4,500	01
Transport	—	—	336,938	32

	Transport	—	—	336,938	32
Diverse kreditorer.					
Chausséobligationslånets amorteringsfond		36,100	—		
Föreningsbanken i Finland, konto kurant räkning .		912,413	61		
Städernas i Finland Hypotekskassa		26,000	—		
Drätselkontorets förskotts konto		1,041	35		
Inkvarteringsnämndens d:o			37	85	
Inlösen af Brunnsparken		11,070	87		
Förskottsbetalningars konto		5,296	04		
Joh. Johansson		2,000	—		
1901 års olikviderade räkningar		225,629	75	1,219,589	47
	Summa <i>Frkf</i>	—	—	1,556,527	79
Behållning till år 1902		—	—	803,856	95
	Summa <i>Frkf</i>	—	—	2,360,384	74

Helsingfors stads kapitaltillgångar:

	Saldo den 1 Januari 1901.		Afgått år 1901.		Tillkommit år 1901.		Saldo den 31 December 1901.	
I. Byggnader och bebyggda fastigheter	7,852,394	99	—	—	890,959	79	8,743,354	78
II. Jordlägenheter utom staden . . .	880,000	—	—	—	—	—	880,000	—
III. Värdet af stadens utarrenderade jord	3,446,248	60	—	—	379,724	—	3,845,972	60
IV. Till försäljning disponibla tomter .	2,491,755	—	110,866	18	—	—	2,380,888	82
V. Icke förfallen löseskilling för för- sålta tomter och byggnader . . .	1,537,565	42	158,933	23	714,528	43	2,093,160	62
VI. Vattenledningens kapitalvärde . . .	3,089,170	39	—	—	148,669	99	3,237,840	38
VII. Gasverkets kapitalvärde	590,741	53	—	—	6,678	41	597,419	94
VIII. Inventarier	1,226,599	81	—	—	31,442	86	1,258,042	67
Summa <i>Fmk.</i>	21,134,475	74	269,799	41	2,172,003	48	23,036,679	81

I. Byggnader och bebyggda fastigheter.

Saldo från 1900 år *Fmk.* 7,852,394: 99

Tillkommit år 1901 N:ris 61—63 " 890,959: 79

Saldot den 31 December 1901 *Fmk.* 8,743,354: 78 utgöres af:

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
1. Rådhuset, Alexandersgatan 20.	278,558	—	149,000	—	427,558	—
2. Tull- och packhus, V. Kajen kv. 54	454,146	—	126,624	—	580,770	—
3. Auktionskammare och packhus, Alexanders- gatan 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Norra branddepoten, Estnäs-gatan 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Brandverkshuset, Högbergsgatan 26. . . .	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. Branddepoten vid Berghäll	—	—	3,000	—	3,000	—
7. D:o å Kamptorget	—	—	28,000	—	28,000	—
8. Brunnshuset i Brunnsparken	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Badhuset i d:o	—	—	30,000	—	30,000	—
10. Simhusen i d:o	—	—	25,000	—	25,000	—
11. D:o å Brobergskajen	—	—	5,000	—	5,000	—
12. D:o å Munkholmen	—	—	3,000	—	3,000	—
13. D:o å Aspnäs	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Rådhusannexet, Alexandersgatan N:o 22 . .	209,000	—	59,600	—	268,600	—
15. Gården N:o 3 vid Sofiegatan	158,416	—	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemi vårdshusbyggnad	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Kugelbanan i Brunnsparken	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Byggnaderna å stadens materialgård . . .	—	—	30,200	—	30,200	—
Transport	1,528,977	—	1,233,066	—	2,762,043	—

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
Transport	1,528,977	—	1,233,066	—	2,762,043	—
19. Mångleribodarna å Narinkplatsen	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Afträdet vid formansstationen invid Åbo kasern	—	—	600	—	600	—
21. Allmänna afträdet i Teateresplanaden	—	—	10,000	—	10,000	—
22. Publikt afträde i Kaisaniemi	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Skogsvaktarebostaden å Grejus	—	—	3,400	—	3,400	—
24. D:o i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Parkvaktarebostaden i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Politiekarlsbostaden	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Varuskjulen å Norra och Södra kajarmen	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Varuskjul å Södra kajarmen	—	—	18,400	—	18,400	—
29. D:o å Magasinskajen	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Hamnkontoret i Sörnäs	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Maria sjukhuset, Lappviksgatan 16	350,000	—	526,450	—	876,450	—
32. Kolerabarrackerna	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Folkbiblioteket, Högbergsgatan 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Saluhallen å Vestra kajen	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Vänthaviljongen å Slottskajen	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljong å Hafstorget	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vattenledningens byggnader i Gammelstaden	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vattenledningsverkstaden å stadens material- gård	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingfors stads arbets- och fattiggård	—	—	549,400	—	549,400	—
40. Folkskolehuset, Annegatan N:o 30	104,200	—	339,300	—	413,500	—
41. Folkskolehuset, Lappviksgatan N:o 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. Folkskolehuset, Kaserngatan N:o 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. Folkskolehuset, Nikolaigatan N:o 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. Folkskolehuset, Rödbergsgatan N:o 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. Folkskolehuset å Berghäll	—	—	90,000	—	90,000	—
46. Folkskolehuset å Hesperia	—	—	31,000	—	31,000	—
47. Folkskolehuset å villan Fjellidal	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Växthuset i Fabriksparken	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Branddepoten i Tölö	—	—	800	—	800	—
50. Restaurationsbyggnaden i Esplanaden	—	—	160,000	—	160,000	—
51. Byggnaderna å villan Hagasund	—	—	60,000	—	60,000	—
52. Gården N:o 6 vid Bergmansgatan	80,000	—	4,000	—	84,000	—
53. Beckkokningshuset å Blåbergsländet	—	—	2,000	—	2,000	—
54. Obduktionshuset å villan Alkärr	—	—	16,857	37	16,857	37
55. Vaktstugan vid vattenborgen i Djurgården	—	—	2,913	45	2,913	45
56. Kvarnbyggnaderna i Gammelstaden	—	—	38,300	—	38,300	—
57. Simhus i fabrikskvarteret N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
58. Afträde å Sandvikstorget	—	—	2,588	05	2,588	05
59. Gasverket	300,000	—	524,564	25	824,564	25
60. Gasverkets byggnader å villan Arkadia	—	—	3,000	—	3,000	—
61. Tull- och packhus å Skatudden	103,500	—	689,290	54	792,790	54
62. Varuskjul å Skatuddskajen	—	—	96,854	92	96,854	92
63. Vaktstuga å Sandviksmolon	—	—	1,314	33	1,314	33
Summa den 31/12 1901 <i>fm.</i>	2,824,104	—	5,919,250	78	8,743,354	78

II. Jordlägenheter utom staden.

Saldo från år 1900 *Fmy.* 880,000: —

Saldot den 31 Dec. 1891 omfattar följande lägenheter:

Gumtäckt säteri	<i>Fmy.</i> 500,000: —
Mejlans hemman	” 260,000: —
Grejus hemman	” 70,000: —
Reimars hemman	” 50,000: —
	<u><i>Fmy.</i> 880,000: —</u>

III. Stadens utarrenderade jord.

Saldo från år 1900 *Fmy.* 3,466,248: 60

Arrendesumman år 1901 utgör:

Diverse arrenden	<i>Fmy.</i> 152,855: 54
Forsby ”	” 4,441: 13
Brunspark ”	” 15,374: 98
Tillfälliga ”	” 19,626: 98
	<u><i>Fmy.</i> 192,298: 63</u>

emot år 1900 ” 173,312: 43

Ökning i årsarrendena *Fmy.* 18,986: 20

hvilken ökning, kapitaliserad å 5 % representerar ett värdetillskott af ” 379,724: —

Saldo den 31 December 1901 *Fmy.* 3,845,972: 60

IV. Till försäljning disponibla tomter den 31 December 1901.

Kvart. N:o	Tomt N:o	G a t a n s n a m n	Areal i m ²		Enhets- pris		Försäljnings- värde	
			Bostads-	Fabriks-	<i>Fmy.</i>	<i>pi.</i>	<i>Fmy.</i>	<i>pi.</i>
24	5	Vinkelgatan	1,547	—	10	—	15,470	—
131	4	Gengatan	1,002	—	20	—	20,040	—
166	13	Gräsviksgatan	2,970	—	28	—	83,160	—
126	13	Fabriksgatan	2,145	—	22	—	47,190	—
”	15	”	2,145	—	20	—	42,900	—
”	17	”	2,156	—	20	—	43,120	—
”	19	”	2,170	—	18	—	39,060	—
”	12	Bergmansgatan	1,798	—	18	—	32,364	—
”	12	”	1,798	—	18	—	32,364	—
”	16	”	1,798	—	15	—	26,970	—
”	18	”	1,798	—	15	—	26,970	—
127	5	Fabriksgatan	1,718	—	20	—	34,360	—
”	7	”	1,718	—	20	—	34,360	—
128	14	”	1,650	—	25	—	41,250	—
Transport			26,413	—	—	—	519,578	—

Kvart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmk.	ni.	Fmk.	ni.
		Transport	26,413	—	—	—	519,578	—
128	16	Fabriksgatan	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
135	3	Jungfrustigen	2,841	—	18	—	51,138	—
185	11	Skepparegatan	934	—	15	—	14,010	—
"	13	"	936	—	14	—	13,104	—
"	15	"	936	—	12	—	11,232	—
"	17	"	936	—	12	—	11,232	—
"	19	"	1,015	—	15	—	15,225	—
"	12	Villagatan	931	—	14	—	13,034	—
"	14	"	936	—	13	—	12,168	—
"	16	"	936	—	12	—	11,232	—
"	18	"	936	—	11	—	10,296	—
"	20	"	862	—	14	—	12,068	—
180	11	"	1,050	—	14	—	14,700	—
"	13	"	1,050	—	13	—	13,650	—
"	15	"	1,050	—	13	—	13,650	—
"	12	Kaptensgatan	1,050	—	15	—	15,750	—
"	14	"	1,050	—	14	—	14,700	—
"	16	"	1,050	—	14	—	14,700	—
182	9	Villagatan	1,256	—	14	—	17,584	—
"	7	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	5	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	3	"	1,256	—	14	—	17,584	—
"	1	"	1,232	—	15	—	18,480	—
"	2	Kaptensgatan	1,245	—	15	—	18,675	—
183	2	Villagatan	964	—	15	—	14,460	—
"	4	"	970	—	14	—	13,580	—
"	6	"	970	—	14	—	13,580	—
"	8	"	970	—	14	—	13,580	—
"	10	"	970	—	15	—	14,550	—
"	1	Skepparegatan	964	—	15	—	14,460	—
"	3	"	970	—	14	—	13,580	—
"	5	"	970	—	14	—	13,580	—
"	7	"	970	—	14	—	13,580	—
"	9	"	966	—	14	—	13,524	—
297	3 ¹)	Långbrokajen	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5 ²)	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7 ²)	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9 ²)	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11 ²)	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2 ¹)	Broholmsgatan	1,654	—	30	—	33,080	—
"	4 ²)	"	915	—	14	—	12,810	—
"	2 ²)	Cirkusgatan	800	—	30	—	24,000	—
"	4 ¹)	"	2,976	—	20	—	59,520	—
"	6 ²)	"	1,530	—	20	—	30,600	—
298	13	Långbrokajen	727	—	16	—	11,632	—
"	15	"	821	—	15	—	12,315	—
		Transport	84,738	—	—	—	1,427,180	—

Kvmt. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m²		Enbetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmk	pt.	Fmk	pt.
		Transport	84,738	—	—	—	1,427,180	—
298	6	Holmnäsgatan	1,530	—	15	—	24,950	—
"	12	Sparbankskajen	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Cirkusgatan	1,440	—	15	—	21,600	—
"	5	"	1,185	—	12	—	14,220	—
"	7	"	1,518	—	16	—	24,288	—
"	6	Sparbankskajen	1,020	—	15	—	15,300	—
288	24¹)	Östra Chausséen	—	11,080	6	—	66,480	—
"	28	"	2,054	—	21	—	43,134	—
139	4	Vestra Hamngatan	1,836	—	18	—	33,048	—
146	11	Lotsgatan	1,140	—	20	—	22,800	—
147	3	"	1,480	—	20	—	29,600	—
"	11	Vestra Hamngatan	962	—	20	—	19,240	—
148	4	Lotsgatan	1,310	—	15	—	19,650	—
149	9	Köpmansgatan	1,400	—	20	—	28,000	—
"	11	"	1,360	—	20	—	27,200	—
"	10	Lotsgatan	1,280	—	20	—	25,600	—
"	12	"	1,440	—	18	—	25,920	—
"	14	"	1,400	—	18	—	25,200	—
"	16	"	1,400	—	18	—	25,200	—
161	3	Slottsgatan	1,326	—	20	—	26,520	—
"	5	"	1,560	—	20	—	31,200	—
"	4	Köpmansgatan	1,326	—	18	—	23,868	—
"	6	"	1,209	—	18	—	21,762	—
"	8	"	1,326	—	18	—	23,868	—
"	10	"	1,443	—	18	—	25,974	—
138	10—12	Skatudds norra kajen	939	—	10	—	9,390	—
187	8—22	Kanalgatan	4,291	—	15	—	64,410	—
317	37	III:dje linien	1,213,400	—	10	—	12,134	—
321	13	Alpgatan	2,514,500	—	8	—	20,116	—
351	3	Östra Brahegatan	1,695,000	—	11	—	18,645	—
358	53	Östra Chausséen	1,325,700	—	10	—	13,257	—
362	28	Flemmingsgatan	1,141,325	—	10	—	11,413	25
"	1	Borgågatan	1,225,540	—	13	—	15,932	02
"	3	"	1,157,450	—	9	—	10,417	05
"	5	"	1,592,500	—	13	—	20,702	50
"	7	"	1,592,500	—	13	—	20,702	50
"	9	"	1,417,500	—	13	—	18,427	50
"	11	"	1,397,000	—	12	—	16,764	—
"	13	Östra Brahegatan	1,156,000	—	11	—	12,716	—
363	4	Borgågatan	1,805,000	—	12	—	21,660	—
Summa			142,549,415	11,080	—	—	2,380,888	22

¹) Lösas med förmånsrätt af arrendatorn.

²) Kan intill utgången af år 1910 lösas endast af arrendatorn.

Anm.: Arealen dels uppmätt, dels uttagen från karta enligt skala; åsatta pris approximativa i förhållande till tomternas inbördes läge och beskaffenhet.

V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter och byggnader.

Tomtlösen.	Fm.		Fm.	
Saldo, den 1 Januari 1901, oguldet kapital	—	—	1,399,854	69
Under år 1901 försålda tomter:				
N:o 8 vid Lotsgatan i kv. 178 till Juriskandidat Ludvig Hjelt	20,336	25		
N:o 13 vid Lotsgatan i kv. 146 till Arkitekten Bruno Granholm	27,412	12		
N:o 26 vid Malmgatan i kv. 154 till Judiska församlingen	—	—		
N:o 30 vid Malmgatan i kv. 155 till Kakelugnsmakaren J. Berg	28,839	42		
N:o 10 vid Skeppsredaregatan i kv. N:o 130 till Arkitekten K. Wasastjerna	62,511	05		
N:o 9 vid Fabriksgatan i kv. 127 till Musikhandlaren H. W. Schalin . .	35,712	60		
N:o 6 vid Gengatan i kv. N:o 131 till Asunto-osakeyhtiö Walo	20,100	—		
N:o 6 vid Lotsgatan i kv. N:o 148 till Juriskandidaten Ludvig Hjelt . .	14,437	50		
N:o 9 vid Kronbergsgatan, i kv. 161 till Osakeyhtiö Louhi	24,237	92		
N:o 21 vid Alpgatan i kv. N:o 324 till Doktor K. A. Brander	19,787	17		
N:o 23 vid Alpgatan i kv. 324 till Doktor K. A. Brander	24,000	—		
N:o 8 vid Västra Prästgatan i kv. 320 till Byggmästaren I. G. Rosenberg	11,330	—		
N:o 5 vid Värkstadsgratan i kv. 282 till Färgaremästaren V. E. Lindström	25,530	—		
N:o 42 vid Fredriksbergsgatan i kv. 374 till aktiebolaget Aho	15,988	35		
N:o 44 vid Fredriksbergsgatan i kv. N:o 44 till Aktiebolaget Aho	12,636	—		
N:o 46 vid Fredriksbergsgatan i kv. 374 till Aktiebolaget Aho	16,380	—		
N:o 48 vid Fredriksbergsgatan i kv. 374 till Aktiebolaget Aho	12,600	—		
N:o 17 vid Borgågatan i kv. 374 till Aktiebolaget Aho	12,078	—		
N:o 19 vid Borgågatan i kv. 374 till Aktiebolaget Aho	10,080	—		
N:o 3 vid Wiborgsgatan i kv. 374 till Aktiebolaget Abo	12,873	77		
N:o 50 vid Fredriksbergsgatan i kv. 374 till Aktiebolaget Svanen	13,860	—		
N:o 21 vid Borgågatan i kv. 374 till Aktiebolaget Svanen	11,340	—		
N:o 33 vid Bergmansgatan i kv. 109 till Gårdsägaren Alex. Gratsehoff .	43,000	—		
N:o 6 vid Västra Prästgatan i kv. 320 till Byggmästaren G. F. Willandt	12,300	—		
Tillskottsområde till N:o 3 Kristiansgatan till Gårdsägarinnan A. Nevalainen	247	72		
N:o 4 vid Petersgatan i kv. 135 till Arbetarebostadsaktiebolaget Nordstjernan	39,525	—		
N:o 10 vid Bergmansgatan i kv. 126 till Arbetarebostadsaktiebolaget Alfa	44,903	17		
N:o 7 vid Verkstadsgatan i kv. 281 till Handlanden Nik. Schoskoff . .	16,288	—		
N:o 35 vid 3:dje linjen å Berghäll i kv. 317 till Työväen asunto-osakeyhtiö Kaleva	11,040	—		
N:o 22 vid Östra chaussen i kv. 286 af området Hörneberg till Apotekaren K. A. Aschan	20,138	80		
N:o 9 vid Alpgatan i kv. 317 till Arbetarebostadsaktiebolaget Walhalla	15,118	24		
N:o 10 vid Fabriksgatan i kv. 134 till Rapparene F. Ramstadius och G. Niemelä	37,846	12		
N:o 8 vid 4:de linjen å Berghäll i kv. 312 till Handlanden J. Pelin . .	11,741	21		
N:o 10 vid 4:de linjen å Berghäll i kv. 313 till Handlanden J. Pelin .	17,938	50		
N:o 11 vid Castréngsgatan i kv. 320 till Byggmästaren M. Oksanen . .	12,371	52	714,528	43
Fm.	—	—	2,114,383	12
1901 års annuitet	—	—	155,108	75
Fm.	—	—	1,959,274	37

	Fm.		Fm.	
Transport	—	—	1,959,274	37
Tomtlösen från Brunnsparksområdet.				
Saldo den 1 Januari 1901 oguldet kapital	136,054	53		
1901 års annuitet	2,996	38	133,058	15
Löseskilling för åbyggnader å Mejls.				
Saldo den 1 Januari 1901 oguldet kapital	1,656	20		
1901 års annuitet	828	10	828	10
Fm.	—	—	2,093,160	62

VI. Vattenledningens kapitalvärde

utgjorde, enligt uppgift från Vattenledningskontoret, den 31 December år 1901 . . Fm. 3,627,656: 25
hvarifrån afdrages värdena för till inrättningen hörande:

byggnader, observerade under I N:ris 37 o. 55	Fm.	204,514: 45		
vattenmätare, ” ” VIII	”	185,301: 42	”	389,815: 87
Kapitalvärde d. 31/12 1901		Fm.	3,237,840: 38	

VII. Gasverkets kapitalvärde.

Enligt belysningsverkets bokföring utgjorde Gasverkets kapitalvärde vid utgången af
år 1901 Fm. 1,414,432: 90
hvarifrån afdrages värdet af:

under rubriken I observerade byggnader å gasverkstomten	Fm.	514,072: 96		
” ” ” ” å villan Arkadia	”	2,940: —		
gasverkets tomt	”	300,000: —	”	817,012: 96

Kapitalsaldot den 31 december år 1901 utgöres sålunda af:

Hufvudrörnätet	Fm.	278,751: 44		
Lyktor, stolpar och serviser	”	123,359: 58		
Privatserviser	”	24,004: 92		
Ugnar med armatur	”	88,200: —		
Apparater med rörledningar	”	61,544: —		
Gasklockor	”	21,560: —	Fm.	597,419: 94

VIII. Inventarier

i lokaler, disponerade af

Stadens embetsverk	<i>Frk.</i>	15,895: 50
Kommunalförvaltningen	„	356,639: 64
Belysningsverket	„	35,248: 53
Brandverket	„	113,159: —
Polisinrättningen	„	25,796: 06
Sundhets- och sjukvården	„	105,559: 85
Fattigvården	„	90,941: 16
Undervisningsväsendet	„	199,696: 90
Vattenverket	„	233,313: 04
Särskilda inrättningar	„	81,792: 99
Summa den 31 December 1901	<i>Frk.</i>	1,258,042: 67

Helsingfors stads konsoliderade gäld.

Obligationslån	Saldo d. 1 Jan. 1901	Amortering år 1901	Saldo d. 31 ec. 1901	%
Chauséeobligationslånet af år 1865	60,000 —	— —	60,000 —	3,6
Vattenledningslånet af år 1876 . .	1,256,700 —	24,600 —	1,232,100 —	5
Nybyggnads- och regleringslånet af år 1882	1,022,000 —	49,000 —	973,000 —	4,5
Obligationslånet af år 1892 . . .	4,354,000 —	22,000 —	4,332,000 —	4,5
Obligationslånet af år 1899 . . .	2,962,500 —	19,500 —	2,943,000 —	3,5
Obligationslånet af år 1900 . . .	3,000,000 —	15,000 —	2,985,000 —	4
<i>Frk.</i>	12,655,200 —	130,100 —	12,525,100 —	—

Helsingfors stads consoliderade gäld uppgick för åren 1880—1900 till nedanstående belopp:

år 1880	<i>Fmk</i>	2,339,357: 71
” 1881	”	2,055,419: 86
” 1882	”	3,391,577: 13
” 1883	”	3,377,462: 85
” 1884	”	3,363,064: 66
” 1885	”	3,318,369: 64
” 1886	”	3,285,495: 49
” 1887	”	3,234,333: 08
” 1888	”	3,192,408: 53
” 1889	”	3,130,234: 27
” 1890	”	3,870,906: 44
” 1891	”	5,027,135: 53
” 1892	”	7,447,274: 17
” 1893	”	7,348,437: 17
” 1894	”	8,412,896: 50
” 1895	”	8,223,591: 85
” 1896	”	7,585,300: —
” 1897	”	7,455,600: —
” 1898	”	9,871,900: —
” 1899	”	10,760,100: —
” 1900	”	12,655,200: —
” 1901	”	12,525,100: —

Handlingar rörande Helsingfors stads donerade fonders räkenskaper och bokslut för år 1901.

Helsingfors stads donerade fonders sammanlagda kapitalbelopp, som vid 1901 års ingång uppgick till	<i>Finf.</i> 1,908,915: 79
har under året ökats, dels genom tillkomsten af fyra nya fonder, nämligen:	
Carl Fridolf Ekholms stipendiefond	75,000: —
Mathilda Ekholms donationsfond	55,000: —
Ryska välgörenhetssällskapets fond för Sveaborgs finska folkskola	200: —
Makarna Pauligs donation för „Bertha Maria hemmet“ . . .	20,000: —
dels genom inbetalning af fattigvårdsstyrelsen till M. K. Mattheizens' fond	3,711: 66
af herr C. Lindh m. fl. till fonderna för ett gubbbhem i Hel- singfors	506: —
äfvensom genom räntebesparingar med	20,581: 75
samt uppgår sålunda d. 31 december 1901 till	<i>Finf.</i> 2,083,915: 20
Upplupna räntor	86,688: 20
	<i>Finf.</i> 2,170,603: 40

Fondernas tillgångar äro på följande sätt placerade:

Fastighets konto:

Gården N:o 22 vid Mariegatan i kvarteret Vildsvinet (M. C. Olanders fond).	<i>Finf.</i> 40,000: —
Gården N:o 5 vid Andregatan i kvarteret Paradisfogeln (Fr. I. von Beckers fond) „	188,460: — <i>Finf.</i> 228,460: —

Skuldsedlars konto:

24 st. reverser mot inteckning och 6 $\frac{0}{100}$ ränta „	751,500: —
13 st. reverser mot inteckning och 5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$ ränta	684,500: —
1 st. revers mot inteckning och 5 $\frac{0}{100}$ ränta . „	38,000: —
2 st. reverser mot borgen och 6 $\frac{0}{100}$ ränta . „	21,200: — „ 1,495,200: —
Transport — — —	<i>Finf.</i> 1,723,660: —

Transport *Fmk* 1,723,660: —*Obligationers konto:*

Preuss. 3 $\frac{1}{2}$ % Cons. Rmk 2,300: — . . .	<i>Fmk</i>	3,088: 86	
Rysk-Holl. 5 % Cons. Rbl 720: — . . .	„	2,995: 20	
Rysk-Eng. 4 % Cons. Rbl 13,125: — . . .	„	49,350: —	
Finlands Hypoteksför. 4 $\frac{1}{2}$ % obl.	„	29,000: —	
Helsingfors stads 5 % obl.	„	5,000: —	
D:o 4 $\frac{1}{2}$ % obl.	„	9,500: —	
Aktiebol. Tornators 5 % obl. Fmk 26,000: —	„	25,480: —	„ 124,414: 06

Aktiers konto:

5 st. i Föreningsbanken i Finland	„	850: —	
280 st. i Societetshusaktiebolaget i Helsingfors	„	32,000: —	
444 st. i Nordiska Aktiebanken för Handel			
och Industri	„	133,200: —	
5 st. i d:o d:o	„	2,125: —	
10 st. i Alkärrs Familjebostads aktiebolag . . .	„	2,650: —	„ 170,825: —
Nordiska aktiebanken, depositions räkning . . .	„	20,000: —	

Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag:

innestående å depositionsräkning	„	20,000: —	
„ å sparkasseräkning	„	68,976: 42	„ 88,976: 42

Fmk 2,127,875: 48

Upplypna, oguldna räntor	„	42,727: 92	
------------------------------------	---	------------	--

Fmk 2,170,603: 40

I medelränta under året hafva fastigheterna lemnat 4,256 %, obligationerna 4,89 %, aktierna 9,47 % samt reverserna och bankräkningen 5,7066 %.

Af ränteafkastningen hafva under året utbetalats följande belopp:

till staden för fattigvården	<i>Fmk</i>	6,618: 52	
„ kommunala sjukhuset	„	677: 50	
„ folkskolorna	„	8,442: 64	<i>Fmk</i> 15,738: 66
„ understöd åt medellösa	„	11,652: 80	
„ beklädnad åt medellösa folkskolebarn	„	2,135: 48	
„ underhåll åt obemedlade barnaföderskor . .	„	5,420: —	
„ pensioner åt affidne poliskonstaplars enkor och			
barn	„	2,550: —	
„ underhåll af Fruntimmersföreningens barnhem	„	721: 52	
„ underhåll af asylen för vanartade barn i Lojo			
socken	„	3,833: 10	

Transport 26,312: 90 *Fmk* 15,738: 66

	Transport	26,312: 90	<i>Små</i>	15,738: 66
till underhåll af arbetshusen för barn	<i>Små</i>	12,188: 95		
„ underhåll af Föreningens för barnavården barn- härbärge	„	607: 04		
„ underhåll af Mariaföreningens hem för ålder- stigna tjänarinnor	„	2,254: 72		
Belöningar åt dygdigt tjenstefolk	„	550: —		
I hemgift samt räntor å hemgiftsbref åt utdimit- terade folkskoleelever	„	4,578: 65		
Stipendier åt skolelever	„	4,061: 60		
Till i gåfvobrefven bestämda legat och pensioner	„	16,773: 01		
Diverse omkostnader	„	42: 18	„	67,369: 07
			<i>Små</i>	83,107: 73

Förutom de fonder, hvilkas ränteafkastning på grund af villkor i donationsbrefven eller andra öfverenskommelser tillsvidare uppbäres af särskilda personer, äro följande fonder ännu ej för med donationerna afsedda syftemål använda:

Kapital den
31 dec. 1901.

<i>Carl Rosengrens fond</i> för meddelande af de första skolkunskaperna åt värn- lösa och fattiga gossebarn i Helsingfors	17,572: 74	Helsingfors Stadsfullmäktige äga bestämma om fondens användning.
<i>Maria Charlotta Olanders fond</i> för vanföra och sjukliga barns skötsel och vård	98,039: 34	Disponibel, så snart fonden tillhörig fastighet försålts.
<i>Helena Kristina Åkermans fond</i> till ett hem för varnlösa fruntimmer . . .	13,128: 38	Fattigvårdsstyrelsen bestäm- mer tidpunkten för fondens användande.
<i>Emilia Olivia Gustavssons och Athalida Vilhelmina Ingmans fond</i> till ett gosse- barnhem i Helsingfors	7,444: 75	Kapitalet förräntas tills ränteafkastningen motsvarar kostnaderna för hemmets underhåll.
<i>Tidningskolportörernas julklappsfond</i> .	1,089: —	Förräntas tillsvidare.
<i>Fonder, donerade till ett gubbehem</i> . .	59,409: —	Förräntas tillsvidare.

De under året tillkomna fonder rörande donationsurkunder ingå som bilagor i slutet af denna berättelse.

Fondernas inkomster och utgifter under året samt ställning vid årsskiftet framgå närmare af omstående tablå.

Helsingfors i januari 1902.

Teodor Holmberg.

I. Till förmån för fattigvården donerade fonder.	Balans från år 1900		Under året 1901				Balans till år 1902	
			Inkomst		Utgift			
	Fmg.	hi.	Fmg.	hi.	Fmg.	hi.	Fmg.	hi.
Joh. Sederholms arfvingars fond	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
Nath. Heidenstrauchs fond	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
C. J. Nordenstams fond	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Jakob Daniel Weckströms fond	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
Finska Frimurarlogernas fond	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
Medborgarkassans fond	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
Helsingfors kyrkofattigkassas fond	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
Sveaborgs skole-, fattigvårds- och ar- betshusinrättnings fond	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
Lars Sederholms fond	571	43	—	—	—	—	571	43
Carl Otto af Forselles fond	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Joh. Mobergs fond	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
I. A. Ehrenströms fond	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
H. K. M. Nikolai I:s fond	22,800	—	—	—	—	—	22,800	—
D. K. M. Nikolai I:s och hans ge- måls fond	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
Carolina Charlotta Schulins fond	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
Adolf Ekholms fond	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
Karolina Nyströms fond	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
ränta	3,018	52	6,772	86	—	—	3,172	86
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	6,618	52	—	—
II. Till förmån för feberlasarettet donerade fonder.								
H. K. H. Nikolai Alexandrowitschs fond	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Eugenie Soltikoffs fond	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
ränta	677	50	713	32	—	—	713	32
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	677	50	—	—
III. Till förmån för folkskolorna donerade fonder.								
Wilhelm Elgs fond för en fattigskola	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
Danssällskapets i Helsingfors fond	9,200	—	—	—	—	—	9,200	—
Tölö sockerbruksbolags fond	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	2,124	64	3,677	—	—	—	2,237	—
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	3,564	64	—	—
Transport	145,120	66	11,163	18	10,860	66	145,423	18

Transport	145,120 66	11,163 18	10,860 66	145,423 18
IV. Fattigvårdens fonder utan uppgifvet ändamål.				
<i>Carl Gustaf Hanells fond</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
ränta	281 84	296 75	— —	296 75
<i>Gustava Katarina Brobergs fond</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffs fond</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Ottiliana Palmblads fond</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Lovisa Oikelins fond</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Mattheizens fond</i>	5,400 —	— —	— —	9,100 —
<i>Kristina Othmans fond</i>	159 42	— —	— —	159 42
Inbetalning af Fattigvårdsstyrelsen till Mattheizens fond	— —	3,711 66	— —	— —
ränta	585 36	768 90	— —	780 56
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer (Hanells fond)	— —	— —	281 84	— —
Utbetalt till 13 medellösa fruntimmer i understöd från 60 till 30 mark	— —	— —	585 36	— —
V. Fattigvårdens fonder för bestämde ändamål.				
<i>Wilhelm Elgs fond pour les pauvres honteux</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
ränta	558 26	587 80	— —	587 80
Utbetalt i understöd åt nio särskilda personer	— —	— —	558 26	— —
<i>Carl Sierckens fond</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
ränta	151 76	159 78	— —	159 78
Understöd till tre medellösa handlande- enkor	— —	— —	151 76	— —
<i>Elsa Maria Lampas fond</i>	11,450 —	— —	— —	11,600 —
ränta	463 —	653 40	— —	503 40
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	463 —	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
ränta	607 04	639 15	— —	639 15
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	607 04	— —
<i>Alexandras understöds fond</i>	4,551 30	— —	— —	4,611 —
ränta	200 —	259 70	— —	200 —
Utbetalt till tvenne personer i understöd	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergs fond</i>	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	105 91	57 06	— —	57 06
Transport	205,375 13	18,297 38	13,707 92	209,858 68

Transport	205,375 13	18,297 38	13,707 92	209,858 68
Utbetalt till en medellös hand- landeenka	— —	— —	105 91	— —
<i>Adolf Fredrik Siercks fond</i>	7,000 —	— —	— —	7,000 —
ränta	379 40	399 46	— —	399 46
Utbetalt i sju särskilda understöd åt medellösa fruntimmer	— —	— —	379 40	— —
VI. I. P. Crogelii barnhusinrätt- nings fond	2,300 —	— —	— —	2,300 —
ränta	124 66	131 24	— —	131 24
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	— —	— —	124 66	— —
VII. Folkskolornas beklädnadsfonder.				
<i>J. H. Lindroos fond</i>	20,000 —	— —	— —	20,000 —
<i>J. E. Ollonqvists fond</i>	12,000 —	— —	— —	12,000 —
<i>Mindre handelsborgaresocietets fond</i>	4,500 —	— —	— —	4,500 —
<i>Cronstedts, Guttoffskys och Nybergs fond</i>	2,900 —	— —	— —	2,900 —
ränta	2,135 48	2,248 39	— —	2,248 39
Utbetalt åt Folkskoleekonomen till beklädnad åt medellösa elever	— —	— —	2,135 48	— —
VIII. Hedvig Arnells fond	18,300 —	— —	— —	18,300 —
ränta	996 86	1,044 30	— —	1,044 30
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	— —	— —	596 86	— —
Utbetalt till trotjänarinnan Wil- helmina Backström	— —	— —	400 —	— —
IX. Fonder donerade till en asyl för vanartade barn.				
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	3,000 —	— —	— —	3,000 —
<i>Helsingfors Utskänknings aktiebo- lags fond</i>	50,000 —	— —	— —	50,000 —
<i>Helsingfors utminuterings aktiebo- lags fond</i>	27,000 —	— —	— —	27,000 —
ränta	5,205 96	4,565 27	— —	5,938 13
Utbetalt till Fattigvårdsstyrelsen för underhåll af asylens för van- artade barn i Lojo socken	— —	— —	3,833 10	— —
Transport	361,217 49	26,686 04	21,283 33	366,620 20

Transport	361,217 49	26,686 04	21,283 33	366,620 20
X. Folkskolornas stipendiifonder.				
Helsingfors sparbanks fond	6,000 —	— —	— —	6,300 —
Helsingfors Utskänknings aktiebo- lags fond	16,000 —	— —	— —	17,000 —
H. K. M. Alexander II:s stipendi- fond	29,500 —	— —	— —	30,000 —
räntor	2,903 —	2,938 89	— —	3,035 48
Återbetalade sparbanksinsatser	— —	1,893 59	— —	— —
Insatt i sparbank till stipendier för folkskoleelever	— —	— —	2,900 —	— —
XI. Klara Wilhelmina Törmäläs fond	41,600 —	— —	— —	41,600 —
ränta	2,254 72	2,373 94	— —	2,373 94
Utbetalt till Mariaföreningen	— —	— —	2,254 72	— —
XII. Fonden för dygdigt tjenstefolks belönande	10,100 —	— —	— —	10,200 —
ränta	77 82	576 36	— —	4 18
Insatt å sparbanksbok för tio tje- nare	— —	— —	550 —	— —
XIII. Helsingfors Utskänkningsak- tiebolags stipendiifond för lägre handtvärksskolorna	3,000 —	— —	— —	3,000 —
ränta	162 60	171 19	— —	171 19
Utbetalt i stipendier	— —	— —	162 60	— —
XIV. Anna Sara Arosins testa- mentsfond	68,500 —	— —	— —	69,000 —
ränta	3,196 31	3,980 50	— —	3,526 81
Utbetalt i lifstidsunderstöd om 100 m rk till 32 obemedlade, ogifta fr ntimmer	— —	— —	3,150 —	— —
XV. I. A. I. Pippingskiölds fond	100,000 —	— —	— —	100,000 —
ränta	5,420 —	5,706 59	— —	5,706 59
Utbetalt till Föreningen för bar- navården	— —	— —	5,420 —	— —
Transport	649,931 94	44,327 10	35,720 65	658,538 39

Transport	649,931	94	44,327	10	35,720	65	658,538	39
XVI. Axel Fredrik Laurells stiftelsefond	3,088	86	—	—	—	—	3,088	86
ränta	99	34	99	30	—	—	99	64
Utbetalt till nya svenska samskolan	—	—	—	—	50	—	—	—
Utbetalt till finska samskolan	—	—	—	—	49	—	—	—
XVII. Carl Rosengrens fond	16,624	08	—	—	—	—	17,572	74
ränta	—	—	948	66	—	—	—	—
XVIII. Helsingfors aftonskolas fond	18,400	—	—	—	—	—	18,500	—
ränta	938	15	1,050	04	—	—	988	19
Utbetalt till Föreningen för konstfliten	—	—	—	—	900	—	—	—
XIX. Alexandra Kiseleffs fond	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
ränta	542	—	570	65	—	—	570	65
Utbetalt till Stadsbokhallaren Oscar Paldani	—	—	—	—	542	—	—	—
XX. Maria Charlotta Olanders fond	92,656	47	—	—	—	—	98,039	34
ränta	—	—	3,004	85	—	—	—	—
Afkastning från fastigheten	—	—	2,383	46	—	—	—	—
Utbetalt för annonser	—	—	—	—	5	44	—	—
XXI. Senatorskan Julie Thiléns fond	253,000	—	—	—	—	—	253,000	—
ränta	15,361	18	16,604	50	—	—	16,602	76
Utbetalt till fru Adolfini Mallén	—	—	—	—	100	—	—	—
Utbetalt till Föreningen för arbetshusen	—	—	—	—	12,188	95	—	—
Utbetalt till Guvernören i S:t Michels län till understöd åt medellösa fruntimmer derstädes	—	—	—	—	3,072	23	—	—
Portokostnad m. m.	—	—	—	—	1	74	—	—
XXII. Makarne Silfvius' donationsfond	90,000	—	—	—	—	—	90,000	—
ränta	4,878	—	5,135	93	—	—	5,135	93
Utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	4,878	—	—	—
Transport	1,155,520	02	74,124	49	57,508	01	1,172,136	50

Transport	1,155,520	02	74,124	49	57,508	01	1,172,136	50
XXIII. Fr. J. von Beckers fond .	312,000	—	—	—	—	—	312,000	—
ränta	5,754	84	6,598	36	—	—	9,492	41
Afkastning från fastigheten	—	—	7,339	21	—	—	—	—
Utbetalt i pensioner till Professor A. von Becker, Litteratören H. von Becker och fröken Augusta von Becker	—	—	—	—	10,200	—	—	—
XXIV. Adolf Holmgrens donations- fond för värlösa mödrar och barn .	21,000	—	—	—	—	—	21,200	—
ränta	1,071	56	1,198	39	—	—	1,069	95
Utbetalt till fru M. Thölgren . . .	—	—	—	—	500	—	—	—
Utbetalt till fröken Gustava Holm- gren	—	—	—	—	500	—	—	—
XXV. Understödsfonden för aflidne poliskonstaplars enkor och barn .	110,000	—	—	—	—	—	113,000	—
ränta	2,924	65	6,277	25	—	—	3,651	90
Utbetalt i understöd åt aflidne poliskonstaplars enkor och barn pensioner tillsammans	—	—	—	—	2,550	—	—	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavssons och Athalida Wilhelmina Ingmans donationsfond	7,042	90	—	—	—	—	7,444	75
ränta	—	—	401	85	—	—	—	—
XXVII. Lina Borgströms donations- fonder.								
<i>Fonden för folkskolebarns bespisande</i>	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
ränta	813	—	856	—	—	—	*) 1,669	—
<i>Fonden för pauvres honteux</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	151	56	285	32	—	—	238	88
Utbetalt i understöd till tvenne obemedlade fruntimmer	—	—	—	—	198	—	—	—
Transport	1,636,278	53	97,080	87	71,456	01	1,661,903	39

*) Röntan ej disponerad under året.

Transport	1,636,278	53	97,080	87	71,456	01	1,661,903	39
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsons fond	25,800	—	—	—	—	—	25,900	—
ränta	26	89	1,472	28	—	—	99	17
Utbetalt i understöd om 100 mark till obemedlade fruntimmer	—	—	—	—	1,300	—	—	—
XXIX. H. K. M. Kejsarinnan Alexandras fond för understödjande af ett barnhärberge	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
ränta	552	84	582	05	—	—	582	05
Utbetalt till Föreningen för barnvården	—	—	—	—	552	84	—	—
XXX. Aurora Demidoffs hemgiftsfond.								
Besparadt kapital	89,255	76	—	—	—	—	94,865	11
Innestående hemgiftsbelopp	29,571	45	—	—	—	—	28,071	45
D:o räntor å hemgiftsbref	982	94	—	—	—	—	1,077	23
Fru A. Karamsin inbetalt	—	—	2,284	—	—	—	—	—
räntor	—	—	6,498	29	—	—	—	—
Utbetalt hemgiftsbelopp	—	—	—	—	3,500	—	—	—
D:o räntor å hemgiftsbref	—	—	—	—	1,078	65	—	—
XXXI. Tidningskolportörernas julklappsfond	1,030	72	—	—	—	—	1,089	48
räntor	—	—	58	76	—	—	—	—
XXXII. Fonder, donerade till ett gubbhem i Helsingfors.								
<i>Oskar Finnes fond</i>	11,462	87	—	—	—	—	12,116	—
<i>Carl Lindhs m. fl. fond</i>	3,987	76	—	—	—	—	4,723	—
<i>Konversationsklubbens fond</i>	823	70	—	—	—	—	870	—
<i>G. Sundebergs fond</i>	40,000	—	—	—	—	—	41,700	—
Inbetalning af herr C. Lindh m. fl.	—	—	506	—	—	—	—	—
Utbetalt åt hushållerskan E. Wolff	—	—	—	—	650	—	—	—
räntor	792	18	3,211	32	—	—	724	83
XXXIII. Maria Bergmans testamentsfond	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
ränta	257	58	570	65	—	—	328	23
Utbetalt i understöd åt 6 särskilda personer	—	—	—	—	500	—	—	—
Transport	1,861,023	22	112,264	22	79,037	50	1,894,249	94

Transport	1,861,023	22	112,264	22	79,037	50	1,894,249	94
XXXIV. Helena Kristina Åkermans fond	12,419	69	—	—	—	—	13,128	38
ränta	—	—	708	69	—	—	—	—
XXXV. Karl Magnus Kullmans fond	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	529	65	285	32	—	—	*) 814	97
XXXVI. Augusta Hammarlunds fond	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
ränta	54	20	57	05	—	—	57	05
Utbetalt till föreningen för barnavården	—	—	—	—	54	20	—	—
XXXVII. Mortimer Stenius' understödsfond	36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
ränta	2,491	03	2,303	13	—	—	2,303	13
Utbetalt till donators släktingar	—	—	—	—	2,491	03	—	—
XXXVIII. Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folkskolebarns underhåll	20,088	—	—	—	—	—	20,203	—
ränta	787	—	1,146	32	—	—	*) 1,818	32
XXXIX. K. H. Renlunds stipendiefond	40,162	23	—	—	—	—	40,392	09
ränta	1,430	—	2,291	86	—	—	*) 3,492	—
XL. Carl Fridolf Ekholms stipendiefond	—	—	—	—	—	—	75,000	—
Sterbhusutredningsmännen inbetalt	—	—	75,670	55	—	—	—	—
ränta	—	—	1,039	50	—	—	220	05
Utbetalt i legater	—	—	—	—	1,490	—	—	—
XLI. Mathilda Ekholms donationsfond	—	—	—	—	—	—	55,000	—
Sterbhusutredningsmännen inbetalt	—	—	55,000	—	—	—	—	—
ränta	—	—	1,681	72	—	—	1,646	72
Bevakningskostnader	—	—	—	—	35	—	—	—
Transport	1,980,985	02	252,448	36	83,107	73	2,150,325	65

*) Räntan ej disponerad under året.

Transport	1,980,985	02	252,448	36	83,107	73	2,150,325	65
XLII. Ryska välgörenhetssällskapets fond för Sveaborgs finska folkskola	—	—	—	—	—	—	200	—
V. Öhberg inlevererat	—	—	200	—	—	—	—	—
ränta	—	—	2	75	—	—	2	75
XLIII. Makarne Pauligs donation för Bertha Maria hemmet . . .	—	—	—	—	—	—	20,000	—
Konsul G. Paulig inbetalt	—	—	20,000	—	—	—	—	—
ränta	—	—	75	—	—	—	75	—
Summa	1,980,985	02	272,726	11	83,107	73	2,170,603	40

Urkunder, rörande till Helsingfors stad donerade fonder.

27. Maria Kristina Mattheizens fond.

Utdrag ur protokollet, förddt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 28 mars 1901.

§ 14.

Föredrogs följande skrivelse från Fattigvårdsstyrelsen:

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i
Helsingfors.

Helsingfors
den 18 mars 1901.

Till Drätselkammaren.

N:o 55.

Sedan Fattigvårdsstyrelsen fått emottaga ett belopp af tretusen sjuhundra elfva mark sextiosex penni för att af Fattigvårdsstyrelsen disponeras till understöd åt hjälpbehöfvande samt Fattigvårdsstyrelsen beslutit att detta belopp skall läggas till Maria Kristina Mattheizens fond, hvaraf räntan enligt Fattigvårdsstyrelsens godtfinnande disponeras för understöd åt medellösa, har Fattigvårdsstyrelsen äran till Drätselkammaren öfversända nämnda belopp, hvaröfver qvitto emotes, för att jemte fondens öfriga tillgångar af Drätselkammaren förvaltas och bokföras.

Ö. G. Westling.

E. Willgren.

Sedan antecknats att de i skrivelsen nämnda medlen blifvit till stadskassan inlevererade, beslöts att desamma skulle på i skrivelsen antydt sätt af Drätselkontoret förvaltas; hvarom protokollsutdrag skulle Drätselkontoret meddelas jemte det bref med qvitto skulle till Fattigvårdsstyrelsen aflåtas.

Som ofvan.

In fidem:
Edvard Loo.

83 & 84. Carl Fridolf och Mathilda Ekholms donationsfonder.

År 1886 den 16 augusti är nedanstående testamente i anseende till Guldsmedsmästarehustrun Mathilda Ekholms död bevakadt vid Rådstufvurätten i Helsingfors af Guldsmedsmästaren Carl Fridolf Ekholm och Fröken Sofia Nyberg, intygar: Helsingfors Rådhus som ofvan.

Ex officio:
Axel Palander.

Testamentsförfattning.

Det menskliga lifvets obeständighet manar oss att ställa om vårt bo medan tid oss dertill ännu är förunnad; och vela vi derföre, jemte det vi förklara det af oss den 1 december 1878 uppgjorda testamente med ett dertill gjordt tillägg af den 14 juni 1885 utan kraft och betydelse, uttala såsom vi ock härmed stadga och förordna såsom vår yttersta vilja följande:

1:o. När endera af oss med döden afgått, skall den efterlevande maken sitta i orubbadt bo under sin lifstid, hvarvid fri och oinskränkt egande- och dispositionsrätt öfver all kvarlåtenskap tillkommer den efterlevande maken.

2:o. I händelse jag, Carl Fridolf Ekholm, öfverlever min hustru, åligger det mig att till förre underofficeren Johan Adolf Tomenius så länge han lefver årligen utgifva ett underhåll af fyrahundra (400) mark samt till min hustrus syster Sofia Lovisa Nyberg i samma afseende likaledes årligen tvåtusen (2,000) mark. Öfverlever jag, Amalia Mathilda Ekholm, min man, tillkommer det mig att till min mans systrar muraregesällshustrun Engla Erika Wester samt Amalia Ulrika Ekholm gemensamt årligen erlägga tvåtusen (2,000) mark så länge de lefva, hvilken summa, äfven om den ena af dem aflider, oafkortad bör tillfalla den som efterlever den andra.

Skulle under vår lifstid eller sedan endera af oss aflidit någon sådan olyckshändelse inträffa att vi blefve beröfvade största delen af våra tillgångar och svårighet uppstå för den efterlevande maken att under dylika förhållanden utbetala nu nämnda underhåll utan äfventyr för sin egen existens, må härom hos stadens Rådstufvurätt anmälas och Rådstufvurätten pröfva om och i hvad mon sagde underhållsmedel vidare kunna utgå; skolande vid Rådstufvurättens utlåtande härom förblifva.

3:o. Sedan vi begge aflidit är vår önskan att hela boet med allt hvad dertill hörer i fast eller lös-egendom, penningar, värdepapper eller hvad det vara må, öfvertages af Stadsfullmäktige i Helsingfors, hvilka ega att, på sätt de finna bäst och fördelaktigast, dela kvarlåtenskapen sålunda: a) åt min, Carl Fridolf Ekholms, brorson medicinekandidaten Karl Kristian Ekholm, om han lefver, eller hans barn, derest sådana finnas, utlemnas en summa stor fyratiotusen (40,000) finska mark eller fastighet för motsvarande värde samt dessutom all i boet befintelig lösegendom, undantagande penningar, värdepapper och skuldsedlar; b) till Slöjdskolan i Helsingfors en penningesumma af tiotusen (10,000) mark för att befordra handtverkslärlingars och handtverksgesällers undervisning i fackritning eller andra till deras yrken hörande kunskaper; c) femtiotusen (50,000) mark afsättas såsom en särskild fond under namn af „Mathilda Ekholms donationsfond“ att användas till en vårdanstalt för späda, fader- och moderlösa barn eller ock sådana späda barn, ehvad de aflats i eller utom äktenskap, hvilkas mödrar eller föräldrar af en eller annan orsak äro urständsatte att sjelfva vårda och underhålla barnen. Beträffande lämpligaste sättet för åstadkommande af en sådan vårdanstalt, antingen i förening med någon förut existerande enahanda inrättning eller särskildt för sig, likasom ock huru länge barnen skola njuta vård i anstalten samt antalet barn, hvilkas vård så-

lunda kommer att bekostas, öfverlämna vi helt och hållet åt Stadsfullmäktige att efter omständigheter och förhållanden bestämma, med den förklaring blott att vi genom detta vårt förordnande åsyftat att i någon mån söka bidraga till förekommande af barnamord och andra handlingar, hvarmed mödrar ofta beträdas i förtviflan om hvar deras barn skola få ett hem eller nödig vård och föda; d) allt som återstår sedan ofvanstående under a, b och c upptagna dispositioner afdragits, öfverlemnas i penningar eller värdepapper till Handtverks- och Fabriksföreningen här i staden, som eger att förvalta medlen såsom en särskild fond, hvarur, för att den fattige mästaren ej skall tvingas att anlita ockrare och pantlåneinrättning vid behof af penningar, bör lemnas lån mot ränta och godkänd borgen eller annan säkerhet förnämligast åt sådana Handtverksmästare, Fabrikanter eller idkare af handtverks- och fabriksrörelse, som, när de börja med egen rörelse, sakna rörelsekapital, men äfven åt försigkomne mästare, om fondens tillgångar sådant medgifva, och skall vid utlemnandet af dessa lån afseende fästas derå att mästaren är kunnig i sitt yrke samt känd såsom en arbetsam och ordentlig person. Skulle för någon nybörjare, som önskar tillgodonjuta lån ur fonden, svårighet yppas att anskaffa säkerhet för lånet men denne anses vara förtjent af att understödjas, må Handtverks- och Fabriksföreningens Fullmäktige pröfva om ej något mindre lån, på kortare tid, kunde utan borgen eller annan säkerhet lemnas, med sådan lättnad för låntagaren att lånet finge i mindre poster i gången återbetalas.

4:o. Öfver förvaltningen af de under 3:dje punkten mom. b, c och d testamenterade medel till de dermed afsedda ändamål ega Stadsfullmäktige hålla vård, hvarföre årligen till Stadsfullmäktige skall lemnas fullständig redovisning om medlens användning. Finna Stadsfullmäktige skäl till anmärkning derom att medlen ej disponerats i enlighet med testamentsgifvarenes mening, erinre derom vederbörande, hvilka skola ställa sig Stadsfullmäktiges föreskrifter om rättelse härutinnan till efterlefnad.

5:o. Om någon eller några af de i 2:dra punkten uppräknade släktingar, Johan Adolf Tomenius, Sofia Lovisa Nyberg, Engla Erika Wester eller Amalia Ulrika Ekholm, lefva efter det vi begge afidit, utgår deras underhåll från räntan å den under mom. d i 3:dje punkten omnämnda fond. Men i fall denna ränta ej förslår härtill, bör af de medel som vi disponerat under mom. a, b och c i sistberörde punkt, i förhållande till beloppet af hvarje utaf dessa dispositioner, innehållas ett så stort kapital att räntan derå tillsammans med räntan å den i mom. d bestämda fond motsvarar det utgående underhållet åt sagde släktingar, i hvilket fall fulla beloppet af dispositionerna i mom. a, b och c utlemnas först sedan omförmälde underhåll upphört att utgå.

6:o. Skulle åter tillgångarna i vårt efterlemnade bo icke förslå till de under a, b och c i 3:dje punkten gjorda dispositionerne, af hvilka ej någon har företrädesrätt framför den andra, ned sättas dispositionerna i förhållande till tillgångarna, undantagandes lösegendomen som i alla händelser skall tillfalla min, Carl Fridolf Ekholms, brorson eller hans barn, dock med iakttagande äfven härvid att Johan Adolf Tomenius, Sofia Nybergs, Engla Erika Westers och Amalia Ulrika Ekholms rätt till det dem tillagda underhåll icke förringas.

7:o. Lefver ej min, Carl Fridolf Ekholms, brorson eller barn efter honom, då vi begge afidit, skall hvad dem genom detta testamente tillagts delas jemnt mellan Mathilda Ekholms donationsfond och den fond som stälts till Handtverks- och Fabriksföreningens disposition.

Detta testamente hafva vi begge i tillkallade vittnens närvaro egenhändigt underskrifvit, som skedde i Helsingfors den 30 juni 1885.

C. F. Ekholm.

Mathilda Ekholm.

Att Herr Guldsmeden Carl Fridolf Ekholm och hans hustru Mathilda Ekholm för under tecknade tillkallade och i makarne Ekholms hem på en gång närvarande vittnen förklarat på andra sidan stående testamentsförfattning innefatta deras yttersta frivilligt uttryckta vilja samt hvardera egenhändigt underskrifvit handlingen, som vid detta tillfälle äfven blifvit i vår närvaro uppläst, så-

dant samt att makarne Ekholm härvid befunnit sig vid fullt redig sinnesförfattning få vi under edsförpligtelse intyga. Helsingfors den 30 juni 1885.

Wilh. Brandstake,
Litograf.

Carl Edv. Degerholm,
Insp. vid H:fors stads arbets- & fattiggård.
(Sigill.)

Jämlikt Guldsmedsmästaren Carl Fridolf Ekholms derom uttalade önskan sammanträdde undertecknade den 25 januari 1896 hos bemälde Herr Ekholm hvarvid han, som vid tillfället var sängliggande sjuk men vid fullkomligt redig sinnesförfattning, tillkännagaf sig vilja göra särskilda tillägg och ändringar i den testamentsförfattning, som af honom och hans numera aflidna hustru Mathilda Ekholm den 30 juni 1885 upprättats.

Efter det nämnda testamente blifvit för Herr Ekholm uppläst från ett till riktigheten bestyrkt utdrag ur Rådstufvurättens i Helsingfors stad första afdelnings under § 3 den 16 augusti 1886 förda protokoll tillkännagaf Herr Ekholm sin yttersta vilja vara att berörda testamentsförfattning ändrades och rättades sålunda:

att punkt 2:o skall erhålla sådant innehåll att nedannämnde personer böra efter Herr Ekholms fränfalle från hans kvarlätenskap, så länge de lefva erhålla ett årligt underhåll till följande belopp: förre underofficeren Johan Adolf Tomenius fyrahundra (400) finska mark, aflidna fru Ekholms syster Sofia Lovisa Nyberg tvåtusen (2,000) mark, herr Ekholms systrar muraregesällshustrun Engla Erika Wester och Amalia Ulrika Ekholm hvardera ettusen (1,000) mark och aflidne snickaren Enoch Ekholms enka Kristina Ekholm fyrahundra (400) mark. Efter det någondera af herr Ekholms systrar aflidit bör Engla Erika Westers man muraregesällen Isak Wester, derest han då lefver, af det för den aflidne systern disponerade anslaget till dödedag få uppbära fyrahundra (400) mark om året. Samtliga dessa understöd borde främst utgå från räntan å den under mom. d i 3:dje punkten omnämnda fond, men om densamma icke dertill förslår, på sätt i punkt 5 i testamentsförfattningen bestämmes;

att bestämningen under mom. a punkt 3:o förändras sålunda att medicinekandidaten, numera stadsläkaren Karl Kristian Ekholm, om han lefver eller hans barn om sådana finnas, i stället för i testamentet nämnda fyratiotusen (40,000) finska mark bör erhålla gården och tomten N:o 12, adressnummer 17 vid Boulevardsgatan i denna stad, samt för öfrigt all i boet befintlig lösegendom med undantag af kontanta penningar, värdepapper och utestående fordringar;

att anslaget under mom. b. i punkt 3:o i testamentet, till förmån för Slöjdskolan i Helsingfors, enär sagda skola numera omorganiserats, bör jämnt fördelas emellan de under mom. c och d omförmälda fonder, hvilka hvardera således förökas med femtusen (5,000) mark;

att den under mom. d i punkt 3:o omnämnda fond, hvilken bör benämnas „C. F. Ekholms stipendiifond“ skall förvaltas af Drätselkammaren i Helsingfors samt räntorna å densamma användas till resestipendier för framåtsträfvande handverkare, mästare eller gesäller, från denne stad, hvilka utomlands önska utbilda sig i yrket, och ega Stadsfullmäktige att efter godtfinnande bestämma stipendiernas antal och storlek samt besluta om desammas utgifvande, men böra fullmäktige för handverks- och fabriksföreningen, eller motsvarande fack-myndighet, till Stadsfullmäktige afgifva utlåtande öfver ansökningarna; och skall vid stipendiernas utdelande iakttagas att hälften af beloppet utgifves till sådana sökande, som hafva svenskan till modersmål och andra hälften till finska talande handverkare; och

att meranämnda testamentsförfattning skall förblifva gällande i allt, som icke genom ofvanintagna bestämmningar förändrats.

Sedan förestående bestämmningar blifvit för Herr Ekholm upplästa samt han vidgått att desamma innefattade hans yttersta vilja, bekräftades riktigheten häraf samt att Herr Ekholm vid

sundt och fullt förstånd af fri vilja sålunda förordnat, som ofvan uppgifvits, genom underskrifter af oss såsom testamentsvittnen tillkallade och på engång närvarande. Datum som ofvan.

E. Öhman,
Borgmästare.

Otto Lucander,
Kassör

Evert Wasastjerna,
Assistentläkare.

Upprättadt i 2 exemplar.

Såsom ytterligare tillägg till de af mig den 25 januari 1896 bestämda tillägg och ändringar i den testamentsförfattning, som af mig och min aflidna hustru Mathilda Ekholm i listiden den 30:de juni 1885 upprättats, har jag efter moget öfvervägande, jämte det öfriga bestämningar förblifva vid full kraft och verkan, beslutit:

Följande i mitt bo befintliga värdepapper nämligen: 20 stycken obligationer à 1,000 mark hörande till Nokia Aktiebolags obligationslån af år 1895, 29 st. aktier i Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri samt 25 stycken aktier i Föreningsbanken i Finland skola efter min död tillfalla min brorson Doktor Karl Kristian Ekholms barn, dock böra medlen på fördelaktigaste och säkraste sätt, af barnens föräldrar eller målsmän, förräntas intill dess den äldsta af barnen uppnått tjuguetå års ålder, då medlen jämnt fördelas emellan Doktor Ekholms samtliga vid denna tidpunkt levande barn.

Skulle någon af Nokia Aktiebolags förenämnda obligationer utlottas och inlösas före min död, så bör motsvarande belopp af boets öfriga medel i stället under samma förbehåll tilldelas Doktor Ekholms barn.

Sedan min syster Amalia Ulrika Ekholm och förre underofficeren Johan Adolf Tomenius, numera afidit har jag beslutit att, i händelse sjuksköterskorna Maria Sundqvist och Wilhelmina Öhberg, hvilka redan en längre tid varit anställda i min tjänst, intill min död egna mig lika omsorgsfull skötsel och vård, som härintills, bemälda sjuksköterskor skola under deras återstående listid från boets kvarlåtenskap erhålla underhåll af tre mark om dagen åt dem hvardera; dessa underhåll, hvilka hvarje kvartår utbetalas med 270 mark åt Maria Sundqvist och samma belopp åt Wilhelmina Öhberg, skola, likasom, tidigare bestämda lifräntor åt Sofia Lovisa Nyberg 2,000 mark, Engla Erika Wester 1,000 mark, Isak Wester 400 mark och Kristina Ekholm 400 mark, utgå ur C. F. Ekholms stipendiifonds räntemedel samt till den del sagda medel icke härtill förslå, ur räntorna från Mathilda Ekholms donationsfond. Skulle deremot Maria Sundqvist eller Wilhelmina Öhberg under min listid uppsäga sig från min tjänst eller varda af mig uppsagda till aflyttning så tillkommer den sålunda skiljda icke något underhåll från min kvarlåtenskap.

Till yttermera visso har jag detta testamentstillägg egenhändigt underskrifvit

C. F. Ekholm.

Att Guldsmeden Carl Fridolf Ekholm vid sundt och fullt förstånd af fri vilja för oss såsom vittnen tillkallade och på engång närvarande, förklarar testamentsförfattningen af den 30:de juni 1885 med de tillägg och ändringar deri, som innehållas i bestämningarna af den 26:te januari 1896 och detta ytterligare tillägg innefatta hans yttersta vilja varder härmed intygadt.

Helsingfors den 19:de oktober 1899.

E. Öhman,
Borgmästare.

Evert Wasastjerna,
Läkare.

Otto Lucander,
Kassör.

Upprättadt i 2 exemplar.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 7 november 1901.

§ 23.

Föredrogs följande från Magistraten ankomna skrivelse:

„MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

den 28 Oktober 1901.

N:o 731.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Uti skrivelse till Stadsfullmäktige på orten af den 12 nästvikne september har Drätselkammaren hemställt:

att beslut om användande af räntemedlen från Carl Fridolf Ekholms stipendiifond lemnas beroende intill dess desamma kunna blifva disponibla, samt

att den del af räntan å Mathilda Ekholms fond, stor 55,000 mark, som ej åtgår till utbetalande af till särskilda personer af testatores anslagna lifstidsunderstöd, till ena hälften årligen utbetalas åt Föreningen för barnvården till underhåll af dess barnherberge och till andra hälften lägges till kapitalet för att framdeles uppbringa detta till sådant belopp att därmed en vårdanstalt i det af testatores afsedda syftet kan åstadkommas.

Efter det Stadsfullmäktige vid sammanträde den 15 innevarande oktober till behandling förehaft detta ärende hafva Stadsfullmäktige uti skrivelse af samma dag meddelat att Fullmäktige bifallit till Drätselkammarens framställning dock med sådan ändring af andra klämman, att räntorna å Mathilda Ekholms fond skola tillsvidare helt och hållet tillfalla Föreningen för barnavård i det syfte punkt c mom. 3 af testamentet innehåller samt att Föreningen åligger att till Fattigvårdsstyrelsen årligen afgifva berättelse om sin verksamhet; hvarom Magistraten, med bifogande af Stadsfullmäktiges skrivelse åtföljda handlingar, har äran Drätselkammaren underrätta.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

G. v. Pfaler,“

och skulle underrättelse om Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut genom protokollsutdrag meddelas Drätselkontoret för behörigt iakttagande.

Som ofvan.

In fidem :
Edvard Loo.

85. Ryska VÄLGÖRENHETSSÄLLSKAPETS fond för Sveaborgs finska folkskola.

Öfversättning.

**RYSKA
VÄLGÖRENHETSSÄLLSKAPET
i Finland.**

Sveaborgs afdelning
den 23 september 1896. Till Inspektorn för Finlands Folkskolor, Magistern Öhberg.

N:o 36.

Sveaborgs afdelning af Ryska VÄLGÖRENHETSSÄLLSKAPET i Finland öfverbringar härmed 200 finska mark till bistånd åt Sveaborgs finska folkskola till anskaffande af undervisningskollektion för åskådningsundervisning. Kollektionen, som det vore önskligt att skaffa skall anvisas af lärarinnan fröken Sederholm. Summan lemnas till anskaffande af kollektionen för Sveaborgs afdelning och skall anses som en förrådsfond för angifvet ändamål.

Föreståndarinnan: *M. Argamakoff.*Sekreterare: Stabskapten *Semenoff.***HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.**

Helsingfors,
den 15 oktober 1901.
N:o 251.

Till Magistraten i Helsingfors.

På Drätselkammarens framställning hafva Stadsfullmäktige beslutit bemyndiga Drätselkontoret att omhändertaga en af Ryska VÄLGÖRENHETSSÄLLSKAPET i Finland till förmån för Sveaborgs finska folkskola gjord donation af 200 mark, att förvaltas bland stadens öfriga donerade fonder. Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten med anhållan att Drätselkammaren måtte härom underrättas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

K. Antell.*Elis Furuhielm.*

86. Makarna Pauligs donation för „Bertha Maria hemmet“.

Till Herr Ordföranden i Helsingfors Stadsfullmäktige.

I anledning af vårt i dag infallande silfverbröllop hafva vi undertecknade makar, för att vid denna för oss betydelsefulla och glädjande tilldragelse fästa ett varaktigt minne, beslutit att åt staden Helsingfors donera en summa af tjugutusen (20,000) finska mark att användas såsom grundplåt för anskaffandet af ett eget hem för „Tölö folkbarträdgård“. Vi anhålla därför vörd- samt att härmed få öfverlemna till Eder, Herr Ordförande, ett Privatbankens i Helsingfors Aktiebolag depositionsbevis å sagda belopp i förhoppning att den tanke, som ligger till grund för denna vår donation, snarligen skall kunna realiseras.

Vid donationen ville vi för öfrigt fästa det vilkor att hemmet, som skulle benämnas „Bertha Maria Hemmet“, måtte upplåtas till begagnande för den redan existerande, af fröken Lydia Wendell upprättade Folkbarträdgården i Tölö, samt att, — för den händelse att i framtiden själfva idén om folkbarträdgårdar komme att undergå förändring eller en sådan trädgård icke mera komme att existera, — „Bertha Maria Hemmet“ likväl måtte användas endast för det afsedda ändamålet d. v. s. sedlig och intellektuel uppfostran af minderåriga barn, hvilka ännu icke uppnått folkskoleåldern samt tillhöra den arbetande och mindre bemedlade befolkningen uti Tölö förstad. Helsingfors, den 8 december 1901.

Gustav Paulig.

*Bertha Maria Paulig,
född Bohnhof.*

Förenämnde bankdepositionsbevis N:o 5,090 å Fmk 20,000 i Privatbanken i Helsingfors är i dag hit inlämnadt. Helsingfors den 10 december 1901.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg.

DRÄTSELKAMMAREN

Handlingar rörande renhållningsväsendets i staden ordnande.

i

Helsingfors

den 20 Februari 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 59.

Medels remiss af den 26 Februari sistlidet år hafva Stadsfullmäktige affordrat Drätselkammarens utlåtande i anledning af Helsovårdsnämndens uti ett tryckt betänkande (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar n:o 8) till Fullmäktige inlemnade förslag till ordnande af renhållningsväsendet i staden; och får till fullgörande häraf Drätselkammaren anföra följande.

Till först ansåg Drätselkammaren sig böra inhemta yttrande i ärendet af Byggnadskontoret, som äfven uti skrifvelse för den 22 Maj afgaf sådant. Deri anför kontoret sig icke hafva något i hufvudsak att anmärka emot Helsovårdsnämndens förslag att för renhållningen i staden skulle införas det s. k. tunnsystemet. Deremot kan kontoret icke förena sig om den åsigt, att det allmänna renhållningsverk, hvilket enligt förslaget borde vara inrättadt vid tidpunkten för afstjelpningsplatsernas förflyttande, skulle införlifvas med Byggnadskontoret. Då renhållningsverkets föreståndare sjelffallet, såsom äfven Helsovårdsnämnden förutsätter, bör stå i direkt korrespondens med Drätselkammaren, skulle kontoret icke komma att hafva något inflytande på sjelfva renhållningens bedrifvande, utan blott att omhändera hafva utförandet af alla de nyanläggningar och remonter, hvilka äfven i det fall ankomme å Byggnadskontoret, att renhållningen ombesörjdes af ett särskildt embetsverk. Emellertid vore det, enligt Byggnadskontorets förmenande, icke tillrådligt att omedelbart efter tunnsystemets införande inrätta ett särskildt renhållningsverk, innan erfarenhet föreligger om den anslutning, som ett sådant kunde från gårdsegarenes sida påräkna. Kontoret föreslår derföre, att ett sådant skildt verk för staden måtte inrättas först då, när detta på grund af liflig anslutning från gårdsegarenes sida kan befinnas nödigt, och att renhållningens ombesörjande derintills öfverlåtes åt Byggnadskontoret, utan att dock instruktionen för detta kontor härför ändrades. Tillika föreslår Byggnadskontoret i sin skrifvelse, att öfverenskommelse omedelbart måtte träffas med Jernvägsstyrelsen ej mindre om de af Helsovårdsnämnden antydda afstjelpningsplatsernas vid jernvägen placering, än om att nödigt antal jernvägsvagnar för transport af latrin och sopor måtte i sinom tid ställas till stadens disposition.

På grund af sist anförda yrkande och för resten i konformité med Helsovårdsnämndens förslag i hithörande del, beslöt Drätselkammen vid sammanträde den

30 Maj affåta till Jernvägsstyrelsen skrifvelse, hvori skulle hemställas, huruvida ej Jernvägsstyrelsen i och för förberedande af den för staden så viktiga frågan om renhållningsväsendets rationella ordnande och förnämligast beträffande erforderliga afstjelpningsplatser lämpliga förläggande i t. ex. gamla, obehöfliga sandtägter, dit jernvägsspår leda, samt transportmaterialens ändamålsenlighet och tillräcklighet ville utse två personer af jernvägspersonalen, hvilka med tvenne af Drätselkammaren utsedde delegerade skulle taga ärendet under ompröfning och uppgöra förslag till bas för vidare öfverenskommelse i frågan mellan Jernvägsstyrelsen och staden. Härå erhöll Drätselkammaren svar i skrifvelse från Jernvägsstyrelsen af den 6 påföljande Juni, deri Kammarén underrättas, att Jernvägsstyrelsen bifallit till Kammaréns framställning samt bemyndigat Ingeniörerna K. M. Moring och H. Bremer samt Trafikdirektörsassistenten J. G. Niklander att för statsjernvägarnes räkning deltaga i berörda förarbete; hvarefter å stadens vägnar såsom medlemmar i kommissionen af Drätselkammaren utsågs Kammaréns ledamot Herr Åström och Stadsingeniören G. Idström.

Af den sålunda sammansatta kommissionen har Kammarén fått emottaga ett under nästvikne Januari månad affattadt, här såsom bil. I närslutna betänkande, hvori på anförda skäl föreslås, att Drätselkammaren ville hos Jernvägsstyrelsen hemställa om följande, nämligen:

att i och för anläggning af afstjelpningsplatser få arrendera cirka 2 hektarer af norra delen af jernvägens sandgrop vid Malm station och ett lika stort område å nordvestra delen af sandtägten vid Dickursby mot ett årligt arrende af Fmk 100 per hektar och med ett års ömsesidig uppsägningstid;

att å jernvägen tillhörig mark få anlägga nödiga bispår till afstjelpningsplatserna, samt kostnadsfritt erhålla skenor, vexlingar och tillbehör såväl för nämnda spår som för de bispår till Hamnbanan och Sörnäs jernväg, som staden komme att för ifrågavarande behof anlägga;

att inom godsbangårdens nordvestra del anlägga ett sidospår med lastningsplattform för latrin och sopor;

att statsjernvägarne måtte med regelbundna tåg transportera från lastningsplatserna inom staden till afstjelpningsplatserna vid Malm och Dickursby de med latrin i slutna hinkar eller sopor lastade vagnarna mot en af staden erlagd afgift af resp. 6,60 och 8,40 mark per vagnslast, i hvilken afgift kostnaderna för tomvagnarnes och tomkärlens återsändande till staden vore inberäknad; samt

att den för förenämnda transport erforderliga vagnsparken måtte å statsjernvägarnas verkstäder byggas och underhållas för stadens räkning.

Och var detta betänkande bilagdt med ett af Byggnadskontoret upprättadt och af kommissionens medlemmar grandskadt kostnadsförslag (bil. II) för icke blott nödiga anläggningar enligt kommissionens förslag, utan ock äfven årliga utgifter och inkomster för renhållningens ordnande på förordadt sätt.

I anledning af åberopade resolutionsförslag i anförda betänkande anhöll

Drätselkammaren derefter i skrifvelse för den 6 innevarande Februari om Jernvägsstyrelsens utlåtande angående de af kommissionen föreslagna anordningarna, för såvidt de beröra statsjernvägarne. Och har Kammaren nu fått emottaga Jernvägsstyrelsens här äfvenledes närslutna skrifvelse af den 15 dennes (bil. III), hvaraf framgår att Jernvägsstyrelsen för sin del är villig att godkänna kommissionens förslag och att, sedan närmare besked erhållits, vidtaga de deri upptagna å statsjernvägarne ankommande åtgärder, utom hvad beträffar byggandet och remonten af de för renhållningen erforderliga jernvägsvagnarna. Men derjemte fäster Jernvägsstyrelsen Kammarens uppmärksamhet derpå, att, derest transporten af latrin och sopor blifver så stor, som i utskottsbetänkandet uppgifvits, det upptagna antalet vagnar torde blifva otillräckligt.

Då också Drätselkammaren för sin del anser sig böra förorda bifall af Stadsfullmäktige till Helsovårdsnämndens ifrågavarande förslag, och sedan Kammaren på sätt ofvan framhållits införskaffat den på Kammaren ankommande utredning i ärendet, får Kammaren härmed endast vördsamt föreslå, att vid de slutliga beslut, hvilka af Stadsfullmäktige i frågan fattas och under förutsättning af förslagens godkännande i hufvudsak, måtte iakttagas följande omständigheter:

att till en början något särskildt renhållningsverk för staden icke anordnas, utan renhållningen efter det nya systemet tillsvidare ombetros Byggnadskontoret;

att intill dess behovet annorlunda påkallar, endast afstjelningsplatsen vid Malm station för stadens räkning af statsjernvägarne arrenderas och förses med nödiga bispår; samt

att för den första uppsättningen af jernvägsvagnar antalet fixeras till högst 20 stycken.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Sedan Drätselkammaren genom skrifvelse af den 30 Maj 1901 hos Järnvägsstyrelsen anhållit om att Styrelsen måtte utse representanter för att, jämte tvänne delegerade från stadens sida, taga under ompröfning Hälsovårdsnämndens betänkande angående renhållningens i Helsingfors ordnande, äfvensom uppgöra förslag till bas för öfverenskommelse emellan Järnvägsstyrelsen och staden rörande, bland annat, upplåtande af nödigt Statsjärnvägarne tillhörigt område för afstjäpningsplatser samt tillstånd att per järnväg forsla tunnorna till upplagsplatserna, hade Järnvägsstyrelsen därtill bemyndigat undertecknade Bremer, Moring och Niklander samt Drätselkammaren för sin del undertecknade Åström och Idström; och få vi, efter att hafva tagit del af Hälsovårdsnämndens förberörda förslag, äfvensom verkställt syn såväl å de tillernade latrinlastningsplatserna vid Hamnbanan, som å de till upplagsplatser ifrågasatta Järnvägen tillhöriga områdena invid Malm och Dickursby stationer, vördsamt anföra följande:

Antal behöfliga
järnvägsvagnar.
nar.

Hälsovårdsnämnden har, under antagande att 55,000 af stadens innevånare skulle ansluta sig till tunnssystemet, beräknat mängden af det affall, som årligen skall undanskaffas uppgå till 4,400 tons fäkalier och 20,000 tons sopor, utgörande per dag resp. 12 och 55 tons. Om ock nämnda antagande kan hafva sitt berättigande med hänsyn därtill att en mängd gårdsegare sannolikt komma att anordna renhållningen af latrinerna enligt en annan princip än den på hvilken tunnssystemet är baserad, torde staden dock böra inrätta det jämte tunnssystemet föreslagna transportväsendet i sådan skala att allt i staden, på ett eller annat sätt, uppsamladt affall skall kunna snabbt undanskaffas, i synnerhet som afstjäpning å platser liggande i stadens omedelbara granskap själfället icke kan såsom härintills tillåtas efter det ett ordnad transportätt blifvit infördt.

Med hänsyn härtill hafva vi icke ansett oss kunna basera beräkningen af det för transport af latrin och sopor behöfliga antalet järnvägsvagnar på förenämnda siffror utan, då stadens folkmängd uppgår till i rundt tal 100,000, utgått från förutsättningen att affallet, som skall från staden under loppet af ett år bortsläpas uppgår till 8,000 tons latrin och 36,000 tons sopor, hvartill ytterligare kommer tunnornas vikt uppgående till 3,000 tons. Beräknade per dag blefve motsvarande siffror, om vigten af latrin och tunnorna sammanslås, resp. 30 tons och 100 tons.

Emellertid torde kunna förutsättas att en del latrin, särskildt från gårdar hvarest kreatur underhållas, fortfarande kommer att direkt släpas till de staden närliggande egendomarne antingen med häst eller fartyg och, då denna latrinmängd

af oss uppskattas till 20 % af totala kvantiteten affall, skulle således för undanskaffande per järnväg af den återstående mängden eller inalles 104 tons erfordras 17 järnvägsvagnar, lastande enhvar 6 tons. Tages därjämte i betraktande att detta antal ständigt skall i och för lastning finnas till hands bör staden ytterligare disponera öfver ett lika stort antal för att omedelbart ersätta de till lossningsplatserna släpade, hvadan totalantalet behöfliga vagnar skulle uppgå till 34.

De platser inom staden, hvarest vagnarne i och för lastning komme att stationeras, torde böra väljas ej mindre med hänsyn till möjligheten att åstadkomma minsta transportlängder från de särskilda stadsdelarne till lastningsplatserna, än med beaktande af att störingar af öfrig järnvägstrafik ej må uppstå vid renhållningsvagnarnes bortförande eller invexlande samt, att platserna blifva belägna på sådant afstånd från boningshus att innebyggarne ej genom rörelsen förorsakas obehag af en eller annan art. I betraktande häraf och med fästadt afseende på utrymmet för nödiga bispår och lastningsplatformer vore, enligt undertecknades förmenande, endast tre platser i staden för ändamålet lämpliga, nämligen nordvestra delen af *Järnvägens godsbangård*, utfyllningen i *Gräsviken* och *Svalbogatan* omedelbart öster om Sturegatan, men, då transportlängden från de södra och sydöstra delarne af staden till närmaste lastningsplats härigenom blefve relativt stora, anse vi oss dock böra ytterligare föreslå att renhållningsvagnar jämväl placerades å de vesterom varuskjulet å *Magasinskajen* belägna stickspåren, ehuru vi befara att särskilda olägenheter komma att häraf förorsakas. Medeltransportlängden till enhvar af dessa fyra platser öfverskrider icke 600 meter.

Lastningsplatser inom staden.

I likhet med Hälsovårdsnämnden anse äfven undertecknade att staden vore bäst betjent af att i och för upplag af latrin och sopor erhålla nödigt område inom några af Statsjärnvägarnes gamla sandtakter. De platser, som vi, efter verkställd syn, funnit för stadens ändamål fullkomligt lämpliga medan de å andra sidan äro för Statsjärnvägarne obehöfliga, vore norra delen af sandgropen vid Malm och nordvestra delen af sandgropen vid Dickursby stationer, hvilka områden torde till staden kunna upplåtas mot arrende, som af oss pröfvades böra utgå med Fmk 100:— per hektar och år, samt med ett års ömsesidig uppsägningstid. Arrendet skulle beräknas endast för den yta, som upptages af den egentliga afstjälpningsplatsen och icke för sådan Statsjärnvägarne tillhörig mark hvarå nödiga vägar och bispår till afstjälpningsplatserna komme att med Järnvägsstyrelsens begifvande af staden anläggas. För hvardera afstjälpningsplatserna torde, under dessa förutsättningar två hektar tillsvidare vara tillfyllest. Kostnaderna för de nya spåranordningarne torde åter få beräknas under förutsättning af att Statsjärnvägarne tillhöriga inom sandtakterna belägna bispår och växlingar få af staden fritt begagnas samt att nödigt railsmaterial för nyanläggningar kostnadsfritt erhålles af Statsjärnvägarne. En omständighet, som här dock bör påpekas är att bispåret till Dickursby sandgrop belägen c:a 1,5 kilometer norr om Dickursby station bör utdragas från stationsområdets spårssystem och icke från det sandgropen närbelägna hufvudspåret,

Upplagsplatser.

ty i motsatt fall skulle hvarjehanda störingar af den därstädes lifliga järnvägsrörelsen lätteligen inträffa. De anläggningskostnader, som staden komme att hafva för iordningställandet af afstjälpningsplatsen å Dickursby blifva förty något högre än för afstjälpningsplatsen å Malm hvarest blott en omläggning och mindre förlängning af förefintliga spår blir nödig. På grund häraf tillåta vi oss föreslå att till en början endast afstjälpningsplatsen å Malm skulle iordningställas och den andra först efter det erfarenhet vunnits om behöfligheten af tvänne upplag.

Transport
kostnader och
anskaffande af
järnvägs-
vagnar.

Vidkommande slutligen sättet för uppdebitering af fraktkostnaderna per järnväg för latrin och sopor, äfvensom frågan om huruvida staden eller statsjärnvägarne bör tillhandahålla lämpliga transportvagnar hafva vi i förstnämnda afseende enats om att föreslå att, enär blott dröjsmål och omgångar förorsakas såvida hvarje vagn skall vägas för uttrönande af dess inneliggande last, frakten skulle utgå med ett, enligt trafiktaxans VI klass, beräknadt pris för hvarje vagn, som fullständigt eller delvis lastad transporteras från staden till upplagsplatserna, under det att Statsjärnvägarne tillhandahåller särskildt lokomotiv för nämnda transport och icke beräknar någon afgift för tomvagnarnes och tomkärlens återhämtande till staden. Då Helsingfors stad sålunda komme att i det närmaste erlægga full fraktsats för meranämnda gods transport skulle statsverket själfvallet borda tillhandahålla den rullande materialen såsom för statsjärnvägarnes öfriga trafikanter, såvida nämligen lastvagnarne skulle kunna instickas i hvilket som helst godståg och sedermera utvexlas vid någon allmän station. Emellertid kan detta sätt här ej tillämpas utan böra renhållningsvagnarna dagligen, på bestämda tider hopsamlas från de särskilda stationsplatserna inom staden för att därefter såsom extra tåg sändas till lossningsplatserna och sedermera återhämtas af ett för ändamålet utsändt lokomotiv. Vagnarne kunna således icke användas för andra ändamål, utan stå helt och hållet till stadens disposition hvilket, jämte det att kostnaderna för vagnarnes hopsamlande och transport faktiskt blir dyrare än förenämnda trafiktaxa förutsätter, synes oss vara ett fullt vägande skäl för att staden borde anskaffa och underhålla samtliga för ifrågavarande transport nödiga vagnar. Dock torde det blifva med stadens fördel mest förenligt att hos Järnvägsstyrelsen anhålla om att desamma blefve för stadens räkning byggda och remonterade å Statsjärnvägarnes verkstäder.

På grund af det anförda få vi vördsamt föreslå att Drätselkammaren ville hos Järnvägsstyrelsen hemställa om:

att i och för anläggning af afstjälpningsplatser, få arrendera c:a 2 ha. af norra delen af järnvägens sandgrop vid Malm station och ett lika stort område å nordvestra delen af sandtåkten vid Dickursby mot ett årligt arrende af Fmk 100: — per hektar och med ett års ömsesidig uppsägningstid,

att å järnvägen tillhörig mark få anlägga nödiga bispår till afstjälpningsplatserna, samt kostnadsfritt erhålla skenor, vexlingar

och tillbehör såväl för nämnda spår som för de bispår till Hamnbanan och Sörnäs järnväg, som staden komme att för ifrågavarande behof anlägga,

att inom godsbangårdens nordvestra del anlägga ett sidospår med lastningsplattform för latrin och sopor,

att statsjärnvägarne måtte med regelbundna tåg transportera från lastningsplatserna inom staden till afstjäpningsplatserna vid Malm och Dickursby de med latrin i slutna hinkar eller sopor lastade vagnarne mot en af staden erlagd afgift af respektive 6: 60 mk och 8: 40 mk per vagnslast, i hvilken afgift kostnaderna för tomvagnarnes och tomkärlens återsändande till staden vore inberäknad, samt

att den för förenämnda transport erforderliga vagnsparken måtte å Statsjärnvägarnes verkstäder byggas och underhållas för stadens räkning.

Ett af Byggnadskontoret på här ofvan angifna grunder upprättadt och af oss granskadt kostnadsförslag bifogas härjämte.

Helsingfors i Januari 1902.

H. R. Bremer.

G. Idström.

K. Moring.

Gustaf Niklander.

K. R. Åström.

Bilaga II.

Kostnads förslag för med stadens öfvertagande af renhållningen i Helsingfors förenade anläggningar.

Anläggningskostnad.

600 st. stålplåtkärl incl. lock à 18: — 10,800: —

Afstjälpningsplatsen vid Malm.

2 st. vexlingar à 1,000: — 2,000: —
 400 l. m. bispår att utlägga af gamla skenor,
 erhållna kostnadsfritt af statsjärnvägarne
 à 4: — 1,600: —
 5,000 m³ sand för bispårets höjning öfver afstjälp-
 ningsplatsens plan à 1: — 5,000: —
 400 m² aflastningsplattform, bredd 4 m. à 10: — 4,000: —
 1,000 „ enkelt brädtak öfver gödsellagret à 4: — 4,000: —
 1 st. reningsskjul jämte brunn m. m. 4,000: — 20,600: —

Afstjälpningsplatsen vid Dickursby.

2 st. vexlingar à 1,000: — 2,000: —
 1,400 l. m. bispår att utlägga af gamla skenor,
 erhållna kostnadsfritt af statsjärnvägarne
 à 4: — 5,600: —
 300 vagnslaster grus till utfyllning af bank
 under spåret à 3: — 900: —
 5,000 m³ sand för en del af spårets höjning
 öfver afstjälpningsplatsens plan à 1: — . 5,000: —
 400 m² aflastningsplattform à 10: — 4,000: —
 1,000 „ enkelt brädtak öfver gödsellagret à 4: — 4,000: —
 1 st. reningsskjul m. m. 4,000: —
 1 „ 4 meter bred landsvägsbro öfver hufvud-
 spåren invid afstjälpningsplatsen 7,000: — 32,500: —

Lastningsplatserna inom staden.

300 l. m. bispår att utlägga och ballastera à 8: — 2,400: —
 120 „ lastningsplattform (4 m. bredd) à 30: — 3,600: — 6,000: —

Rörlig materiel.

34 st. vagnar att anskaffa à 3,500: — 119,000: — 188,900: —
 Anläggningskostnads Summa Fmk. 188,900: —

Utgifter per år.

3,150 vagnslaster latrin och sopor att pr järnväg transporteras till och från Malm å 6: 60	20,790: —	
3,150 d:o d:o d:o till Dickursby å 8: 40	26,460: —	47,250: —
37,800 tons latrin jämte tunnor och sopor att transportera till hamnbanebispår å 1: 50	56,700: —	
2,400 tons tunnor, tara vikt transporterade från hamnbanebispår å 1: 50	3,600: —	60,300: —
3,600 st. tunnor att underhålla å 2: — . . .	7,200: —	
34 „ järnvägsagnar att underhålla å 100: —	3,400: —	10,600: —
37,800 tons latrin och sopor att lossa vid afstjälpningsplatserna å —: 40	15,120: —	
160,000 st. tunnor att rengöra å —: 10 . . .	16,000: —	31,120: —
Administration och tillsyn		15,000: —
Ränta och amortering, c:a 8 % å anläggningskapitalet.		15,000: — 179,270: —
		<u>Summa Fmk 179,270: —</u>

Inkomst per år.

8,000 tons gödsel att försälja å 5: — . . .	40,000: —	
36,000 „ sopor och hushålls affall å —: 25 .	9,000: —	49,000: —
Gårdsegarenes afgifter beräknade för 80,000 personer (100,000 — 20 %), c:a 1,65 pr person och år.		130,270: — 179,270: —
		<u>Summa Fmk 179,270: —</u>

Helsingfors stads byggnadskontor i Januari 1902.

H. Bremer. G. Idström. K. Moring. Gustaf Niklander.

FINSKA STATSJÄRNVÄGARNE

JÄRNVÄGSSTYRELSEN

Helsingfors,
den 15 Februari 1902.
N:o 1,470.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Jämte skrifvelse för den 6 innevarande Februari har Drätselkammaren tillsändt Järnvägsstyrelsen utskottsbetänkande och kostnadsförslag i frågan om renhållningens i Helsingfors ordnande och har Drätselkammaren anhållit om Järnvägsstyrelsens utlåtande angående de af antydda utskott föreslagna anordningar, för såvidt de beröra statsjärnvägarne.

Med anledning häraf får Järnvägsstyrelsen, jämte återställande af förberörda handlingar, äran meddela att Järnvägsstyrelsen med godkännande för sin del af sistnämnda förslag är villig att, sedan närmare besked erhållits, vidtaga de däri upptagna å statsjärnvägarne ankommande åtgärder, utom hvad beträffar byggandet och remonten af de för renhållningen erforderliga järnvägsvagnarna. Järnvägsstyrelsen är nämligen icke berättigad att åtaga sig några sådana arbeten för privat räkning utan att bemyndigande härtill af staden utvärkas hos Kejserliga Senaten för Finland. Någon svårighet att få ifrågavarande vagnar byggda och remonterade å privat verkstad torde emellertid icke föreligga. Tillika ber Järnvägsstyrelsen att få fästa Drätselkammarens uppmärksamhet vid att därest transporten blifver så stor, som i utskottsbetänkandet uppgifvits, det upptagna antalet vagnar torde blifva otillräckligt.

G. Strömberg.

Arvid Berner.

Karl Sucksdorff.

*Utskottsbetänkande med anledning af en utaf föreningen
„Eget hem för Sörnäs folkbarntädgård“ inlemnad ansökan
om förlängd besittningsrätt till den tomtplats å villalägen-
heten Eko, hvarest „Folkets hem“ är beläget.*

Sedan direktionen för föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarntädgård“ hos Drätselkammaren anhållit att få öfvertaga arrenderätten till den tomtplats å villalägenheten Eko, hvarest det s. k. „Folkets hem“ är beläget, samt att efter utgången af sagda arrenderätt år 1906 allt framgent få afgiftsfritt disponera tomten, har Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 5 december 1901 öfverlemnad ansökningen till Stadsfullmäktige och på uppgifna villkor tillstyrkt bifall till densamma. Vid sammanträde den 17 i berörda månad hafva derpå Fullmäktige ått undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Drätselkammarens omordade framställning är af följande lydelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 5 December 1901.

N:o 304.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Direktionen för föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarntädgård“ hos Drätselkammaren anhållit att få öfvertaga en af föreningen inlöst, till utgången af år 1906 gällande arrenderätt till den tomtplats på villalägenheten Eko, hvarå det s. k. „Folkets hem“ är beläget, samt att efter utgången af sagda år allt framgent afgiftsfritt få disponera densamma, mot att föreningen omedelbart skulle till staden återlemna den medels kontrakt af den 4 Oktober 1900 föreningen tillagda afgiftsfria arrenderätten till bostadstomterna N:ris 3 & 5 vid Helsingegatan i kvarteret N:o 347, förordnade Drätselkammaren vid den 21 sistlidne November hållet samman-

tråde till syn å stället, att förrättas af Kammarens viceordförande herr Aminoff och ledamot herr Åström jemte stadsgeodeten Lille.

Af det på grund häraf tillkomna syneinstrumentet för den 4 innevarande månad framgår, att synemännen vid förrättningen funnit kvarteret N:o 330, hvarå „Folkets hem“ är uppfördt, innehafva det läge en syneinstrumentet bilagd, här närsluten karta närmare utvisar samt upptaga i areal cirka 2,460 m², motsvarande i kapitalvärde, efter ett åsatt enhetspris af 19 mark per m², 46,740 mark, hvaremot den sammanlagda arealen af de åt sökanden vid Helsingegatan upplåtna tomterna utgör endast 2,271,406 m² och deras kapitalvärde, efter en värdering af 15 mark per m², 34,071 mark 9 penni. Ehuru alltså arealen af den nu ansökta tomtplatsen öfverstiger arealen af de sistnämnda tomterna med cirka 190 m² och enligt åberopade värdering kunde anses hafva ett 12,670 mark högre pris, anse synemännen dock med afseende å den af föreningen upprätthållna anstaltens allmännyttiga ändamål och då föreningen i afsaknad af tillräckligt kapital nu icke kan bebygga tomterna N:ris 3 och 5 vid Helsingegatan, att den ifrågavarande anhållan rörande tomtutbyte borde bifallas. Enär emellertid Sörnäs filial af folkbiblioteket för närvarande är emot hyresersättning inrymdt uti „Folkets hem“, föreslå synemännen, att sökanden, för händelse af bifall till ansökningen, förbinder sig att mot samma hyresafgift och i öfrigt oförändrade villkor för denna folkbiblioteksfilial upplåta lokal i huset ända till utgången af år 1909, då synemännen anse att annan lokal för ändamålet kunnat anskaffas.

Med föranledande häraf får Drätselkammaren, som kunnat omfatta synemännens förslag, hvarmed äfven sökanden förklarar sig nöjd, hos Stadsfullmäktige vördsamt hemställa om bemyndigande:

att mot villkor att tomterna N:ris 3 och 5 vid Helsingegatan omedelbart till staden återlemnas, förlänga föreningens „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“ afgiftsfria arrenderätt till kvarteret N:o 330 i 11:te stadsdelen efter utgången af år 1906 för så lång tid framåt, som derstädes upprätthålles folkbarträdgård och läroanstalt för barnträdgårdsföreståndarinnor och barnsköterskor, äfvensom under förbehåll att för Sörnäs folkbiblioteksfilial uti det nu å tomten befintliga huset fortfarande upplåtes lokal till utgången af år 1909 på oförändrade hyresvillkor.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Vid behandlingen af förevarande ärende har utskottet främst införskaffat upplysning derom, på hvilka villkor omförmälda arrendetomt å villan Eko, den der för öfrigt ännu icke öfvergått å ifrågavarande förening, utan fortfarande innehafves af fru Alli Trygg-Helenius, åt henne i tiden upplåtits, samt angående förenings dispositionsrätt till tomterna N:ris 3 och 5 vid Helsingegatan; och har utskottet härom inhemtat följande:

Sedan fru Trygg-Helenius med aflidne villaegaren P. Michailoffs arfvingar, hvilka på arrende intill utgången af år 1906 innehade staden underlydande villalägenheten n:o 26 Eko, träffat aftal om upplåtande å sagda lägenhet af en tomtplats invid Östra chaussén för uppförande af en byggnad, afsedd att inrymma en tillernad läsesal jemte bibliotek för arbetare äfvensom lokaler för Sörnäs barnträdgård och barnkrubba, har fru Trygg-Helenius hos Drätselkammaren ansökt att sagda tomtplats, med en areal af 37,950 kvadrattot, måtte få såsom särskild lägenhet disponeras för ofvan omförmälda ändamål intill utgången af den för villan Eko fastställda arrendetiden; och biföllo Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning, den 13 maj 1890 denna ansökning sålunda, att ifrågavarande tomtplats finge afskiljas från lägenheten Eko och åt fru Trygg-Helenius arrendefritt upplåtas intill utgången af år 1906 *under förbehåll att några andra byggnader än de, som för berörda inrättningar vore erforderliga, ej å tomtplatsen uppfördes samt att byggnaderna, hvilka ej heller finge för annat ändamål begagnas, vid arrendetidens utgång undanskaffades, utan anspråk på ersättning af staden och utan att eganderätten till dessa byggnader begrundade någon företrädesrätt till vidare besittning eller, eventuellt, inlösen af den mark, hvarå desamma vore belägna**). Den 16 juni 1891 erhöi fru Trygg-Helenius derjemte rätt att genom utförande af en tillbyggnad utvidga förenämnda inrättning, under förbehåll att beträffande sagda tillbyggnad samma villkor blefve gällande som vidkommande inrättningen i öfrigt**).

I ansökan af den 7 december 1899 anhöi fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman att Helsingfors kommun ville utan ersättning upplåta lämplig tomtplats till ett blifvande hus för Sörnäs folkbarnträdgård, men beslöto Stadsfullmäktige, på beredningsutskottets förslag, att afböja ansökningen, emedan en bestående institution med tillräckliga fonder för upprätthållande af berörda inrättning icke förefanns och sålunda garantier för inrättningens fortbestånd saknades. Med anledning häraf inlemnade fröknarna Alander och Rothman till Drätselkammaren den 23 maj 1900 en ny skrift, framhållande deri det svåra trångmål, hvari barnträdgården uti Sörnäs i brist på lokal befunne sig, och anhöi sökandena förty att för ändamålet få arrendera tomterna n:ris 3 och 5 vid Helsingegatan. På grund af ansökningen förordnade Drätselkammaren till syn och värdering å tomterna, hvarvid dem åsattes ett värde, efter 7 mark per m², af resp. 7,938 mark och 7,961 mark 84 penni.

*) Kommunalberättelsen för 1890 pag. 7.

**) Ib. för 1891 pag. 10 och 11.

På förslag af synemännen, till hvilkas kännedom kommit att en förening med ändamål att anskaffa och underhålla eget hus åt barnträdgården i Sörnäs var under bildning, hemställde Drätselkammaren derpå hos Stadsfullmäktige om bemyndigande att under förbehåll, att anspråk hvarken på planering af de tomterna berörande gator eller anläggning af vatten- och kloakledningar skulle göras, utan att dessa arbeten finge af staden utföras först då, när sådant för öfrigt lämpade sig, till en för *upprätthållande af folkbarnträdgård samt läroinrättning för barnträdgårdsföreståndarinnor och barnsköterskor bildad och behörigen legaliserad förening, för så lång tid denna förening upprätthölles, arrendefritt upplåta tomterna n:ris 3 och 5 vid Helsingegatan*. Denna framställning blef sedermera på beredningsutskottets förslag den 12 juni 1900 af Stadsfullmäktige godkänd *).

För uppförande af de till „Folkets hem“ hörande byggnaderna har fru Trygg-Helenius i tiden erhållit två statslån till belopp af sammanlagdt 56,000 mark, å hvilka lån numera 30,000 mark amorterats. Återstående 26,000 mark böra inbetalas till statsverket senast år 1906, då arrendet för tomten utgår. Enligt utskottet meddelade uppgifter skulle den köpeskilling, som för byggnaderna begäres, utgöra 70,000 mark, af hvilket belopp föreningen, som förfogar öfver 20,000 mark för ändamålet insamlade medel och ett af Stadsfullmäktige åt föreningen ur utskänkings- och utminuteringsbolagens vinstmedel beviljadt byggnadsbidrag, stort 5,000 mark, samt inbesparade räntor, vidpass 3,000 mark, eller således inalles omkring 28,000 mark, komme att erlægga 20,000 mark i reda penningar, jemte det föreningen emotser att få öfvertaga ansvarigheten för återstoden af omordade statslån, 26,000 mark, medan resten af köpeskillingen, 24,000 mark, skulle få för säljarens räkning tillsvidare hos föreningen innestå.

Vidare har föreningen på fråga af utskottet upplyst att tomterna vid Helsingegatan vore, efter föreningens åsigt, hvad läget beträffade lika tjenliga för föreningens behof som Folkets hem, åtminstone för så vidt föreståndarinnornas för skolan och barnens bekvämlighet vidkommer; och ehuru väl flertalet af lärarinneeleverna vore bosatta i den egentliga staden, hvarför afståndet för dessa sistnämnda blefve något längre till Helsingegatan än till Folkets hem, så vore denna omständighet dock icke af större betydelse ity att spårvägen når fram nästan ända till tomterna. Sammanlagda arealen af föreningens nuvarande tomter vore visserligen mindre än fru Trygg-Helenius tomt, — 2,271,406 m² mot 2,460 m² — men likväl tillräckligt stor och endast i den händelse något knapp att föreningen, såsom af densamma påtänkts, komme att i sammanhang med folkbarnträdgårdarna inrätta äfven ett barnhem, hvilket sistnämnda företag likväl i anseende till bristande tillgångar föga på länge kan realiseras. Anledningen till att föreningen önskade ifrågavarande inköp vore förnämligast den att föreningen befarade att blifva uppsagd från sin

*) Kommunalberättelsen för 1900 pag. 17—19.

nuvarande lokal i Folkets hem och att föreningen, på sätt i Drätselkammarens skrifvelse också framhålles, icke lyckats anskaffa det kapital, som utöfver i anförd måtto insamlade 28,000 mark för föreningens byggnadsföretag vidare erfordrades, helst den föreningen af Stadsfullmäktige beviljade besittningsrätten till tomterna vid Helsingegatan visat sig icke erbjuda tillräcklig säkerhet för lån åt föreningen.

Beträffande ifrågavarande inrättningars ekonomi torde böra nämnas att Folkets hem tillhör fru Trygg-Helenius ensam, som uppfört detsamma dels med omordade statslån, dels med insamlade medel. Afbetalningarna å statslånen torde hafva skett med de inkomster, inrättningen afkastat, af hvilka inkomster de största beloppen torde utgöras af hyra från staden för folkbiblioteket och läsesalen 3,000 mark och från folkbarträdgården 1,700 mark årligen. — Folkbarträdgården underhålles väsentligen genom bidrag från staden och statsverket, i hvilket afseende anstalten under sistlidet år uppburit, af staden ur vinstmedlen 8,000 mark och af statsverket 2,600 mark.

På anhållan af utskottet hafva stadsingeniören och stadens byggnadsinspektör gemensamt besigtigat och värderat de byggnader, som höra till Folkets hem; och hafva dessa byggnader vid syneförrättningen, hvaröfver instrument närslutes, uppskattats i deras närvarande skick till ett värde af 60,000 mark.

Resultatet af en uppgörelse, sådan den af föreningen afses, ter sig alltså närmast som följer:

Fru Trygg-Helenius, som vore skyldig att år 1906 utan ersättning undanskaffa dertill hörande byggnader och återställa tomten till staden, komme att undgå vidare ansvarsskyldighet för det till inrättningen hörande statslånet samt derutöfver erhålla i reda penningar 20,000 mark och en fordran hos den nya egaren till belopp af 24,000 mark eller således tillhoppa 44,000 mark.

Föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“ erhöle en tomt, den der vore något större och närmare den egentliga staden belägen än föreningens nuvarande två tomter, men för föreningens behof icke nämnvärdt mera tjenlig än dessa. Föreningen blefve derjemte egare af ett icke alldeles nytt trähus, uppfördt för annat ändamål än föreningens och därför icke lika väl lämpadt för föreningen som en ny, med beaktande företrädesvis af föreningens behof uppförd byggnad. För byggnaden komme föreningen att erlägga 70,000 mark eller, efter hvad anförda värdering utvisar, 10,000 mark mera än byggnadens verkliga värde, af hvilken köpeskillning 26,000 mark — motsvarande återstoden af statslånet — vore att af föreningen hopbringas under loppet af icke fullt fem år, jemte det af öfverenskomelse med säljaren skulle bero när ytterligare 24,000 mark borde till denna utbetalas.

Hvad slutligen staden beträffade, så kunde det kanske till en början förefalla som om från dennas sida minsta anledning vore att invända något emot köpet.

Staden skulle nämligen derigenom visserligen utbyta en tomt, värderad till 46,740 mark emot två tomter af antingen 34,071 mark 9 pennis eller, i händelse den värdering tillerkännes vitsord som skedde år 1900 när tomterna till föreningen upplätos, 15,899 mark 84 pennis värde. Men å andra sidan skulle staden, äfven om köpet ej komme till stånd, måhända ej kunna undgå att i sinom tid få vidkännas nya kostnader för beredande af husrum åt de i Folkets hem nu inhysta inrättningar och föreningar. Och om således den på uppgörelsen lidande blefve egentligen endast sökanden sjelf, nemligen föreningen „Eget hem åt Sörnäs folkbarträdgård“, kunde den frågan synas hafva skäl för sig, af hvilken anledning staden skulle, i motsats mot föreningen, vilja bevaka dess bästa och tillvälla sig ett af föreningen icke önskad förmynderskap öfver densamma.

Härvid måste då främst anmärkas att folkbarträdgården i Sörnäs, på sätt af det ofvan anförda jemväl framgår, fortbestår väsentligen och nästan uteslutande till följd af det bistånd, som åt inrättningen lemnas af kommunen. Nyttan af folkbarträdgården för kommunen är emellertid så stor att kommunen icke torde utan tvingande anledning undandraga sig att upprätthålla densamma. Utsättes föreningen för ekonomiskt trångmål, återfalla verkningarna deraf alltså ytterst på kommunen i formen af ökade anspråk på vinstmedlen, eventuellt t. o. m. på ordinarie budgeten.

Men utom det mera medelbara intresse, staden alltså eger af att en för föreningen oförmånlig uppgörelse icke kommer till stånd, har staden härvid ännu ett annat, betydligt större och omedelbart, ofvan endast antydningssvis berördt intresse att bevaka. Folkets hem tjänstgör för närvarande, såsom sagdt, äfven såsom lokal för folkbiblioteket och läsesalen i Sörnäs. Derstädes erhålla dessutom, på sätt ofvan framhållits, ett antal föreningar tak öfver hufvudet. I kommunalberättelsen för år 1900 *) upplyses att i Folkets hem under sagda år afgiftsfritt upplåtits rum åt följande föreningar och samfund, nemligen: Barnens söndagsskola, Evangelisk-lutherska ungdomsföreningen, Sörnäs kristliga ungdomsförening, Församlingens äldste, Kristliga föreningen af unga kvinnor, Bönehusets sångförening, Sörnäs arbetareförenings sångkör, Barnens nykterhetsförening „Toivon liitto“, nykterhetsföreningarna Koitto, Liitto och Walo, Rusdrycksstrejkarne i Sörnäs, Kvinnosaksförbundet Unionens syförening för Sörnäs, Broholmens idrotts- och gymnastikförening, Sörnäs gymnastikförening samt gymnastikföreningarna Kaleva och Sköld. Vidare hafva i Folkets hem under året hållits hemskolekurser och folkliga föredrag, de sistnämnda anordnade af Folkhögskoleföreningen och Kvinnosaksförbundet Unionen. Under söndagskvällarna hafva samkväm och festligheter, med eller utan inträdesafgift, anordnats af några bland ofvan uppräknade föreningar och dessutom af begravningshjelpsringarna I och V, hvarjemte i allmänhet en gång i månaden afgiftsfria samkväm der föranstaltats vanligtvis med religiöst program.

*) Ber. för 1900 pag. 191.

I händelse föreningen blefve egare af Folkets hem, komme föreningen sjelffallet att låta inreda och begagna byggnaden med fästadt afseende främst å föreningens eget behof. Dervid komme antagligen de flesta, om ej alla, af ofvannämnda samfund, åtminstone för så vidt de icke erlägga någon hyra, att afhysas från inrättningen. Samma öde komme förr eller senare att drabba äfven folkbiblioteket och läsesalen. Då det ej vore tänkbart att indraga sistnämnda inrättning och staden ej heller kunde lemna öfriga omordade, för folkbildningen verkande och gagneliga föreningar utan bistånd, blefve staden alltså, äfven i händelse ifrågavarande uppgörelse komme till stånd, tvungen att i en icke alltför aflägsen framtid antingen genom nybyggnader eller eljes genom anslag och hyresbidrag tillgodose omförmälda inrättningars bostadsbehof.

Emellertid är kvarteret n:o 330, å hvilket Folkets hem är uppfördt, i stadsplanen upptaget och planlagdt med ändamål att utgöra plats för en offentlig byggnad närmast af den beskaffenheten som Folkets hem, för hvilket syfte kvarterets centrala och fria läge uti ifrågavarande, väsentligen af arbetare och andra mindre bemedlade personer bebodda stadsdel gör detsamma synnerligen tjenligt. För folkbarnträdgården är berörda läge och plats, på sätt sagts, icke i lika mån af behofvet påkallad, utan kunde för dess ändamål äfven mera aflägsen situerade tomter, såsom just tomterna vid Helsingegatan, tjena.

Rätteligen komme alltså staden såsom en följd af den ifrågasatta uppgörelsen att, i stället för nästberörda tomter, afstå en plats, som har större värde än dessa, som för annat ändamål behöfves och som de jure, om kanske icke de facto, komme att år 1906 utan ersättning återfalla till staden; att blifva tvungen — antagligen till år 1909 om Drätselkammarens villkor bifallas — att uppföra en särskild byggnad åt Sörnäs folkbibliotek och läsesal samt att kanske ännu förr bereda husrum åt flertalet öfriga, för närvarande i Folkets hem inrymda föreningar; äfvensom att dessutom sannolikt för framtiden nödgas utanordna förhöjdt anslag åt folkbarnträdgården i Sörnäs för att sätta den i stånd att fullgöra dess genom köpet åtagna förpligtelser.

Utskottet kan därför för sin del icke förorda bifall till ifrågavarande framställning.

Vid sådan utgång har utskottet tagit i öfvervägande frågan, huruvida icke något kunde från stadens sida tillgöras för att hjälpa föreningen vid dess tillernade byggnadsföretag.

Att barnträdgården utöfvar en för kommunen nyttig verksamhet har tidigare af Stadsfullmäktige erkänts bland annat derigenom att denna inrättning, såsom nämnt, underhålles nästan uteslutande genom bidrag af kommunen. I folkbarnträdgården uti Sörnäs äro för närvarande intagna mellan 170 och 180 barn. Dessa barn sysselsättas i inrättningen under större delen af dagen, medan föräl-

drarna äro i arbete, samt vänjas derunder vid ordning och snygghet. Såsom ersättning för mat, som lemnas barnen, erlägges af dessa 5 penni om dagen, hvarjemte de föräldrar, hvilkas tillgångar sådant medgifva, betala en terminsafgift af 2 mark för hvarje barn. Vid anstalten finnas 7 lärarinnor samt 35 lärarinne- och sköterske-elever, af hvilka förstnämnda 28 erlägga en afgift af 80 mark för året, medan 7 äro frielever. Föreståndarinnorna, fröknarna Alander och Rothman, uppbära en ersättning af 1,550 mark hvardera.

Af föreningen har framhållits hurusom de vilkor, på hvilka tomterna nr:is 3 och 5 vid Helsingegatan åt föreningen upplåtits, för föreningen omöjliggöra att mot dessa tomter såsom säkerhet anskaffa det för föreningen utöfver för ändamålet disponibla medel behöfliga byggnadskapitalet. Tomternas bebyggande, derför ritningar redan uppgjorts, har beräknats komma att erfordra omkring 70,000 mark.

Man kunde förmäna att föreningen, som emotsett att före år 1907 kunna amortera de å statslånen för Folkets hem återstående 26,000 mark, också borde kunna upplåna sagda byggnadskostnad. Likväl torde man icke taga miste om man förmodar att föreningen härvid hyst förhoppning på större anslag ur vinstmedlen, hvilken förhoppning dock sannolikt blefve sviken, enär i betraktande måste tagas att vinstmedlen visa benägenhet att betydligt minskas.

Nekas kan ju ej heller att besittningsrätten till en tomt, då dervid fästats villkoret att tomten får endast för visst ändamål begagnas, icke kan anses för ett synnerligen säkert låneobjekt, då inrättningen, för hvilken den afsetts, är af så föga lukrativ beskaffenhet som folkbarträdgården.

Utskottet har därför för sin del varit betänkt på att föreslå enahanda förfarande som Stadsfullmäktige nyligen vid sammanträde den 11 innevarande februari beslutit vid fråga om upplåtande af tomt till ett sjömanshem härstädes. Åt föreningen lärers alltså efter utskottets tanke erbjudas att *inköpa* tomterna i fråga vid Helsingegatan för uppförande derstädes af byggnader för folkbarträdgården. Priset skulle bestämmas till sammanlagdt 34,071 mark 9 penni, motsvarande det tomterna senast af Drätselkammaren åsatta värdet. Denna köpeskillning finge mot inteckning i tomterna räntefritt innestå så länge folkbarträdgården å tomterna underhålles, men borde, i fall detta vilkor ej mera uppfylles, till staden inbetalas, jemte det Drätselkammaren finge bevilja postposition af inteckningen till förmån för byggnadslån till belopp, som pröfvades utöfver föreningens egna, för ändamålet disponibla tillgångar erfordras för inrättningens uppförande. Afdraget för föreningens disponibla tillgångar skulle utskottet dock för sin del vilja föreslå till endast 20,000 mark eller samma belopp, som föreningen bort genast erlägga för Folkets hem, i betraktande äfven deraf att återstoden af föreningen insamlade medel lära behöfvas till anskaffande af nödig inredning och material åt inrättningen.

Genom sagda anordning skulle föreningen undgå äfven den med det tillernade köpet förenade största svårigheten eller att inom kort tid anskaffa de till statslånets amortering erforderliga 26,000 mark och möjligen återstående 24,000 mark

åt säljaren, då ju ett stående byggnadslån eller lån å längre återbetalningstid sedermera borde kunna utan äfventyr åt föreningen beviljas.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att afböja ifrågavarande, af föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarnträdgård“ gjorda framställning;

att deremot förklara staden villig att, för uppförande af en folkbarnträdgård jemte dertill hörande inrättningar, till föreningen försälja tomterna n:ris 3 och 5 vid Helsingegatan i kvarteret n:o 347 af denna stad emot ett pris af sammanlagdt 34,071 mark 9 penni enligt den af Drätselkammaren senast föranstaltade värdering af tomterna;

att, i händelse föreningen tillhandlade sig tomterna, låta köpeskillingen emot första inteckning räntefritt innestå ogulden så länge å dem underhålles en ändamålet motsvarande folkbarnträdgård, men borde, i fall detta vilkor ej uppfylldes, köpeskillingen till staden inbetalas; samt

att bemyndiga Drätselkammaren att bevilja postposition af ofvannämnda inteckning till förmån för eventuella lån till belopp, som af Drätselkammaren pröfvades utöfver föreningens för ändamålet disponibla medel, 20,000 mark, erfordras för byggnadens uppförande.

Helsingfors, i mars 1902.

Leon. v. Pfaler.

T. J. Boisman.

Ludv. Clouberg.

År 1902 den 4 Februari verkställes af undertecknade värdering af byggnaderna å villaområdet Eko, Folkets hem i Sörnäs af denna stad.

Byggnaderna utgöras af:

Ett trähus i en våning med sidoflyglar i två våningar jämte källarvåning af sten, hvaraf en del under hvalf, upptagande en grundyta af 658 kvadratmeter och inrymmande, i källarvåningen 3 rum med eldstäder, tvättstuga med eldstad och inmursgryta samt bryggstuga med ugn äfvensom vedkällare; i första våningen 12 rum med eldstäder och 2 större samlingssalar, samt i vindsvåningen 5 rum med eldstäder. Huset är utfördt af tjenligt material och befinner sig i brukbart skick, men till följd af att detsamma förstörats genom tillbyggnad, dels ock emedan huset inrymmer salar med relativt stor spännvidd, ha sättningar i mellantaksbjelklaget egt rum, hvarjemte en större remont i öfrigt är af behovet påkallad.

Ett uthus af trä.

På grund af ofvanstående och med stöd af hvad vi under besiktningen iakttagit anse vi att dessa byggnader ega ett kapitalvärde af sextiotusen (60,000) finska mark.

Helsingfors, den 12 Februari 1902.

G. Idström.

Rich. Björnberg.

Utskottsbetänkande i fråga om afhysande af Guntäck, Mejlaus och Grejus lögenheter under Helsingfors stad.

I en till Guvernören öfver länet inlemnad, den 11 februari 1899 dagtecknad skrift *) hafva åtskillige innehafvare af villor i Hermanstad och Majstad förstäder, belägna å Helsingfors stad tillhöriga Gumtäckt egendom i Helsinges socken, anhållit att Guvernören ville, med stöd af förordningen den 15 juni 1898 angående ordnande i särskilda fall af samhällen på landsbygden med sammanträngd befolkning, vidtaga åtgärd derom att berörda förstäder blefve i tillfälle att bilda ett särskildt municipal-samhälle med egen förvaltning, jemte det likväl sökandene emotsett att den utredning, som af Guvernören blefve i ärendet införskaffad, komme att förmå Helsingfors stad att taga i öfvervägande, huruvida det icke vore mest öfverensstämmande med såväl stadens som förstädernas fördel att dessa införlifvades med staden. Uttyttrande, infordradt med anledning af omförmälda, till Stadsfullmäktige remitterade ansökning, hemställde Drätselkammaren med anslutning till det betänkande, som afgifvits af ett utaf Kammaren tillsatt utskott **) och hvari nämnda lägenheters inläggande under staden i princip förordas, att Stadsfullmäktige ville afböja yrkandet på ifrågakomna förstäders ställande under egen förvaltning, men deremot utverka åtgärd af Guvernören till erhållande af utlåtande utaf kommunal- och kyrkostämman uti Helsinges fråga om afhysande under staden af icke allenast hela Gumtäckt egendom utan ock Hindersnäs eller Mejlans och Lillhoplax Grejus lägenheter, hvarefter och sedan dessa utlåtanden erhållits, Fullmäktige skulle fatta definitivt beslut i saken och eventuellt vidtaga vidare åtgärder för ändamålets ernående. Tillika insände Drätselkammaren af omförmälda utskott införskaffade uppgifter på vederbörande domares, presterskaps och andra löntagares i Helsinges församling samt Helsinges kommuns och församlings inkomster från ifrågavarande lägenheter ***). I öfverensstämmelse med Drätselkammarens omordade förslag afgåfvo Stadsfullmäktige till Guvernören yttrande i saken, hvarhos Magistraten, omfattande Fullmäktiges uttalande i öfrigt, för egen del anhöll om Guvernörens medverkan derhän att omordade lägenheter i sinom tid blefve under staden afhyrta samt alltså i ad-

*) Tr. handl. n:o 14 för 1900 pag. 14—19.

**) Ib. pag. 1—13.

***) *Ib.* pag. 19—25.

ministrativt, judicielt och ecklesiastikt hänseende förenade med staden. Då derpå Helsing kommun och kyrkostämman i saken hördes, beslöto dessa hvar för sig, i enlighet med förslag af en utaf kommunen tillsatt komité, att såsom foglösa tillbakavisa omförmälda yrkanden, så vidt de rörde afhysande under staden af Mejlans och Grejus hemman samt den del af Gumtäckt egendom, som icke vore upptagen af förstäderna Hermanstad och Majstad; att derjemte afböja dessa yrkanden också beträffande berörda förstäder, synnerligast som på grund af stadsmyndigheternas uttalanden i ärendet skäl funnes till antagandet att staden icke vore villig att till kommunen erlægga någon ersättning för dessa områden; men att deremot förklara Helsing kommun och församling villiga att, i händelse styrelsen ansåge Hermanstads och Majstads införlifvande med staden ovilkorligen nödvändigt för afhjelpande af derstädes i afseende å bosättningen rådande missförhållanden, afstå dessa förstäder jemte mellanliggande mark samt Sörnäs fängelse- och bryggeriområde mot ersättning till kommunen, vägbyggnadslaget och församlingen af, i ett för allt, 110,000 mark äfvensom dervid såsom ytterligare vilkor uppställa att de i förstäderna bosatta personer, som redan vunnit hemortsrätt i Helsing kommun, blefve i sådant afseende öfverförda till staden; hvarhos kommunalstämman, å hvilken närvarande villaegare från förstäderna påyrkat desser inläggande under staden, alternativt föreslagit ofvansagda ersättnings beräknande „efter senare nödig befunnen, af kommunalstämman godkänd grund“. Domkapitlet i Borgå stift, till hvilket handlingarna blifvit af pastorsemetet i Helsing öfversända, framhöll åter i skrifvelse till Länestyrelsen att, enär frågan om omordade lägenheters införlifvande med Helsingfors stad i ecklesiastikt afseende icke blifvit väckt i den ordning, 15 § i kyrkolagen föreskrefve, ärendet icke kunnat föranleda till åtgärd från Domkapitlets sida.

Sedan handlingarna i ärendet genom remissresolution af den 15 oktober 1901 öfverlemnats åt Stadsfullmäktige för afgifvande af slutligt yttrande deri, hafva Fullmäktige vid sammanträde den 5 derpåföljande november åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i saken.

De lägenheter, om hvilkas afhysande under Helsingfors stad härvid är fråga, äro följande:

Gumtäckt egendom, bestående af *Wiksberg frälsesäteri*, om 1 mantal, n:o 1 i Gumtäckt by, och dermed i sambruk varande *Kottby halfva skattehemman*, om $\frac{1}{4}$ mantal, n:o 1 i Kottby by;

Hindersnäs eller Mejlans enstaka skattehemman, om $\frac{1}{2}$ mantal, samt

Grejus kronohemman, om $\frac{1}{4}$ mantal, n:o 3 i Lillhoplax by jemte dertill hörande kronoutbysjord, alla belägna i Helsing socken.

Af omordade lägenheter tillhandlade sig staden Mejlans hemman genom köpebref den 29 mars 1871 af enkekaptenskan Augusta Jägerschiöld och Gumtäckt

egendom genom köpebref den 3 maj 1893 af friherre Herman Standertskjöld-Nordenstam, medan Grejus hemman donerats staden genom Kongl. brefvet den 8 november 1650.

Afhysning eller inläggning af lägenhet under en stad innebär, på sätt Magistraten framhållit, lägenhetens förening med staden i administrativt och judiciellt samt — enligt regeln, ehuru icke med nödvändighet — jemväl i ecklesiastiskt afseende. Genom afhysningen förlorar lägenheten sin förra kamerala natur, upphör att vara hemman och uppgår i stadens öfriga, afhysta jord. Å lägenheten bosatta personer, förut medlemmar i ett samhälle på landsbygden, anses såsom innevanare i en stad; kommunalnämnd och kommunalstämma aflösas af magistrat och stadsfullmäktige; de för tiden i staden gällande föreskrifter angående byggnadssätt, brandväsande och helsovård träda i tillämpliga delar äfven för området i fråga eo ipso i gällande kraft; såsom domstol upptager rådstufvurätt häradsrättens funktioner. I egenskap af stadsjord kommer området att dela jemväl all stadsjords karaktär att vara staden oförtytterligen tillhörig, ty äfven tomter, upptagna å fastställd stadsplan och såsom sådana af staden försålda, äro fortfarande endast delar af stadens jord; ej heller får stadsjord, med nyss nämnda inskränkning, disponeras annorledes än till stadens gemensamma nytta. Afhysning af lägenheter under stad plägar ske vid stads grundläggning, men kan ega rum äfven efteråt när sådant för stadens utrymme pröfvas erforderligt. Pröfningen af behofvet ankommer å Regeringen.

Af det anförda framgår redan att de två väsentliga förutsättningarna för att afhysning må kunna ske äro: att staden är egare till området i fråga eller åtminstone, att egaren samtycker till dess ingående i staden; och vidare att åtgärden erfordras för stadens behof af utvidgning eller, såsom författningarnas terminologi lyder, till dess „utrymme“.

I Drätselkammarens ofvan omordade utskottsbetänkande yttras att Helsingfors stad, då staden i tiden tillhandlade sig Guntäckt egendom, föranledts dertill icke af något behof att öka sitt egoområde, hvilket först i en aflägsnare framtid kunde blifva erforderligt, utan af nödvändigheten att värja sig mot de sanitära och öfriga olägenheter, som hotade staden från de å egendomens mark uppstående förstäderna. Detta yttrande, som måhända exakt återgifver de synpunkter, hvilka vid tiden för inköpet gjorde sig gällande inom vissa delar af stadsförvaltningen, bedömer emellertid icke alldeles riktigt behofvet af utvidgning för staden. I sjelfva verket har detta behof, långt ifrån att kunna emotes först i en aflägsnare framtid, redan för närvarande inträdt. Jemnsides med det befolkningen ökas i allt större progression framskjutas oafslåtligen äfven stadens omkretsraer, ytterst genom villalägenheter och plantager, följda af arrendetomter, de der slutligen uppslukas af den å fastställd stadsplan intagna och i tomter indelade egentliga staden. Storleken och snabbheten af stadens tillväxt torde närmare inhemtas ur nedanstående sammanställning, utvisande för de senaste tio åren antalet och arealen af försålda och utarrenderade tomter. Under samma tidrymd har stadens i stadsplanen ingående område utvid-

gats med 10:de, 11:te och 12:te stadsdelarna, hvilkas sammanlagda areal uppgår till 252,8 hektar.

	F ö r s å l d a				A r r e n d e r a d e		
	bostads-	fabriks-	magasins-	sammanlagd areal m ²	bostads-	fabriks- och upplags-	sammanlagd areal m ²
	t o m t e r				t o m t e r		
1891	7	2	—	15,317	7	3	32,460
1892	5	2	—	8,816	11	6	48,344
1893	2	—	—	2,355	6	7	32,299
1894	1	4	—	30,744	1	2	3,100
1895	6	3	—	56,837	6	2	42,139
1896	10	3	16	36,676	6	1	27,486
1897	3	11	27	134,329	13	11	57,944
1898	9	—	—	13,600	26	12	130,893
1899	10	1	—	12,230	2	8	33,527
1900	22	—	1	35,310	10	3	45,706
Summa	75	26	44	346,214	88	55	453,898

Från stadens område har dessutom under åren 1899 och 1900 för statsjernvägarnas räkning exproprierats inalles 223,300 m².

För jemförelses skull bilägges här äfven uppgift öfver befolkningsökningen under sagda tid enligt kyrkoböckerna. Stadens kyrkskrifna befolkning utgjorde nemligen under nedannämnda år:

1891	64,641 personer	1896	77,421 personer
1892	66,743 „	1897	81,119 „
1893	69,025 „	1898	85,041 „
1894	70,984 „	1899	88,710 „
1895	73,820 „	1900	93,682 „

Det är visserligen sant att staden förutom ifrågavarande lägenheter eger andra, jemförelsevis vidsträckta områden, de der ännu icke blifvit till villor eller tomter disponerade, och är det synbarligen vid denna omständighet som Drätselkammarens omordade utskott fäst en, efter undertecknades förmenande öfverdrifven vikt, när utskottet förnekat det omedelbara behovet af en utvidgning utaf stadens egoområde. Emellertid är det icke nog att dylika odisponerade områden finnas, utan måste också beskaffenheten af dem och deras användbarhet för stadens behof tagas i betraktande. Då Berghäll i tiden indelades till bostadstomter, ansågs så-

dant, med afseende å de jemförelsevis höga arrendebeloppen, som för tomterna erbjödös, komma att blifva en för staden förmånlig affär, men torde likväl stadens inkomst från området i fråga nästan hel och hällen, om icke fullständigt, åtgå till betäckande af de kostnader, som regleringen af berörda, särdeles oländiga stadsdel erfordrat. Det ligger ock för öppen dag att behovet af bostadstomter bör tillfredsställas främst å mark, som för ändamålet lättast kan tillgodogöras, samt att områden, hvilka icke utan större kostnad kunna regleras, böra först derefter och i den mån, jordvärdet genom ökad bosättning i närheten stigit, härför tagas i anspråk. I öfverensstämmelse härmed har äfven, när behovet af billiga bostadstomter särskildt för arbetare å senare tid gjort sig synnerligen kännbart, stadsmyndigheternas uppmärksamhet riktats närmast å Gumtäckt, hvarest för ändamålet användbar mark lättast är att erhållas. Men äfven för tomter, afsedda för industriela anläggningar, samt för upplagsplatser, hvarpå brist för närvarande råder, saknas för närvarande lämpliga platser annorstädes än å Gumtäckt. Att Gumtäckt för öfrigt icke ännu kommit till användning för något af dessa behof, beror åter uteslutande derpå att staden, såsom af Drätselkammarens betänkande också framgår, med afsigt tillbakahållit utvecklingen beträffande området i fråga såväl emedan detsamma kan tillfredsställande ordnas först sedan det blifvit staden fullständigt underlagdt som jemväl derför att staden haft anledning befara att i den mån, bosättningen å lägenheten komme att ökas, stadens utgifter för denna befolknings behof, enligt hvad erfarenheten hittills visat, äfven fortfarande komme att stiga, utan någon motsvarande inkomst af utskylder till staden.

Det behof af utrymme för staden, hvilket, såsom nämndt, utgör ett af vilkoren för att lägenhet må kunna under staden afhysas, får för öfrigt ingalunda fattas så strängt att dermed skulle afses endast stadens behof af mark för anläggning af bostäder och fabriker. Inom denna term, sådan den i författningarna ingår, rymmes tvifvelsutan mera eller jemväl stadens behof att genom lämplig arrondering af sitt område erhålla naturliga gränser för detsamma: gränser för stadens rättsvård, dess sanitätsväsande, byggnadsväsande och brandområde; äfvenså skydd mot sådana olägenheter, som genom uppkomsten af förstäder, undandragna stadens kontroll, i omedelbar närhet af staden kunna väntas uppstå. I sådant afseende är beträffande Gumtäckt att märkas särskildt hurusom denna egendom är belägen inom stadens redan tidigare afhysta område och nästan fullständigt omsluten af detsamma. Att bibehålla en sålunda situerad lägenhet inom annan kommun, — alltså inom ett annat administrations- och rättsgebit —, skulle uppenbarligen medföra alltför stora olägenheter för att kunna ur offentligt-rättslig synpunkt försvaras. — Slutligen, ehuru ej i sista rummet, torde äfven den å området bosatta befolkningens tydliga uttryckta önskan att öfverföras till Helsingfors stad böra tillmätas icke ringa betydelse. *)

*) Denna befolkning uppgår numera, enligt folkräkningen år 1900, för Hermanstad till 3,280, för Majstad till 768, för Mejlaus till 259 och för Gräjus till 253 eller således inalles till 4,560 personer.

Hvad utskottet ofvan yttrat beträffande Guntäckt egendom gäller i tillämpliga delar äfven Mejlans och Grejus. Redan under flera år hafva stadens myndigheter varit sysselsatta med att utarbета förslag till stadsplan för området mellan Mejlans hemmans södra rå och den egentliga staden, och är det att förvänta att, så snart detta förslag, som närmar sig sin fullbordan, blifvit förverkligadt, å berörda område, som för närvarande är arrenderadt till villalägenheter, snart en ny stadsdel skall uppväxa. När sådant sker måste emellertid plats för nya arrendevillor kunna beredas i närheten, och andra ställen finnas der icke att tillgå än just Mejlans. Förslag har äfven framställts om att här anlägga en villastad eller, med andra ord, inrätta tomter, afsedda att bebyggas i jämförelsevis liten utsträckning och väsentligen upptagna af planteringar, hvilka tomter dock, för att vinna efterfrågan oansedt ett mera spatiöst byggnadssätt och nödvändigheten att å desamma nedlägga större planerings- och planeringskostnader, borde kunna af staden föryttras med full eganderätt liksom stadstomter i allmänhet. För sådan exploatation af en del utaf ifrågavarande område har ett större konsortium af stadsbor ansökt tillstånd hos stadsmyndigheterna, men har denna ansökan tillsvidare mött motstånd af orsak, bland annat, att området ännu icke kunnat intagas i stadsplanen. — Beträffande såväl Grejus som Mejlans, hvilken sistnämnda lägenhet jemväl genom ofvanåberopade urkund af den 8 november 1650 öfverläts till staden, ehuru den sedermera åter för någon tid frångick densamma, gäller för öfrigt att dessa lägenheter redan i samma urkund uppgifvas vara staden efterlåtna till „utrymme och mulbet“ hvarmed i allmänhet förstås detsamma som „inläggning“.

Det spørsmål må slutligen ännu besvaras huruvida icke stadens och den å lägenheterna bosatta befolkningens bästa kunde på annat sätt lika fullständigt betjnas fastän lägenheterna fortfarande förblefve, såsom hittills, förenade med Helsing kommun och församling. Men oafsedt att staden icke annorledes än genom lägenheternas afhysning under staden kan erhålla rättighet att beskatta den å lägenheterna bosatta befolkningen och derigenom få vederlag för de utgifter, som staden nu redan och framdeles i än högre grad, såsom jordegare och i följd af lägenheternas grannskap till staden, måste för sagda befolkning vidkännas och om hvilka utgifter Drätselkammarens utskottsbetänkande redan tillräckligt upplyser, så är dessutom att märkas att de lagbestämningar och påbud, som ordna städernas politi och ekonomi, äro uti de delar, i hvilka de skilja sig från motsvarande stadganden beträffande landsbygden, motiverade väsentligen just genom nödvändigheten af afvikande bestämningar vidkommande områden med mera sammanträngd befolkning. Att ett behof af särskilda föreskrifter för dylika områden föreligger, visas för öfrigt genom tillkomsten af förut åberopade förordning af den 15 juni 1898 angående ordnande i särskilda fall af samhällen på landsbygden med sammanträngd befolkning. Men sagda förordning afser att erbjuda endast en nödfallsutväg, att tillgripas der tillfälle att meddela fullständiga stadsprivilegier icke finnes. Att i

förevarande fall betjena sig af nämnda förordning lärer sålunda redan af sagda anledning icke böra ega rum.

I ofvannämnda komitébetänkande, hvori Helsing kommun och kyrkostämmas afböjande hållning beträffande förslaget att afhysa Guntäckt, Mejlans och Grejus lägenheter under staden motiveras, förnekas främst behöfligheten af sagda åtgärd, hvilken förmenas böra ifrågakomma endast „då staden för sin utvidgning är i oundgängligt behof af tillskott i mark för bebyggande“. Komiténs anföranden torde anses vara bemötta genom hvad såväl Drätselkammaren som utskottet här ofvan i saken framhållit, och lärer utskottet därför icke längre behöfva uppehålla sig vid denna del af frågan. Men derpå har komitéen sökt redogöra för den förlust, som komme att tillskyndas Helsing kommun, vägbyggnadslag och församling genom afhysningen särskildt utaf Hermanstad och Majstad förstäder jemte Sörnäs bryggeriområde under staden, hvilken förlust, kapitaliserad efter fem procent, skulle, efter komiténs uppskattning motsvara ett belopp af 108,881 mark 93 penni, deri inberäknadt 19,311 mark 44 penni, utgörande andel i kommunens skulder.

Onekligt är ju äfven att, enär genom ifrågavarande lägenheters afskiljande från berörda samfälligheter dessas inkomster från lägenheterna och den å dessa bosatta befolkningen komme att upphöra, medan å andra sidan endast en mindre del af samfälligheternas utgifter skulle bortfalla, dessa samfälligheter äfven komme att lida förlust genom afhysningen. Detta förhållande betingas dock så godt som utslutande deraf att berörda samfälligheter så bristfälligt sörjt för den å ifrågavarande lägenheter bosatta befolkningens behof att Helsingfors stad, med afseende å lägenheternas närhet till staden, blifvit föranlåten att, nästan utan bidrag från Helsing kommun och församling, bekosta skolvård samt delvis äfven helsovård, fattigvård och polis för dessa lägenheter, liksom ock t. o. m. vägarna inom Hermanstad och Majstad, på sätt i komitébetänkandet framhålles, underhållits af staden allena. Skulle dock Helsingfors kommun hädanefter undandraga sig dessa staden hvarken såsom jordegare eller eljes lagligen åliggande onera och skulle desamma helst i något större mån åhvälfvas förenämnda samfälligheter, hvilka icke torde ega rätt att fritaga sig från dem, så komme den föreslagna afhysningen uppenbarligen att af samfälligheterna anses såsom medförande för dem icke förlust, utan hellre vinst. Och såväl Helsingfors stad som befolkningen å ifrågakomna lägenheter, hvilken för öfrigt nu redan har sin utkomst utslutande genom staden, synes hafva berättigade anspråk på att afhysningsfrågan och nödvändigheten för Helsingfors stad att omordade lägenheter inför lifvas med staden betraktas äfven ur nu framhållna synpunkter.

Men äfven om berörda lägenheters inläggande under staden skulle, oberoende af omordade missförhållanden, medföra förlust för samfälligheterna, så äro de ändock icke lagligen berättigade till godtgörelse af Helsingfors stad, ty rättigheten att uppbära de utskulder och afgifter i öfrigt, i hvilka Helsing kommun, resp. vägbyggnadslags och församlings, inkomster från lägenheterna bestå, får icke likställas och förblandas med det privaträttsliga anspråk, som egaren eller innehafvaren af en

fastighet kan tillkomma i händelse denna frångår hans värjo. Berörda utskylder och afgifter äro af rent offentligt-rättslig natur och motsvaras af likaledes offentligt-rättsliga förpligtelser. De förra få icke uppbäras till högre belopp än som för de senare erfordras; tvärtom utgör just kostnaden för fullgörandet af nämnda förpligtelser normen vid bestämmandet af beloppet utaf omordade utskylder och afgifter. Upphöra eller öfverflyttas förpligtelserna å annan, försvinna eller öfvergå dermed således äfven motsvarande rättigheter till uppbörd.

Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig kunna underlåta att ingå i närmare bedömande af de uti ofvanberörda komitébetänkande meddelade uppgifter öfver Helsing kommun, vägbyggnadslags och församlings befarade förluster genom afhysningen. Åtminstone i ett afseende lära ifrågavarande anspråk dock ännu tariffa särskildt bemötande eller såvidt angår kommunens yrkande att staden skulle åtaga sig ansvarsskyldighet för den del af kommunens skuld, som, uträknadt efter taxeringen, belöper sig på den i Hermanstad och Majstad bosatta befolkningen. Af berörda skuld, utgörande numera 80,000 mark, äro, enligt upplysning från kommunalnämnden i Helsing, 35,000 mark upplånade för fattigvården och återstoden, 45,000 mark, till bekostande af kommunens folkskolebyggnader. I oförmälda betänkande erkännes dock att berörda folkskolehus icke betjena eller betjenat befolkningen uti förstäderna i fråga, och komme ju för öfrigt såväl folkskolehusen, som kommunens fattiggård att oaktadt afhysningen kvarstanna i kommuneus ego. Någon anledning att ens för dessa byggnader, resp. för de till deras uppförande upptagna lånen, ersätta Helsing kommun, synes alltså icke vara för handen.

Enligt förenämnda, af Drätselkammaren insända uppgifter öfver resp. löntagares inkomster från lägenheterna och beloppet af deras ersättningsanspråk för den händelse lägenheterna blefve afhysta under staden har dåvarande häradshöfdingen i Helsing domsaga fordrat godtgörelse för honom frångående tingsgästning och för sportler, de sistnämnda uppskattade till 600 mark årligen, hvarhos upplysts att presterskapets i Helsing aflöning från lägenheterna under ecklesiastikåret 1899 utgjort — den ganska betydliga afkortningen oberäknad — 4,753 mark, med afdrag likväl af deri ingående 74 mark 80 penni för Fredriksberg, samt kantorns och kyrkovaktmästarens aflöning åter tillsammans 23 mark 60 penni. Enär sportler liksom förrättningsarvode öfverhufvud icke afse annat än att vara en direkt ersättning för verkställt arbete, men detta arbete genom afhysningen komme att upphöra, lär yrkandet på vederlag för bristande sportelinkomst ej böra godkännas; men i öfrigt torde staden icke kunna undandraga sig att godtgöra resp. löntagare för den dem frångående inkomsten. Denna ersättningsskyldighet gäller dock endast de personer, som innehafva sina tjänster vid tiden för afhysningen, samt upphör så snart desse aflidit eller eljes afgått från sina befattningar *).

*) Enligt uppgift från häradsskrifvaren i Helsing utgör tingsgästningen från ifrågavarande lägenheter endast en obetydlighet, om 5 mark 43 penni årligen.

På sätt utskottet tidigare omnämnt har Domkapitlet i Borgå stift, till hvilket handlingarna i ärendet blifvit af pastorsemetet öfversända, i skrifvelse till Länestyrelsen anmält att, enär frågan om omordade lägenheters införlifvande med Helsingfors stad i ecklesiastikt hänseende icke väckts i den ordning, 15 § i kyrkolagen föreskrefve, ärendet ej kunnat föranleda till åtgärd af Domkapitlet. Sagda 15 § lyder: „Uppstår fråga om delning, sammansläende, upphäfvande eller annan förändring af redan inrättade församlingar, eller om nya församlingars stiftande, eller indragning eller sammanbyggande af kyrkor, då skall den, sedan vederbörande församlingar eller domkapitel sig derom yttrat, till Senatens pröfning och afgörande öfverlemnas. *Sådan fråga ege församling, efter föregånget kyrkostämmobeslut, eller biskop, efter anställd visitation, på förekommande skäl i domkapitlet väcka, så ock domkapitlet sjelf, då det så nödigt pröfvar.* Är frågan väckt, då skola vederbörande församlingar, antingen i samfälda eller särskilda kyrkostämmor, öfver alla med ärendet sammanhängande omständigheter höras och domkapitlet saken med eget betänkande och kyrkostämmoprotokollen derefter till Senaten insända.“ Uti berörda § angifvas sålunda väl några sätt, på hvilka frågor om församlings ändring kunna till behandling upptagas, men intet antyder att dessa, i § omförmälda vore de enda lagliga och att icke derjemte äfven andra utvägar kunna ifrågakomma att få dylika ärenden anhängiggjorda. I hvarje händelse lär pröfningen af föreliggande fråga icke kunna anses i något annat än möjligen rent kyrkligt afseende vara utaf riktigheten af Domkapitlets omordade tolkning beroende.

Slutligen återstår för utskottet ännu att yttra sig angående några, med afhysningens verkställande i samband stående detaljer.

Vid granskning af den karta öfver Helsingfors stads egoområde, som utskottet låtit uppgöra och bifogat betänkandet, inhemtas att särskilda, ifrågavarande lägenheter tilltydande egoskiften befinna sig fullständigt omgifna af staden icke tillhörig, inom Helsing belägen mark. Att inlägga jemväl dessa skiften under staden skulle synbarligen framkalla olägenheter af enahanda art, om äfven af betydligt mindre allvarsam beskaffenhet, som de, hvilka staden genom den ifrågasatta afhysningen afser att afhjelpa. Vid sådant förhållande och då staden icke synes hafva något särskildt behof af att också omordade smärre, spridda egolotter inläggas under staden, torde dessa lämpligast förblifva i samma administrativa, judiciela och ecklesiastika förband som för närvarande och således fortfarande få underlyda Helsing kommun, tingslag och församling. Då emellertid vid sådant förhållande dessa egolotter måste från stomlägenheterna helt och hållet afskiljas, så torde det ock blifva nödvändigt att af dem genom styckning bilda skilda lägenheter. I detta afseende har utskottet tänkt sig att af berörda lotter, sju till antalet och tilltydande, två, tillsammans 25,71 hektar, Mejls, tre, inalles 41,12 ha, Grejus och två, sammanlagdt 14,48 ha, Kottby, skulle bildas tre sjelfbestående lägenheter. Och torde Stadsfullmäktige i den ansökan, hvori afhysningen begäres, böra förklara staden villig att

i afseende å omordade egolotter underkasta sig det förordnande Senaten vid ansökningens pröfning kan finna nödigt meddela.

Omslutna af det område, som komme att afhysas, befinna sig åter två åkrar, tillhopa 5,44 ha, underlydande Korpas hemman i Lill-hoplax by af Helsinges socken, hvilken lägenhet icke egos af staden. Dessa åkerskiften kunna således icke för närvarande afhysas, men synes det likväl vara skäl för staden att, sedan nu ifrågavarande afhysningsansökan bifallits, söka utverka jemväl dessa skiftens förenande med staden, antingen genom utbyte mot annan, icke afhyst jord eller genom deras inköp, hvarå sedan deras inläggning under staden kunde följa. Och torde åtgärd härom böra i sinom tid af Drätselkammaren vidtagas.

Äfven det område, hvarå Sörnäs fängelse är uppfördt, underlyder icke staden, ehuru beläget inom denna tillhörig mark, utan har sagda område i tiden exproprierats af kronan; dock torde något hinder på grund häraf icke möta områdets afhysning under staden. Det med gul färg å kartan betecknade jernvägsområdet inom Kottby torde likaledes inläggas under staden.

Då Stadsfullmäktige tidigare redan beslutit att motsätta sig förstäderna Hermanstads och Majstads afskiljande till särskildt samhälle med egen förvaltning, torde för Fullmäktige numera återstå endast att afgöra, huruvida Fullmäktige, i betraktande af hvad i ärendet förelupit, finna anledning förekomma att ansöka om ifrågavarande lägenheters, helt och hållet eller delvis, afhysande under staden; och får utskottet i sådant afseende, under åberopande af hvad ofvan i saken anförts, vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta,

att hos Kejs. Senaten ansöka att Guntäckt egendom, bestående af Wiksberg allodialsäteri i Guntäckt by och dermed i samband varande Kottby halfva skattehemman i Kottby by, Hindersnäs eller Mejlans enstaka skattehemman samt Grejus kronohemman med dertill hörande kronoutbysjord i Lillhoplax by och Helsinges socken blefve antingen i sin helhet eller med undantag af ofvan omordade, inom staden icke tillhörig mark belägna egoskiften under staden afhyste, jemte det Fullmäktige skulle anmäla att staden vore villig att i afseende å nästberörda skiftens afskiljande från stomlägenheterna underkasta sig de föreskrifter, Senaten vid ärendets pröfning finner nödigt meddela;

att Fullmäktige tillika ville motsätta sig de ersättningsanspråk, som framstälts af Helsinges kommun, för egen del och å vägbyggnadslagens vägnar, samt af Helsinges församling;

men att Fullmäktige deremot ville förklara staden villig att till nuvarande innehafvare af tjenester i Helsinge, hvilkas inkomster komme i följd af afhysningen att minskas, härför utgifva det vederlag, som dem i sådant afseende lagligen tillkommer.

Helsingfors, i mars 1902.

Ludvig Clouberg.

T. J. Boisman.

Carl Nummelin.

August Nybergh.

Julius Tallberg.

Bilaga.

Komitébetänkande, angående afhysande under Helsingfors stad af Guntäckt egendom samt Mejlans och Grejus hemman i Helsinge socken.

Till Helsinge sockens kommunalstämma!

Sedan åtskilliga arrendatorer af parcellägenheter inom Helsingfors' förstäder Hermanstad och Majstad uti en till dåvarande Guvernören i Nylands län ingifven skrift anhållit om Guvernörens medverkan därhän, att sagda förstäder, hvilka äro belägna å Helsingfors stad tillhöriga Guntäckt egendom i Helsinges socken, blefve afskilda till ett särskildt samhälle med egen förvaltning, för så vidt staden icke funne det med sin fördel förenligt att vidtaga åtgärd om Hermanstads och Majstads införlifvande med staden, och i anledning häraf hos vederbörande stadsmyndigheter fråga uppstått om afhysande under staden af ej mindre nämnda Guntäckt egendom, bestående af Viksbergs allodialsäteri och därmed i sambruk varande Kotby hemman, än staden jemväl tillhöriga Mejlans hemman i Hindersnäs by och Grejus hemman i Lillhoplax by af Helsinges socken, har Drätselkammaren i Helsingfors uti skrivelser till ordföranden i socknens kommunalstämma

af den 12 och 24 April sistlidet år anhållit om stämmans yttrande uti frågan. I anledning häraf öfverlemnades vid kommunalstämma den 23 Oktober samma år ärendets förberedande handläggning åt en komité, uti hvilken invaldes underskrifne E. von Haartman, C. Ehrnrooth, J. Jernström och J. Bergbom, jemte det komitén bemyndigades att till ordförande utse någon person med juridisk bildning, hvarförutom i komitén skulle ingå en af kyrkostämman utsedd representant för församlingen; och har sedermera till ordförande i komitén valts underskrifven F. Grönvall, som jemväl handhaft sekreteraregöromålen i densamma, medan i egen-skap af representant för församlingen uti komiténs arbeten deltagit undertecknad J. H. Eklund.

Vid utförande af det komitén ombetrodda uppdrag har komitén, som erhållit del af de vid ifrågavarande ärendes behandling hos stadsmyndigheterna tillkomna handlingar och bl. a. äfven af Drätselkammarens deri afgifna betänkande och förslag, ansett sig främst böra till skärskådande upptaga de uti sagda betänkande för ofvannämnda lägenheters införlifvande med staden anförda skäl, helst nämnda betänkande, som innehåller all den i saken hittills förebragta utredning, legat till grund för Stadsfullmäktiges deri fattade preliminära beslut.

Uti ifrågakomna betänkande, deri egentligen blott afhandlas nyttan och olägenheterna för staden af Gumbäck egendoms eller snarare af de på Viksbergs säteris mark uppkomna förstäderna Hermanstads och Majstads afhysande under staden, men endast i förbigående beröres skälen för införlifvande med staden af Mejlans och Grejus hemman, betonar Drätselkammaren till en början att förvärfvandet af Gumbäck egendom icke föranleddes af något behof för staden af tillskott i mark för utvidgande af dess bebyggda område, utan betingades af de olägenheter, som bereddes staden genom att stora bostadskomplexer, undandragna stadens polis- och byggnadsordning samt helsovård uppstått, i dess omedelbara närhet. Jemväl senare vid uppräknandet af de skäl, som enligt Drätselkammarens mening påkallade Gumbäckts afhysande under staden, göres icke ens en antydning om behof för staden af utvidgadt område, utan hänför sig sagda skäl närmast till nödvändigheten att söka afhjelpa förberörda, beträffande Hermanstad och Majstad rådande missförhållanden, jemte det af Drätselkammaren framhållas oegentligheten deraf, att invånarnes i förstäderna kommunala utskylder erläggas till Helsinges kommun, medan särskilda utgifter, som borde med dessa medel bestridas, bekostas af staden. Tillika framhåller Drätselkammaren sjelf att ännämnda missförhållanden icke existera beträffande Mejlans och Grejus hemman. Drätselkammaren säger nämligen: „Lyckligtvis hafva dessa lägenheter (Mejlans och Grejus) så tidigt kommit att tillhöra staden, att man å dem ännu icke hunnit uppruckla sådana bostadskomplexer som å Gumbäck. Till följd af någon bristande uppmärksamhet från

stadsmyndigheternas sida har endast en liten tillstymmelse härtill fått å Grejus hemman uppstå," och medgifver Drätselkammaren härigenom att staden eger möjlighet att efter godtfinnande reglera bosättningsförhållandena samt förebygga uppkomsten af de i fråga om Hermanstad och Majstad öfverklagade missförhållanden å staden tillhöriga lägenheter utan dessas införlifvande med stadsområdet. Så mycket mer öfverraskande är därför Drätselkammarens påstående att de skäl, hvilka af Kammaren anförts för Guntäckts afhysande under staden, („i principiellt hänseende ehuru ej i ekonomiskt,") ega sin fulla tillämpning jemväl beträffande Mejlans och Grejus.

Med afseende å hvad ofvan framhållits synes det emellertid komitén uppenbart att förhållandet är alldeles motsatt mot hvad Drätselkammaren sålunda söker göra gällande. Om ock nämligen de i förstäderna Hermanstad och Majstad rådande bosättningsförhållanden genom af dem härflytande särskilda olägenheter för staden kunde anses nödvändiggöras dessa områdens införlifvande med staden, hvilket komitén dock betviflar, hafva samma synpunkter icke något berättigande alls ens i fråga om den återstående delen af Viksbergs säteri, å hvars mark sagda förstäder äro belägna, och ännu mindre beträffande Kotby hemman, hvilket jemte bemälda säteri bildar Guntäckt egendom, men till största delen af Äggelby bys mark är från detsamma afskildt. Alldeles olämpliga äro berörda synpunkter, såsom af Drätselkammarens eget ofvan citerade yttrande redan framgår, vidkommande Mejlans och Grejus hemman. Också det hvad särskildt införlifvandet med staden af Mejlans hemman beträffar utaf Stadsfullmäktige tillagda skäl, att detta hemman icke mer användes såsom jordbrukslägenhet, utan är indeladt uti villalotter, som utarrenderats till stadens invånare, synes komitén sakna fog, då ju äfven vid anförda förhållande icke någon olägenhet försports deraf, att sagda hemman hör till Helsing kommun.

Men icke nog dermed att Drätselkammaren sålunda låtit sitt förslag omfatta alla här ifrågakomna lägenheter, ehuru, såsom synes, de för förslaget anförda skäl icke hafva någon tillämplighet beträffande största delen af det område, hvars afskiljande från Helsing kommun och införlifvande med staden påyrkas, Drätselkammaren har dertill ännu ansett att detta afskiljande borde försiggå, utan att Helsing kommun erhöles någon ersättning af staden för den förlust kommunen lede genom afskiljande från densamma af ifrågavarande, tätast och af en relativt förmögen befolkning bebodda del af kommunen. Motiverna till detta yrkande, som står i strid med Drätselkammarens tidigare, i fråga om inlösen till staden af Guntäckt egendom, uttalade åsigt, det man framdeles vid eventuellt afhysande under staden af sagda egendom skulle hafva att räkna med, bl. a. kostnader, jemväl ersättning åt Helsing kommun (se sid. 15 af de tryckta handlingarna), äro i hufvudsak att kostnaderna för inrättande och underhåll af folkskolor, för sjuk- och helsovård, polisuppsigt m. fl. kommunala utgifter öfverstege skatteintraderna från området i fråga. Men dessa motiv framhållas åter blott med afseende å för-

hållandena i Hermanstad och Majstad samt sakna allt fog, såvidt fråga är om den öfriga delen af Guntäckt egendom äfvensom vidkommande Mejlans och Grejus hemman, för hvilka, synnerligast då en af Helsing kommun underhållen folkskola finnes i Hoplax by, några särskilda utgifter i antydt afseende icke erfordras. Beträffande åter Hermanstad och Majstad kunna berörda motiv tillmätas betydelse för frågan, huruvida vid dessas eventuella afhysande under staden ersättning bör ega rum eller ej, blott under den förutsättning att från dem inflytande kommunala inkomster uppvägas af eller understiga de utgifter Helsing kommun billigtvis borde vidkännas särskildt för Hermanstad och Majstad. Af nedanföljande utläggning torde emellertid framgå att så ej är fallet.

Hvad först vidkommer Helsing kommuns, vägbyggnadslagets och församlingens inkomster från områdena Hermanstad och Majstad, steg under år 1899, det sista för hvilket fullständiga uppgifter föreligga, beloppet af uttaxerade kommunala utskylder i Hermanstad och Majstad till 11,761 mark 20 p., medan afkortningen utgjorde 3,021 mark 60 p. Uppbörden visade sålunda en behållning af 8,739 mark 60 p. Vidare deltaga de inom ifrågavarande område befintliga industriella anläggningar, hvilka i afseende å bro- och vägunderhållet äro åsatta 10 1/2 mantal, för närvarande uti sagda tunga med 120 mark per mantal eller således inalles med 1,260 mark; och är härvid tillika att märka att denna summa icke i någon mån tages i anspråk af vägaunderhållet inom Hermanstad och Majstad, enär här befintliga vägar, jemlikt Kejserliga Senatens utslag af den 20 Febr. 1827, fränsedt en obetydlig Guntäkts säteri påförd väglott, ålegat staden att underhålla. Sagda bidrag, 120 mark per mantal, är emellertid exceptionellt lågt. Detsamma har tidigare utgjort 150 mark och kommer utan tvifvel snart att stiga till detta belopp; och då derjemte antalet af ifrågavarande industriella inrättningar åsatta mantal numera ökats med ett, stege omförmälda bidrag till 1,725 mark årligen.

Ytterligare kommer i betraktande invånarenes i Hermanstad och Majstad andel efter skattören i kommunen skulder. Dessa utgjorde vid 1899 års utgång 80,688 mark 88 penni. Häraf belöper sig på Hermanstad och Majstad, inberäknadt Sörnäs bryggeri, 19,311 mark 44 p. Härvid har i beräkning tagits jemväl kommunens skuld för folkskolorna, uppgående vid ifrågavarande tidpunkt till 42,027 mark 48 p., ehuru dessa medel ej kommit invånarene i förstäderna till godo; och har komitén ansett så böra förfaras, enär å andra sidan jemväl uppskattats det bidrag Helsing kommun skäligen borde erlägga till uppförande och underhåll af folkskolor inom förstäderna, i händelse Hermanstad och Majstad fortfarande komme att höra till kommunen.

Med afseende å det ofvan anförda skulle Helsing kommuns ekonomiska förlust af Hermanstads och Majstads afskiljande från kommunen utgöra 8,739 mark 60 p., kapitaliseradt efter 5 procent samt med tillägg af förberörda 19,311

mark 44 p., medan vägbyggnadslagets eller tingslagets förlust stege till 34,500 mark (1,725 mark kapitaliseradt efter 5 procent).

Härtill kommer att i Helsing kyrkliga församling till hopbringande af en boställsbyggnadskassa, jemlikt kyrkostämmans beslut den 14 September 1896, erlægges en årlig personel afgift af 25 penni för man och 15 penni för qvinna. Detta utgör för invånarene i Hermanstad och Majstad, frånräknadt grekisk-ryska trosbekännare, ett belopp af 361 mark 55 penni om året, motsvarande ett kapital af 7,231 mark. Sagda invånares andel efter skattören i boställsbyggnadskassans skuld, 8,510 mark 93 p., stiger åter till 2,047 mark 49 penni; och utgör församlingens ekonomiska förlust af förstädernas afskiljande förty 9,278 mark 49 penni.

Vid fastställandet af Helsing kommuns förlust uti ifrågavarande hänseenden bör emellertid i betraktande tagas jemväl de utgifter kommunen billigtvis borde vidkännas särskildt för Hermanstad och Majstad. Härvid kommer, enligt komiténs tanke, främst i fråga kommunens skäliga bidrag till uppförande och underhåll af folkskolor inom förstäderna. Enligt af vederbörande presterskap lemnade uppgifter uppgår antalet uti Hermanstad och Majstad (inberäknadt Sörnäs bryggeriområde) bosatta, i Helsing församling kyrkoskrifna personers barn uti skolåldern (emellan 9 och 15 år) till sammanlagdt 106, af hvilka 65 hafva svenskan och 41 finskan till modersmål. Dessutom finnas inom tukthusets i Sörnäs område 37 barn, hvilkas behof af skolundervisning dock tillgodoses af en med statsmedel underhållen folkskola i tukthuset och hvilka förty härvid icke komma i betraktande. I öfrigt torde med afseende å ofvan angifna antal barn uti skolåldern och enär en del sådana icke besöka folkskola, bidrag af kommunen billigtvis ej kunna fordras för flere än tvänne folkskolor, synnerligast som ju äfven staden såsom jordegare, i likhet med så många andra större jordegare på landet, lär anse sig moraliskt förpligtad att åtminstone i någon mån bidraga till å dess egor boende barns skolgång. Beräknas bidragen från kommunen till samma belopp som inom öfriga skoldistrikt eller 5,000 mark i ett för allt till uppförande och 700 mark om året till underhåll för hvarje folkskola samt räntan på anläggningsbidraget till 5 procent, skulle inrättandet och underhållet af tvänne folkskolor i Hermanstad och Majstad påkalla en årlig utgift för kommunen af 1,900 mark.

Vidkommande åter fattigvården inom Hermanstad och Majstad, hvilken enligt Drätselkammarens påstående icke skulle kräfva några nämnvärda utgifter, hafva under senaste år 27 barn och 16 fullvuxna personer af förstädernas befolkning åtnjutit understöd från Helsing kommun, dels i form af underhåll å kommunens fattiggård dels uti penningebidrag. De kostnader kommunen härför vidkänts uppgå, enligt komitén lemnade tillförlitliga uppgifter, till vidpass 100 mark per person eller, för 43 personer, till i rundt tal 4,000 mark om året. Uppskattas i öfrigt kommunens skäliga bidrag för helsovården inom förstäderna till 600 mark om året, uppginge alltså de utgifter Helsing kommun billigtvis kunde få vidkännas särskildt för Hermanstad och Majstad till ett årligt belopp af c. 6,500

mark. Med detta belopp bör således, vid fastställande af Helsinges kommuns förlust genom Hermanstads och Majstads afskiljande från kommunen, summan af de kommunala inkomsterna från förstäderna minskas. Dessa inkomster hafva ofvan visats utgöra 8,739 mark 60 p.; och uppgår kommunens förlust i antydt afseende således till 2,239 mark 60 p., motsvarande enligt 5 procent ett kapital af 44,792 mark, hvartill bör läggas värdet, 1,000 mark, af kommunens i Hermanstad befintliga kolerabarack. Sammanslås med denna summa, inalles 45,792 mark, jemte Hermanstads och Majstads förenämnda andel i kommunens skulder, 19,311 mark 44 p., beloppet af vägbyggnadslagets och församlingens förlust uti enahanda afseende, erhålles en totalsumma af 108,881 mark 93 p., som sålunda representerar beloppet af den ersättning staden vore skyldig att erlägga i händelse af Hermanstads och Majstads införlifvande med staden. Denna ersättning är dock beräknad blott med hänsyn till för närvarande rådande förhållanden, utan att i betraktande tagits den ökning uti de kommunala inkomsterna, som i mån af befolkningens uti Hermanstad och Majstad tillväxt samt tillkomsten derstädes af nya industriella anläggningar inom den närmaste framtiden med nödvändighet kommer att ega rum. Med afseende härå torde sagda ersättningsbelopp utan fara för öfverdrift kunna uppskattas till i rundt tal 110,000 mark.

Innan komitén skrider till afgifvande afslutligt förslag uti föreliggande ärende, önskar komitén ytterligare framhålla att, fränsedt det stadsmyndigheterna icke anfört ett enda hållbart skäl, hvilket skulle ega tillämpning i fråga om afhysande under staden af Mejlaus och Grejus hemman samt den del af Guntäckt egendom, som icke upptages af förstäderna Hermanstad och Majstad, rent positiva grunder finnas, hvilka jämväl i stadens eget intresse tala mot ett sådant afhysande. För staden förefinnes nämligen möjlighet att skydda sig mot de missförhållanden, som äro förenade med uppkomsten af bostadsanhopningar omedelbart utanför stadens afhysta område, endast under den förutsättning, att staden omkring detta område eger en gördel af lägenheter, å hvilka staden efter godtfinnande kan reglera bosättningsförhållandena. Der så icke är fallet skola de beträffande Hermanstad och Majstad öfverklagade missförhållanden ständigt återkomma och ständigt föra med sig anspråk på införlifvande med staden af nya områden på Helsinges kommuns bekostnad. Men att tillgodoseendet af dylika anspråk i längden skall blifva ödesdigert för kommunen och väsentligen försvåra fullföljandet af de på kommunen ankommande uppgifter torde utan vidare vara klart för enhvar. Enligt komiténs uppfattning borde därför afhysning af nya områden under staden medgifvas, endast då staden för sin utvidgning är i oundgängligt behof af tillskott i mark för bebyggande. Men att ett dylikt fall här icke föreligger hafva stadsmyndigheterna sjelfva medgifvit.

Med afseende å hvad komitén ofvan haft äran anföra, får komitén vördsam samt föreslå:

att stadsmyndigheternas förevarande yrkande, såvidt det rör afhysande under staden af Mejlans och Grejus hemman samt den del af Guntäckt egendom, som icke upptages af förstäderna Hermanstad och Majstad, måtte såsom saknande allt fog af Kommunalstämman på det bestämdaste tillbakavisas:

att Kommunalstämman jemväl måtte afböja berörda yrkande i fråga om Hermanstad och Majstad, synnerligast som, på grund af stadsmyndigheternas uttalanden i ärendet, skäl finnas till antagandet att staden icke vore villig att till Helsing kommun erlægga någon ersättning för sagda områden; men

att Kommunalstämman tillika måtte förklara sig villig att, i händelse styrelsen ansåge Hermanstads och Majstads införlifvande med staden vara absolut nödvändigt för afhjelpande af derstädes i afseende å bosättningen rådande missförhållanden, afstå dessa förstäder jemte mellanliggande mark samt Sörnäs fängelse- och bryggeriområde mot ersättning till kommunen, vägbyggnadslaget och församlingen af, i ett för allt, 110,000 mark äfvensom dervid såsom ytterligare villkor uppställa, att de i förstäderna bosatta personer, som redan vunnit hemortsrätt i Helsing kommun, blefve i sådant afseende öfverförda till staden.

Helsingfors den 20 April 1901.

F. Grönvall.
J. Jernström.

E. v. Haartman.
J. Bergbom.

C. Ehrnrooth.
J. H. Eklund.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

Förslag angående vattenledningsarbeten.

den 13 Februari 1902.

N:o 53.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Genom utdrag ur Magistratens protokoll för den 4 sistlidne Januari under rättas Drätselkammaren bland annat, att Stadsfullmäktige vid den 19 December sistlidet år hållet sammanträde vid fastställande af stadens budget för innevarande år beslutit uppmana Drätselkammaren att jemte Vattenledningskontoret öfverväga, hvilka vattenledningsarbeten af större omfattning kunna beräknas komma att under de närmaste åren utföras, samt att med yttrande derom och om de belopp, som för berörda arbeten borde å lånemedel anvisas, till Stadsfullmäktige inkomma.

Med föranledande deraf anmodade Drätselkammaren Vattenledningskontoret att till Kammaren lemna dylik uppgift, och har Kammaren nu till följd häraf fått emottaga en sådan skrifvelse från sagda kontor, som här i afskrift närslutes. Dessutom har Kammaren af samma kontor på begäran erhållit den muntliga upplysning att totalkostnaden för utbyte af de omkring 10 kilometer återstående gamla rörledningarna inom staden, som dels icke äro asfalterade dels för tränga, kunde beräknas till cirka 350,000 mark.

Sammanslår man då de i Vattenledningskontorets skrifvelse anförda utgiftsposter samt tänker sig att de der uppräknade arbetena skola utföras under tiden af närmast följande tio år, skulle man komma till nedanstående resultat beträffande behovet af lånemedel för stadens vattenledning under nämnda tid.

För anläggningar för vattenreningen	<i>Små</i>	300,000
„ rörnätets utsträckning i XI och XII stadsdelarne „	„	535,932
„ d:o till Mejlans villastad	„	310,425
„ d:o längs östra chausséen	„	50,000
„ d:o till Fjelldal stadsdel	„	— —
„ diverse arbeten 10 × 15,000.	„	150,000
„ rörutbyten inom staden	„	175,000
Summa <i>Små</i>		1,521,357

Härvid är att bemärka, att för rörnätets utsträckning till den ifrågasatta Mejlans villastad är i ofvanstående kalkyl intagen den kostnadspost, som därför beräknats, ehuru Vattenledningskontoret föreställt sig att densamma skulle bestridas

af konsortiet för samma villastads anläggande. Drätselkammaren har nämligen likalitet nu som tillförene kunnat omfatta annan mening, än att äfven denna vattenledning skulle utföras och bekostas af staden samt villastaden på sin höjd garantera stadskassan en viss inkomst af ledningen. Naturligtvis är det högst tvifvelaktigt huruvida samma villastad alls kommer att bebyggas och än mera huruvida en fullständig vattenledning dit inom närmaste tio år behöfde komma till utförande. Men å andra sidan har Drätselkammaren, liksom också Vattenledningskontoret, uti kalkylen icke kunnat upptaga någon post för vattenledning till Fjelldals stadsdel, och emellertid måste man tänka sig en sådan utvidgning af staden under instundande tioårs period, att åtminstone den ena eller andra af sistnämnda stadsdelar skola bebyggas i sådant omfång, att de blifva i behof af ett rörnät till minst 310,000 marks kostnad. Och då icke heller utsträckningen af rörnätet till öfriga angifna stadsdelar samt allra minst bekostandet af anläggningar för vattenreningen torde kunna uppskjutas utöfver närmaste tio år, finner Drätselkammaren icke någon nedprutning af kalkylens slutsumma befogad. Af utgiften för rörombyten har Kam-maren upptagit endast hälften af den utaf Vattenledningskontoret beräknade kostnaden, emedan denna utgift blott delvis genom rör af större diameter motsvarar en verklig utvidgning af vattenledningen och alltså en tillökning af dess kapitalvärde, men till en annan del är en ren remontkostnad, hvilken naturligtvis bör utgå ur inkomsterna från vattenledningen, och ej bestridas med lånemedel. Ehuru, såsom af de statistiska tabellerna för vattenledningens utvidgning kan erfaras, kapitalkostnaden för vattenledningen under tioårs perioderna 1890—1899, 1891—1900, 1892—1901 tillvuxit med blott resp. Fmk 1,292,753: 91, 915,357: 81 och 902,570: 59, men den här nu beräknade tillväxten för samma tidslängd uppginge till Fmk 1,521,357, borde detta förhållande, när hänsyn tages till redan nyligen tillkomna och ännu i utsigt ställda stora nya stadsdelar, ingalunda blifva afskrämmande. Slutligen antager Drätselkammaren, att det nu gäller för Stadsfullmäktige att hos regeringen göra anhållan om rättighet att af lånemedel på längre återbetalningstid än två år för tillbyggnad och utsträckning af stadens vattenledning få använda en viss summa, och synes det Kam-maren som om det under sådant förhållande och för undvikande alltför ofta af upprepande af en dylik ansökan, vore förmånligare att nu hellre anhålla om ett större än ett mindre belopp. Nödig sparsamhet och grundlig pröfning af anslagssummans framtida användning i detalj kan ju icke häraf influeras. På grund af allt det anförda får Drätselkammaren därför vördsamt föreslå att denna summa nu skulle fixeras i afrundadt tal till 1,500,000 mark.

På Drätselkam-marens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR,
—••—

Helsingfors

den 6 Februari 1902.

*Till Drätselkammaren i Helsingfors.*N:o 1,887.

Genom transsumt ur Kammarens protokoll för den 16 sistvikne Januari uppmanadt att inkomma med uppgift å de vattenledningsarbeten af större omfång, hvilka under de närmast följande åren borde komma till utförande, har kontoret till uppdragets fullgörande äran lemna följande:

Af vattenledningens särskilda inrättningar måste pumpverket, sedan den pågående monteringen af de nya turbinerna slutförts, anses motsvara behovet för en längre tid framåt. Det samma är förhållandet med vattenborgen, sedan den under arbete varande tillbyggnaden blifvit färdig. Äfven vattenledningsverkstaden och boningshuset för personalen i Gammelstaden kräfva icke i närmaste framtid några omfattande utvidgningar eller förändringar, och sådana kunna alltså förekomma endast å vattenledningsverkets återstående delar, nämligen, reningsinrättningarna, rörnätet jemte dess tillbehör samt tilloppsledningarna till staden.

Angående vattenreningsinrättningarna har tidigare af kontoret framhållits, att de begynna blifva otillräckliga för den ökade konsumtionen, men då frågan, huruvida de böra utvidgas med *en* aflagringsbassin för naturlig eller med flere sådana för kemisk vattenrening icke ännu är afgjord, kan någon säkrare uppgift af kostnaderna icke lemnas, än att c:a 300,000 mark borde för ändamålet reserveras.

I XI och XII stadsdelarna pågå sedan några år tillbaka planeringsarbeten i vidsträckt skala, som antagligen skola regelbundet fortsättas under den närmast följande tiden. Kostnaderna för dessa stadsdelars förseende med vattenledning hafva tidigare af kontoret beräknats till 718,400 mark, hvaraf 182,468 mark redan användts för utförda eller beviljats för innevarande års arbeten. Återstoden, som ytterligare erfordras, utgör alltså 535,932 mark.

Vattenledningsrörnätet i den projekterade villastaden å Mejlans har beräknats kosta 310,425 mark. Äfven om denna kostnad bestrides af vederbörande intressenter, borde af staden tillskjutas 20,000 mark för ökning af tilloppsledningens diameter, så att äfven andra konsumenter än villaborna kunde draga nytta af ifrågavarande utsträckning längs V. Chausséen.

Den Ö. Chausséen är ännu å långa sträckor, längs villakomplexerna Wallgård och Hermanstad, äfvensom emellan Majstad och Arabia i afsaknad af vattenledning, hvilket förhållande väl under den närmaste framtiden bör afhjelpas i mon

af folkmängdens tilltagande i dessa trakter. De tillhörande kostnaderna kunna uppskattas till 50,000 mark.

Inom den egentliga staden äro ännu en del gator inom VI och VII stadsdelarna, äfvensom de projekterade gatorna å Broberget icke försedda med vattenledning. Det för ändamålet nödiga anslaget kan beräknas till 100,000 mark.

För diverse oförutsedda utsträckningar af vattenledningen borde 15,000 mark årligen reserveras.

För utbyte af gamla rörledningar inom staden, dels icke asfalterade, dels annars för trånga, äro för innevarande år bl. a. 19,600 mark eventuellt anslagna. Då ännu omkring 10 kilometer sådana rör återstå att utbyta, och för att arbetet må kunna slutföras inom rimlig tid, erfordras under den närmaste framtiden ett årligt anslag af omkring 30,000 mark.

Hvad slutligen en ny tilloppsledning till staden, påkallad af den tilltagande folkmängden och konsumtionen, beträffar, så anläggas en sådan lämpligast och billigast i sammanhang med rörnätet i den projekterade stadsdelen å Fjelldal, men då någon definitiv stadsplan icke föreligger, kunna några uppgifter om kostnaderna, vare sig för tilloppsledningen eller rörnätet, icke lemnas eller några sannolika antaganden om tiden, då dessa arbeten borde komma till utförande, göras.

I likhet härmed äro äfven de tidpunkter, då åtskilliga af förut uppräknade arbeten kunna komma till utförande, för kontoret okända, särskildt hvad en af de största posterna, vattenledning i XI och XII stadsdelarna, beträffar. Någon summarisk, någorlunda riktig uppgift om de för vattenledningens utvidgning under de närmaste åren erforderliga kostnaderna kan sålunda af kontoret icke lemnas, men torde en sådan kalkyl med ledning af förestående utan svårighet kunna uppgöras af de med stadsplans- och andra hithörande kommunala frågor förtrogna stadsmyndigheterna. Som ofvan.

C. Hausen.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

Förslag angående vattenledningsarbeten.

den 13 Februari 1902.

N:o 53.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Genom utdrag ur Magistratens protokoll för den 4 sistlidne Januari under rättas Drätselkammaren bland annat, att Stadsfullmäktige vid den 19 December sistlidet år hållet sammanträde vid fastställande af stadens budget för innevarande år beslutit uppmana Drätselkammaren att jemte Vattenledningskontoret öfverväga, hvilka vattenledningsarbeten af större omfattning kunna beräknas komma att under de närmaste åren utföras, samt att med yttrande derom och om de belopp, som för berörda arbeten borde å lånemedel anvisas, till Stadsfullmäktige inkomma.

Med föranledande deraf anmodade Drätselkammaren Vattenledningskontoret att till Kammaren lemna dylik uppgift, och har Kammaren nu till följd häraf fått emottaga en sådan skrifvelse från sagda kontor, som här i afskrift närslutes. Dessutom har Kammaren af samma kontor på begäran erhållit den muntliga upplysning att totalkostnaden för utbyte af de omkring 10 kilometer återstående gamla rörledningarna inom staden, som dels icke äro asfalterade dels för tränga, kunde beräknas till cirka 350,000 mark.

Sammanslår man då de i Vattenledningskontorets skrifvelse anförda utgiftsposter samt tänker sig att de der uppräknade arbetena skola utföras under tiden af närmast följande tio år, skulle man komma till nedanstående resultat beträffande behovet af lånemedel för stadens vattenledning under nämnda tid.

För anläggningar för vattenreningen	<i>Imf</i>	300,000
„ rörnätets utsträckning i XI och XII stadsdelarne „	„	535,932
„ d:o till Mejlans villastad	„	310,425
„ d:o längs östra chausséen	„	50,000
„ d:o till Fjelldal stadsdel	„	— —
„ diverse arbeten 10 × 15,000.	„	150,000
„ rörtubyten inom staden	„	175,000
Summa <i>Imf</i>		1,521,357

Härvid är att bemärka, att för rörnätets utsträckning till den ifrågasatta Mejlans villastad är i ofvanstående kalkyl intagen den kostnadspost, som därför beräknats, ehuru Vattenledningskontoret föreställt sig att densamma skulle bestridas

af konsortiet för samma villastads anläggande. Drätselkammaren har nämligen lika litet nu som tillförene kunnat omfatta annan mening, än att äfven denna vattenledning skulle utföras och bekostas af staden samt villastaden på sin höjd garantera stadskassan en viss inkomst af ledningen. Naturligtvis är det högst tvifvelaktigt huruvida samma villastad alls kommer att bebyggas och än mera huruvida en fullständig vattenledning dit inom närmaste tio år behöfde komma till utförande. Men å andra sidan har Drätselkammaren, liksom också Vattenledningskontoret, uti kalkylen icke kunnat upptaga någon post för vattenledning till Fjellbäcks stadsdel, och emellertid måste man tänka sig en sådan utvidgning af staden under instundande tioårs period, att åtminstone den ena eller andra af sistnämnda stadsdelar skola bebyggas i sådant omfång, att de blifva i behof af ett rörnät till minst 310,000 marks kostnad. Och då icke heller utsträckningen af rörnätet till öfriga angifna stadsdelar samt allra minst bekostandet af anläggningar för vattenreningen torde kunna uppskjutas utöfver närmaste tio år, finner Drätselkammaren icke någon nedprutning af kalkylens slutsumma befogad. Af utgiften för rörombyten har Kam-maren upptagit endast hälften af den utaf Vattenledningskontoret beräknade kostnaden, emedan denna utgift blott delvis genom rör af större diameter motsvarar en verklig utvidgning af vattenledningen och alltså en tillökning af dess kapitalvärde, men till en annan del är en ren remontkostnad, hvilken naturligtvis bör utgå ur inkomsterna från vattenledningen, och ej bestridas med lånemedel. Ehuru, såsom af de statistiska tabellerna för vattenledningens utvidgning kan erfaras, kapitalkostnaden för vattenledningen under tioårs perioderna 1890—1899, 1891—1900, 1892—1901 tillvuxit med blott resp. Fmk 1,292,753: 91, 915,357: 81 och 902,570: 59, men den här nu beräknade tillväxten för samma tidslängd uppginge till Fmk 1,521,357, borde detta förhållande, när hänsyn toges till redan nyligen tillkomna och ännu i utsigt ställda stora nya stadsdelar, ingalunda blifva afskrämmande. Slutligen antager Drätselkammaren, att det nu gäller för Stadsfullmäktige att hos regeringen göra anhållan om rättighet att af lånemedel på längre återbetalningstid än två år för tillbyggnad och utsträckning af stadens vattenledning få använda en viss summa, och synes det Kam-maren som om det under sådant förhållande och för undvikande alltför ofta af upprepande af en dylik ansökan, vore förmånligare att nu hellre anhålla om ett större än ett mindre belopp. Nödig sparsamhet och grundlig pröfning af anslagssummans framtida användning i detalj kan ju icke häraf influeras. På grund af allt det anförda får Drätselkammaren därför vördsamt föreslå att denna summa nu skulle fixeras i afrundadt tal till 1,500,000 mark.

På Drätselkammararens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR,
—••—

Helsingfors

den 6 Februari 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 1,887.

Genom transsumt ur Kammarens protokoll för den 16 sistvikne Januari uppmänt att inkomma med uppgift å de vattenledningsarbeten af större omfång, hvilka under de närmast följande åren borde komma till utförande, har kontoret till uppdragets fullgörande äran lemna följande:

Af vattenledningens särskilda inrättningar måste pumpverket, sedan den pågående monteringen af de nya turbinerna slutförts, anses motsvara behofvet för en längre tid framåt. Det samma är förhållandet med vattenborgen, sedan den under arbete varande tillbyggnaden blifvit färdig. Äfven vattenledningsverkstaden och boningshuset för personalen i Gammelstaden kräfva icke i närmaste framtid några omfattande utvidgningar eller förändringar, och sådana kunna alltså förekomma endast å vattenledningsverkets återstående delar, nämligen, reningsinrättningarna, rörnätet jemte dess tillbehör samt tilloppsledningarna till staden.

Angående vattenreningsinrättningarna har tidigare af kontoret framhållits, att de begynna blifva otillräckliga för den ökade konsumtionen, men då frågan, huruvida de böra utvidgas med *en* aflagringsbassin för naturlig eller med flere sådana för kemisk vattenrening icke ännu är afgjord, kan någon säkrare uppgift af kostnaderna icke lemnas, än att c:a 300,000 mark borde för ändamålet reserveras.

I XI och XII stadsdelarna pågå sedan några år tillbaka planeringsarbeten i vidsträckt skala, som antagligen skola regelbundet fortsättas under den närmast följande tiden. Kostnaderna för dessa stadsdelars förseende med vattenledning hafva tidigare af kontoret beräknats till 718,400 mark, hvaraf 182,468 mark redan användts för utförda eller beviljats för innevarande års arbeten. Återstoden, som ytterligare erfordras, utgör alltså 535,932 mark.

Vattenledningsrörnätet i den projekterade villastaden å Mejlans har beräknats kosta 310,425 mark. Äfven om denna kostnad bestrides af vederbörande intressenter, borde af staden tillskjutas 20,000 mark för ökning af tilloppsledningens diameter, så att äfven andra konsumenter än villaborna kunde draga nytta af ifrågasvarande utsträckning längs V. Chausséen.

Den Ö. Chausséen är ännu å långa sträckor, längs villakomplexerna Wallgård och Hermanstad, äfvensom emellan Majstad och Arabia i afsaknad af vattenledning, hvilket förhållande väl under den närmaste framtiden bör afhjelpas i mon

af folkmängdens tilltagande i dessa trakter. De tillhörande kostnaderna kunna uppskattas till 50,000 mark.

Inom den egentliga staden äro ännu en del gator inom VI och VII stadsdelarna, äfvensom de projekterade gatorna å Broberget icke försedda med vattenledning. Det för ändamålet nödiga anslaget kan beräknas till 100,000 mark.

För diverse oförutsedda utsträckningar af vattenledningen borde 15,000 mark årligen reserveras.

För utbyte af gamla rörledningar inom staden, dels icke asfalterade, dels annars för trånga, äro för innevarande år bl. a. 19,600 mark eventuellt anslagna. Då ännu omkring 10 kilometer sådana rör återstå att utbyta, och för att arbetet må kunna slutföras inom rimlig tid, erfordras under den närmaste framtiden ett årligt anslag af omkring 30,000 mark.

Hvad slutligen en ny tilloppsledning till staden, påkallad af den tilltagande folkmängden och konsumtionen, beträffar, så anläggas en sådan lämpligast och billigast i sammanhang med rörnätet i den projekterade stadsdelen å Fjellidal, men då någon definitiv stadsplan icke föreligger, kunna några uppgifter om kostnaderna, vare sig för tilloppsledningen eller rörnätet, icke lemnas eller några sannolika antaganden om tiden, då dessa arbeten borde komma till utförande, göras.

I likhet härmed äro äfven de tidpunkter, då åtskilliga af förut uppräknade arbeten kunna komma till utförande, för kontoret okända, särskildt hvad en af de största posterna, vattenledning i XI och XII stadsdelarna, beträffar. Någon summarisk, någorlunda riktig uppgift om de för vattenledningens utvidgning under de närmaste åren erforderliga kostnaderna kan sålunda af kontoret icke lemnas, men torde en sådan kalkyl med ledning af förestående utan svårighet kunna uppgöras af de med stadsplans- och andra hithörande kommunala frågor förtrogna stadsmyndigheterna. Som ofvan.

C. Hausen.

*Handlingar angående upprätthållande af vintertrafik
på Helsingfors.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Hänvisande till bilagda tvänne betänkanden, få Helsingfors Handelsförenings Fullmäktige vördsamt hemställa att Stadsfullmäktige ville besluta att till Kejsarliga Senaten för Finland ingå med ansökning om förläggande till Helsingfors under försöksvis tre år, för upprätthållande af vintertrafik härstädes, af en isbrytare af minst samma styrka som Sampo samt tillika förbinda staden att i tre års tid bekosta isbrytarens underhåll m. m. med högst 150,000 mark om året. Helsingfors den 15 december 1900.

Hj. Schildt.

Gustav Paulig.

Axel Palmroos.

O. Kjällmanson.

A. V. Lindberg.

Till Fullmäktige för Helsingfors handelsförening.

Sedan Fullmäktige gifvit i uppdrag åt en komité, bestående af undertecknade, att förbereda frågan om åstadkommande af en isbrytare för Helsingfors, hafva vi vid särskilda sammanträden tagit frågan under öfvervägande och bedja nu att få anföra följande:

Sträfvandena att aflägsna den vinterdvala, som fjättrade vårt lands sjöfart i äldre tider, sträcka sig, som bekant, endast ett par decennier tillbaka. Desamma antogo nämligen en verksam form då ångaren Express år 1877 byggdes för uppehållande af regelbunden vintertrafik mellan Hangö och Stockholm. Under 10 vintrar fortgick denna trafik, om ock långt ifrån oafbrutet, ity att längre eller

kortare afbrott inträffade under stränga och medelstränga vintrar. Efter denna tid öppnades äfven reguliera vintertrader från Hangö till såväl Lübeck som Köpenhamn och England till en början med vanliga ångare men efter 1891 med för vintersjöfart byggda och utrustade ångfartyg. Alla de tidigare gjorda försöken hade nämligen till fullo ådagalagt att, om ock svagare fartyg under milda vintrar utan synnerlig fara kunde användas för trafik på Östersjön, ett oeftergifligt vilkor för tradernas regelbundna trafikerande under medelkalla, för att icke tala om kalla vintrar, var anskaffande af icke blott enkom för vintertrafik byggda och utrustade ångare utan ock särskilda isbrytarefartyg, hvilka hade till uppgift att från hamnarna utassistera turbåtarne till öppet vatten och vice versa. Ett dylikt isbrytarefartyg, Murtaja, anskaffades af finska statsverket för Hangö hamns räkning år 1890 och har detta fartyg gjort landet ovärderliga tjänster under 8 vintrars tid. Då detsamma dock vid särskilda tillfällen, främst under den kalla vintern 1893, visat sig otillräckligt att öppenhålla trafikled till Hangö hamn och iföljd af sin konstruktion mindre lämpligt vid genombrytande af packis, väcktes fråga om anskaffande af ett nytt starkare och enligt lämpligare konstruktion byggt isbrytarefartyg. Sedan de å de „Stora sjöarna“ i Nordamerika använda isbrytarefärjorna med propeller såväl i fören som aktern på ort och ställe af finske fackmän studerats och en för frågan om åtgärder för vintertrafikens säkerställande tillsatt komité enhälligt förordat denna konstruktion, anskaffades 1898 ett annat kraftigt isbrytarefartyg, Sampo, försedt med propeller i såväl för som akter, för finska statsverkets räkning. Denna konstruktion, som i Europa tillsvidare användts endast för ofvannämnda Sampo och den ryska isbrytaren Jermak, har under tvenne vintrar visat sig mycket effektiv i sitt värknings-sätt och lämplig för våra isförhållanden. Tack vare dessa våra isbrytarefartyg och de af ångbåtsbolagen anskaffade starka och kraftiga turbåtarne, har vintertrafiken på Hangö allt sedan 1893 utan nämnvärda afbrott kunnat fortgå och utvecklats sig därhän att den blifvit ett livsvilkor för landets handel och industri.

Vid alla åtgärder, vare sig från statens eller enskilda bolags sida i och för åstadkommande af vintersjöfart hos oss, hafva tankarna intill senaste tider varit riktade på landets sydligaste hamnplats Hangö, som anlagts just för detta ändamål och hvars läge invid Östersjön ansetts vara ett obetingadt företräde framför andra hamnplatser i landet. Regeringen har ock, efterhand som Hangö hamn börjat spela en allt viktigare rol för vår smörexport, gjort stora uppoffringar för åstadkommande af en säker hamn och äro betydande utvidgningar, hvilka beräknas komma att kosta flere miljoner mark, ånyo ifrågasatta. Visserligen ha redan sedan längre tid tillbaka och särskildt på senare tider äfven några andra hamnplatser framhållits såsom lämpliga till vinterhamnar och hafva, på ett undantag när, dessa planer ännu icke ledt till några åtgärder. Bland dessa hamnar förtjena att nämnas Åbo, Björneborg och Helsingfors. Å förstnämnda ort vidtogos för tvenne år tillbaka energiska åtgärder för anskaffande af en vinterångare för linien mellan Åbo och Stockholm och har företaget drifvits med framgång tills en total sjöolycka drabbade ångfartyget Bore

förliden nyårsnatt, hvarefter Finska ångfartygsaktiebolagets ångare Oihonna handhaft trafiken på samma trade. Under senaste vinter försöktes äfven traden Åbo—Lübeck. För att hålla farleden öppen i skärgårdsisen mellan Åbo och Mariehamn samt Åbo och Utö anskaffade Åbo stad 1899 en egen isbrytare Avance, hvartill statsverket bidrog med $\frac{2}{3}$ af anskaffningskostnaderna (400,000 Fmk) under det att resten tillsköts af enskilda personer. Däremot betäckas driftkostnaderna af stadens medel. Densamma har dock under senaste svåra vinter visat sig otillräcklig för öppenhållande af ofvannämnda tvenne långa trafikleder.

I Björneborg har ännu intet gjorts för åstadkommande af vintertrafik i förväntan på den hamn vid Mäntyluoto, hvars byggande pågår.

Angående Helsingfors som vinterhamn har under senare tider ganska mycket skrifvits, men ha härintills några mera effektiva åtgärder till sakens realiserande icke vidtagits. Orsakerna härtill äro icke heller svåra att inse. Det har redan blifvit framhållet hurv som Regeringens omsorger uteslutande varit riktade på Hangö, som ansetts vara landets enda naturliga vinterhamn. Då dessa åtgärder, inberäknadt anskaffande af isbrytarefartyg, icke blott varit mycket kostsamma utan äfven erfordrat en längre tids erfarenhet vid utförandet, har ju icke heller funnits någon anledning för Regeringen att splittra krafterna i detta afseende. Å andra sidan påingo i Helsingfors anläggningen af hamnbanan, stora hamnarbeten, uppförande af varumagasin och packhus m. m. som tagit stadens finansiella resurser i anspråk och hvilkas utförande i främsta rummet voro nödvändiga för att staden öfverhufvud skulle kunna fylla de fordringar man stälde på denna landets viktigaste importhamn. Först sedan dessa arbeten till stor del voro utförda kunde frågan om åtgärder för sjötrafikens utsträckande äfven till vintern med framgång upptagas på dagordningen. Äfvenledes var det helt naturligt att man skulle invänta erfarenheterna från vintertrafiken på Hangö, ty af Helsingfors geografiska läge kunde man redan på förhand sluta till att svårigheterna att sjöledes vintertid uppnå Helsingfors i allmänhet måste öfverstiga dem i Hangö. Måhända har man äfven hyst den förhoppning att statens isbrytare i något större mån skulle kunna användas hufvudstaden till godo än som skett. Särskilda gånger ha nämligen framställningar gjorts hos Regeringen af rederier och handelsfullmäktige i det syfte att så tidigt som möjligt få återvända till Helsingfors, när dess hjälp i Hangö ej vidare var påkallad. En dylik framställning gjorde äfven Helsingfors stadsfullmäktige 1894 samtidigt som fullmäktige beslöto ingå till Regeringen med en anhållan att Helsingfors hamn skulle, hvad fraktnedsättning vintertid vidkommer, blifva i samma grad gynnad som Hangö och nedsatte hamn- och trafikumgälderna med 50 % under tiden från 15 december till 1 maj, en bestämning som ännu är gällande.

Frågan om vinterfrakterna på statsjärnvägarna löstes visserligen på sådant sätt att alla hamnar med sjöfart vintertid beviljades enahanda förmåner som Hagö men, då vintertrafiken fortsättningsvis förblef koncentrerad i Hangö, kunde andra hamnar

endast undantagsvis hafva fördel af dessa vinterrabatter. Vid den senaste regleringen af fraktsatserna 1897 borttogos vinterrabatterna helt och hållet.

Hvad beträffar frågan om isbrytarens afgang från och ankomst till Helsingfors har visserligen den förbättring inträdt att isbrytaren kvarhålls i Helsingfors något längre tid, hvarigenom sjöfarten på Helsingfors obehindradt kunnat fortgå ett godt stycke in på Januari, men däremot har icke någon nämnvärd förändring inträdt uti tiden för isbrytarens ankomst till Helsingfors, icke ens efter det isbrytarens antal ökats. Detta framgår af följande uppgifter angående isbrytarens afgang från och ankomst till Helsingfors under olika år.

År	Isbrytaren afgått	Sjöfarten öppnats
1890	11 december	1 april
1891	—	16 ”
1892	5 januari	18 ”
1893	3 ”	6 maj
1894	13 ”	1 april
1895	13 ”	3 maj
1896	7 ”	20 april
1897	12 ”	27 ” (Merkur)
1898	7 februari	19 ” (Vellamo)
1899	26 januari	15 ”
1900	11 ”	30 ”

Det gjorda påståendet framgår ännu tydligare om man jämför medelepoken för sjöfartens öppnande i Helsingfors under vissa tidsperioder exempelvis decennier. För de tre senaste decennierna, af hvilka isbrytare funnits endast under den sistnämnda utgjorde denna medelepok:

Under 1870 talet öppnades Helsingfors hamn 30 april					
”	1880	”	”	”	24 ”
”	1890	”	”	”	21 ”

Såsom synes är medelepoken för Helsingfors hamns öppnande för trafik endast obetydligt framskjuten efter isbrytarefartygets tillkomst. Ett faktum är ock att isbrytarena vanligen utan svårighet i medlet af april gjort resan till Helsingfors, ofta i öppet vatten ända till Årans grund och därifrån lätt brutit sig väg i den porösa och i upplösning stadda isen.

Då det är antagligt att Styrelsen äfven framdeles önskar kvarhålla statens isbrytare i Hangö tills all fara för hamnens blockering är förbi, så håller komitén före att någon verklig bestående förändring af förhållandena i Helsingfors ej kan

ske med mindre än att en isbrytare anskaffas, som är stationerad i Helsingfors så länge trafik från denna hamn till öppna hafvet är möjlig. Under sådana förhållanden synes den fråga, komitén i främsta rummet eger besvara vara, huruvida en isbrytare anses kunna öppenhålla Helsingfors hamn för trafik samt hvilken konstruktion vore för densamma lämplig och huru stor maskinstyrka erforderlig. Skulle vi fortsättningsvis endast hafva kännedom om isbrytare med en propeller i aktern, så vore den förstnämnda frågan ganska svår att besvara jakande, men sedan tvenne vintrars erfarenhet föreligger angående Sampos verkningssätt så vågar komitén utan tvekan hålla före att man med en isbrytare af denna konstruktion, blott den är försedd med tillräcklig maskinstyrka kan underhålla trafik från öppet vatten till Helsingfors hamn, såvida isförhållandena icke äro exceptionellt svåra. Till stöd för detta påstående ber komitén att i främsta rummet få åberopa bilagda relation angående Sampos verksamhet, afgifven af dess befälhafvare, komitémedlemmen Melan.

Fördelarna af en isbrytare med propeller i såväl fören som aktern äro i korthet

att densamma på ett vida effektivare sätt bryter fast is, äfven om denna är betäckt af ett tjockt lager af snö;

att is- och snösörja vare sig i form af ett band eller uppfyllande en gammal ränna icke utgör något hinder af betydelse i det att sörjan lätt bortföres af förpropellerns vattenströmmar;

att densamma förmår genomgå äfven grofva packisband af betydande utsträckning, ehuru härtill naturligtvis erfordras tid och bränsle;

att dess manöverfärdighet är synnerligen god, hvilket är af stor betydelse såväl vid fartygs assistering som vid arbete i hamnarna, längs kajer m. m.

Med en isbrytare af denna konstruktion bör man öfverhufvudtaget kunna genomgå hvilket isband som helst, blott maskinkraften är tillräckligt stor. Såsom bevis härpå må anföras det kända förhållande att den ryska isbrytaren Jermak särskilda gånger under midvintern brutit sig väg genom Finska vikens isar ända till Cronstadt. Jermaks totalkraft är visserligen flere gånger större än Sampos, men, då kraften af dess förpropeller, hvilken just vid isbrytningsarbetet spelar hufvudrollen, är proportionsvis mycket för liten kan med säkerhet antagas att samma effekt skulle kunna erhållas genom användande af vida mindre totalkraft, om den blott vore lämpligare fördelad mellan för- och akterpropeller. I detta afseende har man vid byggande af Sampo i vida högre grad träffat den riktiga proportionen, hvarför densamma äfven utför ett jämförelsevis effektivare arbete än Jermak. Med en något större och starkare isbrytare än Sampo, förslagsvis med en maskinkraft af 4,000 hkr, fördelad jämt på för- och akterpropeller, torde det därför vara möjligt att uppehålla sjötrafik på Helsingfors, såvida isförhållandena ej äro exceptionellt svåra.

Det bör dock tilläggas att samtidigt som isförhållandena blifva besvärligare och isbrytaren starkare, äfven fordringarna på turbåtarnas kapacitet blifva större, hvarför det ej kan ifrågakomma att vid svåra isförhållanden andra än våra starkaste för vintertrafik byggda ångare eller ännu starkare sådana kunna användas till samarbete med isbrytaren.

En fråga af stor betydelse är huruvida *en* isbrytare skall blifva tillräcklig för den trafik, som kan väntas på Helsingfors eller om flere isbrytare borde anskaffas för ändamålet. Denna omständighet står i nära samband med frågan om hvilken väg af isbrytare vid fartygs inassistering till Helsingfors bör komma till användning. Under kalla vintrar torde Finska viken vara betäckt med sammanfrusen is ända till en linie mellan Porkkala udde och Nargö vid inloppet till Reval. Här-efter följer drifis, hvars natur helt och hållet är beroende af vindförhållandena, vid svagare vind ställvis afbruten af öppet vatten, vid starkare sammanpackad åt den kust, mot hvilken vinden blåser. I allmänhet torde man kunna antaga att isbrytaren måste möta turbåtarna på höjden af Nargö och att dess arbete här börjar. Ej sällan torde den dock måsta begifva sig ännu längre vesterut liksom fallet är med Revals isbrytare, hvilken här har sitt verksamhetsfält och ofta råkat i trångmål. Under senast förflutna vinter anträffades redan vid Dagerort svår packis, som påkallade Sampos assistens, men måste detta anses såsom ett exceptionellt fall, där man för öfrigt kan påräkna bistånd af statens i Hangö stationerade isbrytare. Däremot är det icke ovanligt att i följd af starka nordliga vindar hela ryska kusten från Dagerort till Nargö är blockerad af is, såsom t. ex. år 1893 en längre tid var fallet. Vid dylika fall är emellertid hafvet mot finska sidan öppet så att fartygen förbi Hangö kunna söka sig upp mot Porkkala. Vare sig man följer den ryska eller finska kusten åt torde det vara fördelaktigare att vid Porkkala ingå i skärgården än att förbi Årans grund söka sig in till Helsingfors. Visserligen förefaller det naturligare att man från Nargö hellre skulle välja den sistnämnda vägen, som är kortare. Då hafsisen utanför Helsingfors dock vanligen består af sammanpackad is som sammanfrusit och ligger orörlig under långa tider, hvaremot isen utanför Porkkala såsom lättare påverkad af vind och ström, är jämförelsevis rörlig, anses detta senare inlopp i allmänhet vara att föredraga. För svagare ångare erbjuder denna väg dessutom fördelen att från Porkkala endast behöfver genomgås fast skärgårdsis, som icke medför fara för isskjutning. Äfven här erfordras dock isbrytares assistens, då is och snö i gammal ränna ej sällan erbjuder svårigheter för vanliga fartyg. Då färden från Helsingfors hamn till Porkkala i öppet vatten tager i anspråk en tid af 2 timmar och fortsättningen förbi Nargö ungefär samma tid, kan denna sträcka vintertid, då assistering och bogsering erfordras, lätteligen taga i anspråk det dubbla antalet timmar och t. o. m. vid svåra förhållanden en hel dag. Då en isbrytare icke heller i kritiska fall kan åtaga sig assistens af mer än ett fartyg i sender kan med säkerhet förutses att en isbrytare icke är tillräcklig för uppehållande af trafik på Helsingfors under svåra isförhållanden utan att tvenne sådana

vore erforderliga. Enär det emellertid icke kan ifrågakomma att genast anskaffa tvenne kostsamma isbrytarefartyg, innan någon säker erfarenhet vunnits angående hvad ett sådant kan förmå uträtta, ber komitén att få framhålla att äfven *en* kraftig isbrytare utan tvifvel skulle vara till stor nytta för Helsingfors genom att blott möjliggöra obehindrad sjöfart under vanliga vintrar utan äfven inskränka tiden för trafikstagnationen under kalla vintrar.

Sedan komitén i det ofvanstående sökt ådagalägga att frågan om uppehållande af sjöförbindelse vintertid med Helsingfors icke numera kan anses stöta på några tekniska omöjligheter utan så att säga endast är beroende på användande af en eller flere isbrytare med tillräckligt stor maskinkraft, så har frågan i främsta rummet blifvit ett ekonomiskt spörsmål, huruvida hufvudstadens behof af sjöförbindelse vintertid är så betydande att det motsvarar de ekonomiska uppföringar, som för ändamålet måste göras äfvensom om någon möjlighet för planens realiserande förefinnes.

Främst må då framhållas det faktum, att landets hufvudstad ej blott i intellektuellt utan ock i ekonomiskt afseende blifvit en centralort för landet. I sådant afseende må följande siffror anföras:

Enligt en nyligen af Helsingfors handelsförening utgifven redogörelse angående importen och exporten under år 1899 anföras följande siffror angående utvecklingen af Helsingfors import och export:

År	Import i milj. mk	Export i milj. mk
1873	33,7	8,9
1875	50,0	8,2
1880	33,5	8,0
1885	24,7	5,0
1890	32,5	5,9
1895	34,7	9,0
1896	42,5	8,8
1898	60,0	7,8
1899	62,3	9,1

Vid granskning af denna tabell lägger man främst märke till den betydande ökningen af såväl import som export under senare tider. Isynnerhet är detta fallet med importen, som under ett decennium i det närmaste fördubblats. Detta sakförhållande vinner ytterligare bekräftelse genom följande uppgifter angående Helsingfors tullintrader tagna från Tullstyrelsens statistiska publikation om Finlands Handel och sjöfart.

År	Tullintrader i Helsingfors Fmk	Hela landets tullintrader Fmk	Helsingfors tull- intrader i % af hela landets
1890	6,501,951	23,3	27,9
1891	6,201,292	22,5	27,6
1892	5,871,612	20,1	29,2
1893	5,438,776	19,7	27,6
1894	6,017,424	23,0	26,1
1895	6,908,451	25,1	27,5
1896	8,636,004	29,1	29,7
1897	9,449,157	32,9	28,7
1898	11,710,086	37,5	31,2
1899	12,317,000	36,7	33,3

Såsom af tabellen framgår inflyter numera en tredjedel af landets tullintrader genom Helsingfors tullkammare, hvilket otvetydigt ådagalägger betydelsen af Helsingfors som importhamn. Stegringen i detta afseende under senaste tider har utan tvifvel varit föranledd af Helsingfors hamnbana och utvidgningsarbetena i dess hamnar, tillkomsten af varumagasinet m. m., hvilka åtgärder varit egnade att befordra importen af varor äfven till det inre af landet transito Helsingfors. Genom tillkomsten af en isbrytare skulle en ytterligare ökning af importen utan tvifvel blifva följden.

Däremot har exporten af varor från Helsingfors icke att uppvisa en motsvarande ökning. Siffrorna i den första tabellen utvisa nämligen att exporten under 1880 talet betydligt nedgått, ehuru densamma dock sedermera ånyo småningom uppnått sitt förra värde. Orsakerna till detta förhållande ligger utan tvifvel i den omständigheten att landets export till vesteuropeiska länder vintertid uteslutande går öfver Hangö och att i följd af Hangös direkta reguliera förbindelse med Vesteuropas hamnar exporten småningom i allt högre grad begynt använda denna väg hela året om. Till bevisande af detta förhållande införas följande tabeller angående exporten af smör och trådrullar.

Smörexporten.

År	Hela exporten i kg	Exporten öfver Hangö i kg	Hangö exporten i % af hela exp.	Exporten öfver H:fors
1890	8,016,292	4,094,351	51,1	—
1894	13,335,069	11,226,480	84,7	48,987
1895 netto	12,668,695	11,396,916	90,0	13,693
1896	13,010,337	12,205,971	93,8	10,623
1897	14,561,243	13,823,881	94,9	15,767
1898	12,380,203	11,831,088	95,6	10,650

Trädrulleexporten.

År	Hela exporten i kg	Exporten öfver Hangö i kg	Hangö exporten i % af hela exp.	Exporten öfver H:fors
1894	1,766,999	911,974	51,6	198,251
1895	2,289,941	1,343,684	58,7	151,169
1896	2,192,659	1,310,188	60,0	267,716
1897	1,810,710	1,209,126	66,7	135,680
1898	2,836,812	1,633,071	57,6	142,266

Äfven den ryska transitoimporten har hufvudsakligen gått öfver Hangö, såsom synes af följande tabell:

År	Öfver Hangö ton	Öfver H:fors ton	Öfver Åbo ton	Öfver Viborg ton
1894	5,311	107	—	—
1895	3,295	474	100	188
1896	4,991	803	85	651
1897	3,521	571	65	62
1898	4,139	234	604	684

Transitoexporten från Ryssland går nästan uteslutande öfver Hangö, men är tillsvidare ej af någon betydelse.

En fråga af ej ringa betydelse, då det gäller att bedöma de förutsättningar Helsingfors har för att blifva en vinterhamn, är om den finska exporten i framtiden skall komma att taga vägen öfver hufvudstaden. Frågan är dock beroende på så många osäkra faktorer att den svårigen kan för närvarande besvaras. Bland sådana faktorer må anföras den regelbundenhet en vintertrafik i Helsingfors i allmänhet och särskildt under svåra förhållanden kan ernå, statsverkets benägenhet för Hangö hamns vidare utveckling och bibehållande som stationsort för sina isbrytare, smörexportörernas fördel af en förändring af exportort m. m. Inom komitén hafva åsigterna i denna fråga ock varit delade i det en del medlemmar anse att smör-exporten med fördel och utan svårighet kunde flyttas till Helsingfors, andra åter hålla före att den, i betraktande af den större säkerhet för trafikens uppehållande Hangö äfven under de svåraste förhållanden erbjuder, bör fortsättningsvis koncentreras i Hangö. Frågan hör således till dem som endast den framtida erfarenheten kan besvara.

De fördelar, som Helsingfors som vinterhamn har att erbjuda framför Hangö, vore hamnens större rymlighet hvad beträffar kajer, magasin och hamnspår, hvarigenom man kan hoppas att de stagnationer som i följd af Hangös trånga hamnområde och vagnsbristen höra till ordningen för dagen, kunde undvikas; vidare funnes i Helsingfors tillgång till skeppsdocka, sliper och mekaniska verkstäder för

utförande af reparationsarbeten; slutligen bortföle järnvägstransport och lastningskostnader för alla varor destinerade till Helsingfors och transportlängden skulle minskas med 80 km för alla varor som måste passera Hyvinge. Å andra sidan bör framhållas att några trafik- och hamnumgälder tillsvidare icke betalas i Hangö hvarför lossning i Hangö ställer sig billigare, isynnerhet om man i Helsingfors, såsom troligt är, höjer hamn- och trafikavgifterna till fulla beloppet eller möjligen, i likhet med hvad fallet är i andra vinterhamnar, debiterar extra avgifter för att betäcka en del af omkostnaderna för isbrytaren.

För att erhålla någon uppfattning angående den nytta en isbrytares anskaffande skulle medföra för Helsingfors stad har komitén visserligen försökt anskaffa data angående de kvantiteter importerade varor, som vore att påräkna sjöledes, om Helsingfors vore öppen för trafik vintertid, men hafva dessa uppgifter varit alltför bristfälliga för att på desamma skulle kunna grundas någon beräkning. Räntabiliteten af en isbrytares anskaffande kan därför icke ens approximativt uppskattas. Visserligen skulle till staden inflytande trafik- och hamnavgifter komma att ökas, men anser en del af komiténs medlemmar att dessa inkomster icke skulle betäcka utgifterna för en isbrytare. Däremot lider det icke något tvifvel att den indirekta nyttan af sjöfartens öppenhållande vintertid i Helsingfors vore betydlig ehuru den är ännu svårare att i siffror angifva. Densamma kommer bland annat stadens affärsvärld och konsumenter, således hela landet till godo i form af reducerade järnvägsfrakter och magasinshyror samt minskade lagerräntor. Rörelsen i stadens hamnar vintertid skulle bereda arbetsförtjenst åt en mängd personer af kroppsarbetarens klass och möjliggöra den länge närda önskan att erhålla en ordentlig hamnarbetarekår, som hela året om skulle hafva sysselsättning. Den ökade verksamheten på sjöfartens område skulle verka impulsivt äfven på andra näringsgrenar, som däraf äro beroende o. s. v.

Då ett isbrytarefartyg af den storlek och konstruktion, som i det föregående angifvits, kostar minst $1\frac{1}{2}$ miljon mark i inköp och 125,000 mark i årsunderhåll är det väl icke tänkbart att detsamma kan anskaffas med mindre än att ett betydande statsunderstöd för ändamålet erhålles, förslagsvis $\frac{2}{3}$ af anskaffningskostnaden såsom Åbo stad i tiden erhöill för sina isbrytare. Staten skulle i gengäld kunna draga nytta af isbrytaren såsom reservbåt åt Sampo. Då Murtaja iföljd af sin föråldrade typ icke är lämplig härtill och dessutom börjar påkalla allt större reparationer, torde statsverket förr eller senare vara i behof af en stark reservbåt af samma konstruktion som Sampo. En dylik kunde dock undvaras om Helsingfors stad förbinder sig att i kritiska tider låta sin isbrytare vara Sampo behjälplig att uppehålla trafiken från Hangö. Visserligen kunde härtill anmärkas att under dylika tider Helsingfors isbrytaren kan hafva fullt upp att göra på sitt håll och att en dylik öfverenskommelse vore egnad att medföra förvecklingar. Då Sampo emellertid ej torde vara i behof af hjälp andra tider än då isförhållandena äro exceptionelt svåra, kan antagas att förhållandena samtidigt äfven medfört afbrott i trafiken

på Helsingfors. Skulle Sampo åter träffats af haveri, är det naturligt att reservbåten träder i stället där den lättast förmår uppehålla trafiken. Så vida isbrytaren för statens räkning uppehåller sig på annan ort än Helsingfors är det väl icke annat än rätt och billigt att statsverket ansvarar för driftkostnaderna under denna tid. Däremot tillkommer det Helsingfors stad att ansvara för underhållskostnaderna för isbrytaren under den tid, densamma är stationerad i Helsingfors och utför arbete för stadens räkning, vare sig sedan staden godtgör sig dessa kostnader genom särskilda afgifter eller genom en del af inflytande hamn- och trafikavgifter. Det kan väl icke anses annat än som en naturlig sak att en del af inkomsten från hamnen användes för dess öppenhållande vintertid, isynnerhet som inkomster härigenom tillskyndas staden direkte eller indirekte. Isbrytaren och hamnen, de höra väl om något tillsammans.

Härmed tror sig komitén hafva fullgjort sitt åliggande och föreslår att Fullmäktige för Helsingfors handelsförening ville verka därhän att Helsingfors stad skulle anskaffa en isbrytare af Sampos konstruktion, men med något större maskinkraft än denna. Härigenom skulle icke blott frågan om Helsingfors lämplighet till vinterhamn på praktisk väg utredas utan ock erfarenhet vinnas om vintertrafikens ekonomiska betydelse för hufvudstaden. Skulle emot förmodan resultatet ej blifva gynnsamt, har fartyget alltid sin användning som reservbåt i Hangö, i hvilket fall Styrelsen väl icke vore obenägen att ersätta de kostnader staden fått vidkännas för dess anskaffande. Skulle åter godt resultat följa, skall den vunna erfarenheten och trafikens behof utvisa i hvilken riktning vidare åtgärder för vintertrafikens säkerställande i Helsingfors böra företagas.

Helsingfors den 24 Maj 1900.

Edvin Bergroth.

Victor Ek.

L. Melan.

K. E. Palmén

Julius Tallberg.

Till Fullmäktige för Helsingfors handelsförening.

I skrifvelse af den 22 förlidne September hafva Herrar Fullmäktige med bifogande af ett komitébetänkande angående åstadkommande af en isbrytare för Helsingfors, om hvilket betänkande Herrar Fullmäktige i hufvudsak förenat sig, uppdragit åt ett utskott, till medlemmar hvari undertecknade utsetts, att inkomma med förslag beträffande den finansiella sidan af frågan.

Vid fullgörandet af detta uppdrag har hos utskottet i öfvervägande kommit, hurusom Hangö hamn, om ock med hänsyn till sitt geografiska läge väl lämpad till vinterhamn, deremot i andra afseenden lämnar så mycket öfrigt att önska, att det kräfvat ett tiotal miljoner mark att försätta hamnen och anläggningarna för trafiken i ett tillfredsställande skick.

Det var naturligt att man, då de första förslagen om anordnande af vintertrafik hos oss framträdde, icke ens tänkte på någon annan utgångspunkt än Hangö, hvilken såsom redan nämndes med afseende å dess geografiska läge syntes vara särskildt egnad dertill. Man kände då ännu icke till isbrytare af den konstruktion som Sampo, för hvilka genombrytandet af fast is medför jämförelsevis ringa svårigheter, och Helsingfors intog ännu icke samma framskjutna plats inom landets kommersiella lif som nu.

Men ju mer Helsingfors växer till äfven i kommersiellt och industriellt afseende, ju mer kapital och kommersiella krafter koncentreras härstädes, ju mer i staden tillgöres för handelns underlättande, desto mer berättigade och framför allt naturliga blifva äfven krafven på att Helsingfors icke skjutes åt sidan, då fråga är om vintertrafiken. Ty om ock Helsingfors med afseende å det geografiska läget icke kan täfla med Hangö, erbjuder den i stället åt trafiken fördelar, som på sistnämnda ort endast med enorma uppoffringar kunna erhållas.

Det har visat sig äfven annorstädes, att de små orterna, hvilka fördelar de än erbjuda enbart från kommunikationssynpunkt, dock icke kunna täfla med de kommersiella centra. Så t. ex. i Danmark, där Köpenhamn förblifvit hufvudorten för smörexporten, oaktadt vägen från Esbjerg till England är hälften kortare, hvarutom hamnen i Esbjerg alltid är isfri.

Då den af Herrar Fullmäktige för handläggning af själfva hufvudfrågan tillsatta komitén, under återopande af befälhafvaren på Sampo, kapten Melans yttrande, kommit till det resultat, att anordnandet af vintertrafik på Helsingfors icke möter så stora svårigheter, som hittills allmänt antagits, har utskottet, som icke har anledning eller nödig kompetens att uttala sig beträffande den tekniska delen af frågan, funnit sig kunna tillstyrka komiténs uttalande derom att spörsmålet om Helsingfors lämplighet till vinterhamn borde på praktisk väg utredas, hvilket åter enligt utskottets tanke lämpligen skulle ske innan beslut fattas om de kostsamma arbeten, som äro ifrågasatta för Hangö hamns utvidgning.

Ett förslag i antydt afseende borde utan tvifvel kunna påräkna bifall, hälst en ny stark isbrytare dock antagligen efter något år måste för statsverkets räkning anskaffas och det endast vore nödigt att gå i författning härom något år tidigare än eljes blefve fallet. Denna nya isbrytare skulle i sådan händelse stationeras i Helsingfors och äfven om den i nödfall kunde beordras till Hangö och sålunda tjänstgöra såsom reservbåt åt Murtaja och Sampo, så vunnes dock en lösning af frågan, huruvida Helsingfors är lämplig såsom vinterhamn eller icke. I det förra fallet skulle de ifrågasatta utgifterna för Hangö hamns utvidgning kunna

statsverket besparas; i det senare skulle statsverket utan tvekan kunna besluta sig för dem.

Emellertid vore denna anordning, hvilken för att lämna ett pålitligt, vare sig positivt eller negativt resultat, enligt utskottet tanke, borde fortgå i tre års tid, med en isbrytare af minst samma styrka som Sampo, — oafsedt kostnaden för den nya isbrytarens anskaffande — förenad med en betydande årsutgift, som beräknats till 125,000 mark, men enligt utskottets tanke för säkerhets skull borde upptagas till 150,000 mark.

Härvid uppställer sig frågan, huruvida och till huru stor del Helsingfors stad borde deltaga i denna kostnad.

Öfver hufvud får den fördel icke skattas för högt, som en ort har af att ny trafik ledes öfver densamma, om detta sker hufvudsakligen endast speditiousvis, med nedsättande af eller befrielse från hamnavgifterna.

Men vid frågan om öppenställande vintertid af stadens hamn — jämte Hangö hamn eller eventuellt i stället för denna — förbinder sig dock ett så betydande intresse, att utskottet anser staden kunna och böra förbinda sig att, i händelse en af statsverket anskaffad isbrytare förlägges till Helsingfors, i tre års tid bekosta isbrytarens underhåll m. m., dock icke med mer än 150,000 mark om året.

På grund af det anförda får utskottet vördsamt föreslå att Herrar Fullmäktige måtte hos Stadsfullmäktige göra framställning derom:

att Sadsfullmäktige till Kejsarliga Senaten ingifva ansökan om förläggande till Helsingfors under försöksvis tre år, för upprätthållande af vintertrafik derstädes, af en isbrytare af minst samma styrka som Sampo samt tillika förbinda staden att i tre års tid bekosta isbrytarens underhåll m. m. med högst 150,000 mark om året.

Helsingfors i November 1900.

Julius Tallberg.

Viktor Ek.

Alfred Norrmén.

Paul Sinebrychoff.

Emil Schybergson.

HAMN Kontoret

i

Helsingfors

den 24:de Febr. 1901.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 12.

Till affordratt yttrande öfver härvarande handelsförenings förslag, att Stadsfullmäktige skulle „till Senaten ingifva ansökan om förläggande till Helsingfors under försöksvis tre år, för upprätthållande af vintertrafik derstädes, af en isbrytare af minst samma styrka som Sampo samt att tillika förbinda staden att i tre års tid bekosta isbrytarens underhåll m. m. med högst 150,000 mark om året“ får vördsamast jag anföra följande:

Vid bedömande af förslaget om vintertrafik på hufvudstaden böra följande frågor upptagas till besvarande: 1:sta huruvida sådan trafik är möjlig, 2:dra om trafiken kan upprätthållas regelbunden och 3:dje om densamma kan blifva så liflig, att de stora uppoffringar, hvilka äro ifrågasatta, verkligen skola löna sig.

Den första frågan kan besvaras jakande, om man har tillräckligt starka isbrytare, hvilka under svåra isförhållanden kunna taga emot fartygen till och med långt vester om Nargö, mången gång i sigte af Dagerort samt åter assistera ut dem kanske lika långt. Detta kommer dock att blifva mycket tidsödande och skall ovilkorligen mången gång taga flera dagar i anspråk. Om vindarna äro sydliga och öppnare vatten således är att påräkna längs ryska sidan är navigeringen lättare, emedan man kan hafva ganska god ledning af de ryska fyrarne, men i så fall är forcering in hit svårare då isen är hoppackad mot finska kusten; äro vindarna åter nordliga och man skall försöka taga sig fram utmed finska kusten, har man, på sträckan Hangö--Porkkala och särskildt utanför sistnämnda fyr, mycket vanskligt att klara den massa dels öfver- dels undervattensgrund, som besvära farvattnet, isynnerhet som kompasserna utanför Jussarö äro mycket osäkra samt Hangö, Jussarö och Porkkala fyrar, äfven om luften är så klar att dessa fyrar äro sigtbara, icke gifva tillräckligt goda krysspejlingar för bestämmande af huru nära kusten man kan gå. Är man dock en gång väl i Porkkala och vill derifrån begagna skärgårdsvägen för att hafva mera jemn is, skall man, såsom det framgått af de under senaste vintrar verdstälda isundersökningarne, finna, att man åtminstone på sträckan Röda kon, Kytö, Rysskär, Rönnskär, har mer eller mindre svåra packisband, hvilka måste genombrytas icke tvärs öfver utan hufvudsakligast i längdriktningen. Här af framgår således, att man under svåra isförhållanden kommer att stöta på hinder, hvilkas öfvervinnande alltid skola taga dryg tid i anspråk samt till och med kunna visa sig ööfvervinneliga. Under blidare vintrar åter är navigationen på Helsingfors, då fyr-

skeppen äro intagna samt regn- och snötjockor höra till ordningen för dagen, alltid svår och riskabel i jämförelse med den till Hangö. — Då jag nödgats sålunda uttala mig om vintertrafiken i allmänhet, har jag ock dermed besvarat frågan om dess regelbundenhet, ty för att få en sådan till stånd så länge det är möjligt och exempelvis ett par gånger i veckan, böra åtminstone tvenne isbrytare finnas för att assistera enhvar ett af de alternerande fartygen, sålunda att den ena isbrytaren ligger ute i närheten af Hangö för att mottaga ankommande och den andra är till hands här för att till öppet vatten följa utgående fartyg. För att nu förefintliga fartyg skola medhiinna veckoturer på Helsingfors, få deras resor dock icke sträcka sig utom Östersjön, men om man, hvilket jag tar för gifvet, äfven afser regelbunden trafik på England, bör man komma ihåg att de två fartyg, hvilka för närvarande upprätthålla denna trafik, mellan ankomst till Hangö och afgang derifrån icke hafva mera tid än högst tre dygn. Men denna tid är för kort för att under isförhållanden, hvilka icke ens behöfva vara så synnerligen svåra, hinna med isbrytarehjälp arbeta sig in hit, härstädes lossa och lasta samt åter härifrån forcera sig ut. Kommer så litet tjocka till, kan turens regelbundenhet ohjelpigen äfventyras, hvilket ej behöfver ifrågakomma i Hangö, derifrån man under huru tjock luft som helst kan med *en* kurs ifrån molon komma direkte ut i öppen sjö. Skall således denna trafik kunna dragas öfver till Helsingfors, kan densamma för en tur i veckan icke upprätthållas regelbundet med färre än tre ångare.

Vid besvarande af den tredje frågan bör jag framhålla, att vi, den dag som är, icke hafva tillräckligt många fartyg, så bygda och utrustade att de skulle kunna under svåra isförhållanden följa efter våra isbrytare, för att etablera regelbunden vintertrafik på hufvudstaden. Det finnes nemligen uti vårt land, som dock utan skryt i hela Europa eger de för sådan trafik bästa fartygen, icke flere än 11, hvilka kunde anses lämpliga härtill. Dessa äro: Arcturus, Polaris, Wellamo, Oihonna, Bore II, Poseidon, Urania, Astræa, Baltic, Aegir och Virgo. Af dessa äro tre afsedda uteslutande för Åbo trafiken, tre skola nära nog på timmen göra sina turer från Hangö och kunna således icke riskera någon afstickare så långt in i Finska viken, som till vår hamn, en är för ett par år bortfraktad på andra sidan Atlanten och en ligger under vintern i reserv i Hangö, för den händelse att något skulle klicka med turbotarna på England. Då, af de återstående, en går regelbundet mellan Stettin och Hangö, finnas endast tvenne, hvilka för närvarande kunde vara disponibla för trafiken på vår hamn och inga tecken tyda på att under en öfverskådlig framtid ansträngningar skola komma att göras för ökande af landets vinterflottilj. För en tur i veckan kunna dock icke så stora uppoffringar, som ifrågasatts anses lönande.

Då emellertid nu föreliggande förslag hufvudsakligast afser anställande af försök bör jag framhålla, att vi redan hafva en tioårig erfarenhet af isbrytarehjälp uti vår hamn. Såsom känt har nemligen regeringen beredvilligt ställt statens isbrytare till disposition för hufvudstadens senhöst- och vintertrafik så länge dessa fartyg

kunnat undvaras i Hangö samt vederbörande sjöfarande och trafikanter hafva under denna tid nogsamt haft sig bekant, att så länge intet förspörjes om ishinder i Hangö, isbrytarehjelp funnits att påräkna i Helsingfors. Härigenom har ock höstseglationen härstädes blifvit så långt utsträckt att man i allmänhet numera räknar hela Dec. såsom en månad med öppen seglation på vår hamn. Under våren åter har, isynnerhet sedan Sampos tillkomst, det icke inträffat att man icke skulle fått assistance af statens isbrytare så snart något fartyg varit hitdestineradt och man anhållit om isbrytares hitsändande. Men till någon egentlig vintertrafik har det likväl icke velat arta sig, hvilket framgår af följande tabell öfver isbrytarens afgang från vår hamn och det antal fartyg, som hitkommit efter 1:sta Januari:

År 1891 lemnade isbrytaren hamnen den 9 Januari, intet fartyg anlände efter 1:sta;

” 1892	”	”	”	”	5	”	”	”	”	”	”
” 1893	”	”	”	”	5	”	”	”	”	”	”
” 1894	”	”	”	”	2	”	”	”	”	”	”
” 1895	”	”	”	”	13	”	1	”	”	”	”
” 1896	”	”	”	”	7	”	1	”	”	”	”
” 1897	”	”	”	”	12	”	5	”	”	”	”
” 1898	”	”	”	”	7 Februari	7	”	”	”	”	”
” 1899	”	”	”	”	26 Januari	14	”	”	”	”	”
” 1900	”	”	”	”	10	”	1	”	”	”	”

Af denna tabell framgår att vi endast under Januari 1899 hade ett nämnvärdt antal fartyg, nemligen 14, men då var äfven isbrytaren här till den 26 i samma månad och den ökade trafiken berodde antagligen på den ovanligt stora importen under senhösten 1898, som icke kunde slutföras under December och därför utsträcktes in i Januari. Dessutom tillät äfven Finska Ångf. Aktiebolaget dåförtiden sina Stockholms—Hull och Stettiner båtar att utsträcka sina turer ända hit, men enligt uppgift hafva ringa intrader på resorna hit och farhågan för äfventyrande af turernas regelbundenhet tvingat bolaget att upphöra härmed. I år hafva vi haft en exceptionelt mild vinter, så att „Murtaja“ kunde qvarligga här till den 16 innevarande Februari och Sampo finnes fortsättningsvis i hamnen till trafikens tjänst, men det oaktadt hafva sedan nyåret icke flera än nio fartyg hit anländt och dessa hafva utgjorts af Helsingfors Ångf. Aktiebolags ångare Aegir och Baltic, hvilka med erkännansvärd punktlighet fullgjort sina turer alternerande en gång i veckan. Detta är dock icke något bevis för vintertrafikens på vår ort hvarken möjlighet eller nytta, ty, om någonsin hade väl en sådan vinter bordt mana rederierna att försöka låta sina fartyg gå hit, men antagligen är icke behovet af trafik hit så stort, att det lönat sig denna tid af året och, såsom redan sagts, finnas ju icke så många fartyg rustade för vintertrafik, att flera än tvenne, högst tre om Virgo medräknas, kunde vara lediga för trafiken på vår ort.

Såsom af det föregående framgår, kan jag icke hysa några stora förhoppningar om en regelbunden vintertrafik på hufvudstaden. Härmed har jag dock icke velat säga, att icke ansträngningar borde göras att förkorta vinteruppehållet till det kortast möjliga och i sådant afseende finner jag det helt naturligt, att staden skulle förbinda sig til en del uppoffringar. Emedan likväl statens isbrytare äro här stationerade och dessa af denna anledning en tid böra kunna få påräknas för ortens trafikbehof, borde, i händelse staten anskaffar en tredje isbrytare och man kan utverka att denna får här qvarblifva så länge den icke oundgängligen behöfves i Hangö, en viss dag fastställas efter hvilken staden med tillräckligt belopp per löpande dag skulle bestrida kostnaden för denna isbrytare. Den dag, från hvilken jag skulle vilja medgifva ersättning åt isbrytaren borde vara 10:de eller tidigast 5:te Januari eller också från den dag vid vinterns början, då en isbrytare behöfves i Hangö samt, vid seglationens öppnande, för hvarje dag från isbrytarens hitkomst intill dess två isbrytare icke vidare behöfvas i Hangö. — Att den rabatt på hamn- och trafikavgifter, som för närvarande beviljas under tiden 15 December—1 Maj och som tillkom för att uppmuntra vintersjöfarten på vår ort, utan att den dock visat sig medföra åsyftad verkan, icke vidare skulle komma ifråga, anser jag alldeles sjelffallet. — Remisshandlingarna återgå härjemte.

Oscar Vilh. Andstén.

Hamnkapten.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 7 Mars 1901.

N:o 90.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Stadsfullmäktige inlemnad skrift af den 15 December sistlidet år hade Helsingfors Handelsförenings Fullmäktige, biläggande tvenne tryckta betänkanden, hos Stadsfullmäktige hemställt att Fullmäktige ville besluta att till Kejsarliga Senaten ingå med ansökning om förläggande till Helsingfors under försöksvis tre år, för upprätthållande af vintertrafik härstädes, af en isbrytare af minst samma styrka som Sampo, samt förbinda staden att i tre års tid bekosta isbrytarens underhåll m. m. med högst 150,000 mark om året, och beslöto Stadsfullmäktige den 21 i samma månad hållet sammanträde remittera ärendet till Drätselkammaren för inhemtande af Kammarens utlåtande deri.

För fullgörande häraf ansåg Kammarkaren nödigt erhålla Hamnkontorets yttrande i frågan; och har Kammarkaren nu fått emottaga sådant af det innehåll, kontorets skrifvelse till Kammarkaren för den 24 nästvikne Februari närmare anger, hvilken härmed jemte remissakten till Stadsfullmäktige öfversändes.

Af denna skrifvelse framgår, att Hamnkontoret synes hysa starka tvifvelsmål i frågan, isynnerhet från nautisk synpunkt betraktad. Och då Kammaren, hvilken för sin del främst anser sig böra fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet å de icke ringa svårigheter för reglering af stadens budget, som en extraordinarie utgift af ända till 150,000 mark i tre års tid skulle förorsaka, klarligen icke kan lemna något sakligt yttrande uti ett för Kammaren så främmande ämne som det föreliggande, men all möjligen till buds stående utredning emellertid borde införskaffas, innan ärendet afgöres, får Kammaren härmed vördsamt endast hemställa, huruvida ej skäl föreläge, att underställa spörsmålet Helsingfors Skeppsbefälhafvareförenings pröfning och af denna fackmannakorporation anhålla om utlåtande i ärendet.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

SKEPPSBEFÄLHAFVAREFÖRENINGEN

i

Helsingfors

*Helsingfors,
den 6 Februari 1902.*

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 12.

Medelst skrifvelse af den 12 sistlidne Mars hafva Herrar Stadsfullmäktige anhållit om Skeppsbefälhafvareföreningens yttrande rörande ett af Helsingfors Handelsförening väckt förslag beträffande upprätthållande af vintertrafik på Helsingfors; och får Skeppsbefälhafvareföreningen, som först under nyss ingångna arbetsår kunnat företaga detta ärende till slutlig pröfning, i omförmäldt afseende anföra följande:

Det torde ej kunna förnekas att upprätthållandet af vintertrafik på Helsingfors till och med under normala isförhållanden är förenadt med jemförelsevis stora svårigheter och uppoffringar. Medan Hangö med dess öppna läge vid Östersjön är och förblifver den lämpligaste punkt å Finlands kust, hvarifrån reguliär vinterkommunikation med vesteuropeiska hamnar kan uppehållas, erbjuda ismassorna utanför Helsingfors sådana svårigheter för trafiken att stadens lämplighet som vinterhamn starkt kan ifrågasättas. Det kan med all sannolikhet antagas att genom Finska vikens afsmalnande i trakten mellan Porkkala och Hangö en sammanpackning af isen derstädes tidtals eger rum, så stark att fartyg af vanlig typ icke kunna motstå densamma. Såsom exempel på de faror, hvilka till följd af isskrufning hota trafiken i dessa farvatten, må nämnas ångaren Express bekanta resa från Hangö till Reval år 1899, då nämnda fartyg, oaktadt detsamma assisterades af isbrytaren Sampo,

svårt ramponerades genom ismassorna i trakten af Nargö. Flere af de till Reval vintertid destinerade ångarena kafa af enahanda orsak lidit haveri eller gått förlorade; och ofta nog har Revals isbrytare blifvit fastsittande i isen, ur stånd att lemna fartygen nödig assistens.

Hvad särskildt beträffar farleden Porkkala—Helsingfors, hvilken franhållits såsom den lämpligaste inloppsfarleden till hufvudstaden vintertid, så har någon egentlig isforcering med tillhjälp af isbrytare icke utförts å denna led, hvadan något på erfarenhet grundadt utlåtande rörande densammas ändamålsenlighet icke kan afgifvas. Då emellertid en stor del af denna farled ligger öppen för de påträngande packisbanden, är det dock antagligt att betydande svårigheter här skulle möta till och med vid forcering af isbrytare.

Oaktadt dessa ogynsamma omständigheter kan det likväl ingalunda påstås att vintertrafik på Helsingfors skulle stöta på hinder, som vore ööfvervinneliga. På grund af härutinnan vunnit erfarenhet kan Skeppsbefälhafvareföreningen tvärtom göra gällande, att en sådan trafik vore möjlig och säkerställd, under förutsättning att minst tvenne isbrytare af Sampos typ, men med något kraftigare maskin kunde anskaffas samt att tillräckligt antal för vintertrafik utrustade ångare stode till disposition. Utan tvifvel skulle dock äfven *en* isbrytare af stark konstruktion, stationerad i Helsingfors, kunna vara till nytta genom att inskränka tiden för trafikuppehållet under vintern och möjliggöra obehindrad sjöfart under särskildt gynsamma vintrar.

Hvad åter den ekonomiska sidan af denna fråga vidkommer anholder föreningen, ehuru densamma icke kan tillmäta sig någon kompetens i detta afseende, att äfven härutinnan få framhålla några synpunkter. Emedan storleken af Helsingfors stads import och export under vintermånaderna icke på förhand låter sig ens närmelsevis beräknas, föreligga icke några kalkyler rörande stadskassans eventuella inkomster genom en sådan vintertrafik. Dock torde det, i betraktande af hufvudstadens nuvarande trafikbehof, vara temmeligen sannolikt att staden härvid skulle drabbas af en årlig förlust, i det att inflytande hamn- och trafikavgifter icke komme att förslå ens till betäckande af de utgifter staden skulle ikläda sig genom att garantera det till 150,000 mark beräknade årsunderhållet för en statens isbrytare. Jemväl kan det med fog ifrågasättas huruvida en vintertrafik på hufvudstaden under nuvarande förhållanden komme att lemna ett ekonomiskt resultat i betraktande af de oerhörda omkostnader, som dermed äro förbundna. Utom förenämnda underhållsbidrag böra bland dessa kostnader observeras räntan å isbrytarens värde med c:a 75,000 mark, förhöjda fraktsatser och assurancespremier för fartyg och last, statsubvention till betydligt belopp åt privatrederier för vinterångare m. m. Vid sådant förhållande är det mycket antagligt att varor, importerade till Helsingfors, skulle fördyras i långt högre grad än vid transport öfver Hangö per jernväg. Landets smörexport torde äfven under alla förhållanden komma att gå öfver Hangö, som erbjuder de säkraste garantierna för en regelbunden sjöförbindelse med utlandet; och någon passageraretrafik till Helsingfors kan under vintern knappast påräknas.

Dessutom är att beakta, att Hangö och Helsingfors betydligt närma sig hvarandra genom kustbanans tillkomst och att Hangö derigenom så att säga blifvit hufvudstadens naturliga vinteruthamn för såväl person- som godstrafik. Efter det denna bana upplåtits för trafik kan det åtminstone med säkerhet påstås att frakten öfver Hangö ställer sig billigare och säkrare än genom en mer eller mindre äfventyrlig vintersjöfart på Helsingfors.

På grund af hvad Skeppsbefälhafvareföreningen ofvan haft äran anförä, har föreningen ansett sig icke kunna tillråda staden att under nuvarande förhållanden påtaga sig nu ifrågakomna utgift för upprätthållande af vintertrafik på Helsingfors — ett experiment, som otvifvelaktigt skulle medföra felslagna förhoppningar och förluster. Om deremot genom statsverkets försorg en isbrytare anskaffades, som skulle stationeras härstädes, för att så länge naturförhållandena sådant medgifva, upprätthålla vintertrafik till Helsingfors, så borde enligt föreningens åsigt staden lemna skäligt bidrag till isbrytarens underhåll, dock icke öfverstigande inkomsten för härigenom inflytande hamn- och trafikavgifter.

Jemte det Skeppsbefälhafvareföreningen såsom ytterligare stöd för sin ofvan uttalade åsigt får åberopa de af Hamnkaptenen O. V. Andstén uti hans till Drätselkammaren afgifna yttrande af den 24 sistlidne April i öfrigt framhållna skäl, får föreningen derhos anmäla, ej mindre, att befälhafvarene å de tvenne ångare (Arc-turus och Polaris), som för närvarande förmedla den reguliera vintertrafiken mellan Hangö och England, sjökaptenerna Edvin Hjelt och J. A. Rosqvist, uti till föreningen aflåtna skrifvelser yttrat sig i denna fråga och dervid i allo förenat sig om det af Hamnkaptenen Andstén i saken gjorda uttalande, än äfven att kaptenen Andstén icke inom föreningen deltagit i behandlingen af nu föreliggande ärende.

De Stadsfullmäktiges förberörda skrifvelse bilagda handlingar återställas härjemte.

På Skeppsbefälhafvareföreningens vägnar:

Teodor Hjelt.

v. ordf.

John Ugglä.

Utskottsbetänkande i fråga om nya stadgar för Maria sjukhus.

Sedan Stadsfullmäktige i skrifvelse af den 6 september 1898 uppdragit åt Helsovårdsnämnden att till Fullmäktige inkomma med förslag till sådana ändringar i och tillägg till gällande stadgar för Maria sjukhus, som i öfverensstämmelse med ett i sagda skrifvelse åberopadt utskottsbetänkande kunde ifrågakomma (*tr. handl. n:o 22 för 1898*), har Helsovårdsnämnden jemte skrifvelse af den 11 november 1901 till Fullmäktige öfverlemnadt ett af Nämnden utarbetadt förslag till nya stadgar för sjukhuset (*tr. handl. n:o 3 för 1902*). Vid sammanträde den 14 sistlidne februari hafva Fullmäktige derpå åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige afgifva betänkande i ärendet.

Vid behandlingen af ärendet har utskottet varit ense med Helsovårdsnämnden derom att någon utredning om de sjukes hemorts rätt icke borde vid deras intagning i sjukhuset inforas. Frågan om persons hemorts rätt är i fattigvårdsärenden af vikt uteslutande med afseende å den *legala* fattigvården och förnämligast så till vida som underhållet af person, den der inom två år efter det han blifvit medlem af annan kommun, eller såsom vanför, eller efter fyllda femtio år, faller den *legala* fattigvården till last, åligger i första fallet den kommun, hvilken han senast i två års tid eller deröfver tillhört, och i de senare fallen den, hvilken han tillhört vid inträffad vanförhet eller då han fylde femtio år (§§ 20 och 22 i förordningen angående allmänna fattigvården af den 17 mars 1879). Den *legala* fattigvårdspåligten omfattar åter endast „minderåriga, vanskinniga, vanföra samt af långvarigare sjukdom eller ålderdomssvagheter lidande, hvilka sakna omvårdnad af annan“ (§ 2 i åberopade förordning). Allenast för den dessa personer lemnade vården är alltså kommun, inom hvilken vårdad har sitt hemvist, berättigad att af annan kommun, der den vårdade har hemorts rätt, erhålla godtgörelse. I Maria sjukhus lemnas likväl i allmänhet icke sjukvård åt personer, hörande till ofvan omordade kategori — de egentliga fattighjonerna —, utan vårdas dessa i kom-

munens fattiggård och de med fattiggården förenade sjukanstalterna. Vid sådant förhållande synes det också utskottet vara tillfylles att vid intagningen i sjukhuset allenast den sjukes egenskap af medlem utaf Helsingfors kommun konstateras.

Ehuru afdelningarna i Maria sjukhus — förutom epidemiasfdelningen — äro afsedda väsentligen för de fattiga och mindre bemedlade bland stadens befolkning, får dock vid afgörandet deraf, om sjuk bör erhålla plats å sjukhuset eller ej, afseende icke fästas uteslutande vid dennes af fattigvården intygade medellöshet, utan bör intagningen ske med beaktande äfven af den sjukes mer eller mindre trängande behof af sjukhusvård, hvilket åter endast läkaren kan pröfva. Med hänsigt härtill och då, såsom redan nämnt, insjuknade fattighjon i allmänhet icke böra intagas å sjukhuset, utan inrymmas i fattiggården och dess sjukanstalter, har utskottets flertal för sin del förenat sig om att föreslå följande lydelse af 1, 2 och 3 §§ i stadgarna:

§ 1.

Maria sjukhus består af a) en afdelning för epidemiska sjukdomar; b) en afdelning för inre medicinska sjukdomar; och c) en kirurgisk afdelning.

Å afdelningen för epidemiska sjukdomar, som afser att genom intagning på sjukhus motarbeta smittosamma sjukdomars utbredning i staden, intagas med hänsyn härtill, oberoende af förmögenhetsförhållanden, personer lidande af skarlakansfeber, messling, difteri, fläcktyfus och koppor.

Å medicinska och kirurgiska afdelningarna, hvilka afse att med sjukvård betjena företrädesvis den fattiga och mindre bemedlade delen af stadens befolkning, intagas personer lidande af sådan akut eller kronisk sjukdom, som påkallar vård å sjukhus, i främsta rummet fattiga, hvilka äro berättigade att erhålla sjukvård på stadens bekostnad och icke böra intagas på lasarettet vid stadens fattiggård, samt derefter, i mån af utrymme och sjukdomens beskaffenhet, äfven andra mindre bemedlade af stadens innevånare.

Intagningen af sjuke ankommer på sjukhusets öfverläkare enhvar på sin afdelning, och ega öfverläkarene härvid taga hänsyn såväl till den sjukes intygade fattigdom som till sjukdomens beskaffenhet och derpå beroende större eller mindre nödvändighet af sjukhusbehandling äfvensom till möjligheten af att på annat sätt bereda den sjuke nödig vård. Vid i öfrigt lika förhållanden tillkommer den medellöse företrädare.

Personer, lidande af kolera, venerisk sjukdom eller sinnessjukdom, intagas icke å Maria sjukhus.

§ 2.

För sjukvård å Maria sjukhus erlägges en af Stadsfullmäktige på helsovårdsnämndens och sjukhusstyrelsens förslag fastställd dagafgift, derest icke friplats eller nedsättning till half afgift, på grund af rekommendation af fattigvården, beviljats. Sjuk,

hvilken blifvit intagen såsom betalande, kan, efter fattigvårdens hörande, om vederbörande öfverläkare pröfvar sådant erforderligt, öfverföras på friplats eller beviljas nedsättning till half afgift.

§ 3.

Anmälan om intagning i sjukhuset bör af den sjuke själf, eller genom ombud, göras å sjukhuset på derför bestämd mottagnings tid, hvarvid skall inlemnas prestbetyg om den sjuke samt, ifall ombud anlitas, läkareintyg angående sjukdomens beskaffenhet.

Har den sjuke ej af fattigvården förordats till erhållande af friplats, skall i förskott erläggas en månads sjukvårdskostnad eller ingifvas en af husbonde, arbetsgifvare eller annan känd person utfärdad förbindelse, innefattande ansvarighet för afgiftens erläggande.

Likväl må dessa bestämmingar icke anses vara ovilkorliga i fråga om hastigt, svårt sjukdomsfall, olycksfall eller vid rådande epidemi.

Godkännens förestående lydelse af §§ 1 och 2, kan § 5 i Helsovårdsnämndens förslag bortlemnas.

I § 9 torde uti mom. 5 efter „inredning“ tilläggas „såvidt härför beviljade anslag ej öfverskridas“ samt i följande mom. efter „anskaffande“ tillfogas „enligt fastställd stat“. Tredje mom. från slutet af §:en torde åter förfullständigas med tillägget „under förutsättning dock att kommunen ej härför betungas med någon kostnad utöfver stat“.

Hvad slutligen dagavgifterna för sjukvården beträffar, så utgöra dessa för barn från 50 penni till 3 mark, efter läkarens pröfning; för fullvuxen person från Helsingfors kommun 1 mark i allmän sjuksal; för fullvuxen person från annan kommun 1 mark 50 penni likaledes i allmän sjuksal; samt för person i enskildt rum 2—5 mark enligt läkarens bedömande. Å epidemifdelningen har afgiften för barn äfven i enskildt rum varit högst 3 mark. Den faktiska kostnaden för hvarje sjukvårdsdag har tidigare beräknats utgöra ungefär 4 mark 17 penni för den epidemiska och 2 mark 57 penni för den medicinska afdelningen. — Utan att vilja underkänna betydelsen af de skäl, som af Helsovårdsnämnden anförts för ifrågavarande afgifters bibehållande vid deras nuvarande belopp, anser dock utskottet dessa afgifter kunna utan olägenhet höjas något närmare berörda faktiska kostnad eller förslagsvis till 2 mark för fullvuxen person och hälften deraf för barn, vårdade i allmän sjuksal, att utgå derest icke nedsättning till half afgift eller friplats på grund af § 2 här ofvan beviljades. Dagavgiften för plats i enskildt sjukrum skulle åter lika för alla afdelningar bestämmas till 2—5 mark, efter läkarens pröfning.

Utskottet får alltså värdsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville fastställa föreliggande förslag till stadga för Maria sjukhus med de ändringar, utskottet ofvan förordat; samt

att Stadsfullmäktige ville bestämma dagavgiften för plats i sjukhuset till 2 mark för fullvuxen person och hälften deraf för barn, vårdade i allmän sjuksal, att utgå derest icke nedsättning till hälften här af eller friplats på grund af § 2 i sjukhusets stadgar beviljas, samt till 2—5 mark, efter läkarens pröfning, för plats i enskildt sjukrum, lika för alla afdelningar vid sjukhuset.

En reservation närslutes.

Helsingfors, i mars 1902.

J. W. Runeberg.

Ludvig Clouberg.

F. Stjernvall.

Reservation.

Då jag icke i allo kunnat förena mig om det af utskottet afgifna förslag till nya stadgar för Maria sjukhus, anser jag mig här i korthet böra angifva min skiljaktiga åsigt.

Enligt mitt förmenande bör ändamålet med Maria sjukhus främst vara att tillgodose behovet för stadens legala sjukhusvård samt den frivilliga sjukhusvård staden genom särskilda bestämmingar i det den 23 okt. 1896 fastställda reglemente för fattigvården i staden åtagit sig att fullgöra. Stadens förpligtelser härutinnan inskränka sig således egentligen till att vid inträffande epidemier genom intagning i stadens sjukhus i möjligaste mon söka motvärka smittans spridande, samt att bereda sjukhusvård åt dem af stadens fattiga, hvilka icke i afseende å helförsörjning äro intagna å stadens fattiggård, men emellertid äro i behof af sjukhusvård. Först därefter, och sedan dessa förpligtelser blifvit fullgjorda, synes kommunens sjukhus i mon af utrymme böra upplätas för intagning af andra, företrädesvis mindre bemedlade personer, de der icke kunna erhålla tillfredsställande sjukvård i hemmet.

Dessa principer finnas äfven uttalade uti mom. 2 och 3 af § 1 utaf utskottets förslag. Genom de i mom 4 af samma paragraf intagna bestämmingarna

har emellertid det företräde, som i afseende å intagning i Maria sjukhus enligt nästföregående mom. tillförsäkrats stadens fattiga, i väsentlig mon blifvit inskränkt, i det nämligen vederbörande öfverläkare, äfven i händelse han anser att en till intagning å Maria sjukhus anmäld person är i behof af sjukhusbehandling, dock eger afvisa denne och i stället intaga en mer eller mindre bemedlad patient.

De missförhållanden, som härintills existerat, skulle sålunda komma att fortfara och stadens fattiga, oaktadt de vore i behof af sjukhusvård, i följd däraf att ett större antal mer eller mindre bemedlade personer intagits i Maria sjukhus, måsta därifrån afvisas och stadens fattigvård i följd däraf nödsakas att för beredande af sjukhusvård åt dessa intaga dem i det uteslutande för interner å fattiggården afsedda derstädes inrättade sjukhem, medan en stor del utaf internerna, som vore i behof af sjukhusvård, det oaktadt icke kunde i sjukhemmet intagas.

Det har visserligen framhållits, att staden borde tillgodose behofvet af ett ökad antal sjukplatser. Men, om ock detta vore önskligt, synes det icke blifva möjligt, därest ej ett billigare byggnadssystem vid uppförande af nya sjukhus följes än det, som tillämpats vid den senast uppförda sjukpaviljongen å Maria sjukhus tomt. Kostnaderna för denna paviljong, afsedd för 56 sjuka, torde nämligen komma att uppgå till icke mindre än 300,000 mark, häre icke inberäknadt det å innevarande års budget för inventariers anskaffande upptagna anslag af 50,000 mark, medan utgifterna för den å samma tomt för några år sedan uppförda stenpaviljongen, inrymmande minst 44 sjukplatser, torde kunna beräknas till omkring 110,000 mark och kostnaderna för den nyligen, jemväl af sten, uppförda sjukhusbyggnaden å stadens fattiggård med några tusen mark understigit det för densamma beviljade anslaget 75,000 mark.

Men icke blott nybyggnadskostnaderna för stadens sjukhus utan ock de ordinarie årsutgifterna för stadens hälso- och sjukvård hafva under senaste tid uppgått till jämförelsevis höga belopp. Nästnämnda utgifter, hvilka ännu år 1887 icke öfverstego 40,000 mark och tio år senare eller 1896 uppgingo till i rundt tal 160,000 mark, äro i innevarande års stat upptagna med ett belopp af icke mindre än 279,417 mark, oaktadt de af den nya sjukhuspaviljongen å Maria sjukhus föranledda aflönings- och dagskostnaderna uti staten endast äro upptagna för sju månader.

Med afseende härå och då det är af vikt för stadsförvaltningen att i möjligaste mon söka förebygga en alltför hastig stegring af stadens utgifter och däraf föranledd ökad uttaxering, synes staden, vidkommande sjukhusvården, tillvidare måsta inskränka sig till att företrädesvis tillgodose de fattigas och medellösas behof och framför allt tillse, att kommunen på ett tillfredsställande sätt fullgör sina förbindelser beträffande den legala sjukhusvården och de förpliktelser i öfrigt, densamma åtagit sig att fullgöra.

På grund af det anförda och på skäl i öfrigt, som icke torde påkalla någon vidare utläggning, tillåter jag mig föreslå att §§ 1 och 2 måtte erhålla följande lydelse:

§ 1.

Maria sjukhus består af a) en afdelning för epidemiska sjukdomar, b) en afdelning för inre medicinska sjukdomar och c) en kirurgisk afdelning.

Å afdelningen för epidemiska sjukdomar, som afser att genom intagning på sjukhus motarbeta smittosamma sjukdomars utbredning i staden, intagas, med hänsyn härtill, oberoende af de sjukas förmögenhetsförhållande, personer lidande af skarlakansfeber, messling, difteri, fläcktyfus och koppor.

Å medicinska och kirurgiska afdelningarna, hvilka afse att med sjukvård betjena företrädesvis den fattiga och mindre bemedlade delen af stadens befolkning, intagas personer, lidande af sådan akut eller kronisk sjukdom, som påkallar behandling å sjukhus, i främsta rummet fattiga, hvilka äro berättigade att erhålla sjukvård på stadens bekostnad och icke äro intagna i stadens fattiggård, samt därefter, i mon af utrymme och sjukdomens beskaffenhet, äfven andra mindre bemedlade af stadens innevånare.

Personer, lidande af kolera, venerisk- eller sinnessjukdom, intagas icke i Maria sjukhus.

§ 2.

För sjukvård i Maria sjukhus erlägges en af Stadsfullmäktige på hälsovårdsnämndens och sjukhusstyrelsens förslag fastställd dagsavgift, därest icke friplats eller nedsättning till half avgift, på grund af rekommendation af fattigvården, beviljats. Sjuk, hvilken blifvit intagen som betalande, kan dock, på fattigvårdens förord, öfverföras till friplats eller beviljas nedsättning till half avgift.

F. Stjernvall.

Utskottsbetänkande i fråga om uppförande af en paviljong för lungsotspatienter vid fattiggården.

Från Drätselkammaren hafva Stadsfullmäktige fått emottaga nedanstående skrivelser jemte i dem åberopade ritningar och kostnadsförslag: *).

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 27 Februari 1902.

N:o 61.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Vid den 26 sistlidne November hållet sammanträde beslöto Stadsfullmäktige att å det område, som tillhör stadens arbets- och fattiggård, låta för vården af sådana obotliga lungsotspatienter, som falla fattigvården till last, uppföra en paviljong i ungefärlig öfverensstämmelse med det uti ett utskottsbetänkande (Stfges tryckta handlingar N:o 31 för år 1901) framställda förslag; och att åt Drätselkammaren uppdraga att låta genom Byggnadskontorets försorg utarbета ritningar och kostnadsförslag till sagda byggnad och med dem sedermera till Fullmäktige inkomma; samt att för sagda byggnadsföretag uti budgeten för innevarande år upptaga ett belopp af förslagsvis 30,000 mark.

För fullgörande häraf var det visserligen för Drätselkammaren för sent att uti sitt till Magistraten inlemnade förslag till årets budget upptaga sagda summa, men blef den af Magistraten uti dess förslag beaktad. Deremot uppdrog Drätselkammaren vid sammanträde den 12 December åt Byggnadskontoret att vidtala Arkitekten Th. Höijer att efter samråd med och närmare anvisning af Fattigvårdsstyrelsen utarbета ifrågavarande ritningar och kostnadsförslag. Och har nu på grund häraf Kammaren fått af Fattigvårdsstyrelsen, jemte en för den 22 innevarande månad daterad skriftelse, som här i afskrift närslutes, emottaga äfvenledes närslutna ritningar och kostnadsförslag till en sjukpaviljong för obotliga lungsotspatienter.

*) Sagda kostnadsförslag, liksom ock ett annat af Byggnadskontoret uppgjort kostnadsförslag, åtfölja betänkandet såsom bilager.

För sin del kan Drätselkammaren i hufvudsak omfatta Fattigvårdsstyrelsens i åberopade skrifvelse uttalade åsikter och framställda förslag, äfven rörande arbetets snara påbörjande med afseende å den i staden rådande arbetsbristen. Att Kammarren emellertid endast för pröfvande af det för byggnadsföretaget uppgjorda kostnadsförslagets riktighet icke kan, innan Stadsfullmäktige afgjort ärendet, utlysa arbetet till utförande på entreprenad är sjelffallet. Men då Kammarren härmed har äran till Fullmäktiges granskning öfverlemnade det af Arkitekten Höijer utarbetade definitiva projektet, får Kammarren vördsamt föreslå, att Stadsfullmäktige, oaktadt den uti innevarande års budget förslagsvis för ändamålet upptagna anslagsposten af 30,000 mark enligt samma projekt visat sig otillräcklig, likväl ville godkänna föreliggande ritningar och kostnadsförslag samt bemyndiga Drätselkammaren ej allenast att, efter erhållande af lämplig entreprenör och under förutsättning att byggnaden kan för den nu beräknade kostnaden af 42,000 mark utföras, omedelbart låta påbörja arbetet, utan ock att uti sitt förslag till nästkommande års utgiftsstat för staden intaga det sålunda bristande anslagsbeloppet å 12,000 mark.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors.

Helsingfors
den 22 Febr. 1902.

Till Drätselkammaren.

N:o 58.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 november 1901 beslutit att å det område, som tillhör stadens arbets- och fattiggård, låta för vården af sådana lungsotspatienter, som fölle fattigvården till last, uppföra en paviljong i ungefärlig öfverensstämmelse med i ett aflemnadt utskottsbetänkande framställt förslag samt åt Drätselkammaren uppdragit att låta utarbета ritningar och kostnadsförslag till sagda byggnad och med dem sedermera till Fullmäktige inkomma äfvensom för byggnadsföretaget i 1902 års budget upptagit ett belopp af förslagsvis 30,000 mark, får Fattigvårdsstyrelsen, efter det ritningar och kostnadsförslag, slutande sig det senare å 42,000 mark, blifvit för ändamålet uppgjorda och desamma öfverlemnats till Fattigvårdsstyrelsens granskning, till äskadt yttrande i saken meddela att ritningarna upp-

gjorts i fullkomlig öfverensstämmelse med den ursprungliga planen, dock sålunda att rummens storlek af vederbörande arkitekt i samråd med Fattigvårdsstyrelsen något minskats för att reducera kostnaderna, hvilka det oaktadt med 12,000 mark beräknats öfverstiga det beviljade anslaget. Ehuru sistnämnda anslag sålunda torde vara för ändamålet otillräckligt, anser Fattigvårdsstyrelsen det dock vara af största vikt att företaget icke skulle uppskjutas, utan snarast möjligt realiseras, enär fortfarande från Maria sjukhus till fattiggårdens sjukhus öfverföras tuberkelsjuka, hvilka, på sätt Fattigvårdsstyrelsen redan tidigare framhållit, ovilkorligen borde afskiljas från öfriga patienter på det att garanti mot öfverföring af tuberkelsmitta erhöles. För öfrigt torde ej heller förbises att under nu rådande arbetsbrist ifrågavarande byggnadsföretag kunde utgöra lämpligt undsättningsarbete. Om kostnadsförslaget kan Fattigvårdsstyrelsen icke afgifva något omdöme, men får Fattigvårdsstyrelsen till Drätselkammarens benägna pröfning öfverlemna om icke skäl föreläge att omedelbart, utan anförande af några siffror, införskaffa entreprenadanbud å arbetets utförande i och för kontrollerande af de i kostnadsförslaget gjorda beräkningarna.

Ritningarna jemte kostnadsförslaget återställas härjemte.

T. J. Boisman.

Edvin Willgren.

Med anledning af förestående framställning hafva Fullmäktige vid sammanträde den 4 innevarande mars uppdragit åt undertecknade, hvilka tidigare i egenkap af utskottsledamöter behandlat förslaget om uppförande af ifrågavarande sjukpaviljong, att till Fullmäktige inkomma med yttrande derom, huruvida icke det för paviljongens uppförande erforderliga anslaget kunde nedbringa till närmelsevis samma belopp som förut beräknats nödigt.

På utskottets anhållan har stadsingenjören jemte undertecknad Lindberg gran- skat det af arkitekten Höijer uppgjorda kostnadsförslaget för ifrågavarande byggnad samt uppgjort ny kostnadsberäkning för densamma, och har dervid kostnaden för arbetet befunnits kunna nedbringas från beräknade 42,000 mark till 34,600 mark under förutsättning, att största enkelhet beträffande byggnadens utstyrsel och inredning iakttages. Afvikelse från det af arkitekten Höijer föreslagna konstruktions- sättet har i det senare kostnadsförslaget gjorts endast hvad öfre bjelklaget i byggnaden beträffar, i det att användning af flankad stock förordats i stället för 15×30 cm vasar. Dessutom har utelemnats kostnaden för 1,400 m² spännpapper, afsedt att anbringas i samtliga rum och korridorer, enär det ansetts att, då hvarken golf eller tak enligt förslaget komme att skyddas för infektion, äfven väggarna kunde stå

obeklädda intill dess desamma, efter husets sättning, blefve försedda med sådan beklädnad som af anstaltens läkare pröfvades lämplig. Dock är kostnaden för berörda spännpapper, 700 mark, icke af den betydelse att kostnadsförslaget, om väggarnas skyddande med spännpapper ansåges önskligt eller nödigt, därför behöfde öfverskridas, helst för oförutsedda utgifter upptagits 1,400 mark, motsvarande 1,600 mark i arkitekten Höijers förslag. Med sistnämnda post har för öfrigt jemväl utgiften för anskaffande af i kostnadsberäkningarna icke observerade badkar jemte murgryta beräknats kunna bestridas.

För att kontrollera riktigheten af den senare kostnadsberäkningen hafva anbud å arbetet infordrats af tre entreprenörer, hvilka efter granskning af ritningar och kostnadsförslag erbjudit sig att uppföra byggnaden för resp. 33,000 mark, 34,400 mark och 35,000 mark.

Emellertid har stadsingeniören, vidkommande sättet för byggnadens uppförande, framhållit, hurusom Byggnadskontoret för närvarande hade svårighet att sysselsätta sina arbetsledare och arbetare, af hvilka särskildt de vid Långa brons ombyggnad anstälde timmermännen blefve lediga efter omkring tio dagar; och har stadsingeniören förty föreslagit att arbetet måtte öfverlemnas till utförande genom Byggnadskontoret i stället för att utgifvas på entreprenad. Om detta stadsingeniörens förslag har äfven utskottet förenat sig.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att godkänna föreliggande ritningar jemte utskottets kostnadsförslag för arbetet;

att anmoda Byggnadskontoret att omedelbart skrida till byggnadens uppförande i enlighet med sagda ritningar och kostnadsförslag; samt

att bemyndiga Drätselkammaren att i dess förslag till utgiftsstat för nästinstundande år upptaga den för arbetet, utöfver redan därför beviljade 30,000 mark, ytterligare erforderliga kostnaden till belopp af högst 5,000 mark.

Helsingfors, i mars 1902.

T. J. Boisman.

Adolf Aminoff.

Hugo Lindberg.

A. af Forselles.

W. Westzyntius.

*Bilaga I.***Kostnadsförslag**

till en Sjukpaviljong för obotliga lungotspatienter att uppföras å Helsingfors stads Arbets- och Fattiggårdsområde.

Grund och sockel:

64 m ³ gråstensgrund, material och arbete å 14: —	896: —	
118 m ² kilad gråstenssockel, material och arbete å 17: —	2,006: —	
10 l. m. huggna granit trappsteg, material och arbete å 14: —	140: —	3,042: —

Murningsarbeten:

14,000 st. tegel till eldstadsnischer och skorstenar, med murbruk, handtlangning och inmurning å 115: —	1,610: —	
150 m ² kalkbruksputs å eldstadsnischer, material och arbete å 1:60	240: —	
12 m ² kalkbruksputs å skorstensstockar i vinden, material och arbete å 1:25	15: —	1,865: —

Timmermansarbeten:

340 l. m. 22 × 22 cm bjelk till syllar samt bärare under bottenbjelklaget, material och arbete å 2:50	850: —	
35 l. m. 30 × 30 cm bjelk till bärare för öfre bjelklaget öfver sjukrummen, material och arbete å 4:40	154: —	
1,030 l. m. flankad stock till bottenbjelklag, material och arbete å 1:10	1,133: —	
890 l. m. 15 × 30 cm bjelk till öfre bottenbjelklag, material och arbete å 2:40	2,136: —	
1,200 m ² stockvägg med bilning och diktning, material och arbete å 8: —	9,600: —	
2,600 l. m. klena fyrkantspiror till golfunderlag, material och arbete å —:65	1,690: —	
1,500 l. m. 15 × 15 cm spiror till takstolar, ståndare, sträfvor m. m., material och arbete å 1:10	1,650: —	
220 l. m. 15 × 15 cm spiror till stolpar, hammarband, takstolar m. m. för verandan, dervid spirorna hyflas och affasas, material och arbete å 1:50	330: —	
Transport 17,543: —		4,907: —

	Transport	17,543:—	4,907:—
1,800 l. m. trossbottenribb, material och arbete å —:10 . . .		180:—	
600 m ² brädunderlag för yttre taktäckningen å hufvudbyggnaden, material och arbete å 1:50		900:—	
100 m ² brädunderlag, hyfladt och spontadt, för yttre taktäckningen å verandan, material och arbete å 2:30 . .		230:—	
1,200 m ² trossbotten och golf i vinden, material och arbete å 1:—		1,200:—	
495 m ² golf af 50 mm hyflade och spontade plankor, material och arbete å 3:10		1,534:50	
415 m ² inre takpanel af hyflade, spontade och kantrefflade bräder, material och arbete å 1:90		788:50	
440 l. m. invändiga taklister af trä, material och arbete å 1:20		528:—	
380 l. m. fotsocklar, material och arbete å —:40		152:—	
21 m ² brädvägg af dubbla, hyflade och spontade bräder med mellanlägg af förhydningspapp, material och arbete å 4:20.		88:20	
15 m ² brädvägg af enkla, hyflade och spontade bräder, material och arbete å 1:90		28:50	
118 l. m. yttre taklist af hyflade bräder, material och arbete å 2:30.		271:40	
22 l. m. verandabalustrad af hyfladt spjelvirke, material och arbete å 8:—		176:—	
23 l. m. förekommande brädfodring å verandan, material och arbete å 2:—		46:—	
4 st. yttre trappor af trä, kompl., material och arbete å 50:—		200:—	
1 st. inre trappa af trä till vinden		75:—	
Provisoriska yttre knutbräder, yttre dörr- och fönsterfoder samt vattbräda å sockeln, material och arbete. . . .		75:—	24,016:10

Yttre taktäckning m. m.

700 m ² yttre taktäckning med prima asfaltfilt jemte smörjning och sandning, material och arbete å 1:70 . . .	1,190:—	
16 st. vindskupor att täcka med asfaltfilt, jemte smörjning och sandning, material och arbete å 4:—	64:—	
7 st. skorstenar att beslå med svart plåt, jemte fernissning och oljemålning, material och arbete å 20:—	140:—	
50 l. m. stuprör med trattar, krön och utkastare, kompl. uppsatta jemte krokar och tråd, fernissning och oljemålning, material och arbete å 4:75	237:50	1,631:50
Transport	— —	30,554:60

Transport — — 30,554: 60

Snickarearbeten:

21 st. fönsterluffer, kompl. med karmar, dubbla bågar, foder, glas, beslag och oljemålning å 90: —	1,890: —	
6 st. mindre fönsterluffer, kompl. som föregående å 40: —	240: —	
16 st. vindskupor, kompl. som föregående å 20: —	320: —	
4 st. hufvudingångsdörrar — 2 yttre, 2 inre — med sidofönster, kompl. med alla tillbehör samt oljemålning å 125: —	500: —	
4 st. hufvudingångsdörrar — 2 yttre, 2 inre — med fönsterljus, kompl. å 100: —	400: —	
14 st. enkla dörrar, kompl. med alla tillbehör samt foder och oljemålning å 45: —	630: —	
6 st. skrubbdörrar, kompl. som föregående å 30: —	180: —	4,160: —

Eldstäder:

6 st. runda kakelugnar med plåtmantel, kompl. med eldfasta och vanliga tegel, gjutna eldstadsluckor, dubbla spjell med ledare, sotluckor och ventiler å 130: —	780: —	
3 st. ventilationskakelugnar af utskottskakel med gjutjernskamin, kompl. som föregående samt friskluftsledning under golfvet å 350: —	1,050: —	
2 st. genomgångskakelugnar med plåtmantel, kompl. å 115: —	230: —	
1 st. vanlig kakelugn med plåtmantel	100: —	
1 st. mindre köksspis med kakelugn af utskottskakel, kompl.	260: —	2,420: —

Målningsarbeten:

1,400 m ² spannpapp att anbringa å väggarna i alla rum och korridorer jemte limfärgsmålning å —: 55	770: —	
150 m ² limfärgsmålning å putsade eldstadsnischer å —: 30	45: —	
1,100 m ² fernissning och lakering af golf, inre takpanel med taklister samt brädväggår å —: 75	825: —	
Diverse andra målningsarbeten, såsom målning af kakelugnar med plåtmantel, grundning af verandan och yttre taklisten m. m.	360: —	2,000: —
Transport — —		39,134: 60

	•	Transport	— —	39,134: 60
Diverse:				
30 m ² asfaltgolf i badrum och klosettrum samt i rummet				
under trappan, att läggas å trägolfvet med pappers-				
mellanlägg å 5: —			150: —	
Spik, ankarsmide, bultar och skenor m. m.			500: —	
Förhydningspapp, trossbottensfyllning, tjära, vojlok m. m.			600: —	
Ställningar, instrumentalier m. m. samt summan jemnad.			1,615: 40	2,865: 40
		Summa Fmk	— —	42,000: —

Obs.! Den för byggnadens i fråga uppförande föreslagna platsen å Helsingfors stads fattig- och arbetsgårds område har tillfölje af därstädes för närvarande hopade snömassor icke närmare kunnat undersökas eller afvägas, men uppgifvits bestå af en bergplatå.

I förestående kostnadsberäkning ingår icke husets yttre brädfodring, icke heller vatten- och afloppsledning.

Helsingfors den 19 Februari 1902.

Th. Höijer.

*Bilaga II.***Kostnadsförslag**

till en Sjukpaviljong för obotliga lungsotspatienter, att uppföras å Helsingfors stads Arbets- och Fattiggårds område

Grund och sockel:

60 m ³ gråstensgrund, material och arbete å 10:—	600:—	
118 m ² kilad gråstenssockel å 13:—	1,534:—	
10 l. m. huggna granit trappsteg å 12:—	120:—	2,254:—

Murningsarbeten:

12,000 st. tegel till eldstadsnischer och skorstenar med murbruk, handtlangning och inmurning å 105:—	1,260:—	
150 m ² kalkbruksputs å eldstadsnischer, material och arbete å 1:—	150:—	
12 m ² kalkbruksputs å skorstensstockar i vinden, material och arbete å 1:—	12:—	1,422:—

Timmermansarbeten:

340 l. m. 22 × 22 cm bjelk till syllar samt bärare under bottenbjelklaget, material och arbete å 2:50	850:—	
35 l. m. 30 × 30 cm bjelk till bärare för öfre bjelklaget öfver sjukrummen, material och arbete å 4:40	154:—	
1,030 l. m. flankad stock till bottenbjelklag å 1:—	1,030:—	
890 ” d:o ” öfre bjelklag å 1:—	890:—	
1,200 m ² stockvägg med bilning och diktning å 7:—	8,400:—	
2,600 l. m. klana fyrkantspiror till golfunderslag å —:65	1,690:—	
1,500 l. m. 12,5 × 12,5 cm spiror till takstolar, ståndare, sträfvor m. m., material och arbete å —:90	1,350:—	
220 l. m. 12,5 × 12,5 cm spiror till stolpar, hammarband, takstolar m. m. för verandan, därvid spirorna hyflas och affasas, material och arbete å 1:—	220:—	
1,800 l. m. trossbottensribb, material och arbete å —:10	180:—	

Transport 14,764:— 3,676:—

	Transport	14,764: —	3,676: —
600 m ² brädunderlag för yttre taktäckning å hufvudbyggnaden, 1 1/4" ohyfladt, material och arbete å 1:30		780: —	
100 m ² brädunderlag, hyfladt och spontadt, för yttre taktäckning å verandan, material och arbete å 2:10		210: —	
1,200 m ² trossbotten och golf i vinden, material och arbete å 1:—		1,200: —	
495 m ² golf af 50 mm hyflade och spontade plankor, material och arbete å 3:10		1,534: 50	
415 m ² inre takpanel af hyflade, spontade och kantrefflade bräder 3/4", material och arbete å 1:70		705: 50	
440 l. m. invändiga taklister af trä, material och arbete å —:50		220: —	
380 l. m. fotsocklar, material och arbete å —:25		95: —	
21 m ² brädvägg af dubbla, hyflade och spontade bräder med mellanlägg af förhydningspapp, material och arbete å 4:20		88: 20	
15 m ² brädvägg af enkla, hyflade och spontade bräder, material och arbete å 1:90		28: 50	
118 l. m. yttre taklist af hyflade bräder, material och arbete å 1:30		153: 40	
22 l. m. veranda balustrad af hyfladt spjelverk, material och arbete å 5:—		110: —	
23 l. m. förekommande brädfodring å verandan, material och arbete å 2:—		46: —	
4 st. yttre trappor af trä, kompl., material och arbete å 50:—		200: —	
1 st. inre trappa af trä, till vinden, material och arbete		75: —	
Provisoriska yttre knutbräder, yttre dörr- och fönsterfoder samt vattbräder å sockeln, material och arbete		75: —	20,285: 10

Yttre taktäckning m. m.

700 m ² yttre taktäckning med prima asfaltfilt jämte smörjning och sandning, material och arbete å 1:30	910: —	
16 st. vindskupor att täcka med asfaltfilt, jämte smörjning och sandning, material och arbete å 4:—	64: —	
7 st. skorstenar att förse med plåt ofvan och i öfrigt tjäras, material och arbete å 10:—	70: —	
50 l. m. stuprör med trattar, knän och utkastare, kompl. uppsatta jämte krokar och tråd, fernissning och oljemålning, material och arbete å 3:75	187: 50	1,231: 50
Transport	1,231: 50	25,192: 60

Transport 1,231: 50 25,192: 60

Snickarearbeten:

21 st. fönsterluffer, kompl. med karmar, dubbla bågar, foder, glas, beslag och oljemålning å 80:—	1,680:—	
6 st. mindre fönsterluffer, kompl. som föregående å 35:—	210:—	
16 st. vindskupor, kompl. som föregående å 20:—	320:—	
2 st. hufvudingångsdörrar, yttre, med sidofönster, kompl. med alla tillbehör samt oljemålning å 110:—	220:—	
2 st. hufvudingångsdörrar, inre, kompl. som föregående å 100:—	200:—	
2 st. hufvudingångsdörrar, yttre, med fönsterljus kompl. å 90:—	180:—	
2 st. hufvudingångsdörrar, inre, med fönsterljus kompl. å 80:—	160:—	
14 st. enkla dörrar, kompl. med alla tillbehör samt foder och oljemålning å 40:—	560:—	
6 st. skrubbdörrar, kompl. som föregående å 30:—	180:—	3,710:—

Eldstäder:

6 st. runda kakelugnar med plåtmantel, kompl. med eldfasta och vanliga tegel, gjutna eldstadsluckor, dubbla spjell med ledare, sotluckor och ventiler å 110:—	660:—	
3 st. ventilationskakelugnar af utskottskakel med gjutjärns-kamin, kompl. som föregående samt friskluftsledning under golfvet å 300:—	900:—	
2 st. genomgångskakelugnar med plåtmantel, kompl. å 90:—	180:—	
1 st. vanlig kakelugn med plåtmantel, kompl.	100:—	
1 st. mindre köksspis med kakelugn af utskottskakel, kompl.	240:—	2,080:—

Målningsarbeten:

1,100 m ² fernissning och lakering af golf, inre takpanel med taklister samt brädväggar å —: 50	550:—	
Diverse andra målningsarbeten, såsom målning af kakelugnar med plåtmantel, grundning af verandan och yttre taklister m. m.	360:—	910:—
Transport.	— —	31,892: 60

Transport — — 31,892:60

Diverse:

30 m ² asfaltgolf i badrum och klosettrum samt i rummet under trappan, att läggas å trägolfvet med pappers- mellanlägg å 5: —	150: —	
Spik, ankarsmide, bultar och skenor m. m.	500: —	
Förhydningspapp, trossbottenfyllning, tjära, vojlock m. m. .	600: —	
Ställningar, instrumentalier m. m. samt summan jämnad .	1,457:40	2,707:40
Summa <i>Smf</i> — —		34,600: —

Obs.: Kostnadsförslaget är upprättadt under förutsättning af att byggnaden, utan föregående fundamenteringsarbeten, uppföres på färdigt planerad berg. För vatten- och afloppsledningar, äfvensom för brädfodring ingår ej någon kostnad.

Helsingfors stads Byggnadskontor i Mars 1902.

G. Idström.

Utskottsbetänkande angående särskilda ansökningar om rätt till försäljning och utskänkning af spritdrycker.

Sedan Magistraten i det afseende, 7 § i Kejserliga förordningen af den 9 juni 1892 angående, utom annat, försäljning af bränvin vidhandengifver, till Stadsfullmäktige öfversänt särskilda, till Magistraten inlemnade ansökningar om rättighet att under tiden från den 1 juni 1902 till samma dag år 1904 utminutera eller utskänka bränvin och andra spritdrycker samt till partihandel med dessa varor, har åt utskottet, som jemväl fått emottaga polismästarens yttrande öfver ansökningarna, uppdragits att till Stadsfullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Af Magistraten i förening med Stadsfullmäktige har beträffande utminuterings- och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors under ifrågavarande period faststälts följande:

- a) antalet rättigheter till utminutering af bränvin och sprit till fem;
- b) antalet rättigheter till utminutering af andra spritdrycker än bränvin och sprit till tjugufem;
- c) antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker till sextiotvå, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosex få till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse upplåtas;
- d) att utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas inom sju, sjunde och åttonde stadsdelarna samt ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra kajen, inom det område af fjärde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, eller utanför stadens tullar;
- e) att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker får bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatorna;

f) från hvilka förbud undantag dock få göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Sörnäs, Blekholmarna, Högholmen och Brunnshuset samt för teatrar och klubbar.

Följande sökande hafva anhållit om rätt att utminutera bränvin:

1:o *Helsingfors Utskänkningsaktiebolag:*

a) i gården n:o 5 vid Glogatan med jungfru Ida Katrina Löfström såsom föreståndarinna;

b) i n:o 15 vid Andrégatan med jungfru Mathilda Josefina Dahlgrén såsom föreståndarinna;

c) i n:o 10 vid Fabiansgatan med jungfru Hilma Maria Lindström såsom föreståndarinna;

2:o *Helsingfors Utminuterings Aktie Bolag:*

a) i n:o 18 vid Vestra Henriksgatan med handlande-*enkan* Amalia Eklund såsom föreståndarinna;

b) i n:o 33 vid Fredriksgatan med arbetare-*enkan* Olga Agatha Öhman såsom föreståndarinna.

Dessa ansökningar, mot hvilka hvarken polismästaren eller utskottet funnit skäl till anmärkning,

torde tillstyrkas.

Nedannämnda ansökningar gälla rätt att utminutera andra spritvaror än bränvin och sprit:

1:o *Handelsfirman N. Pletschikoff* i gården n:o 4 vid Södra Esplanadgatan med handlanden Wasili Pletschikoff såsom föreståndare;

2:o *Handlanden Otto Berndt Hildén* i n:o 10 vid Fabiansgatan;

3:o *Firman Hjelt & Lindgren* genom innehafvarene af firman, handlandene Anders Wilhelm Lindgren och Karl August Schugge, i n:o 12 vid Södra Esplanadgatan;

4:o *Handlande-*hustrun* Linda Viktoria Relander* i n:o 4 vid Wilhelmsgatan;

5:o *Handlanden Karl Axel Palmroos* i n:o 27 vid Norra Esplanadgatan;

6:o *Handlanden Klaes Reinhold Rosenqvist* i n:o 11 vid Alexandersgatan;

7:o *Sjökaptens-*enkan* Hilda Augusta Kåhlman* i n:o 15 vid Fredsgatan;

8:o *Handlanden Walfrid Alfons Ahlfors* i n:o 13 B. vid Mariégatan;

9:o *Firman Luther & Rudolph* genom innehafvaren af firman, handlande-*enkan* Antonie Rudolph, i n:o 21 vid Norra Esplanadgatan;

- 10:o) *Firman Bröder Popoff* genom innehafvaren af firman, handlande-
 Marie Popoff, i n:o 1 vid Glogatan, med Alexander Popoff såsom föreståndare;
 11:o) *Handlande-
 12:o) Aktiebolaget Axel Pihlgren* i n:o 12 vid Fabiansgatan, med kontoristen
 Johan Emil Pihlgren såsom föreståndare;
 13:o) *Aktiebolaget J. H. Wickel* i n:o 32 vid Alexandersgatan;
 14:o) *Firman J. C. Macxmontan Ernst Nyberg & C:o* genom innehafvaren
 af firman, handlanden Ernst Albert Nyberg, i n:o 28 vid Unionsgatan;
 15:o) *Firman A. W. Eklund & C:o* genom innehafvaren af firman, hand-
 landen Anders Werner Eklund, i n:o 19 vid Skilnadsgatan;
 16:o) *Handlande-
 17:o) Handlanden August Ferdinand Hagelberg* i n:o 8 vid Lilla Robertsgatan;
 18:o) *Handlande-
 19:o) Vicekonsuln Gustaf Röttger Sundman* i n:o 1 vid Boulevardsgatan;
 20:o) *Firman Albin Jansson & C:o* genom innehafvaren af firman, handlan-
 den Johan Fredrik Albin Jansson, i n:o 13 vid Eriksgatan;
 21:o) *Handlanden Nikolai August Turdén* i n:o 5 vid Mikaelsgatan;
 22:o) *Handlande-
 23:o) Handlanden Otto Rohde* i n:o 50 vid Alexandersgatan;
 24:o) *Handlandene Fridolf Fredrik Ekberg och Johannes Ekberg* i n:o 52
 vid Alexandersgatan;
 25:o) *Handlanden Alexander Nikiforow* i n:o 9 vid Andrégatan;
 26:o) *Handlanden Adrian Albin Westerberg* i n:o 46 vid Alexandersgatan;
 27:o) *Handlanden Isak Andersson Jusslin* i n:o 29 vid Fabiansgatan;
 28:o) *Firman Nya Svenska Punschfabriken* genom innehafvaren, handlan-
 den Bror Karl Oskar Lindgren, i n:o 2 vid Hagasundsgatan;
 29:o) *Handlanden Viktor Alarik Lindström* i n:o 23 vid Nylandsgatan;
 30:o) *Handlande-
 31:o) Handlanden Otto Wilhelm Eklund* i n:o 27 vid Stora Robertsgatan.

Beträffande Jusslin och Eklund har polismästaren framhållit att dessa tidi-
 gare icke innehaft rätt till handel med spritdrycker, men mot öfriga ansökningar
 har polismästaren icke haft något att invända.

Enligt vedertaget bruk böra vid pröfningen af ifrågavarande ansökningar
 företrädesvis de sökande beaktas, som innehafva rättigheter af förevarande slag för
 innevarande utminuteringsperiod. Sådana sökande äro emellertid denna gång till
 antalet 26, emedan vid rättigheternas bortgifvande af förbiseende utgifvits en sådan
 rättighet mera än som vederbort. Vid sådant förhållande och då Stadsfullmäktige samt
 Magistraten, när antalet rättigheter till utminutering för instundande försäljnings-

period faststälts till 25, sjelffallet icke velat utan skäl betaga någon innehafvare af ifrågavarande rättigheter sådan rätt för framtiden, utan utgått från förutsättningen att icke flere dylika rättigheter tidigare utgifvits än äfvenledes 25, får utskottet vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att, med rättelse af Fullmäktiges tidigare beslut beträffande antalet utminuteringsrättigheter för instundande försäljningsperiod, fastställa detta antal till 26;

att, under förutsättning att nästnämnda rättelse af Magistraten bifalles, tillstyrka de ansökningar, hvilka ingifvits af sökandene N. Pletschikoff, Hildén, Hjelt & Lindgren, Relander, Palmroos, Rosenqvist, Kåhlman, Ahlfors, Luther & Rudolf, Bröder Popoff, Nikander, Aktiebolaget Axel Pihlgren, Aktiebolaget J. H. Wickel, J. C. Mæxmontan — Ernst Nyberg & C:o, A. W. Eklund & C:o, Sjöberg, Hagelberg, Holmqvist, Sundman, Albin Jansson & C:o, Turdén, Hirvonen, Rohde, bröderna Ekberg, Nikiforow och Westerberg; samt

att deremot afstyrka de ansökningar, som inlemnats af Jusslin, Nya Svenska Punschfabriken, Lindström, Asp och Eklund, de der för närvarande icke innehafva utminuteringsrätt.

Rättighet att utskänka bränvin och andra spritdrycker har ansökts af följande personer och föreningar:

A) till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse:

- 1:o) *Aktiebolaget Hotel Restaurant* i n:o 29 vid Norra Esplanadgatan, hotell Kämp, med herr Axel Gottfrid Lundblad såsom föreståndare;
- 2:o) *Handlandeustrun Kristina Sofia Josefina Himberg* i n:o 3 vid Glogatan;
- 3:o) *Restauratören Gustaf Axel Wickström* i Kajsaniemi värdshus;
- 4:o) *Restauratörsenkan Katarina Charlotta Ahlfors* i n:o 10 vid Rege-
ringsgatan;
- 5:o) *Restauratören Josef Volontis* i Esplanadkapellet;
- 6:o) *Restauratören Gustaf Alexander Westerlund* i n:o 14 vid Kyrkogatan;
- 7:o) *Restauratören John Osolin* i Kleinehs hotell;
- 8:o) *Restauratören Nikolai Nikolajeff* i n:o 29 vid Fabiansgatan;
- 9:o) *Restauratrisen Gustava Wilhelmina Gorbatoff* i n:o 16 vid Eriksgatan;

10:o) *Helsingfors Utskänkningsaktiebolag:*

a) i n:o 25 vid Fredriksgatan med jungfru Mathilda Josefina Wahlström såsom föreståndarinna;

b) i n:o 16 vid Nylandsgatan med restauratrisen Lovisa Nyqvist såsom föreståndarinna;

c) i n:o 34 vid Fredriksgatan med jungfru Emilia Sofia Blomqvist såsom föreståndarinna;

d) i n:o 3 vid Georgsgatan med restauratrisen Amanda Hellström såsom föreståndarinna;

e) å Högholmen med restauratören Oscar Wilhelm Karlsson såsom föreståndare.

Vidare emotser bolaget

att åt bolaget kunde beviljas två nya utskänkningsrättigheter;

att i bolagets gård n:o 16 vid Lilla Robertsgatan finge öppnas utskänkningsrörelse; samt

att bolagets ölservering i gården n:o 11 vid Östra Henriksgatan finge ändras till utskänkningsvärdshus.

11:o) *Restauratören Carl Söderström* i n:o 10 vid Stora Robertsgatan;

12:o) *Restauratören Gustaf Adolf Lindström* i n:o 4 vid Boulevardsgatan;

13:o) *Restauratrisen Helena Nyström* i n:o 13 vid Stora Robertsgatan;

14:o) *Restauratören Karl Emil Edberg* i n:o 10 vid Georgsgatan;

15:o) *Restauratören Johan Alfred Claësson* i n:o 4 vid Boulevardsgatan;

16:o) *Restauratrisen Amanda Carolina Tornaiainen* i n:o 14 vid Wladimirsgatan;

17:o) *Restauratören Frans Oskar Janhonen* i n:o 22 vid Fredriksgatan;

18:o) *Restauratören Rudolf Piehl* i n:o 7 vid Ludvigsgatan;

19:o) *Restauratrisen Sofia Mathilda Sihvola* i n:o 13 vid Nylandsgatan;

20:o) *Restauratören Karl Frans Wilhelm König* i n:o 4 vid Mikaelsgatan;

21:o) *Aktiebolaget Nymark & Stavenow* i n:o 37 vid Norra Esplanadgatan, med konditorn Oskar Gustaf Fredrik Stavenow såsom föreståndare;

22:o) *Restauratrisen Hanna Katrina Tukiainen* i n:o 21 vid Annegatan;

23:o) *Restauratrisen Hilda Katarina Lindholm* i n:o 15 vid Andrégatan;

24:o) *Restauratrisen Sofia Charlotta Wänttinen* i n:o 2 vid Helenegatan;

25:o) *Restauratören Gustaf Axel Wickström* i Studenthuset;

26:o) *Densamme* i n:o 9 vid Östra Henriksgatan;

27:o) *Direktionen för Alexandersteatern* i sagda teater, med restauratören Sergei Nikolajeff såsom föreståndare;

28:o) *Helsingfors Frivilliga Brandkår* i kårens hus;

29:o) *Restauratören Johan Gustaf Haglund* i n:o 8 vid Glogatan, Nya hotellet;

- 30:o) *Restauratören Oskar Fredrik Bengtsson* i n:o 14 vid Vestra Henriks-gatan, hotell Kaleva;
- 31:o) *Restauratören Gustaf Adolf Emanuel Nordin* i n:o 4 vid Vestra Hen-riksgatan med sökandens hustru Adele Maria Nordin såsom föreståndarinna;
- 32:o) *Restauratrisen Selma Adolfina Rolle* i n:o 4 vid Hagasundsgatan;
- 33:o) *Restauratrisen Olga Mathilda Falck* i n:o 6 vid Ludvigsgatan;
- 34:o) *Suomalaisen Teatterihuone Osakeyhtiö* i Arkadia teatern, med restaura-tören Alexander Laine såsom föreståndare;
- 35:o) *Restauratören Wasili Noschis* å Alphyddan;
- 36:o) *Nya teaterhusaktiebolaget* å Operakällaren;
- 37:o) *Restauratören Nikolai Noschis* i n:o 36 vid Högbergsgatan;
- 38:o) *Restauratören Petter Kasakoff* i n:o 32 vid Högbergsgatan;
- 39:o) *Restauratören Carl Alfred Svedenborg* i n:o 54 vid Alexandersgatan;
- 40:o) *Handlandehustrun Anna Karolina Ek* i n:o 12 vid Vestra Hen-riksgatan;
- 41:o) *Restauratören Johan Gottfrid Nordström* i n:o 9 vid Riddaregatan;
- 42:o) *Restauratörsenkan Sigrid Irene Maria Nyberg* i n:o 12 vid Alexan-dersgatan;
- 43:o) *Restauratören Carl Johan Zetterström* i n:o 3 vid Södra Magasinsgatan;
- 44:o) *Aktiebolaget Hotel Fennias* konkursförvaltning genom sysslomannen, vicehäradschefingen Knut Rudolf Sundman, i sagda hotell; samt
- 45:o) *Konditorn Karl Johan Björkqvist* i n:o 3 vid Annegatan.

B) till begagnande icke i sammanhang med värdshusrörelse:

- 1:o) *Nyländska Jaktklubben* i dess paviljong å Blekholmsgrundet, med re-stauratrisen Sofia Adolfina Åslund såsom föreståndarinna;
- 2:o) *Helsingfors Handelsbiträdeförening* i n:o 2 vid Södra Esplanadgatan;
- 3:o) *Suomalainen Sivistysseura* och *Helsingin Kauppiaittenyhdistys* gemen-samt i n:o 9 vid Wilhelmsgatan med restauratrisen Amalia Alexandra Rolig såsom föreståndarinna;
- 4:o) *Helsingfors Segelsällskap* å Skifferholmen med paviljongvakten Johan Viktor Nyholm såsom föreståndare;
- 5:o) *Föreningen Arbetets Vänner* i n:o 26 vid Annegatan med restauratrisen Anna Maria Charlotta Hornborg såsom föreståndarinna; samt
- 6:o) *Direktionen för Handelsgillet* i n:o 21 vid Alexandersgatan med restaura-tören Oskar Wilhelm Karlsson såsom föreståndare.

Med anledning af ofvanberörda ansökningar har polismästaren, för så vidt icke angår klassindelningen af utskänkningsrättigheterna, hvarom nu icke är fråga, yttrat sig på sätt som följer, nemligen beträffande:

A. 2:o) *Himberg*: „Förevarande ansökan afstyrkes, enär rättigheten föreståtts af annan person och affären för närvarande är stängd.“

A. 17:o) *Janhonen*: „Åberopande de skäl, jag anført i mitt utlåtande af den 27 juli sistlidet år, finner jag mig föranlåten äfven denna gång sökandens anhållan afstyrka, alldenstund förhållandena sedan dess icke förändrat sig och något giltigt skäl till beviljande af den ansökta rättigheten icke förefinnes.“

I nämnda utlåtande af den 27 juli 1901 afstyrktes Janhonens enahanda ansökan på skäl att den trakt, der Janhonens restauration (n:o 22 vid Fredriksgatan) vore belägen, allaredan vore tillräckligt betjenad med restaurationer af ifrågavarande slag och att en opåkallad ökning af i stadens aflägsnare delar befintliga värdshus med vidsträcktare utskänkningsrätt icke vore önskvärd.

A. 28:o) *Helsingfors Frivilliga Brandkår*: „Oaktadt restaurationsrörelsen i brandkårshuset under förloppet af denna utskänkingsperiod handhafts på ett högst otillfredsställande sätt, ity att de besökande tillåtits öfverlasta sig med starka drycker och derigenom allvarsamma störingar af den allmänna ordningen uppstått, tror jag mig likväl kunna tillstyrka bifall till förevarande ansökan, dock med vilkor att, då lokalen upplåtes åt folkföreningar i och för anställande af förlustelser, inga starka drycker derstädes få serveras under aftonens lopp, ty i motsatt fall blir jag tvungen yrka på restaurationens stängning.“

A. 33:o) *Falk*: „Alldenstund jag anser sökanden fullt betjenad med den rätt till utskänkning af maltdrycker, som hon härintills innehaft och hvilken, till följd af hennes derom gjorda ansökan, icke kommer att henne förvägras, får jag för min del förberörda ansökan afstyrka.“

A. 34:o) *Suomalaisen Teatterihuone Osakeyhtiö*: „Emot ifrågavarande ansökan finnes ej annat att anmärka än att utskänkingsrörelsens föreståndare Alexander Laine, oaktadt flerfaldiga gånger varnad, icke visat sig mäktig att å restaurationen upprätthålla nödig ordning i så måtto att han tillåtit de besökande att öfverlasta sig med starka drycker, hvarigenom allvarsamma störingar af den allmänna ordningen uppstått.“

A. 37:o) *Nikolai Noschis*: „Alldenstund jag anser att slika utskänkingsställen å ifrågavarande trakt (n:o 36 vid Högbergsgatan) redan nu till alldeles för stort antal förefinnas och detta antal icke yttermera borde ökas genom beviljande af nya rättigheter, finner jag mig föranlåten förevarande ansökan afstyrka.“

A. 40:o) *Ek*: „Alldenstund sökandens sätt att sköta sin rörelse, hvilken hon endast en kortare tid innehaft, lemnat mycket öfrigt att önska, i det att hon tillåtit servering åt dryckesrörda personer, och man sålunda icke ännu kunnat bilda sig säkert omdöme om hennes förmåga att sköta fullständig utskänkingsrörelse, finner jag sökanden fullt betjenad med den rätt till utskänkning af maltdrycker, som hon härintills innehaft, hvarför jag föreslår att ifrågavarande ansökan afstyrkes.“

A. 43:o) *Zetterström*: „Alldenstund platsen är olämplig (n:o 3 vid Södra Magasinsgatan), föranlåtes jag afstyrka ifrågavarande ansökan.“

A. 45:o) *Björkqvist*: „I anseende dertill att i denna trakt af staden (n:o 3 vid Annegatan) allaredan finnes ett tillräckligt antal utskänkningsställen och någon ökning af desamma icke är af behovet påkallad, afstyrkes förevarande ansökan, i synnerhet som derigenom ordningens upprätthållande endast komme att försvåras.“

Emot öfriga ansökningar har polismästaren icke haft något att invända.

Hvad beträffar bestyrelsens för *Frivilliga Brandkåren* ofvanberörda ansökan om utskänkningsrätt har utskottet genom remiss från Stadsfullmäktige fått emottaga en från Fullmäktiges nämnd för arbetareangelägenheter till Fullmäktige den 7 sistlidne januari aflåten skrifvelse, hvori nämnden framhållit, hurusom vid ett den 24 april 1901 på initiativ af Nykterhetsföreningen Koitto hållet möte, hvarvid de flesta härstädes befintliga nykterhets- och fackföreningar samt åtskilliga andra enskilda föreningar och sällskap varit representerade, till öfverläggning upptagits frågan om aflägsnande af de missförhållanden, som vore en följd af restaurationsrörelsen i brandkårshuset. Å berörda möte hade enhälligt den åsigt uttalats att Helsingfors kommun, som årligen subventionerade Frivilliga Brandkåren, borde vidtaga åtgärder i syfte att helt och hållet inställa utskänkningsen af starka drycker å brandkårshuset, för att sålunda erhålla åtminstone en samlingslokal i hufvudstaden, der allmänheten ej vore utsatt för de frestelser rusdryckerna medförde. Sedermera hade en vid förberörda möte tillsatt delegation genom doktorn A. A. Granfelt till nämnden för arbetareangelägenheter öfverlemnade en till Stadsfullmäktige stäld skrift, hvori de med utskänkningsen i Brandkårshuset förenade olägenheter framhölls och anhållan gjordes om vidtagande af åtgärder från stadens sida för undanröjande af dessa missförhållanden. Denna skrift hade åtföljts af särskilda till ärendet hörande, vid de skilda föreningarna tillkomna protokoll äfvensom af två förordande utlåtanden i saken, afgifna af stadens vordne polismästare, öfversten Ivar Gordie, och bestyrelsen för Helsingin Kansanopistoseura, hvars verksamhet hufvudsakligen vore förlagd till brandkårshuset; och hade doktorn Granfelt anhållit att jemväl arbetare-nämnden ville hos Stadsfullmäktige understöda förberörda ansökning.

Öfverlemnande nu ifrågakomna framställning jemte öfriga i saken tillkomna handlingar till Stadsfullmäktiges pröfning, har nämnden för arbetareangelägenheter i afseende å eget yttrande anfört följande:

„Alt sedan år 1894 åtnjuter Frivilliga Brandkåren i Helsingfors en årlig subvention af 5,000 mark ur stadskassan, hvilken utgiftspost i budgeten ingår under rubrik: „Tillfällig utgift för Frivilliga Brandkåren“. Sagda år anhöll kåren, med förmälan att dess tillgångar voro fullkomligt uttömda, om ett understöd från kommunens sida; och framhöll Stadsfullmäktiges budgetutskott i anledning häraf, att en vägran att bevilja det åskade understödet skulle sätta kårens tillvaro på spel; hvarför och då stadens brandväsende ännu icke kunde undvara kåren, budgetutskottet förordade sagda ansökning, „ehuru utskottet likväl ansåg berörda subvention blott vara ett palliativ, så länge det icke lyckats kåren att förytttra sitt hus,

hvilket mer än något annat tyngde på kårens ekonomi“. De följande åren upptog Magistraten i sitt budgetförslag samma anslag, motiverande detta dermed, att omorganisationen af hufvudstadens brandväsende ännu icke blifvit genomförd och Frivilliga Brandkåren förty ej kunde undvaras. Under de senaste åren har Drätselkammaren regelbundet i sitt budgetförslag upptagit denna post, som jemväl finnes uti innevarande års utgiftsstat. Några särskilda villkor vid beviljandet af denna subvention hafva icke blifvit från stadens sida stipulerade; utan är anslaget afsedt att understöda Frivilliga Brandkårens samhällsnyttiga verksamhet.

Det torde icke kunna bestridas att ordningen uti Brandkårshuset under senaste tid lemnat åtskilligt öfrigt att önska, och sjelffallet är att ett sådant förhållande skall inverka störande och menligt på det derstädes försiggående bildningsarbetet till arbetarnes fromma, hvilket jemväl bekräftas af Bestyrelsens för Kansanopistoseura ofvan åberopade intyg. Arbetarenämnden hade tidigare under år 1900, på anmodan af Drätselkammaren, utarbetat förslag till uppförandet af ett särskildt hus för den högre arbetareundervisningen, men blef nämndens i sådant syfte gjorda framställning på grund af den ogynsamma ekonomiska ställningen af Stadsfullmäktige förkastad. Likväl måste det fortfarande anses högeligen önskvärdt att en fast och lämplig lokal för folkeliga föredrag och arbetareundervisning anskaffas; och nämnden hoppas att den tid icke må vara alltför aflägsen, då detta önskningsmål kan realiseras. Men intill dess sådant skett, utgör brandkårshuset en af de lämpligaste samlingslokaler för den arbetande klassen; och då det tyvärr visat sig att våra arbetare ofta nog duka under för frestelsen, förtjenar nu ifrågavarande behjertansvärda framställning rörande aflägsnande af derstädes rådande missförhållanden allt beaktande.

Emellertid anser nämnden att något skäl, åtminstone för närvarande, icke föreligger för Stadsfullmäktige att direkte ingripa i denna angelägenhet, detta så mycket hellre som nämnden har sig bekant att Frivilliga Brandkårens bestyrelse under senaste tid vidtagit särskilda åtgärder till förekommande af missbruk af starka drycker och oordningar i brandkårshuset. Sålunda har den förutvarande restauratören, som ansetts olämplig, afskedats och en extra ordningsman antagits för ordningens upprätthållande vid arbetaretillställningar. Vidare har en af bestyrelsen för frågans beredning nedsatt komité föreslagit att i det kontrakt, som snarligen kommer att med den blifvande restauratören uppgöras, bör inryckas det förbehåll, att vederbörande korporation vid upphyrande af lokal uti brandkårshuset sjelf eger bestämma, huruvida vid det tillernade samqvämet eller sammankomsten utskänkning må förekomma eller endast nykterhetsservering anordnas. Detta, såsom det synes, mycket ändamålsenliga förslag torde, enligt hvad nämnden erfarit, antagligen inom kort komma att af bestyrelsen godkännas.

I enlighet med det ofvan framhållna anser nämnden, under förutsättning att nyss omförmälda anordning kommer till stånd, att resultatet af hvad sålunda tillgjorts för stäffjande af de öfverklagade missförhållandena bör afvaktas, innan

något vidare från kommunens sida i saken tillgöres; och får nämnden förty under ännämnda förutsättning hemställa att föreliggande ansökning icke måtte för närvarande föranleda till åtgärd.“

Likasom i fråga om utminuteringsen får utskottet nu jemväl beträffande utskänkningsen och främst den *utskänkning, som är afsedd att bedrivas i sammanhang med värdshusrörelse*, tillstyrka, att rättighet dertill företrädesvis tilldelas dem bland sökandene, som för närvarande innehafva dylika rättigheter och hvilkas ansökningar polismästaren tillstyrkt. Utskottet får alltså hemställa:

att Stadsfullmäktige ville förorda de ansökningar, som inlemnats af sökandene Aktiebolaget Hotel Restaurant), Wickström (för såväl Kaisaniemi och Studenthuset som n:o 9 vid Östra Henriksgatan), Ahlfors, Volontis, Westerlund, Osolin, Nikolajeff, Gorbatoff, Helsingfors utskänkingsaktiebolag för så vidt beträffar af bolaget tidigare innehafda fem utskänkingsrättigheter, Söderström, Lindström, Nyström, Edberg, Claesson, Torniainen, Piehl, Sihvola, König, Aktiebolaget Nymark & Stavenow**), Tukiainen, Lindholm, Wänttinen, Direktionen för Alexandersteatern, Haglund, Bengtson***), Nordin, Rolle, Suomalaisen Teatteritalon Osakeyhtiö****), Wasili Noschis, Nya Teaterhusaktiebolaget, Kasakoff, Svedenborg, Nyberg och Aktiebolaget Hotell Fennias konkursförvaltning.*

I betraktande af hvad nämnden för arbetareangelägenheter anfört vidkommande bestyrelsens för Frivilliga Brandkåren ansökan och då dessutom äfven bestyrelsen anmält att den numera icke allenast tillsatt en särskild ordningsman, som borde vid alla tillställningar i brandkårshuset öfvervaka ordningen derstädes, utan ock beträffande handhafvandet af restaurationsrörelsen bestämt att om föreningar eller enskilda, då de förhyrde lokalen, önskade endast nykterhetsservering, restauratören vore förbjuden att under tillställningen samt en timme före dess början och en timme efter dess slut utskänka starka drycker, så torde ej mindre berörda ansökan än den ansökning, som ingifvits af Himberg, den der jemväl nu innehar utskänkingsrätt och beträffande hvilken skäl till afslag ej anförts,

kunna förordas.

I öfverensstämmelse med Helsingfors Utskänkingsaktiebolags ansökan och på deri anförda skäl (sagda ansökan åtfölja betänkandet såsom bilaga),

*) Innehafvaren af restauratören Karl Axel Fritiof Gummesons rätt.

**) Tidigare innehafvaren var bolaget Nymark & Stavenow.

***) Rättigheten innehades förut af vicehäradshöfdingen Arnold Boman.

****) Förut Suomalaisen Teatterihuoneen Osakeyhtiö.

torde bolagets begäran att få öppna utskänkning af ifrågavarande slag jemväl i n:r:is 16 vid Lilla Robertsgatan och 11 vid Östra Henriks-gatan samt att för bolaget måtte reserveras ytterligare två utskänkingsrättigheter tillstyrkas.

Då sålunda samtliga disponibla 46 rättigheter blefve dels bortgifna, dels reserverade,

lära öfriga ansökningar, inlemnade af Janhonen, Falck, Nikolai Noschis, Ek, Nordström, Zetterström och Björkqvist, de der för öfrigt icke heller för närvarande innehafva utskänkingsrätt, afstyrkas.

Ytterst torde, vidkommande ansökningarna om utskänkingsrätt för enskilda föreningar och klubbar,

samtliga dessa ansökningar, de der inlemnats af Nyländska Jaktklubben, Helsingfors Handelsbiträdeförening, Suomalainen Sivistysseura och Helsingin Kauppiäittenyhdistys gemensamt, Helsingfors Segelsällskap, föreningen Arbetets Vänner och direktionen för Handelsgillet, tillstyrkas.

Komme utskottets förslag att omfattas, blefve sålunda alla 46 disponibla rättigheter till utskänkning i sammanhang med värdshusrörelse dels bortgifna, dels reserverade samt af 16 dylika rättigheter, afsedda att utöfvas af enskilda föreningar och klubbar, 6 disponerade och 10 fortfarande till förfogande.

Slutligen hafva firman *Hjelt & Lindgren*, handlandeekan *Sjöberg*, firman *Nya Svenska Punschfabriken*, handlandeekan *Hirvonen* och handlanden *Westerberg* i sina ofvanberörda ansökningar anhållit om rätt jemväl, de öfriga till partihandel med bränvin och sprit under ifrågavarande period samt *Nya Svenska Punschfabriken* att, för den händelse firmans ansökan att utminutera starkare spritvaror skulle afböjas, få i minut försälja viner och andra svagare rusdrycker; och som skäl till anmärkning deremot ej förekommer, föreslås

att Stadsfullmäktige sådant förorda.

Helsingfors, i april 1902.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.

A. Lundqvist.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Hos Herrar Stadsfullmäktige får Direktionen för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag härmed äran anhålla om förlängning på två år framåt från den 1 nästinstundande Juni af de åt Bolaget beviljade utminuterings- och utskänkningsrättigheter, i hvilket afseende Direktionen ber att i slutet af denna sin skrivelse få uppgifva de ställen, hvarest dessa rättigheter vore afsedda att begagnas, äfvensom de föreståndare, som komme att handhafva rörelsen.

Men derjemte anser Bolagets Direktion det såsom en bjudande plikt för sig att på grund af det under de senaste åren inträffade tillbakagåendet i Bolagets rörelse fästa stadsmyndigheternas uppmärksamhet på de ogynsamma förhållanden, under hvilka Bolaget för närvarande är tvunget att arbeta, samt äfven på önskligheten af åtgärders vidtagande i sådan riktning, att Bolagets verksamhet kunde blifva till större gagn för det allmänna.

Förhållandet är nämligen det, att sedan tvenne af Bolagets förnämsta vårdshus, belägna i gårdarne N:o 14 och 24 vid Unionsgatan, från den 1 Juni 1900 måste upphöra med sin verksamhet, Bolagets rörelse för åren 1900 och 1901 i betydlig grad minskats. Medan kundfrekvensen för månaderna Januari—Maj 1900 uppgick till i medeltal 113,000 besök i månaden, minskades densamma för årets återstående sju månader till endast 76,000, således en minskning af omkring 33 %. Bolagets Direktion har visserligen sökt åstadkomma en motvigt mot detta nedgående genom att den 1 Juni 1901 öppna ett nytt vårdshus i gården N:o 16 vid Nylandsgatan, men då detta nya ställe till följd af sitt nära grannskap till Bolagets ännu återstående öfriga tre vårdshus på visst sätt konkurrerar med dessa och hufvudsakligast endast medfört den nyttan att minska trängseln på de öfriga ställena, har besökandefrekvensen äfven under år 1901 fortfarande hållit sig betydligt under 1899 års.

Den genom nedgående i Bolagets rörelse vållade minskningen i Bolagets vinst har dessutom ytterligare ökats genom de betydliga kostnader, som Bolaget nödgas fortfarande vidkännas för de indragna tvenne vårdshusen. Bolaget har nämligen i anseende till svårigheterna att erhålla utskänkingslokaler, som möjliggjorde en sträng efterlefnad af bestämmingarna i nu gällande bränvinslag, icke haft någon annan utväg än att afsluta hyresöfverenskommelser på längre tid och emot vilkor antingen att själf ombygga lokalen eller också, på sätt förhållandet var med lokalen i gården N:o 14 vid Unionsgatan, med gårdsegaren redan vid ritningarnes uppgörande till det sedermera på tomten uppförda stenhuset träffa aftal om såväl dimensionerna för de i lokalen ingående rummen som deras anordning mot vilkor, att hyreskontraktet uppgjordes för längre tid. Efter utskänkningens upphörande har Bolaget visserligen sökt draga nytta af stället genom att der inrätta nykter-

hetsvårdshus, men detta har gått med så stor förlust, att detsamma snart måste indragas.

Det är till följd af de här antydda orsakerna Bolagets nettovinst på de senaste tvenne åren i hög grad minskats, så att medan Bolaget år 1899 hade att till delning emellan stadskommunen och kommunikationsfonden uppvisa en inkomst af Fmk 160,300: — nedgick vinsten för år 1900 till Fmk 125,200: — för att slutligen under år 1901 sjunka till endast Fmk 79,700: —.

Obetydligheten af dessa vinstbelopp framstår synnerligen bjert, då de jemföras med vinstbeloppen från utskänknings- och utminuteringsrörelsen i andra städer. I detta afseende meddelas här nedan några från landsortsstäderna erhållna uppgifter öfver resp. utskänknings- och utminuteringsbolags vinst för år 1900, hvarjemte vid sidan deraf angifvits folkmängderna i ifrågavarande städer och medeltalet af vinst per stadsinneväsnare. För hufvudstaden har naturligtvis Utminuteringsbolagets och Utskänkningsbolagets vinst sammanslagits.

	Vinst från utskänknings- och utminuteringsbolagen under år 1900.	Invånareantalet år 1900.	Medeltalet af vinst per stadsinneväsnare.
Helsingfors	204,000	93,500	2: 18
Uleåborg	107,000	16,300	6: 56
Åbo	276,000	38,100	7: 24
Viborg	259,000	30,800	8: 41
Vasa	156,000	15,000	10: 40
Björneborg	162,000	15,000	10: 80
Tammerfors	412,000	36,400	11: 30
Kuopio	155,000	11,700	13: 20
Kexholm	23,000	1,600	14: 40
Gamlakarleby	51,000	2,700	18: 50
Villmanstrand	73,000	2,200	33: 20

Af dessa siffror framgår, att det ekonomiska resultatet för hufvudstaden ställt sig betydligt ogynnsammare än för någon annan af de nämnda städerna i Finland.

Hufvudstadskommunens andel i Helsingfors Utskänknings Aktiebolags ofvan angifna vinstbelopp har för åren 1899—1901 nedgått:

från år 1899	Fmk	96,200
till under år 1900	„	75,100
och under år 1901 endast	„	47,800

Det kunde ju visserligen synas som om, sedan utskänkningsbolagen genom nu gällande bränvinslag beröfvats rättigheten att sjelf disponera sin årsvinst, det icke vidare behöfde bekymra Bolaget och dess Direktion, om vinsten från dess rörelse är mer eller mindre betydlig, isynnerhet som uppnåendet af största möjliga vinst icke kan anses utgöra hufvudändamålet med bolagens inrättande. Men i alla fall kan det väl för ingen för hufvudstadens väl och utveckling intresserade medborgare vara likgiltigt, huruvida ett rikligare eller sparsammare anslag från Bolagets medel kan ställas till de välgörenhetsanstalters förfogande, hvilka vanligtvis pläga komma i åtnjutande af anslag från Utskänkningsbolaget, och för hvilkas tillvaro och möjlighet att uträtta något dessa anslag utgjort en viktig förutsättning. Men derutöfver kan sjelfva Utskänkningsbolaget och dess Direktion, hvilka det fortfarande medgifvits rätt att förvalta de tvenne folkparkerna på Högholmen och Fölisön, icke annat än med lifligt bekymmer se nedgåendet i dess vinst och derigenom äfven i möjligheten att med tillräckliga anslag underhålla dessa inrättningar.

Från principiell synpunkt kunde det vara lätt att finna sig i den inträffande minskningen i Bolagets verksamhet, om det kunde förutsättas, att densamma berodde på en minskad förbrukning af spritdrycker i hufvudstaden, men otvifvelaktigt vore det fullkomligt oberättigadt att hängifva sig åt en sådan illusion, utan bör det kunna antagas såsom gifvet, att den inkomst, som frångått Bolaget, endast hamnat i andra privata yrkesidkares ego, utan att nykterheten i hufvudstaden dragit någon nytta deraf, och Direktionen anhåller att härmed få öfvergå till en annan och ännu viktigare sida af ämnet för denna framställning.

På sätt redan här antydts kan den finansiella sidan af Bolagets verksamhet eller åstadkommande af största möjliga pekuniära vinst icke betraktas såsom hufvudföremålet för Bolagets verksamhet.

Såsom det förnämsta syftet med dylika bolags inrättande måste väl dock anses deras medverkan till åstadkommande af en ändamålsenlig och tidens fordringar i socialt och etiskt afseende möjligast tillfredsställande anordning af rusdryckshandteringen i landets städer, äfven om en sådan anordning skulle medföra ekonomiska oppoffringar. Af synnerlig vikt för detta ändamåls vinnande är en sträng och effektiv kontroll deröfver, att vid denna närings bedrivande gällande lagar och författningar efterlefvas, äfvensom att från densamma kunde, såvidt sig göra låter, uteslutas den enskilda vinningslystnadens driffjäder. Att bolagen i allmänhet vid bedrifvandet af sin verksamhet sökt arbeta i denna riktning är säkert, äfven om resultatet kunnat utfalla olika i olika städer. Så mycket torde väl dock härom kunna sägas, att det allmänna omdömet om bolagen under tidernas lopp stadgat sig derhän, att bolagen obestriddligen varit till nytta för det allmänna; i annat fall hade de väl också knappast kunnat upprätthållas. Från vårt grannland Sverige, som framställt mönstret för dessa bolag, föreligga uti en för några år sedan i Stockholm utkommen broskyr talrika uttalanden af landshöfdingar, poliskamrar och stads-

myndigheter, hvilka erkänna den stora nytta i ordningens intresse, som dessa bolag beredt stadskommunerna.

Om erfarenheten i detta land kanske icke utfallit lika gynsam, så kan orsaken härtill möjligtvis ligga deri, att institutionen, här omsatt i en främmande jordmån, icke omfattats med tillräckligt förtroende och icke rönt den uppmuntran från stadsmyndigheternas sida, hvaraf bolagen dock äro i synnerligt behof för att kunna öfvervinna de stora svårigheter de i allmänhet vid sin verksamhet, men isynnerhet vid utskänkningen hafva att kämpa med. Denna brist på uppmuntran har hufvudsakligast röjt sig deri, att det omfång, inom hvilket det medgifvits bolagen att verka, till följd af en kanske altför långt drifven försiktighet, hvilken på långt när icke i samma grad gjorts gällande gentemot den enskilda utskänkningsnäringsringen, blifvit för strängt begränsadt, hvarigenom konkurrensen med de enskilda värdshusidkarene blifvit för bolagen betydligt försvärad.

Hvad särskildt vidkommer Helsingfors Utskänkningsbolag, har detsamma under de snart trettio år, Bolaget varit i verksamhet, oafslått bemödat sig att utveckla Bolagets värdshusrörelse i sådan riktning, att densamma i största möjliga mån motsvarade de syften lagstiftaren beträffande rusdryckhandteringen sökt uppnå. Medan Bolagets värdshus tidigare voro och måste vara af ytterst anspråkslös, till och med tarflig beskaffenhet, hufvudsakligast i anseende till den ofantliga svårigheten att erhålla lämpliga lokaler för detta ändamål, har det under årens lopp lyckats Bolaget att få till stånd en utskänkning, som borde kunna anses tillfredsställa de anspråk, hvilka kunna ställas på värdshus för arbetarebefolkningen i staden. Utskänkningen försiggår nämligen nu utan undantag i rymliga, väl belysta och snygga lokaler, till hufvudsaklig del bestående af en stor öppen sal, hvarigenom utöfvandet af en sträng kontroll öfver såväl utskänkningen som ordningen i allmänhet på stället i hög grad underlättas. Sjelfva utskänkningen af starka drycker har altmera begränsats ända derhän, att åt kunderna icke utskänkes mera än en måltidssup jemte en portion mat äfvensom öl till ett mått af högst en helbutelj. Det tillkommer naturligtvis icke Direktionen att bedöma framgången af dess sträfvanen i ofvan antydd riktning. Så mycket angenämare är det för Direktionen att kunna omnämna, att vid ett besök å Bolagets samtliga värdshus, som under denna vinter gjordes af såväl Magistratens som Stadsfullmäktiges ordförande, desse uttalade sitt erkännande af såväl den goda ordning, som på alla ställen rådde, som ock af ändamålsenliga inredningen och den serverade matens billighet och smaklighet.

Men då utskänkningsbolagets rörelse är begränsad till endast fyra utskänkningsvärdshus och ett ölförsäljningsställe, alla förlagda inom ett smalt stadsområde emellan Henriks- och Fredriksgatorna, samt Utskänknings- och Utminuteringsbolagen disponera sammanlagdt öfver endast 5 utminuteringsställen, medan 42 utskänkningsrättigheter, 25 rättigheter till försäljning af andra spritdrycker och ett synnerligen stort antal ölförsäljningsställen äro upplåtna åt enskilda näringsidkare, så torde det

vara lätt insedt, att Bolagets inflytande på ordnandet af rusedrycksnäringen i hufvudstaden måste blifva af ganska ringa betydelse.

Dessutom bör det icke förglömmas, att dessa enskilda innehafvare af utminuterings- och utskänkningsrättigheter på långt när icke äro de enda konkurrenterna, ty det kan icke betvivlas att utanför deras krets ännu finnas talrika lönnkrogar och lönnförsäljningar, hvilka naturligtvis medföra oändligt mycket större skada än den lagligen bedrifna rörelsen. Då Bolaget för omkring ett årtionde tillbaka hade tillfälle att befrämja förföljandet af detta samhällsönda genom att ersätta åt fiskalerna de kostnader de härför vidkändes, vann Direktionen en nog så sorglig erfarenhet om den betydliga utsträckning, hvari lönnkrögeriet i staden bedrefs, i det antalet bötfälde för hvarje månad vanligen uppgick till omkring ett hundratal. Att, sedan genom nu gällande bränvinslagen denna sporre till beifrande af den olagliga rusedryckshandteringen icke förefinnes, denna olagliga rörelse endast tilltagit, måste antagas för säkert. Ett talande bevis härför föreligger i det stora antalet druckna personer, som om söndagen påträffas, oaktadt samtliga värdshus för den arbetande befolkningen böra hållas absolut stängda från lördag afton kl. 6 till måndag morgon kl. 9. Belysande i detta afseende synes vara den statistik, som genom Bolagets tillsyningsmän vunnits beträffande antalet från Bolagets värdshus afvisade. Med anmärkningsvärd konstans har detta antal nämligen visat sig vara betydligt större om måndagen än öfriga dagar, nämligen 9,8 % af de besökande om måndagen mot 8,3 % för öfriga dagar.

Det vill dock synas Bolagets Direktion, som om efter den förändring Bolagets stadgar på grund af nu gällande bränvinslag undergått, viktiga skäl af såväl ekonomisk som social art skulle föreligga för stadsförvaltningen att åt Bolaget inrymma ett större verksamhetsområde än hvad för närvarande är förhållandet. Bolaget disponerar icke mera själf öfver sin vinst, Bolagets räkenskaper underkastas revision af representanter för läne- och stadsförvaltningen jemte dess egen revisor och Stadsfullmäktige hafva dessutom tillfälle att genom af dem utsedd kontrollant verksamt ingripa i Bolagets förvaltning, om behof deraf skulle yppa sig. I själfva verket skulle Bolagets Direktion numera kunna betraktas såsom en af stadsförvaltningens nämnder, och skilnaden ligger kanske endast deri, att Direktionen icke såsom öfriga nämnder utses af Stadsfullmäktige utan af Bolaget.

Med afseende å hvad sålunda här tidigare antydts beträffande önskligheten af att vinsten från Bolagets rörelse kunde ökas och på grund af de senast anförda skälen, anhåller Direktionen vördsamt att få öfverlemnna åt stadsmyndigheternas upplysta bepröfvande frågan om en utvidgning af Bolagets verksamhet.

Vidkommande sättet för detta önskningsmåls realiserande synes Direktionen främst en utvidgning af bolagets värdshusrörelse böra ega rum. Men då, på sätt redan antydts, icke ringa svårigheter förefinnas att kunna upphylla för ändamålet lämpliga lokaler och Direktionen åtminstone för ögonblicket icke kan föreslå några sådana, nödgas Direktionen inskränka sin framställning i detta afse-

ende endast derhän, att för Bolagets räkning kunde vid den nu förestående utdelningen af värdshusrättigheter reserveras par sådana utöfver de härintills af Bolaget innehafda fyra i staden och restaurationen på Högholmen. Den enda utvidgning af Bolagets rörelse, visserligen af jernförelsevis mindre betydelse, som i den närmaste framtiden kunde komma ifråga, vore den, om Bolaget kunde erhålla rätt att i dess egen gård N:o 16 vid Lilla Robertsgatan, der i nedre våningen ett utskänkningsvärdshus nu är inrymdt, öppna ett värdshus af andra klass i den öfre, för ändamålet synnerligen lämpliga lokalen. I samma lokal bedrifves af Bolaget för närvarande nykterhetsvärdshusrörelse, hvilken dock en lång tid gått med så stor förlust, att intet skäl synes förefinnas att vidare upprätthålla densamma.

Derjemte får Direktionen hemställa, huruvida icke i afseende å dislokationen af Bolagets värdshus, Bolaget kunde beviljas samma undantagsförmån, som enligt stadsförvaltningens beslut inrymmes åt hotell och klubbar, eller sålunda att i de fall, der stadsförvaltningen skulle anse vägande skäl därför förefinnas, bolagsvärdshus kunde förläggas äfven utanför det nu åt utskänkningsrörelsen i allmänhet anvisade området, enär dessa värdshus, som öppenhållas endast till kl. 9 på aftonen, vid deras nuvarande anordning borde kunna anses erbjuda större garanti mot hvarje störing af ordningen eller andra olägenheter, än till och med de för de bildade samhällsklasserna afsedda restaurationserna, der utskänkningsrörelsen icke kan på långt när med samma stränghet öfvervakas. Kunde denna framställning vinna bifall, skulle Direktionen anhålla om att i gården N:o 11 vid Östra Henriksgatan, der Bolaget nu har en ölservering, finge inrättas fullständigt utskänkningsvärdshus, hvartill så mycket större skäl torde föreligga, då en för arbetareklassen afsedd privat restauration fått inrättas i närmast bredvid belägna gård.

Efter utläggandet af dessa principiella synpunkter får Direktionen anmäla, att de utminuterings- och utskänkningsställen, för hvilka en förlängning af rättigheten för två år framåt ansökes, äro belägna på nedan nämnda platser och förestås af nedan nämnda personer:

Utminutering:

N:o 1 i gården	N:o 5 Glogatan,	fröken Ida Löfström
N:o 2 „ „	N:o 15 Andregatan	„ Matilda Josefina Dahlgren
N:o 3 „ „	N:o 10 Fabiansgatan,	„ Hilma Maria Lindström.

Utskänkning:

N:o 1 i gården	N:o 25 Fredriksgatan,	fröken Josefina Wahlström
N:o 2 „ „	N:o 16 Nylandsgatan	„ Lovisa Nyqvist
N:o 3 „ „	N:o 34 Fredriksgatan	„ Emelia Sofia Blomqvist
N:o 4 „ „	N:o 3 Georgsgatan	„ Amanda Hellström

samt restaurationen på Högholmen: Herr Oscar Carlsson.

Frejdebevis för samtliga dessa personer biläggas.

Skulle Direktionens ofvan gjorda anhållan

att åt Bolaget kunde beviljas tvenne nya utskänkningsrättigheter,

att i Bolagets gård N:o 16 Lilla Robertsgatan finge inrättas en värdshusrörelse af andra klassen, äfvensom

att Bolagets ölservering i gården N:o 11 Östra Henriksgatan finge omändras till utskänkningsvärdshus

vinna stadsmyndigheternas benägna bifall, anhåller Direktionen att framdeles få göra föreskrifven anmälan om de personer, som komme att förestå rörelsen å ifrågavarande ställen.

Helsingfors den 27 Februari 1902.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

*Frågan om skadade arbetaren T. Parkkonens ansökan
om understöd.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 27 Februari 1902.

N:o 64.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Till affördradt yttrande i anledning af Stadsfullmäktiges Beredningsutskotts här återgående remiss med ansökan om understöd af stenarbetaren Tobias Parkkonen, som vid stenbokning för stadens räkning den 15 Februari 1901 skadade sitt ena öga med påföljd af synens förlust derå, får Drätselkammaren, som i ärendet inhemtat Byggnadskontorets yttrande, i enlighet dermed anföra följande. Utom att i lagen af den 5 December 1895 angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada, som drabbar arbetare, ingen skyldighet för arbetsgifvare att hålla arbetaren skadeslös efter inträffadt olycksfall föreskrifves i fall som detta, torde här icke heller föreligga någon särskild på sak verkande ömmande omständighet, såsom synnerligen minskad arbetsförmåga eller dylikt. Och då dessutom sökandens vård å oftalmologiska sjukhusafdelningen har bekostats af staden samt han under den tid, han enligt läkareintyg var oförmögen till arbete, uppburit hälften af sin beräknade arbetsförtjenst, hvilka utgifter uppgingo till 83 mark 50 penni, kan Drätselkammaren för sin del ej finna skäl föreligga till vidare understöds beviljande åt stenarbetaren Parkkonen.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Såsom af närlagda stadsingeniören T. Öllers samt doktor J. Silfvast intyg framgår, har jag vid för Helsingfors stads räkning utfördt stenhuggningsarbete den 15 februari förlidet år skadat mitt venstra öga så, att jag helt och hållet förlorat synen å ögat. I anledning häraf får jag ödmjukast anhålla att mig för den sålunda lidna kroppsskadan måtte tillerkännas skadestånd antingen ett visst belopp i ett föralt eller ock i form af ett årligt understöd, och vågar jag i sådant afseende ödmjukast vidhandengifva att jag vid sagda arbetes utförande åtnjöt i lön 3 mark för hvarje färdig huggen kubikmeter bokad sten (sepeliä) samt att jag förfärdigade 4 å 5 kubikmeter dylik sten i veckan.

Helsingfors den 31 januari 1902.

Tobias Parkkonen.

Stenarbetare.

Att arbetaren Tobias Parkkonen vårdats å oftalmolog. afdelningen från den 18 febr. till och med den 22 april 1901 för ett varigt sår å vänstra ögat, framkalladt genom en stenflisa som under arbetet den 15 febr. flugit mot ögat, och att detta sår ledt till förlust af synen å ögat, intygas på begäran

Helsingfors d. 20 Maj 1901.

J. Silfvast.

Assistentläkare.

Arbetaren T. Parkkonen skadade sitt venstra öga vid stenbokning i Brunnsparken den 15 februari detta år och besökte läkare för samma skada först den 18 i samma månad, hvilket på grund af, af mig verkställd undersökning konstaterats och härmed intygas.

Tycho Öller.

Bilaga.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 31 Oktober 1901.

§ 9.

Sedan Drätselkammaren den 5 Juli 1900 beslutit infordra Byggnadskontorets yttrande öfver en af Arbetaren Johan Fredrik Qvick hos Drätselkammaren gjorda anhållan att blifva tillagd visst årligt understöd i anledning däråf att han under arbete för stadens räkning skadat sitt venstra öga, så att synen därå gått förlorad, så hade Byggnadskontoret numera aflemnat yttrande i ärendet af följande innehåll:

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

den 28 okt. 1901.

N:o 79.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Till affordradt yttrande med anledning af arbetaren Joh. Fr. Qvicks hos Drätselkammaren gjorda anhållan om årligt understöd med anledning af att han under arbete för stadens räkning skadat sitt venstra öga med påföljd af synens förlust därå, får Byggnadskontoret anföra följande:

Olycksfallet inträffade medan mannen var sysselsatt med stenbokning, hvarvid en mindre stenflisa från en genom hammarslag sönderkrossad sten träffade hans ena öga och åstadkom ett sår därå. Emellertid är i arbetareförsäkringslagen af den 5 December 1895 intet nämnt om att arbetsgifvare är skyldig ansvara för kroppsskada, som genom stenbokning förorsakas arbetare, hvarför, och då staden i detta fall mer är att betrakta såsom köpare af en färdigt tillverkad vara, än som arbetsgifvare, enär staden blott låter anvisa platsen hvarest stenbokning får ske och utöfvar kontroll endast vid uppmätningen af den för leverans afsedda stenen, Kontoret för sin del icke kan tillstyrka bifall till förenämnda anhållan.

Remisshandlingarne återgå härjämte.

G. Idström.

Drätselkammaren beslöt, på de af Byggnadskontoret sålunda anförda skäl, afslå sökandens anhållan.

Som ofvan.

In fidem:
Edvard Loo.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

*Handlingar i fråga om elektriska ledningar.***MAGISTRATEN**

i

Helsingfors.*Helsingfors den 1 Februari 1902.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

N:o 2094.

En af Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag till Magistraten ingifven, till Herrar Stadsfullmäktige ställd skriftlig framställning angående ej mindre utfärdande af en ordningsstadga för elektriska ledningar härstädes än angående definitivt afgörande om bolagets skyldighet att ersätta sina nuvarande ledningar med underjordiska sådana, får Magistraten äran öfversända.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.*Victor Ekroos.**Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

Jämlikt § 6 i förordningen angående villkoren för inrättande och begagnande af elektriska anläggningar, hvilken såsom bekant trädte i gällande kraft från detta års början, åligger det oss att senast inom nästkommande juni månad hos vederbörande guvernörsämbete göra skriftlig anmälan om vår anläggning innehållande bland annat „Specifikation öfver ledningar och de försiktighetsmått, som iakttagas för att isolera dem och säkerställa allmänheten“, och ankommer på guvernören att bland annat förordna hvilka anordningar till förekommande af skada å lif och egendom tilläfventyrs ytterligare skola iakttagas för att anläggningen må kunna hållas i värksamhet. Med hänsyn härtill, och då det ej synes oss hvarken med stadens eller vår fördel förenligt, att bestämningar af antydd art komma att utfärdas utan att staden därförinnan gjort sin mening gällande, men å andra sidan Stadsfullmäktiges den 10 juni 1890 fattade beslut om utarbetandet af förslag till ordningsstad-

gar för elektriska ledningar tills nu icke förvärligats, nödgas vi vördsammast an- hålla att Stadsfullmäktige, med beaktande af detta sakförhållande ville så begå att ordningsstadga, åtminstone så vidt den berör bolagets värksamhet, omedelbart blefve utfärdad. Därjämte tillåta vi oss påpeka att det för oss är snart sagdt en oafvislig nödvändighet att tillika få veta, huruvida och i hvilken utsträckning staden ernar begagna sig af sin år 1890 vid meddelandet af tillstånd till vår anläggning förbe- hållna rätt, att ålägga oss att ersätta våra ledningar ofvan jord med underjordiska dylika och af hvilken art och beskaffenhet staden tänker sig dessa, för att vi redan nu må kunna vidtaga åtgärder i sådant syfte äfvensom därom kunna göra anmälan för guvernörsämbetet.

Helsingfors, den 29 januari 1902.

Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag.

Hugo Mäklin.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 20 Februari 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 57.

Till fullgörande af Stadsfullmäktiges vid den 11 innevarande Februari hål- let sammanträde fattade beslut att af Drätselkammaren infordra utlåtande i anled- ning af närslutna genom Magistraten till Stadsfullmäktige inkomna skrift från Hel- singfors Elektriska Belysnings Aktiebolag får Drätselkammaren vördsamt anföra följande.

För sin del kan Kammarken icke fatta, hvarföre Helsingfors Elektriska Be- lysnings Aktiebolag ej skulle kunna till Guvernörsemetet härstädes inlemna icke blott den uti skriften åberopade Specifikationen utan ock alla andra under mom. a—g af § 2 uti nådiga förordningen af den 11 April 1901, angående villkoren för inrättande och begagnande af elektriska anläggningar för alstrande af ljus eller för öfverföring af kraft, erfordrade uppgifter, oaktadt någon allmän ordningsstadga för elektriska ledningar speciellt för Helsingfors stad icke förefinnes. Den ifrågavarande specifikationen kan nämligen i ingen händelse blifva något annat än en enkel be- skrifning öfver alla vid bolagets ledningar faktiskt utförda säkerhets anläggningar. Något sammanhang med en rättighet för bolaget att föra sina ledningar ned i jor- den kan skyldigheten till meranämnda specifikations afgifvande icke heller hafva.

Skriften till Stadsfullmäktige förefaller Drätselkammaren för den skull endast såsom en obefogad påtryckning för ytterligare utvidgning af den bolaget redan beviljade förmånen att för elektrisk belysning och kraftöfverföring få betjena sig af stadens gator. Emellertid grunda sig alla bolagets rättigheter för närvarande endast på Stadsfullmäktiges beslut af den 17 September sistlidet år, hvarigenom bolaget beviljades rätt att fortfarande och intill den 1 September 1903 på samma villkor som härintills bibehålla elektriska *luftledning*ar längs stadens gator.

Härmed vill Drätselkammaren dock ingalunda förneka önskvärdheten af ett definitivt ordnande snarast möjligt af den elektriska belysningen i staden, antingen medels uppförande af eget elektricitetsverk för staden eller beviljande af en eller flere till sitt innehåll noga specificerade och med maximaltaxor för konsumtionen försedda koncessioner å användande af stadens gator för elektriska ledningars framdragande. Och att denna åsigt äfven delas af Stadsfullmäktige, synes framgå af det uppdrag Stadsfullmäktige i sammanhang med beslutet angående nyss åberopade förlängning af Elektriska Belysnings Aktiebolagets rättighet lemnade Styrelsen för stadens belysningsverk.

Hvad sedan beträffar det uti bolagets skrifvelse antydda förslaget till ordningsstadgar för elektriska ledningar, beslöto Stadsfullmäktige bland annat vid den 10 Januari 1890 hållet sammanträde (se 1890 års komm. berättelse pg. 16) anmoda Drätselkammaren ej allenast att vidtaga åtgärd om anställande i stadens tjänst af en elektrotekniker samt uppgöra förslag till instruktion och aflöning för nämnda tjänsteman, utan ock att genom behörig fackman låta utarbета förslag till ordningsstadga för elektriska ledningar af hvad slag som helst.

Detta uppdrag lemnade Kammaren åt ett af Kammaren särskildt tillsatt utskott, hvori dåvarande stadselektroteknikern Th. Neovius såsom medlem ingick. I brist på hvarje i allmän lag ingående bestämmelse rörande elektriska anläggningar i landet öfverhufvudtaget ansåg sagda utskott sig emellertid icke kunna uppställa någon speciel ordningsstadga i hithörande afseende och ej heller utarbета någon mera detaljerad instruktion för elektroteknikern. Men då Ingeniören Neovius i November månad 1899 afgick från sin befattning såsom stadens elektrotekniker, öfverlemnades af honom bland särskilda ritningar och handlingar äfven ett utkast till instruktion för nämnda tjänsteman. Detta instruktionsförslag lemnades då af Kammaren åt dess ledamot Herr Frosterus, som gemensamt med Politieborgmästaren Öhman och den af Magistraten tillsatte nya stadselektroteknikern, Magistern G. Geitlin skulle genomgå och granska detsamma. Och ansåg Kammaren ett sådant förfarande så mycket passligare, som såväl ifrågavarande instruktion som berörda ordningsstadga äro reglementen, hvilkas slutliga fastställande ankommer icke å kommunalförvaltningen utan å ordningsmakten i staden. Sedan Drätselkammaren dock icke erhållit något yttrande eller förslag af detta utskott och då Kammaren betviflade, huruvida Kammaren vidare hade att med dessa reglementens uppgörande alls taga någon befattning, afförde Kammaren vid sammanträde den 27 December 1900

från sitt diarium detta gamla ärende, hvilket genom den ständiga utvecklingen af elektrotekniken och mellankommen lagstiftning otvifvelaktigt kommit i ett väsentligen annat läge, än det var år 1890.

På grund af det anförda får Drätselkammaren framhålla, det Kammaren för sin del anser, att Elektriska Belysnings Aktiebolagets skrift icke borde till vidare åtgärd af Stadsfullmäktige föranleda.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

STYRELSEN

FÖR

HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVERK.

Till Stadsfullmäktige.

*Helsingfors d. 11 mars
1902.*

Sedan Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag uti en till Herrar Stadsfullmäktige stäld skrift på anförda skäl anhållit ej mindre att ordningsstadga för elektriska ledningar i denna stad omedelbart blefve utfärdad än att få veta, huruvida och i hvilken utsträckning staden ernade begagna sig af sin år 1890 vid meddelandet af tillstånd till bolagets anläggning förbehållna rätt att ålägga bolaget att ersätta dess ledningar ofvan jord med underjordiska dylika och af hvilken art och beskaffenhet staden tänkte sig dessa, har Stadsfullmäktiges beredningsutskott, efter det Drätselkammaren infordradt yttrande i saken aflemnadt, anmodat Styrelsen att jemväl med utlåtande i ämnet till Stadsfullmäktige inkomma.

Med föranledande häraf och då Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag såväl i sin ofvanberörda skrift som uti sin år 1901 hos Stadsfullmäktige gjorda koncessionsansökan åberopat sig på den omständigheten att Fullmäktige genom tidigare beslut skulle uttalat afsigten att förmå bolaget att nedlägga sina ledningar i jorden och derom äfven gjort förbehåll, har Styrelsen, efter att hafva genomgått Fullmäktiges vid den elektriska frågans behandling förda protokoll, ansett sig hafva skäl att i detta sammanhang afgifva en såvidt möjligt kortfattad relation af frågans tidigare skeden, hvaraf torde framgå att något uttalande i den af bolaget antydda riktning, såvidt Styrelsen kunnat inhemta, i sjelfva verket icke förekommit.

Uti skrifvelse af den 20 juni 1889, inlemnadt till Drätselkammaren, anhöll agenten Fritz Wilén hos Stadsfullmäktige om rättighet att från en centralstation,

för levererande af elektriskt glöd- och båg-ljus för användning inom hus samt å gårdsplaner och byggnader få draga ledningar på och öfver byggnader eller ock, om så vore nödvändigt, å jernkolonner längs gatorna. Efter stadsingenjörens hörande, beslöt Drätselkammaren vid sammanträde den 19 juli s. å. att i enlighet med stadsingenjörens förslag förorda bifall till ansökningen på vilkor, bland annat, att ledningarna borde föras i regeln genom kvarteren på kortaste afstånd vinkelrätt öfver gatorna och att afvikelse från denna regel hvad stolpplaceringen vidkomme vore beroende af Drätselkammarens pröfning, äfvensom att Herr Wilén vore skyldig att underkasta sig de bestämmningar i ämnet, som af Stadsfullmäktige framdeles blefve fastställda och att ledningarna, om från stadens sida sådant påfordrades, omedelbart skulle undanskaffas. Derjemte föreslog Drätselkammaren att såväl denna ansökan som en af Hofrådet D. W. Wadén i skrifvelse af den 29 juni 1889 hos Kammarerna gjord ansökan om dragande af elektriska ledningar å jernkolonner å vissa uppgifna gator, skulle af Stadsfullmäktige öfverlemnas åt ett särskildt utskott, som borde inkomma med förslag såväl i anledning af sagda ansökningar som till allmänna regler för uppsättande af elektriska ledningar.

Vid sammanträde den 10 September 1889 godkände Stadsfullmäktige Drätselkammarens framställning att rättigheten att draga ledningar på angifna vilkor skulle omedelbart beviljas mot ytterligare betingelse att ledning, innan den finge till användning öfverlätas, borde af stadsingenjören eller af Drätselkammaren utsedd elektrotekniker godkännas.

Med godkännande jemväl af förslaget att ett utskott af 5 personer skulle tillsättas valde Fullmäktige till medlemmar i utskottet Herrar O. Ehrström, A. F. Sundell, Th. Frosterus, C. B. Federley och M. A. Waenerberg.

Utskottet behandlade sedermera, förutom ofvannämnda ansökningar, en likartad anhållan af Omnibusaktiebolaget och afgaf ett betänkande i maj 1890, som utmynnade uti följande klämmar:

att Stadsfullmäktige ville tillåta Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag och Hofrådet Wadén att å stadens gator och allmänna platser uppställa och begagna stolpledningar för levererande till abonnenter af elektrisk belysning för användning inom hus samt å gårdsplaner och byggnader, dock endast för en tid af fyra år, efter hvilken tids förlopp ledningarna borde, der icke tillstånd till deras bibehållande ofvan jord på ytterligare någon kortare tid hos Stadsfullmäktige utverkas, utan ersättning undanskaffas, och på vilkor att bolaget och Hofrådet Wadén i afseende å ledningarnas anläggande och begagnande underkasta sig de bestämmningar, Drätselkammaren med ledning förnämligast af hvad utskottet ofvan i sådant afseende föreslagit, aktar nödigt dem till iakttagelse föreskrifva,

att Fullmäktige vidare ville anmoda Drätselkammaren att, der Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag och Hofrådet Wadén underkasta sig förenämnda vilkor, vidtaga åtgärd om anställandet i stadens tjänst af en elektrotekniker, med uppdrag särskildt att öfvervaka efterlefnaden af de föreskrifter, som i ofvannämndt

afseende komma att utfärdas, hvarjemte Drätselkammaren egde uppgöra och till Stadsfullmäktige öfverlemnade förslag till instruktion och aflöning för nämndetjensteman, samt

att Fullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att utarbeta och förelägga Stadsfullmäktige förslag till ordningsstadga för elektriska ledningar af hvad slag som helst som, utöfver egarens till ledningarna område, af enskilde i staden inrättades eller redan vore anlagda.

Uti sin motivering framhöll utskottet bland annat, att detsamma „utan meningsskiljaktighet anser att Stadsfullmäktige ej ännu för närvarande böra föreskrifva ledningarnas nedläggande i marken“ och detta hufvudsakligen därför att utskottet ansåg för sin del „att staden borde, för såvidt å densamma ankommer, i möjligaste mån underlätta en allmänna användning af ifrågavarande belysningsmedel“ och emedan bolagets agent uppgifvit det, „i händelse ledningarnas förande i jorden nu genast påbjudes, anläggningskostnaderna för ledningarna skola så anseeligt stegras att bolaget icke kan fullfölja sin verksamhet, hvarigenom användningen af det elektriska ljuset i den grad, eljes vore möjligt, ej kunde ifrågakomma“. Tvenne af utskottets medlemmar Herrar Sundell och Waenerberg hade uti en reservation opponerat sig mot tillståndet att anbringa ledningar å stolpar, men utan att dock göra något yrkande vare sig på afslag eller ledningarnas förande på annat sätt.

Slutligen framhöll utskottet att detsamma under inga omständigheter kunde förorda att flere stolprader borde få förekomma å stadens gator, hvarföre Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag och Hofrådet Wadén borde samlas om att för sina ledningar använda samma stolpar.

Vid sammanträde den 10 juni 1890 godkände Stadsfullmäktige ofvannämnda af utskottet föreslagna klämmor, med den ändring att i första klämman uttrycket „Drätselkammaren, med ledning — — — — aktar nödigt till iakttagelse föreskrifva“ utbyttes mot „vederbörande myndighet kan komma att föreskrifva“.

Uti en till Drätselkammaren ställd skrifvelse af den 14 mars 1894 anhöll Elektriska Belysnings Aktiebolaget om förlängd rättighet att på enahanda villkor som härintills från den 1 augusti 1894 på ytterligare fyra år få begagna stolpledningar å stadens gator; och biföllo Stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 april 1894 till denna ansökan.

Den 14 maj 1898 inlemnade Elektriska Belysnings Aktiebolaget till Stadsfullmäktige en anhållan att från den 1 nästkommande augusti under 4 år på enahanda villkor som härintills få bibehålla och använda stolpledningar å stadens gator.

Drätselkammaren, till hvars utlåtande ärendet hänskjutits, föreslog att det härtils gällande provisoriet i bolagets rättigheter icke vidare borde någon längre tid få fortbestå, utan en definitiv lösning af bolagets ställning till staden påfinnas. För detta ändamål borde bolaget lemnas enahanda rättighet som härintills till årets utgång, men samtidigt skyldigkännas att i god tid dessförinnan till Fullmäktige inkomma med förslag till ordnande af denna rörelse under förutsättning af användande i hufvudsak af underjordiska ledningar.

Vid sammanträde den 27 september 1898 beslöto Stadsfullmäktige, med för-
anledande af ofvanstående, anmoda Drätselkammaren att, efter underhandling med
bolaget, senast inom instundande januari månad till Fullmäktige inkomma med full-
ständigt förslag till nya ändamålsenliga villkor för bolagets ledningar och komme
Fullmäktige att bestämma terminen för den af Drätselkammaren föreslagna förän-
dringens genomförande.

På grund häraf uppmanade Drätselkammaren bolaget att fordorsammast till
Kammaren inkomma med den framställning och det förslag i ärendet, hvartill
nämnda beslut kunde gifva anledning.

Uti en den 7 december 1898 dagtecknad, till Drätselkammaren adresserad
skrifvelse anhöll bolaget att på obestämd tid erhålla koncession å rättigheten att
använda stadens gator för såväl luftledningar som underjordiska kablar, jemte det
bolaget förband sig att i den centrala delen af staden och i mon af bolagets till-
gångar inom 6 år ersätta sina luftledningar med ledningar i jorden. Inom ett om-
råde närmare den centrala delen af staden skulle derefter inom 5 år trästolparna
utbytas mot jernkolonner. Sedermera skulle inom den härifrån längre bort belägna
periferin trästolpar få användas intill år 1920, då återstående stolpar af trä skulle
ersättas med stolpar af annat material, hvarjemte i jord skulle nedläggas 5 kilome-
ter af bolagets luftledningar med 1 kilometer pr år, om Stadsfullmäktige vid sagda
tidpunkt ansåge sådant nödigt. Drätselkammaren öfverlemnade förslaget till en af
Kammaren för frågan om gatubelysningen tidigare nedsatt kommission. Denna
kommission, som uti sin „Pro memoria“ framhöll särskilda betänkligheter mot att
under dåvarande belysningsförhållanden för en längre tid koncessionera ett enskildt
bolag afgaf följande, sedermera af Drätselkammaren omfattade framställning:

att Elektriska Belysnings Aktiebolaget på ytterligare fyra år, räknadt från
innevarande års början, berättigades att hålla stolpledningar å stadens gator, i öfrigt
på enahanda villkor som härtills utom att bolaget förklaras skyldigt att å de gator,
der elektriska spårvägar under denna tid komma till utförande, ovilkorligen hafva
med spårvägsbolagen gemensamma jernstolpar; äfvensom att bolaget åläggas, ej
mindre att vid framtida utvidgning af sina ledningar använda uteslutande jernstol-
par, än ock att å sin egande central vidtaga för rökförbränning nödiga åtgärder.

Till Stadsfullmäktiges sammanträde den 24 februari 1899 hade Elektriska
Belysnings Aktiebolaget, med anledning af kommissionens framställning, inlemnad en
skrifvelse, hvaruti bolaget framhöll att ärendet icke vore tillräckligt förberedt der-
igenom att några muntliga underhandlingar icke egt rum emellan Kammaren och
bolaget och detta hufvudsakligen i syftet att anordningen af gemensamma stolpar
med Spårvägsbolaget vore oformlig och på grund af tidsbegränsningen omöjlig att
genomföra, hvarförutom bolaget föreslog några mindre förändringar uti tiden för
nedläggandet af ledningar i jorden och framhöll särskilda synpunkter mot ifråga-
sätta åtgärder för minskning af den besvärande röken ur bolagets skorsten. För
att sätta Drätselkammaren i tillfälle att yttra sig häröfver återremitterades ärendet

till Kammaren, som derefter i skrifvelse af den 18 maj d. å., efter bemötande af bolagets anföranden och med frångående af sitt förslag af den 22 februari till godkännande af Stadsfullmäktige föreslog följande kläm:

att någon bestämd tid för bolagets rätt till elektriska luftledningar längs stadens gator nu alls icke fixeras, men bolagets ställning till staden för öfrigt lemnas vid status quo, dock sålunda att bolaget ovilkorligen ålägges att på tillsägelse af Drätselkammaren så omflytta sina tvärs öfver gatorna samt äfven, der så ställvis påfordras, längs gatorna dragna ledningar, att de ej blifva till hinder för utförande af de elektriska spårvägar hvilka staden koncessionerat.

Vid sammanträde den 6 juni 1899 godkände Stadsfullmäktige klämman med den modifikation att bolagets rättigheter bestämdes till 2 år från sagda dag eller således till den 6 juni 1901.

Uti en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 11 maj 1901 erinrade Elektriska Belysnings-Aktiebolaget om att dess rättighet att hålla stolpledningar å stadens gator utginge den 6 derpåföljande juni samt förklarade sig villigt att i de centrala delarna af staden förlägga sitt nät under jorden, såsnart stadsmyndigheterna sådant föreskrefve och härom meddelade nödiga anvisningar i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut af den 10 september 1889. Intill dess nödiga föreskrifter härutinnan hunnit utarbetas anhöll bolaget om förlängd rätt att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som härintill varit gällande, få bibehålla ledningar ofvan jord.

Drätselkammaren, till hvars utlåtande Fullmäktige öfverlemnade ärendet; föreslog, efter det jemväl Styrelsen öfver Belysningsverket och Byggnadskontoret utlåtade sig:

att Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag måtte beviljas rätt att fortfarande och intill den 1 september 1903 på samma villkor som härintills bibehålla elektriska luftledningar längs stadens gator.

Vid sammanträde den 17 september 1901 godkände Stadsfullmäktige detta Drätselkammarens förslag.

Hvad saken i öfrigt angår har Styrelsen på grund af de faktiska skäl Drätselkammaren uti dess i ämnet afgifna yttrande framhållit icke kunnat komma till annat resultat än Drätselkammaren, hvarför Styrelsen förenar sig om Kammarens framställning derom att Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags förevarande ansökan icke borde till vidare åtgärd af Herrar Stadsfullmäktige föranleda.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

Framställning angående inrättandet af en arbetsförmedlingsbyrå.

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

N Ä M N D

FÖR

ARBETAREANGELÄGENHETER.

Helsingfors

den 11 Mars 1902.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 10.

Vid sammanträde den 11 sistlidne Februari hafva Herrar Stadsfullmäktige beslutit uppmana Nämnden för arbetareangelägenheter att till förnyad behandling upptaga frågan om nödvändigheten af en arbetsförmedlingsbyrå och eventuellt till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till inrättande af en sådan; och har Nämnden medelst utdrag ur Magistratens protokoll för den 22 i samma månad erhållit del af detta Fullmäktiges beslut.

Frågan om inrättande af en kommunal arbetsförmedlingsanstalt har tidigare varit föremål för diskussion inom stadsmyndigheterna, och det torde ej vara ur vägen att i korthet redogöra för dess tidigare skeden. Den af Stadsfullmäktige år 1896 nedsatta komitén för afgifvande af yttrande och förslag i särskilda den lägre arbetareklassen rörande frågor föreslog uti sitt den 23 Januari 1897 afgifna betänkande inrättande af en under kommunens inseende stäld arbetsbyrå, hvars göromål skulle handhafvas af en af Stadsfullmäktige utsedd föreståndare jemte nödigt antal biträden. Denna byrå, som borde utsträcka sin verksamhet till yrkesarbetare af alla slag, skulle fylla sin uppgift genom att hålla sig underrättad om behovet af arbetare på olika områden samt söka reglera tillströmningen till hufvudstaden från landsorten af arbetssökande personer genom kringsändande af upplysningar om arbetsmarknaden i Helsingfors. Föreståndaren borde äfven i möjligaste mån utverka förbindelse af arbetsgifvarene att företrädesvis antaga arbetare, som hade rekommendation från byrån. Enligt komiténs förslag skulle ifrågavarande anstalt derjemte utgöra ett medel till arbetsklassens höjande, i ty att såsom vilkor för anlitande af byrån skulle för utarbetare uppställas förbindelsen att bivista af staden anordnade primära undervisningskurser, hvarhos de i byrån inskrifna utarbetarene borde beredas tillfälle att inträda i sådan arbetareförening, som med afseende å sin uppgift och organisation vore lämplig att upptaga dem såsom medlemmar.

Detta komiténs förslag mötte emellertid en temmeligen stark opposition såväl inom stadsrepresentationen som hos Fattigvårdsstyrelsen, hvars yttrande i ärendet inhemtades. Man befarade bland annat att en sådan inrättning skulle till staden draga skaror af arbetare, hvilka trots alla utfärdade cirkulär skulle anse anstalten för en byrå med platsanskaffningsskyldighet. Fattigvårdsstyrelsen medgaf visserligen att den föreslagna arbetsbyrån i många hänseenden kunde göra stor nytta, men ansåg företaget ligga utom kommunalstyrelsens uppgift. Enligt Fattigvårdsstyrelsens åsigt komme byråns verksamhet i praktiken att gestalta sig mer eller mindre ensidig, enär skickliga arbetare icke vore i behof af slik arbetsförmedling samt byrån förty hufvudsakligast blefve anlitad af arbetare, hvilka icke förberedt sig för något särskildt fack. Fattigvårdsstyrelsen hemställde därför att förslaget icke i denna form måtte förverkligas, utan att kommunen skulle inskränka sig endast till beviljandet af materiellt understöd till inrättningar af ifrågavarande beskaffenhet, som på enskild väg eller föranstaltande af någon förening i staden komme till stånd. På grund af de mot förslaget uttalade betänkligheterna beslöto Stadsfullmäktige jemväl den 3 Maj 1898 att låta frågan om inrättande af en arbetsförmedlingsbyrå förfalla.

Emellertid har erfarenheten under en senare tid till fullo ådagalagt att de invändningar, som framstälts emot den kommunala arbetsförmedlingen, icke äro hållbara, och bevisas detta bäst af den jämförelsevis stora framgång systemet haft i utlandet, i det att förtroendet för byråerna tilltagit såväl bland arbetarene som äfven arbetsgifvarene, och arbetsförmedlingen på en kort tid antagit oväntadt stora proportioner. I Tyskland hafva sålunda under de senaste åren uppstått öfver 120 olika kommunala byråer, hvilka till en del understödas af staterna, hvarjemte i Berlin existerar en „Verband deutscher Arbeitsnachweise“ med ändamål bland annat att meddela upplysningar i och för inrättande af arbetsbyråer. Numera har en arbetsförmedlingsanstalt inrättats äfven i Köpenhamn, och torde densamma i flere hänseenden kunna tjena oss som förebild. Äfven i öfriga delar af Skandinavien äro planer å bane att inrätta sådana anstalter, och inom Viborgs kommunala myndigheter har fråga härom blifvit väckt.

I betraktande häraf har äfven Nämnden för Arbetareangelägenheter upptagit denna fråga på sitt program och vid särskilda sammanträden behandlat densamma. Då en planmessigt bedrifven arbetsförmedlingsanstalt vore ett kraftigt hjälpmedel för aflägsnande af sådan tillfällig arbetsbrist, som för närvarande är rådande i hufvudstaden, väcktes under frågans behandling inom Nämnden det förslag, att en provisorisk arbetsförmedlingsbyrå redan innevarande vår skulle organiseras genom någon härstädes i filantropiskt syfte verkande förening, som skulle med understöd från kommunens sida taga saken om hand. Före afgörandet af detta förslag vände sig Nämnden till Föreningen för välgörenhetens ordnande med förfrågan, huruvida densamma ville eventuellt åtaga sig att omedelbart inrätta en sådan provisorisk arbetsbyrå; men afböjdes detta förslag af föreningen, som på grund af bristande

utrymme och i afsaknad af lämpliga arbetskrafter icke ansåg sig kunna skrida till planens förverkligande. Sedermera har Nämnden fått emottaga ett anbud af tvenne personer härifrån staden att i sammanhang med en platsförmedlingsanstalt för de högre yrkena, som bemälda personer hade för afsigt att på privat väg få till stånd, inrätta en afdelning för kroppsarbetare, hvilken emot ringa afgift skulle erbjuda de arbetssökande sina tjänster. Förslagsställarene anse att sakens ordnande genom en kommunal institution erfordrar vida grundligare och mera tidskräfvande förarbeten än det ganska trängande behovet af arbetsförmedling skulle medgifva, äfvensom att frågan lämpligen kunde provisoriskt ordnas genom ett sådant privat företag, hvarigenom jemväl den erfarenhet och utredning, som vid den definitiva regleringen af denna angelägenhet vore af nöden, skulle kunna med minsta kostnad erhållas. Enligt förslagsställarenes beräkningar komme de årliga utgifterna för den projekterade afdelningen, som skulle vidtaga med sin verksamhet den 1 maj samt framdeles utsträcka rörelsen jemväl till landsorten, att uppgå till 5,000 mark, hvaremot inkomsterna kalkylerats till 1,975 mark. Till betäckande af denna brist anhålles om en årlig subvention af 3,000 mark för 3 års tid samt derutöfver om ett anslag af 1,500 mark för de vid företagets början erforderliga organisations- och inredningskostnaderna; och skulle denna subvention jemväl anses såsom vederlag för de ökade utgifterna i följd af hopbringandet och sammanställandet af statistiskt material för kommunens räkning.

Vid frågans slutliga behandling och närmast på grund af inom utlandet vunnen erfarenhet har likväl inom Nämnden den åsigt stadgats att arbetsförmedlingen, för att kunna fylla sin uppgift, bör vara kostnadsfri och ställas under kommunens omedelbara kontroll. Vid sådant förhållande och då det icke torde vara skäl att för en längre tidsföljd binda kommunen med en subvention af nu omförmälda art, har Nämnden icke velat förorda ofvanberörda ansökning. Nämnden anser öfverhufvudtaget att några omedelbara åtgärder med syfte att anordna provisorisk arbetsförmedling icke äro oundgängligen nödvändiga för den korta tid, som återstår innan vårarbetena begynna och arbetsbristen kan anses öfverstånden; och har Nämnden fördenskull, i enlighet med Stadsfullmäktiges ofvan åberopade anvisning, egnat sin uppmärksamhet åt hufvudfrågan, d. v. s. inrättandet af en under kommunens inseende stäld arbetsförmedlingsanstalt, hvilken fråga enligt Nämndens åsigt kräfver en omsorgsfull och ingående beredning.

Då Nämnden nu går att för Stadsfullmäktige framställa ett förslag i denna riktning, må här till först påpekas de fördelar en af kommunen organiserad, under opartisk ledning stående arbetsbyrå vore egnad att medföra. I sådant afseende bör framhållas:

1) att de af byrån kontinuerligt meddelade statistiska uppgifterna om tillgång å och efterfrågan af arbetskraft utgöra ett vida säkrare underlag för bedömande af arbetsmarknadens läge än tillfälliga, merendels ur okontrollerbara undersökningar, härflytande upplysningar, och att i följd häraf icke allenast enskilda ar-

betsgifvare och arbetare, utan äfven kommunen och staten vid ekonomiska beräkningar kunna draga nytta af arbetsförmedlingsbyråernas statistik;

2) att, med ledning af de genom byrån till allmän kännedom bragta uppgifterna om arbetstillgången, arbetssökande kunna undvika att planlöst begifva sig till orter och inrättningar, där intet arbete erhålles, hvarigenom förluster i tid och penningar besparas för de arbetssökande, arbetslönernas oskäligen nedtryckande motvärkas och andra olägenheter minskas, som uppstå då så många arbetssökande samlas på en plats, att ett större antal under längre tid nödgas gå arbetslösa, och

3) att arbetarene särskildt kunna undgå de af fruktlös kringvandring följande sedliga vådorna;

4) att vidare den svårighet, som framträder, då det under arbetslöshet gäller att beräkna, huru omfattande undsättningsarbeten äro af nöden, samt att bereda arbetsförtjenst främst åt kommunens egna medlemmar och de mest behöfvande bland dessa, väsentligen underlättas genom byråns inregistrering af de arbetssökande och de på grund häraf föreliggande uppgifterna om antalet arbetslösa, deras yrke, hemortsrätt och familjeförhållanden m. m.;

5) att därjämte anspråken på understöd af fattigvården och den enskilda välgörenheten reduceras genom den jämnare arbetstillgång och minskning i tigge-riet förmedlingsbyrån medför;

6) att än vidare den förlust, som för arbetare och arbetsgifvare uppstår derigenom, att lediga platser i industrin ej genast fyllas och sålunda arbetsförtjenst och produktion bli mindre än de kunde vara, reduceras till det minsta möjliga genom arbetsbyråns verksamhet:

7) att i många fall en väl ordnad arbetsförmedling ökar arbetstillgången och arbetskrafterna blifva mera utnyttjade än då planmessig arbetsförmedling ej äger rum, enär lätthet att erhålla lämplig arbetskraft värkar lifvande på den industriella värksamheten, föranleder dess utvidgning och utförandet af arbeten i stad och på landet, hvilka i brist på anbud om arbetskraft blifvit ogjorda;

8) att likaså de opartiska arbetsförmedlingsbyråerna genom sin medlande verksamhet i viss mån dels förebygga utbrottet af sträcker och arbetsspärningar, dels förmildra dessas förlopp, och

9) att öfverhufvud det fruktbringande arbete, som i utlandet utförts af de kommunala, opartiska förmedlingsbyråerna, och den lyckliga samverkan, hvilken under handhafvandet af deras förvaltning ägt rum mellan representanter för arbetare och arbetsgifvare, bidragit till att skapa och upprätthålla ett förtroendefullt förhållande emellan dessa samhällsklasser; äfvensom

10) att slutligen den arbetslöshetens exploatering, som för beredande af privat vinst eger rum genom okontrollerade platsförmedlingsbyråer, komme att till stor del bortfalla.

Att inrättandet af en kommunal arbetsbyrå icke aflöper utan kostnader för staden är naturligt, men dessa uppvägas af det betydande gagn en sådan anstalt

komme att medföra för arbetsgifvare och för en mängd arbetare, särskildt af det slag, som framför andra är i behof af kommunens stöd och af upplysning vid arbetssökandet. Härtill komma de fördelar ordnandet af en så viktig social angelägenhet medför för kommunen såväl i allmänhet som särskildt med afseende å fastställandet af nödhjelpsarbeten och fattigvårdens handhavande.

Förenämnda utgifter har Nämnden approximativt kalkylerat som följer:

aflöning åt byråns föreståndare	3,000: —
do åt tillsvidare ett biträde	1,000: —
kontorsböcker, blanketter, skrifmaterial, annonser, postporto, jemte lyse och värme m. m.	2,000: —
Alltså summa	6,000: —

mark om året, hvori likväl icke inberäknats hyra för erforderlig lokal (till en början 1 sal och 2 rum), under förutsättning att sådan jemte enkel inredning upplåtes i någon af stadens byggnader, förslagsvis i f. d. tullhuset vid Vestra kajen.

I den mån byråns arbete utvidgas, skulle nu beräknade kostnader höjas, närmast genom anställande af flere biträden. Betungande skall dock denna utgifts-post i ingen händelse blifva för stadens budget.

Någon detaljerad plan för den projekterade arbetsbyråns anordning har Nämnden i sakens nuvarande skede icke velat framlägga; och må här endast nämnas att för inrättningen, som borde till en början provisoriskt organiseras, en arbetsordning jemte instruktion för dess funktionärer borde utarbetas, innan densamma träder i verksamhet. Om emellertid omedelbart påskyndande af byråns inrättande skulle af Herrar Stadsfullmäktige anses nödigt, kunde densamma komma till stånd redan instundande höst.

En viktig omständighet bör dock härvid tagas i betraktande, nämligen att arbetsförmedlingen, för att fullt motsvara sin uppgift, måste utsträcka sin verksamhet öfver större områden. Det är förty af största betydelse för företagets framgång att liknande arbetsbyråer inrättas jemväl å andra orter inom landet, isynnerhet å större industricentra. Såsom Nämnden redan ofvan haft äran anföra, har frågan varit före i Viborg och möjligen äfven diskuterats i andra kommuner. Då det vore synnerligen önskvärdt, att de skilda kommunerna skulle vid planläggningen af ifrågakomna arbetsbyråer följa samma program och gifva resp. arbetsförmedlingsanstalter en likformig organisation, hvarigenom samarbetet såväl i princip som i praktiska detaljer skulle väsentligen underhjälpas, har Nämnden ansett att representanter för landets större stadskommuner, der inrättningar af antydd beskaffenhet kunde ifrågakomma, borde gemensamt öfverlägga i saken och underkasta densamma erforderlig beredning. Sålunda skulle frågan i dess helhet säkerligen på ett betydligt verksammare sätt bringas till sin lösning, än om hvarje kommun på sitt håll skulle upptaga och bereda densamma, hvarjemte sjelfva inrättandet af arbetsbyråer skulle underlättas för de kommuner, som besluta sig för sådan åtgärd.

I enlighet härmed får Nämnden för denna gång hemställa:

att Stadsfullmäktige ville inbjuda kommunalrepresentationen i städerna Björneborg, Kotka, Tammerfors, Vasa, Viborg, Uleåborg och Åbo att jemte Fullmäktige i Helsingfors utse hvar sin medlem i en delegation, hvilken skulle taga frågan om kommunal arbetsförmedling under ompröfning, med särskildt afseende fästadt å samtidigt inrättande af arbetsbyråer i sagda kommuner.

På Nämndens för Arbetareangelägenheter vägnar:

F. Gustafsson.

John Uggla.

Utlåtande i fråga om priset för värmegas till enskild förbrukning.

STYRELSEN

för

HELSINGFORS STADS

BELYSNINGSVERK.

....

*Helsingfors**den 11 Mars 1902.**Till Stadsfullmäktige.*

Enligt skrifvelse från Magistraten af den 4 sistlidne Januari hafva Herrar Stadsfullmäktige anmodat Styrelsen att taga i öfvervägande och till Fullmäktige inkomma med uttalande, huruvida och till hvilket belopp priset å värmegas till privat förbrukning borde höjas; och får Styrelsen i följd häraf vördsamt i ämnet anföra följande:

Sedan numera ett helt års bokslut öfver gasverksdriften föreligger, är Styrelsen i tillfälle att på grund af de faktiska siffror, som dervid erhållits rörande arbetskostnader m. m., uppgöra tillförlitliga kalkyler öfver det gastillverkningspris, som kan beräknas för innevarande år. För utredningen af förevarande fråga är det, enligt Styrelsens förmenande, oafvisligen nödvändigt att begagna sig af berörda tillverkningspris, ty att härvid tillämpa det pris, som gälde år 1901 med det då existerande onaturligt höga kolpriset — Fmk 33:43 pr m ton mot Fmk 21: — pr m ton för de kol, som i år skola förbrukas — skulle uppenbarligen leda till en fullkomligt skef uppfattning af verkliga förhållandet. Styrelsen anser sig således för kalkylerna böra användas sistsagda kolpris; och att detta pris ej är för lågt, torde framgå deraf att för nästa år inköpta kol komma att, inlagda i gasverkets kolhus, betinga ett pris af endast c:a Fmk 19: — pr ton.

Enär i allmänhet olika åsigter göra sig gällande i fråga om de utgiftsposter, som böra observeras vid beräkande af en varas sjelfkostnadspris, kan gastillverkningspriset för år 1902 beräknas på följande 3 olika sätt:

1. Alla omkostnader med undantag af ränta å driftkapitalet, afskrifningar å gasverkets fasta konti, d. v. s. byggnader, apparater, rörledningar, lyktor etc., samt 5 % ränta å inköpssumman 9 penni pr m³.
2. Alla omkostnader med undantag af 5 % ränta å inköpssumman 12 " "
3. Alla omkostnader, således äfven afskrifningar samt räntor å driftkapitalet och inköpssumman 18 " "

Afskrifningarna beräknas till 10 % å inventarier samt vanlig fabriks-
afskrifning, 2 %, å gasverkets fasta konti.

Såsom känt, är gasverkets pris:

å lysgas	30 penni pr m ³ , med rabatt.
å värmegas	15 " " utan "

Vid kalkyler öfver tillverkningskostnaden vid vanliga industriella inrättningar är det icke brukligt att taga hänsyn till afskrifningar, än mindre till ränta å aktiekapitalet, motsvarande i detta fall gasverkets inköpspris, hvarför det icke heller kunde anses oegentligt att taga åtminstone den under punkt 2 beräknade tillverkningskostnaden, 12 penni pr m³, till utgångspunkt för bedömande af förvarande angelägenhet. Men äfven om man utgår från punkten 3, d. v. s. ett sjelfkostnadspris af 18 penni pr m³, bör det tagas i betraktande att hvarje fabrik, som börjar med en ny fabrikationsartikel, måste redan från början åsätta denna artikel ett sådant pris, att den är säljbar. Såsom en sådan, ny fabrikationsartikel måste värmegasen anses. Gaslysningsaktiebolaget hade ett så högt gaspris, att stadens invånare ej kunde använda gasen till kokning o. d. Men efter stadens öfvertagande af gasverket den 1 oktober 1900, sänkte Stadsfullmäktige på Styrelsens förslag värmegaspriset till 15 penni pr m³, med hvilket gaspris Styrelsen hoppades kunna åstadkomma dels en afsevärd värmegasförbrukning under de tider på dygnet (särskildt under våren och sommaren samt på förhösten), då lysgasförbrukningen är obetydlig, dels en jemnare gasfabrikation samt dels ökade inkomster under de tider på året, då gasverket, äfven om värmegasförbrukningen ej funnes, hade samma utgifter för förvaltning, räntor, afskrifningar samt för en del af arbetspersonalen m. m.

Jemför man det pris, som nu är gällande för värmegasen, med motsvarande pris i Sverige, med hvars förhållanden de härvarande i det närmaste kunna likställas, framgår af jämförelsen att värmegaspriset här ingalunda är för lågt. I sådant afseende må här nedan angifvas gasprisen i särskilda städer, hvilka äro de enda af någon betydenhet, som utsända tryckta årsberättelser.

	Värmegas		Lysgas	
	öre	penni	öre	penni
Stockholm	12	= 16,7	12	= 16,7.
Göteborg	10	= 13,9	12	= 16,7.
Malmö	10	= 13,9	15	= 20,9.
Helsingborg	10	= 13,9	15	= 20,9.
Lund	10	= 13,9	15	= 20,9.
Christianstad	10	= 13,9	19	= 26,5.

Af dessa städer ligga de 2 sistnämnda c:a 1 mil från närmaste hamn, i följd hvaraf kolen måste omlastas samt transporteras på jernväg.

Tager man hänsyn dertill, att vedprisen i Sverige äro betydligt högre än i Finland, borde, från denna synpunkt sedt, värmegaspriset i Helsingfors vara billigare än i Sverige.

Orsaken till, att gastillverkningspriset här, om räntor och afskrifningar medräknas, blir ovanligt högt, torde hufvudsakligast få tillskrifvas det enormt höga pris, staden i följd af förhanden varande omständigheter betalat för gasverket. Ett sådant förhållande får dock icke förorsaka, att gasen åsättes sådana priser, att den blir osäljbar samt att stadens invånare derigenom förhindras att i högsta möjliga grad begagna sig af sitt gasverk.

Genom nuvarande värmegaspris har redan en ganska betydlig ökning i denna förbrukningsgren uppnåtts; och har Styrelsen all anledning att förmoda, det redan under nästa år denna ökning kommer att uppgå till 300,000 m³. I följd häraf och då den direkta tillverkningskostnaden för gasen, d. v. s. kol och arbetskostnad efter afdrag af biprodukternas värde, ej uppgår till 5 penni pr kbm, skulle gasverket genom denna ökade förbrukning af 300,000 m³, hvilken säkerligen icke kunde ernås, om gaspriset vore för högt, erhålla en direkt vinst af minst 30,000 mark — ett ganska afsevärdt belopp att använda såsom bidrag till betäckande af gemensamma kostnader, såsom förvaltning och räntor. Om deremot gasprisen äro för höga, kommer gasverket säkerligen att i all framtid föra samma tynande lif, som under de senare 10 åren före dess öfvergång i stadens ego. Derför måste priset hållas så lågt, att stadens invånare med fördel kunna begagna sig af gasen. Sannolikt blir följderna deraf att gasverket under de första åren endast lemnar en blygsam vinst, men snart nog böra, under sådana förhållanden, gasförbrukningen och på grund deraf äfven stadens revenu i betydlig grad stegras.

På grund af allmänhetens i Helsingfors af många orsaker beroende motvilja för användande af gas till lyse måste Styrelsen förutsätta, att många år skola förflyta, innan någon afsevärd ökning i lysgasförbrukningen kan ega rum. Den redan inträdda, mycket lofvande ökningen i värmegasförbrukningen tyder deremot på, att det just är denna förbrukningsgren, som kommer att förorsaka att gasverket kan blifva en lönande affär, enär den ökade konsumtionen måste

nedbringa ofvanberörda gemensamma omkostnader till jernförelsevis obetydliga belopp, hvarigenom äfven produktionskostnaden för värmegasen i väsentlig grad nedgår. En höjning af detta pris skulle däremot, enligt Styrelsens åsigt, genast åstadkomma en stagnation i värmegasförbrukningen, på samma gång som en sådan åtgärd vore en orättvisa mot de många stadens invånare, hvilka, i förlitande på det nuvarande prisets bibehållande, låtit införa värmegasledningar i sina bestadslägenheter.

På grund af det anförda vågar Styrelsen emotse att frågan om förhöjning af värmegaspriset icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 17 April 1902.

N:o 100.

*Handlingar rörande frågan om vattenledningsvattnets rening.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

Med föranledande af den klagan öfver vattenledningsvattnets i staden mindre klara utseende, som från den vattenkonsumerande allmänheten tidt och ofta för sports, hade Vattenledningskontoret upprepade gånger anhållit om ett anslag för anställande af förberedande undersökningar i Vanda ådal, för utredande af frågan huruvida därifrån kunde erhållas klart källvatten till den mängd, att staden därmed, åtminstone till öfvervägande del, kunde förses. Då frågan under år 1897 hade behandlats af Tekniska föreningen, som på det högsta förordat nämnda undersökningars anställande, och vattenledningsingeniören Hausen hos Drätselkammaren förnyat sin anhållan, upptog Kammaren uti sitt budgetförslag för år 1898 för ändamålet ett anslag af 2,000 mark, hvilket äfven af Stadsfullmäktige beviljades. De under sistsagda år utförda undersökningarna i angifvet syfte medförde emellertid endast ett negativt resultat, hvarför ock Vattenledningskontoret under början af påföljande år utarbetade och till Drätselkammaren inlemnade ett förslag till vattenledningsvattnets förbättring i fysikaliskt afseende, gående ut på anläggning af en större aflagringsbassin, i hvilken åvattnet före filtreringen finge afsätta största delen af deri förefintlig lera och andra föroreningar. För utförande af denna bassin, beräknad till en högsta kostnad af 306,000 mark, anhöll Vattenledningskontoret uti sitt budgetförslag för år 1900 till en början om ungefärligen halfva beloppet eller 150,000 mark. På grund af en konferens i Drätselkammaren med vattenledningsingeniören, till hvilken äfven föreståndaren för undersökningsstation för lifsmedel, magistern Allan Zilliacus, blifvit kallad, återtog dock Vattenledningskontoret denna sin anhållan. Magister Zilliacus hade nämligen vid laboratorieförsök att medels järnklorid rena Vanda åvatten vunnit ganska gynnsamma resultat, men borde, för vinnande af full tillförlitlighet om denna reningsmetods värde i stort, dessa försök enligt sammanträdets mening anställas vid sjelfva vattenverket i Gammelstaden. Skulle reningsförsöken utfalla förmånligt och stadsmyndigheterna i anledning deraf föranledas till beslut om Vanda åvattens rening på kemisk väg, blefve häraf be-

tingade anläggningar andra än den ifrågasatta stora aflagringsbassinen. Mot densamma var dessutom att anmärka, att det åsyftade ändamålet dermed i ingen händelse skulle fullständigt ernås, ity att vattnets i gult stötande färg genom rening i bassinen dock icke kunde aflägsnas. Drätselkammaren beslöt därför att i sitt budgetförslag för år 1900 upptaga endast en summa af 4,000 mark i och för anställande af anförda försök, och omfattades denna mening äfven af Stadsfullmäktige, som vid årsstatens fastställande anslogo beloppet. Anslagets storlek var beräknadt af magister Zilliacus och ingenjören Hausen, och skulle också experimenten i Gammelstaden anställas af desse herrar gemensamt under kommande vår.

Emellertid föreslog magister Zilliacus senare hos Drätselkammaren, att en del af förenämnda anslag skulle användas för bekostande af kompetent persons resa till Holland för att studera de kemiska vattenreningsmetodernas användning derstädes. Härigenom kunde många onyttiga experiment i Gammelstaden undvikas, eventuellt alla försök inställas, för den händelse utsigterna för ifrågakomna metods tillämpning på Vanda åvattnet ej syntes lofvande. Drätselkammaren hemställde för den skull hos Stadsfullmäktige, att magister Zilliacus, som förklarat sig villig att åtaga sig uppdraget och enligt Kammarens åsigt jemväl var den dertill lämpligaste, skulle ur omförmälda anslag tilldelas ett reseunderstöd af förslagsvis 1,500 mark för studium af de i Holland använda kemiska vattenreningsmetoderna. Härvid borde hänsyn tagas särskildt till de omständigheter, som kunde angå dess tillämplighet härstädes; och borde understödet tilldelas med skyldighet för magister Zilliacus att till Drätselkammaren afgifva reseberättelse. Denna hemställan blef äfven af Stadsfullmäktige godkänd; och sedan magister Zilliacus under våren 1900 verkställt ifrågavarande resa till Holland, afgaf han till Drätselkammaren här närslutna, den 15 maj nämnda år daterade reseberättelse.

På grund af denna berättelse stärktes Drätselkammaren än mer i sin öfvertygelse om nödvändigheten af de planerade vattenreningsförsökens utförande i Gammelstaden och anmodade därför vattenledningsingenjören Hausen att tillsammans med magister Zilliacus skrida till vidtagande af desamma. Enär dock Vattenledningskontoret i skrifvelse till Kammarerna för den 8 påföljande augusti framhöll, att vid dessa försöks anordnande och dragandet af slutsatserna från dem lätteligen olika åsikter kunde yppa sig, hvilka kunde äfventyra resultatet, samt föreslog att för ändamålet måtte tillsättas en komité, till medlemmar hvari kontoret föreslog statsrådet E. Qvist och ingenjören R. Huber, hvilka hvardera hade förklarat sig villiga att ett dylikt uppdrag öfvertaga, biföll Drätselkammaren till detta förslag samt inkallade bemälda herrar till förordade komité. Och framgår denna komités verksamhet samt de resultat, till hvilka densamma kommit, närmare af dess här bilagda till Drätselkammaren inlemnade betänkande af den 1 oktober 1901.

Men då komitén slutar sitt betänkande med det förslag, att dess relation måtte remitteras till Helsovårdsnämnden för vattenreningsfrågans utredning äfven ur hygienisk synpunkt, anhöll Drätselkammaren hos denna nämnd om benäget

yttrande i ärendet. Sådant har också numera erhållits, och är detsamma af det innehåll, som framgår af Helsovårdsnämndens skrifvelse till kammaren för den 2 innevarande april jemte ett skrifvelsen åtföljande utskottsytttrande. Också dessa i ärendet tillkomna aktstycken närslutas här.

Oaktadt Drätselkammarn så mycket mindre för närvarande är i tillfälle att hos Stadsfullmäktige göra något definitivt förslag i anledning af de utförda vattenreningsförsöken, hvilka efter alt hvad Kammaren kan bedöma dock utfallit i gynnsam riktning, som något i detalj utarbetadt projekt af Vattenledningskontoret icke föreligger, har Kammaren emellertid ansett sig redan nu böra, jemte afgifvande af denna sammanträngda recit af ärendets behandling, till Stadsfullmäktige öfversända samtliga dervid tillkomna handlingar. Huruvida spörsmålet om Vanda åvattens förbättring i fysikaliskt hänseende slutligen skall lösas på kemisk väg är Kammaren icke kompetent att afgöra, men tror sig dock uti detta sammanhang böra framhålla, att en dylik lösning af frågan ur ekonomisk synpunkt ingalunda förefaller Kammaren omöjlig. Vid den utredning, som härintills föreligger, synes det tvärtom som om den ändamålet bäst motsvarande lösningen med minsta uppoffring för staden kunde vinnas just genom vattenledningsvattnets rening medels kemikalier, hvilken metod man vid ett ingalunda fåtal utländska vattenledningar tillgripit.

För frågans ekonomiska bedömande har man den bästa ledning uti Vattenledningskontorets årliga berättelser, uti hvilka de mest detaljerade uppgifter såväl öfver stadens sjelfkostnader för 1 m³ till staden befordradt vatten som öfver den inkomst, staden för hvarje till enskild förbrukning levererad m³ vatten uppburit, äfvensom huru mycket afgiftsfritt vatten i staden för dess allmänna behof konsumerats, samt öfver affärens ställning i öfrigt. Genom en jämförelse med de härur framgående talen och de värden, hvartill desamma skulle stiga, för den händelse å allt till staden frambefordradt vatten bekostades kemisk rening — äfven å det som med afseende å bruket icke fordrade sådan rening, såsom vatten till gatuspölning, planteringarnas bevattnande, eldsläckning m. m. men som till följd af endast en gemensam ledning dock måste rengöras — kan naturligtvis full inblick i den eventuellt blifvande affärsställningen ernås. Och vill Kammaren för en sådan jämförande kalkyl hålla sig till uppgifterna endast i den sist utkomna kommunalberättelsen för år 1900, hvari desamma äro fullkomligt normala.

Sjelfkostnaden för 1 m³ vatten från stadens vattenledning belöpte sig, såsom af pag. 139 i nämnda kommunalberättelse framgår, till 14,983 penni, då uti denna kostnad inberäknas äfven 5 % ränta och 1 % amortering å anläggningskapitalet. För händelse af vattnets rening enligt den af komitén använda metoden med jernoxidsulfat, hade samma kostnad ökat med 1,6 penni, och alltså uppgått till 16,583 penni. Med motsvarande ersättning per m³ vatten kunde staden naturligtvis i värsta fall redan åtnöjas. Stadens vattenledningsaffär har dock härintills gjort det för staden möjligt icke allenast att kostnadsfritt erhålla allt det vatten, som användes för ofvan antydda allmänna behof och som för jämförelseåret belöpte sig till icke

mindre än 701,348 m³, utan ock derutöfver lemnat en alls icke något stadens behof af vatten tillgodokommande nettovinst. Denna för stadens särskilda behof använda vinst utfaller, då medelinkomsten för hvarje m³ uppfordradt vatten uppgifves till 19,96 penni och den totala kvantiteten uppfordradt vatten var 2,012,904 m³, med [(2,012,904) (19,96—14,983)] 100,182 mark 23 penni. Och är det denna samma vinst, som efter afdrag af de 37,273 mark, hvarmed komitéen beräknat att den årliga reningskostnaden af vattnet skulle stiga, minskades till 62,909 mark 23 penni eller med 37,22 %. Men ehuru en dylik minskad inkomst i stadens intrader ingalunda kan anses vara utan all betydelse, saknar den å andra sidan ingalunda visst berättigande gentemot den vattenkonsumerande allmänheten. Enligt den för stadens vattenledning gällande taxa erlägges nämligen för 1 m³ vatten 30 penni eller efter rabatter i särskilda fall 25,5 penni. Medelpriset under år 1900 för hvarje försald m³ vatten utföll därför ock med 28,99 penni, lemnande en behållning af 28,99—14,983 eller i det närmaste 93 % och skulle vid det högre sjelfkostnadspriset af 16,583 penni ännu belöpa sig till 74,8 %.

På Drätselkammarens vägnar:

C. Nummelin.

Th. Tallqvist.

Reseberättelse afgifven af Allan Zilliacus.

Till Drätselkammaren.

Under försök, som jag för halftannat år sedan på uppmaning af stadens vattenledningsingeniör företog för att utröna, om någon af tidigare kända metoder för rening af vatten på kemisk väg med fördel kunde användas för att rena Vanda åvatten, fann jag, att järnoxidsalter, använda i en viss, relativt liten mängd, inom ytterst kort tid åstadkommer en utfällning af de i vattnet lösta humusämnen, hvilka äro orsaken till att detta vatten har en mer eller mindre stark, gul färg. Vid försök, som ingeniör Hausen och undertecknad företogo, dels å undersökningsstationen, dels vid vattenvärken i Gammelstaden, visade det sig att metoden, såvidt man kunde döma af dessa försök, gaf önskad resultat äfven i större skala, nämligen ett klart och färglöst vatten. Då ofvannämnda försök emellertid ej kunde anses bevisa att metoden praktiskt var användbar för rening af de stora kvantiteter vatten, som staden konsumerar, beviljade Herrar Stadsfullmäktige senaste höst, på Drätselkammarens förslag, ett anslag om 4,000 mk för anställandet af försök, hvilka skulle utföras af ingeniör Hausen och undertecknad. Innan dessa försök kommo till utförande, trodde sig ingeniör Hausen emellertid komma underfund med att metoden

ej vore ny, utan att densamma sedan 1884 vore använd i staden Vlaardingen i Holland. I skrifvelse till Drätselkammaren hemstälde undertecknad med anledning häraf, om ej skäl vore att sända en person till Holland, för att studera metoden jämte andra därstädes använda sätt för rening af vatten, samt tillika taga reda på hvarifrån de för vattenreningen erforderliga kemikalierna kunde erhållas till möjligast billiga pris.

Förslaget vann Drätselkammarens understöd, och beviljade Herrar Stadsfullmäktige ett anslag, för att sätta mig i tillfälle att företaga resan. Då jag förmodade att vattnen i Holland tidigt på våren vore mest egnade att studeras i berörda afseende, företog jag resan den 1 april. Enligt mig ålagd förpligtelse vill jag härmed till Drätselkammaren öfverlämna en berättelse öfver mina under resan gjorda iakttagelser.

I Holland renas vattenledningsvattnet å flere orter på kemisk väg. I alla dessa städer försiggår reningen dock icke året om, beroende på att vattnet tidtals är af den beskaffenhet, att det genom aflagring och filtrering kan fås fullkomligt klart och färglöst. Det är företrädesvis under den tid af året, då vatten från de lägre än floden befintliga fälten uppumpas i denna, som flodvattnen äro af den natur, att en kemisk rening blir nödvändig. Senare åter under högsommaren, då öfvervattning af fälten eger rum, är flodvattnet af bättre beskaffenhet. I allmänhet ställes i Holland, liksom ock i andra länder å kontinenten, ganska stora fordringar på vattnets fysikaliska beskaffenhet; att som dricksvatten använda ett vatten af det utseende som vårt vattenledningsvatten, äfven då detta ter sig som bäst, kunde ej gärna komma i fråga. Intet af de vatten, som voro föremål för rening, kunna likställas med Vandavatten i afseende å färg. Den i Holland allmännast använda metoden är den s. k. alunmetoden, bestående däri, att i vattnet befintliga föroreningar utfällas medels alun, hvarefter den uppkomna fällningen genom aflagring fås att mer eller mindre fullständigt afsätta sig, innan vattnet filtreras. Metoden gifver då ett klart och färglöst vatten, men har äfven sina nackdelar. Då ganska stora mängder alun böra användas, blir vattnet rikare på svafvelsyrade salter, en olägenhet som gör sig märkbar isynnerhet där, emedan de holländska vattnen i allmänhet redan förut innehålla ganska betydliga mängder af oorganiska salter. Denna metod användes i städerna Graningen, Leeuwarden, Delft, Schiedam och Gouda, samt i liten skala i ett par obetydliga städer. Nedanför vill jag lämna några uppgifter rörande vattenledningsvärken i dessa städer, hvilka jag besökt.

Graningen.

Vattenledningen anlagd år 1881.

Vattnet tages från en flod (Deutsche Aa).

Invånarantalet omkring 64,000.

Vattenåtgång omkring 2,750 kub. meter per dygn.

Maximum 5,086 kub. meter per dygn.

För reningen tillsättes 60—140 gr. svafvelsyrad lerjord per kub. meter vatten. Efter att ha aflagrats i 8 timmars tid filtreras vattnet genom filtra, som innehåller ett lager af 20 cm. kis, 30 cm. musslor och 50 cm. flodsand.

Filterytan — 4,800 m² (4 filtra).

Under förloppet af 24 timmar levererar 1 m² i medeltal 0,75 m³ vatten.

Filtra rengöres efter cirka 4 veckor.

Analys å vattnet visar följande resultat:

	Pasta ämnen	Glödningss-förlust	Kaliumpermanganatförbrukn.	Klor	Kalk	Salpetersyra	Salpetersyrighet	Ammoniak	Svafvelsyra	Kiselsyra	Natron	Magnesia	Alumjord & järnoxid	Fysikalisk beskaffenhet
Flodvatten . . .	15,30	7,5	1,75	1,77	3,0	spår	0	0	0,76	—	—	—	—	Grumligt, färgadt
Vattenledningsvatten	25,10	5,24	0,684	2,13	4,38	—	—	—	6,10	0,68	0,52	0,62	0,42	Klart, färglöst

Den kemiska reningen försiggår utan svårighet. Den enda anmärkning som kan göras är, att vattnet som i och för sig redan är rikt på salter, genom denna tillföres ej obetydligt svafvelsyrad kalk.

Delft.

I gång sedan 1887.

Grundvatten s. k. dynvatten.

Invånare omkring 34,000.

Vattenåtgång 1,200 kub. meter per dygn.

Maximåtgång 1,846 " " " "

Användes 40—60 gr. svafvels. alun per kub. meter.

Aflagras 8—12 timmar.

Filtra utgöres af kis, 40 cm. musslor o. 40—80 cm. sand.

Filteryta 450 m² (2 filtra).

Såväl filtra som aflagringsbassinerna äro öfverbygda.

Filtreras med en hastighet af ända till 0,40 m³ i timmen per m².

Filtra rengöres i medeltal efter 2 veckor,

Aflagringsbassinerna rengöras en gång hvarje sjätte vecka.

Analys.

	Fasta ämnen	Glödnings- förlust	Jämnoxid	Lerjord	Kalk	Magnesia	Kiselsyra	Klor	Svafvelsyra	Salpetersyrlig- het	Salpetersyra	Kaliumperman- ganat	Ammoniak	Album. am- moniak	Bakterier i cm ³
Flodvatten	30,72	4,96	0,107	—	9,21	0,814	0,96	4,54	2,60	0	spår	1,91	0	0,051	2,400
Vattenledningsvatten . .	34,00	4,80	0,112	0,176	10,48	0,785	0,60	5,78	5,20	0	»	0,77	0	0,017	3—4

Äfven detta vatten visar en ganska hög halt af oorganiska salter, hvilken ökas genom behandlingen med alun.

Schiedam.

Anlagd 1886.

Vattnet tages ur floden Maas.

Invånarantalet 27,000.

Vattenåtgång cirka 3,000 m³ per dygn.

Maximum 4,944 " " "

Vattnet renas endast vid högvatten.

Tillsättes 15—30 gr. alun per kub. meter vatten.

Denna mängd alun förslår ej till att fälla ut föroreningarna, utan måste vattnet aflagras 24—36 timmar innan det kan filtreras. Förfarandet analogt med det i Vlaardingen, hvarom mer här nedanføre.

Vattnet filtreras tvänne gånger och utgör arean af

2 filtra för 1:sta filtreringen 1,083 m²

3 " " 2:dra " 1,093 "

Under 24 timmar levererar 1 m² filteryta 1 m³ vatten.

Sandskiktet 40—70 cm.

Antalet bakterier är i Maasvattnet 37,000 kol. i cm³

I aflagringsbassinerna 2,700—36,700 " "

Efter 1:sta filtreringen 45—250 " "

" 2:dra " 2—90 " "

Analysen visar följande tal för det renade vattnet: Fasta ämnen 15—30 gr.; Kalk 3,5—7,8 gr.; Magnesia 0,70—2,00; Svafvelsyra 2,70—3,20; Klor 2,50—12,40; Ammoniak 0; Salpetersyrlighet 0; Salpetersyra spår.

De stora variationerna i analysresultaten förklaras därigenom, att vattnet i Maasfloden uppdämmas vid stark västlig vind, hvarjämte äfven något hafsvatten intränger i floden.

Gouda.

Vattnet tages från Ijssel floden.

Vattenledningen är anlagd år 1883.

Invånarantal 22,000.

Vattenåtgång 1,750 kub. meter per dygn.

Maximum 2,937 " " " "

Vattnet renas genom utfällning med svafvelsyrad lerjord, hvaraf användes från 75—300 gr. per kub. meter vatten, hvarefter detta får stå omkring 8 timmar i aflagringsbassin samt filtreras därpå.

Aflagringsbassinerna äro till antalet 2.

Filtra äfvenledes 2 om 1,350 m².

Inom 24 timmar levererar 1 m² filteryta 1,42 m³ vatten.

Filtra består af 0,30 cm kis, 0,40 cm gröfre sand, 0,20 finare sand samt 0,20 ytterst fin sand.

Filtra rengöres höst och vår efter 20 dagar, sommartid efter 43 dagar.

Analys.

	Pasta ämnen	Syreförbrukning för organisk sub- stans	Ammoniak	Nitrater och nitriter	Organiskt kol	Organiskt kväfve	Kalk	Magnesia	Svafvelsyra	Klor	Hårdhet i engelska grader		Fysikalisk be- skaffenhet
											Total	Perma- nent	
Flodvatten	45,257	0,303	0,028	0,089	0,397	0,050	10,754	3,140	6,886	5,040	17,1	7,7	Brunt och grumligt
Vattenled- ningsvatten	49,200	0,120	0,006	0,089	0,194	0,046	11,354	3,191	15,000	5,246	19,5	11,3	Färglöst och klart

Att vattnets sammansättning måste variera betydligt, beroende på huru stor mängd alun som användes vid reningen, inses lätt. Öfverhufvudtaget måste en rening af ett dricksvatten anses vara mindre lämplig, då man är tvungen att använda så stora mängder af reningsmedlet, som fallet är i staden Gouda. I städerna Vlaardingen och Maashus användes åter järnklorid som reningsmedel. Ur de upplysningar som ingenjör Hausen införskaffat från Vlaardingen syntes framgå, att den där använda metoden var identisk med den, som försökts härstädes. Af intresse var det därför att å ort och ställe studera vattenreningen, då en del omständigheter tydde på att metoden ej var densamma. Detta visade sig äfven vara fallet. I en skrifvelse till Drätselkammaren påpekade jag det sakförhållande, att för vatten af den mest olika sammansättning, som jag provvat härstädes, erfordrades i det närmaste samma mängd järnklorid, för att föroreningarna skulle afskiljas och hastigt aflagra sig. I Vlaardingen användes emellertid som maximum endast omkring en

fjärdedel af denna mängd järnklorid. Genom försök i Vlaardingen kom jag dock snart underfund med, att den därstädes använda metoden var baserad på en annan princip och ej hade något annat gemensamt med den af mig använda, än själfva fällningsmedlet. Den kemiska reaktionen däremot är alldeles olika. Använder man nämligen järnklorid i den mängd, som jag gjort, dissocieras detta ämne inom ytterst kort tid och sönderfaller i järnoxidhydrat och fri saltsyra. Järnoxidhydratet förenar sig omedelbart med de i vattnet befintliga humusämnena och utfaller som en flockig fällning, som strax börjar afsätta sig. I Vlaardingen ägde ingen dylik reaktion rum. Efter flere timmars tid kunde ingen utfällning observeras. Att vattnet det oaktadt efter 48 timmars aflagring blef klart och färglöst var uteslutande att tillskrifvas de i vattnet befintliga kalk- och magnesiaskalterna. Efter ofvannämnda tid af 48 timmar hade dessa salter utfällt järnet och den uppkomna obetydliga fällningen ryckte med sig de organiska föreningarna i vattnet. Detta möjliggjordes därigenom, att vattnet innehöll relativt små mängder organisk substans. Använde man emellertid en lika stor mängd järnklorid som erfordras för att fälla ut föreningarna i Vanda och öfriga vatten härstädes, utföllo föreningarna så godt som ögonblickligen. Denna metod var dock icke känd därstädes. I detta sammanhang vill jag nämna om att förhållandet var detsamma med alla de vatten, som jag var i tillfälle att pröfva i Holland och Belgien. Af förhållandena i Vlaardingen kunna altså inga slutsatser dragas angående möjligheterna för en vattenrening på kemisk väg här i Helsingfors. Medan en aflagringstid af 48 timmar är nödvändig i Vlaardingen, emedan föreningarna ytterst långsamt afskiljas, bör man här komma till rätta med endast få timmars aflagring, då utfällningen sker så godt som momentant. Angående vattenreningen i Vlaardingen ingå detaljerade uppgifter af Dr vant Hoff i en skrifvelse, som ingenjör Hausen lämnat till Drätselkammaren, hvarför jag ej upptar dem här. Förutom ofvannämnda städer besökte jag ytterligare städerna Amsterdam, Rotterdam och Antwerpen. Å dessa orter renas vattenledningsvattnet ej på kemisk väg, utan aflagras under en längre eller kortare tid samt filtreras därefter. Då en aflagring af Vandavatten före filtreringen varit ifrågasatt, ansåg jag det vara af intresse att studera verkan af en dylik aflagring. I ingen af dessa städer innehöll vattnet ens närmelsevis en lika stor mängd af humussubstans, som Vandavattnet och framför allt ej någon märkbar färg, förorsakad af i vattnet upplöst humussubstans. Föreståndarene i dessa inrättningar voro ock af den åsikten, att humusämnen, som förefunnos i vatten i denna form ej genom aflagring kunde aflägsnas. I Antwerpen hade förut användts en metod, att medels roterande cylindrar rena vattnet medels metalliskt järn. Metoden användes ej mera sedan någon tid tillbaka, utan erhöles för närvarande genom aflagring och filtrering ett vatten, som var klart och färglöst. Den förut använda metoden har för öfrigt försökts härstädes af ingenjör Hausen, dock med negativt resultat, antagligen beroende på att Vandavattnet ej har egenskapen att lösa den erforderliga mängden af metalliskt järn, som sedermera skulle utfalla och rycka med sig humusämnena.

Jämte studiet af vattenreningsmetoderna hade jag förelagt mig uppgiften att söka taga reda på hvarifrån de för en kemisk rening af vattnet erforderliga kemikalierna kunde erhållas fördelaktigast. För detta ändamål besökte jag flere firmor i Hamburg, men fann att dessa icke kunde lämna nöjaktiga upplysningar om priset på och beskaffenheten af de olika preparater, som kunde vara lämpliga för ändamålet. Jag erhöll emellertid därstädes anvisning på kemiska fabriken List i Hannover, såsom varande den enda i Tyskland, som tillverkade dylika kemikalier i större skala. Här var jag ock i tillfälle att komma öfverens med fabriken ledare om prisen för järnsalter, samt erhöll prof af dessa för vidare undersökningar. Tillika åtog de sig att efter min anvisning bereda sådana, som borde egna sig för vattenrening enligt denna metod. Ehuru jag ej ännu erhållit dessa senare, synes det som om fabriken kunde ställa de för vattenreningen erforderliga järnsalterna till betydligt billigare pris än hvad de tidigare betingat sig.

Ur de under resan gjorda iakttagelserna anser jag mig kunna draga följande slutsatser:

1) Att en förbättring af vattenledningsvattnet härstädes är nödvändig, emedan detta vatten i fysikaliskt afseende icke uppfyller äfven de minsta fordringar, som öfveralt ställas på ett vattenledningsvatten.

2) Att uppförandet af en större aflagringsbassin icke kommer att i nämnvärd grad förbättra vattnet, då de i vattnet lösta humusämnen icke genom aflagring kunna bortskaffas.

3) Att en rening af Vandavattnet på kemisk väg blir nödvändig, såframt ingen möjlighet finnes att erhålla i tillräcklig mängd naturligt vatten af bättre beskaffenhet, samt

4) Att en dylik rening af vattnet är möjlig, utan att några berättigade anmärkningar kunna göras emot vattnets beskaffenhet efter reningen.

Af reningsmetoder anser jag fortsättningsvis den af mig försökta medels järnoxidsalt vara den lämpligaste, emedan en ringn mängd erfordras för rening af vattnet, liksom ock på grund däraf, att järnoxidhydratet är specifikt tyngre och lättare filtreradt än lerjordshydratet. Skulle vid framtida försök dessa salter af en eller annan orsak visa sig mindre lämpliga, anser jag intet hinder möta att för ändamålet använda svafvelsyrad lerjord.

Emot den kemiska reningen har invändts, att genom densamma halten af oorganiska salter komme att ökas i vattnet. Denna anmärkning kunde möjligen vara berättigad i Holland, där flodvattnen äro rika på dylika salter, så en ökning af salthalten ej är önskvärd.

Vandavattnet företer däremot ett vatten så fattigt på salter, att man har svårt att finna dess like. I Vandavattnet är halten af organisk substans emellertid mycket hög, i normala fall nära lika stor som halten af oorganiska salter. Genom den kemiska reningen aflägsnas allra största delen af de organiska ämnena, hvilka ersättas af en ungefär lika stor mängd salter, så summan af fasta beståndsdelar

blir densamma, som i det nuvarande vattenledningsvattnet. Dessa salter äro dock fullkomligt oskadliga och kunna ej invärka menligt på vattnet, snarare motsatsen. Det kan nämligen ifrågasättas om ett vatten så fattigt på salter som detta, är alldeles lämpligt som dricksvatten.

Tidigare hade äfven jag vissa tvifvelsmål huruvida metoden ej skulle ha några olägenheter med sig, då möjlighet förelåg för att vattnet efter reningen skulle innehålla obetydligt med fri saltsyra. I Holland, där alunmetoden åstadkommer samma olägenhet, vållade detta emellertid inga bekymmer. Genom att förse filtra med ett lager af musslor, åstadkomma de därstädes en neutralisering af den fria syran, som öfverföres i motsvarande kalksalt. Äfven här synes olägenheten kunna afhjälpas på analogt vis, med den skilnaden, att man här använder kalksten i stället för musslor, då effekten blir densamma.

Ofvanföre har jag bemött de invändningar, som blifvit gjorda mot förslaget att kemiskt rena vattnet. Återstår således endast frågan om huru stora kostnader reningen skulle medföra. Af förhållandena i Holland synes kunna dragas den slutsatsen, att aflagringsbassinerna blifva nödvändiga. Antalet och storleken af dessa är åter beroende af huru lång tid man blir tvungen att aflagra vattnet. Detta kan afgöras endast genom försök, men, synes att döma af alt, tiden ej behöfva öfverstiga 8 timmar, altså en bråkdel af den tid som tidigare lagts till grund för en del kostnadsberäkningar.

Helsingfors den 15 maj 1900.

Allan Zilliacus.

Komitébetänkande angående verkställda kemiska vattenreningsförsök.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I anledning af en utaf stadens vattenledningskontor hos Kammaren gjord framställning om tillsättande af en komité för verkställande af försök att på kemisk väg rena Vandavattnet enligt en af magister A. Zilliacus angifven metod, blefvo undertecknade vid sammanträdet den 9 Augusti 1900 utsedda till ledamöter i komitén, och hafva vi efter slutfördt uppdrag härmed äran afgifva följande relation:

Anordnandet af försöken.

I början af September 1900 sammanträdde komitén å filterområdet i Gammelstaden för att orientera sig angående de lokala förhållandena och öfverväga det lämpligaste sättet för reningsförsökens anordnande, samt ansågs härvid enhälligt, att det öppna filtret n:o III vore det för ändamålet tjenligaste. Dels hade nämligen detta filter under den förgångna sommaren beskickats med tvättad sand, sedan den

gamla blifvit aflägsnad, dels lemnade dess betydliga rymd af c:a 1,200 kub. m. tillfälle till anställande af experiment i större skala och med säkrare resultat, än små försöksapparater skulle medgifva, och slutligen var detta filter det enda, som hade en af de andra filtrerna oberoende och lätt tillgänglig tömningsledning, hvarifrån oblandade prof af det renade vattnet kunde erhållas. Tillsatsen af kemikalier, till en början jernklorid, skulle ske på ett tidigare af magister Zilliacus och ingenjör Hausen användt sätt, nämligen sålunda att jernkloriden upplöstes i vatten, hvar efter lösningen med tillhjälp af skopor kastades i det med åvatten fyllda filtret och såvidt möjligt jemt fördelades öfver dess hela yta. Med kännedom af verknings-sättet hos alla hittills bekanta kemiska vattenreningsmedel, nämligen framkallandet af en koagulering hos en del af de i vattnet befintliga fasta beståndsdelarna, hvilka i följd deraf först antaga formen af knappast för ögat synliga partiklar, men sedermera småningom förenas till större flockar och sjunka till botten, öfvervägde komitén lämpligheten af vattnets filtrering i fällningsprocessens tidigare eller sednare stadium, och kom härvid enhälligt till åsikten att det sistnämnda vore det riktigare. Ehuru nämligen vattnet, såsnart för blotta ögat synliga partiklar uppträda deri, plägar kunna filtreras med det resultat, att partiklarna kvarstanna på filterbädden, så kommer dock härigenom allt slam, såväl det från vattnet som från de sönderdelade kemikalierna härstammande, att samlas i filtret, hvarigenom dess porer blifva så hastigt tilltäppta, att något praktiskt gagn icke vore att förvänta af ett sådant förfaringssätt i större skala. Såvidt komitén hade sig bekant, finnas äfven vid alla vattenledningsverk, der kemikalier komma till användning jemte vanliga sandbassin-filtra, fällningsbassiner der vattnet efter tillsatsen af fällningsmedlen afsätter det mesta slammet, för att sedermera filtreras, och ansåg komitén på grund häraf nämnda förfaringssätt böra såvidt möjligt vid försöken tillämpas sålunda att vattnet icke skulle filtreras, innan största delen af slammet afsatt sig, hvarigenom den tid, under hvilken vattnet borde stanna i aflagringsbassinerna blefve känd och således för en gifven vattenmängd, äfven bassinernas erforderliga storlek skulle kunna beräknas. Att aptera något af grannfiltrerna till fällningsbassin skulle enligt vattenledningsingenjörens meddelande hafva minskat den för stadens vattenförsörjning disponibla filterarean i så hög grad, att en oafbruten filtrering af Vandavattnet icke kunnat garanteras, isynnerhet när det var mycket slammigt, och ansåg komitén sig så mycket hellre kunna afstå från en sådan anordning, som behovet af fällningsbassiner enstämmigt erkändes och således icke genom försök behöfde påvisas, samt då en tilltäppning af försöksfiltrets porer genom slam icke skulle medföra någon annan olägenhet för försöken än afbrott deri under tiden för filtrets rensning.

Vid sammanträdet beslöts tillika, att större kvantiteter af det med jernklorid renade och genom sand filtrerade vattnet skulle underkastas fullständig kemisk analys, särskildt beträffande en eventuel halt af fri saltsyra.

Försöken med jernklorid.

Dessa togo sin början den 11 September och verkställdes under magister A. Zilliacus personliga ledning med biträde af vattenledningspersonalen i Gammelstaden och i närvaro af dels vattenledningsingeniören, dels vid vattenledningskontoret anstälde byggmästaren K. Ek. Under försöken den 29 Oktober t. o. m. den 2 November åtnjöt vattenledningsingeniören tjänstledighet och företrädades af ingeniören H. Herlin.

Den 11 September 1900 fylldes filtret III med 500 kub. m. åvatten utom det i sanden och bottenkikten befintliga, som uppskattades till 200 kub. m. och icke ansågs verka på saken. Åvattnets temperatur var $9,6^{\circ}$ C. och dess genomskinlighet 55 cm. Jernklorid tillsattes på förut beskrifvet sätt till en mängd af 17,5 kilo eller 35 gram per kub. m. vatten, men då under dagens lopp ingen koagulering af slampartiklarna inträffade, aftappades vattnet mot aftonen, hvarpå filtret ånyo fylldes med 500 kub. m. åvatten.

Den 12 September var åvattnets temperatur $9,2^{\circ}$ C. och genomskinlighet 52 cm. Tillsatsen af jernklorid skedde kl. 8 f. m. till en mängd af 22,5 kilo eller 45 gram per kub. m. vatten, hvarpå koagulering inträdde, så att vattnet kunde aftappas kl. 12,10 e. m.

Sedan filtret blifvit rensadt och från den 15 September användts för sitt vanliga ändamål, skedde nya försök den 10 och 11 Oktober.

Den 10 Oktober var åvattnets temperatur $7,2^{\circ}$ C. och genomskinlighet 11 cm. Vattenmängden utgjorde 500 kub. m. och tillsatsen af jernklorid 27,5 kilo, eller 55 gram per kub. m. Vattnet filtrerades 4 timmar efter tillsatsen af jernklorid.

Den 11 Oktober var åvattnets temperatur $7,^{\circ}$ C. och genomskinlighet 12 cm. Öfriga förhållanden lika som föregående dag, utom att vattnet aftappades 3 $\frac{1}{2}$ timme efter tillsatsen af jernklorid.

Försöken afbrötos härpå för en tid och vidtogo åter den 29 Oktober, sedan filtret III omedelbart förut blifvit skummadt.

Den 29 Oktober. Vattenmängd 500 kub. m. temperatur $4,6^{\circ}$ C., genomskinlighet 34 cm., tillsats af jernklorid 27,5 kilo eller 55 gram per kub. m. Aftappningen begynte 1 timme efter tillsatsen af jernklorid.

Den 30 Oktober. Vattenmängd 1,200 kub. m., temperatur $4,8^{\circ}$ C., genomskinlighet 33 cm., tillsats af jernklorid 66 kilo eller 55 gram per kub. m. Aftappningen vidtog 4 $\frac{1}{4}$ timme efter tillblandningen.

Den 31 Oktober. Vattenmängd 1,200 kub. m., temperatur $4,8^{\circ}$ C., genomskinlighet 30 cm., tillsats af jernklorid som föregående dag. Aftappningen vidtog 3 timmar efter tillblandningen.

Den 1 November. Vattenmängd 1,200 kub. m., temperatur $4,8^{\circ}$ C., genomskinlighet 16 cm., tillsats af jernklorid som föregående dag, afloppet öppnades 2 timmar efter tillsatsen af jernklorid.

Resultaten af reningsförsöken med jernklorid.

Af de gjorda försöken har komitén dragit slutsatsen, att en utfällning af föroreningarna i Vandavattnet med tillhjälp af jernklorid är möjlig äfven i stor skala. Den erforderliga mängden jernklorid var vid försöken lätt att fastställa och tillblandningen försiggick utan svårighet, hvarvid den uppkomna fällningen inom kort började afsätta sig. Den kvantitet jernklorid, som i medeltal bör tillsättas 1 kub. m. Vandavatten, för att utfälla de grumlande beståndsdelarna, anser komitén kunna antagas till 50 gram, hvarjemte en aflagringstid af minst 2 timmar är önskvärd. I fysikaliskt afseende var vattnet, efter skedd koagulering och filtrering, i och för sig klart, men innehöll dock vid de flesta tillfällen små flockar och partiklar om hvilkas härstamning komitén icke kunnat bilda sig något säkert omdöme. Den Vandavattnet karaktäriserande gula färgen kunde äfven genom ofvannämnda procedyr nästan fullständigt aflägsnas. Hvad smaken beträffar, så hade det koagulerade, ofiltrerade vattnet sjelffallet en märkbart sträf jernsmak och funno en del personer, deribland medlemmar af byggnadskontoret, samt ingenjören H. Herlin och under-teknad C. Hausen, vattnet äfven i filtrerad tillstånd hafva en sträf, icke behaglig smak. En vid försöken flerfaldiga gånger gjord observation, nämligen att en del småfisk dogo kort efter det Vandavattnet blifvit försatt med jernklorid, bör ej heller förtigas, men kan denna företeelse måhända förklaras sålunda att fiskarna kommit i beröring med jernkloriden, innan denna hunnit blanda sig med vattnet och blifva tillräckligt utspädd.

Filtreringshastigheten utgjorde i början af försöken, sedan filtret nyss skumats, 310 mm. i timmen, men minskades efterhand i mon af filtrets tilltäppning derhän, att vattnet slutligen icke mera förmådde genomtränga sandbädden, utan måste utpumpas.

Den 10 Oktober utfördes kemisk och bakteriologisk analys å såväl Vanda- som det samma dag med jernklorid renade vattnet.

Resultatet hänfördt till 100 L., är följande:

	Vanda vatten.	Renadt vatten.
Fasta upplösta ämnen	16,74 gram	9,23 gram
Oorganiska ämnen	10,28 „	7,30 „
Glödgningsförlust	6,46 „	1,93 „
Red. kal. permanganat	8,31 „	1,22 „
Klor	0,48 „	2,69 „
Ammoniak	svaga spår	0 „
Salpetersyrighet	0	0
Salpetersyra	0	0
Kiselsyra (SiO ₂)	3,83 gram	0,96 gram
Svafvelsyra (SO ₃)	0,70 „	0,48 „

Kalk (CaO)	0,99 gram	1,55 gram
Magnesia (MgO)	0,67 ”	0,78 ”
Jernoxid (Fe ₂ O ₃)	0,88 ”	spår
Aluminiumoxid (Al ₂ O ₃)	1,64 ”	0,109 ”
Alkalier	0,68 ”	0,68 ”
Hårdhet	1,90 ”	2,60 ”
Bakteriekolonier (per kub. cm.)	1,460	7
Vattenledningsvattnet innehöll denna dag 102 kol.		

Af analysen framgår att genom reningen en betydlig mängd af såväl oorganiska föreningar som ock största delen af de organiska föroreningarna blifvit aflägsnade: så har

Summan af de fasta ämnena minskats med . . .	7,51 gram
de oorganiska ämnena med	2,98 ”
de organiska ” ”	4,53 ”
och kaliumpermanganat förbrukningen	7,09 ”

På de olika oorganiska föreningarna fördelar sig minskningen på följande sätt:

Kiselsyra	2,87 gram
Jernoxid	0,88 ”
Lerjord	1,53 ”
Svafvelsyra	0,22 ”

Genom reningen har åter tillförts vattnet af:

Klor	2,21 gram
Kalk	0,56 ”
Magnesia	0,11 ”

Af dessa ämnen härstammar kloten ur den för reningen använda jernklo-riden, medan kalken och den obetydliga mängden magnesia troligen härrör af sanden och cementrappningen i filtrerna.

För att afgöra om kloten i det renade vattnet förekom bunden eller som fri saltsyra, indunstades en större kvantitet af vattnet (20 liter) hvarefter återstoden upphettades under längre tid vid en temperatur af 160°. Härvid förflyktigades ej någon saltsyra, utan återfanns hela den ursprungliga klormängden i den fasta återstoden. Försöket visade sålunda att vattnet ej innehöll någon fri saltsyra, hvilket var att förutse, då de i vattnet befintliga oorganiska baserna förslogo till att binda såväl saltsyran som ock den ringa mängden af svafvelsyra i vattnet.

För att utröna det renade vattnets inverkan på olika metaller anställdes jämförande försök med Vandavattenlednings- och renadt vatten. Försöken utfördes

sålunda, att uppvägda metallplåtar utsattes för vattnets inverkan under tre dygns tid, hvarefter de uttogos, aftorkades och uppvägdes. Resultaten äro upptagna här nedan:

Metall	Vatten	Vigt före försöket gram	Vigt efter försöket gram	Vigtsdifferensen gram	Vigtsdifferens i %
Koppar	Vanda	6,2748	6,2745	— 0,0003	0,005
	Vattenledn.	6,2382	6,2380	— 0,0002	0,003
	Renadt	6,3450	6,3450	— 0,0000	0,000
Järn I	Vanda	3,5884	3,5726	— 0,0158	0,44
	Vattenledn.	3,8364	3,8226	— 0,0138	0,36
	Renadt	3,3810	3,3644	— 0,0166	0,49
Järn II	Vanda	3,3544	3,3388	— 0,0156	0,47
	Vattenledn.	3,8163	3,8016	— 0,0147	0,39
	Renadt	3,5656	3,5510	— 0,0146	0,41
Bly I	Vanda	8,7024	8,7017	— 0,0007	0,008
	Vattenledn.	8,4728	8,4722	— 0,0006	0,007
	Renadt	8,2952	8,2942	— 0,0010	0,012
Bly II	Vanda	8,2940	8,2936	— 0,0004	0,005
	Vattenledn.	8,7017	8,7015	— 0,0002	0,002
	Renadt	8,4720	8,4720	— 0,0000	0,000
Messing I	Vanda	4,6890	4,6886	— 0,0004	0,009
	Vattenledn.	5,3126	5,3116	— 0,0010	0,019
	Renadt	5,5123	5,5120	— 0,0003	0,005
Messing II	Vanda	5,5114	5,5110	— 0,0004	0,007
	Vattenledn.	4,6886	4,6876	— 0,0010	0,021
	Renadt	5,3114	5,3112	— 0,0002	0,004
Zink I	Vanda	4,5166	4,5151	— 0,0015	0,033
	Vattenledn.	4,4562	4,4534	— 0,0028	0,063
	Renadt	4,4991	4,4924	— 0,0067	0,148
Zink II	Vanda	4,4920	4,4906	— 0,0014	0,031
	Vattenledn.	4,5149	4,5133	— 0,0016	0,035
	Renadt	4,4531	4,4502	— 0,0029	0,065

Af försöken framgår att någon skilnad i ofvannämnda afseende ej förefinnes de olika vattnen emellan, om man undantager zink, hvaraf det renade vattnet synes ha benägenhet att lösa något mer än de andra vattnen.

Försök gjordes äfven med att låta messingsplåtar under en tidrymd af 3 $\frac{1}{2}$ månad vara utsatta för olika vattens inverkan, hvarvid det under tiden afdunstade vattnet ej blef ersatt med nytt.

Messingsplåtarna förlorade härvid i vikt:

i Riihimäki källvatten	0,0042 gr. = 0,09 ‰
i Vattenledningsvatten	0,0120 „ = 0,25 „
i Renadt vatten (med jernoxidsulfat) . .	0,0082 „ = 0,15 „
i Vattenledningsvatten (utkokadt) . . .	0,0063 „ = 0,13 „
i Renadt vatten (utkokadt)	0,0166 „ = 0,30 „

På begäran af Drätselkammaren afgaf komitén den 4 Februari 1901 en förberedande relation öfver vattenreningsförsöken, hvori bland annat framhölls önskvärdheten af att under låg vattentemperatur efter islossningen, då grumligheten tillika vore störst, fortsätta försöken, samt att, då priset på jernkloriden vore nog högt, representerande en utgift för staden af 67,500 mark årligen för endast utfällningsmedlet enligt komitén då tillbudsstående prisuppgifter, ett annat af magister A. Zilliacus föreslaget medel, nämligen jernoxidsulfat, för jemförelsens skull borde försökas.

Försöken med jernoxidsulfat.

Af dessa försök, hvilka skedde på enahanda sätt som med jernklorid, hade ett gjorts redan den 2 November 1900. De öfriga verkställdes, efter nyligen skedd islossning, den 24, 25 och 26 April 1901.

Den 2 November. Vattenmängd 1,200 kub. m., temperatur 4,6° C., genomskinlighet 16 cm., tillsats af jernoxidsulfat 66 kilo, aftappningen vidtog 3 timmar efter tillblandningen.

Den 24 April behandlades en vattenmängd af 500 kub. m. Temperaturen var 2,4° C., genomskinligheten 8 cm., tillsatsen af jernoxidsulfat 25 kilo, aflagrings-tiden 3 timmar.

Den 25 April utgjorde vattenmängden 1,200 kub. m., temperaturen 3,0° C., och genomskinligheten 8 cm. 66 kilo jernoxidsulfat tillsattes och koaguleringen pågick under 3 timmar, innan vattnet aftappades.

Den 26 April var vattenmängden 1,200 kub. m., temperaturen 3,6° C., genomskinligheten 8 cm. Tillsatsen af jernoxidsulfat utgjorde 66 kilo, aflagrings-tiden 3 timmar.

Resultaten af försöken med jernoxidsulfat.

Den erforderliga tillsatsen af jernoxidsulfat uppskattar komitén till i medeltal samma mängd som af jernklorid, nämligen 50 gr. per kub. m., och aflagrings-tiden till 2 timmar. I fysikaliskt afseende var det koagulerade och filtrerade vattnet den 25 och 26 April klart utan med blotta ögat synliga fasta partiklar, samt färglöst; angående smaken hos det koagulerade och filtrerade vattnet finnas delade meningar, i det att några personer trott sig finna en liknande obehaglig smak som hos det med jernklorid behandlade vattnet, hvaremot andra icke upptäckte någon sådan.

Vid försök visade det sig äfven att personer, som tidigare trott sig finna bismak hos det renade vattnet, icke kunde skilja mellan Riihimäki källvatten och det med jernoxidsulfat renade vattnet.

Den 26 April utfördes kemisk och bakteriologisk analys å såväl Vanda- som det samma dag med jernoxidsulfat renade vattnet, och voro resultaten, hänfödda till 100 L., följande:

	Vanda vatten.	Renadt vatten.
Fasta upplösta ämnen	11,80 gram	4,88 gram
Oorganiska „	8,20 „	3,76 „
Glödningsförlust	3,60 „	1,12 „
Red. kal. permanganat	4,72 „	0,49 „
Klor	0,31 „	0,31 „
Svafvelsyra (SO ₃)	0,33 „	2,34 „
Kiselsyra (SiO ₂)	icke bestämd	0,49 „
Jernoxid	„	0,00 „
Lerjord (Al ₂ O ₃)	„	0,044 „
Kalk (CaO)	„	0,96 „
Magnesia (MgO)	„	0,46 „
Alkalier	„	0,68 „
Hårdhet	„	1,50 „
Bakteriekolonier (per kub. cm.) . .	9,760	104
Vattenledningsvattnet innehöll samtidigt 168 kol.		

Ur analysen å det med jernoxidsulfat renade vattnet ser man att följande ämnen genom reningen aflägsnats ur vattnet:

Fasta ämnen	6,82 gram
Oorganiska ämnen	4,44 „
Organiska „	1,48 „
Kal. permanganat förbrukningen nedgått med . .	4,23 „
Reningsmedlet har åter tillfört vattnet af Svafvelsyra	2,01 „

För att klargöra frågan om vattnet har förmågan att upptaga kalk i den mängd, att möjligen efter reningen förefintlig fri svafvelsyra blefve bunden och oskadliggjord, anställes ett försök med att filtrera vattnet genom ett filtrum, som blifvit beskickadt med kolsyrad kalk i form af kalksten i stycken. Det sålunda filtrerade vattnet innehöll af Kalk 2,52 gram, medan samma vatten filtreradt genom filterpapper innehöll Kalk 1,56 gram allt per 100 L. vatten. 2,52 gram CaO motsvarar 6,12 gram svafvelsyrad kalk med en svafvelsyremängd af 3,60 gram. Den i det renade vattnet befintliga kalken förslår sålunda mer än väl till att neutralisera all svafvelsyra. Om den åtgärden vidtages att allt det renade vattnet får rinna genom ett lager af kalksten, synes möjligheten för att det renade vattnet komme

att innehålla fri syra vara fullkomligt utesluten. Genom denna operation ökades i nyss berörda fall vattnets hårdhet med 1° motsvarande 1 gram Calciumoxid på 100 liter, men torde hårdheten i någon mån blifva beroende af filtreringshastigheten eller den tid, under hvilken vattnet är i beröring med kalkstenen.

Kostnadsberäkningar.

För den kemiska vattenreningens praktiska tillämpning äro, såsom komitén framhållit fällningsbassiner förutom sandfiltra erforderliga, och måste antalet af dessa bassiner utgöra minst två. Det har nämligen, enligt af magister A. Zilliacus tidigare verkställda försök visat sig ogörligt att uppnå goda resultat med en s. k. genomgångsbassin, till sin storlek så afpassad, att det kontinuerligt under tillsats af jernoxidsalter framrinnande vattnet stannar der under en bestämd tid, utan fordras för ändamålet att det med fällningsmedel försatta vattnet icke under det att koaguleringen pågår utspädes med annat, i olika stadium af koagulering befintligt. Under det att den kemiska processen i en bassin pågår, måste altså vattnet i en annan vara färdigt preparerad att påsläppas på filtra, men för den variabla konsumtionens och andra praktiska omständigheters skull vore det i verkligheten behöfliga antalet fällningsbassiner såsom vid andra liknande utförda anläggningar är fallet, minst tre, hvaraf då en skulle innehålla färdigt koaguleradt, en annan under koagulering varande vatten och den tredje påfyllas för kemisk behandling. Under antagande af en maximal timuppfordring af 500 kub. m. vatten och 2 timmars aflagringstid borde enhvar af fällningsbassinerna innehafva 1,000 kub. m. rymd och derjemte, till förekommande af isbildning vintertid under den flera gånger dagligen skeende påfyllningen och aftappningen, sjelffallet vara öfverbyggda. Vattenuppfordringen till bassinerna skulle billigast ske med vattenkraft medels tvenne turbiner och centrifugalpumpar, uppställda i det gamla pumphuset, och skulle vattnet sedermera genom eget tryck rinna från bassinerna till filtrerna.

Af fällningsmedlen har medelåtgången per kub. m. vatten beräknats till 50 gram, men då erfarenheten utvisar att åtgången vid den kemiska vattenreningens kontinuerliga bedrifvande i stor skala är större än den genom försök funna, äfvensom för andra eventualiteters skuld, borde en minst 10 % större quantitet eller 55 gram per kub. m. läggas till grund för beräkning af kostnaderna. Jernklorid kostar oberäknadt frakt och magasinering f. n. 43 penni per kilo, men kan, under förutsättning af tullfrihet, icke beräknas till lägre pris än 48 penni per kilo franko magasin i Gammelstaden, hvaremot ett kilo jernoxidsulfat under samma förutsättning skulle kosta c:a 15 penni, motsvarande en kostnad af resp. 2,64 och 0,83 penni.

Antages vidare medelkonsumtionen i dygnet som i år utgör c:a 6,000 kub. m. till 6,500 kub. m. eller 2,372,500 kub. m. för året så äro de flesta förutsättningar gifna för efterföljande approximativa beräkning.

Kostnadsberäkning

för en kemisk vattenreningsanstalt i Gammelstaden, afsedd för en leverans af 500 kub. m. vatten i timmen.

3 öfverbyggda fällningsbassiner å Broholmen, 3,000 kub. m. å 60,00	Fmk	180,000
2 centrifugalpumpar å 500 kub. m. i timmen jemte turbiner komplett	„	40,000
tryckledning från pumpverket till fällningsbassinerna, jemte tillförsel-		
ledningar till filtrerna	„	25,000
750 m ³ kalksten att anbringas i filtrerna å 20,00	„	15,000
Summa		Fmk 260,000

Årliga kostnader.

4,5 % ränta å anläggningskapitalet	Fmk	11,700
driftkostnad för pumpverk och fällningsbassiner, med afdrag i bespa-		
ring i närvarande filtreringskostnader	„	6,000
130,487 kilo jernoxidsulfat å 0,15	„	19,573
Summa		Fmk 37,273

Enligt ofvanstående skulle alltså vattenrening med tillhjälp af jernoxidsulfat öka de nuvarande årliga filtreringskostnaderna med 37,273 mark, utgörande 4,5 % ränta å ett kapital af c:a 828,000 mark samt motsvarande 1,6 penni per kub. m. renadt vatten. Härvid bör dock observeras, att enär anläggningen är tillräcklig för en leverans af 500 kub. m. i timmen eller 12,000 kub. m. i dygnet, räntan å anläggningskapitalet vid ökad konsumtion fördelas på en större vattenquantitet och kostnaderna per kub. m. vatten i sådant fall komme att minskas till 1,4 penni.

Användes jernklorid i stället för jernoxidsulfat, så har man att i föregående beräkning af de årliga kostnaderna i stället för 19,573 substituera 62,634 mark, hvadan vattenrening medels jernklorid skulle kosta 80,334 mark årligen eller 3,4 penni per kub. m. renadt vatten.

Enligt hvad komitén inhemtat, äro omfattningsmurarna i de gamla öppna filtra otäta, isynnerhet efter källossningen, men då läckorna äro belägna ofvanom sandbäddarna och således endast en del af det ofiltrerade vattnet går till spillo, hafva dessa otätheter, hvilka årligen provisoriskt afhjelpas, härintills icke medfört någon pekuniär förlust för staden. I händelse deremot betydliga kostnader nedläggas å vattnets kemiska behandling före filtreringen, är det sjelffallet att läckorna bör tätas, hvilket icke kan verkställas utan en kostsam omkonstruering af dessa filtra. Komitén har dock icke ansett sig böra påföra denna kostnad enbart den kemiska vattenreningen, då ifrågavarande remont väl i alla händelser förr eller sednare måste verkställas.

I öfrigt är angående kostnadsberäkningarna att anföra, att de dels grunda sig å utförda arbeten, dels å ett af vattenledningskontoret tidigare uppgjort förslag

till aflagringsbassin. I allmänhet äro de uppgifna kostnaderna, såsom tillgodoseende endast den närmaste framtidens behof, att anses som minima, särskildt hvad fällningsbassiner och pumpverk beträffar, ty ehuru nyss framhölls, att anläggningen är tillräcklig för en dygnkonsumtion af 12,000 m³, så kunna dock tillfälliga timkonsumtioner af 500 m³ redan under de närmaste åren förväntas, och i brist af en förrädsbassin för renadt vatten i Gammelstaden är det på den största timkonsumtionen, som projektet måste baseras.

Hvad fällningsmedlen vidkommer, så har komitén upptagit deras nuvarande marknadspris, men måste härvid påpeka att i följd af den förutsatta stora åtgången och andra omständigheter prisen icke kunna anses bindande för framtiden och variationer i för staden såväl gynsam som ogynsam riktning kunna förekomma.

Hänvisande till ofvanstående resultat af de verkställda försöken har komitén äran föreslå, att denna relation remitteras till helsovårdsnämnden för vattenreningsfrågans utredning äfven ur hygienisk synpunkt. Sålänge en sådan icke föreligger, anser komitén det icke vara skäl att beröra de många tekniska detaljer hvilka vid den kemiska vattenreningens tillämpning i stor skala kunna tänkas förekomma, så mycket hellre som i frågor af denna beskaffenhet försök visserligen lemna en beaktansvärd ledning för upprättande af projekt och kostnadsförslag, men det afgörande utslaget angående en vattenreningsmetods praktiska värde endast kan fällas på grund af en längre tids erfarenhet.

Helsingfors den 1 Oktober 1901.

E. Qvist.

Allan Zilliacus.

Rob. Huber.

C. Hausen.

HELISOVÅRDSNÄMNDEN

i
Helsingfors.

Helsingfors d 2 april 1902.

N:o 16.

Till Drätselkammaren.

I afseende å af Drätselkammaren uti skrifvelse för den 10 Oktober sistlidet år infortrat utlåtande öfver komitébetänkandet angående verkställda kemiska vattenreningsförsök har Nämnden äran hänvisa till bilagda yttrande i ärendet af ett inom Helsovårdsnämnden tillsatt utskott bestående af professorn V. Sucksdorff, doktorn A. V. Forsberg och apotekaren Edvard Stigzelius, uti hvilket yttrande Nämnden förenar sig.

Till ärendet hörande handlingar närslutas.

På Helsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Undertecknade, som af Helsovårdsnämnden erhållit i uppdrag att afgifva utlåtande beträffande det af Drätselkammaren Nämnden tillsända komitébetänkande angående verkställda kemiska vattenreningsförsök, få härmed ur hygienisk synpunkt afgifva följande:

Vid sina försök att genom tillsats af kemiska medel till det ofiltrerade Vandaåvattnet åstadkomma en förbättrad beskaffenhet af det filtrerade vattenledningsvattnet, har den därför tillsatta komitén, med förbigående af den vid dylik vattenrening flerstädes använda alun (svafvelsyrad lerjord) betjänat sig af jernklorid och äfven jernoxidsulfat samt funnit att det filtrerade vattnet vid användandet af hvarterdera medlet erhållit en i fysikaliskt afseende fullt tillfredsställande beskaffenhet. Likaså visade det sig att bakteriehalten i det på kemiskt sätt, enligt hvardera metoden, renade och filtrerade vattnet var något fattigare på bakterier än det på hittills brukligt sätt filtrerade vattenledningsvattnet, utan att man dock ur de få hittills anställda försöken kan med visshet draga den slutsats att det med kemikalier behandlade vattnet alltid skall befinnas fullt tillfredsställande i bakteriologiskt afseende.

Den förändring af det med kemikalier behandlade vattnets kemiska beskaffenhet, som erbjuder hygieniskt intresse, hänför sig till vattnets förändrade halt af klor, järn och svafvelsyra och framgå ur de med järnklorid anställda försöken att vattnets klorhalt ökades från 0,48 till 2,69 gram på 100 liter vatten, men att icke någon tillökning utan en minskning i det naturliga vattnets järnhalt egde rum. Vid användandet af järnoxidsulfat inträffade icke heller någon ökning i vattnets järnhalt men tilltog dess halt af vid baser bunden svafvelsyra från 0,33 till 2,34 gram allt på 100 liter vatten. Oaktadt sorgfälliga kemiska analyser har fri syra icke kunnat påvisas i de sålunda behandlade vattenproffen.

Då den tillökning i klor- och svafvelsyrade salter, som vattnet genom den kemiska behandlingen erfarit, är så ringa, att något men för hälsan därigenom icke kan uppstå och då fri syra icke heller kunnat i vattnet påvisas, kan man obetingadt uttala den mening att vattnets sorgfälliga behandling med kemikalier på sätt som vid komiténs försök skett icke väcker några betänkligheter ur hälsovårdssynpunkt.

A. V. Forsberg.

Vilh. Sucksdorff.

Edvard Stigzelius.

R. Vuorio.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1902.

Handlingar i fråga om den kvinnliga läkarebefattningen i Helsingfors.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Då den enda i stadens tjänst varande qvinliga läkaren, fröken R. Heikel, numera anhållit om sitt entledigande, vilja undertecknade medlemmar af Helsingfors kommun, hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt anhålla, att den läkaretjänst hon nu i snart 19 år omhänderhaft, måtte äfven efter fröken Heikels afgång fortfarande förbehållas en qvinlig läkare. En institution, hvilken bereder den fattiga qvinnan förmånen att kunna anlita qvinlig läkarehjelp, bör i princip icke underskattas, ty den utgör en moralisk bundsförvandt, som endast kan verka godt i samhällets djupa lager. Med erkännande af den omsorg Herrar Stadsfullmäktige städse visat kommunens arbetarefamiljer, och den goda utveckling i hvilken nämnda läkare-tjänst varit stadd, våga vi tro att vår anhållan skall befinnas vara fullt berättigad.

Genom petitioner och artiklar i tidningspressen blef saken redan under början af 1880-talet allsidigt belyst och vann förståelse hos de flesta af dåvarande Stadsfullmäktige samt resulterade i anställandet af en qvinlig läkare för gynäkologiska sjukdomsfall. Några år senare upptogs frågan ånyo af Helsovårdsnämnden, och på förslag af densamma beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 9 April 1889 att erbjuda den i stadens tjänst anställda qvinliga läkaren att med bibehållande af sin föregående befattning yttermera emottaga ett arbetsfält, som skulle omfatta äfven sjukdomsfallen bland barn till och med femton år uti 1:sta, 2:dra, 3:dje och 8:de stadsdelarna, äfvensom de allmänna sjukdomsfallen hos fullväxta qvinnor i samma stadsdelar. (Se § 5 i instrukt. för distriktsläkare i Helsingfors af den 3 December 1889). Lönen fastställdes att utgå till lika belopp som den för öfriga distriktsläkare bestämda.

Denna tjänst har den qvinliga läkaren innehaft sedan dess. Då frågan således är ett väl pröfvadt faktum som bestått profvet, våga vi med särskildt framhållande af det naturenliga uti att äfven den fattiga qvinnan har tillgång till qvinlig läkarevård, ödmjukast anhålla

att en qvinlig läkare fortfarande anställles i stadens tjänst; och

att hon i tjänstetid och löneförmåner likställles med distriktsläkarene.

Och vore det enligt vår tanke lämpligast att den qvinliga läkaren fortfarande hade sitt distrikt och sin bostad inom den egentliga staden, för att vara lättare tillgänglig för den gynäkologiska praktiken från olika stadsdelar.

Helsingfors, den 7 November 1901.

*Elisif Cederholm.
Constance Montgomery.
Hugo Holsti.
Viktorina Lagus.
Hanna Heikel.
Fanny Palmén.*

*Sofie von Willebrand.
Anna Edelheim.
Sofie Rein.
Jaquette af Schultén.
Viktor Heikel.
Uno Kurtén.*

HELISOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 10 mars 1902

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 10.

Sedan Stadsfullmäktige på derom gjord ansökan den 26 november sistlidet år entledigat kvinliga distriktsläkaren, fröken Rosina Heikel från hennes befattning i kommunens tjänst hafva Stadsfullmäktige i skrifvelse af samma dag, jemte biläggande af en utaf särskilda medlemmar af Helsingfors kommun skriftligen gjord anhållan att en kvinlig distriktsläkare fortfarande måtte i kommunens tjänst anställas, anmodat Helsovårdsnämnden att till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till de åtgärder, hvilka af fröken Heikels entledigande kunna påkallas. Med anledning häraf får Nämnden vördsamt afgifva följande:

Den 1 juni 1883 trädde fröken Rosina Heikel i egenskap af kvinlig distriktsläkare i stadens tjänst med uppdrag att företrädesvis behandla gynäkologiska sjukdomsfall. År 1886 blef hon därjemte ålagd att gifva läkarevård åt barn i första stadsdelen äfvensom inom det då så kallade östra villaområdet (villorna öster om jernvägslinjen) samt från den 1 juni 1889 att, förutom gynäkologiska sjukdomsfall inom hela staden behandla kvinnor samt barn under 15 år inom första, andra, tredje och åttonde stadsdelarna äfvensom — sedan den 1 juni 1892 — å Broholmen.

Enligt de af doktor Rosina Heikel för Nämndens årsberättelse inlemnade statistiska uppgifterna har antalet af utaf henne behandlade medellösa patienterna uppgått år 1896, då sjukligheten i staden var ovanligt stor till 1,285, men för öfrigt varierat emellan 967 och 660 per år. Ehuru väl åt denna statistik, som endast kan hafva fullt vitsord beträffande fröken Heikels distriktsläkareverksamhet, ej kan tillmätas någon allmän giltighet, tror sig Nämnden dock däri finna ett stöd för sin äfven på grund af andra omständigheter vunna uppfattning, att den af den kvinnliga distriktsläkaren utöfvade verksamheten motsvarar ett bland stadens befolkning förefintligt verkligt behof och att denna tjänst förty fortfarande bör bibehållas.

Med tagen hänsyn till den lön den kvinnliga distriktsläkaren af kommunen uppburit, och ännu fortfarande torde till dess nuvarande belopp beviljas, anser Nämnden dock att af de anförda siffrorna framgår, att hennes åligganden ytterligare kunna något ökas och får derföre vördsamt föreslå att, då den Nämnden åliggande tillsynen öfver fosterbarn, ehuru Nämnden haft förmånen att häri erhålla biträde af „Föreningen för befrämjande af barnavård“, visat sig ej vara fullt tillfredsställande, åt den kvinnliga distriktsläkaren, utöfver hvad henne enligt Stadsfullmäktiges tidigare beslut ålegat, måtte uppdragas att högst fyra gånger om året på tider och i lokal som af Nämnden bestämmes underkasta alla i Nämndens fosterbarnsjournal inskrifna barn, granskning i afseende å deras hälsotillstånd samt dervid tillika meddela fostermödrarna råd och föreskrifter angående dem anförtrorda barnens vård och behandling.

Derjemte anser sig Nämnden med afseende bland annat derpå, att i medicinsk praxis barnåldern numera vanligen räknas till och med det 10:de året, böra föreslå att det den kvinnliga distriktsläkaren hittills åliggande uppdraget att behandla „barn under 15 år“ ändras till „barn till och med 10 år“.

För att emellertid äfven framdeles med afseende på den kvinnliga distriktsläkaren hafva fria händer, anser Nämnden att hon i likhet med de manliga distriktsläkarena borde antagas endast för en tid af sex år i sender och nu den första gången till den 1 juni 1907 då tiden för de nuvarande manlige distriktsläkarenes tjänst utlöper.

Den nu föreslagna förändringen i den kvinnliga distriktsläkarens verksamhet påkallar en ändring i „Instruktionen för distriktsläkarene i Helsingfors af den 23 mars 1892“ äfvensom tillägg till stadgar om vården af fosterbarn i Helsingfors af den 18 februari 1895 och anhåller Nämnden att här nedan få bilägga förslag till sagda förändringar, å hvilka genom af Stadsfullmäktige vidtagande åtgärd fastställelse torde sökas.

På Helsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Förslag till ändring af instruktionen för distriktsläkarene i Helsingfors.**§ 5.**

Den kvinliga distriktsläkaren åligger att behandla sjukdomsfall bland barn till och med tio år uti första, andra, tredje och åttonde stadsdelarna samt de allmänna sjukdomsfallen hos fullvuxna kvinnor i samma stadsdelar äfvensom gynäko-logiska sjukdomar bland alla kvinnor i staden hvarjemte henne tillkommer att högst fyra gånger om året på tider och i lokal, som af Helsovårdsnämnden bestämmes med afseende å helsotillståndet undersöka de fosterbarn, hvilka äro i Nämndens fosterbarnjournal upptagna, och derom göra nödiga anteckningar samt för öfrigt, då så befinnes nödigt, egna dessa barn erforderlig läkarvård.

Tillägg till stadgar om vården af fosterbarn i Helsingfors.**§ 1.**

mom. 2. Sagda tillsyn utöfvas närmast under Helsovårdsnämndens inseende, af förste stadsläkaren med biträde af dertill utsedd distriktsläkare och andra personer, som för antydda ändamål ställas till förste stadsläkarens förfogande.

§ (ny)

Hvar som i sin vård emottagit barn, såsom i § 1 sagts, vare skyldig att låta af dertill utsedd läkare besigtiga barnet med afseende å dess helsotillstånd samt därför på kallelse upphemta detsamma till läkare och på tider, dock högst fyra gånger om året, som af Helsovårdsnämnden närmare bestämmas.

§ 6 (7)

Förseelse emot denna stadga är belagd med vitesböter från fem till och med tjugufem mark.

Utskottsbetänkande med förslag till fördelning af utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige komma med förslag till användning af den staden tillkommande andelen i utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel för år 1901, har utskottet meddelats att sagda andel till stadskassan inlevererats, af utskänkningsaktiebolaget med 47,837 mark 38 penni och af utminuteringsaktiebolaget med 40,666 mark 49 penni. Derjemte har utskottet, som enligt bemyndigande af Stadsfullmäktige genom annons i ortens tidningar tillkännagifvit att ansökningar om anslag ur vinstmedlen, för att vinna nödigt beaktande, borde till Fullmäktige inlemnas före utgången af nyssvikne mars månad, fått emottaga följande, inom berörda tid till Fullmäktige inkomna ansökningar, nemligen af:

- 1:o) Garantiföreningen för svenska teatern om 5,000 mark för folkrepresentationer till nedsatta pris;
- 2:o) Direktionen för finska teatern om 5,000 mark för enahanda ändamål;
- 3:o) Garantiföreningen för folkteatern om 8,000 mark;
- 4:o) Helsingfors filharmoniska sällskap om 14,000 mark;
- 5:o) Fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman om 8,800 mark till underhåll af folkbarträdgården i Sörnäs;
- 6:o) Fröken B. Hannén om 7,600 mark för folkbarträdgården vid Smedsgatan;
- 7:o) Fröken Lydia Wendell om 6,200 mark för Tölö folkbarträdgård;
- 8:o) Fröken Thyra Gahmberg om 7,220 mark för folkbarträdgården i trakten af Lappviksgatan;
- 9:o) Bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn om 7,000 mark till inrättningens underhåll;
- 10:o) Bestyrelsen för Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening om 5,500 mark för att bereda kostnadsfri sommarvistelse på landet åt folkskolebarn;
- 11:o) Föreningen för barnavårdens befrämjande om 8,000 mark;
- 12:o) Fruntimmersföreningen om 3,000 mark till dess barnhem;
- 13:o) Bestyrelsen för fruntimmersföreningens arbetshem för ålderstigna kvinnor om 3,500 mark;

- 14:o) Mariaföreningen om 3,000 mark;
- 15:o) Föreningen för välgörenhetens ordnande om 2,000 mark;
- 16:o) Föreningen „De blindas vänner“ om 2,000 mark;
- 17:o) Helsingfors döfstumsförening om 500 mark;
- 18:o) Bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande qvinnor om 2,000 mark;
- 19:o) Föreningen „Arbetets vänner“ jemte filialer i Tölö och Sörnäs samt dess vestra filial om något understöd, minst 5,000 mark;
- 20:o) Föreningen „Helsingin Kansanopistoseura“ om 6,000 mark;
- 21:o) Komitén för anordnande af hemskolekurser om 4,000 mark;
- 22:o) Qvinnosaksförbundet „Unionen“ om 500 mark till elementarkurser för arbetarebefolkningen;
- 23:o) Finsk qvinnoförening om 600 mark till elementarkurser för arbeterskor;
- 24:o) Qvinnosaksförbundet „Unionen“ och föreningen „Martha“ gemensamt om 1,000 mark till anordnande af ambulatoriska matlagningskurser för arbetarehustrur;
- 25:o) Nykterhetsföreningen „Balder“ jemte filial i Hermanstad om 6,000 mark;
- 26:o) Nykterhetsföreningen „Kilpi“ om 3,550 mark;
- 27:o) „Ungdomsnykterhetsföreningen Wäinölä“ om 2,000 mark;
- 28:o) Nykterhetsföreningen „Toimela“ om 600 mark;
- 29:o) Nykterhetsföreningen „Kilpi nuorempi“ om 2,000 mark;
- 30:o) Nykterhetsföreningen „Ahti“ om 500 mark;
- 31:o) Föreningen „Helsingin Suutarien ammatti-yhdistys“ sångförening om 500 mark;
- 32:o) Föreningen „Helsingin Nuorisoseura“ om 1,500 mark;
- 33:o) Helsingfors Handelsbiträdeförening om 1,000 mark;
- 34:o) Föreningen Marthas syförening för arbeterskor om 800 mark;
- 35:o) Gymnastikföreningen för fruntimmer om 200 mark;
- 36:o) Sörnäs gymnastikförening om 1,000 mark;
- 37:o) Sjuksköterskeföreningen i Finland om 1,000 mark till en feriekoloni för sjuksköterskor från Helsingfors;
- 38:o) Helsingfors byggnadsarbetares pensionskassa om 800 mark;
- 39:o) Helsingfors tjenarinneförening om 2,000 mark;
- 40:o) Frälsningsarmén om 3,000 mark till inrättande af ett räddningshem för fallna qvinnor;
- 41:o) Helsingfors handarbetsskola om 2,000 mark;
- 42:o) Kamrerarebiträdet Bernhard Blom, såsom innehafvare af Panorama International, om 2,000 mark;
- 43:o) Föreningen „Djurvännerna“ om 1,000 mark;
- 44:o) Föreningen „Helsingin Kirjaltajain Yhdistys“ om 500 mark;
- 45:o) Generalmajoren K. de Pont m. fl. om 5,000 mark till folkhögskolan i Wichtis;
- 46:o) Svenska Arbetareföreningen om 1,000 mark;

47:o) Föreningen „Helsingin Työväenyhdistys“ om 5,000 mark; samt

48:o) Delegationen för garanterna för uppehållande af „Helsingfors stads hornkapell“ om 10,000 mark.

Vidare har utskottet meddelats:

att Stadsfullmäktige den 2 juli 1901 anslagit 5,500 mark till underhåll under tiden från den 1 oktober 1901 till den 1 maj 1902 af Helsingfors Filharmoniska sällskaps orkester, hvilket anslag borde stadskassan ersättas ur utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens år 1902 disponibla vinstmedel;

att Fullmäktige den 19 december 1901 af Helsingfors utskänkningsaktiebolags vinstmedel för samma år åt bolaget anslagit 35,000 mark, att under år 1902 användas för bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön; samt

att Fullmäktige den 14 sistlidne januari till underhållet af Fruntimmesföreningens gumhem under innevarande vinter beviljat föreningen ett tillskottsanslag af 1,000 mark, att förskottsvis utanordnas ur stadskassan och sedermera ersättas denna ur vinstmedlen.

Derjemte har utskottet haft del af särskilda utaf ofvannämnda sällskap, föreningar och enskilda personer afgifna berättelser öfver deras verksamhet under sistförflutna år samt af yttranden, som vederbörande nämnder aflemnadt rörande de inrättningar och föreningar, som sagda år tilldelats anslag ur vinstmedlen.

Vid fråga om fördelningen af stadens andel i utskänknings- och utminuteringsbolagens vinstmedel för år 1900 framhöll det utskott, som af Stadsfullmäktige blifvit tillsatt för att uppgöra förslag till sagda fördelning*), hurusom berörda andel, hvilken tidigare efter afdrag af anslaget till utskänkningsbolagets planteringar och öfriga inrättningar uppgått till omkring 100,000 mark årligen, för år 1900 utgjorde allenast något öfver 80,000 mark, hvarför utskottet föreslog, att Fullmäktige endast i fall att särskildt vägande skäl förekomme skulle med bidrag ur vinstmedlen understöda inrättningar, de der förut icke ihågkommit med sådana anslag. Tillika anmälte utskottet att utskottet varit nödsakadt att förorda icke obetydliga nedsättningar i beloppet af öfriga bidrag ur vinstmedlen. Och blef utskottets berörda förslag derpå äfven af Fullmäktige godkänt.

*) Se tr. handl. n:o 21 för 1901.

Stadens andel i vinstmedlen utgjorde, efter afdraget till utskänkningsbolagets inrättningar:

År 1895	64,558: 62	År 1899	111,200: —
„ 1896	72,616: 38	„ 1900	80,231: 13
„ 1897	82,512: 17	„ 1901	53,503: 87
„ 1898	100,118: 30		

Då beloppet af de disponibla vinstmedlen nu, för år 1901, ytterligare betydligt nedgått, förefinnes ej heller denna gång möjlighet att ur vinstmedlen understöda tillförene icke på sådant sätt hjälpta företag. Äfvenledes måste, liksom förut, öfriga anslag ur vinstmedlen minskas. Derjemte har utskottet varit tvunget att föreslå fullständig indragning af en del anslag, hvarvid dock utskottet förutsatt möjligheten att åtminstone några bland de inrättningar, hvilka sålunda måste lemnas utan understöd, kunde på ny ansökan framdeles erhålla något bidrag till sitt underhåll ur Fullmäktiges dispositionsmedel.

Ansökningarna om anslag ur vinstmedlen kunna hänföras till fyra grupper, nemligen sådana som afse estetiska ändamål, befrämjande af arbetareundervisning, välgörenhet eller befordrande af föreningslifvet bland arbetarene, till hvilken sistnämnda kategori samtliga anslag till de s. k. nykterhetsföreningarna närmast höra. Då nödvändighet nu föreligger att så mycket som möjligt inskränka bidragen ur vinstmedlen, lära alla ansökningar, hörande till den första och sista af ofvanberörda grupper, måste lemnas utan afseende. Utskottet vill dermed ingalunda på något sätt hafva underkänt vigten af att äfven dessa, sålunda nu åsidosatta ändamål kunde befrämmas, men nödgas dock hålla för att dessa intressen måste träda tillbaka för det ojemförligt viktigare behovet att icke lemna de många inrättningar, som afse undervisningen och välgörenheten, utan bistånd, helst derigenom dessa inrättningars bestånd och i många fall resultatet af årslångt arbete skulle äfventyras.

De inrättningar, åt hvilka utskottet denna gång förordar bidrag ur vinstmedlen, äro följande:

Folkbaruträdgårdarna. Till dessa anslogs senaste år följande belopp, nemligen till fröknarna Alanders och Rothmans baruträdgård 8,000 mark, åt fröken Hannén 7,000 mark, åt fröken Wendell 5,500 mark och åt folkbaruträdgården i trakten af Lappviksgatan, hvilken sistnämnda inrättning tidigare omhänderhafts af fröken Elsa Lindeberg, men numera af henne öfverlåtits åt fröken Thyra Gahmberg, 5,000 mark. Denna gång ansökas resp. 8,800 mark, 7,600 mark, 6,200 mark och 7,220 mark. För sin del föreslår utskottet följande anslag, nemligen 7,000 mark åt fröknarna Alander och Rothman, 5,000 mark åt fröken Hannén, samt 4,000 mark åt fröknarna Wendell och Gahmberg hvardera.

Föreningarna *Arbetets vänner* och *Helsingin kansanopistoseura* erhöilo senaste år, förstnämnde förening jemte filialer 4,000 mark till bekostande af svenskspråkiga föredrag samt folkhögskole- och andra undervisningskurser för arbetare och såsom hyresbidrag äfvensom Helsingin kansanopistoseura jemväl 4,000 mark för fortsatt upprätthållande af finskspråkig arbetareundervisning såväl i staden som i Sörnäs, för hvilket sistnämnda ändamål 1,000 mark borde användas. Dessa föreningar hafva nu begärt, den förra 5,000 mark samt Kansanopistoseura 6,000 mark, och torde åt dem hvardera ett belopp af 2,500 mark kunna beviljas. — *Komitén för hemskolekurserna*, som hemställt om ett bidrag af 4,000 mark, torde, liksom senaste år, erhålla 1,000 mark samt *Finsk kvinnoförening* äfvensom föreningarna *Unionen* och *Martha*, de der

anhållit om enahanda anslag som år 1901 eller Finsk kvinnoförening om 600 mark, Unionen om 500 mark samt Unionen och Martha gemensamt för inrättande af ambulatoriska matlagningskurser för arbeterskor om 1,000 mark, tilldelas, förstnämnda förening 500 mark och de två öfriga tillsammans 1,000 mark.

Åt *Helsingfors döfstumsförening* och föreningen *De blindas vänner* lärer, liksom förut, anslås resp. 500 mark och 1,000 mark.

Bland inrättningar för välgörenhet torde med anslag ur vinstmedlen ihåggas främst de sedan lång tid bortåt med stadens medel underhållna *arbetshusen för fattiga barn*, hvilka sistlidet år erhållit och nu begära 7,000 mark, men åt hvilka endast 5,000 mark lär kunna beviljas. Äfven anslagen till *Barnavårdsföreningen*, som senast understöddts med 7,000 mark och nu emotser 8,000 mark, till *sommarkolonier för sjukliga folkskolebarn*, för hvilket ändamål år 1901 beviljades 4,500 mark och nu begäres 5,500 mark, samt till *sommarkolonier för arbetande qvinnor*, tidigare understödda med 1,500 mark och nu äskande 2,000 mark, torde måsta utgå med minskade belopp af resp. 6,000 mark, 3,000 mark och 1,000 mark. Åt *Mariaföreningen*, i hvars herberge arbetssökande unga qvinnor från landsorten erhålla en tillflyktsort, lär deremot kunna till underhåll af sagda herberge anslås samma belopp som redan många år därför anvisats eller, på sätt föreningen anhållit, 3,000 mark.

Af vinstmedlen återstående 3 mark 87 penni torde användas att öka anslaget till sommarkolonierna för arbetande qvinnor.

Öfriga, ofvan icke närmare berörda ansökningar torde, af brist på disponibla medel, nu icke kunna beaktas.

På grund af hvad utskottet ofvan anført får utskottet vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville afböja de ansökningar om bidrag ur vinstmedlen, som inlemnats af garantiföreningen för svenska teatern, direktionen för finska teatern, garantiföreningen för folkteatern, Helsingfors filharmoniska sällskap, Fruntimmersföreningen, bestyrelsen för fruntimmersföreningens arbetshem för ålderstigna qvinnor, föreningen för välgörenhetens ordnande, Qvinnosaksförbundet Unionen, så vidt angår bidrag till dess elementarkurser, nykterhetsföreningarna Balder och Kilpi, ungdomsnykterhetsföreningen Wäinölä, nykterhetsföreningarna Toimela, Kilpi nuorempi och Ahti, Helsingin Suutarien ammattiyhdistys, Helsingin Nuorisoseura, Helsingfors handelsbiträdeförening, föreningen Marthas syförening, Gymnastikföreningen för fruntimmer, Sörnäs gymnastikförening, Sjuksköterskeföreningen i Finland, Helsingfors byggnadsarbetares pensionskassa, Helsingfors tjenarinneförening, Frälsningsarmén, Helsingfors handarbetsskola, kamrerarebiträdet Blom för panorama international, Djurvännerna, Helsingin kirjallatain yhdistys,

generalmajoren de Pont m. fl. för Wichtis folkhögskola, Svenska Arbetareföreningen, Helsingin Työväenyhdistys och garanterna för Helsingfors stads hornkapell;

att Fullmäktige ville af vinstmedlen anslå:

7,000: —

a) åt fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman 7,000 mark till underhåll af deras folkbarnträdgård i Sörnäs under läsåret 1902—1903;

5,000: —

b) åt fröken B. Hannén 5,000 mark till uppehållande af folkbarnträdgården vid Smedsgatan under samma tid;

4,000: —

c) åt fröken Lydia Wendell 4,000 mark till hennes folkbarnträdgård i Tölö, jemväl för instundande verksamhetsår;

4,000: —

d) åt fröken Thyra Gahmberg 4,000 mark till underhåll af hennes folkbarnträdgård i trakten af Lappviksgatan, likaledes under läsåret 1901—1902;

2,500: —

e) åt föreningen „Arbetets vänner“ jemte filialer härstädes 2,500 mark till bekostande af svenskspråkiga föredrag samt folkskole- och andra kurser för arbetare och såsom hyresbidrag;

2,500: —

f) åt Helsingin kansanopistoseura“ 2,500 mark för fortsatt upprätthållande af dess finskspråkiga arbetareundervisning härstädes och såsom hyresbidrag;

1,000: —

g) åt komitén för hemskolekurserna 1,000 mark för upprätthållande af dessa kurser under instundande höst;

500: —

h) åt Finsk kvinnoförening 500 mark till elementarkurser på svenska och finska språken för arbeterskor;

1,000: —

i) åt kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha gemensamt 1,000 mark till bekostande af ambulatorisk undervisning i matlagning för arbetarehustrur;

500: —

j) åt Helsingfors döfstumförening 500 mark till bekostande af dess undervisningskurser för döfstumma;

1,000: —

k) åt föreningen „De blindas vänner“ 1,000 mark;

5,000: —

l) åt bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn 5,000 mark för underhållet af dessa inrättningar under år 1902;

34,000: —

	Transport	34,000: —
m) åt föreningen för befrämjande af barnavård	6,000 mark;	6,000: —
n) åt Mariaföreningen	3,000 mark;	3,000: —
p) åt Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening	3,000 mark till feriekolonier för folkskolebarn; samt	3,000: —
p) åt bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor	1,003 mark 87 penni.	1,003: 87 47,003: 87

Derjemte får utskottet föreslå:

	Förut disponerade:
att de föreningar, sällskap och enskilda personer, som tilldelas bidrag ur vinstmedlen, skulle anmodas att efter årets utgång afgifva kortfattade berättelser öfver sin verksamhet, särskildt med hänsyn till de beviljade anslagens användning, och af dem	41,500: —
föreståndarinnorna för barnträdgårdarna till Uppfostringsnämnden; Arbetets vänner jemte filialer, Helsingin kansanopistoseura, komitén för hemskolekurserna, Finsk kvinnoförening, kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha samt bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor till Arbetarenämnden;	88,503: 87
Helsingfors döfstumförening samt Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening till Folkskoledirektionen; äfvensom „De blindas vänner“, bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn, föreningen för barnavård och Mariaföreningen till Fattigvårdsstyrelsen; hvilka nämder, som det ålåg att följa med verksamheten i vederbörande föreningar och inrättningar, borde derpå jemte eget utlåtande till Fullmäktige insända förenämnda berättelser.	

Slutligen har utskottet trott sig ega anledning att i sammanhang med förenämnda ärende för herrar Stadsfullmäktige framhålla följande:

Minskningen i inflytande vinstmedel från utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens rörelse vore glädjande i händelse den kunde antagas bero blott på en tilltagande nykterhet. Tyvärr är detta emellertid icke fallet.

I utskänkningsbolagets ansökan om utminuterings- och utskänkningsrättigheter för tiden från den 1 juni 1902 till samma dag år 1904, tryckt såsom bilaga till handl. N:o 17 för 1902, ingår en af bolaget uppgjord statistik, utvisande beloppet vinstmedel i olika städer inom landet år 1900. Af sagda redogörelse framgår, huru som berörda belopp i Helsingfors är det minsta i förhållande till folkmängden samt

t. o. m. absolut taget mindre än i de Helsingfors i afseende å innevånarantal betydligt underlägsna städerna Tammerfors, Åbo och Viborg. Utskottet har, för att förfullständiga nämnda statistik, anhållit om upplysningar beträffande utminuterings och utskänknings ordnande i särskilda af landets städer samt dervid vidkommande nedannämnda orter inhemtat följande:

Uti *Åbo* är all minuthandel med brännvin och andra brända eller destillerade *inhemska* spritdrycker af mer än 22 % alkoholhalt öfverlemnad åt ett i sedlighetens intresse bildadt aktiebolag. Rättigheter till minuthandel med *utländska* spritvaror och deraf tillagade drycker äro medgifna till ett antal af högst tjugufem. Utskänkning af spritdrycker omhänderhafves af nämnda bolag å sex utskänkingsställen, hvarjemte andra utskänkingsrättigheter finnas till antalet högst tjugutre. Vinsten från bolagets rörelse under år 1901 utgjorde 200,183 mark 86 penni, hvaraf 120,110 mark 32 penni tillfallit staden.

All utminutering af inhemska och utländska spritdrycker sker i *Tammerfors* genom ett icke för enskild vinst arbetande bolag, som derutöfver innehar tre utskänkingsrättigheter. Öfriga utskänkingsrättigheter, åtta till antalet, egas af enskilde. Bolagets vinst under år 1901 uppgick till 301,429 mark 25 penni, deraf stadens andel utgjorde 176,311 mark 92 penni. Derutöfver är samma bolag ensam innehafvare af all rättighet att utskänka maltdrycker, hvaraf vinsten för år 1901 med 40,623 mark 23 penni tillfallit staden.

Rättigheterna till minuthandel med brännvin och inhemska spritdrycker, till antalet tre, samt rättigheterna till utskänkning för den arbetande klassen, till antalet fyra, handhafvas i *Viborg* af Viborgs utskänkingsaktiebolag, hvars vinst för år 1901 utgjorde 192,687 mark 96 penni. Åren 1899 och 1900 uppgick bolagets vinst till resp. 334,100 och 259,200 mark. Derutöfver hafva enskilda åtta rättigheter till försäljning af utländska spritdrycker och af punsch, tillverkad af utländsk arrack, samt tolf utskänkingsrättigheter, af hvilka sistnämnda dock tre äro disponerade till föreningar eller klubbar med rätt att utskänka endast åt egna ledamöter.

All utminutering af brännvin samt andra in- och utländska spritdrycker omhänderhafves i *Uleåborg* utaf Uleåborgs utskänkingsaktiebolag, hvilket bolag jemväl innehar två utskänkingsrättigheter. Öfriga utskänkingsrättigheter, till antalet sex, äro i enskildes händer. Bolagets vinst under år 1901 utgjorde 109,436 mark 18 penni.

I *Björneborg* innehar Björneborgs utskänkingsaktiebolag uteslutanderätt att i minut försälja brännvin och andra inhemska spritdrycker. Utminutering af utländska spritdrycker handhafves af åtta enskilda personer och af Porin väkijuomakauppaosakeyhtiö, hvars vinst, så vidt den utgår från försäljningen af svagare rusdrycker, tillfaller staden, men i öfrigt delas mellan staden ($\frac{3}{5}$) och kommunikationsfonden ($\frac{2}{5}$). Utskänkningen af spritdrycker skötes dels af förstnämnda bolag, dels — å sju ställen — af enskilde. Björneborgs utskänkingsaktiebolags vinst för år 1901 utgjorde 115,092 mark 53 penni (året förut 155,618 mark 26 penni), hvaremot

Porin Väkijuomakauppaosakeyhtiö först under innevarande år vidtagit med sin verksamhet.

Utminuterings af spritdrycker i *Kuopio* är öfverlemnad åt dervarande utskänkningsaktiebolag, som jemväl innehar alla utskänkningsrättigheter utom en, den der är upplåten åt en klubb. Af sistnämnda rättigheter har bolaget utarrenderat tre åt enskilde. Behållningen från bolagets rörelse under år 1901 utgjorde 133,460 mark 41 penni.

Äfven i *Tavastehus* är utminuterings monopoliserad till förmån för ett bolag, som arbetar utan afseende å enskild vinning. Detta bolag innehar derjemte utskänkningsrätt. Derutöfver har sådan rätt medgifvits två klubbar och lika många värdshus. Bolagets vinst för 1901 utgjorde 58,802 mark 92 penni.

Det ligger icke inom omfånget af utskottets uppdrag att undersöka, af hvilka orsaker minskningen i beloppet vinstmedel under senare år beror. Än mindre kan det ankomma å utskottet att söka utreda och föreslå medel att afhjelpa de brister i utminuterings- och utskänkningsväsendets ordnande, hvilka vid en dylik undersökning tilläfventyrs kunde uppdragas. Emellertid synes frågan härom vara af den vikt, att den icke lärers böra af Stadsfullmäktige skjutas å sido, hvarför utskottet får vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville åt ett särskildt utskott uppdraga att taga frågan om lämpligaste sättet att ordna utminuterings och utskänknings uti staden i öfvervägande samt med yttrande och förslag i saken till Fullmäktige inkomma.

Helsingfors, i april 1902.

T. J. Boisman.

Oskar Heikel.

S. Ingman.

Arvid Nyberg.

Emil Tötterman.

Utskottsbetänkande med anledning af Helsingfors telefonförenings ansökan att få nedlägga telefonledningar i stadens gator.

I skrifvelse af den 14 februari 1901 (*tr. handl. n:o 12 för 1901*) har Drätselkammaren till Stadsfullmäktige öfversänt en af Helsingfors Telefonförening till Kammaren inlemnad, till Stadsfullmäktige stäld ansökan om tillstånd att få nedlägga telefonledningar i stadens gator; och jemte det Kammaren, på uppgifna villkor, förordat bifall till föreningens anhållan, har Kammaren tillika bifogat sin berörda skrifvelse förslag till det koncessionskontrakt, som enligt Kammarens åsigt borde angående rättigheten att nedlägga omordade ledningar mellan staden och föreningen afslutas. Vid sammanträde den 26 sagda februari hafva derpå Fullmäktige uppdragit åt undertecknade Nybergh och Tallberg att jemte ingenjören Herman Norrmén, i hvilken sistnämndes ställe sedermera undertecknad Södermann blifvit utsedd, till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vid behandlingen af ifrågavarande framställning har utskottet varit ense derom att sådant utnyttjande af stadens gator, som Helsingfors telefonförenings ansökan afser, i allmänhet icke bör afgiftsfritt tillåtas enskilda affärsföretag, utan endast inrättningar, de der arbeta företrädesvis i allmänt intresse. Vid den tidpunkt, då föreningens ansökning inlemnades, bestod emellertid Helsingfors telefonförening ej blott af medlemmar, som mot erläggande af inträdesafgift tillöst sig en eller flera telefonledningar, hvilkas skötsel föreningen var förbunden att omhänderhafva till ungefärligt sjelfkostnadspris, utan ock af Helsingfors Telefonaktiebolag, hvilket såsom enskild affär bedref uthyrning af telefonledningar och apparater. Då sålunda äfven rent privata och affärsintressen kunde inom föreningen göra sig gällande samt dertill kom att föreningens stadgar icke uteslöto möjligheten af att sistnämnda intressen kunde blifva inom föreningen bestämmande, liksom de det i sjelfva verket äfven en tid bortåt varit, ansåg sig utskottet främst böra taga i öfvervägande, huruledes vid sådant förhållande ofvan anförda synpunkt, eller att ledningarnas nedläggande i stadens gator icke borde afgiftsfritt tillåtas annorledes än i händelse och

för så vidt föreningen opererade uteslutande i allmänt intresse, kunde behörigen tillgodoses. Sedan likväl numera föreningen, genom inköp af samtliga aktier i Helsingfors Telefonaktiebolag, blifvit rent ömsesidig, har frågan väsentligen kommit i ett annat läge. Visserligen är den möjligheten icke fullkomligt utesluten att föreningens medlemmar kunde genom öfverhöfvan höga afgifter å abonnenterna söka nedbringa sina årsavgifter. Efter den förändring, föreningen numera till sin sammansättning undergått, torde emellertid böra förutsättas att beaktandet af det allmänna intresset skall hos flertalet af föreningens medlemmar blifva bestämmande, hvarför och då tillträde till föreningen enligt dess stadgar är öppet för nya medlemmar mot en jemförelsevis billig afgift, utskottet inskränkt sig till att uppställa garanti mot en ombildning af föreningen med uppgifvande af ömsesidighetsprincipen eller koncessionens öfvergång till privat affärsföretag, i hvilket afseende bestämmningar ingå i sista §:en af kontraktet.

Telefonföreningens ifrågavarande ansökan om tillstånd att få ändra föreningens luftledningar till underjordiska har, på sätt Drätselkammaren framhållit, icke tillkommit utan påtryckning från Stadsfullmäktiges sida, i det dessa vid särskilda tillfällen uttryckt önskligheten af att en dylik ändring blefve genomförd. Då utskottet för sin del ansett nödigt att föreningen ej blott erhöile tillstånd att efter egen pröfning genomföra ifrågavarande systemförändring, utan blefve uttryckligen ålagd att efterhand och i den mån, Fullmäktige efter pröfning af föreningens tillgångar sådant bestämde, åtminstone för hufvudlinierna öfvergå till underjordiska kabelledningar, har utskottet funnit sig böra taga kännedom derom, på hvilka villkor tillåtelse till inrättande af föreningens luftledningar i tiden beviljats, på det att icke anförda åläggande måtte befinnas stå i strid mot något föreningen redan meddeladt privilegium. Dervid har utskottet inhemtat *), hurusom kollegiassessorn Daniel Johan Wadén, hvars koncession föreningen numera innehar, genom Senatens resolution den 31 januari 1882 beviljats rättighet att i Helsingfors bilda en telefonförening, likväl med skyldighet för Wadén att till granskning af stadsmyndigheterna framlägga en fullständig plan för företagets utförande. Denna plan, bygd på systemet af luftledningar, inlemnades af Wadén samma år till Magistraten samt blef af Magistraten, Stadsfullmäktige och Drätselkammaren godkänd med de närmare bestämmningar att företaget „finne utföras i enlighet med denna plan, men med tillbörlig omsorg, och att sökanden vore tillåtet ej mindre att å stadens byggnader uppsätta isolatorer för telefontrådarna än ock att uppställa de för ledningen erforderliga stolpar, under villkor dock att dessa arbeten utfördes under tillsyn af stadens byggnadskontor; att stolparna icke finne anbringas å andra ställen, än den byggnadskontoret eller, om begifvande dertill af detta skulle vägras, Drätselkammaren funne sig kunna för ändamålet godkänna; samt att, om merberörda åtgärder skulle vålla staden någon skada, assessorn Wadén skulle vara pligtig ersätta den-

*) Se tr. handl. n:o 16 för 1890 pag. 31 o. ff.

samma; åliggande det sökanden Wadén derjemte att utaf enskilde gårdsegare, å hvilkas hus han önskade anbringa ledningar, utverka sig dertill tillstånd“. I handlingarna ingår icke någon tidsbegränsning af det beviljade tillståndet.

Af sistanförda förhållande, eller saknaden af en tidsbestämning, kan likväl icke den slutsats dragas, att omordade tillstånd vore gifvet för evig tid och icke kunde af staden återkallas. En motsatt uppfattning innebure tvifvelsutän att det meddelade tillståndet innefattade en föryttring för alltid af en del utaf stadens oförytterliga egendom, des dispositionsrätt öfver gator och torg jemte luftområdet öfver desamma. Liksom tillståndet klarligen beviljats af hänsyn till ett trafikbehof, måste staden också, der nya trafikbehof eller ordningens och den allmänna säkerhetens fordringar sådant kräfvat, hafva rätt att, anförda medgifvande oansedt, kunna fordra ledningarnas ändring eller fullständiga undanskaffande; och synes ej ens någon laglig rätt till ersättning för häraf orsakade kostnader och förlust kunna tillståndshafvaren tillerkännas, då denna försummat att, genom koncession på viss tid, säkerställa sig mot en oväntad återkallelse af tillståndet. Något hinder för Stadsfullmäktige att, på sätt ofvan antydts, påbjuda ledningarnas ändring till underjordiska finnes alltså efter utskottets tanke rättsligen icke.

Beträffande detaljerna af det utaf utskottet uppgjorda förslag till kontrakt får utskottet framhålla följande:

I 1 §:en af kontraktet har utskottet infört bestämning derom att föreningen borde till stadsmyndigheterna inlemna ej mindre, en gång för alla, en generalplan, utvisande den allmänna sträckningen af det underjordiska ledningsnätet, än för hvarje år, innan arbetet å kabeltrummornas nedläggning begynner, en detaljerad plan för sistnämnda arbeten. Särskildt den senare af dessa planer synes erforderlig för att möjliggöra eller åtminstone underlätta en tilläfventyrs önskvärd kombinerad af föreningens arbeten med stadens allmänna gatuarbeten. Någon viss tidpunkt, före hvilken ststnämnda detaljplaner borde årligen till Drätselkammaren inlemnas, har utskottet icke fastställt, enär en sådan tidpunkt icke synes kunna fixeras så långt före årets ingång som möjligheten att granska planen i sammanhang med budgetbehandlingen skulle fordra, men emotser utskottet att nödig hänsyn till egen fördel skall förmå föreningen att inkomma med dessa detaljplaner i god tid före arbetets början.

De rent tekniska bestämningarna om kabeltrummorna och deras nedläggning hafva ur Drätselkammarens förslag intagits i utskottets förslag i hufvudsak oförändrade. — Inom utskottet har väl blifvit ifrågasatt behovet af stadgande derom, att telefonledningarna i den mån, de än framgent komme att dragas genom luften, skulle göras dubbeltrådiga, d. v. s. förses med återgångsledning, och isoleras från jorden; men ehuru väl utvecklingen allt mera går i denna riktning, har utskottet ansett befordrandet af densamma böra främst öfverlemnas åt föreningens eget initiativ och förty påbud derom kunna undvaras.

Likaledes har inom utskottet anmärkts att utomlands och efter hvad utskot-

tet meddelats särskildt i Stockholm fall förekommit då ur läckor i gasledningarna gas inträngt i kabeltrummor och instigningsskakt äfvensom sedermera antändts genom oförsiktigheten hos någon telefonarbetare eller annorledes, hvaraf åter farliga gasexplosioner blifvit följden; och har behöfligheten af särskilda anordningar till undvikande af dylika explosioner framhållits; men då omsorgen härom rätteligen hör till den allmänna ordningens och säkerhetens gebit, derom åter Magistraten, men icke Stadsfullmäktige i ett koncessionskontrakt af nu förevarande beskaffenhet, eger draga försorg, har frågan om dessa anordningar af utskottet så mycket hellre lemnats å sido som hithörande föreskrifter äro underkastade ändringar i mån af vunnen erfarenhet.

Efter hvad Helsingfors telefonförenings tekniske ledare, ingenjören F. Rosberg meddelat utskottet, vore det för föreningen synnerligen önskvärdt om åt föreningen kunde medgifvas tillstånd att å sträckor, der behovet för en lång tid framåt kan betjenas förmedels en enda kabelledning, nedlägga dylika ledningar i jorden jemväl utan blocktrummor. Emellertid skulle meddelandet af tillstånd härtill åt föreningen förutsätta föreskrifter, i väsentliga afseenden afvikande från de nu föreliggande bestämningarna, som utarbetats med hänsyn uteslutande till inrättande af kabelblocktrummor; hvarför och då förslag om föreskrifter af förstnämnda art nu icke föreligger, föreningen torde, i händelse den sådant önskar, särskildt böra hos Drätselkammaren eller Stadsfullmäktige väcka fråga härom.

I utskottets arbete har ej mindre ingenjören Rosberg än stadens elektrotekniker, ingenjören V. Montgomery, tagit del.

På anförda skäl får utskottet alltså vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville godkänna närslutna förslag till koncessionskontrakt mellan staden och Helsingfors telefonförening samt bemyndiga Drätselkammaren att å stadens vägnar i enlighet dermed afsluta aftal med föreningen.

Helsingfors, i april 1902.

Aug. Nybergh.

K. Söderman.

Julius Tallberg.

Frånvarande vid justeringen.

Förslag till koncessionskontrakt.

Helsingfors Telefonförening berättigas att under en tid af trettiofem (35) år, räknadt från denna dag, afgiftsfritt under stadens gator, allmänna platser, planteringar och vägar nedlägga trummor för telefonkablar på nedanstående villkor och förbehåll:

§ 1.

Föreningen bör till Stadsfullmäktige inlämna en generalplan, utvisande den allmänna sträckningen af det underjordiska ledningsnätet. Denna plan skall med de ändringar och tillägg, Fullmäktige antingen omedelbart vid planens granskning eller på särskild framställning efteråt besluta, vid arbetets utförande följas. Generalplan öf-
ver lednings-
nätet.

Vidare bör föreningen för hvarje år, innan arbetet å kabeltrummornas nedläggning begynner, till Drätselkammaren inlämna en detaljerad plan, uppgjord i skala 1:1,000, öfver de till utförande under året afsedda trummorna, å hvilken plan jämväl trummornas storlek och deras afstånd från angränsande tomter bör angifvas, och skall föreningen ställa sig till efterrättelse de ändringar i och tillägg till sagda detaljplan, som Drätselkammaren, vid jämförelse af planen med omordade generalplan äfvensom efter Byggnads-, Vattenlednings- och Hamnkontorens samt styrelsens för belysningsverket hörande, fastställer. Detaljplaner
för detsamma.

§ 2.

Kabeltrumma bör läggas under den ena af gatans gångbanor och får korsa körbanan endast där ledningsnätets allmänna stäckning sådant erfordrar. Å gata, som är försedd med planteringar, eller å esplanad må trumma läggas äfven under gräsmatta eller väg. Minsta tillåtna afståndet mellan trumma och närmaste tomtgräns är en (1) meter, och må trumma ej heller läggas djupare i jorden än en och två tiondedels (1,2) meter, räknadt från trummans undre yta till markens nivå, hvarvid ett mellanrum af minst två tiondedels (0,2) meter bör lämnas mellan trumman och närbeläget vattenledningsrör äfvensom ofvan trumman nödigt utrymme för anbringande af gångbanebeläggningen. Kabeltrummor-
nas placering.

Kabelns ledning från gatan till angränsande byggnad skall verkställas på sådant sätt att afståndet mellan kabel och vägg icke öfverstiger en tiondedels (0,1) meter.

Afvikelse från föreskrifterna i denna § kan på särskild anhållan af Drätselkammaren beviljas.

**Föreskrifter
beträffande
nedläggnings-
arbetets utfö-
rande:**

§ 3.

Utföres för stadens räkning arbete, hvarest kabeltrumma är afsedd att samma år nedläggas, skall nedläggningen, om så fordras, ske i sammanhang med stadens arbete.

a) då staden samtidigt utför arbete;

b) vid undervattenskabel skall nedläggas efter anvisning af Hamnkontoret och kabelns läge angifvas genom tydliga märken å kajerna.

c) vid sammanträffande med annan ledning; Skulle vid nedläggning af kabeltrumma staden eller enskild tillhörig, be-
hörigen tillkommen ledning möta, bör arbetet utföras efter anvisning af vederbö-
rande myndighet eller i samråd med den enskilde egaren.

§ 4.

d) vid nedläggning af trumma invid tomt, som saknar vattenled- ning m. m. Vid nedläggning af kabeltrumma invid tomt med berggrund skall förening-
gen, där tomten saknar graf för vatten-, aflopps- och gasledning, låta, efter öfverens-
kommelse med tomtens egare om lämpligaste platsen härför, på föreningens bekost-
nad utspränga dylik, trumman korsande graf till en längd af en (1) meter, räknadt
åt hvardera sidan från trummans mittellinie, och till ett djup af två meter trettio centi-
meter (2,30). Uraktlåtes sådant, eller erfordras sedermera af annan orsak spräng-
ning under kabeltrumma, bör föreningen, efter anmälan, öfvervaka sprängningsarbetet.

För skada å föreningens anläggning, som inträffat ehuru nödig varsamhet vid sprängningen iakttagits, är föreningen icke berättigad till ersättning.

§ 5.

e) iståndsättande af gata m. m. efter arbetet. Det åligger föreningen att, enligt anvisning af Byggnadskontoret, låta om-
sorgsfullt igenfylla och i öfrigt iståndsätta upprifven gata, allmän plats, plantering
eller väg samt afhjälpa alla sådana sänkor, som äro en följd af arbetet.

Alla för kabeltrummorna nödiga ändringar i stadens eller enskildes behörigen tillkomna ledningar jämte till dem hörande inrättningar bekostas af föreningen.

§ 6.

**Flyttning och
undanskaf-
fande af kabel-
trumma.**

Finner staden nödigt att för allmänt arbete, såsom för reglering eller om-
läggning af gata eller allmän plats eller för ändring eller iståndsättande af gas-,
ljus-, vatten- eller afloppsledning, eller muddring i hamn, eller af annan orsak
kabeltrumma eller ledning för någon tid flyttas eller helt och hållet undanskaffas,
bör föreningen sådant på anmodan af Drätselkammaren genast verkställa, utan
rättighet att härför eller för afbrott i ledningens begagnande erhålla ersättning
af staden.

Likaledes är föreningen skyldig att, på tillsägelse af Hamnkontoret, utföra
och bekosta lyftning af undervattenskabel, då fartygsankare fastnat däri, och äfven

i öfrigt själf vidkännas skada å ledning, som uppstår af samfärdseln där ledningen är nedlagd.

§ 7.

Arbetet å nedläggning af kabeltrummor och kablar skall bedrivas utan afbrott med största skyndsamhet och jämväl i öfrigt anordnas sålunda att störing af samfärdseln såvidt möjligt undvikes, om ock ökad kostnad häraf skulle föreningen tillskyndas.

Allmän föreskrift om skyndsamhet vid arbetet.

Uraktlåter föreningen att efter anmälan själf verkställa arbete, som föreningen enligt detta kontrakt åligger, må sådant genom vederbörande myndighet på föreningens bekostnad utföras.

Skulle olägenhet uppstå däraf, att åt föreningen öfverlämnats utförandet af i 5 § mom. 1 omordade fyllnads- och gatläggningsarbeten, är staden obetaget att påbjuda att dessa arbeten skola för framtiden utföras genom stadens myndigheters försorg, men på föreningens bekostnad.

§ 8.

Föreningen åligger underkasta sig den kontroll i afseende å anläggning och drift, som af Stadsfullmäktige anordnas, så ock de föreskrifter, hvilka med hänsigt till allmän ordning och säkerhet af Magistraten utfärdas.

Kontroll öfver anläggning och drift.

§ 9.

Å sträcka, där kabelledning tagits i bruk, må luftledning icke inrättas för ändamål, som genom kabelledning kan betjenas.

Förbud mot nya luftledningar.

Föreningen är derjämte skyldig att efter hand och i den mån, Stadsfullmäktige efter pröfning af behovet och föreningens tillgångar bestämma, å sträckor, där sådant lämpligen kan ske, ersätta föreningens luftledningar med kabelledningar, ledda under jorden.

Luftledningars ersättande genom underjordiska kablar.

§ 10.

Der föreningens blocktrummor i följd af systemförändring eller af annan orsak blefve obehöfliga, är föreningen skyldig att på anfordran undanskaffa dem samt att åter försätta gator, allmänna platser, planteringar och vägar i behörigt skick.

Systemförändring.

§ 11.

Ifrågavarande koncession får icke å annan öfverlåtas samt gäller med vilkor att föreningen fortfarande är ömsesidig, med fritt tillträde för nya medlemmar på enahanda vilkor som för närvarande.

Förbud mot öfverlåtelse af koncessionen och dess förverkande.

Underlåter föreningen att behörigen uppfylla sina förbindelser enligt detta kontrakt, är koncessionen förverkad.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utskottsbetänkande med anledning af en hos Stadsfullmäktige väckt motion beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna.

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 17 december 1901 inlemnades till Fullmäktige följande motion:

Vördsamt memorial.

Enligt gällande lagstiftning är det åt kommunerna öfverlemnadt att sjelfva bestämma å hvilket af de inhemska språken protokollet vid de kommunala förhandlingarna samt de kommunala myndigheternas öfriga handlingar och expeditioner böra affattas. I följd af att det svenska språket å denna ort nästan uteslutande begagnats vid förhandlingarna inom såväl stadsrepresentationen som de kommunala förvaltningsorganen, samt jemväl användes af flertalet utaf befolkningen, har kommunens officiella språk härintills i fråga om både protokoll och expeditioner varit det svenska, med undantag bland annat deraf att debetssedlar öfver utskylder och andra afgifter till kommunen utfärdats både å svenska och finska språken. Uti kommuner med blandad befolkning kan den kommunala enspråkighetsprincipen emellertid icke undgå att i särskilda fall framstå såsom olämplig, och då den finska talande befolkningen inom kommunen på senare tid jemväl betydligt tillvuxit, synes det vara af omständigheterna påkalladt att i särskilda fall från den hittills rådande häfden delvis afvikande bestämningar meddelas angående det språk, som de kommunala organen hafva att i skilda fall begagna. Af särskild vikt synes oss härvid vara att ej blott hvarjehanda rättsliga afhandlingar emellan staden och enskilda personer, såsom salubref angående obebygda tomter, arrende och entreprenadkontrakt m. m., utan ock syneinstrument, mätebref och andra bevis, som till enskilda personer utfärdas, affattas på det språk desse personer begagna, äfvensom att, om protokollsutdrag i något, enskild person rörande ärende på begäran eller eljes skall till honom expedieras såsom besked öfver ärendets utgång, dylikt protokollsutdrag,

der det icke affattats på det språk sakegaren begagnat, bör åtföljas af öfversättning till detta språk. I sammanhang härmed skulle det äfven förtjena öfvervägas huruvida icke den årligen utkommande berättelsen öfver stadens kommunalförvaltning, såsom afsedd att kunna tjena till upplysning jemväl för andra kommunens medlemmar, än dess funktionärer, borde utgifvas på begge de inhemska språken.

Vi anse oss förty böra hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt hemställa:

huruvida icke af praktiska skäl och för att, med afseende å de i kommunen rådande språkförhållandena, tillmötesgå berättigade anspråk, bestämmningar kunde finnas erforderliga i fråga om de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna;

Och tillåta vi oss tillika vördsamt föreslå:

att beredningen af detta ärende blefve öfverlemnad åt ett särskildt utskott.

K. Antell.

Alfred Norrmén.

Ludvig Clouberg.

Gustaf Nyström.

Leon. v. Pfaler.

August Nybergh.

Med anledning af denna motion uppdrogo Fullmäktige vid sammanträde den 14 sistlidne januari åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vid behandlingen af förestående motion har utskottet utgått från uppfattningen att tiden numera måste anses vara inne att tillförsäkra den finska talande delen af stadens befolkning samma rättighet och förmon att i kommunala förvaltningsanläggningar utbekomma expeditioner på sitt språk, som tillgodonjutes af den svenska talande befolkningen. Oafsedt att denna likställighet påkallas af nödig hänsyn till rättvisa och billighet, kan den nuvarande ordningen, enligt hvilken de kommunala myndigheterna vid sina förfoganden begagna sig så godt som uteslutande af det svenska språket, icke undgå att redan ur praktisk synpunkt framstå såsom en oegentlighet och gifva anledning till berättigadt missnöje hos stadens finska talande befolkning, som, till numerären numera den talrikaste, äfven i afseende å bildningsgrad och socialt inflytande begynt intaga en mer framskjuten ställning än ti-

digare. Till belysande af förhållandet emellan de båda språkgrupperna härstädes torde följande siffror från senaste folkräkning år 1900 kunna anföras:

Svenska talande . . .	39,593	eller 42,5 %	tillväxt 1891—1900	32,6 %
Finska talande . . .	47,280	„ 50,7 „	„ 1891—1900	59,4 „
Öfriga språk . . .	6,344	„ 6,8 „		
<hr/>				
Summa	93,217	innevånare		

Af befolkningen öfver 10 år i Helsingfors år 1900 voro:

	Både läs- och skrif- kunnige	Endast läs- kunnige	Hvarken skrif- eller läskunnige
Enbart svenska talande	86,8 %	12,4 %	0,8 %
Bättre svenska än finska talande . .	93,2 „	6,8 „	0,2 „
Summa svenska talande	89,9 %	9,6 %	0,5 %
<hr/>			
Enbart finska talande	80,7 „	18,4 „	0,9 „
Bättre finska än svenska talande . .	90,7 „	9,0 „	0,3 „
Summa finska talande	84,0 %	15,4 %	0,6 %

Vid sträfvandet att i öfverensstämmelse med motionens syftemål finna en lösning, hvilken jemte det den vore egnad att tillfredsställa krafvet på likställighet emellan de båda språken, icke skulle genom invecklade och svårtillämpliga bestämningar inverka öfverhöfvan störande å den kommunala förvaltningsmekanismens jemna och normala gång, har utskottet främst trott en åtskilnad böra göras dels emellan Stadsfullmäktige, såsom den egentliga kommunala representationen, å ena sidan, och de af Stadsfullmäktige tillsatta utskotten, nämnderna, bestyrelserna och enskilda funktionärerna, å andra sidan, dels ock emellan det språk, som af sistnämnda kommunala förvaltningsorgan finge användas vid affattning af protokoll och vid skriftvexling inbördes och med utomstående myndigheter, å ena sidan, samt det språk, som borde begagnas uti expeditioner, afsedda för allmänheten, å andra sidan.

Angående de särskilda synpunkter, som enligt utskottets tanke göra sig gällande i fråga om Stadsfullmäktiges officiella språk, skall utskottet yttra sig längre fram. Hvad åter beträffar de kommunala förvaltningsorganens språk så har, såsom bekant, i förordningarna angående det officiella språket vid statens embetsverk de lokala embetsverkens språk normerats jemväl för så vidt beträffar dessa verks inre angelägenheter äfvensom den grundsats etablerats såsom regel att språket å orten bör vara också deras språk. Några motsvarande tvångsbestämningar lära emellertid på goda skäl icke böra beträffande de kommunala nämnderna ifrågakomma. Å statens aflönade, efter ansökan anstälde embets- och tjenstemän må det anspråk kunna ställas att de i tal och skrift skola fullständigt beherrska båda de inhemska språk-

ken; hvad åter angår medlemmarne i de kommunala nämnderna och stadens öfriga funktionärer, de der kallas till sina befatningar för att fullgöra en medborgerlig pligt, från hvilken befrielse endast i sparsamt begränsade fall är medgifven, vore en sådan fordran så mycket mera opåkallad som uppställandet af ett dylikt kompetensvilkor skulle, åtminstone under nu rådande språkförhållanden, betänkligt inskränka kretsen af till dylika uppdrag valbara personer. Enligt utskottets åsigt bör därför fullständig frihet lemnas åt kommunens verk och nämnder att efter pröfning bestämma språket i sina inneliggande handlingar och sin korrespondens.

Andra synpunkter blifva deremot afgörande för så vidt angår omordade nämnders beröring med allmänheten. Att enhvar, som i tjensteärenden anlitar någon statens embets- eller tjensteman, bör erhålla besked på det språk, svenska eller finska, hvarmed han är bäst förtrogen, har sedan länge erkänts vara med rättvisa och billighet mest öfverensstämmande, ehuru beträffande sättet och tidpunkten för genomförandet af denna reform åsigterna varit delade. Samma regel synes böra gälla äfven i fråga om för allmänheten afsedda expeditioner, som utgifvas af de kommunala myndigheterna. För ernåendet af det åsyftade ändamålet har man gått tillväga på olika sätt. Äldst är förfarandet att utfärda expeditionerna från samma verk i original endast på ett språk, *åtföljda, vid behof, af öfversättning* till det andra inhemska språket. På senare tid har man åter alltmer begynt inslä förfarandet att utfärda expedition enspråkig, *utan öfversättning*, men med iakttagande af att, så vidt möjligt, expeditionens språk varder det, hvarmed emottagaren presumeras vara bäst betjent. Detta förfarande, som vunnit burskap vid fråga om expeditionerna från domstolar och embetsverk, medför icke blott att person, i hvars besittning expedition af en eller annan anledning efteråt öfvergår — derest expeditionen icke är affattad å hans modersmål, — utsättas för samma svårigheter vid dess begagnande som man genom berörda föreskrifter velat undvika, utan leder äfven till oegentligheter i fall då, såsom ofta inträffar, flera personer med olika modersmål skola erhålla samma expedition. Dessa svårigheter, som följa systemet med enspråkiga expeditioner åt, framträda med än större skärpa då frågan gäller kommunalförvaltningen, der expeditionerna i regeln innefatta förfoganden, afsedda att lända till efterrättelse äfven för andra kommunens medlemmar, än de som direkt utverkat desamma.

I Viborg, och, för så vidt utskottet har sig bekant, också i Björneborg, har under senaste år den bestämning träffats att, såväl inom Stadsfullmäktige som hos Drätselkammaren och öfriga kommunala nämnder, hvarje ärende skall i protokollet upptagas och expedieras på det språk, svenska eller finska, på hvilket detsamma skriftligen inkommit eller muntligen blifvit väckt. Med afvikelse från förenämnda grundsats kunna dock Stadsfullmäktige i framställningar och utlåtanden till högre embetsmyndigheter samt Stadsfullmäktiges utskott, Drätselkammaren och öfriga nämnder i utlåtanden eller betänkanden begagna det språk, de för frågans utredning och riktiga affattning finna bäst, oberoende af det språk, hvarpå frågan protokollförts. Af motiven till nämnda föreskrifter inhemtas att sistnämnda bestämning

tänkts ifrågakomma endast i undantagsfall. — Enahanda anordning synes vara föreslagen till införande äfven i Åbo.

Om likväl såsom regel kan uppställas att den person, som vid domstol eller något statens embetsverk anhängiggör ett ärende, äfven är den, åt hvilken expedition i ärendet kommer att utfärdas, så är sagda förhållande inom den kommunala förvaltningen långt ifrån lika vanligt. Enskild sökande hos Stadsfullmäktige erhåller besked om Stadsfullmäktiges beslut genom Magistraten, öfver hvars protokollsspråk Fullmäktige icke ega direkt bestämmanderätt. Framställningar af enskilde hos Drätselkammaren gälla i de viktigaste fallen köp eller arrenden, och är det ingalunda städse händelsen att den, som hos Kammaren ansökt om försäljningen eller arrendet, äfven är samme person som den, med hvilken sedermera vid ärendets afgörande aftal träffas. Ytterst sällsynta äro vid stadens öfriga nämnder de fall då, äfven när ärende anhängiggjorts af någon enskild person, expedition åt denne direkt utfärdas. Att göra motionärens språk bestämmande, då förslag väckes i någon allmän fråga, som möjligen erfordrar årslång beredning i nämnder och utskott, vid hvilkas sammansättning, på sätt tidigare redan antydts, af rent praktiska skäl större vikt icke kan läggas vid medlemmarnas färdighet att uppfatta och uttrycka sig på landets hvarterda språk, vore åter efter utskottets förmenande än mindre befogadt.

Vid sådant förhållande har utskottet stannat vid det beslut att beträffande alla till allmänheten utgående expeditioner föreslå såsom allmän regel deras utfärdande på spalt samtidigt på landets båda språk, svenskan och finskan, hvilken anordning för öfrigt onekligen skulle gifva det riktigaste uttrycket åt den inom detta samhälle rådande dubbelspråkigheten. Nämnda tillvägagående borde sålunda vara obligatoriskt för alla expeditioner, som kunna utskrifvas å blankett, samt för alla af staden utfärdade köpebref, hyres-, arrende-, entreprenad- och öfriga kontrakt m. fl. dylika handlingar af större och varaktigare betydelse. Att äfven den af Drätselkammaren redigerade kommunalberättelsen, såsom utgörande en för allmänheten afsedd sammanfattning af de viktigaste tilldragelserna under året på det kommunala lifvets område, bör utgifvas på båda språken, finner utskottet vara en själf-fallen tillämpning af ofvan uttalade grundsats. Afvikelse från den sålunda uppställda regeln borde tillåtas endast i undantagsfall, då vederbörande, med nödig hänsyn till parts behof och uttalade önskan, finner expedition kunna utfärdas äfven enspråkig.

En alldeles säregen ställning synes, såsom tidigare redan nämnts, i föreliggande fråga tillkomma Stadsfullmäktige. Medan öfriga kommunala myndigheters protokoll mera hafva karaktären af anteckningar, dessa myndigheter enskildt till vägledning, äro i öfverensstämmelse med den större offentligt rättsliga betydelse, Stadsfullmäktige såsom institution tillkommer, i kommunalförordningen föreskrifter meddelade äfven beträffande Fullmäktiges protokoll äfvensom stadgadt, bland annat, att dessa protokoll skola genom offentlig uppläsning delgifvas allmänheten, och utgör sådan publikation till och med förutsättningen för inträdandet af vissa rättsverknin-gar med hänsyn till Fullmäktiges beslut. Hvad utskottet ofvan uttalat om önsklig-

heten att beträffande expeditioner till enskilda begge de inhemska språken jemsides komma till användning, gäller sålunda i än högre grad Stadsfullmäktiges protokoll, afsedda som de äro icke blott för någon enskild part, utan fastmer att komma till hela kommunens kännedom. Då, såsom känt, något vidlyftigare diskussionsprotokoll icke föres vid Fullmäktiges sammanträden, utan protokollet i sjelfva verket inskränker sig till korta anteckningar om de väsentligaste yrkanden, som under förhandlingarne framställas, samt om Fullmäktiges i anledning häraf fattade beslut, bör icke heller ur praktisk synpunkt någon nämnvärd svårighet möta anordningen med förändraf ett dubbelspråkigt protokoll. Härvid förutsätter utskottet naturligtvis att någon öfversättning af inkomna handlingar från det ena till det andra språket icke ifrågakommer, utan att hvarje handling intages i protokollet på det språk, hvarå densamma är affattad.

Af principen att Stadsfullmäktiges officiella språk är såväl och i lika hög grad svenskan som finskan bör såsom en nödvändig konsekvens följa att såväl Fullmäktiges diaries och föredragningslistor som ock alla utgående expeditioner, utan undantag, affattas jemsides på båda språken. Hvad beträffar de utskott, som af Fullmäktige kunna tillsättas för ärendenas beredning, bör sjelffallet samma princip tillämpas som i fråga om kommunala nämnder och bestyrelser, nämligen att utskotten sjelfva ega afgöra på hvilket språk, svenskan eller finskan, de vilja affatta sina betänkanden.

Då utskottet vid behandlingen af förevarande fråga utgått från uppfattningen att öfversättningssystemet icke borde få någon användning vid ordnandet af kommunens språkförhållanden, är det gifvet att samma betraktelsesätt, enligt utskottets tanke, bör tillämpas vidkommande Stadsfullmäktiges mundtliga förhandlingar. Således: full frihet för ordföranden att använda hvilketdera språket, svenskan eller finskan, han för godt finner; öfversättning hvarken af anföranden, handlingar eller propositioner.

En indirekt, ehuru icke minst betydelsefull följd af den nya ordningen blefve att stadens rådstufvurätt och magistrat derigenom berättigades att taga större hänsyn till de faktiska språkförhållandena vid bestämmandet af språket i sina utgående expeditioner, medan för närvarande endast kärandeparts uttryckliga anhållan berättigar till afvikelse ifrån normen att expeditionerna skola utfärdas på svenska språket.

Förutses kan att utskottets förslag, i händelse det vinner Stadsfullmäktiges godkännande, kommer att nödvändiggöra anställandet af ett biträde åt Fullmäktiges sekreterare äfvensom förstärkning af kanslipersonalen hos Drätselkammaren och möjligen äfven hos någon annan nämnd. Men torde åt Fullmäktiges bredningsutskott och vederbörande nämnder och bestyrelser öfverlemnas att pröfva behovet i detta

afseende samt eventuellt hos Fullmäktige göra de framställningar, till hvilka omständigheterna föranleda.

Då det synes mest sakenligt att den nya ordningen tillämpas från början af ett kalenderår samt dessutom en viss tid för vidtagande af alla förberedande åtgärder kan erfordras, tillåter sig utskottet föreslå att ifrågavarande bestämmingar fastställas att löpa till efterrättelse från början af nästkommande år.

De anordningar, utskottet i förestående måtto förordnat, innebära efter utskottets förmenande ett fullständigt genomförande af grundsatsen om svenska och finska språkens likställighet i det kommunala lifvet och torde därför vara egnade att för framtiden utmönstra språkfrågan från området af de kommunala angelägenheterna.

På anförda skäl får utskottet alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att beträffande den kommunala förvaltningens officiella språk, stadga som följer:

Enhvar eger rätt att, liksom förut, inom eller inför alla kommunala myndigheter i tal och skrift begagna det inhemska språk, svenska eller finska, hvaraf han finner sig bäst betjent.

Vid Stadsfullmäktiges förhandlingar föres ordet och uppställas omröstningspropositionerna på det språk, svenska eller finska, ordföranden bestämmer. Fullmäktiges protokoll och utgående expeditioner äfvensom föredragningslistorna affattas på landets båda språk, svenska och finska, jemsväres och på spalt. Fullmäktiges diariier föras likaledes både på svenska och finska.

Drätselkammaren och öfriga kommunala nämnder liksom ock Fullmäktiges utskott och öfriga kommunala funktionärer bestämma sjelfva det språk, svenska eller finska, som bör användas i diariier och öfriga inneliggande handlingar, i betänkanden samt skriftväxlingen med Fullmäktige och öfriga verk och myndigheter. Till allmänheten utgående expeditioner affattas, för så vidt de utgöras af köpebref, hyres-, arrende-, entreprenadkontrakt eller andra handlingar af större och mera varaktig betydelse, eller då de kunna utfärdas å blankett, på hvarterdera språket på sätt om Fullmäktiges expeditioner ofvan sagts; vidkommande öfriga expeditioner till allmänheten tillämpas enahanda förfarande, derest icke vederbörande nämnd eller myndighet med nödig hänsyn till sakens behof, eller uttalade önskan, pröfvar endast ett språk böra ifrågakomma.

Drätselkammarens berättelse öfver kommunalförvaltningen utgifven å begge språken.

Slutligen torde Fullmäktige besluta

att anmoda beredningsutskottet samt vederbörande kommunala nämnder att i god tid före utgången af innevarande år till Fullmäktige inkomma med förslag till de åtgärder, som med anledning af ofvan beslutna anordningar kunna befinnas vara af behovet påkallade.

Helsingfors, i april 1902.

Alfred Norrmén.

Adolf Aminoff.

August Nybergh.

Rudolf Erenius.

Leon. v. Pfaler.

*Utskottsbetänkande i fråga om förslag till stadsplan
för Tölöområdet.*

Vid sammanträde den 7 juni 1898 beslöto Stadsfullmäktige, på framställning af Drätselkammaren, att utlysa en allmän täflan för uppgörande af förslag till plan för en ny stadsdel, omfattande området emellan ryska militärkasernens exercisplan, fattiggårdsvägen, Vestra chaussén och Edesviken; och jemte det Fullmäktige faststälde de normer, som vid utarbetandet af förslagen borde följas, beslöto Fullmäktige tillika att de inkommande förslagen, som borde före den 1 september 1899 till Drätselkammaren inlemnas, skulle bedömas af en utaf fem personer bestående prisnämnd, hvilken egde att ur det belopp af 10,000 mark, som för ändamålet ställdes till nämndens förfogande, efter pröfning åt de täflande, som deraf befunes förtjente, utdela större eller mindre belopp såsom ersättning för nedlagdt arbete, dock sålunda att ett första pris af 5,000 mark skulle tilldelas det bästa och enligt de fastställda villkoren utarbetade förslaget. De belönade förslagen komme att tillfalla staden, och skulle de i dem ingående idéer få med eller utan modifikation vid den slutliga planläggningen af stadsdelen i fråga fritt tillämpas.

Bland de förslag, elfva till antalet, som inom utsatt tid till Drätselkammaren inkommo, ställdes af prisnämnden främst de tre, som signerats „Etude“, „För kommande generationer“ och „Fjelldal“^{*)}. Nämnden var ense om att beklaga, att de för täflingen fastställda villkoren icke tilläto nämnden att jemnare fördela det till pris bestämda anslaget mellan dessa förslag, hvilka i afseende å betydande förtjenster stodo hvarandra nära, medan samtidigt i förslagen förekommo brister, med hänsigt till hvilka icke något bland dem kunde, utan ytterligare bearbetning, läggas till grund vid regleringen af området. Enär nämnden emellertid, på grund af täflingsvilkoren, var förbunden att föredraga något bland förslagen, stannade nämndens flertal i det slut att gifva företrädet åt projektet „Etude“, som förty erhöill det för täflingen utfästa första priset, stort 5,000 mark. Återstoden af det till nämndens förfogande ställda anslaget, likaledes 5,000 mark, fördelades mellan förslagen „För kommande generationer“ och „Fjelldal“ sålunda att det förra belönades med 2,700 mark och „Fjelldal“ med 2,300 mark. — Då namnsedlarna brötos, befunnos berörda projekt vara författade, „Etude“ af professorn Karl Gustaf Nyström och ingenjören Herman Norrmén gemensamt, „För kommande generationer“

^{*)} Tr. handl. no 43 för 1899.

af arkitekten Lars Sonck samt „Fjellidal“ af arkitekterna Sonck, Bertel Jung och Walter Thomé äfvenledes gemensamt.

Sedermera beslöto Stadsfullmäktige den 14 februari 1900 anmoda Drätselkammaren att anhålla, det ville ej blott herrar Nyström och Norrmén på grundvalen af sitt förslag utan ock herrar Sonck, Jung och Thomé med ledning af sina två projekt uppgöra hvar sitt definitiva förslag till plan för Tölö stadsdel, hvarvid Drätselkammaren egde tillkännagifva:

att vederbörande vid utarbetandet af hvardera förslaget ömsesides egde tillgodogöra sig detaljer och anordningar från öfriga prisbelönade förslag;

att Byggnadskontoret egde för uppgörandet af förslagen tillhandagå med nödigt biträde; samt

att Stadsfullmäktige icke förbunde sig till anordnande af ny täflan eller expertis, utan förbehölle sig frågans slutliga afgörande i den ordning, Fullmäktige funne lämplig.

Jemte skrifvelse af den 4 oktober 1900 (bilaga I) hafva Stadsfullmäktige derpå af Drätselkammaren fått emottaga två förslag till plan för området i fråga, utarbetade, det ena af herrar Nyström och Norrmén samt det andra af herrar Sonck, Jung och Thomé. Till hvardera af dessa förslag, som nedan betecknas resp. NN och SJT, hörde följande planer och handlingar:

a) hufvudplan;

b) kloakplan;

c) profiler af gator och torg;

d) öfversigtskarta i mindre skala öfver Helsingfors med förstäder och nyprojekterade delar; samt

e) en förtydligande beskrifning (bilagor II och III).

Herrar Sonck, Jung och Thomé hade vidfogat sitt projekt dessutom:

f) åtskilliga perspektivbilder af särskilda arkitektoniskt viktigare platser i den projekterade stadsdelen; samt

g) tre specialplaner i stor skala af nämnda platser.

Vid sammanträde den 9 oktober 1900 beslöto Stadsfullmäktige att åt ett särskildt utskott, till hvars medlemmar undertecknade blefvo utsedde, uppdraga att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet, hvarvid åt utskottet tillika öfverlemnades att vid behof anlita expertis.

Innan utskottet vidtog med granskningen af de uppgjorda förslagen, beslöt utskottet att åt Byggnadskontoret uppdraga att låta uträkna arealen af gator, torg och andra allmänna platser samt af planteringar äfvensom af tomter, särskildt för offentliga byggnader, för vanliga boningshus, för enfamiljs hus och för villaanläggningar, jemte längden af aflöppsledningarna, allt enligt hvardera förslaget. Sagda

uträkningar, i detalj och jmförande sammandrag, liksom ock approximativa kalkyler, utvisande anläggningskostnaden och det belopp, som efter ungefärlig uppskattning vore att vid tomternas försäljning påräkna, äro bifogade betänkandet. (Bilagor IV och V.)* — Vidare hafva genom utskottets försorg utarbetats två planer i relief öfver de föreliggande förslagen.

Derjemte tog utskottet i öfvervägande, huruvida och på hvilket sätt utskottet borde begagna sig af den utskottet utaf Stadsfullmäktige medgifna rätt att öfver förslagen infordra sakkunniges utlåtande. Förr än utskottet emellertid ville afgöra frågan härom, trodde sig utskottet böra genom närmare genomgående af förslagen förbereda omordade afgörande och eventuellt utreda, angående hvilka omständigheter ett dylikt utlåtande kunde vara särskildt af behovet påkalladt. Utskottet ansåg sig förty böra preliminärt undersöka förslagen och jmföra dem med hvarandra isynnerhet beträffande kommunikationsledernas sträckning, anordningen af torg och andra allmänna platser, planteringar, hamnanläggningarna vid Edesviken, behandlingen af området Sandudd samt indelningen i byggnadsqvarter och tomter, och har utskottet dervid tillika haft uppmärksamhet fästad vid frågan, i hvad mån stadgandena i stadens allmänna byggnadsordning borde för så vidt beträffar föreliggande område förfullständigas och ändras. Samtidigt lemnades förslagsställarene tillfälle att vid särskilda sammanträden förtydliga förslagen, liksom ock att yttra sig beträffande några, med ärendet i samband stående omständigheter. Säsom sakkunnigt biträde åt utskottet har vid ärendets behandling fungerat stadsingeniören Idström.

Vid omordade granskning har utskottet, vidkommande främst *kommunikationsledernas anordning och närmast det sätt, hvarpå området i fråga förbundits med den nuvarande staden*, antecknat, att såsom förnämsta trafikådra i hvardera förslaget bibehållits Vestra chaussén, utvidgad till erforderlig bredd.

Likaledes har å båda planerna, utan ändring beträffande öfvergångarna öfver hamnbanan vid Lappviksgatan och nämnda chaussé, sagda bana öfverskridits i Fredriksgatans förlängning samt emellan nästsagda gata och chaussén. Derjemte öfvergås i projektet SJT hamnbanan å ytterligare två ställen, nemligen i riktning af Malmgatan och i Albertsgatans fortsättning från Lappvikssqvären norrut.

Omordade öfvergång i riktning af Malmgatan är planlagd att utföras i hamnbanans nivå och kan ej heller utan stora kostnader annorlunda anordnas. Då jernbane-öfvergångar i nivå emellertid i en stad äro farliga, har förslaget om en sådan öfvergång ansetts böra förfalla.

Beträffande öfvergången i fortsättning af Albertsgatan, hvilken öfvergång är föreslagen med afseende å den betydande trafik, som efter det ifrågavarande

*) Vid dessa uträkningar har kostnaden för utfyllningar och värdet af den genom sådana erhållna arealen icke tagits i betraktande. Enahanda förfarande har iakttagits beträffande utskottets nedan omnämnda förslag.

stadsdelar bebygts komme att betjenas af Alberts- och Lappviksgatorna, så står denna å planen SJT i samband med en föreslagen förlängning af Albertsgatan genom kvarteret n:o 154, hvilket kvarter består af redan sålda och delvis fullständigt bebyggda tomter, jemte det äfven en statsverket tillhörig tomt vid Fredriksgatan komme att till någon del tagas i anspråk för gatan. Om också sistnämnda tomt, med någon ändring af förslaget, kunde lemnas oberörd, vore likväl omordade arbete vid anförda förhållande förenadt med betydande kostnader. — Å förslaget NN har, likaledes med hänsyn till omordade ökade trafik, föreslagits en utvidgning af Lappviksgatan åt söder, hvilket arbete, äfven det, skulle ställa sig jemförelsevis dyrt.

Om båda förslagen måste efter utskottets åsigt sägas att de behörigen beaktat behovet af samtrafik mellan ifrågavarande område och den nuvarande staden.

Hvad beträffar *kommunikationslederna inom området* förtjenar framhållas att förslaget SJT, i sammanhang med och delvis i fortsättning af omordade öfvergångar öfver hamnbanan mellan Lappviks- och Fredriksgatorna, projekterat anläggandet af två genom ifrågavarande stadsdelar i riktning mot norr dragna, nästan jemnsides löpande trafikleder, medan förslaget NN dersammastädes uppvisar blott en enda genomgående gata. Någon brist hos sistnämnda förslag är anförda omständighet emellertid ej, ty för att förmedla den trafik, som här kan påräknas, är berörda, bredt hållna gata alldeles tillräcklig.

Deremot har utskottet varit ense derom att den direkta trafikled emellan hamnen vid Edesviken och Djurgårdsområdet, som finnes å planen SJT, utgör en förtjenst, som hos förslaget NN saknas.

Det kunde förefalla såsom innebure äfven den med chaussén parallela s. k. Fjelldalsgatan å planen SJT ett företräde hos nämnda plan framför projektet NN, hvarest en lika rakt och ledigt dragen gata å samma ställe saknas. Skall trafikering af berörda gata medels åkdon icke öfverhöfvan försvåras, erfordras emellertid anläggandet af en å planen jemväl utmärkt hög och lång viadukt, flankerad af en brant nedfart. Detta af terrängförhållandena betingade kostsamma arbete har förslaget NN undvikit genom att afstå från att här söka åstadkomma en mera rak trafikled.

Medan i förslaget NN införts en längs stranden af Hummelviken löpande väg, som komme att från hafvet afskära de vid denna vik belägna villor, har i projektet SJT sagda strand, med undantag af några allmänheten förbehållna planteringar, förenats med angränsande villaområden. Frågan om berörda, delvis på utfyllnader beroende strandväg kräfter utredning om strandens beskaffenhet och kan äfven gerna lemnas åt framtiden, helst marken i fråga är utgifven på arrende för lång tid framåt och vägen ej heller tillkommer betydelse såsom trafikled, utan företrädesvis blott såsom promenadväg till allmänhetens begagnande.

För sin del har utskottet icke velat motsätta sig att, på det att anordningen

af trafiklederna ej blefve öfverhöfvan försvårad, fattiggårdens nuvarande område finge minskas på sätt förslagsställarene afsett, helst sådant icke hindrar staden att, efter inhemtad närmare utredning framdeles, reservera för fattiggårdens behof ett eller flera af angränsande qvarter.

Hvardera projektet har jemväl, efter utskottets tanke, tillfredsställande löst *frågan om de stora trafikådrornas fortsättande norrut.*

Medan viadukten å Fjeldalsgatan, såsom nämndt, fördyrar utförandet af projektet SJT, komme gatan n:o 29 å förslaget NN att erfordra kostsamma fyllnadsarbeten. Öfverhufvud hade utskottet trott sig finna att ej blott *profileringen af gatorna* är tillfredsställande, utan att dessa äfven i öfrigt äro dragna med tillbörlig hänsyn till terrängen, hvarför också *anläggningskostnaden för gatorna*, enligt uppgjorda approximativa beräkningar, blefve i förhållande till arealen ungefärligen lika enligt hvardera förslaget.

Hvad vidkommer *torg och andra öppna platser*, så finnas sådana i betydligt mindre antal uti förslaget NN, äfven om det stora, vid Edesviken planlagda hamntorget i förslaget SJT icke tages i betraktande. Ur estetisk synpunkt är onekligen ett flertal smärre öppna platser att föredraga, äfven om de sakna annan betydelse än att tillföra angränsande tomter mera luft och ljus. Ur ekonomisk synpunkt må åter anmärkas att den ökade anläggningskostnaden vid ett större antal torg i någon mån uppväges genom det för tomter vid sådana platser inflytande högre pris i förhållande till priset för andra, endast vid gata belägna tomter.

Tillika har dock utskottet velat uttala att, hvad särskildt *behovet* af dylika platser för ifrågavarande areal vidkommer, de för södra delen af området i förslaget NN planerade större platser motsvara de många smärre å planen SJT, hvarjemte genom den plantering af ungefär Senatstorgets storlek, som för norra delen af området föreslagits å planen NN, sagda del blifvit aldeles tillräckligt tillgodosedd. Sistnämnda plantering utgör för öfrigt onekligen en förtjenst hos förslaget NN, om äfven å andra sidan måste medgifvas att densamma, derest planen SJT komme till utförande, vore obehöflig, enär anledning icke finnes att i omedelbart granskning af den villastad, som å nästberörda plan projekterats, ytterligare anlägga planteringar af större omfång.

Oaktadt s. k. „*ögon*“ ej kan tillmätas samma betydelse i hygieniskt afseende som större planteringar, helst klimatet försvårar trädgårdsanläggningar å dylika smärre, af höga hus beskuggade platser, har dock utskottet enats om att medgifva, att, der terrängen fordrar qvarter af den storlek eller form, förslaget SJT flerstädes utvisar, anledning förekommer att afbryta qvarteren genom dylika „*ögon*“, också i händelse de icke komme att förses med planteringar. En sådan behandling af qvarteren med interiöra småplatser och trädgårdstäppor är äfven i öfrigt förtjenstfull och står

i motsats till den något triviala karaktär, som onekligen följer det äldre systemet åt. Tillåta terrängförhållandena emellertid anläggandet af mindre kvarter, äro dylika, efter utskottets åsigt, att föredraga.

Hamnanläggningarna vid Edesviken utvisa å planen SJT en kajlängd af 1680 meter, oberäknadt molon i vester, emot 240 meter kajlängd å planen NN.

Dylika anläggningar af ungefär enahanda utsträckning som å förstnämnda projekt förekommo äfven i det prisbelönade förslaget „Etude“, men uttalade sig prisnämnden enhälligt emot att dessa anläggningar skulle komma till utförande. Derjemte erinrade dock nämnden om nödvändigheten att genom utfyllnader längs en del af stranden utaf Edesviken och anbringandet af begränsningskajer aflägsna de sanitära olägenheter, som kvarlemnandet af en grund vik i närheten af tätt bebyggda områden måste medföra. — Då anförda, af prisnämnden framhållna synpunkter blifvit behörigen beaktade i förslaget NN, måste utskottet, som delar nämndens åsigt i saken, uti nu ifrågavarande afseende föredraga nästberörda projekt, helst detsamma lemnat öppen möjligheten att framdeles efter behof utvidga omordade anläggningar.

Enligt begge förslagen komme *området Sandudd* att indelas till villatomter och der för närvarande befintliga fabriker att slopas. Efter någon tvekan har äfven utskottets flertal anslutit sig härtill. Å ena sidan skulle väl områdets läge invid djupt vatten och möjligheten att utan stora svårigheter dit inleda jernvägsspår göra detsamma särskildt egnadt för industrins behof, men å andra sidan är Sandudd kanske det vackraste partiet inom hela ifrågavarande trakt. För öfrigt skulle genom fabriksanläggningar härstädes olägenheter särskildt genom rök komma att tillskyndas de närbelägna stadsdelarna och isynnerhet villaanläggningarna vid Hummelviken.

Af Sandudds disposition beror i någon mån äfven *tomtindelningen* i dess närhet. Skulle beslut fattas att använda området för industriela ändamål, vore projektet NN i denna del att föredraga, emedan detta projekt i grannskapet af Sandudd beredt plats för mindre tomter och sålunda underlättar placeringen af arbetarbostäder härstädes.

Af författarene till förslaget NN har utskottet inhemtat att desse icke tänkt sig någon allmän norm för alla slag af tomter. Enligt det system, som utomlands allt mer komme till användning, finge kvarteren bebyggas med boningshus blott mot omgifvande gator, medan deras inre måste lemnas fritt eller åtminstone plats der upplåtas endast för jämförelsevis låga uthus. Följden häraf vore att husen finge luft och ljus såväl från gatan som från gårdssidan. Antoges 18 m såsom den normala bredden för gata, borde alltså djupleken af två angränsande gårdsplaner blifva jemväl 18 m på det att husens gårdsfasader komme på samma afstånd från hvar-

andra samt erhöle lika mycket luft och ljus som gatufasaderna. Då för ett böningshus i regeln fordrades ett djup af 16 m, borde alltså djupleken af tomterna vara minst 25 m. Det anförda gälde emellertid blott beträffande tomter för böningshus. För affärshus vore en djuplek af 16 m för liten, hvarför måtten på tomter för dessa finge variera intill 35 m och derutöfver. Affärshus kunde emellertid väntas uppstå endast vid hufvudtrafikleder, och vore det icke alldeles lätt att på förhand beräkna behovet af tomter för dylika hus. Förslagsställarene hade därför infört omvexling i tomternas dimensioner, helst den korta tiden för planernas utarbetande icke medgifvit att egna berörda del af frågan ingående granskning. — Att något spetsiga hörntomter förekomme å särskilda ställen i förslaget NN, berodde derpå att förslagsställarene sökt anordna alla gatukorsningar i horisontel nivå, och komme sådant, efter deras åsigt, icke att hindra dessa tomters ändamålsenliga bebyggande.

Om äfven anordningarna omkring kyrkan å Fjellalshöjden i förslaget NN förefallit utskottet i arkitektoniskt afseende tilldragande, så har utskottet likväl icke kunnat undgå att hysa tvifvelsmål beträffande möjligheten att få de smala tomterna invid kyrkan ändamålsenligt bebyggda.

Enligt förslaget NN komme större delen af området norr om nuvarande fattiggårdsvägen att indelas i vanliga byggnadsqvarter och endast en mindre areal, knapt tredjedelen af hela området i fråga, att disponeras såsom villatomter, hvilka tomter, jemlikt förslaget, komme att hafva en storlek af vidpass 1,500 m² enhvar. Enär den mark, som sålunda är afsedd att bebyggas i vanlig ordning, icke är på längre tid utarrenderad, utan kan af staden nästan omedelbart omhändertagas, och då vidare terrängen här är jemn och lätt att planera, hafva nemligen förslagsställarene hållit före att staden borde så fort ske kunde reglera nästberörda del af området för att, genom försäljning af bostadstomter härstädes, betjena behovet af lämpliga dylika tomter. — I motsats härtill har å planen SJT ifrågavarande terräng nästan fullständigt tagits i anspråk för villatomter, hvilkas storlek enligt denna plan komme att vara omkring 2,500 m² hvarje.

Efter utskottets tanke vore dock förslaget att indela hela eller större delen af området norr om fattiggårdsvägen i villalägenheter af den storlek att endast förmögnare personer kunde tänka på bosättning härstädes, om än ur estetisk synpunkt tilltalande, likväl icke fullt genomförbart. Också torde den lågländta och föga natursköna terrängen i områdets midt samt saknaden af hvarje utsigt härstädes göra sagda plats föga eftersökt för villaanläggningar, vid hvilket förhållande äfven tanken på dylika anläggningar emellan berörda terräng och chaussén utan vidare lärer måsta öfvergifvas. Det har därför synts utskottet lämpligare att ifrågavarande trakt disponeras i ungefärlig öfverensstämmelse med förslaget NN, hvarvid dock qvarterindelningen invid gränsen till Mejlsan borde göras ledigare med

anslutning till den villastadsdel, som sannolikt i framtiden kommer att uppstå här bredvid på berörda lägenhets mark.

Såsom önskningsmål har utskottet velat hafva uttalat att det vackra skogs-partiet vester om Spårvägsbolagets område vid Vestra chaussén skulle åtminstone tillsvidare bevaras såsom parkanläggning oberördt.

Efter utskottets åsigt borde såsom regel fastställas att endast stenhus finge uppföras å största delen af ifrågavarande område, i synnerhet som stadens behof att snabbt och billigt tillväxa blifvit tillgodosedt genom tillåtelsen att uppföra trähus såväl i 11:te och 12:te stadsdelarna som i stora delar af den nuvarande staden. Vidkommande de qvarter i sydvestra hörnet, som sträcka sig fram mot Sandudd, borde dock uppförandet af stenhus vara obligatoriskt endast å tomter vid de norrut ledande hufvudgatorna. Gifvetvis borde jemväl å villalägenheterna både i södra och norra partiet byggnader af trä tillåtas. Tillika borde dock för de tomter, som sålunda finge bebyggas med trähus, bestämmas att äfven, om någon önskar der uppföra stenhus, husets höjd ej finge öfverskrida den för trähusen fastställda maxigräns, till undvikande af ett ojemnt och oskönt byggnadssätt.

Vidkommande husens höjd har, då stadgandena derom i nu gällande byggnadsordning utarbetats, nödvändighet förelegat att taga hänsyn till uppdrifna tomtvärden, hvarför större byggnadsfrihet medgifvits än ur hygienisk och estetisk synpunkt varit önskligt. Men då exempelvis privathus i Berlin icke få uppföras till större höjd än som motsvarar bredden af angränsande gata, så bör härstädes, å en betydligt nordligare breddgrad, åtminstone samma höjdbestämning tillämpas. — Äfven ur skönhetshänsyn blifva vissa höjdbegränsningar nödvändiga så att icke staden åter måtte utsättas för enahanda kalamitet som nyligen i fråga om Observatoriibergen inträffat.

Stadens myndigheter måste förbehållas bestämmanderätt äfven beträffande planeringen af tomterna på det att icke af två grannar den ena må nedspränga sin tomt till gatans nivå och den andra ej, hvilket ej blott ur skönhetsintresse utan ock för att undgå försvårad afvattning af tomterna bör undvikas.

Med afseende å att hvardera förslaget, särskildt projektet NN, uppvisar ett relativt stort antal ovanligt små tomter, har utskottet enats om att föreslå att stadsmyndigheterna borde söka åt sig utverka rätt att, utan hemställan till högre ort, sammanslå två eller flera tomter. Särskildt borde inom villaqvarteren någon tomtindelning icke ega rum, utan staden först vid försäljningen af tomter inom qvarteren efter omständigheterna fastställa tomternas storlek och gränserna för desamma.

För öfrigt har utskottet utan meningsskiljaktighet omfattat den åsigt, författarene af förslaget NN i den förslaget åtföljande beskrifningen uttalat, att en

särskild byggnadsordning borde uppgöras att tillämpas vid ifrågavarande stadsdels bebyggande. Ehuru båda förslagen, med hänsyn till gatornas riktning äfvensom förhållandet mellan arealen af gator och öppna platser samt planteringar och parker, å ena sidan, och af tomter att bebyggas, å den andra, öfverhufvud motsvara normerna för en hygieniskt riktig stadsplan, så bero dock sundhetsförhållandena i en stad väsentligen äfven af byggnadssättet, hvilket åter bestämmes af byggnadsordningen. Och anser utskottet sig böra framhålla att utarbetandet af förslag till särskild byggnadsordning för området borde af stadsmyndigheterna omedelbart öfverlemnas åt dertill kompetente personer så att den nya byggnadsordningen kunde tillämpas så snart försäljningen af tomter i den nya stadsdelen begynner.

Emedan utgången af utskottets preliminära granskning syntes utskottet vidhandengifva, att ytterligare utredning i ärendet vore behöflig, beslöt utskottet, med stöd af Stadsfullmäktiges tidigare omförmälda bemyndigande, att hos docenten i stadsbyggnadskonst vid tekniska högskolan i Stockholm, arkitekten Per Hallman, den der förut biträdt förbemälda prisenämnd med utlåtande i ärendet, samt hos geheimebyggnadsrådet J. Stübben, bosatt i Cöln a/R. och känd såsom framstående författare å stadsarkitekturens område, anhålla om yttrande i frågan. Tillmötesgående utskottets begäran hafva jemväl bemälda herrar ställt sig till utskottets förfogande samt vid besök härstädes tagit kännedom om förslagen och terrängen, derå utskottet fått af dem emottaga ej mindre här i öfversättning från tyskan närslutna utlåtande (bilaga VI) än äfven ett utkast till plan för området.

Vid granskningen af herrars sakkunniges utlåtande har utskottet ej funnit anledning att i något väsentligt afseende frångå de åsikter, utskottet ofvan, vid preliminär granskning af förslagen, uttalat. Tillika har utskottet med anledning af sagda utlåtande velat anföra följande:

Experternas förslag, att hamnbanan skulle öfvergåas med en bro i Malmgatan förlängning, kan utskottet, på förut anförda skäl, för sin del icke omfatta.

Efter samråd med herrars arkitekter, som utarbetat föreliggande förslag, har utskottet, på sätt tidigare redan anmärkts, varit ense om att i allmänhet endast hus af mindre höjd än den i gällande byggnadsordning tillåtna borde få inom området uppföras, hvilken fråga, såsom icke ankommande å detta utskotts behandling, torde utredas vid uppgörandet af ofvan antydda särskilda byggnadsordning för Tölö stadsdel.

I motsats till de sakkunnige har utskottet hållit för att kvarteren vid östra sidan af Vestra chaussén norr om Djurgårdsallén, såsom belägna vid sagda, lifligt trafikerade, dammande chaussé, icke äro lämpliga till plats för enfamiljshus, för hvilket slag af bostäder ett afskildt, mindre oroligt läge synes vara att föredraga.

Anmärkningen derom, att tomterna vid platserna *d* och *f* å förslaget NN äro för små, synes bero på en af de sakkunnige tilläfventyrs icke bemärkt oegentlighet vid färgläggningen af förslaget.

Någon „kapellkyrka“ lärers vid den i sådant afseende utmärkta platsen å planen SJT icke böra uppföras, utan torde stället reserveras för något skolor eller annan enahanda offentlig byggnad.

Med de sakkunnige är utskottet ense derom att de å hvardera förslaget införda offentliga planteringarna å Sandudd kunde undvaras och denna halfö i sin helhet indelas till villastad.

Enär qvarlemnandet af en grund vik i närheten af tätt bebodda stadsdelar, på sätt redan tidigare anmärkts, icke kan försvaras i betraktande af de sanitära olägenheter utaf ganska betänklig art, som deraf kunde följa, nödgas utskottet hålla före, att den å planen NN utmärkta strandlinien för Edesviken bör vid utfyllandet af sagda vik åtminstone i hufvudsak följas, så mycket mera som plats sålunda lämpligen beredes åt en del af det fyllnadsmaterial, som vid planerandet af stadsdelen i fråga erhålles och måste undanskaffas.

Utskottet har icke funnit anledning förekomma att yttra sig närmare med anledning af de sakkunniges utkast till plan för stadsdelen i fråga, då sagda utkast afsett förnämligast att tydliggöra, huru herrar experter tänkt sig anordnandet af särskilda detaljer utaf planen, och sålunda tjena till ledning vid en af dem äfven förutsatt omarbetning af förslagen.

På anhållan af utskottet hafva herrar Nyström och Sonck åtagit sig att, med anledning af hvad utskottet ofvan uttalat och de sakkunniges omförmälda yttrande, gemensamt uppgöra och till utskottet inlemna definitivt förslag till stadsplan för området i fråga.

Vid utarbetandet af denna definitiva plan, som i den form, den nu föreläges Stadsfullmäktiges granskning, af utskottet godkänts, har, hvad främst *kommunikationslederna* beträffar, förutom de för hvardera förslagen NN och SJT gemensamma fyra öfvergångar öfver hamnbanan, nämligen vid Lappviksgatan, i Fredriksgatans förlängning, vester om Arkadia teatern och vid Vestra chaussén, sagda bana öfverskridits ytterligare i Fredriksgatans förgrening åt nordvest. Sistnämnda öfvergång återfinnes å planen SJT, men der i förening med förut omordade fortsättning af Albertsgatan genom kvarteret n:o 154, hvilken fortsättning numera bortlemnats.

Utskottet har genom punkterade linier antydt den bredd af 18 m, hvartill Lappviksgatan och Malmbrinken framdeles torde böra utvidgas.

Af genomgående gator hafva i det definitiva projektet intagits ur planen NN Kyrkogårdsgatans fortsättning med dess förgreningar i riktning mot den nya stadsdelens norra del och mot Djurgårdssporten, af hvilka förgreningar den förra i form af en ringgata genom Djurgården sammanbinder området med elfte och tolfte stadsdelarna, samt ur förslaget SJT Fredriksgatans förgrening åt nordvest. Vidare

har sträckningen af den å hvardera projekten förekommande, jemnsides chaussén dragna hufvudgatan ändrats i syfte förnämligast att i större grad undvika terrängsvårigheter och erhålla en otvungen anslutning af gatan till chaussén. Gatans förskjutning har möjliggjort att undvika uppförandet af förut omordade, i planen SJT införda, kostsamma viadukt.

Hamnen vid Edesviken har förbundits med Vestra chaussén genom två direkta gator, den ena i hufvudsak följande den nuvarande vägen till slagtinrättningen och den andra utmynnande vid sagda chaussé omedelbart söder om tomten för Nationalmuseum.

Strandvägen vid Hummelviken ingår endast delvis i det definitiva projektet.

Trafiklederna norrut hafva inledts i Mejlans på de ställen, der terrängförhållandena sådant utan svårighet medgifva.

Antalet *tory* har å det definitiva projektet minskats, men torde dock motsvara behovet.

Herrar experter hade föreslagit en större, synnerligen anslående *plantering*, som utgående nästan från områdets midt skulle sträcka sig ända fram till Mejlans södra rå. En dylik har äfven å planen införts, ehuru med något minskad längd.

De tidigare inom kvarteren projekterade s. k. „*ögon*“ hafva i enlighet med herrar sakkunniges uttalande bortlemnats.

Hamnanläggningarna vid Edesviken ingå i planen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslaget NN, ehuru med utfyllningarna något reducerade.

Sandudd har, på sätt utskottet tidigare förordat, i hela dess vidd indelats i villalägenheter.

Enligt utskottets tanke bör å villaområdet Tallbacka, hvarest en del af doktorn Lybecks anstalt för vården af sjuka för närvarande befinner sig, plats äfven för framtiden reserveras för sjukvårdsanstalter, hvilket vid uppgörandet af projektet beaktats.

Såväl den s. k. artillerigården som det område vid Edesviken, som för närvarande är disponerad såsom plats för en krutkällare för ryska militärens behof, hafva af utskottet bibehållits oförändrade, dock har utskottet å planen antydtt huru utskottet tänkt sig sistnämnda område regleradt för den händelse öfverenskommelse härom framdeles kan med vederbörande myndighet träffas.

Till förut gjorda uttalanden beträffande *tomternas inom området storlek* har såvidt möjligt hänsyn tagits.

Beträffande *regleringen af området norr om fattiggårdsvägen* har å den definitiva planen antalet bostadstomter ökats samt villatomternas antal och areal minskats i ungefärlig öfverensstämmelse med planen NN, medan kvarterindelningen lämpats efter de åsikter, som utskottet tidigare härom uttalat.

Slutligen hafva, vid behandlingen af *quarteren öster om chaussén*, bostadstomter projekterats närmast chaussén samt villatomter mellan förstnämnda tomter och parken.

Genom de ändringar i de ursprungliga förslagen, som sålunda företagits,

kommer anläggningskostnaden att betydligt nedgå samt tomtarealen och i följd deraf tomtlösen att ökas, på sätt framgår af åtföljande kalkyl (bilaga VIII).

Genom remiss från Stadsfullmäktige af den 10 april 1901 har utskottet fått emot taga ett af Trädgårdsnämnden till Fullmäktige insändt förslag angående parkanläggningarna i Djurgården (tr. handl. n:o 16 för 1901), jemte det utskottet anmodats att till Fullmäktige inkomma med särskildt utlåtande om, hvilken del af planen borde omedelbart godkännas att läggas till grund vid parkens ordnande, äfvensom angående de förbehåll, utskottet ansåge möjligen böra uppställas för utarrenderingen af de till Djurgårdsområdet hörande marker. Vid uppgörandet af det definitiva stadsplaneförslaget har projekt utarbetats äfven till ordnandet af de närmast Vestra chausén belägna delarna af parken samt till sträckningen af de förnämsta trafikvägarna genom densamma, men har utskottet ansett sig icke kunna uppskjuta afgörandet af den till utskottet öfverlemnade hufvudfrågan genom att ingå i vidare behandling af Trädgårdsnämndens plan, helst de ändringar deri, hvilka blefve erforderliga om utskottets stadsplaneförslag godkändes, synbarligen komme att nödvändiggöra omarbetning af väsentliga delar utaf planen, der den förty, sedan stadsplaneförslaget blifvit slutligen behandladt, torde böra i sådant afseende till Trädgårdsnämnden återremitteras.

Utskottet tillåter sig tillika emotse att Stadsfullmäktige ville i sinom tid, sedan anförda omarbetning egt rum, på annat sätt än genom detta utskott underkasta planen tilläfventyrs erforderlig beredning.

Utskottet får vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att, sedan Helsovårdsnämndens yttrande öfver föreliggande stadsplaneförslag inhemtats i den ordning, 1 § i stadens allmänna byggnadsordning föreskrifver, för sin del godkänna ifrågavarande förslag till stadsplan för Tölöområdet samt derå utverka fastställelse.

Vid ansökan om fastställelse å planen torde Fullmäktige tillika anmäla

att, när i förslaget en del kvarter blifvit indelade i mindre tomter än de i denna stad hittills vanliga i syfte att befordra uppkomsten af s. k. enfamiljshus, Fullmäktige dervid förutsatt att åt stadsmyndigheterna kunde medgifvas rätt att, på sätt i byggnadsordning för området framdeles skulle närmare bestämmas, utan hemställan be-

sluta om sammanbyggandet af tomter, liksom ock Fullmäktige emotse att frågor om tomtindelningen af villaqvarteren inom området finge af Fullmäktige på enahanda sätt afgöras.

Slutligen torde Fullmäktige, utan afvaktan på fastställelse å planen,

uppdraga åt en komité af sakkunniga personer, som derför borde blifva skäligen ersatta, att utarbета förslag till byggnadsordning för ifrågavarande nya stadsdelar.

Helsingfors, i maj 1902.

L. Mechelin.

E. Öhman.

Axel Holmberg.

Mauritz Hallberg.

August Ramsay.

Bilaga. I.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 4 Oktober 1900.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 187.

Rörande frågan om anskaffande af definitiva stadsplansförslag till Tölöområdet beslöto Stadsfullmäktige vid den 14 Februari innevarande år hållet sammanträde, bland annat, anmoda Drätselkammaren att anhålla, det ville ej blott Herrar Norrmén och Nyström på grundvalen af sitt tidigare projekt, utan ock Herrar Sonck, Thomé och Jung på basen af deras tvenne projekt, innan den 1 Oktober 1900 utarbета hvar sitt definitiva förslag till plan för Tölö stadsdel, hvarvid Drätselkammaren egde tillkännagifva:

a) att vederbörande vid utarbetandet af hvardera förslaget ömsesides ega tillgodogöra sig detaljer och anordningar från öfriga prisbelönade förslag;

b) att Byggnadskontoret eger för utarbetandet af båda dessa förslag tillhandagå med nödigt biträde; samt

c) att Stadsfullmäktige icke förbinda sig till anordnande af ny täflan eller expertise, utan förbehålla sig frågans slutliga afgörande i den ordning Stadsfullmäktige finna lämplig.

Och som på grund häraf nämnda Herrar inom föreskrifven tid till Kam-maren inlemnad särskilda projektritningar, får Drätselkammaren härjemte till Stadsfullmäktige öfversända desamma.

På Drätselkammarrens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Den starka stegring i folkmängden, som egt rum i hufvudstaden under de senaste årtiondena, har i förening med det jämförelsevis ringa urval nya tomter, som stått till buds för nybyggnad, haft till följd att tomterna i stadens centrala delar blifvit allt tätare bebyggda, medan hyresbeloppen samtidigt starkt stigit. Det intensiva sätt, hvarpå man begynt utnyttja tomterna, har möjliggjort en stegring i tomtpriserna till belopp, som för våra förhållanden måste anses nog höga. Denna stegring har egt rum ej allenast inne i stadens centrum, utan ock i de aflägsnare belägna stadsdelarne i sådan grad att det numera blifvit en tvingande nödvändighet att anskaffa billigare bostadstomter.

Men det är ej nog med att billigare bostadstomter beredas. Det är derjemte nödvändigt att man för dessa tomter tillåter ett billigare byggnadssätt, än hvad byggnadsordningen för den gamla staden påbjuder. Det är nämligen klart att de, hvilka önska uppföra enklare hus, skola söka härför lämpliga tomter i förstäderna. Om man äfven här hos oss likasom annorstädes vill söka befrämja uppkomsten af en-familjs hus, så kan detta ske lämpligast genom särskilda föreskrifter i byggnadsordningen, hvarigenom för ändamålet afsedda tomter blefve bebyggda till endast en jämförelsevis mindre del af tomtarealen och husens höjd begränsad till härför afpassadt mått. Genom antydd inskränkning af byggnadsrättigheten böra tomtprisen kunna nedbringas. Att man på sådant sätt äfven underlättar uppkomsten af arbetarebostäder är påtagligt. Hithörande förhållanden komma att nödvändiggöra en särskild för denna stadsdel afsedd byggnadsordning.

Såsom helhet betraktad är området nordvest om vestra chausséen icke rätt väl egnadt för ofvan såsom eftersträfvansvärdt antydda ändamål. Terrängens till stor del oländiga och bergiga beskaffenhet kommer att kräfva stora planeringskostnader såväl för gator och torg som för bostadstomterna och i all synnerhet komma kanalisationskostnaderna att blifva mycket höga på grund af all denna terrängs beskaffenhet.

Af denna orsak har det synts oss nödigt att utsträcka bostadstomterna äfven till området norr om den s. k. fattiggårdsvägen, emedan marken der är jemnare och bebyggandet derstädes sålunda blir billigare. Emot apterandet af detta område till villatomter i större utsträckning synes oss tala markens sumpiga beskaffenhet och terrängens ringa fall mot Tölö viken, hvilken omständighet kommer att för villaegarne medföra dyrbara kanalisations- och dräneringsarbeten, synnerligen betungande i betraktande af det begränsade byggnadssättet.

Med det ofvan sagda hafva vi velat framhålla nödvändigheten af att iakttaga den strängaste sparsamhet vid denna stadsdels anläggning. Huru lockande det än vore att på en terräng, som härför eger alla betingelser och så att säga utmanar dertill, projektera en stad med praktfulla arkitektoniska anläggningar, hafva vi dock ej velat försöka sådant. Främst derföre att, såsom prisjuryn redan antydt, de viktigaste offentliga byggnader i Helsingfors redan äro i den gamla staden uppförda, dels också derföre att denna äldre del af staden väl alltid kommer att förblifva den centrala och att man derföre alt fortsättningsvis kommer att äfven i den söka plats för åtminstone en del blifvande offentliga byggnader, hvarigenom uppkomsten af sådana i de nya stadsdelarne Berghäll och Tölö med stor sannolikhet kommer att blifva sparsam.

Offentliga torg, skvärer och sådana dyrbara anläggningar, hvilka af staden måste bekostas och underhållas, hafva vi sökt begränsa till ett måttfullt antal och till former, hvilka synts oss motsvara denna stadsdels framtida betydelse i den allmänna stadskomplexen.

Att på förhand söka bestämma, hvilka slag af offentliga byggnader i den nya stadsdelen komma att uppföras, än mera hvilket utseende och planläggning de skola erhålla, synes oss vara ytterst vanskligt.

Flertalet sådana byggnader, som vi å planen särskildt utmärkt, behöfva ej håller ovilkorligen användas för offentligt ändamål, utan kunna utgöra privata bostäder, med efter den framför liggande platsens storlek och betydelse afpassade byggnadsformer.

Så vidt möjligt hafva vi sökt lämpa anläggningen af torg, gator och tomter i enlighet med terrängens beskaffenhet. För att undvika dyrbarare terrasseringsarbeten, hvilka erfarenheten visat att vi med våra begränsade ekonomiska resurser sällan förmå utföra, hafva vi, der sig göra låtit, tänkt oss de oländigaste bergslutningarne lämnade i sitt naturliga tillstånd och endast begränsade af de nödvändigaste murpartier samt prydda med planteringar i otvungen efter naturen anpassad form. Derjemte hafva vi så mycket som möjligt sökt undvika tomters och byggnaders placering i branta bergslutningar, emedan det visat sig att i den gamla staden sådana platser, t. o. m. der de varit synnerligen väl belägna, förblifvit obebyggda, såsom exempelvis tomten norr om statsarkivets byggnad.

Hufvudgatorna, hvilka naturligtvis komma att upptaga den största trafiken, egna sig ej att begränsas af bostadstomter i egentlig mening. Vid dessa gator böra byggnaderna tillåtas erhålla ungefär samma höjd som i den gamla staden, och vid dem komma sannolikt husens nedre våningar att i hufvudsak användas för handelns behof.

Invid ofvanberörda gator hafva vi gifvit tomterna sådant större djup, som för ett ändamålsenligt bebyggande af dessa erfordras. Deremot hafva vi i öfrigt och så vidt sig göra låtit sökt göra tomterna så grunda, ända ned till 25 å 30

meter, att bostadshus inne på tomterna öfverhufvudtaget måtte undvikas. Dessa gårdsbyggnader erhålla nämligen alltid otillräckligt ljus och luft.

Vi hafva tänkt oss tomterna indelade i olika kategorier och på olika sätt bebyggda sålunda att de ifrån hufvudtrafiklederna aflägsat belägna tomterna skulle bebyggas mera glest och med lägre hus, hvarigenom tomtpriset för dem blefve lägre. Gatorna utanför dylika tomter hafva vi tänkt oss makadamiserade.

Derjämte föreslå vi att en del gator, som icke hafva att upptaga den stora trafiken, göras så smala som möjligt för att minska anläggningskostnaden, men då 1856 års byggnadsstadga lägger hinder i vägen för anordnandet i ny stadsdel af smalare gator än 18 meter, hafva vi tänkt oss å sådana gator endast en 5 å 7,5 m bred körbana, begränsad af c:a 1,2 m breda gångbanor. Den återstående delen af det 18 meter breda området skulle provisoriskt förenas med de på solsidan om gatan belägna tomterna och anordnas som planterade förgårdar. Sistberörda område borde vid behof af tomtegarna utan ersättning åt staden återlemnas.

Så vidt möjligt hafva vi sträfvat att rikta gatorna i sydvest—nordost och nordvest—sydost. Fördelarne af en sådan anordning äro allmänt kända.

Då de för närvarande i trakten förefintliga planteringarne dels såsom fattiggårdsområdet icke äro tillgängliga för allmänheten, dels bestå af kyrkogårdar, hafva vi ansett nödigt att i projektet inrymma en större och några mindre trädgårdsanläggningar äfvensom alléer, å platser där grundens beskaffenhet medgifvit planteringars anordnande.

Behofvet af en promenad och körväg utmed de vackra stränderna af Edes- och Humlevikarne till Mejlans hafva vi äfven sökt tillgodose. För att möjliggöra dragandet af spårväg förbi den branta s. k. Toivola backen har en väg ned till stranden genom villan Bjälbo blifvit projekterad.

Någon anslutning af det nu ifrågakomna området till markerna norr om detsamma hafva vi ej kunnat i planen inrita, då höjdkartor öfver dessa trakter ännu ej äro upprättade.

Slutligen tillåta vi oss fästa uppmärksamheten vid att den utmed Lappviksgatan ökade trafiken, hvilken blir en ovillkorlig följd af denna nya stadsdels anläggning, enligt vårt förmenande skulle göra en utvidgning af denna gata högst önskvärd. En utvidgning af Lappviksgatan åt dess södra sida synes oss icke heller möta synnerligen svåra eller kostsamma hinder.

Helsingfors den 30:de September 1900.

Gustaf Nyström.

Herman Norrmén.

*Bilaga III.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

Då anläggandet af de nu projekterade stadsområdena invid Helsingfors är af största betydelse ej allenast för gestaltningen af hufvudstaden och för dess utveckling för flera sekler framåt, utan äfven måste anses hafva inflytande på hela den riktning stadsanläggningskonsten i Finland kommer att inslå, anhålla vi vördsammast att de nu till Stadsfullmäktige inlämnade förslagen för erhållande af det möjligaste fackkunniga bedömande underställas granskning af utlandets främsta auktoriteter på detta område.

Helsingfors den 1 Oktober 1900.

Bertel Jung.

Lars Sonck.

Valter Thomé.

Alldenstund en stadsplanskarta ensam för sig lemnar i vissa afseenden otillräckliga upplysningar angående de idéer, som ligga till grund för dess uppgörande, hafva vi tagit oss friheten supplera densamma medels några perspektiviska bilder, konstruerade i anslutning till planen, äfvensom medföljande memoranda:

Trafikleder och offentliga platser. För ernående af möjligast god förbindelse med den nuvarande staden hafva vi projekterat att Alberts- och Sandviksgatorna förlängas, den förra genombrytande kvarteret N:o 154 vid Lappviksgatan, den senare arbetarekvarteret vid Gräsviksgatan. Särskildt förtjänar Albertsgatan i detta afseende att beaktas såsom god trafikled söderut till Rödbergs- och Brunns-parksområdet.

Hufvudförbindelsen med den nuvarande staden sker naturligen dock genom Henriksgatan och Vestra Chausséen, från hvars början tvänne stora trafikådror leda in i den projekterade stadsdelen.

Den Karlsgatan benämnda förbindningsleden genomskär en del af området Alkärr, hvars totalareal emellertid, såsom af planen framgår, komme att blifva i det närmaste oförändrad.

Trafiklederna äro dragna äfven med tanke på direkt förbindelse med Sörnäs och med blifvande utvidgningar af stads- och villaområdena i norr och nordväst.

Utgående från det bekanta faktum, att den trafikerande hällre gör en omväg än han passerar en gata med stark stigning, hafva vi, så vidt möjligt, ledt

de viktigare trafikådrorna med hänsyn härtill. De komma härigenom att i verkligheten motsvara sitt ändamål bättre än om de uppritas med tanke på att på pappret smeka granskarens öga. Derjemte har gatornas anordning påverkats af önskan att skapa tilltalande gatuvyer, något som likaledes stundom kan te sig på kartan mindre tilltalande än engång i verkligheten utfördt. Slutligen betinga ekonomiska hänsyn ett sorgfälligt undvikande af större sprängnings- och fyllningsarbeten, hvaraf rätt stora eftergifter för terrängen påkallats. Af samma skäl hafva redan utförda vägar såvidt möjligt bibehållits.

Tomtgränserna mot krökta gator äro med afsigt icke dragna rätliniga, emedan den böjda begränsningslinjen lämnar möjlighet till friare arkitektoniska anordningar genom särskilda partiets utdragning ur det plana murlifvet, såsom på några ställen finnes antydt.

Gatukorsningarna hafva genomförts så, att ingenstädes flere än fyra gator utgå från samma punkt, eller m. a. o. så, att intet s. k. trafik- eller kollisionscentrum uppstår. Synnerligen viktigt hafva vi ansett det vara, att vid de öppna platserna inga trafikstockningspunkter uppkomma samt att fotgängare öfveralt lämnas tillfälle att passera platserna längs trottoar eller neutralt (af åkdonstrafiken oberördt) parti af desamma.

Öfverhufvud hafva platser och torg anordnats, der trafik- och terrängförhållanden sådant fordrat, äfvensom nedanför större höjder i afsigt att bättre framhäfva arkitekturen å dessa. Åt flertalet platser hafva vi gifvit små dimensioner och hafva dessa stälts i proportion till platsväggens höjd. Vid platsanordningen har f. ö. tanken på interiörkaraktärens framträdande varit den bestämmande.

För torghandeln hafva tre platser reserverats, nemligen Edesvikstorget, Gustaf Vasa-platsen och Kammio torget. Jemförelsevis få tomter för offentliga byggnader äro å kartan utmärkta, men upptager denna en mängd för dylika ändamål lämpliga platser, såsom invid Gustaf Vasa-platsen, Museitorget, Karlaplan m. fl. De flesta för offentliga byggnader afsedda tomter äro emellertid så förlagda, att platserna i fråga äfven innan de offentliga byggnaderna uppförts värka arkitektoniskt helt.

Inre gemensamma gårdar („ögon“) äro anordnade i större kvarter. Härigenom vinnes, att tomter som ligga vid lifligt trafikerade gator, ega en af trafiken oberörd lugn plats i sin omedelbara närhet. De vid ögat liggande tomterna förses med planterad förgård, i den mot ögat vättande delen. I den gemensamma gården anordnas dessutom planteringar och lekplan. Infarten från gata till gemensam inre gård hafva vi föreslagit så bred, att fönster mot densamma få anbringas i de på sidan stående byggnaderna. Härigenom ökas väsentligt dessa tomters värde. Såsom på några ställen i planen synes, hafva vi projekterat infarten till en del inre gårdar öfverbyggd med ett omkring 8 meter djupt parti, hvarigenom vunnas större bebyggbar yta, utom att ett sådant arrangemang vore ur arkitektonisk synpunkt synnerligen fördelaktigt, dels därigenom att gatufasa-

den sålunda hålles helare och de ifrågavarande inre gårdsmynningarnas öfverbyggnad gåfve tillfälle till en intressant arkitektonisk behandling, dels därigenom, att de inre gårdarna sålunda bättre bevarade sin interiörkarakter.

Mellan tomter, som ligga i brantare bergsluttningar, tänka vi oss anordnade minst 12 meter breda obebyggbara områden — dylika finnas äfven å planen inritade t. ex. vid Museigatan och Edesviksgatan. Härigenom blir den lägre liggende gården bättre belyst, hvarjemte man hindrar vanprydande brandgafflar att höja sig ofvan de lägre husen och sålunda kommer ifrån den högtbelägna stadsdelar så karaktäriserande brandgafvelsarkitekturen.

Enfamiljsbostäder. Tomter afsedda att bebyggas med enfamiljsbostäder hafva vi placerat något på afstånd från de stora trafiklederna, så mycket som möjligt i närheten af sjön och grupperade så att från möjligast många tomter beredes utsikt öfver sjön.

Arbetarebostäder. Kvarteren för arbetarebostäder äro projekterade vid mindre betydande gator kring artillerigården samt å Kampen invid hamnbanan.

Villaområden hafva vi projekterat dels å den af Stadsfullmäktige därför tidigare bestämda platsen, dels å Sandudd. Å det förra området har ej någon strandväg anlagts, för att därliggande villatomter måtte få eget strandområde. Deremot äro här och hvar allmänna parkanläggningar dragna ned till sjön, hvarigenom tillfälle finnes till anläggande af allmänna badhus och båtbyggor. De viktigare gatorna i villaområdena hafva vi gjort breda för att möjliggöra anläggandet af fria trädgrupper på ömse sidor om körbanan, hvilken anordning gåfve en angenämare prägel åt villastadens trafikleder.

För tomtigare i villastaden borde möjligast stor frihet lemnas att efter godtfinnande placera sin villa å tomten, blott vissa fastställda mått på den bebyggbara tomtarean och maximibygnadshöjden dervid iakttagas.

Större delen af det vackert belägna Sandudd är såsom nämndt projekterad till villaområde. Då afsikten är att flytta ryska militärens begravningsplats till Malm, komma villaborna å Sandudd på intet sätt att i framtiden störas af den till park förbytta kyrkogården, utan blir Sandudds villastad med dess härliga utsikt öfver hafvet troligen ett af hufvudstadens vackraste områden.

Hamnanläggningar. Edesviken, hvars innersta del är utfylld till salutorg, är afsedd till hamn för skärgårdsbåtar och skutor. Om sådant i en framtid mot förmodan blir nödvändigt kan hamnbanan nedsprängas invid Kyrkogårdsgatan fram till kajerna (se öfversigtskartan). Hamn för kuttrar och mindre båtar är föreslagen utanför Sandudd.

Speciella synpunkter. Såsom på öfversigtskartan visas hafva vi eventuelt tänkt oss en kanal dragen mellan Tölö- och Edesvikarna längs Edesviksgatan, sålunda att gata skulle anbringas på hvardera sidan om kanalen. En dylik kanal vore särdeles önskelig. Vid kloakernas mynning i Tölövikens bör reningsstation anläggas.

Kvarteret mellan brandtornsbacken, Musei- och Gustaf Vasagatorna kan lemnas obebygdt, eller också indelas i bostadstomter. Men föreslå vi att kvarteret anordnas så, att rundtom i en med glastak försedd centralhall (vinterträdgård) förläggas butiker m. m. (se specialplanen härför!) Dess läge i hörnet af två starkt trafikerade gator är för liknande användning särdeles lämpligt.

Från parkanläggningen, benämnd „Eden“, har utsikt beredts dels nedåt Edesviken, dels uppåt kyrkogårdsområdet. Denna plats är afsedd endast för fotgängare. Mellan parken och Gustaf Vasa-platsen projekteras byggnader, hvilka genom sin ringa höjd ej komma att bortskymma det vackra perspektivet längs linien från Edesviken mot kyrkan (se perspektivritningen!)

Slutligen må nämnas att det nuvarande området för stadens materialgård af oss planerats, emedan detta i en framtid ej kan bibehållas som sådant.

Helsingfors den 1 Oktober 1900.

Bertel Jung.

Lars Sonck.

Valter Thomé.

Sammandrag.

	Gator och allmänna platser			T o m t e r										Summa summarum m²	Kloaklängd l. m				
				Areal		för offentliga byggnader		för vanliga boplingshus		för en familjshus		för villaanläggningar				Summa m²			
	Gator, torg, m. m. m²	Planteringar m²	Summa m²	Antal tomter	Total areal m²		Antal tomter	Total areal m²		Antal tomter	Total areal m²		Antal tomter	Total areal m²					
					hörn	mellan		hörn	mellan		hörn	mellan		hörn	mellan				
Projekt Normén, Nyström.																			
a) Söderom Fattiggårdsvägen	596,821	126,726	723,547	18	—	—	114,490	290	322,564,727	6	11	17,950	16	3	84,960	782,127	1,505,674	18,850	
dessutom på utfyllning	26,951	1,360	28,311	—	—	—	1,189	—	18,723	—	—	—	—	—	—	19,912	48,223	—	
b) Norrom Fattiggårdsvägen	197,769	15,804	213,573	9	—	—	23,926	56	84	156,374	54	80	113,907	—	63,566	357,773	571,346	6,840	
dessutom på utfyllning	1,374	—	1,374	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,320	1,320	2,694	—	
Projekt Jung, Sonck, Thomé.																			
a) Söderom Fattiggårdsvägen	639,662	113,550	753,212	25	—	—	117,057	216	189	540,695	9	12	19,109	26	7	75,601	752,462	1,505,674	14,400
dessutom på utfyllning	96,791	4,448	101,239	—	—	—	1,060	—	670	—	—	—	—	—	—	1,730	102,969	—	
b) Norrom Fattiggårdsvägen	182,435	73,346	205,781	3	—	—	5,001	—	10,572	—	—	—	77	58	349,992	365,565	571,346	5,422	

A. Jämförande tabeller.

Tabell angifvande arealen af gator och kvarter m. m. enligt det af Herrar *Norrmén och Nyström* uppgjorda förslaget till stadsplan för området *Fjälldal m. fl.* (söder om vägen till fattiggården).

Gator och allmänna platser				T o m t e r															Anmärkningar
Namn eller N:o	Areal af		Kloacklängd l. m	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga boningshus			För en familjs hus			För villaanläggningar					
	Gator och öppna platser m²	Planteringer m²			Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²			
invid kv. 1	—	3,120	—	1	1	—	—	10,456	—	—	—	—	—	—	—	—			
mellan kv. 84 & 85	—	2,736	—	2	—	—	—	—	4	11	20—44	—	12,876	—	—	—			
inom kv. 76	—	3,120	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	4,595	—	—	—			
” ” 71	—	625	—	4	—	—	—	—	3	2	—	—	6,710	—	—	—			
mellan kv. 87 & 74	—	392	—	5	—	—	—	—	1	—	33	—	1,822	—	—	—			
” ” 77 & 23	—	2,688	—	6	—	—	—	—	2	—	26—38	—	1,959	—	—	—			
inom ” 72	—	560	—	7	—	—	—	—	5	1	20—38	—	4,743	—	—	—			
” ” 70	—	990	—	8	—	—	—	—	4	4	25—30	—	5,872	—	—	—			
mellan kv. 18 & 19	—	312	—	9	—	—	—	—	1	—	25	—	1,020	—	—	—			
kring ” 10	—	2,533	—	10	—	—	—	—	1	—	—	—	2,420	—	—	—			
längs gator N:o 4 & 9	—	9,633	—	11	—	—	—	—	3	2	30—45	—	5,824	—	—	—			
mellan kv. 26 & 69	—	992	—	12	—	—	—	—	1	—	30	—	1,752	—	—	—			
” ” 23 & 25	—	480	—	13	—	—	—	—	3	—	28—38	—	2,906	—	—	—			
kring ” 24	—	1,843	—	14	—	—	—	—	4	7	—	—	11,975	—	—	—			
” ” 77	—	3,376	—	15	—	—	—	—	3	6	—	—	9,490	—	—	—			
mellan ” 70 & 71	—	924	—	16	—	—	—	—	4	4	25—29	—	6,422	—	—	—			
” ” 65 & 66	—	1,941	—	18	—	—	—	—	2	2	18—35	—	3,052	—	—	—			
inom ” 27 a	—	985	—	17	1	23	704	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
mellan ” 27 a—29	—	1,122	—	19	1	—	13,287	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
omkring kv. 30	—	420	—	20	—	—	—	—	4	3	—	—	5,678	—	—	—			
invid ” 31	—	769	—	21	—	—	—	—	4	7	25—30	—	8,348	—	—	—			
mellan ” 40 & 62	—	666	—	22	—	—	—	—	3	3	23—40	—	4,746	—	—	—			
inom ” 56	—	23,500	—	23	—	—	—	—	4	3	20—28	—	4,802	—	—	—			
invid ” 39	—	1,144	—	24	1 kyrka	—	3,045	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
inom ” 45	—	286	—	25	—	—	—	—	3	1	26	—	2,120	—	—	—			
mellan ” 60 & 108	—	1,056	—	26	—	—	—	—	1	—	—	—	1,248	—	—	—			
invid ” 59	—	3,118	—	27	—	—	—	—	4	3	22—36	—	4,696	—	—	—			
Holme	—	8,484	—	27a	—	—	—	—	4	6	18—41	—	8,603	—	—	—			
kring ryska begr. pl.	—	7,905	—	28	1	—	1,152	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
på Sandudd	—	41,346	—	29	—	—	—	—	2	1	30—35	—	3,228	—	—	—			
inom kv. 28	—	1,020	—	30	—	—	—	—	1	—	34	—	4,284	—	—	—			
				31	—	—	—	—	4	6	—	—	7,686	—	—	—			
				32	—	—	—	—	2	—	27—32	—	2,565	—	—	—			
				34	—	—	—	—	2	1	28—40	—	3,948	—	—	—			
				33	—	—	—	—	4	3	23—30	—	5,935	—	—	—			
				35	—	—	—	—	4	9	30—52	—	90,492	—	—	—			

36	—	—	—	3	1 26—42	4,567													
37	—	—	—	4	2 30—40	9,240													
38	—	—	—	2	1 25—35	3,192													
39	1	—	1,892	—	—	—													
40	—	—	—	4	2 24—46	6,210													
41	—	—	—	3	1 26—36	4,561													
42	—	—	—	2	1 24—34	3,276													
43	1 artillerig.	—	21,523	—	—	—													
44	—	—	—	4	2 26—44	6,808													
45	—	—	—	1	—	805													
46	—	—	—	4	7 37—65	15,900													
47	1 sjukhus	—	12,267	—	—	—													
47a	1 ”	—	1,736	—	—	—													
47b	1 ”	—	2,812	—	—	—													
48	—	—	—	3	1 21—32	3,201													
49	—	—	—	4	4 26—38	7,932													
50	—	—	—	5	4 23—42	9,207													
51	—	—	—	4	10 36	11,724													
52	—	—	—	4	6 27—36	8,556													
53	—	—	—	5	6 17—46	12,195													
54	—	—	—	4	8 26	5,508													
55	1 fattiggård	—	37,966	—	—	—													
56	1	—	2,028	—	—	—													
57	—	—	—	4	7 27—46	10,248													
58	—	—	—	3	1 24—40	3,135													
59	—	—	—	—	—	—													
60	—	—	—	4	4 24—33	6,800													
61	—	—	—	4	9 32—38	14,319													
62	—	—	—	2	1 24—40	3,330													
63	—	—	—	4	2 26—45	8,048													
64	—	—	—	4	6 28—40	12,961													
65	—	—	—	4	3 25—49	7,140													
66	1	—	2,290	—	—	—													
67	1	—	690	—	—	—													
68	1	—	726	—	—	—													
69	—	—	—	4	4 20—50	7,408													
70	—	—	—	5	6 28	7,187													
71	—	—	—	4	4 25—32	5,498													
72	—	—	—	2	1 22—48	3,546													
73	—	—	—	1	—	1,872													
74	—	—	—	1	—	1,872													
75	—	—	—	4	4	7,012													
76	1	—	1,916	—	—	—													
77	—	—	—	3	1	3,026													
78	—	—	—	3	2 20—29	3,837													
79	—	—	—	2	—	1,782													
80	—	—	—	3	3 32—37	7,788													
81	—	—	—	3	3 30	4,575													
82	—	—	—	4	6 26—32	8,736													
83	—	—	—	4	6 24—27	6,387													
84	—	—	—	4	6 20—38	5,592													
85	—	—	—	3	5 25—45	6,833													
86	—	—	—	3	6 26—38	8,977													
Transport	—	—	—	16	—	114,490	226	231	—	442,489	—	—	—	—	1	—	—	18,029	—

Fortsättning.

Gator och allmänna platser				T o m t e r													Anmärkningar				
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga bonings-hus			För en familjs hus			För villaanläggningar							
	gator och öppna platser m²	planteringar m²			Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²					
Transport	—	—	—	—	16	—	—	114,490	226	231	—	—	442,489	—	—	—	1	—	18,029	—	
					87	—	—	—	3	9	26—40	—	—	10,585	—	—	—	—	—		
					88	—	—	—	4	7	26	—	—	8,767	—	—	—	—	—		
					89	—	—	—	4	5	22—36	—	—	6,476	—	—	—	—	—		
					90	—	—	—	3	1	25—36	—	—	3,538	—	—	—	—	—		
					91	—	—	—	4	8	26—46	—	—	11,446	—	—	—	—	—		
					92	—	—	—	4	6	22—23	—	—	5,796	—	—	—	—	—		
					93	—	—	—	4	6	23	—	—	6,440	—	—	—	—	—		
					94	—	—	—	3	7	23	—	—	7,191	—	—	—	—	—		
					95	—	—	—	4	4	23	—	—	4,002	—	—	—	—	—		
					96	—	—	—	—	—	—	3	2	30—43	—	—	9,349	—	—		
					97	—	—	—	—	—	—	3	9	22—30	—	—	8,601	—	—		
					98	—	—	—	4	2	28	—	—	4,872	—	—	—	—	—		
					99	—	—	—	4	7	30—36	—	—	12,354	—	—	—	—	—		
					100	—	—	—	4	8	28—34	—	—	11,874	—	—	—	—	—		
					101	—	—	—	3	6	25—33	—	—	7,900	—	—	—	—	—		
					102	—	—	—	4	3	23—30	—	—	5,575	—	—	—	—	—		
					103	—	—	—	3	4	23—36	—	—	6,624	—	—	—	—	—		
					104	1	—	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
					105	1	—	855	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
					106	—	—	—	2	2	35	—	—	4,350	—	—	—	—	—		
					107	—	—	—	4	2	35	—	—	6,187	—	—	—	—	—		
					108	—	—	—	3	4	—	—	—	4,342	—	—	—	—	—		
					109	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	6,372	
					110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	9,139	
					111	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7,860	
					112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7,400	
					113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8,776	
					114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5,266	
					115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1,999	
					116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10,923	
					117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4,962	
					Handels trädgård	—	—	—	—	—	—	—	—	12,642	—	—	—	—	—	Summa	
					59a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,234	Summa-	
Summa	623,772	128,086	18,850	—	18	—	—	115,679	290	322	—	—	583,450	6	11	—	17,950	16	3	84,960	1,553,897
Däraf på utfyllning	26,951	1,360	—	—	—	—	—	1,189	—	—	—	—	18,723	—	—	—	—	—	—	—	48,223
Rest.	596,821	126,726	18,850	—	—	—	—	114,490	—	—	—	—	564,727	—	—	—	17,950	—	—	84,960	1,505,674
Odispon. områden:																					
Rysk krutkällare . .	46,939																				
Rysk begravn. plats	21,161																				

Tabell angifvande arealen af gator och kvarter m. m. enligt det af Herrar *Norrmén* och *Nyström* uppgjorda förslaget till stadsplan för området Humleberg m. fl. (norrom vägen till fattiggården).

Gator och allmänna platser				T o m t o r														Anmärkningar
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m.	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga boningshus			För en familjs hus			För villaanläggningar				
	Gator och öppna platser m²	Plante- ringar m²			Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup mellan	Total areal m²		
inom kv. 141	—	2,200	—	118	—	—	—	3	5	25—29	6,754	—	—	—	—	—	—	—
invid „ 158	—	7,048	—	118a	1	—	6,555	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ 120	—	3,608	—	119	—	—	—	4	13	25—30	8,681	—	—	—	—	—	—	—
inom „ 130a	—	900	—	120	—	—	—	5	8	27—60	15,626	—	—	—	—	—	—	—
längs stranden . . .	—	1,748	—	121	—	—	—	4	5	35—42	8,239	—	—	—	—	—	—	—
mellan kv. 158—118	—	300	—	122	—	—	—	1	—	—	4,466	—	—	—	—	—	—	—
				123	—	—	—	1	—	—	2,572	—	—	—	—	—	—	—
				124	—	—	—	1	—	—	4,817	—	—	—	—	—	—	—
				125	—	—	—	1	—	—	19,758	—	—	—	—	—	—	—
				126	1	45	1,716	4	4	26—40	6,407	—	—	—	—	—	—	—
				127	1	—	1,647	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				128	1	—	6,012	3	3	24—36	4,754	—	—	—	—	—	—	—
				129	2	—	2,495	1	3	30—36	3,914	—	—	—	—	—	—	—
				130	1	—	1,748	3	5	37	6,764	—	—	—	—	—	—	—
				130a	1 kyrka	—	3,001	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				131	—	—	—	4	9	35—48	13,464	—	—	—	—	—	—	—
				132	—	—	—	4	4	43	11,745	—	—	—	—	—	—	—
				133	—	—	—	5	4	22—45	9,566	—	—	—	—	—	—	—
				134	—	—	—	4	9	34—35	12,587	—	—	—	—	—	—	—
				135	—	—	—	2	5	30—36	5,676	—	—	—	—	—	—	—
				136	—	—	—	2	5	34	3,886	—	—	—	—	—	—	—
				137	—	—	—	2	2	27	2,430	—	—	—	—	—	—	—
				138	—	—	—	2	—	28—34	1,240	—	—	—	—	—	—	—
				139	1	—	752	—	—	—	—	3 10	34	8,184	—	—	—	—
				140	—	—	—	—	—	—	—	4 8	29	7,128	—	—	—	—
				141	—	—	—	—	—	—	—	4 4	29	5,336	—	—	—	—
				142	—	—	—	—	—	—	—	4 8	29	6,438	—	—	—	—
				143	—	—	—	—	—	—	—	3 8	—	8,556	—	—	—	—
				143a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	817	—	—	—	—
				144	—	—	—	—	—	—	—	3 5	—	6,858	—	—	—	—
Transport	—	15,804	—	—	—	9	—	23,926	56	84	—	156,374	21 43	—	43,317	—	—	—

Fortsättning.

Gator och allmänna platser				T o m t e r												Anmärkingar		
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m.	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga boningshus			För en familjs hus			För villaanläggning				
	Gator och öppna platser m²	Planteringar m²			Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup		Total areal m²	
Transport	—	—	—	—	9	—	23,926	56	84	—	156,374	21	43	—	—	43,317	} oindelade Summa 574,040	
				145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	28		7,080
				145a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1,260
				146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	36—43		9,509
				147	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	36—43		4,706
				148	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	26—40		7,383
				149	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	28—42		9,174
				150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	29		6,264
				151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	10	22—48		15,929
				152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	30		4,880
				153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	24—35		4,409
				154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				158	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				154a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
				Summa	199,143	15,804	6,840	—	9	—	23,926	56	84	—	156,374	54		80
Däraf på utfyllning	1,374	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,320	2,694
Rest	197,769	15,804	6,840	—	—	—	23,926	—	—	—	156,374	—	—	—	113,907	—	63,566	571,346

 oindelade
 Summa
 Summarum

Jämförande tabeller.

Tabell angifvande arealen af gator och kvarter m. m. enligt det af Herrar *Jung, Sonck* och *Thomé* uppgjorda förslaget till stadsplan för området *Fjälldal m. fl.* (söderom vägen till Fattiggården.)

Gator och allmänna platser				T o m t e r															Anmärkingar
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m.	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga boningshus			För en familjs hus			För villaanläggningar					
	Gator och öppna platser m²	Plantor, ringar m²			Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m²	Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m²			
inom kv. 1	—	2,489	—	1	—	—	—	5	9	29—47	17,232	—	—	—	—	—	oindelad		
mellan kv. 1 & 2	—	420	—	2	—	—	—	3	3	23—40	6,850	—	—	—	—	—			
inom " 4	—	1,740	—	3	1	29	1,204	—	—	—	3,795	—	—	—	—	—			
mellan kv. 5 & 6	—	4,547	—	4	—	—	—	3	1	29—50	5,982	—	—	—	—	—			
inom " 7	—	2,196	—	5	—	—	—	2	—	36	2,808	—	—	—	—	—			
" " 8	—	880	—	6	—	—	—	2	1	40	4,120	—	—	—	—	—			
" " 10	—	264	—	6a	1	—	1,260	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
" " 48	—	1,800	—	7	—	—	—	4	4	—	13,312	—	—	—	—	—			
" " 11	—	1,155	—	8	—	—	—	3	1	31—52	4,745	—	—	—	—	—			
" " 13	—	460	—	9	—	—	—	3	3	34—44	7,644	—	—	—	—	—			
mellan " 12 & 14	—	4,436	—	10	—	—	—	3	2	30—44	5,634	—	—	—	—	—			
inom " 14	—	560	—	11	—	—	—	4	5	37—50	12,823	—	—	—	—	—			
" " 16	—	942	—	12	—	—	—	1	—	18	936	—	—	—	—	—			
mellan kv. 16 & 7	—	792	—	13	—	—	—	2	1	42—54	4,264	—	—	—	—	—			
inom " 18	—	1,387	—	14	—	—	—	4	3	—	11,718	—	—	—	—	—			
" " 24	—	890	—	15	—	—	—	3	—	26—36	3,837	—	—	—	—	—			
" " 25	—	4,204	—	16	1	—	12,059	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
invid " 26	—	490	—	17	—	—	—	5	4	25—44	12,304	—	—	—	—	—			
inom " 39	—	952	—	18	—	—	—	4	3	26—40	9,669	—	—	—	—	—			
" " 44	—	960	—	19	—	—	—	4	9	25—58	13,198	—	—	—	—	—			
" " 49	—	3,318	—	20	1 Artillerig.	—	23,030	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
" " 50	—	1,792	—	21	—	—	—	4	3	24—35	6,337	—	—	—	—	—			
" " 53	—	1,582	—	22	1 sjukhus	—	14,278	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Eden	—	9,270	—	23	—	—	—	3	4	30—50	8,112	—	—	—	—	—			
inom kv. 57	—	2,165	—	24	1	—	832	2	—	40	3,160	—	—	—	—	—			
" " 58	—	1,476	—	25	—	—	—	9	8	32—42	18,057	—	—	—	—	—			
" " 59	—	1,125	—	26	—	—	—	3	2	33—40	7,775	—	—	—	—	—			
Transport	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

Fortsättning.

Gator och allmänna platser				T o m t e r												Anmärkingar		
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m.	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga boningshus			För en familjs hus			För villaanläggningar				
	Gator och öppna platser m ²	plantor- ringar m ²			Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m ²	Antal hörn	Djup m ² mellan	Total areal m ²	Antal hörn	Djup m mellan	Total areal m ²	Antal hörn	Djup m mellan		Total areal m ²	
Transport	—	—	—	—	6	—	—	—	2	—	—	2,860	—	—	—	—	—	—
mellan kv. 61 & 62	—	4,154	—	27	—	—	—	—	2	—	—	2,860	—	—	—	—	—	—
" " 62 & 88	—	660	—	28	—	—	—	—	2	4 43—46	9,184	—	—	—	—	—	—	—
" " 63 & 64	—	2,240	—	29	—	—	—	—	2	4 28—36	4,810	—	—	—	—	—	—	—
inom " 64 . . .	—	1,348	—	30	—	—	—	—	2	4 24—38	5,002	—	—	—	—	—	—	—
omkring kv. 64 . . .	—	1,176	—	31	1	—	936	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
invid ryska krut- . . .	—	—	—	32	1	—	2,222	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
källaren	—	6,873	—	33	—	—	—	—	2	— 30—48	3,354	—	—	—	—	—	—	—
inom kv. 66	—	1,380	—	34	—	—	—	—	2	1 34—63	5,262	—	—	—	—	—	—	—
" " 67	—	1,054	—	35	—	—	—	—	3	2 26—32	4,724	—	—	—	—	—	—	—
" " 68	—	938	—	36	—	—	—	—	3	8 30—55	16,335	—	—	—	—	—	—	—
mellan kv. 68 & 66	—	1,737	—	37	1	—	1,674	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
omkring ryska be- . . .	—	—	—	38	1	—	2,730	4	6 36—54	16,967	—	—	—	—	—	—	—	—
grafningsplatsen . . .	—	12,330	—	39	1	—	2,250	1	2 29—44	4,392	—	—	—	—	—	—	—	—
invid kv. 74	—	2,126	—	40	—	—	—	—	1	—	3,972	—	—	—	—	—	—	—
" " 75	—	264	—	41	1	—	2,464	4	2 36—55	8,367	—	—	—	—	—	—	—	—
mellan kv. 74 & 76	—	1,302	—	42	—	—	—	—	4	2 26—36	7,389	—	—	—	—	—	—	—
På sandudd	—	23,084	—	43	—	—	—	—	4	— 41	5,740	—	—	—	—	—	—	—
längs Lutherska . . .	—	—	—	44	2	—	4,446	3	3 27—52	10,547	—	—	—	—	—	—	—	—
begravnings platsen .	—	5,040	—	45	—	—	—	—	2	—	3,220	—	—	—	—	—	—	—
				46	1 kyrka	—	3,540	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				47	1	—	1,360	5	1	—	7,245	—	—	—	—	—	—	—
				48	—	—	—	4	5 38—45	14,158	—	—	—	—	—	—	—	—
				49	—	—	—	3	6 27—40	8,948	—	—	—	—	—	—	—	—
				50	—	—	—	8	6 26—50	19,828	—	—	—	—	—	—	—	—
				51	—	—	—	4	3 29—38	9,114	—	—	—	—	—	—	—	—
				52	—	—	—	3	5 30—46	9,017	—	—	—	—	—	—	—	—
				53	—	—	—	7	5 26—53	16,493	—	—	—	—	—	—	—	—
				54	—	—	—	3	3 34—58	11,687	—	—	—	—	—	—	—	—
				55	—	—	—	2	1 40	4,637	—	—	—	—	—	—	—	—
				56	1	—	2,676	2	— 37—42	3,342	—	—	—	—	—	—	—	—
				57	—	—	—	8	4 30—56	18,350	—	—	—	—	—	—	—	—

	58	1	—	—	2,015	4	3	32—42	9,848										
	59	—	—	—	—	6	2	38—50	11,493										
	60	1	Fattiggård	—	29,276	—	—	—	—										
	61	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	24—50	8,148						
	62	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	26—45	6,930						
	63	—	—	—	—	3	1	28—42	4,164										
	64	—	—	—	—	3	1	26—40	4,995	3	2	23—37	4,031						
	65	1	—	—	2,590	4	1	29—41	5,358										
	66	—	—	—	—	5	2	25—48	13,459										
	67	1	—	—	924	3	4	31—60	9,968										
	68	—	—	—	—	4	4	28—44	11,612										
	68a	1	—	—	1,232	—	—	—	—										
	69	—	—	—	—	3	5	29—55	10,342										
	70	—	—	—	—	4	6	27	10,017										
	71	—	—	—	—	3	4	27—45	7,492										
	72	—	—	—	—	4	6	29	11,020										
	73	—	—	—	—	4	7	29—31	11,744										
	74	1	—	—	1,404	—	—	—	—							2	—	—	2,439
	75	—	—	—	—	—	—	—	—							2	—	—	4,331
	76	—	—	—	—	—	—	—	—							4	5	—	16,522
	77	—	—	—	—	—	—	—	—							1	—	—	1,947
	78	—	—	—	—	—	—	—	—							2	1	—	5,388
	79	—	—	—	—	—	—	—	—							1	—	—	1,071
	80	—	—	—	—	—	—	—	—							2	—	—	6,300
	81	—	—	—	—	—	—	—	—							3	—	—	8,399
	82	—	—	—	—	—	—	—	—							1	—	—	7,376
	83	—	—	—	—	—	—	—	—							4	1	—	13,371
	84	—	—	—	—	—	—	—	—							2	—	—	4,096
	85	—	—	—	—	—	—	—	—							2	—	—	4,361
	86	1	—	—	1,792	—	—	—	—							—	—	—	—
	87	1	—	—	1,932	—	—	—	—							—	—	—	—
Summa	736,453	117,998	14,400	—	25	—	—	—	541,365	9	12	—	19,109	26	7	—	75,601	—	1,608,643
Däraf på utfyllning	96,791	4,448	—	—	—	—	—	—	670	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102,969
Rest	639,662	113,550	14,400	—	—	—	—	—	540,695	—	—	—	19,109	—	—	—	75,601	—	1,505,674
Odisponerade områden:																			
Rysk krutkällare . .	46,939																		
„ begrafn. plats.	21,161																		

Tabell angifvande arealen af gator och kvarter m. m. enligt det af Herrar *Jung, Sonck* och *Thomé* uppgjorda förslaget till stadsplan för området *Humleberg m. fl.* (norrom vägen till Fattiggården).

Gator och allmänna platser				T o m t e r												Anmärkingar		
Namn eller N:o	Areal af		Kloaklängd l. m.	I kvarter N:o	För offentliga byggnader			För vanliga bopningshus			För en familjs hus			För villaanläggningar				
	Gator och öppna platser m²	Plante-ringar m²			Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup	Total areal m²	Antal hörn	Djup		Total areal m²	
invid kv. 88.	—	7,812	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	18,241	
mellan kv. 88 & 93	—	7,978	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	8,531	
inom " 90.	—	442	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	9,387	
" " 91.	—	414	—	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	11,551	
" " 94.	—	693	—	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	9,159	
invid " 95.	—	7,580	—	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	21,219	
inom " 97.	—	3,635	—	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5,126	
" " 98.	—	1,000	—	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	11,532	
" mellan " 100 & 107	—	21,670	—	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4,290	
invid " 104.	—	1,650	—	97	1	—	1,150	—	—	—	—	—	—	—	4	—	10,180	
inom " 103.	—	6,532	—	98	1	—	1,601	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4,148	
" mellan " 101 & 111	—	3,528	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2,242	
inom " 114.	—	500	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3,416	
invid " 90 & 91	—	9,912	—	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3,655	
				102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	12,805	
				103	1	—	2,250	—	—	—	—	—	—	—	3	2	10,915	
				104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	11,927	
				105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	17,070	
				106	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	23,028	
				107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	7,417	
				108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	5,351	
				109	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	17,415	
				110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	37,686	
				111	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	14,043	
				112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	37,633	
				113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	9	27,737	
				114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4,288	
				115—118*	—	—	—	—	—	10,572	—	—	—	—	—	—	Summa Summa- rum	
Summa	132,435	73,346	5,422	—	3	—	5,001	—	—	10,572	—	—	—	—	77	58	349,992	571,346

*) Delar af kvarteren belägna österom V. Chausséen.

Projekt Norrmén, Nyström.

Planeringskostnader.

Området söder om Fattiggårdsvägen.

596,821 m ² gata & torg att planera	å	10: —	5,968,210: —
126,726 „ plantering	„	5: —	633,630: —
18,850 l. m. kloak	„	40: —	754,000: —
			Fmk 7,355,840: —

Tomtlösen.

Området söder om Fattiggårdsvägen,

a) 114,490 m ² för offentliga byggnader	å	10: —	1,144,900: —
564,727 „ „ vanliga böningshus	„	10: —	5,647,270: —
17,950 „ „ en familjs hus	„	8: —	143,600: —
84,960 „ „ villa anläggningar	„	5: —	424,800: —
			Fmk 7,360,570: —

Behållning Fmk 4,730: —

b) 114,490 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	1,373,880: —
564,727 „ „ vanliga böningshus	„	12: —	6,776,724: —
17,950 „ „ en familjs hus	„	8: —	143,600: —
84,960 „ „ villa anläggningar	„	5: —	424,800: —
			Fmk 8,719,004: —

Behållning Fmk 1,363,164: —

Planeringskostnader.

Området norr om Fattiggårdsvägen.

197,769 m ² gata & torg att planera	å	6: —	1,186,614: —
15,804 „ plantering	„	5: —	79,020: —
6,840 l. m. kloak	„	40: —	273,600: —
			Fmk 1,539,234: —

Tomtlösen.

Området norr om Fattiggårdsvägen.

23,926 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	287,112: —
156,374 „ „ vanliga böningshus	„	12: —	1,876,488: —
113,907 „ „ en familjs hus	„	8: —	911,256: —
63,566 „ „ villa anläggningar	„	5: —	317,830: —
			Fmk 3,392,686: —

Behållning Fmk 1,853,452: —

Summa behållning resp. Fmk 1,858,182: — och Fmk 3,216,616: —.

Projekt Jung, Sonck, Thomé.

Planeringskostnader.

Området söder om Fattiggårdsvägen.

639,662 m ² gata & torg att planera	å	10: —	6,396,620: —
113,550 „ plantering	„	5: —	567,750: —
14,400 l. m. kloak	„	40: —	576,000: —
			<hr/>
			Fmk 7,540,370: —

Tomtlösen.

Området söder om Fattiggårdsvägen.

a) 117,057 m ² för offentliga byggnader	å	10: —	1,170,570: —
540,695 „ „ vanliga boningshus	„	10: —	5,406,950: —
19,109 „ „ en familjs hus	„	8: —	152,872: —
75,601 „ „ villa anläggningar	„	5: —	378,005: —
			<hr/>
			Fmk 7,108,397: —

Brist Fmk 431,973: —

b) 117,057 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	1,404,684: —
540,695 „ „ vanliga boningshus	„	12: —	6,488,340: —
19,109 „ „ en familjs hus	„	8: —	152,872: —
75,601 „ „ villa anläggningar	„	5: —	378,005: —
			<hr/>
			Fmk 8,423,901: —

Behållning Fmk 883,531: —

Planeringskostnader.

Området norr om Fattiggårdsvägen.

132,435 m ² gata & torg att planera	å	6: —	794,610: —
73,346 „ plantering	„	5: —	366,730: —
5,422 l. m. kloak	„	40: —	216,880: —
			<hr/>
			Fmk 1,378,220: —

Tomtlösen.

Området norr om Fattiggårdsvägen.

5,001 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	60,012: —
10,572 „ „ vanliga boningshus	„	12: —	126,864: —
349,992 „ „ villa anläggningar	„	5: —	1,749,960: —
			<hr/>
			Fmk 1,936,836: —

Behållning Fmk 558,616: —

Summa behållning resp. Fmk 126,643: — och 1,442,147: —.

Bilaga VI.

~~*Bilaga V.*~~

~~*Bilaga 2.*~~

Öfversättning.

Helsingfors den 28 april 1901.

Helsingfors stads utvidgning i nordvestlig riktning.

Härhos en öfversiktsplan på kalkerpapper.

Öfver stadens utvidgning i nordvestlig riktning, d. v. s. öfver bebyggandet af området emellan Tölövikén och Edesvikén, föreligga två utkast, af hvilka det ena är utarbetadt af hrr professor Nyström och f. d. stadsingeniören Norrmén samt det andra af arkitekterna Jung, Sonck och Thomé. Undertecknade hafva blifvit tillkallade för att afgifva utlåtande om dessa utkast samt för att föreslå sådana ändringar och synpunkter, hvilka vid det slutliga fastställandet af planen äro att beaktas.

Efter det herr senator Mechelin vid utskottets sammanträde den 24 dennes meddelat den förre af oss undertecknade utskottets önskningsmål samt undertecknade sedermera, delvis under ledning af stadsingeniören Idström, upprepade gånger tagit området i skärskådande, underkastade vi båda utkastén en noggrann pröfning och framhöllo vi våra åsigter vid ett annat utskottssammanträde, som hölls den 27 dennes; vid sistnämnda sammanträde närvaro utom ordföranden, herr senator Mechelin, hrr doktor Holmberg, rådman Heimbürger och stadsingeniören Idström. I det följande skola de muntliga yttrandena i korthet upprepas skriftligen.

A. Trafikgator:

Hufvudtrafikgatan emellan staden och det till utvidgning af densamma afsedda området är och förblir *Vestra chaussén*; från densamma måste därför beqväma kommunikationsleder anordnas in i det för utvidgningen afsedda området.

Såsom sådana böra följande i båda utkastén upptagna gator nämnas:

1. Gatan 7 (Arkadiagatan). I Nyströms utkast afskär gatan 7 en för liten kvarterindelning vid hamnbanan; förlängningen af gatan leder på ett icke ändamålsenligt sätt öfver krönet af en klipphöjd.

2. Gatan 9 (Museigatan). I Nyströms utkast är förgreningen af denna gata från *Vestra chaussén* icke beqväm.

3. Gatan 3 (Edesviksgatan). I Nyströms utkast är den här befintliga gamla vägen öfvergifven och kommunikationen med Edesviken därför mindre lyckad.

4. Djurgårdsallén är i Jungs utkast förvandlad till en genomgående kommunikationsled emellan nordöstra stadsdelen Berghäll och stranden af det nordvestliga stadsområdet.

I Nyströms utkast saknas denna kommunikationsled.

5. Diagonalgatan 13 (Fölisgatan). I Jungs utkast afskrärs denna gata vid Vestra chaussén ett kvarter af otillräckligt djup; den borde därför hellre förskjutas åt norr, sålunda att den vid Kammiogatans och Vestra chausséns korsningspunkt utgrenar sig från den senare. Till detta utlåtande bifogas en öfversiktsplan på kalkerpapper, å hvilken plan den projekterade förflyttningen betecknas med I.

Till *en andra* hufvudtrafikgata från den nuvarande staden till den nya stadsdelen kommer i framtiden *Fredriksgatan* att utveckla sig. Den raka förlängningen af densamma stöter på Fjelldal-höjden och är därför för den genomgående trafiken utan betydelse. Derför är det viktigt att åt vester och öster från Fredriksgatan afgrena gator, som leda in i det nya området. Detta har skett i båda utkast, dock mera afgjort i Jungs utkast än i Nyströms. Fredrik-Albertsgatan leder förmedels en bro öfver hamnbanan till Gustaf Wasagatan; Fjelldalsgatan genomskär byggnadsterrängen intill Djurgårdsallén, men eger dock icke så stor betydelse för trafiken att för längdprofilens förbättrande en bro öfver Museigatan vore påkallad.

Den i Jungs utkast föreslagna *genombrytningen af Albertsgatan* blefve dyr och kan undvaras. Mindre dyr och för framtiden af större betydelse är den äfvenledes af Jung föreslagna *genombrytningen af Sandviksgatan*. Visserligen fordras för utnyttjandet af denna genombrytning att af hamnbanan öfverbygges en sträcka af ungefär 90 m i närheten af Lappviksgatan; i framtiden kan denna öfverbyggnad knapt undvaras för att bättre sammanbinda Sandvikstorget med det nya byggnadsområdet.

Såsom *tredje* hufvudkommunikationsled emellan staden och den nya stadsdelen har i båda utkast på enahanda sätt *Kyrkgårdsgatan* användts.

Öfriga trafikgator äro:

a) Hamnbanans sidogator, hvilka i Nyströms utkast äro utförda åt hvardera hållet, men i Jungs utkast endast delvis. Vi anbefalla anläggandet af två sidogator från Malmgatan till Vestra chaussén med broar öfver banans skärning vid Malmgatan, öfver Fredrik-Albertsgatan, Fredriksgatan och Arkadiagatan. Utförandet af den norra sidogatan erfordrar, för att en tillräcklig storlek å kvarteren må ernås, en obetydlig förskjutning af Arkadiagatan å Jungs utkast; jemför punkt II å vår öfversiktsskizz.

b) I båda utkast föra från Kyrkgårdsgatans förlängning till stranden flera gator, som äro anordnade på ett otillfredsställande sätt. I Nyströms utkast leder förlängningen af gatan 7, såsom redan blifvit anfördt, öfver bergshöjden;

gatan 32 skär en annan bergshöjd i en djup skärning. I Jungs utkast leder förlängningen af Arkadiagatan visserligen genom dalen, men leder icke till Edesvikstorget; Fredriksgatan skär (såsom hos Nyström) den andra klipphöjden, och föres här derjämte Sandviksgatan genom en bro öfver förstnämnda gata. Till undvikandet af dessa missförhållanden föreslå vi här en förändrad anordning af gatunätet, t. ex. såsom vid punkt III å vår öfversiktsskizz.

c) Gustaf Wasagatan utgör i projektet Jung en förlängning af Sandviks- och Fredriksgatorna. I projektet Nyström saknas denna linie.

d) Diagonalgatan 8 i projektet Nyström motsvarar närmelsevis gatan Kungsvägen i projektet Jung. För att icke genomskära sjukhusområdet vid Djurgårdsallén, vore det skäl att draga Kungsvägen så, som vi skizzerat det vid punkt IV i vår öfversiktsplan.

Äfven i projektet Nyström borde här företagas en ändring.

e) Norra delen af gatan I i projektet Nyström motsvarar närmelsevis Humlebärgsgatan i projektet Jung.

B. Offentliga platser.

De offentliga platserna äro i hvardera projekten i allmänhet förträffligt utarbetade. I *projektet Nyström* äro platserna a och b vid gatan I utmärkt anordnade, platsen c däremot vid samma gata väcker farhågan, att en så kostsam arkitektonisk gestaltning af privatbyggnader på så stort afstånd från stadens centrum icke kan väntas. Kyrkotorget d på Fjälldalshöjden är framstående vackert uttänkt, men tomterna äro delvis alltför små för ekonomiskt bebyggande. Platsen e är icke tillräckligt sluten; f är väl anordnad, men tomterna för små; g och h äro väl anordnade; i likaledes, men detta salutorgs arkitektoniska utstyrsel torde äfven här på så stort afstånd från staden vara öfverdrifven. Detsamma gäller äfven med afseende å gatukorsningen k, medan kyrkotorget l är utomordentligt vackert och ändamålsenligt.

I *projektet Jung* måste Karlsplanen utvidgas åt vester för att leda trafiken från Karlsgatan till Gustaf Wasagatan; på dess norra sida kan platsen i fråga något minskas (jämför skizzeringen V på vår öfversiktsplan). *Gustaf Wasaplatsen* lemnar intet öfrigt att önska. Den mycket vackra *Kyrkbacken* torde enligt vår skizz VI så inskränkas, att den kunde kringbyggas med själfständiga enfamiljshus; kontrasten mellan små, platsen omgifvande hus och den högtbelägna kyrkan skulle här vara af synnerligen vacker värkan. *Tornbacken* borde, enligt vår skizz VII, ändras så, att åkdonstrafiken och det själfständiga kringbyggandet underlättas. Äfven platsen vid *Kapellkyrkan* borde inskränkas så, att den vid sin södra sida kan kringbyggas med enfamiljshus; kyrkan borde vara mindre och placeras mera åt norr (jämf. skizz VIII). *Museiplatsen* borde minskas, enligt skizz IX; likaså platsen vid Djurgårdsallén vid X. Det med namnet *Kammiotorget* betecknade salutorget hafva vi iföljd af den tidigare påpekade ändringen af Kungsvägen förlagt till Fjälldalsgatans korsning med Djurgårdsallén, se skizz XI.

C. Offentliga planteringar.

I anseende till den förefintliga trädgårdsanläggningen mellan Vestra allén och Tölöviken afvensom den planerade stora parken i Djurgården, samt i betraktande af villaqvarteren, hvarom senare skall talas, är det icke nödigt att å utvidgningsområdet anordna en större offentlig plantering. En mindre dylik förslår, sådan den finnes anordnad i projektet Nyström på bägge sidor af gatan 3 och i projektet Jung vid Gustaf Wasagatan (kallad Eden). Det är emellertid icke önskvärdt, att den Nyströmska trädgårdsanläggningen genomkorsas af nämnda gata, och den Jung'ska trädgården är mera en prydnadsplats än en park. Vi föreslå i stället den lilla af gator omgifna parkanläggningen vid XII med utsikt åt Fjellldalskyrkan.

De af Nyström och Jung föreslagna offentliga planteringarna i det inre af halfön Sandudd anse vi kunna undvaras; denna halfö borde användas till villastad och förskönas genom en strandpromenad, jämf. skizz XIII.

Äfven den stora sport- och lekplanen i det norra villaqvarteret (proj. Jung) kan undvaras; här förorda vi, att den af Jung föreslagna promenadanläggningen mellan tvenne gator förlänges från Kammiogatan till vägaskillnaden vid Bjälbovägen med en utvidgning på höjden af Hagavägen (jämf. skizz XIV).

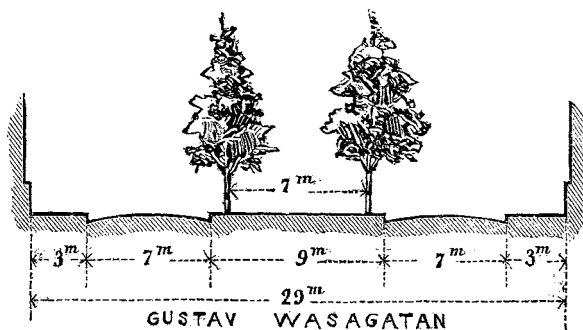
Vi föreslå slutligen, utom den tidigare omnämnda Strandpromenaden på halfön Sandudd (skizz XIII), en annan, med planteringar försedd strandväg på östra sidan af Edesviken från Edesviksgatan till Bråvallavägen (jämf. skizz XV).

D. Gatubredderna.

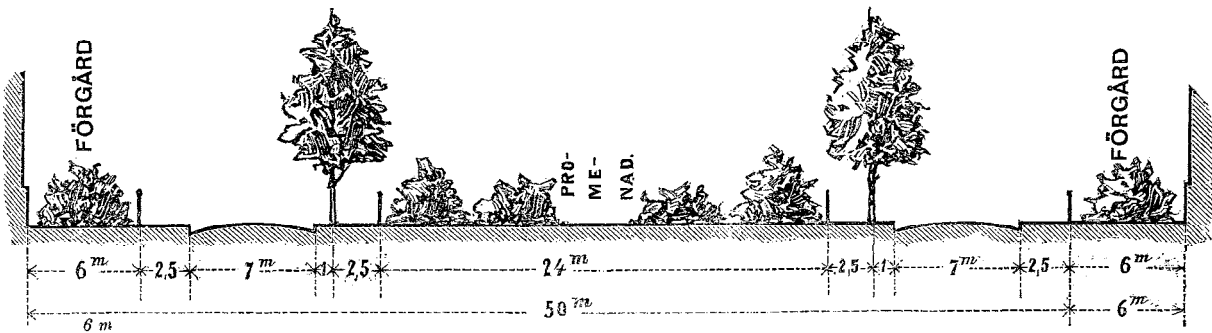
I projektet Nyström förekomma gatubredder af 30 m, 26 m, 24 m, 20 m och 18 m. Det Jung'ska projektet företer gatubredder af 66 m, 40 m, 30 m, 28 m o. s. v. till 18 m. Den öfverdrifna bredden af 66 m är onödigtvis föreslagen för den af två, på olika höjd liggande gator bestående Vestra Chaussén söder om Museiplatsen. Genom minskning af flere gators bredd kan man öka tomtområdet och sålunda göra hela planen mera fördelaktig från ekonomisk synpunkt. Vi föreslå:

Vestra Chaussén 30 m med träplanteringar på ömse sidor om gatan norr-om museet;

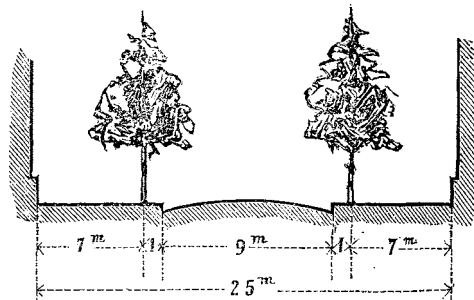
Gustaf-Wasagatan 29 m med en midtelallé till Kammiogatan;

Gustaf-Wasapromenaden 50 m med plantering i midten, se skizzen nedan;

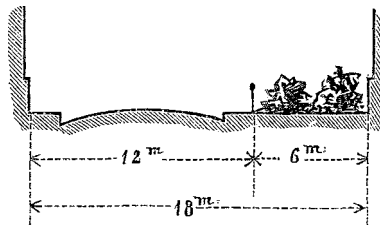
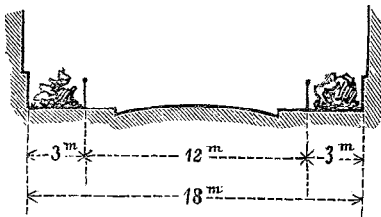

Munknäsgratan 24 eller 25 m med träplanteringar å trottoarerna;

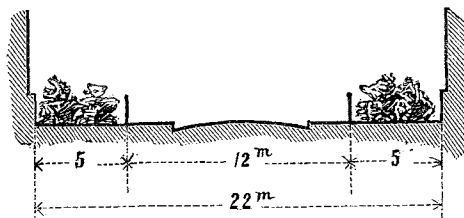
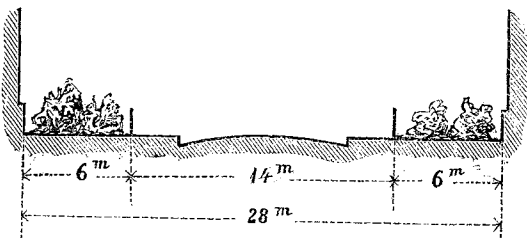

Djurgårdsallén dels med sidorader af 25 m, dels med midtelrader af 29 m bredd.

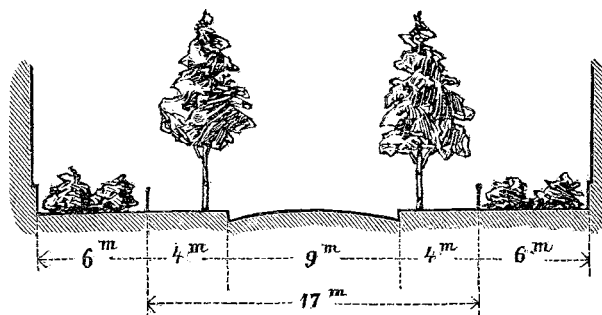
Alla öfriga gator vid *slutet byggnadssätt* 18 m, dock vid ringa trafik delvis försedda med förgårdar, så att trafikbredden sjunker till 12 m.

Vid *öppet byggnadssätt* och större trafik 14 m gatubredd och två gånger 6 m förgård, vid ringa trafik 10 m gatubredd och två gånger 5 m förgård, följaktligen mellan husen från 28 m till 20 m.

Endast *Fölisgatan* bör i villaqvarteret hafva en trafikabel bredd af 17 m, för att den skall kunna planteras med 2 rader trån, som nedanstående figur utvisar.

Gatornas *längdprofiler* äro i båda projekten väl utarbetade, men kunna ännu förbättras på några ställen.

E. Byggnadsqvarter och byggnadsordning.

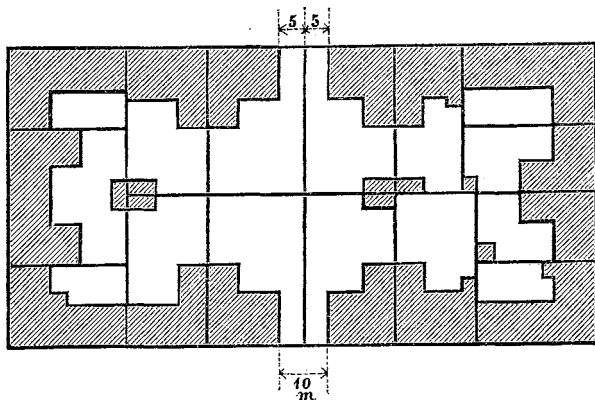
Frånsedt särskilda byggnader, t. ex. ofvannämnda sjukhus, föreslå vi följande normala dimensioner för byggnadsqvarter:

För hyreskaserner och enfamiljshus	50 m à 70 m,
För arbetarebostäder	42 m à 46 m.

För villor 60 m à 100 m d. v. s. hvarje villatomt 30 à 50 m, hvarje arbetarebostadstomt 21 à 23 m, hvarje annan tomt 25 à 35 m djup.

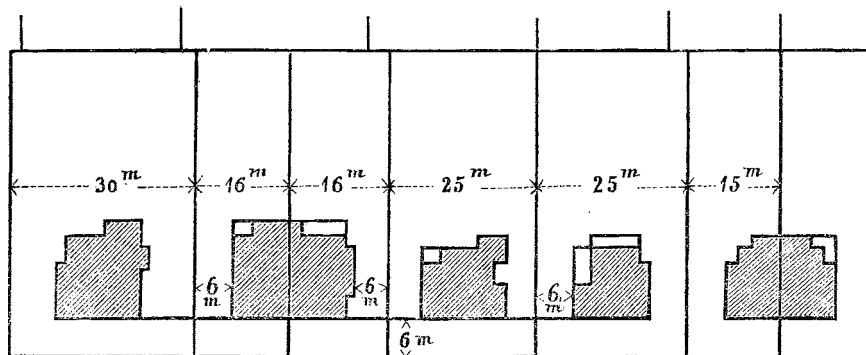
Dock skall det icke vara tillåtet att bebygga tomterna till hela deras djup, utan tomter för hyreskaserner och enfamiljshus blott till 25 m vid hufvudgatan och blott till 20 m vid alla bostadsgator. Att kringbygga gårdar å alla fyra sidor borde förbjudas. Envåningsuthus (vedlider m. m.) skola dock tillåtas vid tomternas bakre gräns.

Vid slutet byggnadssätt borde vid hvarje längdsida af byggnadsqvarteren lämnas en lucka för att qvarterets obebyggda inre må stå i fri kommunikation med den yttre luften. Detta uppnås sålunda, att tvenne till hvarandra gränsande tomter icke bebyggas tätt intill sidogränsen, utan att en fri yta af två gånger 5 m, altså inalles 10 m bredd, öppenlämnas, jämf. följande skizz.

Vid slutet byggnadssätt borde ofvanom parterrvåningen icke få byggas mera än *två* våningar, vid öppet byggnadssätt (villabyggnader) endast *en* våning (ofvanom parterrvåningen). I bägge fallen är utbyggandet af vindsvåningen tillåtet.

Det vore icke lämpligt, att från början definitivt indela byggnadsqvarteren i tomter, utan vore det ändamålsenligare att öfverlämna detta åt det framtida behöfvat; tomternas bredd för enfamiljshus må därvid utgöra 10 å 13 ^m, villatomternas bredd däremot 14 å 30 ^m. På de sistnämnda borde husen stå minst på 6 ^m afstånd från sidogränsen samt lämnas rum för förgårdar med 5 å 10 ^m djup; om byggherrarna så önska, kunna två villor byggas tätt intill hvarandra.

Träbyggnader skola tillåtas öfveralt i villaqvarteren, vid enfamiljshus beträffande den öfre våningen. Gränsa tvenne träbyggnader eller fackverksbyggnader tätt intill hvarandra, så böra de åtskiljas genom en massiv brandmur.

Till hvarandra gränsande arbetarebostäder böra vara massiva utan flygelbyggnader samt bebyggas högst 12 ^m djupt; äfven här äro små uthus vid tomtens bakre gräns tillåtna.

F. Arbetarebostäder, enfamiljshus, villor, fabriker.

Såsom område för arbetarebostäder äro tomterna vid hamnbanan samt bakom artillerikasernen synnerligen lämpliga, jämför öfversiktsplanen XVI och XVII.

För befordrande af *enfamiljshus* föreslå vi att ett försök göres med motsvarande små tomter:

- a) vid de bägge ofvannämnda kyrkoplatserna,
- b) vid östra sidan af Vestra chaussén norr om Djurgårdsallén,
- c) i kvarteren vester om Munksnäsgatan med undantag af tomterna mot Munksnäsgatan, vid Kyrkogårdsgatan och vid Edesviksplatsen.

För *villor* borde reserveras:

- a) halfön Sandudd, jämf. skizzen XIII,
- b) tomterna vid den föreslagna Djurgårdsparken bakom enfamiljshusen vid Vestra chaussén, jämf. skizzen XVIII. Att bebygga dessa kvarter vid Vestra chaussén med hyreskaserner är icke ändamålsenligt, emedan därigenom villorna skulle omöjliggöras. Kvarterens djup skulle utgöra omkring 70 m. Mellan enfamiljshusen borde lämnas på några ställen öppningar för fri utsikt från chaussén till parken.

- c) alla tomter norr om Kammiogatan.

För *fabrikstomter* finnes i den nya stadsdelen intet lämpligt område; de bägge fabrikerna å Sandudd äfvensom slaktinrättningen måste i en framtid undanskaffas. Större hamn- och kajbyggnader anse vi här icke påkallade; i detta afseende är en kajanläggning i Edesvikens innersta del, på sätt Nyström föreslagit, tillfylles, dock borde viken icke utfyllas i det omfång, som där förordas.

G. „Ögon“ och bostadsgator i det Jung'ska projektet.

„Ögonen“ i de Jung'ska kvarteren hafva till ändamål att förse deras inre med ljus och luft. Vi kunna emellertid icke anse dem vara ändamålsenliga i den form de föreslagits, emedan därigenom staden onödigtvis går miste om betydliga områden, och emedan de föreslagna planteringarna icke komma att trifvas mellan de höga husen, i följd hvaraf de smala luckorna komma att vara osköna; zigzag-formen hos flere af dessa ögon är ej häller lämplig med afseende å den allmänna säkerheten. Derför föreslå vi att ersätta dessa „ögon“ genom små gator, hvarigenom de stora kvarteren skulle sönderdelas i mindre sådana; dessa sistnämnda fördes genom de af oss i afdelningen E föreslagna åtgärder äfven i det inre tillräckligt med ljus och luft. I vår öfversiktsskizz äro de i stället för „ögon“ föreslagna gatorna utmärkta med siffrorna XIX till XXV.

Projektet „Jung—Sonck—Thomé“ är öfverlägset det Nyströmska projektet med afseende å trafiklinierna. Företagas de af oss föreslagna ändringarna, så kommer det Jung'ska projektet äfven i ekonomiskt afseende att vara jämbördigt med det Nyströmska. I arkitektoniskt afseende står det Nyströmska projektet något

högre än det Jung—Sonck—Thomé'ska, men det kan icke så lätt omgestaltas med afseende å gator och byggnadsqvarter som det Jung'ska projektet. Därföre föreslå vi att detta sistnämnda i den af oss skizzerade formen lägges till grund för den definitiva planen. Vi äro af den åsikten, att Helsingfors därigenom skall komma i besittning af en stadsplan, som anstår Finlands såväl i praktiskt som konstnärligt afseende på ett så glädjande sätt framåtsträfvande hufvudstad.

H. Slutpåstående.

Till slut uttala vi vår uppriktiga glädje däröfver, att båda af oss kriticerade projekten stå på en konstnärligt så hög standpunkt; de vittna om den stora skicklighet och djupa sakkännedom, med hvilka författarena studerat och beherska frågorna rörande byggandet af moderna städer. Vi hoppas, att äfven den definitiva planen skall utarbetas med samma insikt och skicklighet samt att därvid våra antydningar efter möjlighet skola beaktas. Vi önska framhålla, att våra för hand gjorda ritningar på öfversiktsplanen blott äro hastigt gjorda utkast, hvilkas öfverförande på den definitiva planen tarfvar upprepad pröfning och allvarlig uppmärksamhet.

J. Stübben.

P. Hallman.

Med reservation rörande de arkitektoniska anordningarna. *)

*) Denna reservation torde så tydas att undertecknad Hallman icke funnit det Jung, Sonck, Thomé'ska förslaget i arkitektoniskt afseende underlägset det Nyström-Norrménska.

Sammandrag: Utskottets plan.

	Gator och allmänna platser	T o m t e r														Summa summarum m²	Kloaklängd l. m.									
		Areal	för offentliga byggnader						för vanliga boplingshus				för villaanläggningar		Summa m²											
			Gator, torg m. m. m²	Planteringar m²	Summa m²	Antal tomter	Total areal m²	Antal tomter	Total areal m²	Antal tomter	Total areal m²	Antal tomter	Total areal m²	Antal tomter				Total areal m²								
																			mellan	hörn	mellan	hörn	mellan	hörn	mellan	hörn
a) Söderom Fattiggårdsvägen	516,596	70,506	587,102	13	—	207,775	218,314	590,092	—	—	—	35	36	120,705	918,572	1,505,674	17,290									
		16,050	—	16,050	3	—	18,030	—	—	—	—	—	—	—	—	18,030	34,080	—								
b) Norrom Fattiggårdsvägen	212,406	3,942	216,348	2	—	4,459	51	80,163,737	17	66	41,339	40	60	145,468	354,998	571,346	7,435	—								
	700	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700	—								
c) Öster om V. Chaussée*)	14,396	—	14,396	—	—	—	11	10	15,824	—	—	—	11	16	27,178	43,002	57,398	820								

*) Å planerna N. N. och S. J. T. icke upptagen yta.

Utskottets förslag.**Planeringskostnader.***Området söder om Fattiggårdsvägen.*

516,596 m ² gata & torg att planera	å	10: —	5,165,960: —
70,506 „ plantering	„	5: —	352,530: —
17,290 l. m. kloak	„	40: —	691,600: —
			<hr/>
			Fmk 6,210,090: —

Tomtlösen.*Området söderom Fattiggårdsvägen.*

a) 207,775 m ² för offentliga byggnader	å	10: —	2,077,750: —
590,092 „ „ vanliga boningshus	„	10: —	5,900,920: —
120,705 „ „ villa anläggningar	„	5: —	603,525: —
			<hr/>
			Fmk 8,582,195: —

Behållning Fmk 2,372,105: —

b) 207,775 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	2,493,300: —
590,092 „ „ vanliga boningshus	„	12: —	7,081,104: —
120,705 „ „ villa anläggningar	„	5: —	603,525: —
			<hr/>
			Fmk 10,177,929: —

Behållning Fmk 3,967,839: —

Planeringskostnader.*Området norr om Fattiggården.*

212,406 m ² gata & torg att planera	å	6: —	1,274,436: —
3,942 „ plantering	„	5: —	19,710: —
7,435 l. m. kloak	„	40: —	297,400: —
			<hr/>
			Fmk 1,591,546: —

Tomtlösen.*Området norr om Fattiggårdsvägen.*

4,459 m ² för offentliga byggnader	å	12: —	53,508: —
163,737 „ „ vanliga boningshus	„	12: —	1,964,844: —
41,339 „ „ en familjs hus	„	8: —	330,712: —
145,463 „ „ villa anläggningar	„	5: —	727,315: —
			<hr/>
			Fmk 3,076,379: —

Behållning Fmk 1,484,833: —

Planeringskostnader.*Området öster om V. Chausséen*).*

14,396 m ² gata & torg att planera	å	6: —	86,376: —
820 l. m. kloak	„	40: —	32,800: —
			<hr/>
			Fmk 119,176: —

Tomtlösen.*Området öster om V. Chausséen*).*

15,824 m ² för vanliga boningshus	å	12: —	189,888: —
27,178 „ „ villa anläggningar	„	5: —	135,890: —
			<hr/>
			Fmk 325,778: —

Behållning Fmk 206,602: —

Summa behållning resp. Fmk 4,063,540: — och Fmk 5,659,274: —.

*) Å planerna N. N. och S. J. T. icke upptagen yta.

Betänkande i frågan om upptagande af ett nytt obligationslån.

Vid sammanträde den 25 mars innevarande år beslöto Stadsfullmäktige att, enär penningemarknaden numera syntes erbjuda möjlighet att på antagliga villkor uppnegociera lån för staden på längre återbetalningstid än två år och åtskilliga anslag af enahanda medel redan af Stadsfullmäktige anvisats och i den närmaste framtiden antagligen ytterligare komme att anvisas, tillsätta en kommission med uppdrag att till Fullmäktige inkomma med förslag till upptagande af ett nytt obligationslån för stadens räkning, hvarjämte till medlemmar i denna kommission utsågos undertecknade.

Sedermera hafva Stadsfullmäktige vid den 8 april detta år företagen behandling af utskottsbetänkandet i fråga om billiga och ändamålsenliga arbetarebostäder (tryckta handlingar N:o 6) beslutit anmoda kommissionen att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i anledning af den å sid. 11 i sagda betänkande under § mom. 1—3 antydda utvägarna för en kommun att på direkt sätt befordra tillkomsten af dylika arbetarebostäder.

Till fullgörande af detta sitt uppdrag får kommissionen vördsamt afgifva följande betänkande.

Vid kalkyl af det belopp, som nu kunde komma i fråga att upplåna på lång återbetalningstid, har kommissionen främst att utreda hvilka anslag som redan fastställts att utgå ur lånemedel. I sådant afseende har kommissionen uppställt närslutna tablå (Bilaga 1), hvilken utvisar, att summan af de under åren 1897—1901 på lånemedel anvisade beloppen afsedda att täckas medels obligationslånen af år 1898 och 1900 öfverstiger de sistnämndes sammanlagda belopp.

De beslutade anslagen uppgå nämligen till	<i>Fmyc</i> 7,387,389: 23
hvaremot sagda lån inbringade	” 6,994,000: —
altså har å framtida lån förskotterats	<i>Fmyc</i> 393,389: 23

Ytterligare är, på sätt tablån närmare utvisar, på lånemedel anvisadt:

För kajarbeten samt 2 öppna och 2 slutna varuskjul å Skat-		
udden	<i>Myk</i>	689,000: —*)
„ tillbyggnader till sjukhuset å Fattiggården	„	75,000: —
„ inköp af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	„	181,000: —**)
„ folkskolehus å Vallgård	„	239,500: —
„ inköp af Societetshuset	„	800,000: —
	Summa <i>Myk</i>	1,984,500: —

Vid pröfning af de ändamål, för hvilka i den närmaste framtiden anslag på lånemedel torde blifva erforderliga, har kommissionen ansett att främst borde upptagas det belopp af 1,500,000 mark för vattenledningsarbeten, hvilka torde förestå, enär Stadsfullmäktige den 4 mars innevarande år beslutit öfverlemna ärendet till slutligt afgörande af förstärkta fullmäktige.

För nya saluhallar, hvilkas byggande redan länge dryftats och väl snart torde komma till utförande, synes förslagsvis 300,000 mark böra beräknas.

Enär Stadsfullmäktige åt Styrelsen för Helsingfors belysningsverk uppdragit att inkomma med förslag och kostnadsberäkning för ett eget elektricitetsverk åt staden, synes äfven för detta ändamål en förslagspost i den kalkyl, som nu uppgöres, observeras. Enligt hvad kommissionen erfarit, kommer Styrelsens för belysningsverket betänkande i ärendet i de närmaste dagarna att utdelas, och då däri upptages en kostnadssumma af 2,500,000 mark för elektricitetsverket, har kommissionen här intagit detta belopp.

Slutligen bör, om staden afser att direkt bidraga till lösningen af arbetarebostadsfrågan, härför erforderliga medel, hvilka ju gifvetvis måste fördelas på en lång tid, utgå från lånemedel. Genom ofvan anförda remiss har kommissionens uppgift emellertid icke begränsats till att endast verkställa en kalkyl af det efter en angifven norm sannolika beloppet, utan har kommissionen uppdragits att i allmänhet utlåta sig om nedanstående, i åberopade betänkande (sid. 11) anförda punkter:

1:o) Kommunen inträder såsom aktionär i byggnadsaktiebolag, de där afse arbetarebefolkningen, antingen med viss procent af aktiekapitalet eller med det belopp, hvartill köpeskillingen för

*) Egentligen 789,000 mark, hvaraf dock för det redan uppförda varuskjulet 100,000 mark tillsvidare upptagits i den ordinarie budgeten för år 1902.

**) Köpeskillingen utgjorde 207,000 mark, hvaraf 26,000 mark fortsättningsvis kvarstå såsom lån hos Städernas i Finland Hypotekskassa.

tomten uppgår. Därvid förbehåller sig kommunen att bolaget icke får utdela större dividend än till visst bestämdt belopp och att öfverskottet skall användas till minskning af hyrorna för hos bolaget bosatta arbetarefamiljer, de där ordentligen erlägga hyran. Särskild uppmärksamhet egnas byggnadsbolag, där aktionärerne utgöras af arbetare.

2:o) Kommunen kan, i fall att tillgång på statslån eller andra lån på drägliga villkor saknas, själf gifva eller förmedla lån åt företag af ofvan omförmälda beskaffenhet, hvarvid kommunen icke beräknar sig någon räntevinst, men förbehåller sig att få öfvervaka att lånemedlen användas behörigen och till arbetarebefolkningens fromma.

3:o) Äfven kan kommunen, för att bidraga till uppkomsten af verkliga ändamålsenliga och billiga arbetarebostäder, åtminstone försöksvis själf låta uppföra dylika bostäder. Vid uthyrandet af dessa bostäder beräknar sig kommunen ränta å det nedlagda kapitalet och någon amortering, men icke vidare vinst.

Vid granskning af dessa punkter har kommissionen främst fäst sig vid, hurusom de finansiella åtgärder, som här förordas, afse en viss kategori af kommunens medlemmar, hvilkas bostadsföretag direkt eller indirekt skulle hugnas med kommunens särskilda bistånd. Det kan dock sättas i fråga, huruvida det skall blifva praktiskt utförbart att härför uppställa sådana villkor för lån eller bidrag i annan form, att å ena sidan understöden komme rena arbetareföretag till del och å den andra sidan kunde återkallas, då ett företag upphörde att vara ett otvetydigt sådant. Erfarenheten visar i själfva verket att här i staden såsom arbetarebolag grundade bostadsföretag, för hvilka kapital hopbringats och lån anskaffats under förutsättning att företaget afsåge att bidraga till att lösa arbetarebefolkningens bostadsfråga, inom kort och stundom redan innan de påbegynta husen blifvit färdiga, åtminstone delvis exploaterats i spekulativt syfte. Symptom af denna art mana till varsamhet och påkalla särskild uppmärksamhet, om ett direkt understöd skulle gifvas under rubriken „för arbetarebostäder“. Men kommissionen håller före att en sådan begränsning lika litet som den vore möjlig att i praktiken upprätthålla, vore behöflig eller ens rättvis. Ty i lika hög grad som arbetaren äro stora grupper af stadens öfriga invånare i behof af en lättnad i de tryckande hyresförhållandena eller en hjälp i sitt sträfvande att vinna ett eget hem. Men då staden icke rimligtvis kan utöfva en allomfattande verksamhet på detta område och det ej håller vore lämpligt eller påkalladt att kommunen skulle uppträda såsom konkurrent på byggnadsindustrins område, måste en begränsning

af dess eventuella bidrag ega rum. Härvid bör staden då främst lemna sitt bistånd åt de kapitalsvaga och små företagen, hvilka på egen hand svårigen reda sig, eller således just åt dem som äro i behof af små lägenheter, antingen de äro kroppsarbetare eller höra till en annan samhällsklass. I den mån antalet sådana lägenheter ökas, aflägsnas i själfva verket rumbristen för den arbetande klassen, oberoende däraf huruvida ett visst bostadsbolag är ett rent arbetarebolag eller ej.

Med framhållande af dessa synpunkter anser kommissionen ofvanciterade förslag rörande kommunens bidragsformer böra utsträckas till öfverhufvudtaget företag, som afse uppförandet af bostäder innehållande små lägenheter om 1 å 2 rum och kök.

Vid bedömandet af de former, som kunde ifrågakomma för ett kommunalt understöd af berörda byggnadsverksamhet, måste hänsikt tagas till dessa företags finansiering, sådan denna gestaltat sig i praktiken. En undersökning af hit-hörande förhållanden visar att de aktiekapital, öfver hvilka arbetarebostadsbolagen förfogat, i allmänhet varit mycket små. I stadgarna figurera visserligen rätt betydande tal, uppgående till 20 å 30 % af företagens beräknade kostnad, men tillika har gemenligen förbehåll gjorts därom, att bolagen få träda i verksamhet redan när alldeles minimala belopp kontant inbetalats, hvarefter en vidare aktieemission beror af bolagsstämmas beslut. Denna planläggning har ledt därtill att bolagens egna kapital faktiskt utgjort en obetydlighet af hela behofvet, ofta endast 10 % eller till och med därunder. Då nu mot inteckningssäkerhet i allmänhet icke kan erhållas mera än 50 %, högst 60 % af totalkostnaden, uppstå svårigheter vid anskaffningen af det resterande beloppet, mot hvilket kan ställas inteckning först efter grundlånet och bakom hvilket det obetydliga aktiekapitalet representerar endast en svag garanti för kapitalförlust, knappast öfverstigande fluktuationerna i fastighetsvärdet under ogynnsamma tider.

Den största hjälp skulle således beredas genom åtgärder, hvilka underlättade anskaffandet af de belopp, som, liggande emellan grundlånet och aktiekapitalet, vanligen icke kunna uppnegocieras mot endast inteckningssäkerhet, utan därtill erfordra en oftast svårvunnen fyllnadsborgen.

Då detta mellanlån gifvetvis ställer sig lättare att anskaffa, ju större aktiekapitalet är, böra ansträngningar främst göras att uppbringa företagens egna kapital. I detta afseende har kommissionen emellertid ansett staden icke böra mellankomma. Såsom regel bör nämligen uppställas, att hvarje bidrag från kommunens sida skall bibehålla karaktären af ett förskott, som drager ränta och successivt amorteras. Ty då staden icke förfogar öfver egna medel och svårigen kan grunda sitt understöd på uttaxeringar, måste den eventuella subventionen anvisas på lånemedel, hvilkas räntor och annuiteter böra täckas af dem som draga fördel af penningarna. Skulle kommunen ingå såsom aktieegare, blefve förskotten permanenta och räntan, som skall härflyta ur de dividender nettovinsten kan

medgifva, beroende af tillfälligheter och sålunda oviss. Risken af företagen bör gifvetvis bäras af dem som hafva fördelen af dem, nämligen just de naturliga aktionärerna, d. v. s. de, hvilka velat åt sig förskaffa eget hem. Härtill kommer ännu att ett bidrag af denna art skulle motverka en fortgående amortering af de intecknade lånen, för hvilkas annuiteter staden för öfrigt såsom aktieegare blefve medansvarig. Staden såsom aktionär skulle härigenom visserligen bidraga till lånemöjligheten, men å andra sidan verka förlamande på företagets grundare i deras intresse att konsolidera sin affär. Kommunen skulle blifva den yttersta garanten för det hela och den part, som under ogynsamma förhållanden skulle få bära risken och skadan.

På dessa skäl får kommissionen afstyrka den under 1:o i ofvananförda program anvisade bidragsformen nämligen att staden skulle ingå såsom aktionär i här ifrågakarande byggnadsföretag. Ty äfven om all försiktighet iakttages vid uppgörandet af bolagsordning för sådana företag, hvarigenom staden kunde förbehållas tillbörligt inflytande vid finansieringen och vinstens disposition, kunna dock ofvanantydde olägenheter och oegentligheter icke undvikas, hvarförutom missnöje, förvecklingar och pretensioner lätteligen kunde framkallas, om staden såsom aktionär deltog i dessa affärers förvaltning. För öfrigt skulle detta åt stadens funktionärer gifva nya uppgifter, främmande för kommunens egentliga verksamhetsområde.

Däremot har kommissionen funnit största möjlighet erbjudas för realiserandet af den i sagda punkt uttalade tanken, om staden i de fall, då tomten direkt köpts af denna, med beloppet af köpeskillingen, beräknad efter själfkostnaden för regleringsarbetena, kunde understöda bostadsföretag, som afse små lägenheter, men icke såsom bidrag till aktiekapitalet, utan såsom intecknad lån utan borgen och med sista förmånsrätt. Härigenom komme området för de svårt anskaffade mellanlånen att minskas, hvarförutom vid uppnegocieringen på annat håll en stor fördel låge uti att kunna hänvisa till staden såsom långgifvare med senare inteckning utan fyllnadsborgen. Sådant understöd från kommunens sida måste dock själfallet förknippas med en granskning i hvarje fall af det lånsökande företagets plan, hvarvid förbehåll kan göras om ett aktiekapital, som står i en naturlig proportion till företagets art och omfattning. Räntevilkoren för dessa tomtlån böra rätta sig efter de räntesatser staden själf har att erlägga och annuiteten, resp. amorteringstiden, afpassas efter företagets beskaffenhet och ekonomiska bärkraft.

För att vinna en utgångspunkt vid beräkningen af det kapital, som på detta sätt komme att tillföras smålägenhetsföretagen, har kommissionen uttagit de tomtlösensbelopp, som under de senaste åren betingats för de af arbetarebostadsbolagen direkt af staden köpta tomterna. Af detaljuppgifterna i efterföljande tablå (Bilaga II) framgår att ifrågakarande tomtlösen:

år 1900 steg för 10 tomter till . . .	Fmk 319,249:47
” 1901 ” ” 10 ” ” . . .	” 339,445:99

Under innevarande år hafva 2 tomter sålts för sammanlagdt Fmk 46,793:55 hvarförutom ansökningar gjorts om försäljning af 16 tomter, värderade till Fmk 316,608:35.

Vid jämförelse af dessa tomtvärden med de inbetalda aktiekapital, öfver hvilka de köpande bolagen förfogat, har kommissionen funnit att tomtlösen nästan utan undantag öfverstigit de sistnämnda och i intet fall understigit 10 % men i de flesta fallen representerat 15 å 20 % af företagens totala anläggningskostnad. Skulle därför såsom regel upprätthållas att ett företag, som skall komma i åtnjutande af här berörda förmån, skall prestera ett eget kapital, som öfverstiger 10 % af den kalkylerade kostnaden, hvilket måste anses vara en måttlig fordran, så vore i rundt tal 30 % eller därutöfver af slutsumman säkerställd och det utöfver det i allmänhet lätt anskaffade grundlånet erforderliga beloppet nedbringadt till c. 20 %, för hvilket inteckning stode att sökas efter grundlånet, men med förmån framför stadens tomtlån. Här föreslagna anordningar skulle sålunda gifva ett godt stöd åt smålägenhetsföretagen och för dem öppna goda utsikter för en enkel finansiering, hvilken måhända kunde genomföras utan fyllnadsborgesförbindelser.

Vidkommande det under 2:o anförda förslaget finner kommissionen att däremot kan göras den invändning att vid en tidpunkt då „statslån eller andra lån på drägliga villkor saknas“, det icke håller för staden skall vara möjligt att uppnegociera billiga penningar. Och att staden skulle påtaga sig en ränteförlust för ifrågavarande ändamål kan icke rimligtvis fordras eller tillåtas. För öfrigt synes det icke lämpligt att kommunen skulle direkt drifva en för dess uppgift så aflägsen rörelse, som en hypoteksbanksaffär. Förbises får icke håller att anskaffandet af de lån, som i det föregående betecknats såsom grundlån, i allmänhet icke gifvit byggnadsföretagen nämnvärda svårigheter. Alldeles särskildt har staten i detta afseende erbjudit riklig hjälp. Af siffror, meddelade af Statskontoret och sammanställda i en här bifogad tablå (Bilaga III) framgå följande öfersiktstal öfver de åt arbetarebostadsföretag i Helsingfors utgifna statslånen:

år 1875—76 utgafs	Fmk 165,696:80
” 1879 ”	” 200,000:—
” 1888 ”	” 25,000:—
” 1890 ”	— —
” 1891 ”	” 100,000:—
” 1893 ”	” 35,000:—
” 1897 ”	” 140,000:—
” 1899 ”	” 275,000:—

år	1900	utgafs	Fmk	965,000: —
"	1901	"	"	275,000: —
"	1902	"	"	68,600: —

De under de senaste åren utgifna lånen löpa med en ränta af 3,5 % och en annuitet af dels 6 % dels 7—10 % från den tid lånet tillfullo lyftats. Såsom säkerhet för lånen, hvilka i allmänhet utgifvits till högst 50 % af den för företaget beräknade kostnaden, har in-teckning utan borgen godkänts. För det närvarande hafva de för ändamålet disponibla medlen visserligen tagits helt och hållet i anspråk, men icke håller däraf synes kunna deduceras en skyldighet för kommunen att träda emellan under en för penningemarknaden föga gynsam tid. Förutses kan för öfrigt att statsverket skall fortsätta med att utgifva lån af denna art och att sålunda redan i den närmaste framtiden medel skola stå arbetarebostadsföretagen till buds.

Annorlunda kunde frågan ställa sig, om det i 2:o ingående förslaget finge hänföra sig till lån, utgifna mot in-teckning efter grundlånen, i hvilket fall kommunen skulle fylla ett behof, som staten afvisat och de enskilda penningeinstituten icke kunnat tillgodose annat än undantagsvis. Men äfven i detta fall håller kommissionen före att staden icke bör uppträda såsom direkt långgifvare i annan form än såsom ofvan antydts beträffande tomtlösenslån. Inom kommissionen har emellertid framkastats en tanke om grundandet af en särskild fastighets kreditanstalt, hvilken skulle organisera sin verksamhet just för här ifrågavarande ändamål, nämligen att förmedla och garantera lån mot senare in-teckning i stadsfastigheter. Skulle ett sådant institut kunna upprättas och erbjuda nödiga garantier att företrädesvis smålägenhetsföretag skulle af detsamma understödjas medels lån på antagliga villkor samt därjämte åtaga sig en tillbörlig granskning af dessas finansiering och drift, synes skäl föreligga att närmare pröfva, huruvida icke en sådan anstalt vore värd kommunens understöd i form af en lämplig andel från stadens sida uti aktieteckningen.

Beträffande slutligen punkten 3:o i programmet, kan kommissionen, på de redan i det föregående anförda skäl emot att kommunen skulle uppträda såsom direkt konkurrent med det enskilda kapitalet på byggnadsindustrins område, icke förorda den i sagda program föreslagna åtgärden, hvilken dessutom skulle tillföra kommunens organ en för deras verksamhetsområde främmande uppgift. På indirekt väg kunde emellertid ernås de resultat, som med här förevarande förslag afsetts, nämligen sålunda att kommunen skulle medverka till uppkomsten af bolag, hvilka utan spekulativt syfte skulle grundas för att drifva här ifrågavarande byggnadsverksamhet systematiskt och i stor skala med mål att åstadkomma ändamålsenliga samt billiga små lägenheter.

Till belysande af denna fråga må grunddragen af det program kommissionen tänkt sig för ett sådant företag anföras.

För ändamålet bildas ett stort aktiebolag, som tillöser sig ett eller flere hela kvarter för bebyggande med små lägenheter. Hvarje kvarter indelas i små tomter, afsedda att kunna bestå såsom fristående fastigheter enligt en för kvarteret behörigen fastställd plan och byggnadsordning. Hela kvarteret bebygges efter en enhetlig arkitektonisk plan, med förslagsvis tvåvånings hus, innehållande på hvarje partial tomt 4 lägenheter, enhvar om 1 å 2 rum och kök. I företagens program ingår dels att uthyra dessa lägenheter, dels åter att till självkostnadspris afyttra partialfastigheterna. Då sådan försäljning eger rum, bildar hufvudbolaget ett partialbolag, hvars aktier succesivt inlösas af köparene, hvilka för resten af köpeskillingen stå i skuld till hufvudbolaget mot inteckning i partialfastigheten. Denna skuld amorteras småningom och då inteckningen så nedgått att den kan placeras på annat håll, frigöres partialbolaget från hufvudbolaget, hvilket sålunda återvinner kapital för fortsatt verksamhet.

Om ett bolag af denna art uppstår och på grund af sina statuter erbjuder nödiga garantier för en gagnelig verksamhet i kommunens tjänst, synes det vara egnadt att tilldraga sig särskild uppmärksamhet och eventuellt förtjent af ett understöd utöfver de tomtlösenslån kommissionen tidigare förordat åt de fristående byggnadsföretagen. Sålunda kunde staden eventuellt ingå däri med prioritetsaktier, hvilka underläge successiv utlottning.

Framläggande dessa synpunkter rörande sättet för en subventionering af byggnadsföretag, afsedda företrädesvis för arbetarebefolkningen, finner kommissionen att, då Stadsfullmäktige allaredan genom remissen till kommissionen skänkt beaktande åt de förslag i ämnet, öfver hvilka kommissionen här utlåtit sig, vid upptagande af ett nytt obligationslån här afhandlade ändamål jämväl böra observeras.

Beloppet af ett sådant förslagsanslag måste bero af den omfattning kommunen vill gifva sitt ingrepp i saken. Till en början och intill dess erfarenhet vinnes af slika åtgärders praktiska verkningar synes dock ett måttligt försöksanslag vara tillräckligt. Godkännas de synpunkter kommissionen framburit, skulle främst böra ifrågakomma beviljandet af de ofvanberörda tomtlånen. Ehuru väl regleringsarbeten i regeln icke borde anvisas på lånemedel, håller kommissionen före att i fall, där tomtlösen icke inflyter till stadskassan omedelbart eller kort tid efter tomtförsäljningen, utan amorteras ungefär lika långsamt som obligationslånet sjelft, en afvikelse från denna regel är fullt berättigad. Med stöd af redan anförda siffror finner kommissionen att ett anslag bör för detta ändamål reserveras. Lägges härtill ett eventuellt sådant till den hypoteksanstalt, kommissionen ofvan antydningssvis berört, så torde ett anslag af minst 1,000,000 mark nu böra observeras för sträfvandena att främja här afhandlade byggnadsverksamhet.

Sammanfattas alla dessa kalkyler, erhålles följande öfversikt af de anslag som dels redan anvisats, dels i den närmaste framtiden torde anvisas på lånemedel:

I. Härförinnan på lånemedel anvisade anslag	<i>Små</i> 2,377,889: 23
II. För vattenledningsarbeten	” 1,500,000: —
III. För saluhallar	” 300,000: —
IV. För elektricitetsverk	” 2,500,000: —
V. För främjande af ofvanberörda byggnadsföretag	” 1,000,000: —
Summa <i>Små</i>	7,677,889: 23

Denna kalkyl ger vid handen att upptagandet af ett obligationslån af 8 millioner mark vore erforderligt.

Beträffande typen för lånet är det ännu för tidigt att framställa ett bestämdt förslag. Ej håller vore det välbetänkt att fastslå en viss räntefot, men väl kunde en högsta annuitet fixeras, och därjämte en gräns för amorteringstiden bestämmas. I dessa afseenden får kommissionen förorda en annuitet icke öfverstigande 5 %, samt, med hänsikt till arten af de företag, som med lånemedlen skola bestridas, en amorteringstid af minst 45 år och högst 60 år.

Hvad tidpunkten för lånets upptagande beträffar kan för det närvarande något definitivt förslag icke afgifvas, men synes dock alla förberedande åtgärder böra vidtagas i så god tid att en för ändamålet utsedd delegation redan i september, om förhållandena sådant medgäfve, kunde angående lånets afslutande träffa aftal.

I stöd af hvad sålunda anförts får kommissionen föreslå:

att Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärd för utseende af stadsfullmäktige i förstärkt antal för fattande af beslut i detta ärende;

samt att, därest denna framställning bifalles, Stadsfullmäktige i förstärkt antal ville besluta:

att för stadens räkning upptaga ett amorteringslån emot räntebärande obligationer till ett nominelt belopp af högst 8,000,000 finska mark, att användas för fortsättning af kajbyggnadsarbeten och uppförande af varuskjul å Skatudden, för betalning af köpeskillingen för Societetshuset och gården N:o 6 vid Bergmansgatan, för betäckande af kostnaderna för ett redan uppfördt sjukhus å Fattiggården och folkskolehuset på Wallgård, för hvilka ändamål af Stadsfullmäktige i förstärkt antal anslag ur lånemedel härförinnan anvisats, samt därutöver eventuellt för utvidgning af stadens vattenledning, för nya saluhallar, för ett elektricitetsverk och för främjande af byggnadsföretag,

som afse uppförandet af små lägenheter, företrädesvis för arbetare; samt möjligen för andra ändamål, sedan beslut om de eventuella anslagens bestridande med lån på längre tid än tio år i behörig ordning tillkommit och fastställts;

att för nu ifrågavarande lån bestämma annuiteten till högst 5 % och amorteringstiden till minst 45, högst 60 år; samt

att åt ordinarie Fullmäktige uppdraga att utverka behörig fastställelse af förenämnda beslut äfvensom vidtaga alla för lånets upptagande erforderliga åtgärder;

och torde, därest förstärkta Fullmäktige härtill bifalla, ordinarie Fullmäktige besluta:

att utverka fastställelse af förstärkte Fullmäktiges beslut i ärendet;

att åt en för ändamålet tillsatt delegation uppdraga att på sätt delegationen finner lämpligt med in- eller utländska penningeinstitut inleda underhandlingar om lånets öfvertagande och avsluta aftal härom: samt att till Fullmäktige inkomma med förslag till obligationstext och amorteringsplan.

Helsingfors, den 21 maj 1902.

E. Öhman.

August Ramsay.
F. Stjernvall.

Mauritz Hallberg.
Carl Nummelin.

Bilaga I.

Å Lånemedel anvisade anslag åren 1897—1901.

Inköp af Guntäckt	500,000:—
” af gården N:o 22 vid Alexandersgatan & uppförande af kommunala sjukhusbyggnader	500,000:—
” af gården N:o 3 Sofiegatan	250,000:—
Löseskilling för byggnader å Hagasund	60,000:—
Inköp och inredning af Barnhemmet	100,000:—
Tillbyggnader å Maria sjukhus	100,000:—
Vattenledningsarbeten	700,000:—
Folkskolehus vid Nikolaigatan	234,500:—
Inlösen af tomterna 1—12 vid Magasinskajen	200,000:—
Ny paviljong å Maria sjukhus	175,000:—
D:o d:o	125,000:—
Kajarbeten å Skatudden	1,000,000:—
” ” samt tull- och packhus äfvensom två öppna och 3 slutna varuskjul, af anslaget 1,325 000 mark användt	636,000:—
Inköp af gasverket	1,400,000:—
Återinlösen af 4:de serien af 1898 års 3½ % lån	994,000:—
Lånekostnader år 1898	<i>Imf.</i> 319,095: 16
D:o år 1900	” 93,794: 07
	<u>Imf.</u> 7,387,389: 23

Af obligationslånen emitteradt:

1898 års 3½ % lån	<i>Imf.</i> 3,994,000:—
1900 års 4 % lån	” 3,000,000:—
	<u>6,994,000:—</u>
Saldo förskotterade lånemedel	393,389: 23

Ytterligare är å lånemedel anvisadt för:

Kajarbeten samt 2 öppna och 2 slutna varuskjul å Skatudden (återstod af anslaget)	689,000:—
Tillbyggnader till sjukhuset å Fattiggården	75,000:—
Inköp af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	181,000:—
Folkskolehus å Wallgård	239,500:—
Inköp af Societetshuset	800,000:—
	<u>Summa 2,377,889: 23</u>

Bilaga II.

**Förteckning öfver de under nedannämnda år direkt af staden
till arbetarebolag försålda tomter.**

År.	Bolagets namn.	Gårdens adress.	Tomtvärde Fmk.	
1888	Kasvi	Båtsmansgatan 23	18,020: 70	
	Taimi	Gräsviksgatan 18	16,256: 23	
	Alku	Sandviksgatan 16 & 18	35,948: 58	70,225: 51
1890	Kukka	Båtsmansgatan 31	— —	17,302: 40
1900	Tarmo	Ärtholmsgatan 1	18,450: —	
	Tyynelä	Malmgatan 28	37,300: —	
	Onnela	Gökgränden 3	25,028: 40	
	Toivo	Ärtholmsgatan 11 & 13	28,772: —	
	Tupa	Fabriksgatan 8	36,623: 97	
	Fridhem	„ 11	34,186: 70	
	Hällebo	„ 12	47,800: —	
	Neitsypolku	„ 3	61,553: 35	
	Tuki	Köpmansgatan 13	23,593: 45	
	Kanerva	Neckensgränd 3	5,941: 60	319,249: 47
1901	Kalliola	Malmgatan 30	28,839: 42	
	Valo	Gengatan 6	20,100: —	
	Louhi	Kronbergsgatan 9	24,237: 92	
	Aho	7 tomter i kv. 374	92,636: 12	
	Svanen	2 „ 374	25,200: —	
	Nordstjernan	Petersgatan 4.	39,525: —	
	Alfa (Grafia)	Bergmansgatan 10	44,903: 17	
	Kaleva	3:dje linien 35	11,040: —	
	Valhalla	Alpgatan 19	15,118: 24	
	Pirtti	Fabriksgatan 10	37,846: 12	339,445: 99
1902	Terä	3:dje linien 34	20,664: —	
	Terho	Alpgatan 17	26,129: 55	46,793: 55
			Summa	793,016: 92

Ann. Ansökningar om tomter för arbetarebostäder äro dessutom gjorda för inalles 16 tomter, hvilka blifvit värderade till Fmk 316,608: 35; försäljning af dessa tomter har dock ännu ej egt rum.

W. O. Lille.

*Bilaga III.***Statslån utgifna till arbetarebostadsbolag i Helsingfors.**

Ar	Bolagets namn	Gårdens adress	Statslån Fmk
1875—76	Helsingfors aktiebostäder		— — 165,696: 80
1879	Arbetarenes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag		— — 200,000: —
1888	Kasvi	Båtsmansgatan 23 . .	— — 25,000: —
1891	Askel	2:dra linjen 23 & 25 .	— — 100,000: —
1893	Koti	Eriksg. 41	— — 35,000: —
1897	Sirkka	Barnhemsgatan 3 . .	— — 140,000: —
1899	Oma Koti	Smedsgatan 3 & 5 . .	200,000: —
	Wäinölä	4:de linjen 17. . . .	75,000: — 275,000: —
1900	Tarmo	Ärtholmsgatan 1 . .	100,000: —
	Tyynelä	Malmgatan 28 . . .	100,000: —
	Onnela	Gökgränden 3 . . .	70,000: —
	Toivo	Ärtholmsgatan 11 & 13	100,000: —
	Tupa	Fabriksgatan 8 . . .	110,000: —
	Fridhem	„ 11	25,000: —
	Neitsypolku	„ 3	200,000: —
	Kanerva	Neckens gränd 3 . .	30,000: —
	Into	Vilhelmsbergsgatan 4	100,000: —
	Laiho	Bergmansgatan 31. .	130,000: — 965,000: —
1901	Kalliola	Malmgatan 30 . . .	120,000: —
	Turva	Sibyllegatan 4 & 6 .	50,000: —
	Eläköön	3:dje linjen 35 . . .	75,000: —
	Toivola	4:de linjen 28 . . .	30,000: — 275,000: —
1902	Terä	3:dje linjen 34 . . .	— — 68,600: —
Summa			2,249,296: 80

Projekt:

Jung, Senck, Thomé.

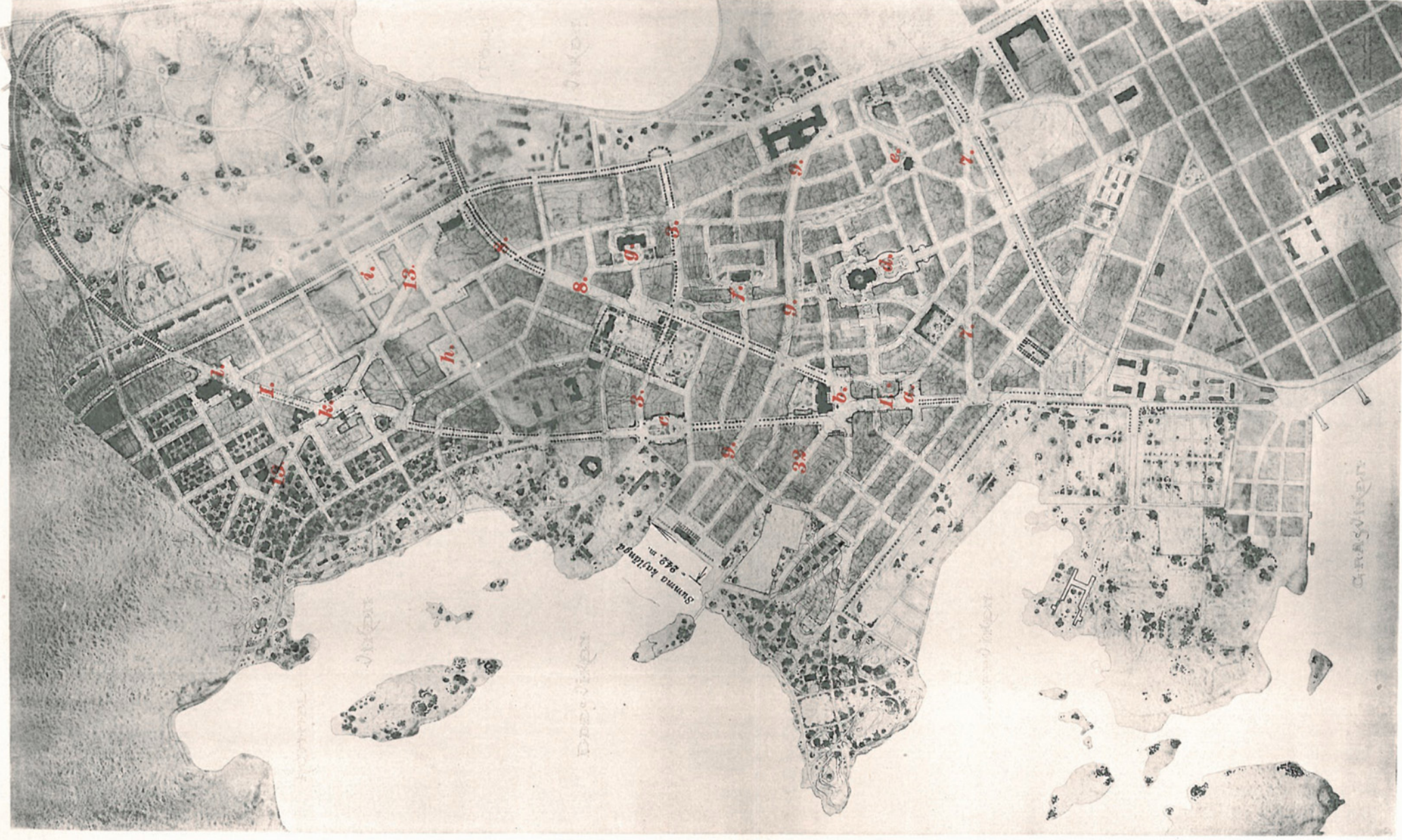

Förklaring:

- I.** Arkadiagatan.
- II.** Museigatan.
- III.** Edesviksgatan.
- IV.** Djurgårdsallén.
- V.** Fölisgatan.
- VI.** Kammiogatan.
- VII.** Fredriksgatan.
- VIII.** Fredrik-Albertsgatan.
- IX.** Gustaf Wasagatan.
- X.** Fjellaldsgatan.
- XI.** Kyrkogårdsgatan.
- XII.** Kungsvägen.
- XIII.** Humlebärgsgatan.
- XIV.** Karlsgatan.
- XV.** Bjällbovägen.
- XVI.** Hagavägen.
- XVII.** Bråvallavägen.
- XVIII.** Munknäsgratan.
- XIX.** Karlsplanen.
- A.** Gustaf Wasaplatsen.
- B.** Kyrkbacken.
- C.** Tornbacken.
- D.** Kapellkyrkan.
- E.** Museiplatsen.
- F.** Platsen v. Djurgårdsallén.
- G.** Kammiotorget.
- H.** Edenplan.
- I.** Sport o. lekplanen.

Projekt:

Normén, Nyström.

Betänkande i frågan om upptagande af ett nytt obligationslån.

Vid sammanträde den 25 mars innevarande år beslöto Stadsfullmäktige att, enär penningemarknaden numera syntes erbjuda möjlighet att på antagliga villkor uppnegociera lån för staden på längre återbetalningstid än två år och åtskilliga anslag af enahanda medel redan af Stadsfullmäktige anvisats och i den närmaste framtiden antagligen ytterligare komme att anvisas, tillsätta en kommission med uppdrag att till Fullmäktige inkomma med förslag till upptagande af ett nytt obligationslån för stadens räkning, hvarjämte till medlemmar i denna kommission utsågos undertecknade.

Sedermera hafva Stadsfullmäktige vid den 8 april detta år företagen behandling af utskottsbetänkandet i fråga om billiga och ändamålsenliga arbetarebostäder (tryckta handlingar N:o 6) beslutit anmoda kommissionen att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i anledning af den å sid. 11 i sagda betänkande under § mom. 1—3 antydda utvägarna för en kommun att på direkt sätt befordra tillkomsten af dylika arbetarebostäder.

Till fullgörande af detta sitt uppdrag får kommissionen vördsamt afgifva följande betänkande.

Vid kalkyl af det belopp, som nu kunde komma i fråga att upplåna på lång återbetalningstid, har kommissionen främst att utreda hvilka anslag som redan fastställts att utgå ur lånemedel. I sådant afseende har kommissionen uppställt närslutna tablå (Bilaga 1), hvilken utvisar, att summan af de under åren 1897—1901 på lånemedel anvisade beloppen afsedda att täckas medels obligationslånen af år 1898 och 1900 öfverstiger de sistnämndes sammanlagda belopp.

De beslutade anslagen uppgå nämligen till	<i>Imp.</i> 7,387,389: 23
hwaremot sagda lån inbringade	” 6,994,000: —
altså har å framtida lån förskotterats	<i>Imp.</i> 393,389: 23

Ytterligare är, på sätt tablån närmare utvisar, på lånemedel anvisadt:

För kajarbeten samt 2 öppna och 2 slutna varuskjul å Skat-		
udden	<i>Sm.</i>	689,000: —*)
„ tillbyggnader till sjukhuset å Fattiggården	„	75,000: —
„ inköp af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	„	181,000: —**)
„ folkskolehus å Vallgård	„	239,500: —
„ inköp af Societetshuset	„	800,000: —
	Summa <i>Sm.</i>	1,984,500: —

Vid pröfning af de ändamål, för hvilka i den närmaste framtiden anslag på lånemedel torde blifva erforderliga, har kommissionen ansett att främst borde upptagas det belopp af 1,500,000 mark för vattenledningsarbeten, hvilka torde förestå, enär Stadsfullmäktige den 4 mars innevarande år beslutit öfverlemna ärendet till slutligt afgörande af förstärkta fullmäktige.

För nya saluhallar, hvilkas byggande redan länge dryftats och väl snart torde komma till utförande, synes förslagsvis 300,000 mark böra beräknas.

Enär Stadsfullmäktige åt Styrelsen för Helsingfors belysningsverk uppdragit att inkomma med förslag och kostnadsberäkning för ett eget elektricitetsverk åt staden, synes äfven för detta ändamål en förslagspost i den kalkyl, som nu uppgöres, observeras. Enligt hvad kommissionen erfarit, kommer Styrelsens för belysningsverket betänkande i ärendet i de närmaste dagarna att utdelas, och då däri upptages en kostnadssumma af 2,500,000 mark för elektricitetsverket, har kommissionen här intagit detta belopp.

Slutligen bör, om staden afser att direkt bidraga till lösningen af arbetarebostadsfrågan, härför erforderliga medel, hvilka ju gifvetvis måste fördelas på en lång tid, utgå från lånemedel. Genom ofvan anförda remiss har kommissionens uppgift emellertid icke begränsats till att endast verkställa en kalkyl af det efter en angifven norm sannolika beloppet, utan har kommissionen uppdragits att i allmänhet utlåta sig om nedanstående, i åberopade betänkande (sid. 11) anförda punkter:

1:o) Kommunen inträder såsom aktionär i byggnadsaktiebolag, de där afse arbetarebefolkningen, antingen med viss procent af aktiekapitalet eller med det belopp, hvartill köpeskillingen för

*) Egentligen 789,000 mark, hvaraf dock för det redan uppförda varuskjulet 100,000 mark tillsvidare upptagits i den ordinarie budgeten för år 1902.

**) Köpeskillingen utgjorde 207,000 mark, hvaraf 26,000 mark fortsättningsvis kvarstå såsom lån hos Städernas i Finland Hypotekskassa.

tomten uppgår. Därvid förbehåller sig kommunen att bolaget icke får utdela större dividend än till visst bestämdt belopp och att öfverskottet skall användas till minskning af hyrorna för hos bolaget bosatta arbetarefamiljer, de där ordentligen erlägga hyran. Särskild uppmärksamhet egnas byggnadsbolag, där aktionärerne utgöras af arbetare.

2:o) Kommunen kan, i fall att tillgång på statslån eller andra lån på drägliga villkor saknas, sjelf gifva eller förmedla lån åt företag af ofvan omförmälda beskaffenhet, hvarvid kommunen icke beräknar sig någon räntevinst, men förbehåller sig att få öfvervaka att lånemedlen användas behörigen och till arbetarebefolkningens fromma.

3:o) Äfven kan kommunen, för att bidraga till uppkomsten af verkliga ändamålsenliga och billiga arbetarebostäder, åtminstone försöksvis sjelf låta uppföra dylika bostäder. Vid uthyrandet af dessa bostäder beräknar sig kommunen ränta å det nedlagda kapitalet och någon amortering, men icke vidare vinst.

Vid granskning af dessa punkter har kommissionen främst fäst sig vid, hurusom de finansiella åtgärder, som här förordas, afse en viss kategori af kommunens medlemmar, hvilkas bostadsföretag direkt eller indirekt skulle hugnas med kommunens särskilda bistånd. Det kan dock sättas i fråga, huruvida det skall blifva praktiskt utförbart att härför uppställa sådana villkor för lån eller bidrag i annan form, att å ena sidan understöden komme rena arbetareföretag till del och å den andra sidan kunde återkallas, då ett företag upphörde att vara ett otvetydigt sådant. Erfarenheten visar i själfva verket att här i staden såsom arbetarebolag grundade bostadsföretag, för hvilka kapital hopbringats och lån anskaffats under förutsättning att företaget afsåge att bidraga till att lösa arbetarebefolkningens bostadsfråga, inom kort och stundom redan innan de påbegynta husen blifvit färdiga, åtminstone delvis exploaterats i spekulativt syfte. Symptom af denna art mana till varsamhet och påkalla särskild uppmärksamhet, om ett direkt understöd skulle gifvas under rubriken „för arbetarebostäder“. Men kommissionen håller före att en sådan begränsning lika litet som den vore möjlig att i praktiken upprätthålla, vore behöflig eller ens rättvis. Ty i lika hög grad som arbetaren äro stora grupper af stadens öfriga invånare i behof af en lättnad i de tryckande hyresförhållandena eller en hjälp i sitt sträfvande att vinna ett eget hem. Men då staden icke rimligtvis kan utöfva en allomfattande verksamhet på detta område och det ej håller vore lämpligt eller påkalladt att kommunen skulle uppträda såsom konkurrent på byggnadsindustrins område, måste en begränsning

af dess eventuella bidrag ega rum. Härvid bör staden då främst lemna sitt bistånd åt de kapitalsvaga och små företagen, hvilka på egen hand svårligen reda sig, eller således just åt dem som äro i behof af små lägenheter, antingen de äro kroppsarbetare eller höra till en annan samhällsklass. I den mån antalet sådana lägenheter ökas, aflägsnas i själfva verket rumbristen för den arbetande klassen, oberoende däraf huruvida ett visst bostadsbolag är ett rent arbetarebolag eller ej.

Med framhållande af dessa synpunkter anser kommissionen ofvanciterade förslag rörande kommunens bidragsformer böra utsträckas till öfverhufvudtaget företag, som afse uppförandet af bostäder innehållande små lägenheter om 1 å 2 rum och kök.

Vid bedömandet af de former, som kunde ifrågakomma för ett kommunalt understöd af berörda byggnadsverksamhet, måste hänsikt tagas till dessa företags finansiering, sådan denna gestaltat sig i praktiken. En undersökning af hithörande förhållanden visar att de aktiekapital, öfver hvilka arbetarebostadsbolagen förfogat, i allmänhet varit mycket små. I stadgarna figurera visserligen rätt betydande tal, uppgående till 20 å 30 % af företagens beräknade kostnad, men tillika har gemenligen förbehåll gjorts därom, att bolagen få träda i verksamhet redan när alldeles minimala belopp kontant inbetalats, hvarefter en vidare aktieemission beror af bolagsstämmas beslut. Denna planläggning har ledt därtill att bolagens egna kapital faktiskt utgjort en obetydlighet af hela behovet, ofta endast 10 % eller till och med därunder. Då nu mot inteckningssäkerhet i allmänhet icke kan erhållas mera än 50 %, högst 60 % af totalkostnaden, uppstå svårigheter vid anskaffningen af det resterande beloppet, mot hvilket kan ställas inteckning först efter grundlånet och bakom hvilket det obetydliga aktiekapitalet representerar endast en svag garanti för kapitalförlust, knappast öfverstigande fluktuationerna i fastighetsvärdet under ogynsamma tider.

Den största hjälp skulle således beredas genom åtgärder, hvilka underlättade anskaffandet af de belopp, som, liggande emellan grundlånet och aktiekapitalet, vanligen icke kunna uppnegocieras mot endast inteckningssäkerhet, utan därtill erfordra en oftast svårvunnen fyllnadsborgen.

Då detta mellanlån gifvetvis ställer sig lättare att anskaffa, ju större aktiekapitalet är, böra ansträngningar främst göras att uppbringa företagens egna kapital. I detta afseende har kommissionen emellertid ansett staden icke böra mellankomma. Såsom regel bör nämligen uppställas, att hvarje bidrag från kommunens sida skall bibehålla karaktären af ett förskott, som drager ränta och successivt amorteras. Ty då staden icke förfogar öfver egna medel och svårligen kan grunda sitt understöd på uttaxeringar, måste den eventuella subventionen anvisas på lånemedel, hvilkas räntor och annuiteter böra täckas af dem som draga fördel af penningarna. Skulle kommunen ingå såsom aktieegare, blefve förskotten permanenta och räntan, som skall härflyta ur de dividender nettovinsten kan

medgifva, beroende af tillfälligheter och sålunda oviss. Risken af företagen bör gifvetvis bäras af dem som hafva fördelen af dem, nämligen just de naturliga aktionärerna, d. v. s. de, hvilka velat åt sig förskaffa eget hem. Härtill kommer ännu att ett bidrag af denna art skulle motverka en fortgående amortering af de intecknade lånen, för hvilkas annuiteter staden för öfrigt såsom aktieegare blefve medansvarig. Staden såsom aktionär skulle härigenom visserligen bidraga till lånemöjligheten, men å andra sidan verka förlamande på företagets grundare i deras intresse att konsolidera sin affär. Kommunen skulle blifva den yttersta garanten för det hela och den part, som under ogynsamma förhållanden skulle få bära risken och skadan.

På dessa skäl får kommissionen afstyrka den under 1:o i ofvananförda program anvisade bidragsformen nämligen att staden skulle ingå såsom aktionär i här ifrågavarande byggnadsföretag. Ty äfven om all försiktighet iakttages vid uppgörandet af bolagsordning för sådana företag, hvarigenom staden kunde förbehållas tillbörligt inflytande vid finansieringen och vinstens disposition, kunna dock ofvanantydde olägenheter och oegentligheter icke undvikas, hvarförutom missnöje, förvecklingar och pretensioner lätteligen kunde framkallas, om staden såsom aktionär deltog i dessa affärers förvaltning. För öfrigt skulle detta åt stadens funktionärer gifva nya uppgifter, främmande för kommunens egentliga verksamhetsområde.

Däremot har kommissionen funnit största möjlighet erbjudas för realisandet af den i sagda punkt uttalade tanken, om staden i de fall, då tomten direkt köpts af denna, med beloppet af köpeskillingen, beräknad efter själfkostnaden för regleringsarbetena, kunde understöda bostadsföretag, som afse små lägenheter, men icke såsom bidrag till aktiekapitalet, utan såsom intecknad lån utan borgen och med sista förmånsrätt. Härigenom komme området för de svårt anskaffade mellanlånen att minskas, hvarförutom vid uppnegocieringen på annat håll en stor fördel låge uti att kunna hänvisa till staden såsom långgifvare med senare inteckning utan fyllnadsborgen. Sådant understöd från kommunens sida måste dock själfallet förknippas med en granskning i hvarje fall af det lånsökande företagets plan, hvarvid förbehåll kan göras om ett aktiekapital, som står i en naturlig proportion till företagets art och omfattning. Räntevilkoren för dessa tomtlån böra rätta sig efter de räntesatser staden själf har att erlægga och annuiteten, resp. amorteringstiden, afpassas efter företagets beskaffenhet och ekonomiska bärkraft.

För att vinna en utgångspunkt vid beräkningen af det kapital, som på detta sätt komme att tillföras smålägenhetsföretagen, har kommissionen uttagit de tomtlösensbelopp, som under de senaste åren betingats för de af arbetarebostadsbolagen direkt af staden köpta tomterna. Af detaljuppgifterna i efterföljande tablå (Bilaga II) framgår att ifrågavarande tomtlösen:

år 1900 steg för 10 tomter till . . .	Fmk 319,249:47
” 1901 ” ” 10 ” ” . . .	” 339,445:99

Under innevarande år hafva 2 tomter sålts för sammanlagdt Fmk 46,793:55 hvarförutom ansökningar gjorts om försäljning af 16 tomter, värderade till Fmk 316,608:35.

Vid jämförelse af dessa tomtvärden med de inbetalda aktiekapital, öfver hvilka de köpande bolagen förfogat, har kommissionen funnit att tomtlösen nästan utan undantag öfverstigit de sistnämnda och i intet fall understigit 10 % men i de flesta fallen representerat 15 å 20 % af företagens totala anläggningskostnad. Skulle därför såsom regel upprätthållas att ett företag, som skall komma i åtnjutande af här berörda förmån, skall prestera ett eget kapital, som öfverstiger 10 % af den kalkylerade kostnaden, hvilket måste anses vara en måttlig fordran, så vore i rundt tal 30 % eller därutöfver af slutsumman säkerställd och det utöfver det i allmänhet lätt anskaffade grundlånet erforderliga beloppet nedbringadt till c. 20 %, för hvilket inteckning stode att sökas efter grundlånet, men med förmån framför stadens tomtlån. Här föreslagna anordningar skulle sålunda gifva ett godt stöd åt smålägenhetsföretagen och för dem öppna goda utsikter för en enkel finansiering, hvilken måhända kunde genomföras utan fyllnadsborgesförbindelser.

Vidkommande det under 2:o anförda förslaget finner kommissionen att däremot kan göras den invändning att vid en tidpunkt då „statslån eller andra lån på drägliga villkor saknas“, det icke håller för staden skall vara möjligt att uppnegociera billiga penningar. Och att staden skulle påtaga sig en ränteförlust för ifrågavarande ändamål kan icke rimligtvis fordras eller tillåtas. För öfrigt synes det icke lämpligt att kommunen skulle direkt drifva en för dess uppgift så aflägsen rörelse, som en hypoteksbanksaffär. Förbises får icke håller att anskaffandet af de lån, som i det föregående betecknats såsom grundlån, i allmänhet icke gifvit byggnadsföretagen nämnvärda svårigheter. Alldeles särskildt har staten i detta afseende erbjudit riklig hjälp. Af siffror, meddelade af Statskontoret och sammanställda i en här bifogad tablå (Bilaga III) framgå följande öfversiktstal öfver de åt arbetarebostadsföretag i Helsingfors utgifna statslånen:

år 1875—76 utgafs	Fmk 165,696:80
” 1879 ”	” 200,000:—
” 1888 ”	” 25,000:—
” 1890 ”	— —
” 1891 ”	” 100,000:—
” 1893 ”	” 35,000:—
” 1897 ”	” 140,000:—
” 1899 ”	” 275,000:—

år	1900	utgafs	Fmk	965,000: —
"	1901	"	"	275,000: —
"	1902	"	"	68,600: —

De under de senaste åren utgifna lånen löpa med en ränta af 3,5 % och en annuitet af dels 6 % dels 7—10 % från den tid lånet tillfullo lyftats. Såsom säkerhet för lånen, hvilka i allmänhet utgifvits till högst 50 % af den för företaget beräknade kostnaden, har inteckning utan borgen godkänts. För det närvarande hafva de för ändamålet disponibla medlen visserligen tagits helt och hållet i anspråk, men icke håller däraf synes kunna deduceras en skyldighet för kommunen att träda emellan under en för penningemarknaden föga gynsam tid. Förutses kan för öfrigt att statsverket skall fortsätta med att utgifva lån af denna art och att sålunda redan i den närmaste framtiden medel skola stå arbetarebostadsföretagen till buds.

Annorlunda kunde frågan ställa sig, om det i 2:o ingående förslaget finge hänföra sig till lån, utgifna mot inteckning efter grundlånen, i hvilket fall kommunen skulle fylla ett behof, som staten afvisat och de enskilda penningeinstituten icke kunnat tillgodose annat än undantagsvis. Men äfven i detta fall håller kommissionen före att staden icke bör uppträda såsom direkt långgifvare i annan form än såsom ofvan antydts beträffande tomtlösenslån. Inom kommissionen har emellertid framkastats en tanke om grundandet af en särskild fastighets kreditanstalt, hvilken skulle organisera sin verksamhet just för här ifrågavarande ändamål, nämligen att förmedla och garantera lån mot senare inteckning i stadsfastigheter. Skulle ett sådant institut kunna upprättas och erbjuda nödiga garantier att företrädesvis smålägenhetsföretag skulle af detsamma understödjas medels lån på antagliga villkor samt därjämte åtaga sig en tillbörlig granskning af dessas finansiering och drift, synes skäl föreligga att närmare pröfva, huruvida icke en sådan anstalt vore värd kommunens understöd i form af en lämplig andel från stadens sida uti aktieteckningen.

Beträffande slutligen punkten 3:o i programmet, kan kommissionen, på de redan i det föregående anförda skäl emot att kommunen skulle uppträda såsom direkt konkurrent med det enskilda kapitalet på byggnadsindustrins område, icke förorda den i sagda program föreslagna åtgärden, hvilken dessutom skulle tillföra kommunens organ en för deras verksamhetsområde främmande uppgift. På indirekt väg kunde emellertid ernås de resultat, som med här förevarande förslag afsetts, nämligen sålunda att kommunen skulle medverka till uppkomsten af bolag, hvilka utan spekulativt syfte skulle grundas för att drifva här ifrågavarande byggnadsverksamhet systematiskt och i stor skala med mål att åstadkomma ändamålsenliga samt billiga små lägenheter.

Till belysande af denna fråga må grunddragen af det program kommissionen tänkt sig för ett sådant företag anföras.

För ändamålet bildas ett stort aktiebolag, som tillöser sig ett eller flere hela kvarter för bebyggande med små lägenheter. Hvarje kvarter indelas i små tomter, afsedda att kunna bestå såsom fristående fastigheter enligt en för kvarteret behörigen fastställd plan och byggnadsordning. Hela kvarteret bebygges efter en enhetlig arkitektonisk plan, med förslagsvis tvåvånings hus, innehållande på hvarje partial tomt 4 lägenheter, enhvar om 1 å 2 rum och kök. I företagens program ingår dels att uthyra dessa lägenheter, dels åter att till självkostnadspris afyttra partialfastigheterna. Då sådan försäljning eger rum, bildar hufvudbolaget ett partialbolag, hvars aktier succesivt inlösas af köparene, hvilka för resten af köpeskillingen stå i skuld till hufvudbolaget mot inteckning i partialfastigheten. Denna skuld amorteras småningom och då inteckningen så nedgått att den kan placeras på annat håll, frigöres partialbolaget från hufvudbolaget, hvilket sålunda återvinner kapital för fortsatt verksamhet.

Om ett bolag af denna art uppstår och på grund af sina statuter erbjuder nödiga garantier för en gagnelig verksamhet i kommunens tjänst, synes det vara egnadt att tilldraga sig särskild uppmärksamhet och eventuellt förtjent af ett understöd utöfver de tomtlösenslån kommissionen tidigare förordat åt de fristående byggnadsföretagen. Sålunda kunde staden eventuellt ingå däri med prioritetsaktier, hvilka underläge successiv utlottning.

Framläggande dessa synpunkter rörande sättet för en subventionering af byggnadsföretag, afsedda företrädesvis för arbetarebefolkningen, finner kommissionen att, då Stadsfullmäktige allaredan genom remissen till kommissionen skänkt beaktande åt de förslag i ämnet, öfver hvilka kommissionen här utlätit sig, vid upptagande af ett nytt obligationslån här afhandlade ändamål jämväl böra observeras.

Beloppet af ett sådant förslagsanslag måste bero af den omfattning kommunen vill gifva sitt ingrepp i saken. Till en början och intill dess erfarenhet vinnes af slika åtgärders praktiska verkningar synes dock ett måttligt försöksanslag vara tillräckligt. Godkännas de synpunkter kommissionen framburit, skulle främst böra ifrågakomma beviljandet af de ofvanberörda tomtlånen. Ehuru väl regleringsarbeten i regeln icke borde anvisas på lånemedel, håller kommissionen före att i fall, där tomtlösen icke inflyter till stadskassan omedelbart eller kort tid efter tomtförsäljningen, utan amorteras ungefär lika långsamt som obligationslånet själf, en afvikelse från denna regel är fullt berättigad. Med stöd af redan anförda siffror finner kommissionen att ett anslag bör för detta ändamål reserveras. Lägges härtill ett eventuellt sådant till den hypoteksanstalt, kommissionen ofvan antydningssvis berört, så torde ett anslag af minst 1,000,000 mark nu böra observeras för sträfvandena att främja här afhandlade byggnadsverksamhet.

Sammanfattas alla dessa kalkyler, erhålles följande öfversikt af de anslag som dels redan anvisats, dels i den närmaste framtiden torde anvisas på lånemedel:

I. Härförinnan på lånemedel anvisade anslag	<i>Små</i> 2,377,889: 23
II. För vattenledningsarbeten	” 1,500,000: —
III. För saluhallar	” 300,000: —
IV. För elektricitetsverk	” 2,500,000: —
V. För främjande af ofvanberörda byggnadsföretag	” 1,000,000: —
Summa	<i>Små</i> 7,677,889: 23

Denna kalkyl ger vid handen att upptagandet af ett obligationslån af 8 millioner mark vore erforderligt.

Beträffande typen för lånet är det ännu för tidigt att framställa ett bestämdt förslag. Ej håller vore det välbetänkt att fastslå en viss räntefot, men väl kunde en högsta annuitet fixeras, och därjämte en gräns för amorteringstiden bestämmas. I dessa afseenden får kommissionen förorda en annuitet icke öfverstigande 5 %, samt, med hänsikt till arten af de företag, som med lånemedlen skola bestridas, en amorteringstid af minst 45 år och högst 60 år.

Hvad tidpunkten för lånets upptagande beträffar kan för det närvarande något definitivt förslag icke afgifvas, men synes dock alla förberedande åtgärder böra vidtagas i så god tid att en för ändamålet utsedd delegation redan i september, om förhållandena sådant medgäfv, kunde angående lånets afslutande träffa aftal.

I stöd af hvad sålunda anförts får kommissionen föreslå:

att Stadsfullmäktige ville vidtaga åtgärd för utseende af stadsfullmäktige i förstärkt antal för fattande af beslut i detta ärende;

samt att, därest denna framställning bifalles, Stadsfullmäktige i förstärkt antal ville besluta:

att för stadens räkning upptaga ett amorteringslån emot räntebärande obligationer till ett nominellt belopp af högst 8,000,000 finska mark, att användas för fortsättning af kajbyggnadsarbeten och uppförande af varuskjul å Skatudden, för betalning af köpeskillingen för Societetshuset och gården N:o 6 vid Bergmansgatan, för betäckande af kostnaderna för ett redan uppfördt sjukhus å Fattiggården och folkskolehuset på Wallgård, för hvilka ändamål af Stadsfullmäktige i förstärkt antal anslag ur lånemedel härförinnan anvisats, samt därutöver eventuellt för utvidgning af stadens vattenledning, för nya saluhallar, för ett elektricitetsverk och för främjande af byggnadsföretag,

som afse uppförandet af små lägenheter, företrädesvis för arbetare; samt möjligen för andra ändamål, sedan beslut om de eventuella anslagens bestridande med lån på längre tid än tio år i behörig ordning tillkommit och fastställts;

att för nu ifrågavarande lån bestämma annuiteten till högst 5 % och amorteringstiden till minst 45, högst 60 år; samt

att åt ordinarie Fullmäktige uppdraga att utverka behörig fastställelse af förenämnda beslut äfvensom vidtaga alla för lånets upptagande erforderliga åtgärder;

och torde, därest förstärkta Fullmäktige härtill bifalla, ordinarie Fullmäktige besluta:

att utverka fastställelse af förstärkte Fullmäktiges beslut i ärendet;

att åt en för ändamålet tillsatt delegation uppdraga att på sätt delegationen finner lämpligt med in- eller utländska penningeinstitut inleda underhandlingar om lånets öfvertagande och avsluta aftal härom; samt att till Fullmäktige inkomma med förslag till obligationstext och amorteringsplan.

Helsingfors, den 21 maj 1902.

E. Öhman.

August Ramsay.
F. Stjernvall.

Mauritz Hallberg.
Carl Nummelin.

Bilaga I.

Å Lånemedel anvisade anslag åren 1897—1901.

Inköp af Guntäckt	500,000: —
„ af gården N:o 22 vid Alexandersgatan & uppförande af kommunala sjukhusbyggnader	500,000: —
„ af gården N:o 3 Sofiegatan	250,000: —
Löseskilling för byggnader å Hagasund	60,000: —
Inköp och inredning af Barnhemmet	100,000: —
Tillbyggnader å Maria sjukhus	100,000: —
Vattenledningsarbeten	700,000: —
Folkskolehus vid Nikolaigatan	234,500: —
Inlösen af tomterna 1—12 vid Magasinskajen	200,000: —
Ny paviljong å Maria sjukhus	175,000: —
D:o d:o	125,000: —
Kajarbeten å Skatudden	1,000,000: —
„ „ samt tull- och packhus äfvensom två öppna och 3 slutna varuskjul, af anslaget 1,325000 mark använt	636,000: —
Inköp af gasverket	1,400,000: —
Återinlösen af 4:de serien af 1898 års 3½ % lån	994,000: —
Lånekostnader år 1898	<i>My.</i> 319,095: 16
D:o år 1900	„ 93,794: 07
	<u>My. 7,387,389: 23</u>

Af obligationslånen emitteradt:

1898 års 3½ % lån	<i>My.</i> 3,994,000: —
1900 års 4 % lån	„ 3,000,000: —
Saldo förskotterade lånemedel	<u>393,389: 23</u>

Ytterligare är å lånemedel anvisadt för:

Kajarbeten samt 2 öppna och 2 slutna varuskjul å Skatudden (återstod af anslaget)	689,000: —
Tillbyggnader till sjukhuset å Fattiggården	75,000: —
Inköp af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	181,000: —
Folkskolehus å Wallgård	239,500: —
Inköp af Societetshuset	800,000: —
Summa	<u>2,377,889: 23</u>

Bilaga II.

**Förteckning öfver de under nedannämnda år direkt af staden
till arbetarebolag försålda tomter.**

År.	Bolagets namn.	Gårdens adress.	Tomtvärde Fmk.	
1888	Kasvi	Båtsmansgatan 23	18,020: 70	
	Taimi	Gräsviksgatan 18	16,256: 23	
	Alku	Sandviksgatan 16 & 18	35,948: 58	70,225: 51
1890	Kukka	Båtsmansgatan 31	— —	17,302: 40
1900	Tarmo	Ärtholmsgatan 1	18,450: —	
	Tyynelä	Malmgatan 28	37,300: —	
	Onnela	Gökgränden 3	25,028: 40	
	Toivo	Ärtholmsgatan 11 & 13	28,772: —	
	Tupa	Fabriksgatan 8	36,623: 97	
	Fridhem	„ 11	34,186: 70	
	Hällebo	„ 12	47,800: —	
	Neitsypolku	„ 3	61,553: 35	
	Tuki	Köpmansgatan 13	23,593: 45	
	Kanerva	Neckensgränd 3	5,941: 60	319,249: 47
1901	Kalliola	Malmgatan 30	28,839: 42	
	Valo	Gengatan 6	20,100: —	
	Louhi	Kronbergsgatan 9	24,237: 92	
	Aho	7 tomter i kv. 374	92,636: 12	
	Svanen	2 „ 374	25,200: —	
	Nordstjernan	Petersgatan 4.	39,525: —	
	Alfa (Grafia)	Bergmansgatan 10	44,903: 17	
	Kaleva	3:dje linien 35	11,040: —	
	Valhalla	Alpgatan 19	15,118: 24	
	Pirtti	Fabriksgatan 10	37,846: 12	339,445: 99
1902	Terä	3:dje linien 34	20,664: —	
	Terho	Alpgatan 17	26,129: 55	46,793: 55
			Summa	793,016: 92

Anm. Ansökningar om tomter för arbetarebostäder äro dessutom gjorda för inalles 16 tomter, hvilka blifvit värderade till Fmk 316,608: 35; försäljning af dessa tomter har dock ännu ej egt rum.

W. O. Lille.

*Bilaga III.***Statslån utgifna till arbetarebostadsbolag i Helsingfors.**

Ar	Bolagets namn	Gårdens adress	Statslån Fmk	
1875—76	Helsingfors aktiebostäder		— —	165,696: 80
1879	Arbetarenes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag		— —	200,000: —
1888	Kasvi	Båtsmansgatan 23 . .	— —	25,000: —
1891	Askel	2:dra linjen 23 & 25 .	— —	100,000: —
1893	Koti	Eriksg. 41	— —	35,000: —
1897	Sirkka	Barnhemsgatan 3 . .	— —	140,000: —
1899	Oma Koti	Smedsgatan 3 & 5 . .	200,000: —	
	Wäinölä	4:de linjen 17. . . .	75,000: —	275,000: —
1900	Tarmo	Ärtholmsgatan 1 . .	100,000: —	
	Tyynelä	Malmgatan 28 . . .	100,000: —	
	Onnela	Gökgränden 3 . . .	70,000: —	
	Toivo	Artholmsgatan 11 & 13	100,000: —	
	Tupa	Fabriksgatan 8 . . .	110,000: —	
	Fridhem	” 11	25,000: —	
	Neitsypolku	” 3	200,000: —	
	Kanerva	Neckens gränd 3 . .	30,000: —	
	Into	Vilhelmsbergsgatan 4	100,000: —	
	Laiho	Bergmansgatan 31. .	130,000: —	965,000: —
1901	Kalliola	Malmgatan 30 . . .	120,000: —	
	Turva	Sibyllegatan 4 & 6 .	50,000: —	
	Eläköön	3:dje linjen 35 . . .	75,000: —	
	Toivola	4:de linjen 28 . . .	30,000: —	275,000: —
1902	Terä	3:dje linjen 34 . . .	— —	68,600: —
			Summa 2,249,296: 80	

Handlingar i fråga om anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk.

STYRELSEN

ÖFVER

HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

*Helsingfors den 15 Maj
1902.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Vid sammanträde den 12 Februari 1901 uppdrogo Herrar Fullmäktige åt Styrelsen att gå i författning om utarbetande af förslag till anläggning för stadens räkning af eget elektricitetsverk för alstrande af ljus och kraft.

Sedan ofvanstående uppdrag numera af Styrelsen slutförts, får Styrelsen härmed vördsamt till Stadsfullmäktige insända förslag till elektricitetsverk för Helsingfors stad med dertill hörande ritningar samt kostnads- och räntabilitetsberäkningar. I sammanhang härmed anser Styrelsen sig böra redogöra för de åtgärder, som vidtagits för erhållande af sagda förslag, samt, utöfver hvad af Styrelsen i fråga om uppförande af eget elektricitetsverk för staden redan anförts uti skrifvelse af den 24 Januari 1901 (se Stadsfullmäktiges tryckta betänkande N:o 4 för år 1901), ytterligare framhålla särskilda synpunkter, egnade att närmare utreda förevarande, för staden betydelsefulla angelägenhet.

En mycket viktig del af ett elektricitetsverk äro ledningarna. Beräkningen af dessa möta många svårigheter, synnerligast i sådana fall, då elektrisk belysning skall införas å områden, som förut sakna dylik belysning. I Helsingfors gestaltar sig dock denna beräkning lättare, enär det härstädes i de flesta fall endast gäller att med ledningar förse områden, som redan hafva elektrisk strömförbrukning. För erhållande af närmare utredning om storleken och fördelningen af strömförbrukningen, har Styrelsen våren 1901 låtit så noggrant som möjligt uppräknat i staden utsatta glöd- och bågglampor samt elektriska motorer; och har Styrelsen sålunda kommit till det resultat, att de i staden — Tölö och på andra sidan om långa bron belägna stadsdelar oberäknade — vid sagda tidpunkt installerade lamporna och motorerna representerade 2,124 kilowatt pr. timme eller cirka 42,500 st. 16 lj. glödlampor. Ström till denna förbrukning levereras af icke mindre än 31 större och mindre elektricitetsverk, af hvilka det stora flertalet äro s. k. blockstationer.

Elektricitets-
verkets stor-
lek.

Af dessa verk är Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags central den största. Enligt uppgift har nämnda central installerade lampor och motorer motsvarande c:a 25,000 st. 16 lj. lampor. Denna centrals samtliga maskinkraft c:a 1,300 hästkrafter, kan mata 12,000 å 13,000 samtidigt brinnande 16 ljus lampor, i hvilket fall dock ingen maskinreserv finnes.

Vidare är firman Lilius & Hertzberg, enligt uppgift af Herr Hertzberg, egare af en central vid Regeringsgatan. Denna anläggning har sina ledningar sammankopplade med en Herr Otto A. Blompvist tillhörig mindre central i Kansallis-osakepankkis hus vid Alexandersgatan. Dessa sammankopplade centraler hafva tillsammans en maskinstyrka af c:a 400 hästkrafter, hvilka kunna lämna ström till c:a 4,000 st. samtidigt brinnande 16 lj. lampor — någon maskinreserv finnes då ej. Huru många lampor som från dessa två senare centraler äro inkopplade i staden, är Styrelsen ej i tillfälle att uppgifva, enär hos vederbörande derom gjorda upprepade förfrågningar icke besvarats.

Öfriga i staden varande elektricitetsverk äro privata och sträcka sin verksamhet i regeln till en tomt och endast i några få fall utöfver de kvarter, der de äro belägna. I hvilken mån dessa verk komme att upphöra, derest ett kommunalt elektricitetsverk inrättas, kan ej förutsägas. Troligt är dock att flertalet af dem skulle fortbestå en längre tid framåt, särskildt på grund deraf, att afloppsånga från dem användes till uppvärmande af flera våningar.

I följd af ofvananförda förhållanden har Styrelsen ansett sig böra beräkna det tillernade kommunala elektricitetsverkets storlek efter den måttstock, att maskineriet skulle kunna leverera 1,000 kilowatt pr. timme. Med denna strömförbrukning kunde c:a 18,000 st. 16 lj. lampor samtidigt hållas lysande samt 40,000 å 45,000 sådana lampor installeras.

Förslags upp-
görande.

Sedan klarhet vunnits i fråga om den omfattning, anläggningen borde erhålla och den nuvarande strömfördelningen, vidtog Styrelsen åtgärd om anskaffande af ritningar och förslag till ett tidsenligt elektricitetsverk. Då emellertid något beslut af Stadsfullmäktige ännu ej föreligger om uppförande af ett dylikt verk för stadens räkning, ansåg Styrelsen frågans närvarande skede icke påkalla utlysande af någon teknisk och ekonomisk täflan mellan fabrikanter, som utföra sådana verk, eller bland privata personer, hvilka syssla med uppgörandet af förslag till elektriska anläggningar, hvarför Styrelsen tillsvidare inskränkte sina tillgöranden i saken till, att för ändamålet söka åstadkomma ett approximativt förslag, innefattande ritningar och kostnadsberäkningar af sådan beskaffenhet, att desamma i hufvudsak kunde läggas till grund för uppgörande af definitivt förslag till eget elektricitetsverk för staden, derest Stadsfullmäktige beslöte sig för anläggande af ett dylikt. Sedan beslut härom kommit till stånd, vore, enligt Styrelsens tanke, tidpunkten inne att anordna en allmän, på ett utarbetadt program, som endast skulle angifva system, drifkraft, motorstorlek, strömfördelning och andra liknande hufvudpunkter, baserad täflan

bland ett flertal spekulanter, på grund af hvilken täflan sedermera den blifvande entreprenören skulle utses.

För anskaffande af berörda approximativa förslag valde Styrelsen den utväg, som i liknande fall allmänt användes i utlandet, t. ex. i Tyskland, hvarest vanligen åt någon af de stora verldsfirmorna inom elektroteknikens område öfverlemnas att, efter inhemtade noggranna upplysningar om lokala förhållanden och behof, kostnadsfritt uppgöra det ursprungliga förslaget — tekniskt och ekonomiskt. Detta förfaringssätt syntes Styrelsen efterföljansvärdt i synnerhet därför, att en dylik firma i de flesta fall besitter en vida större erfarenhet i fråga om elektriska anläggningar af nu ifrågavarande beskaffenhet än hvad en enskild person eller en mindre firma i regeln innehar samt på sådan grund äfven lemnar säkrare garantier för förslagets praktiska genomförande. Med afseende å den höga ståndpunkt, hvar till elektrotekniken hos ett stort antal nutida elektriska firmor hunnit, är det ej heller att befara, det omförmälda förfaringssätt skulle medföra sådana anordningar, att icke andra firmor än den, som uppgjort det första förslaget, sedermera kunde åstadkomma samma tekniska slutresultat. Derför inskränker sig äfven den täflan, som bland flera firmor sedermera, om anläggningen skall utföras, kommer till stånd på grundvalen af ett förut uppgjort program, hufvudsakligen till de tekniska detaljerna samt till kostnaden för anläggningen.

I betraktande häraf ansåg Styrelsen, då från särskilda fabrikanter erbjudanden gjordes om uppgörande af det första förslaget till ett elektricitetsverk för Helsingfors stad, sig hafva all anledning att antaga ett af dessa erbjudanden och bestämde sig Styrelsen för den firma, som först erbjudit sig, nemligen Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft i Berlin hvilken firma räknas till en af de största och mest erfarna inom elektroteknikens område.

Ehuru Styrelsen sålunda uppdragit åt fullt kvalificerad firma att uppgöra förslag till ett elektricitetsverk, lämpligt för Helsingfors förhållanden, ansåg Styrelsen det vara af vikt, att äfven någon eller några personer inom Styrelsen skaffade sig en så noggrann kännedom som möjligt rörande de olika system, som för närvarande användes vid utlandets elektricitetsverk, de ekonomiska förhållanden, under hvilka en del verk arbeta, den drifkraft, som användes m. m., enär Styrelsen sålunda blefve i tillfälle att med större kompetens bedöma alla till saken hörande omständigheter och fullgöra det Styrelsen anförtrodda uppdraget. Styrelsen beslöt därför, att Styrelsens ordförande och verkställande direktören skulle företaga en resa till utlandet för att närmare taga del af hithörande förhållanden samt att desse på hemvägen skulle delgifva Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft i Berlin (i det följande användes förkortningen A. E. G.) de synpunkter, som de vid förslagets uppgörande önskade hafva beaktade.

Under studieresan besöktes följande städer med elektricitetsverk utförda af olika firmor:

Berlin med dess central vid Schiffbaudamm, dynamos af Siemens & Halske

och A. E. G. samt öfriga hufvud- och understationer bygda af A. E. G. — samtliga anläggningar drifna med ånga.

Basel. Elektricitetsverk med gasmotordrift för kraftgas med motorer från Deutz och dynamos m. m. från Oerlikon.

Bremen. Ångdrift. Dynamos m. m. från „Union“ och Siemens & Halske.

Bonn. Ångdrift. Dynamos m. m. från Siemens & Halske.

Braunschweig. Ångdrift. Dynamos m. m. från A. E. G.

Hamburg. Ångdrift. Dynamos m. m. hufvudsakligen från Schuckert & C:o.

Hannover. Här besöktes Gebr. Körtings storartade fabriker för elektrisk materiel, gasmotorer m. m. i Körtingsdorf. Samtliga arbetsmaskiner drevos med elektrisk ström, alstrad genom större och mindre kraftgasmotorer. En sådan motor på 500 hästkrafter sågs i gång, men syntes till sin konstruktion invecklad.

Staden Hannovers elektricitetsverk drifves med ånga och äro dynamos m. m. från Schuckert & C:o.

Linden. Gasmotordrift med kraftgas. Motorer och dynamos m. m. levererade af Gebr. Körting.

Leipzig. Ångdrift. Dynamos m. m. från Siemens & Halske.

München. Blandad ång- och vattenmotordrift. Dynamos m. m. från Schuckert & C:o.

Magdeburg. Ångdrift. Dynamos m. m. från A. E. G.

Rheinfelden. Vattenmotordrift. Elektrisk kraftanläggning med c:a 16,000 hästkrafter. Firmorna Oerlikon och A. E. G. hafva utfört hvar sin hälft af den elektriska delen af anläggningen.

Stettin. Ångdrift. Dynamos m. m. från Siemens & Halske.

Af största intresse voro också de under studieresan gjorda rönen rörande olika system (likström, trefasström, direkt strömleverering, strömleverering genom understationer etc.), olika drifkraft, (ånga, ånga och vatten, enbart vatten samt kraftgasmotorer), olika anordningar af elektricitetsverken samt de instruktiva samtal, som egde rum med de respektive verkens ledare och ingenjörer rörande tekniska och ekonomiska spörsmål.

Hvad särskildt drifkraften för elektriska stadscentraler beträffar, var det af intresse att se kraftgasmotorer användas härtill. Den erfarenhet, man rörande sådana motorer kommit till, är att bränslekostnaden genom dem icke oväsentligt kan nedbringas. Deremot kunde några uppgifter rörande sådana större motorers slitage och underhållskostnader äfvensom i huru många år motorerna stå bi ej erhållas. Orsaken härtill måste tillskrifvas den omständigheten att först under senare åren gasmotorer af hundratals hästkrafters storlek börjat komma till användning. Allmänna meningen i utlandet var dock, att i en framtid kraftgasmotorerna torde komma att spela en stor roll. Tillfällen till experimentering och fullkomnande af dessa motorer erbjuda sig nog, i det att grufvor och jernverk i stor utsträckning

begynt begagna dem till att omsätta den vid dessa verk uppstående s. k. hyttgasen i kraft.

Genom samtal med fackmän och äfven på grund af egna iakttagelser, kommo de utskickade till den öfvertygelsen, att det vore för tidigt att tillråda användandet af kraftgasmotorer för en så stor elektrisk anläggning, det nu är fråga om.

Ånga måste således åtminstone till att börja med vara den kraft, som här kan komma till användning, hvarför ock de uppgjorda förslagen för verket basera sig på ångkraft.

Studieresan lemnade äfven det resultat, att s. k. likström bör serveras abonnenterna, äfvensom att verket, för erhållande af en säkrare och lugnare drift, bör förses med ackumulatorbatterier.

För belysande af, huru allmänt detta senare system är infördt, må följande anföras:

Af den synnerligen fullständiga statistik, Tyskland har öfver dervarande elektricitetsverk, framgår, att i detta land funnos den 1 April 1901 tillsammans 768 elektricitetsverk, hvilka levererade elektrisk ström till abonnenter.

De olika slagen af ström vid dessa verk fördela sig som följer:

624 verk likström

43 „ trefas- och likström

10 „ vaxel (1 eller 2 fasig) och likström

44 „ vaxelström (1 eller 2 fasig)

45 „ trefasström.

Af likströmsverken voro i det närmaste alla, eller 600 st., försedda med ackumulatorer. I städer med öfver 50,000 invånare äro, enligt den i bilaga 5 ingående statistiken, af 61 st. verk 49 utförda för likström i kombination med ackumulatorer.

Att detta system i så öfvervägande grad kommit till användning har sin grund i de betydande fördelar framför vaxelströmsystemen (1, 2 eller 3 fasig), som med detsamma ernås. Mången fackman anser också den elektriska belysningens snabba utbredning under de senare åren bero derpå, att fullt praktiska ackumulatorer först då kunnat tillverkas.

Systemets hufvudsakliga fördelar äro, att ett i hög grad konstant ljus erhålles, att elektriciteten af ackumulatorerna magasineras — liksom gasen i en gas-klocka —, hvarigenom tillfälliga afbrott å maskineriet i minsta möjliga grad förorsaka afbrott i strömleveransen, att maskineriet kan göras betydligt mindre med än utan ackumulatorer, att ångmaskinerna kunna arbeta med sin fulla och fördelaktigaste verkningsgrad och belastning, i följd hvaraf bränsle i afsevärd grad besparas, äfvensom att verkets personal blir den minsta möjliga, enär verket ej behöfver vara i gång dygnet om, hvilket deremot måste ske om ackumulatorer icke användas.

Före studieresans anträädande uppdrog Styrelsen åt A. E. G. att beräkna **Olika förslag till elektricitetsverk.** kostnaden för ledningsnätet under förutsättning, att all ström skulle komma att utgå

från en central, förlagd å det för nytt gas- och elektricitetsverk reserverade kvarteret N:o 178, Domherren, vid Ärtholmsgatan. Styrelsen hade nemligen tänkt sig, antingen att detta sätt, med direkt ström från en central, skulle komma till användning eller ock, att å nämnda plats en s. k. hufvudstation, d. v. s. en kraftstation, skulle förläggas samt att strömmen till abonnenterna helt och hållet eller delvis skulle utgå från en eller flera, mera centralt och inom respektive belysningsområden belägna understationer.

Sistnämnda anordning, med hufvud- och understationer, har under senare åren kommit till användning i en mängd städer med stor utsträckning — exempelvis Stockholm (under byggnad), Berlin (delvis), Wien, Hamburg (delvis), Bremen, Stettin (delvis), München (delvis), Dortmund, Dessau, Frankfurt a/Main, Kristiania, Leipzig, Rotterdam m. fl.

De beräkningar, som i antydt syfte uppgjorts af A. E. G. och hvilka förelades de utskickade, då de vid resans avslutande infunno sig i Berlin i och för konferens med firmans ledande ingenjörer, medförde det resultat, att kostnaden för en någorlunda centralt belägen understation — såsom plats för denna hade Styrelsen tänkt sig den del af Arkadia-området, gasverket för närvarande disponerar bakom Arkadiateatern — icke skulle belöpa sig högre, än att densamma ungefärligen uppvägdas af skilnaden i kostnaderna för ledningsnätet från en å kvarteret N:o 178 förlagd central och för ledningsnätet från understationen, enär det förra stälde sig så mycket dyrare. Riktigheten häraf har sedermera konstaterats äfven af ingenjören Gottfr. Strömberg härstädes. Förlagd å den af Styrelsen tillernade platsen, skulle från understationen Tölö, Djurgården samt en stor del af Berghäll och Ås erhålla elektrisk ström, då deremot Hermanstad och Majstad komme att ligga utom strömområdet. Skulle åter en centralstation för leverering af direkt ström anläggas å kvarteret N:o 178, så kunde, utan särskilda kostsamma anordningar, hvarken hela Kronohagen förses med ström eller sista lampan åt Tölö till uppställas längre bort än å villaområdet Hagasund, hvilka omständigheter absolut tala emot en sådan anordning.

Med hänsyn till den närmaste framtiden vore det väl i flera afseenden fördelaktigt att kunna förlägga en centralstation i eller i närheten af stadens centrum, t. ex. å Arkadia-området, men Styrelsen har icke ansett sig böra föreslå en dylik anordning, ty dels saknas derstädes vatten för kondensationen — en olägenhet, som det likväl delvis torde vara möjligt att upphäfva genom en afkylningsanläggning, hvilken emellertid blefve dyr och vanprydande — och dels skulle derigenom förloras en del fördelar, t. ex. den korta transporten af bränslet, som skulle åtfölja elektricitetsverkets placering å platsen för det blifvande nya gasverket, hvartill kommer att förläggandet af stora ångmaskinsinrättningar i eller i närheten af städers centrala delar under senare tider af flera skäl ansetts, såvidt möjligt, böra undvikas.

Derest med det tillernade elektricitetsverket afsåges att leverera ström en-

dast inom den egentliga staden, så hade staden måhända skäl att genom inköp af för ändamålet lämplig tomt förvärfa en ännu mera centralt belägen plats för understationen än Arkadia, enär derigenom anläggningskostnaden för ledningsnätet, likasom äfven driftkostnaderna, i någon mån kunde nedbringas. Emellertid har det synts Styrelsen oafvisligt, att redan från början taga i beräkning äfven den del af stadens omgifning, åt hvilken den naturliga utvidgningen skall ske, och att därför för understationen välja en sådan plats att största möjliga område dermed kunde betjenas. Under antydda förhållanden och i betraktande af de stora ekonomiska fördelar, särskildt för framtiden, som låge deri, att den punkt, från hvilken ledningsnätet utgår, förlades ej allenast så nära stadens centrum (d. v. s. der den största förbrukningen kan påräknas) som möjligt utan äfven i närheten af den nya stadsdel, som är afsedd att planläggas å Tölö-området, blef resultatet af konferensen med A. E. G:s ingenjörer det, att en elektrisk anläggning för Helsingfors lämpligast kunde grundas på följande anordning: en hufvudstation å tomten N:o 178 och en eller flera understationer — till att börja med dock endast en å området Arkadia.

Rörande beskaffenheten af den ström, som från understationen borde utgå till kunderna, bestämdes likström med 2×220 volts spänning i 3-ledarenätets yttre ledningar. Denna spänning har vid så godt som alla under senare åren byggda elektricitetsverk kommit till användning. Användande af 2×220 volts spänning i stället för den förut brukliga, 2×110 volt, minskar ledningarnas kopparvigt med c:a 75 procent.

För öfrigt resulterade öfverläggningen med A. E. G:s ledande ingenjörer deri, att nedanstående 3 olika förslag till elektricitetsverk borde uppgöras — alla med det slutresultat, att anläggningen, fullt utbygd samt med nödig reserv, skulle i förening med ackumulatorbatteriet, kunna leverera c:a 1,000 kwt. ström under loppet af c:a 3 efter hvarandra följande timmar i ett underjordiskt ledningsnät, beräknadt för c:a 23,000 st. samtidigt brinnande 16 lj. lampor.

Förslag A.

Å hufvudstationen genereras 6,000 volts trefasström, hvilken ledes till understationen, der den omsättes i likström och utgår direkt eller genom ackumulatorer till abonnenterna.

Förslag B.

Öfverensstämmande med förslag A, dock med den skilnad, att å hufvudstationen genereras, utom 6,000 volts trefasström, hvilken på förut angifvet sätt ledes till och utgår från understationen, äfven 2×220 volts likström, som, genom från hufvudstationen direkt utgående matareledning, ledes till tryckpunkter, förlagda å det omkring hufvudstationen varande området.

Förslag C.

Å hufvudstationen genereras 2×250 volts likström, hvilken föres till understationen för att genom denna, antingen direkt eller genom ackumulatorerna, utgå till abonnenterna.

Innan hemresan företogs, konsulterade de utskickade ingenjören Jordan i Bremen, direktör för stadens elektricitetsverk, rörande de olika kombinationer, å hvilka A. E. G. skulle uppgöra förslag. Och jemte det direktören Jordan för sin del gillade det aftal, som träffats med A. E. G., åtog sig herr Jordan, som i Tyskland anses vara en framstående specialist på elektroteknikens område, att, sedan förslagen från A. E. G. inkommit, granska desamma i detalj både i tekniskt och ekonomiskt afseende.

De af A. E. G. uppgjorda tre förslagen hitkommo jemte ritningar och beskrifningar i slutet af September 1901. Sedan Styrelsen med biträde af ingenjören Gottfr. Strömberg genomgått förslagen och för sin del funnit förslag A vara lämpligast att lägga till grund för ett kommunalt elektricitetsverk för Helsingfors, öfversändes handlingarna till direktören Jordan. Styrelsen ansåg det nämligen vara af stor vikt att af en framstående fackman få utredt, huruvida de inkomna förslagen voro uppgjorda på sådant sätt, att fullt tidsenliga och praktiska anordningar däri genom erhöles, huruvida kostnadsberäkningarna voro så uppgjorda, att de kunde ligga till grund för bedömandet af de olika förslagen sinsemellan i ekonomiskt afseende och att ett elektricitetsverk kunde byggas för de angifna kostnadsbeloppen samt hvilket af de tre förslagen borde komma till utförande.

Den 9 April mottog Styrelsen Herr Jordans fullständiga utlåtande, hvilket, med uteslutande af diverse svar å tekniska frågor, som framstälts af Styrelsen, ingår i svensk öfversättning i bilagan 1.

Af detta utlåtande framgår i hufvudsak, att de tre af A. E. G. uppgjorda förslagen äro ur teknisk synpunkt sedt korrekt uträknade, att priserna äro att anses såsom normala, att förslag C i förhållande till förslagen A och B ej erbjuder sådana fördelar, att den betydligt högre kostnaden, c:a 500,000 Rmk, motiverades, hvarför detsamma ej borde komma till utförande, att valet sålunda borde stå mellan förslagen A och B, af hvilka på angifna grunder företräde borde gifvas åt förslag B, hvilket dock skulle kompletteras med ett ackumulatorbatteri för den från hufvudstationen utgående likströmmen — detta batteris storlek har sedermera af Herr Jordan fixerats till 900 Ampèretimmar vid 3 timmars urladdning.

Enär Styrelsen och ingenjören Gottfr. Strömbergs åsigter att förslag A var det lämpligaste icke delades af Herr Jordan och Styrelsen hade anledning att antaga, det valet af förslag B hade sin orsak i den jemförelsevis stora strömförbrukning, som markerats i trakten omkring hufvudstationen å den kilowattkarta, som uppgjorts öfver samtliga våren 1901 i staden varande elektriska anläggningars strömfördelning — således äfven de i närheten af hufvudstationen varande

privata elektricitetsverk; såsom fabrikerna å Munkholmen, Skeppsdockan, Sandvikens Snickerifabrik, Fazers karamellfabrik och Sinebrychoffs bryggeri — samt att Herr Jordan ej hade reda på att dessa privata anläggningar antagligen icke komme att inkopplas i stadens nät äfvensom att en stor del af den nu obebyggda trakten omkring hufvudstationen icke komme att bebyggas med fabriker, hvilka vanligen förbruka mycket ström, utan med privata byggnader, aflät Styrelsen till Herr Jordan en skrifvelse, hvari Styrelsen upplyste Herr Jordan om dessa förhållanden i den tanke att han under sådana omständigheter eventuellt skulle ansluta sig till förslag A. I sitt härå meddelade svar ansåg sig Herr Jordan dock böra vidhålla sina åsikter rörande förslag B:s företräden. Då Styrelsen emellertid icke kunde finna Herr Jordans motivering öfvertygande, beslöt Styrelsen införskaffa ytterligare utredning i saken. Af denna orsak konsulterades ännu en gång ingenjören Gottfr. Strömberg och dessutom tekniska chefen för Stockholms stads elektricitetsverk, ingenjören Aug. Decker.

Dessa konsultationer ledde derhän, att de konsulterade ansågo, att Herr Jordans motiv för förslag B:s företräden icke kunde tillmätas afgörande betydelse.

De hufvudsakliga skälen att föredraga förslag A hafva ansetts vara:

1) att en hufvudstation, å hvilken endast trefasström genereras, blir enhetlig, enkel och lättskött, hvilket deremot icke blir fallet om både trefas- och likström, i kombination med ackumulatorer, der genereras samtidigt som ström derifrån skall utgå till abonnenterna;

2) att det är fördelaktigare och mera ekonomiskt samt medför lättare skötsel att hafva ackumulatorerna samlade på *ett* ställe i öfverensstämmelse med förslag A än på *två* ställen enligt förslag B;

3) att den till abonnenterna utgående strömmen enligt förslag A regleras från endast *ett* ställe, nämligen från understationen, men deremot från *två* ställen i förslag B, hvarigenom i förra fallet erhålles enklare och billigare skötsel än i det senare; samt

4) att förslag B genom tillkomsten af batteriet på hufvudstationen blir minst 100,000 mark dyrare än förslag A.

Den af Herr Jordan påpekade fördelen, att erregungsström genom anordnandet af ett batteri på hufvudstationen kan erhållas både från likströmsgeneratorerna och batteriet, ernås lika säkert och bra på så sätt, att trefasströmsgeneratorerna, såsom i de flesta fall brukas, förses med små likströmsgeneratorer för alstrande af erregungsström, hvarvid reservström lika tillförlitligt kan erhållas från understationens batteri som från ett batteri å hufvudstationen.

Hvad den förlust beträffar, som skulle uppstå derigenom, att vid förslag A all ström måste gå igenom understationen, så inskränker den sig till förlusterna i högspänningskabeln samt vid omformningen till likström och då det här är fråga om jämförelsevis små strömquantiteter, blir den härigenom uppkomna ekonomiska

förlusten afsevärdt mindre än de ökade kostnader, förslag B komme att förorsaka i form af högre räntor och större personal på hufvudstationen m. m.

Först sedan Styrelsen på angifna grunder bestämt sig för att förorda förslag A till utförande, erhöles nödig materiel för uppgörande af byggnadernas hufvudritningar och kostnadsberäkningar, hvilka härjemte biläggas.

Vatten som
drifkraft.

Enär vattenkraft för generering af elektrisk ström kommit till användning å en mängd orter, der ekonomiska och andra omständigheter tillåtit en sådan omsättning af vattenkraften, har Styrelsen vidtagit särskilda åtgärder för utrönande af möjligheten att för staden i antydt syfte draga nytta af dylik kraft. Dessa åtgärder hafva emellertid ännu icke bragts så långt, att på dem någon framställning i saken kunde grundas, hvarför Styrelsen förbehåller sig att, derest Stadsfullmäktige besluta sig för anläggande af ett elektricitetsverk, framdeles inkomma med förslag uti ifrågavarande afseende.

På grund af de i bilagan 3 upptagna detaljkostnadsförslagen är öfver anläggningen i sin helhet uppgjordt följande

Generalkostnadsförslag.

Byggnader m. m.

Hufvudstationen	<i>Imf.</i>	290,000: —	
Understationen	„	70,000: —	
Samlingsbrunn med ledningar samt afloppsledning, förlagsvis	„	16,000: —	
Planering omkring byggnaderna; förlagsvis . . .	„	6,000: —	
Inhägnad, provisionel	„	6,000: —	388,000: —

Maskin- och elektriska anläggningen.

Hufvudstationen	<i>Imf.</i>	680,000: —	
Understationen	„	445,000: —	
Högspänningskablar	„	61,000: —	
Matareledningar och ledningsnätet	„	730,000: —	
Servisledningar och elektricitetsmätare, förlagsvis .	„	125,000: —	2,041,000: —
Omkostnader för förslagens uppgörande, ledning af arbetet etc., förlagsvis	„	— —	35,000: —
Oförutsedda utgifter	„	— —	36,000: —
Summa <i>Imf.</i>		— —	2,500,000: —

I bilagan 4 ingår räntabilitetskalkylen öfver anläggningen.

Enligt kalkylen blifva

inkomsterna	<i>Små</i> 560,000:—
utgifterna	„ 300,000:—
<i>Behållning</i> , som motsvarar 10,4 % å anläggningskapitalet, . . .	<i>Små</i> 260,000:—

Jemte det Styrelsen får anmäla, att af suppleanterne ingenjörerne Fredr. Rosberg och Gustaf Zitting erhållit del af samtliga i ärendet tillkomna handlingar och med Styrelsen deltagit i det definitiva uppgörandet och affattandet af förevärande förslag till elektricitetsverk för Helsingfors stad, hvaremot Konsuln Gustaf Pauligs åsigt i ämnet icke kunnat inhämtas, enär denne sedan lång tid vistats å utrikesort, får Styrelsen på grund af hvad Styrelsen i förestående måtto framhållit och med åberopande jemväl af de skäl, som anförts i Styrelsens förberörda skrifvelse af den 24 januari 1901, vördsamt föreslå det Herrar Stadsfullmäktige ville besluta:

att ett elektricitetsverk, med hufvudstation å kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan och en understation å området Arkadia, skall i hufvudsaklig öfreverensstämmelse med bilagda beskrifning och kostnadsförslag för stadens räkning anläggas; och

att uppdraga åt Styrelsen att, sedan program för ändamålet enligt ofvanstående grunder uppgjorts, inbjuda hugade spekulanter att inom viss utsättande tid inkomma med skriftliga anbud om företagets utförande samt sedermera jemte eget utlåtande till Stadsfullmäktige insända desamma.

Helsingfors, den 15 maj 1902.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

V. Montgomery.

För vår del få vi förorda förestående förslag till utförande derest Herrar Stadsfullmäktige besluta sig för uppförande af eget elektricitetsverk.

Gustaf Zitting.

Fredr. Rosberg.

*Bilaga 1.***Utlåtande öfver de af Allg. Elektr. Gesellschaft i Berlin uppgjorda projekten för ett elektricitetsverk i Helsingfors.**

Såsom jag redan anförde i mitt utlåtande af den 5 februari detta år, måste man, efter noggrant öfvervägande af för- och nackdelarna i de 3 projekt, som komma i betraktande, gifva företrädet åt *förslag B*.

Alla 3 af A. E. G. föreslagna och med hänsyn till anläggnings- och driftkostnaderna i jämförelse ställda projekter förutse förnuftigt nog, såsom också från Eder sida rekommenderades, *likström* för konsumenterna, med en spänning af 2×220 volt, medan för alstrandet af ström samt dess öfverförande till understationen 3 olika system föreslagits.

Enligt förslag A skall i hufvudstationen (Primär-Station) endast trefasström alstras, som sådan föras till understationen, där förvandlas till likström och genom matareledningar sändas till fördelningsnätet för att därifrån tillföras konsumenterna. Matningen af hela nätet utgår således från understationen.

Enligt förslag B. alstras i hufvudstationen såväl trefas- som likström. Den förra föres, genom förmedling af en understation, på samma vis som i förslag A, efter förvandlingen till likström, till nätet medan den senare ledes direkt från hufvudstationen genom en del matareledningar till fördelningsnätet, hvarvid den från understationen och hufvudstationen utgående strömmängden förhåller sig som 2 : 1, d. v. s. för samtlig i ledningsnätet erforderlig ström tagas 2 tredjedelar af understationen och 1 tredjedel af hufvudstationen.

Hvad beträffar arten af den till konsumenterna levererade strömmen, är jag fullkomligt af den åsikten, hvilken åsikt äfven ingick i A. E. Gs. utredning och motsvarande Edra önskningsar, att man, om icke alldeles särskilda grunder tala för användning af trefasström, *måste gifva företrädet åt likström*. För det första för den väsentligt större säkerhet, som erhålles genom att på enklaste sätt använda ackumulatorer och för det andra, för det „jämna ljuset“, hvilket också vid de fullkomligaste vaxel- och trefasströmsanläggningar, i brist på ackumulatorer, icke kan erhållas.

Jag finner således, att man bör stå vid det beslutet att leverera likström till alla konsument.

Den andra frågan är, efter hvilket system strömalstringen och fördelningen skall företagas.

De af A. E. G. utarbetade projekten omfatta egentligen alla möjligheter, hvilka vid de föreliggande förhållandena, såsom utvidgningen af strömlevererings-

området, läget för hufvudstationen m. m., kunna komma i betraktande. Från ren teknisk synpunkt betraktadt äro alla 3 projekten att anses som korrekt uträknade och i det väsentligaste fullkomliga. Däremot visar en jämförelse af anläggningskostnaderna, att förslag C med samma kapacitet ställer sig 25 % dyrare än de 2 andra projekten, och är det nu närmast att afgöra, om en sådan merkostnad af c:a 500,000 R. M. i följd af större driftsäkerhet eller af andra grunder, synes rättfärdigad. Denna fråga är från min synpunkt sedt afgjort att förneka. Ty om det också icke kan bestridas, att ett fullständigt uteslutande af trefasström af hög spänning har mycket för sig, så har å andra sidan denna art af ström vid öfverföringen af större strömmängder på längre afstånd, såsom detta just vid öfverföring af strömmen från hufvudstationen till understationen kommer i fråga, så väsentliga fördelar gentemot likströmmen och låter sig vidare denna öfverföring utföras på så fullkomligt och säkert sätt, att det vore absolut orätt att använda väsentligt högre kostnader för att derigenom alldeles kunna utesluta trefasströmmen från anläggningen.

Något svarare är frågan om man skall välja förslag A. eller förslag B.

För förslag A. talar enhetligheten i alstringen af strömmen, för förslag B. göra sig däremot följande fördelar gällande:

1) Den omständigheten att utom trefasströmsgeneratorerna också likströmsgeneratorer stå till förfogande, så att man *stödse* och vid ett vidare färdigbyggande af anläggningen åtminstone i nödfall kan afstå från parallelinkopplingen af trefasströmsgeneratorerna.

2) Möjligheten att också med enklaste inkoppling använda ackumulatorer å hufvudstationen, hvilket i afseende på det förmånliga utnyttjandet af maskinerna och driftsäkerheten är af stort värde.

3) Den enkla och alltid säkra anordningen för erregung af trefasströmmen, vare sig genom likströmsmaskinerna, eller genom ett ackumulatorbatteri och

4) Antagandet, att icke hela strömmängden utan blott en del måste befordras från hufvudstationen till understationen med tillhjälp af en högspänningskabel och att förläggandet af en tillräcklig reservkabel för den omtalade strömmängden ställer sig proportionsvis billigt.

Då slutligen också kostnaderna för förslag B icke äro högre än för förslag A, så har jag kommit till den slutsatsen att för byggande af elektricitetsverket rekommendera förslag B. Jag förutsätter härvid att också ett ackumulatorbatteri uppställas i hufvudstationen och att erregungen af trefasströmsgeneratorerna anordnas från de i hufvudstationen befintliga likströmsanläggningarna.

De af A. E. G. insatta prisen kunna anses som normala.

Hvad driftkostnaderna och räntabilitetsberäkningarna beträffa måste man säga, att de första i det väsentligaste äro korrekt utredda och beräknade; däremot kommer vinsten under de första åren säkerligen att utfalla mindre, än hvad som angifvits af A. E. G. Det är dock att märka att A. E. G. sjelf hänvisar

derpå, att rentabilitetsberäkningarna syfta på ett fullständigt nyttjande af anläggningen.

Att elektricitetsverket derstädes vid utförande i den föreslagna storleken mycket snart kommer att gifva goda räntor, håller jag för fullt säkert. Dock vill jag varna Er för att göra det felet, som i flere städer under de senaste 10 åren af öfverdrifven försiktighet blifvit gjordt, att bygga *för litet*.

Intressant för Edra rådplägingar därstädes är kanske den medföljande skissen med kurvor för utvecklingen af stadens elektricitetsverk härstädes. Af dessa kurvor framgår;

1) att antalet af de anslutna förbrukningsföremålen år från år hastigt tilltagit;

2) att strömförbrukningen, d. v. s. den ström, som säljes åt konsumenterna, stigit i proportion till ökningen af strömförbrukningsföremålens antal; samt

3) att de förhanden varande, under årens lopp flera gånger utvidgade driftsinrättningarna, speciellt maskinerna och ackumulatorerna, allt förmånligare utnyttjats, emedan det, tack vare storleken af ackumulatorbatterierna, varit möjligt, att också på dagen nästan oafbrutet belasta maskinerna.

Märkas bör ännu, att nettovinsten, d. v. s. resten, som kvarstår af inkomsterna då man afdragit 4 % ränta, c:a 5 % för afskrifningar äfvensom samtliga förvaltnings-, drifts- och underhållskostnader, sedan år tillbaka är 7—8 % af anläggningskapitalet, hvarför, inbegripet den i förväg afdragna 4 % räntan, summan af räntorna är 11 å 12 %.

Bremen den 5 april 1902.

Jordan.

Beskrifning öfver elektricitetsverksförslaget.

Hufvudstationen. Såsom förut nämnt är hufvudstationen afsedd att förläggas å kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan, hvilken plats af Stadsfullmäktige reserverats för ett nytt gas- och elektricitetsverk.

Af bitogade situationsplan, upptagande en tidsenlig gasverksanläggning af den storlek, att verket fullt utbyggt kan producera minst 30,000 m³ kolgas och 10,000 m³ vattengas pr dygn — den hittills största dygnsproduktionen är i rundt tal 7,500 m³ — framgår, att elektricitetsverkets hufvudstation får sin plats vid tomtens östra gräns i närheten af hafvet. Afståndet från stationen till närmaste gasverksbyggnader blir sådant, att gasverkets närhet icke inverkar på brandförsäkringspremien.

Genom stationens plats helt nära hafvet erhålles korta ledningar för det behöfliga kondensationsvattnet samt afloppet.

Placeringen är ock sådan, att anläggningens golfyta kan utvidgas i betydlig grad genom en direkt utsträckning af byggnaden mot söder.

Stationens dimensioner och rumfördelning framgå af bifogade hufvudritningar. Såsom synes har hufvudbyggnadens norra ända, med bibehållande af maskinsalens höjd, lämpligen kunnat fördes med 3 våningar, hvarigenom med ringa kostnad erhållits den fördelen, att, om det i framtiden skulle bli så stor strömkonsumtion i trakten omkring hufvudstationen att det vore fördelaktigt att utgå från hufvudstationen med direkt likström, ett mindre ackumulatorbatteri kan placeras i den härtill afsedda 3:dje våningen.

Ångmaskins- och ångpannanläggningen.

I maskinsalen finnes plats för 4 ångmaskiner med direkt kopplade trefasströmgeneratorer — för den första anläggningen uppställas dock endast 3 agregat.

Ångmaskinerna äro liggande tandem, 2 cylindriska kondensationsmaskiner med ventilreglering, afsedda att arbeta med 12 atm. öfvertryck. Maskinernas styrka är normalt 450 och maximum 580 hästkrafter med respektive 86 och 88% verkningsgrad. Ångförbrukningen blir vid normal gång och med användande af icke öfverhettad ånga 6,5 kg. samt vid öfverhettad ånga 5,8 kg. pr timme pr hästkraft. Högtryckcylindern är i och för arbete med öfverhettad ånga så anordnad, att den kan urkopplas. Båda cylindrarna äro försedda med ångmantlar. Maskinernas omloppstal förändrar sig vid plötslig urkoppling af hela belastningen med 5% samt vid 25% belastningsdifferensen med max. 1 1/2%. Oliktformighetsgraden är 1:200.

För det fall att kondensorn kommer i olag och ej kan tjenstgöra, äro maskinerna försedda med automatiskt verkande vacuumventiler, hvarigenom motorerna vid sådana tillfällen kunna arbeta för högtryck.

Kondenseringsanläggningen

är utförd enligt motströms-ytkondenseringsystemet, tillräcklig för kondensering af ångan från 3 maskiner (möjligen bör storleken vara för 4 maskiner) samt så anordnad, att en lika stor anläggning lätt kan inkopplas. Kondensorns rör och rörgaflar äro af messing samt respektive vatten-, kondensations-, luft- och oljepumpar delvis utförda af rödmetall. Samtliga pumpar drifvas af en med genomgående kolfstång försedd ångmaskin.

Ångpannorna,

4 st. — till att börja med utföres endast 3 — äro vattenrörångpannor, hvar och en med 280 m³ eldyta, för 13 atm. öfvertryck. Hvarje panna är försedd med en utkopplingsbar öfverhettare för öfverhettning till 300°.

Ångpannerummet får sådana dimensioner att i framtiden mekanisk eldning kan anordnas. Likaledes förses detta rum med en framför ångpannorna, under golfvet gående kanal, genom hvilken askan kan borttransporteras.

Matareanordningarna äro de vanliga.

För bränslets intagning i ångpannerummet bygges 2 meter från pannrummets yttervägg, parallelt med denna, en körbana 2 m. hög med långsluttande upp- och nedkörsbroar, från hvilken bränslet störtas ned på ett i 45 graders vinkel sluttande plan. I ytterväggen äro på nära afstånd från hvarandra anbringade hål af lämpliga dimensioner, genom hvilka bränslet delvis af sig sjelf inkommer i ångpannerummet. Det bränslelager, skyddat af ett tak, som på detta sätt kan lagras utanför ångpannehuset, uppgår till c:a 400 hl.

Ekonomieiser.

För matarevattnets upphettning genom de från ångpannorna bortgående förbränningsgaserna anbringas i ångpannerummet en ekonomieiser af Greens system med c:a 320 m² eldyta, uppvärmande vattnet till c:a 100°.

Ångledningar.

Högtrycksångledningarna utföras, med hänsyn till att öfverhettad ånga kommer att användas, af smidesjern, då deremot öfriga ångledningar utföras af gjutjern.

Skorstenen,

som redan från början bygges med sådana dimensioner, att den blir tillräcklig för 5 ångpannor, blir 60 m. hög samt får en inre diameter i toppen af 2,2 m.

*Elektriska anläggningen.**Elektriska generatorer.*

Med hvarje ångmaskin kopplas direkt en trefasströmdynamo för en spänning af 6,000 volt mellan 2 hufvudledningar, hvilken med 107 hvarf pr minut och 100 vexlingar pr sekund får en kapacitet af 460 kw. Uppvärmningen af dynamon efter 24 timmars oafbruten gång garanteras till 25° utöfver maskinsalens temperatur.

Dynamon är utförd enligt innerpoltypen, d. v. s. den består af en roterande induktor, å hvilken magnetpolarna äro fästade, samt ett fast ankare. Magnetpolarna äro på sådant sätt fästade, att de kunna uttagas utan att ankaret behöfver demonteras.

Erregermotorer.

För uppväckande af magnetismen i de stora trefasgeneratorerne (för korthetens skull användes det tyska ordet *erregung* i stället för uppväckareström) användes likström, hvilken på ett eller annat sätt genereras.

Enligt A. E. G. förslag skulle denna erregungsström erhållas genom 2 likströmsdynamos, hvardera på 22 kw. och 220 volt, drifna af hvar sin trefasströmmotor. Denna spänning, 220 volt, är vald på det att reservström af samma spänning måtte kunna erhållas från understationens batteri.

Det torde dock kunna ifrågasättas, huruvida 220 volts spänning är lämplig för detta ändamål samt huruvida det icke vore lämpligare i mer än ett afseende, att erregungsström af 110 volts spänning erhöles från en af maskinaxeln direkt drifven, liten likströmsdynamo, i hvilket fall reservström kunde genereras på sätt, A. E. G. föreslagit, dock med den skilnad, att spänningen blefve 110 volt.

Detta är dock en detalj, som helt obetydligt inverkar på kostnaden i sin helhet och som lämpligen bör observeras i täflingsprogrammet, i fall anläggningen utföres.

Instrumenttaflan

å hvilken alla för strömmens mätning, reglering och koppling m. m. behöfliga instrument och apparater äro fastsatta, är utförd helt och hållet af marmor och jern samt placerad på en c:a 4 m. öfver maskinsalens golf varande brygga. För instrumenten å instrumenttaflans framsida blir den högspända strömmen, ur säkerhetssynpunkt, nedtransformerad till en bråkdel af den ursprungliga spänningen. Härför behöfliga transformatorer, maskinsäkerhetsstycken, ledningsafbrytare m. fl. anordningar för högspänd ström äro placerade i ett afstängdt rum under instrumenttaflan.

Samlingsskenorna äro utförda i ringledning, hvarigenom reparationer och utvidgningar kunna utföras utan att driftstöring behöfver ega rum.

Monteringskran.

För underlättande af monteringen och förekommande reparationsarbeten förfas i maskinsalen en på skenor, i dennas längdriktning, löpande monteringskran af 15 tons bärkraft.

Den å hufvudstationen genererade 6,000 volts trefasströmmen öfverföres till understationen genom 2 st. högspänningskablar af hvilken hvar och en är tillräcklig att öfverleda hela kraften med en energiförlust af 3,3 %. Under driften användes båda kablarna, hvarigenom, om något fel uppstår på den ena kabeln, den andra öfverför strömmen utan något afbrott i driften. Hvarje kabel består af 3 parter 35 qv. m. m. koppartråd med högspänningsisolering, hvarjemte hela kabeln är öfverdragen med bly samt jernbandarmerad. För att skydda kablarna i jorden mot åverkan, öfvertäckas de med klinkert.

Kraftöfverföringsledningen.

Byggnadens anordning framgår af bifogade ritningar.

Understationen.

Motorgeneratorer.

För omformning af den från hufvudstationen kommande trefasströmmen uppställas 3 st. motorgeneratorer bestående hvar och en af en synchro-motor för 6,000 volts spänning och 100 växlingar pr sekund samt en med motorn direkt kopplad likströmsdynamo på 750 ampère och 500 volt.

Den genom likströmsgeneratorerna generade strömmen utgår, då strömförbrukningen i nätet är större än den genererade strömquantiteten, direkt i ledningsnätet, hvarvid den öfriga, behöfliga strömquantiteten erhålles från de förut laddade ackumulatorerna. Är däremot strömförbrukningen mindre än den genererade strömquantiteten, ingår öfverskottet i ackumulatorerna tills dessa äro fulladdade, då driften afbrytes och ackumulatorbatteriet ensamt får förse nätet med ström. Af detta framgår på hvad sätt ångmaskinerna genom användande af ett ackumulatorbatteri kunna drivas med ekonomisk belastning.

Akkumulatorerna.

Det föreslagna ackumulatorbatteriet består af 272 element samt har en kapacitet af 2,260 ampèretimmar för 3 timmars urladdning, d. v. s. med 440 volts spänning 994,400 watt. — lågt räknadt.

Sker urladdningen på t. ex. 4 timmar, d. v. s. med 248,600 watt per timme, kunna med 1 urladdning c:a 4,500 st. 16-ljus glödlampor lyshållas under loppet af 4 timmar — ledningsförlusten ingår i den låga beräkningen af volten.

Antages, att 2 agregat å hufvudstationen äro i gång, att hvarje ångmaskin utvecklar 500 hästkrafter (max. 580 hästkrafter) samt att trefasgeneratorns verkningsgrad är 0,93 %, ingå pr timme i ledningarna till understationen 684,480 watt. Antages vidare, att förlusten i högspänningsledningarna är 2 %, att omformarnas verkningsgrad är 85 % samt att strömmen direkt utgår i nätet, så utgå till abonnenterna i rundt tal 570,000 watt, motsvarande ström till c:a 10,000 st. 16-ljus glödlampor.

Tillsammans med batteriets c:a 4,500 lampor kan således två af hufvudstationens tre agregat lemna ström till c:a 14,500 st. samtidigt brinnande 16-ljuslampor under loppet af 4 på hvarandra följande timmar utan att de 2 ångmaskinernas maximi-produktionsförmåga behöfver tagas i anspråk.

Enär under de mörkaste dagarna i December maximiförbrukningen icke torde fortgå så länge som under loppet af 4 timmar, kan man vänta, att ett icke obetydligt högre antal lampor skola kunna hållas samtidigt lysande under den mörkaste tiden af året, dervid ett agregat å hufvudstationen likväl skulle finnas i reserv.

För reglering af batteriets laddning och urladdning förses hvarje batterihälfv med en dubbel cellutkopplare. Den för batteriets laddning behöfliga högre ström-spänningen erhålles genom att synchro-motorernas hastighet ökas. Härigenom undvikas de annars vanliga s. k. tillsatsmaskinerna. ♦

Strömdelningen

är föreslagen att ega rum medels 1 s. k. „Spannungsteiler“-spänningsdelare, å hvilken apparat A. E. G. har patent, men hvilken hvarje elektrisk firma kan köpa.

Rörande denna apparats lämplighet för det angifna ändamålet äro meningarna delade, men huruvida spänningsdelare eller s. k. utjemningsmaskiner böra komma till användande, är en detalj, som kommer att hållas öppen för respektive anbudsgifvare.

Instrumenttaflor.

En maskin-instrumenttafla samt en fördelnings-instrumenttafla, i hufvudsak anordnade i enlighet med instrumenttaflan å hufvudstationen, uppsättas. Dessutom förses stationen med en felanmälningsapparat.

Matareledningarna.

Den centrala plats å hvilken understationen projekteras samt användandet af 2×220 volts spänning i ledningsnätet tillåta, såsom förut nämnt, att matareledningar med tryckpunkter kunna förläggas icke allenast i den egentliga staden samt å Skatudden utan äfven å Tölö, Djurgården och Berghäll, hvarigenom större delen af stadens yttre område från endast 1 understation kan erhålla elektrisk ström.

Till att börja med förses endast den egentliga staden, äfvensom Skatudden och Brunnsparken med ledningsnät, således icke Tölö och ej heller stadsdelarna på andra sidan Långa bron. När så önskas kan derefter nätet utsträckas till öfriga yttre stadsdelar.

Inom det område, som sålunda föreslås komma att belysas, förläggas 30 tryckpunkter tillsammans representerande 1,250 kwt. till hvilka strömmen ledes genom matareledningarna.

Dessa, som bestå af isolerad och blyöfverdragen samt jernarmerad koppar-kabel, förläggas i jorden der de skyddas mot åverkan med tegelsten.

Matareledningarna äro så mycket som möjligt sammanförda i gruppledningar

emedan denna anordning dels blir billigare och dels förorsakar en bättre spänningsfördelning i nätet än om ett större antal särskilda ledningar utfördes.

Vid samtliga afgrenings- och korsningspunkter anbringas s. k. kabelkistor, i hvilka de yttre ledningarna ingå samt förses med smältstycken.

Från tryckpunkterna utgå i de gator, vid hvilka abonnenter beräknas komma att finnas, fördelningsledningarna, hvilka sammanbindas med hvarandra och bilda ett sammanhängande nät. Fördelnings-
ledningarna.

Dessa ledningar utföras på samma sätt som matareledningarna.

Nolledningarna, som ligga mellan de isolerade yttre ledningarna i fördelningsnätet och som teoretiskt taget skola vara utan ström, utföras af oisolerad koparkabel samt förläggas i jorden, der de täckas med tegelsten. Nolledningarna.

Ledningarna från fördelningsnätet genom grunderna till de byggnader, der ström skall förbrukas utföras på samma sätt som matare- och fördelningsledningarna. Servisledningarna.

**Approximativt kostnadsförslag till hufvud- och understationer för ett
projekteradt elektricitetsverk i Helsingfors.**

Hufvudstationen:

750 m ³ bergsprängning, afjämning och pallsprängning å 10: — . . .	7,500: —
330 m ³ kanalsprängning (breda kanaler) å 16: —	5,280: —
410 m ³ grundmur af granit (kallmur) å 12: —	4,920: —
575 m ³ grundmur af beton under ångmaskinen å 42: —	24,150: —
(samma arbete i kilad och litet tuktad sten i cement kostar $575 \times 26 = 14,950$ mk).	
200 m ² af kilad granit med huggen fas å 18: —	3,600: —
43,000 st. tegel i cementbruk till ask- och rökkanaler å 150: — . . .	6,450: —
513 m ² betongolf i källaren under maskinsalen på underlag af skärf å 8: —	4,104: —
102 m ² betongolf i pannhuset å 8: —	816: —
112 m ² golf af klincker i kondensations- och maskinsalen med fyll- ning af skärf och beton å 14: —	1,568: —
161 m ² golf i verkstaden och förrådet af trä på skärfyllning å 8: —	1,288: —
32 m ² golf i kabelrummet af klincker på underlag å 14: — . . .	448: —
90 m ² golf i bottenvåningens korridorer, ingång och trapphus samt klosetterna af enklare tiles på underlag af beton och skärf å 18: —	1,620: —
60 m ² golf i samma våning i byrå och andra rum af plank på skålningar och asfaltsunderlag samt skärf å 12: —	720: —
2 st. luftklosetter, oberäknadt aflopp, inberäknadt inredning af rummen	200: —
446 löp. m. järnvägsskenor i maskinsalens golf med insättning å 5: —	2,230: —
513 m ² beton golf med tilesbeläggning i maskinsalen (hvalfven 12 cm i hjässan, 15 vid anfangen) å 21: —	10,773: —
600,000 st. tegel till murning, inberäknadt murbruk, sand, vatten, ställningar och inmurning å 125: —	75,000: —
1,800 m ² fasadens fogttrykning å 2: —	3,600: —
Transport	154,267: —

	Transport	154,267:—
600 m ² mellanbjälklag och bjälklag mot vinden i tjänstebyggnaden, komplett å 25:—		15,000:—
5,400 m ² inre, slät vägghugget med material och arbete å 1:40		7,560:—
2,000 m ² oljemålning på vägg å 1:70		3,400:—
3,400 m ² kalkfärgsmålning på vägg å 0:30		1,020:—
90 löp. m trappsteg i hufvudtrappan med insättning och putsning å 14:—		1,260:—
22 löp. m handräck å 15:—		330:—
35 löp. m järnvägsskenor under d:o å 5:—		175:—
6 st. stora fönster i maskinsalen, af trä med dubbla glas och järnpelare å 600:—		3,600:—
30 st. små d:o d:o å 45:—		1,350:—
5 st. fönster i pann- och kondensrum å 400:—		2,000:—
40 st. vanliga större fönster å 80:—		3,200:—
6 st. yttre och vindfångsdörrar samt inre dörrar i trappan å 100:—		600:—
4 st. kolintagningsgluggar med luckor å 100:—		400:—
20 st. deurbattans dörrar å 80:—		1,600:—
10 löp. m yttre tröskelsten å 12:—		120:—
50 „ yttre trappsteg af granit å 12:—		600:—
1 st. spiraltrappa till källarvåningen å		600:—
Balkongen och trappan till instrumenttaflan icke räknade.		
200 löp. m järnvägsskenor med insättning å 5:—		1,000:—
Smide och ankarjärn		2,500:—
1,200 m ² mellan- och yttertak tillsammans öfver maskinsalen, pannrummet och verkstaden, med tredubbla bräder, 2 dubbla papp och förzinkad plåt, inberäknadt träsparrar men icke järnbindstolar å 15:—		18,000:—
270 m ² yttre vattentak öfver tjänstebyggnaden, kompl. å 9:—		2,430:—
30 tons järntakstolar och åsar med uppsättning och målning å 600:—		18,000:—
Löpskenorna för löpkranen äro icke inberäknade.		
Brandstege		300:—
276 m ² porslinsplattor till beklädnad af stora maskinsalens väggar å 16:—		4,416:—
Värmeledning i kontorsbyggnaden		3,000:—
En uppkörsbro för forsling af koks med nedstörtningsbanor		1,500:—
Skurtak däröfver		800:—
	Transport	249,028:—

	Transport	249,028: —
Diverse		5,000: —
Röskorsten		20,000: —
Olycksfallförsäkring för arbetare		1,500: —
Brandförsäkring		500: —
Byggmästarearvode, kvartersman		6,000: —
Ritningar, arkitektarvode m. m.		8,000: —
	Summa <i>Frk</i>	290,028: —

Kostnaden för understationens byggnad är approximativt beräknad till *Frk* 70,000: —

Helsingfors i maj 1902.

Gustaf Nyström.

Kostnadsförslag å den elektriska delen af anläggningen.

Hufvudstationen.

Ångkraftsanläggningen.

3 st. liggande kompaundångmaskiner å 57,000: — . . .	171,000: —	
3 „ vattenrörångpannor — med armatur, trappor och galleri å 23,000: —	69,000: —	
1 „ economeiser — med motor och öfrigt tillbehör . .	18,000: —	
1 „ central-ytkondenseringsanläggning med tillhörande ångmotor och pumpar	37,000: —	
Behöfliga vattenmatningsanordningar	5,000: —	
Behöfliga ångledningar i ångpanne-, maskin- och kondensatorrummen	50,000: —	
1 st. montagekran i maskinrummet	14,600: —	364,600: —

Elektriska anläggningen.

3 st. trefasdynamos för 460 kw. å 29,500: —	88,500: —	
2 „ erregere-dynamos för 22 kw. jemte tillhörande motorer och transformatorer å 7,600	15,200: —	
	Transport	103,700: — 364,600: —

	Transport	103,700: —	364,600: —
Instrumenttafla med behöfliga instrument och apparater .		15,800: —	
Förbindningsledningar		1,500: —	121,000: —
Hufvudstationens belysning		7,800: —	
Reservdelar		8,000: —	
Tull, frakt och emballage		140,000: —	
Monteringsarbete		38,600: —	194,400: —
	Summa <i>Imf.</i>	— —	680,000: —

Understationen.

3 st. motorgeneratorer hvar och en för 750 Amp. och 500 volt à 43,600: —	130,800: —	
3 „ spänningsdelare à 1,550: —	4,650: —	
1 „ instrumenttafla för motorgeneratorerna med behöfliga instrument och apparater	24,200: —	
1 „ fördelningsinstrumenttafla med behöfliga instrument och apparater	2,500: —	
1 „ felanmälningsapparat	7,500: —	
1 „ ackumulatorbatteri för 2,260 Ampéretimmar . . .	160,000: —	
Förbindningsledningar	13,200: —	
Reservdelar och driftsutensilier	1,750: —	
Belysningsanläggning för understationen	3,400: —	348,000: —
Tull, frakt och emballage	— —	75,000: —
Monteringsarbeten	— —	22,000: —
	Summa <i>Imf.</i>	— — 445,000: —

Högspänningskablar mellan hufvud- och understationen.

4,500 l. meter jernarmerad blykabel 3×35 mm ² genom- skärning per 1,000 l. m. à 10,300: —	46,350: —	
Diverse förbindningsdelar	1,200: —	
Frakt, tull och emballage	8,575: —	
Nedläggning af 4,500 m. kabel à 0: 55	2,475: —	
Gräfnig, fyllning och iordningställande af gatan 1,200 l. m. à 2: —	2,400: —	61,000: —
	Summa <i>Imf.</i>	— — 61,000: —

Ledningsnätet m. m.

Matareledningar: 46,000 l. meter jernarmerad blykabel af diverse dimensioner	250,000: —	
Fördelningsledningar: 65,000 l. meter jernarmerad blykabel af diverse dimensioner	120,000: —	
Noll-ledningar: 40,000 l. meter blank kopparledning af diverse dimensioner	30,000: —	
Samtliga för ledningsnätets montering behöfliga monteringsdelar samt kabelkistor	57,000: —	
<i>Nedläggning och montering.</i>		
111,000 l. meter isolerad kabel att nedlägga och montera å 0:45	49,950: —	
40,000 l. meter oisolerad ledning att nedlägga och montera å 0:28	11,200: —	
94 st. kabelkistor att fundamentera, nedsätta och montera å 70:—	6,580: —	
40,000 l. meter gräfning, fyllning och iordningställning af gångbanorna å 3:—	120,000: —	
Tull, frakt och emballage	82,000: —	
Div. små-materiel samt afrundning	3,270: —	730,000: —
Servisledningar till husen samt behöfliga elektricitetsmätare förslagsvis	— —	125,000: —

*Bil. 4.***Räntabilitetskalkyl.***Utgiftsposter.*

Enligt reglementet för Styrelsen öfver Helsingfors stads belysningsverk, an- **Förvaltningen.**
kommer det å Styrelsen att förvalta stadens belysningsinrättningar och sålunda äfven
elektricitetsverket, derest ett sådant kommer till stånd; och åligger det i sådant fall
den för stadens belysningsverk anställde verkställande direktören att jemväl hand-
hafva skötseln af elektricitetsverket.

Den genom tillkomsten af ett elektricitetsverk inträdda utvidgningen af sta-
dens belysnings affärer skulle därför ej heller, enligt Styrelsens åsigt, tillsvidare på-
kalla annan ökning af den nuvarande förvaltningskostnaden för belysningsverket
än att för elektricitetsverket borde anställas en driftsingeniör med en årlig aflöning
af 6,000 mark och för gasverket ett tekniskt biträde med en årslön af 2,400 mark.

Administrationen för båda verken förefses komma att förläggas till ett **Administra-
tionen.**
gemensamt kontor. Den nuvarande kontorspersonalen behöfver under sådant för-
hållande endast ökas med en kontorist för bokföringen af strömförbrukningen samt
med behöfliga mätareaflysare och inkasserare.

Alla privata installationer beräknas komma att på abonnenternas bekost- **Privata lednin-
gar inomhus.**
nad utföras af privata firmor.

Servisledningar, från fördelningsnätet, antagas komma att införas kostnads- **Servislednin-
gar och mä-
tare.**
fritt genom husens grundmurar. Likaså beräknas att mätarna skola tillhandahåll-
as gratis.

För dessa senare arbeten, för ledningsnätets underhåll samt för en regelbun- **Förmän.**
det återkommande kontrollering och justering af mätarna erfordras;

- 1 verkmästare samt
- 1 mätareförman.

I driftskalkylen upptages såsom utgifter endast kostnaderna för nätets un-
derhåll och respektiva mätarearbeten, då deremot de servisledningar och mätare, som
tillkomma under årens lopp, sedan verket är färdigbyggt (i kostnadsförslaget ingå
för servisledningar och mätare Fmk 125,000: —) äro värdeökningar, hvarför de icke
böra ingå såsom driftskostnader.

För den strömförbrukning enligt hvilken inkomsterna i det följande äro be- **Behöflig per-
sonal.**
räknade, beräknas hufvudstationen icke behöfva vara i gång mer än högst 12 tim-
mar pr dygn under den mörkaste tiden af året.

Endast ett skift personal pr dygn behöfver sålunda beräknas utom nödig vakthållning under de tider på dygnet, driften är afställd.

Den behöfliga personalen blir följande:

På hufvudstationen

1 maskinmästare

3 maskinister — häraf 1 för vakthållning

2 putsare

3 eldare — häraf 1 för vakthållning

1 instrumentskötare

2 hjälparbetare under 6 månader

1 kollämpare " " "

På understationen

2 maskinskötare

3 instrumentskötare

Reparationer och underhåll. Elektricitetsverkets reparationer och underhåll beräknas, utom förmännens aflöning, komma att kräfva en kostnad af 1 % å anläggningskostnaden Fmk 2,500,000: = Fmk 25,000: —.

Bränslekostnad m. m. Såsom förut nämnt, beräknas koks och kol komma att användas till bränsle. Till medelpris för bränslet beräknas Fmk 23: — pr ton. Bränsleåtgången för hvarje å hufvudstationen genererad kwt. sättes till 1,8 kg.

Enär den härefter kommande inkomstberäkningen upptager en årsförbrukning af 1,000,000 kwt. att konsumeras af abonnenterna, böra generatorerna i hufvudstationen lemna, 1,400,000 kwt. pr år — för denna beräkning antages, att förlusten i nätet blir 8 %, att batteriet kommer att laddas och urladdas ($2,260 \times 500$) i medeltal 1 gång hvart annat dygn med en förlust vid urladdningen af 25 %, att omformarnas verkningsgrad blir 83 % samt att förlusten i högspänningskablar blir 2 %.

Bränsleåtgången blir sålunda:

för genererandet af 1,400,000 kwt. å 1,8 kg. i. s. t.	2,500 tons
„ påeldningar m. m. c:a 15 % " " " " " "	400 „
	<hr/> Summa 2,900 „

Putsnings- och smörjmaterial beräknas till 0,2 penni pr kwt. sål. $0,002 \times 1,400,000 =$ i. r. t. Fmk 2,800.

Vatten från stadens, vattenledning, såsom tillsättning, $25,000 \text{ m}^3$ å 0,25 = Fmk 6,250: —.

Öfriga poster framgå af kalkylen.

Inkomstposter.

Elektricitetsverkets inkomster tror Styrelsen sig beräkna lågt om den antager, att strömförbrukningen hos abonnenterne, under den tid, hufvudstationen är utbygd med endast 3 agregat, i medeltal pr år kommer att uppgå till följande belopp: Inkomster.

för ström till lyse	650,000 kwt.
för ström till motorer	350,000 „ *)
	<hr/>
Summa	1,000,000 „

De priser, enligt hvilka strömmen antages komma att försälas äro:
Grundpris: för belysningsström 80 penni pr kwt. med rabatter för större förbrukare samt

för motorström 30 penni pr kwt. utan rabatter.

Enär några kalkyler ej kunna uppgöras öfver mängden af den ström, som kommer att försälas med rabatt, antages

att medelförsäljningspriset å ström till lyse blir 70 penni pr kwt.

Räntabilitetskalkyl *).**Utgifter.***Förvaltning och administrationen.*

Styrelsen, hälften af nuvarande arvode	4,000: —	
1 verkställande direktör, hälften af nuvarande aflöningsförmåner	6,750: —	
1 driftsingeniör	6,000: —	
Andel i kamreraren och kassörens nuvarande aflöning . .	2,000: —	
1 bokhållare	2,500: —	
1 mätareafläsare	1,500: —	
1 inkasserare	1,500: —	
Kontorsexpenser	1,750: —	26,000: —
	<hr/>	
Transport — — —	26,000: —	

*) A. E. G. har beräknat 750,000 kwt. till lyse 1,000,000 kwt. till motorer pr år.

Kalkylen afviker äfven i öfrigt från A. E. G:s genom nödigt ansedda öknningar af en del utgifter.

Transport — — — 26,000: —

Personalen för driften.

Hufvudstationen.

1 maskinmästare	3,000: —	
3 maskinister à 1,800: —	5,400: —	
1 instrumentskötare à 100 pr mån.	1,200: —	
2 putsare à 3: — pr dag	2,190: —	
3 eldare à 3: 25 pr dag afrundadt	3,600: —	
2 hjälparbetare under 6 månader à 3: — pr dag „	1,100: —	
1 kollämpare under 6 månader à 3: — pr dag „	550: —	

Understationen.

2 maskinskötare à 1,500: —	3,000: —	
3 instrumentskötare à 1,200: —	3,600: —	23,640: —
Bränsle m. m.		
Koks eller kol	66,700: —	
Vatten 25,000 m ³ à 0,25	6,250: —	
Puts- och smörjmateriel	2,800: —	
Belysning, 10,000 kw. à 0,30	3,000: —	78,750: —

Underhåll och remont.

1 verkmästare	2,400: —	
1 mätareförman	1,800: —	
Arbetare och material, 1 % på anläggningskapitalet Fmk		
2,500,000: —	25,000: —	29.200: —

Afskrifningar.

Byggnader, skorsten och inhägnad, 2 % å anläggningskapitalet Fmk 388,000: —	7,760: —	
Ång- och elektriska maskinanläggningen samt batteriet 6 % Fmk 1,125,000: —	67,500: —	
Högspänningskablar, ledningsnät, servisledningar och mätare m. m. 5 % å Fmk 987,000: —	49,350: —	124,610: —
Transport — — —		282,200: —

Transport	— — —	282,200: —
-----------	-------	------------

Försäkringspremier.

Brandförsäkring af byggnaderna med deras innehåll skorsten och inhägnad 4 $\frac{1}{2}$ å Fmk 1,550,000: —	6,975: —	
Batteripremier 4 % å Emk 185,000: —	7,400: —	14,375: —
Diverse	— — —	3,425: —
Såma utgifter	— — —	300,000: —

Inkomster.

Ström till lyse 650,000 kwt. å 0,70	— — —	455,000: —
Ström till motorer 350,000 kwt. å 0,30	— — —	105,000: —
Såma inkomst.	— — —	560,000: —

Såma utgifter enl. förestående	— — —	300,000: —
Behållning	— — —	260,000: —

Statistiska

rörande elektrisitetsverk i en del

Ort	Antal invånare	Egare	Begy-nnelseår	S y s t e m	Drifkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Aachen	135,000	Staden	1893	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt för belys- ning o. kraft samt 600 volt för spårvägsdrift med Pufferbatteri, direkt ström utan understation.	Ånga	1,965	1,239
Altona	161,500	Fr. 1 okt. 1901 staden	1892	Likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	2,060	—
Barmen	140,000	Staden	1888	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, direkt och genom understation.	Ånga	1,156	—
Basel	110,000	Staden	1901	Likström med ackumulatorer, 2×220 .	Kraft- gas	—	—
Berlin	1,900,000	Privat	1885— 1900	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 resp. 2×220 volt, många understationer.	Ånga	48,123	17,632
Bielefeld	63,000	Staden	1900	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×220 volt, direkt ström.	Ånga	400	70
Bochum	65,000	Staden	1898	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt, direkt ström.	Ånga	680	—
Bonn	50,000	Staden	1899	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×220 volt, direkt ström.	Ånga	918	—
Braunschweig	128,000	Privat	1900	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×220 volt, direkt ström.	Ånga	1,115	—

Bilaga 5.

uppgifter

städer med öfver 50,000 invånare.

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
20,700	794	132	487	70 pf. pr kilowatt. Rabatt, årsförbrukn. till 200 kw 10 % 200—300 " 12 " 300—400 " 15 " 400—1000 " 17 " 1000—2000 " 20 " 2000—3000 " 25 " öfver 3000 " 40 "	18 pf. pr kilowatt. Rabatt 2500—3500 kw 5 % 3500—4500 " 10 " 4500—5500 " 15 " 5500—7000 " 20 " öfver 7000 " 25 "	Rmk 2,217,874	Rmk —
21,143	213	—	659	—	—	—	105,777:02
14,226	669	83	199	63 pf. pr kw. Rabatt från 4—10 %	25 pf. pr kw.	1,414,732	—
5,104	45	12	22½	80 cents = 65 pf. kw rabatt 5—25 %	30 cents = 25 pf. rabatt 10—30 %	c:a 2,500,000 Fmk = 2,000,000 Rmk	—
335,038	13,338	6,587	26,280	55 pf. pr kw. Rabatt 5—25 % samt dess- utom vid konsum. öfver 10000 mark 5 % ända till 20 %	Grundpris 16 pf. pr kw.	—	1,548,867 Rmk för år 1899, d. v. s. 10 % å bruttoink. plus 25 % af öfversk. se- dan aktion. fått 6 %
2,928	111	41	154	1—500 kw 60 pf., därefter rabatt ända till 25 %	1—1000 kw 20 pf., därefter rabatt ända till 40 %	1,167,800	—
7,326	599	—	239	—	—	810,438	—
11,572	331	26	52	70 pf. pr kw utan rabatt	30 pf. pr kw utan rabatt	1,100,000	—
9,930	327	112	310	60 pf. pr kw med rabatt 10—25 % Staden 45 % rab.	20 pf. pr kw med rabatt 5—30 %	2,076,291	15 % å brutto- inkomst.

Ort	Antal invånare	Egare	Begynnelsår	S y s t e m	Drifkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Bremen	142,000	Staden	1893	Utanför staden belägen station, levererar likström, 2 ledare till 4 understationer, derifrån 3 led. 2×110 volt, ackumulatore	Ånga	3,547	—
Breslau	412,800	Staden	1891	Likström meda ckumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt, direkt ström.	Ånga	2,480	—
Bromberg	52,000	Privat	1896	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, för belysning 2×110 volt, för kraft 2×220 , direkt ström.	Ånga	946	—
Budapest	729,000	Privat Ungarische Elektricitets Aktien Gesellschaft	1894	Enfasig vaxelström med transformatorer.	Ånga	4,902	—
Budapest	729,000	Privat Allgemeine Elektricitets Aktien Gesellschaft	1893	Tvåfasig vaxelström levereras till 3 understationer, hvarest omformas till likström med ackumulatorer.	Ånga	6,705	—
Cassel	105,000	Staden	1898	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt, för spår- vägar 600 v. 2 ledare, direkt ström.	Ånga	858	800
Charlottenburg	189,000	Staden (arrend.)	1900	Trefasig vaxelström.	Ånga	1,000	—
Chemnitz	206,500	Staden (arrend.)	1894	Trefasig vaxelström.	Ånga	2,606	—
Danzig	140,500	Staden	1898	Trefas- och likström med acku- mulatorer, 3 ledare, 2×110 v.	Ånga	1,195	—
Darmstadt	70,500	Staden	1888	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 v., direkt ström.	Ånga	1,143	475
Dessau	52,000	Privat	1886	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×115 volt, direkt och genom en understation.	Lysgas	667	—

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
55,531	658	177	536	8 pf. pr amp.timme vid 110 volt = 73 pf. pr kw med rabatt 2—10 % o. därutöver vid förbrukning öfver 2000 mark ända till 30 %	3 pf. pr amp.tim- me vid 110 v. = = 27 pf. pr kw, utan rabatt	3,400,000	—
25,215	1,467	235	408	68 pf. pr kw. Rabatt 2000—20000 kw. 2½—17½ %	20 pf. pr kw. utan rabatt.	3,502,402	—
9,940	304	—	456	—	—	—	För belysning 5 % af bruttoinkomsten för kraft 2½ % „ spårväg 1 „
82,364	1,163	296	346	80 heller = 65 pf. pr kw. med rab. högst 9 %	60 heller = 48 pf. pr kw. med rabatt högst 9 %	7,115,618	5 % af brutto- inkomsten.
94,305	2,017	387	1,349	80 heller	80 heller med rabatt efter öfver- enskommelse.	7,517,336	5 % af brutto- inkomsten.
10,209	344	55	165	80 pf. pr kw. med rabatt 2—25 %	34 pf. pr kw. utan rabatt.	1,572,031	—
21,090	270	—	577	—	—	4,000,000	—
20,761	897	361	1,240	55 pf. pr kw. med rabatt 5—40 %	20 pf. pr kw. rabatt 5—10 %	1,977,685	—
18,460	415	—	312	—	—	1,815,000	—
17,530	344	55	126	74 pf. pr kw. rabatt 2—10 %	25 pf. pr kw. rabatt 2—10 %	2,160,000	—
8,572	216	78	164	60 pf. pr kw. rabatt infill 37 %	30 pf. pr kw. rabatt intill 50 %	—	20 % af netto- vinsten om den öfverstiger 5 % å anläggnings- och driftkapitalet.

Ort	Antal invånare	Egare	Begynnelseår	S y s t e m	Driftkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Dortmund	140,000	Staden	1897	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt. Dessutom trefasström som transformeras från 3×2600 till 3×120 volt. Likströmmen leder till 3 underst.	Ånga	2,747	—
Dresden	397,000	Staden	1895 1900	Vexelström 3 skilda stationer.	Ånga	3,580	1,500
Duisburg	92,700	Staden	1889	Likström, 2 ledare för belysning af hamnen.	Ånga	76	—
Düsseldorf	231,800	Staden	1891	En hufvudstation, likström, 3 ledare till 3 ackum. underst. därifrån 3 led. 2×110 volt.	Ånga	2,029	543
Elberfeld	153,000	Staden	1887	Direkt likström, 3 ledare, 2×110 volt. Ett annat verk vexelström (1 fasig).	Ånga	4,000	—
Frankfurt a/Main	262,000	Staden	1894	Enfasig vexelström. En understation i midten af staden, levererar genom omformare likström till spårvägsdrift och gatubelysning.	Ånga	8,326	1,650
Frankfurt a/Oder	61,800	Privat	1897	Direkt likström med ackumulatorer, 3 ledare, hufvudaffär spårvägsdrift.	Ånga	—	—
Gravenhaage vid Haag	205,000	Privat	1889	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt.	Ånga	901	—
Görlitz	79,000	Staden	1896	Vexelström, 1 fasig, 2 ledare, likström för spårväg.	Ånga	615	450
Halle	156,600	Staden	1900	Trefasig ström, omformad till likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	1,800	—
Hamburg	700,000	Privat	1888 1896	Tvenne hufvudstationer, den ena med en och den andra med två understationer, likström med ackumulatorer, 3 ledare. En tredje hufvudstation under uppförande.	Ånga	10,896	3,190

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
23,502	590	197	1,413	60 pf. pr kilowatt rabatt 5—32 % med ytterligare premie och rabatt för 10 års kontrakt.	20 pf. pr kilowatt rabatt 5—50 % med premie etc.	4,750,000	—
75,966	1,794	327	932	60 pf. pr kw. rabatt 5—20 %	25 pf. pr kw. utan rabatt.	4,049,870	—
60	119	—	—	—	—	—	—
34,616	1,328	194	594	70 pf. pr kw. rabatt 5—20 %	20—50 pf. pr kw. efter öfverens- kommelse.	2,945,932	—
21,500	876	—	501	68 pf. pr kw. rabatt 4—15 %	27 pf. pr kw. utan rabatt.	4,482,670	—
122,400	1,108	—	6,062	60 pf. pr kw. rabatt 5—30 %	20 pf. pr kw. rabatt 5—25 %	7,830,977	—
4,333	152	—	143	—	—	—	25 % af nettovin- sten, som öfver- stiger 5 % å an- läggningskapitalet.
15,195	380	18	9	77 pf. utan garanti 46,4 garant. 700 tim. 38,5 " 1200 " 31 " 1800 "	—	—	HFl.—25 för löp. meter nedlagd kabel.
7,404	281	38	75	60 pf. pr kw. 5 % rabatt.	20 à 25 pf. pr kw. 15 % rabatt.	900,000	—
5,000	200	—	100	—	—	—	—
127,109	2,316	1,215	4,319	60 pf. pr kw. 2—10 % rab.	20 pf. pr kw.	9,821,260	För lyse & kraft 12½ % af brutto- inkomsten, för spår- vägsdrift 20 % af brutto, dessutom an- del i nettovinst. 820,291: 31 för 1900.

Ort	Antal invånare	Egare	Begynnelseår	S y s t e m	Driftkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Hannover	250,000	Staden	1891	Direkt likström med akkumulatorer, 3 ledare.	Ånga	3,749	—
Hannover	—	Privat	—	Likström, i all hufvudsak för spårvägsdrift, luftledningar.	—	—	—
Karlsruhe	98,000	Staden	10/4 1901	Trefasig ström med transformatorer.	Ånga	762	—
Köln	372,000	Staden	1891	Vexelström (1 f.) med transformatorer.	Ånga	3,893	—
Königsberg	187,000	Staden	1890	Direkt likström med ackumulat. 5 ledare, 4×110 volt.	Ånga	2,122	623
Köpenhamn	360,000	Staden	1893	Direkt likström med ackumulat. 3 ledare från 2 centraler.	Ånga	5,997	250
Krefeld	106,600	Staden	1899	Direkt likström med ackumulat. 3 ledare, 2×220 v.	Ånga	954	—
Kristiania	230,000	Staden	1893	Likström med 2 ackum. batterier, 3 ledare, 2×110 v. En 9 km från staden belägen kraftstation levererar 2 fasig vexelström, som vid understation förvandlas till likström, 2×110 volt, för lyse och kraft samt 580 v. för spårv.	Ånga och vatten	3,186	640
Leipzig	455,080	Privat	1895	En i stadens utkant belägen kraftstation levererar trefas- och likström till en understation. Trefasig ström omformas till likström, 2×110 volt.	Ånga	5,004	—
Liegnitz	54,800	Privat	1899	Likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	450	—
Linden vor Hannover	50,700	Staden	1897	Likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Kraft- gas	408	—

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
47,047	1,833	268	780	60 pf. pr kilowatt rabatt 1—22½ %	20 pf. pr kilovatt rab. undantag (15 %)	3,880,000	—
—	—	—	—	—	—	—	Å bruttoinkomsten 1½—4 %. År 1900 till Hannover M. 95,400 till Linden „ 20,000
9,260	310	—	47	70 pf. pr kw. med rabatt intill 25 %	25 pf. pr kw. rabatt intill 20 %	2,559,431	—
—	—	—	—	70 pf. pr kw. rab. intill 40 %	25 pf. pr kw. 22 pf. end. om dag.	4,500,000	—
24,036	728	187	567	68 pf. pr kw. rabatt intill 12 %	20 à 30 pf.	2,368,902	—
79,008	1,975	581	1,244	50 öre = 65 pf. pr kw, rab. 2—20 %	15 öre = 17 pf. utan rabatt.	6,602,134	—
10,086	382	—	334	1—200 kw.timm. 60 p. 201—400 „ 30 „ öfver 400 „ 20 „	—1000 kw.timm. 20 pf. därutöfver 15 „	1,600,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—
53,708	1,920	498	1,226	70 pf. pr kw. med rab. till 8 %	20 pf. pr kw. rab. intill 8 %	4,360,000	16⅔ % af brutto- inkomsten. För 1900 Rmk 124,864: 73.
2,781	82	—	115	—	—	—	1 jan. 1901—31 dec. 1906 4 %, 1 jan. 1907—31 dec. 1912 5 %, efter 1913 10 % å brutto- inkomsten.
4,159	112	81	166	60 pf. pr kw. rab. 2½—20 %	20 pf. pr kw.	350,000	—

Ort	Antal invånare	Egare	Begynnelsår	S y s t e m	Driftkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Magdeburg	230,000	Privat	1896	Trefasig ström, som för kraft och belysning omformas till 220 volt. För spårväg alstras likström.	Ånga	3,041	4,550
Lübeck	82,000	Staden	1887	Likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	634	—
Mainz	84,000	Staden	1899	Trefasig ström, ackumulator batteri endast för igångsättning och nödbelysning.	Ånga	1,200	—
Mannheim	141,000	Staden (arrend.)	1899	Trefasig ström, 3×4200 volt, som i sekundärledningar afgifves med 3×124 volt.	Ånga	1,116	—
Metz	58,424	Staden	—	Likström med ackum., 2 ledare.	Vatten	83	—
Mühlhausen in E.	90,000	Privat	1888	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 v.	Ånga	1,382	200
München	500,000	Staden	1893	3 centralstationer med 5 understationer leverera likström direkte och trefasig ström, omformad i understationerna.	Ånga och vatten	7,646	8,821
Nürnberg	261,000	Staden	1896	Vexelström (1 fas) 2200 volt transformeras till 2×115 volt.	Ånga	4,709	—
Remscheid	58,000	Privat	1893	Likström med ackumulatorer, 2 ledare, hufvudsakligen för spårvägsdrift.	Ånga	—	950
Rotterdam	332,000	Staden	1894	Likström, 5 ledare från hufvudstation till 2 understationer försedda med ackumulatorer.	Ånga	2,492	—
Spandau	65,000	Staden	1899	Trefasig ström levereras fr. Berlin E. W. Central Moabit till staden, som själf försäljer ström åt ensk.	Elektricitet	—	—
Stettin	140,000	Privat	1889	Likström från hufvudstation och 3 understationer med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	3,042	—

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
31,425	791	324	1,494	60 pf. 1—1000 kw. 40 „ öfver 1000 „	1—2000 20 pf. 2000—4000 15 „ öfver 4000 10 „	2,865,391	10 % af brutto- inkomsten äfvensom andel i nettovinst. Rmk 79,015: 45 för 1900.
10,938	208	1	678	—	—	1,130,804	—
24,002	467	—	589	—	—	2,173,213	—
26,091	620	189	2,375	70 pf. pr kw. rab. 5—30 %	20 pf. pr kw. rab. 5—30 %	3,290,364	—
810	41	—	—	—	—	—	—
19,704	371	102	154	70 pf. för de första 200 timmarna, där- utöfver —50 % max.	Grundpris 29 pf. pr kw.	1,824,166	—
105,900	2,563	640	2,200	60 pf. pr kw., rab. —17 %, dessutom extra premie.	20 pf. pr kw., rab. —12 % med extra premie.	13,300,000	—
59,527	1,086	394	1,280	70 pf. pr kw. rab. 5—50 %	20 pf. pr kw. utan rabatt.	3,345,770	—
400	10	—	1,200	—	—	1,775,000	Betalar antagligen icke någonting alls.
11,800	680	183	1,938	68 pf. pr kw. års- tariff, Mk 2: 50 pr månad för 16''' lampa.	42 pf. pr kw.	2,857,300	—
2,112	73	—	391	—	—	200,000	—
37,007	1,243	180	403	60 pf. pr kw. rabatt 5—25 %	40 pf. pr kw. rabatt 5—40 %	4,000,000	10 % å bruttoinkom- sten äfvensom ytter- ligare andel i netto. För 1900 Rmk 80,182: 41.

Ort	Antal invånare	Egare	Begränselseår	S y s t e m	Drifkraft	Anslutna kilowatt	
						Belysning och kraft	Spårvägs- drift
Stockholm	300,000	Staden	1892	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 v., direkt.	Ånga	4,667	—
Strassburg	150,000	Privat	1895	Trefasig ström för ljus och kraft, likström med ackumulatorer för spårväg.	Ånga	5,880	168
Stuttgart	179,000	Privat	1895	Likström med akkumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt. En 20,7 km trefasledning med 10,000 volt leder till staden, hvarest trans- formerering till 3,000 v. sker och vidare omform. till likström.	Ånga och vatten	4,646	1,930
Wien	976,000 gamla 10 kretsar	Privat	1889	Vexelström (1 och 2 fasig). Under byggnad ett stort, stadens, verk — Trefas ström å hufvud- stationen, likström med ackumu- latorer från understationerna.	Ånga	15,831	—
Wiesbaden	86,000	Staden (arrend.)	1898	Trefas ström, för spårväg om- form. till likström.	Ånga	1,844	1,000
Würzburg	75,500	Staden	1899	Likström med ackumulatorer, 3 ledare.	Ånga	474	720
Zürich	160,000	Staden	1893	Vexel- och trefas ström, som å en transformator station för be- lysning och kraft omformas från 200 volt till 2×105 volt. För spårvägsdrift omformas trefas strömmen till likström.	Ånga	3,250	850
Zwickau	55,800	Privat	1893	Likström med ackumulatorer, 3 ledare, 2×110 volt.	Ånga	633	662
Under år 1901 voro under uppförande i Tyskland 89 verk, af hvilka med in- vånareantal öfver 50,000 äro följande:							
Erfurt	85,000	Staden					
Freiburg	62,000	Staden					
Kiel	108,000	Staden					
Ludvigshofen . .	61,800	Staden					
Münster	63,700	Staden					
Osnabrück	51,500	Staden					
Potsdam	59,800	Staden					

Belysning		Kraft		T a r i f f		Anläggnings- kapital	Afgift till kommunen
Glöd- lampor	Båg- lampor	Antal moto- rer	Häst- krafter	för belysning	för kraft		
70,541	908	467	1,004	50 öre = 56 pf. kw. rabatt 5—20 %	20 öre = 22,2 pf. pr kw.	—	—
60,280	1,003	493	3,045	50 pf. pr kw. öfver 3000 kw. 36 pf.	20 pf. pr kw. med rab. till 10 pf.	—	25 % af brutto efter afdrag af reserv- fondens andel och 5 % å anläggnings- kapitalet.
45,127	1,000	789	1,937	60 pf. pr kw. rabatt intill 25 %	20 pf. pr kw. med rabatt från 1—38 %	6,000,000	10 % af bruttoin- komst samt 25 % å den nettovinst som öfverstiger 6 % å anläggningskapitalet samt 50 % om denna öfverstiger 8 %.
258,020	2,382	658	1,858	80 heller = 65 pf. för 600 timmar, där- utöfver 50 heller.	50 heller pr kw. rabatt till 40 %.	17,500,000	3 % af brutto- inkomsten.
25,604	320	110	330	70 pf. pr kw. med rabatt 5—50 %.	15 pf. pr kw. rab. 5—30 %.	1,760,000	—
5,273	303	55	84	60 pf. pr kw. rabatt —15 %.	25 pf. pr kw. rab. 10—40 %.	1,031,789	—
48,356	675	226	450	80 cents = 64 pf. rabatt till 25 %.	45 cents = 36 pf. utan rabatt.	3,202,000	—
5,005	372	196	230	60 pf. pr kw. rabatt 10—25 %.	20 pf. pr kw. rabatt 10—35 %.	—	Viss % af brutto- inkomsten, beloppet meddelas icke.

Diverse utdrag af interesse ur ofvanstående statistik.

Drifkraft,

Af i statistiken upptagna, sistlidna år i gång varande 62 elektricitetsverk i städer med öfver 50,000 invånare drifvas

54	af ånga
3	„ ånga och vatten
1	„ enbart vatten
2	„ kraftgas
1	„ lysgas
1	„ elektricitet

Summa 62

Statistiken upplyser därjämte om, att enbart i Tyskland icke mindre än 89 elektricitetsverk förra året voro under uppförande. Af dessa kommo 7 verk i städer med öfver 50,000 invånare.

Kommunala eller privata verk.

Sammanslås ofvanstående 62 i gång och 7 st. under byggnad varande verk, visar statistiken att

49	verk eller 71 %	egas af kommunerna samt att
20	„ „ 29 %	„ „ privata bolag,

hvilket förhållande angifver, att kommunerna i stor utsträckning insett det fördelaktiga i, att sjelfva taga hand om den elektriska belysningen.

Privata elektricitetsverkens ställning i ekonomiskt afseende till kommunerna.

Från samtliga i statistiken upptagna 20 privata elektricitetsverk hafva, förutom 2, Mühlhausen och Remscheid, upplysningar erhållits rörande bolagens förhållande till kommunerna. Samtliga bolag hafva sålunda att erlægga vissa belopp enligt olika beräkningsgrunder för rättigheten att i stadens gator m. m. nedlägga kablar. Såsom af statistiken framgår, äro dessa beräkningsgrunder högst olika; vissa % af bruttointkomsten, af bruttovinsten, af nettovinsten, af det vinstbelopp som uppstår, sedan bestämd % af anläggningskapitalet frändragits vinsten, visst pris pr. m. nedlagd kabel etc.

Såsom bevis för, huru städer kunna begagna sin beskattningsrätt för privata elektriska ledningars nedläggning i gatorna, kan anföras, att t. ex. elektriska bolaget i Braunschweig, som är bland de nyaste, är skyldigt

1: att lemna staden 15 % af bruttointkomsten;

2: att å all strömförbrukning för stadens räkning lemna 45 % rabatt å strömpriset, 60 pf. = 75 penni;

3: bekosta all material, såsom stolpar, lampor etc., men icke ledningen för stadens gatubelysning;

4: att efter den 35-åriga koncessionstidens utgång utan ersättning öfverlemna elektricitetsverket jemte alla tillhörigheter till staden.

Att det ej är småbelopp, städerna erhålla genom att använda sin beskattningsrätt, framgår deraf, att för år 1900 erhöles i ersättning:

från elektriska bolaget i Altona	R. M.	105,777: 02
” ” ” Berlin	”	1,548,867: —
” ” ” Hamburg	”	820,291: 31
” ” ” Leipzig	”	124,864: 73
” ” ” Magdeburg	”	79,015: 45
” ” ” Stettin	”	80,128: 41
” spårvägsbolaget i Hannover	”	115,400: —

Ä r t h o l m s g a t a n .

O m r å d e s o m e j f å r b e b y g g a s .

5.	5.	2.	4.	3.	2.
5.			4.		

1.

K o k s p l a t s .

6.	7.
----	----

20.	21.
19.	

22.

22.

23.

K o l l a g r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

S t r a n d .

Disposition af den för nytt Gas- och Elektricitetsverk
i Helsingfors
reserverade platsen.

Gasverket.

1. Kontors- och boningshus.
2. Lager.
3. Verktad.
4. Verkmäst.- och Matr. bokh.
5. Portvakt.
6. Vattengasverk.
7. Reningsrum för d.o.
8. Retorthus.
9. Framtida d.o.
10. Elevatorer.
11. Pumpum.
12. Ångpannerum.
13. Underjordiska cisterner.
14. Kondensorrum.
15. Exhaustorum.
16. Standards- och pelouzerum.
17. Reningsrum.
18. Regenereringshus — under amoniaksaltfabrik och lager m. m.
19. Mätare och regulatorrum.
20. Gasmästarum.
21. Fotometerrum.
22. Gasklochor.
23. Framtida d.o.

Elektricitetsverket.

24. Maskinrum.
25. Ångpannerum.
26. Kondensorrum.
27. Förvaltnings-, verkstads- och lagerlokaler — ofvån på plats för ackumulatorer.
28. Skorstén.
29. Utvidgning.

V. Montgomery.

Handlingar rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1901.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors
den 30 april 1902.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 70.

Revisorernes för staden räkenskaper under år 1901 afgifna revisionsberättelse jemte af dem lemnade berättelser öfver förvaltningen under sagda år af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876 samt nybyggnads- och regleringslån af år 1882 har Magistraten äran härmed till Herrar Stadsfullmäktige insända.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

Bernh. Anthoni.

Revisionsberättelse för år 1901.

Angående granskningen af Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning under år 1901, få undertecknade, hvilka vid allmän rådhusstämma den 20 sistlidne December valdes till stadens revisorer, afgifva följande redogörelse.

Revisorerne sammanträdde efter erhållen kallelse den 7 Januari innevarande år å Drätselkammaren för att jemlikt gällande instruktion af den 26 April 1893 utse ordförande samt öfverenskomma om fördelningen af revisionsarbetet i enlighet med den gruppering, som i § 5 af sagda instruktion angifves. Till ordförande valdes Bankkamreraren A. V. Mannelin, hvarefter till revisorer inom de skilda fem grupperna utsågos:

I för revision af Tolagskontorets, Hamnkontorets och Brandverkets förvaltning och räkenskaper: Filosofiemagistern Karl W. Saurén och Kassören Alfred Schildt.

II för revision af Fattigvårdsstyrelsens och Helsovårdsnämndens förvaltning och räkenskaper: Kollegan Victor Hellman och Revisorn Gerh. Henrikson.

III för revision af Undervisningsväsendets förvaltning och räkenskaper samt stiftelser ställda under Stadsfullmäktiges vård: Järnvägskontrollören F. V. Salvén och Folkskolläraren Gösta Sundholm.

IV för revision af Byggnads- och Vattenledningskontorens förvaltning och räkenskaper: Banktjänstemannen G. Kruskopf och Kassören Otto Lucander.

V för revision af Drätselkontorets räkenskaper samt donerade fonder: Kamrerarene Alb. Hornborg och A. V. Mannelin.

Inventeringen af stadens löseegendom.

Vid nyssnämnda sammanträde beslöts derjemte, att i händelse Stadsfullmäktige äfven detta år lemnade revisorerne i uppdrag att verkställa inventering af stadens lösa egendom, denna inventering omedelbart skulle vidtaga med fördelning af arbetet mellan de skilda fem grupperna. Sedan meddelande från Drätselkammaren ingått om Stadsfullmäktiges beslut angående årets inventering, utsågo revisorerne vid ett den 29 Januari hållet sammanträde Herrar Henrikson, Salvén och Sundholm att förrätta inventering å gasverket äfvensom kassören Alfred Schildt att i stället för kollegan Hellman, som insjuknat, deltaga i inventeringen af Fattig- och Sjukvårdens inrättningar.

Inventeringen har icke gifvit skäl till några anmärkningar hvarken beträffande egendomens underhåll eller bestånd, hvilket sistnämnda vi såvidt det varit oss möjligt konstaterat vara öfverensstämmande med uppgifterna vid årets utgång. Genom utseende för framtiden af skilda inventeringsmän, hvilka öfvervara af stadens verk anställda årsinventeringar, kan större kontroll särskildt af stadens betydande materialförråd vinnas. Dessa lager och materialier äro upptagna bland aktiva i årets bokslut för byggnadskontoret och vattenledningen med resp. 187,100 mark 6 penni och 230,419 mark 37 penni äfvensom i belysningsverkets bilans med 195,715 mark 28 penni för materialier och 14,662 mark 25 penni för biprodukter.

Revisionen af särskilda förvaltningsgrenar.

Sedan revisorerne vid Magistratens sammanträde den 1 Mars emottagit såväl Drätselkontorets som de till stadens öfriga förvaltningsgrenar hörande böcker, redovisningar och verifikationer, vidtog granskningen af dessa räkenskaper. Den tidigare nämnda arbetsfördelningen har härvid ej till alla delar kunnat följas, dels

emedan kollegan Hellman afidit, dels emedan Herrar Hornborg och Salvén, hvilka vid revisorernes sammanträde den 29 Januari utsågos att utföra specialgranskningen af Belysningsverkets räkenskaper, varit dermed upptagna under en stor del af revisionstiden. En vid rådhusstämma den 3 Mars 1902 fastställd ny instruktion för stadens revisorer tillåter för framtiden äfven en jemnare fördelning af revisionsarbetet. Såsom resultat af specialgranskningen få vi anföra följande:

Trafikkontorets, Hamnkontorets samt *Brandverkets* räkenskaper och förvaltning under året gifva intet skäl till anmärkningar. Det tryckta affärsläget har själfallet äfven inverkat på inkomsterna för tolag, trafik- och hamnafgifter, i det dessa med circa 100,000 mark understiga beräkningen i budgeten.

Räkenskaperna för *Sundhets-* och *sjukvården* samt *Fattigvården* utvisa liksom styrelsernas protokoll för året att omsorg egnats dessa förvaltningsgrenar, för hvilka årets anslag likväl visat sig otillräckliga. Rådande brist på arbetsförtjenst och epidemiska sjukdomar hafva vid såväl fattig- som sjukvården bidragit till utgifternas stegring.

Mot *Undervisningsväsendets* räkenskaper finnas intet att anmärka. Efter den utveckling stadens folkskoleväsende numera nått, anse vi att en inom Folkskole-direktionen upptagen och af lärarepersonalen omfattad fråga om vinnande af större enhetlighet och koncentration vid handhafvandet af kansli- m. fl. arbeten vid denna institution genom öfverflyttning af flere bitjenster på en särskildt anställd funktionär, äfven med afseende å folkskolornas ekonomi vara värd beaktande.

Granskningen af *Byggnads-* och *Vattenledningskontorens* förvaltning och räkenskaper har icke gifvit anledning till några uttalanden.

Drätselkontorets omfattande räkenskaper, hvilka närmare beröras i sammanhang med vår relation om granskningen af bokslutet, äro förda med omsorg och lemna efter det hittills följda systemet en god öfversigt af stadens inkomster och utgifter särskildt ifall memorialen såvidt möjligt upptager en förklaring öfver gjorda öfverföringar mellan skilda konti.

Från 1901 års början har *Donationsfondernas* bokföring anordnats i form af en tryckt tablå, hvori endast in- och utgående bilanser i kapital och ränta införas, hvaremot af denna tablå icke framgå de skilda fondernas inkomster och utgifter, för hvilkas utrönande därför en sammanställning måste göras från kassaräkningen eller fondernas till revisionen öfverlemnade verifikat. Dagen när en ränteinbetalning sker finnes icke angifven hvarken i reversalen eller kassaräkningen, ej heller föres något skildt konto öfver intressen och dividender. Vi anse därför, särskildt i betraktande af att donationsfonderna stiga till öfver 2 millioner mark, att bokföringen deraf bör vara anordnad på ett sätt, som lemna såväl öfverskådlighet öfver fondernas placeringar samt inkomster och utgifter, som äfven kontroll ej blott för berättelsen vid årsskiftet utan äfven vid andra tider. I detta afseende föreslå vi att ifall arbetskrafter från Drätselkontoret under bokslutstiden måste anlitas för samtidigt pågående andra kommunala uppdrag, Donationsfondernas förvaltning kunde

anordnas med åtskiljande af kassa och bokföring, då ett sådant system enligt vår åsigt är i princip riktigare och icke bör af Drätselkontorets instruktion hindras.

Belysningsverkets böcker och redovisningar för år 1901 hafva i sammanhang med revisionen af stadens öfriga förvaltningsgrenar blifvit af oss granskade, och föreligger nu första gången resultatet för ett helt år af stadens gasverksaffär, intaget enligt Belysningsverkets böcker i Drätselkontorets berättelse öfver stadens räkenskaper och bokslut för året.

Ehuru priset för det lager af kol från föregående år, hvilket användts för 1901 års gasproduktion varit högt och oaktadt den konsumerade gasen debiterats afnämarna jemförelsevis lågt, utvisar gasverksdriften efter gjorda afskrifningar för byggnader m. m. 2 % och för inventarier 10 % samt efter afdrag af ränta å stadens kontokuranträkning en vinst af 97,365 mark 31 penni, hvaraf till det s. k. kapitalkontot öfverförts 2,672 mark 16 penni och återstoden 94,693 mark 15 penni eller något mer än $6\frac{3}{4}$ % å inköpssumman 1,400,000 mark betecknats såsom disponibel vinst. Då stadens fordran på kontokuranträkning utgjorde vid årets början, inberäknadt 1900 års disponibla vinst, Fmk 244,598:01 och ult. December Fmk 183,287:32 motsvarar skilnaden Fmk 61,310:69 den summa, som under året kommit staden direkt till godo. Belysningsverkets kapitalkonto 48,381 mark 73 penni representerar det belopp, hvarmed fastigheters och inventariers bokförda värde öfverstiger förenämnda inköpspris och borde enligt vår åsigt af Stadsfullmäktige bestämmas till afskrifningar å byggnader, apparater m. m., då gasverkets värde trots utvidgning och remonter tills vidare icke kan anses motsvara den erlagda köpesumman. Bland belysningsverkets aktiva upptager bilansen materialier till det betydande värdet af 195,715 mark 28 penni samt biprodukter för 14,662 mark 25 penni. I det förra beloppet ingår värdet för 5,025,875 kg. vanliga kol å circa 21 mark pr m. ton med Fmk 105,559:93 och för cannelkol 533,695 kg. å circa 47 mark pr m. ton med Fmk 25,018:93 samt värdet för rör och öfriga materialier med återstoden Fmk 65,136:42. Af biprodukterna äro 8,207 hl. koks åsatta ett värde af 1 mark 75 penni pr hl. eller Fmk 14,362:25. Då årets gaskonsumtion utgjort för gatubelysning 323,089 m³ och för enskild förbrukning 851,969 m³, eller sammanlagdt 1,175,058 m³, torde efter beräkning af gasutbytet till 273 $\frac{1}{2}$ m³ pr m. ton kol, det vid årsskiftet disponibla kollagret förslå för gastillverkningen under år 1902.

Gasens tillverkningskostnad har utgjort ungefär 13 $\frac{1}{4}$ penni pr. m³, hvarför vinsten för gas till belysningsändamål med ett försäljningspris af 30 penni, oberäknadt rabatt, stigit till circa 16 $\frac{3}{4}$ penni men för värmegas, som levererats för 15 penni till endast 1 $\frac{3}{4}$ penni pr. m³. Denna vinst är hvad sistnämnda förbrukning beträffar icke stor, isynnerhet då härtill endast 184,292 m³ åtgått, men ifall tillverkningskostnaden, såsom i Styrelsens för belysningsverket oss meddelade skrifvelse af den 11 sistlidne Mars beräknats, genom sjunkande kolpris m. m. kan nedbringas till 5 penni pr. m³, ter sig affären vid stegrad konsumtion betydligt fördelaktigare.

Protokollen öfver Styrelsens vid belysningsverket sammanträden under året

hafva under revisionen blifvit genomgångna. Drifvandet af gasverket såsom en skild affär ställer sig i jemförelse med vattenledningen eller med andra stadens förvaltningsgrenar, för hvilka skilda styrelser finnas tillsatta, hög särskildt beträffande administrationen.

Belysningsverkets omsorgsfullt förda böcker utvisa trots sitt antal och sin detaljerade uppställning icke någon jemförelse med den för belysningsverket särskildt fastställda årsbudgeten, hvilken enligt vår åsigt borde läggas till grund för bokföringen, då en öfersigt af anslagens användning m. m. såsom fallet är med öfriga förvaltningsgrenar äfven här synes nödig, särskildt för uppvisande af det öferskott, som genom besparing å underhåll och remont eller föreslagna utvidgningar uppstått. I fall belysningsverkets specialbokföring ställer hinder för en sådan uppställning anse vi, oafsedt dess drifvande såsom en skild affär, att insändandet i likhet med öfriga från Drätselkammaren oberoende styrelser af månadtliga rapporter för bokföring å Drätselkontoret enklast leder till åsyftadt resultat. Enligt belysningsverkets budget finnas skilda anslag för remont och nyanläggningar, hvarför förändringar af de konti som representera gasverkets inköpsvärde 1,400,000 mark, isynnerhet då det gäller en kommun, kunde i likhet med stadens öfriga egendom antingen från årsbokföringen uteslutas eller ock tillsvidare bibehållas vid detta ursprungliga belopp, oberoende af den värdeökning, som sker genom utvidgning.

Instruktionen för Belysningsverket föreskrifver under § 11, att inflytande medel skola dagligen inlevereras till Drätselkontoret. Ett strängt följande af denna bestämning torde ofta möta hinder särskildt då någon minimigräns för behållningen icke kan angifvas. Det ligger sjelffallet i Belysningsverkets intresse, då ränta erlægges på kontokuranten med staden, att icke ligga inne med en större kassa.

Granskningen af bokslutet och förvaltningen i dess helhet.

Bokslutet framgår af Drätselkontorets deröfver utarbetade sakrika berättelse, hvilken af oss granskats och befunnits öfverensstämmande med böckerna. Differenserna mellan beräknade utgifter och inkomster och motsvarande siffror enligt böckerna hafva uppstått, oafsedt den från föregående år disponibla behållningens storlek, bl. a, genom att anslaget för Långa brons ombyggnad icke användts eller tagits i anspråk af lånemedel samt genom kostnaden och ersättningen för vattenledningens privata anslutningar m. m. Öferskottet i inkomster för tomtlösen circa 133,000 mark uppväger väl den brist, hvarmed trafikintraden understigit beräkningen.

Vid genomläsning af förenämnda berättelse öfver bokslutet fästes uppmärksamheten vid att Belysningsverkets vinst 94,693 mark 15 penni har af Drätselkontoret bokförts med endast, 24,693 mark 15 penni under detta konto, hvilket följaktligen företer en brist af 30,306 mark 85 penni i den till 55,000 mark beräknade

vinsten. Återstoden af gasverkets vinst 70,000 mark, motsvarande 5% å det kapital staden vid inköpet nedlagt i gasverksaffären, har deremot i likhet med räntan å gasverkets förskottsräkning 8,403 mark 61 penni observerats såsom inkomst å i årsbudgeten till 500 mark beräknade diverse räntor, hvilka därför uppvisa ett kolossalt öfverskott. Såsom stöd hvarför Belysningsverket debiterats förstnämnda ränta å 70,000 mark åberopas i Drätselkontorets berättelse, Styrelsens för belysningsverket skrifvelse till Drätselkammaren af den 7 i denna (Februari) månad samt Drätselkammarens beslut den 30 Januari under § 22 af protokollet. Genom denna bokföringsåtgärd utvisar stadens bokslut emellertid ett oriktigt belopp för gasverkets årsvinst, hvilken enligt vår åsigt bort upptagas med 94,693 mark 15 penni bland inkomster under IX hufvudtiteln Belysningsverket och med motsvarande belopp ingå i bilansen pr ult. December bland diverse debitorer, hvaremot debiteringen af belysningsverkets förskottsräkning skulle ske på nya året, ifall ej om vinsten på annat sätt bestämmes, på det förskottsräkningen vid årsskiftet skall utvisa samma saldo såväl i stadens som belysningsverkets bokföring, hvilket deremot nu icke är fallet.

Vår åsigt att förenämnda 70,000 mark icke bort debiteras Belysningsverket eller observeras såsom ränteinkomst stöda vi derpå, att för ett kapital, eget eller upplånadt, som af kommun eller annan insattes i en affär — ett lån från staden till belysningsverket föreligger icke i detta fall — något fordringsanspråk på en viss ränta icke uppstår, utan eger den, som insatt kapitalet åtnöja sig med den dividend eller afkastning affären lemnar och äfven vidkännas eventuella förluster. Denna synpunkt har antagligen äfven gjort sig gällande vid fastställandet af såväl stadens som belysningsverkets budget för år 1901 och äfven för innevarande år, hvarför en från budgeten afvikande bokföring synes oss ännu mindre motiverad.

Beträffande räntan 8,403 mark 61 penni å belysningsverkets kontokurant finnes visserligen någon post härför ej upptagen i budgeten, men har denna ränta af belysningsverket godtskrifvits stadskassan i 1901 års bokslut. Då kontokurant-räkningen mellan staden och belysningsverket upptager af staden förskotteradt rörelsekapital, hvilket kan betraktas såsom ett lån, synes emellertid en ränteberäkning för dessa medel ej sakna skäl, särskildt med afseende derå att gasverket anses såsom en skild affär.

Bilansen pr 31 December i stadens bokslut upptager bland annat vattenledningens material och utestående fordringar med sammanlagdt 386,688 mark 56 penni. Stadskassans bokförda behållning vid årsskiftet öfverensstämmer med inventeringsprotokollet. Bland förskotterade lånemedel i bilansen ingår äfven hela anslaget för ny paviljong å Maria sjukhus 300,000 mark, beviljadt år 1898 med 175,000 och år 1900 med 125,000 mark, hvaraf endast i budgeten för år 1899 såsom inkomst å lån finnes upptaget ett belopp af 150,000 mark.

Restlängderna hafva i vanlig ordning blifvit genomgångna. Årets afkortningar och restitutioner, hvilka med circa 10,900 mark öfverskrida det förslagsvis

med 30,000 mark i budgeten intagna anslaget, hänföra sig för den del det gäller kommunala utskylder hufvudsakligen till 1 och 2 skattören.

Obligationer och aktier tillhörande staden äfvensom donationsfondernas värdepapper och säkerhetshandlingar hafva under revisionen blifvit af oss uppräknade och granskade hvarjemte vi genomgått i Drätselkammarens förvar befintliga skuldsedlar och arrendekontrakt. Under året inlösta utlottade obligationer och förfallna kuponger till stadens lån blefvo af oss uppräknade och förseglade. Vid granskningen af stadens obligationslån hafva vi fäst vår uppmärksamhet vid, att ehuru ett större antal kuponger till 1892 års lån fortfarande balansera, det oredovisade beloppet för förfallna obligationer och kuponger till detta lån dock under året betydligt minskats. Såväl Drätselkammaren som särskilda andra förvaltningsgrenars protokoll för året hafva blifvit genomgångna.

Vid vår granskning af förvaltningen i dess helhet anse vi oss böra framhålla, att enligt vår åsigt större sparsamhet inom vissa områden kunde iakttagas, särskildt med afseende å expenserna vid en del nämnder, för hvilka förhöjning af budgeten ofta erfordras, som ock beträffande s. k. extra uppdrag, af hvilka åtminstone några borde kunna utföras utan att arvode därför skildt utanordnas. Äfven beträffande en del arbeten och leveranser anse vi, att det vore för staden fördelaktigare ifall entreprenadsystemet mera komme till användning.

Då utom de uttalanden i principfrågor vi ansett oss böra göra, några direkta anmärkningar icke blifvit framställda mot någon skild gren af förvaltningen, kunna vi beteckna densamma såsom i allmänhet väl handhafd.

Öfver förvaltningen af stadens vattenledningslån af år 1876 och nybyggnads- och regleringslån af år 1882 bifogas föreskrifna berättelser.

Helsingfors den 29 April 1902.

A. V. Mannelin.

Gerh. Henrikson.
Otto Lucander.
Alfred Schildt.

Alb. Hornborg.
F. V. Salvén.
Gösta Sundholm

G. Kruskopf.
Karl W. Saurén.

Berättelse om förvaltningen under år 1901 af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876.

Jemlikt Kejserliga Senatens resolution, af den 17 Maj 1876 rörande det af Helsingfors stad upptagna 5 % lån för inlösen af vattenledningen, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1901, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 25,800 mark, nämligen:

Litt. A. å 1,000 mark: N:ris 101, 103, 134, 157, 223, 322, 332, 419 och 427 = 9 st.

Litt. B. å 500 mark: N:ris 22, 97, 98, 100, 116, 203, 312, 336, 466, 568, 625, 738, 761, 781, 853, 915, 945, 954, 992, 1047, 1173, 1250, 1271, 1320, 1351 och 1397 = 26 st.

Litt. C. å 200 mark: N:ris 42, 114, 129, 265, 340, 391, 395, 467, 551, 567, 642, 655, 751, 763, 827, 840, 845, 879 och 1229 = 19 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1900. *Smf.* 1,264,675: —

År 1901 inlöstes:

utlottade obligationer till ett belopp af	<i>Smf.</i> 24,700: —	
med afdrag för saknade kuponger	„ 150: —	
samt kuponger till förfallna obligationer	„ 332: 50	„ 24,882: 50

Ansvassumma ultimo December 1901 *Smf.* 1,239,792: 50

Vid årets utgång utestodo

förfallna, oinlösta obligationer	<i>Smf.</i> 8,300: —	
med afdrag för inlösta kuponger	„ 607: 50	„ 7,692: 50

Återstår till amortering *Smf.* 1,232,100: —

Af förfallna kuponger funnos

utelöpande ultimo December 1900 sammanräknadt	<i>Smf.</i> 2,852: 50	
År 1901 till inlösen förfallna kuponger	„ 62,220: —	<i>Smf.</i> 65,072: 50
Under året inlöstes kuponger för	<i>Smf.</i> 63,220: —	
„ „ preskriberades kupong å	„ 12: 50	„ 63,232: 50

Återstår utelöpande förfallna kuponger *Smf.* 1,840: —

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlemnade. Helsingfors den 29 April 1902.

A. V. Mannelin.

Gerh. Henrikson.

Alb. Hornborg.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

F. V. Salvén.

Karl W. Saurén.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1901 af Helsingfors stads nybyggnads- och regleringslån af år 1882.

Jemlikt Kejserliga Senatens resolution af den 4 Augusti 1882 rörande det af Helsingfors stad upptagna $4\frac{1}{2}\%$ lån för nybyggnads- och regleringsarbeten, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1901, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 51,500 mark, nämligen:

Litt. A à 3,000 mark: N:ris 25, 49, 73, 76 och 97 = 5 st.

Litt. B à 1,000 mark: N:ris 54, 89, 102, 104, 109, 117, 165, 200, 301, 327, 349, 396, 463, 473, 526, 528, 549, 586, 603, 654, 682 och 694 = 22 st.

Litt. C à 500 mark: N:ris 24, 40, 126, 147, 155, 215, 227, 237, 311, 313, 314, 337, 355, 423, 465, 493, 499, 513, 536, 565, 588, 598, 614, 638, 641, 670, 680, 712 och 730 = 29 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1900 *Smk* 1,035,880: —

År 1901 inlöstes:

utlottade obligationer till ett belopp af *Smk* 44,000: —

med afdrag för saknade kuponger „ 90: —

samt kuponger till förfallna obligationer „ 911: 25 „ 44,821: 25

Ansvarssumma ultimo December 1901 *Smk* 991,058: 75

Vid årets utgång utestodo			
förfallna, oinlösta obligationer	<i>My</i>	20,500: —	
med afdrag för inlösta kuponger		2,441: 25	„ 18,058: 75
		<hr/>	
Återstår till amortering		<i>My</i>	973,000: —

Af förfallna kuponger funnos			
utelöpande ultimo December 1900 sammanräknadt	<i>My</i>	2,036: 25	
År 1901 till inlösen förfallna kuponger	„	44,887: 50	„ 46,923: 75
Under året inlöstes kuponger för	„	46,608: 75	
deraf kuponger till förfallna obligationer	„	911: 25	„ 45,697: 50
		<hr/>	
Återstår utelöpande förfallna kuponger		<i>My</i>	1,226: 25

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlämnade. Helsingfors den 29 April 1902.

A. V. Mannelin.

Gerh. Henrikson.

Alb. Hornborg.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

F. V. Salvén.

Karl W. Saurén.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 10 April 1902.

N:o 90.

*Framställning angående uppställandet af belysningsverkets räkenskaper.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige för den 20 sistlidne Februari har Styrelsen för stadens belysningsverk föreslagit, att den disponibla vinsten af gasverksdriften för sistlidet år 1901, uppgående till 94,693 mark 15 penni, finge användas sålunda, att 70,000 mark, motsvarande fem procents ränta å gasverkets inköpspris, skulle öfverföras å kontokuranträkningen med Drätselkontoret och återstoden, 24,963 mark 15 penni, påföras belysningsverkets kapitalkonto för att framdeles ytterligare afskrifvas å bxggnader och apparater; och hafva Stadsfullmäktige vtd den 25 nästvikne Mars hållet sammanträde beslutit remittera denna skrifvelse till Drätselkammaren, för att inhemta kammarens utlåtande rörande nämnda förslag.

För fullgörande har Drätselkammaren infordrat Drätselkontorets yttrande i ärendet, och anför kontoret uti sin till Kammaren i sådant syfte aflåtna skrifvelse för den 8 innevarande månad, att kontoret beträffande den förra delen af förslaget eller öfverföring af 5 % ränta å gasverkets inköpssumma till stadskassans kontokuranträkning anser en dylik bokföring betingad af Stadsfullmäktiges beslut derom, att gasverket skall drifvas som en affär för sig, hvarför denna öfverföring också allaredan blifvit observerad i stadens bokslut för år 1901. Deremot framhåller kontoret, att Styrelsens för belysningsverket anhållan att för framtida afskrifningar få disponera återstoden af årsvinsten icke blifvit uti Styrelsens skrifvelse i ärendet på något sätt motiverad, samt att en dylik andel af årsvinsten ovillkorligen bör komma stadskassan till godo, enär Stadsfullmäktige redan vid fastställandet af stadens allmänna budget för sistlidet år upptagit å dess inkomstsida, för fyllande af årets särskilda utgifter, från gasverket påräknad vinst. Drätselkontoret finner derföre rigtigare att, om ytterligare afskrifningar än de af Styrelsen för år 1901 redan gjorda anses erforderliga, dessa verkställas i belysningsverkets bokslut för ett kommande år, i hvars stat för verket dessa afskrifningar blifvit upptagna. Skulle dock Stadsfullmäktige anse att Styrelsens för belysningsverket förslag äfven till denna del bör

bifallas, kan enligt kontorets uppgift verkställigheten deraf ske endast genom anvisning å Fullmäktiges dispositionsmedel för innevarande år, hvilka derigenom komme att till sitt belopp betänkligen reduceras.

Att Drätselkammaren för sin del icke kan annat än erkänna det fullt berättigade uti detta Drätselkontorets yttrande ar själfallet. För nödig klarhet i ärendet tror Drätselkammaren sig emellertid böra icke allenast tillägga efterföljande utläggning af sin uppfattning om den ställning, hvori belysningsverket såsom en affär för sig står till stadskommunens allmänna förvaltning, utan ock hänvisa till detta verks specialstat för år 1901 och innevarande år samt Drätselkontorets bokslutsberättelse för förstnämnda år.

Då belysningsverket, ehuru detsamma också skötes skildt för sig, är en stadens egendom, kan det icke undvikas att stadens bokföring på det intimaste beröres af bokföringen vid belysningsverket samt att en viss öfverensstämmelse härvid måste iakttagas. Åtminstone måste det värde, belysningsverket för hvarje tid representerar, vara å stadens kapitalkonto upptaget, samt den vinst eller förlust driften af verket lemnar för hvarje år i stadens böcker observeras. Och då vinsten af rörelsen på samma sätt tillfaller staden som vinsten från hvilken som helst industriell anläggning, tillhörande t. ex. ett aktiebolag, bör naturligtvis denna vinst ställas till stadsförvaltningens fria disposition, såsom också härintills iakttagits. Dock måste härvid, dels med hänsigt till den olika tidsbestämning, som är gällande för afslutningen af stadens och belysningsverkets bocker, dels i afseende derå att stadens ekonomi förvaltas enligt en för hvarje år fastställd budget, enligt Drätselkammarens förmenande nödig hänsyn tagas till alla häraf betingade omständigheter, hvilket, såsom erfarenheten nu synes visa, icke tyckes hafva skett. Så kan t. ex. Styrelsens för belysningsverket nu gjorda framställning till dess senare del icke rimligen bifallas, då stadens böcker för fjolåret redan afslutats och dessutom rörande användningen af den för sagda år kalkylerade vinsten beslut af Stadsfullmäktige fattats redan år 1900 vid fastställandet af budgeten för sistlidet år. Men af samma skäl, eller emedan den kalkylerade vinsten från belysningsverket också för innevarande år vid fastställandet af detta års budget tagits i anspråk, kan ifrågakarande reservering af 24,693 mark 15 penni för framtida afskrifningar icke heller beaktas i stadens böcker för år 1902, med mindre den verkliga utfallande vinsten kommer att öfverskjuta den beräknade, och härom till Drätselkontoret anmäles före stadsräkenskapernas afslutande.

Huruvida ifrån dessa synpunkter betraktadt den öfverföring af 5 % ränta å gasverkets inköpssumma till stadskassans kontokuranträkning, såsom Styrelsen för belysningsverket och Drätselkontoret uttrycka sig, eller egentligen den uppdebitering af 70,000 mark i stadens böcker å 1:sta inkomsttiteln *Räntor*, hvarom Drätselkontoret redogör å pag. 12 i sin tryckta berättelse rörande stadens räkenskaper och bokslut för år 1901 (Stfges tryckta handl. N:o 9 för år 1902) kommer att af Stadsfullmäktige godkännas såsom berättigad, kan Kammaren naturligtvis icke veta. Men

synes det Drätselkammaren för otvifvelaktigt, att full klarhet i belysningsverkets affärsställning gentemot staden, nämligen huruvida och i hvad mån det inköpta gasverket är en vinst- eller förlustbringande affär för staden, endast genom ett dylikt bokföringssätt kan vinnas. I stadens ekonomi måste det deremot vara fullkomligt likgiltigt, å hvilken hufvudtitel en inkomst blir upptagen, och någon annan verklig förändring från fastställd budget har genom anförda bokföring icke uppstått. De beräknade medlen hafva till stadskassan influtit till och med till något högre belopp än förutsedt varit eller, såsom redan nämnt, med 94,693 mark 15 penni mot i fjolårets stat upptagna 95,000 mark. Afvikelsen från budgeten blir derföre blott den, att inkomsttiteln I enbart af denna orsak kommer att visa ett öfverskott å 70,000 mark, medan å inkomsttiteln II uppstår en brist å 30,306 mark 65 penni. För närmare belysande af Drätselkontorets å åberopade pag. anförda motiv till en dylik bokföring närslutes här ett utdrag ur Drätselkammarens protokoll för den 30 sistlidne Januari.

Med återställande af Styrelsens för belysningsverket skrifvelse får derför på grund af det anförda Drätselkammaren vördsamt göra följande förslag:

att Stadsfullmäktige ville afslå Styrelsens för belysningsverket anhållan om anvisning för närvarande af 24,693 mark 15 penni för framtida afskrifningar å gasverket med dithörande apparater m. m.;

att Stadsfullmäktige bemyndiga Drätselkontoret att vid afslutande af innevarande års räkenskaper för staden på samma sätt som för fjolåret af den från gasverksdriften utfallande vinsten för år 1902 upptaga 70,000 mark å I:sta inkomsttiteln *Räntor*; samt

att för möjliggörande af nödig öfverensstämmelse emellan stadens och belysningsverkets räkenskaper anmoda Styrelsen för detta verk, att uti sina budgetförslag, förutom räntor å förskotter från stadskassan, observera nödig utgiftspost för afskrifningar å verket.

Å hvilka inkomstkonti uti stadens budget den derutöfver uppstående, för stadens allmänna behof *disponibla vinsten* från gasverket sedermera kommer att upptagas blir klarligen en pröfningsfråga för de myndigheter, hvilka hafva sig ålagdt uppgörandet af förslag till stadens utgifts- och inkomststat samt fastställandet af densamma; och behöfver derom, enligt Drätselkammarens mening, beslut icke nu fattas för ouppgjorda budgeter. Något förslag, efter ett budgetårs utgång, om denna

sistsagda vinstandels vidare användning för belysningsverkets ändamål bör ej af Styrelsen för verket få ifrågakomma; sådant kan ske endast beträffande en denna beräknade disponibla vinst möjligen i verkligheten öfverskjutande ocb alltså odisponerad vinstdel.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 30 Januari 1902.

§ 22.

„DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors.

den 30 Januari 1902.

N:o 27.

Föredrogs följande skrifvelse från Drätselkontoret:

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I skrifvelse N:o 180 af den 7 November sistlidet år föreslog Kontoret hos Drätselkammaren sådan anordning af räkenkaperna att stadens belysningsverk borde i drätselverkets böcker debiteras:

- a) ränta å lånet, Fmk 1,400,000, för inköp af gasverket,
- b) ränta å ur stadskassan under året uttagna förskott.

Något meddelande om huru förslaget resulterat har Kontoret icke haft nöjet emottaga, men den 22 dennes ingick från belysningsverket medföljande bref samt en konto-kurrent för året 1901, hvars räntesaldo, Fmk 8,403: 61, observerats under den 31 December 1901 till belysningsverkets debet.

Härmed vore då punkt b) i förslaget antagen och reglerad. Beträffande punkt a), hvilken med hänsyn till bokslutets riktighet är af än större vikt, emotser kontoret meddelande huru densamma afgjorts.

Genom observerande af denna sistnämnda räntepost i stadens böcker komme visserligen årsresultatet af belysningsverket att reduceras till ett minimum, eller sannolikt visa förlust, men då engång belysningsverket betraktas som en särskild affär med skild bokföring, synes det kontoret absolut orätt att en del af kostnaderna för verket, d. v. s. räntan å inköpssumman, belasta stadens allmänna utgiftsstat, en annan del åter verkets separata bokföring. Att den sistnämnda, likasom äfven kommunens bokslut vid en dylik anordning komma att uppvisa ett skeft och vilselande resultat, torde vara uppenbart.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg“.

STYRELSEN FÖR
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

Helsingfors
den 20 Februari 1902.

Till Stadsfullmäktige.

Sedan Styrelsen numera till revisorernas granskning öfverlemnad belysningsverkets räkenskaper för år 1901, får Styrelsen vördsamt meddela att i desamma stadskassan godtskrifvits för ränta å det till belysningsverket under året förskottade rörelsekapitalet med 8,403 mark 61 penni samt att å byggnader, apparater, rörnät och inventarier afskrifvits ett belopp af inalles 25,106 mark 49 penni. Tillika anser sig Styrelsen böra föreslå att disponibla vinsten, utgörande 94,693 mark 15 penni, finge användas sålunda att 70,000 mark, motsvarande fem procents ränta å gasverkets inköpspris, skulle öfverföras å kontokuranträknningen med Drätselkontoret och återstoden 24,693 mark 15 penni påföras belysningsverkets kapitalkonto för att framdeles ytterligare afskrifvas å byggnader och apparater.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 10 April 1902.

N:o 90.

*Framställning angående uppställandet af belysningsverkets räkenskaper.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige för den 20 sistlidne Februari har Styrelsen för stadens belysningsverk föreslagit, att den disponibla vinsten af gasverksdriften för sistlidet år 1901, uppgående till 94,693 mark 15 penni, finge användas sålunda, att 70,000 mark, motsvarande fem procents ränta å gasverkets inköpspris, skulle öfverföras å kontokuranträkningen med Drätselkontoret och återstoden, 24,963 mark 15 penni, påföras belysningsverkets kapitalkonto för att framdeles ytterligare afskrifvas å bxggnader och apparater; och hafva Stadsfullmäktige vtd den 25 nästvikne Mars hållet sammanträde beslutit remittera denna skrifvelse till Drätselkammaren, för att inhemta kammarens utlåtande rörande nämnda förslag.

För fullgörande har Drätselkammaren infordrat Drätselkontorets yttrande i ärendet, och anför kontoret uti sin till Kammaren i sådant syfte aflåtna skrifvelse för den 8 innevarande månad, att kontoret beträffande den förra delen af förslaget eller öfverföring af 5 % ränta å gasverkets inköpssumma till stadskassans kontokuranträkning anser en dylik bokföring betingad af Stadsfullmäktiges beslut derom, att gasverket skall drifvas som en affär för sig, hvarför denna öfverföring också allaredan blifvit observerad i stadens bokslut för år 1901. Deremot framhåller kontoret, att Styrelsens för belysningsverket anhållan att för framtida afskrifningar få disponera återstoden af årsvinsten icke blifvit uti Styrelsens skrifvelse i ärendet på något sätt motiverad, samt att en dylik andel af årsvinsten ovilkorligen bör komma stadskassan till godo, enär Stadsfullmäktige redan vid fastställandet af stadens allmänna budget för sistlidet år upptagit å dess inkomstsida, för fyllande af årets särskilda utgifter, från gasverket påräknad vinst. Drätselkontoret finner derföre rättigare att, om ytterligare afskrifningar än de af Styrelsen för år 1901 redan gjorda anses erforderliga, dessa verkställas i belysningsverkets bokslut för ett kommande år, i hvars stat för verket dessa afskrifningar blifvit upptagna. Skulle dock Stadsfullmäktige anse att Styrelsens för belysningsverket förslag äfven till denna del bör

bifallas, kan enligt kontorets uppgift verkställigheten deraf ske endast genom anvisning å Fullmäktiges dispositionsmedel för innevarande år, hvilka derigenom komme att till sitt belopp betänkligen reduceras.

Att Drätselkammaren för sin del icke kan annat än erkänna det fullt berättigade uti detta Drätselkontorets yttrande är själfallet. För nödig klarhet i ärendet tror Drätselkammaren sig emellertid böra icke allenast tillägga efterföljande utläggning af sin uppfattning om den ställning, hvori belyningsverket såsom en affär för sig står till stadskommunens allmänna förvaltning, utan ock hänvisa till detta verks specialstat för år 1901 och innevarande år samt Drätselkontorets bokslutsberättelse för förstnämnda år.

Då belyningsverket, ehuru detsamma också skötes skildt för sig, är en stadens egendom, kan det icke undvikas att stadens bokföring på det intimaste beröres af bokföringen vid belyningsverket samt att en viss öfverensstämmelse härvid måste iakttagas. Åtminstone måste det värde, belyningsverket för hvarje tid representerar, vara å stadens kapitalkonto upptaget, samt den vinst eller förlust driften af verket lemnar för hvarje år i stadens böcker observeras. Och då vinsten af rörelsen på samma sätt tillfaller staden som vinsten från hvilken som helst industriel anläggning, tillhörande t. ex. ett aktiebolag, bör naturligtvis denna vinst ställas till stadsförvaltningens fria disposition, såsom också härintills iakttagits. Dock måste härvid, dels med hänsigt till den olika tidsbestämning, som är gällande för afslutningen af stadens och belyningsverkets böcker, dels i afseende derå att stadens ekonomi förvaltas enligt en för hvarje år fastställd budget, enligt Drätselkammarens förmenande nödig hänsyn tagas till alla häraf betingade omständigheter, hvilket, såsom erfarenheten nu synes visa, icke tyckes hafva skett. Så kan t. ex. Styrelsens för belyningsverket nu gjorda framställning till dess senare del icke rinligen bifallas, då stadens böcker för fjolåret redan afslutats och dessutom rörande användningen af den för sagda år kalkylerade vinsten beslut af Stadsfullmäktige fattats redan år 1900 vid fastställandet af budgeten för sistlidet år. Men af samma skäl, eller emedan den kalkylerade vinsten från belyningsverket också för innevarande år vid fastställandet af detta års budget tagits i anspråk, kan ifrågavarande reservering af 24,693 mark 15 penni för framtida afskrifningar icke heller beaktas i stadens böcker för år 1902, med mindre den verkliga utfallande vinsten kommer att öfverskjuta den beräknade, och härom till Drätselkontoret anmäles före stadsräkenskapernas afslutande.

Huruvida ifrån dessa synpunkter betraktadt den öfverföring af 5 % ränta å gasverkets inköpssumma till stadskassans kontokuranträkning, såsom Styrelsen för belyningsverket och Drätselkontoret uttrycka sig, eller egentligen den uppdebitering af 70,000 mark i stadens böcker å 1:sta inkomstiteln *Räntor*, hvarom Drätselkontoret redogör å pag. 12 i sin tryckta berättelse rörande stadens räkenskaper och bokslut för år 1901 (Stfges tryckta handl. N:o 9 för år 1902) kommer att af Stadsfullmäktige godkännas såsom berättigad, kan Kammarerna naturligtvis icke veta. Men

synes det Drätselkammaren för otvifvelaktigt, att full klarhet i belysningsverkets affärsställning gentemot staden, nämligen huruvida och i hvad mån det inköpta gasverket är en vinst- eller förlustbringande affär för staden, endast genom ett dylikt bokföringssätt kan vinnas. I stadens ekonomi måste det deremot vara fullkomligt likgiltigt, å hvilken hufvudtitel en inkomst blir upptagen, och någon annan verklig förändring från fastställd budget har genom anförda bokföring icke uppstått. De beräknade medlen hafva till stadskassan influtit till och med till något högre belopp än förutseet varit eller, såsom redan nämnt, med 94,693 mark 15 penni mot i fjolårets stat upptagna 95,000 mark. Afvikelsen från budgeten blir derföre blott den, att inkomsttiteln I enbart af denna orsak kommer att visa ett öfverskott å 70,000 mark, medan å inkomsttiteln II uppstår en brist å 30,306 mark 65 penni. För närmare belysande af Drätselkontorets å åberopade pag. anförda motiv till en dylik bokföring närslutes här ett utdrag ur Drätselkammarens protokoll för den 30 sistlidne Januari.

Med återställande af Styrelsens för belysningsverket skrifvelse får derför på grund af det anförda Drätselkammaren vördsamt göra följande förslag:

att Stadsfullmäktige ville afslå Styrelsens för belysningsverket anhållan om anvisning för närvarande af 24,693 mark 15 penni för framtida afskrifningar å gasverket med dithörande apparater m. m.;

att Stadsfullmäktige bemyndiga Drätselkontoret att vid afslutande af innevarande års räkenskaper för staden på samma sätt som för fjolåret af den från gasverksdriften utfallande vinsten för år 1902 upptaga 70,000 mark å I:sta inkomsttiteln *Räntor*; samt

att för möjliggörande af nödig öfverensstämmelse emellan stadens och belysningsverkets räkenskaper anmoda Styrelsen för detta verk, att uti sina budgetförslag, förutom räntor å förskotter från stadskassan, observera nödig utgiftspost för afskrifningar å verket.

Å hvilka inkomstkonti uti stadens budget den derutöfver uppstående, för stadens allmänna behof *disponibla vinsten* från gasverket sedermera kommer att upptagas blir klarligen en pröfningsfråga för de myndigheter, hvilka hafva sig ålagdt uppgörandet af förslag till stadens utgifts- och inkomststat samt fastställandet af densamma; och behöfver derom, enligt Drätselkammarens mening, beslut icke nu fattas för ouppgjorda budgeter. Något förslag, efter ett budgetårs utgång, om denna

sistsagda vinstandels vidare användning för belysningsverkets ändamål bör ej af Styrelsen för verket få ifrågakomma; sådant kan ske endast beträffande en denna beräknade disponibla vinst möjligen i verkligheten öfverskjutande ocb alltså odisponerad vinstdel.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drätselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 30 Januari 1902.

§ 22.

„DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors.

den 30 Januari 1902.

N:o 27.

Föredrogs följande skrifvelse från Drätselkontoret:

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I skrifvelse N:o 180 af den 7 November sistlidet år föreslog Kontoret hos Drätselkammaren sådan anordning af räkenskaperna att stadens belysningsverk borde i drätselverkets böcker debiteras:

- a) ränta å lånet, Fmk 1,400,000, för inköp af gasverket,
- b) ränta å ur stadskassan under året uttagna förskott.

Något meddelande om huru förslaget resulterat har Kontoret icke haft nöjet emottaga, men den 22 dennes ingick från belysningsverket medföljande bref samt en konto-kurrent för året 1901, hvars räntesaldo, Fmk 8,403: 61, observerats under den 31 December 1901 till belysningsverkets debet.

Härmed vore då punkt b) i förslaget antagen och reglerad. Beträffande punkt a), hvilken med hänsyn till bokslutets riktighet är af än större vikt, emotser kontoret meddelande huru densamma afgjorts.

Genom observerande af denna sistnämnda räntepost i stadens böcker komme visserligen årsresultatet af belyningsverket att reduceras till ett minimum, eller sannolikt visa förlust, men då engång belyningsverket betraktas som en särskild affär med skild bokföring, synes det kontoret absolut orätt att en del af kostnaderna för verket, d. v. s. räntan å inköpssumman, belasta stadens allmänna utgiftsstat, en annan del åter verkets separata bokföring. Att den sistnämnda, likasom äfven kommunens bokslut vid en dylik anordning komma att uppvisa ett skeft och vilselande resultat, torde vara uppenbart.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg“.

STYRELSEN FÖR
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

Helsingfors

Till Stadsfullmäktige.

den 20 Februari 1902.

Sedan Styrelsen numera till revisorernas granskning öfverlemnad belyningsverkets räkenskaper för år 1901, får Styrelsen vördsamt meddela att i desamma stadskassan godtskrifvits för ränta å det till belyningsverket under året förskottade rörelsekapitalet med 8,403 mark 61 penni samt att å byggnader, apparater, rörnät och inventarier afskrifvits ett belopp af inalles 25,106 mark 49 penni. Tillika anser sig Styrelsen böra föreslå att disponibla vinsten, utgörande 94,693 mark 15 penni, finge användas sålunda att 70,000 mark, motsvarande fem procents ränta å gasverkets inköpspris, skulle öfverföras å kontokuranträknningen med Drätselkontoret och återstoden 24,693 mark 15 penni påföras belyningsverkets kapitalkonto för att framdeles ytterligare afskrifvas å byggnader och apparater.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

*Utskottsbetänkande i anledning af gjord framställning
om särskilda förändringars vidtagande beträffande polis-
inrättningen.*

I ett till Guvernören afgifvet och af denne med tillstyrkan af nådigt godkännande till Kejslerliga Senaten insändt förslag af den 31 oktober 1901 har polismästaren öfversten W. Carlstedt hemställt hufvudsakligen

att polisinrättningens personal ökades förnämligast med 3 polismästareadjointer, af hvilka dock en ersatte den nuvarande polisinspektören, samt med 3 kommissarier, 4 öfverkonstaplar och 210 konstaplar, hvarigenom de senare funktionärernas antal, jemfördt med hvad enligt 1900 års stat gäller, komme att uppgå, kommissariernes från 8 (kriminalkommissarien häri inberäknad) till 11, öfverkonstaplarnes från 17 till 21 och konstaplarnes från 170 till 380;

att aflöningsförmånerna höjdes bl. a.: för polismästaren från det i nämnda stat fastställda beloppet 11,000 mk (hvarutöfver den dåvarande innehafvaren af tjänsten haft sig tillagdt ett personelt arvodestillskott af 1,500 mk) till 15,000 mk, hvartill komme för „underhåll af polismästarens hästar“ 1,500 mk, jemte det en gång för alla skulle anslås 5,000 mk till „inköp af 2 hästar och åkdon till polismästarens disposition“; för sekreteraren, som för närvarande åtnjuter tillsammans 3,200 mk och derjemte eger uppbära sportlar (dessa i förslaget uppskattade till „cirka 9,000 mk“), till 6,200 mk, hvaremot sagda sportlar skulle „tillfalla polisen“; samt för kommissarierna, hvilka nu hafva sammanlagdt, kriminalkommissarien 7,000 mk, tvenne kommissarier hvardera 3,800 och fem enhvar 3,600 mk, till 8,200 mk för en (föreståndare för detektiva afdelningen), 5,700 mk för en annan (föreståndare för centralafdelningen) och 5,400 mk för enhvar af de 9 öfriga; äfvensom att åt de nyföreslagne polismästareadjointerna bestämdes i lön, arvode och hyresmedel, åt en „äldre“ sådan 10,000 mk och åt hvardera af de öfriga 8,500 mk (medan polisinspektören åtnjuter inalles 8,000 mk); samt att öfverkonstaplarna och konstaplarne skulle, i utbyte mot det nuvarande hyresbidraget åt dem af 200 mk för hvar och en, antingen få i sina resp. distrikt och centralafdelningens polismän vid denna disponera öfver „lämpliga bostäder med värme, belysning och vatten“, eller ock, derest dylika naturaqvarter icke upplätes, erhålla hyresmedel, hvarje öfverkonstapel med 720 och hvarje konstapel med 600 mk;

att dels särskilda af de för öfrigt redan bestående anslagen höjdes, bl. a. det till Guvernörens disposition för polisvårdens befrämjande mot redovisning anvisade anslaget om 5,000 mk till 10,000 mk, dels ock vissa nya anslag beviljades, hvaribland ett likaledes till Guvernörens disposition om 5,000 mk „med skyldighet att afgifva redovisning till Generalguvernören“;

att för polisinrättningen fastställdes, i afseende å genomförande af förslaget, en ny stat, deri slutsumman öfversköte den i 1900 års stat 375,650 mk med 626,770 mk eller uppginge till 1,002,420 mk; äfvensom

att vid poliskammaren inrättades en „adressbyrå“, hvilken vore nödvändig för att polisen kunde „hafva noga kännedom om befolkningen och förekomma alla slags oordningar, vaka deröfver att anslag icke gjordes emot invånarens egendom och skydda dem mot våld“ samt förutsatte att i hvarje gård funnes en „ansvarig gårdskarlar“, hvarföre vederbörande gårdsegare borde åläggas att anställa sådana gårdskarlar, åtminstone en för hvarje gård, med åliggande för desse bl. a. att dygnet om dejourera — en gårdskarlar för visst antal gårdar, enligt polismästarens pröfning —, på polisens befallning afföra af denna utpekade personer till polisdistriktets station och lemna polisman all nödig handräckning, „känna hvarje i gården bosatt person, hans familjeförhållanden, rang eller värdighet och sysselsättning“ samt för detta ändamål föra vissa journaler, enligt af polisen fastställda formulär, angående gårdens alla invånare.

Sedan Kejsrerliga Senaten den 15 januari 1902 låtit öfver ifrågavarande förslag infordra Stadsfullmäktiges utlåtande, hafva Fullmäktige den 4 februari 1902 ått ett särskildt utskott, bestående af undertecknade Norrmén, Homén, Sinebrychoff och Ingman samt hr F. Jansson, i stället för hvilken sistnämde Fullmäktige sedermera i anseende till af honom företagen utrikes resa utsett underskrifven Nybergh, uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Derefter har vid Fullmäktiges sammanträde den 4 påföljande mars inlemnats en så lydande motion:

„Till Herrar Stadsfullmäktige.

Med afseende särskildt å det till Herrar Stadsfullmäktiges behandling öfverlemnade förslaget till reorganisation af hufvudstadens polisväsen, torde Herrar Stadsfullmäktige jemväl böra taga i beaktande de bekanta tilldragelserna söndagen den 23 sistlidne februari, då bl. a. ridande polis inryckte bland den utanför polisstationen i andra polisdistriktet samlade allmänheten och svåra olyckor kunnat uppstå, om icke allmänheten fortfarande bibehållit lugn och sans.

Jag föreslår derför vördsamt

att Herrar Stadsfullmäktige måtte uppdraga ått det utskott, till hvars förberedande behandling förslaget till reorganisation af polis-

väsendet i staden remitterats, att i det betänkande, som kommer att af utskottet i saken afgifvas, jemväl uttala sig angående sagda tilldragelser.

Helsingfors, den 4 mars 1902.

Emil Schybergson.“

Och har denna motion i deri antydt afseende af Stadsfullmäktige den 25 berörde mars remitterats till utskottet.

Slutligen hafva Stadsfullmäktige den 22 sistlidne april jemväl till utskottet remitterat en till Fullmäktige ingifven, på svenska och finska affattad framställning af ett stort antal gårdsegare i staden, hvilka deri, med anledning af polismästarens ofvan omordade förslag om gårdsegarens åläggande att anställa gårdskarlar med polismannaskyldigheter, anhålla det Fullmäktige ville uti sitt i saken infordrade utlåtande bringa till vederbörandes kännedom, att Helsingfors stads gårdsegare anse den ifrågakomna nya tungan icke lagligen kunna dem åhvälfvas och förty bestämdt motsätta sig den föreslagna nya institutionen af gårdspolismän.

Redan från äldsta tider hafva, såsom bekant, städerna i den skandinaviska norden varit i åtnjutande af en omfattande sjelfstyrelse. Denna inbegrep bl. a. rätt till egen politiförvaltning, i hvilken dock tillika en representant för det allmänna — konungens ombud eller fogde — deltog. Städerna egde sålunda att sjelfva, under medverkan af nämnda ombud, inom sina områden upprätthålla ordning och säkerhet samt tillsätta, delvis likväl i förening med regeringsmakten, sina också för detta ändamål nödiga embetsmän äfvensom antaga därför behöfliga betjente. Å andra sidan hade städerna att bestrida de utgifter, som sagda uppgift kräfde.

Närmare bestämmingar angående städernas omförmälda handhavande af sin politiförvaltning och polisvård meddelades genom kongl. stadgan om städernas administration af den 26 december 1619 (hvilken stadga, ehuru väl ej formligen utfärdad, blef allmänt tilläpplad såsom lag för städerna). Enligt densamma skulle det åligga borgmästare och råd att „beflita och vinnlägga sig“ bl. a. derom att „ordning och politi“ måtte blifva vidmakthållna; och egde de med stadens äldste öfverväga och besluta hvad i slika ärenden stode att göra, hvarjemte för politiuppgifts utförande skulle väljas särskilda personer dels bland borgerskapet dels bland rådet. Jemlikt berörda stadga egde väl ståthållaren eller fogden att öfver administrationens handhavande af rådet med de äldste utöfva inseende i syfte att statens rätt och intresse ej trädde för nära, men hade icke sig tillagd någon myndighet i afseende å valet eller tillsättandet af de tjänstemän, af hvilka staden var i behof bl. a. för upprätthållandet af sin politi.

Förestående grundsatser blefvo äfven sedermera, efter det genom 1634 års regeringsform landtregeringen uppdragits åt landshöfdingar, bekräftade genom åtskilliga författningar. Uti landshöfdinginstruktionerna (af den 28 januari 1687 och

4 november 1734) stadgades, att landshöfdingen borde med magistraten hafva „upp-
sigt på politin och stadens styrelse“ samt „med magistratens och borgerskapets
samråd“ vinnlägga sig om att god ordning i städerna hölles, likasom ock (enligt
res. på städernas besv. den 16 okt. 1723) alla nya inrättningar för städernas politi
borde medelst enahanda samråd åvägbringas. Men tillika inskräptes det (genom
res. på städernas besv. d. 10 dec. 1672, 3 okt. 1675, 8 juli 1720 och 16 okt. 1723),
att ingen finge i magistratens sysslor sig inmänga eller i städernas politi sig in-
blanda, ej heller hvarken något collegium göra intrång i „den rätt, som städerna
competerar“, eller landshöfdingarne i städernas fria val bl. a. af stadens betjente;
utan skulle beträffande desse gälla att „när sådane af magistraten tillsatte och för-
ordnade varda, som till sin förrättning flitige, tjenlige och välskickade äro, böra de
dervid förblifva och ej af landshöfdingen ogillas“.

Slutligen blefvo städerna genom Kongl. Maj:ts den 23 februari 1789 med
privilegiihelgd utfärdade försäkran för rikets borgerskap och städerna tryggade vid
att varda bibehållna vid sina innehafvande i äldre och senare tider erhållna privi-
legier, fri- och rättigheter. Särskildt bekräftades ock städernas rättighet att antaga
„mindre betjening“.

Uti Finland skedde efter landets skiljande från Sverige i en del städer en
väsentlig förändring i ofvan antydda förhållanden derigenom att i desamma inrät-
tades poliskamrar. Detta egde rum i Åbo (1816), Helsingfors (1826) och Wiborg
(1836) samt längre fram i Tammerfors (1891), Björneborg (1899), Tavastehus (1902) och
Kuopio (likaledes 1902), hvarutom äfven i Hangö en poliskammare är tillämnad. Uti
författningarna derom, alla tillkomna i administrativ väg (rörande poliskammaren i
Helsingfors af den 21 febr. 1826, 6 maj 1861, 29 juni 1876, 15 dec. 1897 och 30 jan.
1900, Åbo af den 17 dec. 1816, 15 dec. 1897 och 20 mars 1900, Wiborg af den 7
juni 1836, 15 juni 1871, 6 nov. 1877, 15 dec. 1897 och 27 nov. 1899, Tammerfors
af den 14 jan. 1891, 15 dec. 1897 och 8 sept. 1899, Björneborg af den 8 sept. 1899,
Tavastehus af den 27 jan. 1902 samt i Kuopio af den 10 mars 1902) ombildades
nämligen de tidigare grundsatzerna angående polisvårdens handhafvande i städerna.
Polisinrättningen anbetroddes nu uppgiften att „vaka öfver ordning och skick uti
stadens police samt söka förekomma och beifra missbruk och excesser“ eller, såsom
det längre fram uttrycktes, att „inom staden och dess afhysta område öfvervaka
och upprätthålla ordning och säkerhet till person och egendom“. Inrättningens
verksamhet skulle, under Guvernörens i länet öfverinseende, utöfvas af polismästaren
och öfriga vid densamma anställda funktionärer. Utnämmandet och entledigandet af
polismästaren (äfvensom i Helsingfors af underpolismästaren, sedermera af polis-
inspektören) skulle ankomma å Generalguvernören (tidigare, enligt kungörelse d. 17
dec. 1816, å denne och Senaten gemensamt samt, enligt förordningen d. 6 maj
1861, å H. K. Maj:t); kommissarierna m. fl. tjenstemän egde Guvernören tillsätta
och afskeda; antagandet och afskedandet af underbefälet och manskapet tillhörde
åter polismästaren. Deremot har staten påtagit sig en del af kostnaden för polis-

inrättningen, hvilken del i allmänhet varit betydligt större än stadens eget bidrag dertill. För Helsingfors har, uti de senaste författningarna i ämnet af 1897 och 1900, statens bidrag bestämts till två tredjedelar och stadens till en tredjedel af hela kostnaden, dock att staden derutöfver hade att för polisinrättningens behof upplåta tjenliga lokaler med värme och belysning äfvensom bekosta polisens beväpning samt erforderliga hästar och ridtyg.

Då Helsingfors stad, i likhet med de öfriga af landets städer, som försetts med poliskammare, i anförd mätto såväl beröfvats rättigheten att sjelf, genom för ändamålet anställde tjenstemän och betjente, ombesörja ordningens och säkerhetens upprätthållande som ock betagits hvarje inflytande på polisens verksamhet och ledning samt på de härmed ombetrodda organens tillsättande, måste det finnas blott skäligt och billigt, att staten med en vida högre anpart än staden deltagar i utgifterna för polisväsendet härstädes, så mycket hellre som storleken af dessa utgifter i väsentlig mån betingas utaf denna orts egenskap af och betydelse såsom Finlands hufvudstad, der sålunda hela landets intressen sammangå, staten har sina centrala verk och inrättningar förlagda samt besitter högst betydande och dyrbar egendom, en anseelig mängd militär finnes hopad, ett stort antal personer endast tillfälligtvis uppehåller sig o. s. v. Men deraf att stadens polisväsen omorganiserats derhän, att staden och dess egna förtroendemän icke få dermed taga befattning, utan polisvården sålunda blifvit en angelägenhet, som ankommer på handläggning af statsmyndigheter och dessas underlydande, anser utskottet sig ega draga den vidare konklusion, att *staden jemlikt de lagstadgade principerna för den kommunala sjelfstyrelsen endast så till vida kan finnas förpliktad att deltaga i bekostandet af anordningar till upprätthållande af allmän ordning och säkerhet samt att af sina tillgångar anslå medel för ändamålet som staden sjelf pröfvar att berörda anordningar äro nödiga och att medlen förty böra därför beviljas*. Denna uppfattning har ock städse härförinnan från stadens sida häfdats, jemte det densammas berättigande öfverhufvud ej heller af styrelsen ifrågasatts (jfr. Stadsfullmäktiges tr. handl. 1875 n:o 25, 1882 n:ris 12 o. 25, 1883 n:ris 4 o. 11, 1885 n:o 13 samt 1892 n:ris 11 o. 16).

Att fastslå nyss angifna resultat af den föregående framställningen har utskottet ansett vara särskildt påkalladt af beskaffenheten utaf polismästarens föreliggande, af Guvernören understödda förslag beträffande polisinrättningen. Innan utskottet emellertid går att närmare granska sagda förslag, framlägger utskottet här nedan en tablå, utvisande vidkommande Helsingfors och landets öfriga med poliskammare försedda städer för skilda år bl. a. icke allenast proportionen emellan å ena sidan underbefälets och manskapets vid polisen — d. v. s. öfverkonstaplarnes och konstaplarnes — numerär och å andra sidan resp. stads folkmängd, utan äfven kostnaden för polisen derstädes, denna kostnad såväl angifven enligt stat som ock fördelad, både i sin helhet och till den på staden fallande anparten deri, å invånarenes antal. Derjemte fogar utskottet härtill uppgift om motsvarande förhållanden uti några städer i Ryssland och i de skandinaviska länderna.

Stad och år ¹⁾	Folk- mängd ²⁾	Antal poliskon- staplar	Antal invånare för hvarje kon- stapel	Kostnad för polisinrättningen									
				enligt stat						på inv. talet fördelad			
				totalkostnad		statsverkets andel		stadens andel		i sin helhet		till sta- dens del	
				<i>Fmk.</i>	<i>pk.</i>	<i>Fmk.</i>	<i>pk.</i>	<i>Fmk.</i>	<i>pk.</i>	<i>Fmk.</i>	<i>pk.</i>	<i>Fmk.</i>	<i>pk.</i>
Helsingfors:													
1826	9,867	13	759	8,600	—	5,866	66 ² / ₃	2,733	33 ¹ / ₃	—	87	—	28
1861	22,228	48	463	66,000	—	54,000	—	12,000	—	2	97	—	54
1876	33,602	77	436	123,540	—	78,280	—	45,260	—	3	68	1	35
1883	47,317	91	520	141,660	—	186,000	—	55,660	—	2	99	1	18
1886	53,870	103	518	154,260	—	86,000	—	68,260	—	2	89	1	28
1893	69,025	129	535	184,980	—	102,480	—	82,500	—	2	68	1	20
1897	81,119	146	556	268,090	—	178,726	67 ¹ / ₃	89,363	33 ² / ₃	3	30	1	10
						(= ² / ₃)		(= ¹ / ₃)					
1900	93,456	187	500	375,650	—	250,433	33	125,216	67	4	02	1	34
						(= ² / ₃)		(= ¹ / ₃)					
Åbo:													
1897	35,281	66	535	107,665	—	64,599	—	43,066	—	3	05	1	22
						(= ³ / ₅)		(= ² / ₅)					
1900	37,609	66	570	120,625	—	72,375	—	48,250	—	3	21	1	28
						(= ³ / ₅)		(= ² / ₅)					
Wiborg:													
1836	3,550 ³⁾	3	1,183	6,600 ⁴⁾	—	—	—	—	—	1	86	—	—
1871	10,619	16	664	29,600	—	21,600	—	8,000	—	2	79	—	75
1877	12,709	25	508	46,900	—	30,000	—	16,900	—	3	69	1	33
1897	23,923	43	556	78,900	—	56,357	15	22,542	85	3	30	—	94
						(= ⁵ / ₇)		(= ² / ₇)					
1899	25,235	67	377 ⁵⁾	121,120	—	86,514	30	34,605	70	4	80	1	37
						(= ⁵ / ₇)		(= ² / ₇)					
Tammerfors:													
1891	22,169	21	1,056	42,000	—	30,000	—	12,000	—	1	98	—	57
1897	28,725	40	718	64,600	—	44,412	50	20,187	50	2	25	—	70
						(= ¹¹ / ₁₆)		(= ⁵ / ₁₆)					
1899	34,148	65	525	107,050	—	73,596	88	33,453	12	3	13	—	98
						(= ¹¹ / ₁₆)		(= ⁵ / ₁₆)					
Björneborg:													
1899	13,417	42	319 ⁵⁾	67,750	—	40,650	—	27,100	—	5	05	2	02
						(= ³ / ₅)		(= ² / ₅)					
Tavastehus:													
1902	5,357	18	298 ⁵⁾	30,300	—	20,200	—	10,100	—	5	66	1	89
						(= ² / ₃)		(= ¹ / ₃)					
Kuopio:													
1902	11,742	17	691	37,900	—	28,425	—	9,475	—	3	23	—	81
						(= ³ / ₄)		(= ¹ / ₄)					

¹⁾ Åren äro de, under hvilka öfverhettligen fastställda stater för polisinrättningarna utfärdats, hvarutöfver för Helsingfors observerats åren 1883, 1886 och 1893, vid hvilkas ingång tillägg till 1876 års stat blifvit gällande, från 1883 enligt stadsfullmäktiges beslut af den 21 nov. 1882 och n. brefvet af den

Hvad sedan angår hithörande förhållanden i kejsaredömet och i utlandet meddelar utskottet derom följande såsom exempel:

I *Riga*, med en folkmängd af omkring 320,000 personer, är enligt stadens utgiftsstat för innevarande år antalet af polismän 546, eller med inberäkning af 61 vaktmästare (Amtsboten) 607, och belöper sig totalkostnaden för polisväsendet till s:r rub. 297,272: 76, motsvarande efter kurs 2: 68 Fmk 796,691.

Å hvarje polisman kommer således efter

beräkning af resp. 546 eller 607 polis-

män 586 eller 527 invånare

och å hvarje invånare en kostnad för polisen af . . . Fmk 2: 49. *

Då stadens polisgebit, enligt uppgift, omfattar 9,332 ha, faller således på hvarje polisman ett bevakningsområde af resp. 17,1 eller 15,4 ha.

I *Reval*, med en befolkning af ungefär 75,000 personer, utgör likaledes enligt årets stat för staden antalet polismän 144 eller med inbegrepp af 8 vaktmästare 152 samt hela kostnaden för polisen s:r rub. 65,624, motsvarande å 2: 68 Fmk 175,872: 32.

Detta gör för hvarje polisman, efter resp.

144 eller 152 sådane 521 eller 493 invånare

och för hvarje invånare en kostnad af Fmk 2: 34.

Å hvar och en polisman kommer ett bevakningsområde af resp. 12,7 eller 12,0 ha.

14 juli 1883, från 1886 enligt fullmäktiges beslut af den 3 sept. 1885 och från 1893 enligt fullmäktiges beslut af den 11 okt. 1892.

²⁾ Folkmängdssiffrorna, hvilka meddelats af statistiska centralbyrån, angifva den kyrkskrifna befolkningen, såsom i allmänhet mer än den mantalsskrifna närmande sig den faktiska; och hafva sålunda, för likformighetens skull, resultaten af folkräkningarna år 1900 lemnats å sido. Emellertid är det att märka, att sagda siffror för åren 1877, 1883, 1886, 1891, 1893, 1897, 1899 och 1900 hänföra sig till årets utgång, men för åren 1826, 1836, 1861, 1871 och 1876 till dess ingång samt att för 1902 (beträffande Tavastehus och Kuopio) folkmängdsuppgiften afser ingången af år 1900, hvilken uppgift varit den sista, som funnits att tillgå. Anförda oegentlighet åstadkommer dock icke någon nämnvärd relativ ojämnhet emellan de ofvan beräknade proportionstalen och inverkar allra minst på giltigheten af de konsekvenser utskottet af dessa drager.

³⁾ Detta tal är mycket osäkert, emedan det erhållits sålunda, att från hela antalet 6,050 kyrkskrifna personer, bland hvilka äfven hade inberäknats den oriktigt i stadens grekisk-ortodoxa församling inskrifna ryska militären, afdragits pröfningsvis (i enlighet med direktorns för byrån förslag) 2,500 pers. dylik militär. Proportionstalen för samma år 1836 äro således naturligtvis också osäkra.

⁴⁾ Af denna kostnad skulle staden bestrida ett belopp, motsvarande de löner, hvilka förut från stadskassan utgått till stadsfiskalen och 3 kvartalsupplysningsmän.

⁵⁾ Polisens relativt ovanligt höga numerär i Wiborg (från 1899), Björneborg och Tavastehus har måhända föranledts af såsom exceptionella ansedda förhållanden (i Wiborg egenskapen af gränsort med stark genomgående trafik och en större mängd militär, i Björneborg förekomsten af talrik arbetarebefolkning samt i Tavastehus af betydlig militärinquartering).

I *Stockholm*, hvarest invånartalet vid utgången af år 1899 uppgick till 297,000 personer, voro enligt 1900 års stat anstälde 42 öfverkonstaplar och 525 konstaplar eller tillsammans 567 polismän och belöpte sig hela kostnaden för polisinrättningen till kr. 1,158,862 eller å kurs 139,30 till Fmk 1,614,300.

Således för hvarje polisman. 524 invånare
och å hvarje invånare en kostnad af Fmk 5:44.

Enär arealen af stadens område utgör, oberäknadt Djurgården, 1,688 ha och tillsammans med Djurgården 3,118, kom således å hvar och en polisman ett bevakningsområde af, om Djurgården medräknas, 5,5 ha och i motsatt fall 3,0 ha.

I *Malmö*, med en folkmängd vid innevarande års början af 62,547 personer, utgör polismännens antal ungefär 100, i enlighet med ett af stadsfullmäktige tidigare fattadt beslut derom att en polisman skulle finnas på hvarje fullt 600:tal af invånare. Polisväsendets stat för året slutar sig å kr. 155,616:67, motsvarande Fmk 216,775, hvilket per hufvud af befolkningen gör en kostnad af Fmk 3:47. Angående stadsområdets areal saknas uppgift.

I *Norrköping*, der folkmängden för närvarande uppgår till omkring 41,200 personer, utgör polismännens antal 72 och stadsområdets areal 225 ha, hvilket ger för hvarje polisman

ett invånartal af 572 personer
och ett bevakningsområde af 3,1 ha.

Angående utgiftsstaten för polisväsendet har utskottet ej erhållit fullständig upplysning.

I *Kristiania*, hvilken stad vid utgången af år 1900 hade 227,626 invånare och en areal af 1,598,8 ha, bestod vid samma tid den underordnade polisstyrkan af 519 man och slutade sig årets utgiftsstat för polisväsendet å kr. 824,463:54, motsvarande Fmk 1,148,470.

Å hvarje polisman kom sålunda ett invånaretal af . . 439 personer
och ett bevakningsområde af 3,1 ha.
Kostnaden för polisen belöpte sig per invånare till . . Fmk 5:05.

Af den ofvan intagna tablån beträffande dem bland Finlands städer, der poliskammare finnes, har framgått, att proportionen emellan polisens och befolkningens numerär i allmänhet varit den, att *en* polisman kommit å ett invånaretal af: i Helsingfors under de två sista decennierna något öfver 500 och senast jemnt 500 samt i de öfriga städerna (frånsedt den abnorma proportionen i Wiborg från år 1899 samt i Björneborg och Tavastehus under innevarande år) likaledes under den senare tiden omkring 550—600 eller mera. Äfven har det befunnits, att totalkostnaden för polisväsendet, fördelad per hufvud af resp. stads befolkning, senast utgjort i:

Helsingfors	Fmk 4: 02
Åbo	” 3: 21
Viborg	” 4: 80
Tammerfors	” 3: 13
Björneborg	” 5: 05
Tavastehus	” 5: 66
Kuopio	” 3: 23
<hr/>	
i medeltal Fmk	4: 16

Tilläggas må, att då Helsingfors stad vid utgången af år 1900 (enligt berättelsen angående stadens kommunalförvaltning för samma år) omfattat i yttinnehåll

de tio stadsdelarne sammanlagdt . . .	442,7 ha.
den stadens jurisdiktion underkastade	
marken utom den egentliga staden	1,045,8 „
eller tillsammans	1,488,5 ha.

så har bevakningsområdets storlek i medeltal för hvarje polisman utgjort 8,0 ha eller, om endast den egentliga staden afses, 2,4 ha.

Vidkommande åter de sex förut berörda dels ryska dels skandinaviska städerna har det visat sig: att invånaretalet per polisman i allmänhet (eller med undantag blott för Kristiania, der det utfallit ovanligt lågt med 439) vexlat emellan omkring 500 och 600 samt för dem alla i medeltal utgjort 526 (eller 540 efter det lägre alternativet af polismän i Riga och Reval), att kostnaden för polisväsendet, beräknad per invånare i resp. stad, varierat emellan omkring 2: 40 och 5: 40 samt i medeltal för de skilda städerna (utom en, för hvilken uppgift saknats) utgjort Fmk 3: 76; äfvensom att bevakningsområdet per polisman uppgått i de begge ryska städerna till 12,0 och 15,4 ha (eller 12,7 och 17,1 ha enligt nyssnämnda alternativ) och i de tre skandinaviska, från hvilka uppgift derom erhållits, till 3,1 å 5,5 (det sistnämnda i Stockholm, vid medräknande af Djurgården, men i annat fall till 3,0 ha).

Till jämförelse med de sifferresultat, som i anförd mätto vunnits rörande ifrågavarande förhållanden i omordade finska och främmande städer, konstaterar utskottet, beträffande *polismästaren Carlstedts förslag*, nu till en början, att enligt *detsamma skulle*, vid ett approximativt antagande af Helsingfors stads nuvarande folkmängd till 100,000 personer, komma en polisman på 250 invånare och 10 mk i årlig kostnad för polisvärden per invånare — här ännu åsidolemnad kostnaden för den föreslagna gårdspolisen — äfvensom att bevakningsområdet i medeltal per polisman blefve 3,7 ha, om all staden underlydande mark medtages i räkningen, men 1,1 ha, om blott det egentliga stadsgebitet afses.

Redan häraf och utan någon granskning af hvad polismästaren kunnat anföra till stöd för den af honom äskade ökningen af polispersonalen och förhöjningen jemväl i andra afseenden af utgiftsstaten för polisinrättningen bör det, enligt utskottets tanke, finnas uppenbart, att dessa hans anspråk måste vara åtminstone alldeles öfverdrifna. Frågan om tidsenligt ordnande af polisvården i Helsingfors, likasom ock i landets tre dernäst främsta städer, underkastades så nyligen som år 1897 en omsorgsfull pröfning, hvaraf följde författningarna i ämnet af den 15 december 1897 med de vid dem fogade nya och betydligt förhöjda stater för polis-inrättningarna i dessa fyra städer. Derefter skedde i Helsingfors år 1900 en ytterligare anseelig förstärkning af polisen och höjning af dess stat. Och sådant oaktadt har nu polismästaren under året derpå framkommit med yrkande att i ett tag polisstyrkan måtte mer än fördubblas och anslaget för polisen nära nog tredubblas, hvarigenom för Helsingfors, jemfördt t. ex. med Riga samt Sveriges och Norges hufvudstäder, antalet polismän och utgiftsbeloppet för polisen skulle uppgå till resp. $\frac{2}{3}$ och $\frac{4}{5}$ af motsvarande poster i Riga, till $\frac{7}{10}$ och $\frac{5}{8}$ af dem i Stockholm samt till mer än $\frac{3}{4}$ och inemot $\frac{9}{10}$ af dem i Kristiania, ehuru dessa städer hafva en folkmängd, hvilken är, den i Riga mer än 3, i Stockholm 3 och i Kristiania $2\frac{1}{4}$ gånger så talrik som den härvarande. Och likväl borde, i anseende härtill, de omordade bråktalen icke blifva större än $\frac{1}{3}$: tvärtom borde de utfalla mindre, emedan, såsom känt, en Orts behof af polis växer i en något hastigare progression än dess folkmängd. Polismästarens förevarande yrkanden måste derföre redan a priori framstå såsom orimliga.

Vid det utskottet emellertid ingått i närmare granskning af de skäl polismästaren åberopar för förslaget har utskottet funnit, dels att desamma öfverhufvud icke äro hållbara dels att förslaget i vissa delar saknar all motivering.

Hvad först angår den oerhörda ökning af polispersonalen, som förslaget upptager, uppgifver polismästaren icke ens hvad de tre nya polismästareadjointerne skulle få att uträtta (i vidare mån än att polisinspektörsbefattningen tillika skulle bortfalla), likasom han ej heller utlåter sig om de ändringar och tillägg i förordningen angående polis-inrättningen i Helsingfors af den 15 december 1897, hvilka förty blefve påkallade rörande desse funktionärers tillsättande, forum för tjänsteåtal mot dem m. m. Lika litet motiveras på något sätt inrättandet af tre nya kommissarietjenster.

Behöfligheten af en ökning utaf konstuplarne från 187 ända till 410 söker polismästaren deremot uppvisa dels genom en kritik af de härtills vedertagna bestämningarna angående polispassen dels genom särskilda bilagda kartor öfver en ny passfördelning.

Nämnda kritik synes dock utskottet ingalunda träffande. Att „hela komplexer af staden“ skulle vara „alldeles utan bevakning“ är i hög grad öfverdrifvet. Ty den nuvarande polisstyrkans numerär tillåter nog en sådan anordning af passen, att de skilda delarne af staden i allmänhet kunna tillbörligen öfvervakas. Den

patrullerande polismannen bör, både för att finnas till hands för allmänheten, då han behöfves, och för kontrollens skull, företrädesvis uppehålla sig inom sitt pass och, om han af tvingande orsak nödgas för en stund aflägsna sig derifrån, genast så snart behovet häraf upphört återvända dit äfvensom i en särskild visitationsrapport anteckna orsaken till och tiden för sådan bortavaro från passet; och under förutsättning att den inspekterande polismannen vill uppfylla sin kontrollerings-skyldighet och förstår sin sak skall det svårligen lyckas den patrullerande att vilseleda honom eller än mindre att undandraga sig påföljderna af ett obehörigt afvikande från passet. S. k. ståndpass, vid hvilka polismannen skall förblifva å den honom anvisade plats, anordnas deremot blott i större städer och å ställen, der en mycket stark trafik råder. Annorstädes kunna de nämligen icke blifva till någon nytta, så framt ej en polisman placeras i hvarje eller åtminstone hvar annat gathörn.

Emot påståendet att en „effektiv bevakning af skvärer, trädgårdar och parker“ skulle erfordra ökad patrullering af beridna konstuplar synes böra anmärkas att ett uppträdande af beriden polis i dylika stadens anläggningar icke — utom i Djurgården — förut förekommit och väl ej heller kan ifrågakomma samt att denna polis bör hafva till verksamhetsfält hufvudsakligen, om ej uteslutande, chausséerna och trakterna närmast utom staden. Då polismästaren utan vidare motivering begär ökning af antalet hästar för nämnda polis från 8, eller rättare från 10 — som dessamma, enligt hvad utskottet fått sig upplyst, redan faktiskt utgör — till 20, synes derföre denna begäran icke förtjena afseende. I Stockholm med dess trefaldt så stora befolkning som den härvarande har man, på sätt af nämnda stads stat för år 1900 framgår, kommit till rätta med 23 hästar åt den ridande polisen och i Riga med dess än något talrikare befolkning har man, jemlikt innevarande års stat derstädes, funnit samma polis vara tillräckligt betjenad med 14 hästar.

Polismästarens eget förslag angående placering af passen (kartan E) gifver skäl till mycket allvarsamma anmärkningar. Öfverhufvud synes det med rätta få sägas om denna hans plan, att den är affattad utan något som helst system och röjer brist på såväl lokalkännedom som vetskap eljest om här rådande förhållanden eller förefaller att så att säga vara uppgjord på kammare, utan något beaktande af verklighetens kraf. Sålunda anser utskottet det böra emot sagda plan främst erinras

att antalet pass är anordnadtt alldeles orimligt högt, i det att de uppgå till i det närmaste det dubbla emot dem i den nuvarande passfördelningen nämligen till 66 i stället för 35;

att samtliga pass äro upptagna såsom dygnpass, ehuru väl dessa till *minst* en tredjedel äro nattetid fullkomligt betydselösa och ej af något det ringaste behof påkallade, enär det ju är en känd sak, att efter trafikens å gatorna upphörande, vid den då inträdda stillheten, alla ljud höras betydligt tydligare och hvarje misstänkligt sådant derföre kan mycket lättare uppsnappas af de patrullerande, jemte det desse vida lättare kunna öfvervaka de för det mesta folktoma gatorna; i

anseende hvartill det också, enligt hvad utskottet meddelats, är en öfver allt antagen praxis att för natten minska passens antal, för att sålunda ekonomisera med manskapet och dess krafter;

att, utaf alla de 66 passen, 27 eller ej långt ifrån hälften äro angifna såsom ståndpass och de sistnämnda dessutom till stor del förlagda i rätt aflägsna trakter af staden, der trafiken — för hvars reglerande ståndpass i regeln användes — är ytterst ringa; och skönjes kritiklösheten i planen vid användandet af detta slags pass bäst, då man uppmärksammar att, medan å vår mest trafikerade gata, Norra Esplanadgatan (särskildt det s. k. Edlundska hörnet ej att förgäta), icke finnes ett enda ståndpass, sådana deremot äro placerade på de jemsides löpande Henriksgatorna med Skilnaden till ett antal af ej mindre än 5, å Annegatan af 3, å Wladimirs- och Albertsgatorna af 2, å Brunnshusvägen af 2 och å Unionsgatan af 2 (dock ej å Långa bron, der — om någonstädes — ett dylikt pass kunnat vara på sin plats), äfvensom till och med i Kajsaniemi park 1 ståndpass;

att icke någon som helst hänsyn tagits till olikheten i behovet af utställda pass under skilda årstider; denna brist framgår nämligen otvetydigt vid eftersinnande af till hvilken nytta de pass kunna tänkas under vintern vara, som å kartan äro angifna under n:ris 3 i Tölö, 2, 4, 8 och 9 i Sörnäs, 18 utmed Sandvikskajen, 11, 15 och 16 i 2:dra distriktet, det redan omnämnda ståndpasset n:o 1 i Kajsaniemi och slutligen n:o 19 å Observatoriiberget; samt

att, medan staden i öfrigt är, så att säga, öfversållad af polispass, både behöfliga och mer eller mindre obehöfliga, samtliga stadens vidsträckta hamnområden — specielt Magasinskajen, den långa Skatuddskajen och hela Sörnäs lastageplats — äro lemnade totalt utan bevakning äfvensom stadens båda försäljningstorg (Salutorget och Jernvägstorget) endast observeras af ett orörligt beridet pass; och äro nu nämnda omständigheter framför allt karakteristiska för förslaget och egnade att gifva skäl för påståendet att detsamma blifvit uppgjordt utan tillstymmelse till något slag af system och utan någon tanke på det faktiska behovet.

Om möjligt ännu besynnerligare än passindelningen af den till fots tjänstgörande polisen är den af polismästaren tillika föreslagna fördelningen af den ridande polisens verksamhet (allt enligt kartan E). Sålunda finna vi ett beridet ståndpass å Salutorget midt för ändan af Esplanaden, hvilken posterings nytta å detta ställe synes vara omöjlig att begripa. Vidare erfares, vid blott en blick på de å kartan angifna banorna för de beridna patrullerna, att den, som uppgjort förslaget, alls icke är förtrogen med stadens topografi, för att ej tala om användningen af beriden polis öfverhufvud. Sålunda går en bana i kors och tvärs genom Brunnsparksområdet längs gångbanor, hvilka ej ens få befaras af velocipedister, och midt igenom privata personers villalotter och planteringar samt längs den mot Blekholmen vettande strandremsan, som är absolut omöjlig att passera till häst. Vidare är en allmän patrulleringslinje för ridande polis dragen längs hamnbanespåret, hvilket icke får — eller ens kan — af åkande eller ridande trafikeras.

Och slutligen äro äfven på lika sätt ihågkomna de oländiga och för ryttare alldeles otillgängliga samt (synnerligast vintertid) öde s. k. Kampbergen och berglandet invid stadens vattenborg norr om Berghäll.

Lika litet, som polismästarens kritik af den härtillsvarande passindelningen och hans egen plan för en ny sådan kunna godkännas, lika litet torde de omständigheter vara grundade, med hvilkas åberopande han yttermera söker ådagalägga, att polismanskapet nu vore alltför fåtaligt och att häraf vållades beaktansvärda olägenheter för polisvården.

Sålunda skulle, säger polismästaren, det visat sig omöjligt att vid centralafdelningen hålla en polisreserv samlad, emedan man ofta nödgats derifrån utkommande de tillstädesvarande polismännen till tjänstgöring å andra ställen; och framginge detta, förmenar han, af åtskilliga till handlingarna fogade s. k. kommanderingslistor. Emellertid är reserven afsedd särskildt för sådan användning; och måste dessutom den uppgifna omöjligheten betvivlas, förutsatt naturligtvis att manskapets utbeordrande sker blott i mån af verkligt behof och efter äfven i öfrigt förnuftiga grunder. Ty just till afhjelpande af en dylik olägenhet ökades år 1900 antalet af inspektionskonstaplar från 8 till 12 och af extra konstaplar från 8 till 14, hvilket då pröfvades blifva för ändamålet tillräckligt. Och de åberopade listorna bevisa ingenting, emedan man låtit sig angeläget vara att medelst dem angifva kommanderingarnas omfattning, icke vid normala, utan blott vid exceptionellt kräfvande tillfällen, eller å lördagar och söndagar under den varma och mörka årstiden. Sagda listor hänföra sig nämligen uteslutande till dessa veckodagar från och med söndagen den 11 augusti till och med söndagen den 13 oktober 1901.

Vidare vore, anför polismästaren, manskapet i följd af sitt ringa antal öfveranstängdt och betraktade bl. a. härföre sin tjänstgöring såsom ett „temporärt öfvergångsstadium“; och har han till ådagaläggande deraf bilagt särskilda förteckningar såväl öfver polismän, hvilka under viss tid varit, enligt uppgift, för sjukdom urståndsatte att tjänstgöra, som ock öfver öfverkonstaplarnes, konstaplarnes och extra konstaplarnes ålder och antal tjensteår. Men ej heller dessa förteckningar torde kunna anses utreda hvad med dem åsyftas, alldenstund dels sjukdomen icke, så vidt framgår, varit konstaterad af läkare, dels nyssnämnde polisbetjente till numerären betydligt ökats och omfattande uppflyttningar bland dem egt rum på grund af 1897 och 1900 års stater.

Tämligen betydelselöst förefaller jemväl ordandet derom, att med nuvarande stat för polisen tid ej skulle gifvas för inöfvande af ny-antaget manskap och för vederbörandes vidare utbildning i den skola, som vintertid skall hållas vid centralstationen. De tider af dagen, då trafiken är minst, eller delvis morgnarna och förmiddagarna, i synnerhet under vintern, borde nämligen, synes det utskottet, kunna i tillfyllesgörande mån disponeras för antydda ändamål, på sätt också härinnan läres varit fallet.

Behöfligheten af en sådan förstärkning af polisen, som polismästaren på-

yrkar, tillskrifver han det förhållandet, att staden „under senaste tid starkt tilltagit“ äfvensom det „med hvarje år stigande antalet brott“ samt det „sedliga förderf, som florerar i staden, särskildt bland arbetsklassen“. Sant är det visserligen att Helsingfors stad tämligen hastigt tillväxer, samtidigt hvarmed naturligtvis äfven brottens antal ökas — hvaremot tillvitelsen om ett särskildt denna ort och dess arbetsklass utmärkande „sedligt förderf“ säkert bör, såsom obefogad, tillbakavisas —, men lika otvifvelaktigt är det, att berörda tillväxt sedan en så nära liggande tidpunkt som år 1900 icke varit större än att den på sin höjd kunde motivera allenast en ganska ringa del af den påyrkade polisförstärkningen. Och knappt nog ens detta. Ty då polisinnrättningens stat under sagda år så ansevärt höjdes, ville man klarligen dermed tillgodose inrättningens behof ej blott för ögonblicket, utan ock för den närmare framtiden. I sjelfva verket anses, enligt hvad utskottet från sakkunnigt håll inhemtat, den proportion af 1 polisman på omkring 500 invånare, hvari sagda stat för Helsingfors resulterat, vara normal och tillfyllesgörande jemväl för städer med en betydligt större folkmängd än Helsingfors.

Också kan det ej med fog påstås, att hos denna stads befolkning skulle manifesterat sig någon från ordnings- och säkerhetssynpunkt sedt vådlig egenart eller oroande hållning, som skulle påkalla en relativt större poliskår här än annorstädes. Fastmera hafva de kända, beklagliga tilldragelserna vid särskilda tillfällen under senaste vår, då ordningsmakten uppenbart røjde oförmåga att fatta situationen och att på tillbörligt och lämpligt sätt handhafva sina åligganden samt sjelf till och med tillät sig olagliga och eljest oberättigade samt sålunda till oordning provocerande åtgärder, otvetydigt ådagalagt, att samma egenskaper af sans och beherskning, som äro kännetecknande för vårt folk öfverhufvud, ej heller förneka sig hos hufvudstadens befolkning samt att denna sjelf nog vill och är förmögen af att taga hand om ordningens upprätthållande, när polisen icke förstår och mäktar göra hvad på den ankommer.

Utskottet har bort uttala sig angående nyss antydda tilldragelser med afseende såväl å detta ämnes nära samband med den till utskottets behandling öfverlemnade hufvudfrågan som ock å den förut anförda, särskildt till utskottet hänskjutna motionen rörande samma ämne; och åsyftar utskottet ej blott tilldragelserna den 23 sistlidne februari, hvilka föranledde motionen, utan ock de efter dennas tillkomst och remitterande till utskottet, timade än mera anmärkningsvärda händelserna den 18 april. I fråga om polisens och särskildt några vissa polismäns tillvägagående bl. a. vid tillfället förstsagde dag hänvisas till de vid betänkandet fogade transsumt ur härvarande Rådstufvurätts protokoll, innefattande vittnesmålen derom och de angående samma polismän meddelade utslagen. Deremot har det ansetts öfverflödigt att framlägga någon skildring af händelserna den 18 april, enär både Stadsfullmäktige och Magistraten härom officiellt afgifvit underdånig relation.

Till följd af hvad genom de nu ifrågakomna tilldragelserna, likasom ock annorledes under den senare tiden, erfarits om beskaffenheten af polisens nuvarande

ledning och om förfarandet att vid polisen anställa äfven personer, som icke varit lämpliga dertill, stundom ej ens väl ansedda, samt att, oaktadt allt det, som emot några bland dem inlupit, bibehålla dessa i tjensten och till och med uppmuntra dem att fortgå på samma sätt som förut, har det, så vidt utskottet känner, inträffat, att polisen i hög grad förlorat hos medborgarene härstädes det förtroende, som den under tidigare förhållanden rättvisligen i rikt mått åtnjutit. Och emellertid är ett dylikt förtroende den nödvändiga förutsättningen derför att polisen må kunna tillbörligen uppfylla sin uppgift. En fåtaligare, men duglig och allmänhetens sympati åtnjutande poliskår måste vara vida att föredraga framför en talrikare, men annorlunda kvalificerad sådan. Den förra, rätt ledd, vinner allmänhetens tillit och medverkan, den senare aldrig; och derförutan kan en huru talrik polisstyrka som helst föga uträtta för sitt ändamål. Måhända ligger den djupare grunden för nu förevarande omorganisationsförslag just deri, att man, med insigt om hvad för polisen brister i förtroende hos allmänheten, vill söka kompensera denna brist med en öfver alla rimliga gränser gående ökning af kårens numerär. Men staden kan ingalunda fördenskull att polisens sammansättning och ledning för närvarande icke motsvara berättigade anspråk finna sig benägen, än mindre förpligtad att påtaga sig särskilda uppoffringar för att tilläfventyrs möjliggöra ett dylikt ersättande i kvantitativt hänseende af hvad i kvalitativt felas.

Innan utskottet lemnar frågan om den af polismästaren föreslagna ökningen af polispersonalen framhåller utskottet att i en af honom bilagd förteckning (signerad A) öfver „öfverkonstaplar, konstaplar och pass“, hvilken skulle motsvara den nuvarande staten, förekomma särskilda oriktigheter. Sålunda äro 21 konstaplar, som bekostas af åtskilliga inrättningar (pantlånekontoren, utskänkningslokalerna, jernvägen och tidtals Sörnäs lastageplats), helt och hållet utelemnade; likaså är detta fallet med den konstapel, som handhar polisvården i Gammelstaden. Emot den förteckning bl. a. öfver polismän och pass enligt polismästarens förslag, hvilken han bifogat, (sign. med ryska bokstafven ж) är äfven att anmärka

att ehuru uti slutsumman af de föreslagna polismännen angifvas 10 kommissarier, 21 öfverkonstaplar och 380 konstaplar, vid summering erhålles blott 9 kommissarier, 19 öfverkonstaplar och 374 konstaplar (häri inberäknadt 4 skrifvare): och saknas sålunda 1 kommissarie, 2 öfverkonstaplar och 6 konstaplar;

att detta oaktadt och ehuru bland de 380 konstaplarna ingå 4 skrifvare, upptager förslaget till stat *utöfver* 380 konstaplar 5 skrifvare, hvadan alltså antalet konstaplar, som saknas, utgör inalles 11;

att för bevakning af Gammelstaden (Forsby hemman) upptagits 3 konstaplar, ehuru densamma härtills godt skötts af en enda;

att (förutom för Generalguvernören) är för Guvernören och polismästaren hyvardera upptagen en konstapel såsom ordonnans — detta erinrande om de tider, då telefonen ännu ej var uppfunnen;

att, ehuru extra konstaplarne föreslagits att ökas från 14 till 40 och instruktionskonstaplarne från 12 till 20, dock *derutöfver* såsom dejourer å poliskammaren och centralafdelningen upptagits 3 man å hvardera, medan sådant förut bestridts af 2 man å hvardera stället *utaf* de 14 och 12;

att ehuru sålunda en 40:manna reserv af extra konstaplar observerats, dock i hvarje distrikt för användning vid sjukdomsfall bland distriktsmanskapet, hvartill extra konstaplarne just äro speciellt afsedda, upptagits en ytterligare reserv af 10 man (nämligen i de skilda distrikten: 3 för 57; 3 för 48; 2 för 60 och 2 för 33); samt att

för beredande af en dags ledighet i veckan åt distriktsmanskapet ännu upptagits 31 man (distr. I = 9:57, II = 8:48, III = 7:60, IV = 7:33), hvilken beräkning dessutom är fullkomligt oriktig, såsom synes vid jemförelse emellan distrikts- och ersättningsmanskapet.

I sin den 5 November 1901 till Länestyrelsen aflåtna skrifvelse i anledning af polismästarens tidigare framställning om ökande af polismannapersonalen vid polisinnrättningen hafva Stadsfullmäktige framhållit, att staden, när ett verkligt behof af poliskårens förstärkning i jemnbredd med stadens utveckling gjort sig gällande, icke undandragit sig att efter förmåga härtill bidraga. Och kunde staden i sådant afseende med fullt skäl beropa sig å en af Stadsfullmäktige tillika bilagd tablå öfver anslagen till polisinnrättningen under de tolf näst derförut gångna åren, utvisande att stadens kostnader för polisen under nämnda tidrymd stigit med 119 procent, medan samtidigt invånareantalet i staden tillvuxit med 42 procent. Såsom ofvan framgått måste utskottet hysa tvifvel derom, huruvida alls någon ökning af polismannapersonalen nu redan är behöflig. Men i betraktande af: att stadens folkmängd och bebyggda område jemväl under de par senaste åren, ehuru väl relativt taget ej synnerligt, så dock i någon mån tillväxt; att det i sjelfva verket är ganska svårt om ej omöjligt att ur de i en ort vid en gifven tidpunkt förhanden varande förhållandena exakt härleda storleken af den polisstyrka, som för orten är erforderlig; samt att det vid tvekan härom torde böra finnas riktigare att för all säkerhets skull välja ett måhända något för högt än ett kanske för lågt alternativ, har utskottet, med fästadt afseende jemväl derå att kriminalkommissarien intygat behöfligheten af en ökning *utaf* underbefälet och manskapet vid detektiva afdelningen, stannat vid *att tillstyrka, det öfverkonstaplarnes och konstaplarnes antal måtte höjas, de förres med 2 eller från 17 till 19 och de senares med 30 eller från 170 till 200*. Då härigenom erhöles sammanlagdt 219 polismän, komme å hvarje sådan att belöpa sig 457 invånare och ett bevakningsområde af, om all stadens mark medräknas, 6,8 ha och, om endast den egentliga staden afses, 2,0 ha. Och enligt utskottet bestämda åsigt, bör en dylik förstärkning af polisen för en längre tid framåt fullt motsvara behovet.

Hvad sedan angår det af polismästaren afgifna förslaget till ny stat för polisinnrättningen, föranleder detsamma utskottet till den generella anmärkning, att såväl de förhöjningar af redan förefintliga anslag som ock de nya anslag, hvilka

förslaget upptager, äro till allra största delen, så vidt utskottet kan finna, icke af något giltigt behof påkallade, likasom ock de flesta bland dessa poster ej ens blifvit af förslagsställaren på något sätt motiverade.

Beträffande en del detaljer i sagda förslag framhåller utskottet emellertid följande:

det åt polismästaren föreslagna aflöningsbeloppet 15,000 mk skulle i sjelfva verket innebära en förhöjning af det nuvarande med 4,000 mk, icke blott med 2,500 mk såsom i förslaget uppgifves; ty då det särskilda anslag af 1,500 mk, hvilket var åt polismästaren Carlstedts företrädare i tjensten med hänsyn till det framstående sätt, hvarpå denne hade skött densamma, beviljadt uttryckligt såsom personelt arvodestillskott, eger hr Carlstedt icke något anspråk på detta anslag. Och någon förhöjning af ifrågavarande tjänstemans aflöning finner utskottet för närvarande icke hafva skäl för sig.

Den föreslagna förändringen beträffande sekreterarens aflöningsförmåner anser utskottet sig ej heller ega anledning tillstyrka, så mycket mindre som de sportlar, hvilka sekreteraren nu jemlikt gällande expeditionstaxa är berättigad att uppbära, skulle „tillfalla polisen“ — utan att detta likväl observeras till afdrag å slutsumman i staten — samt det ej ens uppgifves, hvem eller hvilka vid polisen eller om möjligen denna i sin helhet skulle komma i åtnjutande af sagda extra förmån.

Vidkommande kommissariernes aflöning — fränsetd kriminalkommissariens, hvarom här ej är fråga — märkes, att till grund för den dryga förhöjning, som åt dem föreslås, väsentligen ligger en af kommissarierna sjelfve (bland dem, såsom sagdt, icke kriminalkommissarien) aflämnad „uppgift öfver utgifter årligen för en poliskommissarie i Helsingfors“, hvilken uppgift, slutande sig å 6,555 mk, upptager bland annat sådana poster, som utgifter för hushållet 2,400 mk, hyra 1,200 mk och „representationskostnader“ 1,200 mk. I förslaget nedsättes väl kommissariernes anspråk till 5,700 mk för en och 5,400 mk för de öfriga, men ej heller den löneökning, som häri inbegrepes, kan utskottet i betraktande af desse funktionärers sociala ställning finna på något sätt påkallad.

Åt öfverkonstaplarne och konstaplarne föreslås ock en betydlig förhöjning af deras aflöningsförmåner i form af hyresmedel med resp. 720 och 600 mk i stället för det hyresbidrag af 200 mk, som de nu enhvar åtnjuta. Äfven för denna förhöjning saknas, enligt utskottets tanke, giltiga skäl. Samtliga konstaplar fingo i 1900 års stat sig tillagdt nämnda hyresbidrag såsom tillskott till deras i 1897 års stat bestämda löneförmåner, och ett ytterligare tillskott härtill nu åter synes ganska omotiveradt. De äro redan för närvarande (fränsetd naturligtvis extra konstaplarne) betydligt högre aflönade än flertalet betjente vid stadens verk (t. ex. hamnkonstaplarne, hvilka åtnjuta 1,000 å 900 mk); och enligt polismästarens förslag skulle poliskonstaplarne blifva delvis till och med bättre ställda än och för öfrigt ungefär

eller nära nog jemnställda med stadens folkskololärare, oaktadt olikheterna i förutsättningar och uppgift å hvardera sidan.

I stället för den magasinshöfvingen, som i 1900 års stat finnes uppförd med ett arvode af 120 mk och hvilken post bekläddes af den ena öfverkonstapeln vid detektiva afdelningen, upptager förslaget en magasinshöfving med 1,500 mk i aflöning, utan att något motiv härför anföres. Emellertid har utskottet — emedan kriminalkommissarien med afseende derpå att magasinshövdingen har att sköta och ansvara för samt föra journal öfver allt det gods, som från detektiva afdelningen magasineras, förordat en förhöjning af nämnda arvode till 300 mk — ansett sig böra tillstyrka denna förhöjning.

Enär det nuvarande anslaget af 2,000 mk till ersättning för oförskyld, i tjänsten ådragen skada å kläder, hvilket anslag föreslås att höjas till 5,000 mk, uppgifvits härtil ej hafva åtgått till mer än en ringa del, saknas all anledning att öka sagda anslag.

Äfven det nu till Guvernörens disposition mot redovisning stående anslaget af 5,000 mk har lemnat behållning och behöfver således icke höjas.

Det nya anslag af 5,000 mk, som föreslås att likaledes ställas till Guvernörens förfogande, men emot redovisning derför till Generalguvernören, afstyrker utskottet eftertryckligt.

Beträffande öfriga i förslaget äskade, ofvan icke särskildt nämnda anslagsposter föreligger enligt utskottets mening icke något skäl till deras beviljande, utom naturligtvis för så vidt detta nödvändiggöres af en sådan ökning utaf öfverkonstaplarne och konstaplarne, som utskottet tillstyrkt.

Härför skulle erfordras följande tillägg till nu gällande stat:

2 öfverkonstaplar, lön à	1,000: —	
arvode à	800: —	
hyresmedel à	200: —	4,000: —
4 konstaplar, lön à	750: —	
arvode à	750: —	
hyresmedel à	200: —	6,800: —
4 konstaplar, lön à	700: —	
arvode à	700: —	
hyresmedel à	200: —	6,400: —
4 konstaplar, lön à	650: —	
arvode à	650: —	
hyresmedel à	200: —	6,000: —
4 konstaplar, lön à	600: —	
arvode à	600: —	
hyresmedel à	200: —	5,600: —

4 konstuplar, lön å	550: —	
arvode å	550: —	
hyresmedel å	200: —	5,200: —
4 konstuplar, lön å	500: —	
arvode å	500: —	
hyresmedel å	200: —	4,800: —
6 extra konstuplar, arvode å	750: —	
hyresmedel å	200: —	5,700: —
		<u>44,500: —</u>

Härtill kommer

Beklädnadsmedel, enligt nedan antydda af utskottet såsom lämplig ansedda fördelning af vederbörande polismän emellan å ena sidan distrikt- och instruktionspolisen samt å andra sidan detektiva och sedlighetspolisen, åt

15 uniformerade öfverkonstuplar å 175	2,625: —
4 civila öfverkonstuplar å 100	400: —
182 uniformerade öfverkonstuplar å 160	29,120: —
18 civila konstuplar å 100	1,800: —
	<u>Fmk 33,945: —</u>

eller utöfver anslaget i gällande stat till beklädnad 29,230: — 4,715: —

Arvodestillskott åt magasinshöfdaren, enligt utskottets
ofvan anförda förslag 180: —

Hela den föreslagna tillökningen i staten blefve således Fmk 49,395: —

I enlighet med nu gällande fördelning af kostnaden för polisinnrättningen emellan statsverket och staden borde staden förklara sig villig att bidraga till sagda summa med en tredjedel, eller 16,465 mark under vilkor, att statsverket dertill bidrager med två tredjedelar.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå det stadsfullmäktige ville besluta

att uti det på Fullmäktige ankommande utlåtande i ärendet förklara staden villig att, i afseende å polisvårdens härstädes förbättrande i enlighet med ofvan föreslagna tilläggsstat för polisinnrättningen, slutande sig på ett belopp af 49,395 mark, till detta belopp bidraga med en tredjedel deraf, under förbehåll att statsverket å sin sida dertill bidrager med återstående två tredjedelar.

Vidkommande slutligen polismästarens förslag om inrättande af en s. k. adressbyrå vid poliskammaren, torde utskottet, då detta förslags omöjlighet enligt utskottets tanke ligger i öppen dag, kunna derom fatta sig helt kort, tillika hänvisande till förslagets i början af detta betänkande refererade hufvudpunkter och till den af en stor mängd gårdsegare i staden emot detsamma afgifna, här nedan aftryckta protesten.

Att polisen bör känna stadens invånare samt söka förekomma oordningar och våldsgärningar är väl alldeles riktigt. Men att en „adressbyrå“, sådan som polismästaren vill hafva den — d. v. s. sammansatt väsentligen af under polisen lydande gårdskarlar med polismannabefogenheter och åligganden, bl. a. dejourerings-skyldighet — skulle krävas för berörda ändamål samt att en dylik anstalt vore „oundviklig för hvarje välordnad stad“ är fullkomligt ogrundadt. På antydt sätt organiserade inrättningar förekomma, så vidt utskottet kunnat inhemta, icke annorstädes än i Ryssland och torde äfven här saknas i städer med flerfaldt talrikare befolkning än i Helsingfors. Emellertid kan man icke fränkänna t. ex. Tysklands, Frankrikes och Englands hufvudstäder egenskapen att vara „välordnade“.

Inrättandet af en „adressbyrå“ i Helsingfors vore således icke af det ringaste behof påkalladt. Men att märka är framför allt, att byrån, oaktadt sin oskyldiga benämning, påtagligen skulle — då de dit hörande gårdskarlarne åläge att noga aktgifva på och anteckna samt till polisen inrapportera alla i resp. gårdar boende personers sysselsättningar och förehafvanden — få sig förelagd en i högsta grad förhatlig uppgift. Och från denna synpunkt sedt blefve inrättandet af byrån absolut förkastligt.

För öfrigt må ännu särskildt emot den föreslagna bestämningen, att gårdskarl skulle ega att „på polisens befallning afföra af denna utpekade personer till polisdistriktsstation“, anmärkas, att polismannen, som anhåller någon och således är för åtgärden ansvarig, bör sjelf befordra den anhållne till polisstationen för att tillika omedelbart derstädes redogöra för orsaken till anhållandet.

Förmenandet att stadens gårdsegare skulle kunna i administrativ väg emot sin vilja förpligtas att anordna och bekosta den ifrågasatta gårdspolisinstitutionen strider, såsom de också sjelfve påpekat, emot klar lag, nämligen 7 och 53 §§ i gällande nådiga förordning angående kommunalförvaltningen i städerna. Ty dessa lagrum stadga, att alla kommunala rättigheter och skyldigheter (blott med ett undantag, hvarom nu ej är fråga) skola vara för alla medlemmar af stadskommunen gemensamma, samt att endast sådana personliga tjänstbarheter, som utgjorts efter förut lagligen antagna grunder, skola fortfarande efter samma grunder utgöras. Till dylika tjänstbarheter, hvilka åligga gårdsegarene särskildt, höra renhållning af gård och gata, men icke ens för uppfyllandet af dessa skyldigheter kunna de förpligtas att anställa gårdskarlar, utan måste det vara dem obetaget att fullgöra desamma äfven på annat sätt (t. ex. genom anlitande af renhållningsbolag, der tillfälle här-till gifves).

Utskottet föreslår således vördsamt det Stadsfullmäktige ville besluta

att på nu anförda grunder bestämdt afböja polismästarens framställning uti ifrågavarande del.

Helsingfors, i juni 1902.

Alfred Norrmén.

Lars Homén.

Paul Sinebrychoff.

Santeri Ingman.

August Nybergh.

BILAGOR.

Förslag angående polisinrättningen i Helsingfors uppgjort af Öfverstelöjtnanten W. F. Carlstedt.

Enligt 1897 års stat, kompletterad genom Nådiga förordningen den 30 Januari 1900, äro vid polisinrättningen i Helsingfors anstälde:

1. Polismästare	1
2. Polisinspektör	1
3. Sekreterare	1
4. Notarier	2
5. Kanslistor	3
6. Vaktmästare	1
7. Persedelförvaltare vid detektiva afdelningen . .	1
8. Skrifvare	3
9. Kriminalkommissarie	1
10. Kommissarie vid sedlighetsafdelningen	1
11. Kommissarie vid detektiva afdelningen	1
12. Distriktskommissarier	4
13. Centralkommissarie	1
14. Öfverkonstaplar	17
15. Konstaplar	170

Ofvannämnde polistjenstemäns och betjentes verksamhet är fördelad på följande sätt: N:ris 1--8 äro anstälde vid Poliskammaren:

Afdelningar och distrikt.	Kommissarier.	Öfverkonstaplar.	Antal pass.	Konstaplar.	Extra konstaplar.	Beridna konstaplar.	Anmärkingar.
Detektiva afdelningen . . .	1	2	—	10	—	—	*) 12 Inspektions, 3 ordonnanser, 1 beriden, 3 för beifrande af olaga handel med starka drycker.
Sedlighetsafdelningen . . .	1	1	—	2	—	—	
Centralafdelningen	1	1	—	19*)	14	8	
I distriktet	1	3	15	41	—	—	
II distriktet	1	3	6	26	—	—	
III distriktet	1	4	10	28	—	—	
IV distriktet	1	3	6	22	—	—	
Summa	7	17	37	148	14	8	

Af bilagda kontrollkarta N:o 1, som tjenar till grund för gällande stater och på hvilken posterna eller rättare den patrullerande konstapelns bana äro illuminerade, inhemtas lätt, att alla poster äro rörliga, att hela komplexer af staden alldeles äro utan bevakning, att posterna äro ytterst fåtaliga och så långt aflägsna från hvarandra, att det icke kan blifva tal om något samband dem emellan; den ena posten icke allenast icke ser den andra, utan kan icke ens höra med hvisselpipa gifven signal.

Den omständigheten, att posterna äro rörliga, försvårar, isynnerhet, då den patrullerande icke går i rät linie, det vill säga utmed en gata, utan på flera gator, som korsa hvarandra, tillsynen öfver det honom ombetrodda området, och omöjliggör nästan kontrollen; den inspekterande måste söka efter postkarlen, hvilket är förenadt med tidspillan, medan den posterande konstapeln alltid har möjlighet att undandraga sig ansvar.

Enär gårdskarlar saknas, måste konstapeln, därest den inspekterande eller annan konstapel icke finnes i närheten, aflägsna sig från posten för att afföra öfverlastad eller oregerlig person till polisvaktkontoret, hvarvid hans pass på obestämd tid förblir obesatt.

Under senaste tid har staden starkt tilltagit i utsträckning och genom nybyggda förstäder; en hel stadsdel har uppstått på området Berghäll; behovet af bevakning stegras med hvarje år, hvilket bland annat bekräftas däraf, att stadsboer själfva flerfaldigt anhållit om inrättande af nya poster (pass) i synnerhet i de från centrum aflägsna delarne af staden, hvarest befolkningen förnämligast utgöres af fabriks- och andra arbetare, samt i allmänhet mindre bemedlade personer, representerande tillika det mest oroliga elementet.

Angående effektiv bevakning af skväarer, trädgårdar och parker kan naturligtvis icke ens komma i fråga, enär tillsyn öfver desamma utöfvas endast medels patrullering af tre beridna konstaplar. Att förstärka tillsynen helst med ett enda nytt pass är omöjligt, enär ledigt manskap icke finnes, och vid sjukdomsfall är man ofta nödsakad förena äfven dessförutom glesa pass.

Antyddad brist på manskap framgår af följande beräkning: såsom posteringsmanskap tjenstgörande konstaplar 118, ur bilagda kontrollkartan N:o 2 och förteckningen A. framgår manskapets fördelning på distrikt och poster; om från detta antal sjuka samt ett par permitterade afdragas, och till allt detta lägges tjenstgöringsmanskap vid särskilda extra, oförutsedda tillfällen: folknöjen, teatrar, konserter och så vidare, blir den stora bristen på manskap och dess fullkomliga öfveranstängning ögonskenlig. Detta är synnerligen kännbart sommartiden, då alla parker, som draga till sig en mängd folk, äro tillgängliga; då under bar himmel föranstaltas särskilda folkfester och möten samt i följd af de ljusa nätterna promenerande länge stanna kvar ute i det fria. I hvilken grad manskapet uttröttas, synes af bilagda förteckningar angående antalet sjuka hvarje månad och dag lit. B.

Den största olägenhet, som härrör af bristen på manskap, består däri, att

vid centralafdelningen möjlighet icke förefinnes att hålla samlad helst något antal manskap såsom polisreserv, hvarför polismästaren för extra oförutsedda behof icke har tillgång till någon polisstyrka och då sådan behöfves, måste manskap, som åtnjuta hvilat efter aflösningen från posteringen, ihopsamlas, hvilket är ytterst olämpligt och fordras därtill mycken tid, enär konstaplarna, med få undantag i brist på medel bo i stadens utkanter. Exempelvis bifogas kommenderingslistorna C.

Med polisens nuvarande stat och under de anspråk på manskapets tid, som för närvarande göra sig gällande, finnes ingen möjlighet för att samla nytt anställdt, ungt manskap för inöfvande och det äldre för ytterligare inskräpande af konstaplarnes åligganden, polisordningen och så vidare uti den skola, som vintertid skall hållas vid centralstationen. Ungt manskap, som inöfvats endast under några dagar och som följaktligen icke är tillräckligt utbildadt, måste beordras till posterings-tjänst, hvilken naturligtvis måste blifva härför lidande.

Af det ofvanstående framgår, att en så tung tjänstgöring för poliskonstaplarna, hvilken därtill icke på långt när tillgodoser den erforderliga bevakningens behof, menligt inverkar på manskapets helsa och det regelrätta utförandet af deras tjänst; då tjänstgöringen vid polisen är alltför ansträngande och relativt lågt aflönas, betrakta alla konstaplar sin tjänstgöring såsom ett temporärt stadium och uppskatta densamma lågt, hvilket styrkes genom siffror anförda i m. 1. af bilagda förteckning I.

För höjande af polisens prestige, för förbättrande af polispersonalen, för att de vid polisen anställda personerna måtte högt skatta sin tjänst äfvensom i syfte att bereda dessa personer möjlighet att vaksamt och ordentligt fullgöra sin ansvarsfulla tjänst, bör:

I. De vid polisen anställda personer försättas i sådana förhållanden, att de erhålla möjlighet att i sina respektive distrikt disponera öfver lämpliga bostäder med värme, belysning och vatten.

Vidkommande personalen vid centralafdelningen är det i betraktande däraf, att densamma bör hafva karaktären af en polisreserv, färdig att utrycka vid första rekvisition och städse beredd att tillhandagå polismästaren, af nöden att anvisa densamma bostäder vid afdelningen. Att detta äfven tidigare afsetts, framgår däraf, att vid centralen finnes rum för fjorton (14) konstaplar. De beridna poliserna äfvensom hästarne böra vara förlagda vid centralafdelningen.

II. Aflöningen ökas derhän, att polisman, såsom hans ställning det kräfver, kan existera med sin aflöning oberoende af biförtjänster och inkomster; behovet af aflöningens höjande synes tydligt af bilagda beräkningar öfver de faktiska utgifterna. Dessa beräkningar äro kollektivt uppgjorda af polisbetjente uti de respektive distrikten (Bil. T).

III. Långvarig gagnelig tjänstgöring vid polisen åt tjänstepersonalen lemna utsigt till förhöjning såväl i rang som i aflöning. (Detta gäller särskildt kommissarierna). För närvarande räknas kommissarierna i 14:de rangklassen, men då de

faktiskt icke hugnas med denna rang, åtnjuta de icke stadgade rättigheter och förmåner och hugnas icke heller med befordran till högre rang. Förlänandet af sådana rättigheter skulle tjena goda tjenstekarlar såsom uppmuntran och skulle för längre tid fästa dem vid innehafvande befattningar.

IV. Polismännen säkerställas äfven för framtiden och därför deras pensioner särskildt uppmärksammas. Nådiga förordningarna af den 28 Juli 1826 och den 31 Januari 1816 samt den 17 Juli 1849 angående pensioner åt tullverkets tjenstemän och betjente, som tillämpas vid bestämmandet af pensioner åt kommissarier, konstaplar och öfverkonstaplar, fastslå full penson för 30 års tjenst, men endast i fall personen i fråga fyllt sextio (60) år.

$\frac{3}{4}$	pension	vid	50	ålders	år	och	25	års	tjenst.
$\frac{2}{3}$	"	"	45	"	"	"	25	"	"
$\frac{1}{2}$	"	"	40	"	"	"	20	"	"
$\frac{1}{4}$	"	"	35	"	"	"	15	"	"

De nuvarande pensionsbeloppen, som äro fastställda år 1816, motsvara icke de nutida förhållandena och hafva numera eller 85 år senare lefnads- och tjänsteanspråken så mycket förändrats, att en omarbetning af åberopade förordningar ovilkorligen af behovet påkallas. Polismannen tillbringar större delen af dygnet på gatan, där han är utsatt för köld, fukt och särskilda tillfälligheter, hvarvid han fullgör en fysiskt ansträngande tjenst. Polismannen är så att säga alltid på krigsfot.

Jag anser att åldersåren icke böra tagas i betraktande vid beräkandet af pensionen. En sextio (60) års gubbe kan under nuvarande förhållanden icke mäka med polistjensten. Polismannen bör i afseende å pension försättas i exceptionella förhållanden och hans pension endast bero af antalet tjensteår, sålunda att 25 år fastställas såsom maximaltid för kommissarie, konstapel och öfverkonstapel, och skall följaktligen åt dessa för 25 år tillerkännas full pension eller det belopp, som de i tjensten uppburit i lön. För 20 år $\frac{2}{3}$ pension, för 15 år $\frac{1}{2}$ pension och för 10 år $\frac{1}{4}$ pension.

V. Polisen ovilkorligen erhålla karaktären af statspolis och fullkomligt befrias från hvarje beroende af stadsmyndigheterna.

VI. Såväl militär- som civilstatstjenst äfvensom polistjenst å annan ort i Finland eller i Kejsaredömet för person, som tager anställning såsom kommissarie, öfverkonstapel eller konstapel, tillgodoräknas denne i allmänna tjenstetiden för pension; hvarvid 7 års tjenst utom polisen räknas för 5 år vid polisen.

VII. Alla penningeanslag aflåtes till Polismästarens disposition från Statskontoret och redovisningen granskas af revisionskontoret.

I och för detta bör den $\frac{1}{3}$ af underhållskostnaderna för polisnrättningen i Helsingfors, som erlägges af staden, inlevereras till Statskontoret.

Af Kriminalkommissariens memorial (Bil. E) framgår, att detektiva afdelingens sammansättning alls icke motsvarar behovet. Det med hvarje år stigande

antalet brott uti staden, som alltmer tilltager i omfång äfvensom nödvändigheten af att lemna handräckning icke allenast uti stadens närmaste omgifningar utan i hela Finland samt att i tjensteupdrag skicka agenter till aflägsset belägna orter såsom St. Petersburg, Reval, Riga och till och med i utlandet, kräfva betydlig förstärkning af denna afdelnings personal, som enligt 1897 års stat endast utgör 8 man eller fyra (4) par.

Enär denna afdelning är öfverhopad af arbete, har man varit tvungen att till tjenstgöring därstädes tillsvidare beordra 6 man från ordningspolisen. Sedlighetsafdelningen består af en öfverkonstapel och 2 konstaplar, hvilket icke motsvarar folkmängden och det sedliga fördärf, som florerar i staden, särskildt bland arbetsklassen, som bor uti från centrum aflägsna utkanter af staden. Att arbetsbördan öfversteg krafterna, röjde sig redan 1897, då 2 konstaplar, som uteslutande förordnats för beifrande af olaga handel med starka drycker, obehörigen anställdes vid arbetet å sedlighetsafdelningen, medan deras direkta tjensteåligganden blefvo försummade.

Adressbyrån är en oundviklig anstalt för hvarje välordnad stad. Endast där en sådan existerar kan polisen hafva noga kännedom om befolkningen och tack vare byrån förekomma alla slags oordningar, vaka däröfver att anslag icke göras mot innevånarenes egendom och skydda dem mot våld. Då polisen känner befolkningen, känner hvarje person och hans boningsort, har densamma möjlighet att öfvervaka mindre pålitliga individer och förekomma verkställigheten af det brottsliga uppsåtet.

Inrättandet af en adressbyrå är möjligt endast under den förutsättning att i hvarje gård finnes en ansvarig gårdskarl. Man har svårt att föreställa sig 3, 4, och till och med 5-våningshus utan gårdskarl och emellertid saknar flertalet gårdar i Helsingfors sådan; om en del gårdar ock hafva egen gårdskarl är denne icke bosatt i gården, utan infinner sig endast på viss tid för att sopa gårdsplanen och gatan samt att skotta bort snön från trottoirerna; gårdskarlarne bo i de mest aflägsna delar af staden, Sörnäs och Berghäll. Det är af nöden, att magistraten utfärdar ett påbud, hvarigenom hvarje gårdsegare ovillkorligen ålägges att utan dröjsmål inom viss utsatt tid anställa åtminstone en gårdskarl för hvarje gård. Gårdskarlarne böra dejourera. För ett visst antal gårdar (enligt polismästarens pröfning) bestämmes en gårdskarl till dejour.

Sålunda kommer på en viss sträcka af gatan (som bestämmes af polismästaren) dygnet om att befinna sig några dejourerande gårdskarlar. Gårdskarlen svarar för snyggheten inom gården och utanför densamma och är därjämte skyldig att skydda husets innevånare mot våld och obehöriga personers inträngande. Dessutom måste han på polisens befallning afföra af denne utpekade personer till polisdistriktets station och lemna polisman all nödig handräckning, derest sådan önskas. Gårdskarl är därjämte skyldig bispringa stadsbo, som är i behof af hjälp. Gårdskarl måste känna hvarje i gården bosatt person, hans familjeförhållanden, rang eller

värdighet och sysselsättning. För detta ändamål skall i hvarje gård föras tvenne journaler. Dessa journaler, hvilkas formulär fastställas af polisen, skola vara paginerade och genomdragna samt verifierade af polismästaren och hans adjoint. Den ena under namn af *gårdsjournalen*, uti hvilken i kronologisk ordning efter tiden för ankomsten införas alla i gården bosatta personer och den andra eller *Lokaljournalen*, uti hvilken för hvarje lokal eller lokals nummer finnas några folier och innevånarene införas efter de af dem upptagna lokalernas N:ris. Denna andra journal är nödig för kontrolering af personer i handelsaffärer verkstäder, bruk, fabriker, andelslag, chambres garnies, värdshus och så vidare. Uppgifter angående personer, som äro bosatta eller bortflytta och inflytta, inlemnas af gårdskarlen till adressbyrån vid poliskammaren genom särskilda anmälningssedlar, hvilka uppgöras enligt af polismästaren fastställt formulär.

Med hänsyn till allt det ofvananförda, den mest noggranna fördelning af posterna, som synes af bilagda kartor (F) och posteringslängd (G); inrättandet af polisreserv och adressbyrå vid stadens Polisinrättning, äfvensom fördelningen af polisens tjenstgöring efter de olika detaljerna, borde staten för polisinrättningen i Helsingfors bestämmas enligt bilagda förslag.

Öfverstelöjtnant W. Carlstedt.

Helsingfors, den 31 Oktober 1901.

Förslag till ifråga

Antal tjänstemän och bejante en- ligt de nya sta- terna	Afdelningarnas och tjänsternas namn.	anställda enligt 1900 års stat	Föreslagen ökning	Föreslagen ny stat af år 1901.
1	Polismästare (öfverste)	1	—	1
1	Äldre polismästareadjoint, tillika chef för polisreserven (öfverstelöjtnant)	1	—	1
2	Yngre polismästare, adjointer (kaptener)	—	2	2
1	Sekreterare	1	—	1
2	Notarier	2	—	2
4	Kanslistor	3	1	4
1	Vaktmästare (vid poliskamm.)	1	—	1
1	Föreståndare för detektiva afdelningen (Kriminalkommissarie — denna be- nämning användes icke)	1	—	1
1	Kommissarie, föreståndare för central, polis, afdelningen	1	—	1
9	Kommissarier:	6	3	9
	vid Central, afd. . . , 2			
	” Detektiva ” 1			
	” Sedligh. ” 1			
	” Adressbyrå 1			
	” Distriktskomm. 4			

satta nya state.

Enligt 1900 års stat utgår för en i mark.	Föreslagen aflöning för en person och befattning i mark.	För alla i mark.	Erforderlig ökad utgift för alla.
lön 7,000 8,000	15,000	2,500
arvode 4,000 4,000		
personl. anslag. 1,500	hyresmedel 3,000		
lön 5,000 6,000	10,000	2,000
arvode 3,000 2,000		
	hyresmedel 2,000		
saknades	lön 5,000	17,000	17,000
	arvode 2,000		
	hyresmedel 1,500		
lön 2,000 3,500	6,200	3,000
arvode 1,200 1,500		
Sportler af pass, intyg och bevis circa 9,000	hyresmedel 1,200		
arvode	Sportlerna tillfalla polisen	8,400	3,000
den ene 3,000	lön 2,000		
den andre 2,400 1,000		
arvode 3,200	hyresmedel 1,200	7,680	4,480
	lön 1,200		
	hyresmedel 720		
arvode 1,100 1,200	1,200	100
lön 5,000 5,000	8,200	1,200
arvode 2,000 2,000		
	hyresmedel 1,200		
lön 2,000 3,000	5,700	2,100
arvode 1,600 1,500		
	hyresmedel 1,200		
Två, lön 2,000	lön 3,000	48,600	26,600
arvode 1,800	arvode 1,200		
	hyresmedel 1,200		
Fyra lön 2,000			
arvode 1,600			

9	Öfverkonstaplar: af I kategorin	3	6	9
6	af II "	4	2	6
3	af III "	5	minskn. 2	3
3	af IV "	5	minskn. 2	3
20	Konstaplar: af I kategorin	4	16	20
50	af II "	14	36	50
50	af III "	24	26	50
60	af IV "	34	26	60
70	af V "	36	34	70
90	af VI "	44	46	90
40	af VII " (extra)	14	26	40
1	Magasinsförvaltare	1	—	1
1	Läkare	1	—	1
5	Renskrifvare	3	2	5
2	Ryska translatorer	1	1	2
	Till ersättning af skada, ådragen i tjen- sten å kläder äfvensom till gratifika- tioner enligt polismästarens pröfning	—	—	—
	Till Guvernörens disposition mot redo- visning	—	—	—
	D:o med skyldighet att afgifva redo- visning till General-Guvernören . . .	—	—	—
	Expensemedel	—	—	—
	Underhåll af praktikanter	—	—	—
	Till beklädnad.			
	För öfverkonstaplarne och magasinför- valtaren	17	5	22
	För konstaplarne	170	210	380
	Dessutom 100 marks förhöjning för en- hvar vid polisinträttningen nyanställd person		förslagsvis	

lön	1,000	1,000	}	35,700	8,000
arvode	800	800			
lön	900	900			
arvode	800	800			
lön	800	800			
arvode	800	800			
lön	750	750			
arvode	750	750			
lön	750	750		30,000	24,000
arvode	750	750			
lön	700	700		70,000	50,400
arvode	700	700			
lön	650	650		65,000	33,800
arvode	650	650			
lön	600	600		72,000	31,200
arvode	600	600			
lön	550	550		77,000	37,400
arvode	550	550			
lön	500	500		90,000	46,000
arvode	500	500			
arvode	750	750		30,000	19,500
arvode	120	{lön 750 arvode 750}		1,500	1,380
dito	1,200	2,400		2,400	1,200
dito	1,000	1,500		7,500	4,500
dito	1,500	1,500		3,000	1,500
		Summa		612,080	320,860
2,000 mark				5,000	3,000
5,000				10,000	5,000
.				5,000	5,000
3,000				6,000	3,000
3,000				3,000	—
2,750	åt 14 å 175				
	åt 3 å 100	200 mark		4,400	1,650
26,480	åt 158 å 160				
	åt 12 å 100	160		60,800	34,320
.		för alla 4,000		4,000	4,000

Underhåll af den beridna polisens hästar, förslagsvis	8	12	20
Underhåll af polismästarens hästar . .	—	—	—
För vidmakthållande af reservens drätsel			
Summa			
Derest åt öfverkonstaplar och konstaplar icke upplåtas kvarter in natura, tillförsäkras dessa hyresmedel till följande belopp:			
21 öfverkonstaplar och 1 magasinsförvaltare			
380 konstaplar	170	210	380
Summa	—	—	—
I ett för allt till den första uppsättningen:			
Till inköp af 12 hästar	—	—	—
Till reservens drätsel	—	—	—
Till oförutsedda utgifter	—	—	—
Inköp af 2 hästar och åkdon till polismästarens disposition	—	—	—
Summa	—	—	—

Anmärkning 1. Polismästaren, Adjointerne och alla kommissarier, som tillika äro om året efter fem, tio och femton års oförvitlig tjänstgöring vid

Anmärkning 2. Staden åligger dessutom att för polisreserven, polisstationerna, af- och vatten äfvensom att bekosta polisens beväpning samt erfor-

Anmärkning 3. För öfvervakande af ordningen vid offentliga lustbarheter tillkom- ställes af en öfverkonstapel eller konstapel 3 mark, af 2 konstaplar Mars 1863 och den 2 Februari 1876.)

Helsingfors, den 31 Oktober 1901.

för alla 4,800	för alla 13,000	13,000	8,200
— 1,500	1,500	1,500
	Summa	724,780	386,530
		3,000	3,000
		727,780	389,530
17 å 200 mark å 720 mark	15,840	12,440
å 200 mark å 600 mark	228,000	194,000
—	—	971,620	595,970
—	å 900 mark	10,800	10,800
		10,000	10,000
		5,000	5,000
		5,000	5,000
		1,002,420	626,770

föreståndare för någon polisafdelning, tillkommer löneförhöjning med 500 mark polisen.

delningarna, stall och magasinier upplåta tjenliga lokaler med värme, upplysning derliga hästar och ridtyg.

mer polisbetjenter särskildt arvode till följande belopp: då bevakningen verk-
6 mark och af ett större antal 10 mark. (Med upphäfvande af breffen den 23

„Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I det förslag till ny polisordning för Helsingfors stad, som är hänskjutet till Herrar Stadsfullmäktiges utlåtande, föreslås, bland annat, såsom en förutsättning för möjligheten att med stadspolisen förena en adressbyrå, att magistraten borde „utfärda ett påbud, hvarigenom hrr gårdsegare ovilkorligen åläggas att utan dröjsmål anställa åtminstone en gårdskarll för hvarje gård“, samt att dessa gårdskarlar skulle öfvertaga en del af polisens tjänstgöring sålunda att enligt polismästarens pröfning på en viss sträcka af gatan komme att befinna sig dygnet om några dejurerande gårdskarlar, hvilka på polisens befallning måste afföra af denne utpekade personer till polisdistriktsstation och lämna polisman all nödig handräckning, därest sådan önskas. Gårdskarlen borde äfven skydda husets invånare mot våld och obehöriga personers inträngande, bispringa stadsbo, som är i behof af hjälp, känna hvarje i gården bosatt person, hans familjeförhållanden, rang eller värdighet samt sysselsättning samt för detta ändamål föra två journaler och om i gården boende personer inlämna uppgifter till adressbyrån.

I anledning af detta förslag anse Helsingfors stads gårdsegare sig böra för Herrar Stadsfullmäktige anmäla, att vi hvarken vilja eller kunna underkasta oss denna föreslagna anordning.

Uti 7 § af gällande förordning om kommunalförvaltning i stad är stadgadt, att alla kommunala rättigheter och skyldigheter, hvilka förut varit borgerskap och gårdsegare samfäldt eller hvardera särskildt förbehållna, numera äro för alla medlemmar af stadskommunen gemensamma. I 53 § af samma förordning tilläggas att „personliga tjänstbarheter, hvilka i stad utgjorts efter förut lagligen antagna grunder, skola fortfarande, till dess annorlunda varder förordnad, efter samma grunder utgöras“. Af dessa stadganden framgår klart och tydligt, att gårdsegarene såsom en särskild klass af stadens invånare icke lagligen kunna åhvälfvas några särskilda skyldigheter eller nya tjänstbarheter utöfver de gamla „tillsvidare“ fortvarande, som hänföra sig till underhåll och renhållning af den till gården hörande gatuandelen.

Bekostandet af en gårdspolisman, med de åligganden och kvalifikationer förslaget till ny polisförordning förutsätter, skulle komma att utgöra en ny särskild beskattning på gårdsegarene. Ty det är icke rimligt att antaga, det de gamla gårdskarlar, som för närvarande handhafva och ansvara för renhållningen af gård och gata, skulle vara villige och kompetenta att åtaga sig eller ens hinna fullgöra de biträdande polissysslanden förslaget afser att åhvälfva gårdskarlen. Icke håller torde gårdskarlens tjänstgöring som polis lämpligen låta förena sig med göromålen i och för renhållandet af gård och gata. Ordalagen i förslaget till ny polisordning

synas äfven innebära att det blefve nödigt anställa en särskild man för polisgöromålen. Anställandet af en sådan gårdspolisman, som skulle hafva boningsrum i gården, uppträda i särskild embetsdrägt, vara skrifkunnig och ständigt stå till polisens disposition, måste beräknas medföra en extra utgift per gård af omkring 2,000 mark. Men det finnes en mängd gårdar i Helsingfors, som icke ens lämna denna summa i nettoreveny.

Antalet gårdar i Helsingfors är 1,200. En tillskottsutgift af 2,000 mark per gård innebär sålunda en årlig sammanlagd kostnad af 2,400,000 mark, hvilket motsvarar ett kapital (beräknadt efter 4 % då detsamma skulle hafva företrädesrätt framför första inteckningarna) af 60 miljoner mark, eller mer än en tredjedel af gårdarnas sammanlagda brandförsäkringsvärde, hvilket utgör 157 miljoner mark. År 1901 voro gårdarna i Helsingfors intecknade för en skuldmassa af 130,352,154 mark och 44,597 rubel. Det är klart att tillkomsten af en ny gravation på 60 miljoner med förmånsrätt framför de öfriga, i hög grad skulle komma att nedsätta gårdsegarenes kredit, och vi kunna icke ens anse gårdsegarene vara berättigade att medgifva en sådan ny gravation, hvilken komme att förringa de nuvarande inteckningshafvarenes rätt och säkerhet.

Enligt uppgifter erhållna för 673 gårdar utgjorde kostnaden för renhållning af gård och gata för dessa gårdar med 27,137 eldstäder sistlidna år 445,984 mark. Man torde således kunna antaga att denna renhållningskostnad för alla stadens gårdar uppgår årligen till 900,000 mark. Genom tillkomsten af de nya gårdspolismännen skulle denna, redan förut dryga kostnad, komma att ökas med inemot tredubbla beloppet. Men det finnes en hel mängd mindre gårdsegare, som omöjligt kunde gå ut med att draga denna nya utgift. Det ginge icke håller an att befria sådana mindre gårdar från ställandet af gårdspolisman, ty en sådan godtycklighet i beskattningen skulle göra dess orättvisa ännu mera i ögonen fallande. Dessutom är det lätt insedt, att det just är i de aflägsnare delarna af staden, där de mindre gårdarna äro belägna, som polisen mest kan komma i behof af biträde. Detta antydes äfven i det nya polisförslagets motivering, hvori det heter att befolkningen i de från centrum aflägsna delarna af staden „representerar det mest oroliga elementet“.

På grund af det anförda få undertecknade gårdsegare i Helsingfors stad hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla att i det Stadsfullmäktige affordrade utlåtandet angående det nya förslaget till polisordning må bringas till vederbörandes kännedom att Helsingfors stads gårdsegare anse den ifrågakomna nya tungan icke lagligen kunna dem åhvälfvas och förty bestämdt motsätta sig den föreslagna nya institutionen af gårdspolismän.

Helsingfors den 3 april 1902“.

*Underskrifter.*¹⁾

¹⁾ Tillsammans omkring 500, bland hvilka åtskilliga hvar för sig representera flere gårdar.

Transsumt.

*Afskrift af Rådstufvurättens i Helsingfors stad andra afdel-
nings protokoll, fördt vid behandling af brottmål den 14 mars 1902.*

§ 12.

På anmälan af stadsfiskalen Otto Romillo Fredrik Albrecht företogs till behandling ett på grund af remiss från härvarande Poliskammare till i dag utsatt mål, angående af polisöfverkonstapeln Alexander Molodkin emot vicehäradshöfdingen Werner Holmberg gjord angivelse för hindrande af tjänsteman i tjensteutöfning; och antecknades att, med föranledande af en från stadsfiskalen Adolf Mesterton anländ tjänsteskrivelse, till behandling i ett sammanhang härmed utsatts ett annat mål, hvori vicehäradshöfdingen Holmberg uti en till nästbemälde stadsfiskal inlemnad skrift till åtal anmält polisöfverkonstapeln Molodkin och extra poliskommissarien Juho Kaitokangas äfvensom poliskonstaplarne Johan Berndt Grönfors och Karl Leonard Lindström för olaga häktning.

Stadsfiskalen Albrecht åberopade att i målet vittna polisöfverkonstapeln Konstantin Palén samt poliskonstaplarne Ivan Tergijeff, Johan Fredrik Lindberg och Alexander Nyholm, hvarjemte vicehäradshöfdingen Holmberg i enahanda afseende nämnde kamreraren Bernhard Blom, tillsyningsmannen vid stadens hälsovårdsnämnd Hugo Alfred Karlsson, montörerne Bertil Waldemar Nyqvist och Johan Emil Sundström samt ingenjören Einar Gabriel Kahelin.

Erinrade om edsförpligtelsen, hördes härå vittnena, hvart för sig, hvarvid

1:o) *Konstantin Palén* berättade att vittnet, som ifrågavarande söndag bivistat gudstjensten i nya kyrkan, iakttagit att polisöfverkonstapeln Molodkin, då menigheten strömmat ur kyrkan, antingen å kyrktrappan eller just nedanför densamma, till vicehäradshöfdingen Holmberg och protokollssekreteraren Furuhjelm, hvilka tyckts komma tillsammans ur kyrkan, riktat en höflig uppmaning af det ungefärliga innehåll att dessa herrar skulle vara vänliga och följa med till andra polisdistriktets station, utan att Molodkin dock förfrågat sig om deras namn eller upplyst dem om orsaken till uppmaningen. Med anledning af denna hade någondera af bemälde herrar frågat om meningen vore att kalla hela församlingen till polisstationen; men hade vittnet icke förmärkt att Molodkin skulle riktat en dylik uppmaning till några flere personer. Vicehäradshöfdingen Holmberg hade emellertid jemte sin följeslagare gått sina färde och sannolikt följt med den folkhop, som rört sig i riktning mot sagda polisstation; ty en stund senare hade vittnet å Fred-

riksgatan sett vicehäradshöfdingen Holmberg, redan anhållen, afföras af poliskonstaplarne Grönfors och Lindström till polisstationen. Äfven öfverkonstapeln Molodkin hade synts följa med, men vittnet hade icke sett denne hålla uti Holmberg. Vittnet, som på något afstånd följt efter, hade hört vicehäradshöfdingen Holmberg flere gånger förklara att han icke ville gå med samt vid det polisinspektören Sirelius passerat förbi anropa denne om hjälp emot häktningen, utan att polisinspektören Sirelius tillgjort något med anledning af berörda anhållan. Då vicehäradshöfdingen Holmberg och hans beledsagare hunnit fram till hörnet af Fredriks- och Sjömansgatorna hade Holmberg ännu en gång förklarat sig icke komma till polisstationen, derest man icke förde honom dit med våld, samt tillika yrkat att få veta orsaken till sitt inställande; och jemte det polismännen med våld fört vicehäradshöfdingen Holmberg vidare, hade öfverkonstapeln Molodkin förklarat att orsaken till åtgärden nog skulle meddelas å polisstationen. Vittnet hade icke hört polismännen fråga vicehäradshöfdingen Holmberg om dennes namn samt icke heller förmärkt att Holmberg skulle tilltalat extra poliskommissarien Kaitokangas, ehuru väl vittnet sett denne, likasom ock öfriga poliskommissarier, å platsen för tilldragelsen.

Vicehäradshöfdingen Holmberg framhöll med anledning af vittnesmålet, att det varit temligen svårt att förstå det polisöfverkonstapeln Molodkins omvittnade uppmaning skulle gäلت just vicehäradshöfdingen Holmberg och hans följeslagare vid tillfället, då desse befunnit sig bland den ur kyrkan utkommande menigheten.

2:o) *Ivan Tergijeff* utsade att vittnet, som väl befunnit sig i nya kyrkan vid ifrågakomna tillfälle, men icke fäst sig vid att polisöfverkonstapeln Molodkin utanför kyrkan skulle kallat vicehäradshöfdingen Holmberg till polisstationen, deremot en stund senare invid Fredrikstorget sett poliskonstapeln Karl Leonard Lindström tilltala vicehäradshöfdingen Holmberg utan att vittnet, i anseende till folkträngseln, sluppit så nära till att vittnet kunnat höra hvad han yttrat; vittnet hade dock fått den uppfattningen att han bedt Holmberg följa med till polisstationen. Huruvida jemväl öfverkonstapeln Molodkin då redan befunnit sig i Holmbergs närhet, hade vittnet icke kunnat urskilja, men då folkhopen äfvensom Holmberg och Lindström stigit ner från trottoaren till körbanan å torget, hade vittnet sett äfven öfverkonstapeln Molodkin å stället. Enär vicehäradshöfdingen Holmberg vägrat att på tillsägelse följa med, hade Lindström genom hvissling å sin pipa tillkallat förstärkning, hvarpå Holmberg, fasthållen från armarna af tvenne polismän, som gått på hvar sin sida om honom, samt stretande emot, förts framåt mot polisstationen, jemte det Molodkin följt bakefter och möjligen skjutit på — något som vittnet dock icke med säkerhet kunnat iakttaga, enär vittnet nu riktat sin uppmärksamhet på och förföljt en person, som i folkträngseln sparkat polisöfverkonstapeln Molodkin.

Vicehäradshöfdingen Holmberg framhöll med anledning häraf, att den församlade folkmängden påtagligen varit så upprörd öfver polisens förfarande mot Holmberg att folket, om han velat anlita dess bistånd, helt säkert skulle befriat honom ifrån polismännens våld.

Detta höll stadsfiskalen Albrecht dock för osannolikt, enär publiken städse visat sig lugn och sansad.

3:o) *Johan Fredrik Lindberg* berättade att vittnet vid oftanämnda tillfälle icke sett vicehäradshöfdingen Holmberg i kyrkan samt ej heller utanför densamma, utan först å Fredriksgatan, hvarvid poliskonstaplarne Grönfors och Lindström fört Holmberg emellan sig i riktning emot andra polisdistriktets station; och hade vittnet iakttagit att vicehäradshöfdingen Holmberg upprepade gånger stannat och under förklaring att han ej skulle godvilligt följa med, utan kunde föras endast med våld, enständigt yrkat att få veta orsaken till sitt anhållande, äfvensom att Holmberg, då polisinspektören Sirelius passerat förbi, anropat denne om hjälp. Polisinspektören Sirelius hade dock gått vidare. Polismännen hade icke, såvidt vittnet kunnat förnimma tillsport Holmberg om dennes namn eller upplyst honom om orsaken till ifrågavarande åtgärd.

Men anledning af att polisinspektören Sirelius' namn i det föregående blifvit upprepade gånger nämnt, ville vicehäradshöfdingen Holmberg hafva framhållet att polisinspektören Sirelius, om hvars inskridande till afstyranande af polismännens öfvergrepp, vicehäradshöfdingen Holmberg, vid det Sirelius passerat förbi, genom tillrop anhållit, enligt hvad Holmberg efteråt erfarit nog hört tillropet, men icke kunnat lemna Holmberg någon hjälp, emedan Sirelius i samma ögonblick nödgats skynda att bistå ett fruntimmer, mot hvilket andra polismän just förgripit sig.

4:o) *Bernhard Blom* intygade att vittnet, som ifrågavarande söndag bivistat gudstjensten i nya kyrkan, efter slutad gudstjenst kommit ut bland de första samt stannat ute på trappan till kyrkans emot Högbergsgatan vettande hufvudingång och samtalat med en bekant. Härunder hade vittnet förnummit något slags „hössel“ samt iakttagit att en utanför kyrkan stående civilklädd person, som sedermera befunnits vara polisöfverkonstapeln Molodkin, kallat folk till polisstationen äfvensom hört vicehäradshöfdingen Holmberg jemte andra ur kyrkan kommande personer med anledning därpå fråga hvem eller hvilka kallelsen gälde, utan att något svar härå eller närmare förklaring följt. Enligt vittnets uppfattning hade Molodkins berörda uppmaning icke varit särskildt riktad till vicehäradshöfdingen Holmberg eller någon viss person, utan gällt den ur kyrkan strömmande menigheten öfverhufvud, enär vittnet hört kallelsen upprepas allt under det folket kommit ut ur kyrkan, i följd hvaraf äfven en stor mängd personer, åtlydande uppmaningen, begifvit sig till andra polisdistriktets station. Vittnet, som sett vicehäradshöfdingen Holmberg jemte en bekant stanna å Högbergsgatan utanför den så kallade Brobergska skolan, hade anslutit sig till den folkhop, som åtföljt polisöfverkonstapeln Molodkin; och då vittnet, som emellertid förlorat vicehäradshöfdingen Holmberg ur sigte, framkommit till närheten af polisstationen, hade en stor folkmängd befunnits samlad därutanför; och kunde vittnet icke inse annat än att folkskockningen förorsakats af polisen, som kallat de kyrkobesökande till polisstationen och då de väl infunnit sig förvägrat dem tillträde till stationen, i följd hvaraf stagnationen uppstått.

Inkallad och ånyo hörd, vidblef *Konstantin Palén*, att polisöfverkonstapeln Molodkins kallelse utanför kyrkan gäلت uteslutande vicehäradshöfdingen Holmberg och protokollssekreteraren Furuhjelm, hvilka gått tillsammans något skildt för sig; och ville vittnet icke förneka att någondera af dem möjligen framkastat frågan, hvem kallelsen gälde, ehuru vittnet icke kunde erinra sig att så varit fallet. Molodkin hade emellertid för vittnet uppgifvit att hans kallelse afsett just dessa herrar.

Vittnet Blom vidblef å sin sida alldeles bestämdt sin ofvan afgifna utsago, med anledning hvaraf *Konstantin Palén* nu rättade sitt vittnesmål därhän, att vicehäradshöfdingen Holmberg och protokollssekreteraren Furuhjelm åtminstone något längre fram å planen emellan kyrkan och Högbergsgatan skilt sig från mängden af öfriga kyrkobesökare samt att polisöfverkonstapeln Molodkin, som följt efter de förre, närmare intill Högbergsgatan upprepat sin uppmaning att desse herrar skulle följa med till polisstationen.

Nästnämnda intygande af vittnet betecknade vicehäradshöfdingen Holmberg såsom osant, ity att icke ens polisöfverkonstapeln Molodkin kunnat påstå sig hafva upprepat sin tillsägelse för Holmberg och hans följeslagare så långt ifrån kyrkan som vittnet uppgifvit.

Polisöfverkonstapeln Molodkin besannade att han meddelat vicehäradshöfdingen Holmberg sin omordade uppmaning endast vid kyrktrappan, men dock två gånger å rad, hvaremot Molodkin icke upprepat densamma närmare till Högbergsgatan. Dock som Molodkin med anledning af vicehäradshöfdingen Holmbergs fråga, hvem sagda kallelse gälde, svarat härpå och med en gest af handen antydtt att uppmaningen afsåge vicehäradshöfdingen Holmberg och dennes följeslagare, hvilkas namn Molodkin icke kunnat uppgifva, hade något missförstånd i berörddt afseende icke kunnat ega rum.

Vittnet Blom försäkrade fortfarande att polisöfverkonstapeln Molodkins öfvermålade kallelse till polisstationen icke varit riktad till någon bestämd person.

5:o) *Hugo Alfred Karlsson* berättade att jemväl vittnet bivistat gudstjensten i nya kyrkan ifrågavarande söndag och vid utträdet ur kyrkan, hvarvid vittnet varit bland de främste, sett åtskilliga polismän därutanför; — huruvida äfven polisöfverkonstapeln Molodkin befunnit sig bland desse, kunde vittnet icke säga. Poliserna hade uppmanat det ur kyrkan strömmande folket att följa med till polisstationen, utan att vittnet dock kunnat iakttaga att sådan kallelse skulle särskildt blifvit riktad till vicehäradshöfdingen Holmberg, som äfven befunnit sig å stället. Då någon af allmänheten frågat orsaken till uppmaningen, hade en civilklädd poliskonstapel, som uppgifvits heta Nyholm, blott yttrat: „det får ni sen se, men ni måste följa med“. Med anledning af uppmaningen hade äfven en stor del af allmänheten följt med polismännen. Vittnet, som följt strömmen åt, hade i närheten af det ställe, där Bangatan utmynnar i Fredrikstorget, sett vicehäradshöfdingen Holmberg vandra å Fredriksgatan, då polisöfverkonstapeln Molodkin gått fram och tagit uti honom, hvarpå några konstaplar kommit springande, samtidigt som äfven ridande polis

skyndat till samt tvenne poliskonstaplar fattat vicehäradshöfdingen Holmberg i hvar sin arm och börjat föra honom framåt i riktning emot andra polisdistriktets station. Protesterande och förhållande poliserne det orätta i deras tilltag, hade vicehäradshöfdingen Holmberg upprepade gånger stannat och frågat poliserne om orsaken till den „olaga häktningen“, men hvarje gång blifvit, jemväl af Molodkin, framskuffad, jemte det denne till Holmbergs upprepade fråga endast yttrat: „det är detsamma, ni måste följa med“. Det vidare förloppet af ifrågavarande uppträde hade vittnet, som iföljd af den stora trängsel, hvilken varit rådande högre upp på Fredriksgatan, nödgats lemna sig efter, icke iakttagit. Däremot hade vittnet någon stund tidigare, då vittnet befunnit sig i närheten af sagda polisstation, sett hurusom polismän till häst ridit in i den därutanför anhopade stora folkmassan, utan att vittnet hört någon tidigare uppmaning till hopen att skingra sig, hvarvid och då de ridande polismännen tyckts hafva svårt att komma fram genom massan, extra poliskommisarien Kaitokangas tillropat dem: „ajakaa paremmin“. Vittnet antog att denna folkmängd infunnit sig till stället i följd af polisens vid kyrkan riktade uppmaningar till folket.

Med anledning häraf tillspord, erkände extra poliskommisarien Kaitokangas att han vid nästomvittnade tillfälle, då mer och mer folk samlade sig utanför polisstationen, tillsagt den beridna polisen att rida genom folkmassan, för att dymedels skrämja allmänheten, som icke åtlydt Kaitokangas upprepade tillsägelser att skingra sig.

6:o) *Bertil Waldemar Nyqvist* utsade att vittnet närvarit vid ifrågakomna tillfälle då vicehäradshöfdingen Holmberg blifvit af polisen anhållen, hvilket försiggått i hörnet af Bangatan och Fredrikstorget, och hade därvid tillgått så att en civilklädd person, som vittnet nu igenkände i polisöfverkonstapeln Molodkin, gått fram till vicehäradshöfdingen Holmberg och yttrat till denne: „herrn är vänlig och kommer med till poliskammaren“, utan att Molodkin dock upplyst om orsaken härtill; och då vicehäradshöfdingen Holmberg tillsport Molodkin, för hvilket ändamål denne gjort sitt yrkande, hade Molodkin endast genmält: „det är detsamma“. Vicehäradshöfdingen Holmberg hade nu förklarar, det han icke ville följa med till polisstationen, enär han icke upplysts om orsaken till kallelsen, hvarpå polisöfverkonstapeln Molodkin fattat Holmberg i armen samt, ryckande och rifvande om denne, hvisslat på andra poliser af hvilka „en hel mängd“ skyndat till stället samt tvenne af dem, af hvilka vittnet nu igenkände poliskonstapeln Lindström, fattat tag i Holmberg. Denne hade tillsagt poliserne att låta bli honom, lofvande tillika att nog uppgifva sitt namn och sin adress, därest poliserne hade skäl att befatta sig med honom. Utan att genmäla något härtill hade nämnda tvenne poliskonstaplar tagit vicehäradshöfdingen Holmberg, en i hvardera armen, jemte det polisöfverkonstapeln Molodkin gått bakefter Holmberg framskuffande denne, då han försökt stanna och förhålla polismännen deras tilltag. Vittnet, som icke hört desse tillfråga vicehäradshöfdingen Holmberg om hans namn, hade vidare iakttagit, att extrapoliskommisarien

Kaitokangas mött bemålde polismän och den anhållne, äfvensom att den sistnämnde tilltalat Kaitokangas, utan att vittnet, som emellertid lemnat sig ett stycke efter, kunnat uppfatta hvad Holmberg yttrat eller om Kaitokangas dertill genmält något. Omvittnade uppträdde, vid hvars början endast några få åskådare närvarit, hade snart nog lockat till stället en stor mängd folk, hvilka skingrats af ridande polis, tillkallad genom hvissling i polispipa.

7:o) *Johan Emil Sundström* berättade att vittnet befunnit sig alldeles i närheten af vicehäradshöfdingen Holmberg, då denne vid angifna tillfälle häktats, hvarvid till en början någon större samling af folk icke varit tillstädes, ity att den tidigare hopade folkmassan befunnit sig i närheten af polisstationen. Anhållandet hade skett så, att polisöfverkonstapeln Molodkin, vid tillfället civilklädd, kommit fram till vicehäradshöfdingen Holmberg och yttrat till denne: „herrn måste komma upp till poliskammaren“ samt, då Holmberg frågat orsaken därtill, genmält: „det är detsamma, herrn måste följa med“, hvarpå öfverkonstapeln Molodkin, enär vicehäradshöfdingen Holmberg förklarar sig icke vilja åtlyda en kallelse, hvartill orsaken icke uppgåfves, tagit Holmberg i armen, samt, „ryckande och rifvande“, påyrkat att Holmberg skulle följa med. Strax därpå hade Molodkin hvisslat på sin polispipa, hvarvid tvenne poliskonstaplar nära nog samtidigt skyndat till och fattat vicehäradshöfdingen Holmberg i armarna, samt fasthållande honom på detta sätt, fört honom framåt. Vicehäradshöfdingen Holmberg hade icke gjort något egentligt motstånd, utan blott försökt stanna jemte det han förebrått poliserne för olaga häktning och, för att blifva frigifven, förklarar sig villig att uppgifva sitt namn och sin adress. Polismännen hade dock icke fäst något afseende härvid, utan med våld fört honom vidare. Mötet med extra poliskommissarien Kaitokangas hade vittnet icke iakttagit.

Polisöfverkonstapeln Molodkin påpekade att han vid omvittnade tillfälle genast fått hjälp af poliskonstapeln Lindström, men att poliskonstapeln Grönfors först vidpass fem eller tio minuter senare hunnit till stället, hvadan vittnets utsago att desse polismän samtidigt skulle skyndat Molodkin till bistånd icke vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande.

Vittnet Sundström vidblef emellertid sin ofvanangifna utsago.

8:o) *Einar Gabriel Kahelin* utsade att vittnet vid ifrågakomna tillfälle stått å den till vittnets bostad i gården N:o 19 vid Fredriksgatan hörande balkongen, belägen i hörnet af sagda gata och Skepparebrinken, samt först sett vicehäradshöfdingen Holmberg å planen nedanför sagda balkong samtala med poliskommissarien Pekonen äfvensom därefter en civilklädd karl växla några ord med Pekonen, hvarvid de hvardera tyckts visa på vicehäradshöfdingen Holmberg som emellertid lugnt och fredligt gått vidare längs Fredriksgatan. Härpå hade vittnet, som emellertid förflyttat sig från balkongen till ett fönster mot Fredriksgatan, från detta sett bemålde civilklädda person — hvilken vittnet nu igenkände i polisöfverkonstapeln Molodkin — följa efter vicehäradshöfdingen Holmberg ända till Fredrikstorget,

där han från venstra sidan af torget gått öfver till Bangatan och uti sjelfva hörnet på högra trottoaren gripit tag uti Holmberg, hvarvid vittnet sett Holmberg med handen afvärja greppet. Förloppet härefter hade vittnet icke varit i tillfälle att iakttaga, enär personerna ifråga kommit för nära intill husväggen, men en kort stund därpå hade vittnet sett tvenne poliskonstaplar på ett enligt vittnets uppfattning ganska brutalt sätt släpa vicehäradshöfdingen Holmberg emellan sig längs Fredriksgatan fram till polisstationen, medan Molodkin följt med. Vittnet hade förmärkt att vicehäradshöfdingen Holmberg gång på gång försökt stanna och tala till sina följeslagare, men hvarje gång åter dragits framåt af konstaplarne, äfvensom att Holmberg nära till Skepparebrinken mött polisinspektören Sirelius och ropat något åt denne, som därvid stigit ned från sitt åkdon och följt ett stycke efter, utan att dock gå fram till Holmberg.

Vittnena hafva vid uppreparandet ur protokollet vidgått sina berättelser samt afträdt allt efter det de blifvit afhörda.

— — — Rådstufvurätten öfverlade till följande

Utslag:

Rådstufvurätten, som icke finner anledning förekomma att uppskjuta målet för att däri höra poliskommissarien Pekonen, helst denne intygats för närvarande vara insjuknad, har i anseende till sakens utredda skick tagit målet i öfvervägande och jemte det allt utlåtande förfaller i anledning af polisöfverkonstapeln Alexander Molodkins angivelse emot vicehäradshöfdingen Werner Holmberg, enär åklagaren i detta afseende icke utfört någon talan, finner Rådstufvurätten lagligen utredt vara att polisöfverkonstapeln Molodkin å sabbatstid söndagen den 23 sistlidne februari på Fredriksgatan härstädes under utföring af sin tjänst, utan laga skäl, dock med förment rätt och, såvidt af undersökningen framgått, icke af argt uppsåt, utan att därförinnan hafva i den ordning 35 §§ i Kejserliga förordningen den 15 december 1897, angående polisinrättningen i Helsingfors, föreskrifver meddelat vicehäradshöfdingen Holmberg kallelse, handgripligen och på ett Holmberg kränkande sätt skridit till dennes omedelbara inställande till andra polisdistriktets station, äfvensom att extra poliskommissarien Juho Kaitokangas vid samma tillfälle, då han af vicehäradshöfdingen Holmberg uppmanats att till dennes förmån inskrida, underlåtit att, på sätt honom, enligt åberopade §§, i hans egenskap af Molodkins förman ålegat, förskaffa sig kännedom om de med saken förenade omständigheter för att kunna afstyra Molodkins orättmätiga tilltag. I anseende härtill och jemte det poliskonstaplarne Johan Berndt Grönfors och Karl Leonard Lindström frikännas från ansvar i saken, enär de icke kunnat underlåta att efterkomma sina förmåns tillsägelse, och jemväl polisöfverkonstapeln Molodkin undgår honom af vicehäradshöfdingen Holmberg påyrkadt ansvar för falsk angivelse, pröfvar Rådstufvurätten rättvist, i stöd af 10 §

25 kap., 20 § 40 kap. och 8 § 41 kap. S. L., döma Alexander Molodkin att för olaga häktning, innefattande jemväl tjenstefel och sabbatsbrott, hållas två månader i fängelse samt Juho Kaitokangas, jemlikt 21 § 40 kap. i åberopade lag, att för tjenstefel böta tvåhundra mark eller, vid bristande tillgång till böternas gäldande, hållas trettio dagar i fängelse. Därjemte skyldigkännes Alexander Molodkin och Juho Kaitokangas att, gemensamt eller den af dem som tillgång eger, till stadsbetjenten Adolf Wilhelm Nyberg i ersättning för i målet verkställda kallelser utbetala åtta mark fyratio penni, hvilket arvode, ifall detsamma uttages genom utmätning ökas med godtgörelse för därtill nödiga kostnader, äfvensom Alexander Molodkin att ersätta kronan det belopp tio mark, hvilket härmed tillerkännes ryske prestmannen Alexej Kosuchin för uppvaktande i målet och skall till denne ur allmänna medel förskottswis utbetalas. Som å inkallandet afsades jemte tillika meddelad underrättelse om hvad den med utslaget missnöjde för bevarande och fullföljande af sin besvärstalan samt motparten för svarandetalans bevakande hade att iakttaga.

Transsumt.

Utdrag ur protokollet fördt uti Rådstufvurättens i Helsingfors stad fjerde afdelning vid behandling af brottmål, den 15 mars 1902.

§ 15.

Biträdande stadsfiskalen, vicehäradshöfdingen Gustaf Uljas Lagerblad har till Rådstufvurätten inlemnad en vid polisinskrifningen i denna stad tillkommen rapport, sålydande:

Härå föredrogs en till åklagaren Lagerblad stäld och af denne till Rätten inlemnad skrift, sålydande:

„Till Stadsfiskalen Gustaf Lagerblad.

Hos Herr Stadsfiskalen har jag äran anhålla att poliskommissarierna Georg Androsoff och Kaitokangas blefve stälda under laga tilltal för det de söndagen den 23 sistlidne Februari kl. mellan 11 och 12 på dagen under utöfning af sin tjenst begått groft öfvervåld mot min person och olagligen beröfvat mig friheten. — — — — — Helsingfors, den 6 Mars 1902.

Elis Furuhielm.
Protokollssekreterare.“

Efter uppläsandet häraf och sedan extra poliskommissarien Juho Kaitokangas å upprop tillstädeskommit, anhöll åklagaren Lagerblad att Rådstufvurätten ville anställa undersökning i anledning af ej mindre poliskommissarien Androsoffs emot protokollssekreteraren Furuhjelm i saken gjorda angifvelse för våld å tjänsteman i tjänstens utöfning än äfven den sistnämndes i förestående skrift emot kommissarien Androsoff och extra kommissarien Kaitokangas framställda klagomål för olaga häktning — — — — —

Åklagaren Lagerblad åberopade att i målet vittna poliskonstaplarne Axel Richard Lemström, David Paaianen, Ivar Nikiforus Heinonen, Erik Johan Löfberg, Victor Vilhelm Öhrbom och Anders Ernst Renlund, medicine- och kirurgiedoktorn Oskar Arvid Boije, fröken Johanna Sofia Wilkman, telefonmekanikern Axel Wilhelm Lönnqvist, ingenjören Rudolf Fogelholm, sjukhussysslomannen filosofiekandidaten Mårten Holmberg, filosofiekandidaten Valter Rydman och senatskanslisten Knut Immanuel Savonius, hvilka alla å upprop tillstädeskommo; derå — — — — —

— — — — — samtliga i nyssnämndt hänseende namngifne fingo, såsom ojäfvige befunne, aflägga vittneseden, å den de anmanade till sann utsago och afskildt från hvarandra hörde, intygade:

1:o. *Poliskonstapeln Lemström*: att medan vittnet uppgifna söndag patrullerat å den öppna plats, till hvilken Fredriks-, Båtsmans-, Skeppare- och Skarpskyttegatorna utmynnade och å hvilken plats för tillfället en stor folkmängd varit församlad, hade vittnet sett protokollssekreteraren Furuhjelm uppehålla sig å södra ändan af Fredriksgatan, stående några steg utanför rännstenen. Derunder hade vittnet hört kommissarien Androsoff med hög röst men på ett, enligt vittnets uppfattning „hyggligt sätt“ uppmana Furuhjelm att aflägsna sig samt Furuhjelm dervid fråga hvarför han icke finge stå kvar. Sedan Androsoff härtill genmält att Furuhjelm borde aflägsna sig emedan å platsen rådde folkskockning samt Furuhjelm till detta yttrat några ord, hvilka vittnet, som stått på ett afstånd af omkring femtio famnar från Furuhjelm, icke kunnat uppfatta, hade Androsoff förklarat att Furuhjelm måste, derest han icke åtlydde Androsoffs befallning, åtfölja Androsoff till polisstationen. Efter det ytterligare några ord vexlats mellan Androsoff och Furuhjelm, hade Androsoff med ena handen vidrört Furuhjelm, hvilken derpå med sin käpp tilldelat Androsoff ett ljudligt slag, som, enligt hvad vittnet trodde, träffat Androsoff snedt mot sidan. Androsoff hade genast härefter gripit Furuhjelm i ena armen, medan extra kommissarien Kaitokangas fattat tag i Furuhjelms andra arm, hvarå Androsoff och Kaitokangas, sålunda fasthållande Furuhjelm, begynt afföra honom i riktning åt polisstationen, utan att vittnet förmärkt om någondera af kommissarierna dervid gripit Furuhjelm i nacken eller i öfrigt gått våldsamt tillväga; uttalande vittnet emellertid den förmodan att Androsoff och Kaitokangas „togo väl hårdare i“ Furuhjelm, hvilken dock godvilligt medföljt. På hvad sätt inställandet

af Furuhjelm sedermera försiggått, hade vittnet i anseende till den å platsen rådande folkträngseln icke kunnat iakttaga. På derom af protokollssekreteraren Furuhjelm genom Rättens ordförande ställd fråga förklarade vittnet, att vittnet, enär Furuhjelm under ordvexlingen med Androsoff talat med sakta röst, icke kunnat uppfatta om Furuhjelm dervid uppgifvit sitt namn och yrke för Androsoff.

Protokollssekreteraren Furuhjelm vidhöll att kommissarien Androsoff på ett brutalt sätt tilltalat Furuhjelm äfvensom att Androsoff efter ordvexlingen fattat ett mycket kraftigt grepp i Furuhjelm's arm och icke endast vidrört densamma, såsom vittnet uppgifvit.

2:o. *Poliskonstapeln Paajanen*: att vittnet, som vid ifrågakomna tillfälle vandrat längs Fredrikskatan, hört kommissarien Androsoff särskilda gånger med hög röst uppmäna den i hörnet af sagda gata och Skepparebrinken församlade folk-mängden att åtskiljas samt senare sett protokollssekreteraren Furuhjelm, som uppehållit sig i nämnda hörn, med sin käpp rikta ett slag mot Androsoff, hvilken hållit sin ena arm utsträckt mot Furuhjelm. Genast efter slaget hade Androsoff gripit Furuhjelm om ena armen; och då Furuhjelm dervid försökt rycka sig lös, hade extra kommissarien Kaitokangas fattat Furuhjelm i andra armen, hvarå Androsoff och Kaitokangas begynt från platsen afföra Furuhjelm, utan att denne dervid gjort motstånd, men emedan en stor folkhop undanskymt utsigten för vittnet, hade vittnet icke kunnat urskilja huruledes afförandet sedermera skett. Vittnet tillade att vittnet i anseende till det långa afstånd, hvarå vittnet befunnit sig från Androsoff och Furuhjelm, icke hört den emellan desse försiggångna ordvexlingen, äfvensom att vittnet ej heller förmärkt om Androsoff möjligen gripit Furuhjelm förrän denne utdelat sitt slag.

3:o. *Poliskonstapeln Heinonen*: att vittnet, som befunnit sig på ett afstånd af omkring fem famnar från protokollssekreteraren Furuhjelm, den der stått å körbanan utanför gården N:o 19 vid Fredrikskatan, förmärkt kommissarien Androsoff medels en åtbörd göra tecken åt Furuhjelm att aflägsna sig, hvaremot vittnet icke hört meningsutbytet emellan Androsoff och Furuhjelm. Vittnet hade sedermera sett Furuhjelm med sin käpp tilldela Androsoff ett slag samt Androsoff derpå gripa Furuhjelm om ena armen, medan extra kommissarien Kaitokangas fattat Furuhjelm i andra armen; men emedan vittnet genast derefter begynt gå åt annat håll, hade vittnet icke sett huruledes Furuhjelm afförts. Vittnet tillade att å den plats, der Furuhjelm stått, endast ett fåtal personer varit församlade, hvaremot folkträngsel egt rum å trottoaren, äfvensom att vittnet icke iakttagit om Androsoff gripit Furuhjelm före det denne utdelat slaget.

4:o. *Poliskonstapeln Löfberg*: att vittnet, som uppehållit sig ungefär vid midten af den emellan Sjömans- och Båtsmansgatorna belägna delen af Fredrikskatan, iakttagit att kommissarien Androsoff medels en åtbörd uppmanat protokollssekreteraren Furuhjelm, hvilken stått å Fredrikskatan omkring en eller två famnar från trottoaren, att aflägsna sig samt att Furuhjelm en stund derpå med sin käpp

tilldelat Androsoff ett slag, utan att vittnet förmärkt hvar detsamma träffat, äfvensom att Androsoff och Kaitokangas härå gripit Furuhjelm. Vidare ej.

5:o. *Poliskonstapeln Öhrbom*: att då vittnet, som jemte till vittne åberopade poliskonstapeln Renlund uppehållit sig utanför gården N:o 14 vid Fredriksgatan, händelsevis kommit att se åt ifrågavarande öppna plats, hade vittnet förmärkt protokollssekreteraren Furuhjelm med en käpp tilldela kommissarien Androsoff ett slag, utan att vittnet iakttagit hvar slaget träffat och huru våldsamt detsamma varit. Androsoff hade härå fattat tag i Furuhjelm's ena arm och begynt afföra honom från platsen, hvarjemte extra kommissarien Kaitokangas, sedan Androsoff och Furuhjelm hunnit några steg, gripit den sistnämnde i andra armen. Hvad som försiggått förrän Furuhjelm slagit Androsoff och på hvad sätt Furuhjelm blifvit instäld till polisstationen hade vittnet icke iakttagit.

6:o. *Poliskonstapeln Renlund*: att vittnet jemväl sett protokollssekreteraren Furuhjelm med sin käpp tilldela kommissarien Androsoff ett slag i riktning mot venstra sidan af kroppen, utan att vittnet förmärkt hvar slaget träffat. Hvad derförrinnan och derefter försiggått emellan Androsoff och Furuhjelm hade vittnet icke iakttagit.

7:o. *Medicine- och kirurgiedoktorn Boije*: att vittnet, som innehade anställning såsom underläkare vid extra ordinarie professorn Otto Engströms i gården N:o 20 vid Skarpskyttegatan förlagda gynäkologiska klinik, uppgifna söndag från ett åt Skepparebrinken vettande fönster i sagda klinik betraktat folkmängden, som församlats å den öppna platsen utanför polisstationen. Dervid hade vittnet iakttagit hurusom protokollssekreteraren Furuhjelm, hvilken fullkomligt lugnt uppehållit sig å Fredriksgatan, tre eller fyra steg från trottoaren och på ett afstånd af femtio eller sextio steg från ofvansagda klinik, tilltalats af en uti uniform klädd person, i hvilken vittnet efteråt igenkänt kommissarien Androsoff. Efter en emellan Androsoff och Furuhjelm försiggången ordvexling, som varat en fjerdedels eller en half minut, hade Androsoff gripit tag i Furuhjelm, hvilken derpå höjt sin käpp mot Androsoff, utan att vittnet förmärkt huruvida Furuhjelm dervid slagit Androsoff. På en vink af Androsoff hade genast derefter en annan polisman närmat sig, hvarpå desse bägge affört Furuhjelm till polisstationen på ett sätt, som förefallit vittnet mycket brutalt. Vittnet tillade: att å den plats, der Furuhjelm uppehållit sig, endast några få personer funnits, medan deremot å trottoaren en större folkmängd varit församlad; att vittnet, som nogsamt iakttagit Furuhjelm förrän denne öfverfallits af Androsoff, kunde betyga det Furuhjelm's förhållande icke i någon mån kunnat gifva anledning till polisens ingripande; äfvensom att allmänheten vid tillfället i fråga förhållit sig fullkomligt lugnt och ej på något sätt stört allmän ordning, men att polisen deremot genom sitt olämpliga uppträdande förorsakat mycken förvirring och oordning.

Poliskommissarien Androsoff bestred att han skulle gripit protokollssekreteraren förrän denne utdelat slaget; men vittnet vidhöll med bestämdhet sin utsago.

8:o. *Johanna Sofia Wilkman*: att vittnet, som stått i hörnet af Båtsmans- och Fredriksgatorna på ett kort afstånd från protokollssekreteraren Furuhjelm, sett kommissarien Androsoff tilltala Furuhjelm samt derpå gripa honom i ena armen, hvarefter Furuhjelm med käppen „viftat“ mot Androsoff, utan att vittnet förmärkt om han dervid slagit denne. Härpå hade en annan polisman skyndat fram och fattat Furuhjelm i andra armen, hvarå polismännen affört Furuhjelm. På derom af kommissarien Androsoff genom Rättens ordförande framställda fråga förklarade vittnet att vittnet icke vore i tjänst hos protokollssekreteraren Furuhjelm och icke ens känt denne förut.

9:o. *Telefonmekanikern Lönnqvist*: att vittnet, som uppehållit sig på ett afstånd af omkring en meter från protokollssekreteraren Furuhjelm, iakttagit att medan Furuhjelm stått lugnt på gatan i närheten af trottoaren, lutad mot sin käpp, poliskommissarien Androsoff kommit fram till Furuhjelm och, efter det några ord desse emellan vexlats, utan anledning gripit Furuhjelm i venstra armen. Furuhjelm hade då yttrat „jag är protokollssekreter Furuhjelm“ samt derefter då Androsoff icke lösgjort sitt grepp, fört sin käpp mot Androsoffs ryggsida och dermed vidrört Androsoffs paltå i trakten af vadorna, hvilket vidrörande, som omöjligen kunde hafva känts, enligt vittnets förmenande ej kunde anses såsom ett slag. På en vink af Androsoff hade extra kommissarien Kaitokangas gripit Furuhjelm om högra armen hvarå Androsoff och Kaitokangas „halft springande“ affört Furuhjelm från platsen.

Kommissarien Androsoff bestred att han skulle gripit protokollssekreteraren Furuhjelm före det denne slagit Androsoff äfvensom att Furuhjelm före slaget skulle uppgifvit sitt namn och yrke.

Med anledning häraf förklarade vittnet, att vittnet kunde taga på sin ed att protokollssekreteraren Furuhjelm, då han gripits af kommissarien Androsoff, med hög röst uppgifvit sitt namn och yrke äfvensom att Furuhjelm först några ögonblick derefter fört sin käpp mot Androsoffs paltå.

10:o. *Ingenjören Fogelholm*: att då vittnet ifrågavarande förmiddag kommit gående längs Fredriksgatan till Skepparebrinken, hade vittnet sett en herreman, hvilken vittnet nu igenkände i protokollssekreteraren Furuhjelms person, stå ensam vid ändan af nämnda gata, lugnt betraktande den församlade folkmängden. Några ögonblick derpå hade kommissarien Androsoff nalkats Furuhjelm och, såsom vittnet uttryckte sig, „röt“ åt Furuhjelm att denne icke finge stå der. Sedan Furuhjelm härtill yttrat att han ej vore i vägen för någon, hade Androsoff ånyo med barsk röst förklarat att Furuhjelm måste sätta sig i rörelse. Då Furuhjelm härvid genmält att det ankomme å honom sjelf att bestämma huruvida han skulle lemna sin plats eller icke, hade Androsoff gripit ett „försvarligt“ tag i Furuhjelms ena arm och medels ryckningar försökt draga honom närmare polisstationen. Efter det Furuhjelm uppgifvit sitt namn och yrke, utan att Androsoff likväl lösgjort sitt grepp, hade Furuhjelm höjt sin käpp och dermed utdelat ett „alldeles lindrigt“ slag mot Androsoffs paltå. I detsamma hade en annan polisman gripit Furuhjelm om högra

armen, hvarå polismännen från platsen affört Furuhjelm. Vittnet tillade att å den plats, der Furuhjelm stått, endast några få personer uppehållit sig.

Poliskommissarien Androsoff förnekade fortfarande att protokollssekreteraren Furuhjelm, innan han utdelat slaget, uppgifvit sitt namn och yrke.

Vittnet vidhöll med fasthet sin intygan till alla delar.

11:o. *Filosofiekandidaten Holmberg*: att vittnet ifrågavarande söndag iakttagit hurusom extrakommissarien Kaitokangas gått fram och åter bland den utanför 2:dra polisdistriktets station församlade folkmängden, dervid utan anledning med hög röst tilltalande människorna, hvilka förhållit sig fullkomligt lugna, samt skuffande flere personer och ryckande dem i kläderna. Då ridande polisen sedermera utkommit från polistationens gård och begynt drifva folkmassan bort från platsen, hade människorna stött mot en å gatan befintlig snöhög och förty icke kunnat tillräckligt hastigt undfly, men polisen hade det oaktadt ridit fram utan att fästa något afseende vid den förvirring som häraf uppstått. Dervid hade vittnet, som stått å trottoaren och derifrån lugnt kunnat åse polisens framfart, särskildt fäst sig vid hurusom en äldre kvinsperson varit nära att blifva ikullriden; och då någon af folkhopen med anledning häraf ropat „rid inte på“, hade någon af de å gatan gående polismännen högljudt svarat „mucka inte“ samt gifvit en sålydande order „hugg den närmaste han muckar“; hvarå vittnet sett två konstaplar gripa en yngre herreman och afföra honom till polisstationen. Om tillgången vid protokollssekreteraren Furuhjelms gripande hade vittnet sig icke något bekant.

Antecknades att kommissarien Androsoff och extra kommissarien Kaitokangas anhöllo det filosofiemagistern Holmbergs vittnesmål icke blefve i protokollet intaget.

12:o. *Filosofiekandidaten Rydman*: att vittnet, som vore bosatt i nedre våningen uti gården N:o 19 vid Fredriksgatan, ifrågakomna söndag från ett fönster, som vette åt den vid Skepparebrinken belägna polisstationen, sett huruledes protokollssekreteraren Furuhjelm till stationen instälts af två polismän, hvilka fasthållit honom i armarna; och hade det förefallit vittnet såsom om den ene af polismännen skulle haft grepp om Furuhjelms nacke, enär Furuhjelm gått framåtböjd.

13:o. *Senatskanslisten Savonius*: att vittnet, som uppgifna söndag varit på besök hos föregående vittnet Rydman, från ett fönster i dennes bostad iakttagit huruledes två polismän, af hvilken vittnet nu igenkände den ene i kommissarien Androsoffs person medan vittnet deremot icke fäst sig vid den andres utseende, snedt öfver gatan affört protokollssekreteraren Furuhjelm till polisstationen, Androsoff med venstra handen fasthållande Furuhjelm i venstra armen och med den högra gripande honom om nacken så att Furuhjelm varit tvungen att gå framåtböjd äfvensom den andre polismannen hållande Furuhjelm fast i högra armen; och hade vittnet förmärkt att Furuhjelm utan motsånd medföljt polismännen.

Poliskommissarien Androsoff bestred att han skulle gripit Furuhjelm om nacken samt förklarade att han med högra handen fasthållit Furuhjelm i armen.

Vittnet vidhöll emellertid sin intygan till alla delar.

Vid uppläsandet ur protokollet erkände samtliga vittnen sina vittnesmål vara deri riktigt upptagna samt utstego i den ordning de afhörts.

Vederbörande fingo härå träda af och Rådstufvurätten öfverlade till följande

Utslag:

Rådstufvurätten, som i anseende till sakens utredda skick icke kan bifalla poliskommissarien Androsoffs anhållan om uppskof i målet, utan tagit detsamma i slutligt öfvervägande, finner lagligen utredt vara ej mindre att poliskommissarien Androsoff söndagen 23 sistlidne Februari å sabbatstid utan laga skäl, dock ej af argt uppsåt, med förment rätt å Fredriksgatan i denna stad gripit protokollssekreteraren Furuhjelm och med våld affört honom till polisstationen i stadens andra polisdistrikt samt att extra poliskommissarien Kaitokangas varit kommissarien Androsoff i berörda olagliga åtgärd behjälplig, än att protokollssekreteraren Furuhjelm efter det han af Androsoff gripits, med en medhafd käpp tilldelat Androsoff ett slag, som dock intygats icke hafva innefattat misshandel; i anseende hvartill Rådstufvurätten, med stöd af 10 § 25 kap., 3 § 5 kap., 22 § 40 kap., 3 § 27 kap. och 8 § 41 kap. Strafflagen, pröfvar rättvist döma poliskommissarien Androsoff, extra poliskommissarien Kaitokangas och protokollssekreteraren Furuhjelm, Androsoff att för olaga häktning hållas två månader i fängelse, Kaitokangas att för medhjelp till nyssnämnda brott undergå fängelsestraff i en månad samt protokollssekreteraren Furuhjelm, hvilken tillräknas att hafva genom sitt omförmälda förfarande mot Androsoff, förolämpat denne, att derfor böta tjugufem mark eller, vid bristande betalningstillgång, hållas fem dagar i fängelse. Afsades å inkallandet med lemnad besvärsunderrättelse.

Transsumt ur protokollet fördt vid Rådstufvurättens i Helsingfors stad tredje afdelning för behandling af brottmål, nedan nämnda dagar år 1902.

Den 13 mars.

§ 11.

Stadsfiskalen Adolf Mesterton har till Rådstufvurättens behandling anmält ett från stadens polisinrättning remitteradt mål, angående jurisutriusque kandidaten Jonas Castrén, bokhandlaren, filosofie magistern Wentzel Hagelstam, justitierådmannen Axel Waldemar Lindberg, docenten, medicine och kirurgie doktorn

Johan Adolf Törngren och filosofie magistern Alexander Lundström, af poliskommissarien Georg Androsoff angifna, Castrén för förolämpning, våld å och hindrande af polis i tjensteutöfning, Hagelstam för hindrande af polis i tjensteutöfning samt Lindberg, Törngren och Lundström för försök till sistnämnda brott; —

Åklagaren Mesterton åberopade härå att i målet vittna t. f. pressöfverombudsmannen Edvard August Wainio, extra poliskommissarien Juho Kaitokangas, detektivkonstapeln Alexander Nyholm, pressombudsmannen August af Björkstén, hyrkusken Gustaf Adolf Käll och detektivkonstapeln Elis Fridolf Grönlund, hvilka vid upprop kommo tillstädes.

— — — därå och sedan berörda jäfsanmärkning af Rådstufvurätten godkänts samt Wainio förty fått utstiga, tillstaddes öfrige tillstädeskomne vittnen, såsom välfräjdade och ojäfvige, aflägga vittneseden, å den de anmanade till sann utsago, under afskilda förhör intygade:

1:o *Juho Kaitokangas*: att vittnet, som på polismästaren Carlstedts befallning närvarit vid ifrågakomna tillfälle, men deremot icke af t. f. pressöfverombudsmannen Wainio vidtalats för ändamålet, jemte Wainio, pressombudsmannen af Björkstén, kommissarien Androsoff och konstapeln Nyholm uppehållit sig i vicehäradshöfdingen Groundstroems tambur, då jurisutriusque kandidaten Castrén infunnit sig derstädes, och hade vittnet vid Castréns inträde i tamburen hört Castrén med hög röst yttra: „hvad är det för pack“. Derefter hade Castrén vändt sig till Androsoff och sagt åt denne: „och ni Björkstén hvad har ni här att göra“. Androsoff hade då uppgifvit sitt namn, hvarefter Castrén bedt dem alla gå ut. Då Androsoff derpå gått till telefonapparaten för att telefonera till polismästaren, hade Castrén, innan Androsoff ännu hunnit telefonera vidare än några ord, dem vittnet likväl ej mera kunde erinra sig, fråntagit Androsoff telefonluren, ehuru vicehäradshöfdingen Groundstroem meddelat Androsoff tillstånd att begagna telefonen. Sedan polismännen jemte öfriga i tamburen församlade personer begifvit sig ut på gården, dit särskilda herremän, af hvilka vittnet likväl icke känt andra än magister Hagelstam och rådmannen Lindberg, samtidigt infunnit sig, hade Castrén, förbjudande lådans med de i beslag tagna tryckalstren bortförande, flere gånger med hög röst tillsagt hyrkusken „ei saa ajaa“ samt påyrkat att saken först närmare skulle utredas. Härvid hade jemväl samtliga öfriga tillstädesvarande herremän förbjudit hyrkusken att köra samt Castrén fattat i tyglarna på hästen. Då Androsoff sedermera åkt bort från gården, hvarvid hyrkusken sjelf kört ut genom porten, hade vittnet åtföljt Androsoff till andra polisdistriktets station, der lådan med tryckalstren aflemnats. För öfrigt tillade vittnet på af jurisutriusque kandidaten Castrén och rådmannen Lindberg genom rättens ordförande framställda frågor, att främst jurisutriusque kandidaten Castrén, hvars röst dervid hörts öfver alla de andras, men äfven magister Hagelstam och de öfriga tillstädesvarande

herremännen förbjudit hyrkusken att köra, men att vittnet icke kunde uppgifva hvilka andra än Castrén och Hagelstam gjort det eller hvad särskildt rådmannen Lindberg, doktor Törngren och magister Lundström dervid yttrat; att Castrén stått vid sidan af hästen ungefär vid midten af densamma då han fattat i tyglarna, hvilket vittnet äfven tydligt sett att han gjort; att vittnet väl hört att vicehäradshöfdingen Groundstroem telefonerat till Castrén, innan denne infunnit sig hos Groundstroem, men att vittnet icke mera kunde erinra sig hvad Groundstroem dervid sagt; äfvensom att vittnet tydligt sett att Castrén och icke Groundstroem tagit telefonen ur Androsoffs hand, hvaremot vittnet icke hört Castrén förbjuda Androsoff att röra vid husets tillhörigheter. Då vittnet af jurisutriusqve kandidaten Castrén ytterligare tillfrågades huruvida vittnet verkligen hört Castrén vid dennes inträde i tamburen yttra: „hvad är det för pack“, vidblef vittnet sin utsago derom i öfrigt, men sade sig icke med bestämdhet kunna påminna sig om detta yttrande af Castrén fälts genast, då han inträdde i tamburen eller senare under samtalets förlopp. På Androsoffs fråga åter huruvida vittnet icke kunde erinra sig att Castrén flere gånger tagit i släden och om vittnet icke hört svarandene alla förbjuda hyrkusken att köra, sade sig vittnet endast en gång hafva sett Castrén taga i släden, men deremot hört att svarandene alla enstämmigt förbjudit hyrkusken att köra.

Jurisutriusqve kandidaten Castrén bestred riktigheten af vittnet Kaitokangas intygan derom, att Castrén begagnat förolämpande uttryck, att han fråntagit Androsoff telefonluren och att han stående vid hästens sida fattat i tyglarna, samt förmälte sig vid tillfället i fråga icke en enda gång hafva stått ens nära intill hästen.

2:o *Alexander Nyholm*: att vittnet äfven varit närvarande, då jurisutriusqve kandidaten Castrén vid ifrågakomna tillfälle infunnit sig i vicehäradshöfdingen Groundstroems tambur, och hade Castrén, då han inträdt genom dörren till tamburen, yttrat: „hvad är det för pack“. Derpå hade Castrén vändt sig till Androsoff och tilltalat denne med orden: „och ni Björkstén“, hvarefter vittnet, som härvid stått strax bakom Castrén, äfven sett Castrén med våld fråntaga Androsoff, den der stått och talat vid telefonapparaten, telefonluren, oaktadt Androsoff sagt sig hafva fått tillstånd af vicehäradshöfdingen Groundstroem att telefonera. Då vittnet jemte de öfriga i tamburen församlade personerna sedermera begifvit sig ut på gården, hade Castrén, ehuru vicehäradshöfdingen Groundstroem samtyckt till lådans med de i beslag tagna tryckalstren bortförande, förbjudit bortförandet af desamma samt frågat, huru lådan kommit i släden. Sedan samtidigt härmed flere andra herremän infunnit sig på gården, hade Castrén gått till släden och ur den dit lyftade packlådan tagit upp en bok, hvarpå han, efter att hafva sett på boken och lagt den tillbaka i lådan, upprepat att lådan icke finge föras bort, innan saken först klargjorts. Om berörda yrkande hade äfven flere af de andra tillstädesvarande herremännen högröstadt förenat sig, utan att vittnet dock här-

vid kunnat fästa sig vid hvilka alla som yttrat sig, men hade åtminstone rådmannen Lindberg sagt att ingenting finge föras bort. Då vittnet emellertid anbefalt hyrkusken att köra, hade jurisutriusqve kandidaten Castrén vändt sig till vittnet och frågat: „hvad har ni här att göra“, hvarefter Castrén, sedan vittnet trädtt ett steg tillbaka, tagit i släden och magister Hagelstam fattat i tyglarna. På rådmannen Lindbergs fråga hvem vittnet var, hade vittnet, som varit civilklädd, på ett höfligt sätt framvisat sin polisbricka. Då Androsoff jemte Kaitokangas sedermera åkt bort med hyrkusken, hade vittnet ensam kvarblifvit på gården. För öfrigt uppgaf vittnet, derom tillfrågad af jurisutriusqve kandidaten Castrén, sig icke hafva hört t. f. pressöfverombudsmannen Wainio säga på hvems befallning han jemte polismännen infunnit sig hos vicehäradshöfdingen Groundstroem och kunde vittnet ej heller närmare förklara på hvad sätt jurisutriusqve kandidaten Castrén fråntagit Androsoff telefonluren än att detta skett med våld, men hvari detta våld bestått uppgaf vittnet emellertid icke.

Jurisutriusqve kandidaten Castrén bestred riktigheten af vittnet Nyholms intygan samt ansåg för öfrigt att något vitsord icke kunde tilläggas dennes vittnesmål, då Nyholm nyligen vid en resa i Pernå socken i gästgifveriets dagbok i stället för att uppgifva sitt verkliga namn tecknat sig såsom stationskarlen Holm, hvilket Nyholm på ordförandens fråga jemväl medgaf sig hafva gjort.

3:o *Pressombudsmannen af Björkstén*: att vittnet äfven varit tillstädes i vicehäradshöfdingen Groundstroems tambur, då jurisutriusqve kandidaten Castrén vid ifrågakomna tillfälle infunnit sig derstädes, och hade Castrén, som dervid kommit inrusande i tamburen, vid det vittnet stått på ena sidan om dörren och Androsoff på den andra, till först yttrat: „hvad försiggår här“, hvarefter Castrén gått till Androsoff, som stått och telefonerat, samt fattande „hårdt“ i telefonluren under yttrande „här telefoneras ingenting“ fråntagit Androsoff densamma, oaktdt Androsoff sagt sig hafva fått tillstånd af Groundstroem att begagna telefonen. Sedan de tillstädesvarande polismännen jemte vittnet, derom åtsporda af Castrén, uppgifvit sina namn, hade Castrén befalt dem alla aflägsna sig. Då de sedan kommit ut på gården, hade Castrén gått fram till släden, och efter att från den dit lyftade packlådan hafva upptagit och sett på en af de der befintliga böckerna, den han strax derpå åter kastat i lådan, förbjudit lådans bortförande, förrän klarhet vunnits i saken. Hvilka ord Castrén härvid begagnat eller hvad han derutöfver sagt kunde vittnet likväl icke mera erinra sig, och hade vittnet ej heller sett Castrén fatta i tyglarna eller släden; och emedan vittnet härpå aflägsnat sig från platsen, samtidigt som rådmannen Lindberg, doktor Törngren samt magistrarne Hagelstam och Lundström, dem vittnet mött i portgången, infunnit sig på gården, hade vittnet sig ingenting bekant angående desses uppträdande vid tillfället i fråga. För öfrigt uppgaf vittnet på tillfrågan att vittnet hvarken vid jurisutriusqve kandidaten Castréns inträde i tamburen eller senare hört Castrén yttra „hvad är det för pack“, samt att vittnet ej heller hört för hvilket ändamål

Groundstroem, hvilken vittnet väl hört telefonera efter Castrén, tillkallat denne eller att Castrén sagt sig hafva infunnit sig såsom Groundstroems juridiska biträde eller att t. f. pressöfverombudsmannen Wainio för Castrén anmält att undersökningen verkstälts på general Schipoffs befallning; tilläggande vittnet dessutom, derom ytterligare tillfrågad af jurisutriusqve kandidaten Castrén, att de första ord vittnet hört Castrén vid sitt inträde i tamburen yttra varit: „hvad försigår här“.

Vittnena Nyholm och Kaitokangas, hvilka härå åter inkallades, vidblefvo sin intygan derom att jurisutriusqve kandidaten Castrén vid sitt inträde i tamburen yttrat: „hvad är det för pack“, hvarjemte Nyholm sade sig hafva märkt att Castrén dervid varit synnerligen uppbragt.

Jurisutriusqve kandidaten Castrén ville med anledning häraf hafva anmärkt att, då vittnena Kaitokangas och Nyholm med bestämdhet uppgifvit sig hafva hört Castrén yttra „hvad är det för pack“, men Castrén icke ville tro att de talat emot bättre vetande, detta berodde på någon missuppfattning från deras sida, ity att Castrén möjligen under samtalets förlopp yttrat någonting om packlåda och detta ord af dem missuppfattats.

4:o *Gustaf Adolf Käll*: att vittnet icke kunde påminna sig annat från tillfället ifråga än att samtliga närvarande herremän och särskildt jurisutriusqve kandidaten Castrén och magister Hagelstam förbjudit vittnet att köra samt att magister Hagelstam, som dervid stått på högra sidan om hästen, fattat i betslet från sagda sida, medan några andra personer, som befunnit sig på motsatta sidan om hästen och dem vittnet icke kände, gripit i tyglarna från venstra sidan. Huruvida jurisutriusqve kandidaten Castrén, då han förbjudit vittnet att köra, påyrkat att saken först skulle utredas, sade sig vittnet icke hafva hört.

5:o *Elis Fridolf Grönlund*: att vittnet, som på angifvaren Androsoffs befallning närvarit vid ifrågavarande förrättning, men dervid endast uppehållit sig på gårdsplanen, sett att, sedan packlådan med de i beslag tagna böckerna lyftats i vittnet Källs släde, juristriusqve kandidaten Castrén och de till gården samtidigt anlände herremännen gått fram till släden och hade vittnet dervid hört att jurisutriusqve kandidaten Castrén, magister Hagelstam och flere af de andra herremännen — dem vittnet likväl ej kunde uppgifva, emedan vittnet, som endast hört flere röster, icke kommit att fästa sig vid, hvilka alla personer uttalat sig — förbjudit hyrkusken att köra hvarvid Castrén äfven påyrkat att åtkomsten till lådan först skulle utredas innan den finge bortföras. Derjemte hade vittnet sett att magistern Hagelstam fattat i tyglarna under hästens nos samt att jurisutriusqve kandidaten Castrén, hvilken vittnet dock ej förmärkt taga i tyglarna, stått invid släden.

Sedan vittnena Kaitokangas och Nyholm ånyo inkallats, uppgaf Kaitokangas, derom tillfrågad, att han ville erinra sig att jurisutriusqve kandidaten Castrén fattat i tyglarna och stått invid hästen, då han förbjudit hyrkusken att köra,

hwaremot vittnet Grönlund vidblef sin utsago derom att Castrén icke rört vid tyglarna. Dock uppgaf Grönlund numera att han icke med bestämdhet kunde påminna sig huruvida Castrén vid antydda tillfälle stått invid släden eller vid hästen.

Vittnet Nyholm åter uppgaf att Castrén stått framför packlådan på ena sidan om släden och vittnet på den andra samt att några personer stått äfven framför hästen.

Tillfrågad angående nästnämnda omständighet sade sig vittnet Kaitokangas icke hafva förmärkt om personer stått äfven framför hästen, men enär hästen, då hyrkusken kört ut från gården, icke genast vid första knyckning satt sig i rörelse, förmodade vittnet att något hinder funnits framför hästen och, som utom de i förrättningen deltagande personerna några andra än svarandene vid tillfället icke varit tillstädes på gården, antog vittnet att i portgången möjligen stått folk; derå vittnena Kaitokangas, Nyholm och Grönlund åter utstego.

Vittnena af Björksten och Käll hade i likhet med de öfriga vittnena afträdt i den ordning de blifvit afhörde, — — — — —
 — — — — —
 — — — — — derå vederbörande tillsades utstiga, medan i Rådstufvurätten fattades följande

Beslut:

Jemte det doktor Törngren, rådmannen Lindberg samt magistrarne Hagelstam och Lundström, såsom svarandeparter, skiljas från målet, enär åklagaren Mesterton icke velat utföra någon talan mot desse, uppskjutes, — — — — —

— — — — —
 målet till Rådstufvurättens sammanträde Torsdagen den 10 instundande april klockan elfva (11) före middagen — — — — —
 — — — — —

Den 10 april.

§ 9.

På anmälan af stadsfiskalen Adolf Mesterton företogs till vidare åtgärd vid sammanträdet den 13 sistlidne mars under § 11 af protokollet anhängigt gjorda, härtill uppskjutna målet angående, så vidt numera är fråga, jurisutriusqve kandidaten Jonas Castrén, af bemälde åklagare, å tjenstens vägnar efter angivelse af poliskommissarien Georg Androsoff tilltalad för förolämpning; — — — — —
 — — — — —

Sedan — — — — åberopade jurisutriusqve kandidaten Castrén — — — —
 — — — att i målet vittna förut i sådant afseende namngifna fru Anna Lindholm,

enkefru Constance Groundstroem, agronomen Östen Elfving, tjenarinnan Matilda Wallenius, vicehäradshöfdingen Ivar Waldemar Groundstroem, filosofie doktorn Alexis von Kraemer, lektorn Jean Poirot, docenten, medicine och kirurgie doktorn Johan Adolf Törngren, bokhandlaren, filosofie magistern Wentzel Hagelstam och filosofie magistern Alexander Lundström. — — — — —

Sedan doktor Törngren samt magistrarne Hagelstam och Lundström fått utstiga, tillstaddes fru Lindholm, enkefru Groundstroem, agronomen Elfving, Matilda Wallenius, doktor von Kraemer, lektorn Poirot, kommissarien Pekonen och vicehäradshöfdingen Sakari Castrén, såsom välfräjdade, i rätten kända och ojäfviga, aflägga vittneseden, å den de, anmanade till sann utsago, samt Alexander Nyholm å förut aflagd ed äfvensom vicehäradshöfdingen Groundstroem utan ed, hördes afskildt från hvarandra, hvarvid

Vicehäradshöfdingen Groundstroem, tillspord af rättens ordförande hvem som vid ifrågavarande tillfälle fräntagit Androsoff telefonluren, upplyste att det varit han och icke jurisutriusqve kandidaten Castrén som gjort det. Derjemte uppläste Groundstroem en af honom skriftligen affattad relation öfver tillgången vid ifrågakomna händelse, hvilken relation derefter af Groundstroem inlemnades till rätten och är sålydande: — — — — —

1:o *Alexander Nyholm*, som härå inkallades och af rättens ordförande tillfrågades huruvida han kunde påminna sig vid senaste sammanträdet i målet hafva intygat att då jurisutriusqve kandidaten Castrén förbjudit bortförandet af lådan med beslagsgodset, innan åtkomsten till densamma klargjorts, åtminstone rådmannen Lindberg förenat sig om berörda yrkande under yttrande af orden „man får inte föra bort härifrån, det måste stanna här“ samt sagt det med så hög röst att alla på gården kunnat höra det, uppgaf att så varit förhållandet samt att rådmannen Lindberg härvid med så hög röst, att alla på gården församlade personer „fått“ höra det, yttrat „det kan inte föras bort, det måste stanna här“. Och jemte det vittnet sade sig taga på sin ed att rådmannen Lindberg yttrat detta, tillade vittnet att, då detta skett, vittnet stått bredvid jurisutriusqve kandidaten Castrén samt rådmannen Lindberg ett stycke bakom dem.

Jurisutriusqve kandidaten Castrén anmärkte att vid af Nyholm omnämnda tillfälle Nyholm stått bakom slädkarmen samt Castrén bredvid släden ungefär vid dess midt och förut afhörde vittnet Elis Fridolf Grönlund midt emot honom på andra sidan om släden, medan rådmannen Lindberg åter befunnit sig ett godt stycke från hästen.

2:o *Fru Lindholm* ingaf i afseende å vittnesmål en skriftligen affattad, sålydande intygan:

„Undertecknad får härhos afgifva följande vittnesintygan: att Juriskandidaten Jonas Castrén efter inträdet i tamburen, hvarest särskilda personer, der-

ibland två uniformerade polismän för husransakan befunno sig, af Vicehäradshöfdingen Groundstroem föreställdes för mig såsom hans påkallade juridiska biträde; att Castrén vände sig till sagde personer yttrande: „hvad försiggår här“ eller „hvad är detta för ett sätt;“ att Vicehäradshöfdingen Groundstroem frantog en af de uniformerade polismännen, hvilken jag efteråt inhemtat att hette Androsoff, telefonluren efter det han begynt telefonera, men att Castrén ingalunda gjorde det; att Castrén förständigade sagde i tamburen befintliga polismän med följe att aflägsna sig, emedan husransakan vore olaglig; att Castrén efter att hafva inkommit i tamburen icke kallade visitatorerna till „pack“, något som icke kunnat undgå mig, emedan Castrén talade med hög röst. Helsingfors, den 5 April 1902.

Anna Lindholm“.

Derom ytterligare åtspord af rättens ordförande sade sig fru Lindholm vid jurisutriusqve kandidaten Castréns inträde i tamburen hafva varit närvarande samt att hon äfven tog på sin ed, att Castrén hvarken yttrat „hvad är det för pack“ eller frantagit Androsoff, hvilken hon jemväl nu igenkände såsom varande samma person, som haft för afsigt att begagna telefonen, telefonluren, hvarjemte fru Lindholm på jurisutriusqve kandidaten Castréns fråga, huruvida han icke i enlighet med vicehäradshöfdingen Groundstroems i saken afgifna framställning af Groundstroem föreståts för fru Lindholm, innan han vändt sig med sina yttranden till polismännen, intygade att så äfven skett.

Angifvaren Androsoff anmärkte att fru Lindholm icke varit inne i tamburen vid af henne omnämnda tillfälle, med anledning hvaraf fru Lindholm upplyste att hon vid Castréns inträde i tamburen stått i dörröppningen emellan salen och tamburen och sett allt hvad der försiggått.

3:o *Enkefru Groundstroem*, som uppgaf sig äfven hafva varit tillstädes vid jurisutriusqve kandidaten Castréns inträde i tamburen, ingaf en skriftligen affattad intygan af följande lydelse:

„Härhos får undertecknad intyga följande: att juriskandidaten Jonas Castrén efter inträdet i tamburen, hvarest särskilda personer i och för verkställande af husransakan befunno sig, af min son vice Häradshöfdingen Groundstroem presenterades för mig och fru Lindholm, såsom hans påkallade juridiska biträde; att Castrén vände sig till sagde personer yttrande: „hvad försiggår här“ eller „hvad är detta för ett sätt;“ att Castrén förbjöd en af kommissarierna att begagna sig af husets tillhörigheter; att min son frantog samma kommissarie telefonluren efter det han begynt telefonera, men att Castrén ej alls frantog kommissarien telefonen; att Castrén förständigade sagde personer att aflägsna sig, emedan husransakan vore olaglig; att Castrén efter att hafva inträdt icke kallade visitatorerna till „pack“, något som ej kunnat undgå mig emedan Castrén talade med hög röst. Helsingfors, den 5 april 1902.

Constance Groundstroem“.

hvarjemte enkefru Groundstroem sade sig med bestämdhet kunna intyga att Castrén hvarken fråntagit Androsoff, hvilken hon nu jemväl igenkände, telefonluren eller vid sitt inträde i tamburen kallat polismännen till pack.

Angifvaren Androsoff anmärkte att ej heller enkefru Groundstroem varit i tamburen eller i rummet invid, då kränkningen af polismännen försiggått och telefonluren fråntagits Androsoff, men vidblef enkefru Groundstroem likväl sin intygan i allo.

4:o *Agronomen Elfving* intygade att han, såväl vid jurisutriusqve kandidaten Castréns inträde i tamburen som under hela den tid denne kvardröjt derstädes, uppehållit sig i tamburen och, som vittnet med uppmärksamhet iakttagit alt hvad der försiggått, tog vittnet på sin ed att Castrén, hvars första yttranden till polismännen varit „hvad försiggår här“, „med hvems tillåtelse hafva herrarne kommit hit“ och „hvad är det för ett sätt“, hvarken använt ordet „pack“ eller fält något annat kränkande yttrande eller fråntagit Androsoff, hvilken Castrén väl förbjudit att telefonera, telefonluren, utan hade telefonluren fråntagits Androsoff af vicehäradshöfdingen Groundstroem. Dock hade vittnet icke fäst sig vid om fru Lindholm och enkefru Groundstroem vid Castréns inträde i tamburen stått i sjelfva tamburen eller strax invid i den innanför tamburen belägna salen, hvartill dörren stått öppen. Vittnet hade sedan äfven varit på gårdsplanen och sett att Castrén hela tiden stått bredvid släden. Enär vittnet likväl stått något bakom de öfriga kring släden församlade personerna, hade vittnet icke kunnat förmarka om Castrén fattat i tyglarna, men som Castrén stått så långt från hästen att han icke kunnat nå tyglarna, ansåg vittnet att han omöjligt kunnat göra det. Vidkommande rådmannen Lindbergs förhållande vid tillfället kunde vittnet, af orsak att vittnet icke särskildt fäst sig vid honom emedan han likasom också de öfriga med honom till gården anlända personerna varit för vittnet obekant, icke intyga annat än att vittnet icke hört vare sig Lindberg eller någon af de andra herremännen, förutom Castrén, som ensam fört ordet på gården och dervid påyrkat att lådans innehåll först skulle undersökas innan den finge föras bort, förbjuda hyrkusken att köra.

Rättegångsbiträdet Lundgren anmärkte att vicehäradshöfdingen Groundstroem väl en gång tagit telefonluren af Androsoff, då denne bedt att få telefonera, men att Castrén derförinnan, medan Androsoff telefonerat fråntagit Androsoff telefonluren.

Vittnet Elfving vidblef sin utsago samt tillade att Castrén väl en gång förbjöd Androsoff att begagna telefonen, men att han icke handgripligt fråntog denne telefonluren.

5:o *Matilda Wallenius* intygade att vittnet visserligen icke sett då jurisutriusqve kandidaten Castrén inträdt i tamburen, men emedan vittnet såväl der vid som under „nästan“ hela den tid Castrén uppehållit sig i tamburen, befunnit sig i närgränsande rum, hade vittnet hört alt hvad der talats och sålunda äfven

att Castrén vid sin ankomst yttrat, såsom vittnet ville erinra sig att hans ord dervid fallit, „hvad är på färde“ och „hvad är det för sätt“, men att han hvarken då eller senare användt ordet pack. Vittnet hade äfven sedan hela tiden varit på gårdsplanen och sett att Castrén stått bredvid släden och att han icke tagit i tyglarna. Förutom Castrén hade vittnet icke hört någon annan af de närvarande personerna yttra sig eller förbjuda hyrkusken att köra.

Rättegångsbiträdet Lundgren anmärkte att, enär vittnet Wallenius icke sett då Castrén inkommit i tamburen, hon icke kunde taga på sin ed alt hvad der sagts, men vidblef vittnet Wallenius likväl sin utsago i allo.

6:o *Doktorn von Kraemer* intygade att vittnet, som kommit till gården N:o 19 vid Albertsgatan tillsammans med rådmannen Lindberg, hört jurisutriusque kandidaten Castrén säga åt den på gården nämnda hyrkusken att lådan med beslagsgodset icke finge bortföras innan det först utredts hvarifrån lådan tagits och huru den åtkommits samt innan förteckning öfver de i beslag tagna tryckalstren å stället uppgjorts, men att, såvidt vittnet kunde påminna sig, vittnet icke sett Castrén taga i tyglarna. Hvad rådmannen Lindberg vidkom hade han endast frågat af konstapeln Nyholm hvem han var och i hvilken egenskap han uppträdde der. För öfrigt hade Lindberg icke yttrat något och, som vittnet hela tiden stått nära intill Lindberg, tog vittnet på sin ed att Lindberg, utöfver hvad han talat med Nyholm, icke sagt någonting.

7:o *Lektor Poirot* intygade att vittnet vid ifrågavarande tillfälle äfven varit tillstädes å gårdsplanen till gården N:o 19 Albertsgatan, dit vittnet infunnit sig tillsammans med rådmannen Lindberg, doktor Törngren samt magistrarne Hangelstam och Lundström, och som vittnet med uppmärksamhet följt med tillgången vid händelsen i fråga och härvid stått på endast två eller tre meters afstånd från den å gården befintliga hyrkussläden bakom de kring densamma församlade personerna och vid sidan af rådmannen Lindberg, hade vittnet icke allenast sett hvad der försiggått utan också hört alt hvad som sagts samt sålunda iakttagit att förutom polismännen och Vainio ingen annan person fört ordet än jurisutriusque kandidaten Castrén, som dervid hela tiden talat med hög röst. Denne hade nämligen, då befallning meddelats, såsom vittnet förmodade af t. f. pressöfverombudsmannen Vainio, om afförande af lådan med beslagsgodset till polisnärheten, der dess innehåll äfven skulle förtecknas, påyrkat att förteckningen omedelbart skulle verkställas på platsen innan lådan finge föras från gården, och hade Castrén tillika sagt sig uppträda såsom vicehäradschefen Groundstroems biträde. Rådmannen Lindberg hade endast frågat en civilklädd person, som torde hafva varit konstapeln Nyholm och hvilken skriket och fört oväsen, medan alla de andra närvarande personerna förhållit sig lugna, hvem han var och med hvilken rätt han uppträdde der. Dessutom hade en person, då den ena af de tillstädesvarande poliskommissarierna skulle fara bort med hyrkusken och Castrén förbjudit denne att köra, sträckt ut sin hand mot hästen och sagt „vänta nu“, men emedan emel-

lan personen i fråga och vittnet befunnit sig en tredje person, hade vittnet icke kunnat se hvem förenämnda person var. Någoting annat än frågorna till Nyholm, hade rådmannen Lindberg icke yttrat och hade han, som sålunda inte heller förbjudit bortförandet af lådan, ej heller stält sig i vägen för hästen, då hyrkusken skulle köra ut från gården; och kunde vittnet så mycket mera taga på sin ed att så varit förhållandet som vittnet hela tiden stått bredvid Lindberg och noga iakttagit denne. Enär vittnet såsom nämndt stått bakom de andra personerna, hade vittnet icke sett om Castrén tagit i tyglarna, men emedan vittnet stått så nära intill släden att vittnet sett alt hvad de omkring densamma stående personerna gjort och det föröfrigt varit en omöjlighet för Castrén att från den plats, der han befunnit sig, göra det, var vittnet öfvertygad om att Castrén icke heller gjort det.

Sedan poliskommissarien Pekonen härå inkallats, anhöll rådmannen Lindberg att Pekonen skulle höras angående tillgången vid polisförhöret. Denne hade nämligen ledt förhöret och, då Lindberg bedt att få veta hvarför han tillkallats, hade honom meddelats att han af Androsoff angifvits för att hafva hindrat Androsoff i tjensteutöfning. Då Lindberg med anledning häraf åtsport Androsoff om han verkligen kunnat angifva Lindberg för nämnda brott och hvad Lindberg skulle hafva sagt, hade Androsoff uppgifvit att Lindberg yttrat „härifrån får icke föras något bort“. På Lindbergs härå till Androsoff framställda fråga om han verkligen kunde påstå att Lindberg yttrat detta, hade Androsoff svarat undvikande: „ja, alla sade det“, hvilket svar han sedan upprepat flere gånger tills han slutligen blef tvungen att formulera sin angivelse så att den äfven gälde Lindberg. Enahanda hade förhållandet varit med de i målet vid tillfället afhörda vittnena, hvilka äfven försökt svara undvikande „ja, alla sade det“ utan att direkt kunna påstå att också Lindberg yttrat så. Slutligen hade dock Androsoff blifvit så öfvermodig att han sagt åt Lindberg: „nog har ni gjort det“.

8:o *Kommissarien Pekonen* intygade att vid polisförhöret tillgått såsom rådmannen Lindberg uppgifvit samt att Androsoff uttryckligen förklarar att äfven Lindberg sagt att intet finge föras bort, hvilket påstående han jemväl vidhöll, oakadt Lindberg bestred riktigheten af detsamma. Och då de vittnen, hvilka vid tillfället afhörts angående Lindbergs förmenta försök att hindra Androsoff i dennes tjensteutöfning, uppgifvit att alla skrikit och förbjudit bortförandet af lådan med beslagsgodset, utan att vittnena dock uttryckligen nämnt Lindberg, hade vittnet fått den uppfattningen att äfven Lindberg gjort det. Wainio hade likväl, enligt hvad vittnet ville påminna sig, sagt sig icke med säkerhet kunna ihågkomma, om äfven Lindberg yttrat att ingenting finge föras bort, men hade han dock förmått sig vilja tro att så varit förhållandet.

9:o *Vicehäradshöfdingen Sakari Castrén* intygade att vittnet vid ifrågavarande tillfälle varit närvarande på gården samt kommit dit före rådmannen Lindberg och dröjt derstädes ända till dess polismännen åkt bort med hyrkusken. Enär

vittnet hela tiden stått aldeles invid hästen, hade vittnet varit i tillfälle att följa med alt hvad der försiggått samt sålunda iakttagit att rådmannen Lindberg endast tilltalat poliskonstapeln Nyholm och frågat denne, som varit civilklädd och fört „förfärligt väsen“ samt ständigt blandat sig i saken, oakadt kommissarien Androsoff fört ordet, hvem han var, hvarjemte Lindberg, då Nyholm på ett anstötligt sätt häftigt framvisat sin polisbricka, sagt att „fastän ni är polis, måste ni tiga så länge er förman talar“. Någoting annat hade rådmannen Lindberg icke sagt och hade han, som stått ett stycke ifrån hästen, ej heller ställt sig i vägen för den eller på annat sätt försökt förhindra hästen att komma fram, då hyrkusken skulle köra ut från gården; och som vittnet tyckt det vara oförsigtigt af rådmannen Lindberg att, ehuru han var ledamot i stadens magistrat, närvara vid tillfället och vittnet äfven tänkt att saken skulle få sitt efterspel vid domstol, hade vittnet särskildt följt med Lindbergs förhållande vid tillfället i fråga, hvarför vittnet äfven tog på sin ed att Lindberg hvarken yttrat något annat än hvad han, enligt hvad vittnet redan nämnt, talat med Nyholm och sålunda ej heller deltagit i yrkandena om att ingenting finge bortföras eller ställt sig i vägen för hästen och hindrat hyrkusken att köra. Beträffande åter jurisutriusqve kandidaten Jonas Castrén var vittnet på grund af nära släktskap jäfvig att uttala sig.

Vittnena vidgingo sina intyganden vid upprepandet ur protokollet samt utstego i den ordning de afhöordes, Alexander Nyholm och lektorn Poirot med anhållan om ersättning för uppvaktandet, den förre vid detta sammanträde samt lektorn Poirot vid såväl detta som föregående sammanträde i målet.

— — — — —
 — — — vederbörande tillsades träda af, medan Rådstufvurätten öfverlade till följande

Utslag:

I anseende till sakens utredda skick och då kommissarien Androsoff icke ens kunnat närmare uppgifva hvaröfver de af honom åberopade, i målet allaredan afhörda vittnena ytterligare skulle i saken höras, kan vidare uppskof i målet icke beviljas, utan har Rådstufvurätten tagit målet i slutligt öfvervägande; och som åklagaren Mesterton frångått sin talan mot jurisutriusqve kandidaten Castrén, påkallas i detta afseende icke något utlåtande. Men emedan kommissarien Androsoff, dock icke emot bättre vetande, emot jurisutriusqve kandidaten Castrén och rådmannen Lindberg föranledt åtal för brott, men icke kunnat styrka riktigheten af sin angifvelse, pröfvar Rådstufvurätten, i stöd af 4 § 26 kap. Strafflagen, rättvist att, med förkastande af Androsoffs mot Castrén framställda ansvarsyrkanden, såsom obefogade, döma kommissarien Georg Androsoff att hållas för ostyrkt angifvelse mot Castrén en månad i fängelse och för enahanda, mot rådmannen Lindberg under försvårande omständigheter begångna brott tre månader

i fängelse eller att efter sammanläggning af förenämnda straff på grund af 5 § 7 kap. sagda lag i ena bot hållas tre månader och femton dagar i fängelse. För öfrigt och jemte det Rådstufvurätten anser skäl icke förefinnas att ådöma Androsoff särskildt straff för smädelse mot Lindberg samt åklagaren Mesterton lemnas öppen rätt att genom skild rättegång mot vittnena Kaitokangas och Nyholm utföra den talan, hvartill han kan finna skäl förekomma, skyldigkännes Androsoff att för kostnaderna i målet ersätta jurisutriusqve kandidaten Castrén med tvåhundra mark och rådmannen Lindberg med etthundra mark, hvarutom Androsoff ålägges att i vittnesarvoden utbetala åt Gustaf Adolf Käll fyra mark, åt t. f. pressöfverombudsmannen Wainio, efter skälig nedprutning af hvad af honom i sådant afseende begärts, tolf mark, samt åt kommissarien Kaitokangas och pressombudsmannen af Björkstén hvardera tio mark. I nästnämndt afseende ålägges jemväl Castrén och Lindberg att gemensamt eller den af dem som tillgång eger ersätta lektorn Poirot med tolf mark, hvarjemte Lindberg i enahanda syfte bör godtgöra Alexander Nyholm med tre mark, hvilka samtliga vittnesarvoden, ifall godvillig betalning vid anfordran uteblir, ökas med kostnaden för medlens uttagande genom utmätning, som utan öfverexekutors bemyndigande må på grund af transsumt ur detta protokoll och utslag af vederbörande utmätningssman verkställas. Som å inkallandet afsades — — — — —

Transsumt ur protokollet fördt vid Rådstufvurättens i Helsingfors stad tredje afdelning för behandling af brottmål, den 24 april 1902.

§ 27.

Stadsfiskalen Adolf Mesterton har till denna Rådstufvurättsafdelning aflåtit en sålydande skrifvelse:

„Till Rådstufvurättens i Helsingfors stad 3:dje afdelning.

Sedan Jurisutriusqve kandidaten Jonas Castrén och Justitierådmannen Axel Waldemar Lindberg, hvilka på angifvelse af poliskommissarien Georg Androsoff varit stälda under tilltal för föroläpning, våld och hindrande af polis, stadd i tjensteutöfning, vid målets slutliga behandling inför Rådstufvurätten den 10 i denne månad yrkat ansvar, å extra poliskommissarien Juho Kaitokangas och poliskonstapeln Alexander Nyholm, hvilka afhörts såsom vittnen i saken, för falskt vittnesmål och äfven uppfordrat mig att i egenskap af allmän åklagare å tjenstens vägnar utföra

åtal mot Kaitokangas och Nyholm, så och då den bevisning, som jurisutriusqve kandidaten Castrén och Rådmannen Lindberg förebragt, klart och tydligt styrker befogenheten af det mot Kaitokangas och Nyholm framställda ansvarsyrkandet, får jag till Rådstufvurättens behandling anmäla detta mål, jemte det jag förbehåller mig att efter slutförd undersökning få göra de närmare påståenden, hvartill skäl kan förekomma.

Adolf Mesterton.“

— — — derå protokollen i förenämnda vid sammanträdena den 13 sistvikne mars och den 10 innevarande april förewordna och vid nästnämnda sammanträde afgjorda mål till nödiga delar föredrogos och här afskrefvos sålydande:

Uppfordrad af rättens ordförande att närmare angifva i hvilka afseenden han ansåg att Kaitokangas och Nyholm vittnat falskt, förmälte stadsfiskalen Mesterton att han ansåg att Kaitokangas och Nyholm i strid mot verkliga förhållandet afgifvit osann utsaga derutinnan att de intygat, Kaitokangas att jurisutriusqve kandidaten Castrén fråntagit Androsoff telefonluren, använt ordet „pack“ och fattat i tyglarna, samt Nyholm, att Castrén fråntagit Androsoff telefonluren och använt förenämnda förolämpande uttryck äfvensom att rådmannen Lindberg fält yttrandet „det kan inte föras bort, det måste stanna här“.

Kommissarien Kaitokangas, som sade sig jemte Nyholm härtill för falsk angifvelse hafva låtit instämma jurisutriusqve kandidaten Castrén, rådmannen Lindberg och stadsfiskalen Mesterton, erkände, i saken hörd, att hans ifrågavarande vittnesmål blifvit riktigt till protokollet affattadt, samt vidblef i allo riktigheten af sin förberörda intygan, — — — — —

Alexander Nyholm vidblef i allo riktigheten af sina nu ifrågavarande intyganden, hvilka han jemväl medgaf vara riktigt till protokollen affattade, samt förenade sig om Kaitokangas' uti ofvanintagna, af denne inlemnade skrift afgitna förklaring jemte deri framställda ansvarsyrkanden.

Sedan — — — — — åberopade stadsfiskalen Mesterton att i målet vittna fru Anna Lindholm, enkefru Constance Groundstroem, agronomen Östen Elfving, tjenarinnan Matilda Wallenius, filosofie doktorn Alexis von Kraemer, lektorn Jean Poirot och poliskonstapeln Elis Fridolf Grönlund, uti hvilket afseende Kaitokangas namngaf pressombudsmannen August af Björkstén och t. f. pressöfverombudsmannen filosofie doktorn Edvard August Wainio.

— — sedan — — — — — tillätos fru Lindholm, enkefru Groundstroem, agronomen Elfving, Matilda Wallenius, doktorn von Kraemer, lektorn Poirot och Elis Fridolf

Grönlund, såsom välfräjdade och ojäfvige, aflägga vittneseden, å den de, anmanade till sann utsago, hördes afskildt från hvarandra, hvarvid, sedan deras ofvan i protokollet intagna vittnesmål för en hvar af dem upplästs,

1:o) *fru Lindholm* vidblef sin vid sammanträdet den 10 innevarande april afgifna intygan i allo.

Alexander Nyholm anmärkte att fru Lindholm vid omvittnade tillfälle kommit tillstädes först efter det jurisutriusqve kandidaten Castrén inträdt i tamburen och ropat „hvad är det för pack“, med anledning hvaraf fru Lindholm, i likhet med hvad hon redan vid sammanträdet den 10 innevarande april framhållit, upplyste att hon stått i dörröppningen till salen, då Castrén öppnat dörren till tamburen och trädt dit in.

2:o) *Enkefru Groundstroem* vidblef jemväl sin ofvan i protokollet intagna, vid sammanträdet den 10 innevarande april afgifna intygan och, jemte det hon sade sig taga på sin ed sanningsenligheten af sin utsago, upplyste enkefru Groundstroem tillika att hon jemte fru Lindholm stått i dörröppningen till salen då jurisutriusqve kandidaten Castrén inträdt i tamburen.

Alexander Nyholm bestred riktigheten af enkefru Groundstroems intygan derom att hon varit tillstädes vid jurisutriusqve kandidaten Castréns inträde i tamburen samt anmärkte för öfrigt att, enär enkefru Groundstroem vore „döf“, hon icke kunnat höra hvad vid ifrågavarande tillfälle sagts.

Enkefru Groundstroem vidblef emellertid sin utsago i allo, hvarjemte rådmannen Lindberg anmärkte att, enär jurisutriusqve kandidaten Castrén, enligt hvad jemväl intygats, talat med hög röst, enkefru Groundstroem, oaktadt hon var något lomhörd, nog hört hvad Castrén vid tillfället i fråga sagt.

3:o) *Agronomen Elfving* återhemtade sin vid sammanträdet den 10 innevarande april afgifna intygan i allo.

Alexander Nyholm anmärkte jemväl beträffande agronomen Elfving att denne vid ifrågakomna tillfälle icke varit inne i tamburen, men vidblef vittnet Elfving likväl sin intygan derom.

4:o) *Matilda Wallenius* vidgick sin vid sammanträdet den 10 innevarande april afgifna intygan samt upplyste att hon, som uppehållit sig i den till tamburen gränsande matsalen, vid tillfället i fråga icke varit synlig, men enär dörren emellan förenämnda tvänne rum stått öppen, hade hon hört hvad i tamburen yttrats.

Alexander Nyholm anmärkte att ej heller Matilda Wallenius vid ifrågavarande tillfälle varit tillstädes, hvarjemte Kaitokangas förmälte att alla dörrar utom den, som ledde till salen, varit stängda.

Matilda Wallenius vidblef likväl sin utsago samt tillade att alla dörrar i Groundstroemska lokalen vid ifrågakomna tillfälle stått öppna, med undantag endast af dörren till sängkammaren, som varit stängd.

5:o) *Doktorn von Kraemer* vidblef sitt vid oftanämnda sammanträde afgifna, ofvan i protokollet intagna vittnesmål samt hade därutöfver intet att tillägga.

6:o) *Lektorn Poirot* vidblef sin vid sammanträdet den 10 innevarande april afgifna intygan, sådan den till protokollet affattats med den rättelse likväl att han icke sagt att Nyholm skrikit och fört oväsen; upplysande vittnet derjemte att han icke observerat Nyholm förrän denne tilltalats af rådmannen Lindberg.

Alexander Nyholm anmärkte att lektorn Poirot sjelf skrikit och deltagit i försöken att förhindra bortförandet af beslagsgodset.

Antecknades att lektorn Poirot vid sammanträdet den 10 innevarande april på jurisutriusqve kandidaten Castréns fråga huruvida icke vid af Poirot omvittnade tillfälle endast polismännen och särskildt Nyholm fört oväsen, genmält: „jag hörde egentligen intet annat buller“.

7:o) *Elis Fridolf Grönlund* vidblef sin vid sammanträdet den 13 sistlidne mars afgifna intygan, hvilken han medgaf vara riktigt till protokollet affattad, samt tillade att jurisutriusqve kandidaten Castrén vid omvittnade tillfälle stått på högra sidan om släden och att vittnet, efter att, vid det magister Hagelstam fattat i tyglarna, hafva gått fram till hästen och tillsagt Hagelstam att icke röra vid tyglarna, stält sig vid släden nära Castrén. Tillsjord af åklagaren Mesterton huruvida vittnet vid tillfället i fråga fäst sig vid rådmannen Lindberg, sade sig vittnet hafva sett att rådmannen Lindberg stått ett stycke ifrån släden, men icke hört Lindberg deltaga i förbudandet af beslagsgodsets bortförande utan endast tilltala Nyholm, hvilket likväl skett först efter det hyrkusken åkt bort från gården.

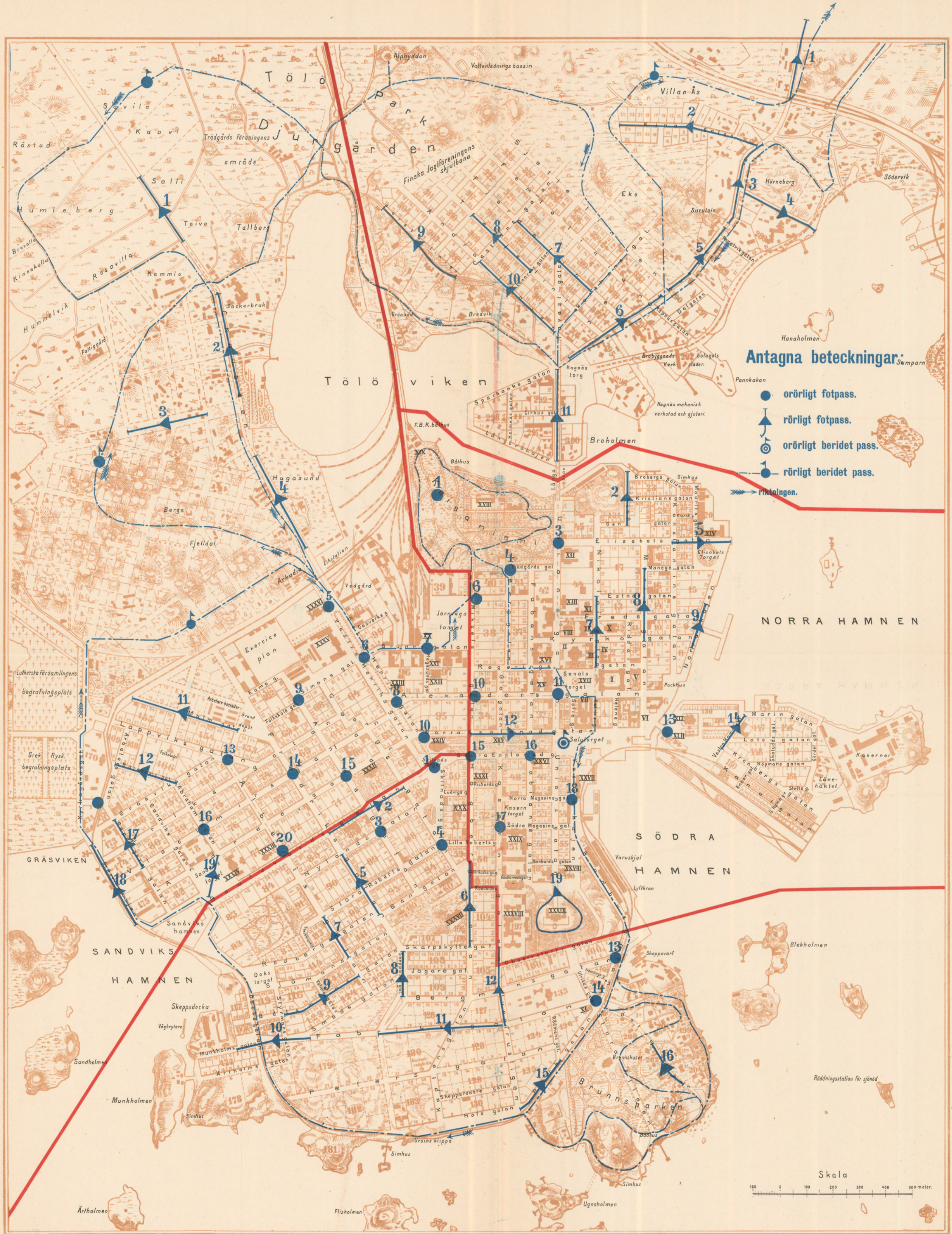
Vittnena erkände vid upprepadet ur protokollet af deras berättelser att desamma blifvit riktigt till protokollet antecknade samt utstego i den ordning de afhördes.

— — — — —
— — — Rådstufvurätten öfverlade och omröstade till följande

Utslag:

Enär doktor Vainio är jäfvig att såsom vittne i saken höras samt komissarien Kaitokangas och Alexander Nyholm icke kunnat uppgifva i hvilket afseende pressombudsmannen af Björksténs vittnesmål vore ofullständigt eller hvaröfver denne ytterligare skulle i saken höras, kan i anseende till sakens utredda skick uppskof i målet icke beviljas, utan har Rådstufvurätten tagit målet i slutligt öfvervägande samt finner dervid det vara lagligen styrkt att kommissarien Kaitokangas och Alexander Nyholm, hvilka afhörts såsom vittnen uti ofvan i protokollet omförmälda mål, å ed afgifvit osann utsaga derutinnan att de intygat, Kaitokangas att jurisutriusqve kandidaten Castrén vid beslagstillfället hos vicehäradshöfdingen Groundstroem fräntagit poliskommissarien Androsoff telefonluren, använt ordet „pack“ och, då hyrkusken skulle fara bort med beslagsgodset, fattat i tyglarna, samt Nyholm att Castrén fräntagit Androsoff telefonluren och använt förenämnda

förolämpande uttryck äfvensom att rådmannen Lindberg förbjudit bortförandet af beslagsgodset, men anser Rådstufvurätten att berörda utsagor icke afgifvits emot bättre vetande, ehuru likväl under försvårande omständigheter; i anseende hvartill Rådstufvurätten i stöd af 2 § 17 kap. Strafflagen, pröfvar rättvist att, med förkastande af stadsfiskalen Mestertons yrkande om ansvar å Kaitokangas och Nyholm för emot bättre vetande begången mened samt desses afsättning från sina tjänster äfvensom af Kaitokangas och Nyholms yrkanden mot stadsfiskalen Mesterton, jurisutriusque kandidaten Castrén och rådmannen Lindberg, döma kommissarien Kaitokangas och Alexander Nyholm att för hvad dem sålunda tagits till last hvardera hållas två månader i fängelse. För öfrigt och jemte det jurisutriusque kandidaten Castréns, rådmannen Lindbergs och stadsfiskalen Mestertons yrkanden om ansvar å Kaitokangas och Nyholm för falsk angifvelse underkännas, skyldigkännas Kaitokangas och Nyholm att gemensamt eller den af dem, som tillgång eger, ersätta jurisutriusque kandidaten Castrén och rådmannen Lindberg hvardera för uppvaktandet härvid med tjugufem mark. Som å inkallandet afsades — — — — —

Antagna beteckningar:

- orörligt fotpass.
- ▲ rörligt fotpass.
- ⊙ orörligt beridet pass.
- ⊙ rörligt beridet pass.
- riktningen.

Skala
100 0 100 200 300 400 500 meter.

*Utlåtande rörande tomtplats för stadens tillernade nya
gas- och elektricitetsverk.*

STYRELSEN ÖFVER
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

*Helsingfors,
den 6 juni 1902.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan anmärkningar framstälts emot den af Styrelsen föreslagna platsen för stadens elektricitetsverk, hvarvid särskildt framhållits att sagda verk lämpligare borde förläggas till Sandudd, hafva Herrar Stadsfullmäktige uti skrifvelse af den 27 sistlidne maj anmodat Styrelsen att, så snart ske kunde, till Fullmäktige inkomma med yttrande i saken; och får Styrelsen i ämnet vördsamt anföra följande:

Utom några till fabriksbyggnader reserverade tomter på Sörnäs udde och kvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan finnes, enligt uppgift från Byggnadskontoret, icke någon annan, staden tillhörande lämplig plats, å hvilken ett gas- och elektricitetsverk skulle kunna placeras, än den del af området Sandudd, som för närvarande icke är disponerad för andra ändamål.

Ehuru i Herrar Fullmäktiges skrifvelse särskildt Sandudd omnämnts såsom föreslagen plats för elektricitetsverket, har Styrelsen dock ansett sig böra ytterligare taga i öfvervägande frågan om användandet af tomterna å Sörnäs för ifrågasvarande ändamål.

I skrifvelse till Drätselkammaren af den 14 December 1900 — se Stadsfullmäktiges tryckta handlingar n:o 3 för år 1901 — har Styrelsen framhållit de skäl, som förmått Styrelsen att i fråga om val af lämplig plats för anläggande af ett nytt gas- och elektricitetsverk gifva företräde åt kvarteret N:o 178 framom någon af fabrikstomterna å Sörnäs udde, hvilken senare plats föreslagits af Byggnadskontoret.

Af det område å Sörnäs, hvarom i nämnda skrifvelse till Drätselkammaren varit fråga, har, enligt hvad å Byggnadskontoret meddelats, kvarteret N:o 281 utarrenderats efter det Stadsfullmäktige den 12 Februari 1901 reserverat kvarteret N:o 178 för gasverket. Däremot äro de öfriga kvarteren jemte N:ris 274 och 275, eller ock upplagstomterna N:ris 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11 och 12, hvilka senare ligga endast c:a 400 m från brygga med djupt vatten, ännu icke disponerade. Samtliga

qvarter och tomter äro belägna vid jernvägsspår eller åtminstone afsedda att förse med dylikt spår. Grundförhållandena i omordade qvarter äro tidigare i förberörda tryckta handlingar angifna. Upplagstomterna hafva, åtminstone delvis, bättre byggnadsgrund. Likväl borde de sistnämnda, enligt Styrelsens förmenande, om ock för tillfället odisponerade, icke användas för detta ändamål, utan fortsättningsvis bibehållas såsom upplagsplatser för framtida behof. Och mot de uppräknade qvarterens upplåtande för ändamålet måste Styrelsen vidhålla de anmärkningar, som tidigare af Styrelsen mot desamma framstälts.

Hvad särskildt den ökade anläggningskostnaden för elektricitetsverket beträffar — om icke något afseende fästes vid eventuellt ökade kostnader för grundläggningen — får Styrelsen framhålla att högspänningskablar från en hufvudstation å Sörnäs till understationen å Arkadia blefve c:a 5,400 m lång, mot c:a 2,200 m från qvarteret N:o 178, i följd hvaraf sagda kostnad steg till c:a Fmk 113,000 mot beräknade 61,000 mark, om hufvudstationen förlades på qvarteret N:o 178, och skulle således medföra en ökad utgift af c:a 52,000 mark.

Vid konferens med Stadsingenjören och Hamnkaptenen har Styrelsen erfarit, att å Sandudds norra och vestra sida — der vattendjupet är c:a 9 fot och stränderna grunda — någon brygganläggning icke kan erhållas utan kostnader, uppgående till flere hundratusen mark.

På Sandudds södra sida är däremot djupet c:a 18 fot, hvarför utsigterna för att der för rimliga kostnader kunna uppföra en lossningsbrygga äro större. Men emedan den djupaste delen af denna strand disponeras af kalkugnensbryggor, måste en ny brygga anläggas, för hvilken kostnaderna jemte muddring icke torde understiga 75,000 mark. För öfrigt förtjenar äfven det förhållande att beaktas, att isbildningen vid sagda strand försiggår betydligt tidigare än i Sandvikshamnen, hvarför seglationen på Sandudd jemförelsevis tidigt måste afstanna.

Den odisponerade delen af Sandudds södra sida är så oländig och bergig att densamma endast med dryga kostnader kan användas. Deremot är terrängen på norra sidan sådan att lämplig plats för gas- och elektricitetsverken der jemförelsevis lätt kunde beredas.

Forsling af kolen från en brygga på södra sidan kunde, då anläggningen af en spårväg i följd af terrängförhållandena i hög grad försvåras, ske antingen med häst eller ock med en c:a 300 m. lång linbana.

Afståndet från en hufvudstation, förlagd å Sandudd, till en understation å Arkadia blefve också detsamma, som från qvarteret N:o 178, hvadan någon ökning i kostnaden för högspänningskablar ej behöfde observeras.

Deremot komme gasverkets placering å Sandudd att förorsaka högre kostnader för gashufvudledningarna, än om gasverket förlades å qvarteret N:o 178.

I samband härmed anser sig Styrelsen böra påpeka en annan kostnadsökning, som komme att inträda genom gasverkets placering antingen å Sörnäs eller å Sandudd. Såsom Styrelsen angifvit i motiven för sitt förslag till innevarande års bud-

get har Styrelsen tänkt sig, att byggandet af ett nytt, dyrbart kolgasverk, då det nuvarande gasverket blir för litet, skulle kunna uppskjutas i åtskilliga år derigenom att å den blifvande platsen för ett nytt gasverk skulle byggas ett jmförelsevis billigt vattengasverk jemte tillhörande gasklocka, hvilken under alla förhållanden snart behöfves.

Genom att förlägga vattengasverket och gasklockan å kvarteret N:o 178, erhöles den stora fördelen, att den från gasverket till staden utgående vattengasen kunde, medelst klena och derfor billiga ledningar, ingå i de många, nuvarande ledningar, som ligga i närgränsande gator. Utom den ringa kostnad för nya ledningar ett sådant placering af gasverket skulle medföra, ernåddes på samma gång den fördelen, att gashufvudet, som nu, i följd af de allt för klena ledningarna i stadsdelarna söder om Esplanaden, är mycket variabelt och otillfredsställande, genom en sådan anordning skulle förbättras.

Gasverkets förläggande å Sörnäs eller Sandudd skulle åter förorsaka, att, om ett vattengasverk å någondera af dessa platser bygdes, de gashufvudledningar, hvilka behöfdes för det blifvande kolgasverket, omedelbart och tidigare än annars vore behöfligt borde läggas till stadens centrala delar.

Skulle dock nödvändigheten att tidigare nedlägga ledningarna till staden från ett å Sandudd byggt vattengasverk icke anses utgöra tillräckligt vägande skäl att afstå från tanken på gasverkets förläggande derstädes, har Styrelsen beräknat kostnaden för fullständiga gashufvudledningar från gasverket, placeradt å Sandudd.

Nedanstående beräkning är gjord med samma utgångspunkter, som den i förut omnämnda skrifvelse af den 14 december 1900 upptagna beräkningen för ledningarna från ett gasverk, förlagdt å kvarteret N:o 178.

Gemensam ledning från Sandudd till hörnet af Lappviksgatan och Malmbrinken — 600 m/m rör	Fmk 190,000: —
Från denna punkt till nuvarande ledningarna i Östra Henriksgatan — 400 m/m rör	„ 45,000: —
Från samma punkt till Senatstorget — 500 m/m rör	„ 204,000: —
Från Senatstorget till Hagnäs torg — 300 m/m rör	„ 60,800: —
Från Hagnäs torg 800 m. utåt Östra Chaussén — 200 m/m rör	„ 22,600: —
Från Hagnäs torg 750 m. i vägen utmed Tölöviken — 150 m/m rör	„ 17,700: —
Från nuvarande hufvudledningar i Östra Henriksgatan, 1,400 m. utåt Vestra Chaussén — 300 och 200 m/m rör	„ 48,000: —
Summa	Fmk 588,100: —

Enär motsvarande gashufvudledningar från ett gasverk, förlagdt å kvarteret N:o 178, äro beräknade till Fmk 372,300: —

skulle gasverkets förläggande å Sandudd förorsaka en ökad kostnad för gashufvudledningarna af, approximativt beräknadt, Fmk 215,800: —

Det är sålunda en ganska afsevärd ökning i kostnaden för dessa ledningar, om gasverket förlägges å Sandudd i stället för å kvarteret N:o 178.

Det är dock att märka att kvarteret N:o 178, derest detsamma föryttrades till bostadstomter, skulle inbringa något högre belopp än det föreslagna området å Sandudd.

En annan olägenhet med gasverkets förläggande å den förra platsen vore, att svårigheter skulle yppa sig för att dit få ett stickspår från hamnbanan. Enligt de uppgifter Styrelsen erhållit, skulle nämligen anläggandet af ett sådant stickspår ofördelaktigt inverka på den öfver den nya Tölö-stadsdelen uppgjorda plan, hvarå, i förbigående sagdt, Sandudds-området torde föreslagits att bebyggas med villor.

Särskildt för en eventuel transport per jernväg af koks från nuvarande gasverket till de blifvande vattengas- och elektricitetsverken skulle ett jernvägsspår vara af nytta och såsom en gifven olägenhet måste det anses att, genom frånvaron af ett sådant spår, all koks, som försändes till annan ort per jernväg, skulle behöfva transporteras med häst till stationen, hvarjemte, om det sedermera skulle visa sig vara lämpligt att i staden anordna koks försäljning, äfven transporten dit måste ske med häst.

Orsaken till att ett gas- och elektricitetsverks förläggande å kvarteret N:o 178 af en och annan kunde anses olämpligt, tror sig Styrelsen finna deri att lukt och rök från verken befaras komma att genera grannskapet. Härvid är dock att märka att i en jämförelsevis snar framtid den nya stadsdelen i Tölö kommer att i förhållande till Sandudd innehafva samma läge som den egentliga staden nu intager gentemot kvarteret N:o 178.

Någon egentlig fördel skulle således ej ernås genom att utbyta kvarteret N:o 178 mot Sandudd, då deremot ett sådant utbyte skulle förorsaka afsevärdt ökade kostnader för gashufvudledningarna samt utom förut påpekade olägenheter äfven den, att förvaltningen derigenom blefve dyrare och mera obeqväm.

Rörande den befarade gaslukt, som möjligen kunde spridas från ett å kvarteret N:o 178 förlagdt gasverk, får Styrelsen hänvisa till de uttalanden i frågan, hvilka ingå i Drätselkammarens, uti ofvanäberopade tryckta handlingar intagna skrifvelse af den 24 januari 1901.

Hvad särskildt röken från elektricitetsverket beträffar får Styrelsen erinra att vid användande af koks såsom bränsle någon nämnvärd rök icke alstras. Med tidsenliga ångpanneanläggningar samt med de höga skorstenar, som numera byggas — skorstenen för elektricitetsverket är projekterad 60 m. hög — blir äfven vid eldning med kol röken så obetydlig, att någon större olägenhet deraf icke är att befara.

Styrelsen tror sig genom förestående hafva utredt, att af de tre platser, hvilka äro disponibla för placandet af ett nytt gas- och elektricitetsverk, den af Stadsfullmäktige reserverade, nämligen kvarteret N:o 178, är den lämpligaste, hvarför Styrelsen anser sig böra förorda denna plats.

För den händelse Stadsfullmäktige emellertid skulle anse att någon af de andra platserna. borde för ändamålet komma till användning, har Styrelsen velat hafva framhållet att, enligt Styrelsens tanke, någon af tomterna å Sörnäs otvifvelaktigt vore att föredraga framför Sandudd, som af de påtänkta platserna säkert är den minst lämpliga. Ty utom det att fullständiga gashufvudledningar till staden från Sörnäs komme att snarare betjena en redan bebyggd trakt finnes derstädes lätt tillgång till både hamnspår och brygga med djupt vatten.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

*Förslag till aflagringsbassiner för Wandavattnets rening.***1. Aflagringsbassiner för vattenrening på kemisk väg.**

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR,

Helsingfors

den 24 Juli 1902.

N:o 1,932.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Sedan Stadsfullmäktige, på grund af Drätselkammarens framställning af den 17 April innevarande år i fråga om vattenledningsvattnets renande, den 13 sistlidne Maj beslutit anmoda Kammaren, att efter införskaffad närmare utredning från vattenledningskontoret angående detaljerna för den ifrågasatta metoden för vattenledningsvattnets renande medels kemikalier, ingå i pröfning af frågan om vattenledningsvattnets förbättrande i fysikaliskt afseende samt derefter till Stadsfullmäktige inkomma med det förslag i ämnet, hvartill Kammaren anser skäl föreligga, samt Kammaren vid sammanträdet den 29 Maj beslutit genom protokollsutdrag härom underrätta vattenledningskontoret med anmodan till kontoret att till Kammaren inkomma med förslag i det syfte ofvannämnda Stadsfullmäktiges beslut vidhandengifver, har kontoret härhos äran lemna den äskade utredningen angående detaljerna för den ifrågasatta vattenreningsmetoden, med stöd af såväl komitébetänkandet af den 1 Oktober 1901 angående verkställda kemiska vattenreningsförsök, som ock Helsovårdsnämndens utlåtande i ämnet af den 2 April 1902 äfvensom magistern A. Zilliacus reseberättelse af den 15 Maj 1900. Och åtföljes denna utredning af ritningar och kostnadsförslag till aflagringsbassiner, uppfordringsverk och laboratorium för den kemiska reningsmetodens praktiska tillämpning.

Såsom af komitébetänkandet framgår, hafva vid vattenreningsförsöken tvenne fällningsmedel, näml. jernklorid och jernoxidsulfat, kommit till användning, af hvilka det förra enligt pag. 14 icke medförde ett fullgodt resultat i afseende å vattnets fysikaliska beskaffenhet, i det bl. a. den Vandavattnet karaktäriserande gula färgen „nästan“ (d. v. s. icke) fullständigt kunde aflägsnas, hvaremot det med jernoxidsulfat renade vattnet enligt samma betänkande pag. 17 var färglöst och klart. Då vidare Helsovårdsnämndens utlåtande pag. 23 icke skänker företräde åt någotdera af renings-

medlen, hvilka båda, under en viss reservation, hvarom mera längre fram, anses ofarliga för helsan, men af komitébetänkandet pag. 20 framgår, att vattenrening med jernklorid kostar 3,4 penni per kub.m (i st. f. 1,5 penni, såsom tidigare inför Kam-maren uppgifvits enligt Stadsfullmäktiges tryckta handlingar 1899 N:o 37 pag. 60), under det att motsvarande kostnad för jernoxidsulfat beräknats utgöra endast 1,6 à 1,4 penni, så synes det vara sjelffallet, att jernklorid icke bör för nu ifrågavarande ändamål användas. Detta har kontoret äfven tidigare vid flerfaldiga tillfällen fram-hållit, med hänsyn i synnerhet dertill, att detta reningsmedel utomlands funnit ytterst obetydlig användning i praktiken, såsom kontoret veterligen endast tillfälligtvis be-gagnadt i en holländsk småstad, Vlaardingen, och försökt, men åter afskaffadt i en annan liten stad, Gouda, samt har kontoret funnit sin åsigt delad af en utländsk specialist med långvarig praktisk erfarenhet i kemisk vattenrening, direktören *Fer-dinand Kraus*. Den af mag. Zilliacus föreslagna modifikation af jernkloridmetoden, näml. en 5 ggr större tillsats af detta jernsalt, än i Vlaardingen brukas, synes knap-past vara egnad att tillvinna denna metod flera anhängare, och hoppas kontoret sålunda, att jernkloriden, hvilken de kemiska vattenreningsförsöken ursprungligen gälde, engång för alla må strykas ur programmet för vattenledningsvattnets framtida förbättring, samt skall altså i det följande endast fästa afseende vid det andra före-slagna utfällningsmedlet, jernoxidsulfat.

Enligt komitébetänkandet pag. 20 skulle anstalterna för den kemiska vatten-reningen bestå af följande delar:

2 centrifugalpumpar, enhvar levererande 500 kub.m i timmen (eller 140 sek. lit.) jemte turbiner.

Tryckledning från pumpverket till aflagringsbassinerna, jemte tillförselled-ningar från dessa till filterna.

3 öfverbyggda aflagringsbassiner, enhvar inrymmande 1000 kub.m vatten, motsvarande 2 timmars maximalbehof,

hvilka alla delar ingå i följande af ritningar åtföljda projekt och skola i tur och ordning behandlas.

A. Turbin- och pumphus.

För uppfordringsverket har kontoret icke funnit någon annan lämplig plats, än den å situationsplanen pl. 4 angifna, näml. invid södra gafveln af det äldre pump-huset, afskärande den nu till kvarnen ledande vattenrännan, som är bygd dels af tegel, dels af trä. Då den af tegel bygda, längs vestra sidan af det gamla pump-huset löpande rännan, är för liten för att kunna förse såväl de projekterade, som kvarnens turbiner med vatten, ombygges den till ett betonrör med 1,7 m inre dia-meter, fortsätter sedan såsom öppen betonränna genom det föreslagna pumphuset med sidoinlopp till de nya turbinerna, samt förenas slutligen åter med den gamla trärännan till kvarnen. Byggnadens konstruktion framgår tillfylles från pl. 4.

B. Turbin- och pumpanläggning.

Emedan enligt komitébetänkandet endast 500 kub.m vatten i timmen kunde uppfordras, om såsom önskligt vore, den ena af pumparna betraktas som reserv, men påfyllningen af en bassin i sådant fall skulle kräfva 2 timmar eller lika mycket som den beräknade aflagringstiden, under hvilken vattnet borde stå stilla, har kontoret tillagt en tredje pump jemte turbin, hvarigenom 1,000 kub.m kunna uppfordras under en timme och tillika nödig maskinreserv finnes. Turbinerna, enligt projekt af Briegleb Hansen & C:o i Gotha, äro af Francis system, enhvar utvecklande 31 HK och konsumerande 500 sek. lit. drifvatten vid 6 m fallhöjd, pumparna åter äro af turbinerna medels koniska kugghjul drifna centrifugalpumpar, enhvar levererande 140 sek. lit. Vattnet uppsuges ur tilloppsrännan till turbinerna. Från hvarje pump utmynnar ett grenrör till den gemensamma tryckledningen till aflagringsbassinerna, allt enl. pl. 4.

C. Ombyggnad af vattenrännan till kvarnen.

Denna innefattar, utom ofvannämnda betonrör af 1,7 m diameter, rifning af en del af den gamla rännan, anslutning till hufvudtilloppsrännan och afstängningsluckor såväl invid denna som ock söderom det nya pump- och turbinhuset, den sednare uteslutande afsedd för kvarnens behof, så att vattentilloppet till kvarnen må kunna stängas utan intrång på de nya turbinernas bedrifvande.

D. Tryckledning från pumpverket till aflagringsbassinerna.

Denna ledning, af 457 mm*inre diameter, upptager till en början de tre grenarna från pumparna, ledes derpå på konsoler längs det nya och äldre pumphusets vägg enligt situationsplanen pl. 4, passerar sedan öfver Vanda i en bro, och inmynnar slutligen med hvar sin gren i de tre aflagringsbassinerna, såsom synes af pl. 3, 5 och 6. Röret är, såvidt det icke ligger i jorden, isolerad. Rörbron är till alla delar identisk med den förut befintliga, som inrymmer sugröret från filtrerna, hvadan någon ritning härtill icke bifogats. Genom 6 slidventiler är sörgjdt för, att hvilken pump som helst kan uppfordra till hvilken aflagringsbassin som helst.

E. Vattenledning från pumphuset till laboratoriet.

För närvarande finnes icke någon frostfri vattenledning till filterområdet, men då för tillblandning af kemikalier etc. vatten erfordras äfven under vintern, har ett isolerad 102 mm rör föreslagits jemsides med tryckledningen.

F och G. 3 aflagringsbassiner å 1000 kub.m rymd- jemte rörledningar till regleringsbrunnen och filtrerna.

Till förenkling och förbilligande af takkonstruktionen äfvensom i följd af lokala förhållanden hafva aflagringsbassinerna erhållit den å pl. 1 angifna långsmala

formen af 66 m inre längd och 6 m bredd. De blifva till största delen insprängda i berg, men erhålla på sina ställen, der bergets höjd är otillräcklig, omfattningsmurar af gråsten, allt invändigt betoneradt och rappadt med cementbruk, i enlighet med pl. 2—6. Den lägsta vattenspegeln i aflagringsbassinerna utgör $+ 6,20$, med afseende derå, att vattnet måste hafva nödigt fall till filtrerna, der vattenspegelns höjd är $+ 5,50$. Högsta vattenspegeln i bassinerna åter ligger, då djupet utgör 3 m, på höjden $+ 9,20$. Emellan denna vattenspegel och taket finnes ett mellanrum af endast några centimeter, då en så stor frihöjd, att man kunde beträda bassinerna, när de äro fyllda, skulle medföra betydliga merkostnader, hvilka syntes kontoret så mycket mera öfverflödiga, som man icke bör hafva något att beställa i en fylld bassin och en tom utan vidare är tillgänglig medels å pl. 5 och 6 utvisade instigningsschakt och stegar. Taket är hvälfdt och betäckt med ett 0,7 å 0,8 m tjockt lager jordfyllning, utgörande jemte hvalftjockleken 0,85 å 0,95 m, och torde denna anordning tillförsäkra frostfrihet, då vattnet endast under några timmar står stilla i bassinerna och derefter uttappas samt förnyas. Angående rörledningarna till bassinerna är att märkas, att vattnet tillströmmar genom det från pumpverket ledande röret pl. 5 och 6, i hvars mynning ett mindre rör för tillsats af kemikalier är nedfördt, och bör en effektiv blandning sålunda ernås på enklaste sätt. Afloppet af det aflagrade vattnet åter sker genom ett charnerrör, hvars mynning genom simmare hålles i närheten af ytan, der vattnet tidigast klarnar, och automatiskt sjunker med detta. Emedan höjdskillnaden emellan vattenytorna i bassinerna och filtrerna till en början är 3,7 m, men efterhand som vattnet i de förra sjunker, nedgår till 0,7 m, skulle afflödet blifva föränderligt och påkalla en oupphörlig reglering, hvadan till undvikande häraf en automatisk regleringsbrunn blifvit inflikad emellan aflagringsbassinerna och afloppet till filtrerna, enligt pl. 5 och 6. Enligt denna anordning rinner vattnet genom charnerrören i en fördelningslåda, gemensam för alla bassiner, och försedd med en kulventil samt simmare, som begränsar högsta vattenståndet i regleringsbrunnen till $+ 6,0$, eller samma höjd som öfverloppsöppningarna i filtrerna, hvadan någon vidare reglering icke erfordras, vare sig att bassinerna äro helt och hållet eller endast delvis fyllda. Från regleringsbrunnen flyter vattnet genom det nuvarande tilloppsroret till filtrerna, och är genom anbringandet af två slidventiler sörjdt för, att vid behof vatten såsom nu äfven kan fås ur ån, med förbigående af aflagringsbassinerna.

Såsom ur pl. 5 framgår, hafva bassinernas botten en stark sluttning mot den i midten deraf belägna, likaledes med stark lutning anlagda tömningskanalen, för underlättande af slammets periodiska uttappande i hafvet.

H. Tömnings- och öfverloppsledningar jemte ventilationsrör.

Hvarje bassin bör sjelffallet förses med en till hafvet ledande tömningsledning jemte dermed kommunicerande öfverloppsrör. Derutöfver erfordras i taket af hvarje bassin tre skorstenar i form af med hufvar försedda rör för att bereda luften

tillfälle till utträde under påfyllningen och inträde under aftappningen. Då dessa ledningar icke erbjuda något nämnvärdt tekniskt intresse, hafva de till undvikande af oreda bortlemnats ur ritningarna, men äro observerade i kostnadsförslaget.

I. Regleringsbrunn jemte öfverbyggnad och laboratorium.

Den för tillredande af kemikalier nödiga byggnaden bildar tillika en öfverbyggnad af den förut nämnda regleringsbrunnen. Det understa golfvet består af plankor på jernvägsskenor, försedt med instigningsschakt och stege, mellangolfvet deremot, som skall uppbära cisternerna, af tegelhvalf på skenor. Till underlättande af jernoxidsulfatets utstjelpning ur faten i cisternerna är ett tredje golf af plankor på trävasar föreslaget i jernhöjd med cisternernas öfra kant, bildande tillika underlaget för det egentliga laboratoriet, som kan uppvärmas medels eldstad. Då någon tid åtgår för jernsaltets lösning i vatten, och omrörning så vidt möjligt borde undvikas till förekommande af cisternernas slitning, hafva tre cisterner, enhvar af 1,65 kub.m rymd hörande till sin aflagringsbassin och försedd med nödiga rör och kranar föreslagits. I medeltal åtgår enligt komiténs uppskattning till hvarje bassinfyllning å 1,000 kub.m 55 kilo jernoxidsulfat, hvadan utspädningsförhållandet blir 1 : 30 eller tillräckligt, för att garantera en rättsidig lösning af jernsaltet.

K. Förändring af filtrerna, materialskjul och planering.

Komitébetänkandet pag. 18 innehåller en antydan om önskvärdheten, att besicka filtrerna med ett lager kalksten, till förekommande af att det kemiskt behandlade vattnet innehölle fri svafvelsyra, och finnes äfven en motsvarande utgiftspost upptagen i komiténs kostnadsförslag. Då Helsovårdsnämndens utlåtande icke alls berör denna fråga, har kontoret stadnat i tvekan, om kalkstenen är erforderlig eller icke, men har dock för säkerhets skuld reserverat en summa af 22,500 mark för ändamålet eller 30 mark per kub.m sten. Vid anställd detaljkalkyl har kontoret näml. i motsats till komitén funnit, att arbetet icke kan utföras för mindre pris, då anbringandet af sten i filtrernas undre skikt såtillvida blir kostsamt och arbetsdrygt, som de öfra skikten först måste undanskaffas, medels harpning och sällning sorteras efter kornstorlek och sedan ånyo anbringas i filtrerna.

Ett annat af komitén påpekadt arbete å de öppna filtrerna, näml. omfattningsmurarnas tätning, är deremot absolut nödvändigt, men då komitén riktigt nog anför, att detta i alla fall förr eller sednare bör verkställas, har kontoret icke upptagit den till 15,000 mark uppgående kostnaden i förevarande förslag.

För en medelkonsumtion af 6,500 kub.m vatten i dygnet erfordras under ett år omkring 130,000 kilo eller c:a 1,000 fat jernoxidsulfat. För magasinering af ett halft års behof eller till en början 500 fat föreslås det i kostnadsförslaget upptagna och å situationsplanet pl. 4 antydda magasinet, anbragt i närheten af laboratoriet, så att faten längs ett sluttande plan eller med hissverk kunna lätt transporteras till sin bestämmelseort.

För planeringsarbeten har ett mindre belopp reserverats.

L. Arbetsledning och diverse.

I anseende till de vidlyftiga arbeten, som äro förknippade med anläggningen af bassinerna jemte uppfordringsverk och rörledningar, och hvarvid man delvis är bunden vid lämplig årstid samt den af resp. maskinfabriker betingade leveranstiden, har kontoret ansett dem icke utan en på kostnaderna menligt inverkan förforcing kunna utföras fullständigt inom ett år, samt därför upptagit ett för längre tid afsett belopp af 12,000 mark, innefattande byggmästare- och kvartersmans, äfvensom tillfälliga ingenjörsvärd.

Under den tid af förslagsvis tre månader, som uppförandet af subasementsvåningen till turbin- och pumphuset jemte vattenrännor kräver, kan kvarnen icke hållas i gång, hvadan icke allenast arrendet bör afkortas, utan arrendator ock hållas skadeslös för frångången intäkt, och har kontoret för dessa ändamål upptagit en post af 1,500 mark. Andra skadeersättningar, hvarom det med stor sannolikhet torde blifva fråga i framtiden, skola längre fram beröras.

Summan af samtliga ofvannämnda utgiftsposter utgör 297,800 mark eller 37,800 mark mera än den af komitén uppskattade, som minimum betecknade kostnaden.

Hvad den praktiska utförningen af den kemiska reningsmetoden beträffar, så framgår den enklast från följande schema, uppgjort för den af komitén antagna maximalkonsumtionen af 500 kub.m vatten i timmen eller 12,000 kub.m i dygnet.

Kl.	Bassin I	Bassin II	Bassin III
8—9	påfylles	aflagarar	aftappas
9—10	aflagarar	aflagarar	aftappas
10—11	aflagarar	aftappas	påfylles
11—12	aflagarar	aftappas	aflagarar
12—1	aftappas	påfylles	aflagarar
1—2	aftappas	aflagarar	aflagarar
2—3	påfylles	aflagarar	aftappas
3—4	aflagarar	aflagarar	aftappas
4—5	aflagarar	aftappas	påfylles
5—6	aflagarar	aftappas	aflagarar
6—7	aftappas	påfylles	aflagarar
7—8	aftappas	aflagarar	aflagarar
8—9	påfylles	aflagarar	aftappas
9—10	aflagarar	aflagarar	aftappas
10—11	aflagarar	aftappas	påfylles
11—12	aflagarar	aftappas	aflagarar
12—1	aftappas	påfylles	aflagarar
1—2	aftappas	aflagarar	aflagarar
2—3	påfylles	aflagarar	aftappas
3—4	aflagarar	aflagarar	aftappas
4—5	aflagarar	aftappas	påfylles
5—6	aflagarar	aftappas	aflagarar
6—7	aftappas	påfylles	aflagarar
7—8	aftappas	aflagarar	aflagarar

Genom ökningen af pumpverkets uppfordringsförmåga har altså vunnits, att aflagringstiden blir 3 timmar, oaktadt hvarje bassin inrymmer endast 2 timmars vattenbehof.

Arean af stadens nuvarande filteranläggning utgör 3,273 kvadr.m fördelad på 6 filtra. Under förutsättning, att i normala fall $\frac{5}{6}$ här af är i gång (vid sandpåfyllning i något filter eller reparationer utgör den användbara filterarean högst $\frac{2}{3}$ af den verkliga) kan altså 2,727 kvadr.m. betraktas som nyttig filterarea, och om konsumtionen utgör 500 kub.m i timmen, är filtreringshastigheten $\frac{500}{2,727} = 183$ mm i timmen. Förhållandet emellan aflagringstid och filtreringshastighet i de af mag. Zilliacus besökta städerna och Helsingfors framgår af följande tablå:

S t a d	Aflagringstid, timmar	Filtreringshastighet, mm i timmen
Groningen	8	31
Delft	8—12	400
Schiedam	24—36	42
Gouda	c:a 8	59
Vlaardingen	48	70*)
Helsingfors (för 500 kub.m i timmen).	3	183

Under det att aflagringstiden i de holländska städerna varierar emellan 48 och 8 timmar, skulle den härstädes endast utgöra 3. Å andra sidan blefve filtreringshastigheten härstädes 183 mm i timmen mot 70 à 31 i ofvannämnda städer, om man undantager Delft, som icke använder slammigt åvatten, utan grundvatten. Vårt vattenverk blefve altså exceptionellt ogynnsamt stäldt mot de af mag. Zilliacus åberopade, i det att aflagringstiden blefve mer än 60 % kortare än den minsta och filtreringshastigheten 3 à 4 ggr större än den största af de ofvannämnda (excl. Delft). Redan här af framgår att om ock, som mag. Zilliacus anför, den kemiska reningens utöfning försiggår utan alla svårigheter i Holland, detta icke behöfver blifva fallet här under helt andra villkor.

Enligt Kammarens årsberättelser har under de sednaste 11 åren Wanda-vattnets halt af fasta ämnen utgjort på 100 liter i medeltal 9,85 gram, vattenledningsvattnets åter 8,38, hvadan af filtrerna kvarhållits 1,47 gram. Enligt vattenrenningskomiténs försök med jernoxidsulfat den 26 April, pag. 18, innehöll vid tillfället:

Wandavatten	11,80 gr.
Härtill sattes jernoxidsulfat	5,50 „
Summa	17,30 gr.

*) Enligt meddelande af kemisten van't Hoff.

Om intet afseende fästes vid jernsaltets vattenhalt och möjligen vid den efterföljande kemiska processen uppkommande gasformiga produkter, innehöll altså vattnet före filtreringen 17,30 gr. fasta beståndsdelar, men efter filtreringen endast 4,88 gr., hvadan altså af filtrerna kvarhållits 12,42 gr. eller 8 à 9 ggr mer än förut. Om äfven i betraktande tages åvattnets vid tillfället något höga halt af fasta beståndsdelar samt reningsmedlets vattenhalt, så kan man dock säga, att filtrerna utan aflagringsbassiner komme att belastas med ett minst 5 ggr större arbete än förut, och då deras storlek redan nu i förhållande till konsumtionen är i minsta laget, framgår det hvilken eminent betydelse måste tillskrifvas aflagringen, för att slammet må möjligast fullständigt undanskaffas ur vattnet, innan det flyter till filtrerna. Vi vilja här strax bemöta en nära till hands liggande invändning, näml. den att om Vandavattnet i medeltal innehåller 9,85 gr fasta beståndsdelar, men kemiskt behandladt 17,30 gr, skilnaden dock icke är så synnerligt stor i det att endast hälften af slammet behöfde stadna i aflagringsbassinerna. Skilnaden ligger näml. icke endast i kvantiteten, utan mera i kvaliteten, ty i det förra fallet äro de fasta beståndsdelarna hufvudsakligast ofiltrerbara, d. v. s. passera genom filtrerna, i det sednare deremot hafva c:a 70 % deraf genom koagulering blifvit filtrerbara, stadna på filterbäddarna och igenslamma dessa. Den af vattenreningskomitén föreslagna storleken för aflagringsbassinerna garanterar på grund af de gjorda försöken endast att föroreningarna, förutsatt att tillsatsen af fällningsmedlet varit den rätta, koagulera inom behörig tid och *kunna* bortfiltreras, men om vattnet blifver tillräckligt fritt från slam, för att icke störa eller omöjliggöra filterdriften, derför finnes hvarken sannolikhet eller bevis och allraminst lemnas ett sådant af statistiken från de af mag. Zilliacus besökta städerna. Äfven det ofta hörda påståendet, att man genom kemisk vattenrening kunde komma tillrätta med en mindre filterarea än eljest, motbevisas af nämnda statistik, då samtliga åberopade holländska vattenverk på ett undantag när arbeta med mindre filtreringshastighet d. v. s. besitta proportionsvis större filtra, än Helsingfors.

Hvad sedan bedrifvandet af reningsinrättningarna beträffar, så är en blick på det förut lemnade schemat tillräcklig, för att visa, hvilken oafbruten, dag och natt pågående vaksamhet och påpasslighet härför behöfves i följd af bassinernas litenhet. För ändamålet erfordras åtminstone tvenne kvalificerade personer, hvilka den ena under dagens, den andra under nattens lopp, sköta öppnandet och stängandet af till- och afloppskranarna till bassinerna, tillblandningen af kemikalier m. m., hvarjemte i anseende dertill, att pumparna skola arbeta med afbrott, d. v. s. i mon af bassinernas tömning, hvadan för deras igångsättning och stoppning alla andra göromål måste åsidosättas, äfven maskinpersonalen torde behöfva förstärkas med minst en maskinist.

Vidkommande tillsatsen af kemikalier, så är här rätta platsen, att återkomma till Helsovårdsnämndens utlåtande pag. 23, der den tillökning af svafvelsyrade salter, som vattnet genom den kemiska behandlingen erfar, säges vara så ringa, att något

men för helsan derigenom icke kan uppstå, så att man obetingadt kan uttala den mening, att vattnets sorgfälliga behandling med kemikalier på sätt som vid komiténs försök skett, icke väcker några betänkligheter ur helsovårdssynpunkt. Med andra ord synes detta vilja säga, att skulden för ett annat och sämre resultat, än det genom försöken vunna, kommer att skjutas på en mindre sorgfällig behandling af vattnet eller på personalen i Gammelstaden, som skall sköta och öfvervaka reningsproceduren. Såsom ur komitébetänkandet pag. 13 framgår, har en för liten tillsats af kemikalier till följd, att ingen koagulering eger rum och den misslyckade produkten måste uttömmas i hafvet (samt bristen suppleras med Vandavatten). Det skall under sådana förhållanden ligga nära till hands för personalen, att hellre tillsätta för mycket kemikalier än för litet, isynnerhet om bestämmandet af den nödiga mängden dagligen skall företagas af nämnda personal i Gammelstaden, som är i saknad af alla kemiska kunskaper, men om man tillsätter mera än behöfves af kemikalierna, erhåller man också andra resultat än vid försöken, åtminstone i afseende å kostnaderna och möjligen äfven i kemiskt och hygieniskt afseende. Visserligen har kontoret från kemiskt håll hört uppgifvas, att det icke är så noga med doseringen, och att ett litet öfverskott af kemikalier icke är så farligt, men det beror härvid på, hvad som menas med litet. I alla händelser skulle det väl slutligen gå derhän, att en kemiskt utbildad person blefve anställd vid vattenverket i Gammelstaden utom de förut uppräknade, hvilken det ålåg att ansvara för det renade vattnets beskaffenhet, och vore det skäl att på förhand bereda sig på denna eventualitet med afseende å arvodet.

Vid bassinernas periodvis skeende rengöring kommer slammet, härrörande från till en början c:a 130,000 och framdeles 240,000 kilo årligen reduceradt jernoxidsulfat, att uttömmas i Gammelstadsviken. Det kan med en till säkerhet gränsande sannolikhet förutsägas att vederbörande egare eller arrendatorer af fiskevatten icke skola godvilligt tillåta detta, utan att bevis presterats, att jernsalterna äro oskadliga för fisk och deras yngel. Men då ett motsatt förhållande synes framgå af komiténs försök pag. 14, så torde staden böra förbereda sig på att antingen lemna bevis för kemikaliernas oskadlighet i bemälda afseende, eller ock att utbetala en rundlig skadeersättning.

De af komitén meddelade försöksresultaten öfver det kemiskt renade vattnets inverkan på metaller kan kontoret icke tillmäta någon beviskraft, då de icke imitera de verkliga förhållandena. Härvid har man näml. att göra med stora vattenmängder med ett städse förnyadt innehåll af svafvelsyrade salter, icke med ett litermått, innehållande en konstant och homöopatisk dos deraf. Tyvärr möta praktiska svårigheter för utförandet af fullgiltiga dylika försök, hvadan det i afseende å det kemiskt renade vattnets korroderande egenskaper endast återstår att hoppas det bästa och detsamma gäller äfven den outredda omständigheten, om man saklöst kan låta 120 å 220 kilo af ett jernsalt med starkt sura egenskaper dagligen passera genom hvarje aflagringsbassin, utan att cementrappningen och dermed tätheten lider skada.

De ofvannämnda försöken hafva näml. gjorts med aflagradt och filtrerad vatten, men icke med aflagradt och ofiltrerad, sådant som kommer att finnas i bassinerna.

Vidkommande det kemiskt behandlade vattnets smak, så hafva alla personer som inmundigat det i ofiltrerad skick funnit den sträf och obehaglig, hvaremot mag. Zilliacus m. fl. funnit det i filtrerad tillstånd välsmakande. Då kontoret icke är ensamt om sin åsigt, att också det filtrerade vattnet smakade obehagligt, är det antagligt att äfven en del af konsumenterna icke heller skall finna detsamma välsmakligt, alla kemiska analyser och suggestioner till trots, särskildt om mera kemikalier tillsättes än vid försöken eller större mängder jernhaltigt slam hunnit hopa sig på och i filterbäddarna, hvarmed vattnet under filtreringen måste komma i beröring.

Angående den föreslagna kalktillsatsen, hvarigenom det filtrerade vattnet komme att innehålla en obestämd mängd kalksalter, råder, såsom förut framhållits, ett visst dunkel, ehuru en närmare utredning icke vore utan intresse särskildt för egare af ångpannor med afseende å pannstensbildning.

Med hänsyn till reningsmedlets pris borde man framförallt förvissa sig om, att någon solid firma kontraktusenligt åtager sig under längre tid leveransen af de nödiga stora kvantiteterna till antaget pris, hvarom tillsvidare ingen upplysning står tillbuds. Under antagande emellertid, att komiténs „uppskattning“ pag. 17 af reningsmedlets mängd och beräkning af dess pris äro rigtige, samt med hänsyn till det förut anförda, blefve de årliga kostnaderna för den kemiska reningsmetoden och en medelkonsumtion af 6,500 kub.m i dygnet följande:

Årliga kostnader:

1. 4,5 % ränta å anläggningskapitalet 297,800: —	13,401: —
2. 1 filterinspektör, kemist, arvode	6,000: —
3. 2 biträden och 1 maskinist å 1,500: —	4,500: —
4. Diverse underhålls- och remontkostnader	2,000: —
5. 130,487 kilo jernoxidsulfat å 0,15	19,573: —
	<hr/>
	45,474: —

eller pr kub.m vatten 1,92 penni.

För en konsumtion af 12,000 kub.m i dygnet ställer sig kalkylen på följande sätt:

1—3 enligt ofvanstående	25,901: —
4. Diverse underhålls- och remontkostnader	3,000: —
5. 240,900 kilo jernoxidsulfat å 0,15	36,135: —
	<hr/>
	65,036: —

eller per kub.m vatten 1,48 penni, allt utöfver det belopp, som vattnet härtils kostat staden. Något förbilligande af filterdriften vore det nämligen, med afseende å hvad

förut framhållits, ej skäl att göra sig räkning på, men väl på motsatsen; hvadan ofvanberäknade årliga kostnader med all sannolikhet äro för låga.

Med hänsyn till det tidigare yttrade, måste kontoret som luckor i förevarande förslag beteckna följande omständigheter:

1. Det finnes hvarken bevis eller sannolikhet för, att de föreslagna aflagringsbassinernas storlek är tillräcklig för att garantera filtreringens ostörda bedrivande ens under nuvarande konsumtionsförhållanden.

2. Det finnes hvarken bevis eller sannolikhet för att filtrerna under samma förhållanden äro tillräckliga för utöfningen af den kemiska vattenreningen.

3. De kemiska vattenreningsanstaltarnas bedrivande är kompliceradt och kräver stor personal samt oafbruten påpasslighet. En för liten tillsats af kemikalier gör vattnet oanvändbart, en för stor tillsats medför sannolikt olägenheter i afseende å smak m. m., samt ökade kostnader.

4. Det är icke tillfullo utredt, om det kemiskt renade vattnet besitter korroderande egenskaper eller icke. I det förra fallet inträder förtidig förstöring af och ökad afskrifning å rörledning samt murverk.

5. Angående det kemiskt renade vattnets smak finnas delade meningar.

6. Det är icke tillfullo utredt, om en tillsats af kalksten i filtrerna är nödvändig eller icke. I det förra fallet ökas vattnets hårdhet, osäkert till hvilken grad.

7. Åtgången af kemikalier baserar sig endast på uppskattning och ingen säkerhet finnes för, att deras beräknade pris i framtiden håller streck.

8. Anläggningen är, oaktadt sin höga kostnad, afsedd för en konsumtion af högst 12,000 m³ i dygnet, ehuru en dygnkonsumtion af närmare 9,000 m³ redan förekommit, tillgodoser altså endast den närmaste framtidens behof, om äfven de 2 år, som utförandet kräver, tagas i betraktande. Genom utvidgning framdeles med flera bassiner och pumpverk blefve skötseln ännu mera invecklad, än enligt förevarande projekt.

9. De årliga driftkostnaderna, äfvensom eventuella ersättningar för försämradt fiske kunna icke med säkerhet beräknas.

Hvad de förstnämnda beträffar, så synas de, hänfödda till 1 kub.m vatten, visserligen icke vara höga, men i bästa fall minskas vattenledningens årliga nettovinst dock med 45,474 å 65,036 mark, d. v. s. uttaxeringen höjes med samma belopp, såvida icke vattnets pris ökas med 1,5 å 2 penni per kub.m. Det erfordras sålunda icke någon fördom mot kemiska vattenreningsmetoder, för att man skall kunna säga, att nu ifrågavarande förslag medför stora kostnader och till sina hufvudsakliga delar hvilat på lösa grunder. Endast så mycket är säkert, att anläggningskostnaden är tillräckligt högt beräknad för normala förhållanden, att de uppgifna vattenmängderna kunna uppfordras till aflagringsbassinerna och derifrån afrinna till filtrerna, samt att rör och bassiner blifva täta och hållbara för Vanda- eller vanligt vatteledningens vatten. I alla andra afseenden deremot nödgas kontoret på förhand afböja alt ansvar

och anhålla, att eventuella obehagliga erfarenheter vid den kemiska metodens tillämpning icke må läggas kontoret till last.

Af de utlåtanden, hvilka legat till grund för projektet, framgår, så vidt kontoret kan finna, att ingen af de nämder etc. som behandlat frågan, i klara ord tillstyrkt den kemiska reningsmetodens införande härstädes. Med hänsyn till det nyss anförda kan kontoret än mindre göra det och beklagar, att ej heller kunna lemna något vidare nämnvärdt bidrag till frågans fullständiga utredning, härutinnan i allöense med komiténs slutpåstående pag. 21, enligt hvilket det afgörande utslaget angående en vattenreningsmetods praktiska värde endast kan fällas på grund af en längre tids erfarenhet.

I slutet af sin reseberättelse pag. 11 anför mag. Zilliacus, att „aflagrings-tiden ej torde behöfva öfverstiga 8 timmar, altså en bråkdel af den tid, som tidigare lagts till grund för en del kostnadsförslag“. Härmed åsyftas uppenbarligen kontorets år 1899 uppgjorda förslag till en aflagringsbassin för vattenrening på naturlig väg inrymmande flera veckors vattenbehof, och att påvisa, huru mycket billigare bassinerna enligt mag. Zilliacus' förslag borde blifva. Den ifrågavarande bassinen skulle emellertid inrymma 120,000 å 200,000 kub.m och kosta, jemte uppfodringsverk och rörledningar 255,000 mark, hvaremot de nu föreslagna bassinerna för kemisk vattenrening, tillsammans inrymmande 3,000 kub.m, kosta komplett 297,800 mark. Det framgår häraf, att det är skilnad på aflagringsbassiner och aflagringsbassiner.

Om kontoret rätt fattat Kammarens i början af detta utlåtande citerade, kontoret meddelade uppdrag, så förväntar Kammaren, att kontoret utom detaljutredningen angående den kemiska vattenreningen, skulle framkomma med ett förslag i fråga om vattenledningsvattnets förbättrande i fysikaliskt afseende. I detta hänseende kan kontoret endast anföra, att det kontoret veterligen och enligt vattenledningsteknikens nuvarande ståndpunkt, icke finnes något bättre, billigare och tillika praktiskt utan dubiösa biverkningar för våra speciella förhållanden tillämpligt förfaringssätt, än anläggningen af den af kontoret föreslagna aflagringsbassinen. Till stöd för att man icke öfverallt åsidoskjuter naturliga medel för konstlade, får kontoret enligt Journal für Gasbeleuchtung und Wasserversorgung 1902 N:o 23 framhålla, att man nyligen i den amerikanska staden Pittsburgh, efter anställda såväl kemiska som fysikaliska vattenreningsförsök, definitivt beslutit sig för det sednare sättet och för anläggningen af 189,000 kub.m rymmande aflagringsbassiner jemte sandfilter, i och för förbättring af vattnet i den aldrig fullt klara, men tidtals ganska grumliga och genom affallsämnen förorenade Alleghenyfloden. Kontorets ifrågavarande förslag skulle endast i några oväsentliga delar behöfva omarbetas i anseende till skedda förändringar af vattenledningens uppfodringsverk, samt kostnadsförslaget något höjas, dock icke utöfver slutsumman för åtföljande förslag till kemisk vatten-

rening, men sålänge den kemiska vattenreningen står i opposition till den fysikaliska och något definitivt beslut angående det förra förslaget icke föreligger, synes det vara lönlöst, att vidare utarbета det sednare.

Kostnadsberäkning

för 3 öfverbygda aflagringsbassiner å 1,000 m³ rymd jemte uppfordringsverk och laboratorium för kemisk vattenrening.

A. Turbin- & pumphus.

100 m ³ jordgräfvning å 2: 50	250: —		
60 m ³ bergsprängning under vatten å 75: —	4,500: —		
150 m ³ d:o ofvan vatten å 10: —	1,500: —		
120 m ³ gråstensmur i cementbruk å 25: —	3,000: —		
40 m ² nubbstens revetering i cementbruk å 16: —	640: —		
21 m ² kilad sockel å 10: —	210: —		
180 m ³ stampbeton å 35: —	6,300: —		
180 m ² rappning med cementbruk å 3: —	540: —		
20 m ² asfaltisolering å 1: 60.	32: —		
36 l. m. jernbalkar å 34 kilo: 1,224 kilo å —: 50	612: —		
41 m ² asfaltering å 4: —	164: —		
25 tusen tegel incl. murning å 125: —	3,125: —		
100 m ² rappning med kalkbruk & målning med slamfärg å 1: —	100: —		
41 m ² mellantak, komplett å 6: 50	266: 50		
70 m ² yttre tak af asfaltfilt, incl. takstolar & läkt å 4: —	280: —		
1 st. dörrluft	50: —		
4 st. fönsterluffer å 60: —	240: —		
värmeledning, att utsträckas från gamla pump- huset	400: —	22,209: 50	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter	— —	2,290: 50	24,500: —
Transport	— —	— —	24,500: —

Transport	—	—	—	24,500: —
-----------	---	---	---	-----------

B. Ombyggnad af vattenrännan till quarnen.

25 l. m. betonstränna af 1,7 m inre diameter, rappad				
pr löp. m. à 100: —	2,500: —			
Anslutning till gråstensrännan	300: —			
2 st. pådragsventiler à 600: —	1,200: —			
Rifning af den gamla tegelrännan, äfvensom				
af endel af den gamla trärännan	350: —	4,350: —		
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter	— —	450: —	4,800: —	

C. Turbin- & pumpanläggning.

3 st. Francis turbiner af 500 mm diameter à				
31 Hk. samt				
3 centrifugalpumpar à 140 sek. liter				
Incl. transmissioner och pådragsluckor,				
loco fabrik	15,000: —			
Frakt i montering	2,500: —			
Diverse tillbehör	750: —	18,250: —		
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter	— —	1,850: —	20,100: —	

D. Tryckledning från pumpverket till aflagringsbassinerna.

30 l. m. 457 mm rör, isolerad, hvilande på				
konsoler à 100: —	3,000: —			
20 l. m. 457 mm rör, isolerad, i bro à 65: —	1,300: —			
50 l. m. 457 mm rör, incl. läggning à 45: —	3,150: —			
1 st. bro öfver Vanda c:a 20 m spann, incl.				
landfästen, öfverensstämmande med den				
förut befintliga	6,000: —			
100 m ³ kanalsprängning à 15: —	1,500: —			
3 st. 450 mm slidventiler à 710: —	2,130: —			
9 l. m. 305 mm rör, incl. fastsättning, inom				
pumprummet à 25: —	225: —			
3 st. 305 mm slidventiler invid pumparna				
à 450: —	1,350: —	18,655: —		
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter	— —	1,845: —	20,500: —	
Transport	— —	— —	69,900: —	

Transport — — — — 69,900: —

E. *Vattenledning från pumphuset till laboratoriet.*

120 l. m. 102 mm rör, att leda samma väg som föregående å 6: —	720: —		
Servisledningar inom laboratoriet	300: —	1,020: —	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	80: —	1,100: —

F. *3 st. aflagringsbassiner à 1,000 m³ rymd.*

1,400 m ³ jordgräfnings å 2: 50	3,500: —		
1,150 m ³ planeringssprängning å 4: —	4,600: —		
3,450 m ³ bassinsprängning å 10: —	34,500: —		
350 m ³ gråstensmur i cementbruk å 25: — .	8,750: —		
800 m ³ beton å 35: —	28,000: —		
126 st. granitplattor under jernbärarena å 20: —	2,520: —		
4,600 m ² rappning med cementbruk å 3: — .	13,800: —		
420 l. m. jernbärare å 103 kilo: 43,260 kilo å —: 40	17,304: —		
1,200 l. m. jernvägsskenor å 4: —	4,800: —		
120 tusen tegel i cementbruk å 135: — . .	16,200: —		
1,400 m ³ fyllning till taket att utfylla å 1: 50	2,100: —		
400 m ³ fyllning att anskaffa och utfylla å 4: —	1,600: —		
400 m ³ stödjemur, fogstruken å 10: — . . .	4,000: —		
30 st. fönster enl. ritning å 100: — . . .	3,000: —		
3 st. instigningsschakt jemte stegar å 350: —	1,050: —	145,724: —	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	14,276: —	160,000: —

G. *Rörledningar från aflagringsbassinerna till regleringsbrunnen och derifrån till filtrerna.*

30 l. m. 305 mm rör incl. läggning å 25: — .	750: —		
3 st. charnerrör med simmare å 500: — . .	1,500: —		
1 fördelningslåda med kulventil & simmare .	600: —		
5 l. m. 583 mm rör incl. läggning å 70: — .	350: —		
3 st. 305 mm slidventiler å 450: —	1,350: —		
2 st. 583 mm d:o å 1,000: —	2,000: —	6,550: —	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	650: —	7,200: —
Transport — — — —			238,200: —

Transport — — — — 238,200: —

**H. Tömnings- och öfverloppsledningar från aflagringsbassinerna
jemte ventilationsrör.**

50 m ³ bergsprängning å 15: —	750: —		
60 l. m. 305 mm rör incl. läggning å 25: — .	1,500: —		
3 st. 305 mm slidventiler å 450: —	1,350: —		
9 st. hufvar till ventilationsrören å 60: — . .	540: —	4,140: —	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	460: —	4,600: —

I. Regleringsbrunn jemte öfverbyggnad och laboratorium.

75 m ³ bergsprängning å 12: —	900: —		
50 m ³ gråstensmur i cementbruk å 3: — . . .	1,250: —		
20 m ³ stampbeton å 35: —	700: —		
80 m ² rappning med cementbruk å 3: — . . .	240: —		
26 m ² kilad sockel å 10: —	260: —		
25 tusen tegel att inmura å 125: —	3,125: —		
72 m ² yttre tak af asfaltfilt, incl. takstolar & läkt å 5: —	360: —		
32,5 m ² mellantak, incl. trossbotten å 7: 50 . .	243: 75		
33 m ³ trägolf på jernvägsskenor å 10: — . . .	330: —		
33 m ³ hvälfdt & asfalteradt mellangolf å 14: —	462: —		
33 m ³ trägolf på trävasar å 7: —	231: —		
1 st. eldstad	200: —		
1 st. dörrluft	60: —		
8 st. fönsterlufter å 50: —	400: —		
3 st. cisterner med afloppsledning & ventiler för tillblandning af kemisk lösning å 600: —	1,800: —	10,561: 75	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	1,038: 25	11,600: —

K. Förändring af filtrerna, materialskjul & planering.

750 m ³ kalksten att anbringa i filtrerna å 30: —	22,500: —		
1 st. skjul, inrymmande 500 fat jernoxidsul- fat, 12 × 8 × 8 m	2,500: —		
Planering & diverse	2,200: —	27,200: —	
C:a 10 % tillskott för oförutsedda utgifter . .	— —	2,700: —	29,900: —
Transport — — — —			284,300: —

Transport	— —	— —	284,300: —
-----------	-----	-----	------------

L. Arbetsledning & diverse.

Ingeniör- och byggmästarearvoden under arbetstiden, c:a 2 år	12,000: —		
Ersättning åt arrendatorn af Gammelstadsqvarnen för frångången inkomst under c:a 3 månader, jemte afkortning af arrendet	1,500: —	— —	13,500: —
Summa Fmk	— —	— —	297,800: —

C. Hausen.

2. Aflagringsbassin för vattenrening på fysikalisk väg.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors

den 30 Augusti 1902.

N:o 1,933.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Jemlikt Kammarens genom protokollsutdrag för den 24 Juli 1902 meddelade uppdrag har kontoret härhos äran insända följande förslag till vattenledningsvattnets förbättring genom åvattnets aflagring före filtreringen, utan tillsats af främmande ämnen, i en rymlig bassin, öfverensstämmande detta förslag i alla väsentliga delar med ett af kontoret år 1899 utarbetadt och till Kammaren insändt projekt.

Det kan icke bestridas att vattenledningsvattnet, oafsedt sina goda egenskaper af större mjukhet, renhet och välsmak än för många utländska städers försörjning använda vatten, tidtals är af ett mindre aptitligt utseende, hvilket särskildt hos den vid vattnet ovane väcker afsmak mot dess förtärande, och det kan förutses att allmänhetens fordringar på ett äfven i fysikaliskt hänseende tillfredsställande vatten skola framträda alt mera högljudda, isynnerhet bland de bildade klasserna, i den mån som stadens sträfvanden att äfven till det yttre presentera sig i ett prydligt och dess folkmängd, tillgångar och egenskap af hufvudstad värdigt skick alt bjärtare

kontrastera mot vattenledningsvattnets tidtals fula och misstroende väckande utseende. Den i Vandavattnet förekommande leran och organiska substansen innehåller en sådan till hälften upplöst form och dess minsta partiklar äro så fint fördelade, att de obehindradt passera filtrerna, oaktadt dessa förmå kvarhålla största delen af de ytterst små organismer, som benämnas bakterier. En mera effektiv rening af detta vatten måste därför hafva till ändamål att öfverföra leran och den organiska substansen i en annan kompaktare form, så att dessa föroreningar antingen genom sin tyngd afsätta sig som bottensats eller ock genom sin ökade volym kvarhållas på filtrernas sandbäddar. En sådan transformation af de ifrågavarande ämnena äger rum, om Vandavattnet under en längre tid får stå stilla i en behållare. De ytterst små lerkornen och en del af den organiska substansen förena sig då i följd af molekyllär attraktion och antaga formen af för blotta ögat synliga korpuskler, hvilka sjunka till botten eller med lätthet kunna bortfiltreras, och bibehålla denna form äfven om vattnet efteråt utsättes för en aldrig så häftig omskakning eller annan rörelse. Af Vandavattnet, äfven om det befinner sig i sitt allra grumligaste skick, kan genom tillräckligt långvarig aflagring ett vatten framställas, sådant det om sommaren under lågvattensperioden förekommer i ån, och en mångårig erfarenhet utvisar, att det filtrerade vattnet under sådant förhållande är af tillfredsställande fysikalisk beskaffenhet. Äfven bakteriehalten undergår genom aflagringen en sådan minskning, att den genom efterföljande filtrering kan reduceras till några tiotal, d. v. s. långt under den „tillåtna“ gränsen. Till belysande häraf följer här ett utdrag ur en uppsats „till frågan om vattenledningsvattnets förbättring“ af förf. till förevarande projekt, hvilken uppsats för några år sedan ingått i tidskriften Teknikern.

„Innan vi framställa ett förslag till den enda faktiska förbättring af vattenledningsvattnet, som under närvarande förhållanden synes vara möjlig, må det tillåtas oss att i korthet framhålla Vandavattnets icke allmänt kända goda egenskaper jämte dess allom bekanta fel. Vandas minsta vattenmängd utgör 86,400 m³ i dygnet, motsvarande vattenbehovet för mer än en miljon människor efter 80 L maximalkonsumtion, och är i regeln mångfaldiga gånger större. På samma gång som denna vattenrikedom medför en trygghet vis à vis stadens vattenförsörjning, som icke kan skattas nog högt, förhindrar den att föroreningarna antaga någon högre grad af koncentration, enär det rena vattnet från atmosfären, som i form af regn eller snösmältning framkallar de grumlande sidotillflödena från stränderna, tillika sörjer för deras utspädning derhän, att Vandavattnets halt af ammoniak, salpetersyra och salpetersyrlighet är mindre än i många rena grundvatten. Den för vattnets renhet så menliga samfärdseln med fartyg äger så godt som alls icke rum å ån. Vattnet är välsmakande, fullkomligt mjukt och ypperligt egnadt för hushålls- och de flesta industriella behof. Genom filtreringen minskas bakteriehalten dessutom med 95 % och deras antal i vattenledningsvattnet öfverstiger endast undantagsvis det af den Koch'ska skolan fastslagna heliga hundratalet. De af särskilda vetenskapsmän, doktorerna Holsti, Hagelstam och Fagerlund, tid efter annan gjorda undersökningarna

i afseende å ett möjligt sammanhang emellan vissa infektionssjukdomar och vattenledningsvattnets bakteriehalt hafva ledt till negativa resultat, och professor V. Sucksdorff har tvärtom påvisat, att utsträckningen af vattenledningens rörnät åtföljes af en konstant och tydligt skönjbar förkofring af det sanitära tillståndet inom staden. Hvad är det då egentligen, som borde förbättras och tvinga staden att gå öfver ån efter vatten? Strängt taget endast en bisak, ehuru af mången ansedd som hufvudsak, nämligen vattnets obehagliga och ibland rent af fränstötande utseende.

Vandas vatten besitter redan vid åns uppkomst från sin källa Kalatoin, belägen i Hausjärvi socken inom ett fullkomligt okultiveradt område, en citrongul färg, härrörande från moss- och torfjord, och bibehåller denna färg ända till sitt utlopp i varierande styrka, beroende på andra tillflöden af mer eller mindre färgadt vatten. Efter regn och snösmältning erhåller ån dessutom bidrag af lerhaltigt vatten från stränderna och resultatet blifver en brungrå vätska, hvars utseende närmast påminner om svagt kaffe med riklig gräddtillsats. Genom filtreringen minskas färgen och ökas klarheten i hög grad, men skilnaden är märkbar endast om man ställer ett prof ofiltrerad och filtrerad vatten bredvid hvarandra. För den som saknar tillfälle till sådana jemförelser, förefaller vattnet bristfälligt filtrerad, då dess fysikaliska beskaffenhet fortfarande är otillfredsställande, nämligen färgadt och oklart. Detsamma är förhållandet om endast hänsyn tages till de kemiska analyserna, hvilka synas utvisa blott en ringa skilnad emellan ofiltrerad och filtrerad vatten, ehuru orsaken är den, att i ett vatten, som endast innehåller i medeltal 10 delar föroreningar på 100,000 delar vatten, icke finnes mycket att bortfiltrera, synnerligen då största delen af föroreningarna äro till hälften upplösta, nämligen kolloidala.

De kemiska analyserna gifva öfverhufvudtaget icke någon föreställning om vattnets utseende, utan har för detta ändamål redan under flera år en annan metod användts vid vattenledningsverket i Gammelstaden. Man bestämmer nämligen dagligen höjden af det i ett glaströr inneslutna vattenskikt, genom hvilket ett engång för alla bestämdt märke ännu kan ses, och benämner denna höjd, uttryckt i cm, genomskinlighet. Under det i meteorologiskt afseende normala året 1897 var Vanda-vattnets genomskinlighet följande:

Mindre än 5 cm — 4 dygn.

5—10 " — 47 "

11—20 " — 73 "

21—30 " — 31 "

31—40 " — 123 "

41—50 " — 87 "

Vattenledningsvattnets genomskinlighet åter var:

35—44 cm — 10 dygn.

45—54 " — 9 "

55—64 " — 26 "

65—74 " — 60 "

75 " eller mera — 260 dygn.

När vattenledningsvattnets genomskinlighet understiger 75 cm så förefaller det redan i mindre kvantiteter, såsom i en drickskaraffin, icke fullt klart. Sjunger den under 65 cm så är vattnet oklart och under 45 cm grumligt och af motbjudande utseende. Enligt en genom fleråriga observationer vunnen erfarenhet kan af Vandavatten med 30 *) cm genomskinlighet genom filtrering ett klart, endast något gulaktigt vatten framställas, sådant som staden försetts med under senaste sommar **) och höstens förra del. Funnes det en möjlighet att alltid tillföra filtrerna vatten af åtminstone 30 cm *) genomskinlighet, så vore altså vattenledningsvattnet städse af tillfredsställande beskaffenhet. En sådan möjlighet ligger i inrättandet af en aflagringsbassin, der åvattnet före filtreringen finge afsätta en del af den lera, som förnämli-gast fördärfvar dess utseende.

Den idé, som ligger till grund för detta reningssätt, är för ingen del ny, utan finnes tillämpad vid en mängd filterinrättningar och ingick också i Lekves projekt till vår vattenledning. De projekterade aflagringsbassinerna bortlemnades emellertid på inrådan af Leijonancker, och detta med full rätt, ty de voro enligt vanlig utländsk modell endast afsedda för ett eller två dygns aflagringstid och skulle icke hafva medfört någon nämnvärd förbättring af Vandavattnet. Till och med sådana bassiner, som användas i London och äro afsedda för 8 dygns aflagring, vore icke under alla förhållanden tillräckliga för Helsingfors behof, då Vandavattnet i anseende till föroreningarnas ringa specifika vikt och kolloidala beskaffenhet redan under jemförelsevis gynsamma förhållanden behöfver denna tid för att en tillfredsställande aflagring skall ega rum, hvilket under detta år utrönts genom försök först i mindre skala och sedan med användning af ett öppet filter af 663 m² area som aflagringsbassin. Filtret fylldes med Vandavatten af 10 cm genomskinlighet, hvarpå till- och afloppen stängdes och genomskinligheten af det aflagrade vattnet bestämdes hvarje dag. Den tilltog på följande sätt:

November	4	—	genomskinlighet	10	cm.
”	5	—	”	17	”
”	6	—	”	20	”
”	7	—	”	22	”
”	8	—	”	23	”
”	9	—	”	25	”
”	10	—	”	30	”
”	11	—	”	30	”
”	12	—	”	30	”
”	13	—	”	32	”
”	14	—	”	32	”
”	15	—	”	32	”

*) Till följd af att filtreringshastigheten betydligt ökats sedan denna uppsats skrefs, borde i stället för ofvannämnda 30 cm substitueras 35.

**) näml. år 1898.

Försöket måste nu afbrytas i anseende till vattenledningsvattnets af den minskade filterarean framkallade grumlighet, men utvisade att det afsedda ändamålet vunnits. Det aflagrade vattnet var icke grumligare än det filtrerade och ljusare till färgen. Vattnets kemiska sammansättning före och efter aflagringen var följande:

	Före aflagr.	Efter aflagr.	Skilnad i %
Fasta ämnen	11,44	10,48	8,3
Oorganiska ämnen . .	7,64	7,20	5,8
Glödgningsförlust . .	3,80	3,28	13,7
Reducerar kaliperm. .	4,34	4,30	0,1
Klor	0,67	0,65	3,1
Ammoniak	sv. spår	sv. spår	
Salpetersyrlighet . .	0	0	
Salpetersyra .	ytterst sv. spår	ytterst sv. spår.	

Till jemförelse anför vi den kemiska sammansättningen af Vanda- och filtrerad vatten för år 1896 (medeltal):

	Före filtr.	Efter filtr.	Skilnad i %
Fasta ämnen	9,03	7,63	15,5
Oorganiska ämnen . .	5,61	4,55	18,9
Glödgningsförlust . .	3,42	3,08	10,0
Syreförbrukning . .	5,12	4,54	11,3
Klor	0,63	0,61	3,2

Jemfördt med filtrernas har således ett betydande arbete uträttats genom aflagringen, isynnerhet beträffande just de organiska ämnena (glödgningsförlusten) som gifva vattnet dess färg.

Bakteriehalten i det aflagrade vattnet utgjorde den 14 november endast 478, i Vandavattnet den 10 november 9,090 vid ett vattenstånd öfver skifbordet af 0,19 och kan således den 4 november, då vattenståndet var 0,36, icke hafva varit mycket mindre. En direkt analys för sistnämnda dag kunde tyvärr icke erhållas, men utvisar resultatet att bakterieutvecklingen icke befrämjats, utan tvärtom förhindrats genom långvarig aflagring, hvilket äfven bestyrkes genom utomlands gjorda rön. När det ofiltrerade vattnet innehåller endast 478 bakterier, brukar det filtrerade uppvisa endast några tiotal, hvadan med aflagringens tillhjälp äfven ett i bakterielt afseende oklanderligt vatten bör kunna genom efterföljande filtrering framställas.

Då inrättandet af en aflagringsbassin sålunda synes innebära en praktiskt utförbar lösning af frågan om vattenledningsvattnets förbättring derhän, att detsamma framdeles städse blefve af åtminstone lika god beskaffenhet som i sitt hittills varande bästa tillstånd, så har utarbetandet af projektet påbegynts å stadens vattenledningskontor.“

Projektets hufvuddrag.

Åvattnet tillföres f. n. filtrerna med sitt eget tryck, då sandbäddarna ligga 1,5 m lägre än dammens skifbord. För isens skull måste minst en meter vatten finnas på sanden i de öppna filtrerna, hvaraf framgår omöjligheten af att inflika en aflagringsbassin med vattentillförsel under naturligt tryck emellan ån och filtrerna. Aflagringsbassinen måste således antingen ligga lägre än ån, då den fylles med naturligt tryck, hvarpå vattnet måste pumpas till filtrerna, eller ock högre än ån, då den fylles medels pumpning, hvarpå vattnet med eget tryck kan rinna till filtrerna. Af dessa alternativ är det senare i alla afseenden billigare och lämpligare, och anläggningens olika delar blifva i sådant fall följande:

- A. Aflagringsbassinen.
- B. Pumpverket.
- C. Tryckledningen från pumpverket till bassinen.
- D. Håfvertledningen från bassinen till filtrerna.
- E. Tömningsledningen för bassinens sköljning och rengöring.
- F. Diverse.

A. Aflagringsbassinen.

Denna föreslås att i enlighet med pl. 7 och 8 anläggas på den till Forsby hemman hörande ängen i Gammelstaden, belägen emellan Åggelbyvägen och Vanda, såsom situationsplanen utvisar, och framställles genom att å ängens lägre belägna delar uppföra dammar, hvilkas krön ligga 5 m öfver skifbordet. Å de högre belägna ställena erhåller bassinen en naturlig begränsning längs en sträcka af 575 m, och då hela omkretsen utgör 1,200 m är dammarnas erforderliga längd 625 m. Bassinens yta upptager 86,000 m² och kubikinnehållet utgör 200,000 m³ vid ett vattenstånd af 0,5 m under dammkrönet. När vattnet under vintern isbelägges, kan vattenhöjden utan men af vågsvall etc. ökas derhän att isens yta sammanfaller med dammkrönets, hvadan vattenvolymen, om isens tjocklek antages till 50 cm, då är densamma som under sommaren. För en medelförbrukning af 6,500 m³ i dygnet, den största som härintills under flera veckor årad egt rum, inrymmer bassinen altså c:a 31 dygns vattenbehof, men skall kontoret längre fram lemna mera detaljerade uppgifter i afseende å aflagringstiden.

Om denna bassin fylles med åvatten och aftappningen till filtrerna begynner t. ex. 30 dygn derefter, samt om det förbrukade vattnet dagligen ersättes med lika mycket åvatten, så kvarstannar alltså detta i bassinen under lika lång tid och har tillfälle att afsätta slammet på botten. Absolut stillastående är det deremot icke, och vattnets vertikala medelhastighet utgör $\frac{6,500}{86,000}$ eller 76 mm i dygnet och 3,2 mm i timmen.

Såsom talrika rön vid aflagringsbassiner i utlandet utvisa, kan en så liten hastighet i afseende å resultatet likställas med ett stillastående och huru liten den i sjelfva

verket är, framgår bäst genom en jämförelse med filtrerna, der hastigheten utgör i medeltal 2,280 mm i dygnet och ibland uppgår till dubbla beloppet.

Aflagrings tiden utgör, som förut nämndes, 31 dygn, men genom bassinens fyllande till mindre höjd kan den förkortas efter godtfinnande, hvilket förtjenar påpekas i händelse man fruktar att en öfverdrifvet långvarig vistelse i bassinen under den hetaste delen af sommaren alltför mycket höjer vattnets temperatur eller i annat afseende fördärfvar det. Några allvarliga farhågor i detta afseende torde dock knappast vara befogade, i anseende till den stora vattenmängden och bassinens djup af i medeltal 2,2 m, och särskildt temperaturen spelar härvid ingen betydande roll, då den sänkes under den flera kilometer långa vägen till staden.

Dammarnas höjd är i medeltal 2,4 m och i maximum 4,0 m, räknadt från jordytan till krönet, som ligger 0,5 m öfver högsta vattenspegeln i bassinen. De framställas hållbarast och med minsta inkräktnings på utrymmet af gråstensmurverk med ett skal af beton, en konstruktion som tillämpats för de nya filtrerna och motstått vattnets och frostens förenade angrepp. Till stöd anbringas mot deras framsida en jordfyllning med dossering af 1:2—1:3 och komma härigenom tillika de stora jordmassor, som för bottenens planering måste utschaktas, till användning. Dosseringen belägges med endast torf till största delen, men för den del deraf, som under högvattnet i Vanda utsättes för öfversvämning, torde ett annat befästningsmedel blifva af nöden, och det enklaste bestå i dosseringens planterande med vide jemte torfbeläggning.

Bassinens botten består af humusjord på lera och erfordrar enligt kontorets förmenande intet särskildt tätningsmedel. Här måste nämligen förr eller senare samma företeelse ega rum, som man oftast observerar i filtrerna, der det leriga vattnet inom några veckor gör sandbäddarna så täta, att det icke mera kan uttappas genom sanden. När detta inträffar för ett material, som med afsigt valts af det porösa slaget, så måste det ega rum i vida högre grad, då botten utgöres af tät humusjord och lera, samt då tiden kan utsträckas till månader eller år. Om bassinen fylles med slammigt Vandavatten och detta derpå får infiltrera i jorden, så bör ett naturligt lerskikt under tidens lopp uppkomma på botten, som i täthet kan täfla med alla konstgjorda tätningsmedel, hvilka för ändamålet öfverhufvud kunna ifrågakomma, under förutsättning att större läckor, som efter bassinens första påfyllning möjligen visa sig, tätas med ältlera. Kostnaden för det utläkta vattnet kan, såsom ur beskrifningen af pumpverket framgår, icke värderas till något nämnvärdt belopp.

Vattnets in- och aflopp ske på motsatt sida af bassinen och afståndet dem emellan utgör mer än 300 m. För att afskära vattnets kortaste väg anbringas ett stycke utanför utloppet en 40 m lång skärmdam, hvarigenom bassinens olika delar tvingas till en likformigare verksamhet. I regeln samlas det grumligaste och tyngsta vattnet i närheten af botten och afloppet till filtrerna bör då ske vid ytan, hvilket uppnås genom ett rörligt skärnbräde, som under sommaren verkar automatiskt medels en simmare, så att dess öfra kant städse ligger några centimeter under vatten-

ytan. Om vintern måste brädet deremot för isens skull ställas för hand efter vattnets höjd och isens tjocklek. Då det under vissa temperaturförhållanden kan inträffa, att det nyss inpumpade vattnet har mindre specifik vikt än det äldre och renare, hvilket i sådant fall sjunker, så kan vattnet äfven uttappas i närheten af botten genom ett annat utlopp, såsom allt framgår af detaljritningarna pl. 8.

Botten planeras endast såtillvida, att den öfverallt har lutning till bassinens mellersta del, hvilken kommunicerar med en tömningsledning, hvarigenom vattnet tid efter annan får utrinna för slammets aflägsnande. För eftersyn och reparationer af dammarna kan bassinen genom samma anordning helt och hållet torrläggas.

B. Pumpverket och ombyggnaden af vattenrännan till qvarnen.

Pumpverket öfverensstämmer i öfrigt med det för den kemiskt verkande aflagringen pl. 4 föreslagna, med det undantag att till en början endast tvenne turbiner och pumpar erfordras samt byggnadens storlek i proportion dertill reduceras. Med afseende å aflagringsbassinens betydande storlek besitter den nemligen en så stor utjemnande förmåga, att icke maximala dygnkonsumtionen, utan endast medelkonsumtionen under årstiden för den största förbrukningen behöfver läggas till grund till projektet. Om den ena maskinen betraktas som reserv, så förslår den andra för en medeldygnkonsumtion af 12,000 kub.m och således för en mycket längre framtid, än enligt föregående alternativ, såsom längre fram i ett annat sammanhang skall utredas.

Ombyggnaden af vattenrännan öfverensstämmer i allo med alternativ 1.

C. Tryckledningen från pumpverket till bassinen.

Denna ledning tager sin början vid pumphuset och fortsättes, såsom pl. 7 utvisar, öfver pumphusplanen, samt under landsvägen till bassinen, der den delar sig i 3 grenar med derå anbragta 7 utlopp, till minskande af vattnets utströmningshastighet samt dermed följande hvirflar, som kunna skada bassinens botten. För kostnadernas nedbringande utföres ledningen till största delen af betonströr med en inre diameter af 0,8 m och endast på en kortare sträcka, der den ledes i trätrumma, af jernrör med 0,583 m diameter. På sin lägsta punkt förses ledningen med en sköljningskran och på sitt högsta ställe med en luftventil.

D. Häfvertledningen från bassinen till filtrerna.

Emedan ifrågavarande ledning korsar Vanda och då det är säkrare att leda röret öfver än under densamma, så erfordras för ändamålet en jernbro, liknande den som förut utförts för sugledningen från filtrerna till pumpverket, hvilken bro, för att vara säkerställd för skada, föreslagits 2 m ofvanom högsta vattenståndet. Rörets medellinie kommer härigenom att ligga på höjden 10,75 (öfver hafvet) och då lägsta

vattenytan i bassinen sammanfaller med höjden 7,90 och högsta vattenytan i filterna med höjden 6,00, så bildar röret en häfvert, der tryckhöjden utgör 1,90 och skillnaden emellan öfra vattenytan och hjessan 2,85 m. Ledningen utföres, till vinnande af lufttätthet, af jernrör med 0,533 m diameter och luften bortsuges kontinuerligt genom en i pumphuset placerad och med vattenledningsvatten drifven ejektor, som med en blyrörsledning förbindes med häfvertens högsta punkt vid brons vestra landfäste. Röret isoleras i och invid bron mot frost på samma sätt som det ofvannämnda sugröret, hvilket utan störingar varit i bruk under 7 år.

E. Tömningsledningen.

Denna består af 0,500 m betonströr, tager sin början i närheten af bassinens vestra strand, der den förses med en afstängningslucka, fortsättes till Annebergsbäcken och erhåller sålunda utlopp till hafvet. Denna anordning nödvändiggöres deraf, att vattnet till filterna måste tagas ur Vanda, när bassinen tömmes, hvadan slammet icke får utrinna i ån, som derigenom skulle förorenas. Tömningsledningen upptager förmedels en infallsbrunn innehållet af de nackdiken, hvarmed bassinen bör omgifvas längs sin naturliga begränsning till förekommande af vattentillopp från omgifvande backsluttningar. Å situationsplanet angifves en möjligen erforderlig korrektion af Annebergsbäcken, som i närheten af landsvägen gör tvenne tvära böjningar med sammanträngd profil. Ehuru det är möjligt att bäcken i sitt nuvarande tillstånd är tillräcklig för bassinens hastiga tömning, hvilket endast erfarenheten kan utvisa, så har dock i kostnadsförslaget upptagits en post för dess eventuella uträkning samt för en ny trumma under landsvägen.

F. Arbetsledning, skadeersättningar och diverse.

För arbetsledning och skadeersättningar har en summa af 19,000 mark observerats. Hvad de sednare beträffar, så äro de en följd af frångången intäkt för arrendatorn af qvarnen jemte afkortning af arrendet, såsom i föregående projekt, äfvensom af gräfningsarbetena för tömningsledningen, eventuellt för korrektionen af Annebergsbäckens lopp och för arrendatorn af Forsby hemman frångången intäkt från den äng, som bildar botten af aflagringsbassin. Nämnas bör att arrendetiden för Forsby hemman utgår 1907, och att hela årliga arrendet för hemmanet utgör endast 2,850 mark + 127 hektoliter råg årligen.

Vid arbeten af den omfattning som ifrågavarande kunna, särskildt hvad bassinen och dammarna beträffar, oförutsedda omständigheter inträffa, hvilka möjligen påkalla en förstärkning af grunden på något ställe eller en annan balansering af botten och rörgrafvarna, än ursprungligen varit påtänkt. Försigtighetsskäl hafva därför föranlett kontoret att under ofvanstående titel upptaga ytterligare en post af 14,300 mark för oförutsedda omständigheter.

Anläggningskostnaden

stiger enligt bilagda beräkning till 297,800 mark, hvaraf 149,000 mark för sjelfva bassinen och 148,800 mark för rörledningar, pumpverk m. m.. Hänfördt till en kub.m vatten utgör kostnaden för bassinen 74,5 penni och totalkostnaden 1 mark 49 penni, under det att motsvarande belopp enligt föregående projekt stiga till 53 mark 33 penni, resp. 99 mark 26 penni.

Driftkostnaderna.

De löpande direkta utgifterna inskränka sig till dem för dammarnas, hägnadernas, turbinernas och pumparnas remont och underhåll, samt för maskinernas skötsel, då drifkraften icke kostar något. Under den tid, då vattenmängden i ån är så liten, att ångpumpverket måste anlitas, är vattnet tillika så rent, att det nya uppforderingsverket för aflagringsbassinens fyllande icke behöfver användas, hvadan äfven i detta afseende vattnets uppfordring till staden icke fördyras. Deremot eger en besparing af minst 2,000 mark årligen rum å filterdriften genom filtrernas ökade gångtid, som har minskade rensnings-, sandtvättnings- och isningskostnader till följd. De direkta utgifterna böra dock ökas med den årliga räntan på anläggningskapitalet, och ställer sig kalkylen öfver de årliga driftkostnaderna då på följande sätt:

Underhåll och remont af dammar, hägnader, turbiner och pumpar	5,000 mark.
Maskinernas skötsel, olja m. m.	2,000 „
	<hr/>
	7,000 mark.
Afdrages besparing å filterdriften	2,000 „
	<hr/>
	Rest 5,000 mark

motsvarande för en daglig uppfordring af 6,500 m³ 0,21 penni per m³ vatten.

Ökas dessa kostnader med 4,5 % af anläggningskapitalet eller 13,401 mark, så utgör totalsumman 18,401 mark eller 0,78 penni per m³ vatten, men då anläggningen är tillräcklig åtminstone för en fördubblad konsumtion utan någon nämnvärd ökning af driftkostnaderna, reduceras dessa således framdeles till hälften af det ofvan beräknade beloppet per m³.

Arbetets utförande.

De förekommande arbetena äro till större delen sådana, som förut blifvit utförda af vattenledningskontoret. Jordschaktningsarbetena för bassinen böra icke möta några större svårigheter, om derförinnan afloppsledningen till bäcken kommer till utförande, då grundvattnet sjelfmant afrinner. Gråstensmurarna, som icke behöfva vara vattentäta, då ett särskildt tätningsmedel anbringas på ytan, kunna vara af simplaste slag och en stor del af stenen erhålles från filterholmen på sådant sätt, att sprängningen kommer framtida filterbyggnader tillgodo. Utförandet af den stora

dammen mot ån möter antagligen ej heller större svårigheter i följd af grundens beskaffenhet, hvilken framgår af bilagda pliktningsprotokoll. Det underliggande berget har ingenstädes någon stark sluttning mot ån, som kunde gifva upphof till jordras. Jordens bärförmåga har utrönts genom profbelastning af 0,5 m² med 10,000 kilo eller 2 kilo pr cm², då en sättning af 12 cm genast inträffade. Under de följande 3 veckorna utgjorde sättningen endast 3 cm och afstannade sedermera. Då dammen jemte jordfyllningen utöfvar ett tryck af högst 0,8 kilo pr cm², måste resultatet betraktas såsom gynsamt och icke ingifvande farhågor för ovanligt stora sättningar.

Den stora kvantitet till murning oduglig sten, som erhålles från kanalsprängningarna, kunde delvis användas till en stenkastning längs åstranden, som derigenom stödes och bevaras för framtida materialförluster genom vattnets åverkan.

Arbetstiden kan anslås till 2 år.

Utom de i det föregående framhållna omständigheterna förtjena ytterligare några en närmare belysning, näml. behovet af bassinens rensning på annat sätt än genom uttappning af bottenlammet, dess framtida disposition för händelse staden skulle anlita ett annat vattentag än Vanda för sin vattenförsörjning eller någon praktiskt tillämplig kemisk reningsmetod kunde komma till användning, samt slutligen det innevånareantal, för hvilket bassinen kan anses vara tillräcklig. När bassinen fylles med Vandavatten, infiltrerar detta till en början i jorden och deponerar sitt slam i dess porer, till dess att grunden blir ogenomtränglig för vatten, hvarpå slammet kvarstannar på botten. Man vore sålunda böjd för antagandet, att bassinen småningom uppgrundas genom dessa slamsamlingar och att deras aflägsnande vore förknippad med stora kostnader och tidsutdräkt. Att denna farhåga är obefogad, kan emellertid lätteligen bevisas. Om konsumtionen utgör 6,500 m³ i dygnet och derutöver 2,500 m³ tänkas gå förlorade genom läckor eller för filtrernas sköljning, så passera under ett år 3,285,000 m³ Vandavatten bassinen. En m³ Vandavatten innehåller i medeltal 0,1 kilo fasta beståndsdelar, hvilkas totalbelopp under ett år altså skulle utgöra 328,500 kilo. För att kunna sjunka i vatten, borde deras specifika vikt vara större än 1, hvadan deras volym utgör högst 329 m³. Men denna kubikmassa, fördelad på en yta af 86,000 m², motsvarar ett skikt af endast 3,8 mm höjd, hvarmed alltså botten skulle årligen höjas, om samtliga fasta beståndsdelar skulle samlas derå och om slammet aldrig skulle aflägsnas genom sköljning. I sjelfva verket utfaller likväl endast en del af de fasta ämnena och då botten satsen periodiskt bör utsläppas i hafvet, kunna äfven under ogynsamma antaganden några betydligare aflagringer icke inom öfverskådlig tid uppkomma, som behöfde t. ex. genom gräfning undanskaffas. Hvad åter inträngandet af större flytande föremål i bassinen vidkommer, så bör sådant genom silar förekommas, men då deras verksamhet icke sträcker sig till fiskyngel och mindre vattenväxter, kan man emotse uppkomsten af såväl en fauna som en flora i aflagringsbassin, hvilka dock sålänge de kunna hållas

inom måttliga skrankor, endast bidra till vattnets renhet. Emot ett öfverhandtagande deraf finnes ett enkelt och billigt medel, näml. bassinens torrläggning för en kortare tid under den kallaste delen af vintern med efterföljande sköljning, och torde alltså nämnvärda kostnader för bassinens rensning icke förekomma.

Hvad åter nyttan af bassinen vidkommer, i händelse vattnet i framtiden skulle tagas från någon sjö på större eller mindre afstånd från staden och vara af så gynsam beskaffenhet, att det endast behöfde filtreras, så kan den uppskattas ganska högt såtillvida, att vid reparationer af tilloppsledningen eller andra förekommande störningar i vattentillförseln, hvilkas sannolikhet tillväxer med tilloppsledningens längd, ett större förråd af vatten funnes att tillgå under reparationstiden. Användes åter en rening af vattnet på kemisk väg, så är en aflagringsbassin rentaf nödvändig, och ju längre aflagringstiden är, desto mindre plägar åtgången af kemikalier vara. Endast i det fall att staden i en framtid skulle försörjas med grundvatten, vore en magasinering deraf i en öppen bassin direkt stridande mot grundiden för detta slags vattenförsörjning och aflagringsbassinen knappast användbar för andra än fiskodlingsändamål, men sannolikheten för att tillräckliga mängder grundvatten skola kunna anskaffas synes kontoret aftaga i samma proportion, som folkmängden och konsumtionen tilltaga.

Såsom tidigare framhållits, besitter nu ifrågavarande aflagringsbassin i följd af sin betydliga rymd en så stor utjemningsförmåga vis à vis konsumtionen, att för bedömande af dess tillräcklighet för framtida behof icke den högsta dygnkonsumtionen, såsom vid föregående projekt för kemisk vattenrening, utan medeldygnkonsumtionen under årstiden för den största förbrukningen bör läggas till grund. Den största medeldygnkonsumtionen har härtils egt rum under Juli månad 1901 med 6,500 m³ för en folkmängd af i rundt tal 100,000 invånare, och hade aflagringstiden då varit $\frac{200,000}{6,500} = \infty 31$ dygn. Antages konsumtionen proportionel mot folkmängden och bestämmes den kortaste tillåtna aflagringstiden till 12 dygn, så resulterar motsvarande folkmängd ur qvoten $\frac{31 \cdot 100,000}{12} = 258,333$ innevånare, hvilken folkmängd staden bör hafva uppnått, med en tillväxt af 6 % ränta på ränta, år 1918. Om man icke då redan påfunnit utvägar och medel för en bättre vattenförsörjning, kan bassinens rymd ökas med 86,000 m³, genom dammarnas höjning med en meter, jemte uppfodringsverkets förstärkning med 1 pump och 1 turbin, för hvilket behof alla rörledningar hafva tillräcklig storlek. Och skulle under sådant förhållande bassinen med en rymd af 286,000 m³ och för en aflagringstid af 12 dygn, vara tillräcklig för 366,666 innevånare eller till år 1924. Aflagringsbassinerna för kemisk vattenrening deremot skulle, då de äro beräknade för en maximaldygnkonsumtion af 12,000 m³ och då den största dygnkonsumtionen egde rum i Juli 1901 med 8,626 m³, enligt samma beräkningsgrunder förslå för en folkmängd af endast 139,114 innevånare, eller till år 1907.

Hvad åter filtrerna beträffar, så förslå de nu nätt och jemnt för stadens förseende med filtrerad Vandavatten i det skick i hvilket det nu befinner sig, hvaraf kan dragas den naturliga slutsatsen, att om vattnet före filtreringen befrias från en del af slammet utan substitution af främmande ämnen, filtrerna åter äro tillräckliga för en tid framåt. Emellertid är det lika naturligt att man icke med samma filterarea kan filtrera hvilka vattenquantiteter som helst, utan att, om konsumtionen tillväxer, också filterinrättningen periodiskt bör utvidgas. Anläggningen af två nya öppna filter à c:a 700 m² area för en kostnad af c:a 100,000 mark blir sålunda förr eller sednare en nödvändighet både för kemisk och fysikalisk vattenrening, men kan i det sednare fallet uppskjutas längre tid än i det förra, liggande skilnaden bl. a. deri att man vid den fysikaliska reningen icke behöfver bortfiltrera några från tillsatta kemikalier härrörande koagula.

Då härmed det väsentligaste beträffande projektet torde vara sagdt, har kontoret äran öfverlemna detsamma till Kammararens granskuing under slutligt åbe-ropande af de fördelar, det enligt kontorets åsigt eger framom förslaget till kemisk vattenrening.

1. Aflagringsinrättningen är till sin konstruktion och funktion så enkel och lättskött som möjligt.

2. Anläggningskostnaderna äro icke större, men driftkostnaderna väsentligt mindre, än för den kemiska vattenreningen.

3. Aflagringsinrättningen är tillräcklig för stadens folkmängd år 1918 resp. 1924, under det att anstalterna för den kemiska vattenreningen äro otillräckliga redan år 1907.

4. Med anläggningen af nya filtra kan anstå längre tid än vid införandet af kemisk vattenrening.

5. Bassinen är sannolikt af nytta äfven i framtiden, huru än stadens vattenförsörjning då må gestalta sig, under det att de små bassinerna för kemisk vattenrening, om de icke motsvara eller längre äro behöfliga för detta ändamål, icke äro till någon nytta.

6. Vattnet undergår genom den fysikaliska reningen medels aflagring ingen förändring i afseende å smak och hårdhet samt erhåller intet tillskott af för dess naturliga sammansättning främmande ämnen.

Deremot bör som fördel för den kemiska reningsmetoden framhållas, att om den alltid rätt kan tillämpas, vattnet blir klart och färglöst, hvaremot genom den fysikaliska reningsmetoden endast kan vinnas att det blir jemförligt med vattenledningsvattnet i dess härtill observerade bästa tillstånd d. v. s. under torra somrar och kalla vintrar.

Kostnadsberäkning

för en aflagringsbassin, inrymmande 200,000 m³, att anläggas i Gammel-
staden invid Vanda å.

A. Aflagringsbassinen.

150 m ³ bergsprängning å 6: —	900: —		
5,300 m ³ jord att utschakta, transportera, utfylla och stampa till dammar å 5: — .	26,500: —		
2,000 m ³ jord att utschakta, transportera och utfylla till bottens utjemnande å 2: 50	5,000: —		
2,400 m ³ gråstensmur i kalkblandadt cementbruk å 24: —	57,600: —		
750 m ³ stampbeton å 35: —	26,250: —		
2,300 m ² rappning med cementbruk å 3: — .	6,900: —		
4,000 m ² dossering att torfbekläda å —: 60 .	2,400: —		
600 m ² d:o att inplantera med vide å —: 50	300: —		
1,200 l. m. gården af dels sten, dels smidjernsrör å 6: —	7,200: —		
450 l. m. nackdiken att gräfvä eller fördjupa å 1: —	450: —		
För skärnbräde, simmare och diverse smide .	2,000: —	135,500: —	
C:a 10 % tillskott.	— —	13,500: —	149,000: —

B. Pumpverket och ombyggnaden af vattenrännan.

70 m ³ jordgräfvning å 2: 50	175: —
40 m ³ bergsprängning under vatten å 75: —	3,000: —
100 m ³ d:o ofvan d:o å 10: —	1,000: —
80 m ³ gråstensmur i cementbruk å 25: — . .	2,000: —
26 m ² nubbstensrevetering å 16: —	416: —
18 m ² kilad sockel å 10: —	180: —
150 m ³ stampbeton å 35: —	5,250: —
150 m ² rappning med cementbruk å 3: — . .	450: —
17 m ² asfaltisoleringskikt å 1: 60	27: 20

Transport	12,498: 20	— —	149,000: —
-----------	------------	-----	------------

	Transport	12,498: 20	— —	149,000: —
31 l. m. jernbalkar à 34 kilo = 1,054 kilo				
à —: 50		527: —		
33 m ² asfaltering à 4: —		132: —		
20 tusen tegel incl. murning à 125: — . . .		2,500: —		
88 m ² rappning med kalkbruk & målning med slamfärg à 1: —		88: —		
33 m ² mellantak, komplett à 6: 50		214: 50		
58 m ² yttre tak af asfaltfilt, incl. takstolar & läkt à 4: —		232: —		
1 st. dörrluft		50: —		
3 st. fönsterlufte à 60: —		180: —		
Värmeledning att utsträcka från gamla pump- huset		350: —		
Ombyggnad af vattenrännan, jemte afstäng- ningsluckor etc. enligt projekt 1 . . .		4,350: —		
2 Francisturbiner af 500 mm diameter à 31 Hk. samt				
2 centrifugalpumpar à 140 sek. l. incl. trans- missioner och pådragsluckor loco fabrik		10,000: —		
Frakt och montering		1,650: —		
Diverse tillbehör		400: —	33,171: 70	
C:a 10 % tillskott.		— —	3,128: 30	36,300: —

C. Tryckledning från pumpverket till aflagringsbassinen.

30 l. m. 583 mm tackjernsrör, isolerade, i trä- trumma, hvilande på pelare à 150: —	4,500: —		
10 l. m. 583 m tackjernsrör, nedlagda i jord à 60: —	600: —		
90 l. m. 406 m d:o d:o i bassinen à 50: — .	4,500: —		
20 l. m. 305 m d:o d:o inom pumphuset à 30: —	600: —		
545 l. m. 800 mm betonströr incl. läggning à 20: —	10,900: —		
2 st. 305 mm slidventiler inom pumphuset à 450: —	900: —		
1 st. 203 mm d:o d:o för sköljningsledningen	225: —		
1 st. automatisk luftventil jemte schakt och lucka	200: —		
300 m ³ bergsprängning à 15: —	4,500: —		
	Transport	26,925: —	— — 185,300: —

	Transport	26,925: —	— —	185,300: —
500 m ³ fyllning å 2: —		1,000: —		
600 l. m. gräfnings och igenfyllning af rörgraf				
å 4: —		2,400: —	30,325: —	
C:a 10 % tillskott.		— —	3,075: —	33,400: —

D. Häfvertledning från bassinen till filtrerna.

75 l. m. gräfnings och igenfyllning af rörgraf				
å 4: —		300: —		
200 m ³ bergsprängning å 15: —		3,000: —		
250 m ³ fyllning å 2: —		500: —		
100 m ³ gråstensmur i cementbruk till landfästen				
och stödjemurar å 25: —		2,500: —		
250 l. m. 533 mm tackjernsrör incl. läggning				
å 53: —		13,250: —		
70 l. m. vacuumledning å 15: —		1,050: —		
Ejektor med tillhörande ventiler		300: —		
1 st. 203 mm slidventil för sköljningsledningen		225: —		
2 st. 406 mm slidventiler invid bassinen å				
650: —		1,300: —		
1 st. 533 mm d:o		1,000: —		
1 st. 533 mm klaffventil.		600: —		
1 st. jernbro af 25 m spann jemte isolerings-				
material för röret		8,000: —	32,025: —	
C:a 10 % tillskott.		— —	3,275: —	35,300: —

E. Tömningsledning.

260 l. m. gräfnings och igenfyllning å 6: —		1,560: —		
260 l. m. 500 mm betonrör incl. läggning å				
15: —		3,900: —		
480 m ³ gräfnings och återfyllning för korrektion				
af Annebergsbäcken å 4: —		1,920: —		
15 l. m. stentrumma under Ö. Chausséen å				
75: —		1,125: —		
1 st. infallsbrunn		200: —		
1 st. 500 mm afstängningsventil med brunn		800: —	9,505: —	
C:a 10 % tillskott.		— —	995: —	10,500: —
	Transport	— —	— —	264,500: —

Transport — — — — 264,500: —

F. Arbetsledning, skadeersättningar och diverse.

För arbetsledning och diverse skadeersättningar 19,000: —
 För oförutsedda omständigheter reserveras . . 14,300: — — — 33,300: —
 Summa — — — — 297,800: —

C. Hausen.

Bilaga.

Jordlagrens beskaffenhet och djup under den längs Vanda ås vestra strand föreslagna dammen.

Åfstånd från dammens norra ändpunkt m	Jordlagrens tjocklek enligt pliktning			Fasta bottnet består af	Åfstånd från dammens norra ändpunkt m	Jordlagrens tjocklek enligt pliktning			Fasta bottnet består af
	Jord m	Lera m	Sand m			Jord m	Lera m	Sand m	
30	—	—	1,2	berg	170	1,5	3,4	7,8	grus
40	1,2	—	1,8	d:o	180	1,6	3,6	8,0	d:o
50	—	—	1,8	d:o	190	1,6	3,6	8,4	d:o
60	—	—	1,6	d:o	200	1,6	3,4	8,6	d:o
70	0,8	—	1,4	d:o	210	1,6	3,6	8,6	d:o
80	0,8	—	3,2	d:o	220	1,4	3,6	9,0	d:o
90	1,4	—	2,6	d:o	230	1,2	3,6	8,8	d:o
100	1,8	1,3	1,6	d:o	240	1,4	3,6	8,7	d:o
110	1,6	3,6	1,9	grus	250	1,9	3,5	8,7	d:o
120	1,9	3,4	2,6	d:o	260	1,5	3,6	8,6	d:o
130	1,6	3,4	3,4	d:o	270	1,4	3,8	7,4	d:o
140	1,3	3,6	5,6	d:o	280	1,4	3,6	7,2	berg
150	1,6	3,6	6,0	d:o	290	1,6	3,4	3,0	d:o
160	1,3	3,8	7,5	d:o	300	1,8	—	2,5	d:o

Rättelser.

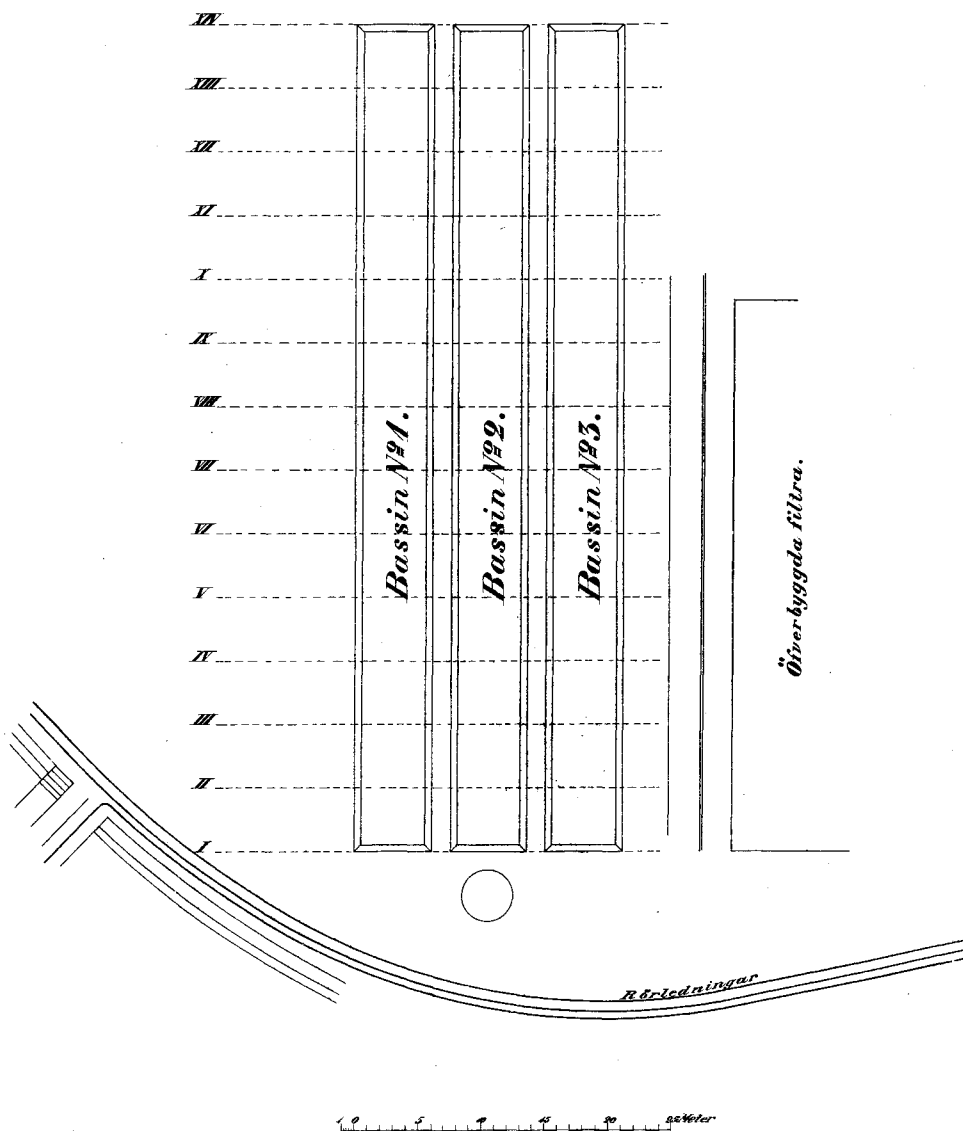
Pag. 10 rad 2 nedifrån står 1,48 läs 1,44
 " " " 3 " " 65,036: — " 63,036: —
 " " " 6 " " 25,901: — " 23,901: —
 " 11 " 9 " " 65,036 " 63,036

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Pl 1.

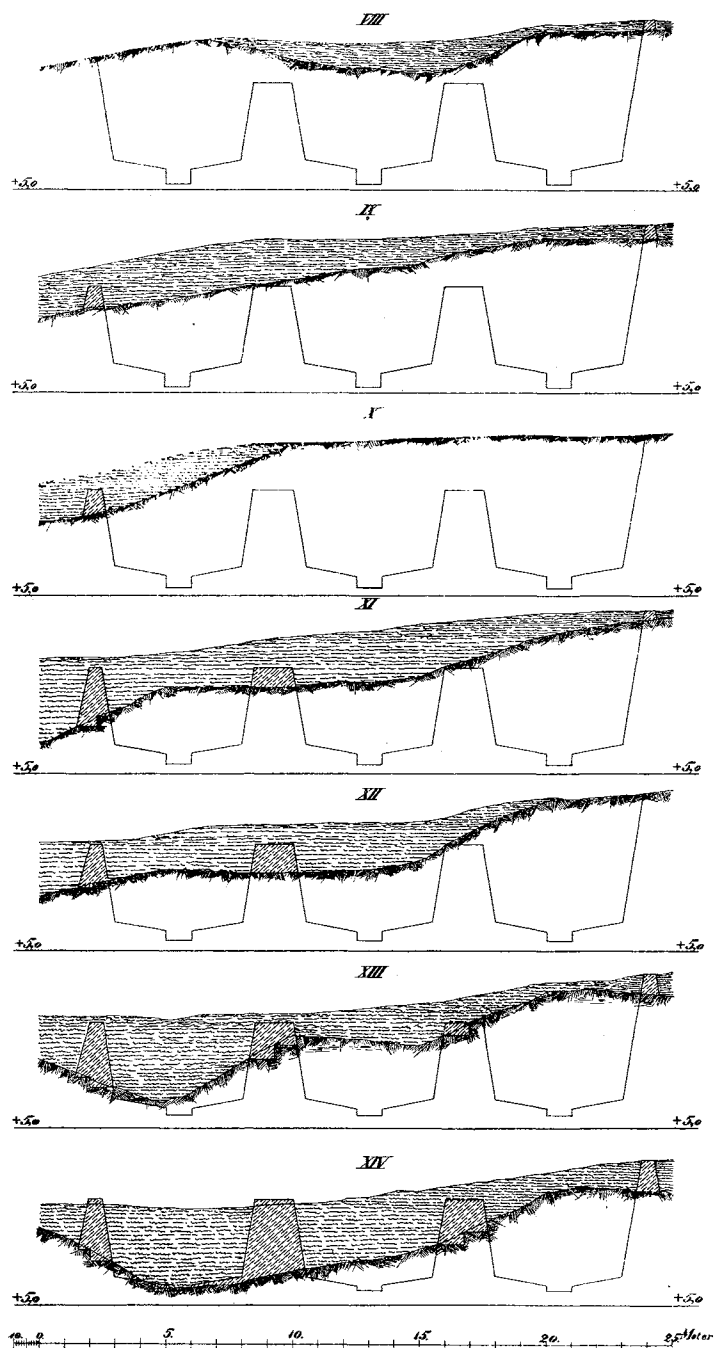
Projekt till 3 aflagringsbassiner a 1000 m³ rymd

Plan.

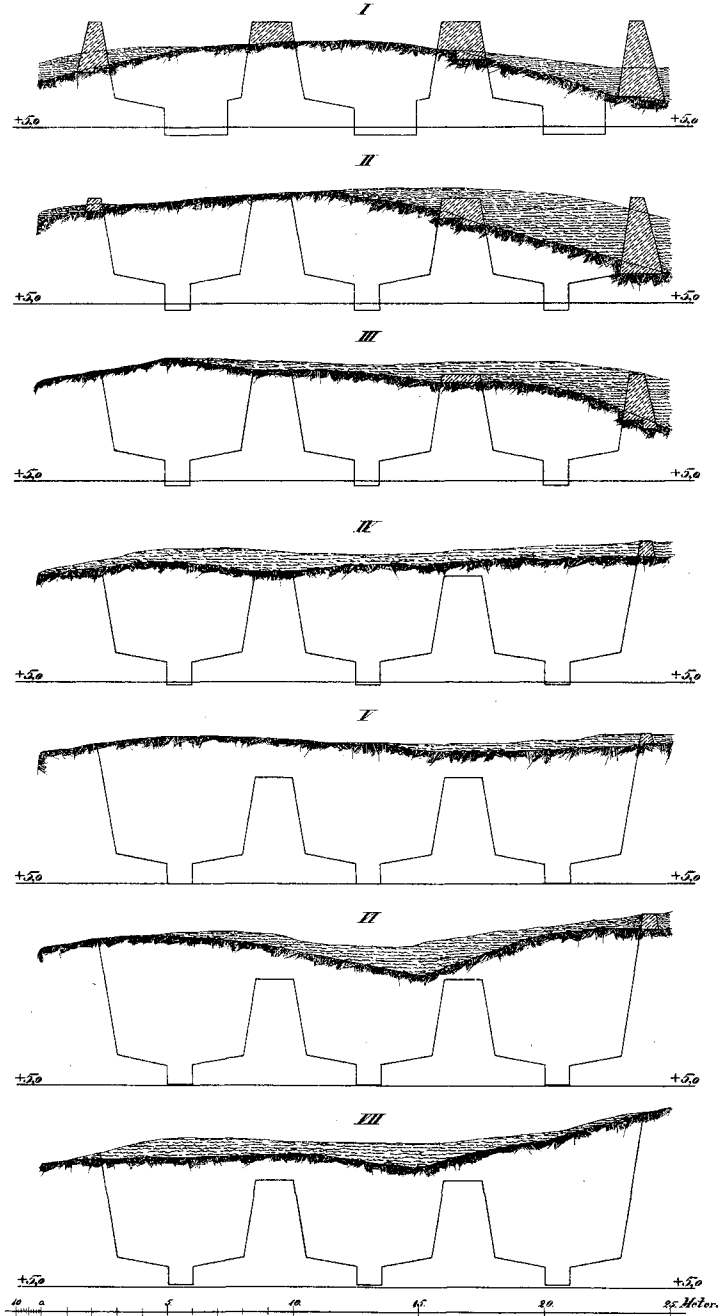
Pl. 5.

Projekt till 5 aflagringsbassiner a 1000 m³ rymd.

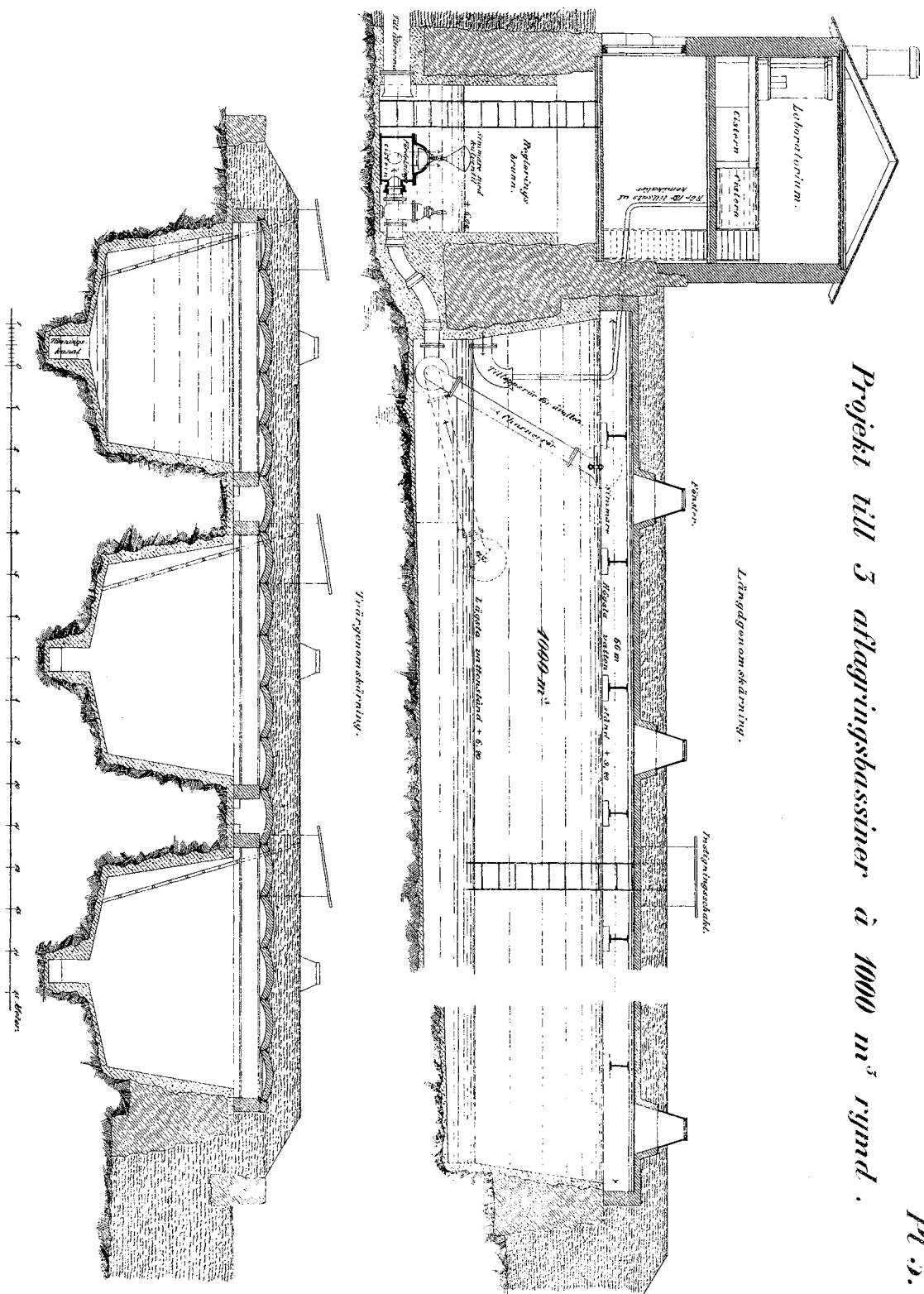

Projekt till 3 aflagringsbassiner a 1000 m³ rymd.

Profiler.

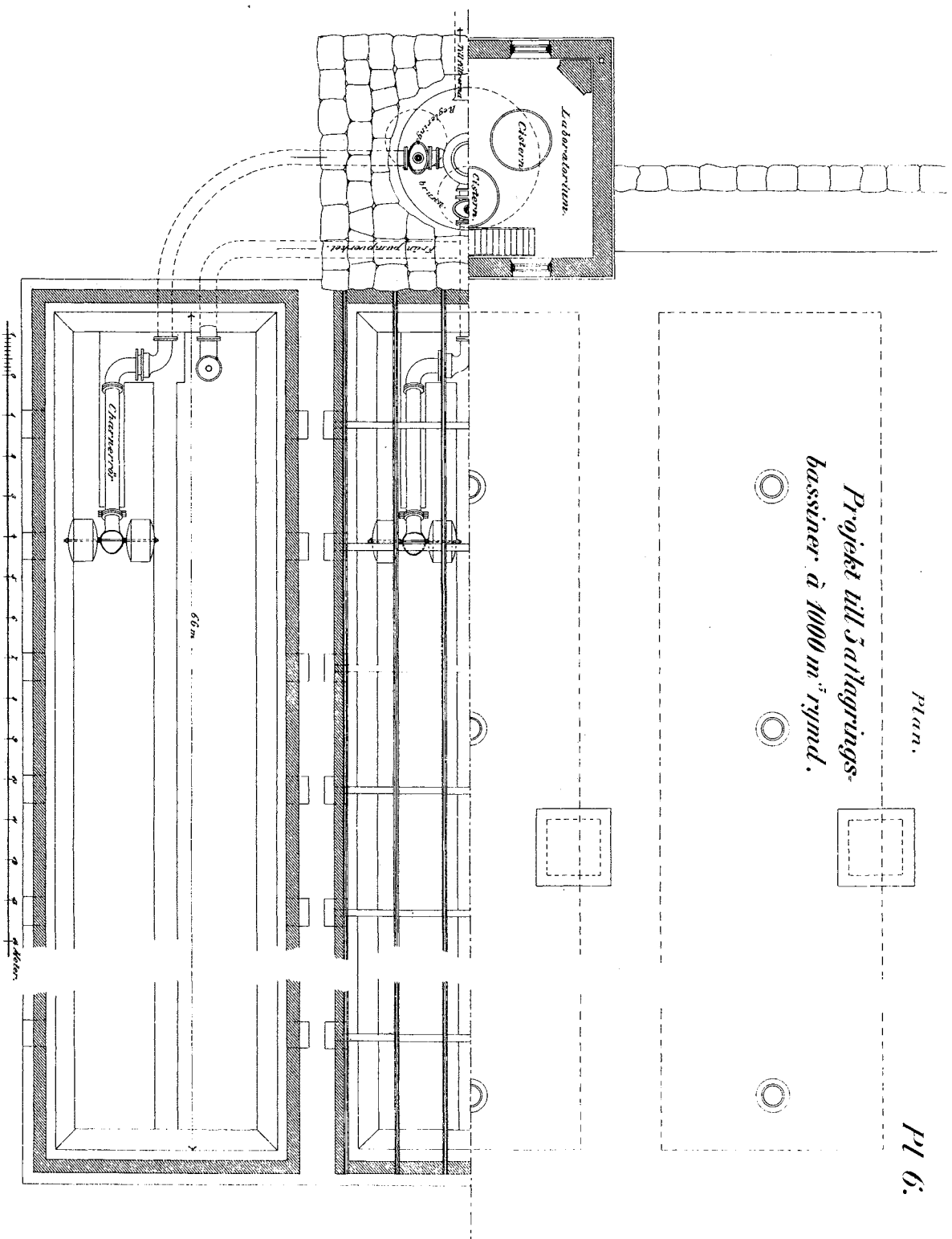
Projekt till 3 aflagringsbassiner à 1000 m³ rymd .

Plan.

Projekt till fyllnings-
bassiner å 1000 m³ rymd.

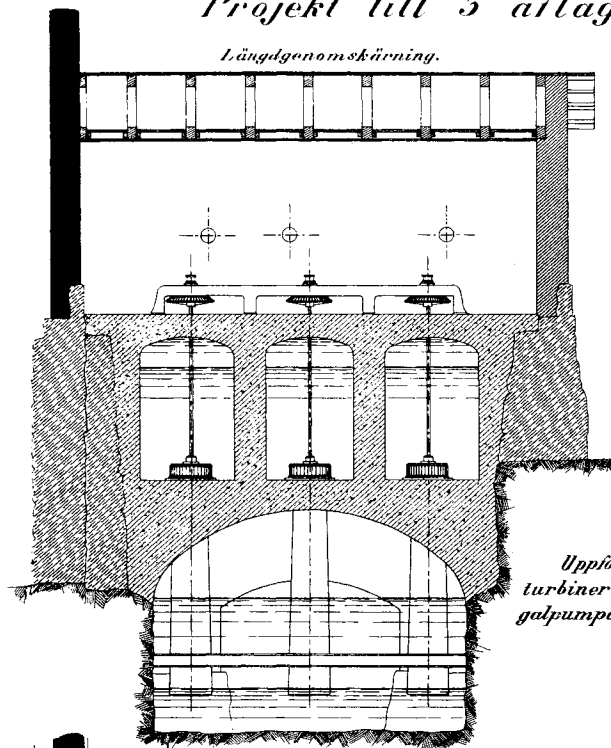
Pl 6.

Projekt till 5 aflagringsbassiner à 1000 m³ rymd .

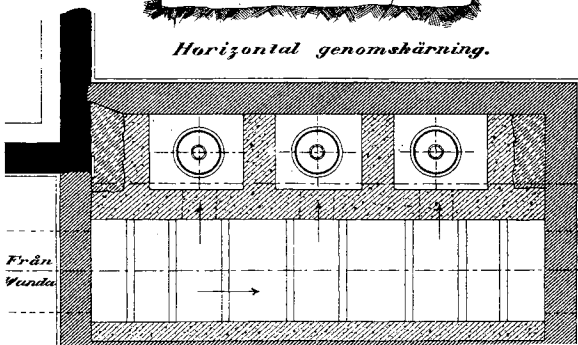
Pl 4.

Längdgenomskärning.

Uppförningsverk bestående af 5 turbiner à 31 H.K. samt 3 centrifugalpumpar à 140 sek. liter .

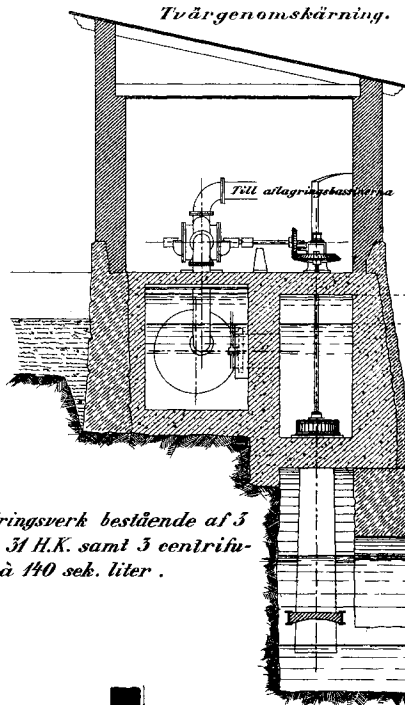
Horizontal genomskärning.

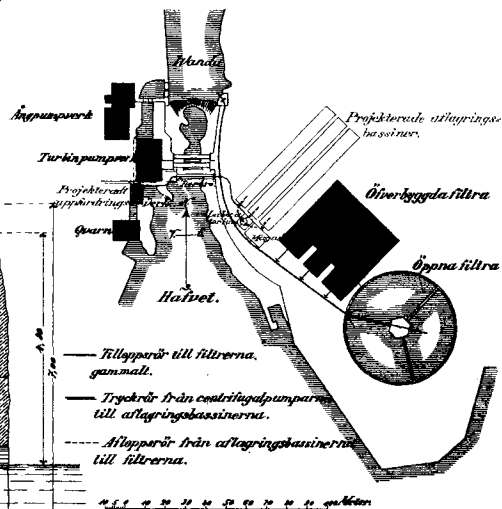
Från Vandra

Till guarnen.

Tvårgenomskärning.

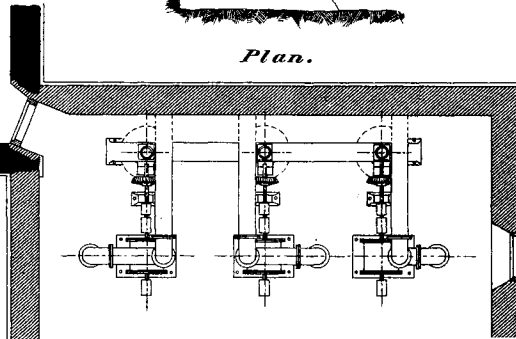

Situationsplan.

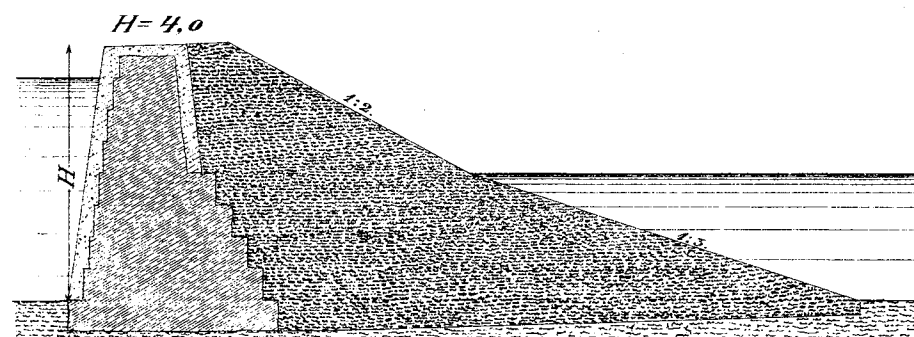
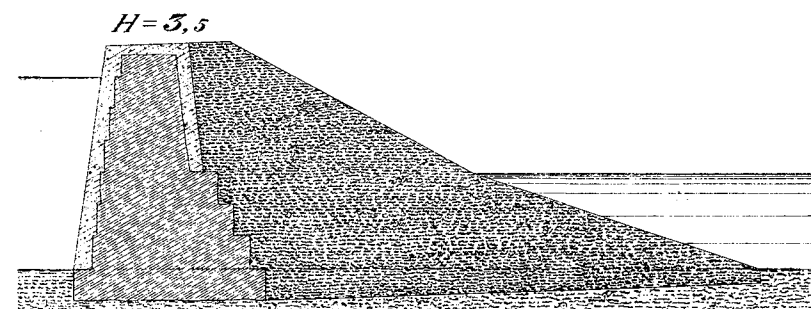
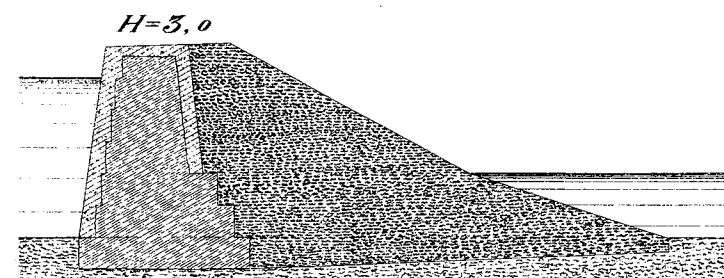
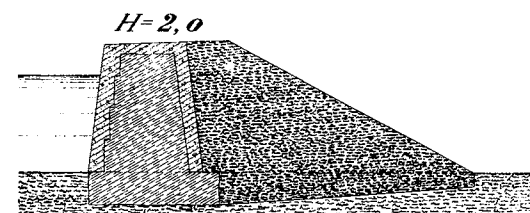
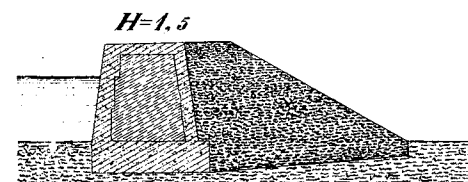
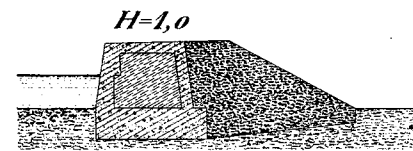
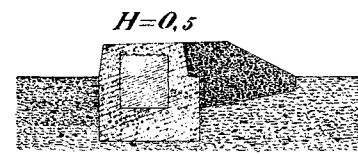

Plan.

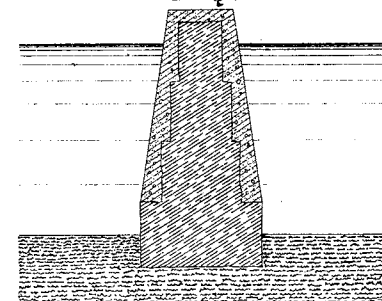
Gamla pumpshuset.

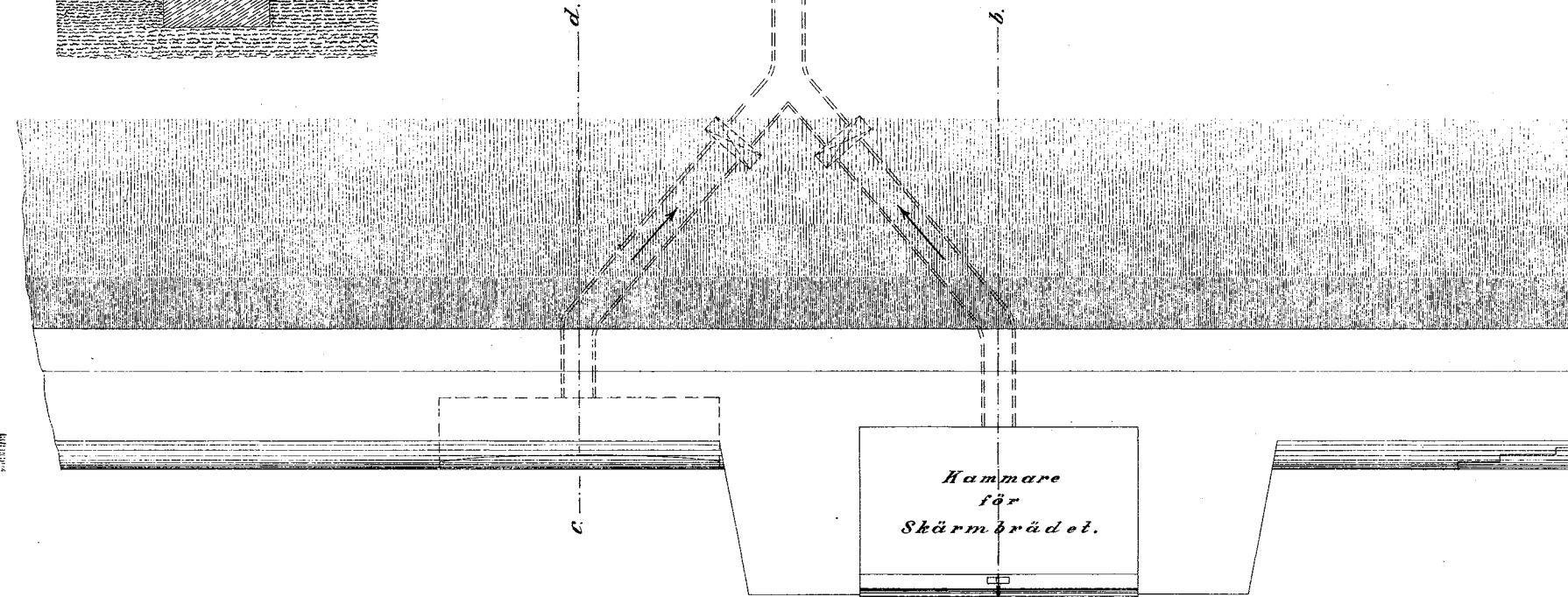
Dammprofiler.

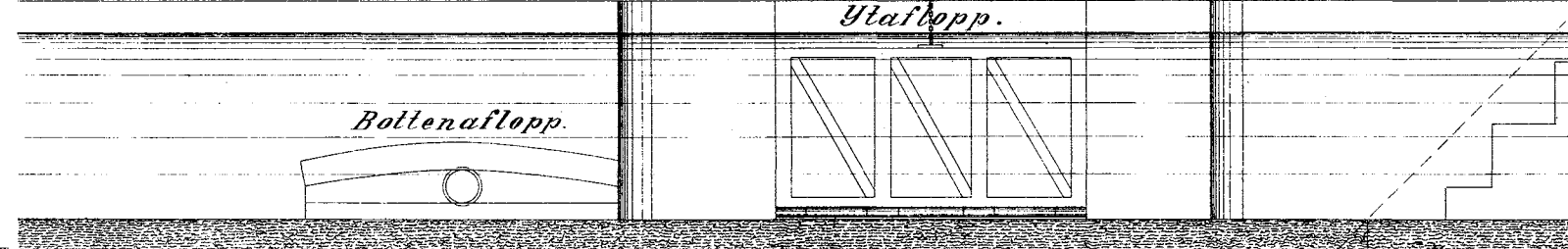
Profil af skærmdammen.
P-Q.

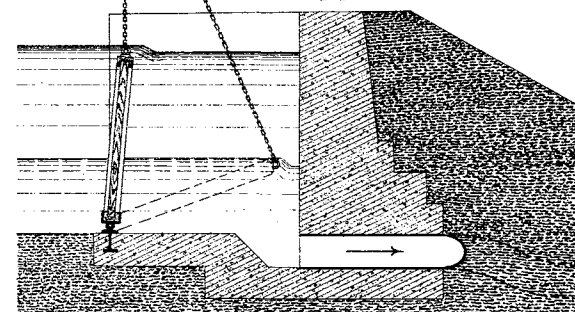
Plan af dammen ved afloppet till
filtrerna.

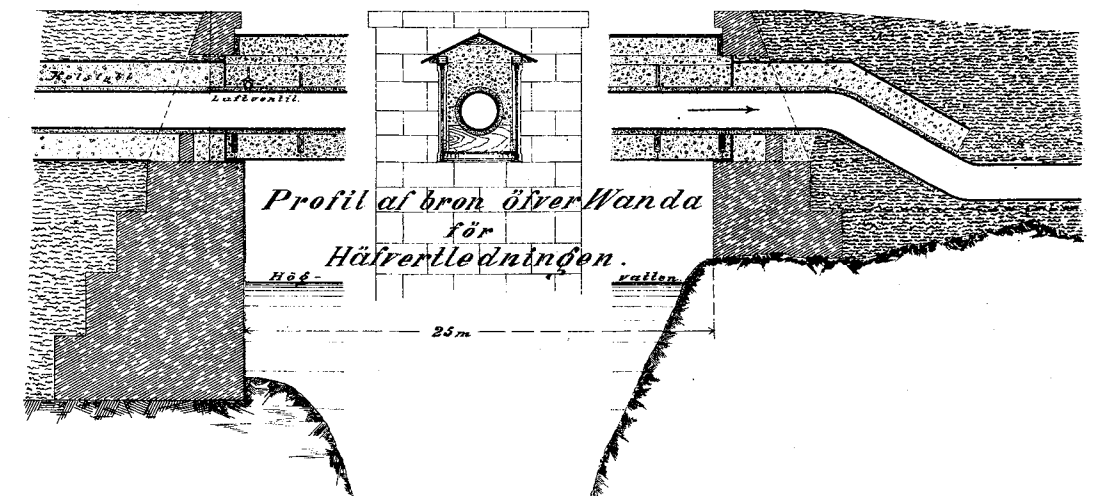
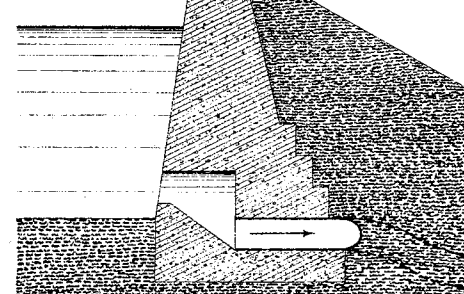
Vertikalprojektion.

Sektion a-b.
Ytaflopp till filtrerna.

Sektion c-d.
Bottenaflopp till filtrerna.

PROJEKT TILL ANLÄGGNING AF EN
AFLAGRINGSBASSIN
I GAMMELSTADEN.
UPPGJORT AF HELSINGFORS STADS VATTENLEDNINGSKONTOR 1902.
DETALJER.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 Meter.

Handlingar i fråga om ökande af sjukvårds- och läkarepersonalen vid fattigvårdens sjukvårdsanstalter.

HELSOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 21 maj 1902

Till Stadsfullmäktige.

N:o 22.

Uti skrifvelse, som härjemte i afskrift biläggas, har läkaren vid fattigårdens sjukhus och sinnessjukanstalten å Stengård, doktor Jarl Hagelstam påpekat särskilda brister och missförhållanden, hvilka äro rådande vid dessa sjukvårdsinrättningar, samt framhållit nödvändigheten af sjukvårdens ställande på tidsenligare fot, eventuellt genom uppförande af särskild upptagnings- och vårdanstalt för acut sinnessjuka. Men derjemte har doktor Hagelstam såsom provisoriska åtgärder påyrkat sjukvårdspersonalens vid sinnessjukanstalten ökande med tvänne sköterskor och tvänne vårdare samt anställandet af en amanuens att biträda vid läkarevården inom ifrågavarande sjukvårdsanstalter.

De af doktor Hagelstam framhållna fakta, hvilka Nämndens såväl ordförande som viceordförande, vid å stället verkställdt besök, varit i tillfälle att konstatera, tala för att betydande förändringar med afseende å planen för sjukvårdens handhavande å sagda sjukanstalter äfvensom med afseende å andra dermed i sammanhang stående omständigheter, äro af nödvändigheten påfordrade. Men i anseende till frågans omfattande och delvis svårlösta beskaffenhet finner Nämnden sig icke ännu vara i tillfälle att upptaga den utaf doktor Hagelstam väckta frågan i hela dess vidd utan anhåller att framdeles, efter att hafva blifvit i tillfälle att undersöka alla på saken verkande omständigheter, få till Stadsfullmäktige inkomma med utlåtande i ärendet, samt inskränker sig nu till att endast yttra sig angående de af doktor Hagelstam föreslagna provisoriska åtgärderna, nemligen till frågan om sjukvårdspersonalens ökande vid sinnessjukanstalten och anställandet af en amanuens, hvilka frågor befunnits vara af brådskande natur.

Hvad nu först beträffar sjukvårdspersonalens ökande synes redan jemförelserna med Lappvikens dårvårdsanstalt tala för behofvet af ökad vårdpersonal,

men derjemte har till Nämndens kännedom kommit ej blott att sjukvårdspersonalen vid sinnessjukanstalten på Stengård i hög grad öfveransträngts, utan äfven att olycksfall i följd af att nödig tillsyn ej kunnat egnas patienter, som här af varit i behof, förekommit, äfvensom att det stundom varit omöjligt att låta patienterna vistas så mycket ute som deras behandling skulle fordrat, hvarför Nämnden föreslår att doktor Hagelstams härutinnan gjorda framställning måtte bifallas och Fattiggårdsförvaltningen berättigas att antingen omedelbart eller efter hand, i mån af behof, öka sjukvårdspersonalen med två sjuksköterskor och två vårdare mot en månatlig aflöning af 50 mark för enhvar sjuksköterska och 60 mark för en hvar vårdare.

Hvad sedan angår anställandet af en amanuens till biträde vid läkarevårdens handhafvande, så har Nämnden öfvertygat sig om att å Fattiggården, sådana förhållandena der nu gestaltat sig, så många af dess interner äro i behof af en mer eller mindre intensiv läkarevård att en läkares tid och arbete deraf mera än skäligt är tages i anspråk; och då detta arbete genom den under uppförande varande lungsotspaviljongens tillkomst, afsedd, enligt hvad Nämnden erfarit, att öppnas den 1 juli detta år, kommer att ytterligare ökas, synes beviljandet af ett biträde åt läkaren vid Fattiggården ingalunda sakna skäl för sig. Nämnden får därför vördsamt hemställa att doktor Hagelstams framställning äfven i denna del måtte bifallas och Nämnden förty berättigas att på förslag af läkaren vid Fattiggården tills vidare, d. v. s. tills sjukvårdsförhållandena på Fattiggården möjligen kunna omgestaltas, antaga en amanuens, för hvars aflönande torde beviljas ett årligt anslag af 1,500 mark, att utgå från den dag, 1 juli, då den nya paviljongen för af lungsot lidande öppnas.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Till Hälsovårdsnämnden i Helsingfors.

Ehuru med en viss tvekan i betraktande af det ringa beaktande, som så vidt jag vet vederfarits ett af mig i november 1901 till ett af stadsfullmäktige tillsatt utskott för beredandet af frågan om uppförande af en ny anstalt för sinnessjuka m. m. inom kommunen inlämnadt memorandum angående särskilda brister vid Helsingfors stads med dess fattiggård förbundna anstalt för sinnessjuka, finner jag mig dock af min plikt manad att till Hälsovårdsnämndens behjärtande hemställa, huruvida icke några åtgärder inom den närmaste framtiden kunde och

borde vidtagas i och för afhjälpan det af hälst en del af däri antydda brister och för ett tidsenligare ordnande af sjukvården inom de med fattiggården förenade sjukvårdsinrättningarna öfver hufvud.

Hänvisande i öfrigt till mitt ofvannämnda memorandum vill jag beträffande stadens s. k. nya anstalt för sinnessjuka å Stengård påpeka, hurusom de farhågor jag där uttalat, att denna anstalt i samma mån som ett flertal lugnare kroniskt sjuka från densamma blifvit utackorderade på landet efter hand komme att fyllas med dels akuta, dels oroliga och osnygga kroniska fall, hvilka kräfvat en i alla afseenden intensivare och mera komplicerad sjukvård, redan i det närmaste gått i fullbordan. Därvid hafva bristerna såväl med afseende å utrymmet som kosthållningen äfvensom otillräckligheten af sjukvårdspersonalen allt mera begynt träda i dagen.

För jämförelsens skull vill jag påpeka, att medan t. ex. Lappviks centralanstalt för ett antal af 130 sjukplatser förfogar öfver en vårdpersonal af 16 personer förutom uppsyningsman och öfversköterska, af hvilka på den s. k. oroliga afdelningen beräknas en vårdare eller sköterska på 5 å 6 patienter, är vid Stengårds anstalter — den gamla och den nya tillsammans — för ursprungligen 104, numera genom extra platser inredande 114 patienter anställd en personal af inalles 9 vårdare och sköterskor jämte en gemensam öfversköterska för det hela. Följden häraf har äfven blifvit, isynnerhet sedan den oroliga kontingenten af anstaltens besättning ständigt ökats, att vårdpersonalen blifvit mera än försvarligt öfveranstängd och att det oakadt icke en sådan vård och uppsikt kunnat egnas de sjuka, som önskvärdt och tillbörligt vore.

Vidare må jämförelsevis framhållas, att medan vid Lappviks centralanstalt finnes anställd en öfverläkare och en underläkare, hvardera bosatta inom anstalten, besörjes sjukvården inom stadens hela fattiggård af en enda läkare, aflönad med ett skäligen anspråkslöst arvode och utan förmånen af ens några veckors semesterledighet om året. Sedan oktober 1900, då det med fattiggården förbundna lasarettet blifvit tillbyggt med 45 sjukplatser och sålunda numera inrymmer inalles 90 patienter, har den vid fattiggården anstälde läkaren förty att, då, som ej sällan händer, alla platser äro besatta, utöfva daglig tillsyn öfver tillsammantaget 204 patienter, hvilket antal, så snart den af stadsfullmäktige beslutna paviljongen för lungsotspatienter blifvit färdig, kommer att stiga till 229. — Därtill kommer en daglig poliklinik af ambulatoriska patienter från själfva arbets- och fattiggården, som efter låg beräkning torde få uppskattas till minst ett tusental fall om året.

Det har visserligen från fattigvårdsmyndigheternas sida blifvit framhållet, att fattiggårdens lasarett icke ursprungligen varit afsedt för meddelande af egentlig sjukvård utan endast att utgöra ett s. k. sjukhem för fattiggårdens egna ålderdomsskröpliga och delvis obotligt sjuka interner. Men de faktiska förhållandena hafva emellertid redan i decennier gestaltat det så, att ett icke ringa antal patienter i detta lasarett äro därstädes intagna för behandling af tillfälliga försäm-

ringar i ett kroniskt lidande jämte ett antal sådana som inom själfva fattiggården insjuknat i akuta sjukdomar; den förstnämnda kategorin utgöres sålunda af s. k. genomgående fall från staden, icke sällan sådana som af brist på utrymme icke vunnit inträde i kommunens eller statens allmänna sjukhus, eller sådana, som på grund af deras åkommors långvarighet icke kunnat i dessa sjukhus kvarhållas.

Fattiggårdens lasarett har altså, i likhet med hvad fallet kommer att blifva med den under uppförande stadda, nya lungsotspaviljongen, redan länge kommit att utgöra ett värdefullt annex till stadens kommunala sjukhus, om än vida enklare och billigare administrerad än detta. Äfven den omständigheten, att redan långt innan det nya sinnessjukhuset var uppfördt och medan läkarevården vid fattiggården mot särskildt arvode ombesörjdes af distriktsläkaren i Tölö distrikt, denne läkare enligt Hälsovårdsnämndens yrkande ägde att dagligen besöka ifrågavarande lasarett, torde gifva vid handen, att man redan då betraktat detta lasarett som ett sjukhus och icke blott såsom något slags ålderdoms- och invalidhem.

Det är, som af det ofvansagda framgår, sålunda en rätt omfattande uppgift, som är förelagd läkaren vid stadens arbets- och fattiggård, så mycket svårare att på ett tillfredsställande sätt fylla, som han till sitt biträde förfogar öfver ett så ytterst knapt tillmätt biträde vid sjukvården.

Beträffande anstalten för sinnessjuka ser jag mig slutligen nödsakad att ännu ytterligare framhålla, hurusom utrymmet inom densamma för hvarje dag som gått visat sig altmera otillräckligt. Af de under innevarande år 1902 intill denna dag intagna 31 nya patienterna utgöras mera än två tredjedelar af akuta fall, af hvilka icke på långt när alla kunnat beredas plats i de för sådant ändamål afsedda cellrummen, utan har det varit nödvändigt att inhysa en stor del af dem i de allmänna rummen, afsedda ursprungligen för lugna kroniska fall. En sådan anordning, som icke i och för sig kan anses annat än önskvärd, där tillräcklig öfvervakning af patienterna kan åstadkommas, blir med en otillräcklig vårdpersonal förenad med icke obetydlig svårighet och t. o. m. risk. — Då samtidigt intet enda cellrum finnes disponibelt för tillfällig isolering af sådana sjuka från de allmänna rummen, som sporadiskt blifva oroliga och svårhandterliga, torde utan vidare inses hvilka oberäkneliga komplikationer därigenom kunna inträffa. Redan under den närmast förflutna tiden har det upprepade gånger händt, att ingen annan utväg funnits att tillgå, än att internera tvänne oroliga patienter tillsammans i samma isoleringscell, ett missförhållande hvars skriande natur jag icke torde behöfva närmare utlägga. Att patienter tidt och ofta finna tillfälle att rymma ur anstalten eller hoppa ut genom fönstren och skada sig mer eller mindre illa, är äfven en följd af den otillräckliga tillsyn, som anstalten med sina nuvarande resurser är i tillfälle att presteras.

På grund af alt det jag här ofvan haft äran framhålla, anser jag mig böra till Hälsovårdsnämndens upplysta pröfning öfverlämna, huruvida icke några

åtgärder borde vidtagas för att snarast möjligt få afhjälpta de brister, hvilka f. n. vidlåda sjukvården vid stadens fattiggårds sjukanstalter. Såsom sådana åtgärder ville jag för min del i första hand föreslå följande:

1:o. Ökande af sjukvårdspersonalen vid den nya anstalten för sinnessjuka med tvänne sköterskor och tvänne vårdare. Det blefve sålunda möjligt att med större framgång anordna öfvervakning och behandling af akuta fall i de allmänna sjukrummen, hvarigenom bristen på utrymme i anstalten åtminstone för en tid framåt kunde i någon mån kompenseras.

2:o. Anställande af en amanuens till biträde vid läkarevården, om icke förr så från den tid då den nya lungsotspaviljongen träder i värksamhet.

Näst efter dessa preliminära åtgärder anser jag det blifva nödvändigt att taga under ompröfning, hvilka anordningar som möjligen kunde vidtagas för att till någorlunda tidsenliga öfvervakningsafdelningar aptera de nu för lugna kroniska fall afsedda allmänna rummen i den nya sinnessjukanstalten, eller i hvad mån det kunde anses vara skäl att skrida till uppförande af en särskild isoleringsafdelning för oroliga fall. Slutligen kan det väl icke håller altför länge uppskjutas med att vid anstalten införa en kostordning, som i hälst något högre grad än hvad härintills varit fallet motsvarar berättigade fordringar vid en vårdanstalt för af akut sinnessjukdom lidande patienter.

Med ett ord: Finlands hufvudstad kan icke i längden nöja sig med att äga endast en primitiv asylinrättning för sina till antalet ständigt växande sinnessjuka, utan blir ovillkorligen förr eller senare tvungen att förse sig med en någorlunda tidsenlig upptagnings- och vårdanstalt.

Helsingfors d. 5 maj 1902.

Jarl Hagelstam.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors.

Helsingfors

den 1 Sept. 1902.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Uti skrifvelse af den 21 sistlidne maj har Helsingvårdsnämnden i denna stad meddelat Stadsfullmäktige, att läkaren vid fattiggården doktor Jarl Hagelstam påpekat särskilda brister och missförhållanden, hvilka vore rådande vid sjukvårdsinrättningarna å fattiggården, samt framhållit nödvändigheten af sjukvårdens ställande på tidsenligare fot, eventuellt genom uppförande af en särskild upp-

tagnings- och vårdanstalt för akut sinnessjuka, hvarjemte doktor Hagelstam såsom provisoriska åtgärder påyrkat

a) sjukvårdspersonalens vid sinnessjukanstalten å fattiggården ökande med två sköterskor och två vårdare; samt

b) anställandet af en amanuens att biträda vid läkarevården inom fattiggårdens sjukvårdsanstalter.

Vidare har Helsovårdsnämnden meddelat, att dess ordförande och vice-ordförande vid besök å fattiggården varit i tillfälle att konstatera de af doktor Hagelstam framhållna sakförhållandena samt funnit betydande förändringar med afseende å planen för sjukvårdens handhavande vara af nödvändigheten påkallade, men att Helsovårdsnämnden i anseende till frågans omfattande och svår-lösta beskaffenhet icke varit i tillfälle att upptaga den af doktor Hagelstam väckta frågan i hela dess vidd utan till en början inskränkt sig till att förorda de af doktor Hagelstam föreslagna provisoriska åtgärderna sålunda att Fattigvårdsstyrelsen skulle bemyndigas att antingen omedelbart eller i mån af behof öka sjukvårdspersonalen med två sjuksköterskor och två vårdare samt att Helsovårdsnämnden skulle berättigas att på förslag af läkaren vid fattiggården tillsvidare antaga en amanuens, för hvars aflönande borde beviljas ett årligt anslag af 1,500 mark att utgå från den 1 juli innevarande år.

Det senare förslaget har Helsovårdsnämnden motiverat därmed, att då så många af fattiggårdens interner äro i behof af mer eller mindre intensiv läkarevård, en läkares tid och arbete deraf mera än skäligt tages i anspråk och att detta arbete komme att ytterligare ökas genom tillkomsten af den nya lungsotspaviljongen å fattiggården.

Fattigvårdsstyrelsen, som genom remissresolution af den 17 förlidne juni affördrats utlåtande öfver Helsovårdsnämndens ifrågavarande framställning, får, med biläggande af verkställande direktörens och föreståndarens för fattiggården i ämnet afgifna yttranden, äran framhålla att sedan Fattigvårdsstyrelsen på ofvantitydda omväg erhållit kännedom om att dess läkare ansett vårdarepersonalen vid dårvårdsinrättningen å fattiggården böra ökas, Fattigvårdsstyrelsen redan anställt ytterligare en manlig och en qvinlig vårdare, hvilkas aflöning kan utgå ur det på Fattigvårdsstyrelsens stat upptagna anslag för oförutsedda behof; och torde Fattigvårdsstyrelsen äfven framdeles blifva i tillfälle att under löpande budgetår på enahanda sätt tillgodose trängande behof af ökad vårdpersonal.

Hvad åter beträffar frågan om anställandet af en amanuens, fattiggårdsläkaren till biträde, har Fattigvårdsstyrelsen trott sig böra meddela att läkarevården vid fattiggården intill medlet af 1890-talet handhades af distriktsläkaren i Tölö mot ett tillskottsarvode af 600 mark för år och med skyldighet att besöka fattiggården hvarje helgfri dag samt derutöfver vid förekommande fall på kallelse af inrättningens föreståndare. Sedan den nya dårvårdsafdelningen tillkommit, ansågs behof förefinnas af en enkom för fattiggårdens inrättningar anställd

läkare, hvars aflöning till en början utgick med 3,000 mark men sedermera höjdes till 3,600 mark för år. I någon betydligare grad kommer läkarens arbete icke att ökas, sedan den i dessa dagar färdigblifna paviljongen för tuberkelsjuka kan för det afsedda ändamålet upplåtas, enär densamma åtminstone till hälften kommer att upptagas af tuberkulösa, hvilka för närvarande äro spridda inom öfriga afdelningar af fattiggården, och paviljongen i öfrigt är afsedd endast för obotligt sjuka, hvilkas vård ej i högre grad upptager läkarens tid. Deremot torde fattiggårdsläkarens arbete komma att i väsentlig grad minskas, sedan den nya paviljongen å Maria sjukhus detta år öppnats och i följd häraf Fattigvårdsstyrelsen kan upphöra med den provisoriska anordningen att medgifva intagning af kurabla fall i fattiggårdens sjukhus, hvars egentliga uppgift är att vara ett hem för ålderdomssvaga och i följd af långvarigare sjukdom ständigt sängliggande fattighjon.

Fattigvårdsstyrelsen anser sig derföre icke kunna tillstyrka förslaget om anställande af en amanuens till biträde åt läkaren vid fattiggården. Skulle ökning af anslaget för läkarevården finnas nödvändig, synes det förmånligare att för en läkare ställa aflöningen så hög, att han helt och hållet kan stå till Fattigvårdsstyrelsens disposition. Den omständighet att sinnessjuka under senaste tid allt oftare utackorderats å landsbygden kunde särskildt påkalla sakkunnigt läkarebiträde åt verkställande direktören vid öfvervakandet af denna kategori utackorderade. Så som läkarevården nu är anordnad, har Fattigvårdsstyrelsen ej ens för kontrollen af den ganska betydande kolonin af sinnessjuka i Sibbo socken haft att påräkna medverkan af läkare. Då sålunda en mera genomgripande omgestaltning af fattiggårdsläkarens ställning synes önskvärd, får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt föreslå det Stadsfullmäktige ville besluta

att låta förslaget om anställande af en amanuens till biträde vid läkarevården inom fattiggårdens sjukanstalter för närvarande förfalla.

Den af doktor Hagelstam väckta hufvudfrågan om uppförande af en ny anstalt för sinnessjuka, hvilken fråga Helsovårdsnämnden lemnat beroende på framtida handläggning, är deremot af så trängande beskaffenhet, att Fattigvårdsstyrelsen icke kunnat undgå att i detta sammanhang inkomma med förslag till provisoriska åtgärder. Redan i september år 1900 framhöll doktor Hagelstam hos Fattigvårdsstyrelsen, att bristen på platser i kommunens sinnessjukhus gjorde det omöjligt för Helsingfors stad att fullgöra sin legala sjukvårdspligt gentemot sinnessjuka fattiga, i anledning hvaraf doktor Hagelstam hemställde om skyndsamt åtgärd för afhjälpan af detta missförhållande. Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 18 februari 1901 (Tr. handl. 1901 N:o 31) anmälte Fattigvårdsstyrelsen om de åtgärder, som vidtagits för erhållande af större antal platser i statens dårvårdsanstalter, samt hemställde att å någon plats utanför staden skulle uppföres ett nytt sjukhus för sådana sinnessjuka, som böra på stadens bekostnad

underhållas och vårdas, hvilket sjukhus tillika kunde utgöra en centralanstalt för öfvervakande af i närheten utackorderade sinnessjuka.

Det särskilda utskott, till hvars beredning frågan öfverlemnades, uttalade sig (Tr. handl. 1901 N:o 31) för nödvändigheten att omedelbart vidtaga åtgärder för vården om det växande antalet sinnessjuka, men framhöll att innan utskottet kunde tillstyrka det af Fattigvårdsstyrelsen föreslagna byggnadsföretaget, hvars utförande komme att medföra betydande kostnader, utskottet velat förorda en annan, tidigare icke tillräckligt beaktad utväg. Sedan lång tid hade Fattigvårdsstyrelsen hos personer på landsbygden utackorderat ett antal sinnessjuka. Härvid hade dock ifrågakommit blott en jemförelsevis mindre talrik kategori nemligen sådana, de der kunnat utackorderas utan all annan eftersyn än den, som erfordras för att man må vara förvissad om att de icke af sina vårdare vanskötas. Men förfarandet att öfverlemna sinnessvaga personer till vård i hemmen hade på senare tid, särdeles i utlandet, begynt i allt större utsträckning användas äfven såsom kurmetod. Det hade fastställts att i många fall af sinnessjukdom det lugna lifvet på landet, vistelsen i familj med tillfälle att efter förmåga deltaga i enklare göromål och den större friheten medfört gynnsammare resultat i fråga om de sjukas förbättring än tvånget och den oundvikliga oron i en stor vårdanstalt. För inhemtande af utredning derom i hvad mån sådan utackordering af sinnessjuka å landsbygden vore möjlig och egnad att afhjelpa behovet af ökad utrymme i fattiggårdens dårvårdsinrättning, hade Fattigvårdsstyrelsen, efter samråd med dess läkare, i Sibbo socken utackorderat en del af hjonen från sagda dårvårdsinrättning; och hade för uppsigten af dessa anstälts en särskild dårvårdare. Med anledning häraf och då Fattigvårdsstyrelsen uttalat afsigt att framgent i större utsträckning tillämpa det inslagna förfarandet, eventuellt genom inrättandet af nya kolonier i andra orter, föreslog utskottet att frågan om utvidgande af stadens dårvårdsinrättning genom ny- eller tillbyggnader för tillfället skulle förfalla.

Emellertid hade doktor Hagelstam i en till utskottet inlemnad skrift beträffande vården af kommunens sinnessjuka (Tr. handl. 1901 N:o 31) framhållit hurusom med dårvårdsinrättningen vid fattiggården synbarligen afsetts endast att åstadkomma en tillräckligt rymlig asyl för kroniskt sinnessjuka fattighjon, hvarjemte några få platser borde hållas disponibla för upptagning af akut insjuknade fall, hvilka man förestälde sig allt framgent kunna öfverlätas till behandling åt Lappviks centralanstalt. Obotligt sinnessjuka hade i regeln icke behof af någon egentlig behandling och kosthållningen i en fattiggård kunde i allmänhet anses lämplig för denna kategori af patienter. Allt mer hade det dock visat sig att dårvårdsinrättningen å fattiggården aldrig vid sin planläggning varit afsedd för akut sinnessjuka.

Efter utläggning hurusom staden icke kunde påräkna att i någon nämnvärd mån kunna anlita utrymmet i statens anstalter, framhöll doktor Hagelstam

slutligen att Helsingfors stad icke mera länge kunde skjuta undan frågan om ett rationellt och tidsenligt ordnande af vården om sina sinnessjuka.

Jemte det Stadsfullmäktige vid ärendets behandling omfattade utskottets ofvanberörda uttalanden, öfverlemnades doktor Hagelstams framställning till Helsovårdsnämnden i afseende å kännedom.

Den af doktor Hagelstam till Helsovårdsnämnden ingifna skrift, hvilken gifvit anledning till nu ifrågavarande ärende, begynner med hänvisning till den tidigare framställningen och slutas med att Finlands hufvudstad icke i längden kan nöja sig med att ega endast en primitiv asylinrättning för sina till antalet ständigt växande sinnessjuka utan ovilkorligen förr eller senare blir tvungen att förse sig med en någorlunda tidsenlig upptagnings- och vårdsanstalt.

Under innevarande år har Fattigvårdsstyrelsen, på sätt närmare framgår af verkställande direktörens yttrande, varit försatt i en synnerligen brydsam belägenhet rörande vården om sinnessjuka. Försöket med kolonin i Sibbo har utfallit öfver förväntan väl i det ej mindre än 31 patienter från dårvårdsinrättningen blifvit der utackorderade under uppsigt af en enda vanlig dårvårdare. Men det oaktadt har tillströmningen af sinnessjuka varit så stor att plats ej kunnat beredas för alla i de anstalter, Fattigvårdsstyrelsen har till sitt förfogande. I hvad mån det bort vara möjligt att i än högre grad anlita utackorderingssystemet under sakkunnig uppsigt och i hvad mån större antal platser för akuta sinnessjuka från Helsingfors stad bort kunna beredas å statens inrättningar äro frågor rörande hvilka Helsovårdsnämnden torde kunna uttala sig med större sakkännedom än Fattigvårdsstyrelsen. Egendomligt förefaller det att medan år 1890 å Lappviks sjukhus voro intagna ej mindre än 39 af Fattigvårdsstyrelsen i Helsingfors omhändertagna sinnessjuka (Tr. handl. 1892 N:o 23 sid. 11) detta antal för närvarande utgör endast 15 och att å Pitkäniemi stora anstalt för sinnessjuka plats kunnat beredas för endast 6 patienter från Helsingfors fattigvårdssamhälle.

För att omedelbart kunna afhjelpa ett behof som blifvit så trängande, att af brist på utrymme i sjukhuset poliskammarens arrestrum fått göra tjänst såsom upptagningsanstalt för sinnessjuka, hvilket åter föranledt upprepade klagomål från polisens sida, har Fattigvårdsstyrelsen sett sig nödsakad föreslå att den nyss färdigblifva och afsynade paviljongen för tuberkulosister finge provisoriskt användas såsom sjukhus för lugnare dårar, i hvilket afseende paviljongen borde förseas med enkla jerngaller för fönstren och inhägnas med ett plank. Derjemte hemställer Fattigvårdsstyrelsen att i det nuvarande sinnessjukhuset å fattiggården sju gemensamhetsrum finge inredas till enskilda rum eller celler. Dessa inredningsarbeten hafva enligt bilagda, af föreståndaren för fattiggården uppgjorda kostnadsförslag beräknats medtaga en utgift af tillhopa 4,134 mark, deraf större delen eller 3,304 mark för inredandet af celler i sinnessjukhuset. Och som arbetet härmed icke kan anstå intill dess stadens budget för instundande år blir fastställd, får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt föreslå

att Stadsfullmäktige måtte af sina dispositionsmedel anslå ett belopp af högst 4,134 mark för ofvanberörda inredningsarbeten å sinnessjukhuset och tuberkulospaviljongen å fattiggården; samt

att åt Fattigvårdsstyrelsen måtte uppdragas att ombesörja utförandet af dessa arbeten.

Endast efter stor tvekan har Fattigvårdsstyrelsen kunnat besluta sig för förslaget att åter använda en af fattiggårdens paviljonger för att provisoriskt ersätta brister på sjukvårdsplatser. I sina yttranden hafva såväl Verkställande direktören som Föreståndaren för fattiggården betonat den menliga inverkan sådana anordningar utöfvat på den egentliga fattigvårdsförvaltningen. Uppgiften att öfvervaka det endast verkligt hjälpbehöfvande understödas blir också i högsta grad försvårad, om ej tillräckligt antal platser i fattiggården finnas disponibla för rena fattigvårdsfall.

Sedan paviljongen för tuberkelsjuka å Maria sjukhus visat sig otillräcklig och Fattigvårdsstyrelsen till följd häraf blifvit nödsakad att i ständigt växande grad till fattiggården intaga medellösa, behäftade med obotlig tuberkulos, fäste Fattigvårdsstyrelsen i skrifvelse af den 18 februari 1901 (Tr. handl. 1901 N:o 31). Stadsfullmäktiges uppmärksamhet vid missförhållandet att i fattiggårdens inrättningar de med tuberkulos behäftade hjonen icke kunde afskiljas från andra interner, hvarjemte Fattigvårdsstyrelsen meddelade att enligt fackmanna utsago fattiggårdens sjukhus icke lemnade garantier mot öfverförande af tuberkelsmitta. Då sålunda uppförandet af paviljongen för isolering af tuberkelsjuka å fattiggården afsett ett humanitärt syfte, hvilket icke för lång tid kan undanskjutas, måste förslaget, att till en början använda den nya paviljongen till sjukhus för lugnare dårar, anses såsom en provisorisk nödfallsåtgärd för kortaste möjliga tid, nödvändig derföre att den af doktor Hagelstam väckta hufvudfrågan om åtgärder för anordnande af stadens dårvård icke tidigare blifvit upptagen. På grund häraf hemställer Fattigvårdsstyrelsen *det måtte Stadsfullmäktige uppdraga åt Helsingfors stadsnämnden*

att snarast möjligt inkomma med förslag till sådan anordning af vården om nödställda sinnessjuka att kommunen i afseende å dem kan fullgöra sin legala sjukvårdspligt; och

att efter samråd med Fattigvårdsstyrelsen verkställa undersökning hvarpå det kunnat vara beroende att med akut sinnessjukdom behäftade fattige från Helsingfors stad under senaste tid i jmförelsevis ringa mån vunnit inträde i statens inrättningar för sådana sinnessjuka.

Remisshandlingarna återställas hvarjemte.

T. J. Boisman.

Edvin Willgren.

Till Fattigvårdsstyrelsen.

Uti en till Hälsovårdsnämnden ställd skrifvelse har Läkaren vid fattigvårdens sjukanstalter, universitetsdocenten dr J. Hagelstam anmält om särskilda brister, hvilka vore rådande vid dessa inrättningar, samt framhållit nödvändigheten af sjukvårdens i arbets- och fattiggården ställande på tidsenligare fot, eventuelt genom uppförande af särskild upptagnings- och vårdanstalt för akut sinnessjuka. Därjämte har dr Hagelstam såsom provisoriska åtgärder påyrkat sjukvårdspersonalens vid därvårdsinrättningen ökande med tvänne sköterskor och tvänne vårdare samt anställande af en amanuens att biträda vid läkarevården i arbets- och fattiggården. Hälsovårdsnämnden har äfven för sin del funnit att betydande förändringar med afseende å planen för sjukvårdens handhavande i nämnda afdelningar af fattiggården äfvensom med afseende å andra därmed i sammanhang stående omständigheter äro af nödvändigheten påkallade, men i anseende till frågans omfattande och delvis svårlösta beskaffenhet har Nämnden icke ännu sett sig i tillfälle att behandla den utaf dr Hagelstam väckta frågan i hela dess vidd, hvarför Nämnden, förbehållande sig att framdeles inkomma med yttrande i ärendet, inskränkt sig till att hos Stadsfullmäktige föreslå, att Fattigvårdsstyrelsen skulle berättigas att öka sjukvårdspersonalen vid därvårdsafdelningen, hvilken på senaste tiden i hög grad ansträngts, med två sjuksköterskor och två vårdare, hvilkas aflöning, oaktadt densamma likasom ock sjelfva frågan om sjukvårdspersonalens tillökning är en Fattigvårdsstyrelsens angelägenhet såsom berörande fattigvårdens budget, af Hälsovårdsnämnden fixeras till resp. 50 och 60 mk i månaden. Beträffande åter frågan om anställande af en amanuens uttalar sig Hälsovårdsnämnden därhän, att då så många af arbets- och fattiggårdens interner äro i behof af en mer eller mindre intensiv läkarevård, att en läkares tid och arbete däraf mera än skäligt tages i anspråk, och då detta arbete genom den under uppförande varande lungsotspaviljongens tillkomst komme att ytterligare ökas, Hälsovårdsnämnden borde berättigas att på förslag af läkaren vid fattiggården tillsvidare, d. v. s. tills sjukvårdsförhållandena på fattiggården möjligen kunna omgestaltas, antaga en amanuens, för hvars aflönande Nämnden tillstyrker ett årligt anslag af 1,500 mark.

Sedan Stadsfullmäktige funnit anledning remittera Hälsovårdsnämndens ofvan relaterade förslag till Fattigvårdsstyrelsens utlåtande, och Fattigvårdsstyrelsen infordrat mitt yttrande i ärendet, får till belysande af hithörande frågor jag vördsamt anföra följande:

Uti skrifvelse till Fattigvårdsstyrelsen af den 2 september 1900 framhåller dr Hagelstam, hurusom bristen på utrymme inom den med arbets- och fattiggår-

den förbundna anstalten för sinnessjuka gjorde sig allt mera kännbar, i det att de akuta fall, hvilka vore i trängande behof af omedelbar anstaltsvård och för hvilka plats i anstalten söktes, syntes befinna sig i ständigt tilltagande, medan å andra sidan de kroniska fall, hvilka jämväl vore i trängande behof af vård, ingalunda minskades, utan tvärtom antalet af sådana patienter, som måste för beständigt kvarhållas i anstalten, äfven befunne sig i ständigt stigande, och hemstälde dr Hagelstam om skyndsam åtgärd till afhjälpande af meranämnda brist. Med föranledande häraf sökte Fattigvårdsstyrelsen till en början bereda en del af internerna uti arbets- och fattiggårdens dårvårdsafdelning inträde i statens sinnessjukhus. I sådant afseende ansökte Fattigvårdsstyrelsen först hos Medicinalstyrelsen och sedermera, på anvisning af densamma, hos föreståndarene för Lappvikens, Fagernäs och Pitkäniemi centralanstalter om platser i dessa sjukhus, men med det resultat att endast för trenne sinnessjuka bereddes plats uti Pitkäniemi centralanstalt, hvaremot öfriga centralanstalter förklarade sig icke kunna emottaga några patienter från berörda dårvårdsafdelning. *)

För närvarande (sept. 1902) vårdas på Helsingfors kommuns bekostnad uti statsverkets anstalter inalles 61 sinnessjuka personer, eller i:

Lappviks central anstalt	15.
Fagernäs d:o d:o	3.
Pitkäniemi d:o d:o	6.
Sjahlö asylinrättning	17.
Kexholms asyl	20.
Summa	61.

Antalet sinnessjuka, för hvilka Helsingfors stads fattigvård åren 1900—1902 lyckats emot betalningsförbindelse erhålla plats å statens sinnessjukhus, synes af nedanstående tabell:

År	Lappviks centr. anst.	Fagernäs centr. anst.	Pitkäniemi centr. anst.	Kexholms asyl.
1900 intogos i	3	1	5	2
1901 " "	6	2	4	2
1902 " "	3	0	2	1
Summa	12	3	11	5 = 31

Under samma period hafva från statens kuranstalter såsom obotliga öfverflyttats till fattiggårdens dårvårdsinrättning följande antal patienter:

*) Senare (under år 1901) öfverfördes likvisst en patient från fattiggården till Lappviks centralanstalt.

År.	Från Lappviks centr. anst.	Från Pitkäniemi centr. anst.
1900	1	—
1901	4	1
1902	2	—
	Summa 7	1 = 8. *)

Förestående siffror torde klargöra, att kommunen icke har utsigt att i någon nämnvärd mån kunna påräkna platser för sina sinnessjuka i statens kuranstalter, hvilka inrättningar, afsedda att tillgodose hela landets behof, erbjuda utrymme endast för en ringa bråkdel af de patienter, hvilka vore i behof af kurativ behandling. Vid sådant förhållande och enär anledning icke förefinnes att förmoda att antalet personer, som falla stadens dårvård till last, skall för framtiden aftaga, då statistiken lärar att de sinnessjukas antal tillväxer i förhållande till folkmängden, måste andra medel tillgripas för att åt kommunens sinnessjuka (i all synnerhet akut insjuknade) bereda den vård samhället är dem skyldigt.

Fattigvårdsförordningen ålägger kommunerna att genom sin fattigvård taga hand om sinnessjuka personer, hvilka sakna omvårdnad af andra. Jämlikt § 10 i förordningen angående vården om sinnessjuka, gifven den 28 maj 1889, skola, där kommun uppför fattighus eller inrättar fattiggård eller ock annan likartad, fattigvård afseende anstalt, 3 platser eller flere, där behofvet sådant fordrar, för medellösa sinnessjuka anordnas. Dessa sjukafdelningar hafva sin största betydelse för obotliga och lugna patienter, hvilka icke äro i behof af vård å egentligt sinnessjukhus. Likaså kunna i fattigvårdsanstalten för kortare tid intagas patienter, för hvilka plats icke genast kunnat erhållas på kuranstalt. Andra sjuka böra deremot icke i regel intagas å fattiggårdarnas afdelningar för sinnessjuka, ty dessa afse i allmänhet icke kurativ behandling, då ju kommunerna icke ens äro förpligtigade att vid dem anordna regelbunden läkarevård. Som bevis härpå anför Fattigvårdsinspektören uti sin förtjenstfulla „Handbok i fattigvård“ (sid. 185) följande: „För några år sedan ålade en guvernör en fattigvårdsstyrelse att träffa aftal med legitimerad läkare därom, att denne minst en gång i månaden, men oftare, därest omständigheterna sådant påkallade, skulle besöka kommunens fattiggård samt därstädes meddela råd beträffande vården om sjuka och sinnessvaga. Öfver denna åtgärd anfördes besvär hos Senaten, som pröfvade rättvist upphäfva guvernörens utslag. Senaten framhåller härvid bland annat, att ifrågavarande fattiggård, om äfven platser för sinnessjuka därstädes blifvit anordnade, icke kan

*) Sedan ofvanstående nedskrifvits, har Öfverläkaren vid Lappviks centralanstalt uti skrifvelse till Fattigvårdsstyrelsen hemställt om öfverflyttning af en på fattigvårdens bekostnad därstädes sedan 8 sept. 1900 vårdad arbetarehustru till fattiggårdens afdelning för sinnessjuka, då det icke mer finnes förhoppning om hennes återställande till helsan. På dylika yrkanden från centralanstalterna måste fattigvården vara beredd.

hänföras till sådan särskild anstalt för sinnessjuka, som afses i 2 mom. 48 § af kungörelsen af, den 28 maj 1889, innefattande närmare föreskrifter beträffande vården om sinnessjuka, samt att kommunen förty på grund af bestämningarna i nämnda författning icke är skyldig att draga försorg om sådan läkarevård å nämnda anstalt, som här i förestående måtto påyrkats, samt att dylik skyldighet icke heller enligt 2 § af F. F. åligger kommunen.

Detta bör dock icke förstås sålunda, som om kommunerna vore fritagna från all skyldighet att för sina medellösa sinnessjuka anordna läkarevård, ty ur kap. III af anförda kungörelse om sinnessjukas vård framgår icke blott, att hvarje insjuknad skall af läkare undersökas, utan ock att den sjuka skall beredas sådan ändamålsenlig vård, som *hans tillstånd kräfver*.“ Men detta bör ske uti särskilda kommunala sinnessjukhus med egen ekonomi och egen förvaltning, oberoende af fattiggårdens. Akut insjuknade höra icke fattiggården till, hvars ändamål ju är att vara såväl en arbetsanstalt, afseende att befria fattigvården från obehöriga understödstagare, som en försörjningsanstalt eller asyl för verkligt behöfvande orkeslösa, vanföra och obotligt sjuka.

Helsingfors stads arbets- och fattiggård, anlagd 1872—73 och sedermera vid olika tider genom ny- och tillbyggnader förstorad, består för närvarande af följande afdelningar:

Den egentliga fattiggården, afsedd för äldre personer, med	157	platser.
Barnafdelningen, med	39	”
Arbetsinrättningen för män, med	105	”
De två äldre dårvårdsasylerna, med	35	”
Den nya dårvårdsanstalten, med	84	”
Fattiggårdens lasarett, med	90	”
		<hr/>
Summa		510 platser.

Härtill kommer den under uppförande varande lungsots-

paviljongen, afsedd att öppnas detta år, med . . .	36	”
		<hr/>
Summa		546 platser.

Af samtliga platser äro alltså för närvarande icke mindre än 119 afsedda för sinnessjuka, och dessa 119 platser hafva visat sig långt ifrån mötsvara den i oroande grad tilltagande frekvensen.

Medan till dårvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården under loppet af år 1900 remitterades inalles 36 personer och under år 1901 40 personer, hafva dårstädes under år 1902 redan intagits 51 personer. Under sistlidet år vårdades å fattiggårdens dårvårdsanstalter inalles 167 personer; under innevarande år ha tillsvidare dårstädes vårdats 151 sinnessjuka. Dessutom finnas bland internerna uti den egentliga fattiggården äfvensom i arbetsinrättningen icke så få sinnes-

svaga, hvilkas intagning i vårdanstalt hittills ansetts icke erforderlig, men för hvilka, för den händelse försämring i deras sinnessjukdom inträder, några platser i dårvårdsanstalten borde reserveras, likasom ock för det stora antal (för närvarande 62) sinnessjuka, hvilka af Fattigvårdsstyrelsen på landsbygden utackorderats. I regeln hafva icke blott samtliga platser, till antalet 84, uti det nya sinnessjukhuset varit fylda, utan därjämte de 35 platser upptagna, som i de två äldre dårvårdsasylerna vid fattiggården fortfarande kunnat upplåtas för lättare kroniska fall, jämte det äfven de 4 isoleringsrummen i förstnämnda sjukhus, hvilka borde reserveras för att upptaga akuta fall, ständigt tagits i anspråk för patienter.

Då fattigvården icke under några förevändningar får afvisa berättigade ansökningar om hjälp af hvad slag det än vara må, utan enligt förordningen angående allmänna fattigvården i landet är skyldig att omhändertaga, bland andra, sinnessjuka hvilka sakna omvårdnad af andra — och icke blott kommunens egna fattiga, utan ock här insjuknade medellösa personer, de där ega hemortsrätt i annat fattigvårdssamhälle, men hvilkas hemsändande icke omedelbart kan ske —, har Fattigvårdsstyrelsen sedan flere år tillbaka varit försatt i den brydsammaste belägenhet, en belägenhet, som, om icke åtgärder till dess aflägsnande från kommunens sida vidtagas, kommer att omöjliggöra handhafvandet af hufvudstadens fattigvård enligt lagens bestämmelser.

Med anledning af dr Hagelstams framställning af den 2 september 1900 öfverlemnade Fattigvårdsstyrelsen i skrifvelse af den 18 februari 1901 till Stadsfullmäktiges pröfning och afgörande, huruvida icke ett kommunalt sinnessjukhus kunde uppföras, och då Fattigvårdsstyrelsen ansåg ett dylikt böra utgöra en centralpunkt för öfvervakande af på landsbygden utackorderade sinnessjuka, hemställde Fattigvårdsstyrelsen om att den nya anstalten skulle till någon plats utanför staden förläggas.

Sedan emellertid Fattigvårdsstyrelsen, under afvaktan på resultatet af denna hemställan och för att bereda plats i fattiggårdens dårhus åt nya patienter, under år 1901 företagit försök i något större skala med utackordering på landet af kroniskt sinnessjuka fattighjon under uppsigt af en utaf Fattigvårdsstyrelsen för ändamålet antagen vårdare, så stationerad, att han dagligen kunnat från sitt hemvist besöka alla de sjuka, hvilka fortfarande äro inskrifna i fattiggårdens dårvårdsinrättning och ifall af behof kunna utan vidare omgång dit åter insättas, och då genom denna anordning en lättnad för tillfället vunnits med afseende å utrymme i fattiggårdens sinnessjukhus, samt det utskott, till hvilket Stadsfullmäktige hänskjutit Fattigvårdsstyrelsens förslag, hållit före att på den inslagna, mindre kostsamma vägen, som i utlandet med framgång pröfvats, kunde fortgås, hvarigenom enligt utskottets förmenande någon brist på utrymme i stadens dårvårdsanstalt för den närmaste framtiden icke vore att emotses, beslöto

Stadsfullmäktige i december 1901, att frågan om uppförande af ytterligare en vårdanstalt för kommunens sinnessjuka tillsvidare skulle förfalla.

Låt vara att utskottets förhoppningar af verkligheten blifvit gäckade, ity att de vakanser, hvilka genom utackordering af de lugna och lättskötta kroniska fallen uppkommit, blott alltför snart åter blifvit fyllda af nya patienter, och platsbristen i dårvårdsanstalten åter blifvit permanent. Sålunda har det redan länge icke varit möjligt att uti dårvårdsinrättningen intaga mindre bemedlade, i staden hemmahörande sinnessjuka, åt hvilka dock, enligt m. 3 § 2 af reglementet för dårvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården, plats i mån af utrymme, mot af Stadsfullmäktige fastställda afgifter, skall beredas, till dess vård hunnit åt dem annanstädes anskaffas, hvilket sistnämnda på något enda undantag när visat sig vara ogörligt. Icke desto mindre måste det medgifvas att Fattigvårdsstyrelsens första försök att efter vederbörande läkares hörande utackordera obotliga och lugna patienter under regelbunden uppsigt af en genom föregående tjänstgöring i fattiggården med behandlingen af sinnessjuka förtrogen vårdare utfallit oväntadt lyckligt, enär under loppet af ett år och några månader icke mindre än 31 af dårhusets interner kunnat af fattigvården placeras i goda allmogehem uti en och samma trakt, Sibbo socken, och det endast tvenne gånger inträffat att någon af de utackorderade behöft ånyo i anstalten intagas. Om i stället för en vanlig vårdare en läkare utöfvade verksam, beträffande en del patienter daglig, kontroll öfver de utackorderade och i stället för ett upptagningsrum, beläget invid tillsyningsmannens, en mindre vårdanstalt, hvilken vore förpligtad att intaga de utackorderade, när desses tillstånd sådant fordrade, vore på utackorderingssorten placerad, skulle denna så tilltalande vårdform tvifvelsutan kunna i än större utsträckning af kommunen anlitas.

På en del orter i utlandet har man allaredan upptagit familjevården såsom en länk i behandlingen af kurabla fall. Huruvida utackorderingssystemet lämpade sig för kurativ behandling af enskilda former af akut själssjukdom också hos oss i betraktande af befolkningens existensvilkor samt graden af dess moraliska mogenhet, är en fråga, hvars utredning blefve af genomgripande betydelse vid en omreforming af den kommunala dårvården. Men initiativet till en dylik äfvensom till en utveckling af utackorderingssystemet i antydd riktning måste, synes det mig, utgå från de medicinska myndigheterna. Det är att beklaga att dr Hagelstam, som i egenskap af läkare vid fattiggårdens dårvårdsanstalt, uti hvilken såsom nämndes de utackorderade fortfarande äro inskrifna, följt med dessas befinnande, icke uti sin skrifvelse till Hälsovårdsnämnden funnit skäl beröra utackorderingen i Sibbo socken, hvilken under senaste år faktiskt spelat en icke obetydande roll vid Helsingfors fattigvård. Det hade varit af vikt att erfara till hvilka slutsatser dr Hagelstam kommit beträffande nyttan af Fattigvårdsstyrelsens förfarande och huruvida enligt doktors tanke en ytterligare utveckling af utackorderingssystemet, understödd genom en mindre anstalt å landsbygden,

vore att rekommendera. En annan specialist dr Albert Björkman, öfverläkare vid Fagernäs centralanstalt, uttalar sig i sin till Medicinalstyrelsen afgifna berättelse (tryckt 1900) öfver en med statsstipendium företagen resa för studier i psykiatri angående det såkallade utackorderingssystemet eller familjevården (sid. 88) som följer:

„Flerstädes har man alt mer kommit till öfvertygelse därom att de stora kostnader vården om de sinnessjuka medför kunna betydligt nedtryckas därigenom att ett stort antal sådana sjuka äro lämpliga att med mindre kostnader vårdas på ett lika värksamt eller t. o. m. värksammare sätt än i de kostsamma slutna anstalterna. Den internationella kongressen i Paris 1889 för sinnessjukas vård stannade vid behandlingen af frågan härom vid följande kläm: „Vid sidan af de slutna anstalterna böra åkerbrukskolonierna och familjevården utvecklas i största möjliga utsträckning för att undvika en öfverbefolkning af anstalterna.“ Den uppfattning som sålunda fick ett uttryck vid nämnda kongress omfattas så mycket lifligare af de flesta psykiatrar, som erfarenheten redan nu hunnit ådagalägga att den fria behandlingen af många sjuke dels i kolonier för jordbruk dels i främmande familjer såsom konserverande medel står vida öfver vården inom anstalt. Hvad särskildt familjevården beträffar i detta afseende framhålles det välgörande inflytande patienterna röna af att försättas från anstaltens artificiella miliö och monotona lif till en för dem naturlig omgifning, som med sin familiära karakter i hög grad ökar deras trefnad och återskänker dem intresset för lifvet. Att deras psykiska tillstånd, såsom många exempel visa, ofta förbättras i de nya förhållandena vore ej, menar man, svårt att förstå, då man betänker att af det slags patienter, som härvid kunna komma i fråga, i anstalten 10—20 lefva tillsammans med en frisk person — vårdaren —, medan vid utackordering 1—2 patienter komma på en hel familj af friska personer. Därtill måste ännu läggas det psykiskt stimulerande inflytande som deltagandet i familjens alla dagliga sysselsättningar, dess fröjder och sorger måste utöfva på de hos densamma boende patienterna. I det dessa hafva för ögonen exemplet af de friska människornas handlingssätt röna de häraf ett ständigt inflytande och söka i följd af suggestionens omärkliga påvärkan att forma sitt uppträdande efter omgifningens. I många fall ha sålunda utackorderade patienter småningom förbättrats så mycket att de genom sitt arbete värksamt bidragit till sitt eget underhåll. Ja det har förekommit fall, då sådana patienter kommit upp till en arbetsförtjänst, som helt och hållet täckt underhållskostnaderna, så att de kunnat afföras ur fattigvårdens annaler. Från Skottland anföras för ett år sju sådana fall från ett enda distrikt.

För öfrigt gör utackorderingssystemet stora tjänster i en mängd fall, då patienter såsom friska utskrifvas från anstalt men i följd af ännu persisterande labilitet i nervsystemet kunna lida skada af att plötsligt återförsättas till det borgerliga lifvet med dess ofta hårda kamp för tillvaran. Dess uppgift blir då att tjäna såsom en öfvergångs- eller karantänstation för dessa patienter och

småningom vänja dem vid det mer oroliga lifvet inom samhället och de kraf detta ställer på dem.“

Så långt dr Björkman, till hvilkens epokgörande arbete i öfrigt hänvisas. Jag återkommer till dârvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården. Trots det gynnsamma resultat utackorderingen haft att uppvisa såväl med afseende å den oväntade tillgången på hugade vårdarefamiljer*), erbjudande skäligen garantier för att de sjuka komma i åtnjutande af välvillig behandling samt tillräcklig kost som ock med hänsyn till antalet utackorderade och deras befinnande samt till de besparingar, hvilka genom systemet möjliggjorts, har dock såsom tidigare framhållits platsbristen i anstalten icke blifvit undanrödd. För närvarande är sinnessjukhuset åter fullt, och såsom dr Hagelstam (uti ett memorandum, kalladt „Några synpunkter och reflexioner beträffande vården af sinnessjuka, tillhörande Helsingfors kommun“, dat. 8 nov. 1901) fullkomligt riktigt anmärker, i samma mån som besättningen i sjukhuset förändrat karaktär, i det att de lugna och lättskötta kroniska fallen utackorderats och sjukhuset i stället efterhand fyllts med oroliga och osnygga kroniska samt med nyssinsjuknade fall har det allt mer trädt i dagen, *huru som detsamma aldrig vid sin planläggning varit afsedt för sistnämnda kategori af patienter*. Då detta är förhållandet, då dârvårdsinrättningen enligt 1 § af reglementet för densamma utgör en afdelning af arbets- och fattiggården och följaktligen, om äfven några isolerrum för akuta fall i densamma inredts, främst bör betraktas som en asyl för obotligt sinnessjuka, till fattigvård berättigade personer de där, såsom dr Hagelstam medgifver, i regeln icke äro i behof af någon egentlig behandling eller annan kostordning än den för fattiggården i öfrigt gällande, och då de akuta fallen uti fattiggårdens dârvårdsanstalt icke kunna erhålla en för deras tillfrisknande oundgänglig vård enligt moderna begrepp och rikligare utspisning, och slutligen då sinnessjukdomarna äro stadda uti stark tillväxt, torde krafvet på en särskild upptagnings- och vårdanstalt för kommunens sinnessjuka icke längre kunna åsidosättas.

Men om ett kommunalt sinnessjukhus kommer till uppförande inom en nära framtid och dârvårdsinrättningen å fattiggården upplåtes till herbergerande af endast obotligt sinnessjuka fattighjon, torde en amanuens åt läkaren vid inrättningen icke vara af behofvet påkallad samt endast en temporär ökning af vårdpersonalen behöfva ifrågakomma. Deremot anser jag att öfversköterskan fröken Bergström, som af alla har det tyngsta åliggandet och hvars rastlösa och själfuppoftande, af orubblig plikt känsla präglade verksamhet på en undångömd men ansvarsfull plats i samhället är förtjänt af erkännande, borde tilläggas förbättrade löneförmåner.

*) Befolkningens till en början visade obenägenhet att mottaga sinnessjuka uti inackordering öfvervanns snart, tack vare Fattigvårdsstyrelsens åtgärd att stationera en vårdare i Nickby och vissheten att patienterna vid inträffande försämringar kunde genom dennes försorg omedelbart till anstalten återföras.

Uti fattiggårdens lasarett har Fattigvårdsstyrelsen, hvilken det enligt gällande reglemente tillkommer att bestämma om platserna i arbets- och fattiggården, de senaste åren under afvaktan på den nya paviljongens till Maria sjukhus färdigblifvande, då sistnämnda sjukhus äfvensom statens sjukanstalter och de privata sjukhusen i staden varit till sista plats anlitade, beredt vård äfven åt akut insjuknade obemedlade personer, de där dock icke varit berättigade till fattigvård. Härigenom har det inträffat, att icke blott samtliga 90 platser å lasarettet varit upptagna utan ock att samtidigt bland internerna i arbets- och fattiggården funnits många tiotal sängliggande sjuka, hvilka af brist på utrymme i lasarettet fått kvarligga å andra, för arbetshjonen afsedda, afdelningar af fattiggården, till stort men för ordningen inom densamma, medan åter senare anmälda obotligt sjuka, hos någon fattig familj inneboende eller med andra gamla och skröpliga samboende, medellösa personer nödgats vänta på inträde, till bryderi och våda för de oftast trångbodda familjerna. Men numera, då den nya tillbyggnaden till Maria sjukhus står redo att emottaga sjuka, är det icke anledning för Fattigvårdsstyrelsen att upprepa antydda åtgärd, hvilken varit endast provisorisk. Arbets- och fattiggårdens lasarett får alldeles icke, såsom dr Hagelstam förmenar, betraktas såsom ett värdefullt annex till Maria sjukhus, utan bör reserveras uteslutande för fattighjon. Fattiggården har sin speciella i lag förutsatta uppgift, och den legala fattigvården skulle leda till missbruk och orättvisor af betänkligaste art samt ej tillbörligen afse samhällets rätt att hos en hvar af sina medlemmar påräkna nödig omtanke för framtiden, ifall fattigvården meddelade hel försörjning uti någon af sina anstalter åt därtill lagligen icke berättigade, t. ex. af tillfällig sjukdom lidande, mot hvilka eller gentemot hvilkas lagliga försörjare Fattigvårdsstyrelsen icke kan utöfva husbonde- och målsmansrätt. Fattigvårdssamhällets rätt mot dem, som åtnjuta fattigvård, så ofta förbisedd, måste med fasthet — hvilken icke är främmande för humanitet utan fasthet är en yttring af sann människokärlek — upprätthållas, på det folket icke må demoraliseras och fattigvården blifva ett förderf för samhället. Att meddela fattigvård i fattiggården åt därtill lagligen icke berättigade och utan att uppställa några fordringar på den understödda, vore dessutom ett olämpligt handhafvande af de fattigas penningar, *de* fattigas, hvilka redeligen bidra till fattigvårdskostnaderna och kämpa för tillvaron utan anlitande af fattigvårdens bistånd. Man bör nämligen ihågkomma att fattigvårdens utgifter till väsentlig del bestridas med personella fattigafgifter, hvilka erläggas af *hvarje* mantalspenningar betalande man eller kvinna. Det vore därför icke öfverensstämmande med rättvisa och stode i strid med allmängiltiga fattigvårdsprinciper, om fattigvårdens skyddslingar, utom i hygieniskt afseende och hvad vården om sjuka och minderåriga beträffar, uti fattiggården hade det bättre än ortens fattigare befolkning i allmänhet. Men i stället böra *alla* vansinniga, vanföra, obotligt sjuka och af ålderdom orkeslösa, hvilka sakna lagliga försörjare, omhändertagas af fattigvården, hvilken icke med ett kategoriskt

„det finnes ej plats“ kan undandraga sig denna i lag stadgade skyldighet. Det är att märka: *alla* dylika, utan undantag. Men här af framgår klarligen att, såsom allaredan antyddes, fattigvårdens anstalter böra vara till endast för obligatoriska fattigvårdsfall. Annat är förhållandet med kommunala inrättningar, hvilka icke bekostas med fattigmedlen. Om äfven en viss måttfullhet alltid är att rekommendera, då det gäller uttaxerade medel, kan kommunen dock i sådana anstalter vidtaga förbättringar, hvilka af den medicinska vetenskapens framsteg betingas och hvilka så att säga kunna betraktas såsom förebyggande fattigvård, afseende hela släktet och framtiden. Genom att den obemedlade sjuke familjeförsörjaren erhåller den bästa möjliga vård å sjukhus, kostnadsfritt eller mot en ringa dag-afgift, samt familjen i ömmande fall under tiden bispringes med en tillfällig hjälp af fattigvården, kan hemmet upprätthållas, elände och armod förekommas. I fall Maria sjukhus fortfarande kommer att visa sig för trångt — något som jag med de senaste årens erfarenhet för ögonen, oaktadt den nya dyrbara tillbyggnaden, högeligen måste befara — må hälsovårdsmyndigheterna i tid väcka förslag om nya paviljongers uppförande. Det ligger ju en upprörande orättvisa däri, att medan en del af kommunens medellösa vid behof kan komma i åtnjutande af den förträffligaste sjukvård, en annan del, hvilken dock eger obetingad rätt till hjälp af samhället, såsom ofvan är påvisadt, nödgats förblifva i fullständig afsaknad af sjukhusvård af orsak att kommunen icke vidtagit tillräckliga anstalter för uppfyllande af sin legala sjukvårdsplikt.

Hälsovårdsnämndens ordförande och viceordförande säga sig vid å stället anställd undersökning ha kunnat konstatera de af dr Hagelstam framhållna sakförhållandena (= bristerna) och nämnden har äfven för sin del funnit, „att betydande förändringar med afseende å planen för sjukvårdens handhavande uti fattiggårdens sjukanstalter äfvensom med afseende å andra därmed i sammanhang stående omständigheter äro af nödvändigheten påkallade“. Detta låter ju mycket allvarsamt och den oinvigde kunde af detta allmänt hållna uttalande draga den slutsatsen att fattigvårdsförvaltningen låtit försummelser komma sig till last med afseende å sjukvården vid inrättningen. Jag tror icke att man med fog kan påstå, att den läkare- och öfriga sjukvård, Helsingfors kommun beredt sjuklingarna i arbets- och fattiggården, är otillräcklig eller eljes otillfredsställande, då man besinnar att fattiggårdens lasarett icke är ett sjukhus i vanlig mening (för akuta fall), utan ett sjukhem för obotligt sjuka, till fattigvård berättigade personer, underhållet med fattigafgifterna, till hvilka äfven den fattigaste befolkningen är tvungen bidra. Man får därför antaga, att Hälsovårdsnämnden, erkännande riktigheten af här ofvan framhållna synpunkter och planerande andra kommunala sjukvårdsföretag, med sitt förslag om anställande ad interim af en amanuens åt läkaren vid fattigvårdens sjukanstalter och sin antydning om sjukvårdsförhållandenas på fattiggården möjliga omgestaltning åsyftar just denna fattiggårdens, om jag så får uttrycka mig, urljedvridning genom att den ena af dess uppgifter,

vårdsuppgiften, tack vare Fattigvårdsstyrelsens tillmötesgående att under en brydsam tid bevilja inträde i fattiggården äfven åt akut insjuknade personer, fullföljts i öfver höfvan stor utsträckning på bekostnad af och till förfång för fattiggårdens andra, moraliska uppgift att utgöra en arbetsanstalt, som bör hålla tillbaka obefogade anspråk på fattigvård. Sedan det upprepade gånger inträffat, att för arbetshjon afsedda afdelningar af arbets- och fattiggården upplåtits för sjuka — hvartill man varit tvungen, då lasarettet varit öfverfullt — ehuru olägenheterna och vådorna af att friska och sjuka hjon sammanföras i samma rum äro alltför iögonenfallande för att behöfva vidare än antydast, hotar fattiggården att blifva ett enda stort sjukhus. Fattigvård, sjukvård och dårvård hafva hittills på ett högst olyckligt, en rationell fattigvård försvårande sätt blifvit sammangytttrade i stadens arbets- och fattiggård, och det vore att ytterligare aflägsna tidpunkten för deras oundvikliga särskiljande, om man för tillfredsställande af vetenskapliga intressen eller sentimentala hugskott skrede till åtgärder, hvilka förändrade inrättningens karaktär af fattigvårdsanstalt.

Fattigvårdsstyrelsen åligger att handhafva stadens fattigvård i öfverensstämmelse med stadgandena i förordningen angående allmänna fattigvården i landet och det för fattigvården i Helsingfors stad fastställda reglementet, hvilket sistnämnda, äfven om detsamma underkastades ändring, icke får upptaga något emot fattigvårdslagen stridande.

Skola för fattigvårdens ekonomi och förvaltning oansvariga nämnder utöfva inflytande på arbets- och fattiggårdens organisation, torde det visa sig utförbart för Fattigvårdsstyrelsen att i sin verksamhet tillämpa den af folkets ombud antagna fattigvårdslagen, hvilken, om äfven en eller annan detaljbestämning i densamma vid första påseende kan förefalla sträng, är en efter folkets åskådningsätt och behof väl afpassad och human lag.

Helsingfors den 1 september 1902.

Axel Antell.

Till Styrelsen för Helsingfors stads fattigvård.

Uti skrifvelse af den 28 Juni innevarande år har Fattigvårdsstyrelsen infortrat undertecknads utlåtande i anledning af Doktor Jarl Hagelstams till Helsingfors stads fattigvårdsnämnden ställda skrifvelse rörande särskilda brister och missförhållanden som, enligt Doktor Hagelstams mening, vore rådande vid fattiggårdens sjukhus, och får med afseende härå jag, med återställande af de i ärendet tillkomna handlingarna, vördsamt afgifva följande:

Doktor Hagelstam framhåller uti sin ofvanberörda skrifvelse att brister och missförhållanden vid fattiggårdens sjukhus förefinnas med afseende å utrymmet, kosthållningen samt otillräckligheten af sjukvårdspersonalen, hvarhos af Helsovårdsnämndens till Stadsfullmäktige aflåtna, här bilagda skrifvelse framgår, att Nämndens såväl Ordförande som Viceordförande, vid å stället verkställt besök, varit i tillfälle att konstatera de af Doktor Hagelstam framhållna fakta. Vid sådant förhållande anser sig undertecknad endast ega för Fattigvårdsstyrelsen framhålla de orsaker, hvarpå dessa förmenta missförhållanden bero, äfvensom föreslå de åtgärder, som enligt min mening borde vidtagas för att de samma måtte kunna aflägnas.

I sådant afseende får undertecknad framhålla, att ifrågavarande orsaker måste sökas uti det oriktiga system, som sedan ett antal år tillämpats vid personers intagning å fattiggården och hvilket består deri, att å inrättningen intagits icke blott nödställda personer, som äro i behof af fattigvård, utan jämväl personer, som för akut sjukdom böra åtnjuta sjukvård. Genom ett dylikt sammanblandande af fattig- och sjukvård, hvilka båda behof skola tillgodoses uti samma inrättning, kan icke uppstå annat än brister och missförhållanden. Doktor Hagelstam har framhållit desamma med afseende å sjukvården, men får undertecknad för sin del uttala, att de samma i lika hög grad förefinnas beträffande fattigvården, och detta i så hög grad att, om icke en snar förändring inträffar, fattiggården fullkomligt kommer att förlora sin karakter af fattiggård. I motsats till ett sjukhus afser ju en fattiggård nödställda personers förhjälpande till nödortfigt underhåll och vård uti en anstalt, som för dem skall ersätta det hem de sakna, och hvari enkla förhållanden skola råda och der enhvar bör i mån af sin förmåga sysselsättas med arbete. Ett försök att uti en anstalt med sådant ändamål och med härför lämpade anordningar intaga personer, som behöfva behandlas för akuta sjukdomar, måste ovilkorligen utfalla olyckligt, och har äfven skett beträffande Helsingfors fattiggård. — Sedan bristen på utrymme både i statens och stadens sjukhus blifvit nära nog konstant, hafva vederbörande läkare nödgats hänvisa af akuta sjukdomar lidande personer till fattiggården i och för behandling, hvaraf åter följden blifvit att utrymmet å inrättningen blifvit otillräckligt, oaktadt de personer, hvilkas tillstånd medgifvit sådant, blifvit utackorderade på landet.

Att kosthållningen icke kunnat lämpas efter de sjukas behof är lätt förklarligt, enär den vid fattiggården rådande enkla spisordningen icke är afsedd för af akut sjukdom lidande, och ehuru de sjuka på läkarens ordination erhållit oskummad mjölk, ägg, sötsoppa, ölsupa, välling, osyradt bröd, samt gröt och mjölk alla kvällar (en förbättring i kosten som enligt mitt förmenande redan borde vara tillfylles) hafva några åtgärder härutöfver icke kunnat vidtagas, emedan förhållandena icke medgifvit detta. Här må nämnas att redan kostnaden för ägg och oskummad mjölk åt de sjuka stigit till 350 Fmk och derutöfver i månaden.

Till undvikande af vårdpersonalens vid sinnessjukhusafdelningen öfveranstängning har densamma i tur beviljats ledighet en eftermiddag i veckan från kl.

2 till kl. 10 på aftonen samt hvar tredje söndag full ledighet från kl. 9 om morgonen, hvarjemte all vedhuggning sedan 2 år tillbaka verkställas af arbetsinrättningens hjon.

Af det ofvanstående torde osökt framgå att den åtgärd, som vore egnad att aflägsna de vid fattiggården rådande missförhållandena vore, att Helsingfors kommun ville gå i författning om uppförande af ett kommunalt sinnessjukhus för beredande af vård åt af akut sjukdom lidande personer, tillhörande sagda kommun, hvilket sjukhus icke vore förenadt med fattiggården, utan skulle administreras enligt sin egen art, sig själf och fattiggården till båtad.

Intill dess berörda sjukhus hinner uppföras torde det blifva nödvändigt att för tillfället öka vårdpersonalen vid det nya sinnessjukhuset med en sköterska och en vårdare, hvaremot undertecknad för sin del håller före, att läkarevården borde kunna medhinnas af en läkare.

Helsingfors stads Arbets- och fattiggård, den 13 Augusti 1902.

Carl Edv. Degerholm

Kostnadsförslag

till inredning af 7 gemensamhetsrum (4 i den kvinliga och 3 i den manliga afdelningen) i det *nya sinnessjukhuset* å Arbets- och fattiggården *till 14 enskilda rum eller celler*, — den *nya tuberculospaviljongens* förseende med *fönstergaller* för inrymmande af 36 lugnare sinnessvaga kvinnor, som skulle dit öfverflyttas från sinnessjukhuset, samt uppförandet af *ett plank* för att inhägna paviljongen, som nu står öppen mot den allmänna väg som leder till krutkällarområdet.

Nya sinnessjukhuset.

385 meter 15 × 15 cm spiror till underlag, stolpar och hammarband. Spirorna som hyflas och notas beräknas med material och arbetslön	å 90 p.	346: 50
350 m ² vägg af 50 mm hyflade och spontade plankor, — material och arbetslön	å 3: 25	1,137: 50
14 st. luftklosetter med rörledning och målning . . .	å 17: —	238: —
14 st. celldörrar med lås, gångjern och arbetslön . .	å 28: —	392: —
800 m ² vägg strykes och lakeras	å —: 40	320: —
6 st. fönstergaller af i spiral spunnen jerntråd i jernram, jemte uppsättning	å 90: —	540: —
Transport		2,974: —

	Transport	2,974: —	
33 m ² stängselnät att anbringas emellan träplanket och taket			
i 14 celler	å 10: —	330: —	3,304: —

Tuberculos paviljongen.

14 st. fönster förses med enkla jerngaller af $\frac{3}{4}$ " bultjern,			
komplett uppsatta	å 24: —	336: —	
4 st. mindre fönster förses med enkla jerngaller . . .	å 8: —	32: —	368: —

Inhägnaden af tuberculos paviljongen.

66 meter plank, 2,70 met. högt	å 7: —	—	462: —
		Summa <i>Imf</i>	4,134: —

Helsingfors stads Arbets- och fattiggård, den 1 September 1902.

Carl Edv. Degerholm.

*Handlingar hörande till frågan om aflagringsbassiner
för Vandaåvattnets rening.*

Till Drätselkammaren.

Af Drätselkammaren anmodad att afgifva yttrande i anledning af Vattenledningskontorets förslag till aflagringsbassiner för Vandaåvattnets rening, har jag härmed äran framhålla följande:

I inledningen till förslaget för den kemiska reningen anställer kontoret jämförelse mellan de af undertecknad föreslagna tvänne reningsmedlen, järnklorid och järnoxidsulfat och utmynnar denna jämförelse i att Vattenledningskontoret „uttalar hoppet att järnkloriden engång för alla må strykas ur programmet för vattenledningsvattnets framtida förbättring“. Med anledning af detta önskningsmål kan jag endast beklaga, att författaren till ofvannämnda inledning ej ännu varit i stånd till att lägga sig in i den föreslagna kemiska reningsmetoden. Den kemiska processen är nämligen fullkomligt analog för hvardera ämnena och alla af honom uppfunna nackdelar hos järnkloriden fantasifoster. Så har af mig tidigare påvisats, att reningen med järnklorid i staden Vlaardingén icke kan jämföras med den här föreslagna och hvad påståendet, att vid försöken i Gammelstaden järnkloriden visat sig underlägsen det andra saltet, beträffar, kan jag ej biträda denna mening. Att vid ett tillfälle vattnet ej blef fullkomligt färglöst med järnklorid, berodde på en tillfällighet, som lika väl kan förekomma vid rening med järnoxidsulfat. Endast priset talar för användningen af sulfatet och om detta i en framtid blefve lägre för järnkloriden, skulle ej något hinder möta för att öfvergå till kloriden.

Hvad åter anstalterna för den kemiska reningen angår, synes Vattenledningskontorets förslag rörande såväl platsen för, som ock formen och konstruktionen af aflagringsbassinerna ej vara lyckligt funnet. Den naturligaste platsen för i en snar framtid behöfliga ytterligare filterbassiner synes vara den, som nu föreslagits att tagas i anspråk för aflagringsbassiner. Det vore därför säkrare att reservera denna plats för ofvannämnda ändamål och att utvälja en annan plats för aflagringsbassinerna, hvilket ej bör vara omöjligt.

Då de lokala förhållandena angifvas vara en af orsakerna till att bassinerna erhålla den föreslagna oformliga dimensionen af 66 \times 6 meter, kunde en annan plats äfven tillåta en förändring af bassinernas form. Såsom andra skäl till denna form

angifves en förenkling och förbilligande af takkonstruktionen. Då taket emellertid i förslaget är af aldeles onödigt solid och dyrbar konstruktion, kunde en förändring af takkonstruktionen äfven tillåta en förändring af den långsmala formen hos bassinerna. Ett tak uppfördt af dubbla bräder, med torfströ emellan och täckt med takfilt, torde fullt motsvara sitt ändamål. Förutom att kostnaderna för bassinerna genom denna förändring komme att reduceras i betydlig grad, skulle med en annan form på dessa vinnas, att bassinerna eventuelt kunde användas för andra ändamål. För den händelse att i en framtid annat vatten än Vandavatten kunde erhållas för vattenledningen, vore det lätt att omändra aflagringsbassinerna till filtra, om dessa hade en annan form än den föreslagna.

Den af mig föreslagna takkonstruktionen bör gifva fullt tillräckligt skydd äfven under stark köld; en ringa isbildning är för öfrigt ej till hinder vid vattnets rening på kemisk väg.

Mot de sid. 7 gjorda beräkningarna öfver filtreringshastigheten är att anmärka, att det vid jämförelsen med förhållandet i andra städer hade varit större skäl att utesluta staden Vlaardingen, än att göra detta med staden Delft. Å sistnämnda ort är den kemiska reningen nämligen jämförbar med den här föreslagna, hvilket emellertid, i enlighet hvad jag ofvanför och vid särskilda tillfällen påpekat, ej är fallet i Vlaardingen. Därstädes äger nämligen ingen märkbar koagulering af förorenin-garna rum, hvaraf ock förklaras att en mycket lång aflagringstid är nödvändig.

Den därpå följande beräkningen öfver mängden af slam, som afskiljes ur vattnet genom reningsprocessen, är fotad på delvis falska förutsättningar och på den grund oriktig. För det första räknas med en halt af 11,80 gram fasta ämnen i Vandavattnet, ehuru detta vatten i medeltal innehåller endast 9,85 gram. Härtill adderas hela den tillsatta mängden af järnoxidsulfat, ehuru denna innehåller omkring 20 % vatten och omkring 50 % svafvelsyra och altså endast cirka 30 % järn, som stannar i slammet. Äfven talet 4,88 för halten af fasta ämnen i det renade vattnet är det lägsta som observerats, i allmänhet innehåller detta mer än 6 gr. af dessa ämnen.

I förslaget att en kemiskt bildad person skall anställas för att öfvervaka reningen, är jag fullt ense med kontoret. Med den brist på förmåga att lägga sig in i teorin för den kemiska reningen, som synes vara utmärkande för den som uppgjort förslaget, kunde man a priori antaga, att det hela komme att misslyckas, så framt icke någon person med god vilja finge sig saken anförtrödd.

Att en rätt afvägd mängd af reningsmedlet bör användas för att reningen skall lyckas äger ock sin riktighet, men torde det ej blifva svårt att reglera denna, då det i stor skala gäller att väga rätt på några kilogram när.

På tal om bassinernas rengöring förutspår kontoret „med en till säkerhet gränsande sannolikhet“, att uttömningen af det uppkomna slammet skall ha till följd ersättningsanspråk af vederbörande ägare och arrendatorer af fiskevattnen, om ej bevis presteras att järnsalterna äro oskadliga för fisket. Enligt min tro skall det väl ej håller töfva länge innan dylika ersättningsanspråk göras gällande, efter den

tydliga fingervisning, som Ing. Hausen funnit det vara lämpligt att offentligen gifva resp. fiskevattensägare. Dock torde Ing. Hausen vara ensam om tolkningen af hit-hörande förordning därhän, att det skulle tillkomma staden att bevisa slammets oskadlighet, så man med jämnmod kan emotse väckandet af ersättningsanspråken. Bevisningsskyldigheten tillkommer den klagande parten och torde det blifva svårt att påvisa det den i vatten fullkomligt olösliga och i öfrigt fullkomligt indifferent fällningen, är skadligare för fisket, än de stora mängder af uppslammade och lösta ämnen, som Vanda å årligen tillför vattnen nedanför. Att humusämnena i detta vatten ej äro så aldeles oskyldiga i detta afseende framgår redan däraf, att fisk ej kan existera i Vanda ås källa Kalatoinjärvi, på grund af vattnets stora halt af humusämnena.

Att ur komiténs betänkande å sid. 14, skulle framgå, att slammet vore skadligt för fisk, vill jag på det bestämdaste reservera mig emot. Där påpekas endast att en del småfisk dött vid beröring med en koncentrerad lösning af järnklorid, men ingalunda något rörande den utfällda massans förhållande till fisken.

Hvad åter det renade vattnets korroderande egenskaper beträffar, äro försöken väl ej fullt bevisande, men vill jag här påminna om, att det vanliga vattenledningsvattnet har ganska starkt korroderande egenskaper, hvilket enhvar torde ha observerat å de i husen befintliga ledningarna.

Angående reningsmedlets invärkan på cementrappningen i bassinerna under längre tid, har själfallet ingen erfarenhet vunnits, men torde man härvidlag ej behöfva befara någon större olägenhet, då reningsmedlet värkar ytterst hastigt och genast blandas jämt i vattnet.

På tal om smaken, begår kontoret felet att påpeka det vattnet före filtreringen har en sträf smak af järn. Detta faller af sig själf, ty så länge det tillsatta järnet ej genom filtrering blifvit aflägsnadt, måste det gifva smak åt vattnet. Vidkommande smaken hos det filtrerade vattnet, har ungefär lika många personer yttrat sig i den ena som i den andra riktningen och har det visat sig, att inbillningen härvidlag spelat en stor roll.

Beträffande kalkhalten, ha försök, utförda såväl af Ing. Hausen som under-tecknad visat det vattnet vid passerandet genom kalksten upptar kalk i så obetydliga mängder, att denna i tekniskt afseende ej är af någon betydelse. Att vattnet som dricksvatten vinner genom en ökning af kalkhalten, torde ej kunna motsägas.

Angående priset på reningsmedlet, har jag haft nöjet meddela Ing. Hausen namnet på den firma, som åtagit sig att leverera detta för det angifna priset, ehuru detta synes ha fallit honom ur minnet.

Kontoret sammanfattar i ej mindre än nio punkter de luckor, som finnas i förslaget och har jag här ofvan berört de punkter, som förtjäna att närmare granskas. Jag bifogar äfven ett intyg från Jokkis fabriker, där metoden blifvit pröfvad under en längre tid och sålunda erfarenhet vunnits beträffande flera af de påpekade luckorna.

Kontoret påpekar äfven att ingen af de nämder, som behandlat frågan, i klara ord tillstyrkt den kemiska metodens införande. Detta är ej att undra öfver, då hvarje nämnd fått i uppdrag att behandla frågan i en viss riktning. Så fick komitén i uppdrag att genom försök utröna, om metoden var praktiskt utförbar i större skala, Hälsovårdsnämnden åter den hygieniska sidan af saken. Den viktigaste delen, den ekonomiska, har själfallet ej kunnat behandlas af dessa nämder, hvarför dessa ej håller kunnat ingå i någon slutlig pröfning af frågan.

Å sid. 12 uttalar kontoret den förmodan, att ett af undertecknad i min reseberättelse fäldt yttrande, skulle åsyftat vattenledningskontorets förslag till en aflagringsbassin för vattenledningsvattnets rening på fysikalisk väg. Denna förmodan är dock ej riktig. Jag afsåg därmed en i en tidningspolemik af Ing. Hausen gjord beräkning öfver kostnaderna för en kemisk rening af Vandavattnet, där han räknade med en aflagringstid af 48 timmar, efter mönster från staden Vlaardingen. Att jag skulle ha afsett den af Ing. Hausen projekterade naturliga bassinen kan så mycket mindre vara fallet, som jag redan då betraktade detta projekt, såsom fullkomligt misslyckadt och ej värdt en ingående pröfning. Då detta förslag emellertid i betänkandet behandlades jämsides med den kemiska metoden, vill jag här äfven i korthet beröra denna fråga.

Som stöd för förslaget, att bygga en stor naturlig aflagringsbassin tager kontoret som exempel staden Pittsburgh i Amerika, där man nyligen beslutit sig för byggandet af en sådan bassin. Exemplet är i sanning belysande. För det att ett vatten i Amerika låter rena sig genom aflagring, följer utan vidare, att Vandavattnet äfven kan renas på detta sätt. Inga analyser finnas, som kunde gifva ett begrepp om huru ifrågavarande vatten är sammansatt och huru stora mängder lösta och uppslammade ämnen detsamma innehåller.

För att emellertid komma till vattenledningskontorets förslag, så börjar detta med en qvasi vetenskaplig utläggning om den förvandling de i Vandavattnet befintliga ämnena undergå under en längre tids aflagring. Skada är blott att denna teori är byggd på fullkomligt falska premisser. Där påstås nämligen att de i Vandavattnet förekommande organiska ämnena befinna sig i halft upplöst tillstånd. Denna åsikt är emellertid grundfalsk. Endast en ringa bråkdel af dessa ämnen äro uppslammade i vattnet, den öfvervägande delen befinner sig däremot i lösning och dessa kunna ej genom någon aflagring aflägsnas ur vattnet.

En annan oriktig åsikt är att det vore leran, som förnämligast fördärfvar Vandavattnets utseende. Vore detta fallet, skulle den brungula färgen hos vattnet vara af als ingen betydelse. Emellertid är det just färgen, som gör att vattnet är mindre aptitligt och motbjudande då man förtär det. Denna färg kvarstår emellertid i det aflagrade och därefter filtrerade vattnet.

Medan kontoret om den kemiska metoden, trots alla de försök som under långa tider blifvit gjorda, påstår det ingenting är bevisadt angående metodens användbarhet, synes kontoret anse att aflagringsmetodens utmärkta egenskaper framgå af

sig själf, utan att några spår till bevis behövas. Och dock talar allt för att förslaget är omöjligt. Ett försök har visserligen blifvit gjordt, hvilket, om resultatet också hade blifvit utmärkt, ej ännu bevisar något. Som känt varierar Vandavattnet betydligt till sin sammansättning och kan man därför af ett försök ej draga någon slutsats angående vattnet i allmänhet. Af detta ena försök framgår för öfrigt ingalunda det som kontoret funnit. Kontoret anser att ett betydande arbete uträttats isynnerhet beträffande den organiska substansen, hvilken likställes med glödningsförlusten. Emellertid ger glödningsförlusten ej uttryck för den organiska substansen enbart, utan ingå däri det hygroskopiskt och kemiskt bundna vattnet i den oorganiska substansen. Det är däremot under rubriken reducerar kalium permanganat, som man finner hvilken förändring den organiska substansen undergått. Genom aflagringen har denna emellertid blifvit oförändrad (den obetydliga differensen om 0,1 % är så liten, att den ligger inom gränsen för försöksfelen), och framgår sålunda af analyserna, raka motsatsen mot hvad kontoret funnit, nämligen: *att den organiska substansen, som gifver vattnet dess färg, ej undergått någon som helst förändring genom aflagringen.* Detta resultat öfverensstämmer äfven med det man å priori kunde förutsäga. Humusämnen, som befinna sig i löst form i vattnet, kunna ej genom aflagring aflägnas ur vattnet. Hade försöket utförts vetenskapligt, skulle detta äfven framgått fullt tydligt. Så hade äfven färgintensiteten genom jämförelse med en färgskala bordt bestämmas före och efter aflagringen. Äfven i öfrigt är försöket så bristfälligt som möjligt, t. ex. beträffande bakteriehalten, hvilken ej bestämdes före aflagringen, utan tages första bästa tal för att angifva denna. Äfven i det filtrerade vattnet beräknas bakteriehalten fullkomligt godtyckligt. På detta försök baseras emellertid hela aflagringsteorin.

Som bevis för att ur detta försök ej framgår något, vill jag ytterligare anföra, att vattenledningsvattnet denna höst har haft en syreförbrukning, som är dubbelt större än hvad vattnet hade då detta försök gjordes. Då vattnet emellertid för närvarande, ehuru nästan klart, är intensivt gulfärgadt, skulle en aflagring icke ha någon märkbar invärkan på vattnet. Ett större prof vatten taget den 5 september visar nämligen efter en aflagring under en tid af 34 dygn icke någon anmärkningsvärd förbättring i afseende å färgen.

Att frågan om vattenledningsvattnets förbättrande icke kan lösas genom inrättandet af en stor aflagringsbassin, sådan den föreslagits af vattenledningskontoret, torde vara klart för enhver, som opartiskt ser på saken.

En granskning af förslaget i detalj är därför ej mödan värd. Jag vill endast framhålla att en hel del påståenden om bassinens utomordentliga egenskaper äro fotade på lika obevisade grunder, som hela förslaget.

Så torde antagandet att vattenmassan kan anses för stillastående, ehuru vattnet ständigt tillströmmar i ena ändan af bassinen och utrinner ur den andra, icke hålla streck i värligheten.

Äfven torde vinden i en bassin af den utsträckning, som den föreslagna, göra åtskilligt till för att röra om vattnet och motarbeta aflagringen.

Den naturliga botten bestående af humusjord på lera synes ej håller skildt vara egnad att förbättra vattnet. Kontoret utgår emellertid från den förutsättningen, att ett naturligt lerskikt under tidens lopp skall uppkomma på botten. Kontoret förmodar altså att endast leran aflagras, medan humusämnen ståna i vattnet, och bryter sålunda med detta antagande stafven öfver hela förslaget.

Utsikten att såväl en fauna som en flora skall uppstå i bassinen ger anledning till den vågade förmodan, att dessa skulle bidraga till vattnets renhet. Närmare till hands synes emellertid ligga att antaga, att dessa skola bidraga till ökningen af bakteriehållan i vattnet, isynnerhet under den varma årstiden.

Äfven vid beräkningen af huru länge de alternativa inrättningarna skola förslå för stadens behof, har den kemiska reningsmetoden fått sitta hårdt emellan. Genom att räkna med den högsta vattenkvantiteten som på en dag erfordrats, får kontoret anläggningen att förslå endast till år 1907, medan den andra är tillräcklig till år 1918. Emellertid har aflagringstiden för vattnet i den naturliga bassinen reducerats från 31 till 12 dygn, men allt fortfarande antages vattnet blifva godt; förmodligen räknas härvid med en viss vana, som vattnet fått under de föregående åren.

Att vid exceptionelt stor konsumtion vid den kemiska reningen en del af vattnet kunde filtreras på vanligt sätt, utan att detta i nämvärd grad skulle förändra utseendet hos det renade vattnet, tages däremot ej i betraktande.

Slutligen kan jag ej underlåta att påpeka det egendomliga i att tvänne så olika förslag kunna sluta på precis samma slutsumma i anläggningskostnader. Man kommer ofrivilligt på den tanken, att den ena anläggningen vid kostnadsberäkningen fått sitta emellan, på det att det ej skulle blifva ekonomiskt fördelaktigare.

Då den kemiska metoden, trots alla de försök och bevis som presterats, ej synes ha lyckan att vinna Ing. Hausens erkännande, tvekar jag att förorda införandet af densamma. För att metoden skall gifva godt resultat, fordras framförallt god vilja hos dem som ha sig ledningen anförtrödd; så länge denna saknas kan man förutsäga att resultatet blir dåligt.

Om man emellertid kunde räkna på att några bevis vore öfvertygande, skulle förslaget tillsvidare ej behöfva utföras i dess helhet, utan till en början i mindre skala. Erfarenhet vunnas då ock om aflagringstiden och bassinernas storlek.

Jag ville därför föreslå, att till en början endast en bassin med därtill hörande pumpverk blefve uppförd. Bassinen borde rymma 1,000 kub. meter och konstrueras så, att densamma, för den händelse metoden i sin helhet ej komme till användning, kunde omändras till filterbassin. Äfven takkonstruktionen borde förenklas i enlighet med hvad jag tidigare föreslagit.

Att jag anser det vattenledningskontorets förslag om byggandet af en naturlig aflagringsbassin, engång för alla må strykas ur programmet för vattenlednings-

vattnets framtida förbättring“ vill jag ännu engång framhålla. Så länge kontoret ej har en effektivare metod på förslag, kan man lika så gärna förblifva vid det gamla och bespara sig de dryga utgifterna.

Helsingfors, den 9 oktober 1902.

Allan Zilliacus.

Herr Magistern Allan Zilliacus, Helsingfors.

På begäran intyga vi med nöje att vi sedan mera än 3 år begagnat Eder kemiska vattenreningsmetod och att denna visat sig fullt motsvara sitt ändamål.

Det gula och tidsvis grumliga åvattnet blir därigenom absolut färglöst och kristallklart.

Den apparat vi för ändamålet använda är mycket enkel. Tvänne behållare af trä c:a 32 cub. meter och tvänne sandfiltrar, af 9 kvadratmeters yta och 60 c. m. tjockt sandlager. Därmed kan bekvämt renas 200 cub. meter i dygnet.

Tillblandningen af järnsaltet sker bekvämast under de sista 5 minuterna af behållarens fyllande, då omblandningen sker genom vattnets egen rörelse. Därefter får blandningen stå ett par timmar, tilldess den bruna fällningen sätter sig, då det klara vattnet urtappas genom en kran någon tum ofvanom behållarens botten. Då det händer att några lättare flockar ännu icke sänkt sig till botten, är det säkrast att låta vattnet passera ett sandfilter innan det samlas i bassinen. Dessa filter behöfva på detta sätt endast par gånger årligen tvättas. Sedan vattnet ofvanom kranen uttappats, utspolas den bruna bottensatsen genom en kran i behållarens botten. Under denna tid har blandningen försiggått i den andra behållaren o. s. v.

För betjäningen af denna anläggning hafva vi ingen särskild person anställd, utan är en af våra maskinsmörjare därmed ombetrodd. Sålunda belöpa sig de direkta kostnaderna till köpet af järnsalterna eller c:a $\frac{3}{4}$ pi per cub. meter.

Slutligen vilja vi påpeka att vi använda vattnet till tvänne ömtåliga industrier, stärkelse och glycos, utan att vi haft något men af denna kemiska reningsmetod, hvarken beträffande färg eller smak. Ej håller har bassin eller rörledningar lidit däraf, hvarföre vi på det varmaste kunna rekommendera denna metod både för industriella och kommunala behof.

Jokkis den 25 september 1902.

Högaktningsfullt

Jokkis Stärkelse- o. Sirapsfabriks Aktiebolag.

G. Estlander.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

*Handlingar rörande användning vid Drätselkammaren
och underlydande kontor af de begge inhemska språken.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 16 Oktober 1902.

N:o 205.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Enär Drätselkammaren i allo kunnat omfatta det förslag till vidtagande åtgärder i och för användning enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 27 sistlidne Maj vid Kammaren och Kammaren underlydande kontor från och med den 1 instundande Januari af de begge inhemska språken, som af här närslutna skrifvelse till Kammaren från ett af Kammaren för ärendets behandling tillsatt utskott närmare framgår, får Drätselkammaren härmed till Stadsfullmäktige öfversända sagda skrifvelse, med vördsam anhållan att Fullmäktige ville godkänna de deri ingående framställningar, hvilka ankomma på Fullmäktiges vidare afgörande.

Men i sammanhang härmed, då det från ekonomisk och annan synpunkt visat sig mindre lämpligt, att icke också arbetena vid underhållet och anläggningen af stadens planteringar, likasom tidigare varit förhållandet, falla inom Drätselkammarens befogenhetsgebit, får Kammaren hos Stadsfullmäktige hemställa, huruvida icke Trädgårdsnämnden från instundande års början kunde indragas och dess funktioner på Drätselkammaren återföras; hvarvid emellertid främst ordföranden i Kammaren egde egnas sig åt sagda detalj samt till föredragning i Kammaren förbereda alla hithörande ärenden. Och anser sig Drätselkammaren tillika böra till Stadsfullmäktiges bepröfvande öfverlemnna, om ej med afseende härå, för den händelse Stadsfullmäktige godkänna detta Kammarens förslag, det till ordföranden i Drätselkammaren utgående arvodet kunde i någon mindre mån höjas.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Såsom Drätselkammaren därom genom utdrag ur Magistratens protokoll för den 13 Juni innevarande år underrättats, beslöto Stadsfullmäktige den 27 föregående Maj vid skedd behandling af ett utskottsbetänkande i anledning af en hos Stadsfullmäktige väckt motion beträffande de bägge inhemska språkens användning af de kommunala myndigheterna härstädes, att bland annat stadga: det Drätselkammaren sjelf finge bestämma det språk, svenska eller finska, som bör användas i diaries och öfriga ineliggande handlingar, i betänkanden samt skriftvexlingen med Fullmäktige och öfriga verk och myndigheter; hvaremot till allmänheten utgående expeditioner böra affattas, för så vidt de utgöras af köpebref, hyres-, arrende-, entreprenad-kontrakt eller andra handlingar af större och mera varaktig betydelse, eller då de kunna utfärdas å blankett, på hvardera språket jemsides och på spalt; äfvensom att vidkommande öfriga expeditioner till allmänheten tillämpas enahanda förfarande, derest icke Drätselkammaren med nödig hänsyn till sakesgares behof eller uttalade önskan pröfvar endast ett språk böra ifrågakomma. Och som Stadsfullmäktige tillika hade beslutit anmoda beredningsutskottet samt vederbörande kommunala nämnder att i god tid före utgången af innevarande år till Fullmäktige inkomma med förslag till de åtgärder, som med anledning af de i angifvet syfte beslutna anordningarna kunde finnas vara af behofvet påkallade, beslöt Drätselkammaren vid ärendets föredragning under Kammarens sammanträde den 26 sistlidne Juni ej mindre om Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut underrätta Drätselkontoret, Byggnadskontoret, Vattenledningskontoret, Trafikkontoret, Hamnkontoret och Trädgårdsnämnden med anmodan till dessa att inom utgången af instundande Augusti månad hvar för sig till Kammaran inkomma med den framställning i ärendet, hvartill omförmälda beslut kunde föranleda, än att för erhållande af förslag till häraf påkallade åtgärder från Kammarens sida tillsätta ett af undertecknade bestående utskott, hvilket egde för ändamålet sammanträda i September månad.

Ifrån uppräknade kontor och Trädgårdsnämnden har också inom den sålunda utsatta tiden till Kammarens kansli inkommit här närslutna skrivelser, bilagorna N:ris I—VI; och har utskottet vid granskning af de uti desamma ingående förslagen icke haft något att anmärka emot Drätselkontorets, Byggnadskontorets och Trädgårdsnämndens framställningar. Deremot har utskottet icke obetingadt kunnat omfatta de förslag, som för den afsedda dubbelspråkighetens genomförande föreslagits af Vattenlednings-, Trafik- och Hamnkontoren. Så anser utskottet, hvad först Vattenledningskontorets förslag vidkommer, att ej mindre de under punkt 1 och 2 omnämnda blanketterna för kontrakt rörande leverans af vatten samt blan-

ketterna under N:ris 6, 9 och 10, rörande resp. kallelser till mätareprofningar och syner, notifikation om för afläsning otillgänglig vattenmätare och afstängningsorder böra, såsom Vattenledningskontoret endast eventuellt förutsätter, ovilkorligen tryckas dubbelspråkiga, än ock rubrikerna å räkningsblanketterna under N:ris 12 och 13 tryckas på hvardera språken samt för den vidlyftiga blanketten 14 å utfärdade verkstadsarbeten anskaffas också en finsk upplaga. I likhet med Trafikkontoret anser äfven utskottet att en ny fullständig taxa, hvarefter Trafik-, Hamn- med flere afgifter i Helsingfors stad skola beräknas och uppbäras, nu bör tryckas på såväl svenska som finska språket. Dock kan utskottet icke omfatta det förslag till revision af samma taxa, som göres uti Trafikkontorets skrifvelse. En dylik reviderad taxa skulle ovilkorligen betinga regeringens fastställelse och i bästa fall föranleda till hvarjehanda tidsutdrägt och vidlyftigheter. Något hinder att uti en ny upplaga af ifrågavarande taxa införa alla de ändringar, densamma undergått och hvilka blifvit vederbörligen fastställda, kan utskottet deremot icke finna, i det exempelvis medels en stjärna invid en förändrad debiteringspost kunde hänvisas till en not, angifvande grunden hvarpå förändringen stöder sig. I öfverensstämmelse med Drätselkontorets och Trafikkontorets debetsedlar borde slutligen de debetsedlar, hvilka på blankett utfärdas af Hamnkontoret, förses med text på de begge inhemska språken.

Endast Drätselkontorets och Trädgårdsnämndens här åberopade uttalanden i ärendet föranleda icke till någon åtgärd från Drätselkammarens sida, men väl alla de öfriga. Så måste ifrågakommen finsk text för de af Byggnadskontoret, Vattenledningskontoret och Hamnkontoret uppräknade blanketter affattas, Trafikkontorets svenska uppbördstaxa kompletteras och en finsk upplaga deraf anskaffas. Taxans komplettering torde lämpligast kunna uppdragas åt Trafik- och Hamnkontoren gemensamt, men för berörda finska text till densamma äfvensom till åberopade blanketter torde någon finska språket fullt mäktig person fordorsammast böra anlitas. Åt samma person skulle naturligtvis öfverlemnas affattningen äfven af den finska texten å alla de Drätselkammarens blanketter, hvilka på grund af Stadsfullmäktiges förordnande hädanefter böra vara uppsatta på hvardera språken jemsides och på spalt. Utskottet får derföre föreslå:

att Drätselkammaren ville uppdraga åt Trafik- och Hamnkontoren att gemensamt utarbета och till Drätselkammaren insända en sådan kompletterad taxa för uppbörd af stadens trafik-, hamn- m. fl. afgifter, som här af utskottet föreslagits; samt

att Kammaren ville uppdraga åt kansliet att vidtala lämplig person för affattning af finsk text icke allenast till nämnda taxa, utan ock till alla de blanketter, om hvilka här varit fråga och beträffande hvilka Kammaren fattar slutligt beslut; äfvensom

att om hithörande åtgärder och beslut underrätta resp. kontor.

Beträffande Drätselkammaren kan tillämpningen af dubbelspråkighets principen dock icke så lätt och utan tillökning af tjänstepersonalen å Kammarens kansli genomföras. Redan den vidlyftiga kommunalberättelsens affattande på ytterligare ett språk jemte dertill hörande korrekturläsning tager för månader en mans tid i anspråk. Dessutom betingar med nödvändighet det nya expeditionssättet med särskilda resolutioner än på ett än på ett annat språk och stundom t. o. m. utöfver expedition å färdigt tryckta dubbelspråkiga blanketter för tillfället uppsatta tvåspråkiga resolutioner i st. f. nu praktiserad expedition genom utfärdande endast af protokollsutdrag, att under kansliets tjänstetimmor derstädes finnes tillstädes en person för detta uppdrags fullgörande. Utskottet kan derför icke heller förstå, att notariebefattningen vid Kammaren vidare för framtiden kunde bestridas af person, som såsom innehafvare af annan tjänst vore förhindrad att egna hela sin förmiddag till denna befattning. Vid Kammarens kansli måste derför enligt utskottets mening anställas en notarie, som der alla dagar och alla tjänstetimmor tjänstgör. Att denna person bör vara mer än vanligt grundlig kännare af de båda inhemska språken eller med fullkomligt lika ledighet kunna behärska dem hvaradera är sjeffallet. Men då såväl med hänsyn till kompetens i sistsagda afseende det icke borde ställas såsom ett ovilkorligt vilkor för denna tjänsteman att han skall vara jurist, som ock och än mera med hänsyn dertill, att han betungades med allt för många och delvis ganska olikartade åligganden, om honom åhvälfdes äfven allt annat arbete, som ålegat den nuvarande notarien i Kammaren, i hvilket fall han också borde komma i åtnjutande af samma höga löneförmåner som Kammarens sekreterare, har utskottet tänkt sig en sådan anordning lämpligast, att de rent juridiska göromålen vid Drätselkammaren skulle afskiljas ifrån notariebefattningen och vid Kammaren för hithörande uppdrag anställas en skild ombudsman. Att Kammaren vid en sådan arbetsfördelning och motsvarande fördelning af löneanslag skall vinna i styrka är väl obestridligt, jemte det, såsom redan vid uppgörande af gällande instruktion för Drätselkontoret förutsatts, den på stadskamreraren nu enligt punkt e) i denna instruktion ankommande skyldighet att i konkurs- eller proklamamål bevaka de stadens och kronans fordringar, hvilkas uppbörd åligger Drätselkontoret, kunde ombetros samma ombudsman. Härigenom komme äfven Drätselkontoret uti sitt dag för dag tilltagande arbete i åtnjutande af viss välbehöflig lättnad. En icke så alldeles oväsentlig fördel genom föreslagna arrangemang vunnnes ytterligare deri, att tjänstemännen vid Drätselkammaren, sånär som på kanslisten, då kunde, liksom fallet är vid många af stadens nämnder och speciellt vid Drätselkontoret, utan aflönande af sina vikarier komma i åtnjutande af för dem så väl erforderlig semesterledighet under en månads tid af året. Dessa tjänstemän kunde nämligen i sådant fall i tur och ordning jemte bestridande af egen tjänst för hvarandra tjänstgöra. Att sekreteraren vid Drätselkammaren genom föreslagna ökning af tjänstepersonalen vid Kammaren blefve något frigjord från kansligöromål och mera användbar vid sådana yttre uppdrag, som åligga Kammaren, vore äfven en väsentlig fördel, särskildt i det han

genom sålunda vunnen noggrannare kännedom i åtskilliga ärenden kunde bättre till föredragning i Kammaren förbereda desamma. Om, för att anföra blott en omständighet, Kammarens sekreterare icke genom någon tidigare verksamhet i Kammarens tjänst kommit till grundligare kännedom af stadens vidlyftiga arrendemarkers rörande förhållanden, har han, bunden å kansliet, icke ringa svårighet att lägga sig fullständigt in i desamma och beträffande dem taga det initiativ, som dock kunde på honom ankomma.

Men på grund af nyss antydda lättnad i sekreterarens arbete och än mera på grund af att hans göromål väsentligen minskats sedan den tid, då nu gällande lön för honom bestämdes, genom anställande vid Kammarens kansli af en aktuarie och särskilda specialnämnders tillkomst, såsom t. ex. Trädgårdsnämnden och Styrelsen för stadens belysningsverk, kunde ock sekreterarens lön något reduceras. För en grundlön af 8,000 mark per år med 1,000 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst bör enligt utskottets åsigt — isynnerhet vid nu gällande förhållanden i landet — erhållas en fullt lämplig Drätselkammarsekreterare. Och kunde dessa nya lönevillkor för sekreteraren göras gällande vid den nuvarande innehafvarens af tjänsten afgang, hvilket enligt hvad utskottet har sig bekant kommer att inträffa vid löpande hyresårs utgång. Härigenom skulle erhållas 2,000 mark till den nya notariens aflöning, hvilken emellertid borde fixeras till 5,000 mark per år med 500 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst, likasom ombudsmannens aflöning borde hållas vid 3,000 mark, hvilken aflöning den nuvarande notarien, justitierådmannen Edv. Loo, åtnjuter, och borde rådman Loo, då han dertill förklarat sig villig, till ombudsmans befattningen vid Drätselkammaren utan vidare utses. Det tillskott i stat för Drätselkammaren, hvilket den nya ordningen rörande dubbelspråkighetens införande vid Drätselkammaren och dess underlydande kontor komme att medföra, skulle alltså strikte inskränka sig till 3,000 mark per år. Härtill ville utskottet emellertid, för beredande af en månads kostnadsfri semesterledighet under året äfven åt kanslisten, då denne icke kan tjänstgöra för någon af Kammarens öfrige tjänstemän och antagligen också de endast med största svårighet kunde fullgöra kanslistens renskrifnings skyldighet, föreslå ett tillskott af 100 mark i och för aflönande af vikarie åt kanslisten.

Ofvan föreslagna anordning af tjänstepersonalen vid Kammarens kansli förutsätter naturligtvis, att den nuvarande aktuariebefattningen, hvilken för närvarande är besatt endast för en tid af tre år, räknadt från den 9 maj 1900, fortfarande bibehålles. Att den nye notarien och ombudsmannen liksom ock aktuarien, när hans anförda förordnande utgår, tillsättas på sätt för sekreteraresysslans vid Kammaren besättande är föreskrifvet, med sex månaders ömsesidig uppsägningstid, finner utskottet sjelffallet.

Då antagandet af utskottets förslag föranleder till särskilda ändringar icke blott uti den af Stadsfullmäktige den 10 mars 1891 fastställda instruktionen för Drätselkammarens kansli, utan äfven uti instruktionen för Drätselkontoret af den 19 mars 1895, har utskottet ansett sig böra behandla äfven denna del af ärendet.

Uti den först anförda instruktionen blefve samtliga bestämmelser rörande *Sekreteraren* helt och hållet oförändrade. Beträffande *Kanslisten* blefve detsamma fallet, utom att uti sista mom. rörande kanslistens åliggande skulle emellan ordet „sekreteraren“ och orden „eller notarien“ inryckas ordet „ombudsmannen“. Instruktionen för *Notarien* borde enligt utskottets åsigt få följande förändrade lydelse:

Notarien åligger:

att föra protokollet vid Drätselkammarens sammanträden och expediera utdrag derur till vederbörande;

att uppsätta förslag till sådana kontrakt, hvilkas upprättande icke ankommer på ombudsmannen;

att vid tillfälligt förfall för sekreteraren och ombudsmannen fullgöra desses åligganden;

att på det andra inhemska språket affatta den af sekreteraren uppsatta kommunalberättelsen; samt

att i öfrigt lemna det biträde, hvarom ordföranden eller sekreteraren honom anmoda.

Och finge ombudsmannens instruktion följande utseende:

Ombudsmannen åligger:

att enligt Drätselkammarens förordnande föra stadens talan inför domstolar, exekutionssäten och andra myndigheter;

att enligt af Drätselkontoret lemnade uppgifter i konkurs- eller proklamamål bevaka stadens och sådana kronans fordringar, hvilkas uppbörd å Drätselkontoret ankommer;

att ombesörja inteckningar, hvilka enligt Kammarens beslut böra utverkas eller förnyas;

att uppsätta förslag till salubref och arrendekontrakt;

att i ärenden af rättslig natur afgifva af Drätselkammaren infordrade utlåtanden; samt

att i öfrigt lemna det biträde, hvarom Drätselkammaren honom anmodar.

Såsom allmänna, samtliga tjänstemän vid kansliet rörande bestämmningar angående tjänstetid och semesterledighet skulle uti instruktionen tillkomma nedanstående moment:

Å Drätselkammaren skola hvarje helgfri dag vara tillstädes: sekreteraren från kl. 12 f. m. till kl. 2 e. m., notarien och kanslisten minst från kl. 11 f. m. till kl. 2 e. m. Ombudsmannen eger å kansliet inhemta underrättelse om honom meddelade uppdrag samt på kallelse vid Drätselkammarens sammanträden närvara.

Ärligen under Juni till och med September månader kunna sekreteraren, notarien och ombudsmannen komma i åtnjutande af en månads tjänstledighet enhvar, der sådant utan hinder för arbetenas jemna gång kan ske, hvarvid de tjänstlediges befatt-

ningar handhafvas utan särskild godtgörelse af den tjenstgörande personalen. Förslag till semesterreglering för Drätselkammarens tjenstemän upprättas af sekreteraren och underställes Drätselkammarens godkännande.

Kanslisten åtnjuter äfven en månads tjenstledighet årligen, hvarvid vikarie bekostas af staden.

I fullständig sammanställning skulle den af utskottet föreslagna instruktionen för Drätselkammarens kansli, om deri intages äfven den för aktuarien den 7 Mars 1900 fastställda instruktionen, erhålla det innehåll, som af här närslutna bilaga VII framgår.

I följd deraf att stadskamrerarens bevakningsskyldighet i konkurs- och proklamamål enligt utskottets förslag öfverflyttats på den vid Kammaren anstälde ombudsmannen, likvisst med qvarstående af skyldigheten för stadskamreraren att uppgifva hvad som skall bevakas, får utskottet föreslå följande förändrade lydelse af mom. e) § 3 uti instruktionen för stadens Drätselkontor:

e) att till Drätselkammarens kansli i behörig tid aflemna alla för bevakningar i konkurs- eller proklamamål erforderliga uppgifter rörande de stadens och kronans fordringar, hvilkas uppbörd å Drätselkontoret ankommer.

På grund af det anförda får utskottet föreslå, att Drätselkammaren ville till Stadsfullmäktige ingå med sådan framställning, som af detta utlåtande kan föräledas samt, för händelse af dess oförändrade godkännande, hos Stadsfullmäktige hemställa, att Fullmäktige ville besluta:

att den nuvarande notarien vid Drätselkammaren, justitierådmannen Edv. Loo, med bibehållande af sin hittills uppbärande lön, 3,000 mark per år, från och med den 1 instundande Januari utses med sex månaders ömsesidig uppsägningstid till ombudsman vid Drätselkammaren;

att annan notarie med en årlig lön af 5,000 mark och 500 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjenst samt under vilkor af sex månaders ömsesidig uppsägningstid från och med den 1 instundande Januari vid Drätselkammaren anställas; hvarföre ock tjensten bör af Kammaren omedelbart ledig anslås att i vanlig ordning hos Stadsfullmäktige ansökas;

att godkänna icke allenast sådan ändrad instruktion för Helsingfors stads Drätselkammarens kansli, som af här närslutna bilaga VII framgår, utan ock föreslagen ändring af mom. e) § 3 uti instruktionen för Helsingfors stads Drätselkontor:

samt att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren:

att uti Drätselkammarens förslag till utgiftsstat för Kammaren under nästkommande år upptaga nödigt anslag för aflönande såväl af här föreslagen notarie vid Kammaren, som 100 mark för aflönande af en vikarie för kanslisten under dennes semesterledighet.

Helsingfors den 8 oktober 1902.

Carl Nummelin.

Adolf Aminoff.

Th. Tallqvist.

Edvard Loo.

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors.

N:o 114.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Bilaga I.

Med anledning af Kammarens under § 2 i protokollet för den 26 sistlidne Juni Kontoret affordrade yttrande i anledning af Stadsfullmäktiges beslut af den 27 Maj 1902 om de bägge inhemska språkens användning af de kommunala myndigheterna, får Drätselkontoret anförä:

att redan härförinnan från Kontoret utgående handlingar såsom debetsedlar o. d. varit försedda med text på de bägge inhemska språken, men titlar och namn utskrifvits endast på svenska eller så som de i mantalslängden för staden varit upptagna,

att Kontoret jemväl härförinnan i korrespondens använt det språk vederbörande sakesägare begagnat.

Kontoret föreslår att för framtiden enahanda förfarande måtte iakttagas äfvensom att kontoret i sin bokföring samt skriftväxling med Drätselkammaren, Magistraten och öfriga stadens verk använder endast svenska språket.

Helsingfors, den 7 Augusti 1902.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.*Bilaga II.*Helsingfors,
den 20 Aug. 1902.*Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

N:o 46.

Genom protokollsutdrag af den 26 Juni 1902 anmodadt att till Kammaren afgifva förslag till de åtgärder, som kunde föranledas af Stadsfullmäktiges den 27 Maj 1902 fattade beslut rörande den kommunala förvaltningens officiella språk, får Byggnadskontoret vördsamt föreslå, att de af Geodeten utfärdade *mätebrefven, kallelserna* till tomtmätningar, äfvensom *värderingsinstrumenten* för till inlösen ansökta tomter måtte afgifvas på svenska och finska språken jämsides och på spalt medan *instrumenten* öfver syner verkställda på Drätselkammarens förordnande skulle upprättas på det språk sakegaren önskar. Däremot komme svenska språket fortfarande att bibehållas vid Kontorets skriftvexling med Myndigheterna, i diarier och öfriga handlingar med undantag af arbets- och fördelningslistor, å hvilka texten sedan årtal varit affattad på både svenska och finska språken.

Blanketter för härintills använda måtebref, värderings- och syneinstrument samt kallelsebref bifogas härjämte.

G. Idström.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.*Bilaga III.*Helsingfors,
den 10 Juli 1902.*Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

N:o 1928.

Enligt Kammarens beslut för den 26 nyssvikne Juni har kontoret anmodats att inkomma med den framställning, hvartill Stadsfullmäktiges beslut af den 27 Maj 1902 beträffande de begge inhemska språkens användning af de kommunala myndigheterna föranleder, på grund hvaraf kontoret har äran lemna följande:

Beträffande mom. 1 af beslutet, så påkallar det, såsom sanktionerande redan å kontoret bestående förhållanden, intet yttrande från dess sida, lika litet som mom.

2, hvilket endast berör Fullmäktiges förhandlingar, diarier och expeditioner till allmänheten.

Vidkommande åter mom. 3, så skulle, under naturlig förutsättning, att kontorets expeditioner till Kammaren och öfrige kommunala myndigheter samt funktionärer såsom härintills endast ske på svenska språket, blott de till allmänheten utgående expeditionerna kräva uppmärksamhet. I detta afseende stadgas näml. att handlingar, som kunna utfärdas å blankett, skola utfärdas såsom Fullmäktiges egna expeditioner, d. v. s. på svenska och finska jemsides och på spalt, och kunna till denna kategori hänföras följande härhos bilagda blanketter:

1 och 2. Kontrakt angående leverans af vatten. För dessa existera, såsom synes, en svensk och en finsk upplaga, men kunna, om så nödigt anses, nya blanketter, tryckta på spalt och af ett hel- i st. f. halfarks omfång, anskaffas utan annan olägenhet än kostnaderna.

3. Tillståndsbevis för inrättande af brandkranar utan mätare, trykta på spalt och icke påkallande förändring.

4. Ansökan om rätt att anlägga nämnda kranar, stäld till Kammaren. Finnas endast på svenska, hvadan nya med tvåspråkig text på spalt borde anskaffas.

5. Reglemente och taxa för vattenledningen, åtföljer vattenledningskontrakten och öfverensstämmer med Fullmäktiges beslut, hvadan ingen ändring behöflig.

6. Kallelser till mätareprofningar och syner, existera endast på svenska, hvadan nya tvåspråkiga erfordras.

7. Blanketter till rekvisitioner af arbeten hos vattenledningsverkstaden. Då svensk och finsk text finnes, ehuru på olika sidor af blanketten, hemställas, huruvida icke denna praktiskt bepröfvade anordning kan lemnas oförändrad, såsom i hufvudsak motsvarande Fullmäktiges beslut.

8. Notifikation om hög vattenkonsumtion, tvåspråkig, lemnas oförändrad.

9. D:o om vattenmätare, otillgänglig för afläsning, endast på svenska, kan tryckas på spalt med svensk och finsk text.

10. Afstängningsorder. Denna förevisas endast konsumenten af den person, som verkställer afstängningen och återkommer derpå till kontoret. Icke förty borde den dock möjligen vara affattad, förutom på svenska, äfven på finska språket.

11. Debetsedel för förbrukadt vatten, (redan tvåspråkig) påkallar ingen förändring.

12, 13 och 14. Blanketter för räkningar öfver utförda verkstadsarbeten. Dessa äro ifyllda i enlighet med några på höft tagna originala räkningar för att påvisa vanskligheten af att utfärda dessa expeditioner på två språk, då materialerna äro så talrika och af så varierande slag, att endast en del af dem på förhand i tryck kan uppgifvas, hvadan återstoden borde i skrift angifvas på två olika språk för hvarje af de c:a 2,000 dylika räkningar, som årligen lemna kontoret, medförande en arbetsbörda, som kontorets personal icke är vuxen. Att åter utskrifva räkningarna endast på svenska eller finska, skulle förutsätta kännedom om det språk, som hvarje

konsument önskar att skall komma till användning, hvilken kännedom ofta skulle kräfvat en tidsödande utredning, utan att ändock städse blifva så säker, att icke en del konsumenter sedermera skulle fordra en ny räkning på det andra språket. I betraktande af de nämnda förfaringssättens olägenheter, och med hänsyn vidare dertill, att bedrifvandet af vattenledningens verkstad, såsom af andra affärers, svårligen kan ske på endast teoretiska grunder, utan främst måste syfta åt det enkla, billiga och praktiskt genomförbara, har kontoret äran föreslå, att verkstadsräkningarna fortfarande finge utfärdas endast på svenska, såsom under de senaste 11 åren skett, utan att någon nämnvärd anmärkning häremot försports. Och skulle sådant ej heller direkt strida emot Fullmäktiges beslut, då bemälda blanketter icke äro kompletta sådana, utan innehålla ett stort antal skrifna rubriker, och sålunda äfven torde kunna hänföras till de i slutet af mom. 3 nämnda expeditioner, om hvilkas språk vederbörande nämnder etc. ega ensam bestämmanderätt.

Arrende- och Entreprenadkontrakts affattande i enlighet med Fullmäktiges beslut möter intet hinder från kontorets sida, då en af dess tjänstemän, assistenten, antagits till sin befattning med förbehåll om fullständig kännedom af de begge inhemska språken. Affärsbref och andra tillfälliga meddelanden deremot torde utan något men kunna utfärdas på det språk, som kontoret i hvarje särskildt fall finner ändamålsenligast.

Mom. 4. Kontorets bidrag till Kammarens årsberättelse sker väl lämpligast, såsom härintills, endast på svenska språket, så att öfversättningen i sin helhet under Kammarens uppsigt må kunna ske af samma hand. Som ofvan.

C. Hausen.

Bilaga IV.

HELSINGFORS STADS
TRAFIKKONTOR

den 23 Juli 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 12.

Uti protokollsutdrag af den 26 nästvikne Juni har Kammaren anmodat Trafikkontoret att innan utgången af instundande Augusti månad inkomma med den framställning, hvartill Stadsfullmäktiges beslut af den 27 sistlidne Maj, beträffande de begge inhemska språkens användning af de kommunala myndigheterna, kunde föranleda.

Med afseende å Trafikkontoret, som i expeditioner till allmänheten — bestående nästan uteslutande i debetsedlar — härtills begagnat det språk, svenska eller finska, på hvilket afgifningsinlagorna varit affattade, torde några svårigheter vid verkställigheten af Stadsfullmäktiges förenämnda beslut icke vara att befara. Det kan likväl ifrågasättas huruvida det dock icke vore ändamålsenligare att för debetsedlar använda skilda blanketter för hvardera språket, i likhet med härtills följd praxis, emedan det eljes kanske blefve nödvändigt att förstora formatet på en del blanketter, men när detta blefve fallet med blanketter, hvilka jemförelsevis sällan komma till användning, är någon väsentlig olägenhet icke att befara om äfven alla blanketter för debetsedlar tryckas jemsides på begge språken. Med hänsyn till den skyndsamhet, som debetsedlarnas utskrifning erfordrar, kan det likväl icke ifrågakomma att ifylla nödig text å debetsedlarna på begge språken utan måste sådant äfven framdeles ske på samma sätt, som härtills, nemligen på det språk, hvarpå angifningsinlagen är affattad eller på hvilket målseganden i hvarje särskildt fall anhåller om.

Tillika får jag fästa Kammarens uppmärksamhet derpå att taxan, hvarefter Trafik-, Hamn- med flere afgifter i Helsingfors stad skola beräknas och uppbäras, fastställd af Senaten den 10 April 1888, finnes å Trafikkontoret för allmänheten tillgänglig endast på svenska språket. Det torde sålunda blifva nödvändigt att låta trycka nämnda taxa äfven på finska språket. Men emedan af den svenska upplagan numera å Trafikkontoret finnes i behåll endast c. 60 expl. och efter dess tryckning ganska väsentliga förändringar med afseende å afgifternas belopp och beräkningsgrund blifvit vidtagna äfvensom när det för underlättandet af trafik-taxans användning vore önskvärdt att bringa en del bestämmingar beträffande beräkningsgrunden för några varugrupper i öfverensstämmelse med i handeln antagen coutum, vore det kanske lämpligast att låta trycka en ny upplaga på hvardera af de inhemska språken först efter det taxan undergått en revision, som dock icke behöfde utsträckas utöfver gränserna för Stadsfullmäktiges befogenhet i sådant afseende.

B. Winter.

Bilaga V.

HAMNKONTORET

i

Helsingfors

den 18:de Augusti 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 50.

Till affordradt yttrande med anledning af Stadsfullmäktiges beslut af den 27 sistvikna Maj, angående användande af de inhemska språken, får ödmjukast jag anmäla: att vid hamnkontoret framdeles såsom hittills svenska språket skulle begagnas vid korrespondens med myndigheter och enskilda personer samt uti konto-
rets bokföring, men att utgående expeditioner och debetsedlar, hvilka utfärdas på blankett, skulle affattas på det språk, svenska eller finska, som användes af den, för hvilken expeditionen eller debiteringen verkställes.

Oscar Wilh. Andstén.

Hamnkapten.

*Bilaga VI.*HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 30 Juli 1902.

Till Drätselkammaren.

N:o 12.

Genom transsumt ur Drätselkammarens under § 2 förda protokoll för den 26 ststlidne Juni har Drätselkammaren anmodat Trädgårdsnämnden att före utgången af instundande Augusti månad till Kammaren inkomma med den framställning, hvartill Stadsfullmäktiges den 27 sistlidne Maj fattade beslut beträffande de begge inhemska språkens användning af de kommunala myndigheterna kunde föranleda, och får Trädgårdsnämnden till fullgörande häraf vördsamt anföra att Trädgårdsnämnden, som enligt förenämnda beslut sjelf eger bestämma språket för sina förhandlingar och i skriftväxling, fortfarande kommer att dervid använda svenska språket, derest icke något ärendes beskaffenhet oafvisligen fordrar användandet af finska språket, samt att de från Trädgårdsnämnden till allmänheten utgående expeditioner i regeln äro af den beskaffenhet, att desamma kunna, såsom äfven härintills skett, affattas endast på ett språk, beroende af sakegares behof eller uttalade ön-

skan. Trädgårdsnämnden anser förty Stadsfullmäktiges berörda beslut icke föranleda till någon ändring i hvad härintills beträffande embetsspråket iakttagits inom Trädgårdsnämnden, och gifver detta beslut således icke anledning till någon framställning från Trädgårdsnämndens sida.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Scherfbeck.

t.f.

Ludvig Collan.

f.d.

Bilaga VII.

Instruktion

För Helsingfors stads Drätselkammarens kansli.

Sekreteraren, som icke får innehafva eller förestå annan tjänst, åligger:
att till föredragning bereda samt föredraga de till kammarens handläggning hörande ärenden;
att för hvarje sammanträde uppsätta föredragningslista;
att uppsätta af Kammaren beslutade skrivelser, utlåtanden, anordningar och kungörelser;
att tillse att justerade skrivelser och utlåtanden ofördröjligen expedieras, att öfriga beslut varda behörigen verkställda och vederbörande delgifna; att diarier och andra förteckningar, hvilka af Kammaren anses erforderliga, ordentligen föras, äfvensom att arkivet omsorgsfullt vårdas;
att ansvara för vården af stadens säkerhets handlingar;
att hvarje år före den 1 December uppsätta en, så vidt möjligt, fullständig berättelse öfver stadens kommunalförvaltning under det nästföregående året, hvarvid särskild uppmärksamhet bör egnas kommunens statistik;
att, då notarien är af tillfälligt förfall hindrad, föra Drätselkammarens protokoll och fullgöra notariens andra tjensteåligganden; samt
att i öfrigt lemna det tjenstebitråde, hvarom Drätselkammaren eller dess ordförande honom anmodar.

Notarien åligger:

att föra protokollet vid Drätselkammarens sammanträden och expediera utdrag derur till vederbörande;

att uppsätta förslag till sådana kontrakt, hvilkas upprättande icke ankommer å ombudsmannen;

att vid tillfälligt förfall för sekreteraren och ombudsmannen fullgöra desses åligganden;

att på det andra inhemska språket affatta den af sekreteraren uppsatta kommunalberättelsen; samt

att i öfrigt lemna det biträde, hvarom ordföranden eller sekreteraren honom anmoda.

Ombudsmannen åligger:

att enligt Drätselkammarens förordnande föra stadens talan inför domstolar, exekutionssäten och andra myndigheter;

att enligt af Drätselkontoret lemnade uppgifter i konkurs- eller proklammål bevaka stadens och sådana kronans fordringar, hvilkas uppbörd å Drätselkontoret ankommer;

att ombesörja inteckningar, hvilka enligt Kammarens beslut böra utverkas eller förnyas;

att uppsätta förslag till salubref och arrendekontrakt:

att i ärenden af rättslig natur afgifva af Drätselkammaren infordrade utlåtanden; samt

att i öfrigt lemna det biträde, hvarom Drätselkammaren honom anmodar.

Kanslisten åligger:

att föra diaries och andra förteckningar, hvilka af Drätselkammaren anses erforderliga;

att vårda arkivet;

att besörja afskrifter och öfrig renskrifning;

att biträda vid kollationering; samt

att i öfrigt lemna det tjenstebiträde, hvarom ordföranden, sekreteraren, ombudsmannen eller notarien honom anmoda.

Aktuarien vid Drätselkammaren eger öfvervaka insamlandet af det från stadens myndigheter till Kammaren inkommande statistiska materialet och bearbeta detsamma.

I sådant afseende åligger honom särskildt:

att biträda sekreteraren vid Drätselkammaren med utarbetandet af de statistiska redogörelser, som skola ingå i eller såsom bilagor åtfölja kommunalberättelsen;

att inkomma med förslag till de ändringar i sättet att insamla de statistiska primäruppgifterna, som kunna vara af behovet påkallade;

att tillhandagå vederbörande myndigheter med de upplysningar på grund af de till buds stående statistiska uppgifter, hvaraf dessa kunna vara i behof;

att ordna och leda de statistiska enquêter, som af Stadsfullmäktige eller Drätselkammaren påbjudas; samt

att i öfrigt ställa sig de föreskrifter till efterrättelse, som Stadsfullmäktige eller Drätselkammaren honom i tjensten meddela.

Å Drätselkammaren skola hvarje helgfri dag vara tillstädes: sekreteraren från kl. 12 f. m. till kl. 2 e. m., notarien och kanslisten minst från kl. 11 f. m. till kl. 2 e. m. Ombudsmannen eger å kansliet inhemta underrättelse om honom meddelade uppdrag samt på kallelse vid Drätselkammarens sammanträden närvara.

Årligen under Juni till och med September månader komma sekreteraren, notarien och ombudsmannen i åtnjutande af en månads tjenstledighet enhvar, der sådant utan hinder för arbetenas jemna gång kan ske, hvarvid de tjenstlediges befattningar handhafvas utan särskild godtgörelse af den tjenstgörande personalen. Förslag till semesterreglering för Drätselkammarens tjenstemän upprättas af sekreteraren och underställes Drätselkammarens godkännande.

Kanslisten åtnjuter äfven en månads tjenstledighet årligen, hvarvid vikarie bekostas af staden.

Reservation.

Transumt af Drätselkammarens protokoll för den 16 Oktober 1902.

§ 42.

— — — — — Att i fråga om den af utskottet förordade omorganisationen af Drätselkammarens kansli och i sammanhang härmed nu uti Drätselkammaren väckta förslag, om de å Trädgårdsnämnden för närvarande ankommande ärendens återförande till handläggning af Drätselkammaren till Stadsfullmäktige aflåta skrifvelse af det innehåll, brefkonceptboken under N:o 205 utvisar. Ordföranden i Kammaren reserverade sig emellertid emot detta förslag i så måtto, att han kunde förena sig om en förhöjning af ordförandens arvode från den 1 instundande Januari endast under den förutsättning, att ombyte af ordförande komme till stånd.

In fidem:

Edvard Loo.

Framställning i fråga om afhjälpan det af särskilda missförhållanden vid torghandeln i Helsingfors.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 9 Oktober 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 202.

Drätselkontoret, som numera ombesörjer utgifvandet af de fasta försäljningsplatserna å stadens torg samt uppbär afgifterna härför, har hos Drätselkammaren gjort en sådan framställning rörande det vidare ordnandet af handeln å stadens torg och öppna platser, som af kontorets här i afskrift närslutna skrifvelse närmare framgår. Och då Kammaren i all hufvudsak kan omfatta förslaget, men afgörandet i ärendet ankommer å Stadsfullmäktige, får Kammaren härmed vördsamt underställa det Fullmäktiges ompröfning och dervid anförä följande.

Ehuru den omständigheten, att enligt gällande polisordning för staden läskdrycker få å dertill af Drätselkammaren anvisade platser från särskilda vagnar och kiosker försälas samt att dessa platser, så vidt det rör vattenvagnar, härtills afgiftsfritt upplåtits, ingalunda kan blifva ett berättigadt motiv för den otrefliga och skräpande handel med frukt och à la glace m. m., som en mängd ryska månglerihandlare under senaste år företagit sig att bedriva å stadens gator och öppna platser, så måste dock det förhållande att en fixerad afgift för anvisad plats å alla stadens torg numera uppbäres af mellanhandlare anses såsom fullt skäl, att äfven ifrågavarande vattenhandlare erlægga en viss afgift för deras försäljningsplatser, hvilken beskattning deras affär för resten väl torde tåla. Drätselkammaren får derföre i enlighet med Drätselkontorets förslag hos Stadsfullmäktige hemställa om bemyndigande:

att från och med nästkommande års början för af Drätselkammaren anvisade platser i staden för försäljning af läskdrycker från vagn bestämma en platshyra af 25 mark per år och vagn.

Men af samma redan anförda skäl och för undvikande af alla vidare obehagligheter för de mindre bemedlade torghandlare, hvilka under den fastställda torgtiden å vestra kajen vid norra hamnbassinen försålt bär, svampar granris, qvastar m. m. anser också Drätselkammaren det lämpligt, att å samma torghandlare skulle anvisas

fasta platser af $1\frac{1}{2}$ m² areal samt uppbäras viss afgift, hvilken dock icke borde bestämmas till så högt belopp eller 30 mark per år, som Drätselkontoret föreslagit, i det enligt Drätselkammarens förmenande redan en afgift af 12 mark per år borde förslå. Beträffande deremot tiden för utlegningen och öfrig anordning för platsernas begagnande är Drätselkammaren fullt ense med Drätselkontoret. Drätselkammaren får för den skull ock föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att med tillämpning i öfrigt af samma ordning för torghandeln, som är gällande för Salutorget, till försäljare af bär, svampar, granris, qvastar m. m. upplåtes å vestra kajen vid norra hamnbassinen mot en afgift af 12 mark per plats och år fasta försäljningsplatser af 1,5 m² areal.

Slutligen får Kammarerna äfven göra framställning om Stadsfullmäktiges bifall dertill:

att för frukthandel tillsvidare anvisas oupptagna, egentligen för mjölkförsäljning afsedda platser i kvarteren I et II å Kejsargrunds-kajen mot en afgift af 10 mark för en tid af 2 månader.

Tillika får Drätselkammaren meddela, att Kammarerna, för att icke den handel, som hittills bedrifvits å vestra kajen vid norra hamnbassinen, måtte fullkomligt omöjliggöras för återstoden af innevarande Oktober månad och instundande November till särskilda personer, som derstädes tillförene bedrifvit afgiftsfri handel, mot en afgift af 1 mark 50 penni upplåtit platser af 1,5 m² ytinnehåll.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors,

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

den 8 Oktober 1902.

N:o 152.

Som Drätselkammaren torde hafva sig bekant har på senaste tid en hel del ryske frukthandlare från kärror bedrifvit handel å stadens gator och torg. Magistraten har i skrifvelse uppfordrat poliskammaren att tillse det dylik mot stadgandena i stadens polisordning stridande månglerihandel icke bedrifves. Dessa frukthandlare uppgifvas nu åberopa sig på att vagnar för vattenförsäljning, där tillika frukt och cigaretter oftast afyttras, afgiftsfritt tillåtas uppehålla sig i stadens skvärrer och andra platser.

Vidare uppgifver tillsyningsmannen öfver torghandeln att polisen denna dag från af dem upptagna saluplatser afhyst särskilda å platserna för allmogehandeln sig uppehållande mellanhandlare med potatis och bröd samt de vid hamnbassinen placerade försäljerskor af bär, svamp o. d., de der faktiskt icke hafva sig några bestämda platser anvisade och ej heller för sådana erlagga afgäld.

Hvad nu den först anförda saken beträffar, ville Kontoret för sin del hemställa huruvida ej för de vagnar för försäljning af läskdrycker, hvilka å af Drätselkammaren anvisade platser användas, borde beräknas platshyra af förslagsvis 25 mark per år och vagn.

Beträffande försäljare af bär, svamp etc. ville Kontoret föreslå:

att för handel med frukt, bär, svamp m. m. genom Drätselkontorets försorg anvisades och utlegdes fasta försäljningsplatser vester om inre, norra hamnbassinen, om c:a 1 1/2 m² areal och till pris af 12 mark per år eller 6 mark per halfår,

att för dessa saluplatser skulle tillämpas samma bestämmingar som för saluplatserna å torgen samt att desamma framdeles utlegas från 1 December — 31 Maj och 1 Juni — 30 November,

att derest förslaget af Drätselkammaren godkännes, afgiften för återstoden af Oktober samt November månader bestämmes att utgå med 1,50 mark,

äfvensom att Kontoret berättigades:

att för frukthandel anvisa oupptagna, egentligen för mjölkförsäljning afsedda platser i kvarteren I & II å Kejsargrundskaen emot hälften af den för platserna bestämda årshyra, eller 10 mark, gällande afgälden en tid af högst 2 månader.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Handlingar rörande tillsättande af en andra yngre bokhållare och en andra vaktmästare vid Drätselkontoret.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 21 Oktober 1902.

N:o 216.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Här närslutande tvenne från Drätselkontoret inkomna skrivelser för den 13 och 15 innevarande månad, rörande anställande vid sagda kontor af en andra yngre bokhållare samt en andra vaktmästare äfvensom förslag till de ändringar i den för Drätselkontoret fastställda instruktionen, hvilka förnämligast betingas af denna ökning af kontorets tjenstepersonal, men äfven delvis föranledts af ändrade förhållanden i öfrigt, får Drätselkammaren på de uti skrivelserna närmare åberopade skäl värdsamt förorda bifall i allo till deri gjorda framställningar; endast tilläggande att Drätselkammaren, som till en början gjort anmärkning emot den såsom det föreföll jämförelsevis höga lönen för den andra vaktmästaren, vid erhållen närmare förklaring af Drätselkontoret, att på honom måste såsom kompetensvilkor ställas fordran icke allenast på fullkomlig pålitlighet och full manlighet utan äfven ett icke så ringa mått af språkkunskap, har Kammaren äfven till denna del funnit kontorets förslag fullt befogadt.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors,

den 13 Oktober 1902.

N:o 156.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Drätselkontorets arbeten hafva under de senaste åren tilltagit i anmärkningsvärd grad samt derjemte af särskilda orsaker hopat sig så å vissa tider af året, att Kontoret numera har svårt att komma till rätta med den personal, det disponerar. Redan under de närmast föregående åren har det vid vissa tidpunkter förekommit, att Kontoret nödgats engagera ett antal tillfälliga biträden, ehuru väl dessa naturligen till följd af ovana vid arbetena icke kunnat producera närmelsevis samma arbetsmått, som den inöfvade personalen.

Kassatrafiken å kontoret har under årens lopp tillvuxit i den grad, att kassören, som tidigare kunde påräknas för särskilda andra kontorsarbeten, numera är fullt upptagen med skötandet af kassan och hvad densamma rör. Som exempel på ökningen torde få anföras, att antalet å Drätselkontoret betalbara debetsedlar, hvilket år 1886 utgjorde 27,800, år 1899 steg till 51,500, år 1900 till 55,500, år 1901 till 61,700 och detta år antagligen kommer att uppgå till inemot 66,000. Antalet kassaverifikat (utom debetsedlarne) har från 2,277 år 1886 betydligt mera än fördubblats. Kassaomsättningen i debet och kredit, som, angifven i runda tal, år 1886 utgjorde Fmk 8,000,000, belöpte sig år 1899 till 16,500,000, år 1900 till 21,000,000 och år 1901 till 15,450,000.

Dessutom har kontorets arbete väsentligen influerats af nya obligationslån, handels å stadens torg ordnande, ökad antal redovisningar öfver kronomedlen, tillkomna genom reformen i statsverkets räkenskapsväsende, samt uppgörandet årligen af en hel del vid ringare frekvens umbärliga, men numera högst nödvändiga register öfver betalningsskyldige. Särskildt har behovet af ett register öfver mantalspenningar och personel fattigafgift betalande personer redan länge varit kännbart, men enär arbetet är ytterst arbetsdrygt, har dess utarbetande tidigare blifvit beroende. Vid den befolknings numerär staden för närvarande har, kan dock ett dylikt register knappast vidare umbäras såväl vid uppbörderna som för bevaknings- och andra ändamål.

Uppbördsterminerna af allmänna utlagor hafva under de sista åren utsträckts till inemot dubbelt så lång tid som förut, beroende detta såväl på ökningen i antalet betalningsskyldige som på den omständighet att det visat sig nödvändigt att under

uppbördstiderna reservera en dag i veckan för andra kassalikvider. Numera hota dock dessa terminer att taga en utsträckning, som nära nog omöjliggör redovisning inom de bestämda tiderna, särskildt då Kejs. Senatens bref af den 22 Maj 1902 innehåller förbud för uppbörds hållande å Kejs. ryska hofvets bemärkelsedagar och ryska kyrkliga högtidsdagar, hvarigenom uppbördsterminerna ytterligare komma att förlängas. Kontoret har därför varit betänkt på en förkortning af uppbördsterminerna sålunda, att under uppbördstid en ytterligare kassa skulle öppnas å kontoret, men för realiserandet af denna åtgärd är en förstärkning af personalen nödvändigtvis erforderlig.

De anförda omständigheterna torde i sin mån visa, att arbetet å Drätselkontoret under de senaste åren tilltagit i en icke så ringa grad och att sålunda en ökning af personalens antal redan därför är af behovet påkallad.

Men en ytterligare omständighet, som för kontoret är af synnerlig vikt, är att den manliga personalen, hvilken har de viktigaste arbeten sig anförtrödda, är så knapp, att ett till och med kortvaraktigare sjukdomsfall bland denna i högst betänklig grad riskerar det behöriga fullgörandet af på kontoret ankommande arbeten. Vid den verksamhet kontoret har sig förelagd är det nämligen nära nog omöjligt att erhålla en lämplig vikarie för någon af den manliga personalen, och nyttan af en fullkomligt ovan sådan är, särskildt under brådare arbetstid, ytterst minimal.

I betraktande häraf och på grund af det ökade arbetet, hvilket i närmaste framtid än ytterligare kommer att tillväxa genom nya obligationslån samt införlifvandet med staden af Mejlans samt Guntäckts förstäder, vågar Kontoret hos Drätselkammaren anhålla:

det Drätselkammaren ville hos Stadsfullmäktige förorda anställandet vid Drätselkontoret från och med ingången af året 1903 af en ytterligare yngre stadsbokhållare med i 1886 års stat angifven lön af tretusen mark per år med rättighet till 10 % förhöjning å lönen efter 5 och 10 års tjenstgöring.

Vid kontoret är enligt 1886 års stat anställd en vaktmästare, hvars arbete redan genom den kontinuerliga ökningen af antalet debetsedlar, de der af honom skola stämplas och ordnas, så tillvuxit att det varit absolut omöjligt för en person att fullgöra detsamma. Kontoret har därför redan en längre tid varit tvunget anlita tillfälliga vaktmästarbiträden och de senaste åren har ett yngre sådant året om varit engageradt. Sedan emellertid åt den ordinarie vaktmästaren ombetrots tillsynen öfver handeln å stadens torg, är han dels därigenom dels genom ökningen i de icke utmätningsgilla stadens fordringar han har att uppbära, tidtals hindrad att uppvakta på kontoret under tjenstetimmarna. På grund häraf och med hänsyn till den betydande ökningen i vaktmästaregöromålen samt för att få ett stabilt biträde anställt dt vågar Kontoret anhålla:

det Drätselkammaren ville hos Stadsfullmäktige förorda att från och med år 1903 å Drätselkontorets stat upptages en ytterligare vaktmästare med årslön af ettusen tvåhundra mark samt med rättighet till 100 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst.

Kontoret anholder att i skild skrifvelse få föreslå de genom tillsättande af en andre yngre bokhållare samt i öfrigt erforderliga ändringar i för Drätselkontoret gällande reglemente.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg.

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors,

den 15 Oktober 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 158.

I anslutning till Kontorets skrifvelse n:o 156 af den 13 d:s får Drätselkontoret härmed insända förslag till de ändringar i för kontoret gällande reglemente af den 19 Mars 1895, som genom tillsättande af en ytterligare yngre bokhållare samt genom förändrade förhållanden i öfrigt kunna varda af nöden, och får Kontoret beträffande förslaget anföra följande:

Det ökade arbetet å kontoret berör sjelffallet äfven i väsentlig grad stadskamrerarens åligganden, hvarför kontoret ansett det vara af behovet påkalladt att nu omreglera äldre bokhållaretjensten delvis som en adjoint åt stadskamreraren, så att, vid de tidpunkter då stadskamreraren mera uteslutande tages i anspråk för särskilda uppdrag, såsom exempelvis vid tiden för budgetens och bokslutsberättelsens upprättande, äldre bokhållaren kunde öfvertaga de löpande göromålen.

Den närmare fördelningen af arbetet mellan de yngre bokhållarene är föreslaget att öfverlämnas till stadskamrerarens bestämmande, enär det vid den ständiga tillväxten i kontorets arbeten är nära nog ogörligt att för en längre tid framåt i detalj fixera en bestämd arbetsfördelning.

Öfriga ändringar i instruktionen äro betingade af förändrade förhållanden och senare tillkomna föreskrifter.

Drätselkontoret i Helsingfors.

Teodor Holmberg.

Förslag till ändringar i det för Helsingfors stads Drätselkontor gällande reglemente af den 19 Mars 1895.

§ 2.

Erhåller följande förändrade lydelse:

Drätselkontoret förestås af stadskamreraren och dess verksamhet handhafves af honom med biträde af stadskassören, äldre och yngre bokhållare samt kontorskrifvare, erforderliga extra biträden och vaktmästare.

§ 3.

mom. n) erhåller följande förändrade lydelse:

att enligt Magistratens förordnande upprätta och underskrifva de redovisningar öfver å kontoret uppburne kronomedel, som författningsenligt böra afgifvas.

§ 4.

I stället för mom. c), som i dess förra lydelse utgår, införes:

c) att uppräknat till kontoret insända, inlösta obligationer och kuponger, hörande till stadens obligationslån samt verificera dem åtföljande förteckningar.

mom. g) utgår.

mom. h), i), k) och l) signeras g), h), i) och k).

§ 5.

I § erhålla mom. a), b), c) och d) följande lydelse:

a) att föra stadens hufvudbok,

b) att under stadskamrerarens inseende upprätta kvartalsbilanserna samt bokslutet,

c) att biträda stadskamreraren i på honom ankommande åligganden samt att vid förfall för stadskassören eller någon af yngre bokhållarene enligt Drätselkammarens förordnande öfvertaga dennes göromål,

d) att tjenstgöra som biträdande kassör vid uppbörder och andra tillfällen, då sådant af stadskamreraren pröfvas nödigt.

§ 6.

Hela § omformuleras sålunda:

Yngre stadsbokhållarene, hvilka tillsättas af Stadsfullmäktige på Drätselkammarens förslag och efter stadskamrerarens hörande, få icke innehafva annan befattningsart af sådan art, att den blir hinderlig för deras verksamhet i stadens tjänst.

Dem åligger att, enligt stadskamrerarens närmare bestämmande och fördelning,

a) föra kassajournal, memorial och öfriga för stadsräkenskaperna erforderliga specialböcker,

b) att kontrollera de till grund för bokföringen liggande verifikaten,

c) att under stadskamrerarens inseende handhafva bokföringen af de krono- och extra medel, hvilkas uppbörd å kontoret ankommer eller som der utbetalas,

d) att föra kontrollängd öfver stadens inventarier,

e) att handhafva vården af Drätselkontorets arkiv,

f) att emot åtnjutande af det i sådant afseende anslagna arvode verkställa likvider med stadens arbetare enligt inkomna arbetslistor,

g) att i öfrigt verkställa dem af stadskamreraren meddelade uppdrag, samt vid förfall för äldre bokhållaren öfvertaga dennes åliggande.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1903,

upprättadt af Drätselkammaren.

Anm. Tillfälliga utgifter och inträder äro utmärkta med *.

				Fmk.		kl.	
			Utgifter.				
			1. Stadens skulder.				
Chausséereglementet den 26/1 1865 § 6	a	1:o. a)	Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000: —, erlägges år- ligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—		
		b)	till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorterings- tillskott år 1903	510	—	8,160	—
K. S:ns resol. 17/5 1876	a	2:o.	Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1902 Fmk 1,206,300: —, erlägges den 1/5 1903 i amortering	27,100	—		
			samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta à 5 % med tillsammans . Eventuel kursförlust å utlottade, i stadskassan inneliggande obli- gationer, förslagsvis	59,637	50		
				500	—	87,237	50
			Transport	—	—	95,397	50

Utgifternas beskaf-
tenhet enl. § 58 i K.
Förordningen d. 8
December 1873

			Transport	—	—	95,397	50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1882	a	3:o. Å nybyggnads- och regle- ringslånet af år 1882 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 921,500: — erlägges den $\frac{1}{5}$ 1903 i amorte- ring 53,500 — samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med 40,263 75				93,763	75
K. S:ns resol. $\frac{26}{3}$ 1892	a	4:o. Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 4,309,000: — erlägges d. $\frac{1}{5}$ 1903 i amortering 24,000 — samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med 193,365 —					
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 900 —				218,265	—
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897 D:o $\frac{26}{1}$ 1898	a	5:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1902 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,922,000: —, erlägges den $\frac{1}{8}$ 1903 i amortering 21,000 — samt d. $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 3 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med 102,270 —					
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 1,000 —				124,270	—
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900 D:o $\frac{30}{1}$ 1900	a	6:o. Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 2,970,000: — erlägges d. $\frac{1}{8}$ 1903 i amortering 16,500 — samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 4 $\frac{0}{0}$ med 118,800 —					
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 1,000 —				136,300	—
	c*	7:o. Ränta, amortering m. m. å nytt obligationslån å 8,000,000 Fmk förslagsvis —				365,000	—
	c	— Fmk 1,032,996: 25 —					
			Transport	—	—	1,032,996	25

			Transport	—	—	1,032,996	25
II. Stadens embetsverk.							
1. Magistraten.							
1886 års stat	b	1 Politieborgmästare, lön	7,000: —				
		arvode	5,000: —	12,000	—		
K. Sns resol. ²⁰ / ₃ 1896	b	1 Justitierådman, lön	5,000: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjänst	500: —				
	b	garanterad brutto					
		sportelinkomst Fmk					
		5,000, upptages för-					
		slagsvis med	2,000: —	7,500	—		
1886 års stat	b	2 Politierådman, lön å	4,000: —				
		arvode å	2,000: —				
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1898	b	vederlag för från-					
		gången auktionspro-					
		vision å	1,000: —	14,000	—		
1886 års stat	b	2 Notarier, lön å . .	1,600: —	3,200	—	36,700	—
2. Rådstufvurätten.							
1886 års stat	b	1 Justitieborgmästare,					
		lön	7,000: —				
		arvode	5,000: —	12,000	—		
	b	1 Äldre Justitierådman,					
		lön	5,000: —				
		arvode	2,000: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjänst	1,000: —				
Enl. öfverenskommelse	b	personelt vederlag .	500: —	8,500	—		
och S. F. besl. ¹⁷ / ₁₁ 1895							
	b	3 Äldre Justitierådman,					
		lön å	5,000: —				
		arvode å	2,000: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjänst å	1,000: —	24,000	—		
1886 års stat	b	1 Äldre Justitierådman,					
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899		lön	5,000: —				
		arvode	2,000: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjänst	500: —	7,500	—		
			Transport	52,000	—	1,069,696	25

			Transport	52,000	—	1,069,696	25
1886 års stat S. F. besl. 19/12 1899	b	1 Yngre Justitierådman, lön 4,000: — förhöjning för 10 års tjänst 1,000: —		5,000	—		
	b	1 Yngre Justitierådman, lön 4,000: — förhöjning för 5 års tjänst från 1/11 1903 . . . 83: 33		4,083	33		
1886 års stat	b	1 Yngre Justitierådman, lön . . .		4,000	—		
	b	Arvode åt 2 afdelnings- ordförande å 1,000: —		2,000	—		
1886 års stat 1886 års stat K. S:ns bref 1/10 1887	b	1 Notarie för civilprotokollet . .		1,600	—		
	b	5 Notarier för kriminal- protokollet å 3,000: — 15,000: — Afgår: 1 vakant . . . 3,000: —		12,000	—		
S. F. besl. 10/11 1891 D:o 29/3 1892	b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdel- ning vid Rådstufvu- rätten:					
S. F. besl. 10/11 1891 D:o 29/3 1892	b	Ordförande, arvode . . . 1,000: — Arvode åt ordföran- dens vikarie 3,000: —					
S. F. besl. 28/12 1894	b	2 T.f. rådmän å 3,600: — 7,200: — 1 T.f. notarie 3,000: — 1 Extra stadsbetjent, lön 1,100: — 1 D:o d:o, lön 1,100: — förhöjning för 5 års tjänst . . . 100: — 1,200: —		16,500	—	97,183	33
		<i>Åklagare.</i>					
1886 års stat	b	1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: — arvode 600: — arvodestillskott, perso- nelt 1,500: — garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maltdrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med 600: —		5,700	—		
S. F. besl. 29/12 1896	b						
		Transport	5,700	—	1,166,879	58	

			Transport	5,700 —	1,166,879 58
1886 års stat	b	1 stadsfiskal, lön	3,000: —		
		arvode	600: —		
		arvodestillskott, perso-			
		nelt	1,000: —		
		garanterad bruttoin-			
		komst af böter för			
		öfverträdelse af för-			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	fattningarna angäen-			
		de handeln med brän-			
		vin, maldrycker och			
		andra rusdrycker, 800			
		mark, upptages för-			
		slagsvis med	600: —	5,200 —	
S. F. besl. ⁶ / ₁₁ 1896	b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode .	3,600 —	14,500 —	
		— Fmk 111,683: 33 —			
		3. Magistratens och Rådstufvurättens			
		gemensamma biträden och			
		betjening.			
1886 års stat	b	1 Magistratssekreterare och Nota-		2,500 —	
		rius publicus, lön			
		1 Aktuarie	2,500: —		
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	Personelt anslag för af-			
		lönande af biträde	1,200: —	3,700 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896	b	1 Registrator	2,400: —		
		förhöjning för 5 års			
		tjänst	200: —	2,600 —	
1886 års stat	b	1 Kanslist	1,200: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	personel löneförhöj-			
		ning	300: —	1,500 —	
1886 års stat	b	1 Translator för ryska språket . .		1,200 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892	b	1 D:o för tyska språket		300 —	
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891	b	Magistraten, lön å	1,200: —		
D:o ¹¹ / ₆ 1895		förhöjning för 10 års			
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901		tjänst	200: —	2,800 —	
1886 års stat	b	1 Stadsbetjent vid Ma-			
S. F. besl. ² / ₆ 1888	b	gistratens kansli, lön	1,300: —		
D:o ¹¹ / ₆ 1895		förhöjning för 10 års			
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901		tjänst	200: —	1,500 —	
		1 Stadsbetjent vid Ma-			
		gistratens kansli, lön	1,300: —		
		Transport	1,300: —	16,100 —	1,181,379 58

			Transport 1,300: —	16,100 —	1,181,379 58
			förhöjning för 5 års tjänst 100: —	1,400 —	
		4	Stadsbetjenter vid Rådstufvurätten, lön å förhöjning för 10 års tjänst å 200: —	5,200 —	
1886 års stat S. F. besl. ² / ₅ 1888 D:o ¹¹ / ₆ 1895	b	1	Stadsbetjent vid Råd- stufvurätten, lön . . . 1,100: — förhöjning för 5 års tjänst 100: —	1,200 — 1,100 —	
1886 års stat S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888	b	1	D:o vid d:o, lön	1,100 —	
1886 års stat S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	1	Rådhusvaktmästare jemte fri bostad och ved	1,000 —	
	b	1	Rådhusdräng jemte fri bostad och ved 600 —	600 —	26,600 —
4. Exekutionsverket.					
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899	b	1	Förste Stadsfogde, lön 3,000: — arvode 1,000: —	4,000 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1	Andre Stadsfogde, lön 3,000: — arvode 2,000: — förhöjning för 5 års tjänst 500: —	5,500 —	
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899	b	1	Kriminallexekutor, lön	3,000 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896 D:o ²⁹ / ₁₂ 1896 D:o ²¹ / ₁₂ 1897	b	1	Exekutionsbetjent, lön 2,400: — förhöjning för 10 års tjänst 400: —	2,800 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896 D:o ²⁹ / ₁₂ 1896 D:o ²¹ / ₁₂ 1899 D:o ²¹ / ₁₂ 1900	b	1	Exekutionsbetjent, lön 2,400: — förhöjning för 5 års tjänst 200: —	2,600 —	
	b	1	Exekutionsbetjent, lön 2,400: — förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₁₂ 1903 . . . 16: 67	2,416 67	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896 D:o ²⁹ / ₁₂ 1896 D:o ²¹ / ₁₂ 1897	b	1	Exekutionsbetjent, lön	2,400 —	
	b	3	D:o, lön å 1,600: — förhöjning för 10 års tjänst å 400: —	6,000 —	
			Transport	28,716 67	1,207,979 58

		Transport	28,716 67	1,207,979 58
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896	b	1 Exekutionsbetjent, lön 1,600:—		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896		förhöjning för 5 års tjänst 200:—	1,800 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1897		2 Exekutionsbetjenter, lön å 1,600:—	3,200 —	33,716 67
		5. Diverse.		
S. F. besl. ¹⁸ / ₁₁ 1886	b	För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt akto- rerne förslagsvis 1,700 —		
D:o ³ / ₉ 1882		c Expenser, förslagsvis 15,000 —		16,700 —
		— Fmk 225,400:— —		
		III. Kommunalförvaltningen.		
		1. Stadsfullmäktiges kansli.		
1886 års stat	b	1 Sekreterare 3,300 —		
S. F. besl. ¹⁵ / ₁₁ 1896		1 Notarie 3,300 —		
1886 års stat	b	1 Vaktmästare 600:—		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1891	b	personelt tillskott 200:—	800 —	
	c	Expenser, förslagsvis	5,000 —	12,400 —
		2. Drätselkammaren.		
1886 års stat	b	1 Ordförande 2,500 —		
S. F. besl. ⁴ / ₂ 1890		5 Ledamöter å 20 mk för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis 5,200 —		
	c	1 Sekreterare, 5 mån. å 11,000 mark pr år 4,583:33		
		7 månader å 8,000 mark pr år 4,666:67	9,250 —	
	b	1 Notarie 5,000 —		
		1 Ombudsman 3,000 —		
S. F. besl. ⁷ / ₃ 1900	b	1 Aktuarie 4,500 —		
1886 års stat	b	1 Kanslist 1,800 —		
S. F. besl. ⁴ / ₂ 1890		1 Vaktmästare 800 —		
S. F. besl. ²² / ₁₂ 1893	b & c	1 Vaktmästarebiträde 720 —		
	c	Expenser, förslagsvis 15,000 —		47,770 —
		Transport	— —	1,318,566 25

			Transport		1,318,566	25
			3. Drätselkontoret.			
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Stadskamrerare, lön	5,000:—			
		arvode	4,000:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjänst	1,000:—			
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	10,800	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Stadskassör, lön . .	4,000:—			
		arvode	2,500:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjänst	800:—			
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	8,100	—	
		1 Äldre Stadsbokhål- lare	4,000:—			
		arvode	1,000:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjänst	800:—	5,800	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Yngre Stadsbokhål- lare	3,000:—			
		arvode	1,200:—			
		förhöjning för 5 års				
		tjänst	300:—	4,500	—	
	c	1 Yngre stadsbokhållare		3,000	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Kontorsskrifvare . .	1,800:—			
		förhöjning för 10 års				
		tjänst	360:—	2,160	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁸ / ₁₂ 1894 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899	b & c	1 Vaktmästare, inkas- sator	1,200:—			
		Arvode för tillsyn öfver torghandeln . .	600:—	1,800	—	
	c	1 Vaktmästare		1,200	—	
S. F. besl. ¹³ / ₁₀ 1898	b & c	Extra biträden, förslagsvis . . .		7,800	—	
	c	Arvode för debetsedlars kringbä- rande, förslagsvis		1,500	—	
		Expenser, förslagsvis		3,600	—	
					50,260	—
		4. Trafikkontoret.				
S. F. besl. ²¹ / ₅ 1895	b	1 Kamrerare		5,500	—	
		1 Bokhållare	3,000:—			
		Transport	3,000:—	5,500		1,368,826
						25

		Transport	3,000 —	5,500 —	1,368,826 25
S. F. besl. $21/5$ 1895	b	förhöjning för 10 års tjenst	600: —	3,600 —	
	1	Kassör	2,400: —		
S. F. besl. $29/12$ 1896	b	förhöjning för 5 års tjenst	240: —	2,640 —	
	1	Vågmästare	2,000: —		
S. F. besl. $21/5$ 1895 D:o $29/12$ 1896	b	förhöjning för 10 års tjenst	400: —	2,400 —	
	1	Vaktmästare	1,000: —		
		personelt tillskott	200: —	1,200 —	
	1	D:o		1,000 —	
	c	Extra biträden, förslagsvis		16,445 —	
S. F. besl. $31/3$ 1875 D:o $29/12$ 1899	b	Arvode för erhållande af dagliga uppgifter från tullkammaren . . .		800 —	
		Mätarearvoden, förslagsvis		800 —	
	c	1 Maskinist för värmeledn. under 7 månader		1,050 —	
		1 Maskinist för hissinträttningen .		600 —	
		Expenser, förslagsvis		1,800 —	37,835 —
5. Hamnkontoret.					
1886 års stat S. F. besl. $21/11$ 1893	b	1 Hamnkapten	3,000: —		
		4 resp. 2 % af upp- börden, förslagsvis	8,020: —	11,020 —	
S. F. besl. $1/10$ 1895	b	1 Hamnmästare i Sörnäs		2,400 —	
		1 Hamnkontorsbokhåll- lare	3,500: —		
		förhöjning för 5 års tjenst	350: —		
		$1/2$ % af uppbörden, förslagsvis	1,005: —	4,855 —	
S. F. besl. $30/4$ 1901	b	1 kassör under 9 månader		1,125 —	
1886 års stat S. F. besl. $27/12$ 1895 D:o $15/11$ 1898	b	1 Äldre vaktmästare		1,400 —	
1886 års stat S. F. besl. $27/12$ 1895 D:o $15/11$ 1898	b	1 Yngre vaktmästare		1,200 —	
1886 års stat S. F. besl. $20/12$ 1888 D:o $29/12$ 1890 D:o $11/4$ 1893 D:o $27/12$ 1895 D:o $22/12$ 1898	b & c	3 Hamnkonstaplar å 7 D:o å 1 Hamnkonstapel i Sörnäs jemte fri bostad	1,000: — 900: — 900: —	3,000 — 6,300 — 900 —	
Transport			32,200	1,406,661 25	

			Transport	32,200	—	1,406,661	25
1886 års stat	} b	2 Packare och vräkare å	600:—	1,200	—		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894		1 Parmmätarålderman		400	—		
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899		Hamnfiskals arvode		400	—		
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1893		Ångslupslega för inspektionsresor,		200	—		
		förslagsvis		700	—	35,100	—
		Expenser, förslagsvis					
6. Byggnadskontoret.							
1886 års stat	} b	1 Stadsingeniör	8,000:—				
S. F. besl. ²⁶ / ₄ 1892		resemedel	600:—	8,600	—		
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899	} b	1 Arbetschef	6,500:—				
		resemedel	500:—	7,000	—		
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892	} b	1 Geodet	3,000:—				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst	600:—				
	} b	resemedel	100:—	3,700	—		
		1 Bokhållare	3,000:—				
1886 års stat	} b	förhöjning för 10 års					
		tjenst	600:—				
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1898	} b	personelt tillskott	400:—	4,000	—		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888		1 Byggmästare	3,000:—				
	} c	förhöjning för 5 års					
		tjenst	300:—				
		d:o för 10 års tjenst					
		från d. ¹ / ₁₂ 1903	25:—				
	} c	personelt anslag	400:—	3,725	—		
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892		1 Förrådsförvaltare	1,800:—				
	} b	personelt tillskott	180:—	1,980	—		
1886 års stat		1 Äldre skogsvakt jemte					
	} b	fri bostad och ved	900:—				
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894		personel förhöjning					
	} b	för 10 års tjenst	150:—				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899		ytterligare tillskott	100:—	1,150	—		
1886 års stat	} b	1 Yngre skogsvakt jemte fri bo-					
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897		stad och ved		800	—		
	} c	Extra ingeniörs- och ritarebiträ-					
		den, förslagsvis		8,000	—		
	} c	Skogsvaktarebiträden och skogs-					
		kultur, förslagsvis		2,000	—		
	} c	Material o. handtlångaredagsver-					
		ken vid mätningar, förslagsvis		8,000	—		
		Expenser, förslagsvis		1,500	—	50,455	—
		Transport		—	—	1,492,216	25

		Transport		1,492,216 25
7. Trädgårdsnämnden.				
1886 års stat S. F. besl. $\frac{6}{9}$ och $\frac{6}{12}$ 1898	b	1 Sekreterare	600 —	
		1 Trädgårdsmästare	3,000: —	
		förhöjning för 10 års		
		tjenst	600: —	
		hyresmedel	1,000: —	
		personellt lönetillskott jemte bränsle och an- dra natura förmåner	1,400: —	6,000 —
c	Expenser, förslagsvis	300 —	6,900 —	
8. Särskilda nämnder.				
a) <i>Taxerings- och Pröfnings- nämnderna.</i>				
c	{	Sekreterare arvoden	2,400 —	5,000 —
		Expenser, förslagsvis	2,600 —	
b) <i>Förmyndarenämnden.</i>				
c	{	Sekreterarearvode	800 —	1,400 —
		Vaktmästarearvode, expenser m. m. förslagsvis	600 —	
c) <i>Nämnden för arbetareangelägen- heter.</i>				
c	{	1 Sekreterare	600 —	800 —
		Ersättning för vaktmästarebiträde	100 —	
		Expenser, förslagsvis	100 —	
d) <i>Uppfostringsnämnden.</i>				
S. F. besl. $\frac{18}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900 D:o $\frac{18}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1899	b	1 Sekreterare, arvode	1,500 —	2,150 —
	b	Vaktmästarearvode	150 —	
		Expenser, förslagsvis	500 —	
Fmk 250,070: — —				
		Transport	— —	1,508,466 25

		Transport	—	—	1,508,466 25
IV. Gatubelysningen.					
1. Gasbelysningen.					
<i>Auerlågor.</i>					
		Helnatts, 544 st. under vår- och 571 under höstterminen, förbru- kande gas	202,907 m ³		
		Halfnatts, 864 st. un- der vår- och 922 un- der höstterminen, för- brukande gas . . .	164,111 m ³		
<i>Vanliga lågor (å varu- skjulen).</i>					
		Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas . . .	2,122 m ³		
<i>Lucas Lampor (å salu- torget).</i>					
c		Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,743 m ³		
		Extra belysning vid särskilda tillfällen .	1,117 m ³		
		Summa gas	372,000 m ³		
		å 30 penni per m ³ , utgörande . .	111,600	—	
<i>Båglampor</i>					
på magasinsskajen					
		11 st. 5 lågor å sjösi- dan 180 dagar 7 tim. dagligen	2,190: —		
		10 st. 1 lågas helnatts å sjösidan under 5 månader	780: —		
		11 st. 1 lågas å lands- sidan 150 dagar 3 tim. dagligen . . .	156: —	3,126	—
					114,726 —
		Transport	—	—	1,623,192 25

		Transport	—	—	1,623,192	25
2. Petroleumbelysningen.						
Kontrakt $\frac{8}{7}$ 1896 Tillägg till d:o af den $\frac{2}{2}$ 1899 S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898	b	230 st. helnattslyktor å 168 mk per lysår och lykta	38,640	—		
		110 st. halfnattslyktor å 73 mk per lysår och lykta	8,030	—		
		345 st. chaussée- och väglyktor å 82 mk per lysår och lykta . . .	28,290	—		
		93 st. seglationslyktor, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta .	8,928	—		
		4 st. helnattslyktor å isvägen till Sveaborg 105 dagar å 60 penni per dag och lykta	252	—		
		7 st. d:o vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—		
		5 st. halfnattslyktor längs stora alléen i Brunnsparken 60 dagar å 30 penni per dag och lykta .	90	—		
		10 st. d:o i Sörnäs (vintertid) 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	480	—		
		2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 160 dagar å 60 penni per dag och lykta .	192	—		
		7 st. halfnattslyktor vid d:o 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	336	—		
	c	12 st. seglationslyktor å Skatudds- kajen, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	1,152	—		
		Ökad belysningskostnad för in- tensiv lyktor:				
	c*	65 helnattslyktor å 36 mk . . .	2,340	—		
		12 halfnattslyktor å 20 mk . . .	240	—		
		12 st. seglationslyktor	241	92		
		60 st. lyktor att uppställas under sommaren och hösten 1903 . . .	3,600	—		
		Belysningskostnader för desamma, förslagsvis	3,000	—	96,231	92
		Transport	—	—	1,719,424	17

			Transport	—	—	1,719,424	17
		3. Elektrisk belysning.					
		<i>a) Sandviks molon.</i>					
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895	b	3 st. 800 ljus båg-lampor, brinnande 75 dagar, 5 tim. dagligen	400:—				
		6 st. glödlampor, brinnande 150 dagar, 8 timmar dagligen . .	300:—	700	—		
		<i>b) Magasinskaïen.</i>					
		Sjösidan.					
S. F. besl. $\frac{27}{10}$ 1895	b	4 st. 800 ljus båg-lampor under 180 dagar, 7 timmar dagligen		1,589	—		
		<i>Varuskjulet.</i>					
Kontrakt d. $\frac{12}{10}$ 1893	b	15 st. 500 ljus båg-lampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 4 timmar dagligen	2,415:—				
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	350:—	2,765	—		
		<i>c) Skatuddskajen.</i>					
		Sjösidan.					
	c	3 st. 800 ljus båg-lampor under 100 dagar brinnande 10 timmar dagligen	945:—				
		Hyra för lampor, transformatorer och rheostater	100:—				
		Transport	1,045:—	5,054	—	1,719,424	17

		Transport	1,045: —	5,054 —	1,719,424 17
		Varuskjulet.			
	c	4 st. 500 ljus båg- lam- por, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580: —	1,625 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₆ 1892	b	d) Belysning af Nikolaikyrkans tornur	600 —		7,279 —
		— Fmk 218,236: 92 —			
V. Brandverket.					
1. Aflöningar och andra förmåner.					
1886 år stat	b	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse	5,000: —	6,000 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₂ 1891		personelt tillskott	1,000: —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893		1 Underbrandmästare jemte ved och lyse	3,000: —		
D:o ⁷ / ₂ 1899		hyresmedel	1,500: —		
D:o ¹³ / ₆ 1899	b	1 Sekreterare i Brandkommissio- nen	600 —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	b & c	1 Sprutmästare vid hufvudstatio- nen jemte fri bostad, ved och lyse	1,800 —	1,500 —	
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901		1 D:o vid norra stationen jemte d:o d:o	1,500 —		
D:o ²⁴ / ₂ 1891		1 Maskinist, jemte fri bostad, ved och lyse	1,500 —		
		6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse å 1,200: —	7,200 —		
D:o ¹³ / ₆ 1899	b	10 Korpraler jemte ved och lyse å 800: —	8,000 —		
	b	10 Korpraler, kasernerade å 700: — 13 äldre konstaplar, kasernerade å 420: —	7,000 —	5,460 —	
S. F. besl. ²⁴ / ₂ 1891		30 yngre konstaplar, kasernerade å 300: —	9,000 —		
D:o ¹³ / ₆ 1899		Kosthållning för 63 man å 250: —	15,750 —		
		Beklädnad för 63 man å 150: — .	9,450 —		
Transport			77,760 —	1,726,703 17	

		Transport	77,760	1,726,703	17
c		Hyresmedel för en sergeant, å Berg- hålls station	350	78,110	—
		2. Brandstallet, 20 hästar.			
		34,000 kilogr. hö å 10 penni . .	3,400		
		30,500 d:o hafre å 17 penni . .	5,185		
c		Halm, förslagsvis	750		
		Skoning och medicin, förslagsvis .	950		
		Underhåll af seldon m.m., förslags- vis	500	10,785	—
		3. Eldning och belysning.			
		260 kubikmeter björkved å 6 mk	1,560		
c		960 d:o barrved å 5 mk .	4,800		
		Belysning, förslagsvis	4,000	10,360	—
		4. Redskap och inventarier.			
		Underhåll af redskapen, förslags- vis	3,000		
c		Underhåll af brandtelegrafan för- slagsvis	1,200		
		1 st. kontrollapparat till brandte- legrafan å hufvudstationen, för- slagsvis	1,200		
c*		Isolerad ledningstråd för brand- telegrafan, förslagsvis	1,000	6,400	—
		5. Diverse.			
		Arvoden för brandsyner, förslags- vis	800		
c		Expenser, gratifikationer m.m., för- slagsvis	2,500		
		För inköp af böcker och tidnin- gar	100	3,400	—
		6. Tillfällig utgift.			
c*		Anslag för frivilliga brandkåren .	—	5,000	—
		— Fmk 114,055: — —			
		Transport	—	1,840,758	17

		Transport	—	—	1,840,758	17
		VI. Polisnrättningen.				
		1. Aflöningar.				
		1 Polismästare, lön . .	7,000:—			
		arvode	4,000:—	11,000	—	
		1 Polisinspektör, lön .	5,000:—			
		arvode	3,000:—	8,000	—	
		1 sekreterare, lön . .	2,000:—			
		arvode	1,200:—	3,200	—	
		1 Kriminalkommissarie,				
		lön	5,000:—			
		arvode	2,000:—	7,000	—	
		2 Kommissarier, lön à .	2,000:—			
		arvode à	1,800:—	7,600	—	
		5 Kommissarier, lön à .	2,000:—			
		arvode	1,600:—	18,000	—	
		Förhöjning för 5 års tjänst för				
		2:ne kommissarier från 1/2 1903		916	66	
		1 Translator för ryska språket,				
		arvode	1,500	—		
		1 Notarie, arvode	3,000	—		
		1 D:o d:o	2,400	—		
		1 Kanslist, arvode	1,200	—		
		2 D:o d:o à	1,000:—	2,000	—	
		1 Läkare, d:o	1,200	—		
		1 Vaktmästare, d:o	1,100	—		
		1 Magasinsföreståndare d:o . . .	120	—		
		3 Renskrifvarebiträden à	1,000:—	3,000	—	
		Praktikantarvoden		3,000	—	
		3 Öfverkonstaplar, lön à	1,000:—			
		arvode à	800:—			
		hyresmedel à	200:—	6,000	—	
		4 Öfverkonstaplar, lön à	900:—			
		arvode à	800:—			
		hyresmedel	200:—	7,600	—	
		5 Öfverkonstaplar, lön à	800:—			
		arvode à	800:—			
		hyresmedel à	200:—	9,000	—	
		5 Öfverkonstaplar, lön à	750:—			
		arvode à	750:—			
		hyresmedel à	200:—	8,500	—	
		Transport	105,336	66	1,840,758	17

K. Förordn. d. 30 Jan.
1900

} b

			Transport	105,336 66	1,840,758 17
		4 Konstaplar, lön å	750: —		
		arvode å	750: —		
		hyresmedel å	200: —	6,800 —	
		14 Konstaplar, lön å	700: —		
		arvode å	700: —		
		hyresmedel å	200: —	22,400 —	
		24 Konstaplar, lön å	650: —		
		arvode å	650: —		
		hyresmedel å	200: —	36,000 —	
		34 Konstaplar, lön å	600: —		
		arvode å	600: —		
		hyresmedel å	200: —	47,600 —	
		36 Konstaplar, lön å	550: —		
		arvode å	550: —		
		hyresmedel å	200: —	46,800 —	
		44 Konstaplar, lön å	500: —		
		arvode å	500: —		
		hyresmedel å	200: —	52,800 —	
		14 Extra konstaplar, arvode å	750: —		
		hyresmedel å	200: —	13,300 —	
S. F. besl. 16/6 1896	b	2 Extra konstaplar för lönnkrögeriets stäfsjande, arvode å	1,300: —	2,600 —	
1886 års stat S. F. besl. 29/12 1876	b	2 Politiekarlar, arvode å	540: —	1,080 —	
		1 Kvinligt biträde, jemte fri bostad och ved, arvode		240 —	
S. F. besl. 21/12 1897 D:o 23/12 1898	b	1 Kvinligt biträde, utan fri bostad och ved, arvode		240 —	
		1 D:o d:o		360 —	
		1 D:o d:o		180 —	
	b & c	3 Vaktkarlar å	1,000: —	3,000 —	338,736 66
		2. Polisvård å Forsby hemman.			
	b & c	3 Handräckningskonstaplar, arvode å	480: —	1,440 —	
	b	Värme, lyse & renhållning af polisstationen, förslagsvis		400 —	
S. F. besl. 7/6 1900	b	Skjutslega för inspektioner och polisundersökningar, förslagsvis		200 —	
	d	Oförutsedda utgifter		50 —	2,090 —
		Transport	—	—	2,181,584 83

		Transport	—	—	2,181,584 83
		3. Polisstallet, 8 hästar.			
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900	} b & c	18,000 kgr. hö, å 12 p:ni . . .	2,160	—	
		13,000 ” hafre å 18 p:ni . . .	2,340	—	
		6,000 ” halm, å 6 p:ni . . .	360	—	
		Skoning och medicin, förslagsvis .	400	—	
		Remont, förslagsvis	400	—	
		Veterinärarvode	300	—	
	c*	1 ny ridhäst	800	—	6,760 —
		4. Hyror, ved och lyse.			
Enligt kontrakt	b	Andra polisstationens lokal . . .	3,000	—	
		Tredje d:o d:o	3,600	—	
		Fjerde d:o d:o	1,500	—	
		Tölö filial d:o d:o	1,080	—	
	c	Bränsle, förslagsvis.	6,000	—	
		Belysning, d:o	8,000	—	23,180 —
		5. Diverse.			
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900	} b	Beklädnadsmedel	29,230	—	
		Till ersättning för oförskyld skada å kläder, ådragen i tjensten, samt till gratifikation	2,000	—	
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1901	b	Expenser, förslagsvis	4,500	—	
		Renhållning, d:o	3,500	—	
		Inköp och remont af inventarier, förslagsvis	1,600	—	
	c	Inköp och remont af utrednings- persedlar, förslagsvis	400	—	
		Remont och komplettering af lif- räddningsredskapen, förslagsvis .	200	—	
		Undervisningsmaterial för central- polisen, förslagsvis	150	—	
Nåd. bref. ¹⁰ / ₁₀ 1898 S. F. besl. ²⁷ / ₁₂ 1898	} b	Till matportioner åt ransaknings- fångar i polisinrättningen, för- slagsvis	1,400	—	42,980 —
K. Förordn. d. 30 Jan. 1891		Guvernörens dispositionsmedel. .	—	—	5,000 —
		— Fmk 418,746: 66 —			
		Transport	—	—	2,259,504 83

		Transport	—	2,259,504 83
		VII. Sundhets- och sjukvården.		
		1. Läkare- och sjukvårdspersonal.		
S. F. besl. 24/10 1893	b	Förste stadsläkaren, lön 6,000: — arvode 4,000: — förhöjning för 5 års tjänst 1,000: —	11,000 —	
K. S:ns resol. 5/2 1894 1886 års stat	b	Andre stadsläkaren	3,000 —	
	b	2 Distriktsläkare inom staden å 3,000: —	6,000 —	
S. F. besl. 19/4 1898	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt .	3,600 —	
D:o 30/9 1890	b	1 D:o i Sörnäs distrikt 3,000: — tillskottsarvode . . 1,000: —	4,000 —	
S. F. besl. 29/12 1891	b	1 Distriktsläkare i Berg- häll distrikt 3,000: — tillskottsarvode . . 1,000: —	4,000 —	
D:o 9/4 1889	b	1 Kvinlig läkare	3,000 —	
D:o 19/12 1895	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk- anstalter och dårvårdsinrättning (se VIII Fattigvården).		
1886 års stat	b	1 Barnmorska	500 —	
S. F. besl. 19/12 1901	b	5 Kommunala sjukskö- terskor å 1,080: —	5,400 —	
S. F. besl. 27/12 1895	b	Resekostnader för d:o	100 —	
D:o 21/12 1897	b	Arvoden åt vikarier under distrikts- läkarenes semesterledighet . .	1,800 —	
D:o 19/12 1901	b	Läkaredejourering om söndagarne under sommarmånaderna . . .	240 —	42,640 —
S. F. besl. 17/5 1898				
S. F. besl. 19/4 1898				
S. F. besl. 17/6 1898				
		2. Helsovårdsnämnden.		
S. F. besl. 3/12 1889	b	1 Sekreterare	1,600 —	
D:o 19/12 1892	b	1 Vaktmästare	1,000 —	
D:o 21/12 1897	c	Expenser, förslagsvis	4,200 —	6,800 —
		3. Maria sjukhus.		
		<i>a) Afdelningen för icke epidemiska sjukdomar.</i>		
S. F. besl. 20/12 1893	b	1 Öfverläkare, anstaltens direk- tör, lön	5,000 —	
D:o 11/10 1898	b	1 Underläkare jemte bostad, värme belysning, städning och kost, lön	2,500 —	
D:o 19/12 1901				
S. F. besl. 19/12 1901				
		Transport	7,500 —	2,308,944 83

			Trantport	7,500	2,308,944	83
S. F. besl. 29/12 1893	b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 27/12 1895	b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800			
S. F. besl. 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300			
D:o 29/12 1896 D:o 21/12 1897	b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	1,440			
D:o 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	180			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 29/12 1899	b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	720			
S. F. besl. 29/12 1893	b	2 Städerskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	360			
	c	Medicin, förslagsvis	8,000			
	c	Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000		25,500	
		b) <i>Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>				
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 11/10 1898	b	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme, lön	5,000			
	c	För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	400			
D:o 11/10 1898	b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 29/12 1899	b	3 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800			
	b	2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	720			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 19/12 1901	b	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	480			
	c	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180			
	c	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	360			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 27/12 1895 D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899	b	5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	900			
		Transport	11,040		2,334,444	83

		Transport	11,040	2,334,444 83
	c	Medicin, förslagsvis	3,000 —	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000 —	
		För decinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500 —	18,540 —
		<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>		
		1 Öfverläkare, kirurg, lön	4,000 —	
		För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester	350 —	
		1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200 —	
		1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	600 —	
		2 Sköterskor (bildade) för kirurgiska delen, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,200 —	
		2 Sköterskor (bildade) för medicinska delen, såsom föregående	1,200 —	
		1 Sköterska (bildad) förslagsvis under 6 månader	300 —	
	b	2 Sköterskor jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	720 —	
		1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregående	360 —	
		1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180 —	
		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	720 —	
		3 Städerskor, en för hvardera våningen och en för operationsafdelningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540 —	
		Medicin, förslagsvis	5,000 —	
		Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000 —	20,370 —
S. F. besl. 19/12 1901		Transport	—	2,373,354 83

			Transport	—	—	2,373,354 83
			<i>e) Ekonomieafdelningen.</i>			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	1	Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön	1,500:—		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896			förhöjning för 5 års			
D:o ²¹ / ₁₂ 1897			tjänst från ¹ / ₉ 1903	166: 67	1,666 67	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893	b	1	Hushållerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,000 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	2	Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 300 mk	600 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899	b	1	Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o d:o	b	4	Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 180 mk	720 —		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899		1	Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1	Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	1	Föreståndarinna, för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön 480:—			
D:o ²¹ / ₁₂ 1897	b		personelt tillskott	600:—	1,080 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893	b	4	Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden	960 —		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	b	3	D:o, jemte kost (icke bostad), lön å 30 mk i månaden	1,080 —		
D:o ²² / ₁₂ 1898	b	2	Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön å 1,200 mk	2,400 —		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	1	Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893	b	1	Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730:—			
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899			kostpenningar	360:—	1,090 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	3	Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	1,260 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1893	b	3	D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 350 mk i året	1,050 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl. ²⁷ / ₁₂ 1895	b	2	Portvakter, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	840 —		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
			Transport	15,306 67		2,373,354 83

		Transport	15,306 67	2,373,354 83
S. F. besl. 27/12 1895	b	1 Klosettömmerska å 30 mk i månaden	360 —	
		Kost för 171 patienter å 82 penni per dag, förslagsvis	51,180 30	
		Kost för 12 patienter å 1:40 per dag, förslagsvis	6,132 —	
		Kost för 69 af personalen å 1 mk per dag, förslagsvis	25,185 —	
	c	Bränsle, förslagsvis	21,400 —	
		Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis	600 —	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,400 —	
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Belysning, d:o	6,000 —	
		För oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	133,163 97
S. F. besl. 20/11 1900	d	f) Desinfektionsinrättningen.		
S. F. besl. 29/12 1896	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —	
D:o 29/12 1899		1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420 —	
D:o 19/4 1898	c	Bränsle, förslagsvis	400 —	
D:o 29/12 1899		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —	
		Desinfektionsmaterial	500 —	3,120 —
		4. Poliklinisk ögonafdelning.		
	c*	Anslag	1,800 —	
		Dagavgifter för medellösa sjuka emot redovisning	200 —	2,000 —
		5. Sjukstuga i Sörnäs.		
	c	För 12 å 15 sjukplatser, förslagsvis	— —	10,943 —
		6. Polikliniker.		
S. F. besl. 11/4 1900	b*	Anslag för barnpolikliniken i Berg-häll	2,500 —	
	c	D:o för polikliniken vid Vladimirs-gatan	2,500 —	5,000 —
		Transport	— —	2,527,581 80

		Transport		2,527,581 80
		7. Helsopolisen.		
S. F. besl. ²⁴ / ₁₀ 1893	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen. 3,000: — förhöjning för 5 års tjänst 500: —	3,500 —	
1886 års stat				
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	2 Tillsyningsmän vid helsopolisen å 2,500 mk	5,000 —	
D:o ³⁰ / ₆ 1891			2,000 —	
D:o ²⁰ / ₁₂ 1892				
D:o ²⁰ / ₁₂ 1896				
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899		1 D:o vid d:o	3,000 —	
D:o ¹⁰ / ₁₂ 1901			1,500 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	c	Extra tillsyningsmän, förslagsvis	2,000 —	
	b	1 Desinfektionsbiträde	4,000 —	21,000 —
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis		
	c*	För dödande af råttor		
		8. Besigtningebyrån.		
D:o ³⁰ / ₄ 1895	b	1 Besigtningssläkare	6,000 —	
	c	Städning	360 —	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	300 —	6,660 —
		9. Undersökningsstation för lifsmedel.		
1886 års stat	b	1 Föreståndare 3,000: — personelt tillskott för år 1902 1,000: —	4,000 —	
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₂ 1901			1,500 —	
S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898	b & c	1 Biträde åt d:o	900 —	
D:o ¹⁷ / ₁₁ 1886	b	1 Laboratoriidräng	800 —	7,200 —
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896		Till inköp af apparater, kemika-		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899		lier och böcker, förslagsvis		
		10. Köttkontrollstation.		
S. F. besl. ²⁹ / ₉ 1896	b	1 Veterinär	4,000 —	
D:o d:o	b	Biträden vid stationen	3,000 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1897		Driftkostnad, förslagsvis	800 —	7,800 —
		11. Obduktionshuset.		
	c	Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	— —	150 —
		Transport	— —	2,570,391 80

		Transport	—	2,570,391 80
		12. Vaccindepoten.		
	<i>c</i>	Anslag för tillsyn öfver vaccine- ringsskyldighetens fullgörande . — <i>Fmk 311,286: 97</i> —	—	400 —
		VIII. Fattigvården.		
		1. Fattigvårdsstyrelsen.		
S. F. besl. ⁵ / ₁₂ 1895	<i>b & c</i>	1 Ordförande	1,200 —	
	<i>b</i>	1 Verkställande direktör	7,000 —	
	<i>b</i>	1 Sekreterare	2,400 —	
D:o ²² / ₁₂ 1898	<i>b</i>	1 Vaktmästare	1,000 —	
	<i>c</i>	Arvode för tillsyningsmän och stän- diga ombud i landsorten, för- slagsvis	6,500 —	
	<i>c</i>	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800 —	18,900 —
		2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.		
1886 års stat	<i>b</i>	1 Inspektör jemte fri bostad och ved	4,500 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891	<i>b</i>	1 Kontorsbiträde	720 —	
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	<i>b</i>	1 Predikant	1,400 —	
1886 års stat	<i>b</i>	1 Läkare vid fattigvårdens sjuk- anstalter och dårvårdsinrättning	3,600 —	10,220 —
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889		<i>a) Fattiggården.</i>		
D:o ¹⁷ / ₁₁ 1894	<i>b</i>	1 Husmoder	1,000 —	
S. F. besl. ⁵ / ₁₂ 1895	<i>c</i>	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840: —	1,680 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1889	<i>b</i>	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600: —	1,800 —	
D:o ²² / ₁₂ 1898	<i>c</i>	2 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden för hvardera	720 —	
	<i>c</i>	Beklädnad, förslagsvis	5,500 —	
	<i>c</i>	Kost, förslagsvis	28,000 —	
	<i>c</i>	Läkemedel, förslagsvis	4,000 —	
	<i>c</i>	Inventarier, förslagsvis	3,300 —	
		Transport	46,000 —	2,599,911 80

		Transport	46,000	2,599,911	80
	c	Material, förslagsvis	800 —		
		Ved och belysning, förslagsvis	8,000 —		
	c	Hafre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	800 —		
		Remontarbeten, förslagsvis	2,700 —		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	3,500 —	61,800	
		<i>b) Arbetsinrättningen.</i>			
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200: —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896	b	personelt tillskott	300: —	1,500	
D:o ²¹ / ₁₂ 1889	b	2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å	720: —	1,440	
		Ved och belysning, förslagsvis	1,300 —		
		Kost, förslagsvis	11,000 —		
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	2,200 —		
	c	Material, förslagsvis	5,000 —		
		Inventarier och arbetsverktyg, förslagsvis	500 —		
		Flitpenningar, förslagsvis	1,000 —		
		Remontarbeten, förslagsvis	200 —		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	500 —	24,640	
		<i>c) Dårvårdsanstalten.</i>			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891	b	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200 —		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1893	b & c	9 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600: —	5,400 —		
D:o ²⁰ / ₁₂ 1896	b & c	4 Manliga vårdare, jemte d:o d:o å 720: —	2,880 —		
D:o ²¹ / ₁₂ 1897		Beklädnad, förslagsvis	3,500 —		
1886 års stat		Kost, förslagsvis	16,000 —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891	c	Läkemedel, förslagsvis	1,500 —		
		Inventarier, förslagsvis	1,000 —		
		Ved och belysning, förslagsvis	7,000 —		
		Remontarbeten, förslagsvis	1,400 —		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000 —	40,880	
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.			
	c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	70,000 —		
		Transport	70,000	2,727,231	80

		Transport	70,000	2,727,231	80
		I särskilda inrättningar intagna, förslagsvis	7,000 —		
		Sjukvård, d:o	9,000 —		
		Kostnader för sinnesrubbade personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000 —		
		Läkemedel, förslagsvis	5,000 —		
	c	Direkta understöd:			
		a) ått personer ovillkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis	24,000: —		
		b) ått nödställda, hvilka icke äga ovillkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis	20,000: —	44,000 —	157,000 —
		4. Diverse.			
	c	Begravningskostnader, förslagsvis	500 —		
		Expenser, förslagsvis	1,000 —		
	d	Oförutsedda utgifter, förslagsvis	2,000 —	3,500 —	
		— Fmk 316,940: — —			
		IX. Undervisningsväsendet.			
		1. Navigationsskolan.			
S. F. besl. ²⁵ / ₁₁ 1900	b	Hyra	3,000 —		
Enl. kontrakt	c	Ved, förslagsvis	600 —	3,600 —	
		2. Handverksskolorna.			
K. Kung. ²⁵ / ₁₁ 1885	b	Anslag för högre handverksskolorna	19,962 —		
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₀ 1899	b	Anslag för lägre d:o	25,370 —		
		Förberedande yrkesskolan för gossar:			
S. F. besl. ²⁵ / ₁₁ 1900 och ²⁹ / ₁₁ 1900	b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200: —		
		1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200: —		
		Transport	8,400: —	45,332 —	2,891,331 80

			Transport	8,400: —	45,332 —	2,891,331 80	
D:o samt ¹⁹ / ₁₂ 1901	b	1	Lärare i frihandsteckning	3,000: —			
S. F. besl. ²⁵ / ₉ och ²⁰ / ₁₁ 1900	b	1	Verkmästare i träbearbetning	3,300: —			
		1	D:o i metallbearbetning	2,700: —			
		1	Föreståndare	1,500: —			
			Arvode åt timlärare, 44 veckotimmar å 150 mark	6,600: —			
			Arvode åt biträdande verkmästare	1,500: —			
			Vaktmästare	900: —			
		c		Arbetsmaterial för verkstaden	1,500: —		
				Verkstadsremont och komplettering	500: —		
				Bibliotek, tidskrifter och expenser	500: —		
				Hyra för verkstadslokaler	2,000: —		
				Värme och belysning	1,200: —	33,600 —	78,932 —
3. Handelsläroverk.							
c		Anslag för ett svenskt-finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors		4,000			
		Anslag för förberedande klass vid d:o med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors		2,000			
		Anslag för ett finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors		4,000	10,000 —		
Transport				—	—	2,980,263 80	

			Transport	—	—	2,980,263	80
		4. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.					
S. F. besl. ¹¹ / ₁₀ 1898	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst . .	—	—	—	4,500	—
		5. Folkskolorna.					
		<i>a) Aflöningar.</i>					
		16 Lärare, lön à	2,400: —				
		förhöjning för 15 års					
		tjenst à	1,200: —	57,600	—		
		12 Lärare, lön à	2,400: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst à	960: —	40,320	—		
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	11 Lärare, lön à	2,400: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjenst à	480: —	31,680	—		
		19 Lärare, arvode à	2,400: —	45,600	—		
		8 Lärare, arvode à	2,400: —	19,200	—		
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	3 Lärarebiträden (islöjd och skrädderiarbeten) arvode à	1,200: —	3,600	—		
1886 års stat	b	1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode		800	—		
		10 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 25 års					
		tjenst à	1,000: —	30,000	—		
		4 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 20 års					
		tjenst à	800: —	11,200	—		
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	16 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 15 års					
		tjenst à	600: —	41,600	—		
		13 Lärarinnor, lön à	2,000: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst à	400: —	31,200	—		
		Transport	312,800	—	—	2,984,763	80

			Transport	312,800	—	2,984,763	80
		8 Lärarinnor, lön å	2,000: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjenst å	200: —	17,600	—		
		3 Lärarinnor lön, med					
		afdrag af rumhyra å	1,700: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst å	400: —	6,300	—		
		6 Lärarinnor, lön å	1,700: —				
		förhöjning för 25 års					
		tjenst å	850: —	15,300	—		
		4 Lärarinnor, lön å	1,700: —				
		förhöjning för 20 års					
		tjenst å	680: —	9,520	—		
		11 Lärarinnor, lön å	1,700: —				
		förhöjning för 15 års					
		tjenst å	510: —	24,310	—		
		11 Lärarinnor, lön å	1,700: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst å	340: —	22,440	—		
		18 Lärarinnor, lön å	1,700: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjenst å	170: —	33,660	—		
		6 Lärarinnor, arvode å	2,000: —	12,000	—		
		27 Lärarinnor, arvode å	1,700: —	45,900	—		
		5 Lärarinnor, arvode å	2,000: —	10,000	—		
		4 Lärarinnor, arvode å	1,700: —	6,800	—		
		2 Timlärarinnor, arvo-					
		de å	1,700: —	3,400	—		
		Timlärare i slöjd		3,600	—		
		Timlärare och lärarinnor i sång .		2,800	—		
		Timlärarinnor i gymnastik . . .		2,700	—		
	c	Vikarier och sannolikt ökad lärare-					
		personal under höstterminen,					
		förslagsvis		8,000	—		
	b	Inspektor		7,000	—		
	b	Biträde vid inspektorskansliet .		1,200	—		
	b	Ekonom		2,500	—		
	b	Sekreterare i direktionen . . .		1,200	—		
	b	7 Vaktmästare å	1,000: —	7,000	—		
			Transport	556,030	—	2,984,763	80

1886 års stat	}	b						
S. F. besl. 21/12 1888								
D:o 21/12 1899								
D:o 22/12 1898								
D:o 21/12 1889	}	b						
1886 års stat								
S. F. besl. 23/12 1886								
D:o 21/12 1890								
D:o 21/12 1892	}	b						
D:o 23/12 1896								
D:o 19/12 1899								

			Transport	556,030		2,984,763	80
S. F. besl. ²³ / ₁₂ 1886	b & c	3 Gårdsdrängar å . . .	840: —	2,520	—		
D:o ²³ / ₁₂ 1886	b & c	2 Gårdsdrängar å . . .	780: —	1,560	—		
D:o ²³ / ₁₂ 1891		Arvode för 15 föreståndare och föreståndarinnor å	300: —	4,500	—		
	c	Arvoden för matrikelföringen vid de högre skolorna		850	—		
		Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser .		3,000	—	568,460	—
		<i>Öfriga kostnader.</i>					
		Hyrer för skollokaler förslagsvis		24,000	—		
		Undervisningsmaterial, förslagsvis		10,000	—		
		Material för handarbeten och skolkök, förslagsvis		10,000	—		
	c	Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis		9,000	—		
		Ved och vedhuggning, förslagsvis,		27,000	—		
		Belysning, förslagsvis		22,000	—		
		Till beklädnadshjelp åt fattiga elever, hemmahörande i staden, förslagsvis		10,000	—		
	c	Renhållning, förslagsvis		15,500	—		
		Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis		26,500	—		
K. Förordn. ⁵ / ₈ 1886	b	Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 64 lärare å 50 mk	3,200: —				
		för 145 lärarinnor å 37: 50	5,437: 50	8,637	50		
	c & d	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis		3,000	—	165,637	50
		— Fmk 734,097: 50 —					
		6. Folkbibliotek och läsesalar.					
1886 års stat	b	1 Bibliotekarie		3,600	—		
S. F. besl. ³ / ₄ 1889		1 Första amanuens (Sv. afd.)	1,500: —				
D:o ²¹ / ₁₂ 1889	b & c	personelt tillskott	300: —	1,800	—		
D:o ²⁷ / ₁₂ 1895							
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899	b						
		Transport		5,400	—	3,718,861	30

		Transport	5,400 —	3,718,861	30
S. F. besl.	27/12 1895	b {	1 Förste amanuens å läsesalen .	1,500 —	
D:o	21/12 1897		1 D:o d:o (Finska afd.)	1,200 —	
D:o	19/12 1901	b {	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200: —	
D:o	21/12 1889		personelt tillskott	300: —	
D:o	28/12 1891	b {	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . .	1,200 —	
D:o	29/12 1896		1 D:o d:o (Finska afd.)	900 —	
D:o	19/12 1901	c {	1 D:o d:o (Läsesalen) .	900 —	
D:o	29/12 1900		2 Extra d:o å	550: —	
D:o	29/12 1900	b {	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved	900 —	
D:o	19/12 1901		1 Vaktmästarebiträde	600 —	
1886 års stat		b {	1 Gårdskar, jemte fri bostad och ved	300 —	
S. F. besl.	27/12 1888		1 Städerna, jemte fri bostad och ved	600 —	
D:o	29/12 1888	b {	1 Föreståndare för Tölö filial jemte fri bostad, ved och lyse . .	300 —	
D:o	29/12 1891		1 Föreståndare för filialen vid Fabriksgatan N:o 36 jemte fri bostad, ved och lyse	200 —	
D:o	29/12 1887	b {	1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500 —	
D:o	27/12 1895		1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse . .	720 —	
D:o	29/12 1896	c {	2 Städerna vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse å 100 mk	200 —	
			Hyra för filiallokalerna	5,380 —	
S. F. besl.	22/12 1898	b {	Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis .	12,700 —	
D:o	26/9 1899		Ved och belysning, förslagsvis .	7,000 —	
		c {	Brandstodsafgifter, förslagsvis .	230 —	
			Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000 —	
				47,330	
7. Asyler för vanartade barn.					
		b {	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	7,435 —	
S. F. besl.	27/12 1899		Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	7,126 —	
S. F. besl.	15/10 1901	b {	Uppfostringsanstalten i Lojo, förslagsvis	7,461 —	
			Transport	22,022 —	3,766,191

			Transport	22,022	—	3,766,191	30
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	}	{	För enskild utackordering, förslagsvis	3,000	—		
D:o ¹⁵ / ₁₀ 1901			Läkarearvode för besiktning, d:o	100	—		
			c Anläggande och underhåll af en uppfostringsanstalt för flickor .	8,617	50	33,739	50
			— Fmk 912,199: — —				
X. Staden åliggande allmänna onera.							
1. Skjutshållning.							
Guv. resol. ²¹ / ₅ 1896	}	b	Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	—	—	1,950	—
Kontrakt ²³ / ₁ 1902							
2. Kronoutlagor.							
Resol. på städ. besv. ¹⁹ / ₁₂ 1757 § 58	}	b	Boskapspenningar och utsädesafgift.	—	—	54	96
K. S:ns res. ¹⁸ / ₅ 1899							
3. Inkvarteringen.							
Inkvart. regl. ¹⁹ / ₁ 1876	}	b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	—	239,849	28
S. F. besl. ¹¹ / ₃ 1879							
4. Inkvarteringsnämnden.							
1886 års stat	}	b	1 Ordförande	2,000	—		
			1 Sekreterare	1,600	—		
			1 Kvartermästare	2,000	—		
			1 Translator	800	—		
			1 Vaktmästare	800	—		
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	—	7,800	—	
— Fmk 249,654: 24 —							
XI. Vattenledningen.							
1. Förvaltning och drift.							
1886 års stat	}	c	1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000:—			
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888			förhöjning för 10 års				
D:o ¹⁶ / ₂ 1892			tjänst	1,600:—			
D:o ²⁹ / ₃ 1892			resemedel, personelt.	400:—	10,000		
D:o ⁵ / ₁₂ 1887	b						
Transport				10,000	—	4,049,585	04

			Transport	10,000	—	4,049,585	04
S. F. besl. 21/12 1900	b	1 Assistent, lön	4,800	—			
D:o 23/12 1890	}	b 1 Bokhållare 3,000: — förhöjning för 10 års tjänst 600: —	3,600	—			
D:o 13/12 1892							
D:o 21/12 1897							
D:o 29/12 1890	b & c	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,800	—			
D:o 19/12 1899	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bo- stad och ved	2,700	—			
1886 års stat	}	b 1 Förste maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,800	—			
S. F. besl. 19/12 1899							
1886 års stat	}	b 1 Andre maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,500	—			
S. F. besl. 19/12 1899							
D:o 19/12 1899	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000	—			
D:o 21/12 1889	}	b & c 1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved	500	—			
D:o 20/12 1891							
		Driftkostnad för pumpverket, för- slagsvis	6,000	—			
		D:o för filterna, förslagsvis . .	12,000	—			
	c	Afläsning och kontroll af vatten- mätare, förslagsvis	8,000	—			
		Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis . . .	1,500	—			
	c	Brandförsäkringspremier, förslags- vis	1,200	—			
Enl. kontrakt	b	Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350	—			
K. S:s resol. 7/5 1895	}	b Arrende för Broholmen i Gammel- staden	600	—			
Kontrakt 5/6 1895							
Enl. kontrakt	b & c	Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belys- ning, förslagsvis	2,000	—			
		Expenser, förslagsvis	2,500	—			
		Utskylder till Helsing kommun, förslagsvis	800	—			
		Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700	—			
	c	Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700	—			
		Kostnader för privata anslutnin- gar och uppsättningar af vat- tenmätare, förslagsvis	95,000	—		161,050	—
		Transport	—	—		4,210,635	04

		Transport	—	—	4,210,635 04
		2. Underhåll och remont.			
c*	{	Betonering af filtret N:o II . . .	5,700	—	
		Nyläggning af taket i den äldre vattenborgen, $\frac{1}{3}$ af hela ytan . . .	5,000	—	
c	{	Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner, och rörnät, förslagsvis	22,000	—	
		Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis	3,500	—	36,200 —
		3. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.			
		Förbindningsledning under Bernhardsgatan från N:o 5 till Unionsgatan	3,200	—	
		D:o under Bangatan från N:o 3 till Högbergsgatan	5,700	—	
		Rörombyte under Högbergsgatan från Röddälds- till Bärgmanskagatan	13,500	—	
		Rörombyte under Boulevardsgatan från N:o 42 till Sandvikskajen	4,200	—	
		Vattenledning under Kaptensgatan från Bärgmans- till Fabriksgatan	5,700	—	
		D:o under Villagatan	13,500	—	
		D:o under Östra chaussén till folkskolan å Vallgård	25,700	—	
c*	{	D:o under Hafsgatan från N:o 9 till Skepparegatan	12,700	—	
		D:o under Kaptensgatan från Fabriks- till Hafsgatan	15,300	—	
		D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad	3,300	—	
		D:o under Kotkagatan från Fredriksbergs- till Lovisagatan	19,900	—	
		D:o under Borgågatan från N:o 25 till Kotkagatan	2,200	—	
		D:o under Skepparegatan från N:o 35 till Fabriksgatan	6,500	—	
		D:o till villan N:o 4 i Vestra Brunnsparken	3,500	—	
		D:o under Gökgränd	5,000	—	
		Inköp af vattenmätare	8,000	—	147,900 —
		Transport	—	—	4,394,735 04

		Transport	—	—	4,394,735 04
		4. Diverse.			
	c*	1 st. 406 mm. slidventil å tillopps- röret i Djurgården	1,000	—	
	c*	6 st. brandposter å röret	1,500	—	
	c*	För införskaffande af utlåtande och förslag beträffande vatten- ledningsvattnets renande	5,000	—	7,500 —
		— Fmk 352,650: — —			
		XII. Saluhallen.			
S. F. besl. 29/1. 1899	b	1 Uppsyningsman, lön 1,200: — beklädnadshjelp	1,350	—	
	c	1 Dräng, lön	1,080	—	
	c*	Installation af gasbelysning	2,300	—	
	c*	Belysning, förslagsvis	1,500	—	
	c	Diverse omkostnader	420	—	6,650 —
		— Fmk 6,650: — —			
		XIII. Stadens jordlägenheter.			
	c	Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis	7,000	—	
	c	Mejlans, utskylder m. m., förslags- vis	400	—	7,400 —
		— Fmk 7,400: — —			
		XIV. Allmänna arbeten.			
		1:o. Byggnader och lägenheter.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300	—	
	c*	Remont i Maria sjukhus	9,500	—	
	c*	D:o af badhuset i Brunnsparken	1,800	—	
	c*	D:o af simhuset i Brunnsparken	1,800	—	
	c*	D:o af varuskjulet å Magasins- kajen	4,200	—	
		Transport	21,600	—	4,416,285 04

		Transport	21,600	—	4,416,285 04	
	c*	Rifning af brunnarna i Lappviks- skvären och vid Bergmansgatan	600	—		
		Ändring af folkskolehuset vid Ka- serngatan	5,500	—		
	c*	Yttre målning af rådhuset, råd- husannexet och f. d. Baranoffs gård	3,600	—		
		Tillskottsanslag för remont i So- cietetshuset	125,000	—		
	c	Diverse reparationer	25,000	—	181,300	—
		<i>Nybyggnader.</i>				
	c*	Tillskottsanslag för en sjukhus- paviljong å Fattiggården . . .	5,000	—		
		Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal	12,400	—		
		Återstoden af köpeskillingen för Societetshuset	650,000	—		
		Saluhall å Sandvikstorget . . .	125,000	—	792,400	—
		2:o. Gator och allmänna platser.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	c*	Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af stadens andel af Ka- trinegatan	7,200	—		
		Stensättning med I:ma nubbsten af Salutorgets vestligaste del . . .	10,700	—		
	c*	Omläggning af stensättningen å Norra Kajarmen	5,000	—		
		Ombyggnad och remont af sär- skilda barriärer längs staden till- höriga gatnandelar	14,000	—		
	c	Diverse reparationer	12,000	—	48,900	—
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	c*	Stensättning med fältsten och II:da nubbsten af särskilda ytor å Myntkajen	31,000	—		
		Stensättning af stadens andel af Jungfrustigen utmed allmänna platsen i kv. 127	2,700	—		
		Transport	33,700	—	5,438,885 04	

		Transport	33,700—	5,438,885 04
		Förlängning af järnvägsspåret å Sörnäs Strandväg	8,500—	
		Stensättning af en del af Sandviks västra kajen.	9,600—	
		Planering af Kaptensgatan utmed kv. 180	9,500—	
		D:o af Villagatan	30,400—	
		D:o af Hafsgatan till 10 meters bredd mellan Kaptens- och Skepparegatorna.	6,100—	
		D:o af öfre terassen af Skepparegatan mellan Bärgmans- och Fabriksgatorna	9,800—	
c*		D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna och till halfva bredden mellan Kajana- och Kotkagatorna	54,900—	
		D:o af Kotkagatan från Fredriksbärgs- till Lovisagatan	46,300—	
		D:o af Borgågatan från Kajana till Kotkagatan	33,200—	
		D:o af Porthansgatans förlängning från 2:dra linjen till Djurgårdsvägen	7,900—	
		Gångbanan å Lappviksgatan längs Maria sjukhus norra tomtgräns	3,300—	253,200—
		3:o. Kanaler och afloppsdiken.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c*		Kompletteringsarbeten.	3,000—	
c		Diverse underhåll	15,000—	
c*		Omläggning af kanalen under 2:dra linjen från Porthansgatan till Ö. Chausséen och delar af kanalen under Hagnäs torg . .	9,500—	
		Ersättning med 15" lerrör af kanalen genom Diakonissanstaltens område	5,200—	
		Transport	32,700—	5,692,085 04

		Transport	32,700 —	5,692,085 04
c*	{	Förlängning af Kanalen under Jungfrustigen till tomt N:o 10 vid Fabriksgatan	3,000 —	35,700 —
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	{	Kanal under Kaptensgatan från adr. N:o 20 till Petersgatan samt från adr. N:o 10 Hafsgatan . .	9,600 —	
		D:o af Villagatan från adr. N:o 30 till Petersgatan	10,900 —	
		D:o under Skepparegatan från adr. N:o 35 till Fabriksgatan . . .	3,200 —	
		D:o under Östra Chausséen från första tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt	19,700 —	
c*	{	D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna samt Kajana- och Kotkagatorna	15,600 —	
		Kanal under Kotkagatan från Lovisa- till Fredriksbärgsgatan .	15,600 —	
		D:o af Borgågatan från adr. N:o 25 till Kotkagatan	2,500 —	
		D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad . .	3,500 —	
		Förlängning af den invid Långa bron utmynnande kloaken . .	22,900 —	103,500 —
		4:o. Vägar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c		Diverse reparationer	— —	10,000 —
		5:o. Chausséer.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c		Diverse reparationer	— —	15,000 —
		6:o. Hamnar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c	{	Diverse reparationer	12,000 —	
		Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000 —	
		Transport	15,000 —	5,856,285 04

		Transport	15,000	—	5,856,285 04
	c*	Höjning af Myntkajens östra del	20,000	—	
		Ombyggnad af Slottskajens yttre begränsning	14,900	—	
		2 st. Flottbojar vid Skatudden .	1,000	—	
		Upprensning af Tölövikens mellan Långa bron och Järnvägsbanken	25,000	—	75,900
		7:o. Planteringar.			
		<i>a) Remont och underhåll.</i>			
	c	Underhåll af planteringar och trädskolor	49,000	—	
		D:o af hägnader	2,000	—	
	c*	Beredning af jord för stadsplanteringarna	2,500	—	53,500
		<i>b) Nyanläggningar.</i>			
		Plantering vid Lönnrotsstatyn .	3,450	—	
		Planeringsarbeten i Brunnsparken	5,000	—	
	c*	D:o i Kaisaniemi	5,000	—	
		Anordnande af kalkbanor . . .	1,100	—	
		Torrläggning af en gräsplan i Djurgården	700	—	15,250
		8:o. Renhållningsväsendet.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
		Underhåll af afstjelpningsplatser och bryggor	2,800	—	
		Vaktens aflöning	5,200	—	
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000	—	
		Remont af d:o	2,000	—	
	c	D:o af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000	—	
		Bevattning af stadens centrala gator	10,000	—	
		Renhållning af chausséerna . .	16,000	—	
		D:o af d:o i Brunnsparken . .	1,000	—	
		D:o af vägar	7,000	—	
		D:o af båthamnar	700	—	
		Rengöring af isarna	1,500	—	105,200
		Transport	—	—	6,106,135 04

		Transport	—	—	6,106,135 04
		<i>Nyanläggningar.</i>			
	c*	Anskaffande af soptransportkär- ror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformer, skjul m. m. å af- stjelningsstationen vid Malm .	59,810	—	
		1 st. pissoir å Lappviksgatan . .	1,500	—	61,310 —
		9:o. Arbetsredskap.			
	c	Diverse inköp och remont . . .	—	—	7,000 —
		10:o. Diverse.			
	c	Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar m. m. . . .	—	—	6,000 —
		— Fmk 1,764,160: — —			
		XV. Pensioner.			
Mag. besl. $\frac{13}{5}$ 1857	b	Rådmansenkan I. S. T. Decker .	400	—	
D:o $\frac{1}{6}$ 1870	b	Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266	67	
D:o $\frac{18}{2}$ 1863	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter .	300	—	
D:o $\frac{30}{10}$ 1867	b	Rådmannen H. L. Crohns tre barn	600	—	
S. F. besl. $\frac{9}{2}$ 1875	b	Förre fängnekten Jakob Stark .	240	—	
D:o $\frac{20}{2}$ 1888	b	D:o d:o Abraham Frisk	180	—	
D:o $\frac{3}{12}$ 1889	b	Förre sprutmästaren M. Henelius	800	—	
D:o $\frac{8}{9}$ 1890	b	D:o Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström	500	—	
D:o $\frac{2}{12}$ 1890	b	D:o Ordningsmannen vid brand- verket I. Rönneberg	400	—	
D:o $\frac{9}{5}$ 1893	b	D:o Extra stadsfogden Moses Lind- berg	400	—	
D:o $\frac{10}{5}$ 1893	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240	—	
D:o $\frac{16}{3}$ 1893	b	Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120	—	
D:o $\frac{3}{10}$ 1893	b	Drätselkammarsekreteraren O. Ehrströms enka och 2 minder- åriga barn	1,000	—	
D:o $\frac{7}{11}$ 1893	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller	200	—	
		Transport	5,646	67	6,180,445 04

		Transport	5,646 67	6,180,445 04
S. F. besl. 27/11 1892	b	Byggmästaren M. L. Lindblad .	300 —	
D:o 16/5 1899	b	Vaktmästaredottren Erika Alexan- dra Rosenström	120 —	
D:o 19/11 1895	b	Skogsvaktarenskan Maria Eriks- son	120 —	
D:o 3/12 1895	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång .	120 —	
D:o 20/10 1896	b	Realskolevaktmästaren F. M. Lind- qvist	300 —	
D:o 27/9 1898	b	Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borg	120 —	
D:o 16/5 1899	b	Tillsyningskvinnan vid fattigvår- den Emilia Grönstrand	240 —	
D:o 5/9 1899	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gu- stava Lönnqvist	120 —	
D:o 29/12 1899	b	Hamnkonstapeln Emil Mauritz Sjöström	600 —	
D:o 17/9 1901	b	Folkskoleinspektorn Viktor Öh- berg	6,000 —	
D:o 17/12 1901	b	Uppfostringsbidrag åt afl. Härads- höfdingen B. Stenius 3 omyn- diga barn	600 —	
D:o 22/4 1902	b	Hamnvaktmästarenskan Eva Hag- man	144 —	14,430 67
— Fmk 14,430: 67 —				
XVI. Diverse utgifter.				
S. F. besl. 9/10 1875	b	För revision af stadens räken- skaper	4,100 —	
S. F. besl. 14/1 1902	b	För inventering af stadens lös- egendom	800 —	
		Bränsle, förslagsvis	11,000 —	
		Belysning, inclusive illuminatio- ner, förslagsvis	7,300 —	
	c	För stormvarningstelegram, för slagsvis	250 —	
		Brandstodsafgifter, förslagsvis .	12,000 —	
D:o 21/12 1897	b	Anslag åt mantalsskrifvaren . .	3,000 —	
D:o 23/12 1890	}	Anslag för byggnadsinspektör .	2,400 —	
D:o 29/12 1893				
D:o 10/6 1890	}	Arvode åt en elektrotekniker . .	1,500 —	
D:o 29/12 1899				
Transport			42,350 —	6,194,875 71

			Transport	42,350 —	6,194,875 71
Fiskeristadgan för H:fors $\frac{1}{2}$ 1890 S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1897	b	{	Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män, förslagsvis	600 —	
			För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde .	150 —	
S. F. besl. $\frac{28}{10}$ 1895	b	{	För uppsigt öfver varu- skjulen 1,200: —		
			Diverse kostnader för d:o 300: —	1,500 —	
D:o $\frac{23}{12}$ 1898	b		Utskrifning af vallängden jemte register dertill.	1,400 —	
	c	{	Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	
			Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600 —	
	c*		Inköp af 2 st. gatu- normalur 900: —		
	c		Underhåll af normalur 1,180: —	2,080 —	
	c	{	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500 —	
			Telefonafgifter, förslagsvis	4,500 —	
D:o $\frac{26}{10}$ 1897	b		Anslag för isobservationer, för- slagsvis	600 —	
	c		För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hund- skatten	500 —	
	b		Signalering af middagstimmen . .	300 —	
	c		Afkortning och restitution å ut- taxerade medel och andra in- komster, förslagsvis	30,000 —	
D:o $\frac{19}{12}$ 1899	d		För oförutsedda behof enligt Stads- fullmäktiges bestämmande . . .	50,000 —	144,580 —
			— Fmk 144,580: — —		
			Summa Fmk	— —	6,339,455 71

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Transport	174,600 —	832,300
Enl. kontrakt K. S:ns utsl. ¹¹ / ₁₁ 1884 S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1888	b	Arrende för Societetshuset . . .	44,800 —	
	b	Hyra för försäljningsplatser å tor- gen, förslagsvis	30,000 —	
Enl. kontrakt	b	Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis . . .	4,000 —	
	b	Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan	6,400 —	
	b	Diverse hyror, förslagsvis	4,500 —	
D:o d:o	b	Hyra för bodar och diskar, för- slagsvis	4,500 —	
	b	Hyra för stånd i Saluhallen, för- slagsvis	40,000 —	
	c	Simhusavgifter, förslagsvis . . .	1,500 —	
	c	Fiskevattensavgifter, förslagsvis .	1,400 —	
	c	Hötägt och mulbetesavgifter, för- slagsvis	150 —	
	c	Tillfälliga arrenden och planhy- ror, förslagsvis	18,000 —	329,850 —
		3. Stadens jordlägenheter.		
Enl. kontrakt	b	Grejus, arrende, förslagsvis . . .	2,400 —	
	b	Guntäckt, d:o d:o	27,000 —	
	b	Mejlans, d:o d:o	6,000 —	
	b	Reimars arrende, förslagsvis . . .	150 —	35,550 —
		— Fmk 307,428: 10 —		
		IV. Tomtören.		
	b	Förslagsvis	—	2,700 —
		V. Inkomstgifvande rättig- heter.		
K. Förordn. ³¹ / ₁₂ 1877 K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors destine- rade varor, förslagsvis	200,000 —	
K. kung. af ¹ / ₁₀ 1881 K. S:ns skriv. ¹⁷ / ₄ 1883	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000 —	
Trafiktaxan ¹⁰ / ₄ 1888	c	Trafikavgifter, förslagsvis	450,000 —	
D:o d:o	c	Mättningsavgifter, förslagsvis . .	1,500 —	
		Transport	659,500 —	1,200,400 —

		Transport	659,500	—	1,200,400
S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Magasinshyra, förslagsvis . . .	2,000	—	
		Hamnafgifter, förslagsvis . . .	185,000	—	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Broafgifter, förslagsvis . . .	8,000	—	
		Lyftkransafgifter, förslagsvis . .	800	—	
		Ballastafgifter, förslagsvis . . .	100	—	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879	c	Vägningsafgifter, förslagsvis . .	2,700	—	
		Afgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast, förslagsvis	3,000	—	
Särsk. K. Sins resol. K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883	c	Biljardafgifter, förslagsvis . . .	400	—	
	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000	—	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis . . .	8,000	—	
	c	Kollektmedel, förslagsvis . . .	200	—	
	c	Diverse böter, förslagsvis . . .	200	—	
Enl. kontrakt	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500	—	
	c	Börsprovision, förslagsvis . . .	600	—	904,000
VI. Diverse inkomster.					
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Personel fattigafgift, förslagsvis .	36,000	—	
Regl. för komm. sjukvård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879	c	För sjukvård i Maria sjukhus, förslagsvis	16,000	—	
	c	Inkomst från desinfektionsinrättningen, förslagsvis	300	—	
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis	1,000	—	
		Fattighjons arbeten, förslagsvis .	500	—	
		Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	10,000	—	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	600	—	
		Ersättning för underhåll af fattiga, förslagsvis	8,000	—	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{4}{10}$ 1892	c	Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten	200	—	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{23}{6}$ 1878	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	900	—	
Stadg. för Folkbibl. $\frac{2}{5}$ 1886	b	Boklån, förslagsvis	7,500	—	
K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Hundskatt, förslagsvis	16,000	—	
		Transport	97,000	—	2,104,400

			Transport	97,000	—	2,104,400	—
	c	Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500	—			
	b	Bidrag till underhåll af Riddarhusskvären	300	—			
Enl. kontrakt		Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600	—			
		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200	—			
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000	—			
Drkam. besl. ²¹ / ₂ 1901	b	Bidrag till gaturenhållningen af evangel.luth.kyrkoförsamlingen	1,000	—			
Bankfullm. br. ⁶ / ₇ 1892	b	Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275: — af Ständerhuset 525: —	800	—			
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. br. ⁹ / ₈ 1900	b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande dylika)	7,246	—			
K. Förordn. ¹⁸ / ₄ 1882		Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	220,951	28	335,597	28	
VII. Statsbidrag.							
K. S:ns resol. ¹⁹ / ₄ 1900	b & c	Till Folkskolorna, förslagsvis	184,000	—			
K. Förordn. ³⁰ / ₁ 1900	b	Till Polisinrättningen	249,433	33			
K. S:ns resol. ²³ / ₂ 1892	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170	—			
K. S:ns bref ¹⁰ / ₅ 1898	b	Till Brandverket	21,000	—			
Kongl. br. ²⁷ / ₈ 1779	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368	—			
	b	Till förberedande yrkesskolan för gossar	15,500	—			
Nåd. br. ¹⁰ / ₁₀ 1898	b	Ersättning för matportioner åt saksakningsfångar	750	—			
K. Förordn. ⁹ / ₆ 1892 K. kung. ¹⁴ / ₁₂ 1894	b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000	—	499,221	33	
VIII. Vattenledningen.							
Taxa för H:fors stads vattenledning den ¹¹ / ₃ 1890	c	För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000	—			
		Hyror för vattenmätare, förslagsvis	24,000	—			
Transport				424,000	—	2,939,218	61

Taxa för H:fors stads vattenledning den ¹¹ / ₃ 1890	}	c	Transport	424,000	—	2,939,218	61
			Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	—		
			Förhöjning för sentida inbetal- ning af vattenkonsumtionsaf- gifter, förslagsvis	500	—		
			c* Ersättning för värkställda anslut- ningar m. m., förslagsvis. . .	110,000	—		
			b & c Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis . . .	350	—	536,950	—
IX. Belysningsverket.							
	c	Disponibel vinst af gasverket . .	—	—	56,000	—	
X. Lån.							
	c	Återstående köpeskilling för Socie- tetshuset	650,000	—			
Uppförande af saluhallar . . .		125,000	—				
Vattenledningens utvidgning . .		125,200	—	900,200	—		
XI. Uttaxering.							
	d	Det belopp, som ytterligare erfor- dras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar utta- xeras, utgör.	—	—	1,907,087	10	
Summa Fmk			—	—	6,339,455	71	

Sammandrag af forslaget

till Utgifts- och Inkomststat for Helsingfors stad år 1903.

Hufvud- titel	Utgifter	Ordinarie ut- gifter		Tillfälliga ut- gifter		Summa	
I	Räntor och amortering å skuld	1,032,996	25	—	—	1,032,996	25
II	Magistraten och Rådstufvurätten	225,400	—	—	—	225,400	—
III	Kommunalförvaltningen	250,070	—	—	—	250,070	—
IV	Gatubelysningen	211,636	92	6,600	—	218,236	92
V	Brandverket	106,855	—	7,200	—	114,055	—
VI	Polisinrättningen	417,946	66	800	—	418,746	66
VII	Sundhets- och sjukvården	302,786	97	8,500	—	311,286	97
VIII	Fattigvården	316,940	—	—	—	316,940	—
IX	Undervisningsväsendet	912,199	—	—	—	912,199	—
X	Allmänna onera	249,654	24	—	—	249,654	24
XI	Vattenledningen	186,550	—	166,100	—	352,650	—
XII	Saluhallen	4,350	—	2,300	—	6,650	—
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400	—	—	—	7,400	—
XIV	Allmänna arbeten	265,500	—	1,498,660	—	1,764,160	—
XV	Pensioner	14,430	67	—	—	14,430	67
XVI	Diverse utgifter	143,680	—	900	—	144,580	—
Summa Fmk		4,648,395	71	1,691,060	—	6,339,455	71
	Inkomster	Ordinarie in- trader		Behållning, tomt- lösen och tillfälliga intrader		Summa	
	Behållning	—	—	300,000	—	300,000	—
I	Räntor	280,500	—	—	—	280,500	—
II	Tomtlösen	—	—	250,000	—	250,000	—
III	Inkomst från stadens fasta egendom	367,200	—	—	—	367,200	—
IV	Tomtören	2,700	—	—	—	2,700	—
V	Inkomstgifvande rättigheter	904,000	—	—	—	904,000	—
VI	Diverse inkomster	335,597	28	—	—	335,597	28
VII	Statsbidrag	499,221	33	—	—	499,221	33
VIII	Vattenledningen	426,950	—	110,000	—	536,950	—
IX	Belysningsverket	56,000	—	—	—	56,000	—
X	Lån	—	—	900,200	—	900,200	—
XI	Uttaxering	1,907,087	10	—	—	1,907,087	10
Summa Fmk		4,779,255	71	1,560,200	—	6,339,455	71

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors.

Den 31 Oktober 1902.

N:o 223.

Till Magistraten i Helsingfors.

Till Magistraten har Drätselkammaren härmed äran insända ett af Kammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1903 jemte alla dertill hörande från stadens särskilda nämnder, styrelser och kontor afgifna specialförslag, ritningar och andra handlingar. Tillika får Kammaren här nedan lemna de förklaringar och motiv, hvartill en afvikelse uti föreliggande förslag antingen från den för innevarande år fastställda staten eller från nämnda specialförslag kunna gifva anledning.

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Under denna hufvudtitel äro annuiteterna å stadens äldre obligationslån upptagna i öfverensstämmelse med härför fastställda amorteringsplaner. Till bestridande af ränta och amortering under nästkommande år å det nyss afslutade nya obligationslånet å 8,000,000 mark samt för betäckande af härvid förefallande provisioer och kursdifferenser m. m. är dessutom observerad en förslagspost å 365,000 mark. Deremot hafva de uti innevarande års utgiftsförslag upptagna posterna för ränta såväl å ogulden köpeskilling för Societetshuset som å tillfälligt lån eller kassakreditiv kunnat utlemnas. Sagda köpeskilling kan nämligen med fördel för staden omedelbart liqvideras med medel ur det nya obligationslånet samt något tillfälligt lån behöfver ej ifrågakomma. Tvärtom kommer staden att under närmaste år uppträda såsom långfivare, i och för placering af större delen af de å meranämnda obligationslån lyftade, men först efterhand till användning kommande medlen.

II. Stadens embetsverk.

Lönestaten för *Magistraten* förblir i allo oförändrad.

I staten för *Rådstufvurätten* uppstår endast den förändring, att en äldre justitierådman, som under innevarande år åtnjutit löneförhöjning för 5 års tjänst under endast två månader, för nästkommande år kommer att uppbära denna förhöjning för helt år, samt att en yngre justitierådman kommer i åtnjutande af enahanda löneförhöjning för två månader af året.

Beträffande staten för *Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening* kommer anslaget för en stadsbetjent med 10 års löneförhöjning att utgå, men deremot en stadsbetjent till åtnjutande af 5 års löneförhöjning, hvarigenom lönestaten å ifrågavarande afdelning ökas med 100 mark. Emedan numera vid Magistraten och Rådstufvurätten finnas anställda skilda translatorer för ryska och tyska språken, har också anslaget 1,500 mark för detta translatorsbehof fördelats i tvenne poster å resp. 1,200 och 300 mark.

Vid *Exekutionsverket* kommer andre stadsfogden att uppbära förhöjning för 5 års tjänst under hela nästkommande år i stället för under endast sju månader innevarande år. Af de fyra exekutionsbetjenterna med 2,400 marks grundlön åtnjuter under innevarande år *en* löneförhöjning för 10 års tjänst, hvilket blir fallet afven under instundande år, men kommer i öfrigt bland dem den förändring att inträda, att *en* exekutionsbetjent blir berättigad till 5 års löneförhöjning för helt år och *en annan* till samma förhöjning för en månad af året. Af de sex exekutionsbetjante med 1,600 marks grundlön, af hvilka *fyra* äro i åtnjutande af 10 års och *en* af 5 års löneförhöjning samt den sjette alls ingen, afgår för nästkommande år *en* af förstnämnda, så att endast *tre* erhålla 10 års förhöjning, *en* förblir vid 5 års förhöjning samt *två* komma att uppbära endast grundlönen.

Under afdelningen *Diverse* förekommer ingen förändring.

III. Kommunalförvaltningen.

Samtliga till afdelningen *Stadsfullmäktiges kansli* hörande utgiftsposter hafva införts oförändrade, då Stadsfullmäktige ännu icke fattat slutligt beslut angående de löneförhöjningar och anslag, hvilka kunna påkallas af beslutet om de båda inhemska språkens jemsidiga användning vid kansliet från och med den 1 instundande Januari.

Beträffande förändringarna i lönestaten för *Drätselkammaren*, har med afseende å nyss nämnda dubbelspråkighets införande afven vid Drätselkammarens kansli och deraf betingad ökning af tjänstepersonalen uti Kammarens skrifvelse N:o 205 för den 16 innevarande månad (Stadsfullmäktiges tryckta handl. N:o 37) hos Stadsfullmäktige gjorts särskild hemställan. Kammararen utber sig derföre att

beträffande förändringarna uti Drätselkammarens stat endast få hänvisa till dessa handlingar. Uti dem ingår dock icke något motiv för förhöjning af lönen för vaktmästarebiträdet från 600 till 720 mark, ej heller för ökning af anslaget för Kammarens expenser från 10,000 till 15,000 mark. Här torde derföre böra nämnas, att aflöningen af 600 mark, med hänsyn till vaktmästarebitrådets ökade göromål och det sätt hvarpå han fullgör sina åliggande, befunnits för låg, liksom den icke heller till fullo torde betäcka lefnadskostnaderna, äfvensom att expenseanslagets förhöjning delvis betingas af nytt tvåspråkigt blankettryck men förnämligast af den vidlyftiga kommunalberättelsens tryckning frandeles äfven på det andra inhemska språket. Uti anslaget för expenser skulle äfven inbegripas det belopp af 100 mark för aflönande af vikarie för kanslisten under dennes semesterledighet, hvarom Drätselkammaren uti sin ofvan återopade skrifvelse gjort framställning. Härigenom behöfde ej för denna ringa utgift upptagas en skild utgiftspost.

Äfven beträffande anställande vid *Drätselkontoret* af en andra yngre bokhållare och en andra vaktmästare har Drätselkammaren gjort särskild hemställan hos Stadsfullmäktige uti skrifvelsen N:o 216 af den 21 innevarande månad (Stadsfullmäktiges tryckta handl. N:o 39). Kammaren anhåller derför att i anledning af häraf tillkomna utgiftsposter i Drätselkontorets stat också endast få hänvisa till denna hemställan. Till följd af tillkomsten af en andra yngre bokhållare har anslaget för extra biträden ansetts kunna minskas från 8,500 till 7,800 mark.

Vid den 14 sistlidne Januari hållet sammanträde beslöt Stadsfullmäktige vid behandling af torghandelns ordnande bland annat, att Drätselkammaren för framtiden antingen omedelbart eller genom någon densamma underlydande myndighet skall ombesörja utgifvandet af de fasta försäljningsplatserna å stadens torg. Och som Kammaren öfverlemnade uppdraget åt Drätselkontoret och hvad speciellt vidkommer utmätning af platserna och nödig tillsyn öfver torghandeln åt kontorets vaktmästare, betingas häraf åt honom ett med 600 mark upptaget arvode samt förhöjning af kontorets expenser med 100 mark.

Någon annan afvikelse ifrån den för innevarande år gällande staten för *Trafikkontoret* förekommer ej, än att vågmästaren bör komma i åtnjutande af löneförhöjning med 200 mark för 10 års tjänst samt att anslaget för extra biträden ökats från 10,880 till 16,445 mark, härlikväl inberäknadt anslaget å 3,000 mark för stadens uppbörd i warrantmagasinet, hvilken särskilda post sålunda bortfallit, så att den faktiska ökningen inskränker sig till 2,565 mark. Rörande motiven till denna emellertid icke obetydliga anslagsförhöjning, mot hvilken Drätselkammaren icke ansett sig kunna göra någon anmärkning, får Kammaren endast hänvisa till Trafikkontorets, dess specialförslag åtföljande skrifvelse för den 30 nästvikne September. Uti samma skrifvelse förordade förhöjning af arvodet åt maskinisten för värmeledningen med 300 mark, på grund af att värmeledningen enligt vunnen erfarenhet skulle måsta hållas i gång 9 månader af året i st. f.

antagna 7, har Kammaren icke ansett befogad, i det åberopade erfarenhet grundar sig på en så ovanligt våt och kall sommar som den nyss förlidna.

Under utgifterna för *Hamnkontoret* har naturligtvis hamnkaptenens och hamnbokhållarens uppbördsprocenter beräknats och observerats efter den hamnuppbörd, Drätselkammaren å budgetens inkomstsida trott sig böra upptaga. Ut i Hamnkontorets specialförslag ingår en post af 225 mark för städning af kontorets lokaler. Någon skild utgiftspost härför har Kammaren dock icke ansett böra upptagas, utan i stället med 200 mark förhöjdt anslaget för kontorets expenser.

Då Geodetens vid *Byggnadskontoret* löneförhöjning för 10 års tjänst för nästkommande år skall utgå för fullt år i st. f. under endast två månader för detta år, uppstår i kontorets stat en ökning af 250 mark. På grund af stadsbyggmästarens här närslutna ansökan om löneförhöjning, hvilken af Byggnadskontoret förordats och närmare motiverats i dess skrifvelse af den 9 i denna månad, uppkommer äfven en annan skilnad uti kontorets stat för innevarande och nästkommande år. För sin del håller Drätselkammaren före att denna lön borde regleras på så sätt, att stadsbyggmästarens grundlön bestämdes till 3,000 mark med 10 procents förhöjning efter 5 och 10 års tjenst, samt att åt den nuvarande innehafvaren af tjensten skulle tilldelas ett personelt lönetillskott af 400 mark. Härigenom kunde denna byggmästares lön för nästkommande år observeras med 3,725 mark, såsom Kammaren uti sitt utgiftsförslag också gjort, och skulle under år 1904 komma att utgå med 4,000 mark. Någon löneförhöjning för 10 års tjenst åt förrådsförvaltaren, hvilken förhöjning dock äfven af Byggnadskontoret rekommenderats, har Drätselkammaren deremot med afseende å befattningens beskaffenhet ansett icke böra komma i fråga.

Staten för *Trädgårdsnämnden* är i öfrigt oförändrad, utom att på nämndens derom gjorda förslag anslaget för expenser nedsatts från 400 till 300 mark.

Under sista underrubriken af denna hufvudtitel: *Särskilda nämnder*, är endast att beakta, att Uppfostringsnämnden uti sin specialförslaget åtföljande skrifvelse för den 30 September föreslår på grund af flere asylers tillkomst och i öfrigt ökad arbete åt nämndens sekreterare förhöjning af arvodet från 1,500 till 2,000 mark samt åt vaktmästaren från 100 till 150 mark. Drätselkammaren har emellertid upptagit sekreterarens arvode endast med det förra beloppet, hvilket äfven vid något mera arbete än tidigare, med afseende derå att befattningen skötes såsom en bisyssla, måste anses fullt tillräckligt. Deremot har Kammaren observerat vaktmästarens arvode med det åstundade högre beloppet.

IV. Gatubelysningen.

Något sammanhängande utgiftsförslag för stadens gatubelysning har Styrelsen för stadens belysningsverk icke presterat, utan måste hithörande uppgifter

sökas uti Styrelsens trenne skrivelser för den 24 sistvikne September jemte åtföljande bilagor. Så framgår af skrifvelsen rörande gasverkets budget för år 1903, märkt med I, sidorna 5 et 6, de uti detta Kammarens förslag under afdelning 1 *Gasbelysning* med Auerlågor, vanliga lågor och Lucas lampor upptagna Hel- och Halfnatts lyktor, hvilka emellertid endast till antalet, men ej till gasförbrukning öfverensstämman med der gjord beräkning. Drättselkammaren har nämligen icke kunnat omfatta det af bemälda Styrelse framkastade förslaget, att belysningsåret, som härtill räknats från den 1 Augusti till den 15 Maj, för framtiden skulle utsträckas från den 20 Juli till den 20 Maj, hvarföre Kammaren ock låtit i proportion till den kortare belysningstiden reducera gaskonsumtionen och derigenom kommit till en slutsumma förbrukad gas af 372,000 m³ i st. f. 378,000 m³. De för extra belysning vid särskilda tillfällen observerade 1,117 m³ gas afse, enligt hvad Drättselkammaren låtit sig meddelas, gasåtgången under vissa fest- och helgnätter, då större folksamlingar ega rum, såsom t. ex. ryska påsknatten, äfvensom totalsummans afrundning. Uppgiften under nu ifrågavarande afdelning upptagna bågglampor å Magasinskajen erhålles åter från den med rubriken: „Förslag till budget för belysning af stadens hamnar och varuskjul m. m.“ försedda bilagan till skrifvelsen, märkt med II.

Rörande själfva frågan om utbyte af den elektriska belysningen af Magasinskajen mot belysning med gas från stadens egande gasverk må här anföras följande. Enär Drättselkammaren redan länge fäst sig vid den oproportionerligt höga kostnad, hvartill denna belysning med elektriska lampor uppgår, och belysningen derjemte år från år tyckes försämras, uppdrog Kammaren åt stadens belysningsverk att till Kammaren inkomma med förslag till kajens belysning med gas. Och då ett sådant, dateradt den 24 sistlidne Juli, till Kammaren aflemnades och deraf enligt Kammarens förmenande framgick, att belysningskostnaden härigenom kunde betydligt reduceras, medan installationskostnaden beräknades till endast 6,500, tvekade Kammaren icke, efter att i ärendet hafva hört Byggnadskontoret, som endast beträffande detaljerna för installationen hade några smärre anmärkningar emot förslaget, att uppdraga åt Styrelsen för belysningsverket att uti sitt förslag till utgiftsstat för nästkommande år rörande utsträckning af stadens gasbelysning upptaga nödigt anslag för anläggningskostnaden för varuskjulets å Magasinskajen yttre belysning. Af den erfarenhet, som vunnits af de för denna belysning afsedda s. k. gasbågglampor med stor lysstyrka, kan nämligen intet tvifvel råda derom, att ej belysningen med gas blefve för ändamålet fullt effektiv. För nödig upplysning bör dock tilläggas, att de 4 å Magasinskajen på stolpar uppsatta elektriska bågglampornas ombyte mot gasbågglampor ej ingick uti Styrelsens nämnda förslag, emedan gasbågglampor icke vore lämpliga för upphängning på stolpar.

Drättselkammarens utgiftsförslag under afdelningen 2 *Petroleumbelysningen* upptager oförändradt alla de poster, hvilka ingå uti Styrelsens för belysnings-

verket special „förslag till budget för petroleum-gatubelysning“ och motiveras uti skrifvelsen, märkt III, med undantag likvisst af sista posten å 600 mark till arvode åt en kontrollant öfver belysningen. Anställande af en dylik kontrollant anser Drättselkammaren icke mera behöflig nu än hittills. Den icke oväsentliga förhöjningen, ej mindre än 7,016 mark 42 penni, för petroleumbelysningen har för öfrigt sin naturliga orsak uti utsträckningen af stadens bebyggda delar och växande fordran å belysningens intensitet.

De under afdelningen 3 *Elektrisk belysning* upptagna utgiftsposterna återfinnas uti de af Styrelsen för belysningsverket inlemnade handlingar under redan åberopade förslag till belysning af stadens hamnar och varuskjul m. m. För belysningen af Sandviks molon är kostnaden beräknad 100 mark lägre än uti innevarande års budget. De tidigare omnämnda 4 st. gvarlemnade bågglamporna å Magasinskajen äro här observerade. För själfva varuskjulets å denna kaj inre belysning har beräknats en något högre kostnad än uti årets budget, hvilken förefaller så mycket besynnerligare, som de dagliga bränntimmarna nu minskats från 10 till 4. Förklaringen ligger emellertid deri, att talet 10 uti innevarande års budget är beroende på ett tryckfel, i det äfven det borde vara 4. Smärre betydelselösa differenser förekomma äfven uti kostnaderna för belysningen af Skatuddskajen och varuskjulet derå.

V. Brandverket.

Utgifterna för *Aflöningar och andra förmåner* vid brandverket äro i öfrigt upptagna i öfverensstämmelse såväl med innevarande års motsvarande stat som Brandkommissionens speciala förslag, utom att sprutmästarens vid hufvudstationen lön förhöjts från 1,500 till 1,800 mark. Brandkommissionen har föreslagit att lönen för sagda befattning, som för närvarande är ledig, måtte höjas ända till 2,000, för att till sysslan kunde erhållas en fullt lämplig person, så kvalificerad att han vid behof kan vikariera för underbrandmästaren. Drättselkammaren har emellertid ansett att en sådan person, som utom lönen skulle erhålla förmånen af fri bostad, ved och lyse, för närvarande borde erhållas redan för en lön af 1,800 mark. De utaf Brandkommissionen ifrågasatta personella löneförhöjningarna för de uti kommissionens, dess budgetsförslag åtföljande skrifvelse för den 26 sistlidne September uppräknade personer har Kammaren trott sig böra afböja, i det hvarken några närmare fixerade belopp för de skilda personerna, hvilka dock innehaft sina befattningar under högst olika tidslängd, uppgifvits, ej heller valet af tid för en dylik löneförhöjning kunnat anses lämplig.

Anslaget för *Brandstallet* har, oaktadt priset för hafre är högre än under innevarande år, dock kunnat något reduceras, emedan priset för hö är så mycket billigare.

Utgiftsposterna under afdelningarna *Eldning och belysning* samt *Diverse* äro oförändrade. För *Redskap och inventarier* hafva de i enlighet med Brandkommissionens specialförslag kunnat minskas till en totalsumma af 6,400 mark från 13,000 mark uti löpande års utgiftsstat.

Äfven nu har Drätselkammaren såsom *Tillfällig utgift* upptagit en post å 5,000 mark för bidrag till frivilliga brandkårens upprätthållande, ehuru någon ansökan om ett dylikt anslag icke till Kammaren inkommit.

VI. Polisinrättningen.

Från *Aflöningar* vid polisinrättningen har utlemnats posten å 500 mark till personelt anslag åt sekreteraren för handhavande af inrättningens ekonomi, emedan sekreteraren icke heller för innevarande år uppburit detta arvode för mera än två månader samt säger sig alls intet vidare hafva att skaffa med denna ekonomi. För tvenne kommissarier tillkommer under instundande år löneförhöjning för 5 års tjänst, men icke för helt år, såsom uti Poliskammarens specialförslag är upptaget, utan endast för 11 månader af året, hvarför denna löneförhöjning utförts med blott 916 mark 16 penni i st. f. 1,000. Veterinärarvudet 300 mark har från ifrågavarande underafdelning öfverflyttats till rubriken polisstallet, emedan sådant ansetts egentligare. Uti en särskild till Drätselkammaren inlemnad, för den 6 innevarande månad daterad skrifvelse, hvilken här äfven närslutes, har polismästaren på uti skrifvelsen närmare framhållna skäl anhållit om ett anslag af 1,000 mark för anställande af en tredje vaktkarl. Kammaren har derföre uti detta sitt utgiftsförslag ansett sig böra i st. f. 2,000 mark för 2 vaktkarlar upptaga 3,000 mark för 3 dylika vaktkarlar.

Under rubriken *Polisvården å Forsby hemman* förekommer ingen förändring.

Priset å hö, hafre och halm för *Polisstallet* är observeradt i öfverensstämmelse med ett till Drätselkammaren inkommet anbud. Emedan under löpande år hästar från polisstallet blifvit försålda och härvid influtna medel till stadskassan inlevererats, har Drätselkammaren icke trott sig kunna bortlemna anslaget för en ny ridhäst, men har dock upptagit detsamma med blott 800 mark i st. f. af Poliskammaren åstundade 900.

Den ringa differensen af 180 mark uti totalutgiften för *Hyrer, ved och lyse* uppkommer till följd af dels stegring dels minskning uti hyresafgifterna för polisstationernas lokaler.

Under afdelningen *Diverse* upptager Poliskammarens specialförslag anslaget för expenser med 500 mark förhöjdt belopp. Enär detta anslag emellertid redan uti innevarande års budget blifvit förhöjdt med 1,000 mark, har Drätselkammaren, som håller före att det nuvarande anslagsbeloppet med förnuftigushållning bör räcka till för dermed afsedt ändamål, nu icke ansett sig kunna ytter-

ligare höja detsamma. Af Poliskammaren föreslagna renhållningsanslaget har såsom en förslagspost afrundats till 3,500 mark och derigenom kommit att undergå en förhöjning af 100 mark. För inköp och remont af inventarier upptager specialförslaget icke mindre än 4,154 mark 75 penni mot 1,600 mark uti innevarande års budget. Det begärda anslaget grundar sig på särskilda uti ett sammandrag införda förslag från centralpolisstationen, polisdistrikten och detektivpolisafdelningen, för hvilken allena behovet skulle uppgå till 2,863 mark 10 penni. Det tål derföre äfven vid stor afprutning eller något öfver 2,000 mark. Efter hvad Drätselkammaren låtit taga reda på, finnes nemligen det mesta af de inventarier, som nu åstundas såsom nya, redan å afdelningen och äro de i försvarligt skick. Speciellt må nämnas att under innevarande år med Poliskammarens expensmedel inköpts en handtryckpress med nödiga stilar för ett pris af 1,000 mark. I rundt tal hafva de åskade anslagen för inköp och remont af utredningspersedlar samt remont och komplettering af lifräddningsredskapen upptagits med resp. 400 och 200 mark.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Staterna för *Läkare- och sjukvårdspersonal* samt för *Helsovårdsnämnden* äro i allo oförändrade från motsvarande stater uti innevarande års budget.

Såsom Helsovårdsnämnden framhåller, är staten för *Maria sjukhus* uppgjord i enlighet med Stadsfullmäktiges derom fattade beslut af den 19 December sistlidet år. Att stor afvikelse från innevarande års budget uti utgifterna förnämligast för den Medicinsk-kirurgiska och Ekonomie afdelningen emellertid uppstår, är beroende derpå att förstnämnda afdelning under löpande år varit uti verksamhet endast 7 månader af året mot helt år för det nästkommande. Dock torde här böra uppmärksamgöras derpå, att sysslomannen enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 29 December 1893 är berättigad till löneförhöjning för 5 års tjänst under fyra månader af instundande år, hvarföre denna förhöjning observerats med 166 mark 67 penni. Något skäl att i likhet med Helsovårdsnämnden upptaga ett anslag af 500 mark till kontorsbiträde åt sysslomannen har Drätselkammaren icke funnit föreligga, i det sysslomansbefattningen skötes såsom en bisyssla. En afvikelse från den fastställda staten har dock af Helsovårdsnämnden gjorts, i det att anslaget för bränsle upptagits med 21,400 mark i st. f. bestämda 20,000, men har Kammaren trott sig häri icke kunna göra någon ändring. Anslaget för gas har ökats från 400 till 600 mark och motiveras dermed, att gas kommer till användning äfven vid de i kirurgiska paviljongen inrättade gasköken.

Anslagen under afdelningarna: *Poliklinisk ögonafdelning, Sjukstuga i Sörnäs, Besigtningssbyrån, Köttkontrollstationen, Obduktionshuset och Vaccindepoten* förblifva oförändrade.

Under afdelningen *Polikliniker* tillkommer enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 25 sistlidne Mars ett anslag af 2,500 mark för polikliniken vid Vladimirsgatan.

I likhet med Helsovårdsnämnden har Drätselkammaren för fortsatt dödande af råttor under afdelningen *Helsopolisen* upptagit ett anslag af 4,000 mark. Anslagets behöflighet förklaras af Nämnden dermed, att förföljelsen af råttor bör fortsättas, om ändamålet med det för innevarande år beviljande anslaget icke skall förfelas.

Uti sitt specialförslag upptager Helsovårdsnämnden ett till 1,800 mark förhöjdt arvode åt biträdet vid *Undersökningsstationen för lifsmedel* af orsak att något stadigvarande biträde med den nuvarande aflöningen af 1,200 mark icke skulle kunnat fästas vid stationen. Drätselkammaren har dock trott sig böra för ifrågavarande biträde upptaga ett endast till 1,500 mark förhöjdt arvode.

VIII. Fattigvården.

I staten för *Fattigvårdsstyrelsen* har Drätselkammaren funnit skäl att restituera arvodet för ordföranden till det af Stadsfullmäktige ursprungligen fastställda beloppet af 1,200 mark.

I tjänstemännens för *Fattiggården och dermed förenade inrättningar* aflöning har ingen förändring föreslagits eller gjorts. Beträffande öfriga utgifter under denna afdelning, hvilka alla af Drätselkammaren uti dess nu föreliggande utgiftsförslag så upptagits, som de ingå uti Fattigvårdsstyrelsens specialförslag och hvilka dels sänkts dels höjts men sammanlagdt uppgå till 127,320 mark mot 117,500 uti innevarande års utgiftsstat, utber sig Kammaren att här endast få påpeka, att denna ökade kostnad till väsentlig del är betingad af, att fattiggårdsanstalterna under året ökats med en ny sjukvårdsinrättning, den s. k. tuberkulospaviljongen, med 36 sjukplatser. Rörande detaljerna får Kammaren för öfrigt hänvisa till Fattigvårdsstyrelsens närmare utläggning i ärendet uti dess skrifvelse för den 29 sistlidne September.

Inom afdelningen *Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen* hafva posterna: för i staden och å landsbygden utackorderade, för sjukvård och för direkta understöd åt nödställda, hvilka icke ega ovillkorlig rätt till fattigvård, höjts — allt i enlighet med Fattigvårdsstyrelsens förslag — med resp. 6,000, 1,500 och 4,000 mark. Den först nämnda förhöjningen motiveras dermed att, sedan den i Sibbo af Fattigvårdsstyrelsen anlagda kolonin af sinnessvaga numera omfattar 30 hjon, styrelsen efter vunnen erfarenhet om godt resultat, är betänkt på att ytterligare anlägga en dylik koloni å någon annan lämplig ort. Ökningen från 7,500 till 9,000 mark för hithörande sjukvård grundar sig på det faktum, att

under innevarande års förra hälft af detta anslag redan åtgått inemot 4,600 mark. Den sistnämnda förhöjningen föranledes af farhågan, att större fattigdom och arbetsbrist i staden är att emotse under instundande år, än under detta år varit fallet.

IX. Undervisningsväsendet.

Nödiga utgifter för *Navigationsskolan* hafva icke undergått någon förändring.

Under afdelningen *Handtverksskolorna* har såsom anslag för de högre handtverksskolorna upptagits enahanda belopp som uti detta års utgiftsstat. Uti en till Magistraten inlemnad, till Drätselkammaren remitterad skrift för den 21 i denna månad anhaller visserligen Bestyrelsen för Konstflitsföreningen, att detta anslag för nästkommande år måtte upptagas med 25,394 mark. Till skäl för denna förhöjning anföres, att det visat sig nödvändigt att till en början anställa vid skolan en med nödiga förutsättningar utrustad föreståndare, som kunde fullt egna sin verksamhet åt skolans utveckling i modern riktning. Såsom sådan föreståndare och tillika lärare i kompositionslära skulle mot en aflöning af 7,000 mark tillsättas arkitekten Armas Lindgren, som med anslag ur föreningens fonder blifvit försatt i tillfälle att företaga en studieresa till utlandet. Enär bemälda bestyrelse dessutom mot en aflöning af 1,500 mark anställt artisten A. V. Finch till lärare vid en afdelning för formande och dekorering af keramiska föremål, skulle utgifterna för föreståndarens och lärarens aflöning stiga till 36,888 mark. Och då hälften af denna summa 18,444 mark samt alla öfriga utgifter för skolan 6,950 mark ankomma på staden, erhålles det redan anförda beloppet å 25,394 mark. Drätselkammaren har emellertid uti sitt utgiftsförslag upptagit endast det förra anslaget af 19,962 mark, och hafva följande motiv härvid blifvit för Kammaren bestämmande. Om stadens bidrag för läroanstalten skall allt fortfarande ökas, bör staden ock lemnas annan utvidgad befogenhet vid skolans ledning än för närvarande är fallet. Det insända förslaget har dessutom kommit Kammaren så sentida till handa, att Kammaren icke kunnat taga någon närmare kännedom om den ifrågasatta reorganisationen af skolan. Och slutligen ingår uti åberopade skrifvelse alls ingen uppgift derom, att statsverket vore villigt att öka den på detsamma ankommande delen uti de nyföreslagna lärarens aflöning. Anslaget för lägre handtverksskolorna, som minskats med 116 mark, är observeradt i enlighet med Direktionens för dessa skolor specialförslag. Anslaget för förberedande yrkesskolan för gossar är slutligen i allo oförändradt.

Ej heller har Drätselkammaren funnit något skäl till ändring i bidragen för *Handelsläroverken* i staden samt för *Uppfostringsanstalten för andesvaga barn*. Direktionen för det finska handelsläroverket har visserligen uti en särskild till Stadsfullmäktige inlemnad, till Drätselkammarens utlåtande remitterad skrift an-

hållit om bidragets för detta läroverk höjande från 4,000 till 6,000 mark, men har Kammaren uti sin med föranledande häraf afgifna skrifvelse N:o 220 af den 27 i denna månad förordat afböjande af ansökningen.

Med här nedan framhållna afvikelser har Drätselkammaren oförändradt intagit samtliga utgifter för *Folkskolorna* i öfverensstämmelse med Folkskoldirektionens specialförslag. Såsom „aflöningar“ upptagna poster skulle därför enligt Kammarens förslag uppgå till 568,460 mark för nästkommande år mot 557,878 mark 7 penni uti innevarande års budget. Ökningen är förnämligast betingad deraf, att en mängd lärare och lärarinnor efter fem års oförvitlig tjänst blifvit berättigade till löneförhöjning. För folkskolornas ekonom har Folkskoldirektionen föreslagit en löneförhöjning från 2,500 till 3,000 mark, hvilken enligt dess förmenande vore betingad hufvudsakligen af folkskolornas stora spridning öfver ett vidsträckt område, sedan numera folkskolan å Vallgård tillkommit och Fredriksberg utbrutits till ett särskildt folkrikt skoldistrikt. Drätselkammaren har emellertid uti sitt här föreliggande utgiftsförslag bibehållit det hittills utgående arvodet af 2,500 mark, emedan Kammaren ansett att en löneförhöjning nu endast skulle fördröja en omorganisation af folkskolekonombefattningen. Denna befattning har nämligen efterhand blifvit så betydande, att det för dess handhafvande med nödig omsorg och sparsamhet vore af vigt, att den icke vidare skulle handhafvas såsom blott och bart bisyssla, utan ombesörjas af en person, som kunde egna sig helt deråt. Den andra afvikelsen gäller anslaget för vikarier och sannolikt ökad lärapersonal under höstterminen, hvilket anslag Folkskoldirektionen fördelat på tvenne skilda poster och för hvardera observerat 5,000 mark. Men jemte det Drätselkammaren åter sammanslagit posterna, har Kammaren på grund af uppgift från Drätselkontoret om anlitaandet af detta anslag för senaste och tidigare år observerat för ändamålet endast 8,000 mark. Rörande „öfriga kostnader“ vid folkskolorna, hvilka kostnader nu, oaktadt det nya folkskolhusets tillkomst å Vallgård, ansetts böra upptagas med sammanlagdt 165,637 mark 50 penni mot 167,537 mark 50 penni uti årets budget, uti sistnämnda summa ingående bland annat den alldeles tillfälliga posten af 20,000 mark för möbler till sagda skolhus, har emellertid någon reduktion med fog icke kunnat göras.

Staten för *Folkbibliotek och läsesalar* är upptagen i öfverensstämmelse med innevarande års stat, med undantag dock af att aflöningen för folkbibliotekets städerska på Styrelsens för Folkbiblioteket och Läsesalarna förslag höjts från 480 till 600 mark. I enlighet med samma Styrelsens specialförslag utfaller dessutom anslaget till hyror för filiallokalerna något lägre, men posten för ved och belysning deremot obetydligt högre än uti detta års utgiftsförslag. Att den tillfälliga utgiften å 900 mark uti årets budget för inredande af ny läsesal i folkbiblioteket nu bortfaller är klart.

Då, såsom af Uppfostringsnämndens skrifvelse för den 30 sistlidne September närmare framgår, föreståndarinnorna för Seimelä privata uppfostringshem

i Vichtis icke vidare kunna emottaga så kvalificerade barn, som Nämndens alumn-
ner äro, och då det tillika visat sig omöjligt att få flickor, som falla under Nämndens
omvårdnad, utom uti enstaka fall, utackorderade hos enskilda personer, så
att de tillika vore i tillfälle att besöka folkskola, har Uppfostringsnämnden ej
funnit annan utväg öfrig, än att föreslå inrättandet af en särskild uppfostrings-
anstalt för flickor. Med uppfostringsanstalten skulle förenas ett internat för ett
mindre antal barn; och har Uppfostringsnämnden tänkt sig att uti anstalten det
första året skulle intagas endast 10 interner och 5 externer, men att framdeles
ytterligare 10 externer kunde der emottagas. Den första anläggningskostnaden
för anstalten beräknar Nämnden till 2,665 mark samt underhållskostnaderna för
nästkommande år till 5,952 mark 50 penni, eller till en sammanlagd utgift för
nämnda år af 8,617 mark 50 penni. Och som Drätselkammaren icke kunnat hafva
något att häremot anmärka, har sagda post upptagits uti Kammarens föreliggande
förslag under ifrågavarande underafdelning *Asyler för vanartade barn*. Uti för-
höjningarna i anslagen för de gamla asylerna i Sibbo, Nummis och Lojo med
resp. 514, 205 och 3,235 mark har Drätselkammaren icke heller ansett sig kunna
göra några reduktioner, ehuru desamma, särskildt rörande den sistnämnda anse-
liga förhöjningen, förefalla Kammaren nog knapphändigt motiverade. Med af-
seende å den nya uppfostringsanstaltens för flickor tillkomst har Nämnden med
1,000 mark nedsatt anslaget för enskild utackordering.

X. Stadens åliggande allmänna onera.

På grund af derom afslutadt entreprenad-kontrakt kan staden åliggande
skjutshållning under instundande år bestridas med ett anslag af 1,950 mark mot
tidigare upptagna 3,000.

Af Inqvarteringsnämnden har kostnaderna för *Inqvarteringen* uppgifvits
till endast 239,849 mark 28 penni. Staten för *Inqvarteringsnämnden* förblir
oförändrad.

XI. Vattenledningen.

Under afdelningen *Förvaltning och drift*, som bland annat innehåller löne-
staten för Vattenledningskontoret, är bokhållarens vid kontoret afföring observe-
rad med 100 marks förhöjning. Under innevarande år är han nämligen berätti-
gad till 10 års löneförhöjning endast för två tredjedelar af året men för instun-
dande år klarligen för helt år. Uti sin skrifvelse för den 15 nästvikne September
föreslår Vattenledningskontoret, i anseende dertill att vattenledningsverkstadens
omsättning sedan år 1891, då lönevilkoren för verkmästaren vid denna verkstad

bestämdes, betydligt tilltagit, att verkmästarens lön skulle från 1,600 mark höjas till 1,900 mark. Äfven Kammaren har ansett en viss löneförhöjning åt denne funktionär befogad, men dock upptagit denna lön med endast 1,800 mark. Med hänsyn till reservoirvaktens genom den nya vattenborgens tillkomst något ökade arbete har Drätselkammaren omfattat Vattenledningskontorets förslag att höja äfven dennes arvode från 420 till 500 mark. Till följd af de gamla vattenturbinernas vid pumpverket i Gammelstaden skedda ombyte mot nya och sjelfva pumpverkets remont anses driftkostnaden för detta pumpverk kunna nedsättas från 9,000 till 6,000 mark. Deremot håller Vattenledningskontoret för, att anslaget för afläsning af vattenmätare, i följd af det betydligt ökade antalet anslutningar, bör höjas från 6,800 till 8,000 mark. På Drätselkontorets framställning har under ifrågavarande afdelning slutligen upptagits en ny utgiftspost å 800 mark för betäckande af de utskylder till Helsing kommun, för hvilka staden för en del inom sagda kommun liggande och till stadens vattenledningsverk hörande anläggningar årligen debiteras.

Beträffande de under afdelningen *Underhåll och remont* upptagna nya utgiftsposterna å 5,700 och 5,000 mark, utgörande tredjedelen af reparationskostnaderna för de öppna filtrernas tätande och för omläggning af taket å den äldre vattenborgen, utber sig Drätselkammaren att endast få hänvisa till Vattenledningskontorets här redan åberopade skrifvelse. Höjningen af anslaget för reparation och justering af vattenmätare från 3,000 till 3,500 mark är betingad af dessa mätares ökade antal.

Angående arbeten i och för *Utsäckning af rörnätet* må här anföras följande. Förbindningsledningen under Bernhardsgatan påkallas för behörigt tillgodoseende af den stora vattenkonsumtion, som eger rum vid Kirurgiska sjukhuset, Gardeskasern och Normallyceum samt några större privata gårdar i närheten. Förbindningsledningen under Bangatan afser egentligen upphjelpande af trycket uti vattenledningen under denna gata, hvilket uppgifves vara dåligt. Samma ändamål åsyftas med rörombytet under Högbergsgatan, hvilket med afseende å den i trakten rådande lifliga byggnadsverksamheten och häraf föranledd större vattenkonsumtion är af så mycket större vikt. Röret under Boulevardsgatan från tomt N:o 42 till Sandvikskajen, såsom af ringa diameter och för resten till hälften igengroott, måste för den skull ombytas med rör af större diameter, att samtidigt stadens mest vattenförbrukande etablissemang, nämligen det Sinebrychoffska bryggeriet, och diverse vattenposter å Sandvikskajen må kunna behörigen betjenas, hvarjemte detta förstörade rör blefve början till en ny tillförselledning till VI stadsdelen genom dess fortsättande under Sandvikskajen, Dockstorget och Docksgatan. Vattenledningen under Östra chausséen till folkskolan å Vallgård var upptagen redan uti Drätselkammarens utgiftsförslag för staden under innevarande år och motiverades behöfligheten af denna vattenledning dermed, att den skulle tillföra ej allenast nämnda skolbyggnad vatten utan derjemte bereda till-

fälle att till 25 å 30 tomter inleda vatten samt förse trakten med synnerligen behöfliga brandposter. Detta arbete upptogs emellertid icke uti årets fastställda budget; och godkände Stadsfullmäktige ej heller Drätselkammarens uti skrifvelse N:o 114 för den 15 maj detta år, på ansökan af särskilda villaarrendatorer gjorda framställning om att med kostnadernas bestridande af omhänderhafvande medel och deras upptagande uti budgeten för år 1903 låta under innevarande höst utföra såväl ifrågavarande utsträckning af vattenledningen som härmed i samband stående och till en kostnad af 19,700 mark beräknade kanalanläggning. Drätselkammaren hoppas likväl för visso, att för dessa så ytterst viktiga anläggningar nu åtminstone skall beviljas nödiga anslag. Utgiftsposten å 3,300 mark för vattenledning under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad är upptagen på grund af den ansökan och garantiförbindelse, som åtföljer Vattenledningskontorets skrifvelse för den 9 i denna månad, och afser denna ledning att till en i Hermanstad under uppförande varande badinrättning inleda behöfligt vatten. Närmare relation jemte kostnadsförslag beträffande vattenledningens utsträckning till villan N:o 4 i Vestra Brunnsparken ingår uti Vattenledningskontorets skrifvelse för den 25 nästvikne September och baserar sig äfven denna anläggning på utlofvad garantiförbindelse. Uti Vattenledningskontorets skrifvelse för den 18 i sistsagda månad redogöres slutligen för behöfligheten af vattenledningen under Gökgränden. Den blefve endast ett utbyte af en äldre vattenledning, som nu förser de å tomt N:o 3 vid denna gränd anlagda s. k. Andstenska fabriken med vatten men som till följd af uppförandet af nya byggnader å tomten kommit att ligga under desamma. Enligt Drätselkammarens förmenande borde staden emellertid bekosta utförandet endast af den å handlingarna åtföljande kartan med D—E betecknade rördel, hvaremot det blefve fabriksbolagets sak att, när det så behagar eller för egen säkerhet anser det behöfligt på sin bekostnad låta utföra rördelen C—E. Alla öfriga här upptagna poster för nya vattenledningsanläggningar hafva sammanhang med och äro beroende af de gatuplaneringar, Drätselkammaren under hufvudtitel XIV upptagit till utförande under nästkommande år. Härvid bör dock anmärkas att af de i två skilda poster upptagna anslagen för vattenledning under Kaptensgatan, den första å 5,700 mark gäller en redan planerad men icke med vattenledning försedd del af nämnda gata, samt att vattenledningen under Kotkagatan äfven af det skäl blifvit nödvändig, att det nu från Gammelstaden till vattenborgen ledande röret i stadsplanen för 12:te stadsdelen fallit inom området för privata tomter.

Under *Diverse* har Vattenledningskontoret upptagit endast 2,500 mark, men har Kammaren i enlighet med sin till Stadsfullmäktige derom uti skrifvelse N:o 221 för den 27 i denna månad gjorda hemställan upptagit dessutom 5,000 mark för införskaffande af utlåtande och förslag af utländska experter beträffande vattenledningsvattnets renande.

XII. Saluhallen.

I och för renhållningen af saluhallen har städse varit anställd en dräng, hvars lön utgått ur det för renhållningen observerade anslaget å 1,500 mark. Denna utgiftspost har Drätselkammaren nu fördelat på tvenne skilda poster, den ena af 1,080 mark för lön åt sagda dräng, den andra, stor 420 mark, för betäckande af diverse omkostnader. Sedan belysningen af hallen från detta lysårs början sker med gas, har belysningskostnaden kunnat nedsättas från 4,500 till 1,500 mark. I nästkommande års budget måste dock ännu ingå de 2,300 mark, hvilka Kammaren under innevarande år i förskott utbetalt till stadens gasverk för instalation af denna gasbelysning.

XIII. Stadens jordlägenheter.

Utgifterna under denna hufvudtitel äro fullkomligt på enahanda sätt upptagna som uti årets budget. Ut i skrifvelse för den 9 innevarande Oktober har visserligen ordningsmannen Schroeder i Hermanstad, som nu åtnjuter en aflöning af 2,800 mark, anhållit om denna aflönings förhöjning till 3,600 mark, hvilket med 800 mark betingade här förekommande utgifters förhöjande, men har Drätselkammaren pröfvat skäl icke föreligga till bifall af ansökningen.

XIV. Allmänna arbeten.

Rörande utgiftsposterna i och för remont och underhåll samt nybyggnad af *Byggnader och lägenheter* får Drätselkammaren i hufvudsak hänvisa till Byggnadskontorets specialförslag och detaljerade kostnadsberäkningar. Det af sagda kontor med 9,000 mark upptagna anslaget för remont i Maria sjukhus har dock ökats med 500 mark, på det deri måtte inrymmas medel äfven för putsning af den framför den nya kirurgiska paviljongen befintliga planen, hvarom mera längre fram vid behandling af de utaf Trädgårdsnämnden föreslagna arbeten. För remont af badhuset i Brunnsparken upptar Byggnadskontoret ett anslag af 2,300 mark, men som uti kostnadsförslaget för denna remont ingå några sådana reparationsarbeten, som enligt hyreskontraktet ankomma på arrendator, har Kammarren nedsatt posten till 1,800 mark.

Under ifrågavarande underafdelning har Drätselkammaren dessutom upptagit 5,500 mark för ändring af folkskolehuset vid Kaserngatan samt 125,000 mark tillskottsanslag för remont i Societetshuset. För den förra posten finnes ett Folkskoledirektionens skrifvelse för den 29 September närslutet, af arkitekten

Th. Höijer upprättadt kostnadsförslag jemte ritningar, utvisande den ifrågasatta ändringen. Genom densamma skulle enligt Folkskoldirektionens motivering för detta arbete vinnas tvenne fördelar, den ena: att tre inom hvarandra liggande mycket stora skolsalar skulle genom utbrytande från dem af utrymme för en längsgående korridor samt utförande af den erhålla hvar sin skilda ingång och derjemte blifva i storlek proportionerligare än nu; den andra: att lärare och lärarinnor då erhöles hvar sitt samlingsrum och derutöfver ett litet rum blefve reserveradt för undervisningsmaterialen.

Ehuru Drätselkammaren redan vid uppgörande af sitt förslag till budget för innevarande år befarade, att den summa af 40,000 mark, hvilken kommissionen för uppköp af Societetshuset kalkylerade såsom behöflig för reparationen i huset, blefve alldeles för otillräcklig, kunde Kammaren dock icke härför observera något annat högre belopp. Uti sin skrifvelse N:o 47 för den 6 Februari detta år till Stadsfullmäktige (Fullmäktiges tryckta handl. N:o 7), rörande användningen för närmaste framtid af Societetshuset, hemställer Drätselkammaren bland annat, att Stadsfullmäktige ville för möjliggörande af husets uthyrning för hotellrörelse godkänna dess restaurering enligt ett till 125,845 marks kostnad beräknadt förslag samt tillåta att i nästkommande års budget upptoges bristande anslag för denna restaurering. Under arbetets utförande har nu emellertid så många ytterligare bristfälligheter uti huset uppdagats, speciellt rörande afloppsledning, värmeledning och elektriska belysningsledningar, de tvenne sistnämnda t. o. m. i högsta grad eldfarliga, att den totala restaureringskostnaden måste, såsom Byggnadskontorets här närslutna förslag af den 27 i denna månad utvisar, kalkyleras till ett belopp af 165,000 mark. Och har på den grund Kammaren här såsom tillskottsanslag för behovet observerat nämnda 125,000 mark.

Förutom hvad som ingår uti Byggnadskontorets specialförslag rörande „nybyggnader“ har Drätselkammaren under denna rubrik upptagit ett anslag af 12,400 mark för tillbyggnad till Drätselkontorets lokal, 650,000 mark för liqvidering af återstoden af köpeskillingen för Societetshuset och 125,000 mark för uppförande af en saluhall å Sandvikstorget. Enär Drätselkontorets nuvarande lokal beträffande det för allmänheten afsedda förrummet redan länge visat sig alltför trång, oändamålsenlig och svår att i tillfredsställande grad ventileras, och då utrymmet ytterligare i betydlig mån inkräktas af torghandlare, sedan åt kontoret för framtiden uppdragits utdelningen af försäljningsplatserna å stadens torg, samt slutligen då uppförande af nytt stadshus för staden icke i närmaste framtid torde komma i fråga, har kontoret uti skrifvelse för den 18 dennes med bifogande af en ritning och ett kostnadsförslag hos Drätselkammaren anhållit om upptagande i Kammarens utgiftsförslag för nästkommande år af ett anslag för sådan utvidgning af kontorets lokal, som af nämnda ritning närmare framgår. Och som äfven Drätselkammaren för sin del anser tillbyggnaden oundgänglig, har Kammaren icke tvekat att observera den härför beräknade utgiften. Rörande betalningen

af återstående köpeskilling för Societetshuset har här redan tidigare det nödiga anförts. Oaktadt medel nu skulle förefinnas till uppförande af saluhallar såväl å Sandviks- som Kaserntorgen, har Kammaren likväl upptagit anslag endast för utförande af den förstnämnda hallen. Af hygieniska skäl måste nämligen åt hallen på Sandvikstorget gifvas företräde; och för att staden så vidt möjligt må kunna innehålla en viss kontinuitet vid sina arbeten — speciellt vid husbyggnadsföretag — och alltså också en temmeligen jemn vid stadens egna arbeten anställd arbetsstyrka, föreslås nu endast en saluhall under instundande år till uppförande.

För „diverse reparationer“ af byggnader och lägenheter upptar Byggnadskontoret en totalsumma af 27,000 mark, hvori skulle ingå 2,000 mark för remont och målning af stadens samtliga pissoirer. Som denna sista post emellertid enligt Drätselkammarens förmenande riktigare bör föras under afdelningen Renhållningsväsendet, har Kammaren förflyttat posten å 2,000 mark dit samt här under diverse upptagit blott 25,000 mark.

Beträffande anslagen under afdelningen *Gator och allmänna platser* bör till först anföras, att Drätselkammaren icke gjort några afvikelser från Byggnadskontorets förslag rörande „remont och underhåll“, i det Kammaren funnit kontorets motivering för dessa arbeten fullt bindande. Det samma är förhållandet äfven beträffande anslagen under rubriken „nyanläggningar“, till den del det gäller nya stensättningar, förlängning af jernvägsspår och gångbana å Lappviksgatan. Men för att icke uppdrifva uttaxeringen under nästkommande år, har Kammaren nödgats utesluta åtskilliga af de utaf Byggnadskontoret under denna rubrik föreslagna gatuplaneringar, så att, då kontoret upptager desamma till ett sammanlagdt belopp af 464,000 mark, Kammaren icke kunnat intaga uti sitt förslag gatuplaneringar till högre belopp än för in summa 198,000 mark. Vid detta urval har Kammaren ledts af den princip, att med minsta möjliga planeringskostnader största möjliga antal tomter uti olika stadsdelar och af olika beskaffenhet blefve till försäljning disponibla. Särskildt må dock anföras, att alla å Skatudden föreslagna gatuplaneringar uteslutits äfven af det skäl, att uti denna stadsdel ännu finnes en mängd vid planerad gata oförsålda tomter. Härmed har äfven förfallit planeringen af återstående hälften af Porthansgatan, i det att dessa arbeten, såsom Byggnadskontoret närmare utlägger, böra utföras i ett sammanhang. Redan af den orsak, att fråga åter torde föreligga, att statsverket för något sitt byggnadsföretag vore i behof af Broberget, bör med planeringen af Brobergsterassen anstå. Det möjliga behovet af mindre tomter för enfamiljshus kommer deremot att tillgodoses genom gatuplaneringar i 7:de stadsdelen.

Till Byggnadskontorets motivering af utgifterna för remont och underhåll af *Kanaler och aflopps diken* må här endast tilläggas, att förlängningen af kanalen under Jungfrustigen betingas deraf, att några under året försålda tomter sakna afloppskanal och endast genom ifrågavarande anläggning kunna komma i åtnjutande deraf. Alla uti Drätselkammarens föreliggande förslag till nybyggnad för-

ordade kanaler äro naturligtvis upptagna i öfverensstämmelse med de af Kam-maren föreslagna gatuplaneringarna. Den sista posten å 22,900 mark samman-hänger med frågan om renande af vattnet i Tölövik. Enär Drätselkammaren tänkt sig att härför påkallade kostsamma arbeten borde fördelas på en följd af år, men bland de viktigaste i hithörande syfte och det, som borde föregå alla andra, just torde vara förlängning af den invid Långa bron utmynnande kanalen, har Kam-maren icke tvekat att nu upptaga nödigt anslag för denna kanalför-längning.

Rörande afdelningarna *Vägar* och *Chausséer* är intet att bemärka

Bland de anslag för arbeten, hvilka Byggnadskontoret upptagit under af-delningen *Hamnar*, ingår äfven en post å 3,500 mark för en täckt klappbrygga i Hummelviken. Drätselkammaren, som visserligen under året behandlat och till Byggnadskontorets yttrande remitterat en ansökning om en sådan bryggas utfö-rande, har dock nu ansett att med dess utförande kunde anstå. Vid anslagen för höjning af Myntkajens östra del och ombyggnad af Slottskajens yttre begräns-ning har Drätselkammaren intet att anmärka. Utgiften å 1,000 mark för 2 st. flottbojar å Skatudden har införts på grund af det yrkande, Hamnkontoret gjort i sin skrifvelse N:o 59 för den 25 September och efter det Byggnadskontoret lem-nats tillfälle att häröfver yttra sig. Enär stadsingeniören framhållit, att det alls icke från ekonomisk synpunkt lönar sig att utrusta, förse med betjening och igångsätta stadens mudderverk, för händelse detsamma icke kan hållas åtminstone tre månader i arbete, har såsom den minsta summa för muddringarna i Tölövik upptagits 25,000 mark.

I och för remont och underhåll af *Planteringarna* har Drätselkammaren upptagit de anslagsposter, som af Trädgårdsnämnden åstundats. Deremot har Kam-maren från de för „nyanläggningar“ äskade anslagen uteslutit följande: 7,254 mark för ordnande af bergspartiet framför nedgången till Bergmansgatan, 2,000 mark till förberedande arbeten för reservträdgårdens förläggande till Djurgårdens område och 2,500 mark för anordnande af plantering vid Maria sjukhus. Med det förstnämnda arbetet kan enligt Drätselkammarens förmenande ännu godt an-stå. Rörande den framtida dispositionen af villan Savila har något beslut ännu icke fattats — i ingen händelse kan emellertid detta bortemot 20 tunnland stora område till sin helhet erfordras för stadens trädskolor — och den derstädes nu för feta jorden kan klarligen äfven på annat sätt, än stadsträdgårdsmästaren före-slagit och utan hvarje anslag bringas till magrare. Att för dryga kostnader an-ordna planteringar på en tomtplats, som kommer och detta antagligen efter en icke så lång tid att bebyggas, förefaller Kam-maren icke väl betänkt. Att platsen inom Maria sjukhus område framför den nya kirurgiska paviljongen bör så ord-nas, att den ej i nämnvärd grad dammar, ej är betäckt med vattengölar och icke ser alltför skräpig ut, är väl klart. Men för detta ändamål skulle fordras enligt Drätselkammarens förmenande endast en enkel rödjning och planering af platsen

samt åvägabringande af en mager gräsväxt derå. Och som dessa arbeten lämpligast och billigast torde utföras genom Byggnadskontorets försorg, har Kammaren, såsom här redan framhållits vid behandlingen af anslagen för remont och underhåll af stadens byggnader och lägenheter, ökat sagda kontors anslag för remont i Maria sjukhus från 9,000 till 9,500 mark.

Utöfver hvad här redan rörande några till *Renhållningsväsendet* hörande utgiftsposter anförts, må blott tilläggas, att Kammaren under rubriken „Nyanläggningar“, i och för införande under nästkommande år af det nya renhållningssystemet och under förutsättning att det ringa antal jernvägsvagnar, som till en början erfordrades för transport af fekalier och sopor till afstjelpningsplatsen å Malm kunde af statsjernvägarna förhyras, upptagit för anskaffande af soptransportkärror, anläggning af sopstationer inom staden samt jernvägsspår, platformer, skjul m. m. å afstjelpningsplatsen å Malm ett belopp af 59,810 mark. Denna kostnad för uppräknade anläggningar grundar sig nämligen på ett af stadsingeniören Idström efter hemkomsten från hans utrikesresa föreslaget förenkladt sätt för sopornas behandling och transport samt på härefter gjorda beräkningar öfver anläggningskostnaden. Detta nya förslag är af Drätselkammaren underställt Helsovårdsnämndens utlåtande och torde Kammaren snarligen blifva i tillfälle att öfversända det till Stadsfullmäktiges ompröfning. Med några höga utgiftsposter har Kammaren också derföre icke velat belasta instundande års utgift, att Kammaren befarar, det gårdsegarenes anslutning till det nya systemet, så länge ännu åtminstone några afstjelpningsplatser i stadens närhet måste bibehållas, icke blir så särdeles stor. Enär det emellertid vore af vigt för vidtagande af erforderliga anordningar, att veta hvilken denna anslutning kan blifva och huru den under närmaste år kunde utveckla sig, har Kammaren varit betänkt på att ännu i år till samtliga gårdsegare i staden utsända i sådant syfte uppsatta frågoblanketter.

Utgifterna under afdelningarna *Arbetsredskap* och *Diverse* äro upptagna till samma belopp som uti detta års budget.

XV. Pensioner.

Pensionen för Hamnvaktmästaren Hagman utgår, emedan han aflidit. Sedan af Drätselkammarsekreteraren Ehrströms 3 barn sonen numera blifvit myndig, bör pensionen, gällande endast enkan och 2:ne minderåriga barn, minskas till 1,000 mark. Då Sprutmästarenenkan Sofia Nyströms understöd var beviljadt endast för viss fixerad tid, hvilken med detta år utgår, bör hennes pensionsbelopp af 600 mark bortfalla. För Hamnvaktmästarenenkan Eva Hagman tillkommer ett understödsbelopp af 144 mark.

XVI. Diverse utgifter.

För inventering af stadens löseegendom bör här enligt Stadsfullmäktiges derom fattade beslut upptagas 800 mark, hvilket såsom en ny post tillkommer. Anslaget för bränsle har, förnämligast på grund af Trafik- och Hamnkontorens behof, ökats från 10,000 till 11,000 mark. För uppsigt öfver varuskjulen har hittills upptagits endast uppsyningsmannens arvode, men som för redskapens vid dessa skjul underhåll inkommit mindre räkningar på maskinolja m. m. har nu för möjlighet till dessa räkningars behöriga bokföring upptagits äfven diverse kostnader till 300 marks belopp. För ytterligare inköp af 2:ne st. normalur att placeras uti centralare delar af staden samt för dessa och redan förefintliga normalurs underhåll har upptagits ett belopp af 2,080 mark. Öfriga utgiftsposter under denna hufvudtitel äro desamma beträffande ändamål och storlek som uti innevarande års budget.

Inkomster.

Såsom *disponibel behållning från föregående år* har nu upptagits 300,000 mark. Denna inneligger visserligen delvis uti aktier och af stadens äldre lån inköpta obligationer, hvilka dock icke för möjligt behof utaf de af dem representerade medel behöfde realiseras, ity att staden kan utan någon förlust eller orätt förfarande förskottera motsvarande belopp ur det nu upptagna nya obligationslånet.

I. Räntor.

Räntan å tomtlösen nedgår naturligtvis i samma proportion, som den tomtlösen, hvilken medels skuldsedlar liqviderats staden, kontant inflyter till stadskassan. Och som en hel mängd dylika skuldsedlar under året inlösts och nu antagits att så äfven skall under instundande år ega rum eller att med andra ord skuldsedelförrådet, oaktadt nya tomtförsäljningar, fortfarande kommer att nedgå, har ifrågavarande räntepost nedsatts från 95,000 till 80,000 mark. Då erfarenheten vidhandengifvit, att dividenderna å stadens egande aktier är uti nedgående, har också denna inkomstpost minskats från 9,000 till 8,000 mark. Deremot har räntan å donationsfonderna — till den del dessa ingå här — på grund af tillkomsten af nya donationer kunnat höjas med 1,000 mark. Såsom alldeles nya inkomstposter hafva här upptagits 8,500 mark ränta å Belysningsverkets förskotter och 150,000 mark å bankräkningar, i det alla tillsvidare icke till användning kommande medel å det nya obligationslånet klarligen komma att förräntas.

II. Tomtlösen.

Såsom redan ofvan framhölls, har tomtlösen nu till större belopp än under senaste år i allmänhet begynt inflyta, och som staden under nästkommande år har att motse äfven en under tvist varande expropriationslösen för till statsjernvägarne afträdd mark, har under denna hufvudtitel observerats en inkomst å 250,000 mark.

III. Stadens fasta egendom.

Räntorna från donerade hemman förblifva oförändrade och hafva derföre upptagits med samma belopp som uti innevarande års inkomststat.

Emedan det för framtiden, sedan så många nya stadsdelar tillkommit, blir hardt när omöjligt för drätselverket att särskilja inom och utom staden utarrenderade större och mindre marker för olika ändamål, hafva den första och tredje inkomstposten under rubriken *Stadens afhysta område*, upptagna i årets budget med resp. 18,500 och 139,000 mark, sammanförts under en enda post: „byggnader och lägenheter“ samt upptagits med 160,000 mark. Då numera för alla fasta torgplatser uppbäres afgift, har hyran för försäljningsplatser å torgen kunnat höjas från 18,000 till 30,000 mark. Enligt uppgift från Hamnkontoret har äfven uti fiskevattensafgifterna observerats en förhöjning af 200 mark. Med ett betydligt högre belopp eller 3,000 mark har inkomsten från tillfälliga arrenden och planhyror kunnat höjas — baserande sig förhöjningen på vunnen erfarenhet. Såsom en alldeles ny post har här tillkommit arrendet för Societetshuset, upptaget i enlighet med afslutade hyreskontrakt till 44,800 mark. Endast uti posten: hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, har en reduktion från 5,500 till 4,000 mark varit påkallad.

Inkomsterna från *Stadens jordlägenheter* äro i öfrigt oförändradt upptagna, förutom att posten för amortering å köpeskillingen för byggnader bortlemnats, emedan sådan amortering ej mera med detta års utgång förekommer.

IV. Tomtören.

Den jemförelsevis obetydliga inkomsten under denna titel förblir oförändrad.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

De under denna hufvudtitel förekommande inkomstposterna äro upptagna ej allenast i öfverensstämmelse med resp. uppgifter från Trafik-, Hamn-, och Drätselkontoren utan ock till samma belopp som uti detta års budget, med undantag likvisst af 15,000 marks minskning uti hamnafgifter, 500 marks i broafgifter och 100 mark i biljardafgifter, samt 300 marks ökning i lyftkransafgifter.

VI. Diverse inkomster.

På Drätselkontorets förslag hafva posterna: personel fattigafgift och vederlag för staden frångångna bötesandelar, observerats med resp. 1,000 och 286 marks förhöjning. Den förra förhöjningen beroende af folkmängds ökningen, den senare emedan tvenne aflidne rådmäns bötesandelar hädanefter tillfalla staden. Enligt Fattigvårdsstyrelsens uppgift är ersättningen för underhåll af fattiga upptagen med 8,000 mark i st. f. 6,000. Ehuru Folkskoldirektionen föreslagit, att all inkomst såväl från elever i folkskolan afgifter som från deras handarbeten skulle från budgeten strykas, i det sådana inkomster ej mera inflöte, har dock Kammaren bibehållit en för dessa begge poster sammanslagen inkomstpost å 200 mark, emedan enligt af Drätselkontoret lemnad upplysning ändock någon liten hithörande inkomst till stadskassan inflyter och måste kunna å riktigt konto uppdebiteras. Den med 300 mark förhöjda ersättningen för i asyler underhållna barn grundar sig på Uppfostringsnämndens förslag. Förhöjningen å 500 mark i inkomst för boklån är åter upptagen enligt uppgift af Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen. Slutligen har Inqvarteringsnämnden uppgifvit summan 220,951 mark 28 penni såsom den ersättning för stadens inkvarteringskostnader, hvilken enligt tariff komme att af kronomedel utgå.

VII. Statsbidrag.

Af inkomsterna från statsbidraget hafva samtliga andra poster upptagits likasom i detta års inkomststat utom den första eller bidraget till folkskolorna, hvilket enligt Kejs. Senatens resolution af den 16 Juli 1902 numera utgår med 184,000 mark. Dessutom har här intagits en ny post på 750 mark, det belopp hvarmed statsverket ersätter staden för bekostande af matportioner åt ransakningsfångar. Ehuru staden icke under innevarande år fått uppbära något stats-

bidrag till gatubelysningen, i det att den redan år 1901 väckt frågan om detta bidrags fortfarande åtnjutande för staden och till något förhöjdt belopp icke ännu synes hafva blifvit afgjord, har Kammaren dock här, under förhoppning att bidraget skall i sinom tid utfalla, upptagit posten, likväl endast till dess tidigare belopp.

VIII. Vattenledningen.

Hyresafgifterna för vattenmätare har ansets kunna höjas med 1,000 mark, men har arrendet för vattenledningens jordområde nedsatts till 350 mark, hvarmed det numera i verkligheten utgår. För öfrigt hafva posterna under denna hufvudtitel hållits oförändrade, alt i öfverensstämmelse med Vattenledningskontorets specialförslag.

IX. Belysningsverket.

Styrelsen för stadens belysningsverk uppgifver uti sitt „Förslag till Helsingfors stads belysningsverks budget för år 1903“, hvilket väl nu såsom hittills skall som bilaga vidfogas stadens allmänna utgifts- och inkomstförslag för sagda år, behållningen till 70,000 mark. Till denna behållning bör emellertid föras äfven närmast föregående post, rubricerad afbetalning å rörelsekapitalet, hvilken ju alls icke är någon budgetpost, och skulle då erhållas en disponibel vinst af gasverket å 87,500 mark. Enär Styrelsen dock uraktlåtit att i enlighet med Stadsfullmäktiges beslut af den 17 sistlidne Juli uti sitt budgetsförslag observera nödig utgiftspost för afskrifningar å verket, hvilket Styrelsen, ehuru på ett något annat sätt ville till ett belopp af cirka 25,000 mark göra redan för innevarande år, borde *minst* denna afskrifning uti nästkommande års utgiftsförslag beaktas. Men som merbemälda Styrelse uti samma sitt utgiftsförslag icke heller upptagit här redan under IV utgiftstiteln anförda 6,500 mark till anordningar i och för Magasinskajens delvisa belysning med gas, ökas utgiftsposterna i Styrelsens budgetförslag med $25,000 + 6,500 = 31,500$ mark. Och afdragas dessa 31,500 mark utgifter ifrån den rättade behållningen 87,500 mark, kommer man till den disponibla vinsten af gasverket, som Drätselkammaren med 56,000 mark nu upptagit uti sitt budgetsförslag. Gillas detta betraktelsesätt af frågan, bör naturligtvis förslaget till belysningsverkets budget, i hvars granskning för öfrigt Drätselkammaren icke inlåtit sig, härefter rättas, innan det såsom bilaga vidfogas stadens fastställda budget.

X. Lån.

På grund af hvad som redan vederbörligen fastställts beträffande det nya obligationslånets användning, har under denna titel såsom inkomst upptagits till betäckande af återstående köpeskilling för Societetshuset 650,000 mark och af kostnaden för uppförande af en saluhall å Sandvikstorget 125,000 mark äfvensom för följande vattenledningsarbeten, nämligen: förbindningsledning under Bernhardsgatan, dito under Bangatan, vattenledningarna under Kaptens-, Villa-, Hafs-, Handels- och Handtverks-, Kotka-, Skeppare- och Borgågatorna samt under Östra chausseen och till villan N:o 4 i Brunnsparken äfvensom inköp af vattenmätare till ett sammanlagdt belopp 125,200 mark.

XI. Uttaxering.

Det uttaxeringsbelopp, hvarpå detta Kammarens utgifts- och inkomstförslag slutar komme att uppgå till 1,907,087 mark 10 penni och skulle per skattöre komma att belöpa sig till omkring 13 mark 90 penni.

Förutom ofvan åberopade handlingar närslutes en af Drätselkontoret uppgjord Behållningskalkyl per 1 Oktober 1902.

På Drätselkammarens vägnar:

C. Nummelin.

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors

den 15 September 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 1953.

Biläggande förslag till 1903 års budget för vattenledningen, har kontoret till motivering deraf äran lemna följande:

1. *Förvaltning och drift.* Verkmästarens lön fastställdes år 1891 till 2,000 mark för året, hvaraf 400 mark hyresmedel, men då honom från och med sednare hälften af år 1895 kunde beredas bostad i stadens då färdigblifna verkstadsbyggnad, har lönen sedan dess utgjort endast 1,600 mark i kontant. I anseende dertill, att verkstadens omsättning sedan 1891 betydligt tilltagit, äfvensom att lefnadskostnaderna väsentligt stegrats, föreslås lönens höjande till 1,900 mark. — Reservoirvaktens lön, sedan 1892 utgörande 420 mark för året, förutom fri bostad och ved, är i bilagda förslag upptagen med 500 mark, med hänsyn till vaktens genom den nya vattenborgens tillkomst något ökade arbete. — Driftkostnaden för pumpverket, i innevarande års budget observerad med 9,000 mark, kan i följd af de gamla vattenmotorernas skedda utbyte mot nya äfvensom turbinpumpverkets företagna remont sänkas till sitt förra vanliga belopp af 6,000 mark, då ångpumpverket hädanefter endast i enstaka undantagsfall torde behöfva anlitas. — Deremot kräfver anslaget för afläsning af vattenmätare, i följd af det betydligt ökade antalet anslutningar, en förhöjning till 8,000 mark eller samma belopp, som faktiskt åtgår redan i år. —

2. *Underhåll och remont.* De gamla öppna filtrernas omfattningsmurar äro samtligen behäftade med mer eller mindre betydande läckor, hvilka dels förorsaka störingar i filtreringens bedrifvande, dels bidraga till att murbruket småningom helt och hållet bortsköljes af det utrinnande vattnet. Till förekommande häraf föreslås anbringandet af ett inre skal af beton å murarna enligt bilagda ritning, men då detta arbete för alla tre filtra dels representerar en betydlig utgift, dels svårligen medhinnas under en sommar, har kontoret tänkt sig detsamma fördelat på tre år, samt att början skulle göras med filtret II, der läckorna äro störst. För ändamålet behöfves ett anslag af 5,700 mark. — I den gamla vattenborgen äro de ännu från 1870-talet härstammande trätakstolarna svårt angripna af röta och borde ersättas med nya, till förekommande af takets instörtande. För att

man icke i framtiden, såsom nu är fallet, må tvingas rifva ett i fullgodt skick befintligt vattentak, emedan de bärande elementen äro förstörda af röta, har kon-toret föreslagit trätakstolarnas ersättande med sådana af jern, men af liknande skäl, som nyss för filtrerna anförts, endast å en tredjedel af reservoirens tak till en början, belöpande sig det härför nödiga anslaget till 5,000 mark. — Anslaget för reparation och justering af vattenmätare är med hänsyn till deras växande antal förhöjdt från 3,000 till 3,500 mark. —

3. *Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.* Från det i hörnet af Fabians- och Bernhardsgatorna belägna vattenledningsröret äger en synnerligen liflig vattenkonsumtion rum för Kirurgiska sjukhuset, Gardets kasern, Normall-yceum samt några större privata gårdar, för tillgodoseende hvaraf en förbindning af ifrågavande rör med det under Unionsgatan befintliga föreslås för en kostnad af 3,200 mark. — Under Bangatan emellan N:o 3 och Högbergsgatan saknas vattenledningsrör, hvarjemte trycket i ledningen under Bangatan är dåligt. Sedan den beträffande delen af Högbergsgatan i år försedts med rör af 203 mm diameter, skulle en förbindning deraf med rörledningen under Bangatan afhjelpa båda nyssnämnda olägenheter. Kostnaden utgör 5,700 mark. — Då i VII stadsdelen en liflig bygg-nadsverksamhet är rådande med åtföljande stegring af konsumtionen och samma förhållande antagligen kommer att fortfara under närmaste framtid i ökad måttstock, borde ett ombyte af 102 mm röret under Högbergsgatan emellan Röddälds- och Bergmansgatorna, mot rör med 203 mm diameter företagas, samt detta rör för-längas under Kaptensgatan, som på ifrågavarande ställe saknar vattenledning, till korsning med röret under Fabriksgatan, och äro motsvarande kostnader observer-ade med tillsammans 13,500 mark. — Vid slutet af Boulevardsgatan från och med N:o 42 till Sandvikskajen är stadens mest vattenförbrukande etablissemang, näml. det Sinebrychoffska beläget, för hvars behof endast ett gammalt, till hälften igengrodt 102 mm rör finnes att tillgå, hvilket dessutom skall betjena diverse vattenposter vid Sandvikshamnen och delar af IV stadsdelen, samt är otillräck-ligt för alla dessa behof. Rörets omläggning med 203 mm rör föreslås för en kostnad af 4,200 mark, afseende tillika beredande af möjlighet att framdeles ge-nom dess fortsättande under Sandvikskajen, Dockstorget och Docksgatan erhålla en ny tillförselledning för VI stadsdelens behof. — Det under Elisabetsgatan mel-lan Nikolai- och Konstantinsgatorna befintliga 102 mm röret, hvilket närmast skall servera de högt belägna distrikten vid Vinkel-, Gen- och Kristians- m. fl. gator, och vid hvars slutpunkt dessutom en stor koncentrerad konsumtion eger rum i f. d. värnepligtiges kasern, föreslås att omläggas med 152 mm rör. Det erforderliga anslaget har beräknats till 8,700 mark. — Vattenledningen under Kotkagatan mellan Fredriksbergs- och Lovisagatorna har ånyo upptagits i budgeten på samma grunder som i fjol, bl. a. emedan motsvarande till vattenborgen ledande rör nu är beläget å ett område, som i den nya stadsplanen utgöres af tomter. Kostna-derna öfverensstämman med de i fjol uppgifna, näml. 19,900 mark. — Vattenled-

ningens utsträckning under delar af Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad föreslås med anledning deraf, att en derstädes bosatt gårdsegare garanterat en årlig vattenafgift af 544 mark, motsvarande 8 % ränta å samfälda kostnaden för kanal och vattenledning. — Öfriga projekterade utsträckningar af vattenledningen sammanfalla i hufvudsak med af Byggnadskontoret föreslagna kanalsträckningar. —

4. *Diverse mindre arbeten.* Å 406 mm tilloppsledningen invid jernvägsbanken i Djurgården föreslås anbringandet af en slidventil, för händelse det i banken nedlagda röret skulle tarfva reparation i följd af läcka. — Till komplettering af antalet brandposter å rörnätet, hvilka här och der äro något glest placerade, anhålles om ett anslag af 1,500 mark. —

Inkomster. Vattenafgifterna för innevarande års två första kvartal hafva med tillsammantaget 5,689 mark understigit motsvarande afgifter för i fjol, hvadan det icke kan anses för afgjort, att den för 1902 supponerade intægten för försåldt vatten, 400,000 mark, tillfullo uppnås. Med hänsyn till det stora antalet nyligen tillkomna konsumenter, hvilkas förbrukning vidtager under sednare delen af året, har nämnda belopp dock bibehållits oförändradt för nästa år. — Genom bortflyttning af färgeriet i Gammelstaden minskas arrendena för vattenledningens jordområden med 400 mark, men då en del af färgeritomten ånyo utarrenderats för 100 mark, samt stadens underarrendator af skyddsområdet numera erlägger 250 i st. f. tidigare 175 mark i årlig afgäld för detsamma, minskas summan af samtliga arrenden endast med 225 mark eller till 350 mark i ett för allt. — Detta förslag åtföljes af nödiga ritningar och detaljerade kostnadsförslag. Som ofvan.

C. Hausen.

Förslag till Utgifts- och Inkomststat för vattenledningen år 1903.

XI. Vattenledningen.

1. Förvaltning och drift.

1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000:—	
förhöjning för 10 års tjänst	1,600:—	
resemedel, personelt	400:—	10,000:—
1 Assistent, lön		4,800:—
1 Bokhållare, lön	3,000:—	
förhöjning för 10 års tjänst	600:—	3,600:—
1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved		1,900:—
1 Öfvermaskinist, jemte d:o d:o d:o		2,700:—
1 Förste maskinist, jemte d:o d:o d:o		1,800:—
1 Andre d:o jemte d:o d:o d:o		1,500:—
1 Putsare, jemte d:o d:o d:o		1,000:—
1 Reservoirvakt, jemte d:o d:o d:o		500:—
Driftkostnad för pumpverket, förslagsvis		6,000:—
D:o för filtrerna, förslagsvis		12,000:—
Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis		8,000:—
Mätningar och undersökningar, förslagsvis		1,500:—
Brandförsäkringspremier, förslagsvis		1,200:—
Arrende för skyddsområde vid Vanda å		350:—
Arrende för Broholmen i Gammelstaden		600:—
Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis		2,000:—
Expenser, förslagsvis		2,500:—
Kostnader för distribuering af debetsedlar och räkningar, förslagsvis		700:—
Kostnader för hästhoarnas skötsel, förslagsvis		2,700:—
Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000:—	160,350:—

2. Underhåll och remont.

<i>Betonering af filtret N:o II</i>	<i>5,700:—</i>	
<i>Nyläggning af taket i den äldre vattenborgen, $\frac{1}{3}$ af hela ytan</i>	<i>5,000:—</i>	
<i>Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hågnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis</i>	<i>22,000:—</i>	
<i>Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis . .</i>	<i>3,500:—</i>	<i>36,200:—</i>

3. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.

<i>Förbindningsledning under Bernhardsgatan från N:o 5 till</i>		
<i>Unionsgatan</i>	<i>3,200: —</i>	
<i>D:o under Bangatan från N:o 3 till Högbärgsgatan.</i>	<i>5,700: —</i>	
<i>Röromhyte under Högbärgsgatan från Röddälds- till Berg-</i>		
<i>mansgatan</i>	<i>13,500: —</i>	
<i>D:o under Boulevardsgatan, från N:o 42 till Sandvikskajen</i>	<i>4,200: —</i>	
<i>D:o under Elisabetsgatan, från Nikolai- till Konstantinsgatan</i>	<i>8,700: —</i>	
<i>Vattenledning under Kaptensgatan från Bergmans- till Fa-</i>		
<i>briksgatan</i>	<i>5,700: —</i>	
<i>D:o under Villagatan (jemte kanal)</i>	<i>13,500: —</i>	
<i>D:o under Petersgatan, från Jungfrustigen till Kaptensgatan</i>		
<i>(jemte kanal)</i>	<i>13,400: —</i>	
<i>D:o under Hafsgatan från N:o 9 till Skepparegatan (jemte</i>		
<i>kanal)</i>	<i>12,700: —</i>	
<i>D:o under Kaptensgatan, fr. Fabriks- till Hafsgatan (jemte</i>		
<i>kanal)</i>	<i>15,300: —</i>	
<i>D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad</i>		
<i>(jemte kanal)</i>	<i>3,300: —</i>	
<i>Vattenledning under Kotkagatan från Fredriksbärge- till Lo-</i>		
<i>visagatan (jemte kanal)</i>	<i>19,900: —</i>	
<i>D:o under Borgågatan från N:o 25 till Kotkagatan (jemte</i>		
<i>kanal)</i>	<i>2,200: —</i>	
<i>D:o under Viborgsgatan från N:o 6 till Kotkagatan (jemte</i>		
<i>kanal)</i>	<i>6,200: —</i>	
<i>D:o under Brobärgsterrassen (jemte kanal)</i>	<i>33,300: —</i>	
<i>D:o under Maringatan (jemte kanal)</i>	<i>11,200: —</i>	
<i>D:o under Skepparegatan från N:o 25 till Hafsgatan (jemte</i>		
<i>kanal)</i>	<i>20,200: —</i>	
<i>Inköp af vattenmätare</i>	<i>8,000: —</i>	<i>200,200: —</i>

4. Diverse mindre arbeten.

<i>1 st. 406 mm slidventil å tilloppsroret i Djurgården</i>	<i>1,000: —</i>	
<i>6 st. brandposter å rörnätet</i>	<i>1,500: —</i>	<i>2,500: —</i>
	<i>Summa</i>	<i>399,250: —</i>

Inkomster.

VIII. Vattenledningen.

För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000:—
Hyror för vattenmätare, förslagsvis	24,000:—
Vattenafgifter från hästhoarna, förslagsvis	2,100:—
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsafgifter, förslagsvis	500:—
Ersättning för verkställda anslutningar m. m. förslagsvis	110,000:—
Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	350:—
Summa	536,950:—

C. Hausen.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

den 27 sept. 1902.

N:o 61.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Jämte det Kontoret har äran öfversända närslutna förslag till budget för „Byggnadskontoret“ och „Allmänna arbeten“ under år 1903, får Kontoret angående förslaget vördsamt anföra följande:

Byggnadskontoret Af de särskilda under vidstående rubrik upptagna, årligen återkommande posterna äro de för Geodetens och Förrådsförvaltarens aflöning förändrade från Fmk 3,450:— och Fmk 1,980:— till resp. Fmk 3,700:— och Fmk 2,160:— på grund af att förstnämnda tjänsts innehafvare från och med nästa år är berättigad uppbära full förhöjning för 10 års tjänst medan Förrådsförvaltaren åter hos Kam-maren anhållit om att komma i åtnjutande af samma förmån.

Allmänna arbeten Anslaget för „Snötransport m. m.“ från stadens gårdar ingår oförändradt med Fmk 4,300:—.

Byggnader och lägenheter. Kostnaderna för nödiga remonter i Maria sjukhus hafva beräknats till Fmk 9,000:—; för dels yttre dels inre remont af Badhuset i Brunnsparken Fmk 2,300:— samt för hufvudsakligast yttre remont omfattande målningsarbeten af Simhusen därstädes Fmk 1,800:—. Dessutom har för omläggning af det utslitna och af röta angripna golvet i afdelningen N:o 2 af Varuskjulet å Magasinskajen upptagits Fmk 4,200:— samt för rifning af de fallfärdiga och fullkomligt obe-

höfliga brunnarna i Lappviksskvären och vid Bergmansgatan Fmk 600: —. Slutligen har för yttre målning i olja af Rådhuset, Rådhusannexet och f. d. Baranoffs gård införts i förslaget en summa af Fmk 3,600: —.

„Diverse reparationer“ i stadens samtliga byggnader äro beräknade att uppgå till en kostnad af Fmk 27,000: —. De mest beaktansvärda detaljsummorna här af äro Fmk 2,300: — för reparationer i Södra Brandtornet; Fmk 3,465:20 för diverse uppsyn af de af polisverket disponerade lokalerna; Fmk 1,070: — för särskilda mindre arbeten i Rådhuset samt Fmk 2,000: — för remont och målning af stadens samtliga pissoirer, hvilken kostnad härintill oriktigt nog betungat anslaget för Renhållning af latriner och pissoirer.

Under rubrik „Nybyggnader“ har jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 25 Mars 1902, upptagits den summa af Fmk 5,000: — hvarmed det för uppförande af en lungsotspaviljong å Fattiggården tidigare beviljade anslaget öfverskridits, samt Fmk 12,400: — för en af Drätselkontoret ifrågasatt tillbyggnad till Kontorets lokal, i hvilken summa dock äfven ingår kostnaden för reparation af de af tillbyggnaden berörda rummen i sagda lägenhet.

Omläggning med prima nubbsten i asfalt har föreslagits endast å tvänne ^{Gator och all-}stadens gatuandelar, nämligen Katrinegatan hvars fältstenläggning befinner sig ^{männas platser.} i ytterst dåligt skick, samt vestra delen af Salutorget å platsen för hyrkuskstationen. Kostnaderna härför belöpa sig till resp. Fmk 7,200: — och Fmk 10,700: —. Dessutom torde en omläggning af den gropiga stensättningen å Norra Kajarmen invid Saluhallen blifva nödvändig för att ett tillfredsställande vattenaflopp från den för upplag af diverse gods afsedda ytan skall kunna åstadkommas. För arbetets utförande erfordras en summa af Fmk 5,000: —.

Af förfallna trähandräck längs stadens gatuandelar borde under nästkommande år följande längder ersättas med järnbarrierer nämligen: 185 meter längs Badhusgatan från Skeppshvarfs bron till Brunnsparken; 240 meter längs Docksgatans vestra hälft mot Hamnbanan samt 130 meter längs stödjemuren å Wladimirsgatan. Kostnaden för dessa jämte nödiga remonter af ännu dugliga, för handenvarande träräck är beräknad till Fmk 14,000: —.

För „diverse reparationer“ af gator m. m. har upptagits samma summa, som varit beviljad för innevarande år.

Ny anläggning med dels fältsten dels secunda nubbsten har Byggnadskontoret tänkt sig å Myntkajens vestra del fortsättande den detta år utförda stenläggningen, samt med fältsten å stadens andel af Jungfrustigen mellan Bergmans och Fabriksgatorna, hvilken gatudel är högst lifligt trafikerad och i sitt närvarande skick tarfvar en ständig och kostsam eftersyn.

Den i skrifvelse af den 28 Juli detta år angifna summan Fmk 3,560: — för förlängning af järnvägsspåret å Sörnäs Strandväg, hvilken summa enligt Drätselkammarens uppdrag af den 31 Juli 1902 bör observeras i nästkommande års budget, har Kontoret dock ökat med Fmk 4,940: — för anläggning af ytterligare ett

omfartsspår underlättande järnvägsrörelsen därstädes och tillgodoseende de invid Hagnäs torg belägna verkstädernas behof af plats för lossning och lastning af järnvägsgods.

Gatuplaneringar har Byggnadskontoret föreslagit att utföra i betydligt större utsträckning än hvad detta år varit fallet. Orsaken härtill är dels den att staden icke disponerar öfver nämnvärdt många oförsålda vid planerad gata liggande tomter, dels den att Kontoret befarar att arbetsbrist åter skall inträffa under instundande vinter, såvida icke vid de allmänna arbetena kan fästas ett större antal arbetare, hvilket åter låter sig lättast göra vid gatuplaneringar, särskildt om de ej äro koncentrerade i blott en trakt. På grund af såväl denna sistnämnda omständighet, som ock därför att staden småningom, då numera det mest trängande behofvet af gator inom Berghäll är fylldt, bör kunna tillfredsställa tomtspekulanter naturliga önskan att välja mellan olika slag af tomter och belägna i olika delar af staden, har Kontoret upptagit i sitt förslag planering af de gator, som omgifva de för enfamiljshus afsedda kvarteren i 7:de stadsdelen och å Broberget samt därjämte enskilda gator inom nämnda stadsdel, å Skatudden och i 12:te stadsdelen. Dessa senare gator kompletterande tidigare gjorda planeringar äro: i 7:de stadsdelen Petersgatan från Jungfrustigen till Kaptensgatan och Skeppsredaregatan från tomt N:o 5 till Kaptensgatan hvarigenom samtliga ännu oförsålda tomter i kvarteren N:ris 128 och 129 blefve disponibla, samt den öfre terassen af Skepparegatan mellan Bergmans- och Fabriksgatorna för att göra den bebyggda tomten N:o 21 vid Fabriksgatan tillgänglig äfven från Skepparegatan; å Skatudden åter Skatuddsgatans norra del och Mariegatan, hvilken sistnämnda dock kan utföras för den af Kontoret beräknade kostnaden endast i det fall att den för gatans planering erforderliga stora kvantiteten fyllning erhålles från andra planeringsarbeten, i hvilket afseende anslag för undanskaffande af de å Porthansgatan och Lönnrotsgatan kvarvarande bergen äskats; i 12:te stadsdelen slutligen delar af Fredriksbergsgatan utmed kvarteren N:ris 362 och 376 samt de gator Kotka-, Borgå- och Wiborgsgatorna, som omgifva kvarteret N:o 377.

Genom dessa gatuplaneringar skulle antalet försäljbara tomter ökas på sätt följande tablå vidhandenger:

<i>i 7:de stadsdelen:</i> förefinnes disponibla vid			
Bergmansgatan	4	tomter	
Fabriksgatan	9	„	13 tomter
tillkommer genom planering af			
Petersgatan	12	tomter	
Skeppsredaregatan	3	„	15 tomter
Skeppare-, Villa- och Hafsgatorna, tomter för			
enfamiljshus	51	tomter	66 tomter

<i>å Skatudden:</i> förefinnes disponibla vid	
Slottsgatan 2, Köpmansgatan 4, Lotsgatan 4 och Gördel-	
gatan 3,	Summa 13 tomter
tillkommer genom planering af	
Marin- och Skatuddsgatorna	7 tomter
<i>i 12:te stadsdelen:</i> vid särskilda gator disponibla . .	
tillkommer genom planering af de föreslagna gatorna	16 tomter
hvaraf 2 äro fabriksomter	16 tomter
<i>i 1:sta stadsdelen:</i> genom planering af Brobergsterras-	
sen erhålles, för enfamiljshus	20 tomter

Slutligen har under ifrågavarande rubrik upptagits kostnaden för den detta år, på Aktiebolaget Berggrunds anhållan och med Drätselkammarens be-
gifvande utförda förlängningen af Porthansgatan från 2:dra linien till Djurgårds-
vägen samt belopp om resp. Fmk 3,300: — och Fmk 1,500: — för anläggning af
en ytterst välbehöflig gångbana å Lappviksgatan längs Maria sjukhus norra tomt-
gräns och en pissoir å samma gata invid vägen till Alkärr.

„Remont och underhåll“. För „Kompletteringsarbeten“ och „Diverse un-
derhåll“ af kanaler hafva de för detta år beviljade summorna införts oförändrade
i förslaget. Därjämte ingår för omläggning af en del af kloaken under 2:dra
linien och Hagnäs torg, hvilka afloppsledningar dels äro för små, dels ligga i
bakfall, en summa af Fmk 9,500: — samt Fmk 5,200: — för ersättning med 15"
rör af Diakonissanstaltens afloppsledning, hvilken jämväl afvattnar särskilda ga-
tor i Berghäll och på denna grund åligger staden att underhålla, resp. ombygga
för den händelse att kanalen, såsom fallet är, skulle befinnas ega för liten ge-
nomskärning för det till densamma ledde dag- och spillvattnet. Dessutom ingår
i förslaget kostnaden Fmk 3,000: — för den detta år, enligt Drätselkammarens
uppdrag af den 1 Maj 1902, utförda kanalen under Fabriksgatan från tomt N:o
10 till Jungfrustigen.

Kanaler och
afloppsdiken.

„Nyanläggning“. Samtliga under denna rubrik upptagna kanaler böra
anläggas endast i det fall att de ofvan föreslagna gatuplaneringarne komma till
utförande, hvarför någon särskild motivering för de enskilda posterna icke torde
erfordras.

För „Diverse reparationer“ af vägar och chausséer hafva införts samma
summor som varit för detta år beviljade eller resp. Fmk 10,000: — och Fmk
15,000: —.

Vägar och
Chausséer.

Likaså hafva årets anslag för „Diverse reparationer“ af kajer m. m. samt
för „Nedfartsbroar till isarna och stängsål vid kajerna“ återupptagits oförändrade.
På grund af Hamnbyggnadsdelegationens beslut af den 19 Mars detta år har

Hamnar.

vestra delen af myntkajen blifvit höjd från 1,5 till 1,9 meter öfver medelvattenytan; för höjning af den återstående kajsträckan c:a 400 meter ingår i förslaget ett belopp af Fmk 20,000: — beräknadt i proportion till kostnaden för det i år utförda kajarbetet. För ombyggnad af Slottskajens högst bristfälliga, yttre mur har Kontoret upptagit en summa af Fmk 14,900: — samt i enlighet med Kammarens beslut af den 26 Augusti innevarande år Fmk 3,500: — för uppförande af en täkt klappbrygga i Hummelviken.

Enligt de detta år verkställda pejlingarna i Tölö viken uppgår vattendjupet i vikens midtersta del till 2,5 å 2,8 meter, medan vattnet invid stränderna, speciellt vester om järnvägsbanken, mäter blott några decimeter i djup. I sistnämnda del har genom de af järnvägen verkställda utfyllningarne dessutom bildats ett flertal afjeholmar, hvilka ovilkorligen borde genom muddring undanskaffas, men, då Järnvägsstyrelsen torde vara betänkt på att för nödiga spårutvidgningar å bangården anhålla om tillstånd att vidtaga med ytterligare utfyllningar därstädes har Kontoret ansett skäl föreligga att afvakta de definitiva projekten till nämnda utvidgning, innan förslag till ordnande af Tölö vikens innersta del skulle afges, hvarför Kontoret nu endast beräknat kostnaden för uppmuddring af den mellan Långa bron och Järnvägsbanken belägna delen af viken samt infört summan i budgetförslaget. Under förutsättning af att hela den del af botten som ligger på mindre djup än 2 meter under medelvattenytan skulle upprensas, komme kostnaden för arbetet att uppgå till Fmk 50,000: —, hvarutöfver dock ytterligare fordras ett — större eller mindre — anslag för strändernas befastande efter det fördjupningen blifvit verkställd. Sistnämnda kostnad är själfallet beroende af sättet för arbetets utförande och, då en strandskoning af antingen sten eller torf blefve ganska dyrbar, har Kontoret tänkt sig att Trädgårdsnämnden skulle höras huruvida ej ändamålet kunde ernås genom att längs stränderna anbringa lämplig, jorden bindande växtlighet, hvarigenom kostnaderna torde nedbringas till de minsta möjliga. Jämte förenämnda muddring anser Kontoret det nödvändigt att den i Tölövikens omedelbart invid Långa bron utmynnande kloaken borde förlängas c:a 280 meter österut under Brobergskajen och förses med ett nytt utlopp vid djupare och friare vatten än Tölövikens, hvarigenom den måhända största orsaken till ifrågavarande vattens orenhet skulle undanröjas. Kostnaden för nämnda arbete är beräknad till Fmk 22,900: — och ingår i den för Tölövikens upprensning begärda totalsumman Fmk 72,900: —.

Renhållnings-
väsendet.

Utom de under vidstående rubrik upptagna, årligen återkommande posterna, hvilka samtliga ingå i budgetförslaget med samma belopp, som varit för detta år beviljade, har Kontoret infört de beräknade kostnaderna ej mindre för anskaffande af 20 st. järnvägsvagnar afsedda för transport af latrin och sopor, än för inköp af nödiga soptransportkärror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformar, skjul m. m. å den nya afstjälpningsplatsen vid Malm. Dessa kostnader resp. Fmk 70,000: — och Fmk 80,650: — grunda sig dels på det af

Drätselkammaren tillsatta utskottets under Januari månad 1902 till Kammaren aflämnade kostnadsförslaget för med stadens öfvertagande af renhållningen i Helsingfors förenade anläggningar, dels på nya af Kontoret vidtagna beräkningar, hvilka i särskildt sammanhang komma att underkastas Drätselkammarens granskning.

För inköp och remont af „Arbetsredskap“ samt för „Diverse underhåll af Arbetsredskap klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.“ hafva de resp. summorna Fmk 7,000: — och Diverse. och Fmk 6,000: — intagits oförändrade ur innevarande års budget.

G. Idström.

Helsingfors stads Byggnadskontors budgetförslag för år 1903.

Byggnadskontoret.

1 Stadsingeniör	8,000: —	
resemedel	600: —	8,600: —
1 Arbetschef	6,500: —	
resemedel	500: —	7,000: —
1 Geodet	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
resemedel	100: —	3,700: —
1 Bokhållare	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
personelt tillskott	400: —	4,000. —
1 Byggmästare	2,900: —	
personelt tillskott för 5 års tjänst	300: —	3,200: —
1 Förrådsförvaltare	1,800: —	
personelt tillskott för 10 års tjänst	360: —	2,160: —
1 Äldre skogsvakt, jemte fri bostad och ved	900: —	
personelt tillskott för 10 års tjänst	150: —	
ytterligare tillskott	100: —	1,150: —
1 Yngre skogsvakt, jemte fri bostad och ved	800: —	
Extra ingeniörs- och ritarebiträden, förslagsvis	8,000: —	
Transport		38,610: —

Transport	38,610: —	
Skogvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis . . .	2,000: —	
Material- och handtlangaredagsverken vid mätningar, för-		
förslagsvis	8,000: —	
Expenser, förslagsvis	1,500: —	50,110: —

XIV. Allmänna arbeten.

1:o. Byggnader och lägenheter.

Remont och underhåll.

Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300: —	
Remont i Maria sjukhus	9,000: —	
D:o af Badhuset i Brunnsparken	2,300: —	
Remont af Simhusen i Brunnsparken	1,800: —	
D:o af Varuskjulet å Magasinskajen	4,200: —	
Rifning af brunnarna i Lappviksskvären och vid Berg-		
mansgatan	600: —	
Yttre målning af Rådhuset, Rådhusannexet, och f. d. Ba-		
ranoffs gård	3,600: —	
Diverse reparationer	27,000: —	52,800: —

Nybyggnader.

Tillskotts anslag för en sjukhuspaviljong å Fattiggården .	5,000: —	
Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal	12,400: —	17,400: —

2:o. Gator och allmänna platser.

Remont och underhåll.

Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af stadens andel		
af Katrinegatan	7,200: —	
Stensättning med I:ma nubbsten af Salutorgets vestli-		
gaste del	10,700: —	
Omläggning af stensättningen å Norra Kajarmen . . .	5,000: —	
Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden		
tillhöriga gatuandelar	14,000: —	
Diverse reparationer	12,000: —	48,900: —
Transport	— —	119,100: —

Transport — — 119,100: —

Nyanläggningar.

Stensättning med fältsten och II:da nubbsten af särskilda ytor å Myntkajen	31,000: —	
Stensättning af stadens andel af Jungfrustigen utmed allmänna platsen i kv. 127.	2,700: —	
Förlängning af järnvägsspåret å Sörnäs Strandväg	8,500: —	
Planering af Kaptensgatan utmed kv. 180	9,500: —	
D:o af Villagatan	30,400: —	
D:o af Skepparegatan mellan Fabriks- och Hafsgatorna	33,000: —	
D:o af Hafsgatan till 10 meters bredd mellan Kaptens- och Skepparegatorna	6,100: —	
D:o af Brobergsterrassen och den gemensamma gårdsplanen inom kv. 140	103,600: —	
D:o af Petersgatan från Jungfrustigen till Kaptensgatan	14,900: —	
D:o af Skeppsredaregatan från tomt N:o 5 till Kaptensgatan	3,500: —	
D:o af öfre terrassen af Skepparegatan mellan Bergmans- och Fabriksgatorna	9,800: —	
D:o af Skatuddsgatan från adr. N:o 6 till Maringatan	6,000: —	
D:o af Maringatan	53,100: —	
D:o af återstående hälften af Porthansgatan från 2:dra linjen till adr. N:o 6	13,900: —	
D:o af återstående hälften af Lönnrotsgatan från 2:dra linjen till adr. N:o 8	10,000: —	
D:o af Fredriksbergsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna och till halfva sin bredd mellan Kajana- och Kotkagatorna	54,900: —	
D:o af Kotkagatan från Fredriksbergs- till Lovisagatan	46,300: —	
D:o af Borgågatan från Kajana till Kotkagatan	33,200: —	
D:o af Viborgsgatan från Borgå- till Kotkagatan	27,900: —	
D:o af Porthansgatans förlängning från 2:dra linjen till Djurgårdsvägen	7,900: —	
Gångbana å Lappviksgatan längs Maria sjukhus norra tomtgräns	3,300: —	
Pissoir å Lappviksgatan	1,500: —	511,000: —
Transport — —	630,100: —	

Transport — — 630,100: —

3:o. Kanaler och afloppsdiiken.

Remont och underhåll.

Kompletteringsarbeten	3,000: —	
Diverse underhåll	15,000: —	
Omläggning af kanalen under 2:dra linjen från Porthansgatan till Ö. Chausséen och delar af kanalen under Hagnäs torg	9,500: —	
Ersättning med 15" lerrör af kanalen genom Diakonisstaltens område	5,200: —	
Förlängning af kanalen under Jungfrustigen till tomt N:o 10 vid Fabriksgatan	3,000: —	35,700: —

Nyanläggningar.

Kanal under Kaptensgatan från adr. N:o 20 till Petersgatan samt från adr. N:o 10 till Hafsgatan . . .	9,600: —	
D:o under Villagatan från adr. N:o 30 till Petersgatan samt från adr. N:o 14 till Hafsgatan	10,900: —	
D:o under Skepparegatan från adr. N:o 35 till Fabriksgatan och från adr. N:o 29 till Hafshamnen . . .	27,600: —	
D:o under Hafsgatan från adr. N:o 13 till Skepparegatan samt från adr. N:o 7 till Kaptensgatan	8,800: —	
D:o under Brobergsterrassen	26,100: —	
Kanal under Petersgatan från adr. N:o 16 till Jungfrustigen	9,700: —	
D:o under Skeppsredaregatan från adr. N:o 7 till Kaptensgatan	4,600: —	
D:o under Maringatan från Gärde till V. Hamngatan .	9,100: —	
D:o under Fredriksbergsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna samt Kajana- och Kotkagatorna . .	15,600: —	
D:o under Kotkagatan från Lovisa- till Fredriksbergsgatan	15,600: —	
D:o under Borgägatan från adr. N:o 25 till Kotkagatan .	2,500: —	
D:o under Viborgsgatan från adr. N:o 6 till Kotkagatan .	4,800: —	144,900: —

4:o. Vägar.

Remont och underhåll.

Diverse reparationer	— —	10,000: —
Transport	— —	820,700: —

Transport — — 820,700: —

5:o. Chausséer.

Remont och underhåll.

Diverse reparationer 15,000: —

6:o. Hamnar.

Remont och underhåll.

Diverse reparationer	12,000: —	
Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna . . .	3,000: —	
Höjning af Myntkajens östra del	20,000: —	
Ombyggnad af Slottskajens yttre begränsning	14,900: —	
Täkt klappbrygga i Hummelviken	3,500: —	
Upprensning af Tölövikens mellan Långa bron och Järnvägsbanken och förlängning under Brobergskajen af den invid Långa bron utmynnande kloaken .	72,900: —	126,300: —

8:o. Renhållningsväsendet.

Underhåll af afstjälningsplatser och bryggor	2,800: —	
Vakters aflöning	5,200: —	
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000: —	
D:o af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000: —	
Bevattning af stadens centrala gator	10,000: —	
Renhållning af chausséerna	16,000: —	
D:o af „ i Brunnsparken	1,000: —	
D:o af vägar	7,000: —	
Rengöring af isarne	1,500: —	102,500: —
Anskaffande af 20 st. järnvägsagnar för transport af latrin och sopor	70,000: —	
Anskaffande af soptransportkärror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformar, skjul m. m. å afstjälningsplatsen vid Malm . .	80,650: —	150,650: —

9:o. Arbetsredskap.

Diverse inköp och remont	— —	7,000: —
Transport — —	1,222,150: —	

Transport — — 1,222,150: —

10:o. Diverse.

Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m. . — — 6,000: —

Summa *Fmk* 1,228,150: —

Helsingfors stads Byggnadskontor i September 1902.

G. Idström.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 23 Sept. 1902.

Till Drätselkammaren.

N:o 14.

Sedan Stadsträdgårdsmästaren uti skrifvelse för den 12 innevarande September aflemnat förslag till nödiga arbeten inom stadsplanteringarna för nästkommande år 1903 får Trädgårdsnämnden, jemlikt föreskriften i § 11 af den för Nämnden gällande instruktion, insända på grundvalen af Stadsträdgårdsmästarens berörda framställning uppgjordt förslag till utgiftsstat för sagda år; och anhåller Nämnden tillika att såsom motivering till de uti budgetförslaget upptagna anslagsposter få anföra följande.

Bland utgifterna för Trädgårdsnämnden utgå främst anslaget för sekreterarearvode och Stadsträdgårdsmästarens aflöning, hvilka poster äro observerade med enahanda belopp, som för innevarande år. Nämndens expensemedelsanslag, som de senaste åren utgått med 400 mark, har Nämnden trott sig kunna minska till 300 mark, hvilket belopp torde förslå till komplettering af den jemförelsevis rikhaltiga samling af trädgårdslitteratur Nämnden anskaffat för sitt bibliotek, aflöande af vaktmästare och betäckande af öfriga förefallande utgifter.

Summa för Trädgårdsnämnden Fmk 6,900: —.

Anslaget för underhåll af stadens planteringar och trädskolor uppgick för innevarande år till 47,000 mark. Då detta belopp, enligt hvad Nämnden i sin budgetskrifvelse senaste höst framhöll, icke förslår att underhålla stadsplanteringarna i samma förstklassiga skick som härintills, har Nämnden, till undvikande af anslagets öfverskridande, sett sig nödsakad att under sistförflutna sommar vid-

taga särskilda åtgärder i syfte att minska utgifterna för planteringarnas skötsel. Sålunda hafva bland annat vissa besparingar införts i gräsmattornas underhåll, i det att endast planerna uti Runebergs- och Kapellesplanaderna äfvensom vissa mera exponerade ytor å Observatoriiberget underhållits enligt samma dyrbara metod som härintills, då deremot öfriga gräsplaner fingo skötas på ett billigare sätt. Genom dessa och andra af Nämnden genomförda inskränkningar har äfven det resultat uppnåtts att anslaget för stadsplanteringarnas underhåll, hvilket under senaste år regelbundet öfverskridits med icke obetydliga belopp, med all sannolikhet kommer att räcka till detta år. En medverkande orsak härtill är dock den omständighet att detta års sommar varit ovanligt regnig, i följd hvaraf en stor del af de dryga kostnaderna för bevattningen kunnat inbesparas.

Så gerna Trädgårdsnämnden än sett att stadsplanteringarna fortfarande finge presentera sig i det prydliga skick, som varit hufvudstadens stolthet, har Nämnden likväl, med afseende å de ogynsamma ekonomiska förhållandena, icke ansett sig kunna förorda att trädgårdsbudgeten betungades med det betydande anslag 54,000 mark, Stadsträdgårdsmästaren för ändamålet äskat. Derest särskilda inskränkningar med afseende å blomsteranläggningar och gräsplanernas skötsel jemväl för nästa år vidtagas torde det nuvarande anslaget, likväl med någon förhöjning, betingad af eventuella merkostnader för planteringarnas bevattning, vara tillfylles; och Nämnden har fördenskull enats om att föreslå att nu ifrågakomna utgiftspost måtte i budgeten för nästa år observeras med 49,000 mark, hvartill kommer anslaget för underhåll af hägnader 2,000 mark.

Den segslitna frågan om anskaffande af tillräckligt mullförråd för stadsplanteringarna har beredt trädgårdsförvaltningen många svårigheter. Under förutsättning att det förslag till frågans lösning, som Nämnden i skrifvelse för den 9 sistlidne Maj för Drätselkammaren framlagt, äfven vinner Kammarens godkännande, har Nämnden på framställning af Stadsträdgårdsmästaren i budgetförslaget upptagit en post å 2,500 mark för beredning af matjord för stadsplanteringarnas räkning.

Summa för remont och underhåll 53,500: —

Bland „Nyanläggningar“ har Nämnden främst upptagit en post på 3,450 mark för ordnande af Kyrkotorget och plantering kring Lönnrots-statyn, hvilket arbete kommer att utföras enligt ett af Stadsträdgårdsmästaren utarbetadt och Stadsfullmäktiges pröfning tidigare understödt projekt. Denna utgiftspost ingick allaredan uti Nämndens budgetförslag för senaste år, men utelemnades af Stadsfullmäktige, på grund deraf att platsens ordnande icke behöfde ifrågakomma förrän under våren 1903. Samtidigt uteslöto Stadsfullmäktige det af Nämnden och Drätselkammaren upptagna anslag för träplanteringar längs Badhusgatan, af orsak att sagda plantering saklöst ansågs kunna ännu något år uppskjutas. Med

hänsyn dertill har Trädgårdsnämnden icke ansett sig kunna föreslå nyssnämnda plantering till utförande under instundande år.

För planeringsarbeten i Brunnsparken föreslås ett anslag af 5,000 mark och lika mycket för Kaisaniemi, eller enahanda belopp som innevarande år. Försköningsarbetena uti förstnämnda park, hvilka under de tvenne senaste åren pågått österom Stora allén, skulle fortsättas derstädes i riktning mot sandplanen framför badhuset, och planeringsarbetena i Kaisaniemi, hvilka numera från parkens östra del fortskridit längs södra gränslinien af parken till platsen för Meteorologiska centralanstalten, komma att fortsättas till porten vid Michaelsgatans ändpunkt.

Vidare har Trädgårdsnämnden på de af Stadsträdgårdsmästaren i hans budgetskrifvelse framhållna skäl trott sig böra ånyo upptaga ett anslag å 7,254 mark för ordnandet af bergspartiet å Observatoriiberger framför nedgången till Bergmansgatan. Det af Stadsträdgårdsmästaren i sådant syfte uppgjorda här bilagda förslag, hvilket tidigare af Nämnden på det varmaste förordats, har äfven vunnit Drätselkammarens gillande, ehuru detsamma hittills af ekonomiska skäl icke kommit till utförande. Dock torde arbetet svårigen kunna än vidare uppskjutas, ty ifrågakomna bergsparti verkar i sitt nuvarande skick vanprydande på planteringarna å södra delen af Observatoriiberger, som i och med denna anläggning skulle hafva nått sin fullbordan.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 5 Mars 1901 har Trädgårdsnämnden till Stadsfullmäktige aflemnat ett förslag till ordnande af parkanläggningen i Djurgården och i sammanhang dermed på Stadsträdgårdsmästarens framställning hemställt att i nordvestra hörnet af parken skulle beredas plats för stadens reservträdgård. (Se Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för 1901 N:o 16). Det område å Djurgården, hvarest den föreslagna reservträdgården skulle placeras, motsvaras af nuvarande villalägenheten *Savila*, till hvilken arrenderättigheten utgår med innevarande år. Då en förflyttning af reservträdgården till en lämpligare plats enligt Nämndens åsigt är oundgängligen nödvändig och den lämpliga tidpunkten för lösningen af denna sedan ett årtionde sväfvande fråga nu synes vara inne, har Trädgårdsnämnden ansett sig böra hos Drätselkammaren hemställa, att arrendet för villan *Savila* icke vidare blefve förnyadt, utan att *sagda område, räknadt från början af instundande år, blefve öfverlemnadt till stadens trädgårdsförvaltning för anläggande derstädes af en reservträdgård för stadsplanteringarnas behof*. Under sådan förutsättning har Nämnden i sitt specialförslag intagit en post å 2,000 mark till bekostande af förberedande arbeten för reservträdgårdens förläggande till Djurgården.

För anordnande af kalkbanor under instundande vinter å lämpliga platser inom stadens planteringar har Nämnden äfven denna gång observerat ett anslag, hvars belopp till följd af att detsamma tidigare visat sig otillräckligt, höjts från 1,000 till 1,100 mark.

I anledning af den förhandenvarande bristen på platser, egnade att upplåtas till folknöjen och andra festliga sammankomster och tillställningar har Trädgårdsnämnden uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 30 förvikne Juli för antydt ändamål anvisat den norrom Trädgårdsföreningens område i Djurgården befintliga ängen, hvilken enligt Trädgårdsnämndens åsigt vore lämplig att tillse vidare upplåtas såsom plats för större folksamlingar.

Derest denna åsigt af Drätselkammaren godkännes skulle sagda område, som vid utgången af innevarande år återfaller till stadens disposition, *icke vidare utarrenderas utan af staden öfvertagas*. Planen skulle sedermera genom torrläggning göras brukbar för sitt nya ändamål, hvilket arbete enligt Stadsträdgårdsmästarens i närslutna skrifvelse meddelade uppgifter endast komme att draga en kostnad af 683 mark 50 penni, och har Nämnden äfven intagit denna post i sitt budgetförslag.

Uti en till Trädgårdsnämnden stäld skrifvelse har Direktören för Maria sjukhus, Doktorn Richard Sievers framhållit att den öde, oplanerade slätt, som finnes inom sagda sjukhusområde vid den nyligen färdigblifna paviljongen, i sitt nuvarande vanprydande skick icke kan tjena som rekreationsplats för de talrika patienter, som vårdas å sjukhuset; och har Doktorn Sievers fördenskull hemställt att Nämnden ville i sitt budgetförslag upptaga anslag för en om ock anspråkslös trädgårdsanläggning å nu ifrågakomna plats. Att nedlägga större planeringskostnader å denna plats, som i en framtid torde vara afsedd att bebyggas, kan klarligen ej komma i fråga. För att tillmötesgå Doktorn Sievers behjertansvärda anhållan och bereda någon trefnad åt Maria sjukhus patienter, har Trädgårdsnämnden likväl ansett sig kunna föreslå att området blefve jemnadt och ingrusadt samt en plantering af enklaste slag derå anordnad, hvilket enligt Nämndens beräkning skulle medföra en kostnad af 2,500 mark.

Summa för nyanläggningar Fmk 26,987:50.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

John Ugglä.

Trädgårdsnämndens budgetförslag för 1903.

III. Kommunalförvaltningen.

Trädgårdsnämnden.

1 Sekreterare	<i>Smf</i>	— —	600: —
1 Stadsträdgårdsmästare	"	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	"	600: —	
hyresmedel	"	1,000: —	
personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura förmåner	"	1,400: —	6,000: —
Expenser, förslagsvis	"	— —	300: —
Summa <i>Smf</i>		— —	6,900: —

XIV. Allmänna arbeten.

7:o. Planteringar.

a) Remont och underhåll.

Underhåll af planteringar och trädskolor	<i>Smf</i>	49,000: —
Underhåll af hägnader	"	2,000: —
Beredning af jord för stadsplanteringarna	"	2,500: —
Summa <i>Smf</i>		53,500: —

b) Nyanläggningar.

Plantering vid Lönnrotsstatyn	<i>Smf</i>	3,450: —
Planeringsarbeten i Brunnsparken	"	5,000: —
d:o i Kaisaniemi	"	5,000: —
Ordnande af bergspartiet framför nedgången till Bergmansgatan	"	7,254: —
Förberedande arbeten för reservträdgårdens förläggande till Djurgårdens område	"	2,000: —
Anordnande af kalkbanor	"	1,100: —
Torrläggning af en gräsplan i Djurgården	"	683: 50
Anordnande af en plantering vid Maria sjukhus	"	2,500: —
Summa <i>Smf</i>		26,987: 50

Helsingfors, den 23 September 1902.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

John Ugglä.

Behållningskalkyl per 1 Oktober 1902.

Öfverskott å inkomstkonti:	I Räntor	<i>My.</i>	9,000: —
	II Tomtlösen	"	333,000: —
	III Stadens fasta egendom	"	20,000: —
	V Inkomstgifvande rättigheter . .	"	40,000: —
		<i>My.</i>	402,000: —
Anslagen för allmänna arbeten etc, öfverskridna med		"	86,000: —
		<i>My.</i>	317,000: —
Behållningen till år 1902 utgjorde enl. bokslutet	<i>My.</i>	803,000	
hvaraf i anspråk tagits för året 1902	"	120,000	" 683,000: —
Behållning till år 1903	<i>My.</i>	1,000,000: —	
Då emellertid af denna behållning är bundet i:			
aktier och obligationer	<i>My.</i>	525,000	
löpande materiallager	"	175,000	" 700,000: —
Har som disponibel behållning till år 1903 upptagits	"		300,000: —

Drätselkontoret i Helsingfors i Oktober 1902.

Teodor Holmberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utskottsbetänkande i fråga om staden tillkommande ersättning med anledning af inrättandet utaf Sveaborgs fästningsplanad.

Från Drätselkammaren hafva Stadsfullmäktige fått emottaga nedanstående handlingar:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Oktober 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 195.

I memorial för den 12 Juli 1901 från Guvernörsembetet i Nylands län hade Magistraten härstädes anmodats att, i anledning af stadgandet uti § 8 af Kejsarliga förordningen af den 30 Maj 1896, angående inskränkningar i egande- och nyttjanderätten till fast egendom inom fästningsplanad, till Guvernörsembetet inkomma med upplysning, hvilka härstädes bosatta egande- och nyttjanderätts innehafvare veterligen kunna beröras af frågan rörande expropriation för Sveaborgs fästningsplanad; och anmodade Magistraten med föranledande häraf Drätselkammaren att till Magistraten inkomma med de i ofvan nämnda memorial infordrade uppgifterna.

Drätselkammaren vidtog för den skull ock häraf påkallad åtgärd och insände till Magistraten, jemte skrifvelse för den 29 Augusti sistlidet år, en af Byggnadskontoret uppgjord förteckning öfver de lägenheter och arrendatorer, hvilka kunde af expropriationsfrågan beröras; men derjemte beslöt Drätselkammaren vid sammanträde nyssagda dag, att för fastställande af de ersättningsbelopp, på hvilka staden till följd af antydda expropriation borde göra anspråk, tillsätta en synenämnd, till medlemmar hvori Kammmaren utsåg Kammarens ordförande och viceordförande äfvensom Muraremästaren Alex. Årt och handlanden Julius Tallberg samt stadsingenjören G. Idström.

Sagda nämnd har numera till Drätselkammaren inlemnad här i afskrift närslutna utlåtande; och då Kammmaren kunnat om deri ingående förslag rörande det

ersättningsbelopp, som borde af staden fordras, i allo förena sig, under förutsättning naturligtvis att den sammanlagda ersättningssumman af 186,000 mark omedelbart kontant erlägges, samt då Kammaren, som den 25 sistlidne September genom emottagande af en så lydande kungörelse, som här äfven biläggas, i sin egenskap af förvaltare af stadens fasta egendom dymedelst på grund af bestämmelsen i redan åberopade § 8 i hithörande författning förpliktigats att inom tre månader efter anförda datum vid förlust af all vidare talan hos Guvernörsemetet i länet gifva stadens anspråk tillkänna, får Drätselkammaren härmed vördsamt till Stadsfullmäktiges närmare bepröfvande och definitiva afgörande samt för inhemtande af behörig föreskrift beträffande Kammarens vidare förfarande öfverlemna ifrågavarande ärende.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Undertecknade, som af Drätselkammaren den 29 Augusti 1901 blifvit utsedda att, efter verkställd syn, afgifva förslag angående de ersättningsbelopp, på hvilka staden när anledning därtill förefunnes borde göra anspråk, på grund af att särskilda staden tillhöriga inom Sveaborgs fästningsesplanad belägna holmar äro underkastade inskränkningar i nyttjanderätten, få vördsamt anföra följande:

Ifrågavarande holmar kunna hänföras till tvänne grupper nämligen:

a) sådana som för närvarande äro till bebyggande utarrenderade och hvilkas värde år för år ökas i förhållande till stadens utveckling samt

b) sådana holmar som antagligen icke, hvarken nu eller framdeles, kunna finna någon betydande användning.

Till den första gruppen hafva vi ansett oss böra hänföra Östra och Vestra Rönnskär, Flissholmen, Skifferholmen, Ugnsholmarne och Ärtholmen. Af dessa torde de två förstnämnda icke kunna disponeras annorlunda än såsom härintills, för villaanläggningar, medan de öfriga efter verkställd indelning och reglering kunde upplåtas dels såsom bostads- dels såsom fabrikstomter. Då arealen af nämnda holmar är

för Östra Rönnskär	c:a	54,400 m ²
„ Vestra Rönnskär	„	167,800 „ 222,200 m ²

för Flisholmen	c:a	19,900 m ²	
„ Skifferholmen & grundet	„	13,300 „	
„ Ugnsholmarne	„	21,700 „	
„ Ärtholmen	„	14,700 „	69,600 m ²

och af dessa ytor c:a 25 % afgår till allmänningar och vägar, i det fall att området upplåtes för villaanläggningar, samt c:a 40 % till gator, om marken indelas till bostads- eller fabriktomter, skulle Östra och Vestra Rönnskär, efter nuvarande arrendetidens utgång, kunna indelas i sammanlagdt 16 villaparceller om 10,000 m² enhvar samt af de öfriga uppräknade holmarne c:a 35,000 m² försäljas såsom byggnadstomter. För villaplatserna bör enligt vår åsigt kunna påräknas ett arrende af Fmk 300 per år och hektar eller inalles således Fmk 4,800: — motsvarande å 5 % ett kapitalvärde af Fmk 96,000: — medan löseskillingen för byggnadsplatserna, efter afdrag af kostnaderna för gatuplaneringar m. m., bör lemna en behållning af minst 3 mk per m² eller in summa Fmk 105,000: —. Värdet af samtliga ofvan uppräknade holmar uppgår således på nämnda grunder till Fmk 201,000: —.

Emellertid torde icke kunna förutsättas att, om ock staden företoge en af nu nämnda dispositionssätt föranledd reglering, villa- respektive tomtplatserna skulle finna afsättning på de osäkra villkor, hvarmed hvarje byggnadsföretag å dessa platser är förenadt, hvarför staden sannolikt icke kan framdeles påräkna någon större inkomst från nämnda lägenheter än de närvarande arrendebeloppen, uppgående in summa till Fmk 783 + 4,371 hektoliter råg, hvilken årsinkomst, kapitaliserad å 5 % och under förutsättning af att rågens medelmarkegångspris är 10 mk per hl., ger ett värde å samtliga holmar af endast Fmk 16,534: 20. Skillnaden emellan det tidigare beräknade värdet af lägenheterna Fmk 201,000: — och sistnämnda summa anger således den förlust staden lider genom att dispositionsrätten öfver holmarne ifråga icke är fri, men, då äfven hänsyn bör tagas till att staden ej, förrän efter nu löpande arrendetids utgång, är i tillfälle att på ett förmånligare sätt än för närvarande tillgodogöra sig meranämnda lägenheter, ställer sig kalkylen sålunda att ofvansagda skillnad Fmk 184,465: 80 bör utgöra det belopp, hvartill den sökta ersättningssumman vuxit med ränta på ränta under arrendetidens förlopp. Under denna förutsättning och med antagande af en återstående medelarrendetid för samtliga holmar af 20 år samt en räntesats af 5 % blefve det belopp, som staden bör fordra i skadestånd för desamma, Fmk 69,500: —.

En omständighet, som härjämte bör tagas i betraktande är att stora delar af stadens vattenområde, liggande inom fästningsesplanadens första rayon, icke få disponeras efter stadens godtfinnande, enär en förändring af hafsbottnets form är förbjuden att verkställas utan Ingenjöröfverstyrelsens begifvande. Detta förbud återverkar på sättet för utnyttjande af lägenheter, hvilka annars icke vore berörda af de i reglerna för fästningsesplanadens upprätthållande ingående bestämmelserna. Bland sådana lägenheter böra här främst nämnas Sand- och Busholmarne samt Blek-

holmarne. Genom utfyllning af vattenområdet mellan de två förstnämnda skulle nämligen dessa, hvilka jämte utfyllningen äro ifrågasatta att bilda en särskild stadsdel, kunna användas på ett för staden betydligt förmånligare och mer vinstgifvande sätt, än om utfyllningen ej får ega rum, utom det att kostnaderna för gatu- och tomtplaneringarna i sistsagda fall blefve anmärkningsvärdt högre därigenom att vid planeringarna öfverblifvet material ej finge afstjälpas i det till arbetsplatserna närliggande vattenområdet. Samma är förhållandet med Blekholmarne och Blekholmsgrundet, hvilka genom utfyllningar i omgifvande vatten kunde förenas till en komplex, tillgodoseende handels och trafikens kraf på ökad utrymme.

Då dessa utfyllningar, omfattande c:a 70,800 m² vattenområde vid Bus- och Sandholmarne samt c:a 20,600 vid Blekholmarne, äro oberoende af arrendeaftal och således kunde till och med omedelbart verkställas, synes skäl föreligga att, därest förbudet mot utfyllningarnas företagande ej upphäfves, anhålla om ett ytterligare skadestånd af *Fmk 116,500*: — beräknadt efter ett enhetspris af *Fmk 1: 50* per m² för det till utfyllning afsedda vattenområdet invid Busholmarne och *Fmk 0: 50* per m² för vattenområdet invid Blekholmarne.

Vidkommande slutligen grupp b, till hvilken vi hänfört Rysskär, Stora och Lilla Ormholmarne m. fl., torde deras framtida användning icke lida sådan inskränkning genom bestämmelserna angående fästningsesplanaden, att något anspråk på skadestånd för desamma skall kunna framställas.

Helsingfors, den 25 September 1902.

Carl Nummelin.

Adolf Aminoff.

Julius Tallberg.

Alex. Årt.

G. Idström.

KUNGÖRELSE.

Sedan Nädig kungörelse angående Sveaborgs fästningsesplanad utfärdats under den 24 Maj 1899 och Kejserliga Senaten för Finland samma dag öfverlemnad åt Guvernören i detta län att vidtaga åtgärder i enlighet med stadgandena i ämnet uti § 2 af Nädiga förordningen den 30 Maj 1896, har Kommissionslandtmätaren F. O. Immell, jemlikt honom meddeladt förordnande, utstakat fästningsesplanadens gränser och försett dem med rämärken, hvarefter Chefen för Sveaborgs fästningsingeniörstyrelse meddelat att skäl till anmärkningar emot de uppgångna och å karta närmare betecknade fästningsråerna icke förefinnes jemte det såväl magistraten i Helsingfors som kronolänsmännen i Helsing och Esbo socknar aflemnad infortrade uppgifter om hvilka egare och nyttjanderättshafvare veterligen kunna beröras af de inskränkningar som i öfverensstämmelse med ofvanåberopade författningar härflyta

af fästningsesplanadens anläggning; och får jag förty, på grund af § 8 i nämnda Nådiga förordning, härigenom uppmana enhvar, som med anledning af sagda inskränkningar vill emot kronan väcka anspråk på ersättning, att, vid förlust af all vidare talan, inom tre månader efter det denna kungörelse varit tre gånger införd i landets officiella tidningar samt i tidningarna Hufvudstadsbladet och Uusi Suometar äfvensom anslagen i Helsingfors Rådhus samt Helsinge och Esbo kommunalstämmors samlingsrum hit inlemna skriftlig ansökan om slik ersättning. Kände rättsegare, hvilka komma att särskildt erhålla del af denna kungörelse, ega inom tre månader derefter härstädes gifva sina anspråk tillkänna. Helsingfors, å Landskansliet, den 31 Juli 1902.

Guvernör, Generalmajor vid Generalstaben.

M. Kaigorodoff.

Carl Fr. Ekholm.

Med anledning af Drätselkammarens ofvanintagna framställning beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 14 innevarande oktober att åt undertecknade uppdraga att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Enligt „regler angående upprätthållande af Sveaborgs fästningsesplanad och ordningen för uppförande af byggnader inom densamma“, stadfästade genom Kejs. kungörelsen den 24 maj 1899, omfattar sagda fästningsesplanad hela den närmaste omgifningen af fästningen till sådan utsträckning, som finnes angifven å en den 16 oktober 1893 fastställd plankarta öfver esplanaden. De inom esplanaden fallande områden, undantagande till fästningen hörande och å kartan med ljusröd färg betecknade särskilda öar och holmar, äro indelade i två rayoner. Till den första hänföres hela vattenområdet, hvilket å den fastställda kartan begränsas af en linje i ljusröd färg, och till den andra de öar och holmar, som äro å kartan utmärkta med gul färg och som i anmärkningen till reglerna uppräknas.

De öar och holmar samt delar af dessa, som äro belägna inom esplanadens rålinier, men ej med skild färg betecknade, äro icke underkastade några inskränkningar i afseende å bebyggandet eller förändring af konturförhållandena.

Inom första rayonen, eller å esplanadens vattenområde, äro byggnadsföretag af hvad slag de vara må äfvensom åvägabringandet af förändring af hafsbottens form förbjudna, såframt tillstånd dertill ej lemnats af Ingeniöröfverstyrelsen.

Inom andra rayonen är det förbjudet att, utan tillstånd af Ingeniöröfverstyrelsen, uppföra boningshus eller andra byggnadsverk af sten eller delar af sådana byggnader.

Med Fästningskommendantens begifvande, hvilket skall utverkas genom Fästningsingeniörstyrelsen, tillåtes:

1:o) att förändra jord- eller bergytans höjd, att på härför anvisade platser inrätta sand- och lertägrter samt stenbrott, äfvensom att anordna ständiga upplag af sten eller andra skrymmande ämnen;

2:o) att inrätta dammar, fördämningar, kanaler, bassiner och vattenverk, afsedda för markens öfvervattning eller uttorkning, anlägga vanliga eller stenlagda vägar, chausséer och jernvägar, samt att vidtaga förändringar med bestående anläggningar af nämnda slag;

3:o) att anlägga parker och plantskolor samt utföra skogsplanteringar;

4:o) att anlägga begravningsplatser och uppföra minnesmärken af hvarjehanda slag; samt

5:o) att uppföra byggnader af trä.

Inom andra rayonen redan förefintliga byggnader af sten, som icke fylla ofvannämnda förbehåll, få vid behof repareras med vilkor att byggnadens yttre form deremot icke förändras. Men i händelse sagda byggnader skola ombyggas eller med nya byggnader ersättas, får sådant icke verkställas utan dertill genom Fästningskommendanten utverkadt tillstånd af Ingeniörförstyrelsen.

Inskränkningarne i egande- och besittningsrätten, för hvilka ersättning tillkommer jordegare och innehafvare, äro dock äfven andre än ofvannämnda i esplanadreglerne uppräknade. Enligt 5 § i förordningen ang. fästningsesplanader böra nämligen vid värdeminskningens uppskattning beräknas, bland annat, äfven sådana „vilkorliga“ inskränkningar som egare eller innehafvare af jord inom esplanadområdet äro underkastade genom att vid krigstillstånd kunna förpligtas att inom af Guvernören förelagd tid undanskaffa byggnader och inrättningar; hvarvid dem dock tillkommer ersättning för kostnad och skada, som härigenom i hvarje särskildt fall tillskyndas dem. (Se 7, 17 och 18 §§ i nämnda förordning och Lagutskottets betänkande vid 1894 års landtdag).

Utskottet har på begäran från Byggnadskontoret erhållit förteckningar öfver de staden tillhöriga holmar, som ligga inom fästningsesplanadens rålinier, utvisande sagda förteckningar, den ena de staden underlydande holmar, som äro underkastade de i omordade regler för 2:dra rayonen fastställda inskränkningar i nyttjanderätten, samt den andra sådana staden tillhöriga holmar, som, ehuru belägna inom esplanadens rålinier, icke af dylika inskränkningar beröras, jemte areal, arrendator, arrendetid och arrendebelopp särskildt för hvarje utarrenderad del af holmarna. Berörda förteckningar lyda som följer:

*Förteckning öfver Helsingfors stad tillhöriga, inom Sveaborgs fästningsplanads
2:dra rayon liggande holmar.*

Lägenhet	Areal har	Arrendator	Arrendetid		Arrende- belopp Fmk	Arrendeför- höjning		Anm.
			från	till		från år	med Fmk	
Ö. Rönnskär och Glasmästarholmen	4.453 0.992	M. Brenner, kap- tenska	18 1/1 79	19 31/12 08	50: — + 2.643 hl. råg			
V. Rönnskär, vestra del. D:o östra del.	16.779	E. Enqvist och H. Kihlman	1899	1928	75: — + 1.555 hl. råg	1908	75: —	
Lott N:o 1	—	A. Illberg, assessor		1928	30: —			
» » 2	—	Ö. G. Vestling, kam- rerare		1928	30: —			
» » 3	—	O. Thylin, handl. .		1928	30: —	1908	15: —	
» » 4	—	T. Munck, registra- tor		1928	30: —			
» » 5	—	E. Sandelin, docent		1928	30: —			
» » 6	—	Hilda Brander, frö- ken		1928	30: —			
» » 7	—	Allmänning		—	—			
Flisholmen	1.994	Fabriks-a.b. Strix .	18 1/1 99	19 31/12 23	200: —			
Skifferholmen	1.261	Helsingfors Segel- sällskap	18 4/6 96	19 31/12 29	50: —			
Skiffergrundet	0.069	D:o d:o			200: — +			
Ugnsholmarna	2.175	Finska Färg- & Fer- niss Fabr. A.B. .	18 6/12 94	19 31/12 11	0.173 hl. råg 125: — +			
Ärtholmen	1.471	B. Mattila, bonde .	18 9/5 95	19 31/12 08	0.07 hl. råg			
Ärtholmsgrundet	0.163	—	—	—	—			
Borgmästarklippan	0.306	—	—	—	—			
Tallholmen	2.340	A. V. Pehrman, fi- skare	18 1/1 93	19 31/12 17	60: —			
Ormholmen	2.621	—	—	—	—			
Ormholmskubb	1.407	—	—	—	—			
Rönnbusken	1.081	—	—	—	—			
Långgrund	1.051	—	—	—	—			
Rysskär	9.843	—	—	—	—			

Holmar, belägna inom fästningsesplanadens rålinier, men icke underkastade inskränkningar i nyttjanderätten.

Lägenhet	Areal har	Arrendator	Arrendetid		Arrende- belopp Fmy.	Arrendeför- höjning		Anm.
			från	till		från år	med Fmy.	
Ryssholmen	0.587	K. A. Holmström, fiskare	19 1/1 02	19 31/12 06	118: —			
Halfvägsholmen	0.360	—	—	—	—			
Norra Blekholmen	0.564	A.-B. Blekholmens varf	19 1/1 00	19 31/12 15	350: —	19 1/1 10	150: —	
D:o	0.282	A. v. Alfthan, fri- herre	19 1/1 00	19 31/12 15	455: —	19 1/1 10	195: —	
D:o	0.192	H:fors Ångfartygs A.-B.	18 1/1 93	19 31/12 02	300: —			
D:o	0.152	Lars Krogius & Co	18 1/1 93	19 31/12 03	300: —			
Södra Blekholmen	1.728	C. Eriksson, restau- ratör	19 1/1 01	19 31/12 18	500: —			
Blekholmsgrundet	0.020	Nyländska Jakt- klubben	18 1/1 83	19 31/12 15	100: —			
Märrholmen	4.206	C. A. Fontell, hand- lande	18 1/1 79	19 31/12 08	{ 62: — + 0.246 hl. råg			
Uttern	2.152	Stadens stenbrott .	—	—	—			
Busholmen	6.903	J. Tallberg, handl.	18 1/1 79	19 31/12 08	{ 350: — + 1.664 hl. råg			
D:o	4.574	U. Kurtép, assessor	18 1/1 79	19 31/12 28	{ 325: — + 1.370 hl. råg			
Sandholmen	3.135	Finska Ångfartygs A.-B.	19 2/12 01	19 31/12 08	500: —			För litt. A.

Helsingfors Stads Byggnadskontor i Okt. 1902.

G. Idström.

Vid behandlingen af Drätselkammarens ifrågavarande framställning har utskottet icke kunnat undgå att finna att staden genom de inskränkningar i dispositionsrätten öfver delar af dess ego- och vattenområde, som etablerats genom Sveaborgs fästningsesplanad, tillsvidare icke tillfogats någon direkt förlust, då ju staden, lika litet som dess arrendatorer, ännu förhindrats att vidtaga någon tidigare inom dess omedelbara maktbefogenhet liggande åtgärd och stadens förfoganderätt öfver områdena ej heller upphäfts, utan endast i särskilda, om än högst väsentliga afseenden gjorts beroende af andra myndigheters granskning. Men å andra sidan är det osäkerhetstillstånd, som införts beträffande viktiga delar af stadens gebit, af största betydelse med afseende å nyttjanderätten till desamma, isynnerhet som afgörandet

deraf, hvilka åtgärder i hvarje särskildt fall kunna tillåtas och hvilka icke, ankommer å militära myndigheter, hos hvilka frågan derom bedömes uteslutande ur militära synpunkter, som svårligen kunna af icke fackmän på förhand beräknas. Hvad villalotterna inom området beträffar, komma dessa uppenbarligen att framdeles blifva föga begärliga, då det behag, som vidkommande sådana förnämligast eftersträfvast, eller friheten för innehafvarene att efter önskan ordna sin omgifning, nästan alldeles försvunnit. Att för dessa lotter eljest kunde påräknas de högre arrende afgifter, värderingsmännen beräknat, är så mycket mera otvifvelaktigt, som de ifrågavarande lotterna redan blifvit och efterhand alltmera blifva planerade och försedda med planteringar och försköningar. Hvad åter beträffar de holmar, hörande till 2:dra rayonen, å hvilka industriella inrättningar redan finnas eller kunde komma att uppstå, gäller det uppenbarligen ännu mera om dem att ovissheten huruvida tillstånd komme att erhållas till nödiga tillbyggnader och upplag m. m. samt isynnerhet nybyggnader skall i allra högsta grad förekomma utvidgningen af bestående och framför allt uppkomsten af nya värdefullare inrättningar. I betraktande bör väl ock tagas att åtminstone en del af de nuvarande låga arrendeavgifterna kan hafva berott på de vid dessa arrendens ingående måhända redan befarade esplanadreglerna. Slutligen kommer stadens framåtskridande i merkantilt afseende att taga skada äfven derigenom att de områden, om hvilka härvid är fråga, delvis äro belägna i närheten af stadens hamnanläggningar och särskildt hamnbanan, hvilka i följd deraf icke komma att kunna utnyttjas i den utsträckning, tidigare kunnat emotses.

Utskottet kan förty för sin del icke finna annat än att Drätselkammaren å fullt riktiga grunder baserat stadens ifrågavarande ersättningsanspråk samt att det belopp, som enligt Drätselkammarens framställning bör af staden i godtgörelse fordras, icke är öfverdrivet högt. I sammanhang härmed bör framhållas att i sagda belopp icke ingår godtgörelse för den skada, som nuvarande innehafvare af arrenden inom området tillfogas genom fästningsesplanaden, för hvilken skada desse äga särskildt för sig inom utsatt tid söka ersättning af kronan, äfvensom att enligt 4 mom. 3 § i förordningen angående fästningsesplanader af $\frac{30}{5}$ 1896 finska kronan är skyldig att på en gång utgifva hela det belopp, som staden kan komma att tillerkännas för minskning af egendoms värde endast i fall minskningen uppgår till en tredjedel af sagda värde eller mera, men i annat fall berättigad att gälda ersättningen såsom årlig afgift efter sex procent å hela beloppet af värde-minskningen, hvilken afgift följer fastigheten åt.

På anförda skäl får utskottet vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att, med godkännande af de utaf Drätselkammarens synenämnd fastställda grunder för beräklandet af den staden tillkommande ersättning för de genom Sveaborgs fästningsesplanad orsakade inskränknin-

gar i stadens rätt till ifrågavarande, i esplanaden ingående områden, uppmana Drätselkammaren att inom den i kungörelsen föreskrifna tid göra stadens ersättningsanspråk i behörig ordning gällande.

Helsingfors, i oktober 1902.

Ludvig Clouberg.

Gustaf Nyström.

F. Stjernvall.

Utskottsbetänkande i fråga om staden tillkommande ersättning med anledning af inrättandet utaf Sveaborgs fästningsplanad.

Från Drätselkammaren hafva Stadsfullmäktige fått emottaga nedanstående handlingar:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Oktober 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 195.

I memorial för den 12 Juli 1901 från Guvernörsembetet i Nylands län hade Magistraten härstädes anmodats att, i anledning af stadgandet uti § 8 af Kejserliga förordningen af den 30 Maj 1896, angående inskränkningar i egande- och nyttjanderätten till fast egendom inom fästningsplanad, till Guvernörsembetet inkomma med upplysning, hvilka härstädes bosatta egande- och nyttjanderätts innehafvare veterligen kunna beröras af frågan rörande expropriation för Sveaborgs fästningsplanad; och anmodade Magistraten med föranledande häraf Drätselkammaren att till Magistraten inkomma med de i ofvan nämnda memorial infordrade uppgifterna.

Drätselkammaren vidtog för den skull ock häraf påkallad åtgärd och insände till Magistraten, jemte skrifvelse för den 29 Augusti sistlidet år, en af Byggnadskontoret uppgjord förteckning öfver de lägenheter och arrendatorer, hvilka kunde af expropriationsfrågan beröras; men derjemte beslöt Drätselkammaren vid sammanträde nyssagda dag, att för fastställande af de ersättningsbelopp, på hvilka staden till följd af antydda expropriation borde göra anspråk, tillsätta en synenämnd, till medlemmar hvori Kammmaren utsåg Kammarens ordförande och viceordförande äfvensom Muraremästaren Alex. Årt och handlanden Julius Tallberg samt stadsingenjören G. Idström.

Sagda nämnd har numera till Drätselkammaren inlemnat här i afskrift närslutna utlåtande; och då Kammmaren kunnat om deri ingående förslag rörande det

ersättningsbelopp, som borde af staden fordras, i allo förena sig, under förutsättning naturligtvis att den sammanlagda ersättningssumman af 186,000 mark omedelbart kontant erlägges, samt då Kammaren, som den 25 sistlidne September genom emottagande af en så lydande kungörelse, som här äfven bilägges, i sin egenskap af förvaltare af stadens fasta egendom dymedelst på grund af bestämmelsen i redan åberopade § 8 i hithörande författning förpliktigats att inom tre månader efter anförda datum vid förlust af all vidare talan hos Guvernörsemetet i länet gifva stadens anspråk tillkänna, får Drätselkammaren härmed vördsamt till Stadsfullmäktiges närmare bepröfvande och definitiva afgörande samt för inhemtande af behörig föreskrift beträffande Kammarens vidare förfarande öfverlemnna ifrågavarande ärende.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Undertecknade, som af Drätselkammaren den 29 Augusti 1901 blifvit utsedda att, efter verkställd syn, afgifva förslag angående de ersättningsbelopp, på hvilka staden när anledning därtill förefunnes borde göra anspråk, på grund af att särskilda staden tillhöriga inom Sveaborgs fästningsesplanad belägna holmar äro underkastade inskränkningar i nyttjanderätten, få vördsamt anföra följande:

Ifrågavarande holmar kunna hänföras till tvänne grupper nämligen:

a) sådana som för närvarande äro till bebyggande utarrenderade och hvilkas värde år för år ökas i förhållande till stadens utveckling samt

b) sådana holmar som antagligen icke, hvarken nu eller framdeles, kunna finna någon betydande användning.

Till den första gruppen hafva vi ansett oss böra hänföra Östra och Vestra Rönnskär, Flissholmen, Skifferholmen, Ugnsbolmarne och Ärtholmen. Af dessa torde de två förstnämnda icke kunna disponeras annorlunda än såsom härintills, för villaanläggningar, medan de öfriga efter verkställd indelning och reglering kunde upplåtas dels såsom bostads- dels såsom fabriksomter. Då arealen af nämnda holmar är

för Östra Rönnskär	c:a	54,400 m ²
„ Vestra Rönnskär	„	167,800 „ 222,200 m ²

för Flisholmen	c:a	19,900 m ²	
„ Skifferholmen & grundet	„	13,300 „	
„ Ugnsholmarne	„	21,700 „	
„ Ärtholmen	„	14,700 „	69,600 m ²

och af dessa ytor c:a 25 % afgår till allmänningar och vägar, i det fall att området upplätes för villaanläggningar, samt c:a 40 % till gator, om marken indelas till bostads- eller fabriksstomter, skulle Östra och Vestra Rönnskär, efter nuvarande arrendetidens utgång, kunna indelas i sammanlagdt 16 villaparceller om 10,000 m² enhvar samt af de öfriga uppräknade holmarne c:a 35,000 m² försäljas såsom byggnadstomter. För villaplatserna bör enligt vår åsigt kunna påräknas ett arrende af Fmk 300 per år och hektar eller inalles således Fmk 4,800: — motsvarande å 5 % ett kapitalvärde af Fmk 96,000: — medan löseskillingen för byggnadsplatserna, efter afdrag af kostnaderna för gatuplaneringar m. m., bör lemna en behållning af minst 3 mk per m² eller in summa Fmk 105,000: —. Värdet af samtliga ofvan uppräknade holmar uppgår således på nämnda grunder till Fmk 201,000: —.

Emellertid torde icke kunna förutsättas att, om ock staden företoge en af nu nämnda dispositionssätt föranledd reglering, villa- respektive tomtplatserna skulle finna afsättning på de osäkra villkor, hvarmed hvarje byggnadsföretag å dessa platser är förenadt, hvarför staden sannolikt icke kan framdeles påräkna någon större inkomst från nämnda lägenheter än de närvarande arrendebeloppen, uppgående in summa till Fmk 783 + 4,371 hektoliter råg, hvilken årsinkomst, kapitaliserad å 5 % och under förutsättning af att rågens medelmarkegångspris är 10 mk per hl., ger ett värde å samtliga holmar af endast Fmk 16,534: 20. Skilnaden emellan det tidigare beräknade värdet af lägenheterna Fmk 201,000: — och sistnämnda summa anger således den förlust staden lider genom att dispositionsrätten öfver holmarne ifråga icke är fri, men, då äfven hänsyn bör tagas till att staden ej, förrän efter nu löpande arrendetids utgång, är i tillfälle att på ett förmånligare sätt än för närvarande tillgodogöra sig meranämnda lägenheter, ställer sig kalkylen sålunda att ofvansagda skillnad Fmk 184,465: 80 bör utgöra det belopp, hvartill den sökta ersättningssumman vuxit med ränta på ränta under arrendetidens förlopp. Under denna förutsättning och med antagande af en återstående medelarrendetid för samtliga holmar af 20 år samt en räntesats af 5 % blefve det belopp, som staden bör fordra i skadestånd för desamma, Fmk 69,500: —.

En omständighet, som härjämte bör tagas i betraktande är att stora delar af stadens vattenområde, liggande inom fästningsesplanadens första rayon, icke få disponeras efter stadens godtfinnande, enär en förändring af hafsbottnets form är förbjuden att verkställas utan Ingeniöröfverstyrelsens begifvande. Detta förbud återverkar på sättet för utnyttjande af lägenheter, hvilka annars icke vore berörda af de i reglerna för fästningsesplanadens upprätthållande ingående bestämmelserna. Bland sådana lägenheter böra här främst nämnas Sand- och Busholmarne samt Blek-

holmarne. Genom utfyllning af vattenområdet mellan de två förstnämnda skulle nämligen dessa, hvilka jämte utfyllningen äro ifrågasatta att bilda en särskild stadsdel, kunna användas på ett för staden betydligt förmånligare och mer vinstgivande sätt, än om utfyllningen ej får ega rum, utom det att kostnaderna för gatu- och tomtplaneringarna i sistsagda fall blefve anmärkningsvärdt högre därigenom att vid planeringarna öfverblifvet material ej finge afstjälpas i det till arbetsplatserna närliggande vattenområdet. Samma är förhållandet med Blekholmarne och Blekholmsgrundet, hvilka genom utfyllningar i omgifvande vatten kunde förenas till en komplex, tillgodoseende handels och trafikens kraf på ökad utrymme.

Då dessa utfyllningar, omfattande c:a 70,800 m² vattenområde vid Bus- och Sandholmarne samt c:a 20,600 vid Blekholmarne, äro oberoende af arrendeafstal och således kunde till och med omedelbart verkställas, synes skäl föreligga att, därest förbudet mot utfyllningarnas företagande ej upphäfves, anhålla om ett ytterligare skadestånd af Fmk 116,500: — beräknadt efter ett enhetspris af Fmk 1: 50 per m² för det till utfyllning afsedda vattenområdet invid Busholmarne och Fmk 0: 50 per m² för vattenområdet invid Blekholmarne.

Vidkommande slutligen grupp b, till hvilken vi hänfört Rysskär, Stora och Lilla Ormholmarne m. fl., torde deras framtida användning icke lida sådan inskränkning genom bestämmelserna angående fästningsesplanaden, att något anspråk på skadestånd för desamma skall kunna framställas.

Helsingfors, den 25 September 1902.

Carl Nummelin.

Adolf Aminoff.

Julius Tallberg.

Alex. Årt.

G. Idström.

KUNGÖRELSE.

Sedan Nådig kungörelse angående Sveaborgs fästningsesplanad utfärdats under den 24 Maj 1899 och Kejsarliga Senaten för Finland samma dag öfverlemnadt åt Guvernören i detta län att vidtaga åtgärder i enlighet med stadgandena i ämnet uti § 2 af Nådiga förordningen den 30 Maj 1896, har Kommissionslandtmätaren F. O. Immell, jemlikt honom meddeladt förordnande, utstakat fästningsesplanadens gränser och försett dem med rämärken, hvarefter Chefen för Sveaborgs fästningsingeniörstyrelse meddelat att skäl till anmärkningar emot de uppgångna och å karta närmare betecknade fästningsräerna icke förefinnes jemte det såväl magistraten i Helsingfors som kronolänsmännen i Helsing och Esbo socknar aflemnadt infordrade uppgifter om hvilka egare och nyttjanderättshafvare veterligen kunna beröras af de inskränkningar som i öfverensstämmelse med ofvanåberopade författningar härflyta

af fästningsesplanadens anläggning; och får jag förty, på grund af § 8 i nämnda Nådiga förordning, härigenom uppmana enhvar, som med anledning af sagda inskränkningar vill emot kronan väcka anspråk på ersättning, att, vid förlust af all vidare talan, inom tre månader efter det denna kungörelse varit tre gånger införd i landets officiella tidningar samt i tidningarna Hufvudstadsbladet och Uusi Suometar äfvensom anslagen i Helsingfors Rådhus samt Helsing och Esbo kommunalstämmors samlingsrum hit inlemna skriftlig ansökan om slik ersättning. Kände rättsegare, hvilka komma att särskildt erhålla del af denna kungörelse, ega inom tre månader derefter härstädes gifva sina anspråk tillkänna. Helsingfors, å Landskansliet, den 31 Juli 1902.

Guvernör, Generalmajor vid Generalstaben.

M. Kaigorodoff.

Carl Fr. Ekholm.

Med anledning af Drätselkammarens ofvanintagna framställning beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 14 innevarande oktober att åt undertecknade uppdraga att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Enligt „regler angående upprätthållande af Sveaborgs fästningsesplanad och ordningen för uppförande af byggnader inom densamma“, stadfästade genom Kejs. kungörelsen den 24 maj 1899, omfattar sagda fästningsesplanad hela den närmaste omgifningen af fästningen till sådan utsträckning, som finnes angifven å en den 16 oktober 1893 fastställd plankarta öfver esplanaden. De inom esplanaden fallande områden, undantagande till fästningen hörande och å kartan med ljusröd färg betecknade särskilda öar och holmar, äro indelade i två rayoner. Till den första hänföres hela vattenområdet, hvilket å den fastställda kartan begränsas af en linje i ljusröd färg, och till den andra de öar och holmar, som äro å kartan utmärkta med gul färg och som i anmärkningen till reglerna uppräknas.

De öar och holmar samt delar af dessa, som äro belägna inom esplanadens rålinier, men ej med skild färg betecknade, äro icke underkastade några inskränkningar i afseende å bebyggandet eller förändring af konturförhållandena.

Inom första rayonen, eller å esplanadens vattenområde, äro byggnadsföretag af hvad slag de vara må äfvensom avvägabringandet af förändring af hafsbottnens form förbjudna, såframt tillstånd dertill ej lemnats af Ingeniöröfverstyrelsen.

Inom andra rayonen är det förbjudet att, utan tillstånd af Ingeniöröfverstyrelsen, uppföra boningshus eller andra byggnadsverk af sten eller delar af sådana byggnader.

Med Fästningskommendantens begifvande, hvilket skall utverkas genom Fästningsingeniörstyrelsen, tillåtes:

1:o) att förändra jord- eller bergytans höjd, att på härför anvisade platser inrätta sand- och lertägrter samt stenbrott, äfvensom att anordna ständiga upplag af sten eller andra skrymmande ämnen;

2:o) att inrätta dammar, fördämningar, kanaler, bassiner och vattenverk, afsedda för markens öfvervattning eller uttorkning, anlägga vanliga eller stenlagda vägar, chausséer och jernvägar, samt att vidtaga förändringar med bestående anläggningar af nämnda slag;

3:o) att anlägga parker och plantskolor samt utföra skogsplanteringar;

4:o) att anlägga begravningsplatser och uppföra minnesmärken af hvarjehanda slag; samt

5:o) att uppföra byggnader af trä.

Inom andra rayonen redan förefintliga byggnader af sten, som icke fylla ofvannämnda förbehåll, få vid behof repareras med vilkor att byggnadens yttre form deremot icke förändras. Men i händelse sagda byggnader skola ombyggas eller med nya byggnader ersättas, får sådant icke verkställas utan dertill genom Fästningskommendanten utverkadt tillstånd af Ingeniöröfverstyrelsen.

Inskränkningarne i egande- och besittningsrätten, för hvilka ersättning tillkommer jordegare och innehafvare, äro dock äfven andre än ofvannämnda i esplanadreglerne uppräknade. Enligt 5 § i förordningen ang. fästningsesplanader böra nämligen vid värdeminskningens uppskattning beräknas, bland annat, äfven sådana „vilkorliga“ inskränkningar som egare eller innehafvare af jord inom esplanadområdet äro underkastade genom att vid krigstillstånd kunna förpligtas att inom af Guvernören förelagd tid undanskaffa byggnader och inrättningar; hvarvid dem dock tillkommer ersättning för kostnad och skada, som härigenom i hvarje särskildt fall tillskyndas dem. (Se 7, 17 och 18 §§ i nämnda förordning och Lagutskottets betänkande vid 1894 års landtdag).

Utskottet har på begäran från Byggnadskontoret erhållit förteckningar öfver de staden tillhöriga holmar, som ligga inom fästningsesplanadens rålinier, utvisande sagda förteckningar, den ena de staden underlydande holmar, som äro underkastade de i omordade regler för 2:dra rayonen fastställda inskränkningar i nyttjanderätten, samt den andra sådana staden tillhöriga holmar, som, ehuru belägna inom esplanadens rålinier, icke af dylika inskränkningar beröras, jemte areal, arrendator, arrendetid och arrendebelopp särskildt för hvarje utarrenderad del af holmarna. Berörda förteckningar lyda som följer:

*Förteckning öfver Helsingfors stad tillhöriga, inom Sveaborgs fästningsplanads
2:dra rayon liggande holmar.*

Lägenhet	Areal h:ar	Arrendator	Arrendetid		Arrende- belopp Fmf	Arrendeför- höjning		Anm.
			från	till		från år	med Fmf	
Ö. Rönnskär och Glasmästarholmen	4.453 0.992	M. Brenner, kap- tenska	18 ¹ / ₁ 79	19 ³¹ / ₁₂ 08	50: — + 2.643 hl. råg			
V. Rönnskär, vestra del. D:o östra del.	16.779				75: — + 1.555 hl. råg	1908	75: —	
Lott N:o 1	—	A. Illberg, assessor	1899	1928	30: —			
» » 2	—	Ö. G. Vestling, kam- rerare		1928	30: —			
» » 3	—	O. Thylén, handl. .		1928	30: —	1908	15: —	
» » 4	—	T. Munck, registra- tor		1928	30: —			
» » 5	—	E. Sandelin, docent		1928	30: —			
» » 6	—	Hilda Brander, frö- ken		1928	30: —			
» » 7	—	Allmänning		—	—			
Flisbolmen	1.994	Fabriks-a.b. Strix .	18 ¹ / ₁ 99	19 ³¹ / ₁₂ 23	200: —			
Skifferbolmen	1.261	Helsingfors Segel- sällskap	18 ¹ / ₆ 96	19 ³¹ / ₁₂ 29	50: —			
Skiffergrundet	0.069	D:o d:o						
Ugnsholmarna	2.175	Finska Färg- & Fer- niss Fabr. A.B. .	18 ⁶ / ₁₂ 94	19 ³¹ / ₁₂ 11	200: — + 0.173 hl. råg			
Ärholmen	1.471	B. Mattila, bonde .	18 ⁹ / ₅ 95	19 ³¹ / ₁₂ 08	125: — + 0.07 hl. råg			
Ärholmsgrundet	0.163	—	—	—	—			
Borgmästarklippan . . .	0.306	—	—	—	—			
Tallholmen	2.340	A. V. Pehrman, fi- skare	18 ¹ / ₁ 93	19 ³¹ / ₁₂ 17	60: —			
Ormholmen	2.621	—	—	—	—			
Ormholmskubb	1.407	—	—	—	—			
Rönbusken	1.081	—	—	—	—			
Långgrund	1.051	—	—	—	—			
Rysskär	9.843	—	—	—	—			

Holmar, belägna inom fästningsesplanadens rålinier, men icke underkastade inskränkningar i nyttjanderätten.

Lägenhet	Areal h:ar	Arrendator	Arrendetid		Arrende- belopp <i>Smc.</i>	Arrendeför- höjning		Anm.
			från	till		från år	med <i>Smc.</i>	
Ryssholmen	0.587	K. A. Holmström, fiskare	19 1/1 02	19 31/12 06	118: —			
Halfvägsholmen	0.360	—	—	—	—			
Norra Blekholmen	0.564	A.-B. Blekholmens varf	19 1/1 00	19 31/12 15	350: —	19 1/1 10	150: —	
D:o	0.282	A. v. Alfthan, fri- herre	19 1/1 00	19 31/12 15	455: —	19 1/1 10	195: —	
D:o	0.192	H:fors Ångfartygs A.-B.	18 1/1 93	19 31/12 02	300: —			
D:o	0.152	Lars Krogius & C:o	18 1/1 93	19 31/12 03	300: —			
Södra Blekholmen	1.728	C. Eriksson, restau- rator	19 1/1 01	19 31/12 18	500: —			
Blekholmsgrundet	0.020	Nyländska Jakt- klubben	18 1/1 83	19 31/12 15	100: —			
Märrholmen	4.206	C. A. Fontell, hand- lande	18 1/1 79	19 31/12 08	62: — + 0.246 hl. råg			
Uttern	2.152	Stadens stenbrott .	—	—	—			
Busholmen	6.903	J. Tallberg, handl.	18 1/1 79	19 31/12 08	350: — + 1.664 hl. råg			
D:o	4.574	U. Kurtén, assessor	18 1/1 79	19 31/12 28	325: — + 1.370 hl. råg			
Sandholmen	3.135	Finska Ångfartygs A.-B.	19 2/12 01	19 31/12 08	500: —			Förlitt. A.

Helsingfors Stads Byggnadskontor i Okt. 1902.

G. Idström.

Vid behandlingen af Drätselkammarens ifrågavarande framställning har utskottet icke kunnat undgå att finna att staden genom de inskränkningar i dispositionsrätten öfver delar af dess ego- och vattenområde, som etablerats genom Sveaborgs fästningsesplanad, tillsvidare icke tillfogats någon direkt förlust, då ju staden, lika litet som dess arrendatorer, ännu förhindrats att vidtaga någon tidigare inom dess omedelbara maktbefogenhet liggande åtgärd och stadens förfoganderätt öfver områdena ej heller upphäfts, utan endast i särskilda, om än högst väsentliga afseenden gjorts beroende af andra myndigheters granskning. Men å andra sidan är det osäkerhetstillstånd, som införts beträffande viktiga delar af stadens gebit, af största betydelse med afseende å nyttjanderätten till desamma, isynnerhet som afgörandet

deraf, hvilka åtgärder i hvarje särskildt fall kunna tillåtas och hvilka icke, ankommer å militära myndigheter, hos hvilka frågan derom bedömes uteslutande ur militära synpunkter, som svårigen kunna af icke fackmän på förhand beräknas. Hvad villalotterna inom området beträffar, komma dessa uppenbarligen att framdeles blifva föga begärliga, då det behag, som vidkommande sådana förnämligast eftersträfvast, eller friheten för innehafvarene att efter önskan ordna sin omgifning, nästan alldeles försvunnit. Att för dessa lotter eljest kunde påräknas de högre arrende afgifter, värderingsmännen beräknat, är så mycket mera otvifvelaktigt, som de ifrågavarande lotterna redan blifvit och efterhand alltmera blifva planerade och försedda med planteringar och försköningar. Hvad åter beträffar de holmar, hörande till 2:dra rayonen, å hvilka industriella inrättningar redan finnas eller kunde komma att uppstå, gäller det uppenbarligen ännu mera om dem att ovissheten huruvida tillstånd komme att erhållas till nödiga tillbyggnader och upplag m. m. samt isynnerhet nybyggnader skall i allra högsta grad förekomma utvidgningen af bestående och framför allt uppkomsten af nya värdefullare inrättningar. I betraktande bör väl ock tagas att åtminstone en del af de nuvarande låga arrendefgifterna kan hafva berott på de vid dessa arrendens ingående måhända redan befarade esplanadreglerna. Slutligen kommer stadens framåtskridande i merkantilt afseende att taga skada äfven derigenom att de områden, om hvilka härvid är fråga, delvis äro belägna i närheten af stadens hamnanläggningar och särskildt hamnbanan, hvilka i följd deraf icke komma att kunna utnyttjas i den utsträckning, tidigare kunnat emotses.

Utskottet kan förty för sin del icke finna annat än att Drätselkammaren å fullt riktiga grunder baserat stadens ifrågavarande ersättningsanspråk samt att det belopp, som enligt Drätselkammarens framställning bör af staden i godtgörelse fordras, icke är öfverdrifvet högt. I sammanhang härmed bör framhållas att i sagda belopp icke ingår godtgörelse för den skada, som nuvarande innehafvare af arrenden inom området tillfogas genom fästningsesplanaden, för hvilken skada desse ega särskildt för sig inom utsatt tid söka ersättning af kronan, äfvensom att enligt 4 mom. 3 § i förordningen angående fästningsesplanader af ³⁰/₅, 1896 finska kronan är skyldig att på en gång utgifva hela det belopp, som staden kan komma att tillerkännas för minskning af egendoms värde endast i fall minskningen uppgår till en tredjedel af sagda värde eller mera, men i annat fall berättigad att gälda ersättningen såsom årlig afgift efter sex procent å hela beloppet af värde-minskningen, hvilken afgift följer fastigheten åt.

På anförda skäl får utskottet vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att, med godkännande af de utaf Drätselkammarens synenämnd fastställda grunder för beräklandet af den staden tillkommande ersättning för de genom Sveaborgs fästningsesplanad orsakade inskränknin-

*gar i stadens rätt till ifrågavarande, i esplanaden ingående områden,
uppmåna Drätselkammaren att inom den i kungörelsen föreskrifna
tid göra stadens ersättningsanspråk i behörig ordning gällande.*

Helsingfors, i oktober 1902.

Ludvig Clouberg.

Gustaf Nyström.

F. Stjernvall.

Handlingar rörande frågan om pensionering af Helsingfors stads tjenstemän.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors
den 17 nov. 1902.

N:o 743.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 8 Maj 1893, i anledning af en ur stadens tjenst afgången tjenstemans anhållan om understöd ur stadens medel under hans återstående listid, föreslog Magistraten att Stadsfullmäktige, hvilka derförinnan upprepade gånger, på grund af enahanda ansökningar, beviljat sådana understöd efter pröfning i hvarje särskildt fall, skulle taga frågan om pensionering af stadens tjenstemän under principiellt öfvervägande. Dervid framhöll Magistraten att, då det för staden är af intresse att dess tjenstemän icke fortfara med utöfningen af sina befattningar, efter det de icke vidare besitta derför erforderliga kropps- och själskrafter, samt det å andra sidan måste anses icke mindre oförmånligt att, såsom emellertid flerstädes är förhållandet, de ordinarie innehafvarene af viktiga befattningar under en följd af år åtnjuta ledighet samt deras åligganden handhafvas af vikarier, det vore betänkligt att afstå från det derintills följda systemet, enligt hvilket stadens tjenstemän äfven inom de högre lönekategorierna i förekommande fall tilldelats pension. Men för att icke dessa pensioner skulle kunna betecknas såsom obehöriga skänker, tillkomna på grund af tillfällig hänsyn hos de beslutande, borde vissa normer för pensionernas beviljande af Stadsfullmäktige fastställas, då pensionerna tillika komme att ingå bland öfriga med stadens tjenester förenade förmåner samt i sin mån bidraga till att göra en anställning i stadens tjenst eftersträfvad.

Med anledning af denna framställning öfverlemnade Stadsfullmäktige åt ett för ändamålet tillsatt utskott att till Fullmäktige inkomma med yttrande i saken.

Uti afgifvet betänkande, dagteckadt den 25 September 1896, har utskottet sedermera i ifrågavarande afseende föreslagit:

att stadens tjenstemän, med uteslutning af de, hvilkas tjenester äro af temporär natur, samt lärarepersonalen vid stadens folkskolor och personalen vid stadens polisinsrättning, som allaredan tillförsäkrats pension, borde i afseende å pensionering hänföras till sex särskilda pensionsklasser, för hvilka pensionen skulle

bestämmas i klass I till 4,000 mark, i klass II till 3,000 mark, i klass III till 2,000 mark, i klass IV till 1,200 mark, i klass V till 600 mark och i klass VI till 400 mark;

att ålderspension skulle utgifvas efter 30 tjensteår i stadens tjenst, då innehafvaren fyllt sitt 63:dje åldersår;

att pensionerna skulle säkerställas genom inbetalning af de mot den utlofvade pensionen svarande lifräntepremierna till det eller de försäkringsbolag, staden för ändamålet utsåge, och skulle dessa premier erläggas samfaldt af staden och respektive tjenstemän, hvilka senare borde bidraga med ett belopp, motsvarande 2 % af den med tjensten förenade, å stat upptagna aflöning, hvilket belopp skulle å lönen innehållas;

att då tjensteman afgår på grund af sjuklighet från innehafvande befattning, innan han uppnått pensionsålder, han finge tillgodoräkna sig de förmåner, som de af staden gjorda premieinbetalningarna kunde medföra, men att staden, då tjensteman eljes afgår, förfogade öfver sagda förmåner; samt

att vid befordran till tjenst med högre pension den af den befordrades ålder beroende högre premien skulle erläggas efter samma grunder som tidigare, men att erforderlig tillskottsbetalning, för att pensionen skall utfalla 30 år efter det den befordrade i stadens tjenst inträdt, skulle erläggas af staden.

Samtliga dessa förslag skulle ega tillämplighet endast på de tjänster, som komma att besättas, sedan det af utskottet framställda pensioneringsförslaget behörigen fastställts. Beträffande de personer, hvilka för närvarande äro anställda i stadens tjenst, föreslår åter utskottet:

att staden skulle förbinda sig att för enhvar af sina nuvarande tjenstemän, som innehafva enligt förslaget pensionsberättigad tjenst, erlägga den för 33 årig person kalkylerade premien, dock under förutsättning att ifrågavarande tjenstemän ikläda sig förbindelse att sjelfva erlägga den tillskottspremie, som kan erfordras för att säkerställa mot tjensten svarande pension vid fyllda 63 år.

Vid sammanträde den 29 Oktober 1896 beslöto Stadsfullmäktige derå anmoda Magistraten att i anledning af berörda utskottsbetänkande inhemta vederbörande stadsmyndigheters yttranden samt desamma jämte eget utlåtande i ärendet till Stadsfullmäktige insända.

Såsom af ofvanstående relation framgår, afsåg Magistraten med dess initiativ i ärendet närmast att söka åstadkomma en förändring uti det för staden oförmanliga förhållandet att dess tjenstemän, särskildt inom de högre lönekategorierna, tvingades att fortfara med utfösvandet af sina tjänster efter det förminskad arbetsförmåga gjorde dem härför mindre lämpliga. Förslaget afsåg således icke allenast ordnandet af pensioneringsfrågan för personer, hvilka framdeles vinna anställning i stadens tjenst, utan i främsta rummet för dem, som för närvarande äro i sådan tjenst anställda. Att saken på detta sätt uppfattats jemväl af Stadsfullmäktige framgår deraf att, då Justitierådman Edv. Bergh uti skrifvelse till

Fullmäktige af den 13 Maj 1895 anhöll att varda tillförsäkrad pension vid afskedstagandet, frågan härom lemnades beroende till dess ärendet angående grunden för pensionering af stadens tjänstemän blifvit afgjord.

Emellertid har Stadsfullmäktiges utskott, uti dess i ärendet afgifna betänkande, endast i förbigående egnat dessa delar af frågan någon uppmärksamhet och derutinnan framställt ett förslag, hvilket åtminstone för de äldre af stadens nuvarande tjänstemän torde vara fullkomligt oantagligt. Förutom att det samma icke äger någon tillämplighet på de tjänstemän, hvilka redan uppnått den föreslagna pensionsåldern, 63 år, förutsätter nämligen förslaget att vederbörande tjänstemän skulle förbinda sig att till den i sådant afseende utsedda försäkringsanstalten erlägga årliga tillskottspremier till belopp, som icke stode i rimligt förhållande till deras aflöning, och det oaktadt skulle den dem på grund af sagda premier tillkommande lifräntan i medeltal uppgå endast till en tredjedel af deras nu innehafvande löneförmåner.

Enligt uppgifter inhemtade af härstädes opererande inhemska försäkringsanstalter gestaltade sig exempelvis utskottets förslag för Magistratens och Rådstufvurättens nuvarande ledamöter på följande sätt:

En justitierådman och bägge politierådmännen, hvilka redan uppnått eller öfverskridit 63 års ålder, blefve uteslutna från möjligheten att erhålla någon pension. Justitieborgmästaren borde, för bekommande af 4,000 marks lifränta eller pension, inbetala en årlig tillskottsafgift af 7,388 mark eller nära på det dubbla beloppet af pensionen. Politieborgmästaren borde, för erhållande af samma pension, årligen erlägga 4,454 mark, motsvarande omkring 111 % af pensionen. För öfrige justitierådmän, utom den redan omförmälde, komme beloppet af de årliga tillskottspremierna, för en pension stor 3,000 mark, att uppgå till respektive Fmk 1,541:—, 1,314:—, 1,251:—, 542:—, 402:—, 292:—, 166:— och 132:—. Magistratssekreteraren, hvilken i afseende å pensionering blefve likställd med rådmännen, borde årligen för ändamålet inbetala 4,141 mark eller betydligt mera än beloppet af hans ordinarie lön.

Äfven om man medgifver att de yngste rådmännen kunde gå i land med förenämnda tillskottspremier, samt att förslaget för dem kunde erbjuda icke oväsentliga fördelar, torde äfven desse tveka att antaga förslaget, då i betraktande tages att innehafvare af domarebefattningar enligt grundlag äro oafsättliga och att stadens till denna kategori hörande tjänstemän härintills varit förvissade om att, då de icke vidare förmå sköta sina tjänster, åtnjuta tjänstledighet och få låta desamma uppehållas af vikarier, hvilka enligt förordningen af den 15 Augusti 1883 i aflöning äro berättigade till endast en tredjedel af de för tjänsten fastställda löneförmånerna jämte tjänsten möjligen åtföljande sportler. Häremot kunde visserligen anmärkas att någon uttrycklig lag icke tillförsäkrar stadens ifrågavarande tjänstemän nästnämnda förmån och att dessa möjligen kunde, efter det de icke vidare förmå bestrida sina tjänster, genom laga dom afsättas; men å andra

sidan torde bemälda tjänstemän kunna vara öfvertygade om att yrkande härom icke komme att framställas och ej heller af domstol godkännas, derest icke staden tillförsäkrade dem tillbörligt underhåll under deras återstående lifstid.

På dessa skäl anser Magistraten utskottets förslag icke vara egnadt att ordna pensionsfrågan vidkommande Magistratens och Rådstufvurättens ledamöter. Att stadens öfrige nuvarande äldre tjänstemän icke heller skulle hafva någon fördel af förslaget godkännande framgår äfven af det anförda. I sjelfva verket innebär utskottets förslag således uppskof med all pensionering af stadens tjänstemän för en tid af 25 till 30 år. Under tiden skulle sjelffallet det nuvarande, äfven af utskottet såsom „föga tillfredsställande“ rubricerade systemet med all dess godtycklighet förblifva gällande.

Då Magistraten sålunda för sin del icke kunde omfatta utskottets förslag, men tillika insåg att utskottsbetänkandet i väsentlig mån förminskat sannolikheten för pensionsfrågans lösning i den omfattning Magistraten tänkt sig densamma, ansåg Magistraten ärendet tillsvidare böra lemnas beroende under förhoppning att med tiden möjligen andra åsigter än de i betänkandet framhållna skulle hos Herrar Stadsfullmäktige göra sig gällande.

För uppskof i saken talade jemväl den omständighet att Magistraten hade sig bekant att frågan angående pensionering af städernas tjänstemän för tiden var under beredning i några af Sveriges större städer, hvarför Magistraten önskade inhemta kännedom om ärendets afgörande derstädes innan densamma afgaf sitt yttrande deri.

Då tjänstemännens ställning i vårt land af ålder varit baserad på enahanda bestämmingar som i Sverige, synes nämligen en framställning af pensionsfrågans utveckling derstädes vara af intresse för sakens bedömande.

Likasom hos oss fastställas i Sverige löneförmånerna för en del af städernas tjänstemän af regeringen, å hvilken det jämväl ankommer att stadfästa Stadsfullmäktiges beslut angående pensionering af dessa tjänstemän.

Uti Stockholm hänföras till denna kategori af tjänstemän borgmästare och rådmän samt magistratssekreterare och öfrige tjänstemän vid magistraten. Beträffande dessa tjänstemän bestämdes redan genom ett Kongl. bref af år 1875 att „då embets- och tjänsteman inom Magistraten, enligt de angående pensionering på allmänna indragningsstaten af statens embets- och tjänstemän gällande grunder, blefve berättigad att vid afskedstagandet undfå pension, denna skulle bestämmas till samma belopp, som den del af aflöningsförmånerna, hvilken utginge under benämningen lön“ och hvilken i regeln utgjorde 80 % af aflöningen, oberäknadt ålderstillägg. År 1882 förklarades magistratsledamot skyldig att vid fyllda 70 år afgå från tjensten och tillika berättigad till pension vid fyllda 65 år. Sedan år 1890 äro magistratens tjänstemän skyldige att vid fyllda 65 år afgå med pension från tjensten; Kongl. Majestät eller magistraten, der det tillkommer denna att utfärda afskedet, dock förbehållet att låta med detsamma anstå, derest och

så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjensteåligganden och han finnes villig att qvarstå i tjensten, dock icke under några förhållanden längre än till dess han uppnått 70 års ålder.

Genom Kongl. bref af den 21 Juni innevarande år har på framställning af Stockholms Stadsfullmäktige, vidkommande förenämnda tjenstemäns pensionering, slutligen stadgats: att full pension utgör för borgmästare 6,000 kronor, för rådman och magistratssekreterare 5,600 kronor, för stadsnotarie 3,500 kronor, för registratorn 2,500 kronor, för aktuarien 3,850 kronor och för arkivarien 2,450 kronor.

Angående pensionsrätt för de stadens tjenstemän, hvilkas aflöningsförmåner icke blifvit fastställda af Kongl. Maj:t, hafva Stockholms Stadsfullmäktige den 1 Oktober 1897 fastställt följande hufvudsakliga bestämmelser:

Tjensteinnehafvare skall vara skyldig att afgå från tjensten vid fyllda 65 år eller, der annan ålder blifvit bestämd, då denna blifvit uppnådd, vederbörande myndighet, under hvilken han lyder, likväl obetaget att, derest han pröfvas kunna i tjensten qvarstå, låta med afskedet anstå för ett år i sender, dock högst i fem år efter pensionsålderns inträdande.

De tjensteinnehafvare, hvilkas aflöningsförmåner äro delade i lön och tjenstgöringspenningar, erhålla under nedanstående förutsättningar pension vid afskedstagandet:

Full pension tilldelas tjensteinnehafvare, som uppnått 65 lefnadsår och minst 35 år tjenstgjort i stadens tjenst eller, der ett lägre antal lefnads- och tjensteår blifvit bestämda, uppfyllt dessa villkor.

Full pension utgår enligt regeln med 70 % å sammanlagda aflöningsförmånerna vid afskedstagandet, inberäknadt lön, tjenstgöringspenningar, ålderstilllägg, samt, såvida de äro i staten upptagna till visst belopp, bostads- och dermed jemförliga förmåner jemte sportler, dock att icke i något fall pension må uppgå till mera än 6,000 kronor om året.

För *samtliga* Stockholms stads tjenstemän gäller derhos: att tjensteinnehafvare, som uppnått de för full pension stadgade lefnadsår, men vid afskedet ej varit i stadens tjenst så många år, som fordras för full pension, dock minst 15 år, eger åtnjuta pension, nedsatt likväl till så stor del af den fulla pensionen, som motsvarar förhållandet mellan det sammanlagda antalet af alla hans hela tjensteår och det antal sådana, som fordras för full pension; samt att vid tjensteårs beräkning skall såsom *tjenstetid* betraktas den tid, hvarunder tjensteinnehafvaren i ordinarie eller extra anställning eller på grund af särskildt förordnande varit verksam i stadens tjenst; dock att afräkning ej må ske för afbrott i tjenstgöring, som föranledts af semester, sjukdom, särskildt offentligt uppdrag eller resa för egen utbildning, ej heller för eljest medgifven tjenstledighet, vidare än i den mån denna under något kalenderår öfverstigit tre månader.

Slutligen bör framhållas att förrän nu omförmälda bestämmingar blefvo

gällande all pensionering af Stockholms stads tjänstemän berott af Stadsfullmäktiges medgifvande i hvarje särskildt fall, dervid något konsekvent eller likartadt förfarande i allmänhet icke egt rum; men hade emellertid, enligt en af R. Rubenson uppgjord promemoria, vid de äldre pensioneringarna medeltalen utgjort för pensionsåldern 61 år och för pensionsbeloppen 72 % af aflöningarna; och hade alltså pensioneringen efter det tidigare följda systemet ställt sig betydligt dyrare än efter det nu fastställda.

Uti Göteborg beslöto Stadsfullmäktige redan år 1864 vid antagande af ny aflöningsstat för stadens embets- och tjänstemän att pensioner skulle till desse utgifvas „att utgå med fulla beloppen af de i denna stat fastställda ordinarie löner, utan inbegrepp af tjänstgöringspenningar“. Några närmare bestämmingar angående åldern, då tjänsteman vore berättigad till erhållande af pension, antalet tjänsteår, som härför erfordrades, och beträffande öfriga på saken inverkan omständigheter ingingo emellertid icke i aflöningsstaten och blefvo icke heller särskildt utfärdade.

Lönens procenttal af aflöningen vexlade i den antagna staten för de olika tjänstebefattningarna betydligt samt utgjorde för de högst aflönade 50 %, men uppgick för en del tjänstemän till 60 % och därutöver.

Berörda aflöningsstat fastsälldes den 10 Mars 1865 af Kongl. Maj:t dock endast i afseende å „de tjänstebefattningar, hvilka kunde anses vara af vikt för lagskipningen och kronans uppbörd eller eljest af mera allmän betydelse“, eller borgmästare, rådmän, magistratssekreterare, stadsfiskal, stadsläkare, kronuppbörds-kassör, polismästare med flere.

Tilldelandet af pension och fastställandet af densamma belopp berodde därför på beslut af Stadsfullmäktige i hvarje enskildt fall och föranledde ofta klagan öfver begångna inkonsekvenser, ehuru å andra sidan det sedermera konstaterades att pensionerna under de närmast förflutna 20 åren i allmänhet utdelats „till åtskilligt högre belopp än som i nämnda aflöningsstat bestämdes“.

Med anledning häraf inkom Magistraten i Göteborg till stadsfullmäktige derstädes år 1896 med förslag till „pensions- och semesterstadga för magistratens ledamöter, tjänstemän och betjente“. Förslaget remitterades af stadsfullmäktige till beredning af ett utskott, bestående af sju personer, och anmodades „beredningen“ tillika att, efter inhemtadt förslag af stadens drätselkammare samt öfriga förvaltande verk och styrelser, upptaga till behandling fråga om pensionering af och semester för samtliga stadens tjänstemän och betjente.

Denna beredning afgaf den 14 April 1898 ett utförligt betänkande i ärendet jämte förslag till „pensionsstat för Göteborgs stads embets- och tjänstemän samt betjente“.

Emedan motiveringen uti nämnda betänkande i flere afseenden synes Magistraten tillämplig äfven på våra förhållanden, anser Magistraten sig böra från densamma anföra följande:

„I sin framställning i ärendet har magistraten erinrat, hurusom saknaden af allmänna bestämmelser rörande pensionering af Göteborgs stads tjenstemän mången gång föranlett en sådan tjensteman „att af ekonomiska skäl qvarstå i tjensten, äfven sedan aftagande kropps- och själskrafter gjort honom för densamma mindre duglig, hvilket förhållande icke kunde vara med det allmännas fördel förenligt och jemväl medförde den olägenheten, att utsigterna till befordran för yngre sökande inom tjensteverken gjordes ovissa“. I anledning häraf och „då det icke torde hafva förekommit, att staden undandragit sig att lemna pension till tjensteman, som enligt de för pensionering af statens tjenstemän stadgade grunder; skolat vara berättigad till dylik förmån“, hemställer magistraten, att „genom lämpliga bestämmelser den ofta återkommande pröfningen af särskilda tjenstemäns ansökningar om pension måtte kunna undvikas och på samma gång enhet vinnas med afseende å pensionsbeloppens beräkande.“

„Beredningen finner för sin del detta magistratens uttalande fullt giltigt, helst då beredningen betraktar pension icke såsom ett af vederbörande myndighets godfinnande allena beroende ålderdomsunderstöd åt en behöfvande uttjent tjensteman, utan såsom en i tjenstemannens aföning ingående löneförmån: till hvars åtnjutande tjenstemannen bör anses ega samma rätt som till hvarje annan sådan förmån. Af denna åsigt följer äfven, att pensionen, liksom öfriga löneförmåner, bör utgöras af staden ensam utan bidrag från tjenstemannens sida, på sätt jemväl, enligt hvad ofvan visats, förhållandet är beträffande pensionering af statens och hufvudstadens tjenstemän samt äfven torde vara regel vid pensionering af andra svenska städers tjenstemän.

Att den rätt till pension; som, enligt beredningens åsigt, bör anses tillkomma tjensteman, måste vara förenad med skyldighet för tjenstemannen att vid viss ålder från tjensten afgå mot pensions erhållande, finner beredningen uppenbart framgå af stadens kraf på tjenstemannens arbetsduglighet samt olämpligheten af att öfverlemna afgörandet af tiden för afskedstagandet vare sig åt tjenstemannen eller, utan någon inskränkning, åt den myndighet, hvarunder tjenstemannen lyder.

På grund af hvad sålunda anförts anser beredningen, att för stadens tjensteinnehafvare bör såsom regel införas rätt till pension af stadens medel mot skyldighet för tjensteinnehafvaren att vid viss ålder afgå från tjänsten. Härigenom vinnes äfven den afsevärda fördel, att fråga om tjenstemans rätt till pension behöfver underkastas endast *formell* pröfning af vederbörlig myndighet och icke hänskjutas till stadsfullmäktiges afgörande. För vinnande af likformighet vid denna pröfning, torde densamma böra uppdragas åt en och samma myndighet; och föreslår beredningen härtill drätselkammaren, såsom för detta sysslande lämpligast.

Gifvet är att icke hvarje befattning hos kommunen är af den beskaffenhet att i dess aflöning bör ingå rätt till pension. Sådan rätt bör nämligen icke tillkomma innehafvare af tillfälliga sysslor och uppdrag eller af befattningar, hvilka, om de för kommunen fylla ett varaktigt behof, likväl ega den ringa omfattning och betydelse, att deras skötande icke kan afse att utgöra innehafvarens hufvudsakliga arbete, utan endast att bereda dem en biförtjänst vid sidan af detta.

Såsom regel vill beredningen hafva fastslaget, att pensionsrätt bör tillkomma innehafvare af befattning, hvilken åtminstone för en öfverskådlig framtid är för kommunen nödvändig och således bör betraktas såsom stadigvarande samt tillika är af den mera omfattande art, att dess innehafvare deri finner sin hufvudsakliga sysselsättning och bergning.“

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslagen i förberörda betänkande antogo stadsfullmäktige i Göteborg derå den 29 December 1898 en pensionsstat för Göteborgs stads embets- och tjenstemän samt betjente äfvensom särskilda bestämmelser för pensioneringen af desamma. Den 22 September 1899 stadfästes stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut till efterrättelse, såvidt vidkommer befattningshafvare, hvilkas aflöningsförmåner af Kongl. Maj:t fastställas.

Bestämmelserna angående pensionering af Göteborgs stads embets- och tjenstemän samt betjente innehålla bland annat:

att till pension å stadens stat berättigas, under nedanstående förutsättningar, vid afskedstagandet hvarje innehafvare af befattning, som finnes uppförd i pensionsstaten:

att till pension å stadens stat berättigad befattningsinnehafvare skall vara skyldig att afgå från befattningen vid fyllda 65 år eller, der annan ålder blifvit bestämd, då denna blifvit uppnådd, vederbörande myndighet, under hvilken han lyder, likväl obetaget att, derest han pröfvas kunna i tjensten qvarstå och på ett tillfredsställande sätt densamma fullgöra, låta anstå med afskedet för ett år i sender, dock högst i fem år efter pensionsålderns inträdande;

att full pension skall tilldelas befattningshafvare, som uppnått 65 lefnadsår och minst 35 år tjenstgjort i stadens tjenst, eller, der ett lägre antal lefnads- eller tjensteår blifvit bestämda, uppfyllt dessa villkor;

att befattningshafvare, som uppnått de för full pension stadgade lefnadsår, men vid afskedet ej varit i stadens tjenst så många år som fordras för full pension, skall, derest hans tjenstetid icke är mer än tio år lägre än den för full pension erforderliga, vara berättigad till afkortad pension;

att full pension, som enligt regeln beräknas till sjuttio procent å aflöningsförmånerna vid afskedstagandet, skall utgå med belopp, som i pensionsstaten finnas upptagna;

att afkortad pension skall utgå med så stor del af den fulla pensionen, som motsvarar förhållandet mellan det sammanlagda antalet af befattningshafvarens alla hel- tjensteår och det antal sådana, som fordras för full pension;

att befattningshafvare, som innehafver flera än en befattning å stadens stat, må åtnjuta pensionsrätt för endast en befattning och, om med befattningarna äro förenade olika aflöningar, för den högsta af dessa;

att vid tjensteårsberäkning skall såsom tjenstetid betraktas den tid, hvarunder befattningshafvaren i ordinarie eller extra ordinarie anställning eller på grund ef särskildt förordnande varit verksam i stadens tjenst; dock att afdrag icke må ske för afbrott i tjenstgöring, som föranledts af semester, sjukdom, särskildt offentligt uppdrag eller resa för egen utbildning, ej heller för eljest medgifven tjenstledighet, vidare än i den mån denna under något kalenderår öfverstigit tre månader;

att pensionssökandes rätt till pension skall pröfvas af drätselkammaren;

att pension skall utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder pensionär afgått från stadens tjenst, till och med den månad, hvarunder pensionär aflider, samt utbetalas månadsvis;

att pensionen icke i något fall får öfverstiga 6,000 kronor årligen; samt att från förestående bestämmelser skola gälla följande undantag:

att borgmästare, rådman, magistratssekreterare, stadsnotarie och polisdomare skall vara skyldig att från tjensten afgå först vid fyllda 70 lefnadsår;

att i de för full pensions erhållande bestämda tider nedsättning medgifves för borgmästare och förste stadsläkare till fyllda 65 lefnads- och 25 tjensteår samt för polismästare till fyllda 62 lefnads- och 25 tjensteår.

För att vidhandengifva till hvilka belopp pensionerna för Göteborgs stads tjenstemän vid fyllda 65 lefnadsår och 35 tjensteår numera uppgå intages här berörda pensionsstat, till den del densamma blifvit af Kongl. Maj:t till efterrättelse faststæld så lydande:

„Pensionsstat för Göteborgs stads embets- och tjenstemän:

Befattningens namn.	Fullt pensionsbelopp.
1 justitieborgmästare	6,000: —
1 handels- och politieborgmästare	6,000: —
5 justitierådmän, hvardera	4,900: —
2 politierådmän, hvardera	3,150: —
1 magistratssekreterare	4,900: —
3 stadsnotarier å första afdelningen, hvardera	3,500: —
4 stadsnotarier å andra och tredje afdelningarne, hvardera	3,500: —
1 stadsfiskal	2,100: —
1 förste stadsläkare	6,000: —
1 andre d:o	1,400: —
1 kronouppbörds-kassör	2,800: —
1 förste stadsfogde	3,500: —
1 andre d:o	3,500: —
1 mantalskommissarie	3,500: —
6 mantalsskrifvare, hvardera	1,820: —
1 polismästare	4,900: —
1 polisdomare	3,500: —

Slutligen bör omnämnas att, enligt hvad af ofvan relaterade uti pensioneringsfrågan i Göteborg tillkomna handlingar framgår, pensionering af tjenstemän eger rum jämväl i andra svenska städer, men har Magistraten icke varit i tillfälle att härom inhemta närmare underrättelser.

Vid afgifvandet af det på Magistraten ankommande utlåtandet i fråga om pensionering af Helsingfors stads tjenstemän anser Magistraten sig böra hänföra detsamma närmast till beredande af sådan förmån åt magistratens och rådstufvurättens ledamöter och tjenstemän samt öfriga tjensteinnehafvare, hvilkas löneförmåner fastställas af Kejserliga Senaten, men torde, derest det förslag Magistraten i sådant afseende här nedan framställer vinner Stadsfullmäktiges godkännande, detsamma i hufvudsakliga delar kunna tillämpas äfven på stadens öfriga tjenstemän och på de i stadens tjenst anställda betjente. Då emellertid bestämningar redan äro fastställda angående pensionering af personalen vid stadens polisinnrättning och lärarepersonalen vid stadens folkskolor, torde förslaget i ingen händelse böra hänföras till dessa tjenstebefattningar.

Af hufvudsaklig vikt för staden anser Magistraten, såsom här ofvan redan framhållits, vara att frågan om pensioneringen af magistratens och rådstufvurättens ledamöter och öfrige i stadens tjenst fast anställda tjenstemän kombineras med skyldighet för desse att vid viss ålder afgå från tjensten. I detta afseende torde de i Göteborg gällande bestämningar vara fullt tillämpliga hos oss och föreslås därför att tjensteman skall vara skyldig att från tjensten afgå vid fyllda 65 år, Stadsfullmäktige dock medgifvet att, derest han pröfvas kunna i tjensten kvarstå och på ett tillfredsställande sätt densamma fullgöra, låta anstå med afskedet under högst fem år, eller intill dess han fyllt 70 år.

Vidkommande tiden för pensionsålderns inträdande finner Magistraten, i likhet med hvad Stadsfullmäktiges utskott jämväl föreslagit, de för statens tjenstemän gällande stadganden böra vidhållas och föreslår därför densammas fastställande till fyllda 63 lefnadsår.

Svårare ter sig afgörandet af frågan huru många tjensteår i stadens tjenst böra fordras för medgifvandet af full pension. Härvid bör beaktas att en del befattningar i stadens tjenst enligt regeln icke kunna vinnas, derest ej sökandene till dem, efter aflagda embetssexamina, använda flera år för förvärfvandet af erfarenhet i domarevärf eller för annan utbildning, medan för de flesta befattningar sådan förberedande tjenstgöring icke erfordras.

Med hänsigt härtill torde en viss förkortning af tjenstetiden böra medgifvas innehafvarene af förstnämnda befattningar och får Magistraten därför föreslå att, medan antalet tjensteår i allmänhet, för erhållande af full pension, skulle bestämmas till 35, desamma för magistratens och rådstufvurättens ledamöter och magistratssekreteraren samt stadsläkarene skulle fastställas till 30.

Ehuru såsom regel torde böra fastslås att person, som innehar ordinarie statstjenst icke samtidigt får beräkna sig tjensteår för anställning i stadens tjenst, men det ofta inträffat att statstjenstemän, hvilka en längre tid fungerat till exempel såsom notarier vid magistraten eller rådstufvurätten, derefter vunnit fast anställning i stadens tjenst och till följd deraf icke äro berättigade till statspension, anser Magistraten billigheten fordra att de under sådana omständigheter till nå-

gon del finge tillgodoräkna sig den tid de tidigare varit i stadens tjänst anställda, och föreslår därför att *hälften* af berörda tid måtte för dem beräknas såsom tjensteår i stadens tjänst.

Då det emellertid kan inträffa att tjänsteman, som vid mera framskriden ålder blifvit anställd i stadens tjänst, finner sig föranlåten att, efter fyllda 63 åldersår, för aftagande kropps- eller själskrafter ansöka om afsked ur tjänsten, innan han förvärfvat sig de i förestående mätto för full pension föreslagna tjensteår, synes staden såväl i eget intresse, för att ej tvinga honom att under sådana förhållanden qvarstå i tjänsten, som för tjänstemannens skull böra medgifva honom rätt till någon hans tjensteår motsvarande andel af den för tjänsten bestämda fulla pensionen; hvarvid dock, såsom förutsättning för pensions erhållande, ett visst antal tjensteår i stadens tjänst borde fastställas. Enär Magistraten finner hithörande bestämmingar i Göteborgs pensionsreglemente och jämväl den i Sverige för detta fall införda benämningen „afkortad pension“ vara egnade att härstädes tillämpas, får Magistraten i sådant afseende föreslå: att tjänsteman, som uppnått de för full pension stadgade lefnadsår, men vid afskedet ej varit i stadens tjänst så många år som fordras för full pension, blefve, derest hans tjenstetid icke är mer än tio år kortare än den för full pension erforderliga, berättigad till afkortad pension, hvilken skulle utgå med så stor del af den fulla pensionen, som motsvarade förhållandet emellan det sammanlagda antalet af hans tjensteår och det antal sådana, som fordras för full pension.

Beträffande sedan frågan om pensionsbeloppen så äro desamma, enligt hvad ofvan anfördes, såväl i Stockholm som i Göteborg numera i regeln fastställda att vid full pension utgå med sjuttio procent af tjänstemannens hela aflöning, ålderstillägg deri inbegripna. Vid framställandet af förslag härutinnan bör sjelffallet hänsyn tagas till i vårt land rådande jämförelsevis mindre fördelaktiga ekonomiska förhållanden, på det att icke stadskassan och till följd deraf stadens skattskyldige medborgare derigenom blefve i högre grad än nödigt är betungade. Men då å andra sidan af samma orsak tjänstemännens löneförmåner redan äro betydligt mindre än i nämnda städer, utan att lefnadskostnaderna utvisa någon större skiljaktighet, synes pensionsbeloppet i förhållande till aflöningen icke kunna ställas mycket lägre än derstädes, utan risk att det med pensioneringen åsyftade ändamålet förfelas. Särskildt torde vidkommande pensioneringen af magistratens och rådstufvurättens ledamöter och öfrige fast anställda tjänstemän böra, såsom Magistraten redan tidigare framhållit, beaktas att pensionen icke ställes så låg att de nuvarande tjänstemännen inom denna kategori finna med sin fördel förenligt att kvarstå i tjänst efter det de af ålder och kraftlöshet icke vidare äro för befattningen lämpliga. Af dessa orsaker anser Magistraten full pension för nästnämnda tjänstemän böra fastställas till omkring sextio procent af aflöningen, men kunde möjligen för stadens öfriga funktionärer, till börja med, bestämmas till circa femtio procent af dessas löneförmåner.

Uti den aflöningsstat, som för en del af Helsingfors stads tjenstemän den 20 Maj 1886 af Kejserliga Senaten fastställdes och hvilken sedermera beträffande stadsfogdarne år 1896 kompletterats och för förste stadsläkaren år 1893 ändrats är aflöningen för de flesta tjenstemännen i enlighet med den för statens tjenstemän gällande praxis, fördelad i „lön“ och „arvode“, hvarvid lönen i förhållande till hela aflöningen med vissa undantag varierar mellan 62 och 58 %. Då vid förslaget upprättande med berörda fördelning, enligt hvad Magistraten inhemtat, allaredan afsågs att densamma skulle läggas till grund för en möjlig framtida pensionering af ifrågavarande tjenstemän, finner Magistraten äfven häri en anledning till det förslag Magistraten nu har för afsigt att framställa eller att full pension skulle bestämmas till det belopp, hvartill „lönen“ i berörda aflöningsstat blifvit faststeld. Härigenom vinnes äfven öfverensstämmelse med hithörande för statens tjenstemän gällande bestämmingar. Magistratssekreterarens lön är i aflöningsstaten upptagen till endast 2,500 mark, medan hans hufvudsakliga löneförmåner utgöras af sportler, men då denna tjenst af ålder i flera afseenden varit liksteld med justitierådmanstjensterna, har för honom föreslagits samma pensionsbelopp som för äldre justitierådman. Uti änberörda aflöningsstat ingår aflöningen för magistratsnotarierna och civilnotarien vid rådstufvurätten med 1,600 mark för hvarje samt för en hvar af brottmålsnotarierna vid sagda rätt med 3,000 mark om året, utan att dervid fördelning skett i lön och arvode. Ehuru någon pensionering af dessa tjenstemän icke på långa tider kan ifrågakomma, enär berörda befattningar ända till år 1898 innehafts uteslutande af personer, anställda i statens tjenst, har Magistraten ansett konsekvensen fordra att dock uti förslaget till pensionsstat upptaga dessa tjenester; och då löneförmånerna, inberäknadt sportler, för samtliga förenämnda notariebefattningar torde uppgå till omkring 4,000 mark om året, har Magistraten föreslagit att full pension för dem skulle utgå med 2,400 mark.

I öfverensstämmelse härmed har Magistraten sammanstält följande förslag till pensionsstat för innehafvarene af de tjenstebefattningar, hvilkas aflöning blifvit af Kejserliga Senaten faststeld, så lydande:

Befattningens namn	Fullt pensionsbelopp
<i>1 politieborgmästare</i>	<i>7,000: —</i>
<i>1 justitieborgmästare</i>	<i>7,000: —</i>
<i>1 justitierådman vid magistraten</i>	<i>5,000: —</i>
<i>5 äldre justitierådmän vid rådstufvurätten, en hvar .</i>	<i>5,000: —</i>
<i>3 yngre d:o vid d:o, en hvar .</i>	<i>4,000: —</i>
<i>2 politierådmän, hvardera</i>	<i>4,000: —</i>
<i>1 magistratssekreterare</i>	<i>5,000: —</i>
<i>2 notarier vid magistraten, hvardera</i>	<i>2,400: —</i>
<i>1 civilnotarie vid rådstufvurätten</i>	<i>2,400: —</i>
<i>4 brottmålsnotarier vid rådstufvurätten, enhvar . .</i>	<i>2,400: —</i>

2 stadsfiskaler, hvardera	3,000: —
2 stadsfogdar, hvardera	3,000: —
1 stadskamrerare	5,000: —
1 stadskassör	4,000: —
1 förste stadsläkare	6,000: —

Tillika bör Magistraten fästa uppmärksamheten dervid att, i fall förestående förslag af Stadsfullmäktige i oförändrad eller förändrad form godkännes, beslutet härom torde böra underställas Kejserliga Senatens stadfästelse.

För öfrigt borde, enligt Magistratens åsigt, följande bestämningar i afseende å pensioneringen äfven härstädes fastställas till efterrättelse, nämligen:

att tjänsteman, som innehar flere än en befattning å stadens stat, må åtnjuta pensionsrätt för endast en befattning och, om med befattningarna äro förenade olika aflöningar, för den högsta bland dem;

att vid tjänsteårsberäkning skall såsom tjänstetid betraktas den tid, hvarunder tjänstemannen i ordinarie eller extra ordinarie anställning eller på grund af särskildt förordnande varit verksam i stadens tjänst; dock att afdrag icke må ske för afbrott i tjänstgöring, som föranledts af semester, sjukdom, särskildt offentligt uppdrag eller resa för egen utbildning, ej heller för eljest medgifven tjänstledighet, vidare än i den mån denna under något kalenderår öfverstigit tre månader;

att pensionssökandens rätt till pension skall pröfvas af Drätselkammaren; samt

att pension skall utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder pensionär afgått från stadens tjänst, till och med den månad, hvarunder pensionär aflider, samt utbetalas månadsvis.

För att, såvidt möjligt är, ådagalägga med hvilka årliga belopp den af Magistraten nu föreslagna pensionering för de af Helsingfors stads tjänstemän, hvilkas löneförmåner fastställas af Kejserliga Senaten, skulle belasta stadskassan har Magistraten föranstaltat en beräkning angående de belopp, hvarmed pensionerna under trettioårsperioden 1871—1900 skulle hafva utgått, derest de af Magistraten föreslagna bestämningarna om pensionering under denna tid varit gällande, och dervid kommit till det resultat att en sådan pensionering för sagda period skulle medtagit en summa af 201,847 mark eller således *6,728 mark i årligt medeltal*. Härvid bör dock bemärkas att tvänne tjänstemän, af hvilka den ene afidit vid fyllda 64 år och den andre vid 67 års ålder, lemnats utom beräkningen, emedan de ända till sitt fränfalle innehaft fullkomligt obrutna såväl kropps- som själskrafter och därför helt säkert skulle qvarstått i tjänst till sin död, oafsedt att den ene varit berättigad till tvåtredjedelar af full pension under 1 år och den andre till full pension under 4 år. Å andra sidan förtjenar anföras att uti det kalkylerade pensionsbeloppet beräknats full pension för en löntagare med 6,000 mark om året under en tid af 16 år och 10 månader.

Enär det synes vara af intresse att i afseende å jämförelse inhemta till hvilka årliga belopp lifräntepremierna till försäkringsanstalt skulle uppgått, derest staden, på sätt Stadsfullmäktiges utskott föreslagit, under berörda period hade säkerställt pensionernas erläggande genom inbetalningar till sådan anstalt, har en uträkning härutinnan verkstälts, och erhålles, under enahanda förutsättningar, som utskottet uppställt, eller att en årspremie af 10 mark 42 penni erfordras för en lifränta å 100 mark, för det ifrågavarande pensionsbehofvet en regelbunden årsafgift af $1,114 \times 10,42 \text{ mk} = 11,962 \text{ mark } 16 \text{ penni}$, eller således en premieafgift, som med 5,234 mark öfverstiger det belopp, som årligen hade erfordrats för en direkt pensionering från stadskassan.

Dessa siffror tala ett mäktigt språk till förmån för en direkt pensionering och anser Magistraten sig därför böra föreslå att staden, utan anlitan af någon försäkringsanstalt, ikläder sig förbindelsen att utbetala de pensioner, som enligt antaget reglemente tillkomma respektive pensionärer.

Slutligen bör Magistraten beröra frågan huruvida tjensteinnehafvarene skola förpliktas att för tillgodonjutande af pensionsförmån från sin aflöning afstå en till beloppet bestämd årlig pensionsafgift. I sådant afseende må framhållas att af statens tjenstemän icke erfordras erläggande af någon dylik afgift samt att ej heller vid pensionering af städernas löntagare i Sverge införande af pensionsafgift ansetts lämplig. Vid pröfningen af denna fråga bör äfven beaktas att påläggande af sådan afgift möjligen kunde föranleda förhöjning af aflöningen för en del befattningsinnehafvare, hvilkas aflöning redan nn är i knappaste mån tillmätt, isynnerhet om ärendet angående inrättande af en enke- och pupillkassa för städernas tjenstemän, såsom önskligt vore, kunde åvägabringas, då sjelffallet afgifter till densamma måste befattningsinnehafvarene åläggas. Skulle dock Stadsfullmäktige anse att den föreslagna pensioneringen af Helsingfors stads tjenstemän icke kunde genomföras utan fastställande af sådan pensionsafgift, så synes densamma, för att i möjligaste grad rättvist träffa tjenstemännen, böra bestämmas till viss procent af den eventuella fulla pensionen och icke, såsom utskottet föreslagit, af den enligt stat fastställda aflöningen. Skulle en årlig pensionsafgift motsvarande 2 % af pensionsbeloppet från tjenstemännens aflöning innehållas, så komme densamma att för de tjensteinnehafvare, som upptagas i förestående förslag till pensionsstat, att årligen uppgå till 2,296 mark eller till något mera än en tredjedel af det belopp, som enligt förenämnda beräkningar komme att belasta stadskassan, och dennas utlägg sålunda nedgå till i medeltal 4,432 mark om året.

På grund af hvad Magistraten här ofvan anført får Magistraten vörd- samt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville med godkännande i princip af Magistratens förslag beträffande ej mindre förestående pensionsstat för de af Helsingfors stads tjenstemän, hvilkas aflöning fastställas af Kejser-

liga Senaten, än ofvanupptagna bestämmningar angående vilkoren för tillgodonjutande af pension, åt stadens Drätselkammare eller ett särskildt utskott uppdraga att sammanställa och till Stadsfullmäktiges afgörande öfverlemnna fullständigt förslag såväl till pensionsstat som till i sammanhang härmed erforderliga bestämmningar i afseende å pensionering af samtliga innehafvare af befattningar, hvilka för en öfverskådlig framtid äro för kommunen nödvändiga och således böra betraktas såsom stadigvarande, samt tillika äro af den omfattande art, att deras innehafvare deri finna sin hufvudsakliga sysselsättning och bergning, med undantag dock af lärarepersonalen vid stadens folkskolor och personalen vid polisinrättningen.

Härjämte får Magistraten bilägga af samfalta Rådstufvurätten, Drätselkontoret, Trafikkontoret, Hamnkontoret, Byggnadskontoret, Vattenledningskontoret, Brandmästaren, förste Stadsläkaren, Fattigvårdsstyrelsen, Inspektorn för stadens fattiggård och arbetsinrättning, Folkskoledirektionen samt Styrelsen för folkbiblioteket afgifna utlåtanden i ärendet.

Helsingfors, den 17 November 1902.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

G. v. Pfaler.

SAMFÄLTA
RÅDSTUFVURÄTTEN

i

Helsingfors.

den 3 december 1896.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 237.

Enligt hvad Magistraten i denna stad i skrifvelse af den 9 sistlidne november tillkännagifvit, hafva Herrar Stadsfullmäktige velat bereda Rådstufvurätten tillfälle att yttra sig öfver ett af Herrar Stadsfullmäktige tillsatt utskottsbetänkande i fråga om pensionsförmåner åt stadens tjenstemän, till hvilken frågas upptagande på dagordningen Magistraten gifvit anledning genom att, jemte insändande till Herrar Stadsfullmäktige af en ansökning om pension, tillika uttala önskvärdheten af att vissa normer måtte fastställas, att vid pensionering af stadens tjenstemän inom de högre lönekategorierna tjena till efterföljd.

Rådstufvurätten, som nu begagnar sig af det densamma sålunda erbjudna tillfället, ber att först få erinra, att det torde vara oegentligt att, på sätt utskottet gjort, i denna fråga sammanföra de stadens löntagare, som höra till offentliga embetsverk och myndigheter, med dem, som äro i stadskommunens enskilda tjänst anstälde. Med städernas i norden urgamla sjelfstyrelse sammanhänger väl deras rätt och förmån att dels föreslå, dels välja sina domare och styrelsemedlemmar samt skyldighet att underhålla dem. Men det har aldrig under städernas sjelfstyrelsetid förlorats ur sigte, att de män i desamma, hvilka besörjt hvad som utom städerna handhafves och uträttas af statens embets- och tjenstemän, också äro offentliga embets- och tjenstemän. Äfven i nu gällande förordning om kommunalförvaltning i landets städer göres uttrycklig skilnad emellan Magistraten såsom offentlig embetsmyndighet samt domstol i hushållnings- och ordningsmål, å ena, samt tjenstemän och betjente för stadens och den kommunala förvaltningens behof, på andra sidan. Om Magistratens medlemmar och de med dem under hela sjelfstyrelsetiden likstälde medlemmarne i Rådstufvurätten, om hvilka anledning att särskildt nämna icke funnits i åberopade förordning, säges deri, att hvad tillförene varit gällande äfven framgent skulle förblifva vid laga kraft, medan deremot om stadskommunens tjenstemän och betjente stadgas, att de till- och afsättas af Stadsfullmäktige efter pröfning af hvad kommunens behof och intresse kräfva. Och lönerna för de förra fastställas af statsförvaltningens högsta organ i anseende till det allmänna intresse, som är förenadt dermed, att de på domstolar och offentliga myndigheter ankommande åligganden och göromål tillbörligen besörjas. Stadskommunens funktionärer deremot aflönas af kommunen, efter dess eget godtfinnande. Enahanda skilnad har också bibehållits i Sverige, hvarifrån vår odling samt våra lagar och institutioner

härstamma och hvars kommunalförvaltning vi tagit efter så godt som i allo. Emellertid har utskottet helt och hållet förbisett denna skilnad samt i följd deraf och utan all hänsyn till det sätt, hvarpå denna angelägenhet redan blifvit i Sverige ordnad, framställt ett för alla stadens löntagare gemensamt förslag till pensionering, hvilket åtminstone hvad de till stadens offentliga verk och myndigheter hörande medlemmarne vidkommer icke torde kunna af Herrar Stadsfullmäktige antagas. Utskottet har nämligen, såsom det vill synas, med tillämpning af lagen af den 5 december 1895 angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada, som drabbar arbetare, och med likställande af stadens embets- och tjänstemäns af sjukdom eller olycksfall härrörande eller med tilltagande ålder inträdande förlust eller minskning af arbetsförmåga (invaliditet) med kroppsarbetares af olycksfall härflytande oförmåga att arbeta, föreslagit Herrar Stadsfullmäktige att stadskommunen skulle säkerställa sina ifrågavarande, i det offentligas och stadens gemensamma tjänst anställda arbetare om visst tarfligt understöd i antydda fall genom att med viss del bidraga till deras egen nödtvungna inbetalning i hjälpkassa, lifränteanstalt eller lifränteförsäkringsbolag, för beredande af understöd åt sig. Det vill säga, att utskottet, som med kännedom att äfven legohjon, de der tjänat hos samme husbonde minst tjugufem år och derunder blifvit sjukliga och orklösa, numera böra underhållas af sin husbonde eller hans arfvingar, icke kunnat afvisa hela tanken på understöd åt nämnda embets- och tjänstemän, har afspisat denna angelägenhet, hvad stadskommunen såsom husbonde vidkommer, genom att föreslå sådant sätt för beredande af sjuk- och ålderdomsunderhåll, som redan i lag påbjudits beträffande enskilda kroppsarbetare, och sådana understödsbelopp, som, efter deri stadgade grunder, tillkomme bättre aflönade funktionärer i större bolag och industriella företags tjänst. Rådstufvurätten kan omöjligen tro, att Herrar Stadsfullmäktige nu, då frågan en gång väckts till lif i Finlands hufvudstad, skulle vid sin upplysta pröfning af hvad tidens kraf i berörda hänseende är i slutet af det nittonde seklet kunna såsom sitt omfatta ett dylikt förslag och således, med fullständig afvikelse från den väg, utvecklingen i vårt moderland Sverige tagit och äfven hos oss icke blott inom statsförvaltningen blifvit den regelrätta, utan ock inom den tidigare stadsförvaltningen redan följts, väl icke efter lag, som ju ej ens ännu derom finnes, utan efter den allmänna sedlighetspligten, att handla ej blott efter rätt, utan ock efter billighet, söka göra gällande någonting helt nytt, som icke egde några rötter i det förutbestående. Vid pensioneringen af städers i Sverige offentliga embets- och tjänstemän har man ansett deras löner vara dem beviljade uteslutande för att möjliggöra en från aggande näringsbekymmer fri, för enhvars olika embets- och tjänsteställning anständig utkomst, med möjlighet till en krafterna och nitet underhållande rekreation och till nödig ledighet för fortsatt utbildning genom läsning af yrkeslitteratur, men icke vara beräknade på att lemna öfverskott till kapital- och lifränteförsäkring. Man har derföre fastställt för dem verkliga pensioner efter enahanda grunder, som gälla för statens embets- och tjänstemän. Såsom belysande detta sakförhållande ber Rådstufvurätten att här få anföra några exempel. I den för Göteborgs stads

embets- och tjenstemän redan för mer än trettio år sedan öfverhetligen fastställda aflöningsstat af den 10 mars 1865 ingår en sålydande bestämning härom: „kommande pensionerna att utgå med fulla beloppen af de i denna stat fastställda ordinarie löner, utan inbegrepp af tjenstgöringspenningar“. Dessa motsvara hvad i Helsingfors stads aflöningsstat benämnes arvoden. Stockholms stads embets- och tjenstemäns förmåner äro bestämda genom Kongliga brefvet den 12 februari 1875 på ett sätt, som framgår af följande transsumt ur ett af nämnde stads Fullmäktige tillsatt beredningsutskotts afgifna tryckta utlåtande och förslag till reglering af lönerna för de stadens tjenstemän, som icke höra till dess Magistrat och Rådstufvurätt, samt till desse tjenstemäns pensionering:

„Drätselnämndens första afdelning har i skrifvelse härom yttrat följande:

Afdelningen har visserligen icke lemnat obeaktadt, att *införandet af ett stadgande om pensionsrätt vid viss ålder* med tillhörande skyldighet att från tjensten afgå, *i likhet med hvad för statens samt åtskilliga stadens embets- och tjenstemän nu är föreskrifvet*, skulle innebära en afvikelse från den grundsats, som i fråga om Stockholms stads tjenstemän hittills med få undantag varit gällande, nämligen att de endast tillsatts tillsvidare och följaktligen icke ägt rättighet till pension. Men då det å andra sidan *icke torde hafva förekommit, att staden undandragit sig att lemna pension till tjensteman, som enligt de för pensionering af statens tjenstemän stadgade grunder skolat vara berättigad till dylik förmån*, har afdelningen ansett det böra tagas under öfvervägande huruvida icke genom lämpliga bestämmelser den ofta återkommande pröfningen af särskilda tjenstemäns ansökningar om pension må kunna undvikas och på samma gång någon enhet vinnas med afseende å pensionsbeloppens beräkande“.

„Kommitterade anse, att jemväl i fråga om pensionsrätt samma skilnad bör iakttagas, som lagts till grund beträffande aflöningsarnes uppdelning i lön och tjenstgöringspengar samt rätt till semester och ålderstillägg, så att alla de tjenstemän, hvilkas löneförmåner äro på berörda sätt fördelade, böra berättigas till pension, och från denna förmån endast de uteslutas, hvilkas aflöning har karaktären af arvode.“

„Likasom beträffande statens embets- och tjenstemän den afsked beviljande myndigheten erhållit rätt att, sedan embets- och tjensteman uppnått stadgad pensionsålder, låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma qvarstå, på enahanda sätt anse kommitterade det böra vara de kommunala myndigheterna obetaget att fortfarande i tjensten bibehålla sådana till pensionsålder komma tjenstemän, hvilkas fortsatta verksamhet är för kommunen nyttig och värdefull. Men på det att en dylik bestämmelse icke må leda derhän, att af hänsyn till personliga förhållanden pensionsmässige tjenstemän alltför länge blifva i tjensten qvarstående, hemställa kommitterade att beslut om sådan tjenstemans bibehållande må af vederbörande myndighet meddelas för högst ett år i sänder, och att tiden i all händelse icke må utsträckas längre än till fem år

efter pensionsålderns inträdande, hvilken senare föreskrift finnes i fråga om vissa statens embets- och tjenstemän samt numera äfven gäller för embets- och tjenstemän vid Stockholms Magistrat och Rådstufvurätt“.

Beträffande Magistraten och Rådstufvurätten, yttras i betänkandet, att emedan hithörande embets- och tjenstemäns förmåner redan äro bestämda, hafva dessa förmåner ej blifvit föremål för kommitterades pröfning, hvaremot åt öfrige stadens tjenstemän föreslås pensioner med fulla beloppet af den åtföljande lönen, utan inberäknade andra lönetitlar.

Med afseende härå anhåller Rådstufvurätten på det förbindligaste, att Herrar Stadsfullmäktige måtte skilja frågan om pensionering af medlemmarne i stadens Magistrat och Rådstufvurätt äfvensom magistratssekreteraren från det sammanhang med frågan om stadskommunens tjenstemäns pensionsförmåner, hvori den förra i utskottet råkat, samt öfverlemna åt Drätselkammaren att bereda ärendet, såvidt angår Magistraten och Rådstufvurätten, till föredragning hos Herrar Stadsfullmäktige och att hos Herrar Stadsfullmäktige i afseende å godkännande och utverkande af Kejsrerliga Senatens fastställelse framställa nytt förslag på den i Sverige, såsom en utveckling af det förutbestående, redan beträdda och åt dess dotterland Finland anvisade, enda rätta grund för verkliga pensioners fastställande. Och är Rådstufvurätten öfvertygad derom, att Helsingfors stads finanser icke skola taga skada deraf, att bestämda, anständiga pensioner äro utfästa åt de få medlemmar af Magistraten och Rådstufvurätten, hvilka, enligt hvad här kan konstateras såsom erfarenhetsrön under de senaste trettio åren, möjligen uppnådde pensionsåldern och för sjuklighet eller orkeslöshet då ville och borde ur tjensten afgå. Ty af sju borgmästare under sagde tidsperiod hafva två öfvergått i statens tjenst och tre aflidit, innan de antingen kunnat eller velat begagna sig af pensionsförmån. Och af alla redan aflidne rådmän från och med år 1868 hade endast en med uppnådda erforderliga tjenste- och åldersår varit berättigad och för sjukdom måst afgå ur tjensten med full pension några år före sin död, och en med tillräckligt antal år kunnat få, men icke velat och icke heller behöft ännu afgå före sin död. Alla öfrige hafva aflidit i tjensten, innan de för orkeslöshet skulle behöft lemna sysslan eller hunnit till de erforderliga ålders- och tjensteåren för full pension. Af de nuvarande tjenstemännen har endast en bakom sig ålders- och tjensteår för full pension. Öfriga hafva ännu många tjensteår qvar. Och åt dem skulle vissheten att, ifall dem förunnades att lefva och tjena, tills de hade pensionsåren inne, men de då vore sjuka och kraftlösa, få en pension, som beredde dem och deras familjer en anspråkslös utkomst och lemnade tillfälle till hemmavarande barns slutliga uppfostran, skänka större lust och håg att i stadens tjenst använda sina bästa krafter.

På Samfälta Rådstufvurättens vägnar:

Oskar Palmgren.

Emil Lindroos.

DRÄTSELKONTORET

i

Helsingfors,

den 2 Oktober 1897.

N:o 136.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Det Drätselkontoret affordrade utlåtande angående utskottsbetänkandet i frågan om beredande af pensionsförmån för Helsingfors stads tjänstemän, får undertecknad härjemte ödmjukast afgifva.

Jemte det Drätselkontoret, i likhet med utskottet, anser att det törhända ändamålsenligaste och i hvarje fall lättast realiserbara sätt för åstadkommande af pensioneringen vara anlåtande af ett eller flere under statsverkets kontroll stående försäkringsbolag, får kontoret beträffande de af utskottet å sid. 3—5 i tryckta betänkandet n:o 32 för år 1896 föreslagna pensionsbeloppen anföra, att desamma, i betraktande af de för närvarande rådande lefnadskostnaderna, de der icke kunna väntas nedgå, synas väl knappa och otillräckliga till och med för en medelstor familjs underhåll. En ökning af pensionernas belopp i de tre första klasserna med 1,000 mark i hvarje, i de lägre med något mindre, skulle icke på något kännbarare sätt beröra stadens utgiftsstat, men deremot tillförsäkra respektive pensionstagare en verklig existensmöjlighet. Vi skulle vilja föreslå pensionsbeloppen att utgå i I kl. med 5,000 mark, i II kl. med 4,000 mark, i III kl. med 3,000 mark, i IV kl. med 1,800 mark, i V kl. med 1,000 mark och i VI kl. med 600 mark. Dessa ökade pensionsförmåner skulle icke betunga stadskassan med mera än c:a 6,000 mark utöfver hvad utskottet beräknat, och torde en årlig utgift af omkring 16,000 mark i detta afseende icke kunna anses särskildt dryg.

Beträffande de af utskottet i förenämnde betänkande formulerade klämmar, rubricerade a—f, tillåter kontoret sig framhålla följande:

Klämman a) Då det inträffat och framdeles kan inträffa, att till någon stadens, enligt utskottets förslag pensionsberättigad tjänst antages en person, den der redan uppbär pension från statsverket eller annat håll, synes det måhända vara skäl att utesluta dessa tjänstemän från delaktighet i stadens pensionsinrättning, då de ju icke kunna anses absolut vara i behof af ytterligare pensionering från stadens sida. Likaså förekommer bland de af utskottet som pensionsberättigade upptagna tjänster en hel del sådana, som åtminstone för närvarande skötas af personer, hvilka derjemte innehafva annan med pensionsförmåner förenad befattning. Icke heller dessa borde, enligt kontorets åsigt, upptagas bland stadens pensionsberättigade tjänstemän. Genom dessa inskränkningar kunde någon reduktion i pensionernas antal ernås. För fullständighetens skull torde ytterligare böra tilläggas, att der

en person innehar tvenne eller flere af stadens, enligt förslaget med pensionsförmån förenade tjänster, han endast för en af dessa, sjelffallet i högre klassen, kan erhålla pension. Klämman skulle sålunda komma att lyda:

a) å sid. 3—5 förtecknade stadens tjänster äro förenade med pensionsförmån, dock med den inskränkning att tjänsteman, som redan uppbär annan pension, eller person, som jemte sin kommunaltjänst innehar annan med pensionsförmån förenad befattning, från pensionering från stadens sida uteslutes, samt att tjänsteman icke äger uppbära vidare än en ålderspension af staden.

Klämman b) Enär, på sätt utskottet föreslår, äfven reducerade pensioner kunna förekomma, torde momentet b) fullständigare böra lyda:

b) full ålderspension utgifves efter 30 tjänsteår i stadens tjänst, då innehafvaren fyllt sitt 63:dje åldersår.

Klämman c) Utskottet föreslår att respektive tjänstemän jemväl borde bidra med en del af lifräntepremiernas belopp, motsvarande 2 % af den med tjänsten förenade, å stat upptagna aflöning. Ehuru väl kontoret för sin del anser, att så länge större delen af stadens tjänstemän icke äro delaktige i någon enke- och pupillkassa och sålunda nödsakade att genom en eller annan art af lif- eller kapitalförsäkring med ofta nog rätt betydande uppoffringar säkerställa sina familjers framtida existens, det vara nog betungande att yttermera åhvälfva dem en obligatorisk pensionsavgift, så torde å andra sidan skäl äfven kunna anföras för utskottets åsigt, och vill kontoret härutinnan endast anmärka att, då de i samma pensionsklass upptagna tjänstemäns aflöningar utgå med betydligt varierande belopp, det synes vara rättvisare att för tjänstemans bidrag till pensionsinrättningen fixera icke ett visst procenttal af lönebeloppet utan en lika summa för alla i samma pensionsklass upptagna tjänster, förslagsvis 3 % af pensionsbeloppet.

Klämmarna d och e). Beträffande dessa har kontoret icke något att påminna.

Hvad slutligen angår klämman f) d. v. s. den som berör de i stadens tjänst för närvarande anställda personer, så torde måsta medgifvas att utskottets förslag utesluter hvarje rimlig möjlighet för de något äldre af desse att inträda som delägare i den föreslagna pensionsinrättningen. För att göra desse tjänstemän, der de sådant önska, delaktige af pensionsförmån, synes det kontoret som staden icke borde sky en äfven något större uppoffring en gång för alla och genom inbetalning af fulla tariffpremier för sine nuvarande tjänstemän bereda dem möjlighet till inträde i pensionskassan, dock sålunda att tjänsteman skulle omedelbart eller under förloppet af ett år till stadskassan inbetala den för pensionskassan fixerade årliga afgift för de år han innehaft en stadens med pensionsförmån förenad tjänst.

Då frågan om pensionering af Helsingfors stads tjänstemän länge nog stått på dagordningen och dess lösning, då den omsider synes hafva kommit ett stycke in på möjligheternas område, säkert af flere stadens funktionärer förväntansfullt emotses, vore det mycket att beklaga om stadens nuvarande tjänstemän utestängdes från inträde i pensionsinrättningen, något som, der utskottets förslag antages, måste

blifva fallet. Dermed kommer hela pensionsfrågan att uppskjutas på ett obestämdt antal år och stadens budget fortfarande att betungas med nya pensionsposter efter respektive tjänstemäns afgang.

Drätselkontoret i Helsingfors

Teodor Holmberg.

Om förestående utlåtande förenar sig

Th. Tallqvist.

HELSINGFORS

TRAFIKKONTOR

Till Stadsfullmäktige.

I skrifvelse af den 9 November innevarande år har stadens Magistrat öfverlemnadt åt tjänstemännen vid Trafikkontoret att inkomma med yttrande i anledning af ett utskottsbetänkande i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän (tr. N:o 32. 1896).

Detta tryckta betänkande har i tur och ordning genomgått af samtliga funktionärer vid Trafikkontoret: bokhållaren, kassören och vågmästaren, utan att någon af dem haft det ringaste att anmärka eller påpeka i afseende på förslagen.

Hvad mig sjelf beträffar, har jag ej heller någonting i princip att invända emot den tilltänkta anordningen, utan finner densamma ganska tilltalande, särskildt hvad beträffar förslaget om pensioneringens åstadkommande genom förmedling af något lifförsäkringsbolag. Jag ber derföre få hemställa om förslagets läggande till grund för pensioneringen af stadens tjänstemän.

Helsingfors Trafikkontor den 30 December 1896.

Karl H. Lindholm,
trafikkamrerare.

HAMNKONTORET

i

Helsingfors

den 9 nov. 1897.

N:o 51.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Till affördradt yttrande öfver det förslag till pensionering af stadens tjenstemän, som ett af Stadsfullmäktige tillsatt utskott utarbetat, anhåller jag ödmjukast få anföra följande:

I allmänhet förefaller hela förslaget vara anlagdt uppå att till det minsta möjliga inskränka de utgifter staden borde ikläda sig för att kanske mot nöd säkerställa sina tjenares ålderdom, ehuru man skulle tycka, att, om dessa utgifter äfven stege till det dubbla eller tredubbla beloppet af det föreslagna, sådant skulle betyda föga i ett samhälle der årsbudgeten för aflönande af de stadens tjenstemän och betjente, hvilka skulle komma ifråga att pensioneras, icke mycket understiger fyrahundratusen mark. Denna omständighet är redan nog att förorsaka en missmodig obenägenhet emot hela förslaget, särskildt när man tar i betraktande, att detsamma afser endast personlig pensionering vid sextiotre års ålder och således icke tillför familjen någon som helst förmån i händelse dess försörjare förr eller senare faller undan. För min enskilda del tror jag, att det icke kommer att blifva flera än ett ringa fåtal, hvilka, uppfyllande alla för pensionsförmån stipulerade villkor, kommer att upplefva sitt sextiofjerde år samt att i följd häraf det blott blir vederbörande lifförsäkringsbolag, som kommer att draga nytta af institutionen.

Hvad detaljerna af förslaget beträffar, anser jag att Hamnkaptenen bör komma i 2:dra pensionsklassen. Jag kan väl förstå, att man vid uträkning af den klass hvar och en skall tillhöra tagit hänsyn till den aflöning, som för framtiden är föreslagen för hamnkaptenen, men då denna synes mig alltför anspråkslöst tilltagen för att motsvara de anspråk man bör få ställa på denna funktionär samt icke egnad att bereda honom den oberoende ställning i förhållande till trafikanterna, som han ovilkorligen bör intaga, kan jag icke tänka mig annat än att Stadsfullmäktige, då anledning dertill yppas, skola återupptaga aflöningsfrågan till ompröfning samt, i händelse förhållandena då äro något så när lika de nuvarande, garantera innehafvaren af denna plats en årsinkomst af minst tiotusen mark. Men äfven om denna garanti icke kommer till stånd bör hamnkaptenen komma i samma pensionsklass, som rådmännen, stadskamreraren, stadsingeniören m. fl. Då emellertid lönebeloppen för dessa tjenstemän icke äro lika höga utan tvärtom variera mellan resp. fyra- och åttatusen mark, borde de årliga pensionsafgifterna icke beräknas i procent af lönen utan af den blifvande pensionen.

För att stadens nuvarande tjänstemän skola kunna komma i åtnjutande af någon pension, är det alldeles nödvändigt och, enligt mitt förmenande, äfven fullkomligt berättigadt att staden till att börja med ikläder sig en något större uppoffring på en gång. Jag skulle derföre våga föreslå, att staden genom inbetalning af tariffpremier för dessa tillförsäkrar dem pension, dock sålunda, att hvarje tjänsteman, som vill komma i åtnjutande af denna förmån, förbinder sig att, t. ex. inom förloppet af ett eller två år, sjelf erlægga årsafgifter för alla de år han redan varit i stadens tjänst anställd.

Oskar Wilh. Andstén.

Hamnkapten.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,
den 21 Febr. 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 26.

Till affördradt yttrande angående utskottsbetänkandet i frågan om beredande af pensionsförmån för Helsingfors stads tjänstemän, får Byggnadskontoret vördsamt meddela att Kontoret i hufvudsak förenar sig med det af Drätselkontoret tidigare afgifna betänkandet, hvarutöfver Kontoret dock anhåller om att få anföra följande:

Enligt klämman d kan tjänsteman, som på grund af sjuklighet afgår från sin befattning förrän han uppnått pensionsålder tillgodoräkna sig en reducerad pension, men någon utredning om det förfaringssätt, som skall följas för den händelse tjänsteman vore tvungen att afgå på grund af invaliditet, förorsakad genom olycksfall inträffadt under tjensteutöfning, föreligger icke. Emellertid kunna Byggnadskontorets tjänstemän, i följd af sin sysselsättning, lätt råka ut för sådana olycksfall som medföra fullständig invaliditet, hvarför Kontoret anser att äfven denna omständighet borde tagas i betraktande vid problemets lösning samt att en viss minimisumma, exempelvis tredjedelen af fulla pensionsbeloppet, skulle tillerkännas den förolyckade om han ock varit anställd blott ett fåtal år i stadens tjänst. Klämman d torde därför enligt Kontorets förmenande böra lyda:

Om tjänsteman, på grund af sjuklighet eller invaliditet, förorsakad af olycksfall, som inträffat under tjensteutöfning, afgår från sin innehafvande befattning förrän han uppnått pensionsålder tillgodoräknar han sig de förmåner, som de af

staden gjorda premieinbetalningarna kunna medföra, hvilka förmåner i fall af invaliditet dock böra utgå med minst en tredjedel af fulla ålders pensionen; afgår han eljes o. s. v.

Vidkommande klassificeringen får Kontoret föreslå att geodettjensten borde hänföras till de med III klass pensionsförmåner förenade tjänsterna ty, om ock geodetens ordinarie lön uppgår till ett belopp af blott 3,000: — mk. per år, är dock hans yrkesuppfostran densamma som öfriga vid Kontoret anställda ingenjörers och hans faktiska inkomster, sportlerna inberäknade, ungefär desamma som arbetschefens.

Från den af utskottet upprättade tablån öfver stadens tjänster äro utelemnade förrådsförvaltarens och de båda skogvaktarenes, af hvilka den förstnämnda torde böra hänföras till klass V och de senare till klass VI.

Slutligen får Byggnadskontoret meddela att af de vid stadens allmänna arbeten sysselsatta byggmästarene och kvartersmännen, flertalet innehaft sin befattning oafbrutet under årtionden, hvarför och då dessa stadens extra arbetsledare förmodligen i sinom tid komma att anhålla om åldersunderstöd, Kontoret får hemställa huruvida icke äfven dessa under en eller annan form och efter särskild pröfning kunde blifva delaktiga i pensionsanstalten.

G. Idström.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors,
den 12 Februari 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 1761.

Sedan Magistraten uti skrifvelse af den 4 innevarande Februari N:o 56 anmodat kontoret, att inkomma med yttrande öfver ett skrifvelsen bilagdt förslag till pensionering af stadens tjänstemän, har kontoret äran anföra att det i all hufvudsak förenar sig med Drätselkontorets tidigare i saken afgifna och enligt kontorets mening välmotiverade betänkande, men anhåller att derutöfver få påpeka några bestämmelser i förslaget, hvilka antingen äro affattade i oklara ordalag eller, i anseende till efter förslagets utarbetande inträffade förändringar i kontorets inre organisation m. m. icke mera äro tillämpliga på nuvarande förhållanden.

I mom. b af förslaget stadgas: ålderspension utgifves efter 30 tjänsteår i stadens tjänst då innehafvaren fyllt sitt 63:dje åldersår. Orden „tjänsteår i stadens

tjenst“ synas kontoret lemna rum för olika tolkningar, till belysande hvaraf endast tvenne exempel må anföras. Vattenledningsingenjören har sedan den 1 Juli 1880 oafbrutet varit anställd i stadens tjänst, hösten 1882 af vederbörande myndighet antagits till t. f. biträdande stadsingenjör, den 20 Februari 1883 till äldre biträdande ingenjör vid Byggnadskontoret och från den 1 April 1883 uppburit motsvarande löneförmåner. Bokhållaren vid Vattenledningskontoret åter har varit i stadens tjänst som t. f. sedan 1891, såsom ordinarie sedan 1892. Sålunda har man i det förra fallet fyra, i det senare två olika data som utgångspunkter för tidsberäkningen, såvida man icke ordagrant följer mom. b), hvilket antagligen icke varit förslagsställarens mening. Den å pag. 2 af förslaget lemnade motiveringen af mom. b) är äfven ofullständig, då der talas om tjänstemän, hvilka minst 30 år varit anställda i sådan stadens tjänst, som medför pension, men förbises, att dylika tjänster, ehuru ordinarie, före pensionsreglementets fastställande kunna hafva blifvit indragna, såsom t. ex. biträdande ingenjörsbefattningen vid Byggnadskontoret, och sålunda icke kunna komma i betraktande vid beräkningen af tjänsteår enligt ordalydelsen, ehuru detta knappast kan hafva varit förslagsställarens afsigt.

Beträffande det andra villkoret för erhållande af full pension, näml. uppnådda 63 års ålder, så framställes detta i mom. b) såsom oeftergiffligt, likasom det förra, hvaremot i den nyss åberopade motiveringen förutsättes, att någotdera af dessa villkor kan af Stadsfullmäktige suspenderas efter pröfning. I sjelfva verket förefaller en slik suspension under vissa omständigheter fullt motiverad, t. ex. beträffande bokhållaren vid vattenledningskontoret, hvilken (jmf. bilagan) borde tillbringa 40 år i stadens tjänst, för att komma i åtnjutande af full pension, hvaremot å andra sidan reservoirvakten kunde vänta samma förmån först vid 82 års ålder. Vid den praktiska tillämpningen af suspensionsrätten in casu skulle emellertid ett förhållande inträda som i princip temligen liknade bedömandet af de nuvarande böneskrifterna om undfående af pension, hvadan vissa begränsningar af nämnda rätt åt hvardera hållet vore önskvärda.

Kontoret har med ofvanstående endast velat rigta Magistratens uppmärksamhet på dessa omständigheter, utan att vilja eller, i anseende till sakens komplicerade beskaffenhet, ens kunna uppställa något motförslag, och afstår härifrån så mycket hellre, som tillämpningen af hela förslaget i grund och botten städse är beroende af stadsmyndigheternas goda vilja, hvilka bestämmelser än må utfärdas i detalj. Af vattenledningspersonalen är näml. en del antagen af Stadsfullmäktige, en annan af Drätselkammaren, återstoden slutligen af ingenjören, alla med längre eller kortare uppsägningstid utan vidare förbehåll, och under sådana omständigheter erfordras endast att beträffande tjänst indrages eller att personalförändringar inträffa inom de styrande myndigheterna eller chefskapet, med ofta åtföljande olika åsikter om och fordringar på tjänstemännens kvalifikationer, för att dessas utsikter på full pension skola te sig mer eller mindre osäkra, isynnerhet beträffande den sistnämnda, af endast en person beroende kategorin.

Vidkommande slutligen klassificeringen af vattenledningens tjänstemän och betjente enligt olika pensionsbelopp, så hafva under de senaste åren flera nya tjänster blifvit inrättade och motsvarande gamla indragits, samt lönereglering egt rum, hvadan kontoret har äran föreslå följande nya klassificering:

Vattenledningsingeniör	Klass II
Assistent	„ III
Bokhållare, öfvermaskinist.	„ IV
Verkmästare, förste maskinist, andre maskinist	„ V
Putsare, reservoirvakt	„ VI

En bilaga, utvisande den nuvarande personalens ålder, tiden då resp. befattningar tillträdts m. m. medföljer. Som ofvan.

C. Hausen.

Förteckning öfver vattenledningskontorets nuvarande ordinarie personal.

Namn och befattning	Födelseår	Inträdt i stadens tjänst	Tillträdt nuvarande befattning	Anmärkingar
C. Hausen, ingeniör.	1853	1882	1892	Extra 1880.
G. Weckman, bokhållare	1869	1892	1892	T. f. 1891.
N. A. Ljungdell, öfvermaskinist	1854	1900	1900	
A. Lavi, verkmästare	1865	1901	1901	
G. Fagerström, 1 maskinist	1870	1900	1900	
A. Sundberg, 2 maskinist	1858	1899	1899	
K. J. Stadius, putsare	1871	1900	1900	
A. Levan, reservoirvakt	1848	1900	1900	

Assistentbefattningen är t. v. vakant.

Helsingfors stads Vattenledningskontor.

C. Hausen.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Af stadens Magistrat uppmanad att uttala mig rörande „Utskottsbetänkandet i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän“, så vidt detsamma berör brandverket, får ödmjukast jag framhålla följande.

Som af utskottsbetänkandet framgår äro af hela brandverkspersonalen, utgörande sammanlagt 74 man endast 11 eller brandmästaren, underbrandmästaren, sprutmästarene (2), maskinisten och sergeanterne (6) upptagna bland de pensionsberättigade. Korpralerna och brandmännen, utgörande sammanlagt 63 man, hafva sålunda icke tagits med i räkningen. Som det för närvarande är stäldt med löneförmåner m. m. för brandmanskapet, händer det visserligen mycket sällan att en brandsoldat tjenar längre tid än de kontraktsevenliga 3 åren, för att derpå öfvergå till en annan befattning, der han kan gifta sig eller erhåller bättre löneförmåner, men undantag gifvas och vore det enl. min åsigt obilligt om icke staden skulle pensionera en brandsoldat, som slitit ut sig i kommunens tjänst. Anses det emellertid under antydda förhållanden, eller att brandsoldaterna undantagsvis tjena längre tid än tre år, icke lämpligt att uti pensionsstaten upptaga samt göra inbetalningar för hela numerären eller 63 man, så dristar jag föreslå att de plikter, hvilka för tjänsteförseelser pläga afdragas af brandmanskapets löneförmåner och årligen af undertecknad inlevererats till stadskassan, anslås till en pensionsfond för brandsoldaterna och att nämnda fond finge förvaltas af stadens brandkommission. Under de tio år undertecknad fungerat som brandmästare hafva de nämnda plikterna eller bötesbeloppen stigit till c:a 4,000 mk, hvilken summa vore en lämplig grundplåt till en blifvande pensionskassa för brandsoldaterna. De gratifikationerna, hvilka enskilda personer nu och då pläga öfverlemna till brandkåren som erkännande för raskt utförd släckningsarbete kunde äfven, om mitt förslag antages, framdeles anslås till nämnda fond, och sålunda komme en pensionskassa att småningom skapas för brandsoldaternas räkning utan att kommunen för densamma behöfde vidkännas några utgifter.

Den tjänstetid af 30 år och åldersgräns af 63 år, som af utskottet uppstälts som villkor för erhållande af pension, kunna enl. undertecknads åsigt icke tillämpas, då det gäller tjänstemän vid en brandkår. De egenskaper, hvilka äro erforderliga för ett dugligt befäl och underbefäl vid en yrkesbrandkår, äro nämligen sådana, att desamma blott undantagsvis förefinnas hos 60-åringar synnerligast som en brandkårsman oftare än en annan tjänsteman kommer att utsätta sig för förkylning och öfveranstängning eller med andra ord tidigare kommer att slita ut sig. En tjänstetid af 20, högst 25 år samt en åldersgräns af 50 år vore derför enl. undertecknads åsigt de gränser, hvilka kunde uppställas som norm vid pensionering af brandverkets tjänstemän. Eger en tjänsteman vid brandkåren, oaktadt fylda 50 år, de kvalifikationer att han fortfarande kan kvarstå på sin post, så gör han naturligtvis det nog själfmant, ty skilnaden mellan löneförmånerna och pensionsbeloppet är så stor, att han nog finner ett kvarstående i tjensten vara med sin fördel förenligt.

Helsingfors i maj 1897.

Gösta Wasenius.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan undertecknad delgifvit de för stadens sundhets- och sjukvård anstälde personer det af en komité utarbetade betänkande i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän samt erhållit del af deras utlåtande, får jag härmed såväl å deras som å egna vägnar afgifva följande yttrande:

Beträffande frågan om hvilka i stadens tjänst anställda personer böra erhålla pension, må främst framhållas inkonsekvensen däri, att, oaktadt den princip uppställes, att endast de personer böra ifrågakomma till pensionering, „hvilka icke innehafva ett till tiden begränsadt och af omval beroende mandat“, dock ett stort antal personer uppräknas såsom pensionsberättigade oaktadt de antagas endast på begränsad tid. Sådana äro bland andra: öfverläkaren och epidemiläkaren vid Maria sjukhus samt läkaren vid fattiggårdens lasarett, hvilka samtliga antagas för en tid af 6 år; föreståndaren för undersöksstationen för lifsmedel, som tillsättes för en tid af endast 3 år; amanuensen vid Maria sjukhuset, som af sjukhusstyrelsen antages för endast en kortare tid (minst ett halft år). Äfven flere andra af de i betänkandet uppräknade personer, ehuru icke antagna på bestämd tid, hafva dock ingalunda ett obegränsadt mandat, utan endast en ganska oviss tjänstetid; sådana äro bland andra samtliga vid Maria sjukhuset anställda sjuksköterskor, sjukhuseldaren samt vaktmästaren och tillsyningsmännen vid hälsopolisen. En annan inkonsekvens ligger däri, att medan sålunda en del icke på lifstid i stadens tjänst antagna personer anses såsom pensionsberättigade andra sådana däremot h. o. h. äro utelämnade, exempelvis de i stadens tjänst anställda distriktsläkarne och den kvinnliga läkaren, hvilka, likasom föreståndaren för undersöksstationen för lifsmedel, antagas för en tid af 3 år.

Utsikterna för flertalet af dessa, emot betänkandets princip såsom pensionsberättigade uppräknade, personer att kunna varda delaktiga af en, på sätt betänkandet föreslår utfallande, pension äro i själfva verket äfven ganska ringa. Hvad beträffar öfverläkaren och epidemiläkaren vid Maria sjukhuset samt läkaren vid fattiggårdens sjukhus, hvilka samtliga kunna till sina befattningar återväljas, så förefinnes icke mycken utsikt till att dessa, såsom sådana, skola bibehållas i stadens tjänst under en tid af 30 år, ty stadens väljande myndighet skall säkerligen alltid komma att anse det fördelaktigare för staden, att besätta dessa platser med yngre och arbetskraftigare läkare än att ständigt återvälja redan till åren komna, ända till dess att dessa uppnå pensionsberättigad ålder. Då sålunda utsikten för ifrågavarande läkare, att på grund af betänkandets förslag blifva delaktiga af pension är minimal, hafva de äfven uttalat den åsikt, att någon pensionering icke bör för dem ifrågakomma, såvida icke distriktsläkarne, hvilka ej äro upptagna såsom pensionsberättigade, göras delaktiga af pensionsförmånen, ty i sådant fall föreligger dock någon möjlighet, att stadens sjukhusläkare, genom att tidigare i egenskap af

distriktsläkare hafva förvärfvat sig tjensteår i stadens tjänst, kunna varda vid sina respektive tjänster bibehållna intill pensionsberättigad ålder. Af samma anledning och då ju dessutom äfven möjlighet föreligger för distriktsläkare, att varda till förste eller andre stadsläkare antagen, hafva äfven de i stadens tjänst anställda distriktsläkarne samt äfven den kvinnliga läkaren, ansett sig böra till pensionering ifrågakomma.

Amanuensen vid Maria sjukhuset bör själfallet utgå från pensionsförslaget, dit han, antagligen endast af förbiseende, inkommit.

Beträffande de i stadens tjänst anställda sjuksköterskor, så hafva dessa framhållit att deras löneförmåner (600 mark för bildad och 360 mark för icke bildad sköterska) äro så ringa att de icke medgifva något afdrag till förmån för en blifvande pension, hvarjämte äfven, hvilket af sjukhusets läkare nog samt intygas, icke någon utsikt förefinnes för att en sjuksköterska, med de fordringar, som i vår tid ställas på hennes värksamhet, skall kunna hålla ut och varda vid sin tjänst bibehållen under en tid af 30 år. Då sjuksköterskornas inbetalta pensionsafgifter sålunda icke skola komma att medföra någon fördel för dem själfva, utan endast vara till gagn för öfriga pensionstagare, hafva de anhållit, att någon pensionsinbetalning från deras sida icke måtte ifrågakomma. I sammanhang härmed anser jag mig dock, efter att hafva rådgjort med öfverläkaren vid Maria sjukhuset, böra framhålla det behjärtansvärda däri, att åt stadens sjuksköterskor, hvilka ju i hög grad åt sitt kall offra sina krafter och sin hälsa och i följd däraf i förtid varda utslitna och arbetsodugliga, måtte, utan erläggande af någon pensionsafgift från deras sida, beviljas den i föreliggande utskottsbetänkande föreslagna pension samt att, ifall detta mitt förslag vinner bifall, tjänstetiden för erhållande af pension för dem borde nedsättas till c:a 25 år samt den pensionsberättigade åldern till uppnådda 50 år. Ehuru väl, äfven med denna inskränkning i tiden, säkerligen blott ett fåtal sjuksköterskor komme att blifva delaktiga af pension och stadens uppförfingar för de uttjänsta sjuksköterskorna sålunda äfven blefve jämförelsevis små, så skulle denna utsikt till erhållande af pension dock vara en välberättigad uppmuntran för sjuksköterskorna i deras ansträngande och upprifvande värksamhet.

Hvad beträffar föreståndaren för undersöksstationen för lifsmedel, har den nuvarande innehafvaren af denna plats uppgifvit, att, enligt hans åsikt, någon pensionering för förenämnda tjänsteman icke bör ifrågakomma då sannolikhet ej föreligger, att samma person under en tid af 30 år skall komma att å platsen kvarstå.

Likartade åsikter hafva äfven uttalats af sjukhuseldaren samt de vid sundhets- och sjukvården anställda vaktmästare, hvilka därjämte äfven framhållit att deras löner icke medgifva något afdrag för inbetalande af pensionsafgift.

Med afseende på pensionsbeloppens storlek måste följande anmärkningar göras. I sin motivering angående dessa yttrar sig utskottet: „pensionsbeloppen böra själfallet stå i proportion till pensionstagarnes förut innhafda aflöning“, men granskar man något närmare de föreslagna pensionsbeloppen, så visar det sig att dessa icke

stå i något konstant förhållande till de olika tjänstemännens löner. Förste stads-läkaren t. ex., hvars lönebelopp efter en tjänstetid af 10 år, d. v. s. 20 år innan han kan erhålla pension, är 12,000 mark, är föreslagen till pensionering i kl. II (pension 3,000 mark = 25 % af lönen) medan stadens borgmästare, hvilkas löner likaledes äro 12,000 mark äro uppförda i kl. I (pension 4,000 mark = 33,3 % af lönen); förste tillsyningsmannen vid hälsopolisen hvars årslön är 3,000 mark (och efter 5 års tjänst 3,500 mark) är pensionsberättigad i kl. V (pension 600 = 17,2 % af lönen), medan exempelvis andre stads-läkaren, öfverläkaren vid Maria sjukhuset, m. fl., hvilkas löner likaledes äro 3,000 mark, äro inrangerade i kl. III (pension 2,000 mark = 66,7 % af lönen); föreståndaren för undersöksstationen för lifsmedel, hvars årslön också är 3,000 mark, är åter införd i kl. IV (pension 1,200 mark = 40 % af lönen); magistratssekreteraren däremot, hvars lön är blott 2,500 mark finnes uppförd i kl. II (pension 3,000 mark = 120 % af lönen) och skulle således, enligt förslaget, erhålla en pension, som med 500 mark öfverstiger lönen. Denna, åtminstone skenbart, mycket godtyckliga inkonsekvens, för hvilken utskottet icke lämnar någon motivering, talar för att utskottet vid tillämpningen af sin princip h. o. h, bortglömt dess innebörd och i stället sökt att, åtminstone delvis, rätta sig efter rangskalan. Den orättvisa som härigenom tillskyndas de lägre tjänstemännen, blir ännu mera i ögonen fallande då utskottet föreslår att pensionsafgiften skall utgå i viss procent (2 %) af lönen och icke af pensionsbeloppet, ty härigenom komma t. ex. sjukhusläkarne att erhålla 2,000 marks pension för en inbetald årlig pensionsavgift af 60 mark, medan föreståndaren för undersöksstationen för lifsmedel för samma pensionsavgift erhåller 1,200 marks pension och förste tillsyningsmannen vid hälsopolisen likaledes för samma pensionsavgift erhåller blott 600 marks pension. De på rangskalan lägre stående tjänstemännen få sålunda, enligt utskottets förslag, delvis bekosta de högres pensioner, något som gör det föreliggande pensionsförslaget allt annat än tilltalande.

För den praktiska tillämpningen af utskottets princip, att pensionen bör stå i proportion till lönen, synes det önskligt att samtliga pensionsbelopp ställas i ett konstant förhållande till tjänstemännens faktiska lön vid pensioneringen och att därför såsom norm för pensionens storlek fastställas en viss procent (40 %—50 %) af lönen. Då komme å ena sidan hvarje pensionstagare att erhålla en pension, som verkligen stode i ett bestämdt förhållande till hans lön och å andra sidan kunde all klassindelning af pensionstagarne bortfalla. Detta sistnämnda strider visserligen mot den allmänna kotymen men erbjuder dock uti ifrågavarande fall mångahanda fördelar. Skulle däremot af någon anledning denna mest rättvisa princip icke vinna tillämpning, så böra åtminstone, ifall uppenbar orättvisa skall undvikas, pensionsavgifterne beräknas i procent af pensionernas storlek.

Helsingfors, den 5 November 1897.

Vilh. Sucksdorff,
förste stads-läkare.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN

i

Helsingfors,

den 14 februari 1901.

N:o 32.

Till Magistraten i Helsingfors.

Åberopande Magistratens skrifvelse af den 4:de innevarande februari får Fattigvårdsstyrelsen till affordradt yttrande i anledning af ett sagda skrifvelse bilagdt utskottsbetänkande i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän vördsamt anföra följande.

Hvad främst angår de i utskottsbetänkandet framställda principerna för den tillernade pensioneringen har Fattigvårdsstyrelsen icke funnit skäl till anmärkning mot desamma i öfrigt utom att Fattigvårdsstyrelsen ansett sig böra framhålla svårigheten för stadens nuvarande, något äldre tjänstemän att på de vilkor utskottet i klämman i betänkandet föreslagit blifva delaktige i pensionsinrättningen, hvarför Fattigvårdsstyrelsen velat uttala den förhoppning att staden genom att ikläda sig något större uppoffring än utskottet tänkt sig måtte underlätta vilkoren för bemälda tjänstemän att vinna delaktighet uti sagda inrättning.

För öfrigt ber Fattigvårdsstyrelsen få erinra att, efter det utskottet handlagt ärendet, ytterligare vid fattigvården inrättats tvenne befattningar, hvilkas innehafvare på grund af de utaf utskottet förordade grunder äfven borde beredas pensionsförmån, nämligen verkställande direktören vid Fattigvårdsstyrelsen och husmodern å Arbets- och fattiggården.

Beträffande den af utskottet föreslagna indelning af pensionsklasserna, får Fattigvårdsstyrelsen påpeka en oegentlighet, som enligt Fattigvårdsstyrelsens tanke vidlåder betänkandet i fråga om inspektorns för arbets- och fattiggården pensionsförmån. Denne funktionär har nämligen af utskottet hänförts till fjerde klassen med en pension af 1,200 mark, ehuru med honom i afseende å löneförmåner likstälde tjänstemän i regeln upptagits i tredje klassen med en pension af 2,000 mark.

I anledning häraf får Fattigvårdsstyrelsen vördsamt föreslå att fattiggårdsinspektorstjensten måtte hänföras till tredje klassen. — Vidkommande slutligen de nyinrättade verkställande direktörs och husmoders befattningarna torde dessa i enlighet med i utskottsbetänkandet uttalade principer böra upptagas, den förra i andra och den senare i femte pensionsklasserna.

T. J. Boisman.*Edvin Willgren.*

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I afseende å af mig infordradt yttrande i anledning af ett utskottsbetänkande i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän, får vördsammast jag anföra följande:

Uti den tablå, som ingår i utskottets tryckta betänkande N:o 32 för år 1896 och som innehåller fördelningen af stadens tjänster med afseende å de pensionsklasser, utskottet föreslagit, finnes (sid. 4) fattiggårdsinspektors tjänsten upptagen i kl. IV, d. v. s. i samma klass som tjänster, hvilka aflönas med belopp varierande mellan 2,000—3,000 mark. Då utskottet emellertid (sid. 2) säger sig hafva följt principen att „pensionsbeloppen böra sjelffallet stå i proportion till pensionstagarens förut innehafda lön“, och då fattiggårdsinspektorns lön uppgår till 4,500 mark jemte fri bostad och ved, måste här ett förbiseende föreligga, då tjänsten hänförs till kl. IV. Denna min förmodan styrkes deraf, att utskottet uppgifver sig vid sina arbeten hafva följt uppställningen i „Utgifts och inkomstat för Helsingfors stad år 1896“. Uti sagda stat finnes nämligen ännu nämnda tjänstemans lön upptagen på tvenne särskilda ställen: först å sidan 17 under rubriken

Fattiggården och därvårdsanstalten å Stengård.

1 Inspektor, jemte bostad och ved Fmk 3,000

samt sedan å sidan 18 under rubriken

Arbetsinrättningen.

Fattiggårdsinspektorn, lönetillskott Fmk 1,500

Uti denna oegentlighet, som äfven är rättad i staten för 1897, der dessa tvenne poster sammanslagits, kan orsaken antagligen sökas till att pensionen beräknats för lågt. Då föröfrigt precis samma löneförmåner återfinnas såsom tillkommande tjänstemän, som räknas till kl. III enligt utskottets förslag (t. ex. brandmästaren) samt då i allmänhet fattiggårdsinspektorns lönevillkor närmast ansluta sig till tjänstemännens i sistnämnda pensionsklass stater, får ödmjukast jag föreslå:

att fattiggårdsinspektors tjänsten i afseende å pension hänföres till kl. III i utskottets förslag.

Slutligen får jag i afseende å klämman f i utskottets förslag påpeka, att enligt mitt förmenande genom godkännande af den princip, som häri uttalas, alla stadens äldre tjänstemän uteslutas från möjligheten att inträda såsom delaktige i den föreslagna pensionsinrättningen. Då å andra sidan utskottet finner, att såväl stadens intresse skulle fordra, att detta blefve fallet, som att stadens tjänstemän

kunna hafva berättigade anspråk härpå, vågar jag tro, att staden icke borde försumma, att genom fastställande af lindrigare villkor bereda sina äldre tjänstemän nämnda möjlighet, och att sålunda, om äfven genom något större uppoffringar, försöka uppnå detta mål.

Helsingfors stads Arbets- och fattiggård den 15 Oktober 1897.

C. E. Degerholm.

DIREKTIONEN

för

HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,

den 18 februari 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

Sedan Magistraten i skrifvelse af den 4 i denna månad anhållit om folkskoledirektionens yttrande beträffande pensionering af folkskoleinspektorn på orten äfvensom öfrige tjänstemän och betjäningen vid stadens folkskolor, får folkskole-direktionen i saken ödmjukast anföra följande:

I afseende å *folkskolelärarepersonalens* pensionering torde direktionens utlåtande icke varit afsedt, enär densamma, hufvudsakligen genom statens mellankomst, blifvit åtminstone i nödortigt mån tillgodosedd. Icke heller torde *sekreterarebefattningen* vid direktionen böra åtföljas af pension, då dess innehafvare årligen utses bland direktionens medlemmar. Vidkommande *folkskoleekonomen* synes det icke nödigt att göra någon afvikelse från de grunder för pensionering, som bestämmas för stadens tjänstemän i allmänhet, men angående hvilka grunder folkskoledirektionen har jämförelsevis ringa anledning att uttala sig. Detsamma gäller de i folkskolans tjänst anställda *vaktmästarne*, hvilkas antal för närvarande är sex.

Däremot tillåter sig direktionen framhålla, att en bestämd skillnad bör göras emellan grunderna för pensionering af *folkskoleinspektorn* och flertalet af stadens öfriga tjänstemän, hvilka icke innehafva en ledande ställning. Helsingfors stads folkskoleinspektör bör, för att kunna fylla sitt maktpåliggande värf, vara en icke blott kunskapsrik och erfaren, utan äfven framstående pedagog samt dessutom innehafva alldeles särskilda egenskaper för att kunna förestå stadens i ständig utveckling stadda folkskoleväsende och upprätthålla den i hans ämbete nödiga auktoriteten. Han bör särskildt tillse, att hufvudstadens folkskolor med allt hvad till dem hör kunna icke blott tjäna till en förebild för andra orter i landet, utan äfven

häfda vår ställning gentemot utlandet, från hvilket besök och förfrågningar icke sällan förekomma. Men det ligger tillika vikt därpå att folkskoleinspektorn i Helsingfors vid afskedstagandet likställas med innehafvarne af motsvarande pedagogiska befattningar i statens tjänst och att han icke af en otillräcklig pension förändres att alltför länge kvarstå på en post, som kräver synnerlig vakenhet, framsynthet och spänstighet, då ju dessa företräden förenas med framskriden ålder blott i sällsynta undantagsfall, såsom det stadens folkskoleinspektion för det närvarande kan uppvisa.

Enär vidare, i motsats till de flesta bland stadens tjänstemän, det fallet lätt kan inträffa med folkskoleinspektorn, att han före tillträddandet till sin befattning icke varit anställd i stadens tjänst och sålunda har svårt att i densamma utfylla 30 år, synes det rättvist att för åtnjutande af rätt till pension icke af honom fordra mer än 20 tjänsteår samt att äfven för kortare tjänstetid bevilja mindre pension i proportion till tjänsteårens antal.

Då således folkskoleinspektorn i Helsingfors måste anses i afseende å ekonomiska villkor och i all synnerhet pensionsförmån böra intaga en exceptionell ställning bland flertalet af stadens tjänstemän, torde han i afseende å pension i ingen händelse böra ställas oförmånligare än de tvenne folkskoleinspektorer, hvilka, förutom en öfverinspektor för folkskolorna, äro anställda vid skolöverstyrelsen och åtnjuta samma löneförmåner som Helsingfors stads folkskoleinspektor jämte full pension af 5,500 mark.

Slutligen bör nämnas, att inom folkskoledirektionen väckts förslag om obligatorisk afgang för folkskoleinspektorn vid sextiotre års ålder med rätt till full pension, oberoende af antalet tjänsteår, hvilket förslag dock icke af direktionen omfattats.

Folkskoledirektionen får sålunda föreslå:

att pension beviljas åt folkskoleekonomen och betjäningen vid stadens folkskolor i enlighet med de allmänna grunder, som i dylikt afseende fastställas för stadens tjänstemän och betjante; och att åt folkskoleinspektorn beviljas rätt till årlig pension af 5,500 mark vid fyllda 63 års ålder och efter tjugu års verksamhet i stadens tjänst, äfvensom i fall af kortare tjänstetid, förslagsvis tio och femton år, mindre pension i förhållande till tjänsteårens antal.

På folkskoledirektionens vägnar:

F. Gustafsson.

Elis Lagerblad.

STYRELSEN
för
HELSINGFORS STADS
FOLKBIBLIOTEK.

—♦♦♦—
Helsingfors
den 25 februari 1901.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 4.

I skrifvelse af den 4 dennes har Magistraten anmodat Styrelsen att afgifva utlåtande öfver ett betänkande i fråga om pensionsförmån åt stadens tjänstemän, utarbetadt af ett af Stadsfullmäktige för ändamålet tillsatt utskott.

Styrelsen har, vid granskning af nämnda betänkande ur synpunkten af bibliotekspersonalens fördel, icke funnit skäl till några anmärkningar mot de af Utskottet föreslagna åtgärderna och utber sig därför att få för sin del understöda Utskottets förslag. Dock ser sig Styrelsen föranlåten att påpeka: 1:o) att Utskottet begått ett misstag då detsamma hänfört bibliotekarien vid Folkbiblioteket till antalet af de tjänstemän, hvilka skulle komma i åtnjutande af pension, enär bemälde funktionär är underkastad omval hvart tredje år; 2:o) att däremot bibliotekarien vid biblioteket i Folkets Hem i Sörnäs, numera föreståndare för Sörnäs biblioteksfilial och såsom sådan icke underkastad omval, borde medräknas såsom blifvande pensionstagare i V klassen, samt 3:o) att sedan betänkandet affattades tvänne nya ordinarie amanuensstjänster inrättats vid hufvudbiblioteket.

På Styrelsens vägnar:

Richard Sievers.

H. Bergroth.

Utskottsbetänkande med anledning af Drätselkammarens förslag till åtgärder, föranledda af Stadsfullmäktiges beslut beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna.

Vid behandlingen af ett utskottsbetänkande, tillkommet med anledning af en hos Stadsfullmäktige väckt motion beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna, (*tr. handl. n:o 26 för 1902*) beslöto Fullmäktige, vid sammanträde den 27 sistlidne maj, bland annat följande:

att Drätselkammaren sjelf egde bestämma det språk, svenska eller finska, som borde användas i Kammarens diariier och öfriga inneliggande handlingar, i betänkanden samt skriftvexlingen med Fullmäktige samt öfriga verk och myndigheter;

att deremot till allmänheten utgående expeditioner borde affattas, för så vidt de utgjordes af köpebref, hyres-, arrende- eller entreprenadkontrakt eller andra handlingar af större och mera varaktig betydelse, eller då de kunde utfärdas å blankett, på hvardera språket, jemnsides och på spalt;

att vidkommande öfriga expeditioner till allmänheten skulle tillämpas samma förfarande, derest icke Drätselkammaren med nödig hänsyn till sakesgares behof, eller uttalade önskan, pröfvade endast ett språk böra ifrågakomma;

att Drätselkammarens berättelse öfver kommunalförvaltningen skulle utgifvas å begge språken;

samt att Drätselkammaren egde i god tid före utgången af innevarande år till Fullmäktige inkomma med förslag till de åtgärder, som med anledning af de sålunda beslutna anordningarna kunde befinnas vara af behofvet påkallade.

På grund af Fullmäktiges omförmälda beslut har Drätselkammaren med skrifvelse af den 16 nyssvikne oktober (*tr. handl. n:o 37 för 1902*) till Fullmäktige insändt ett betänkande, som till Kammarkaren afgifvits af ett utaf Kammarkaren för ärendet tillsatt utskott; och jemte det Kammarkaren anmält, att den i allo omfattade de i sagda betänkande ingående förslagen, har Kammarkaren anhållit att Fullmäktige ville godkänna dessa förslag, för så vidt de ankomma på Fullmäktiges afgörande. Dessa förslag utmynna förnämligast i följande:

Notarien vid Drätselkammaren, som borde vara grundligt hemmastadd i de båda inhemska språken, skulle vara skyldig att alla dagar å tjenstetimmarna tjenstgöra å Kammarens kansli. Honom skulle åligga att på det andra inhemska språket affatta den af sekreteraren uppsatta kommunalberättelsen.

De rent juridiska göromålen vid Drätselkammaren skulle afskiljas från notariebefattningen och öfverlemnas till en vid Kammaren anställd särskild ombudsman. Den på stadskamreraren ankommande skyldigheten att i konkurs- och proklamamål bevaka de stadens och kronans fordringar, hvilkas uppbörd åligger Drätselkontoret, skulle derjemte ombetros samma ombudsman.

Sekreterarens i Drätselkammaren aflöning skulle vid nuvarande innehavarens af tjensten afgång, hvilken upplysts komma att inträffa vid det löpande hyresårets slut, minskas från 10,000 mark årligen med 1,000 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjenst till 8,000 mark årligen med enahanda förhöjningar. Notarien skulle aflönas med 5,000 mark för år samt 500 marks förhöjning efter 5 och 10 år. Till ombudsman skulle utses Kammarens nuvarande notarie, justitierådmannen Edv. Loo, som härtill förklarar sig villig, med enahanda aflöning som för närvarande eller 3,000 mark. Aktuariebefattningen vid Kammaren, hvilken befattning är besatt endast för en tid af tre år, räknadt från den 9 maj 1900, skulle fortfarande bibehållas, och skulle den nya notarien samt ombudsmannen och aktuarien — den sistnämnda när hans förordnande utgår — tillsättas med sex månaders ömsesidig uppsägningstid.

Tjenstemännen vid Drätselkammaren, utom kanslisten, kunde i följd af den nya anordningen vid behof tjenstgöra för hvarandra och sålunda utan aflönande af vikarier komma i åtnjutande af en månads semesterledighet. För kanslistens sommarledighet skulle dock ett anslag af 100 mark erfordras.

I öfverensstämmelse härmed har föreslagits att Stadsfullmäktige ville besluta:

att den nuvarande notarien vid Drätselkammaren, justitierådmannen Loo, med bibehållande af sin hittills uppbärande lön, 3,000 mark per år, från och med den 1 instundande januari utses med sex månaders ömsesidig uppsägningstid till ombudsman vid Drätselkammaren;

att en annan notarie med en årlig lön af 5,000 mark och 500 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjenst samt under vilkor af sex månaders ömsesidig uppsägningstid från och med den 1 instundande januari vid Drätselkammaren anställas, hvarför ock tjensten borde af Kammaren omedelbart ledig anslås att i vanlig ordning hos Stadsfullmäktige ansökas;

att godkänna icke allenast sådan ändrad instruktion för Helsingfors stads Drätselkammarens kansli, som af bilaga VII till Drätselkammarens ifrågavarande skrifvelse framgår, utan ock föreslagen ändring af mom. e) § 3 uti instruktionen för Helsingfors stads Drätselkontor;

samt att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren:

att uti Drätselkammarens förslag till utgiftsstat för Kammaren under nästkommande år upptaga nödigt anslag för aflönande såväl af föreslagen notarie vid Kammaren som 100 mark för aflönande af en vikarie för kanslisten under dennes semesterledighet.

Slutligen har Drätselkammaren, på anförda skäl, hemställt:

huruvida icke Trädgårdsnämnden från instundande års början kunde indragas och dess funktioner på Drätselkammaren återföras, jemte det, då främst ordföranden i Kammaren borde egna sig åt denna detalj och till föredragning i Kammaren bereda hithörande ärenden, ordförandens i Kammaren arvode skulle i någon mån höjas.

Vid sammanträde den 4 innevarande november hafva Fullmäktige till ett af undertecknade bestående utskott öfverlemnat att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Derpå har utskottet genom remiss af Fullmäktige fått till behandling mottaga jemväl nedanstående skrifvelse af Drätselkammaren:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 27 Oktober 1902.

N:o 219.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Trafikkontoret hos Drätselkammaren hemställt, huruvida icke den ombudsman, om hvars tillsättande vid Drätselkammarens kansli från och med den 1 instundande Januari Kammaren i och för bevakning af stadens talan inför domstolar, exekutionssäten och andra myndigheter hos Stadsfullmäktige i skrifvelse för den 16 innevarande månad (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar N:o 37) gjort framställning, kunde uppdragas att i de öfverhufvudtaget vid kontoret förekommande få fall af konkurs- och proklamamål bevaka stadens fordringar

äfven för afgifter, som af Trafikkontoret uppdebiterats; och då Drätselkammaren icke funnit något hinder härför, utan tvärtom ansett en dylik anordning synnerligen sakenlig och lämplig, får Kammararen härmed såsom ett tillägg till sin hemställan uti åberopade skrifvelse vördsamt föreslå, att också Fullmäktige ville omfatta Trafikkontorets förslag i angifvet syfte.

Skulle Stadsfullmäktige godkänna förslaget, följde häraf emellertid ej mindre ett tillägg af några ord till mom. 2 uti den af Drätselkammaren föreslagna instruktionen för ombudsmannen än ock en ändring af mom. g. § 4 uti instruktionen för Helsingfors stads Trafikkontor.

Det förstnämnda mom. borde då erhålla följande lydelse:

att enligt af Drätselkontoret och Trafikkontoret lemnade uppgifter i konkurs- eller proklamamål bevaka stadens och sådana kronans fordringar, hvilkas uppbörd å *sagda kontor* ankommer.

Och det senare:

g) att till Drätselkammararens kansli i behörig tid aflemna alla för bevakningar i konkurs- och proklamamål erforderliga uppgifter rörande de stadens fordringar, som af Trafikkontoret uppdebiterats.

På Drätselkammararens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

I det hos Drätselkammaren tillkomna utskottsbetänkandet framhålles huru som det nya expeditionssättet vid Kammararen, som blifvit föranlett af Stadsfullmäktiges beslut beträffande de båda inhemska språkens likställande i stadens förvaltningslif, med nödvändighet fordrar att Kammararens notarie alla dagar å tjenstetimmarna dejourerar å Kammararens kansli. Dels för att möjliggöra denna dejourering, dels för att befria notarien från en del göromål, hvilka han, efter hvad befarats, icke vidare skulle komma att medhinna, blefve den nya ombudsmannatjensten vid Kammararen inrättad. Denna ombudsman komme, såsom redan nämnt, att omhänderhafva alla de göromål af mera juridisk art, som för närvarande skötas af notarien, samt derutöfver de bevakningar af krono- och kommunala utskylder, som nu äro ombetrodda stadskamreraren och Trafikkontoret, men för hvilka, med afseende å deras enkla beskaffenhet, någon särskild juridisk insigt icke erfordras.

Af betänkandet inhemtas vidare att Drätselkammaren ansett att äfven sekreterarens arbetsbörda genom anförda anordning komme att minskas, i det att han vid frånvaro från kansliet kunde der ersättas af notarien. Utskottet betvivlar dock huruvida allmänhetens berättigade intressen genom denna anordning blefve behörigen

tillgodosedda. För allmänheten synes det vara af vigt att å de tider, kansliet öppenhålles, der kunna anträffa antingen sekreteraren eller i stället för denne någon person, som lika fullständigt som sekreteraren är invigd i ärendena samt i tillfälle att meddela och mottaga upplysningar i förekommande frågor. Notarien, som saknar allt inflytande å ärendenas behandling, är dock icke den person, som härvid kan ersätta sekreteraren. För de fall åter, då protokollsutdrag eller andra på notarien ankommande expeditioner äskas, är icke notariens dagliga närvaro å kansliet erforderlig; framställningar af dylikt slag kunna äfven af sekreteraren emottagas samt antecknas för att efteråt delgifvas notarien.

En lämpligare utväg att minska sekreterarens arbetsbörda vore, efter utskottets förmenande, funnen om Drätselkammarens ordförande kunde tillförbindas att hvarje dag å bestämd tid, förslagsvis under en timme, tjenstgöra å kansliet för att, samråda med sekreteraren och konsulteras af allmänheten. Sjelfallet måste för sådant ändamål beloppet af ordförandens arvode, för närvarande 2,500 mark, något ökas, förslagsvis till 4,000 mark. Men en dylik ökning, ehuru på andra skäl, har Drätselkammaren i sin framställning redan förutsatt.

Finnes således, efter utskottets tanke, icke något skäl att etablera sådan utsträckt dejoureringsskyldighet för Drätselkammarens notarie som Kammaren ansett önskvärd, blir frågan närmast den huruvida annan anledning förekommer att ombilda sagda tjenst på sätt Kammaren föreslagit. Det framgår af handlingarna hurusom Kammaren tänkt sig att den nye notarien, som borde „vara mer än vanligt grundlig kännare af de båda inhemska språken“, skulle äfven i rent språkligt afseende lemna sekreteraren biträde. Det föreslås nemligen att notarien skulle åligga särskildt att „på det andra inhemska språket affatta den af sekreteraren uppsatta kommunalberättelsen“. Sålunda komme sekreteraren att bära ansvaret för den svenska och notarien för den finska kommunalberättelsen, eller omvänt. Detta vore emellertid uppenbart oegentligt. Tvärtom synes sekreteraren fortfarande böra ensam ansvara för sagda berättelse. Hvad åter beträffar de ökade anspråk, som finska språkets vidsträckta användning vid Drätselkammaren kommer att ställa på notarien, har utskottet genom öfverläggning med notarien öfvertygat sig derom att denne är beredd att åtaga sig samma ansvar äfven för Kammarens finska expeditioner som hittills för de svenska, under förutsättning dock att honom för arbetet å de finskspråkiga expeditionerna tillförsäkras något språkkunnigt biträde, samt att han anser tiden medgifva honom att derjemte fortfarande handhafva jemväl de öfriga göromål — också de juridiska — som honom enligt gällande instruktion åligga. Dermed förfaller äfven behovet att vid Kammaren anställa en särskild ombudsman, ty ensamt för de enkla bevakningar af utskylder i konkurs- och proklamamål, som för närvarande skötas af Drätsel- och Trafikkontoren, är, såsom ofvan redan antydts, någon ändring i gällande anordningar icke erforderlig.

Emot förslaget att åt en särskild ombudsman ombetro uppsättandet af förslag till salubref och arrendekontrakt talar för öfrigt äfven förhållandet, att denna ombudsman icke komme att vara lika förtrogen som notarien, den der har att närvara vid alla Kammarens sammanträden, med de öfverläggningar och beslut, i enlighet med hvilka afhandlingarna i fråga skola affattas, och således i fråga om innehållet af dessa afhandlingar blir beroende af de upplysningar, som han derom af sekreteraren eller notarien och alltså i andra hand kan erhålla, hvilken anordning icke i lika hög grad utesluter missförstånd och förbiseende som det för närvarande gällande förfarandet. Och lär det kunna befaras att meddelandet af dessa anvisningar komme att för dessa tjenstemän medföra nästan lika mycket besvär som om de sjelfve — särskildt i händelse de äro jurister — vore nödsakade att affatta berörda handlingar.

Vid sådant förhållande skulle utskottet för sin del hålla före att den nuvarande organisationen af Drätselkammarens kansli borde åtminstone tillsvidare lemnas oförändrad med den afvikelse allenast att, jemte det ordförandens i Kammararen arvode skulle höjas till 4,000 mark, denne skulle åläggas tjenstgöringsskyldighet å kansliet under minst en timme dagligen, hvarhos, med hänsyn till det ökade arbete, införandet af tvåspråkiga expeditioner kommer att medföra för sekreteraren och notarien, vid Kammarens kansli skulle i behörig ordning anställas ett biträde åt desse med ett arvode af 4,000 mark årligen.

Hvad slutligen beträffar Drätselkammarens förslag att indraga Trädgårdsnämnden och återföra dess funktioner å Drätselkammaren, så kan utskottet för sin del icke omfatta detsamma. Långt ifrån att en ökad centralisation af Kammarens förvaltning vore önskelig synes tvärtom en sund och foljdriktig utveckling böra leda derhän att så vidt möjligt å särskilda fackmyndigheter fördelas närmaste omsorgen om förvaltningens olika grenar. För öfrigt vore en dylik åtgärd för närvarande så mycket mer förhastad som omordade nämnd aldeles nyligen blifvit af Stadsfullmäktige inrättad och någon längre tids erfarenhet om behovet och nyttan af densamma ännu saknas.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att ordföranden i Drätselkammaren skall från nästinstundande års början å de tider, Kammarens kansli öppenhålles, under minst en timme dagligen derstädes närvara;

att på grund häraf höja ordförandens i Kammararen arvode från 2,500 till 4,000 mark för året, räknadt från 1903 års början;

att i den ordning, 7 § i Drätselkammarens reglemente stadgar, vid Kammarens kansli anställa ett biträde åt sekreteraren och notarien för finska språket mot ett arvode af 4,000 mark årligen;

att fastställa lönen för sekreteraren vid Drätselkammaren, räknadt från nuvarande sekreterarens afgång, till 8,000 mark årligen med 1,000 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst;

men att deremot låta frågan om ändrad organisation af Kammarens kansli och den för kansliet gällande instruktionen för närvarande förfalla.

Helsingfors, i november 1902.

Alfred Norrmén.

August Nybergh.

Leon. v. Pfaler.

Emil Schybergson.

K. J. Ståhlberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1903.

Upprättadt af Magistraten.

Hufvudtitel	Utgifterns beskaf- fenhet enl. § 58 i K. Förordningen d. 8 December 1873.	Utgifter.		Drätselkamma- rens förslag	Magistratens förslag
I		Stadens skulder		1,032,996 25	1,032,996 25
II		Stadens embetsverk		225,400 —	225,400 —
III		Kommunalförvaltningen		250,070 —	250,370 —
		1. Stadsfullmäktiges kansli.			
	b	1 vaktmästare	600: —		
		8. Särskilda nämnder.			
		d) Uppfostringsnämnden.			
	b & c	1 sekreterare, arvode	2,000: —		
		Rubriken Gatubelysning utbytes mot:			
IV		Gatu- och kajbelysning		218,236 92	225,656 92
		1. Gasbelysning.			
		Auerlägor.			
	c	Helnatts 544 st. under vår- och 571 under höstterminen, förbrukande gas	208,182 m ³		
		Efter posten för halfnattslä- gor införes:			
		Transport		1,726,703 17	1,734,423 17

		Transport	1,726,703 17	1,734,423 17
	c	<p>10 st. bågglampor under seglations- tiden, förbrukande gas . . . 2,600 m³</p> <p>Vanliga lågor (å varuskjulen) Helnatts, 6 st. under segla- tionstiden, förbrukande gas . . . 2,198 m³</p> <p>Extra belysning vid särskilda tillfällen 1,166 m³</p> <p>Summa gas 380,000 m³</p> <p>å 30 penni per m³, utgörande 114,000: —</p> <p>Posterna beträffande bågglam- por utgå.</p> <p>2. Petroleumbelysning.</p> <p>Som ny post införes till sist:</p> <p>Kontrollörsarvode 600: —</p> <p>Rubriken Elektrisk belysning utbytes mot</p> <p>3. Extra belysning af kajer och varuskjul.</p> <p>Efter underrubriken a) Sandviks molon tillägges <i>elektrisk belysning.</i></p> <p>b) Magasinskajen.</p> <p><i>Elektrisk belysning.</i></p> <p>4 st. 800 ljus bågglampor å sjösi- dan under 180 dagar, 7 tim- mar dagligen 1,589: —</p> <p><i>Gasbelysning.</i></p> <p>11 st. 5 lågors bågglampor å sjö- sidan, 180 dagar, 7 timmar dag- ligen 2,190: —</p> <p>11 st. 1 lågas bågglampor å lands- sidan, 150 dagar, 3 timmar dag- ligen 156: —</p> <p>Installation af denna gasbelysning 5,800: —</p> <p>Efter rubrikerna Varuskjulet och c) Skat- uddskajen tillägges: <i>Elektrisk belysning.</i></p> <p>Posten för belysning af Nikolaikyrkans tornur utgår från denna hufvudtitel.</p>		
V		Brandverket	114,055 —	114,055 —
		Transport	1,840,758 17	1,848,478 17

		Transport	1,840,758 17	1,734,423 17
VI		Polisinrättningen . . .	418,746 66	418,746 66
VII		Sundhets- och Sjukvården .	311,286 97	311,286 97
VIII		Fattigvården	316,940 —	316,940 —
IX		Undervisningsväsendet . .	912,199 —	917,631 —
	b	Anslag för högre handtverks- skolorna 25,394: —		
X		Staden åliggande allmänna onera	249,654 24	249,654 24
XI		Vattenledningen . . .	352,650 —	352,650 —
XII		Saluhallen	6,650 —	6,650 —
XIII		Stadens jordlägenheter . .	7,400 —	7,400 —
XIV		Allmänna arbeten . . .	1,764,160 —	1,780,760 —
		2:o. Gator och allmänna platser.		
		Remont och underhåll.		
		Efter första posten införes som ny sådan:		
	c*	Stensättning med 1:ma nubbsten i asfalt af Östra Henriksgatan mellan Norra och Södra Esplanadgatorna 11,600: —.		
		7:o. Planteringar.		
		a) Remont och underhåll.		
	c	Underhåll af planteringar och trädskolor 54,000: —		
XV		Pensioner	14,430 67	14,430 67
XVI		Diverse utgifter . . .	144,580 —	145,280 —
	c	Belysning, inclusive illumina- tioner 8,000: —		
		Summa Fmk	6,339,455 71	6,369,907 71

Hufvudtitel	Bokstaven angivet inkomstens beskaf- fenhet enligt 58 § i kommunallagen.	Inkomster.		Drätselkamma- rens förslag	Magistratens förslag
		Disponibel behållning	300,000	—	300,000 —
I		Räntor	280,500	—	340,500 —
	c	Å Bankräkning 210,000: —.			
II		Tomtlösen	250,000	—	250,000 —
III		Stadens fasta egendom	367,200	—	366,700 —
		2. Stadens afhysta område.			
	b	Hyra för lokaler i gården n:o 3 vid Sofiegatan 3,500: —			
IV		Tomtören	2,700	—	2,700 —
V		Inkomstgifvande rättig- heter	904,000	—	904,000 —
VI		Diverse inkomster	335,597	28	335,597 28
VII		Statsbidrag	499,221	33	499,221 33
VIII		Vattenledningen	536,950	—	536,950 —
IX		Belysningsverket	56,000	—	90,000 —
	c	Disponibel vinst af gasverket upptages med 90,000: —			
X		Lån	900,200	—	900,200 —
XI		Uttaxering	1,907,087	10	1,844,039 10
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldiga med- lemmar uttaxeras, utgör 1,844,039: 10			
		Summa Fmk	6,339,455	71	6,369,907 71

Förslag till Helsingfors stads belysningsverks Utgifts- och Inkomststat för år 1903.

Upprättadt af Magistraten.

		<i>Fmg.</i>	<i>pk.</i>	<i>Fmg.</i>	<i>pk.</i>
Utgifter.					
Förvaltning.					
<i>Löner och arvoden m. m.</i>					
b	Styrelsens arvoden	8,000	—		
	1 Verkställande direktör, lön 9,000: —				
	tantième, förslagsvis 3,000: —				
	hyresbidrag 1,500: —	13,500	—		
	1 Kamrerare och kassör, utom fri bostad, lyse och värme, lön	4,500	—		
b & c	1 Kontorsbiträde, lön	1,200	—		
	1 Gasmästare utom fri bostad lyse och värme, lön	4,450	—		
b	1 Rörmästare, lön	3,000	—		
b	1 Materialbokhållare, lön	1,800	—		
b & c	Extra skrif- och ritarebiträden, förslagsvis	2,000	—		
c	Kontorsexpenser, förslagsvis	3,000	—	41,450	—
Gastillverkningskostnader.					
c	Vanliga gaskol, förslagsvis 110,000: —				
	Cannelkol, förslagsvis 26,000: —				
	Transport och lämpning af kol, förslagsvis 2,300: —	138,300	—		
	Icke specificerade materialier, "	1,000	—		
	Arbetskostnad å retorthuset "	13,700	—		
	Ångpanne- och exhausterkostnad "	14,000	—		
	Gasrening, förslagsvis	2,200	—		
	Bränsle för bostadslokaler, förslagsvis	800	—		
	Elektrisk belysning i apparatrummen	600	—		
	Vattenafgift	1,600	—		
	Brand- & olycksfalls-försäkringspremier, förslagsvis	6,100	—		
	Renhållning, vakthållning och oförutsedda utgifter, förslagsvis	6,000	—	184,300	—
Transport		—	—	225,750	—

Utgiftens beskaf-
fenhet enl. § 361 K.
Förordningen d. 8
December 1873.

		Transport	—	—	225,750	—
		Kostnader för biprodukter.				
c	{	Arbetskostnad m. m. för koks, förslagsvis	4,700	—		
		D:o för stenkoltjärä, förslagsvis	2,000	—	6,700	—
		Kostnader för gatubelysning.				
c	{	Lykttändare och lampskötare, förslagsvis	25,200	—		
		Glödkroppar och cylindrar . . d:o	1,900	—		
		Diverse d:o	2,200	—	29,300	—
		Kostnader för privat gasförbrukning.				
c	{	Mätareafälsning och inkassering, förslagsvis . . .	3,000	—		
		Diverse (dejourering, afhjelpande af mindre fel i belysningen, sprit m. m.) förslagsvis	5,000	—	8,000	—
		Underhåll och remont af:				
	{	Byggnader, förslagsvis	4,000	—		
		Ugnar, "	1,200	—		
		Apparater, "	1,000	—		
		Gasklockor, "	500	—		
c	{	Hufvudrörnätet "	2,000	—		
		Lyktstolpar, lyktor och serviser, förslagsvis . . .	4,200	—		
		Privatserviser, förslagsvis	500	—		
		Gasmätare, "	2,000	—		
		Inventarier, "	2,500	—	17,900	—
b		Ränta å kontokurrenträkningen med stads-kassan, förslagsvis	—	—	8,500	—
		Af bruttovinsten, Fmk 176,350, användes till:				
		Utsträckning af hufvudrörnätet				
c*	{	under Lotsgatan — mellan V. Hamn- och Gördelgatorna, förslagsvis	2,762	50		
		" Köpmansgatan — mellan Skatudds- och Gördelgatorna, förslagsvis	1,275	—		
		" Myntkajen — från 125 m/m rörets ändpunkt till V. Hamngatan, förslagsvis	1,782	50		
		Transport	5,820	—	296,150	—

		Transport	5,820 —	296,150 —
c*	{	under V. Hamngatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan, förslagsvis	1,495 —	
		” Jungfrustigen — från Petersgatan 100 m. mot Hafshamnen, förslagsvis	850 —	
		” Fabriksgatan mellan Rådmans- och Skepparegatorna, förslagsvis	3,380 —	
		” Boulevardsgatan — från Fredriksgatan 485 m. mot Sandvikskajen, förslagsvis	8,730 —	
		” särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, förslagsvis	9,725 —	30,000 —
		Uppställande af nya gaslyktor		
c*	{	å Lotsgatan, Köpmansgatan, Myntkajen, V. Hamngatan, Jungfrustigen, Fabriksgatan samt omkring Lönnrotsstatyn; tillsammans 34 st. lyktor, å Fmk 180: —, förslagsvis	6,120 —	
		å Varuskjulet på Magasinskajen 10 st. bågglampor å Fmk 70: —, förslagsvis	700 —	
d		å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, förslagsvis	2,230 —	9,050 —
		Inköp af serviser, apparater m. m.		
c*		1 st. spritförågningsapparat	2,000 —	
c	{	Privatserviser, förslagsvis	5,000 —	
		Gasmätare, ”	14,000 —	
		Inventarier, ”	1,500 —	22,500 —
b		Afskrifning å fastigheters konto	— —	24,800 —
c		Behållning	— —	90,000 —
		Summa	— —	472,500 —

		<i>Fmy.</i>	<i>pt.</i>	<i>Fmy.</i>	<i>pt.</i>
Inkomster.					
Bokstaven angiver inkomstens beskaf- tenhet enligt 36 § i kommunallagen	<i>Gatubelysningen, förslagsvis</i>	—	—	114,000	—
	380,000 m ³ gas å 0:30				
	<i>Privatförbrukningen, förslagsvis</i>				
	Gas till lyse; 660,000 m ³ å 0:30	198,000	—		
	Afgår för rabatter	6,000	—		
	Gas till kokning m. m.; 400,000 m ³ å 0:15	60,000	—	252,000	—
	<i>Biprodukter, förslagsvis</i>				
	Koks.	84,800	—		
	Stenkolstjära	9,500	—		
	Grafit	200	—	94,500	—
	Vinst å arbeten och materialförsäljningar förslagsvis	—	—	12,000	—
	Summa	—	—	472,500	—

MAGISTRATEN

i

Helsingfors

Helsingfors,
den 29 Nov. 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 245.

Jämlikt stadgandet i § 58 af förordningen angående kommunalförvaltning i stad af den 8 December 1873 har Magistraten härmed äran till Stadsfullmäktige öfversända sitt förslag till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1903, uppgjort på grund af Drätselkammarens till tryck befordrade enahanda förslag, samt i sammanhang dermed förslag till belyningsverkets utgifts- och inkomststat för samma år, upprättadt med ledning af styrelsens för belyningsverket i saken aflemnade upplysningar.

Vid granskningen af Drätselkammarens förslag till utgiftsstat har Magistraten funnit anledning till endast få och jämförelsevis mindre betydande ändringar och tillägg, i hvilket afseende Magistraten anser sig böra såsom motivering anföra följande.

Med anledning af vaktmästarens hos Stadsfullmäktige nyligen timade frånfälle har under hufvudtiteln *III Kommunalförvaltningen* afdelning 1 „Stadsfullmäktiges kansli“ utelemnats honom i lifstiden tilldeladt personelt lönetillskott 200 mark. Uti sitt specialförslag till budgeten har Uppfostringsnämnden föreslagit en förhöjning af sin sekreterares lön från 1,500 till 2,000 mark samt uti skrifvelse till Drätselkammaren af den 30 sistlidne September i sådant afseende framhållit: att den omfattning Uppfostringsnämndens värksamhet redan erhållit och hvilken med hvarje dag blir allt större, äfven i ganska betydande mån ökat de åligganden, som enligt instruktionen tillhöra sekreteraren, hvilkens främsta uppgift är att vara nämndens biträde i alla dess förehafvanden; att då den lön, som för närvarande af sekreteraren åtnjutes, bestämdes, asylernas antal utgjorde två, sedan början af detta år ökats till tre, och nu föreslås att ytterligare ökas med en fjärde asyl, äfvensom att utom skyldigheten att uppsöka försummade barn och träda i mångfaldig beröring med deras föräldrar samt handhafva alla till nämndens verksamhet hörande praktiska angelägenheter, han ofta är nödsakad att företaga resor till asylerna för utredande och ordnande af en eller annan angelägenhet. På dessa skäl och då möjligheten för uppfostringsnämnden att fullgöra sin för samhället viktiga uppgift till väsentlig del beror af dess sekreterares tillgöranden har Magistraten icke tvekat att för sin del tillstyrka bifall till nämndens framställning och därför under samma hufvudtitel afdelning 8 „särskilda nämnder“, rubrik d) Uppfostringsnämnden upptagit sekreterarens arvode till förhöjdt belopp af 2,000 mark.

Under hufvudtiteln *IV Gatubelysningen* afdelning 1 „Gasbelysningen“ har Drätselkammaren förutom den egentliga gatubelysningen uppfört anslag för belysning af magasinskajen medels 32 stycken bågglampor med inalles 3,126 mk, af hvilka bågglampor 10 st. skulle brinna hela natten under 5 månader men de öfriga användas endast såsom extra belysning, då lossning eller lastning af fartyg eller användning af varuskjulet dertill föranleder, hvarhos Kammaren påyrkat att kostnaden för inrättandet af dessa bågglampor, 6,500 mark, skulle upptagas i utgiftsstaten för belysningsverket. Med anleduing häraf har Styrelsen för sagda verk uti bilagda till Magistraten aflåtna skrifvelse af den 19 innevarande November framhållit att till gatubelysning, enligt styrelsens tanke, bör räknas endast den belysning, som tändes och släckes på bestämda tider af gasverkets personal, men att deremot sådan belysning, som eger rum endast då densamma är af särskilda behof påkallad, och som tändes och släckes genom innehafvarens af gasledningen försorg, samt för hvilken särskild gasmätare blifvit uppsatt, bör likställas med privat belysning, till följd hvaraf kostnaden såväl för belysningen å varuskjulet som för installationen af nämnda belysning icke borde påföras gatubelysningen utan observeras på lämpligt ställe i stadens allmänna budget; medgifvande styrelsen dock att de 10 st. gasbågglampor, hvilka föreslagits att uppsättas å varuskjulet åt sjösidan för att lyshållas under seglationstiden såsom helnattslågor, borde påföras den allmänna gatubelysningen. Enär Magistraten för sin del godkänner Styrelsens för belysningsverket uppfattning af saken, har Magistraten under afdelning 1 „Gasbelysningen“ upptagit anslag endast för lyshållningen af förberörda 10 st. bågglampor med helnattslågor och i öfverensstämmelse härmed i belysningsverkets utgiftsstat infört kostnaden för desammas inrättande med 700 mark, men deremot öfverfört anslaget för öfriga å magasinskajen afsedda bågglampor, jämte installationskostnaden för desamma, 5,800 mark, till afdelning 3, för hvilken Magistraten föreslagit benämningen „Extra belysning af kajer och varuskjul“. Anslaget för belysningen af Nikolaikyrkans tornur, såsom egentligen icke hänförligt till denna hufvudtitel, har Magistraten öfverfört till hufvudtiteln *XVI Diverse*. Tillika har Magistraten för hufvudtiteln *IV* infört benämningen *Gatu- och kajbelysning*, såsom närmare motsvarande de olika slag af belysning, som derunder sammanförts. Då Magistraten anser erfarenheten hafva ådaga-lagt att den af Styrelsen för belysningsverket föreslagna utsträckning af tiden för gasbelysningen mellan den 20 och 31 Juli samt 15 och 20 Maj är af behovet påkallad, har Magistraten, i öfverensstämmelse med de af bemälda styrelse uppgjorda beräkningar, för detta ändamål infört ett förökadt anslag af 1,620 mark. Likaså har Magistraten, då någon medverkan från polisinsrättnings sida för kontrollen öfver gatubelysningen icke vidare synes vara att förvänta, på Styrelsens för belysningsverket förslag, för tillsynen öfver petroleum belysningen, under afdelning 2 i samma hufvudtitel upptagit ett kontrollörsarvode af 600 mark.

Beviljandet af ett utaf Bestyrelsen för Konstflitsföreningen uti skrifvelse af den 21 sistlidne November äskadt, till beloppet med 5,432 mark förhöjdt anslag för

högre handtverksskolan har Drätselkammaren på anförda skäl afstyrkt. Ehuru Magistraten är ense med Drätselkammaren derom att väsentligare utvidgningar beträffande skolans läroplan borde blifva föremål för underhandlingar mellan Bnstyrelsen för Konstflitsföreningen och stadsmyndigheterna innan desamma genomföras, samt att staden möjligen kunde medgifvas i någon mån förökad befogenhet vid skolans ledning, har Magistraten dock, med hänsyn till att sagda ledning icke gifvit anledning till några anmärkningar och att, såsom bestyrelsen för skolan i dess åberopade skrifvelse anför, det uppsving konstindustrin under senaste tiden tagit tvingar de konstindustriella läroanstalterna till stegrad utveckling för att de skola motsvara sitt ändamål att utbilda kunskapsrika och skickliga utfövere och ledare af de särskilda konstindustriella yrkena, ansett sig böra understöda Bestyrelsens anhållan samt därför under hufvudtiteln *IX Undervisningsväsendet* afdelning „2 Handtverksskolorna“ för berörda skola upptagit förhöjdt anslag med 25,394 mark.

För att de mera trafikerade gatorna och öppna platserna i Helsingfors inom en tidrymd af 15—20 år skola varda omlagda med nubbsten erfordras, enligt uppgjorda beräkningar, att staden af de gatuandelar och torg, för hvilka arbetets utförande ankommer å staden, årligen låter omlägga en areal af 3,000 å 3,500 kvadratmeter; emellertid har Drätselkammaren i sitt budgetförslag för år 1903 föreslagit sådan omläggning för ett ytinnehåll af endast 975 kvadrat meter. På det att genomförandet af reformen icke skall medtaga alltför lång tid torde de på staden i sådant afseende ankommande arbetena böra i viss mån påskyndas, och har därför Magistraten ansett sig böra föreslå nubbstensläggning till något förökad areal samt i sådant afseende uti utgifts-förslaget upptagit stensättning med 1:ma nubbsten i asfalt af Östra Henriksgatan mellan Norra och Södra Esplanadgatorna enligt närslutna kostnadsförslag till en areal af 720 qvadratmeter och för en kostnad af 11,600 mark, hvilket anslag Magistraten infört under hufvudtiteln *XIV Allmänna arbeten* afdelning 2:a „Gator och allmänna platser“. Härigenom vunnes, förutom att denna centrala plats erhöles ett mera vårdadt utseende, att den derstädes belägna, mycket använda väntningsplatsen för hyrkuskar blefve försedd med en i hygieniskt afseende lämplig stensättning. Kostnaden för omläggningen af ett 7 $\frac{1}{2}$ meter bredt område närmast Nya teaterhuset komme att bestridas af Direktionen för sagda teaterhus.

Frågan angående kostnaden för underhållet af stadens planteringar har under de senaste åren debatterats såväl uti tidningspressen som hos stadsmyndigheterna. Svårigheterna att bringa innevarande års budget i jämnvigt föranledde Drätselkammaren att väsentligen förminska det af Trädgårdsnämnden förliden höst för ändamålet äskade anslaget och torde Herrar Stadsfullmäktige af samma orsak funnit sig föranlättna att låta dervid bero. Med anledning häraf ansåg sig Trädgårdsnämnden sistlidna sommar nödsakad föreskrifva en betydande inskränkning beträffande skötseln af gräsplanerna; sålunda bestämdes att gräset inom de flesta planteringar skulle afslås med lie och arbetena med vattning och ogräsrensning å desamma upphöra. På de skäl Stadsträdgårdsmästaren uti motiveringen till sitt

specialförslag för instundande års budget anført och då Magistraten icke kan anse det vara öfverensstämmande med en omtänksam hushållning att, sedan stadens planteringar med stora kostnader blifvit försatta i ett prydligt skick, låta desamma genom bristande omvårdnad förfalla, har Magistraten ansett sig böra upptaga berörda underhållskostnad till det belopp Stadsträdgårdsmästaren funnit nödigt och således med 5,000 mark förökad det af Drätselkammaren föreslagna beloppet. I likhet med Trädgårdsnämnden och Stadsträdgårdsmästaren anser Magistraten tiden nu vara inne för afgörande af frågan angående placeringen af stadens reservträdgård och får i sådant afseende tillstyrka bifall till trädgårdsförvaltningens förslag att en sådan reservträdgård borde anordnas å villan Savilas område. Men då ärendets afgörande i hvarje fall ännu torde medtaga någon tid, synes med beviljandet af det härför nu äskade anslaget kunna anstå till följande år; dock borde området i fråga icke vidare upplåtas för det ändamål, hvartill detsamma härintills användts, utan genom en sädesskörd eller förmedels insädd med gräsfrö förberedas för mottagandet af stadens trädskolor. Trädgårdsnämndens och Stadsträdgårdsmästarens skrivelser angående 1903 års budget äro såsom bilagor *a* och *b* närslutna detta betänkande.

Under hufvudtiteln *XVI Diverse utgifter* är anslaget för „belysning, inclusive illuminationer“, med anledning af att anslaget för belysning af Nikolajkyrkans tornur, hit öfverförts, upptaget till afrundadt belopp med 8,000 mark. Ut i en härhos bilagd skrifvelse har stadens nuvarande Mantalsskrifvare anhållit ej mindre att en särskild embetslokal för honom och hans biträden skulle af staden anvisas, uti hvilken tillika mantalskrifningsförrättningarna kunde försiggå, än att anslaget för mantalsskrifvaren skulle förhöjas derhän att detsamma komme att utgå dels i form af författningsenlig lösen af 1 mark 50 penni för hvarje ark af mantalslängden, dels såsom fast anslag af 1,500 mark för året. Sedan Drätselkontoret i saken afgifvit närslutna utlåtande, har Magistraten, på grund af de i ansökningsskriften och i sagda utlåtande framhållna omständigheter, funnit skäligt föreslå att från den 1 Juni nästkommande år skulle i staden tillhöriga gården N:o 3 vid Sofiegatan en lokal bestående af två rum och tambur upplåtas för mantalsskrifningsförrättningen, hvilken lokal tillika skulle utgöra embetslokal för mantalsskrifvaren, under vilkor att han förpligtar sig att uti lokalen tillhandagå allmänheten i tjensteangelägenheter alla helgfria dagar tvänne timmar under embetstiden, samt, likasom härintills, under tiden för ordinarie och restuppbörd af utlagorna till kronan på de tider stadskassan för uppbörden öppenhålles. Kostnaden för eldning och belysning af sagda embetslokal kunde, utan att särskildt anslag behöfde härför anvisas, påföras anslagen för eldning och belysning af stadens i rådhuskomplexen befintliga embetslokaler och städning af lokalen kunde ombesörjas af någon person, som i ersättning derför hyresfritt finge bebo det till lokalen hörande köket. Med förhöjningen af mantalskrifvarens arvode har Magistraten, på de skäl Drätselkontoret i sin skrifvelse anført, ansett ännu kunna tillsvidare anstå.

Vidkommande den af Drätselkontoret uppgjorda, Drätselkammarens betänkande bilagda behållningskalkylen, deri såsom *disponibel* behållning till år 1903 upp-

tagits 300,000 mark, har Magistraten icke funnit skäl till någon anmärkning. Kammarens angående densamma framställda motivering, hvilken torde hafva blifvit till tryck befordrad innan sagda kalkyl slutförts, öfverensstämmer deremot icke med de resultat kalkylen lemnat.

Beträffande inkomst-sidan i Drätselkammarens budgetförslag bör Magistraten anmärka att de under hufvudtiteln *I Räntor* å bankräkning inflytande räntorna blifvit alltför lågt beräknade. Då bland utgifterna för år 1903, såsom sig bör, upptagits full ränta och amorteringskostnad för stadens nyss afslutade obligationslån å 8,000,000 mark, men af lånemedlen endast en mindre del under året 1903 kommer till användning, varder Drätselkammaren försatt i tillfälle att under hela året förränta största delen deraf och måste de därför inflytande räntorna beräknas till åtminstone 210,000 mark. Den omständighet att tidpunkten för lånemedlens inflytande i stadskassan ännu icke med visshet kan uppgifvas, i ty att det konsortium, som öfvertagit lånet, jämte det vissa betalningstider under året stipulerats, förbehållit sig att redan tidigare erlägga hela lånesumman, utöfvar härvid icke något väsentligt inflytande, enär ränta efter 4 procent på nominela lånebeloppet intill betalningsdagen tillgodoräknas stadskassan. Magistraten har af sådan anledning förhöjt posten räntor å bankräkning med 60,000 mark.

Under hufvudtiteln *III Stadens fasta egendom* afdelning 2 har Magistraten, af tidigare anford orsak, förminskat den beräknade hyresintraden „för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan“ med ett halft års hyra för den till embetsrum för mantalsskrifvaren föreslagna lokalen eller 500 mark, och således upptagit berörda inkomstpost till 3,500 mark.

Slutligen har Magistraten, såsom här nedan i fråga om belysningsverkets budget framhålles, beräknat den under hufvudtiteln *IX Belysningsverket* förutsatta disponibla behållningen från gasverket till 34,000 mark utöfver hvad Drätselkammaren i sådant afseende upptagit, eller till belopp af 90,000 mark.

I händelse Magistratens förestående förslag i sin helhet varder af Stadsfullmäktige godkändt, komme det belopp, som för året borde hos stadens skattskyldige medlemmar uttaxeras, att uppgå till *en million åttahundrafyrtiofyrtusen trettionio mark tio penni*.

Styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk har uti sitt till Drätselkammaren aflemnade förslag till belysningsverkets special-budget för år 1903 under rubrik „Nyanläggningar m. m.“ upptagit anslag för „en ny retortugn och två nya ugnshvalf“ med 28,000 mark och uti sin förslaget åtföljande skrifvelse af den 24 sistlidne September anført att sagda anslag af Stadsfullmäktige allaredan beviljats vid fastställandet af belysningsverkets budget för innevarande år, men att Styrelsen sedermera funnit att med arbetets utförande utan risk kunde anstå till år 1903. Då emellertid enligt den praxis, som vid stadens bokföring blifvit införd, ett beviljadt

anslag, hvilket icke under året kommit till användning, ej vidare behöfver voteras, utan vid bokslutet balanseras såsom „olyftadt“, har Magistraten ansett berörda post böra från utgiftsförslaget utelemnas. Derjämte ingår uti Styrelsens förenämnda förslag en post „afbetalning å rörelsekapitalet 17,500 mark“, hvilken, på sätt Drätselkammaren anmärkt, icke kan anses utgöra någon budgetpost och därför jämväl af Magistraten uteslutits. Efter det Styrelsen för belysningsverket, med anledning af den kritik Drätselkammaren egnat Styrelsens budgetförslag, till Magistraten ingifvit sin tidigare omförmälda skrifvelse af den 19 innevarande November, hvilken i vissa afseenden af Magistraten redan beaktats vid fråga om anslagen under hufvudtiteln IV å utgiftssidan af stadens allmänna budget, har vid sammanträde emellan ordföranden i sagda styrelse, Stadskamreraren och undertecknad, Magistratens ordförande, öfverenskommit angående några formela ändringar beträffande belysningsverkets ifrågavarande budget, och har Styrelsen för belysningsverket sedermera till Magistraten afgifvit det förslag till Helsingfors stads belysningsverks utgifts- och inkomststat för år 1903, som Magistraten härjämte underställer Stadsfullmäktiges granskning och godkännande och uti hvilket jämväl intagits anslag för uppställandet å varuskjulet på magasinskajen af 10 st. bågglampor, hvarom Magistraten här ofvan i sitt betänkande omförmält.

Af nästnämnda förslag framgår att bruttovinsten från gasverket beräknats till 176,350 mark; då häraf, enligt förslaget, under året skulle användas för „utsträckning af rörnätet 30,000 mark“, för „uppställandet af nya gaslyktor 9,050 mark“ samt för „inköp af serviser, apparater m. m.“ 22,500 mark, utgör den disponibla vinsten 114,800 mark. Enär de genom användandet af vinstmedel under år 1903 afsedda kapitalvärdet förökande utvidgningarna af gasverket, hvilka sålunda uppgå till den respektabla summan af 61,550 mark, allaredan borde medgifva en fullt tillräcklig afskrifning å gasverkets byggnader, rörledning, apparater och inventarier, hade Magistraten ansett att hela beloppet 114,800 mark bort upptagas såsom behållning från gasverket, men har dock med hänsyn till Stadsfullmäktiges af Drätselkammaren åberopade beslut af den 17 Juli, rätteligen 17 Juni, innevarande år, såsom afskrifning å fastigheternas konto, i enlighet med Styrelsens för belysningsverket derom jämväl framställda förslag, upptagit ett ytterligare belopp af 24,800 mark och således för stadens allmänna budget observerat en disponibel behållning af 90,000 mark, hvilken dock utvisar att gasverksdriften utgör en för staden förmånlig affär.

Styrelsens för belysningsverket förenämnda skrivelser af den 24 September och 19 November äro såsom bilagor *c* och *d* vidfogade detta betänkande.

Samtliga specialförslag, ritningar och öfriga handlingar, hvilka Drätselkammaren bifogat sin i ärendet till Magistraten aflåtna skrifvelse, har Magistraten äran härhos bilägga.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

Bernh. Anthoni.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND*Bilaga A.**Den 23 Sept. 1902.**Till Drätselkammaren.*

N:o 14.

Sedan Stadsträdgårdsmästaren uti skrifvelse för den 12 innevarande September aflemnat förslag till nödiga arbeten inom stadsplanteringarna för nästkommande år 1903, får Trädgårdsnämnden, jemlikt föreskriften i § 11 af den för Nämnden gällande instruktion, insända på grundvalen af Stadsträdgårdsmästarens berörda framställning uppgjort förslag till utgiftsstat för sagda år; och anhåller Nämnden tillika att såsom motivering till de uti budgetförslaget upptagna anslagsposter få anföra följande.

Bland utgifterna för Trädgårdsnämnden utgå främst anslaget för sekreterare-arvode och Stadsträdgårdsmästarens aflöning, hvilka poster äro observerade med enahanda belopp som för innevarande år. Nämndens expensemiddelsanslag, som de senaste åren utgått med 400 mark, har Nämnden trott sig kunna minska till 300 mark, hvilket belopp torde förslå till komplettering af den jemförelsevis rikhaltiga samling af trädgårdsliteratur Nämnden anskaffat för sitt bibliotek, aflönande af vaktmästare och betäckande af öfriga förefallande utgifter.

Summa för Trädgårdsnämnden Fmk 6,900: —.

Anslaget för underhåll af stadens planteringar och trädskolor uppgick för innevarande år till 47,000 mark. Då detta belopp, enligt hvad Nämnden i sin budgetskrifvelse senaste höst framhöll, icke förslår att underhålla stadsplanteringarna i samma förstklassiga skick som härintills, har Nämnden, till undvikande af anslagets öfverskridande, sett sig nödsakad att under sistförflutna sommar vidtaga särskilda åtgärder i syfte att minska utgifterna för planteringarnas skötsel. Sålunda hafva bland annat vissa besparingar införts i gräsmattornas underhåll, i det att endast planerna uti Runebergs- och Kapellesplanaderna äfvensom vissa mera exponerade ytor å Observatoriibergeren underhållits enligt samma dyrbara metod som härintills, då deremot öfriga gräsplaner fingo skötas på ett billigare sätt. Genom dessa och andra af Nämnden genomförda inskränkningar har äfven det resultat uppnåtts att anslaget för stadsplanteringarnas underhåll, hvilket under senaste år regelbundet öfverskridits med icke obetydliga belopp, med all sannolikhet kommer att räcka till detta år. En medverkande orsak härtill är dock den omständighet att detta års sommar varit ovanligt regnig, i följd hvaraf en stor del af de dryga kostnaderna för bevattningen kunnat inbesparas.

Så gerna Trädgårdsnämnden än sett att stadsplanteringarna fortfarande finge presentera sig i det prydliga skick, som varit hufvudstadens stolthet, har

Nämnden likväl, med afseende å de ogynsamma ekonomiska förhållandena, icke ansett sig kunna förorda att trädgårdsbudgeten betungades med det betydande anslag 54,000 mark, Stadsträdgårdsmästaren för ändamålet äskat. Derest särskilda inskränkningar med afseende å blomsteranläggningar och gräsplanernas skötsel jemväl för nästa år vidtagas, torde det nuvarande anslaget, likväl med någon förhöjning, betingad af eventuella merkostnader för planteringarnas bevättning, vara tillfylles; och Nämnden har fördenskull enats om att föreslå att nu ifrågakomna utgiftspost måtte i budgeten för nästa år observeras med 49,000 mark, hvartill kommer anslaget för underhåll af hägnader 2,000 mark.

Den segslitna frågan om anskaffande af tillräckligt mullförråd för stadsplanteringarna har beredt trädgårdsförvaltningen många svårigheter. Under förutsättning att det förslag till frågans lösning, som Nämnden i skrivelse för den 9 sistlidne Maj för Drätselkammaren framlagt, äfven vinner Kammarens godkännande, har Nämnden på framställning af Stadsträdgårdsmästaren i budgetförslaget upptagit en post å 2,500 mark för beredning af matjord för stadsplanteringarnas räkning.

Summa för remont och underhåll 53,500: —.

Bland „Nyanläggningar“ har Nämnden främst upptagit en post på 3,450 mark för ordnande af Kyrkotorget och plantering kring Lönnrots-statyn, hvilket arbete kommer att utföras enligt ett af Stadsträdgårdsmästaren utarbetadt och Stadsfullmäktiges pröfning tidigare underställt projekt. Denna utgiftspost ingick allaredan uti Nämndens budgetförslag för senaste år, men utelemnades af Stadsfullmäktige, på grund deraf att platsens ordnande icke behöfde ifrågakomma förrän under våren 1903. Samtidigt uteslöto Stadsfullmäktige det af Nämnden och Drätselkammaren upptagna anslag för träplanteringar längs Badhusgatan, af orsak att sagda plantering saklöst ansågs kunna ännu något år uppskjutas. Med hänsyn dertill har Trädgårdsnämnden icke ansett sig kunna föreslå nyssnämnda plantering till utförande under instundande år.

För planeringsarbeten i Brunnsparken föreslås ett anslag af 5,000 mark och lika mycket för Kaisaniemi eller enahanda belopp som innevarande år. Försköningsarbetena uti förstnämnda park, hvilka under de tvenne senaste åren pågått österom stora allén, skulle fortsättas derstädes i riktning mot sandplanen framför badhuset, och planeringsarbetena i Kaisaniemi, hvilka numera från parkens östra del fortskridit längs södra gränslinien af parken till platsen för Meteorologiska centralanstalten, komma att fortsättas till porten vid Michaelsgatans ändpunkt.

Vidare har Trädgårdsnämnden på de af Stadsträdgårdsmästaren i hans budgetskrifvelse framhållna skäl trott sig böra ånyo upptaga ett anslag å 7,254 mark för ordnandet af bergspartiet å Observatoriibergen framför nedgången till Bergmansgatan. Det af Stadsträdgårdsmästaren i sådant syfte uppgjorda här bilagda förslag, hvilket tidigare af Nämnden på det varmaste förordats, har äfven vunnit Drätselkammarens gillande, ehuru detsamma hittills af ekonomiska skäl icke kom-

mit till utförande. Dock torde arbetet svårligen kunna än vidare uppskjutas, ty ifrågakomna bergsparti verkar i sitt nuvarande skick vanprydande på planteringarna å södra delen af Observatoriiberget, som i och med denna anläggning skulle hafva nått sin fullbordan.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 5 Mars 1901 har Trädgårdsnämnden till Stadsfullmäktige aflemnat ett förslag till ordnande af parkanläggningen i Djurgården och i sammanhang dermed på Stadsträdgårdsmästarens framställning hemställt att i nordvestra hörnet af parken skulle beredas plats för stadens reservträdgård. (Se Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för 1901 N:o 16). Det område å Djurgården, hvarest den föreslagna reservträdgården skulle placeras, motsvaras af nuvarande villalägenheten *Savila*, till hvilken arrenderättigheten utgår med innevarande år. Då en förflyttning af reservträdgården till en lämpligare plats enligt Nämndens åsigt är oundgängligen nödvändig och den lämpliga tidpunkten för lösningen af denna sedan ett årtionde sväfvande fråga nu synes vara inne, har Trädgårdsnämnden ansett sig böra hos Drätselkammaren hemställa, att arrendet för villan *Savila* icke vidare blefve förnyadt, utan *att sagda område, räknadt från början af instundande år, blefve öfverlemnadt till stadens trädgårdsförvaltning för anläggande derstädes af en reservträdgård för stadsplanteringarnas behof*. Under sådan förutsättning har Nämnden i sitt specialförslag intagit en post å 2,000 mark till bekostande af förberedande arbeten för reservträdgårdens förläggande till Djurgården.

För anordnande af kälkbanor under instundande vinter å lämpliga platser inom stadens planteringar har Nämnden äfven denna gång observerat ett anslag, hvars belopp, till följd af att detsamma tidigare visat sig otillräckligt, höjts från 1,000 till 1,100 mark.

I anledning af den förhandenvarande bristen på platser, egnade att upplåtas till folknöjen och andra festliga sammankomster och tillställningar, har Trädgårdsnämnden uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 30 förvikne Juli för antydt ändamål anvisat den norrom Trädgårdsföreningens område i Djurgården befintliga ången, hvilken enligt Trädgårdsnämndens åsigt vore lämplig att tillsvidare upplåtas såsom plats för större folksamlingar.

Derest denna åsigt af Drätselkammaren godkännes skulle sagda område, som vid utgången af innevarande år återfaller till stadens disposition, *icke vidare utarrenderas utan af staden öfvertagas*. Planen skulle sedermera genom torrläggning göras brukbar för sitt nya ändamål, hvilket arbete enligt Stadsträdgårdsmästarens i närslutna skrifvelse meddelade uppgifter endast komme att draga en kostnad af 683 mark 50 penni, och har Nämnden äfven intagit denna post i sitt budgetförslag.

Uti en till Trädgårdsnämnden stäld skrifvelse har Direktören för Maria sjukhus, Doktorn Richard Sievers framhållit att den öde, oplanerade slätt, som finnes inom sagda sjukhusområde vid den nyligen färdigblifna paviljongen, i sitt

nuvarande vanprydande skick icke kan tjena som rekreationsplats för de talrika patienter, som vårdas å sjukhuset; och har Doktorn Sievers fördenskull hemställt att Nämnden ville i sitt budgetförslag upptaga anslag för en om ock anspråkslös trädgårdsanläggning å nu ifrågakomna plats. Att nedlägga större planeringskostnader å denna plats, som i en framtid torde vara afsedd att bebyggas, kan klarligen ej komma i fråga. För att tillmötesgå Doktorn Sievers behjertansvärda anhållan och bereda någon trefnad åt Maria sjukhus patienter, har Trädgårdsnämnden likväl ansett sig kunna föreslå att området blefve jemnadt och ingrusadt samt en plantering af enklaste slag derå anordnad, hvilket enligt Nämndens beräkning skulle medföra en kostnad af 2,500 mark.

Summa för nyanläggningar 26,987:50.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

John Ugglä.

Bilaga B.

Till Helsingfors Stads Trädgårdsnämnd.

Budgetförslag för Helsingfors stadsplanteringar år 1903.

Det för Helsingfors stadsplanteringar år 1902 erfordrade underhållsanslaget 54,000 mark, blef som känt, af Drätselkammaren i dess budgetförslag nedsatt till Fmk 47,000, hvilket af Stadsfullmäktige godkändes.

Som skäl för denna betydande reducering af anslaget framhåller Kammarerna bland annat, att inom stadsplanteringarna utvecklas en större lyx, speciellt vid ytterst kostsamma och ställvis till antal öfverflödigt många blomsterrabatter, än stadens begränsade tillgångar medgifva.

Den som under de senaste årtiondena närmare följt med den moderna trädgårdsanläggningskonstens utveckling inom Europa, torde ej kunna dela denna Drätselkammarens uppfattning, att för stadsplanteringarne härstädes använts för mycket blomsterväxter, snarare tvärt om, ty ju nordligare en stad är belägen desto rikligare med örtartade blomsterväxter bör komma till användning inom dess planteringar, emedan de träd och buskväxter, som uthärda klimatet så högt mot norden som Helsingfors finnas högst få arter, hvilka utmärka sig genom lifliga färgnyanser

vare sig å deras blad eller blommor, och i följd häraf erfordras blommor i mäktiga färgrika partier, för att afbryta den eljest så öfvervägande gröna färgtonen, som är rådande inom stadens planteringar, och får i anledning häraf instämma med Claës Lundin, författaren till Nya Stockholm, „För mycket blommor kan en stad aldrig få“.

Om en jämförelse göres mellan Stockholms och Helsingfors stadsplanteringars förskönande med blomsterväxter, så intaga de senare en ganska blygsam ställning hvad antalet beträffar, emedan i Stockholm årligen uppdragas omkring en half miljon blad och blomsterväxter, hvaremot i Helsingfors endast 110,000 exemplar. Således torde här ej med skäl kunna ifrågasättas någon öfverdrifven lyx, hvad antalet blomsterväxter angår, utan endast ett verkligt behof, för att stadens planteringar må befinna sig i ett skick som motsvarar tidens fordringar. Hvad kostnaderna åter vidkomma, så är i hygieniskt hänseende allmänt erkänt, att en stad rikligt försedd med trädplanteringar, väl vårdade gräsplaner och blomsteranordningar, förbättrar hälsovårdsförhållandena och relativt minskar omkostnaderna för de sjukas vård, på samma gång det äfven utöfvar ett uppfostrande och välgörande inflytande på innevånarna i allmänhet.

För att emellertid det beviljade anslaget 47,000 mark för stadsplanteringarnas underhåll ej skulle öferskridas, förordnade Trädgårdsnämnden den tredje sistlidne juli inskränkning af gräsplanernas skötsel sålunda, att gräset inom de flesta planteringar skulle få uppnå en större längd än förut och afslås med lie. Arbetena med bevattning och ogräsrensning skulle äfvenledes inom desamma upphöra. Mot detta beslut framförde undertecknad sitt beklagande, på samma gång jag äfven gjorde Nämnden uppmärksam på hvad följderna af ett sådant tillvägagående kunde medföra för stadsplanteringarnas framtida utseende. Följderna af gräsplanernas skötsel på nämnda sätt, kan först i sin helhet öfverskådas instundande vår, dock framgår redan nu att de gräsarter som hufvudsakligast utgöra gräsyntans täthet, nämligen *Poa pratensis* och *Agrostis stolonifera* i oroväckande grad dött ut, och kunna de gräsplaner å sådana ställen efter en nyinsåning först blifva fullt återställda om tre års tid. Härtill kommer vidare att ogräset som fritt fått frodas och därigenom fortplantats i så hög grad att gräsväxten delvis utträngts, hvarför en omgräfning och påfyllning af jord å sådana platser blifva under år 1903 nödiga, såvida gräsplanerna åter skola få sitt förra utseende. Skola de åter skötas på samma sätt som under sistlidne sommar så blifva dessa förut så prydliga gräsytor förvandlade till ogräsfält, bestående hufvudsakligast af maskrosor och ranunkler. Under sådana förhållanden måste äfven blomsterplanteringarna inskränkas till de gräsplaner, som under innevarande år klipts med maskin, nämligen i Runebergs- och Kapellesplanaderna, den delen af Observatoriiberget som vättar mot Badhusgatan samt det söderom Brunnshuset inhägnade området. Och torde med denna inskränkning af planteringarnas skötsel, anslaget 47,000 mark äfven för år 1903 blifva tillräckligt.

Om däremot samtliga planteringar skola skötas på ett tidsenligt och för stadens anseende värdigt sätt erfordras 54,000 mark.

Hägnadernas underhåll torde komma att kräfva samma belopp som för år 1902, nämligen 2,000 mark.

Då synnerligast under de senare åren allt större svårighet uppstått, att för stadsplanteringarnas behof erhålla de nödiga kvantiteter jord, som erfordras såväl för deras underhåll, som äfven för nyanläggningar, så vore af behovet påkalladt att årligen finnes ett större jordförråd disponibelt för dessa ändamål. Det af mig tidigare till Trädgårdsnämnden afgifna förslaget, angående jordberedning, kunde i så fall taga sin början under år 1903 med ett anslag af 2,500 mark.

Af nyanläggningar kan i främsta rummet framhållas ordnandet af Kyrkotorget, därå Lönnrots statyn är upprest, och uppgå kostnaderna enligt ett till Nämnden tidigare inlämnadt projekt, för planering och plantering af nämnda plats till 3,450 mark.

Planerings och planteringsarbetena i Brunnsparken, som pågått under de tvänne senaste åren österom alléen, böra fortsättas därstädes i riktning mot sandplanen framför Badhuset och för samma anslag som förut nämligen 5,000 mark.

Arbetena med Kaisaniemi förskönande, har fortskridit från östra området af parken, längs södra gränslinjen till Meteorologiska centralanstalten, därifrån planeringsarbetena böra fortsättas till porten vid Mikaelsgatans ändpunkt. Kostnaderna härför uppgå till 5,000 mark.

Huru med bergspartiet framför nedgången till Bergmangatan skall förfaras har ännu ej fått sin lösning. Då numera planerings- och planteringsarbetena å Observatoriibergen redan äro afslutade, och således endast iordningställandet af nämnda bergsparti återstår, kan ej längre detta arbete uppskjutas eller platsen få förblifva i sitt nuvarande skräpiga utseende, hvilket verkar störande på den eljest så tilltalande delen af parken. Undertecknad får därför i likhet med sitt i föregående budgetförslag uppgjorda och till Trädgårdsnämnden aflämnade projekt, förordna åstadkommandet af en springbrunn, ungefär i midten af den å förslaget markerade vattendammen samt i utsiktlinjen mot Brunnsparken, därifrån fontänen skulle blifva synlig vid alleens norra ändpunkt. För åstadkommande af största möjliga natureffekt, bör äfvenledes å bergväggarne på trenne härför särdeles lämpliga ställen anordnas små vattenfall (kaskader). Sålunda ordnad och en gång bevuxet med härför lämplig växtlighet, torde denna plats utan tvifvel blifva ett af Observatoriibergens vackraste partier. Att å platsen i fråga uppföra en konstnärligt utförd springbrunn, torde föga harmoniera med detta bergsparti, med sina i naturstil danade formationer. Mest tilltalande blifver därför att uppföra en bergsklyfta i dammens midt, därifrån en enkel vattenstråle framsprunge. Kostnaderna för bergspartiets anordnande enligt ofvannämnda förslag uppgå till 7,254 mark.

Reservträdgården, belägen vid Smeds- och Fabriksgatorna, blifver i följd af den för hvarje år lifligare trafiken å dessa gator, olämplig för sitt afsedda ändamål,

De tjocka dammoln, som under sommaren uppstå genom den ständiga körningen, föres med vinden öfver trädgården och lagras på all där befintlig växtlighet, hvilket värkar hämmande på växternas utveckling och trefnad. Därtill är området äfven trångt och försvårar i många hänseenden arbetenas utförande, därvid det gäller att anskaffa det stora antal växter, som erfordras för stadsplanteringarnas behof. En ny reservträdgård borde därför med det snaraste anläggas och den nuvarande upplåtas för det ändamål, hvartill den är afsedd, nämligen som en park för allmänheten.

Arrendetiden, som utgår för *villaområdet Savila* å Djurgården redan år 1902, bör ej till arrendeinnehafvaren ytterligare förlängas, utan tagas i anspråk för stadens eget behof i egenskap af reservträdgård. Jorden, som därstädes under en lång följd af år hufvudsakligast användts för odling af hvitkål, är så starkt gödslad att den i sitt nuvarande näringsrika skick ej kan användas för odling af trädskolealster. Det vore därför lämpligast att området iordningställdes till trädskola, och detsamma inhägnades med ett provisoriskt järntrådsstängsel samt innanför den sålunda markerade gränslinjen planterades en sammanhängande rad af hagtornsplanter, hvilka under en tid af 5 å 6 år danades till häck, en både billig, vacker och hållbar inhägnad för trädgården. De öppna jordområdena skulle därvid insås med gräsfrö samt under tvänne års tid behandlas i likhet med vanlig ängsvall. Under denna tidrymd förbrukar gräsväxten så mycket öfverflödiga näringsämnen att jorden sedan bör anses lämplig för sitt ifrågasatta ändamål.

Till förberedande arbeten för reservträdgårdens förläggande å Djurgården erfordras därför 2,000 mark.

Anslaget Fmk 1,000 för kalkbanornas anläggning och underhåll har visat sig under år 1902 vara otillräckligt hvarför detsamma bör höjas till 1,100 mark.

Jämlikt Trädgårdsnämndens förordnande att taga kännedom om hvarest lämplig plats för folknöjen kunde upplåtas, har undertecknad besökt olika områden, men ej funnit något, som bättre motsvarande nämnda fordringar än ängen norr om Finska trädgårdsföreningens område å Djurgården, och har jag härmed äran hos Nämnden förorda nämnda plats.

Ängens läge i närheten af haltpunkten vid vägöfvergången till Alphyddan och ej långt aflägsen från spårvägen i Tölö, kan hvad kommunikationen med staden beträffar, anses vara väl tillgodosedd. Arrendetiden för ängsområdet, som utgår redan 1902, borde staden till nästkommande år öfvertaga och iordningställa för ifrågasatta behof. För folknöjen kan platsen användas utan att därstädes behöfva nedläggas några större kostnader, emedan hela däliden består af en jämn mot öster sakta sluttande gräsyta. Den enda olägenhet, som vidlåder densamma, äro de öppna diken, hvilka genomskära ängen i olika riktningar, men torde denna olägenhet delvis genom hufvuddikets upprepning och igenfyllning med sten samt täckning med moss, lera och jord kunna afhjelpas. De mindre s. k. sugdikena äro i det närmaste igenvuxna med gräs, och kunna därigenom utan att vålla några större obehag för de besökande tills vidare bibehållas i sitt nuvarande skick. Hufvudafloppet

söderut mot Tölövikens bör fördjupas, så att det å östra delen å meranämnda ängs-
yta invid järnvägsbanken befintliga vattnet aflades, hvilket komme att betydligt
medverka till ängsområdets torrläggning i sin helhet.

Kostnaderna för ofvannämnda arbetens utförande uppgå till följande belopp:

Täkt dräneringsdike, 275 m. å 1:30	<i>Smf</i>	357:50	
Fördjupning af hufvudafloppet 210 m. å —:60	„	126:—	
Bergsprängning af d:o 25 „ å 6:—	„	150:—	
En träbro öfver d:o	„	50:—	683:50
Summa <i>Smf</i>		—:—	82,987:50

Helsingfors den 12 september 1902.

S. Olsson.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVERK.

Bilaga C.

Helsingfors,
den 24 September 1902.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Styrelsen öfver Helsingfors stads belysningsverk har härmed äran till Drät-
selkammaren öfversända förslag till gasverkets budget för år 1903, hvarjemte Sty-
relsen rörande nedanstående punkter i förslaget får anföra följande:

Utgiftsposter.

Förvaltningen.

Kamrerarens och gasmästarens löner.

I föregående budgeter ingå dessa löner med respektive 5,250 och 5,200 mark,
då de deremot i nästa års budget ingå med respektive 4,500 och 4,450 mark. Diffe-
rensen, 750 mark på hvardera lönebeloppet, utgör hyran för nämnda funktionärers

bostäder å gasverket. Enär dessa löner hittills utbetalts och fortsättningsvis förutses komma att utbetalas med afdrag af hyresbeloppen, är förestående ändring i budgeten gjord för att åstadkomma öfverensstämmelse emellan budgeten och gasverkets böcker. Inkomstposten „Hyror“ utgår sjelffallet på samma gång ur budgeten.

Rörmästaren.

Dennes lön, hittills Fmk 2,700: — föreslås att höjas till Fmk 3,000: — af orsak att hans göromål betydligt ökats i följd af den mängd ledningsarbeten, som numera utföras samt jemväl med afseende å den långa tid, han varit anställd i gasverkets tjänst.

Extra skrif- och ritbiträden.

Denna post, som i innevarande års budget är upptagen till Fmk 1,000: —, upptages nu till Fmk 2,000: — hufvudsakligast på grund af stegringen i gaskonsumtionen och derpå beroende ökning af arbetet å kontoret.

Gastillverkningskostnader.

Ökningen mot föregående år af utgiften under rubriken „Ångpanne- och exkouterkostnad“ beror derpå, att den för ångpannorna behöfliga koksen, hvilken debiteras i gasverkets böcker, i föregående budget frändragits biprodukternas värde, men nu påförts detta konto för att få budgeten och böckerna att öfverensstämma med hvarandra. I följd häraf är inkomsten å biprodukterna i föreliggande förslag proportionsvis högre.

Öfriga ökningar under denna rubrik äro betingade af den större gasquantitet, som kommer att tillverkas.

Detta gäller äfven hufvudrubrikerna „Kostnader för biprodukterna“, „Kostnader för gatubelysningen“, „Kostnaden för privata gasförbrukningen“ samt „Remont och underhåll“.

Ränta å kontokuranträkningen med stadskassan är upptagen med ungefär samma belopp, hvartill densamma för år 1901 i verkligheten uppgick.

Nyanläggningar m. m.

En ny retortugn och två nya ugnshvalf.

Rörande sättet för en behöflig utvidgning af gasverkets produktionsförmåga har Styrelsen redan i samband med innevarande års budgetförslag aflemnadt fullständig utredning med det resultat, att Stadsfullmäktige anslogo Fmk 28,000: — till en ny retortugn samt två nya ugnshvalf att uppföras innevarande år. Emellertid var gasförbrukningens storlek under sistlidne December och Januari månader ej högre än, att Styrelsen, med afseende å den ökade förbrukning, som kunde väntas

inträda under instundande vinters mörkaste månader, ansåg utförandet af sagda ugnsarbeten utan risk kunna anstå till år 1903. Af denna orsak upptages nu dessa arbeten i nästa års budget.

En spritförågningsapparat.

För en sådan apparat, afsedd att förhindra isbildning i hufvudrörnät och serviser, äro Fmk 2,000: — upptagna.

Nya gashufvudrör och Nya gaslyktor.

Ifrågavarande poster äro motiverade i bifogade kostnadsförslag öfver dessa arbeten.

Rörande rubrikerna „*Nya privatserviser*“, „*Inköp af gasmätare*“ och „*Inköp af inventarier*“ har Styrelsen intet att tillägga.

Afbetalning å rörelsekapitalet.

För att småningom kunna till Drätselkammaren återbetala det rörelsekapital, gasverket behöfver för driften, hvilken återbetalning i annat fall skulle omöjliggöras om gasverket fortsättningsvis debiteras för hela den kontanta behållningen, upptages i budgeten för nästa år en afbetalning å sagda rörelsekapital af 17,500 mark.

Inkomstposter.

Gatubelysningen.

I lyshållningstiderna för gatubelysningen har på grund af vunnen erfarenhet, den förändring vidtagits, att helnattslyktorna, hvilkas lyshållningsår hittills börjat den 1 Augusti och slutat den 15 Maj, beräknas komma att tändas den 20 Juli samt släckas den 20 Maj.

Denna utsträckta tid i belysningen innebär en förökning i gasförbrukningen för gatubelysningen af 5,351 m³ å 0,30 Fmk 1,605:30.

Antal beräknade gaslågor och dessas förbrukning framgår af nedanstående:

Auerlågor:

Helnatts-, 544 st. under vår- och 571 st. under höstterminen förbrukande gas	208,182 m ³
Halfnatts-, 864 „ „ „ 922 „ „ „ „	164,111 „

Öppna lågor (å varuskjulen):

Helnatts-, 6 st. under seglationstiden, förbrukande gas	2,198 „
	<hr/> Transport 374,491 m ³

	Transport 374,491 m ³
Lucas-lampor (å Salutorget):	
Halfnatts-, 2 st., förbrukande gas	1,743 „
För extra belysning vid särskilda tillfällen, då sådan belysning är af nöden	1,766 „
	<u>Summa gas 378,000 m³</u>

à 30 penni pr m³, utgörande Fmk 113,400: —.

Illuminationernas förbrukning är förd under rubriken „Gas till lyse“.

Privatförbrukningen.

Gas till lyse.

Denna förbrukning har i budgeten upptagits till 660,000 m³, hvilken siffra erhållits på så sätt, att den förbrukning, som, så vidt nu kan förutses, kommer att ega rum innevarande år c:a 636,000 m³, ökats med 4 %.

Gas till kokning m. m.

På grund af innevarande års förbrukning och den ökning, som antages komma att inträda i följd af de gasmätare, hvilka komma att uppsättas detta och nästa år, har denna förbrukning kunnat beräknas till 400,000 m³.

Biprodukter.

Förhöjningen af dessa inkomstposter får hufvudsakligen tillskrifvas det förhållande, att den ökning i gasförbrukningen, som för nästa år beräknats, kommer att medföra jemväl större qvantiteter biprodukter samt på skäl som anförts under rubriken „Gastillverkningskostnader“.

Vinst å arbeten och materialförsäljningar.

Efter vunnen erfarenhet rörande den mängd arbeten, som kunna af gasverket påräknas, har denna post upptagits till Fmk 12,000: —.

Hyror.

Orsaken till att denna post utgår ur budgeten är förut motiverad.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVERK.

Bilaga D.

Helsingfors,
den 19 November 1902.

Till Magistraten i Helsingfors.

Jemte skrifvelse af den 31 sistlidne Oktober har Drätselkammaren till Magistraten insändt ett af Kammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1903. Enär Kammaren i sagda skrifvelse tillika framställt särskilda anmärkningar mot Styrelsens öfver stadens belysningsverk budgetförslag för samma år, finner sig Styrelsen föranlåten att till närmare belysande af de utaf Kammaren framhållna omständigheter hos Magistraten i ämnet anföra följande.

Drätselkammaren framhåller hurusom af skrifvelsen rörande gasverkets budget för år 1903 framgår „de uti detta Kammarens förslag under afdelning 1. Gasbelysning med auerlågor, vanliga lågor och Lucas-lampor upptagna Hel- och Halfnattslyktor, hvilka emellertid endast till antalet, men ej till gasförbrukning öfverensstämma med der gjord beräkning“. Med detta något otydliga uttalande synes Kammaren — att döma af fortsättningen i skrifvelsen — afse, att Kammarens beräkning af gaskonsumtionen för de i Styrelsens budgetförslag upptagna hel- och halfnattslyktor, afviker från Styrelsens i enahanda afseende uppgjorda kalkyl, och anför Kammaren såsom orsak till detta förhållande, att Kammaren icke kunnat omfatta Styrelsens förslag om belysningsårets utsträckning från den 20 Juli till den 20 Maj. För närmare motivering af Styrelsens nyssberörda förslag får Styrelsen erinra, att Styrelsen sistlidne vår, efter samråd med Magistratens ordförande, såg sig nödsakad att i anseende till då rådande mulna och regniga väderlek hålla halfnattslyktorna tända till den 20 Maj. Vid sådant förhållande samt då allmän och, enligt hvad Styrelsen äfven konstaterat, berättigad klagan försports deröfver, att gatubelysningen upphör för tidigt på våren och ånyo vidtager för sent om sommaren, har Styrelsen ansett riktigast att i budgetförslaget beräkna gasförbrukningen efter den deri angifna utsträckta tiden, helst ordningen och säkerheten i staden dag för dag synas lemna allt mera öfrigt att önska.

Beträffande belysningen af varuskjulet å Magasinskajen får Styrelsen framhålla, att denna belysning icke kan hänföras till gatubelysning af följande skäl. Till gatubelysning bör, enligt Styrelsens tanke, räknas endast den belysning, som tändes och släckes på bestämda tider af gasverkets personal. Deremot bör sådan belysning, som eger rum endast då densamma är af särskilda behof påkallad, som

tändes och släckes ej genom gasverkets, utan genom innehafvarens af gasledningen försorg och för hvilken särskild gasmätare blifvit uppsatt, likställas med privat belysning, och följer deraf äfven, att installationen af gasbelysning af sistantydd beskaffenhet ej bör inberäknas i kostnaderna för den allmänna gatubelysningen, utan särskildt godtgöras gasverket. Och som belysningen å varuskjulet erfordras endast vissa tider, då lossning och lastning pågår, men icke för att upplysa platsen, har Styrelsen ansett sig böra upptaga denna belysning under särskild kategori i sammanhang med den elektriska belysningen å samma plats. Af samma orsak och då staden, liksom hvarje annan förbrukare af gas, bör bekosta installationer, som icke kunna påföras den allmänna gatubelysningen, har Styrelsen hos Drätselkammaren gjort anhållan, att kostnaden för installationen å varuskjulet måtte med 6,500 mark å lämpligt ställe i stadens budget observeras. Den enda invändning, som mot Styrelsens budgetförslag i denna del med fog kunde framställas, vore den, att de 10 st. gasbågglampor, hvilka föreslagits att uppsättas å varuskjulet åt sjösidan för att lyshållas under seglationstiden såsom helnattslågor, afsåge belysningen af kajen och förty borde påföras den allmänna gatubelysningen. Styrelsen hade väl tänkt sig att kostnaden för dessa lågor skulle gå på samma mätare, men en ändring häri kunde för ett kommande år lätt ske sålunda, att den för dessa bågglampor erforderliga gasen ginge förbi mätaren och påfördes den allmänna gatubelysningen.

I motiven till sitt budgetförslag har Styrelsen framhållit behovet af en särskild kontrollant för petroleumbelysningen, sedan uppsigten öfver densamma numera öfvertagits af Styrelsen. Då denna belysning är förlagd hufvudsakligen till stadens afägsnare delar samt sträcker sig till och med ända till Fölisön och Gamlestaden, torde det utan vidare vara klart, att en särskild person behöfves för utförfvande af en effektiv kontroll öfver berörda belysning. Ehuru Styrelsen anser, att kontrollanten borde dagligen kontrollera någon del af belysningen, har Styrelsen dock icke åsyftat att anlita en person uteslutande för detta ändamål, hvarför Styrelsen äfven för kontrollanten upptagit en aflöning af endast 600 mark. Och synes det Styrelsen, att en kontrollkostnad af 600 mark för en belysning, som årligen kostar staden inemot 100,000 mark, icke borde vara af nämnvärd betydelse i betraktande af den nytta, en sådan kontroll ovilkorligen måste anses medföra.

Vidkommande åter Drätselkammarens uttalande om den elektriska belysningen har Styrelsen intet att erinra, men tillåter sig Styrelsen fästa Magistratens uppmärksamhet derpå att den af Drätselkammaren använda rubriken „elektrisk belysning“ såsom underafdelning under gatubelysningen ej förefaller korrekt, enär staden ej har några gator, som belysas med elektriskt ljus. I stället skulle Styrelsen föreslå rubriken „extra belysning“, hvarunder då kunde hänföras den elektriska belysningen, belysningen af varuskjulet å Magasinskajen med såväl gas- som elektriskt ljus äfvensom den under rubriken XVI „Diverse utgifter“ upptagna belysning, inkl. illuminationer m. m.

Med föranledande af Drätselkammarens framställning rörande belyningsverkets inkomst anser sig Styrelsen något omständligare böra utlägga sin ståndpunkt uti de af Kammaren berörda frågor, enär Styrelsens tillgörande uti nu ifrågasvarande afseenden upprepade gånger gifvit anledning till missförstånd.

Vid hvarje industriell inrättning är det brukligt att af den nettovinst affären lemna verkställa en s. k. fabriksafskrifning, som sjelffallet är olika för olika verk, men som väl i regeln för räntabla inrättningar torde uppgå till c:a 2 % å samtliga byggnader och maskiner samt detta belopp eller något högre för inventarier och dylika mera förstörbara artiklar.

Ett härmed likartadt förfaringssätt iakttog Styrelsen vid uppgörande af bokslutet för gasverket för år 1901, i det en afskrifning af Fmk 25,106: 49 egde rum och kan, på grund af beräkningar för utvidgningar af rörnät etc., hvilka komma att utföras med vinstmedel, vid 1903 års bokslut ett betydligt större belopp afskrifvas å byggnader och apparater. Men utöfver en sådan afskrifning pläga flere verk, om vinsten är större än till utdelning anses önskvärd, ytterligare öfverföra till kapitalräkning eller reservfond något belopp för framtida disposition. Då 1901 års bokslut visade ett öfverskott af 94,693 mark 15 penni och Styrelsen ansåg att ett belopp af 70,000 mark eller 15,000 mark mera än hvad budgeten för samma år upptog, borde anses tillräckligt för att af stadskassan disponeras, ingick Styrelsen till Stadsfullmäktige och anhöll om att få på sistanförda sätt förfara med Fmk 24,693: 15, hvarjemte Styrelsen samtidigt meddelade Drätselkammaren, att detta förslag framstälts hos Fullmäktige, på hvilka väl det ankommer att i egenskap af principaler eller bolagsstämma besluta om vinstmedlen. Men i stället för att afvakta Fullmäktiges beslut intog Kammaren beloppet utan vidare uti stadens allmänna bokslut och detta på ett sätt, som resulterade derhän, att gasverket derstädes i stället för att visa en vinst af Fmk 39,693: 15, utöfver i budgeten beräknade Fmk 55,000: —, utvisar en förlust af Fmk 30,306: 85.

Det förefaller måhända egendomligt att Styrelsen tidigare föreslagit att beloppet Fmk 24,693: 15 skulle bilda ett kapital som framdeles kunde användas till afskrifning, medan reserveringen af Fmk 17,500: — i nästa års budget föreslås för amortering af skulden till stadskassan. Någon kontant afbetalning eger genom förfaringssättet ej rum utan minskas skulden derigenom, att icke hela behållningen af affären behöfver godtskrifvas stadskassan och är operationen i sjelfva verket densamma som förut afsetts; och gäller variationen i uttrycket endast såsom förtydligande af hvad som afses. Såsom ett tillägg önskade Styrelsen framhålla, att en sådan amortering vore önskvärd för att det rörelsekapital, som gasverket för närvarande har från stadskassan och hvarå ränta erlägges, småningom skulle minskas och verket af sina egna vinstmedel med tiden skulle skaffa sig det erforderliga rörelsekapitalet. — Drätselkammaren framhåller, att densamma för att fullfölja Stadsfullmäktiges beslut af den 17 nästlidne Juli att en afskrifning bör ingå uti budgeten upptagit ett belopp af Fmk 25,000: —. Härtill vill Styrelsen endast anmärka, att

beslutet gäller, om en afskrifning anses *nödig*, samt att Styrelsen, på sätt ofvan antydts, anser sig kunna afskrifva ett aldeles tillräckligt belopp utan denna extra anvisning, hvarför Styrelsen anholder, att Magistraten ville såsom inkomst från gasverket bibehålla af Styrelsen beräknade Fmk 70,000: — jemte differensen Fmk 17,500: — och tror sig Styrelsen hafva fullt skäl att antaga att icke enbart nu föreslagna Fmk 70,000: — skola faktiskt komma stadskassan tillgodo utan ett ännu högre vinstbelopp, ehuru försigtigheten bjuder att icke redan nu ställa kalkylerna å gaskonsumtionen altför höga.

Vidkommande af Drätselkammaren väckt förslag att ofvan berörda kostnad, 6,500 mark, för installation af gasbelysning för varuskjulet å Magasinskajen skulle uti gasverkets budget observeras, så har Styrelsen tidigare utlåtit sig härom och anholder, att Magistraten ville inrymma posten på annat lämpligt ställe.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

Edvin Willgren.

Handlingar rörande framtida disposition af lägenheterna Wallgård, Salli, Kaavi, Savila och Dal.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 27 November 1902.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 257.

Enär arrenderätten till staden underlydande jordlägenheterna N:o 5 Wallgård samt N:ris 50—53 Salli, Kaavi, Savila och Dal skulle med innevarande år utgå, förordnade Drätselkammaren vid sammanträde den 26 sistlidne Juni till afträdessyn å uppräknade lägenheter, att förrättas af tvenne Kammarens ledamöter, de af Stadsfullmäktige för året valda värderingsmän för stadens fasta egendom och magistratsledamot samt stadsgeodeten. Med föranledande häraf verkställdes dylika syner å Wallgård den 5 och å Salli, Kaavi, Savila och Dal den 9 påföljande September samt afgafs till Drätselkammaren så lydande syneinstrument, som framgår af de här närslutna bilagorna N:ris I et II. Af dessa inhämtas bland annat: att egolotten Wallgård uppgår i areal till 10,400 hektarer, hvaraf 7,04 odlad mark, numera bestående af en gammal, utvuxen gräsvall; samt att lägenheterna Salli, Kaavi, Savila och Dal i areal belöpa sig till resp. 4,615—6,003—9,616 och 16,399 hektarer, dels bebyggda tomtplatser, dels odlade egor, hvilka alla befinna sig i god växtkraft, dels skogsmark. Och göra synemännen följande förslag beträffande lägenheternas framtida disposition, i hvilket syfte syneinstrumentet för senast nämnda jordområden också bilägges med en här afvenledes närsluten karta, nämligen: att egoområdet Wallgård skulle intill utgången af år 1908, då arrendetiden för den närbelägna villalägenheten Backas utgår, till odling ånyo utarrenderas, för händelse området icke i enlighet med den senaste arbetarebo-stadskomiténs förslag komme att erfordras till plats för en arbetareförstad; samt att de nuvarande arrendatorerna af öfriga här ifrågavarande lägenheter måtte beviljas förlängd arrendetid till de tomtplatser, hvarå de dem tillhöriga byggnader äro belägna, men att de odlade egorna deremot skulle genom offentlig auktion på

nytt arrende utbjudas, allt för en tid af 10 år, äfvensom att skogsmarken skulle för stadens räkning utbrytas. Vid utarrenderingen af alla hithörande odlade egor borde dock enligt synemännens förmenande fästas det vilkor, att arrendatorerna, ifall af behof för staden, äfven före arrendetidens utgång vore förpliktade att ett år efter skedd uppsägning afstå större eller mindre delar af de arrenderade områdena mot nedsättning i arrendeafgifterna, beräknad i proportion af den frångående markens ytvidd till totala arealen. Och hafva synemännen tänkt sig, att samtliga odlade egor å lägenheterna Salli och Kaavi skulle utbjudas såsom hvar sin odelade lott, hvaremot lägenheten Savila skulle delas i två lotter, i en vestra och östra, samt lägenheten Dal uti tre lotter, en vestra, en norra och en östra. Å enhvar af lägenheterna Salli, Kaavi och Savila skulle falla endast en bostadstomt, men å Dal icke mindre än fyra sådana tomtplatser betecknade med litteris A. B. C. och D. Såsom minimi arrenden för dessa jordbrukslotter och bostadstomter föreslå synemännen följande belopp:

för jordbrukslotten	Salli	Fmk	750: —
"	"	Kaavi	" 1,300: —
"	"	vestra Savila	" 1,400: —
"	"	östra Savila	" 800: —
"	"	vestra Dal	" 900: —
"	"	östra Dal	" 800: —
"	"	norra Dal	" 250: —
" bostadstomten	Salli	"	300: —
"	"	Kaavi	" 400: —
"	"	Savila	" 240: —
"	"	litt: A å Dal	" 60: —
"	"	" B å d:o	" 75: —
"	"	" C å d:o	" 50: —
"	"	" D å d:o	" 150: —

Då frågan om disposition af de afsynade lägenheterna emellertid hade nära sammanhang ej mindre med den framställning rörande mulltägt för stadens planteringar, hvilken Trädgårdsnämnden gjort i dess skrifvelse till Drätselkammaren för den 9 sistlidne maj och hvaröfver Drätselkammaren anhållit om och erhållit Helsofvärdsnämndens yttrande, såsom allt närmare framgår af den i detta afseende förda, här närslutna korrespondensen (se bilagorna N:ris III—VI), som ock med Trädgårdsnämndens i motiven till dess budgetsförslag för nästkommande år framhållna förslag om upplåtande af lägenheten Savila för stadens trädskola (se Trädgårdsnämndens skrifvelse N:o 14 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar N:o 40 för innevarande år), ansåg Drätselkammaren nödigt, att, innan någon hemställa hos Stadsfullmäktige gjordes om nu ifrågavarande jordlägenhetens fram-

tida tillgodogörande, till synemännens för dessa jordlägenheters behandling och yttrande hänskjuta anförda trädgårdsförvaltningens spörsmål. Och har Drätselkammaren med föranledande häraf fått emottaga den skrifvelse af gårdagen, hvilken här såsom bilaga VII närslutes, och hvori på de uti skrifvelsen närmare framhållna skäl föreslås:

att Aspnäs plantage icke måtte för mulltägt upplåtas, utan matjorden derstädes bibehållas tills planteringsarbetena på stället utföras;

att hvarken Dal eller Savila jordlägenheter skulle disponeras för de af Trädgårdsnämnden angifna ändamål, men att dessa lägenheter likasom egoområdena å Kaavi och Salli blefve utarrenderade på sätt vid afträdessynerna å densamma föreslagits;

att med flyttningen af stadens reservträdgård måtte anstå, intill dess plats för densamma kunde erhållas å Gumtäck (för hvilken lägenhet arrendetiden utgår med år 1908) men att, derest flyttningen tidigare befunnes påkallad, jordlägenheten Wallgård skulle för sådant ändamål till nödig del upplåtas och erforderligt område derstädes jemväl anvisas för beredning af matjord för stadsplanteringarnas behof; samt

att Wallgård till den del densamma icke erfordras för berörda behof måtte på arrende upplåtas.

Om dessa synemännens förslag har Drätselkammaren i all hufvudsak kunnat förena sig; och då hugade spekulanter till odlingslotterna å lägenheterna Salli, Kaavi, Savila och Dal äro synnerligen angelägna att i och för verkställande af förberedande arbeten under pågående vinter för markernas odling under nästkommande vår och sommar blifva i god tid förvissade om dispositionsrätten till densamma, men å andra sidan med det slutliga afgörandet af användningen af jordområdet Wallgård, för den händelse särskilda delar deraf skola upplåtas åt Trädgårdsnämnden för mulltägt och träskolor, måste anstå tills nämnden fått i ärendet yttra sig och angifva de delar af området, af hvilka den för sina olika ändamål kunde betjena sig, får Drätselkammaren härmed nu hos Stadsfullmäktige vördsamt hemställa endast om följande bemyndiganden:

att å offentlig auktion inför Drätselkammaren till de mest betalande, dock icke under de af synemännen uppskattade minimi årsafgifterna, på arrende för en tid af 10 år och under det förbehåll beträffande afträdande, ifall af behof, af större eller mindre delar af markerna, som synemännen föreslagit, utbjuda de å återopade karta angifva odlingslotterna på lägenheterna Salli, Kaavi, Savila och Dal;

att afvenledes för en tid af 10 år utarrendera omnämnda å kartan närmare betecknade tomtplatser: den å Salli till enkefru K. Popoffs arfvingar mot en årlig arrendeafgift af 300 mark; den å Kaavi, lik-

visst i en rektangulär form, till apotekaren A. Lindström mot en årlig arrendeafgäld af 400 mark; Savila tomtplats åt trädgårdsmästaren W. Schoschkoff mot ett arrende af 240 mark; samt tomtlotterna A. B. C. och D. å lägenheten Dal till Baydanoffs arfvingar, fru H. S. Bergman och enkefru A. S. Holmgren mot årliga arrendeafgifter af resp. 60, 75, 50 och 150 mark; samt

att skogsmarken å ifrågavarande lägenheterna lemnas odisponerad och stülles under stadens allmänna skogsvård.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Bilaga I.

Afträdessyneynstrument.

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 26 juni 1902 värkställdes den 5 därpåföljande september af undertecknade, ordförande och viceordförande i Drätselkammaren, af Stadsfullmäktige för året valda värderingsmän för stadens fasta egendom och stadsgeodet afträdessyn å egolotten N:o 5 på Wallgård med anledning af att arrendetiden för densamma med innevarande år utgår. Vid förrättningen erfors att sagda egolott, utgörande i areal 10,400 hektar jord, hvaraf 7,04 odlad mark och hvilken sedan år 1888 varit utarrenderad mot en årlig arrendeafgäld af Fmk 525:— + 5,873 hektoliter råg i grundränta, består af en gammal gräsvall.

Vidkommande egolottens framtida disposition få undertecknade för sin del hemställa att, ifall egoområdet, hvilket utaf den senaste arbetarebostadskommittén föreslagits till plats för en arbetareförstad, icke kommer att för sagda ändamål behövas, detsamma måtte ånyo intill utgången af 1908, då arrendetiden för det närbelägna villaområdet Backas utgår, till uppodling utarrenderas, och borde den årliga arrendeafgålden härvid fastställas till Fmk 500:— och arrendeinnehavaren förständigast att ett år efter skedd uppsägning afstå sådana delar af lägenheten, som staden möjligen före arrendetidens utgång kan till byggnadsändamål behöfva, hvarvid arrendeafgiften komme att nedsänkas i proportion emellan den ursprungliga och den afgående odlade jordarealen.

Helsingfors som ofvan.

Carl Nummelin.

O. Th. Widerholm.

Alex. Ärt.

Adolf Aminoff.

W. O. Lille.

*Bilaga II.**Afträdessyneinstrument.*

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 26 juni 1902 värkställdes den 9 därpåföljande september af undertecknade, ordförande och ledamot i Drätselkammaren, af Stadsfullmäktige för året vald värderingsman för stadens fasta egendom och stadsgeodet, syn å jordlägenheterna N:ris 50 Salli, 51 Kaavi, 52 Savila och 53 Dal, med anledning deraf att arrendetiden för desamma med innevarande år utgår, och voro härvid närvarande:

på lägenheten Salli fröken Popoff i egenskap af ombud för innehafvaren enkefru K. Popoffs arfvingar, på Dal enkefru O. Korelin såsom ombud för arrendeinnehafvaren handlanden K. Bogdanoff's arfvingar, samt på lägenheten Kaavi arrendatorn apotekaren A. Lindström, hvaremot arrendatorn af jordlägenheten Savila, trädgårdsmästaren W. Schoschkoff, ehuru behörigen kallad, till förrättningen sig icke infunnit.

Vid förrättningen erfors, att nämnda lägenheter af Magistraten och Stadens äldsta den 23 september 1852 utarrenderats på 30 år, räknadt ifrån den 1 därpåföljande januari, med rättighet för arrendeinnehafvarene att, ifall lägenheterna under arrendetiden blifva så förbättrade, att de för desamma vid nämnda tids utgång beräknade grundräntorna skulle öfverstiga deras ursprungliga belopp med vissa vid utarrenderandet närmare angifna procent, erhålla ända till 20 års förlängning af sina arrenderättigheter, hvarhos arrendeinnehafvarene tillika berättigades att vid lägenheternas slutliga afträdande utaf de efterkommande arrendatorerne erhålla sådan ersättning för de dem tillhöriga byggnaderna, hvilka de ej ville från lägenheterna undanskaffa, som stadens synemän antingen efter byggnadernas kapital- eller konjunkturvärden åsätta, men att stadskassan i ingen händelse kunde åläggas att dylika ersättningar erlægga.

Vid sagda tillfälle blefvo de för de skilda lägenheterna gällande arealer, årliga arrendeafgifter och grundräntor bestämda till följande belopp, nemligen:

	Arealerna		Arrendebeloppen		Grundräntorna	
	tunnland	hektarer	Rbl	Fmk	tunnor	hektoliter råg
Salli	9,35	4,615	143: —	572: —	4,575	7,543
Kaavi	12,16	6,003	130: —	520: —	5,415	8,928
Savila	19,54	9,646	286: —	1,144: —	7,485	12,341
Dal	33,22	16,399	96: —	384: —	4,984	8,218

Då odlingarna på nämnda lägenheter vid afträdessynen den 30 augusti 1881 emellertid befunnos vara så förbättrade, att de för desamma då uppskattade grundräntorna öfverstego med respektive 37, 35, 60 och 38 procent deras ofvannämnda belopp, erhöilo innehafvarene af samtliga omförmälda jordlägenheter af stadens myndigheter en förlängning af 20 år till den med 1882 utgående arrendetiden.

Vid den nu företagna afträdesbesigtningen funno synemännen samtliga odlingar vara i så god växtkraft, att någon vanhäfd af desamma icke förmärktes, hvarför någon uppskattning af grundräntan icke heller påkallades. Vidkommande åter lägenheternas åbyggnader så befunnos desamma på Salli och Kaavi vara i delvis godt delvis försvarligt, men å Savila och Dal i mindre tillfredsställande skick. Men ansågo synemännen ej heller deras värden böra uppskattas, emedan de af byggnaderna upptagna tomtplatserna enligt synemännens förmenande lämpligast kunde och borde på framtida arrende upplåtas endast åt de nuvarande arrendatorerne. Vid sagda synetillfälle inhemtades vidare.

att odlingarna och det mindre bonings- och uthuset å lägenheten Salli voro till bebrukande upplåtna åt trädgårdsodlaren V. Frostell mot en årlig arrendeafgift af Fmk 600: — hvaremot en därstädes belägen villabyggnad och den framför densamma befintliga trädgården disponerades af arrendeinnehafvaren,

att å lägenheten Kaavi odlingarna jämte en del af uthusbyggnaderna disponerades af trädgårdsmästaren W. Scholin emot årligt arrende af Fmk 2,000: —, hvaremot det på lägenhetens tomtplats uppförda garfveriet var uthyrdt emot Fmk 1,300: — för år. Ett å samma tomtplats uppfördt boningshus åter innehades af särskilda hyresgäster,

att lägenheten Savila disponerades af arrendatorn med undantag af ett större boningshus, som var upplåtet åt särskilda hyresgäster, samt

att odlingarna inom lägenheten Dal bebrukades på arrende, de å den västra sidan af trädgårdsmästaren I. Scholin och de å östra delen åt kaptenen A. Wasiljeff med undantag af ett mindre område, som innehades af Finska trädgårdsföreningen, och hafva dessa underarrendatorer årligen erlagt, de två förstnämnde för odlingar och de af dem disponerade bonings- och uthusen Fmk 1,000: — hvardera samt trädgårdsföreningen Fmk 250: —. Utom dessa dispositioner har arrendeinnehafvaren ytterligare i närheten af den s. k. stadsporten utarrenderat tvänne tomtplatser, hvaraf den södra (litt. B) disponeras af fru H. S. Bergman och den norra litt. C af enkefru A. S. Holmgrén mot respektive Fmk 60: — och 35: — i årlig arrendeafgäld.

Då ifrågavarande lägenheter nu återgå till stadens disposition och enär det torde kunna förutses, att de områden, som omfatta dessa lägenheter under den närmaste framtiden icke blifva behöfliga för byggnads- eller planeringsändamål, få vi föreslå, att de nuvarande arrendeinnehafvarene måtte beviljas förlängd arrendetid till de tomtplatser, hvarå de dem tillhöriga byggnaderna äro belägna,

men att de odlade egorna deremot måtte genom offentlig auktion på nytt arrende utbjudas, hvarvid arrendetiden för samtliga egolotter borde bestämmas till 10 år och innehafvarene emellertid åläggas att, ifall af behof, äfven före nämnda tids utgång, ett år efter skedd uppsägning afstå större eller mindre delar af desamma, hvarvid arrendenedsättningen skulle beräknas i proportion emellan den afgående och den ursprungliga odlade jordarealen.

Beträffande åter de inom omnämnda lägenheter befintliga, icke odlingsbara och delvis skogsbevuxna delarna, synas desamma böra från arrendet undantagas.

Hvad de till utarrendering sålunda föreslagna egoområdenas lägen och omfång vidkomma, få vi hänvisa till bifogade plankarta.

De årliga arrendeafgålden för tomtområdena föreslås till följande belopp, nemligen:

för tomtplatsen Salli	Fmk	300: —
” ” Kaavi	”	400: —
” ” Savila	”	240: —
” ” litt A å Dal	”	60: —
” ” ” B ” ”	”	75: —
” ” ” C ” ”	”	50: —
” ” ” D ” ”	”	150: —

I sammanhang med ofvanframställda förslag hafva vi tillika ansett oss böra framhålla, att arrendena för de till utarrendering föreslagna jordlotterna borde enligt vårt förmenande kunna uppskattas till följande ungefärliga belopp, nemligen:

för jordområdet Salli	Fmk	750: —
” ” Kaavi	”	1,300: —
” ” vestra Savila	”	1,400: —
” ” östra Savila	”	800: —
” ” vester Dal	”	900: —
” ” öster Dal	”	800: —
” ” norr Dal	”	250: —

Helsingfors som ofvan.

Carl Nummelin.

K. R. Åström.

Alex. Årt.

W. O. Lille.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 9 maj 1902.

Till Drätselkammaren.

N:o 6.

Uti skrifvelse för den 1 innevarande Maj har Drätselkammaren meddelat att mulktägt för stadens planteringar icke kan ega rum å området Röddäld, enär sagda område fortfarande i dess helhet är utarrenderadt, om hvilket förhållande såväl Stadsingeniören som enligt uppgift äfven Stadsgeodeten vid tiden för Nämndens senaste sammanträde saknade kännedom. Då det sålunda visat sig vara för Nämnden omöjligt att innevarande år från stadens disponibla marker erhålla den för planteringarnas underhåll erforderliga kvantitet mylla samt arbetet med gräsplanernas insåning och föryngrande ovilkorligen måste försiggå under loppet af de närmaste dagarna, har Nämnden sett sig tvungen tillgripa den utväg att låta genom Stadsträdgårdsmästaren på annat håll anskaffa det parti matjord, som för antydda ändamål är behöfligt. Enligt hvad Stadsträdgårdsmästaren anmält torde utsigter förefinnas att genom öfverenskommelse med Trädgårdsmästaren Schoschkoff från det af denne disponerade området i Sörnäs erhålla årets mullbehof på ytterst förmånliga vilkor.

Trädgårdsnämnden har tidigare byggt sin budget på den förutsättning att all erforderlig matjord kunde gratis erhållas å stadens område; men då antagligt är att den under detta och nästföregående år yppade svårigheten att på antydt sätt anskaffa jord äfven framdeles skall fortfara, har Nämnden funnit särskilda åtgärder vara af nöden för säkerställande af stadsplanteringarnas mullbehof för framtiden. Att årligen inköpa den bristande kvantiteten mylla torde i allmänhet blifva alltför kostsamt och bör såvidt möjligt undvikas. Trädgårdsnämnden har fördenskull anmodat Stadsträdgårdsmästaren att taga i öfvervägande möjligheterna för beredande af mylla på artificiell väg, och har Stadsträdgårdsmästaren jemväl till Nämnden aflemnadt ett utlåtande i frågan, hvilket här i afskrift bifogas.

Uti detta utlåtande föreslår Herr Olsson anordnande af en kontinuerlig mullberedning, som skulle vidtaga nästa år och förläggas till det område inom Janssonska odlingarna, som enligt gällande stadsplan är afsedt till esplanadanläggning. Enligt Herr Olssons uppgift är denna plats, såväl med afseende å läget som jordmånens beskaffenhet i den omgifvande terrängen, synnerligen lämplig för sagda ändamål. Färdig preparerad, förstklassig mylla skulle här kunna åstadkommas för en kostnad, motsvarande ungefär hälften af det pris jorden vid inköp betingar sig.

I anledning af ofvanstående har Trädgårdsnämnden velat förfråga sig huruvida Drätselkammaren anser lämpligt att nu ifrågakomna plats för en tid framåt upplåtes för omförmäldt ändamål. Då den här upplagda, komposterade jorden, som icke komme att sprida någon elak lukt, komme att insås med hafre torde, äfven om de omgifvande tomterna i en snar framtid blefve bebyggda, några olägenheter för de kringboende icke härigenom uppstå. För den händelse Kam-maren skulle anse hinder möta en sådan disposition af förenämnda område, anser Nämnden att den projekterade mullberedningen lämpligast borde förläggas till den å bilagda plan angifna, invid stadens blifvande reservträdgård belägna plats, hvilken dock icke med afseende å transportförhållandena har samma goda läge som förstnämnda område å Janssonska odlingarna. Då sistnämnda upplagsplats likväl blefve provisorisk och mullberedningen i hvarje fall förr eller senare måste förläggas till annat ställe, anser Trädgårdsnämnden det vara af nöden att nu ifråga-varande plats å Djurgården, efter det arrendet af villan N:o 53 Dal med inneva-rande år utgår, blefve för nu omförmäldt behof reserverad.

Stadsträdgårdsmästaren har äfven föreslagit ett annat sätt för åstadkom-mande af mylla, enligt hvilket beredningen skulle ske sålunda att lera, sand och spillning skulle utspridas öfver de lägre belägna fälten å Janssonska odlingarna samt medelst plöjning sammanblandas med dyjorden, och härpå hafra insås. En sålunda bearbetad jord kunde efter tre års tid blifva användbar till planterings-ändamål, om också icke af den prima beskaffenhet som den enligt det första al-ternativet beredda jorden. Enär särskilda för sådan mullberedning lämpliga platser å Janssonska odlingarna, nämligen Helsingetorg och de begge derinvid belägna, för stadens behof reserverade kvarteren, förefinnas och sannolikt under en lång följd af år icke komma att disponeras för andra ändamål, har Trädgårdsnämnden trott sig böra hos Drätselkammaren anhålla om tillstånd för Stadsträdgårdsmästa-ren att tillsvidare och åtminstone under 3 års tid använda nu nämnda område för beredning af jord på nyss omförmäldt sätt.

Slutligen får Trädgårdsnämnden rikta Kammarrens uppmärksamhet derpå, att den till plantering föreslagna platsen å Aspnäs, hvarå ett ganska rikligt för-råd af mylla förefinnes, i flere år legat i lägervall, hvilket har till påföljd att jorden derstädes genom det öfverhandtagande ogräset undergår en snabb försäm-ring. Trädgårdsnämnden skulle fördenskull för sin del anse lämpligt att nästa års behof af mylla eventuellt skulle tagas från denna plantage och samtidigt åtgärder vidtagas för områdets bebrukande och beredande af ny matjord enligt det af Herr Olsson föreslagna andra alternativet. Genom ett sådant tillvägagående skulle området tre år derefter åter vara betäckt med erforderligt lager matjord; och derförinnan komme väl icke anslag för platsens iordningsställande att bevil-jas. Om Drätselkammaren mot förmodan icke skulle bifalla till denna anordning, får Trädgårdsnämnden hemställa att platsen måtte ofördröjligen utarrenderas till odling, på det att derå befintlig matjord icke må blifva helt och hållet oanvändbar.

Det torde vara öfverflödigt att erinra om nödvändigheten för stadsmyndigheterna att vid försäljning af tomter, på sätt härförinnan i de flesta fall äfven skett, förbehålla staden all å tomten tilläfventyrs befintlig matjord.

Sammanfattande hvad Trädgårdsnämnden ofvan haft äran anföra i denna för trädgårdsbudgeten och planteringarnas framtida underhåll så viktiga fråga får Nämnden härmed anhålla

att Drätselkammaren ville meddela Nämnden, huruvida förberörda till esplanadanläggning afsedda område å Janssonska odlingarna finge tillsvidare användas för upplag af komposterad mylla samt huruvida platsen för Helsingborgs torg och derinvid liggande, för stadens behof reserverade kvarter kunde framdeles, åtminstone för 3 års tid, disponeras i och för mullberedning enligt Stadsträdgårdsmästarens förslag;

att Drätselkammaren ville vidtaga åtgärd derhän att ofvan uppgifna område i Djurgården blefve, efter utgången af arrendet för villan N:o 53 Dal, reserveradt till beredning och upplag af matjord för stadens planteringar; samt

att Drätselkammaren ville godkänna Trädgårdsnämndens förslag beträffande mulltägt och beredning af matjord å Aspås plantage, eller ock eventuellt utarrendera detta område till odling.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

John Ugglå.

Bilaga IV.

Till Helsingfors Trädgårdsnämnd.

Jämlikt Trädgårdsnämndens förordnande att uppgöra förslag till beredning af matjord för stadsplanteringarnas behof har undertecknad härmed äran till Nämnden afgifva följande utlåtande:

Beredning af matjord kan ske på olika sätt, beroende på huru och hvarifrån de för jordberedningen nödiga materialerna kunna anskaffas. För sammanförandet af lera, sand, spillning och jordfyllning till beredandet af jord erfordras

främst, att den för dessa materialer valda platsen till mullgård bör hafva ett öppet och soligt läge, hvarifrån man med lätthet kan afleda öfverflödigt fuktighet, samt vara så belägen att man med minsta möjliga transportkostnad kan ditforsla ofvannämnda jordmaterialer. Ett sådant område, där jorden kunde uppläggas och komposteras, finnes för närvarande disponibelt inom de s. k. Janssonska odlingarna å den plats, som är reserverad för esplanadanläggning därstädes. Platsen i fråga är särdeles lämplig för detta ändamål, emedan det finnes en stor mängd dyjord att tillgå såväl från de omgifvande nyindelade byggnadstomterna som äfven från de i närheten befintliga, under odling varande dällderna. Äfven kunde påräknas sand från höjderna i grannskapet samt lera från de lägre belägna ställena. Spillning torde åter kunna fås dels från stadens upplagsplats å Wallgård, så länge denna kommer att existera, och dels från stallen inom Bärghäll, inom hvilken stadsdel som känt de flesta af stadens formän äro bosatta.

Kostnaderna för jordberedningen i öfverensstämmelse med ofvannämnda förslag torde ställa sig ungefär sålunda:

Inköp och transport af spillning	per m ³	1: 50
Löstagnning jämte transport af dyjord	” ”	1: 50
” ” ” ” lera	” ”	1: 50
” ” ” ” sand	” ”	1: 50
Uppläggning och bearbetning af komposthögar	” ”	1: —

Tages för jordberedningen 2 delar dyjord, 1 del sand, 1 del lera samt 1 del spillning, bliver priset för färdigpreparerad mylla per m³ Fmk 2: 50.

Om det årliga behovet af bättre mylla för stadsplanteringarna anslås till 1,000 m³, så erfordras således enligt ofvanstående kalkyl ett anslag af Fmk 2,500 för hvarje år.

Jord kan äfven beredas sålunda, att lera, sand och spillning påføres och utspridas öfver de lägre belägna fälten å Janssonska odlingarna samt genom plöjning sammanblandas med dyjorden, hvarå därefter hafre insås. Behandlingen blefve i detta fall som den af vanlig åkerjord. Om jorden på så sätt brukas under trenne års tid, kunde densamma blifva ganska användbar till planteringsändamål. Dock blir den ej af samma goda beskaffenhet som den, hvilken upplägges i komposthögar i enlighet med det första alternativet.

Hatren, som genom nämnda tillvägagående årligen skördades, kunde försälas och omkostnaden för jordens brukning därigenom blifva ersatt. Det senare behandlingssättet för åstadkommande af mylla skulle i så fall ställa sig billigare än det förra genom att dyjordens transport till mullgården samt uppläggning och beredning af densamma derstädes då icke komme i fråga.

Enligt det sistnämnda förfaringssättet skulle priset per m³ jord uppgå endast till Fmk 1: 88.

Båda metoderna borde komma till användning för att således kunna tillgodose såväl behovet af sämre jord till nyanläggningar som bättre för underhåll af de äldre planteringarna. Det årliga anslaget för den senare jordberedningen kunde till en början anslås till Fmk 500: —

I anledning häraf bör framställning till Drätselkammaren afgifvas om att Trädgårdsnämnden öfvertoge de jordområden inom meranämnda odlingar, som ej äro utarrenderade, på det att anslag må kunna erhållas för jordberedningsarbetenas påbörjande redan under nästkommande vinter.

Helsingfors, den 6 maj 1902.

S. Olsson.

Bilaga V.

HELISOVÅRDSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

Den 29 oktober 1902.

Till Drätselkammaren.

N:o 54.

Uti remisskrifvelse för den 16 sistlidne maj har Drätselkammaren anhållit att Nämnden ville inkomma med yttrande i anledning af Trädgårdsnämndens hos Drätselkammaren gjorda förslag att å särskilda utaf Trädgårdsnämnden angifna platser bereda matjord för stadsplanteringarnas behof.

Med föranledande häraf har Nämnden äran att såsom dess yttrande i ärendet hänvisa till i afskrift bilagda utlåtande af ingenjören Öller och professor Sucksdorff, uti hvilket utlåtande Nämnden i allo förenar sig.

Remisshandlingarna närslutas.

På Helsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Bilaga VI.

Undertecknade, som af Hälsovårdsnämnden erhållit i uppdrag att afgifva utlåtande angående de af trädgårdsnämnden till mullgård föreslagna områden, få härmed, efter å platserna anställda syner, afgifva det utlåtande, att såväl det å villaområdet Dal belägna området, som ock den å de s. k. Janssonska odlingarna belägna platsen å det till esplanad afsedda området inom 12:te stadsdelen, så länge omgifningarne äro relativt glest bebyggda, icke torde komma att medföra några sanitära olägenheter om desamma användas såsom mullgård för beredning af matmylla på sätt af trädgårdsnämnden är föreslaget. Dock anse vi beträffande platsen inom 12:te stadsdelen att densamma i ingen händelse bör för antydt ändamål på förhand reserveras för en längre tid än 3 år emedan antagligt är att dess omgifningar i en ganska snar framtid komma att med bostäder för arbetare bebyggas.

Tycho Öller.

Vilh. Sucksdorff.

vidi: *R. Vuorio.*

*Bilaga VII.**Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

Sedan vi den 13 innevarande november fått oss tillsända de vid afträdessynerna å jordlägenheterna Wallgård, Dal, Savila, Kaavi och Salli tillkomna syneinstrument afvensom Trädgårdsnämndens hos Drätselkammaren gjorda framställning om upplåtande af särskilda områden för trädgårdsförvaltningens behof, få vi till oss affördadt yttrande beträffande dispositionen af omförmälda lägenheter och områden äran anföra följande:

Af berörda handlingar framgår,

att synemännen vid afträdessynen å Wallgård hemställt bland annat att egoområdet, för den händelse detsamma icke komme att, på sätt af den s. k. bostadskomitén föreslagits, användas till plats för en arbetareförstad, skulle ånyo å arrende upplåtas intill utgången af år 1908 då arrendet för angränsande jordlägenheten Backas utgår,

att vid afträdessynerna å öfriga förenämnda lägenheter blifvit jemte annat föreslaget, att åt de n. v. arrendatorerna af desamma måtte beviljas förlängd arrendetid till de tomtplatser hvarå de dem tillhöriga byggnader äro belägna, men att de odlade egorna skulle upplåtas på tio års arrende,

att Trädgårdsnämnden åter gjort framställning derom, att platsen för Helsinges torg skulle få disponeras för mullberedning, att ett område af jordlägenheten Dal blefve reserveradt för enahanda beredning jemte upplag af matjord samt att myllan å det s. k. Aspnäs plantage finge användas för stadsplanteringarna, afvensom

att Hälsovårdsnämnden ansett berörda platser å Dal och Helsinges torg kunna utan sanitära olägenheter för sagda ändamål användas, sistnämnda plats likväl icke under längre tid än tre år.

Hvad nu först angår Trädgårdsnämndens ifrågavarande förslag, så anse vi att matjorden å Aspnäs, i ingen händelse borde derifrån bortföras, enär detta område enligt fastställd stadsplan är afsedt för planteringar och sådan åtgärd således vore mindre välbetänkt, då det nemligen åter, antagligen innan kort, blefve nödigt att för platsens anordnande för berörda ändamål anskaffa och dit transportera matjord i det borttagnas ställe.

Icke heller kunna vi finna det vara påkalladt att för beredande af matjord disponera lägenheten Dal, som till den del densamma för sagda ändamål komme att tagas i anspråk, omfattar 3,25 hektar, för hvilket område det årliga arrendet uppskattats till ungefär 600: — mark.

I detta sammanhang och då Trädgårdsnämnden, enligt hvad vi hafva oss bekant, hos Drätselkammaren jemväl gjort framställning, att jordlägenheten Savila i dess helhet också blefve öfverlemnadt till stadsträdgårdsförvaltningen för anläggande derstädes af en reservträdgård för stadsplanteringarnas behof, hafva vi trott oss böra påpeka, att arrendet för denna lägenhet, som upptager en ytvidd af 9,646 hektar, är beräknadt till 2,440: — mark för år samt att således de områden, som Trädgårdsnämnden funnit behöfliga för oförmälda jordberedning och stadens trädskolor, omfattar en areal af tillsammans ej mindre än 12,896 hektar, för hvilka stadens beräknade årliga inkomst uppgår till 3,040: —, med hvilket belopp alltså de allaredan nu dryga kostnaderna för stadsplanteringarna, för den händelse Trädgårdsnämndens ifrågavarande förslag blefve godkändt, komme att ökas.

Beträffande den föreslagna förflyttningen af stadens reservträdgård, få vi uttala den mening, att sådan flyttning icke för närvarande vore påkallad ty äfven under den förutsättning att Tölö stadsplan snarligen blefve fastställd, synes oss, att det område, som upptages af det s. k. Junkarskolans plantage, hvilket är upplåtet för stadens trädskolor, ingalunda i främsta rummet skulle såsom beläget i utkanten af Åbo kasernområde komma att med gatuplanerings arbeten beläggas, utan antagligen långt senare efter det de närmare chaussén belägna delarna planerats. Vid sådant förhållande torde också med anläggningen af en annan reservträdgård kunna anstå tillsvidare och möjligen intill dess lämplig plats för densamma kunde erhållas å Gumtäckts egor vid tiden, då arrendet för desamma utgår, men derest emellertid förflyttningen af reservträdgården tidigare befunnos

nödig, hålla vi före, att tjenlig plats därför kunde anvisas å jordlägenheten Wallgård, som upptager en areal af 10,4 hektar, hvaraf 7,04 hektar består af odlad jord. — Efter vårt förmenande kan det för öfrigt icke heller ifrågakomma, att dessa egor i närmaste framtid skola tagas i anspråk för arbetarebostadstomter, då någon plan för områdets indelning i sådant afseende icke uppgjorts än mindre fastställts samt särskilda andra planeringsarbeten derförinnan synas böra komma till utförande.

Som förenämnda, å Junkarskolans plantage förlagda reservträdgård omfattar endast 0,89 hektar och utrymmet å Wallgård således blott i ringa grad skulle tagas i anspråk för reservträdgården och då beredningen af matjord å Helsingborgs torgområde blott under tre år kunde ega rum, anse vi det vara lämpligare, att sagda jordberedning jemväl försigginge och nödig plats därför anvisades å Wallgård, som också med afseende å dess belägenhet invid Sörnäs afstjelpningsplats synes vara för sådant ändamål tjenlig.

På grund af det anförda och med afseende å hvad vid ofvannämnda afträdessyner blifvit framhållet och föreslaget, utbedja vi få till Drätselkammarens bepröfvande hemställa,

att Aspnäs plantage icke måtte för mulltäkt upplåtas, utan matjorden derstädes bibehållas tills planteringsarbeten å stället utföras,

att hvarken Dal eller Savila jordlägenheter skulle disponeras för de af Trädgårdsnämnden angifna ändamål, men att dessa lägenheter likasom egoområdena å Kaavi och Salli blefve utarrenderade på sätt vid afträdessynerna å densamma föreslagits,

att med flyttningen af stadens reservträdgård måtte anstå till dess plats för densamma kunde erhållas å Gumtäckt, men att, derest flyttningen tidigare befunnes vara påkallad, jordlägenheten Wallgård skulle för sådant ändamål till nödig del upplåtas och erforderligt område derstädes jemväl anvisas för beredning af matjord för stadsplanteringsarnas behof, samt

att Wallgård till den del densamma icke erfordras för berörda behof, måtte enligt synemännens förslag å arrende upplåtas.

Helsingfors den 26 november 1902.

Carl Nummelin.

Alex. Ärt.

K. R. Åström.

W. O. Lille.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utskottsbetänkande i fråga om ordnandet af minutförsäljningen utaf maltdrycker.

Från Magistraten har till Stadsfullmäktige anländt följande skrifvelse:

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors
den 25 Oktober 1902.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 212.

Åberopande stadgandet i § 2 af nådiga förordningen den 24 Januari 1902, angående ändring af särskilda stadganden i förordningen om försäljning och utskänkning af maltdrycker af den 2 April 1883, i vissa delar ändrad genom förordningarna den 9 Juni 1892 och den 10 April 1895, får Magistraten äran härmed anhålla det Herrar Stadsfullmäktige ville till Magistraten inkomma med yttrande till hvilket antal rättigheter att utom bryggeri till afhemtning försälja maltdrycker bör för nästinstundande två försäljningsår, som beräknas från den 1 Juni 1903, upplåtas, äfvensom i hvilka trakter af staden dylika försäljningsställen icke få finnas.

Förslagsvis anser Magistraten sig böra framhålla att rättigheter af ifrågavarande slag synes Magistraten böra medgifvas uti första, andra, tredje, fjerde, femte, sjette, sjunde, åttonde och nionde stadsdelarna, å Broholmen i tionde stadsdelen, samt för öfrigt, i enlighet med hvad härintills i praktiken fastslagits, i elfte stadsdelen inom det område, som begränsas af Castréngsgatan, fjerde linjen, Östra Prestgatan och femte linjen, i tolfte stadsdelen endast invid Östra Chaussén och de invid densamma nära belägna gårdarna, äfvensom i Tölö blott vid Vestra Chaussén och gårdarne i dess omedelbara närhet, hvarhos Magistraten, jemte upplysning att för närvarande trehundratio rättigheter att försälja maltdrycker till afhemtning, så fördelade som finnes utsatt å en på Magistratens föranstaltande för ändamålet upprättad, denna skrifvelse åtföljande plankanta, äro gällande i staden, i sammanhang härmed trott

sig ock böra påpeka att enligt Magistratens tanke en alltför väsentlig inskränkning i antalet dylika rättigheter icke omedelbart borde göras, hvarför, och som maltdrycker för framtiden ej få försälgas till afhemtning jemte andra varor, utan i särskild butik, antalet rättigheter af merberörda slag för perioden den 1 Juni 1903—den 1 Juni 1905 synes Magistraten böra fastställas förslagsvis till inalles tvåhundra, utan att dock på förhand något visst antal deraf skulle bestämmas för hvarje af de olika stadsdelarne.

På Magistratens vägnar:

E. Öhman.

Bernh. Anthoni.

Med anledning af förestående skrifvelse hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 4 sistlidne november uppdragit åt ett utskott, bestående af undertecknade jemte herr T. J. Boisman, hvilken sistnämnde dock varit af sjukdom hindrad att deltaga i utskottets arbete, att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Genom Kejs. förordningen af den 24 januari 1902, som träder i gällande kraft den 1 juni 1903, hafva förnämligast följande ändringar för så vidt beträffar stad införts i för närvarande gällande bestämmningar angående handeln med malt-drycker och utskänkningen af desamma:

Nya bestämmingar:

Bryggeri får framdeles icke inrättas utan stadsfullmäktiges bifall.

Bryggeri får till afhemtning sälja malt-drycker endast i partier, icke understigande 24 slutna hel- eller halfbuteljer eller 25 liter i annat slutet kärl.

Magistraten bör inom oktober månad hvartannat år inhemta stadsfullmäktiges yttrande derom, till hvilket antal rättigheter att utom bryggeri till afhemtning försälja malt-drycker böra för näst-

Gällande stadganden:

För närvarande erfordras icke kommunalmyndigheternas bifall.

Försäljningsbeloppet var förut begränsadt endast till sluten hel- eller half-butelj eller, i öppet kärl, minst en kanna.

Rättighet att i stad till afhemtning försälja malt-drycker meddelas af magistrat, efter stadsfullmäktiges och polis-kammares hörande, för två år i sender, utan begränsning af rättigheternas antal.

instundande två försäljningsår, som beräknas från och med den 1 juni, upplåtas, äfvensom i hvilka trakter af staden dylika försäljningsställen icke få finnas. Är magistrat med stadsfullmäktige ense, blir dervid beroende. I annat fall öfverlemnar magistraten ärendet till guvernören, som eger deri besluta; dock får antalet försäljningsställen ej bestämmas högre än stadsfullmäktige ansett lämpligt.

Vid bestämmandet af dessa försäljningsrättigheter skall åt innehafvare af bryggeri i stad beräknas särskild rättighet att å annat ställe inom staden än vid bryggeriet till afhemtning försälja maltdrycker af egen tillverkning.

Det tillkommer stadsfullmäktige, liksom förut, att yttra sig beträffande hvarje särskild ansökan. Men får egare eller annan innehafvare af bryggeri samt, om bryggeri tillhör aktiebolag, medlem i dess styrelse äfvensom försäljare af maltdrycker icke i öfverläggning eller beslut härom deltaga.

Försäljning af maltdrycker till afhemtning får utom bryggeri icke idkas i bod, som är upplåten till försäljning af andra varor än bränvin eller viner och andra svagare rusdrycker, och ej heller i lokal, som med sådan bod står i omedelbar förening; och får sådan handel i stad utöfvas endast i öppen bod med utgång till gata, torg eller annan allmän plats.

Försäljning och utskänkning af maltdrycker får ega rum endast från kl. 9 på morgonen till kl. 6 på aftonen.

Der omständigheterna sådant påkalla eger guvernör, efter inhemtande af vederbörande polismyndighets yttrande,

Nämnda förbud gäller för närvarande icke.

Sådan försäljning får för närvarande ske i samma bod som handel med andra varor.

Försäljningen och utskänkningen är begränsad till tiden mellan kl. 6 på morgonen och 9 på aftonen.

Motsvarande rätt ega myndigheterna för närvarande icke.

förbjuda såväl försäljning till afhemtning som utskänkning af öl och porter under marknader och torgdagar samt dagen derförinnan äfvensom vid andra tillfällen, då större folksamling eger rum, dock att antydde förbud icke innefattar inskränkning i bryggeriegares rätt att på beställning till afnämare i stad forsla sina tillverkningar.

Att märkas är för öfrigt att medan de beträffande utskänkningens ordnande beslutna bestämmningar kunna under loppet af utskänkingsperioden ändras, sådan ändring icke är tillåten för så vidt försäljningen af maltdrycker angår.

Vid behandlingen af ifrågavarande ärende hafva inom utskottet olika åsikter gjort sig gällande.

Medan två af utskottets ledamöter på skäl, som i den första, betänkandet närslutna reservationen närmare utvecklas, omfattat Magistratens förslag, har en annan ledamot åter samt undertecknad ordförande ansett att då syftemålet med den nya förordningen angående utminuterings och utskänkningen af maltdrycker är att åt kommunerna bereda tillfälle att sjelfva ordna berörda näring hvar inom sina råmärken, staden borde i den allmänna ordningens och sedlighetens intresse begagna sig häraf för att såvidt görligt hämma den öfverdrifna trafiken med dessa drycker. I den mån, handeln med brännvin och starkare rusdrycker underkastats inskränkningar, hafva nemligen maltdryckerna efterträtt de förra såsom berusningsmedel särskildt för arbetarebefolkningen. Och förtärdt i omåttlig mängd är ölet knapt mindre skadligt än brännvinet. Enär rätt till handel med maltdrycker hittills icke utan intrång på författningarnas anda och mening kunnat nekas någon välfrejdad person, samt denna handel fått bedrivas i sammanhang med annan handel och nästan utan andra inskränkningar än denna, har också i staden uppstått ett öfverhöfvan stort antal försäljningsställen — enligt Magistratens uppgifter öfver trehundra — der den på rusdrycker begifne kan från tidigt på morgonen till sent på aftonen få sitt begär tillfredsstäldt. En ytterligare följd häraf har åter varit det friluftslif, som större delen af året utvecklat sig å de flesta obebygda platser i stadens utkanter, der stora hopar af löst folk samlats för att under skral och oväsen förtära dryckesvaror, till förargelse och fara för de närboende och förbigående fredliga personer. Om stadens polis härförinnan varit nästan maktlös mot detta oskick, komma berörda missförhållanden att framdeles uppträda i än större utsträckning i betraktande af ordningsmaktens tillstånd för närvarande.

Emellertid torde, om handeln med maltdrycker skall återföras i normala spår så att den endast tillfredsställer behovet, men icke uppammar och befördrar superi, den nuvarande tidpunkten vara härför mera lämpad än någon annan. Första villkoret för en ordnad och noggrant kontrollerad maltdryckshandel synes vara att den är begränsad till ett mindre antal butiker, belägna så öppet som möjligt. Den stora utsträckning, i hvilken berörda handel för närvarande bedrivs, har medfört att vinsten från rörelsen i fråga för hvarje enskild handlande är synnerligen ringa. Behållningen från matvarubutikerna — de förnämsta försäljningsställena för malt-drycker — torde för de flesta handlande knapt öfverstiga utgifterna för hyra, värme och lyse. Då framdeles — från den 1 juni 1903 — försäljning af maltdrycker, såsom tidigare redan nämndes, får ske allenast enbart eller i sammanhang med försäljning af spritvaror och blott i inkom för dylik handtering inredda butiker, kommer flertalet af de nuvarande idkarene af denna handel att upphöra med rörelsen. De återstående deremot och de handlande, som etablera sig på grundvalen af de nya bestämningarna, komma i en annan ställning än de nuvarande. Begränsningen af antalet rättigheter och de förutsättningar, under hvilka rörelsen framdeles måste utöfvas och hvilka innebära insättandet af något kapital, förvandla nämligen försäljningsrättigheten till ett qvasi privilegium, hvilket icke skäligen kan genom en ny reglering innehafvaren utan vidare anledning beröfvas. Och för att ådagalägga svårigheten, nästan omöjligheten, att indraga eller t. o. m. blott vid det fixerade beloppet bibehålla sålunda en gång beviljade rättigheter, behöfver endast åberopas erfarenheten från de hvart annat år återkommande tillfällen, då rättigheterna till utminuterung och utskänkning af spritdrycker skola af Stadsfullmäktige bortgifvas.

Utskottets pluralitet har därför stannat vid det slut att för sin del föreslå en nedsättning af antalet rättigheter till försäljning af maltdrycker utöfver den, som Magistraten föreslagit, eller, efter ordförandens åsigt, till 150 — de bryggerierna i staden författningsenligt tillkommande rättigheterna deri inbegripna — samt att, beträffande frågan derom, inom hvilka delar af staden ifrågavarande handel icke skulle få utöfvas, förorda att, i ungefärlig öfverensstämmelse med hvad angående vinhandeln blifvit bestämdt, skulle föreskrifvas att försäljning af maltdrycker icke får ske inom sju stadsdelen, i första stadsdelen visserligen vid Unions- och Elisabetsgatorna, men icke inom det område, som ligger vester och norr om dessa gator, ej heller inom det område af fjerd och femte stadsdelarne, som är beläget vester och norr om Alberts- till Eriksgatan, sistnämnda gata till Fredriks-gatan samt Fredriks-gatan till Kampgatan, inom sjunde stadsdelen icke vester om Kasern- och söder om Bergmansgatan, samt norr om Broholmen och vester om Arkadia blott i butiker vid chausséerna, ej längre åt vester än afvägen till Fattiggården eller åt öster än stadens tull.

Man behöfver icke befara att genom inskränkningen i antalet ölförsäljnings-ställen göra något intrång på den legitima konsumtionen. Ty den person, som använder ölet såsom ett närings-, men icke såsom ett berusningsmedel, torde väl i allmänhet

äfven hittills funnit det med sin fördel mest förenligt att köpa denna dryck korgtals direkt från tillverkarene, och i denna bransch af öltrafiken gör den nya förordningen icke någon nämnvärd ändring.

På anförda skäl får utskottet alltså efter den omröstning, som i ärendet egt rum, föreslå att Stadsfullmäktige ville för sin del för nästinstundande försäljningsperiod, från den 1 juni 1903 till samma dag 1905, fastställa:

antalet rättigheter till försäljning af maltdrycker till högst ett-hundrafemtio, de stadens bryggerier tillkommande försäljningsrättigheter deri inberäknade; samt

att försäljning af maltdrycker icke får ega rum inom sjette stadsdelen, i första stadsdelen väl vid Unions- och Elisabetsgatorna, men icke inom det område, som i öster och norr begränsas af dessa gator, ej heller inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester och norr om Alberts- till Eriksgatan, sistnämnda gata till Fredriksgatan samt Fredriksgatan till Kampgatan, inom sjunde stadsdelen icke vester om Kasern- och söder om Bergmansgatan, samt norr om Broholmen och vester om Arkadia blott i butik vid chausseerna, dock ej längre åt vester än afvägen till fattiggården eller åt öster längre än till stadens tull.

Helsingfors, i december 1902.

Alexis Gripenberg.

Mauritz Hallberg.

S. Ingman.

Alfred Norrmén.

*Reservation 1.***Reservation.**

Vi ansluta oss icke till dem, som hålla före att nykterhetens sak bäst befrämjas genom restriktioner, tvång och förbud. En nykterhet, som har sin grund endast i tvång, men icke uti viljekraft och öfvertygelse, synes oss vara af ringa värda för samhället. Af restriktioner innehåller den nya författningen tillräckligt. Att i afseende å rayonbestämningar och maximiantalet rättigheter gå utöfver hvad Magistraten redan föreslagit, dertill finna vi icke skäl förekomma. Vi få derfor vördsamt föreslå

att Magistratens ifrågavarande förslag af Stadsfullmäktige omfattas.

Helsingfors, i december 1902.

Alfred Norrmén.

Mauritz Hallberg.

*Reservation 2.***Vastalause.**

Hyväksyen valiokunnan mietinnössä esitetyt perustelut ja näkökohdat katson juuri niiden nojalla olevani aiheutettu ehdottomaan tuntuvampaa rajoitusta mallasjuomain myyntipaikkain lukumäärään, kuin mitä valiokunnan ponnessa ehdotetaan.

Nykyinen myymäläin lukumäärä ei kelpaa miksikään perusteeaksi uuden asetuksen mukaan myyntipaikkain lukua määrättäessä; se ei osota mitään ole-massaolevaa tarvetta, se osottaa vain, että kaikkinaiset kaupustelijat ovat katso-neet itselleen edulliseksi hankkia myymälöihissä myöskin mallasjuomain kaupan oikeudet, jota kaupunki näihin asti ei parhaalla tahdollaankaan ole voinut rajoittaa. Senvuoksi ei se, mitä uusi mallasjuoma-asetus kieltämättä tarkoittaa, myöntäes-sään kaupungeille oikeuden supistaa olutmyymäläin lukumäärään kuinka pieneksi tahtovat, tule toteutetuksi senkautta, että nykyisten myymäläin lukumäärästä vähennetään kolmas osa taikka puolet. Uuden asetuksen ilmeinen tarkoitus on, että kaupungit harjoittaisivat rajoittamisoikeuttaan *vähentääkseen tilaisuutta ja houkutusta mallasjuomain väärinkäyttämiseen ja ehkäistäkseen juoppoutta*. Mutta jos tätä pidetään silmämääränä, on paljo suurempi rajoitus Helsingissä pantava toi-meen. Raja, mihin asti myymäläin lukumäärä on supistettava, tulee aina olemaan mielivaltainen. Mutta katsoen siihen, että kaikki ne, jotka mallasjuomia ravin-nokseen käyttävät, mukavimmin ja huokeimmin saavat niitä tilaamalla korittain panimosta kotiinsa je että siis vähittäismyymälät ovat olemassa pääasiallisesti

niitä varten, jotka mallasjuomia käyttävät juopottelemiseen, ei ainakaan voitane todistaa, että näitä mallasjuomain vähittäismyymälöitä tarvitseisi kaupungissa olla useampia kuin viinien ja miedompain väkijuomain myymälöitä, joiden lukumäärä on määrätty 70:ksi ja joiden kanssa mallasjuomain vähittäismyynti arvattavasti useissa tapauksissa tulee käytännössä sulautumaan yhteen. Tämäkin lukumäärä on kyllä katsoen siihen, että tilaisuus mallasjuomien saamiseen vieläkin tulisi olemaan varsin helppo, nähtävästi liian suuri, vaan otaksuttava on, että tämä supistus yhteydessä sellaisen alueenmääräämisen kanssa, jota valiokunnan mietinnössä ehdotetaan, toki jossakin määrin voisi vähentää mallasjuomien käyttämistä päihdetyksineena.

Rohkenen senvuoksi ehdottaa,

että mallasjuomain vähittäismyyntipaikkain lukumäärä Helsingissä kahdeksi vuodeksi eteenpäin ensi kesäk. 1 p:stä määrätään korkeintaan 70:ksi, siihen luettuina myöskin kaupungissa sijaitseville olutpanimoille astuksen mukaan tulevat myymälät.

Sen myyntipaikkain sijoittamista koskevan rajoituksen lisäksi, jonka valio-kunta on ehdottanut, pyytäisin vielä ehdottaa määrättäväksi, ettei näitä myymälöitä saisi olla koulujen välittömässä läheisyydessä. Vastaava määräys väkijuomain anniskelusta tarkoittaa säästää nousevaa nuorisoa siitä rumuudesta, jota puheenalaiset paikat tarjoovat, ja niistä mielikuvista, joita juopuneiden henkilöiden näkeminen herättää. Mutta usein kyllä näkee vähemmin selviä henkilöitä myöskin olutkauppain seuduissa, joko menossa taikka tulossa taikka seisoskelemassa. Sellaisen näkeminen alituisen esim. koulun ikkunoista ei voi olla hyödyksi nousevalle nuorisolle, jonka vieroittamista väkijuomista ja koko niiden ilmakehästä nykyaikainen pyrintö ja kasvatuskin tarkoittaa. — „Läheisyydellä“ on tässä ymmärrettävä samaa kuin väkijuoma-asetuksessa, eli ettei olutkauppoja saisi olla koulun vastapäätä eikä viereisissä taloissa.

Lisämääräykseksi ehdotan senvuoksi,

että oikeuksia mallasjuomain vähittäismyyntiä varten ei annettaisi taloihin, jotka sijaitsevat jonkun oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä.

Helsingissä jouluk. 11 p:nä 1902.

Santeri Ingman.

Utskottsbetänkande i fråga om arrenderätten till villalägenheten n:o 56a Kinnekulle.

Från Drätselkammaren har till Stadsfullmäktige ankommit nedanstående skrifvelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 12 Juni 1902.

N:o 139.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse till Drätselkammaren för den 20 Juni sistlidet år hade Sjökaptenen K. M. Björklund, såsom innehafvare af staden underlydande lägenheten N:o 56a Kinnekulle, anhållit, att till åtlydande af föreskrifterna i Magistratens protokoll för den 30 December 1872, rörande utarrenderandet af bland andra tomter jemväl nu ifrågavarande lägenhet, slutlig syn före arrendetidens utgång den 31 December 1902 måtte af Drätselkammaren föranstaltas, äfvensom att förlängning å arrenderätten emot liknande villkor, hvilka för lägenheten dertills varit gällande, skulle beviljas på ytterligare 20 år framåt, allt på sätt Magistratens åberopade protokoll närmare vidhandengifver. Och fann i anledning häraf Drätselkammaren vid samma dag hållet sammanträde skäl förordna till syn å stället att förrättas af undertecknad Kammarens ordförande, dess viceordförande Herr Aminoff äfvensom någon af Byggnadskontorets tjänstemän.

Till fullföljande af sin gjorda ansökan om arrendeförlängning inlemnade sedermera sökanden till Kammarens sammanträde den 12 påföljande December ett af Herrar A. Aminoff, K. Stockmann och W. O. Lille undertecknad syneinstrument jemte en längre skrifvelse. Uti instrumentet för synen, hvilken förrättats den 3 Oktober 1901, framhålles till först:

att lägenheten N:o 56a Kinnekulle utarrenderats af Magistraten den 30 December 1872 på 30 år eller intill utgången af år 1902 mot en årlig arrendeafgäld af 225 mark jemte 1,029 tunnor råg i grundränta;

att arrendatorn berättigades att efter 1902 erhålla 20 års förlängning till arrendetiden, derest lägenheten behörigen skötes till åbyggnad och anläggningar, äfvensom att vid arrendetidens utgång undfå ersättning efter mätessmannaord för sina åbyggnader å densamma;

att lägenheten sedermera den 23 Februari 1883 delats i tvänne lotter, hvaraf den östra litt. a Kinnekulle förblef i den ursprungliga arrendatorns disposition, men den vestra litt. b Miramar öfverläts åt annan person, och bestämdes vid denna delning arrendeafgiften för den förstnämnda lotten till 125 mark och 0,469 tunnor råg i grundränta.

Af ifrågavarande syneinstrument framgår vidare, att synemännen vid lägenhetens besigtning funnit den vara bebyggd med ett äldre boningshus, en mineralvattenfabrik samt fem större och mindre hus, alla af trä, samt att såväl dessa som ock en del af den i enlighet med en ansökningen bifogad planteckning anlagda trädgårdsanläggningen voro i försvarligt skick, hvaremot öfrig del af villaområdet befanns i afsaknad af vård och ans samt bevuxen med busksnår. Synemännen uttala också derföre såsom sin åsigt, att de ej kunna förorda den ansökta arrendeförlängningen på andra villkor, än att arrendatorn inom 10 år försätter villaområdet i dess helhet i behörigt skick samt afstår från den uti arrendekontraktet honom tillerkända rättigheten att efter arrendetidens utgång undfå ersättning för sina å villalotten uppförda byggnader.

Den nyss åberopade jemte syneinstrumentet till Kammaren inlemnade skriften, som här i afskrift närslutes, innehåller åter en gensaga emot synemännens bedömande och förslag. Då enligt sökandens förmenande omdömet „försvarligt“ rörande byggadernas skick synes innebära ett underkännande af deras verkliga värde, uppgifves deras „tekniska värde“ till 36,800 mark, hvilket dock ännu icke skulle motsvara deras „konjunktur- eller merkantila värde“. Och beträffande den bristande omvårdnaden om marken samt planerings- och planteringsanläggningar å lägenheten, framhållas de skador augustistormen 1890 åstadkom, samt utlägges vidlyftigt den särskilda och lämpligaste behandling arrendator sedan vidtagit för att freda den *naturliga återväxten* af buskar och barrskog samt befordra *matjordens förökning*. För bristande vård och ans får naturen, hvilken dels farit synnerligen våldsamt fram dels vid de af sakkunniga föreslagna metodernas tillämpning icke velat reparera verkställda skador, i mer än tillbörligt mått bära ansvaret. På grund häraf och då vid de tidt och ofta anställda besigtningarna (treårssynerna) några anmärkningar icke gjorts emot lägenhetens häfd, finner sökanden synemännens föreslagna, honom hårdt drabbande förmögenhetsförlust vara i hög grad oberättigad. Han tillförser derföre att Drätselkammaren skall finna det rättvist och billigt, att den enligt arrendekontraktet honom tillförsäkrade arrendeförlängningen och öfriga förmåner — deribland äfven ersättning för hans fabriksanläggningar efter arrendetidens utgång — skola tillgodokomma honom blott på det första af synemännen föreslagna villkoret, nämligen att villaområdet

i dess helhet inom tio år försattes i behörigt skick enligt här å redan återopade planritning angifna projekt.

Sedan sålunda tillkomna handlingar cirkulerat mellan Drätselkammarens ledamöter, företogs ärendet till behandling vid Kammarens sammanträde den 20 sistlidne Februari, men kunde Kammaren ej annat än i allo omfatta synemännens förslag och alltså endast i händelse sökanden afstode från anspråket på lösen för de å lägenheten befintliga byggnaderna vid arrendetidens utgång, hos Stadsfullmäktige förorda den nuvarande arrendetidens förlängning med 20 år. Och beslöt Kammaren att sökanden genom Kammarens kansli skulle härom underrättas.

Till svar härå meddelar sökanden uti skrifvelse för den 28 i sistsagda månad, att han vid denna oväntade utgång af ärendet, och då han fortfarande anser sin rätt i fråga om ersättning vid arrendetidens utgång för de å lägenheten uppförda åbyggnader af synemännen vara honom utan hållbar grund förmenad, är sinnad att underställa ärendet Stadsfullmäktiges pröfning, i fall Drätselkammaren ej kan frångå anspråket att han skall från denna sin rätt afstå; och vågar han tro att Fullmäktige icke skola dela Drätselkammarens uppfattning i denna fråga. Upplysningsvis meddelar sökanden tillika, att den byggnad, i hvilken mineralvattenfabriken är inrymd, är en ekonomiebyggnad, som efter Drätselkammarens tillstånd att förlägga en vattenfabrik å villaområdet apterats för sitt nuvarande ändamål. Sökanden vidhåller för den skull ock sitt ersättningsanspråk för samtliga byggnader å lägenheten med undantag af ismagasinet och flaskklidret, hvilka begge tillkommit i och för fabriksrörelsen och i värde uppskattas till en sammanlagd summa af 6,700 mark; och anser sökanden sig genom detta tillmötesgående hafva uppfyllt de högst ställda fordringar.

Vid det Drätselkammaren under dess sammanträde den 6 sistlidne Mars tog ärendet under slutlig ompröfning, ansåg sig Kammaren, med afseende å hvad det till Kammaren inlemnade syneinstrumentet af den 3 Oktober 1901 angående lägenhetens häfd innehåller, emellertid icke ega anledning att till Stadsfullmäktige ingå med framställning om sådan förlängning af arrendetiden, som enligt arrendekontraktet skulle sökanden tillkommit, „därest lägenheten behörigen sköttes till åbyggnad och anläggningar“; och som lägenheten förty borde vid utgången af innevarande år afträdas, hvarvid den å lägenheten befintliga och för dess häfd nödiga åbyggnad borde af staden inlösas, förordnade Drätselkammaren, i enlighet med bestämningarna uti de vid tiden för arrenderingen gällande allmänna arrendevilkoren för stadens lägenheter af detta slag, till afträdessyn å den ifrågavarande lägenheten och värdering af omförmälda åbyggnad att under innevarande sommar anställas af Viceordföranden i Kammaren Herr Aminoff och ledamoten Herr Stockmann jemte stadsgeodeten Lille afvensom vederbörande Magistratsledamot och de af Stadsfullmäktige till deltagande uti dylika syneförrättningar utsedda personer.

Uti tvenne senare skrivelser af sökanden, daterade den 2 och 9 nästvikne Maj, närslutna med en mängd bilagor och fotografier, utlägges än vidlyftigare samma omständigheter och förhållanden, som redan framhållits i sökandens tidigare skrivelser till Drätselkammaren och af hvilka innehållet här i största kort-het relaterats. I stöd af hvad i skriften af den 2 Maj anförts och utredts, hem-ställer Kapten Björklund, att Drätselkammaren ville finna skäligt och rättvist, att hos Stadsfullmäktige tillstyrka en sådan tjugu års förlängning af hans arrende-rätt till villalotten N:o 56a Kinnekulle, som i kontraktet angående denna arren-derätt omförmäles, dock med vilkor, att han inom sex år försätter villaområdet i dess helhet i behörigt skick. Uti den senare skriften af den 9 Maj afsäger sig sökanden hvarje anspråk på ersättning för den i behörig ordning tillkomna eko-nomiebyggnad, der mineralvattentillverkningen bedrifves, på samma sätt som så-dant medgifvande uti tidigare inlagor af sökanden blifvit utfäst för ismagasinet och flasklidret, allt under förutsättning att hans ansökan rörande arrendeförläng-ningen bifalles. Också dessa skrifter och till dem hörande bilagor öfversändas härmed till Fullmäktige med anhållan att Kammaren måtte återfå desamma, sedan behovet af dem upphört.

Äfven efter det Drätselkammarens ledamöter genom sist anförda handlin-gars ställande på cirkulation tagit noggran kännedom af deras innehåll, kan Kam-maren icke frågå sin tidigare uppfattning i ärendet. Hufvudsakligen består den deri att, som lägenheten uppenbarligen blifvit häfdad och skött mera såsom en fabrikstomt än en till försköning af stadens omgifningar afsedd villalott, hvilket syftemål allena föranledt tillkomsten i stadens arrendekontrakt för bostadsvillor af bestämmelsen rörande förlängning af arrendetiden, och för än större uppmuntran i sådan riktning i vissa fall såsom detta till och med till förbindelsen från sta-dens sida af åbyggnadernas å lägenheten inlösen vid arrendetidens utgång, sökan-den kontraktsevenligt icke kan anses berättigad till den ansökte arrendeförlängnin-gen, samt att redan uti synemännens vilkor för eventuel åtkomst till denna för-längning inneligger ett icke oväsentligt tillmötesgående från stadens sida. Och genom de många och långa försvarsskrifter för sin förmenta rätt, hvilka sökan-den inlemnadt, har Drätselkammaren än mera stärkts uti denna uppfattning; ty på mera än ett ställe antyda de, att arrendator knappast uppfattat rätta innebör-den af det uttryckliga vilkor, som allena skulle berättiga honom till arrendeför-längning. Hvad inverkan på saken kunna t. ex. åbyggnadernas „tekniska värde“ hafva och huru kan sökanden föreställa sig att synemännens omdöme af „försvar-ligt“ beträffande dessa byggnader kan gälla annat än den yttre vården och sköt-seln af dem. Att augustistormen 1890 åstadkom stor förödelse å villan och blef vållande till förlust för arrendator är visserligen ett beklagligt faktum, men denna förstöring öfvergick många andra af stadens villalägenheter, och dock hafva resp. arrendatorer genom större anlitande af trädgårdskonstens artificiella hjälpmedel för underlättande och påskyndande af naturens ensam för sig långsamma verk-

ningssätt på ett helt annat och effektivare sätt än herr Björklund utplånat spår-
ren af förödelser. Om staden i anledning af olyckan visat sig mot arrendator
tillmötesgående samt vid särskilda besigtningar och syner icke ansett sig böra
pressera honom, så följer deraf ingalunda att eftergifterna skola uttänjas obegrän-
sadt och aldri minst blifva ett skäl för nya sådana. De stora medgifvanden från
sin sida, arrendator nu anser sig göra, i det han afsäger sig ersättningsanspråket
för sina å lägenheten uppförda fabriksbyggnader, kan Drätselkammaren ej finna
vara af någon som helst betydelse, då de i ingen händelse kunna betraktas såsom
sådan, för lägenhetens skötsel erforderlig åbyggnad, hvarför i det ursprungliga
arrendekontraktet utfästs inlösensskyldighet för staden. Af en stor liberalitet
från stadens sida, nämligen den att å denna bostadsvilla alls hafva tillåtit fabriks-
rörelse samt medgifvit härför erforderliga om ock jämförelsevis mindre betydande
byggnaders uppförande, vill arrendator nu tillvinna sig en ny förmån, antingen
dessa byggnaders inlösen af staden eller förlängd arrenderätt till villan på grund
af afsägelse af detta anspråk.

Att Drätselkammaren emellertid, sedan ärendet synes hafva blifvit ett
tvistemål, förrän Kammaren skrider till verkställande af beslutet, här ofvan om-
nämnd afträdessyn, anser sig så villig som skyldig att redan nu underställa ären-
det pröfning af Stadsfullmäktige, hvilka i alla händelser skola slutligt afgöra det,
är sjelffallet. Måhända kunna ock Stadsfullmäktige för sin del finna en sådan
ursäkt för arrendators mindre omsorgsfulla vård och ans af lägenheten uti den af
honom så markeradt framhållna augustistormen, att Fullmäktige ansåge häri an-
ledning gifvas till särskilda nya eftergifter för sökanden. Ehuru Kapten Björk-
lund i sin senaste inlaga af den 9 Maj förbundit sig att inom en tid af sex år
ställa villalägenheten i fullt stånd enligt det tidigare inlemnade planeringsför-
slaget, måste dock äfven denna tid, enär han ej vill afstå från stadens skyldighet
till inlösen af åbyggnaderna å villalotten, anses för lång, i det en tid af tre år
redan borde vara fullt tillräcklig, i fall villalotten skall utan vidare förbehåll öf-
verlemnas till herr Björklunds fortfarande disposition. För den vestra delen, lot-
ten N:o 56b Miramar af den förra odelade lägenheten Kinnekulle, bestämdes vid
beviljande år 1899 af arrendeförlängning på tjugu år såsom villkor bland annat,
att der påbörjade planerings- och planeringsarbeten skulle vara utförda senast
inom år 1902, alltså under en tid af tre år. Vid föreliggande ärendes behandling
i Kammaren under denna dag har ock framhållits, att nu ifrågavarande mindre
väl vårdade del, lotten N:o 56a i ingen händelse borde komma i åtnjutande af
större förmåner än den derifrån utbrutna delen Miramar. Och får med afseende
härå Drätselkammaren äfven meddela, att den kontanta arrendebeloppet för sist-
nämnda villalott höjdes för de första tio åren af den förlängda arrendetiden med 25 %
och för de sista tio åren med ytterligare 25 % af det ursprungliga arrendebeloppet.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

Th. Tallqvist.

Med anledning af Drätselkammarens ifrågavarande framställning hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 8 sistlidne juli uppdragit åt undertecknade och herr T. J. Boisman, hvilken sistnämnde likväl af sjukdom varit hindrad att härmed taga befattning, att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Sedermera har utskottet fått af sjökaptenen Björklund emottaga nedanstående skrift, försedd med deri åberopade bilagor:

Till Utskottet för frågan om arrenderätten till villalägenheten N:o 56a Kinnekulle.

Då Drätselkammarens skrifvelse till Stadsfullmäktige rörande ofvannämnda, för mig ekonomiskt viktiga fråga synes mig i vissa delar icke tillräckligt noggrant eller ej alldeles riktigt återgifva de å frågan verkande sakförhållandena, samt skrifvelsen dessutom innehåller omdömen, hvilka jag måste anse vara ogrundade och emot mig orättvisa, torde det ej förmenas mig att ännu till Utskottet inkomma med några påminnelser i denna sak.

Drätselkammaren har visserligen refererat mina tidigare i December 1901 och Februari 1902 till Kammaren ingifna skrifter i ämnet, hvilka emellertid hade hos Kammaren — den 6 Mars 1902 — ledt endast till det slut, att lägenheten Kinnekulle borde, efter det af Kammaren tillika föreskrifven afträdessyn derå egt rum, vid innevarande års utgång af mig afträdas; dock som det är min senare skrift af den 2 sistlidne Maj, hvilken förmått Drätselkammaren att aflåta sin förevarande framställning till Stadsfullmäktige, men såväl de af mig i sagda skrift fullständigare än förut utlagda skälen för min ansökning som ock de af mig bifogade bevisen för deras riktighet af Drätselkammaren i hufvudsak förbigåtts med tystnad, tillåter jag mig hemställa, beträffande handlingarnas af Stadsfullmäktige beslutade tryckning i erforderlig utsträckning, att dervid måtte till tryck befordras — förutom Drätselkammarens framställning — min nyss berörda skrift af den 2 Maj och tillägget dertill af den 9 i samma månad, begge i deras helhet, samt bilagorna N:ris 1), till nödig del, 2) så vidt angår bostadsvillorna 56a och b, 3), 6)—9) och 11)—17), äfvensom denna skrift och ett här i afskrift närslutet intyg af trädgårdsmästarene J. A. Björnberg och K. F. Sagulin.

Drätselkammaren tillvitar mig att jag „knappast uppfattat rätta innebörden af det uttryckliga vilkor, som allena skulle berättiga“ mig till arrendeförlängning (d. v. s. vilkoret om lägenhetens behöriga skötsel till åbyggnad och anläggningar); och såsom bevis därför anför Kammaren: „hvad inverkan på saken kunna t. ex. åbyggnadernas“ „tekniska värde“ hafva och huru kan sökanden föreställa sig att

synemännens omdöme af „försvarligt“ beträffande dessa byggnader kan gälla annat än yttre vården och skötseln af dem“. Åbyggnadernas „tekniska värde“ — hvilket uttryck begagnats i Arkitekten R. Björnbergs och Byggmästaren J. Ahdes syneinstrument (bil. 6) — har jag tydligen åberopat, icke för att derpå grunda något anspråk på arrendeförlängning, utan endast för att ådagalägga, hvilken stor förlust jag lede, om jag eftergäfve min rätt enligt kontraktet till ersättning för byggnaderna vid arrendetidens utgång. Och då jag emot Drätselkammarens synemäns bedömande af byggnadernas skick såsom „försvarligt“ erinrat, att detta bedömande syntes mig icke göra dem full rättvisa, enär nyssbemälda sakkunnige intygat deras skick vara „godt“ (så vidt angår de flesta och de förnämsta bland dem), så har jag icke föreställt mig, ej heller sagt, att det förstnämnda bedömandet skulle gällt annat än „yttre vården och skötseln“ af dem; men väl har jag förutsatt, att herrar Björnbergs och Ahdes omdöme inbegripit också dessa omständigheter, ty skulle de funnit byggnadernas „vård och skötsel“ mindre tillfredsställande, så hade de klarligen icke betecknat deras „skick“ såsom *godt*. Drätselkammaren har således i sjelfva verket icke anfört någon hållbar grund för sin förberörda tillvitelse. Egendomligt är det äfven att Drätselkammaren, om den anser mig till och med oförmögen att fatta mina skyldigheter såsom stadens arrendator och således äfven att tillbörligen förvalta lägenheten, likväl har alls ingenting emot att jag får härmed fortfara ännu i 20 år, blott jag efterskänker min kontraktsenliga rätt till lösen i sinom tid för byggnaderna.

Jag vågar hålla före, att det icke vore korrekt handladt eller staden värdigt att söka aftvinga mig nyssnämnda, förut å stadens vägnar mig tillförsäkrade förmån genom att allenast lemna mig öppet valet emellan att antingen afstå från densamma eller ock gå miste om arrendeförlängningen.

Drätselkammaren synes vilja finna öfverdrift i min skildring af den förödelse, som stormen eller orkanen den 28 Augusti 1890 åstadkom å lägenheten Kinnekulle, samt påstår, att „denna förstöring“ öfvergick „många andra af stadens villalägenheter“, hvilkas arrendatorer dock „på ett helt annat och vida effektivare sätt“ än jag utplånat spåren af förödelser. Att jag ej gjort mig skyldig till dylik öfverdrift och att antydda förödelse hvad Kinnekulle beträffar — i motsats till hvad med flere andra af stormen äfven skadade villor torde vara fallet — sträckte sig till lägenhetens *hela* område lär dock kunna konstateras af enhvar, som påminner sig hurudan skogen å Kinnekulle förut var och vill taga kännedom af hurudan den nu är. Förödelserns beskaffenhet och omfattning framgå ock af mina tre till Drätselkammaren ingifna intyg derom af kända personer (bil. 7—9) jemte de äfven inlemnade fotografierna (bil. 1—10) samt ihågkommas måhända ännu af den ärade medlem af Stadsfullmäktige, hvilken ifrågavarande tid var ordförande i Drätselkammaren och strax efter olyckan besigtigade lägenheten. Ehuru genom Drätselkammarens beslut af den 3 December 1891 (bil. 11) frikallad från att undanskaffa stubbarna efter de kullvräkt träden, har jag efter hand ut-

fört detta arbete, så när som derpå att slika stubbar ännu kvarfinnas å det jemförelsevis ganska inskränkta område, hvilket vid Drätselkammarens sistlidet år den 3 Oktober — eller således icke, på sätt ske bort, sommartid — verkställda syneförrättning bedömdes (antagligen åtminstone delvis till följd af stubbarnas förekomst) såsom varande „i afsaknad af vård och ans.“ Det förfarande jag för öfrigt under hela 1890-talet följde vid arbetena å villaområdets iståndsättande trodde jag och tror jag fortfarande hafva varit ändamålsenligt och efter skälig måttstock tillfyllesgörande, eftersom fackmän intygat detta (bil. 12, 13) och äfven representanter för Drätselkammaren vid syneförrättningar i Maj och Juni åren 1902, 1896 och 1899 (bil. 15, 16 och 17) icke haft att emot förfarandet framställa någon anmärkning (hvarutom senast också herrar Björnberg och Sagulin funnit områdets underhåll tillfredsställande). Derigenom att Drätselkammaren nu negligerat fackmannaintygen och förklarat syneutlåtandena helt enkelt dermed att staden hade ansett sig icke böra „pressera“ mig har Kammaren svårligen lyckats jäfva konsekvenserna af någondera.

Jag tillåter mig ännu upprepa, att den omständigheten att jag icke mäktat på ett „effektivare sätt“ utplåna spåren af orkanens härjningar berott, såsom jag hos Drätselkammaren uppvisat, derpå, att jag haft att utföra ett till *hela villaområdet* sig sträckande kostsamt rödjiningsarbete, som tagit årtal i anspråk innan resultaten deraf kunnat skönjas. Under de senaste åren, räknadt från det största delen af området blifvit befriadt från stubbar och ris samt de djupa groparna efter de hundratals upprifna träden igenfylts och jämnats, har detsamma ovedersägligen vunnit i fägring och en vacker växtlighet der frammanats.

Drätselkammarens omilda omdömen, att jag icke skulle tillbörligen vinnlagt mig om att utplåna spåren af förödelsen efter Augusti-stormen och att jag skulle skött lägenheten „mera såsom en fabrikstomt än en till försköning af stadens omgifning afsedd villalott“ måste jag alltså finna ogrundade och orättvisa. Att de „fabriksanläggningar“ å villan, om hvilka Drätselkammaren ordar, ens skulle verka störande på densammas utseende vågar jag betvifla; fabriksrörelsen d. v. s. läskdryckstillverkningen är, endast på bekostnad af min och de minas egen bekvämlighet, inrymd i en redan tidigare med Drätselkammarens tillstånd å stället uppförd ekonomibyggnad, och de öfriga „fabriksanläggningarna“ utgöras allenast af tvenne likaledes med Drätselkammarens begifvande tillkomna obetydliga byggnader, afsedda för förvaring af is och flaskor. Stadens af Drätselkammaren framhållna „stora liberalitet“ att alls tillåta mig bedrifva läskdrycksfabrikation å villan har sålunda, så vidt jag förmår inse, icke tillskyndat staden någon olägenhet, men har nog senterats främst af mig och äfven — i anseende till bristen på godt dricksvatten i närheten — af mina grannar.

Högst besynnerligt och fullkomligt oriktigt är Drätselkammarens påstående, att af nyssnämnda liberalitet „vill arrendator nu tillvinna sig en ny förmån, antingen dessa (för fabriksrörelsen erforderliga) byggnaders inlösen af staden eller

förlängd arrenderätt till villan på grund af afsägelse af detta anspråk.“ Ett bestämmande af hvilka byggnader staden tilläfventyrs vill inlösa utgör icke ens föremål för min ansökning och kan ej heller resultera af denna, utan ankommer detsamma på pröfning af vederbörlig synenämnd vid det mitt arrende upphör. Också påståendets senare alternativ är inkorrekt, ty min ansökning om arrendeförlängning grundar sig i första rummet å sjelfva arrendekontraktet, om jag ock tillika, för den händelse att ansökningen bifalles, afsagt mig hvarje anspråk på ersättning i sinom tid för den byggnad, der läskdryckstillverkningen eger rum. Denna afsägelse har jag trott innebära en verklig uppoffring från min sida — och, i betraktande af byggnadens värde, en rätt kännbar sådan — emedan sagda byggnad är tillkommen för lägenhetens ekonomibehof och, såsom sagdt, endast med intrång i arrendatorns och hans familjs bekvämlighet nu och tillsvidare användes för annat ändamål. För de två andra till „fabriksanläggningarna“ hörande byggnaderna (ismagasinet och flasklidret) har jag, i motsats till hvad Drätselkammarens nyssberörda påstående innebär, erkänt mig i hvarje fall icke berättigad till ersättning.

Sedan Drätselkammaren den 6 sistlidne Mars, i följd af min vägran att ingå på Kammarens villkor om slopande af min rätt jemlikt kontraktet till lösen för lägenhetens åbyggnad, afslagit min ansökan om arrendeförlängning, har Kam-maren emellertid nu underställt ärendet Stadsfullmäktiges pröfning, motiverande detta dermed, att ärendet numera „synes hafva blifvit ett tvistemål“ och att Stadsfullmäktige sjelffallet „i alla händelser skola slutligt afgöra det“. I hvad afseende och på hvilken grund ärendet just nu, mer än möjligen förut, skulle blifvit ett tvistemål är svårt att förstå, likaså att Drätselkammaren enligt sitt reglemente skulle varit skyldig att underställa Stadsfullmäktige ett sitt beslut allenast om förvägrande af arrendeförlängning. Måhända är derföre orsaken till Kammarens senaste åtgärd att sökas deri, att Kam-maren kommit åtminstone till tvifvelsmål om, huruvida dess beslut af den 6 Mars verkligen varit rättmätigt. Det är då att beklaga, att Kam-maren icke rent uttalat detta, utan i stället aflåtit en „på skrufvar“ stäld framställning, deri dessutom saknas förslag och klämm.

För öfrigt synes mig ock att den af Drätselkammaren i utsigt stälda förhöjningen af min arrendeafgift vore mot mitt arrendekontrakt stridande och allra minst kunde motiveras på grund af en jämförelse med villan Miramar, som blott obetydligt skadades af stormen, enär den till sin halfva areal utgjordes af ängsmark.

Då Drätselkammaren tyckes hafva funnit det graverande att — såsom i Kammarens framställning på ej mindre än fyra skilda ställen anmärkes — arrendatorns „försvarsskrifter“ varit „många och långa“ samt hans utläggningar „vidlyftiga“ och „än vidlyftigare“, bör undertecknad författare af nu föreliggande skrift, ehuru icke varande i stånd att utgrunda hvad sammanhang med sjelfva saken detta gravamen kan hafva, härmed påtaga sig författareansvaret jemväl för

skriften af den 2 sistlidne Maj, hvilken det anmärkta felet väl i synnerhet vidlåder, samt för tillägget dertill af den 9 i samma månad, tillika uttryckande sin ledsnad öfver det omak, som han sålunda synes hafva beredt vederbörande.

K. M. Björklund.

genom *Lars Homén*,
enligt förut inlemnad fullmakt.

Af öfriga utskottet tillhandakomna handlingar har utskottet ansett sig böra här aftrycka, till nödiga delar, afskrift af Magistratens den 30 december 1872 under §§ 7 och 20 förda protokoll, utvisande de villkor, på hvilka ifrågakomna lägenhet af kaptenen Björklund innehafves, samt nedanstående tre syneinstrument:

Afskrift.

Utdrag ur Magistratens i Helsingfors stad protokoll för den 30 December 1872.

§ 7.

Genom beslut vid sammanträde å eftermiddagen den 11 i denna månad under § 2 af protokollet har Magistraten utsatt auktion att i dag anställas för utbudande af arrenderätten till ekonomiska villan N:o 56 Rosavilla samt två vester derom invid Hummelviken belägna bostadsvillor N:o 56a och 56b, hvarom kungörelser i kyrkorne och annonser i tidningarne utfärdats, och enär ärendet nu till åtgärd uppropades, inställde sig en mängd spekulanter, för hvilka följande med arrenderätten till omförmälte villor förenade villkor upplästes, nemligen:

1:o. Beträffande bostadsvillorna N:ris 56a och 56b.

Att å det för ifrågavarande villor bestämda området icke får anläggas garfveri, smedja eller andra verkstäder, vid hvilka behörig snygghet svårigen kan iakttagas, och ej heller upplåtas till värdshus, utskänkningsställen, sjukhus eller slika inrättningar, då derigenom trefnaden för innehafvare af närbelägna villor komme att rubbas; att arrendator bör inom sex månader från arrendetidens början till Magistraten inlemna ej mindre ritning till åbyggnaden, än ock plan till trädgårdsanläggning å stället, och att såväl byggnadsföretaget som anläggningarne skola inom trenne år från nyssberörda tid utföras vid arrenderättighetens förlust; att tiden för arrendet utgör trettio år eller intill slutet af år 1902, med tjugo års förlängning, derest lägenheten behörigen skötes till åbyggnad och anläggningar; att arrendator vid arrendetidens utgång är berättigad att undfå ersättning efter mätismannaord för sina åbyggnader å lägenheten, hvarvid det förfarande iakttages, som härförinnan föreskrifvits i afseende å byggnader på villor,

hvilka böra med åbyggnad förses, att den för lägenheten bestämda grundränta, hvars belopp framdeles fastställs, bör, jemte det blifvande penningearrendet, årligen erläggas i penningar efter årets medelmarkegångspris; samt att den blifvande arrendatorn åligger att inom åtta dagar efter det hans anbud blifvit antaget, till Magistraten inlemna behörigen styrkt proprieborgesförbindelse för arrendevilkorens fullgörande.

Då sjelfva auktionen härå vidtog, gjordes högsta anbud, för bostadsvillan N:o 56a af Handlanden Erik August Bäck med tvåhundraatjugufem mark, för bostadsvillan N:o 56b af Bagaremästaren Gustaf Ulrik Sandberg med ett-hundraåttatiofem mark och för Rosavilla Rådmannen Adolf Fredrik Liljeros, som uppstigit från dess säte i Magistraten, med trehundraåttatiofem mark i årligt arrende; näst antecknandet hvaraf vederbörande förstärktes att de nu gjorda anbudna komme att af Magistraten i samråd med stadens Äldste prövas.

§ 20.

Stadens härtill uppkallade Äldste delgafs Magistratens protokoll för denna under § 7 eller ärendet angående utbudande å auktion af arrenderättigheten till ekonomiska villan N:o 56 Rosavilla samt bostadsvillorna N:ris 56a och 56b.

Stadens Äldste föreslog antagandet af de anbud, som blifvit gjorda af Handlanden Bäck å villan N:o 56a och af Bagaremästaren Sandberg, som dock ej i öfverläggningen härom deltog, å villan N:o 56b, men ansågo det af Rådmannen Liljeros gjorda anbud å Rosavilla såsom för lågt icke antagligt, derå öfverläggning skedde till följande

Beslut:

Jemte det Magistraten finner godt antaga de af Handlanden Bäck och Bagaremästaren Sandberg i ofvanomförmäld måtto gjorda anbud, kan Magistraten

och jemte det Handlanden Bäck och Bagaremästaren Sandberg skola erhålla transsumt af protokollet rörande de af dem gjorde anbud, antecknades härvid att Rådmannen Liljeros icke deltog i pröfningen af anbudet å Rosavilla. Ort och tid förutskrifne.

In fidem:

Anton Fagerström.

Afskriftens riktighet bestyrka:

Anton Fagerström.

Carl I. Unonius.

Syneinstrument.

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 27 maj 1892, värkställdes den 20 därpå följande juni af undertecknade, ledamot i Drätselkammaren och t. f. geodet vid stadens Byggnadskontor, tioårssyn å östra delen af bostadsvillan N:o 56a, benämnd Kinnekulla, hvilken å arrende innehafves af kaptenen K. M. Björklund.

Vid förrättningen, hvartill arrendatorn på ågången kallelse sig infunnit, befanns att villan, ehuru af stormen den 28 augusti 1890 ganska illa medfaren, utvisar en lefvande växtlighet och kommer att, i den mån de af arrendatorn igångsatta rensnings- och planteringsarbetena blifva slutförda, förete ett klanderfritt yttre. Mot de af arrendatorn utförda, i enlighet med Magistratens i tiden för villans utarrendering påbudna byggnads- och skötselskyldigheter hade synemännen intet att anmärka.

Helsingfors, som ofvan.

Alex. Ärt.

W. O. Lille.

Syneinstrument.

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 11 juni 1896 värkställdes den 15 därpåföljande september af undertecknade, ledamot i Drätselkammaren och stadsgeodet, föreskrifven treårssyn å staden underlydande villan N:o 56a Kinnekulle, hvilken villa å arrende innehafves af sjökaptenen K. M. Björklund.

Vid förrättningen, till hvilken arrendatorn på ågången kallelse sig infunnit, befanns villan och de därå uppförda byggnaderna vara i behörigt skick, hvarför skäl till anmärkningar icke förefunnos.

Helsingfors, som ofvan.

K. R. Åström.

W. O. Lille.

Syneinstrument.

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 1 juni 1899 värkställdes den 26 därpåföljande september af undertecknade, ledamot i Drätselkammaren och stadsgeodet, föreskrifven treårssyn å staden underlydande villalägenheten N:o 56a Kinnekulle, hvilken å arrende innehafves af Sjökaptenen K. M. Björklund.

Vid förrättningen, till hvilken arrendatorn på ågången kallelse sig infunnit, befanns att uthuset närmast Mejlansvägen bör remonteras och jämte staketet längs samma väg målas.

Arrendatorn erinrades om att detta syneinstrument bör före den 15 instundande november månad företes hos Drätselkammaren.

Helsingfors som ofvan.

Carl Mannerheim.

W. O. Lille.

Enligt hvad ofvanintagna protokoll utvisar, är arrendetiden för ifrågasvarande villa bestämd till trettio år eller intill slutet af år 1902, med tjugu års förlängning „derest lägenheten behörigen skötes till åbyggnad och anläggningar“. Frågan är nu den, huruvida arrendatorn af villan gjort sig skyldig till sådan vanvård af dess hus och egor att han derigenom, på grund af omordade bestämning, förverkat arrenderätten till densamma.

Vid pröfningen häraf förefalla de af kaptenen Björklund inlemnade instrumenten öfver de af Drätselkammaren å stadens vägnar å lägenheten föranstaltade syner att vara af afgörande vikt. Vid syn den 20 juni 1892 hafva synemännen förklarat att „villan, ehuru af stormen den 28 augusti 1890 ganska illa medfaren, utvisar en lofvande växtlighet och kommer att, i den mån de af arrendatorn igångsatta rensnings- och planteringsarbetena blifva slutförda, förete ett klanderfritt yttre. Mot de af arrendatorn utförda, i enlighet med Magistratens i tiden för villans utarrendering påbjudna byggnads- och skötselskyldigheter hade synemännen intet att anmärka“. Den 15 september 1896 funno synemännen „villan och de derå uppförda byggnaderna vara i behörigt skick, hvarför skäl till anmärkningar icke förefunnos“. Vid syn å villan den 26 september 1899 antecknades i instrumentet endast „att uthuset närmast Mejlansvägen bör remonteras och jämte staketet längs samma väg målas“. Först vid synen den 3 oktober 1901 funno synemännen att visserligen såväl byggnaderna å villan som den derå anlagda trädgårdsanläggningen voro i försvarligt skick, men att „öfrig del af villaområdet var i afsaknad af vård och ans samt bevuxen med busksnår“, hvarför arrendatorns anhållan om arrendets förlängning icke kunde af synemännen obetingadt förordas.

Det må nu gerna medgifvas att stadens synemän vid synerna åren 1892, 1896 och 1899 möjligen icke förfarit tillräckligt strängt, och kan utskottet ej heller undertrycka den uppfattning att villainnehafvaren ingalunda fullgjort hvad af honom skäligen kunnat fordras för villans återställande i behörigt skick efter stormen den 28 augusti 1890. Men å andra sidan kan villaägaren numera med

fog invända att han egt anledning att tro sig hafva behörigen efterkommit sina åtaganden enligt arrendekontraktet då stadens egna synemän, hvilkas uppdrag just varit att å stadens vägnar konstatera villans tillstånd och häfd, icke haft något deremot att påminna. Anmärkningarna vid synen den 3 oktober 1901 förtjena härvid icke afseende i betraktande af att nu icke är fråga om någon särskild vanvård af villan under tiden mellan sagda syn och den närmast föregående synen, utan om en vanhäfd, som skulle sträckt sig utöfver villainnehafvarens hela besittningstid.

På dessa skäl kan utskottet för sin del icke komma till annat slut än att kaptenen Björklund måste medgifvas den i utsigt ställda förlängningen af arrendet på de ursprungliga arrendevilkoren.

Utskottet får därför vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att anmoda Drätselkammaren att med sjökapten Björklund uppgöra kontrakt om förlängning af hans arrenderätt till villalägenheten n:o 56a Kinnekulle på en tid af tjugo år, räknadt från innevarande års utgång, hvarvid staden bör, i enlighet med kaptenen Björklunds erbjudan, uttryckligen fritagas från anspråk på ersättning vid arrendetidens utgång för den å villan befintliga fabriksanläggningen, bestående af en större byggnad samt ett ismagasin och ett flasklidor.

Helsingfors, i december 1902.

Alfred Norrmén.

Gustaf Nyström.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utskottsbetänkande angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1903.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit granskningen af stadens utgifts- och inkomstförslag för nästinstundande år, har utskottet fått emottaga följande handlingar:

1:o Magistratens jemte skrifvelse af den 29 sistlidne november Stadsfullmäktige tillsända utgifts- och inkomstförslag för år 1903, åtföljdt af Drätselkammarens enahanda förslag och särskilda andra bilagor (tr. handl. n:ris 44 och 40 för 1902).

2:o Fullmäktiges remiss af den 14 sistlidne oktober med Helsovårdsnämndens skrifvelse angående anslag till en poliklinik för invärtes- och barnsjukdomar vid Wladimirgatan.

3:o Fullmäktiges remiss af den 4 nyssvikne november med a) styrelsens för aktiebolaget Suomen liikemiesten kauppaopiston osakeyhtiö ansökan om understöd för upprätthållande härstädes af bolagets finska handelsläroverk; och b) Folkskoledirektionens skrifvelse angående anslag till Berttula anstalt för andesvaga barn.

4:o Fullmäktiges remiss af den 25 berörda november med a) särskilda stadsbetjentes vid Rådstufvurätten, b) bokhållaren vid Trafikkontoret F. Lamminens och c) yngre skogsvakten Axel L. Nyholms ansökningar om löneförhöjning.

5:o Fullmäktiges remiss af den 9 innevarande december angående a) bestyrelsens för Frivilliga Brandkåren ansökan om fortfarande understöd åt kåren; b) anslag till en af Fullmäktige besluten kommunal arbetsförmedlingsbyrå; c) Drätselkammarens skrifvelse beträffande planering af en idrottsplan i Djurgården; samt d) direktionens för Helsingfors utskänkningsaktiebolag ansökan om anslag ur bolagets vinstmedel till underhåll af bolagets inrättningar å Högholmen och Fölisön.

6:o Drätselkammarens skrifvelse af den 11 dennes med Helsingfors Yrkes- och Industriidkareförbunds ansökan om bidrag för en handtverks- och industriutställning härstädes.

Beträffande ansökt anslag för underhållet af Högholmen och Fölisön får utskottet hänvisa till dess härom afgifna särskilda betänkande (tr. handl. n:o 49 för 1902).

Vid granskningen af budgetförslaget och de öfriga till utskottet remitterade handlingarna har utskottet funnit anledning till följande uttalanden och förslag:

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Enligt derom vid upptagandet af 1892 års obligationslån gjordt förbehåll är staden sedan den 1 maj 1902 berättigad att uppsäga till betalning hela den utelöpande återstoden af sagda lån, för hvilket räntan faststälts till 4 $\frac{1}{2}$ %. Emellertid har staden under innevarande år upptagit ett nytt obligationslån, för hvilket räntan utgör 4 %, och torde, enligt hvad utskottet erfarit, det nya lånet af det utländska bankkonsortium, som öfvertagit detsamma, utbjudas till en kurs obetydligt under pari. Då således staden bör hafva utsigt till att utan större kapitalrabatt placera obligationer till lägre ränta än för 1892 års lån bestämts, synes staden hafva anledning att begagna sig af sin anförda uppsägningsrätt beträffande sistnämnda lån för att sålunda konvertera detsamma mot ett nytt lån med billigare ränta.

I händelse en konvertering af 1892 års lån kommer till stånd, vore det enligt utskottets tanke skäl att häruti inbegripa äfven de af staden efterhand uppköpta obligationerna af 1876 års vattenledningslån, hvilka nu figurera såsom en interimistisk tillgång i stadskassan.

Såsom bekant förbehöll sig staden icke vid upptagandet af sistnämnda lån någon uppsägningsrätt, hvarför Stadsfullmäktige, på framställning af ett utaf Fullmäktige tillsatt utskott, (tr. handl. n:o 46 för 1895) den 5 april 1896 beslöto att obligationer af sistnämnda lån skulle utaf stadskassan uppköpas i den mån, de kunde erhållas till förmånlig kurs. Denna åtgärd var likväl afsedd att vara af blott temporär natur och vidtogs för att på detta sätt möjliggöra konvertering af obligationerna mot sådana med billigare ränta, när tillfälle dertill yppades. Med stöd af anförda bemyndigande har jemväl af Drätselkontoret inköpts af ifrågasvarande obligationer ett belopp af 322,500 mark.

Med anledning häraf får utskottet föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

*att uppmana Drätselkammaren att taga i öfvervägande och vid lämplig tidpunkt till Fullmäktige inkomma med förslag beträffande konvertering af 1892 års lån, hvarvid lånebeloppet borde beräknas med afseende äfven å behöfligheten att konvertera de i stadskassan inne-
liggande obligationerna af 1876 års vattenledningslån.*

II. Stadens embetsverk.

I en till Rådstufvurätten inlemnad, till Stadsfullmäktige stäld skrift hafva stadsbetjente vid de tre afdelningar af Rådstufvurätten, som förutom civila mål handlägga äfven brottmål, framhållit, hurusom deras löneförmåner, utgörande 1,100 mark årligen i grundlön med 100 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst, äfvensom sportler, högst 150 mark för enhvar af dem om året, vore alltför små för att, med hänsigt till rådande lefnadskostnader, förslå till deras och deras familjers bergning. Med afseende härå och då grundlönen för stadsbetjente vid Magistraten, hvilka likväl i fråga om såväl tjänstgöringsskyldighet som biinkomster vore förmånligare stälde än Rådstufvurättens betjente, senaste år höjts till 1,300 mark, äfvensom exekutionsbetjente, hvilkas befattningar åtföljdes af uppbördsarvoden till vida högre belopp än stadsbetjenternes sportler, erhöle i lön 1,600 mark årligen med 200 marks förhöjning efter 5 och 10 års tjänst, hafva sökandene emotsett att i afseende å lönevilkor likställas med desse sistnämnde. — Jämte det Samfalta Rådstufvurätten till Stadsfullmäktige insändt stadsbetjenternes berörda ansökan, har Rådstufvurätten till Fullmäktiges pröfning öfverlemnad, huruvida icke sökandene anført bindande skäl för att få sin ifrågavarande anhållan bifallen åtminstone derhän, att stadsbetjenternes vid omordade tre afdelningar grundlön blefve höjd med 200 mark.

Om äfven stadsbetjenternes vid Rådstufvurätten tjänstgöringsskyldighet icke är så sträng, att de icke skulle äga tillfälle till någon inbringande sysselsättning vid sidan af deras egentliga tjänsteverksamhet, samt en och annan bland sökandene jemväl torde häraf begagnat sig, anser sig utskottet dock icke kunna underlåta att, med afseende särskildt å Samfalta Rådstufvurättens tillstyrkan, beakta sökandenes framställning i så måtto att utskottet anser sig böra föreslå

att grundlönen för de sex stadsbetjente vid Rådstufvurättens andra, tredje och fjerde afdelningar höjes från 1,100 till 1,200 mark.

Någon anledning att på enahanda sätt höja aflöningen jemväl för de två stadsbetjente vid Rådstufvurättens första afdelning, hvilka för öfrigt icke ens ansökt om dylik förmån, förekommer deremot icke, enär dessa två stadsbetjente uppbära sportler till högre belopp än öfrige stadsbetjente vid Rådstufvurätten.

III. Kommunalförvaltningen.

Med anledning af Stadsfullmäktiges den 25 sistlidne november härom fattade beslut bör

aflöningen för Stadsfullmäktiges sekreterare upptagas i budgeten med 3,600 mark och i budgeten införas aflöning för en andra notarie vid Fullmäktiges kansli, 2,400 mark.

I händelse det betänkande godkännes, som afgifvits af ett utaf Fullmäktige tillsatt utskott med anledning af Drätselkammarens förslag till åtgärder, föranledda af Fullmäktiges beslut beträffande de begge inhemska språkens användning i särskilda fall af de kommunala myndigheterna, (tr. handl. nr. 43 för 1902) böra posterna under *Drätselkammaren* ändras på följande sätt:

*ordförandens arvode höjes från 2,500 till 4,000 mark,
notariens aflöning sänkes från 5,000 till 3,000 mark,
arvodet för en ombudsman, 3,000 mark, utgår samt
för aflönande af ett biträde åt sekreteraren och notarien för finska
språket anslås 4,000 mark.*

Enligt Fullmäktiges beslut af den 9 dennes skola

*anslagen åt en vaktmästare vid Drätselkammaren, 800 mark, och
åt ett vaktmästarebiträde, 720 mark, nedsättas hvardera till 600
mark.*

Anslagen till aflönande af en yngre stadsbokhållare och en vaktmästare vid Drätselkontoret, såsom allaredan godkända af Stadsfullmäktige,

*böra upptagas såsom b-poster och Fullmäktiges beslut af den 4
sistlidne november åberopas.*

Af det belopp, 37,835 mark, hvartill budgeten för Trafikkontoret uppgår, hänför sig närmare hälften, eller 16,445 mark, till en enda förslagspost, nemligen anslag till extra biträden vid Kontoret. Af Kontorets specialförslag inhemtas, huru anslaget är afsedt att användas, och har utskottet funnit att en stor del deraf åtgår till aflöning af biträden, som regelbundet under hela året behövas. Vid sådant förhållande har utskottet ansett det vara riktigare och sakenligare att dessa funktionärer uppföras å den ordinarie budgeten och får utskottet förty hemställa

att Trafikkontoret uppmanas att taga i öfvervägande och till Fullmäktige inkomma med förslag till de förändringar i Kontorets stat som kunna vara erforderliga i syfte att extra biträden, hvilka äro för arbetet å Kontoret regelbundet behöfliga, upptagas å Kontorets stat med fast aflöning.

Trafikkontorsbokhållaren F. Lamminens till utskottet remitterade ansökan om löneförhöjning, öfver hvilken ansökan Trafikkontoret icke haft tillfälle att utlåta sig och hvars befohgenhet utskottet ej kan bedöma,

*torde för närvarande lemnas utan afseende,
jemte det Trafikkontoret dock borde erhålla i uppdrag att i sam-
manhang med frågan om förändrad uppställning af Kontorets stat
taga i öfvervägande jemväl huruvida anledning förekommer till för-
höjning af bokhållarens vid Kontoret aflöning.*

Yngre skogsvakten Axel L. Nyholm har hos Stadsfullmäktige anhållit att hans årslön 800 mark blefve höjd, i hvilket afseende Nyholm anför att han sedan den 1 juni 1898 varit i stadens tjänst såsom skogsvakt samt icke utan stor svårighet kunde med den ringa lönen försörja sig och sin familj. Då utskottet finner Nyholms ansökan, öfver hvilken hvarken Byggnadskontoret eller Drätselkammaren afgifvit utlåtande, icke vara tillräckligt motiverad, helst Nyholm utom lönen åtnjuter fri bostad och ved, torde, efter utskottets åsigt,

*ansökningen för närvarande afböjas,
jämte det dock Nyholm anvisas att i fall af fog upprepa sin
ifrågavarande anhållan hos Byggnadskontoret eller Drätselkammaren,*

hvilka, i fall de finna Nyholms begäran befogad, icke torde underlåta att med framställning i ärendet till Fullmäktige inkomma.

Vid sammanträde den 9 innevarande december beslöto Stadsfullmäktige att, i öfverensstämmelse med derom gjordt förslag, för en tid af ett år härstädes inrätta en provisorisk kommunalarbetsförmedlingsbyrå, och öfverlemnades åt utskottet att föreslå för ändamålet nödigt anslag. Enligt förslaget skulle för byråns organisation och upprätthållande under ett års tid erfordras följande belopp, nemligen

till föreståndarens aflöning	3,600: —
„ vaktmästare	900: —
„ kontorsbehof, tryckningskostnader, inventarier, värme, lyse m. m.	2,000: —
„ hyra ev.	1,200: —
<hr/>	
Summa Fmk	7,700: —

Då utskottet inhemtat att lokal för byrån kan beredas i det gamla tull- och packhuset vid Alexandersgatan lärer anslaget för hyra kunna inbesparas. ¶Emot det föreslagna arvudet för byråns föreståndare har väl anmärkts att det förefaller nog högt. Men då framgången af byråns verksamhet väsentligen är beroende af att till denna befattning erhålles en intresserad och kompetent person, till hvilken såväl arbetsgifvare som arbetare kunna hysa fullt förtroende, synes det utskottet som om en minskning af arvudet icke vore motiverad. Då äfven öfriga poster torde vara behöfliga, får utskottet förorda att

anslag för byrån upptages i budgeten med ett belopp af 6,500 mark.

IV. Gatubelysningen.

På styrelsens för belysningsverket förslag har Magistraten för tillsynen öfver petroleumbelysningen upptagit ett kontrollörsarvode af 600 mark. Då emellertid någon effektiv kontroll öfver sagda belysning, som användes företrädesvis i stadens utkanter, icke kan för detta obetydliga belopp etableras äfvensom en dylik kontroll icke heller förefaller utskottet att vara nu mer än tidigare behöflig, då klagomål öfver att belysningen icke skulle handhafvas på kontraktsevenligt sätt icke försports, läser anslaget, efter utskottets åsigt,

kunna uteslutas.

V. Brandverket.

Vid denna hufvudtitel har utskottet icke funnit något att påminna.

VI. Polisnrättningen.

Vid behandlingen af ett till Stadsfullmäktiges utlåtande öfverlemnadt förslag till omorganisation af stadens polisnrättning beslöto Fullmäktige den 8 sistlidne juli att under vissa förutsättningar öka stadens bidrag till kostnaderna för polisnrättningen med 16,465 mark. Då ännu oafgjordt är huruvida förutsättningarna för det ökade anslagets beviljande komma att realiseras, har utskottet funnit det riktigast att under förevarande hufvudtitel tills vidare icke observera omordade tillskottsanslag, men då staden å andra sidan bör vara beredd på att anslaget redan under den nya budgetperioden skall tagas i anspråk, har utskottet i stället trott sig böra föreslå att „anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande“ måtte för bland annat nu ifrågavarande ändamål ökas med 20,000 mark, till hvilket förslag utskottet återkommer längre fram vid behandlingen af hithörande utgiftsafdelning.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Enligt hvad utskottet inhemtat är anslaget för biträden vid köttkontrollstationen beräknadt för aflönande af tre biträden, medan endast två sådana numera äro behöfliga. Vid sådant förhållande torde nämnda anslag, 3,000 mark,

nedsättas till 2,000 mark.

Posterna under

VIII. Fattigvården

hafva icke föranledt till något uttalande af utskottet.

IX. Undervisningsväsendet.

Uti en till Magistraten inlemnad skrift för den 21 sistlidne oktober har Bestyrelsen för Konstflitsföreningen anhållit att anslaget för de högre handtverksskolorna måtte för nästkommande år upptagas med förhöjdt belopp af 25,394 mark. Till skäl för denna förhöjning har anförts, att det visat sig nödvändigt att till en början anställa vid skolan en med nödiga förutsättningar utrustad föreståndare, som kunde fullt egna sin verksamhet åt skolans utveckling i modern riktning. Såsom sådan föreståndare och tillika lärare i kompositionslära skulle mot en aflöning af 7,000 mark tillsättas arkitekten Armas Lindgren, som med anslag ur föreningens fonder blifvit försatt i tillfälle att företaga en studieresa till utlandet. Enär bemälda bestyrelse dessutom mot en aflöning af 1,500 mark anställt artisten A. V. Finch till lärare vid en afdelning för formande och dekorerings af keramiska föremål, skulle utgifterna för föreståndarens och lärarens aflöning stiga till 36,888 mark. Och då hälften af denna summa 18,444 mark samt alla öfriga utgifter för skolan 6,950 mark ankomma på staden, erhöles det redan anförda beloppet af 25,394 mark. Drätselkammaren har emellertid uti sitt utgiftsförslag upptagit endast det förra anslaget af 19,962 mark hufvudsakligen emedan det ännu vore ovisst huruvida statsverket komme att bifalla till en ökning af dess anpart i kostnaderna, hvarutom staden, i fall den beviljade den äskade förhöjningen, borde tillkomma jemväl utvidgad befogenhet i afseende å skolans ledning.

Ehuru Magistraten varit ense med Drätselkammaren derom att väsentligare utvidgningar beträffande de högre handtverksskolornas läroplan borde blifva föremål för underhandlingar mellan Bestyrelsen för Konstflitsföreningen och stadsmyndigheterna innan desamma genomfördes, samt att staden möjligen kunde betinga sig i någon mån ökad inflytande å skolans ledning, har Magistraten dock, med hänsyn till att sagda ledning icke gifvit anledning till några anmärkningar och att, såsom Bestyrelsen för skolan i dess återopade skrifvelse anför, det uppsving, konstindustrin under senaste tiden företedt, tvingar de konstindustriella läroanstalterna till stegrad utveckling för att de skola motsvara sitt ändamål att utbilda kunskapsrika och skickliga utförfare och ledare af de särskilda konstindustriella yrkena, ansett sig böra understöda Bestyrelsens anhållan och därför för berörda skola upptagit förhöjdt anslag med 25,394 mark.

Då statsverket, efter hvad utskottet inhemtat, allaredan beviljat skolan det ökade bidraget för lärarenes vid skolan aflöning, bortfaller numera ett af de skäl, som Drätselkammaren anført för afslag å Bestyrelsens anhållan. — Med anslutning i öfrigt till hvad Magistraten uttalat, har utskottet för sin del bibehållit anslaget till skolan oförändradt enligt Magistratens förslag, men torde dock Stadsfullmäktige derjemte besluta

att uppmana Drätselkammaren att till Fullmäktige inkomma med yttrande derom, huruvida icke ändring i gällande bestämmningar beträffande ifrågavarande läroanstalt vore behöfliga i syfte att stadens inflytande å ledningen af densamma blefve ökad.

Enligt § 49 af gällande reglemente för folkskolorna i staden antages af Folkskoledirektionen en ekonom för den ekonomiska förvaltningen af folkskolorna. Denna befattning, hvilken härtills skotts såsom en bisyssla, är förenad med ett årsarvode af 2,500 mark, men föreslår Folkskoledirektionen nu en ökning deraf till 3,000 mark. Ense med Drätselkammaren om att ifrågavarande befattning med afseende å de betydande intressen, som äro öfverlemnade i ekonomens omvårdnad, är af alltför stor vikt för att vidare kunna handhafvas såsom blott och bart en bisyssla, utan borde ombesörjas af en person som, kunde egna sig helt deråt, skulle utskottet dock icke i likhet med Kammaren anse lämpligt att låta frågan om en nödig reorganisation af befattningen stanna vid uttalandet af ett önskningsmål, utan håller före att Stadsfullmäktige böra taga initiativ till en förändring härutinnan. Om, såsom utskottet tänkt sig, till ekonomens tjänsteåligganden skulle höra att närmast handhafva värden om skolbyggnaderna, inventarierna och arkivet, att öfvervaka remontarbeten, att verkställa uppköp af nödig material, att anskaffa beklädnad åt medellösa elever, att upprätta aflöningslistor, att verkställa alla förekommande utbetalningar samt att utöfva öfverinseendet öfver betjeningen och renhållningen inom skollokalerna, säger det sig sjelft att befattningen bör handhafvas af en person, som helt och hållet egnar sin tid deråt samt dagligen är tillstädes å folkskolornas kansli. Under denna förutsättning borde den med tjensten förenade lönen fastställas till 4,000 å 5,000 mark, hvarjemte i betraktande af befattningens ansvarsfullhet densamma borde besättas af Stadsfullmäktige på framställning af Folkskoledirektionen.

Utskottet får på grund häraf föreslå

att Stadsfullmäktige ville anmoda Folkskoledirektionen att inkomma med förslag till omorganisation af ekonombefattningen vid folkskolorna i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan angifna synpunkter.

I det begärda anslaget, 26,500 mark, till underhåll och reparationskostnader för folkskolornas gårdar och lokaler, ingår äfven, efter hvad ur specialförslaget inhemtas, 5,500 mark till ändring af folkskolehuset vid Kaserngatan. Då likväl särskildt anslag för detta ändamål är med samma belopp upptaget under XIV hufvudtiteln, Allmänna arbeten, 1:o Byggnader och lägenheter, hvarest det samma, såsom afseende ett större arbete bestämdt att utföras genom Byggnadskontorets försorg, torde böra bibehållas,

lärer sistnämnda post böra i budgeten ingå med belopp af endast 21,000 mark.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Härvid har icke något varit att påminna.

XI. Vattenledningen.

Anslaget för införskaffande af utlåtande och förslag beträffande vattenledningsvattnets renande, 5,000 mark, bör, med anledning af Fullmäktiges beslut den 4 sistlidne november,

upptagas såsom b-post med åberopande af sagda beslut.

XII. Saluhallen.

XIII. Stadens jordlägenheter.

Posterna under dessa hufvudtitlar hafva ej föranledt till någon anmärkning.

XIV. Allmänna arbeten.

För yttre målning af rådhuset, rådhusannexet och förra Baranoffska gården har i budgeten upptagits ett anslag till belopp af 3,600 mark, och inhemtas af Byggnadskontorets specialförslag att anslaget är beräknadt för oljemålning af dessa byggnaders yttre fasader samt strykning med kalkfärg af gårdsfasaderna. Enligt utskottets tanke finnas emellertid icke några vägande skäl för att stryka de yttre fasaderna i olja, utan borde kalkfärg fortfarande, såsom för närvarande, dervid komma till användning, hvarigenom kostnaderna kunde nedbringas till

hälften utan att byggnadernas utseende derpå komme att förlora, snarare tvärtom. Utskottet får därför föreslå

att berörda anslag minskas till hälften eller till 1,800 mark.

Sedan för remont af Societetshuset i budgeten för innevarande år anvisats 40,000 mark, beräknades den för nämnda arbete erforderliga kostnaden af Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige den 6 sistvikne februari (tr. handl. n:o 7 för 1902) med anledning af uppkommen fråga om Societetshusets fortfarande upplåtande för hotellrörelse komma att stiga till inalles något öfver 125,000 mark. Ensamt det tillskottsanslag, som för remontens fullbordan kräfvades, uppgifves likväl numera af Drätselkammaren komma att uppgå till sistnämnda belopp, motsvarande sålunda en kostnad för hela remonten af 165,000 mark. Om äfven de arbeten, som upptagits i det första kostnadsförslaget, synbarligen varit otillräckliga för den händelse att byggnaden än vidare skulle användas såsom hotell, hvarom tidigare icke varit fråga, förefaller dock den remont, som byggnaden numera undergått, att, såvidt af kostnaden därför kan bedömas, vara alltför grundlig i betraktande af den jämförelsevis korta tid af tio år, under hvilken byggnaden är afsedd att fortfarande tjenstgöra. Det hade varit önskligt att Drätselkammaren innan den beslöt sig för att i så omfattande grad, som synes hafva skett, tillmötesgå den nya arrendatorns önskningsmål att af det gamla otidsenliga huset tillskapa ett förstklassigt hotell skulle hafva inhemtat Stadsfullmäktiges bifall att med så betydande belopp öfverskrida kostnadsförslaget. Å andra sidan vill dock utskottet gerna medgifva att det icke varit lätt att på förhand noggrant beräkna de erforderliga kostnaderna.

Tillskottsanslaget för en sjukhuspaviljong å Fattiggården, 5,000 mark,

bör upptagas såsom b-post och S. F. $\frac{25}{3}$ 1902 åberopas.

Likaledes bör anslaget för betalning af återstoden utaf köpeskillingen för Societetshuset, 650,000 mark,

införas såsom b-post med hänvisning till S. F. $\frac{10}{4}$ 1901.

Behovvet af arbeten, egnade att lemna sysselsättning åt stadens i följd af de tryckta tiderna sysslolösa arbetare, har föranledt utskottet att föreslå byggandet under innevarande vinter af ytterligare ett utaf de redan tidigare enligt fastställd plan till uppförande beslutna varuskjulen å Skatuddskajen, af hvilka det, som är afsedt att placeras midt emot det nya tull- och packhuset samt öster om det redan å kajen befintliga skjulet, nu närmast borde komma till utförande. Om äfven sagda arbete till äfventyrs icke ännu vore obetingadt behöfligt, kommer dock

detsamma att i följd af sin beskaffenhet erbjuda sysselsättning åt en mängd utarbetare, af hvilka en del, såsom timmermän, icke kunna under vintermånaderna erhålla anställning till större antal vid stadens öfriga arbeten. Dertill kommer att arbetet, enligt förstärkte Stadsfullmäktiges redan fattade beslut, skall bekostas med anslag ur det nya lånet, hvarför detsamma icke heller kommer att verka betungande å budgeten. För det tidigare skjulet anvisades af Stadsfullmäktige ett anslag af 100,000 mark, hvilket, enligt hvad utskottet inhämtat, visat sig tillräckligt. Då det föreslagna nya skjulet är afsedt att uppföras i fullkomlig öfverensstämmelse med det redan förefintliga, torde för detsamma böra anvisas anslag till lika belopp. Utskottet får därför föreslå

att i budgeten under rubriken „Nybyggnader“ upptages anslag för uppförande af ett andra varuskjul å Skatudden, 100,000 mark.

Vid granskning af de föreslagna anslagen för nya planteringar har utskottet anslutit sig till Trädgårdsnämndens åsigt att ordnandet af bergspartiet å Observatoribergen framför nedgången till Bergmansgatan nu borde komma till utförande för att den storartade anläggningen omsider måtte nå sin fullbordan. Det för sådant ändamål erforderliga anslaget, 7,254 mark,

torde förty i budgeten införas.

Deremot torde de föreslagna planeringsarbetena i Brunnsparcken kunna uppskjutas till något följande år och

det härför äskade anslaget, 5,000 mark, för denna gång uteslutas.

I en till Stadsfullmäktige inlemnad ansökan hafva särskilda gymnastik- och idrottsföreningar med förmälan, att de inlöst velocipedbanan uti Djurgården i afsigt att med bistånd af Fullmäktige der åstadkomma en tidsenlig idrottsplan, anhållit att Fullmäktige ville ej mindre afkorta det arrende, stort 80 mark om året, som t. o. m. år 1907 är utfäst för platsen för nämnda velocipedbana, än ock anslå och i nästa års budget upptaga ett belopp af 6,700 mark för velocipedbanans dränering till en för idrottsöfningar lämplig plats.

Öfver ansökningen hörd, har Trädgårdsnämnden anført att då den af sökandene föreslagna anordning af platsen för velocipedbanan icke kunde inpassas i det af Nämnden uppgjorda projektet till Djurgårdens reglering, ansökningen borde afböjas, men att staden borde för tillmötesgående af sökandenes fullt befogade önskningsmål låta arbetena för iordningställande af den enligt åberopade projekt tillernade idrottsplanen å ängslotterna nr:is 6 och 7 i Djurgården omedelbart vidtaga, sålunda att till en början en den förra velocipedbanan motsvarande areal af

sagda ängslotter eller c. 8,000 m² skulle för en kostnad af 6,700 mark göras för ändamålet användbar.

Ense med Trädgårdsnämnden beträffande afslag å sökandenes anhållan i den af dem framställda formen samt äfven rörande behofvet för staden af en större idrottsplan och dess lämpligaste förläggande å ängslotterna n:ris 6 och 7 i Djurgården — detta t. o. m. oberoende deraf huru Djurgården i öfrigt kommer att regleras — har det emellertid synts Drätselkammaren som om en till arealen lika stor, men något annorlunda, t. ex. i nordvestra kvadranten af den tillernade idrottsplanen företagen planering kunde utföras billigare än å den del af samma plan, som vore afsedd af Nämnden, och sökandenes önskningsmål derigenom lättare kunna realiserast. Ty då behofvet, enligt Kammarens förmenande, vore både känt och erkänt, inskränkte sig frågan till en pröfning deraf, huruvida stadens medel kunde medgifva ett omedelbart påbörjande af anläggningen eller om denna måste ännu för någon tid uppskjutas. Drätselkammaren har förty föreslagit att Fullmäktige ville, jemte afböjande af sökandenes ursprungliga anhållan, remittera ärendet till budgetutskottet, som skulle taga i öfvervägande, huruvida och till hvad belopp uti nästkommande års budget för staden möjligen kunde inrymmas anslag för planering af en del utaf den af Trädgårdsnämnden föreslagna idrottsplanen.

Äfven utskottet håller före att anordnandet af en större plan för idrottsöfningar är ett önskningsmål, som med allt skäl bör af staden beaktas. Och någon lämpligare plats för ändamålet än den af Trädgårdsnämnden och Drätselkammaren förordade torde icke heller på närmare håll vara att tillgå. Med anslutning till förslaget får utskottet därför hemställa

att i stället för anslag till torrläggning af en gräsplan i Djurgården, 700 mark, måtte i budgeten upptagas anslag för inrättande af en idrottsplan i Djurgården, 6,700 mark,

jemte det åt Drätselkammaren skulle uppdragas att till Fullmäktige inkomma med närmare förslag beträffande anslaget användning.

Vidkommande frågan om afkortning af arrendet för velocipedbanan för återstående arrendetiden,

torde ärendet i denna del återremitteras till Drätselkammaren för afgifvande af yttrande.

Under rubriken *Renhållningsväsendet* ingår i budgetförslaget anslag för anskaffande af soptransportkärror, anläggning af sopstationer inom staden samt jernvägsspår, platformer, skjul m. m. å afstjelningsplatsen vid Malm, 59,810 mark. Denna post hänför sig till ett af stadsingenjören uppgjort förslag beträffande för-

enklad behandling af sopor och deras transport, hvilket förslag ännu icke inkommit till Stadsfullmäktige och af Fullmäktige behandlats, ej heller varit för utskottet tillgängligt. Omordade post torde förty i budgeten upptagas endast under förutsättning att förslaget komme att af Fullmäktige i sinom tid godkännas.

XV. Pensioner.

Härvid har icke något varit att erinra.

XVI Diverse utgifter.

Sedan flere år ingå uti stadskassan staden tillhöriga aktier uti Helsingfors Magasins Aktiebolag till ett nominelt belopp af 113,500 mark, ökande med motsvarande belopp behållningen för året utan att dock kunna medtagas i beräkningen såsom en disponibel tillgång.

Såsom känt har posten tillkommit sålunda att staden vid försäljning till Helsingfors Magasins Aktiebolag af särskilda magasin stomter å Skatudden mottog i likvid för köpeskillingen aktier i nämnda bolag å sagda belopp. Då hufvudmotivet härvid för staden var att genom besittningen af aktierna tillförsäkra sig ett öfvervägande inflytande å ledningen af bolagets för stadens handel och sjöfart så viktiga verksamhet, är det väl sjelffallet att aktierna icke böra af staden afyttras, utan fastmer betraktas såsom en definitiv placering. Då emellertid aktierna icke hafva denna karaktär så länge de figurera i stadskassan såsom en kontant tillgång, samt det å andra sidan är af vikt att den balanserande behållningen vid årsslutet skall vara en verklig behållning, som kan tagas i anspråk för det kommande årets utgifter, tillåter sig utskottet föreslå

att ifrågavarande aktier måtte från stadskassan afföras samt att för kassans ersättande under denna hufvudtitel upptages ett anslag för ändamålet till belopp af 113,500 mark,

jämte det å inkomstsidan af budgeten motsvarande ökning å den beräknade disponibla behållningen observeras.

I en till Stadsfullmäktige inlemnad ansökan har Helsingfors Yrkes- och Industriidkareförbund med förmälan, att förbundet vid möte den 12 sistlidne november beslutit härstädes under tiden mellan den 15 maj och 1 juni 1903 anordna en utställning afsedd hufvudsakligast för handtvärkarene och den mindre industrin i Helsingfors, hos Fullmäktige anhållit om ett understöd af 3,000 mark att, mot redo-

visningsskyldighet, användas för sagda utställning. Såsom skäl för sin anhållan anför förbundet dels utställningens stora betydelse i allmänhet, dels förhållandet, att icke någon gemensam utställning för handverk och industri här förekommit sedan den stora industriutställningen år 1876. De närvarande tryckta tiderna och behovet att väcka företagsamheten, som under deras påverkan vore i begrepp att förslappas, förmådde förbundet att just nu söka åstadkomma en dylik utställning, tilltagen i så stor skala som möjligt.

Ehuru Drätselkammaren i afgifvet yttrande öfver ansökningen ansett att densamma borde, på de af sökandene anförda skäl, bifallas, kan utskottet för sin del icke understöda sökandenes begäran. Enligt utskottets åsigt har industrin i Helsingfors numera nått den utveckling att för en utställning af ifrågavarande slag, om den skall vara för staden repräsentativ, påkallas förberedelser af ett helt annat och betydligt mera omfattande slag än dem, förbundet synes hafva vidtagit, hvarjämte synbarligen de af förbundet för ändamålet disponerande resurser, äfven förutsatt att det äskade bidraget af stadens medel beviljades, äro för ändamålet alldeles otillräckliga. Ej heller innehålla handlingarna beträffande utställningens program något annat än hvad ofvan omförmälda sväfvande uttryck vidhandengifva.

Utskottet får därför föreslå

att ansökningen måtte af Stadsfullmäktige afböjas.

Såsom redan af utskottet framhållits vid granskningen af utgifterna för polisinrättningen, har utskottet trott sig böra föreslå en ökning af anslaget för oförutsedda behof enligt Fullmäktiges bestämmande för att sätta staden i tillfälle att utan intrång på andra utgifter, som kunna yppa sig, bestrida det utfästade tillskottsanslaget för polisinrättningen. I öfverensstämmelse härmed får utskottet nu hemställa

att anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande i budgeten upptages med förhöjdt belopp af förslagsvis 70,000 mark.

Inkomster.

Med anledning af hvad utskottet ofvan föreslagit beträffande afförande ur stadskassan af deri ingående aktier i Helsingfors Magasins Aktiebolag med 113,500 mark, samt då utskottet af Drätselkontoret inhemtat att, sedan behållningskalkylen blifvit uppgjord, å köpeskillingen för af staden försålda tomter till stadskassan inbetalts mera än som tidigare beräknats komma att inflyta,

torde den från föregående år disponibla behållningen, inclusive beloppet af i stadskassan befintliga, staden tillhöriga aktier i Helsingfors Magasins Aktiebolag, kunna upptagas med förhöjdt belopp af 450,000 mark.

I Räntor.

II Tomtlösen.

III Stadens fasta egendom.

IV Tomtören.

Dessa hufvudtitlar hafva af utskottet granskats utan anmärkning.

V Inkomstgifvande rättigheter.

Vid kalkylerandet af det belopp, till hvilket tolagen och trafikafgifterna kunna förväntas komma att under instundande år uppgå, yttrar sig Trafikkontoret på följande sätt:

„Till ledning vid beräkningen af den sannolika inkomsten af den å kontoret ankommande uppbörden för år 1903 hafva uti närslutne tablå sammanförts särskilda uppgifter öfver debiteringen för innevarande, äfvensom för de 3 nästföregående åren. Med afseende å dessa bör beaktas, att uppgifterna för 1900 och 1901

icke gifva någon riktig föreställning om omfånget af den verkliga varuomsättningen under nämnda år, emedan en icke obetydlig del af de med tolag och trafikafgift belagda varorna, hvilka under påverkan af den bekanta tullpaniken i medlet af oktober 1900 anmälades till förtullning, under normala förhållanden, efter all sannolikhet, skulle hafva kommit i den fria handeln först under år 1901. Jemförd med oktober månad 1899 och 1901 utvisar debiteringen för samma månad 1900 i tolag och trafikafgift sammanlagdt c. 41,000 mer än medeltalet för oktober 1899 och 1901 uppgick till. Med sistnämnda belopp torde sålunda inkomsten för 1900 böra minskas och för 1901 ökas för att kunna erhålla en närmelsevis riktig föreställning om den verkliga omsättningen af nämnda varor. En annan omständighet, som i väsentlig mån inverkat på debiteringen för de sednaste åren, är den från och med den 1 Juli 1899 tillämpade bestämningen om nedsättning af trafikafgiften för en del partivaror. För att närmare belysa huru denna nedsättning inverkat på inkomsten af trafikafgifterna för några af förenämnda varuslag, för hvilka kontoret haft att tillgå statistiska uppgifter, bör framhållas att importen resp. exporten af nedannämnda varuslag för 1900 jemförd med 1898, då den högre tariffen sednast tillämpats under hela året, utvisar en ökning för år 1900, som uttryckt i % af importen resp. exporten för 1898, uppgick till:

för importen af hvetemjöl öfver Helsingfors	65,7 %	och för hela landet	50,6 %
” ” ” rågmjöl ” ”	23,0 %	” ” ” ”	78,1 %
” ” ” stenkol ” ”	47,3 %	” ” ” ”	24,3 %
” exporten ” trävirke ” ”	18,7 %	” ” ” ”	22,4 %

Bortser man från stenkolsimporten, som innefattar äfven den afgiftsfria importen för Statsjernvägarnas behof, så har endast importen af hvetemjöl ökats i högre proportion för Helsingfors än för hela landet. Hvad stenkolsimporten vidkommer, utgjorde ökningen för Helsingfors, efter afdrag af det för Statsjernvägarne behof importerade beloppet, endast 3,6 %.

Oaktadt importen resp. exporten af förenämnde varuslag ökats, har inkomsten af trafikafgifterna för desamma för 1900 likväl icke uppnått de för 1898 för samma varuslag uppdebiterade beloppen och uppgick minskningen, såsom af följande sammanställning framgår, för 1900 ännu till c. 24,000 mark. Detta endast för en del af förenämnda varuslag.

	för år 1900	för år 1898
För hvetemjöl har trafikafgiften beräknats till Fmk	29,200	34,900
” rågmjöl ” ” ” ” ”	17,000	23,100
” stenkol ” ” ” ” ”	13,500	20,400
” trävaror ” ” ” ” ”	7,600	12,900

Trafikafgifterna hafva uträknats på grund af uppgifterna öfver varuförseln enligt den officiella statistiken.

Den felslagna skörden för innevarande år, som otvifvelaktigt kommer att framkalla en nedsättning af konsumtionsförmågan hos den öfvervägande delen af landets befolkning, torde deremot icke i väsentlig mån inverka menligt på stadens inkomst af trafiken för nästinstundande år, hvilket erfarenheten från tidigare missväxtår utvisar. Hvarje felslagen skörd betingar nödvändigtvis en ökad spanmåls- resp. mjölimport och emedan köpförmågan hos den förmögnare delen af befolkningen och särskildt statens löntagare icke i nämnvärd grad minskas allenast till följe af en felslagen skörd i landet, så är det lätt förklarligt, att stadens inkomst af trafiken till och med kunnat ökas för det på missväxten nästföljande året. Sålunda utvisa de korrigerade uppgifterna öfver debiteringen för 1900, jemförda med motsvaranda uppgifter för 1898, oaktadt den felslagna skörden år 1899, en ökning af tolagen med c. 8,000 mark. Att inkomsten af trafikafgiften minskades med c. 14,800 mark betingades uteslutande af nedsättningen af några tariffsatser, hvilken såsom ofvan påvisats redan för endast en del af de varuslag, som nedsättningen gälde, vållade en minskning af c. 24,000 mark. För år 1893, det är året efter den stora missväxten, minskades väl tolagen med c. 9,000 mark, men deremot ökades trafikafgifterna med c. 11,700 mark.

Hvad handelskonjunkturerna återigen vidkommer, så tyckes en förbättring i desamma göra sig bemärkbar om man får döma efter tulluppbörden, som under innevarande år visat en fortgående om också långsam stegring. Såsom en följd af den felslagna skörden och en deraf betingad större tillgång på billig arbetskraft torde äfven skogsafverkning i större skala vara att emotse och en dermed förenad större efterfrågan å arbete.

Med stöd af hvad sålunda framhållits har inkomsten af tolag och trafikafgifter i förslaget för år 1903 upptagits till lika belopp, som i staten för innevarande år.

Likasa har inkomsten af mätningafgiften och magasinshyran, såsom varande af underordnad betydelse, beräknats till samma belopp, som för innevarande år.

Med afseende å hvad Trafikkontoret sålunda anført har utskottet låtit vid de i budgetförslaget upptagna siffror uti ifrågavarande afseende bero.

VI Diverse inkomster.

VII Statsbidrag.

VIII Vattenledningen.

Härvid har icke något varit att erinra.

IX. Belysningsverket.

Vid granskning af det utaf Magistraten uppgjorda förslaget till belysningsverkets utgifts- och inkomststat för år 1903 har utskottet bemärkt hurusom bland utgifter upptagits afskrifning å fastigheters konto, 24,800 mark.

Såsom stöd för denna post kunde åberopas att Stadsfullmäktige den 17 juli detta år godkänt en framställning af Drätselkammaren, gående ut på, bland annat, „att för möjliggörande af nödig öfverensstämmelse mellan stadens och belysningsverkets räkenskaper, anmoda styrelsen för detta verk att uti sina budgetförslag, förutom ränta å förskotter från stadskassan, observera nödig utgiftspost för afskrifningar å verket“. I själfva verket gällde emellertid frågan denna gång huruvida dylika afskrifningar skulle få företagas under året, sedan belysningsverkets vinst blifvit känd, utan att vid fastställandet af belysningsverkets budget hafva varit förutsedda. Och såsom svar på denna fråga bör Stadsfullmäktiges omordade beslut uppfattas. Men en helt annan sak är det huruvida öfverhufvud dylika afskrifningar, som nu ifrågasättas, äro nödiga. I detta afseende nödgas utskottet hysa en från styrelsens för belysningsverket afvikande åsigt.

Ehuru ifrågavarande post uti förslaget rubriceras såsom „afskrifning å fastigheters konto“ innefattar densamma i själfva verket att af gasverkets nettoinkomst för året skall afsättas en del för att tjena såsom ett slags rörelsekapital, hvilket för den händelse det gamla gasverket kommer att slopas eventuellt kunde användas såsom bidrag till uppförandet af ett nytt gasverk. Någon annan betydelse har denna s. k. afskrifning icke och erfordras ingalunda för möjliggörande af en tilläfventyrs nödig ansedd nedsättning af det nuvarande gasverkets värde i stadens kapitalkonto. Ty alldeles oberoende häraf kan staden när helst skäl der-till förekommer vidtaga åtgärd om sådan nedskattning utan att sådant i minsta mån inverkar å eller eger samband med gasverksdriftens finansiella resultat. Då vid antydt förhållande den föreslagna afskrifningen eller rättare reserveringen, såsom redan framhölls, endast kan hafva till ändamål att tillskapa en särskild fond, likgiltigt om denna är placerad i kol för gasverkets behof eller ingår såsom kontant i stadskassan, men en sådan reservering icke är behöflig för tillgodo-seendet af gasverkets behof af rörelsekapital, för hvilket stadskassans tillgångar stå till buds, ej heller kan spela någon synnerlig roll, då fråga i sinom tid uppstår om anskaffandet af medel för ett nytt gasverk, håller utskottet före att gasverkets nettoinkomst för året oafkortad bör komma stadskassan till godo och tagas i anspråk vid den allmänna budgetregleringen.

I öfverensstämmelse härmed och under förutsättning att öfriga utgifts- och inkomstposter i belysningsverkets budgetförslag vinna Fullmäktiges godkännande, får utskottet föreslå att

posten afskrifning å fastigheters konto, 24,800 mark, icke i belyningsverkets budget upptages,

samt behållningen för verket i stället höjes med motsvarande belopp eller till 114,800 mark.

X. Lån.

Godkännes utskottets tidigare framställda förslag beträffande uppförande under år 1903 af ytterligare ett varuskjul å Skatudden, tillkommer posten

uppförande af ett varuskjul å Skatuddskajen, 100,000 mark.

XI. Uttaxering.

Derest Stadsfullmäktige godkänna utskottets förslag, såvidt utgifts- och inkomstposter deraf beröras, blir det belopp, som år 1903 måste genom uttaxering anskaffas, 1,812,073 mark 10 penni.

Under innevarande år utgjorde uttaxeringen 1,855,489 mark 73 penni.

Utskottet föreslår därför vördsamt

att Stadsfullmäktige ville fastställa det föreliggande utgifts- och inkomstförslaget med de ändringar, som utskottet förordat, och derhos bestämma att ett belopp af 1,812,073 mark 10 penni under år 1903 skall för år 1902 af kommunens på grund af skattören skattskyldiga medlemmar uttaxeras.

Derjemte får utskottet hemställa

att det af Stadsfullmäktige fastställda budgetförslaget blefve till tryck befordradt.

Ytterst får utskottet anmäla att ledamoten i utskottet, herr W. Westzynthius, i följd af sjukdom varit hindrad att deltaga i utskottets arbete.

Helsingfors, den 16 december 1902.

Alfred Norrmén.

J. Cygnaeus.

Julius Tallberg.

Oskar Heikel.

Gustaf Zitting.

Sammandrag

af budgetutskottets förslag till ändringar i Magistratens
utgifts- och inkomstförslag för år 1903.

		Post, enligt utskottets förslag	Utgifter, som bortlemnats, och inkomster, som införts	Inkomster, som bortlemnats, och utgifter, som införts
II	Utgifter.			
	Stadens embetsverk.			
	Rådstufvurätten.			
	Anslagen till aflönande af två extra stads- betjente vid den provisoriska fjerde af- delningen af Rådstufvurätten upptagas med förhöjda belopp som följer:			
	1 Extra stadsbetjent, lön	1,200 —	—	100 —
	1 D:o d:o lön 1,200: —			
	förhöjning för 5 års tjenst 100: —	1,300 —	—	100 —
	<i>Fmk 111,883: 33 —</i>			
	Magistratens och Rådstufvurättens gemen- samma biträden.			
	Anslagen till aflönande af stadsbetjenterne vid Rådstufvurätten införas på sätt som följer:			
	2 Stadsbetjente vid Rådstufvu- rätten, lön å 1,100: —			
	förhöjning för 10 års tjenst å 200: —	2,600 —	—	—
	2 D:o vid d:o lön å 1,200: —			
	förhöjning för 10 års tjenst 200: —	2,800 —	—	200 —
	1 D:o vid d:o lön å 1,200: —			
	förhöjning för 5 års tjenst 100: —	1,300 —	—	100 —
	1 D:o vid d:o lön 1,200: —	1,200 —	—	100 —
	<i>Fmk 225,600: — —</i>			
	Transport	—	—	600 —

III	Transport	—	—	—	600	—
	Kommunalförvaltningen.					
	Stadsfullmäktiges kansli.					
	Med återopande af S. F. ²⁵ / ₁₁ 1902 höjes aflöningen för sekreteraren till. . . .	3,600	—	—	300	—
	Vidare upptages följande b-post under hänvisning till S. F. ²⁵ / ₁₁ 1902					
	1 Biträdande notarie	2,400	—	—	2,400	—
	Drätselkammaren.					
	Ordförandens arvode höjes till	4,000	—	—	1,500	—
	Anslaget till notarien upptages med . .	3,000	—	2,000	—	—
	Anslaget till en ombudsman utgår . . .	—	—	3,000	—	—
	Vidare införes					
	1 Biträde åt sekreteraren och notarien för finska språket	4,000	—	—	4,000	—
	Vaktmästarens arvode sänkes, under återopande af S. F. ⁹ / ₁₂ 1902, till.	600	—	200	—	—
	och vaktmästarebiträdets arvode minskas, under återopande af samma beslut, till	600	—	120	—	—
	Drätselkontoret.					
	Anslagen för en yngre stadsbokhållare och en vaktmästare (icke inkassator) införas såsom b-poster med återopande af S. F. ⁴ / ₁₁ 1902.					
	Särskilda nämnder.					
	<i>Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>					
	Härunder tillkomma följande anslag:					
	Kommunal arbetsförmedlingsbyrå:					
	1 föreståndare	3,600	—			
	1 vaktmästare	900	—			
	Inventarier, värme, lyse m. m., förslagsvis	2,000	—			
	— Fmk 259,370: —	6,500	—	—	6,500	—
	Transport	—	—	5,320	15,300	—

	Transport	—	—	5,320	—	15,300	—
IV	Gatu- och kajbelysning.						
	Petroleumbelysning.						
	Anslaget till ett kontrollörsarvode utgår .	—	—	600	—	—	—
	— Fmk 225,056: 92 —						
VII	Sundhets- och sjukvården.						
	Köttkontrollstationen.						
	Anslaget till biträden vid stationen sänkes till	2,000	—	1,000	—	—	—
	— Fmk 310,286: 97 —						
IX	Undervisningsväsendet.						
	Folkskolorna.						
	<i>Öfriga kostnader.</i>						
	Anslaget till underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler upptages med	21,000	—	5,500	—	—	—
	— Fmk 912,131: — —						
XI	Vattenledningen.						
	Diverse.						
	Anslaget för införskaffande af utlåtande och förslag beträffande vattenledningsvattnets renande införes såsom b-post med återopande af S. F. 4/11 1902						
	Transport	—	—	12,420	—	15,300	—

	Transport	—	—	12,420	—	15,300	—
XIV	Allmänna arbeten.						
	Byggnader och lägenheter.						
	Anslaget till yttre målning af rådhuset, rådhusannexet och f. d. Baranoffs gård sänkes till	1,800	—	1,800	—	—	—
	Tillskottsanslaget för en sjukpaviljong å Fattiggården införes såsom b-post med hänvisning till S. F. ²⁵ / ₃ 1902.						
	Anslaget till betalning af återstoden utaf köpeskillingen för Societetshuset upptages såsom b-post med återopande af S. F. ¹⁰ / ₄ 1901.						
	Vidare införes följande post:						
	Varuskjul å Skatuddskajen	100,000	—	—	—	100,000	—
	Planteringar.						
	Anslaget till planeringsarbeten i Brunnsparken utgår	—	—	5,000	—	—	—
	Deremot införes anslag till ordnandet af bergpartiet å Observatoriiberget vid nedgången till Bergmangatan med . .	7,254	—	—	—	7,254	—
	I stället för anslag till torrläggning af en gräsplan i Djurgården införes anslag till torrläggning af plats för en idrottsplan i Djurgården, förslagsvis	7,600	—	700	—	6,700	—
	— Fmk 1,887,214: — —						
XVI	Diverse utgifter.						
	Följande anslag införes:						
	För afförande ur stadskassan af deri inneliggande, staden tillhöriga aktier i Helsingfors Magasins Aktiebolag	113,500	—	—	—	113,500	—
	Anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande höjes till	70,000	—	—	—	20,000	—
	Fmk — 278,780: — —						
	Transport	—	—	19,920	—	262,754	—

	Transport	—	—	19,920	—	262,754	—
	Inkomster.						
	Såsom disponibel behållning från föregående år, incl. staden tillhöriga aktier i Helsingfors Magasins Aktiebolag, upptages	450,000	—	150,000	—	—	—
IX	Belysningsverket.						
	Under denna hufvudtitel upptages inkomst af gasverket med	114,800	—	24,800	—	—	—
	— Fmk 114,800: — —						
X	Lån.						
	Följande post tillkommer: Uppförande af ett varuskjul å Skatuddskajen	100,000	—	100,000	—	—	—
	— Fmk 1,000,200: — —						
XI	Uttaxering.						
	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	1,812,073	10	—	—	31,966	—
	Summa Fmk	—	—	294,720	—	294,720	—

Sålunda blir summan på utgifts- och inkomstsidorna Fmk 6,612,741: 71.

Utskottsbetänkande angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.

Till budgetutskottet har öfverlemnats följande till Stadsfullmäktige inkomna ansökan:

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS
UTSKÄNKNINGSAKTIEBOLAG.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

*Helsingfors,
den 26 November 1902.*

Närslutande tvenne sammandrag öfver utgifterna för de under Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag förvaltning ställda folkparkerna på Högholmen och Fölisön, af hvilka det ena (Bil. A) *) omfattar utgifterna under sistgångna år 1901 och det andra (Bil. B) *) utgifterna för månaderna Januari—Oktober af innevarande år, har Direktionen äran att i enlighet med Stadsfullmäktiges derom meddelade föreskrift aflemna framställning om anslag ur Bolagets vinst till dessa folkparkers underhåll under nästinstundande år 1903.

Enligt bil. B hafva utgifterna för Högholmen under de första tio månaderna af innevarande år uppgått till i rundt tal	Fmk 37,700: —
samt för Fölisön under samma tid.	„ 14,600: —

Summa för Januari—Oktober	Fmk 52,300: —
---------------------------	---------------

Läggas härtill utgifterna för November och December månader uträknade efter ett medeltal för utgifterna för dessa månader under åren 1899—1901 med.	„ 7,900: —
---	------------

skulle hela utgiften för innevarande år kunna beräknas blifva	Fmk 60,200: —
---	---------------

Vid uppgörandet af budgetförslaget för nästinstundande år har Direktionen, med hänsyn till de nu rådande svåra tidsförhållandena, bemödat sig att i möjligaste mån nedbringa utgifterna, för att kunna motsvara de anspråk på ytterligaste sparsamhet, som från stadsförvaltningens sida i förevarande afseende kunna förutsättas blifva ställda på sagda förslag.

*) Icke aftryckta.

I enlighet härmed har Direktionen beräknat utgifterna under år 1903 till följande belopp:

För Högholmen:

Aflöningar och dagsverkslöner	Fmk	15,000: —	
Remont- och planeringsarbeten	„	6,000: —	
Djurgårdens underhåll	„	17,000: —	
Tredje fjederdelen af kostnaden för den under år 1901 uppförda arbetarebostadsbygg- naden	„	5,000: —	
Oförutsedda utgifter	„	2,000: —	Fmk 45,000: —

För Fölisön:

Aflöningar och dagsverkslöner	Fmk	7,000: —	
Remont- och planeringsarbeten	„	4,000: —	
Till oförutsedda utgifter	„	2,000: —	„ 13,000: —
Summa för båda holmarna		Fmk	58,000: —

Slutsumman understiger föregående årets med 2,000 mark. Dock anser Direktionen sig böra med anledning deraf att foderpriserna under hela innevarande år varit mycket uppdrifna och betydligt högre än föregående år, till följd hvaraf äfven bland innevarande års utgiftsposter den för djurens utfodring företer den största ökningen, och dessa priser synas visa en tendens att ytterligare stegras, framhålla att ett öfverskridande af budgetsförslaget möjligen icke skall kunna undvikas.

Då nettobehållningen för Bolagets gårdar torde kunna beräknas till ungefär samma belopp af 23,000 mark, som i Direktionens föregående framställningar om anslag, utbeder sig Direktionen vördsamt att få hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa om att från bolagets vinstmedel för innevarande år ett anslag af minst 35,000 mark blefve reserveradt för underhåll af Högholmen och Fölisön, anhängande Direktionen därjemte, att, ifall den af Direktionen uppgjorda budgeten komme att visa sig otillräcklig, få inkomma med förslag om nödiga tilläggsanslag.

Helsingfors, den 26 November 1902.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Till underhåll af Högholmen och Fölisön beviljades Helsingfors Utskänkningsbolag senaste år samma belopp som bolaget nu begär eller 35,000 mark. Det förefaller visserligen utskottet att de af bolaget beräknade underhållskostnaderna äro relativt höga, särskildt för Högholmen, men då utskottet icke tilltrött sig att utan en ingående utredning af förhållandena, hvartill utskottet icke haft tillfälle, föreslå någon reduktion af de särskilda utgiftsposterna, får utskottet endast föreslå:

att Stadsfullmäktige ville af Helsingfors Utskänknings Aktiebolags disponibla vinstmedel för år 1902 anslå åt bolaget 35,000 mark att under år 1903 användas till underhåll af bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön.

Helsingfors, den 16 December 1902.

Alfred Norrmén.

J. Cygnaeus.

Julius Tallberg.

Oskar Heikel.

Gustaf Zitting.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri, 1902.

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1903.

Fastställd af Stadsfullmäktige den 20 december 1902.

Anm. Tillfälliga utgifter och inträder äro utmärkta med *.

		Fmk.		p.		Fmk.		p.	
		Utgifter.							
		I. Stadens skulder.							
Chausséereglementet den 26/1 1865 § 6	a	1:o. a)	Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000: —, erlägges år- ligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—				
		b)	till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorterings- tillskott år 1903	510	—		8,160	—	
K. S:ns resol. 17/5 1876	a	2:o.	Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1902 Fmk 1,206,300: —, erlägges den 1/5 1903 i amortering	27,100	—				
			samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 % med tillsammans .	59,637	50				
			Eventuel kursförlust å utlottade, i stadskassan inneliggande obli- gationer, förslagsvis	500	—		87,237	50	
			Transport	—	—		95,397	50	

Utgiftens beskaf-
fenhet enl. § 58 i K.
Förordningen d. 8
December 1873

			Transport	—	—	95,397 50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1882	a	3:o. Å nybyggnads- och regle- ringslånet af år 1882 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 921,500: — erlägges den $\frac{1}{5}$ 1903 i amorte- ring 53,500 — samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å 4 $\frac{1}{2}$ % med 40,263 75				93,763 75
K. S:ns resol. $\frac{26}{3}$ 1892	a	4:o. Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 4,309,000: — erlägges d. $\frac{1}{5}$ 1903 i amortering 24,000 — samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å 4 $\frac{1}{2}$ % med 193,365 —				
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 900 —				218,265 —
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897 D:o $\frac{25}{1}$ 1898	a	5:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1902 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,922,000: —, erlägges den $\frac{1}{8}$ 1903 i amortering 21,000 — samt d. $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 3 $\frac{1}{2}$ % med 102,270 —				
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 1,000 —				124,270 —
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900 D:o $\frac{30}{1}$ 1900	a	6:o. Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1902 Fmk 2,970,000: — erlägges d. $\frac{1}{8}$ 1903 i amortering 16,500 — samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 4 % med 118,800 —				
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis 1,000 —				136,300 —
	c*	7:o. Ränta, amortering m. m. å nytt obligationslån å 8,000,000 Fmk förslagsvis —				365,000 —
	c	— Fmk 1,032,996: 25 —				
			Transport	—	—	1,032,996 25

			Transport	—	—	1,032,996	25
II. Stadens embetsverk.							
1. Magistraten.							
1886 års stat	b	1 Politieborgmästare, lön	7,000: —				
		arvode	5,000: —	12,000	—		
K. S:ns resol. ²⁰ / ₅ 1896	b	1 Justitierådman, lön	5,000: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjänst	500: —				
	b	garanterad brutto					
		sportelinkomst Fmk					
		5,000, upptages för-					
		slagsvis med	2,000: —	7,500	—		
1886 års stat	b	2 Politierådmän, lön å	4,000: —				
		arvode å	2,000: —				
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1898	b	vederlag för från-					
		gången auktionspro-					
		vision å	1,000: —	14,000	—		
1886 års stat	b	2 Notarier, lön å . . .	1,600: —	3,200	—	36,700	—
2. Rådstufvurätten.							
1886 års stat	b	1 Justitieborgmästare,					
		lön	7,000: —				
		arvode	5,000: —	12,000	—		
	b	1 Äldre Justitierådman,					
		lön	5,000: —				
		arvode	2,000: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjänst	1,000: —				
Enl. öfverenskommelse	b	personelt vederlag . .	500: —	8,500	—		
och S. F. besl. ¹⁷ / ₁₁ 1895							
	b	3 Äldre Justitierådmän,					
		lön å	5,000: —				
		arvode å	2,000: —				
		förhöjning för 10 års					
		tjänst å	1,000: —	24,000	—		
1886 års stat	b	1 Äldre Justitierådman,					
S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1899		lön	5,000: —				
		arvode	2,000: —				
		förhöjning för 5 års					
		tjänst	500: —	7,500	—		
			Transport	52,000	—	1,069,696	25

			Transport	52,000	—	1,069,696	25
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Yngre Justitierådman, lön 4,000: — förhöjning för 10 års tjänst 1,000: —		5,000	—		
	b	1 Yngre Justitierådman, lön 4,000: — förhöjning för 5 års tjänst från ¹ / ₁₁ 1903 . . . 83: 33		4,083	33		
1886 års stat	b	1 Yngre Justitierådman, lön . . .		4,000	—		
1886 års stat 1886 års stat K. S:ns bref ¹ / ₁₀ 1887	b	Arvode åt 2 afdelnings- ordförande å 1,000: —		2,000	—		
	b	1 Notarie för civilprotokollet . .		1,600	—		
	b	5 Notarier för kriminal- protokollet å 3,000: — 15,000: — Afgår: 1 vakant . . . 3,000: —		12,000	—		
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892	b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdel- ning vid Rådstufvu- rätten:					
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892	b	Ordförande, arvode . . . 1,000: — Arvode åt ordföran- dens vikarie 3,000: —					
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	b	2 T.f. rådmän å 3,600: — 7,200: — 1 T.f. notarie 3,000: — 1 Extra stadsbetjent, lön 1,200: — 1 D:o d:o, lön 1,200: — förhöjning för 5 års tjänst . . . 100: — 1,300: —		16,700	—	97,383	33
		<i>Åklagare.</i>					
1886 års stat	b	1 Stadsfiskal, lön . . . 3,000: — arvode 600: — arvodestillskott, perso- nelt 1,500: — garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med 600: —		5,700	—		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b						
			Transport	5,700	—	1,167,079	58

		Transport	5,700 —	1,167,079 58
1886 års stat	b	1 stadsfiskal, lön 3,000: — arvode 600: — arvodestillskott, personelt 1,000: — garanterad bruttointkomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med 600: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode .	5,200 — 3,600 —	14,500 —
S. F. besl. ⁹ / ₁₁ 1896	b	— Fmk 111,883: 33 —		
3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.				
1886 års stat	b	1 Magistratssekreterare och Notarius publicus, lön	2,500 —	
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Aktuarie 2,500: —		
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896	b	Personelt anslag för aflönande af biträde 1,200: —	3,700 —	
	b	1 Registrator 2,400: —		
	b	förhöjning för 5 års tjänst 200: —	2,600 —	
1886 års stat	b	1 Kanslist 1,200: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	personel löneförhöjning 300: —	1,500 —	
1886 års stat	b	1 Translator för ryska språket	1,200 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892	b	1 D:o för tyska språket	300 —	
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid Magistraten, lön à 1,200: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891	b	förhöjning för 10 års tjänst 200: —	2,800 —	
D:o ¹¹ / ₆ 1895	b			
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	b			
1886 års stat	b	1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön förhöjning för 10 års tjänst 200: —	1,500 —	
S. F. besl. ² / ₅ 1888	b			
D:o ¹¹ / ₆ 1895	b			
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	b			
	b	1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön 1,300: —		
		Transport	1,300: —	1,181,579 58

			Transport	1,300:—	16,100—	1,181,579 58
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	100:—	1,400—	
		2	Stadsbetjenter vid			
			Rådstufvurätten, lön å	1,100:—		
			förhöjning för 10 års			
			tjenst å	200:—	2,600—	
1886 års stat	b	2	Stadsbetjenter vid			
S. F. besl. $\frac{2}{6}$ 1888			Rådstufvurätten, lön å	1,200:—		
D:o $\frac{11}{6}$ 1895			förhöjning för 10 års			
			tjenst å	200:—	2,800—	
			1 Stadsbetjent vid Råd-			
			stufvurätten, lön . .	1,200:—		
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	100:—	1,300—	
		1	D:o vid d:o, lön		1,200—	
1886 års stat	b	1	Rådhusvaktmästare jemte fri			
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1888			bostad och ved		1,000—	
1886 års stat	b	1	Rådhusdräng jemte fri bostad			
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889			och ved		600—	27,000—
4. Exekutionsverket.						
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	1	Förste Stadsfogde, lön	3,000:—		
			arvode	1,000:—	4,000—	
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1896	b	1	Andre Stadsfogde, lön	3,000:—		
			arvode	2,000:—		
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	500:—	5,500—	
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	1	Kriminallexekutor, lön		3,000—	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896	b	1	Exekutionsbetjent, lön	2,400:—		
D:o $\frac{29}{12}$ 1896			förhöjning för 10 års			
D:o $\frac{21}{12}$ 1897			tjenst	400:—	2,800—	
			1 Exekutionsbetjent,			
			lön	2,400:—		
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	200:—	2,600—	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896	b	1	Exekutionsbetjent,			
D:o $\frac{29}{12}$ 1896			lön	2,400:—		
D:o $\frac{21}{12}$ 1899			förhöjning för 5 års			
D:o $\frac{21}{12}$ 1900			tjenst från $\frac{1}{12}$ 1903	16: 67	2,416 67	
			1 Exekutionsbetjent, lön		2,400—	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896	b	3	D:o, lön å	1,600:—		
D:o $\frac{29}{12}$ 1896			förhöjning för 10 års			
D:o $\frac{21}{12}$ 1897			tjenst å	400:—	6,000—	
Transport				28,716 67	1,208,579 58	

			Transport	28,716 67	1,208,579 58	
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896 D:o ²⁹ / ₁₂ 1896 D:o ²¹ / ₁₂ 1897	b	1 Exekutionsbetjent, lön 1,600: — förhöjning för 5 års tjänst 200: —	1,800 —			
		2 Exekutionsbetjenter, lön å 1,600: —	3,200 —		33,716 67	
		5. Diverse.				
		För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt akto- rerne förslagsvis 1,700 —	17,000 —		16,700 —	
S. F. besl. ¹⁶ / ₁₁ 1886 D:o ³ / ₉ 1882	c	Expenser, förslagsvis — Fmk 226,000: — —				
III. Kommunalförvaltningen.						
1. Stadsfullmäktiges kansli.						
1886 års stat S. F. besl. ¹⁵ / ₁₁ 1896 D:o ²⁵ / ₁₁ 1902 S. F. besl. ²⁵ / ₁₁ 1891 1886 års stat	b	1 Sekreterare 3,600 — 1 Notarie 3,300 —				
		b	1 Andra notarie 2,400 — 1 Vaktmästare 600 —			
		c	Expenser, förslagsvis 5,000 —			14,900 —
2. Drätselkammaren.						
1886 års stat S. F. besl. ⁴ / ₂ 1890 D:o ¹⁰ / ₁₂ 1902	b	1 Ordförande 4,000 — 5 Ledamöter å 20 mk för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis 5,200 —				
		1 Sekreterare, 5 mån. å 11,000 mark pr år 4,583: 33 7 månader å 8,000 mark pr år 4,666: 67	9,250 —			
		1 Notarie 3,000 — 1 Biträde åt sekreteraren och no- tarien för finska språket . . . 4,000 —	4,500 —			
		1 Aktuarie 4,500 — 1 Kanslist 1,800 — 1 Vaktmästare 600 —				
		1 Vaktmästarebiträde 600 — Expenser, förslagsvis 15,000 —			47,950 —	
S. F. besl. ⁷ / ₃ 1900 1886 års stat S. F. besl. ⁴ / ₂ 1890 D:o ⁹ / ₁₂ 1902 S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898 D:o ⁹ / ₁₂ 1902	b					
Transport — — 1,321,846 25						

			Transport		1,321,846 25
		3. Drätselkontoret.			
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Stadskamrerare, lön arvode förhöjning för 10 års tjänst	5,000:— 4,000:— 1,000:—		
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	10,800 —	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Stadskassör, lön arvode förhöjning för 10 års tjänst	4,000:— 2,500:— 800:—		
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	8,100 —	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Äldre Stadsbokhåll- lare arvode förhöjning för 10 års tjänst	4,000:— 1,000:— 800:—	5,800 —	
	b	1 Yngre Stadsbokhåll- lare arvode förhöjning för 5 års tjänst	3,000:— 1,200:— 300:—	4,500 —	
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902	b	1 Yngre stadsbokhållare	3,000 —		
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Kontorsskrifvare förhöjning för 10 års tjänst	1,800:— 360:—	2,160 —	
1886 års stat S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899	b & c	1 Vaktmästare, inkas- sator Arvode för tillsyn öfver torghandeln	1,200:— 600:—	1,800 —	
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902	b	1 Vaktmästare	1,200 —		
S. F. besl. ¹³ / ₁₀ 1898	b & c	Extra biträden, förslagsvis	7,800 —		
	c	Arvode för debetsedlars kringbä- rande, förslagsvis	1,500 —		
	c	Expenser, förslagsvis	3,600 —		
				50,260 —	
		4. Trafikkontoret.			
S. F. besl. ²¹ / ₅ 1895	b	1 Kamrerare 1 Bokhållare	5,500 — 3,000:—		
		Transport	3,000:—	5,500 —	1,372,106 25

			Transport	3,000 —	5,500 —	1,372,106 25
			förhöjning för 10 års			
			tjenst	600: —	3,600	
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895	b	1	Kassör	2,400: —	—	
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	240: —	2,640	
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1896	b	1	Vågmästare	2,000: —	—	
			förhöjning för 10 års			
			tjenst	400: —	2,400	
S. F. besl. $\frac{21}{5}$ 1895	b	1	Vaktmästare	1,000: —	—	
D:o $\frac{29}{12}$ 1896	b		personelt tillskott	200: —	1,200	
			1 D:o		1,000	
	c		Extra biträden, förslagsvis		16,445	
S. F. besl. $\frac{31}{3}$ 1875	b		Arvode för erhållande af dagliga			
D:o $\frac{29}{12}$ 1899	b		uppgifter från tullkammaren		800	
			Mätarearvoden, förslagsvis		800	
	c	1	Maskinist för värmeledn. under			
			7 månader		1,050	
		1	Maskinist för hissinnrättningen		600	
			Expenser, förslagsvis		1,800	
						37,835
5. Hamnkontoret.						
1886 års stat	b	1	Hamnkapten	3,000: —		
S. F. besl. $\frac{21}{11}$ 1893	b		4 resp. 2 % af upp-			
			börden, förslagsvis	8,020: —	11,020	
		1	Hamnmästare i Sörnäs		2,400	
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895	b	1	Hamnkontorsbokhåll-			
			lare	3,500: —		
			förhöjning för 5 års			
			tjenst	350: —		
			$\frac{1}{2}$ % af uppbörden,			
			förslagsvis	1,005: —	4,855	
S. F. besl. $\frac{30}{4}$ 1901	b	1	kassör under 9 månader		1,125	
1886 års stat	b	1	Äldre vaktmästare		1,400	
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895	b					
D:o $\frac{15}{11}$ 1898	b					
1886 års stat	b	1	Yngre vaktmästare		1,200	
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895	b					
D:o $\frac{15}{11}$ 1898	b					
1886 års stat	b & c	3	Hamnkonstaplar å	1,000: —	3,000	
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1888	b & c		7 D:o å	900: —	6,300	
D:o $\frac{29}{12}$ 1890	b & c					
D:o $\frac{11}{4}$ 1893	b & c	1	Hamnkonstapel i Sörnäs jemte			
D:o $\frac{27}{12}$ 1895	b & c		fri bostad		900	
D:o $\frac{22}{12}$ 1898	b & c					
			Transport	32,200		1,409,941 25

		Transport	32,200	—	1,409,941	25
1886 års stat	} b	2 Packare och vräkare å 600:—	1,200	—		
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894		1 Parmmätarålderman	400	—		
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899		Hamnfiskals arvode	400	—		
S. F. besl. ¹¹ / ₄ 1893		Ångslupslega för inspektionsresor, förslagsvis	200	—		
		Expenser, förslagsvis	700	—	35,100	—
6. Byggnadskontoret.						
1886 års stat	} b	1 Stadsingeniör 8,000:—				
S. F. besl. ²⁶ / ₄ 1892		resemedel 600:—	8,600	—		
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899	} b	1 Arbetschef 6,500:—				
		resemedel 500:—	7,000	—		
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892	} b	1 Geodet 3,000:—				
		förhöjning för 10 års tjänst 600:—				
		resemedel 100:—	3,700	—		
1886 års stat	} b	1 Bokhållare 3,000:—				
		förhöjning för 10 års tjänst 600:—				
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1898	b	personelt tillskott 400:—	4,000	—		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888	} b & c	1 Byggmästare 3,000:—				
		förhöjning för 5 års tjänst 300:—				
		d:o för 10 års tjänst från d. ¹ / ₁₂ 1903 25:—				
		personelt anslag 400:—	3,725	—		
S. F. besl. ¹⁶ / ₂ 1892	} b	1 Förrådsförvaltare 1,800:—				
		personelt tillskott 180:—	1,980	—		
1886 års stat	b	1 Äldre skogsvakt jemte fri bostad och ved 900:—				
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	b	personel förhöjning för 10 års tjänst 150:—				
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	b	ytterligare tillskott 100:—	1,150	—		
1886 års stat	} b	1 Yngre skogsvakt jemte fri bostad och ved 800				
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897		Extra ingeniörs- och ritarebiträden, förslagsvis	8,000	—		
		Skogsvaktarebiträden och skogskultur, förslagsvis	2,000	—		
		Material o. handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis	8,000	—		
		Expenser, förslagsvis	1,500	—	50,455	—
		Transport	—	—	1,495,496	25

1886 års stat S. F. besl. $\frac{6}{12}$ och $\frac{6}{12}$ 1898	}	b	Transport	—	—	1,495,496	25
			7. Trädgårdsnämnden.				
			1 Sekreterare	600	—		
			1 Trädgårdsmästare	3,000	—		
			förhöjning för 10 års				
			tjenst	600	—		
			hyresmedel	1,000	—		
			personellt lönetillskott				
			jemte bränsle och an-				
			dra natura förmåner	1,400	—		
S. F. besl. $\frac{18}{12}$ och $\frac{21}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900 D:o $\frac{18}{12}$ och $\frac{19}{12}$ 1899	}	b	c Expenser, förslagsvis	6,000	—	6,900	—
				300	—		
			8. Särskilda nämnder.				
			a) <i>Taxerings- och Pröfnings-</i> <i>nämnderna.</i>				
			c { Sekreterare arvoden	2,400	—		
			c { Expenser, förslagsvis	2,600	—	5,000	—
			b) <i>Förmyndarenämnden.</i>				
			c { Sekreterarearvode	800	—		
			c { Vaktmästarearvode, expenser m.				
			c { m. förslagsvis	600	—	1,400	—
	}	b	c) <i>Nämnden för arbetareangelägen-</i> <i>heter.</i>				
			c { 1 Sekreterare	600	—		
			c { Ersättning för vaktmästarebiträde	100	—		
			c { Expenser, förslagsvis	100	—		
			Provisorisk kommunal arbets-				
			förmedlingsbyrå:				
			c { 1 Föreståndare	3,600	—		
			c { 1 Vaktmästare	900	—		
			c { Inventarier, värme, lyse				
			c { m. m., förslagsvis	2,000	—	6,500	—
	}	b	d) <i>Uppfostringsnämnden.</i>				
			b { 1 Sekreterare, arvode	2,000	—		
			b { Vaktmästarearvode	150	—		
			b { Expenser, förslagsvis	500	—	2,650	—
			Fmk 259,750: — —				
			Transport	—	—	1,518,746	25

		Transport	—	—	1,518,746 25
		IV. Gatu- och kajbelysningen.			
		1. Gasbelysningen.			
		Auerlågor.			
		Helnatts, 544 st. under vår- och 571 under höstterminen, förbru- kande gas	208,182 m ³		
		Halfnatts, 864 st. un- der vår- och 922 un- der höstterminen, för- brukande gas	164,111 m ³		
		10 st. bågglampor under seglationstiden, för- brukande gas	2,600 m ³		
	c	Vanliga lågor (å varu- skjulen).			
		Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,198 m ³		
		Lucas Lampor (å salu- torget).			
		Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,743 m ³		
		Extra belysning vid särskilda tillfällen	1,166 m ³		
		Summa gas 380,000 m ³ å 30 penni per m ³ , utgörande . .	—	—	114,000
		2. Petroleumbelysningen.			
		230 st. helnattslyktor å 168 mk per lysår och lykta	38,640	—	
		110 st. halfnattslyktor å 73 mk per lysår och lykta	8,030	—	
		345 st. chaussée- och väglyktor å 82 mk per lysår och lykta	28,290	—	
	b	93 st. seglationslyktor, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	8,928	—	
		4 st. helnattslyktor å isvägen till Sveaborg 105 dagar å 60 penni per dag och lykta	252	—	
		7 st. d:o vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—	
		Transport	84,560	—	1,632,746 25

Kontrakt ²/₇ 1896
Tillägg till d:o af den
²/₂ 1899
S. F. besl. ²³/₁₂ 1898

		Transport	84,560 --	1,632,746 25
Kontrakt ^{s/7} 1896 Tillägg till d:o af den ^{2/2} 1899 S. F. besl. ^{22/12} 1898	b {	5 st. halfnattslyktor längs stora alléen i Brunnsparken 60 dagar å 30 penni per dag och lykta	90 —	
		10 st. d:o i Sörnäs (vintertid) 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	480 --	
	c {	2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	192 —	
		7 st. halfnattslyktor vid d:o 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	336 —	
	c {	12 st. seglationslyktor å Skatuddskajen, 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	1,152 —	
		Ökad belysningskostnad för intensiv lyktor:		
		65 helnattslyktor å 36 mk	2,340 —	
		12 halfnattslyktor å 20 mk	240 —	
		12 st. seglationslyktor	241 92	
	c* {	60 st. lyktor att uppställas under sommaren och hösten 1903	3,600 —	
		Belysningskostnader för desamma, förslagsvis	3,000 —	
		Kontrollörsarvode	600 —	96,831 92
		3. Extra belysning af kajer och varuskjul.		
		a) Sandviks molon.		
		Elektrisk belysning.		
S. F. besl. ^{1/10} 1895	b {	3 st. 800 ljus båglampor, brinnande 75 dagar, 5 tim. dagligen	400: —	
		6 st. glödlampor, brinnande 150 dagar, 8 timmar dagligen	300: —	700 —
		Transport	700 —	1,729,578 17

			Transport	700 —	1,729,578	17
		<i>b) Magasinskajen.</i>				
		<i>Elektrisk belysning.</i>				
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1895	b	4 st. 800 ljus båg-lampor å sjösidan under 180 dagar, 7 timmar dagligen	1,589: —			
		<i>Gasbelysning.</i>				
	c	11 st. 5 lågors båg-lampor å sjösidan, 180 dagar, 7 timmar dagligen	2,190: —			
	c	11 st. 1 lågas båg-lampor å landssidan, 150 dagar, 3 timmar dagligen	156: —			
	c*	Installation af denna gasbelysning	5,800: —			
		<i>Varuskjulet.</i>				
		<i>Elektrisk belysning.</i>				
Kontrakt d. ¹² / ₉ 1893	b	15 st. 500 ljus båg-lampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 4 timmar dagligen	2,415: —			
	b	14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	350: —	12,500 —		
		<i>c) Skatuddskajen.</i>				
		<i>Elektrisk belysning.</i>				
		<i>Sjösidan.</i>				
	c	3 st. 800 ljus båg-lampor under 100 dagar brinnande 10 timmar dagligen	945: —			
	c	Hyra för lampor, transformatorer och rheostater	100: —			
		Transport	1,045: —	13,200 —	1,729,578	17

		Transport	1,045: —	13,200 —	1,729,578 17
		<i>Varuskjulet.</i>			
	c {	4 st. 500 ljus båg- lam- por, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580: —	1,625 —	14,825 —
		— Fmk 225,656: 92 —			
		V. Brandverket.			
		1. Aflöningar och andra förmåner.			
1886 år stat					
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891	b {	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse	5,000: —		
D:o $\frac{29}{12}$ 1893		personellt tillskott	1,000: —	6,000 —	
D:o $\frac{7}{2}$ 1899		1 Underbrandmästare jemte ved och lyse	3,000: —		
D:o $\frac{13}{6}$ 1899		hyresmedel	1,500: —	4,500 —	
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899	b {	1 Sekreterare i Brandkommissio- nen		600 —	
D:o $\frac{19}{12}$ 1901		1 Sprutmästare vid hufvudstatio- nen jemte fri bostad, ved och lyse		1,800 —	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891	b & c {	1 D:o vid norra stationen jemte d:o d:o		1,500 —	
D:o $\frac{21}{12}$ 1897		1 Maskinist, jemte fri bostad, ved och lyse		1,500 —	
		6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse å 1,200: —		7,200 —	
D:o $\frac{13}{6}$ 1899		10 Korpraler jemte ved och lyse å 800: —		8,000 —	
	b {	10 Korpraler, kasernerade å 700: — 13 äldre konstaplar, kasernerade å 420: —		7,000 —	
S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891		30 yngre konstaplar, kasernerade å 300: —		5,460 —	
D:o $\frac{13}{6}$ 1899		Kosthållning för 63 man å 250: — Beklädnad för 63 man å 150: — .		9,000 — 15,750 — 9,450 —	
		Transport	77,760 —	1,744,403 17	

		Transport	77,760	1,744,403	17
c		Hysesmedel för en sergeant, å Berg- hålls station	350 —	78,110	—
		2. Brandstallet, 20 hästar.			
		34,000 kilogr. hö å 10 penni . . .	3,400 —		
		30,500 d:o hafre å 17 penni . . .	5,185 —		
c		Halm, förslagsvis	750 —		
		Skoning och medicin, förslagsvis .	950 —		
		Underhåll af seldon m.m., förslags- vis	500 —	10,785	—
		3. Eldning och belysning.			
		260 kubikmeter björkved å 6 mk . .	1,560 —		
c		960 d:o barrved å 5 mk.	4,800 —		
		Belysning, förslagsvis	4,000 —	10,360	—
		4. Redskap och inventarier.			
		Underhåll af redskapen, förslags- vis	3,000 —		
c		Underhåll af brandtelegrafan för- slagsvis	1,200 —		
		1 st. kontrollapparat till brandte- legrafan å hufvudstationen, för- slagsvis	1,200 —		
c*		Isolerad ledningstråd för brand- telegrafan, förslagsvis	1,000 —	6,400	—
		5. Diverse.			
		Arvoden för brandsyner, förslags- vis	800 —		
c		Expenser, gratifikation m.m., för- slagsvis	2,500 —		
		För inköp af böcker och tidnin- gar	100 —	3,400	—
		6. Tillfällig utgift.			
c*		Anslag för frivilliga brandkåren .	— —	5,000	—
		— Fmk 114,055: — —			
		Transport	— —	1,858,458	17

		Transport	—	—	1,858,458	17
		VI. Polisnrättningen.				
		1. Aflöningar.				
		1 Polismästare, lön	7,000:—			
		arvode	4,000:—	11,000	—	
		1 Polisinspektör, lön	5,000:—			
		arvode	3,000:—	8,000	—	
		1 sekreterare, lön	2,000:—			
		arvode	1,200:—	3,200	—	
		1 Kriminalkommissarie,				
		lön	5,000:—			
		arvode	2,000:—	7,000	—	
		2 Kommissarier, lön å	2,000:—			
		arvode å	1,800:—	7,600	—	
		5 Kommissarier, lön å	2,000:—			
		arvode	1,600:—	18,000	—	
		Förhöjning för 5 års tjänst för				
		2:ne kommissarier från 1/2 1903		916	66	
		1 Translater för ryska språket,				
		arvode	1,500	—		
		1 Notarie, arvode	3,000	—		
		1 D:o d:o	2,400	—		
		1 Kanslist, arvode	1,200	—		
		2 D:o d:o å	1,000:—	2,000	—	
		1 Läkare, d:o	1,200	—		
		1 Vaktmästare, d:o	1,100	—		
		1 Magasinsföreståndare d:o	120	—		
		3 Renskrifvarebiträden å	1,000:—	3,000	—	
		Praktikantarvoden		3,000	—	
		3 Öfverkonstaplar, lön å	1,000:—			
		arvode å	800:—			
		hyresmedel å	200:—	6,000	—	
		4 Öfverkonstaplar, lön å	900:—			
		arvode å	800:—			
		hyresmedel	200:—	7,600	—	
		5 Öfverkonstaplar, lön å	800:—			
		arvode å	800:—			
		hyresmedel å	200:—	9,000	—	
		5 Öfverkonstaplar, lön å	750:—			
		arvode å	750:—			
		hyresmedel å	200:—	8,500	—	
		Transport	105,336	66	1,858,458	17

K. Förordn. d. 30 Jan.
1900

} b

			Transport	105,336 66	1,858,458 17
		4 Konstaplar, lön à	750: —		
		arvode à	750: —		
		hyresmedel à	200: —	6,800 —	
		14 Konstaplar, lön à	700: —		
		arvode à	700: —		
		hyresmedel à	200: —	22,400 —	
		24 Konstaplar, lön à	650: —		
		arvode à	650: —		
		hyresmedel à	200: —	36,000 —	
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900	b	34 Konstaplar, lön à	600: —		
		arvode à	600: —		
		hyresmedel à	200: —	47,600 —	
		36 Konstaplar, lön à	550: —		
		arvode à	550: —		
		hyresmedel à	200: —	46,800 —	
		44 Konstaplar, lön à	500: —		
		arvode à	500: —		
		hyresmedel à	200: —	52,800 —	
		14 Extra konstaplar, ar-			
		vode à	750: —		
		hyresmedel à	200: —	13,300 —	
S. F. besl. 19/6 1896	b	2 Extra konstaplar för			
		lönkrögeriets stäf-			
		jande, arvode à	1,300: —	2,600 —	
1886 års stat					
S. F. besl. 29/12 1876	b	2 Politiekarlar, arvode à	540: —	1,080 —	
		1 Kvinligt biträde, jemte fri bostad		240 —	
		och ved, arvode			
S. F. besl. 21/12 1897	b	1 Kvinligt biträde, utan fri bostad		240 —	
D:o 22/12 1898		och ved, arvode			
		1 D:o d:o		360 —	
		1 D:o d:o		180 —	
	b & c	3 Vaktkarlar à	1,000: —	3,000 —	338,736 66
		2. Polisvård å Forsby hemman.			
	b & c	3 Handräckningskon-			
		staplar, arvode à	480: —	1,440 —	
	b	Värme, lyse & renhållning af po-		400 —	
		lisstationen, förslagsvis			
S. F. besl. 7/6 1900		Skjutslega för inspektioner och po-		200 —	
	d	lisundersökningar, förslagsvis			
		Oförutsedda utgifter		50 —	2,090 —
		Transport	—	—	2,199,284 83

		Transport	—	2,199,284	83
		3. Polisstallet, 8 hästar.			
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900	b & c	18,000 kgr. hö, à 12 p:ni . . .	2,160	—	
		13,000 „ hafre à 18 p:ni . . .	2,340	—	
		6,000 „ halm, à 6 p:ni . . .	360	—	
		Skoning och medicin, förslagsvis .	400	—	
		Remont, förslagsvis	400	—	
		Veterinärarvode	300	—	
	c*	1 ny ridhäst	800	6,760	—
		4. Hyror, ved och lyse.			
Enligt kontrakt	b	Andra polisstationens lokal . .	3,000	—	
		Tredje d:o d:o	3,600	—	
		Fjerde d:o d:o	1,500	—	
	c	Tölö filial d:o d:o	1,080	—	
		Bränsle, förslagsvis.	6,000	—	
		Belysning, d:o	8,000	23,180	—
		5. Diverse.			
K. Förordn. d. 30 Jan. 1900	b	Beklädnadsmedel	29,230	—	
		Till ersättning för oförskyld skada å kläder, ådragen i tjensten, samt till gratifikation	2,000	—	
S. F. besl. 19/12 1901	b	Expenser, förslagsvis	4,500	—	
		Renhållning, d:o	3,500	—	
	c	Inköp och remont af inventarier, förslagsvis	1,600	—	
		Inköp och remont af utrednings- persedlar, förslagsvis	400	—	
	c	Remont och komplettering af lif- räddningsredskapen, förslagsvis .	200	—	
		Undervisningsmaterial för central- polisen, förslagsvis	150	—	
Nåd. bref. 10/10 1898 S. F. besl. 22/12 1898	b	Till matportioner åt ransaknings- fångar i polisinrättningen, för- slagsvis	1,400	42,980	—
K. Förordn. d. 30 Jan. 1891	b	Guvernörens dispositionsmedel .	—	5,000	—
		— Fmk 418,746: 66 —			
		Transport	—	2,277,204	83

		Transport	—	2,277,204	83
		VII. Sundhets- och sjukvården.			
		1. Läkare- och sjukvårdspersonal.			
S. F. besl. $\frac{24}{10}$ 1893	b	Förstestadsläkaren, lön	6,000: —		
		arvode	4,000: —		
		förhöjning för 5 års			
		tjänst	1,000: —	11,000	—
K. S:ns resol. $\frac{5}{2}$ 1894	b	Andre stadsläkaren		3,000	—
1886 års stat	b	2 Distriktsläkare inom			
		staden å	3,000: —	6,000	—
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt .		3,600	—
D:o $\frac{20}{9}$ 1890	b	1 D:o i Sörnäs distrikt	3,000: —		
		tillskottsarvode	1,000: —	4,000	—
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1891	b	1 Distriktsläkare i Berg-			
		hall distrikt	3,000: —		
		tillskottsarvode	1,000: —	4,000	—
D:o $\frac{9}{4}$ 1889	b	1 Kvinlig läkare		3,000	—
D:o $\frac{19}{12}$ 1895	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk-			
		anstalter och dårdvårdsinrättning			
		(se VIII Fattigvården).			
1886 års stat	b	1 Barnmorska		500	—
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1901	b	5 Kommunala sjukskö-			
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1895					
D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b	terskor å	1,080: —	5,400	—
D:o $\frac{19}{12}$ 1901	b	Resekostnader för d:o		100	—
S. F. besl. $\frac{17}{5}$ 1898	b	Arvoden åt vikarier under distrikts-			
S. F. besl. $\frac{19}{4}$ 1898	b	läkarenes semesterledighet . . .		1,800	—
S. F. besl. $\frac{17}{6}$ 1898	b	Läkaredejourering om söndagarne			
		under sommarmånaderna	240 —	42,640	—
		2. Helsovårdsnämnden.			
S. F. besl. $\frac{3}{12}$ 1889	b	1 Sekreterare		1,600	—
D:o $\frac{19}{12}$ 1892				1,000	—
D:o $\frac{21}{12}$ 1897	c	1 Vaktmästare		4,200	—
		Expenser, förslagsvis			6,800
		3. Maria sjukhus.			
		<i>a) Afdelningen för icke epidemiska</i>			
		<i>sjukdomar.</i>			
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1893	b	1 Öfverläkare, anstaltens direk-			
D:o $\frac{11}{10}$ 1898					
D:o $\frac{19}{12}$ 1901	b	tör, lön	5,000		
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Underläkare jemte bostad, värme			
		belysning, städning och kost, lön	2,500		
		Transport	7,500	2,326,644	83

			Trantport	7,500 —	2,326,644	83
S. F. besl. 29/12 1893	b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200 —			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 27/12 1895	b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800 —			
S. F. besl. 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300 —			
D:o 29/12 1896 D:o 21/12 1897	b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	1,440 —			
D:o 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	180 —			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 29/12 1899	b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	720 —			
S. F. besl. 29/12 1893	b	2 Städerskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	360 —			
	c	Medicin, förslagsvis	8,000 —			
	c	Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000 —		25,500 —	
		b) <i>Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>				
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 11/10 1898	b	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme, lön	5,000 —			
	c	För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	400 —			
D:o 11/10 1898	b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200 —			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 29/12 1899	b	3 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800 —			
	b	2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	720 —			
S. F. besl. 29/12 1899 D:o 19/12 1901	b	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	480 —			
	c	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180 —			
	c	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	360 —			
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 27/12 1895 D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899	b	5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	900 —			
		Transport	11,040 —		2,352,144	83

		Transport	11,040	2,352,144 83
		Medicin, förslagsvis	3,000 —	
c	{	Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000 —	
		För decinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500 —	18,540 —
		c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.		
S. F. besl. 12/12 1901	b	1 Öfverläkare, kirurg, lön	4,000 —	
		För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester	350 —	
		1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200 —	
		1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	600 —	
		2 Sköterskor (bildade) för kirurgiska delen, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,200 —	
		2 Sköterskor (bildade) för medicinska delen, såsom föregående	1,200 —	
		1 Sköterska (bildad) förslagsvis under 6 månader	300 —	
		2 Sköterskor jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	720 —	
		1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregående	360 —	
		1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180 —	
		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	720 —	
		3 Städsköterskor, en för hvardera våningen och en för operationsafdelningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540 —	
		Medicin, förslagsvis	5,000 —	
		Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000 —	20,370 —
		Transport	—	2,391,054 83

			Transport	—	—	2,391,054 83	
e) <i>Ekonomicafdelningen.</i>							
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	1 Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön	1,500: —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1896				förhöjning för 5 års		
D:o	²¹ / ₁₂ 1897				tjänst från ¹ / ₉ 1903	166: 67	1,666 67
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	1 Hushållerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,000 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1896						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	2 Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 300 mk	600 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	}	b	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o	d:o						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	}	b	4 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 180 mk	720 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1896	}	b	1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	1 Föreståndarinna, för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	480: —		
D:o	²¹ / ₁₂ 1897				personelt tillskott	600: —	1,080 —
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 20 mk i månaden	960 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o	²² / ₁₂ 1898						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	}	b	3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön å 30 mk i månaden	1,080 —		
D:o	²² / ₁₂ 1898						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	2 Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön å 1,200 mk	2,400 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	}	b	1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	}	c	1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön	730: —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899				kostpenningar	360: —	1,090 —
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	3 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	1,260 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	}	b	3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 350 mk i året	1,050 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899						
S. F. besl.	²⁷ / ₁₂ 1895	}	b	2 Portvakter, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 420 mk	840 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901						
			Transport	15,306 67		2,391,054 83	

			Transport	15,306 67	2,391,054 83
S. F. besl. 27/12 1895	b	1 Klosettömmerska å 30 mk i månaden	360 —		
		Kost för 171 patienter å 82 penni per dag, förslagsvis	51,180 30		
		Kost för 12 patienter å 1:40 per dag, förslagsvis	6,132 —		
		Kost för 69 af personalen å 1 mk per dag, förslagsvis	25,185 —		
	c	Bränsle, förslagsvis	21,400 —		
		Gas till laboratoriet och för uppvärmning af ångtält, förslagsvis	600 —		
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,400 —		
		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —		
		Belysning, d:o	6,000 —		
		För oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —		133,163 97
S. F. besl. 20/11 1900	d	f) Desinfektionsinrättningen.			
S. F. besl. 29/12 1896	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön	1,200 —		
D:o 29/12 1899		1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420 —		
D:o 19/4 1898	c	Bränsle, förslagsvis	400 —		
D:o 29/12 1899		Underhåll af häst, förslagsvis	600 —		
		Desinfektionsmaterial	500 —		3,120 —
		4. Poliklinisk ögonafdelning.			
	c*	Anslag	1,800 —		
		Dagafgifter för medellösa sjuka emot redovisning	200 —		2,000 —
		5. Sjukstuga i Sörnäs.			
	c	För 12 å 15 sjukplatser, förslagsvis	—		10,943 —
		6. Polikliniker.			
S. F. besl. 11/4 1900	b*	Anslag för barnpolikliniken i Berg-häll	2,500 —		
	c	D:o för polikliniken vid Vladimirs-gatan	2,500 —		5,000 —
		Transport	—	—	2,545,281 80

		Transport		2,545,281 80
		7. Helsopolisen.		
S. F. besl. ²⁴ / ₁₀ 1893	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen 3,000: — förhöjning för 5 års tjänst 500: —	3,500 —	
1886 års stat				
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	2 Tillsyningsmän vid helsopolisen		
D:o ³⁰ / ₅ 1891		å 2,500 mk	5,000 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1892		1 D:o vid d:o	2,000 —	
D:o ²⁸ / ₁₂ 1896				
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899		c Extra tillsyningsmän, förslagsvis	3,000	
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901	b	1 Desinfektionsbiträde	1,500 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis	2,000 —	
	c*	För dödande af råttor	4,000 —	21,000 —
		8. Besigtningbyrån.		
D:o ³⁰ / ₄ 1895	b	1 Besigtningssläkare	6,000 —	
	c	Städning	360 —	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	300 —	6,660 —
		9. Undersökningsstation för lifsmedel.		
1886 års stat	b	1 Föreståndare 3,000: —		
S. F. besl. ¹⁷ / ₁₂ 1901		personelt tillskott 1,000: —	4,000 —	
S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898	b & c	1 Biträde åt d:o	1,500 —	
D:o ¹⁷ / ₁₁ 1886	b	1 Laboratoriidräng	900 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896		Till inköp af apparater, kemika-		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899		lier och böcker, förslagsvis	800 —	7,200 —
		10. Köttkontrollstation.		
S. F. besl. ²⁹ / ₉ 1896	b	1 Veterinär	4,000 —	
D:o d:o	b	Biträden vid stationen	2,000 —	
D:o ²¹ / ₁₂ 1897		Driftkostnad, förslagsvis	800 —	6,800 —
		11. Obduktionshuset.		
	c	Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	—	150 —
		Transport	—	2,587,091 80

		Transport	—	—	2,587,091 80
		12. Vaccindepoten.			
	c	Anslag för tillsyn öfver vaccine- ringsskyldighetens fullgörande . — Fmk 310,286: 97 —	—	—	400 —
		VIII. Fattigvården.			
		1. Fattigvårdsstyrelsen.			
S. F. besl. 5/12 1895	b & c	1 Ordförande	1,200	—	
	b	1 Verkställande direktör	7,000	—	
	b	1 Sekreterare	2,400	—	
D:o 22/12 1898	b	1 Vaktmästare	1,000	—	
	c	Arvode för tillsyningsmän och stån- diga ombud i landsorten, för- slagsvis	6,500	—	
	c	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800	—	18,900 —
		2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.			
1886 års stat	b	1 Inspektor jemte fri bostad och ved	4,500	—	
S. F. besl. 29/12 1891	b	1 Kontorsbiträde	720	—	
D:o 19/12 1901	b	1 Predikant	1,400	—	
1886 års stat	b	1 Läkare vid fattigvårdens sjuk- anstalter och dårvårdsinrättning	3,600	—	10,220 —
S. F. besl. 21/12 1889					
D:o 17/11 1894					
		a) Fattiggården.			
S. F. besl. 5/12 1895	b	1 Husmoder	1,000	—	
	c	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840: —	1,680	—	
	b	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600: —	1,800	—	
D:o 21/12 1889	c	2 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden för hvardera	720	—	
D:o 22/12 1898	c	Beklädnad, förslagsvis	5,500	—	
	c	Kost, förslagsvis	28,000	—	
	c	Läkemedel, förslagsvis	4,000	—	
	c	Inventarier, förslagsvis	3,300	—	
		Transport	46,000	—	2,616,611 80

		Transport	46,000	2,616,611 80
	c	Material, förslagsvis	800 —	
		Ved och belysning, förslagsvis	8,000 —	
	c	Häfre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	800 —	
		Remontarbeten, förslagsvis	2,700 —	
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	3,500 —	61,800 —
		<i>b) Arbetsinrättningen.</i>		
S. F. besl. 21/12 1889	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse 1,200: —		
D:o 29/12 1896	b	personelt tillskott	300: —	1,500 —
D:o 21/12 1889	b	2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å 720: —	1,440 —	
		Ved och belysning, förslagsvis	1,300 —	
		Kost, förslagsvis	11,000 —	
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	2,200 —	
	c	Material, förslagsvis	5,000 —	
		Inventarier och arbetsverktyg, för slagsvis	500 —	
		Flitpenningar, förslagsvis	1,000 —	
		Remontarbeten, förslagsvis	200 —	
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	500 —	24,640 —
		<i>c) Därvårdsanstalten.</i>		
S. F. besl. 29/12 1891	b	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200 —	
D:o 29/12 1893	b & c	9 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600: —	5,400 —	
D:o 20/12 1896	b & c	4 Manliga vårdare, jemte d:o d:o å 720: —	2,880 —	
D:o 21/12 1897		Beklädnad, förslagsvis	3,500 —	
1886 års stat		Kost, förslagsvis	16,000 —	
S. F. besl. 29/12 1891	c	Läkemedel, förslagsvis	1,500 —	
		Inventarier, förslagsvis	1,000 —	
		Ved och belysning, förslagsvis	7,000 —	
		Remontarbeten, förslagsvis	1,400 —	
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000 —	40,880 —
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.		
	c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	70,000 —	
		Transport	70,000 —	2,743,931 80

		Transport	70,000	2,743,931 80
		I särskilda inrättningar intagna, förslagsvis	7,000 —	
		Sjukvård, d:o	9,000 —	
		Kostnader för sinnesrubbade personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000 —	
		Läkemedel, förslagsvis	5,000 —	
	c	Direkta understöd:		
		a) ått personer ovilkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis	24,000: —	
		b) ått nödstälda, hvilka icke äga ovilkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis	20,000: —	
			44,000 —	157,000 —
		4. Diverse.		
	c	Begravningskostnader, förslagsvis	500 —	
	d	Expenser, förslagsvis	1,000 —	
		Oförutsedda utgifter, förslagsvis	2,000 —	3,500 —
		— Fmk 316,940: — —		
		IX. Undervisningsväsendet.		
		1. Navigationsskolan.		
S. F. besl. $\frac{9}{5}$ 1900 Enl. kontrakt	b	Hyra	3,000 —	
	c	Ved, förslagsvis	600 —	3,600 —
		2. Handverksskolorna.		
K. Kung. $\frac{25}{11}$ 1885	b	Anslag för högre handverksskolorna	25,394 —	
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	Anslag för lägre d:o	25,370 —	
		Förberedande yrkesskolan för gossar:		
S. F. besl. $\frac{26}{9}$ och $\frac{21}{11}$ 1900	b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200: —	
		1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200: —	
		Transport	8,400: —	50,764 —
				2,908,031 80

		Transport	8,400: —	50,764 —	2,908,031 80
D:o samt ¹⁹ / ₁₂ 1901	b	1 Lärare i frihandsteckning	3,000: —		
S. F. besl. ²⁵ / ₉ och ²⁹ / ₁₁ 1900	b	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300: —		
		1 D:o i metallbearbetning	2,700: —		
		1 Föreståndare	1,500: —		
		Arvode åt timlärare, 44 veckotimmar à 150 mark	6,600: —		
	c	Arvode åt biträdande verkmästare	1,500: —		
		Vaktmästare	900: —		
		Arbetsmaterial för verkstaden	1,500: —		
		Verkstadsremont och komplettering	500: —		
		Bibliotek, tidskrifter och expenser	500: —		
		Hyra för verkstadslokaler	2,000: —		
		Värme och belysning	1,200: —	33,600 —	84,364 —
3. Handelsläroverk.					
c	Anslag för ett svenskt-finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors	4,000			
	Anslag för förberedande klass vid d:o med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors	2,000			
	Anslag för ett finskt handelsläroverk med skyldighet att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors	4,000	10,000 —		
	Transport	—	—	3,002,395 80	

			Transport	—	—	3,002,395 80
		4. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.				
S. F. besl. ¹¹ / ₁₀ 1898	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frieleiv från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst . . .		—	—	4,500 —
		5. Folkskolorna.				
		<i>a) Aflöningar.</i>				
		16 Lärare, lön à 2,400: — förhöjning för 15 års tjänst à 1,200: —		57,600	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	12 Lärare, lön à 2,400: — förhöjning för 10 års tjänst à 960: —		40,320	—	
		11 Lärare, lön à 2,400: — förhöjning för 5 års tjänst à 480: —		31,680	—	
		19 Lärare, arvode à 2,400: —		45,600	—	
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	8 Lärare, arvode à 2,400: —		19,200	—	
		3 Lärarebiträden (islöjd och skrädderi arbeten) arvode à 1,200: —		3,600	—	
1886 års stat	b	1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode		800	—	
		10 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 25 års tjänst à 1,000: —		30,000	—	
		4 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 20 års tjänst à 800: —		11,200	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	16 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 15 års tjänst à 600: —		41,600	—	
		13 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 10 års tjänst à 400: —		31,200	—	
		Transport	312,800	—	—	3,006,895 80

		Transport	312,800	—	3,006,895	80
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	b	8 Lärarinnor, lön à 2,000: — förhöjning för 5 års tjänst à 200: —	17,600	—		
		3 Lärarinnor lön, med afdrag af rumhyra à förhöjning för 10 års tjänst à 400: —	6,300	—		
		6 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 25 års tjänst à 850: —	15,300	—		
		4 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 20 års tjänst à 680: —	9,520	—		
		11 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 15 års tjänst à 510: —	24,310	—		
		11 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 10 års tjänst à 340: —	22,440	—		
		18 Lärarinnor, lön à 1,700: — förhöjning för 5 års tjänst à 170: —	33,660	—		
		6 Lärarinnor, arvode à 2,000: —	12,000	—		
		27 Lärarinnor, arvode à 1,700: —	45,900	—		
		5 Lärarinnor, arvode à 2,000: —	10,000	—		
		4 Lärarinnor, arvode à 1,700: —	6,800	—		
		2 Timlärarinnor, arvo- de à 1,700: —	3,400	—		
		Timlärare i slöjd	3,600	—		
		Timlärare och lärarinnor i sång .	2,800	—		
		Timlärarinnor i gymnastik . . .	2,700	—		
		c Vikarier och sannolikt ökad lärare- personal under höstterminen, förslagsvis	8,000	—		
		b Inspektör	7,000	—		
		b Biträde vid inspektorskansliet .	1,200	—		
1886 års stat S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1888 D:o ²⁹ / ₁₂ 1899 D:o ²² / ₁₂ 1898 D:o ²¹ / ₁₂ 1889 1886 års stat S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1886 D:o ²⁹ / ₁₂ 1890 D:o ²⁹ / ₁₂ 1892 D:o ²⁸ / ₁₂ 1896 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899	b	b Ekonom	2,500	—		
		b Sekreterare i direktionen . . .	1,200	—		
		b 7 Vaktmästare à 1,000: —	7,000	—		
		Transport	556,030	—	3,006,895	80

			Transport	556,030	3,006,895 80
S. F. besl. $\frac{28}{12}$ 1886	b & c	3 Gårdsdrängar å . . .	840: —	2,520 —	
D:o $\frac{28}{12}$ 1886					
D:o $\frac{29}{12}$ 1891	b & c	2 Gårdsdrängar å . . .	780: —	1,560 —	
	c	Arvode för 15 föreståndare och föreståndarinnor å	300: —	4,500 —	
		Arvoden för matrikelföringen vid de högre skolorna		850 —	
		Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser .		3,000 —	568,460 —
		<i>Öfriga kostnader.</i>			
	c	Hyrer för skollokaler förslagsvis		24,000 —	
		Undervisningsmaterial, förslagsvis		10,000 —	
		Material för handarbeten och skolkök, förslagsvis		10,000 —	
	c	Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis		9,000 —	
		Ved och vedhuggning, förslagsvis,		27,000 —	
		Belysning, förslagsvis		22,000 —	
		Till beklädnadshjelp åt fattiga elever, hemmahörande i staden, förslagsvis		10,000 —	
	c	Renhållning, förslagsvis		15,500 —	
		Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis		21,000 —	
K. Förordn. $\frac{5}{8}$ 1886	b	Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 64 lärare å 50 mk	3,200: —		
		för 145 lärarinnor å 37:50	5,437:50	8,637 50	
	c & d	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis		3,000 —	160,137 50
		— Fmk 728,597:50 —			
		6. Folkbibliotek och läsesalar.			
1886 års stat	b	1 Bibliotekarie		3,600 —	
S. F. besl. $\frac{3}{4}$ 1889					
D:o $\frac{21}{12}$ 1889	b & c	1 Första amanuens (Sv. afd.)	1,500: —		
D:o $\frac{27}{12}$ 1895					
D:o $\frac{29}{12}$ 1899	b	personelt tillskott	300: —	1,800 —	
			Transport	5,400 —	3,735,493 30

		Transport	5,400	—	3,735,493	30
S. F. besl. 27/12 1895	b	1 Förste amanuens å läsesalen .	1,500	—		
D:o 21/12 1897		1 D:o d:o (Finska afd.)	1,200	—		
D:o 19/12 1901	b	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200: —			
D:o 21/12 1889		personelt tillskott	300: —	1,500	—	
D:o 28/12 1891	b	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . .	1,200	—		
D:o 29/12 1896		1 D:o d:o (Finska afd.)	900	—		
D:o 19/12 1901	c	1 D:o d:o (Läsesalen) .	900	—		
D:o 29/12 1900		2 Extra d:o å	550: —	1,100	—	
D:o 19/12 1901	b	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved	900	—		
D:o 29/12 1900		1 Vaktmästarebiträde	600	—		
D:o 19/12 1901	b	1 Gårdskarl, jemte fri bostad och ved	300	—		
D:o 29/12 1900		1 Städerska, jemte fri bostad och ved	600	—		
1886 års stat	b	1 Föreståndare för Tölö filial jemte fri bostad, ved och lyse . .	300	—		
S. F. besl. 27/12 1888		1 Föreståndare för filialen vid Fabriksgratan N:o 36 jemte fri bostad, ved och lyse	200	—		
D:o 27/12 1888	b	1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500	—		
D:o 29/12 1891		1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse . .	720	—		
D:o 29/12 1887	b	2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse å 100 mk	200	—		
D:o 27/12 1895		Hyra för filiallokalerna	5,380	—		
	c	Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis .	12,700	—		
		Ved och belysning, förslagsvis .	7,000	—		
	c & d	Brandstodsafgifter, förslagsvis .	230	—		
		Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000	—	47,330	—
7. Asyler för vanartade barn.						
	b	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	7,435	—		
S. F. besl. 27/12 1899		Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	7,126	—		
S. F. besl. 15/10 1901	b	Uppfostringsanstalten i Lojo, förslagsvis	7,461	—		
		Transport	22,022	—	3,782,823	30

		Transport	22,022 —	3,782,823 30
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899 D:o ¹⁵ / ₁₀ 1901	b	För enskild utackordering, förslagsvis	3,000 —	
	c	Läkarearvode för besiktning, d:o	100 —	
		Anläggande och underhåll af en uppfostringsanstalt för flickor. — Fmk 912,131: — —	8,617 50	33,739 50
X. Staden åliggande allmänna onera.				
1. Skjutshållning.				
Guv. resol. ²¹ / ₅ 1896 Kontrakt ²³ / ₁ 1902	b	Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	— —	1,950 —
2. Kronoutlagor.				
Resol. på städ. besv. ¹⁹ / ₁₂ 1757 § 58 K. S:ns res. ¹³ / ₅ 1899	b	Boskapspenningar och utsädesafgift.	— —	54 96
3. Inkvarteringen.				
Inkvart. regl. ¹⁹ / ₁ 1876 S. F. besl. ¹¹ / ₃ 1879	b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	— —	239,849 28
4. Inkvarteringsnämnden.				
1886 års stat	b	1 Ordförande	2,000 —	
		1 Sekreterare	1,600 —	
		1 Kvartermästare	2,000 —	
		1 Translator	800 —	
		1 Vaktmästare	800 —	
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600 —	7,800 —
— Fmk 249,654: 24 —				
XI. Vattenledningen.				
1. Förvaltning och drift.				
1886 års stat S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888 D:o ¹⁶ / ₂ 1892 D:o ²⁹ / ₃ 1892	c	1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000: —	
		förhöjning för 10 års tjänst	1,600: —	
D:o ⁵ / ₁₂ 1887	b	resemedel, personelt.	400: —	10,000 —
Transport			10,000 —	4,066,217 04

		Transport	10,000	—	4,066,217	04
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1900	b	1 Assistent, lön	4,800	—		
D:o $\frac{29}{12}$ 1890	}	1 Bokhållare 3,000: — förhöjning för 10 års tjänst 600: —				
D:o $\frac{13}{12}$ 1892			3,600	—		
D:o $\frac{21}{12}$ 1897						
D:o $\frac{29}{12}$ 1890	b & c	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,800	—		
D:o $\frac{19}{12}$ 1899	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bo- stad och ved	2,700	—		
1886 års stat	}	1 Förste maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,800	—		
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899						
1886 års stat	}	1 Andre maskinist, jemte fri bo- stad och ved	1,500	—		
S. F. besl. $\frac{19}{12}$ 1899						
D:o $\frac{19}{12}$ 1899	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000	—		
D:o $\frac{21}{12}$ 1889	}	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved	500	—		
D:o $\frac{29}{12}$ 1891						
	c	Driftkostnad för pumpverket, för- slagsvis	6,000	—		
		D:o för filterna, förslagsvis . . .	12,000	—		
		Afläsning och kontroll af vatten- mätare, förslagsvis	8,000	—		
	c	Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis . . .	1,500	—		
		Brandförsäkringspremier, förslags- vis	1,200	—		
Enl. kontrakt	b	Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350	—		
K. S:ns resol. $\frac{7}{5}$ 1895	}	Arrende för Broholmen i Gammel- staden	600	—		
Kontrakt $\frac{5}{6}$ 1895						
Enl. kontrakt	b & c	Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belys- ning, förslagsvis	2,000	—		
	c	Expenser, förslagsvis	2,500	—		
		Utskylder till Helsing kommun, förslagsvis	800	—		
		Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700	—		
		Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700	—		
		Kostnader för privata anslutnin- gar och uppsättningar af vat- tenmätare, förslagsvis	95,000	—	161,050	—
		Transport	—	—	4,227,267	04

		Transport	—	—	4,227,267 04
		2. Underhåll och remont.			
c*	{	Betonering af filtret N:o II . . .	5,700	—	
		Nyläggning af taket i den äldre vattenborgen, $\frac{1}{3}$ af hela ytan . . .	5,000	—	
c	{	Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner, och rörnät, förslagsvis	22,000	—	
		Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis	3,500	—	36,200
		3. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.			
		Förbindningsledning under Bernhardsgatan från N:o 5 till Unionsgatan	3,200	—	
		D:o under Bangatan från N:o 3 till Högbergsgatan	5,700	—	
		Rörombyte under Högbergsgatan från Röddälds- till Bärgmangatan	13,500	—	
		Rörombyte under Boulevardsgatan från N:o 42 till Sandvikskajen	4,200	—	
		Vattenledning under Kaptensgatan från Bärgmans- till Fabriksgatan	5,700	—	
		D:o under Villagatan	13,500	—	
		D:o under Östra chaussén till folkskolan å Vallgård	25,700	—	
c*	{	D:o under Hafsgatan från N:o 9 till Skepparegatan	12,700	—	
		D:o under Kaptensgatan från Fabriks- till Hafsgatan	15,300	—	
		D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad	3,300	—	
		D:o under Kotkagatan från Fredriksbergs- till Lovisagatan	19,900	—	
		D:o under Borgågatan från N:o 25 till Kotkagatan	2,200	—	
		D:o under Skepparegatan från N:o 35 till Fabriksgatan	6,500	—	
		D:o till villan N:o 4 i Vestra Brunnsparken	3,500	—	
		D:o under Gökgränd	5,000	—	
		Inköp af vattenmätare	8,000	—	147,900
		Transport	—	—	4,411,367 04

		Transport	—	—	4,411,367 04
		4. Diverse.			
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1892	c*	1 st. 406 mm. slidventil å tillopps- röret i Djurgården	1,000	—	
		6 st. brandposter å röret	1,500	—	
	b	För införskaffande af utlåtande och förslag beträffande vatten- ledningsvattnets renande	5,000	—	7,500
		— Fmk 352,650: — —			
		XII. Saluhallen.			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1899	b	1 Uppsyningsman, lön 1,200: — beklädnadshjelp 150: —	1,350	—	
	c	1 Dräng, lön	1,080	—	
	c*	Installation af gasbelysning	2,300	—	
		Belysning, förslagsvis	1,500	—	
	c	Diverse omkostnader	420	—	6,650
		— Fmk 6,650: — —			
		XIII. Stadens jordlägenheter.			
	c	Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis	7,000	—	
		Mejlans, utskyllder m. m., förslags- vis	400	—	7,400
		— Fmk 7,400: — —			
		XIV. Allmänna arbeten.			
		1:o. Byggnader och lägenheter.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300	—	
		Remont i Maria sjukhus	9,500	—	
		D:o af badhuset i Brunnsparken	1,800	—	
	c*	D:o af simhuset i Brunnsparken	1,800	—	
		D:o af varuskjulet å Magasins- kajen	4,200	—	
		Transport	21,600	—	4,432,917 04

		Transport	21,600	4,432,917 04
	c*	Rifning af brunnarna i Lappviks- skvären och vid Bergmansgatan	600	
		Ändring af folkskolehuset vid Ka- serngatan	5,500	
	c*	Yttre målning af rådhuset, råd- husannexet och f. d. Baranoffs gård	1,800	
		Tillskottsanslag för remont i So- cietetshuset	125,000	
	c	Diverse reparationer	25,000	179,500
		<i>Nybyggnader.</i>		
S. F. besl. ²³ / ₃ 1902	b	Tillskottsanslag för en sjukhus- paviljong å Fattiggården. . . .	5,000	
	c*	Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal	12,400	
S. F. besl. ¹⁰ / ₄ 1901	b	Återstoden af köpeskillingen för Societetshuset	650,000	
	c*	Saluhall å Sandvikstorget	125,000	
		Varuskjul å Skatuddskajen. . . .	100,000	892,400
		2:o. Gator och allmänna platser.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c*	Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af stadens andel af Ka- trinegatan	7,200	
		Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af Ö. Henriksgatan mellan Norra o. Södra Esplanadgatorna	11,600	
	c*	Stensättning med I:ma nubbsten af Salutorgets vestligaste del . . .	10,700	
		Omläggning af stensättningen å Norra Kajarmen	5,000	
		Ombyggnad och remont af sär- skilda barriärer längs staden till- höriga gatuandelar	14,000	
	c	Diverse reparationer	12,000	60,500
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Stensättning med fältsten och II:da nubbsten af särskilda ytor å Myntkajen	31,000	
		Stensättning af stadens andel af Jungfrustigen utmed allmänna platsen i kv. 127.	2,700	
		Transport	33,700	5,565,317 04

		Transport	33,700 —	5,565,317 04
		Förlängning af järnvägsspåret å Sörnäs Strandväg	8,500 —	
		Stensättning af en del af Sandviks vestra kajen	9,600 —	
		Planering af Kaptensgatan utmed kv. 180	9,500 —	
		D:o af Villagatan	30,400 —	
		D:o af Hafsgatan till 10 meters bredd mellan Kaptens- och Skepparegatorna	6,100 —	
		D:o af öfre terassen af Skepparegatan mellan Bärghmans- och Fabriksgatorna	9,800 —	
c*		D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna och till halfva bredden mellan Kajana- och Kotkagatorna	54,900 —	
		D:o af Kotkagatan från Fredriksbärgs- till Lovisagatan	46,300 —	
		D:o af Borgågatan från Kajana till Kotkagatan	33,200 —	
		D:o af Porthansgatans förlängning från 2:dra linjen till Djurgårdsvägen	7,900 —	
		Gångbanan å Lappviksgatan längs Maria sjukhus norra tomtgräns	3,300 —	253,200 —
		3:o. Kanaler och afloppsdiken.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c*		Kompletteringsarbeten	3,000 —	
c		Diverse underhåll	15,000 —	
		Omläggning af kanalen under 2:dra linjen från Porthansgatan till Ö. Chausséen och delar af		
c*		kanalen under Hagnäs torg . .	9,500 —	
		Ersättning med 15" lerrör af kanalen genom Diakonissanstaltens område	5,200 —	
		Transport	32,700 —	5,818,517 04

		Transport	32,700	—	5,818,517	04
c*	{	Förlängning af Kanalen under Jungfrustigen till tomt N:o 10 vid Fabriksgatan	3,000	—	35,700	—
		<i>Nyanläggningar.</i>				
	{	Kanal under Kaptensgatan från adr. N:o 20 till Petersgatan samt från adr. N:o 10 Hafsgatan . .	9,600	—		
		D:o af Villagatan från adr. N:o 30 till Petersgatan	10,900	—		
		D:o under Skepparegatan från adr. N:o 35 till Fabriksgatan . . .	3,200	—		
		D:o under Östra Chausséen från första tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt	19,700	—		
c*	{	D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna samt Kajana- och Kotkagatorna	15,600	—		
		Kanal under Kotkagatan från Lovisa- till Fredriksbärgsgatan .	15,600	—		
		D:o af Borgågatan från adr. N:o 25 till Kotkagatan	2,500	—		
		D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad . .	3,500	—		
		Förlängning af den invid Långa bron utmynnande kloaken . .	22,900	—	103,500	—
		4:o. Vägar.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
c		Diverse reparationer	—	—	10,000	—
		5:o. Chausséer.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
c		Diverse reparationer	—	—	15,000	—
		6:o. Hamnar.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
c	{	Diverse reparationer	12,000	—		
		Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000	—		
		Transport	15,000	—	5,982,717	04

		Transport	15,000 —	5,982,717 04
c*	{	Höjning af Myntkajens östra del	20,000 —	
		Ombyggnad af Slottskajens yttre begränsning	14,900 —	
		2 st. Flottbojar vid Skatudden	1,000 —	
		Upprensning af Tölövikens mellan Långa bron och Järnvägsbanken	25,000 —	75,900 —
		7:o. Planteringar.		
		<i>a) Remont och underhåll.</i>		
c	{	Underhåll af planteringar och trädskolor	54,000 —	
		D:o af hägnader	2,000 —	
c*		Beredning af jord för stadsplanteringarna	2,500 —	58,500 —
		<i>b) Nyanläggningar.</i>		
c*	{	Plantering vid Lönnrotsstatyn	3,450 —	
		Planeringsarbeten i Kaisaniemi	5,000 —	
		Ordande af bergpartiet å Observatoriiberget vid nedgången till Bergmansgatan	7,254 —	
		Anordnande af kalkbanor	1,100 —	
		Torrläggning af plats för en idrottsplan i Djurgården, förslagsvis	6,700 —	23,504 —
		8:o. Renhållningsväsendet.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
c	{	Underhåll af afstjelpningsplatser och bryggor	2,800 —	
		Vakters aflöning	5,200 —	
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000 —	
		Remont af d:o	2,000 —	
		D:o af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000 —	
		Bevattnings af stadens centrala gator	10,000 —	
		Renhållning af chausséerna	16,000 —	
		D:o af d:o i Brunnsparken	1,000 —	
		D:o af vägar	7,000 —	
		D:o af båthamnar	700 —	
		Rengöring af isarna	1,500 —	105,200 —
		Transport	—	6,245,821 04

		Transport	—	—	6,245,821 04
		<i>Nyanläggningar.</i>			
	c*	Anskaffande af soptransportkär- ror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformar, skjul m. m. å af- stjelpningsstationen vid Malm .	59,810	—	
		1 st. pissoir å Lappviksgatan . .	1,500	—	61,310 —
		9:o. Arbetsredskap.			
	c	Diverse inköp och remont . . .	—	—	7,000 —
		10:o. Diverse.			
	c	Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar m. m. . . .	—	—	6,000 —
		— <i>Fmk 1,887,214: — —</i>			
		XV. Pensioner.			
Mag. besl. $\frac{13}{5}$ 1857	}	b Rådmansenkan I. S. T. Decker .	400	—	
D:o $\frac{1}{6}$ 1870		b Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266	67	
D:o $\frac{18}{2}$ 1863	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter .	300	—	
D:o $\frac{30}{10}$ 1867	b	Rådmannen H. L. Crohns tre barn	600	—	
S. F. besl. $\frac{9}{2}$ 1875	b	Förre fångknekten Jakob Stark .	240	—	
D:o $\frac{20}{2}$ 1888		D:o d:o Abraham Frisk	180	—	
D:o $\frac{3}{12}$ 1889	b	Förre sprutmästaren M. Henelius	800	—	
D:o $\frac{8}{9}$ 1890	b	D:o Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström	500	—	
D:o $\frac{2}{12}$ 1890	b	D:o Ordningsmannen vid brand- verket I. Rönneberg	400	—	
D:o $\frac{9}{5}$ 1893	b	D:o Extra stadsfogden Moses Lind- berg	400	—	
D:o $\frac{16}{5}$ 1893	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240	—	
D:o $\frac{16}{3}$ 1893	b	Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120	—	
D:o $\frac{3}{10}$ 1893	b	Drätselkammarsekreteraren O. Ehrströms enka och 2 minder- åriga barn	1,000	—	
D:o $\frac{7}{11}$ 1893	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller	200	—	
		Transport	5,646	67	6,320,131 04

		Transport	5,646 67	6,320,131 04
S. F. besl. 27/11 1892	b	Byggmästaren M. L. Lindblad	300 —	
D:o 16/5 1899	b	Vaktmästaredottren Erika Alexandra Rosenström	120 —	
D:o 19/11 1895	b	Skogsvaktareenkan Maria Eriksson	120 —	
D:o 3/12 1895	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång	120 —	
D:o 20/10 1896	b	Realskolevaktmästaren F. M. Lindqvist	300 —	
D:o 27/9 1898	b	Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borg	120 —	
D:o 16/8 1899	b	Tillsyningskvinnan vid fattigvården Emilia Grönstrand	240 —	
D:o 5/9 1899	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gustava Lönnqvist	120 —	
D:o 29/12 1899	b	Hamnkonstapeln Emil Mauritz Sjöström	600 —	
D:o 17/9 1901	b	Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg	6,000 —	
D:o 17/12 1901	b	Uppfostringsbidrag åt afl. Härads- höfdingen B. Stenius 3 omyn- diga barn	600 —	
D:o 22/4 1902	b	Hamnvaktmästareenkan Eva Hagman	144 —	14,430 67
— Fmk 14,430: 67 —				
XVI. Diverse utgifter.				
S. F. besl. 9/10 1875	b	För revision af stadens räkenskaper.	4,100 —	
S. F. besl. 14/1 1902	b	För inventering af stadens löse- gendom	800 —	
	c	Bränsle, förslagsvis.	11,000 —	
		Belysning, inclusive illuminatio- ner, förslagsvis	8,000 —	
		För stormvarningstelegram, för- slagsvis	250 —	
		Brandstodsafgifter, förslagsvis	12,000 —	
D:o 21/12 1897	b	Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000 —	
D:o 29/12 1890	b	Anslag för byggnadsinspektör	2,400 —	
D:o 29/12 1893				
D:o 10/6 1890	b	Arvode åt en elektrotekniker	1,500 —	
D:o 29/12 1899				
Transport			43,050 —	6,334,561 71

		Transport	43,050 —	6,334,561 71
Fiskeristadgan för H:fors $\frac{1}{2}$ 1890 S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1897	b	Arvode åt 2:ne fiskeritillsynings- män, förslagsvis	600 —	
	b	För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde .	150 —	
S. F. besl. $\frac{23}{10}$ 1895	b	För uppsigt öfver varu- skjulen 1,200: —		
	b	Diverse kostnader för d:o 300: —	1,500 —	
D:o $\frac{22}{12}$ 1898	b	Utskrifning af vallängden jemte register dertill.	1,400 —	
	c	Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	
	c	Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600 —	
	c*	Inköp af 2 st. gatu- normalur 900: —		
	c	Underhåll af normalur 1,180: —	2,080 —	
	c	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering. förslagsvis	7,500 —	
D:o $\frac{26}{10}$ 1897	b	Telefonafgifter, förslagsvis . . .	4,500 —	
	b	Anslag för isobservationer, för- slagsvis	600 —	
	c	För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hund- skatten	500 —	
D:o $\frac{19}{12}$ 1899	b	Signalering af middagstimmen .	300 —	
	c*	För afförande ur stadskassan af deri inneliggande, staden till- höriga aktier i Helsingfors Ma- gasins Aktiebolag	113,500 —	
	c	Afkortning och restitution å ut- taxerade medel och andra in- komster, förslagsvis	30,000 —	
	d	För oförutsedda behofenligt Stads- fullmäktiges bestämmande . .	90,000 —	298,780 —
		— Fmk 298,780: — —		
		Summa Fmk	— —	6,633,341 71

Bokstaven anger inkomstens beskaf- tenhet enligt §§ 1 kommunallagen.	Inkomster.			
	a	Disponibel behållning från föregående år	—	450,000
	I. Räntor.			
Chaussée oblig. reglem. 28/1 1865 § 4	c	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	16,500	—
	c	Å chaussée-obligationer, förslagsvis	2,000	—
Enl. donat. urkunderna	b	Å tomtlösen, förslagsvis	80,000	—
	b	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis	15,000	—
	c	Diverse räntor, förslagsvis	500	—
		Dividend å aktier	8,000	—
		Å Belysningsverkets förskotter	8,500	—
		Å Bankräkning	210,000	—
				340,500
	II. Tomtlösen.			
S. F. besl. 9/3 1893	b	Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	—	250,000
	III. Stadens fasta egendom.			
K. S:ns res. 12/1 1879	b	1. Räntor från donerade hemman.		
		Förslagsvis	—	1,800
	2. Stadens afhysta område.			
Kongl. försäkr. 21/2 1789 § 1 o. 4 K. Förordn. 8/12 1873 § 6	b	Arrenden för byggnader och lägenheter	160,000	—
	b	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis	14,600	—
Enl. inlösningsvilkoren		Transport	174,600	—
				1,042,300

		Transport	174,600 —	1,042,300
Enl. kontrakt K. S:ns utsl. ¹¹ / ₁₁ 1884 S. F. besl. ²¹ / ₁₀ 1888	b	Arrende för Societetshuset	44,800 —	
	b	Hyra för försäljningsplatser å tor- gen, förslagsvis	30,000 —	
	b	Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis	3,500 —	
Enl. kontrakt	b	Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmangatan	6,400 —	
	b	Diverse hyror, förslagsvis	4,500 —	
	b	Hyra för bodar och diskar, för- slagsvis	4,500 —	
D:o d:o	b	Hyra för stånd i Saluhallen, för- slagsvis	40,000 —	
	c	Simhusafgifter, förslagsvis	1,500 —	
	c	Fiskevattensafgifter, förslagsvis .	1,400 —	
	c	Hötägt och mulbetesafgifter, för- slagsvis	150 —	
	c	Tillfälliga arrenden och planhy- ror, förslagsvis	18,000 —	329,350 —
		3. Stadens jordlägenheter.		
	b	Grejus, arrende, förslagsvis	2,400 —	
Enl. kontrakt	b	Gumtäckt, d:o d:o	27,000 —	
	b	Mejlans, d:o d:o	6,000 —	
	b	Reimars arrende, förslagsvis	150 —	35,550 —
		— Fmk 366,700: — —		
		IV. Tomtören.		
	b	Förslagsvis	—	2,700 —
		V. Inkomstgifvande rättig- heter.		
K. Förordn. ³¹ / ₂ 1877 K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors destine- rade varor, förslagsvis	200,000 —	
K. kung. af ¹ / ₁₀ 1881 K. S:ns skrifv. ¹⁷ / ₄ 1883	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000 —	
Trafiktaxan ¹⁰ / ₄ 1888	c	Trafikafgifter, förslagsvis	450,000 —	
D:o d:o	c	Mätningsafgifter, förslagsvis . . .	1,500 —	
		Transport	659,500 —	1,409,900 —

		Transport	659,500	—	1,409,900
S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Magasinshyra, förslagsvis . . .	2,000	—	
		Hamnafgifter, förslagsvis . . .	185,000	—	
		Broafgifter, förslagsvis . . .	8,000	—	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Lyftkransafgifter, förslagsvis . .	800	—	
		Ballastafgifter, förslagsvis . . .	100	—	
		Vägningsafgifter, förslagsvis . .	2,700	—	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879	c	Afgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast, förslagsvis	3,000	—	
Särsk. K. Sns resol.	c	Biljardafgifter, förslagsvis . . .	400	—	
K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000	—	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis . .	8,000	—	
	c	Kollektmedel, förslagsvis . . .	200	—	
	c	Diverse böter, förslagsvis . . .	200	—	
Enl. kontrakt	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500	—	
	c	Börsprovision, förslagsvis . . .	600	—	904,000
VI. Diverse inkomster.					
K. Fördn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Personel fattigafgift, förslagsvis .	36,000	—	
Regl. för komm. sjukvård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879	c	För sjukvård i Maria sjukhus, förslagsvis	16,000	—	
		Inkomst från desinfektionsinrättningen, förslagsvis	300	—	
	c	För desinfektion i hemmen, förslagsvis	1,000	—	
		Fattighjens arbeten, förslagsvis .	500	—	
		Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	10,000	—	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	600	—	
		Ersättning för underhåll af fattiga, förslagsvis	8,000	—	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{4}{10}$ 1892	c	Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten	200	—	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{23}{6}$ 1878	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	900	—	
Stadg. för Folkbibl. $\frac{2}{5}$ 1886	b	Boklån, förslagsvis	7,500	—	
K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Hundskatt, förslagsvis	16,000	—	
		Transport	97,000	—	2,313,900

		Transport	97,000 —	2,313,900 —
	c	Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500 —	
	b	Bidrag till underhåll af Riddarhusskvären	300 —	
Enl. kontrakt		Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600 —	
		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200 —	
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000 —	
Drkam. besl. $21\frac{1}{2}$ 1901	b	Bidrag till gaturenhållningen af evangel.luth.kyrkoförsamlingen	1,000 —	
Bankfullm. br. $\frac{6}{7}$ 1892	b	Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275: — af Ständerhuset 525: —	800 —	
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen. br. $\frac{9}{8}$ 1900	b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande dylika)	7,246 —	
K. Förordn. $18\frac{1}{4}$ 1882	b	Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	220,951 28	335,597 28
VII. Statsbidrag.				
K. Sns resol. $19\frac{3}{4}$ 1900	b & c	Till Folkskolorna, förslagsvis	184,000 —	
K. Förordn. $30\frac{1}{4}$ 1900	b	Till Polisinrättningen	249,433 33	
K. Sns resol. $23\frac{1}{2}$ 1892	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170 —	
K. Sns bref $10\frac{1}{5}$ 1898	b	Till Brandverket	21,000 —	
Kongl. br. $27\frac{1}{8}$ 1779	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368 —	
	b	Till förberedande yrkesskolan för gossar	15,500 —	
Nåd. br. $10\frac{1}{10}$ 1898	b	Ersättning för matportioner åt transaktionsfångar	750 —	
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892 K. kung. $11\frac{1}{12}$ 1894	b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000 —	499,221 33
VIII. Vattenledningen.				
Taxa för H:fors stads vattenledning den $11\frac{1}{3}$ 1890	c	För vattenförsäljning, förslagsvis	400,000 —	
	c	Hyror för vattenmätare, förslagsvis	24 000 —	
		Transport	424,000 —	3,148,718 61

Taxa för H:fors stads vattenledning den 11/3 1890	{	c	Transport	424,000	—	3,148,718	61
			Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	—		
			Förhöjning för sentida inbetal- ning af vattenkonsumtionsaf- gifter, förslagsvis	500	—		
			c* Ersättning för värkställda anslut- ningar m. m., förslagsvis. . .	110,000	—		
			b & c Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis . . .	350	—	536,950	—
<i>IX. Belysningsverket.</i>							
		c	Disponibel vinst af gasverket . .	—	—	114,800	—
<i>X. Lån.</i>							
	{	c	Återstående köpeskilling för Socie- tetshuset	650,000	—		
Uppförande af saluhallar			125,000	—			
Vattenledningens utvidgning . .			125,200	—			
Uppförande af ett varuskjul på Skatudden			100,000	—	1,000,200	—	
<i>XI. Uttaxering.</i>							
	d	Det belopp, som ytterligare erfor- dras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar utta- xeras, utgör.	—	—	1,832,673	10	
Summa Fmk				—	—	6,633,341	71

Sammandrag

af Utgifts- och Inkomststaten för Helsingfors stad år 1903.

Hufvud- titel	Utgifter	Ordinarie ut- gifter		Tillfälliga ut- gifter		Summa	
I	Räntor och amortering å skuld	1,032,996	25	—	—	1,032,996	25
II	Magistraten och Rådstufvurätten	226,000	—	—	—	226,000	—
III	Kommunalförvaltningen	259,750	—	—	—	259,750	—
IV	Gatubelysningen	213,256	92	12,400	—	225,656	92
V	Brandverket	106,855	—	7,200	—	114,055	—
VI	Polisinrättningen	417,946	66	800	—	418,746	66
VII	Sundhets- och sjukvården	301,786	97	8,500	—	310,286	97
VIII	Fattigvården	316,940	—	—	—	316,940	—
IX	Undervisningsväsendet	912,131	—	—	—	912,131	—
X	Allmänna onera	249,654	24	—	—	249,654	24
XI	Vattenledningen	191,550	—	161,100	—	352,650	—
XII	Saluhallen	4,350	—	2,300	—	6,650	—
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400	—	—	—	7,400	—
XIV	Allmänna arbeten	925,500	—	961,714	—	1,887,214	—
XV	Pensioner	14,430	67	—	—	14,430	67
XVI	Diverse utgifter	184,380	—	114,400	—	298,780	—
Summa Fmk		5,364,927	71	1,268,414	—	6,633,341	71
	Inkomster	Ordinarie in- trader		Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader		Summa	
	Behållning	—	—	450,000	—	450,000	—
I	Räntor	340,500	—	—	—	340,500	—
II	Tomtlösen	—	—	250,000	—	250,000	—
III	Inkomst från stadens fasta egendom	366,700	—	—	—	366,700	—
IV	Tomtören	2,700	—	—	—	2,700	—
V	Inkomstgifvande rättigheter	904,000	—	—	—	904,000	—
VI	Diverse inkomster	335,597	28	—	—	335,597	28
VII	Statsbidrag	499,221	33	—	—	499,221	33
VIII	Vattenledningen	426,950	—	110,000	—	536,950	—
IX	Belysningsverket	114,800	—	—	—	114,800	—
X	Lån	—	—	1,000,200	—	1,000,200	—
XI	Uttaxering	1,832,673	10	—	—	1,832,673	10
Summa Fmk		4,823,141	71	1,810,200	—	6,633,341	71

Helsingfors stads Belysningsverks

Utgifts- och Inkomststat för år 1903.

Utgifter.		Fmk.	nl.	Fmk.	nl.
Förvaltning.					
<i>Löner och arvoden m. m.</i>					
	Styrelsens arvoden	8,000	—		
b	1 Verkställande direktör, lön	9,000	—		
	tantième, förslagsvis	3,000	—		
	hyresbidrag	1,500	—	13,500	—
	1 Kamrerare och kassör, utom fri bostad, lyse och värme, lön	4,500	—		
	1 Kontorsbiträde, lön	1,200	—		
	1 Gasmästare utom fri bostad lyse och värme, lön	4,450	—		
b & c	1 Rörmästare, lön	3,000	—		
b	1 Materialbokhållare, lön	1,800	—		
b & c	Extra skrif- och ritarebiträden, förslagsvis	2,000	—		
c	Kontorsexpenser, förslagsvis	3,000	—	41,450	—
Gastillverkningskostnader.					
	Vanliga gaskol, förslagsvis	110,000	—		
	Cannelkol, förslagsvis	26,000	—		
	Transport och lämpning af kol, förslagsvis	2,300	—	138,300	—
	Icke specificerade materialier, "	1,000	—		
	Arbetskostnad å retorthuset "	13,700	—		
	Ångpanne- och exhausterkostnad "	14,000	—		
c	Gasrening, förslagsvis	2,200	—		
	Bränsle för bostadslokaler, förslagsvis	800	—		
	Elektrisk belysning i apparatrummen	600	—		
	Vattenafgift	1,600	—		
	Brand- & olycksfalls-försäkringspremier, förslagsvis	6,100	—		
	Renhållning, vakthållning och oförutsedda utgifter, förslagsvis	6,000	—	184,300	—
Transport		—	—	225,750	—

Utgiftens beskaf-
 tenhet enl. § 58 I K.
 Förordningen d. 8
 December 1873.

		Transport	—	—	225,750 —
	Kostnader för biprodukter.				
c	{	Arbetskostnad m. m. för koks, förslagsvis	4,700	—	
		D:o för stenkolstjära, förslagsvis	2,000	—	6,700 —
	Kostnader för gatubelysning.				
c	{	Lykttändare och lampskötare, förslagsvis	25,200	—	
		Glödkroppar och cylindrar . . . d:o	1,900	—	
		Diverse d:o	2,200	—	29,300 —
	Kostnader för privat gasförbrukning.				
c	{	Mätareaf läsning och inkassering, förslagsvis	3,000	—	
		Diverse (dejourering, afhjelpande af mindre fel i belysningen, sprit m. m.) förslagsvis	5,000	—	8,000 —
	Underhåll och remont af:				
	{	Byggnader, förslagsvis	4,000	—	
		Ugnar, "	1,200	—	
		Apparater, "	1,000	—	
		Gasklockor, "	500	—	
c	{	Hufvudrörnätet	2,000	—	
		Lyktstolpar, lyktor och serviser, förslagsvis	4,200	—	
		Privatserviser, förslagsvis	500	—	
		Gasmätare, "	2,000	—	
		Inventarier, "	2,500	—	17,900 —
b		Ränta å kontokurrenträkningen med stads-kassan, förslagsvis	—	—	8,500 —
	Af bruttovinsten, Fmk 176,350, användes till:				
	Utsträckning af hufvudrörnätet				
c*	{	under Lotsgatan — mellan V. Hamn- och Gördelgatorna, förslagsvis	2,762	50	
		" Köpmansgatan — mellan Skatudds- och Gördelgatorna, förslagsvis	1,275	—	
		" Myntkajen — från 125 m/m rörets ändpunkt till V. Hamngatan, förslagsvis	1,782	50	
		Transport	5,820	—	296,150 —

		Transport	5,820 —	296,150 —
c*	under V. Hamngatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan, förslagsvis		1,495 —	
	„ Jungfrustigen — från Petersgatan 100 m. mot Hafshamnen, förslagsvis		850 —	
	„ Fabriksgatan mellan Rådmans- och Skepparegatorna, förslagsvis		3,380 —	
	„ Boulevardsgatan — från Fredriksgatan 485 m. mot Sandvikskajen, förslagsvis		8,730 —	
	„ särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, förslagsvis		9,725 —	30,000 —
	Uppställande af nya gaslyktor.			
c*	å Lotsgatan, Köpmansgatan, Myntkajen, V. Hamngatan, Jungfrustigen, Fabriksgatan samt omkring Lönnrotsstatyn; tillsammans 34 st. lyktor, å Fmk 180: —, förslagsvis		6,120 —	
	å Varuskjulet på Magasinskajen 10 st. bågglampor å Fmk 70: —, förslagsvis		700 —	
d	å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, förslagsvis		2,230 —	9,050 —
	Inköp af serviser, apparater m. m.			
c*	1 st. spritförångningsapparat		2,000 —	
	Privatserviser, förslagsvis		5,000 —	
c	Gasmätare, „		14,000 —	
	Inventarier, „		1,500 —	22,500 —
c	Behållning		— —	114,800 —
	Summa		— —	472,500 —

Bokstafven angiver:
Inkomstens beskaf-
tenhet enligt 58 § i
kommunallagen

		Fmg.	kl.	Fmg.	kl.	
Inkomster.						
c	Gatubelysningen, förslagsvis		—	—	114,000	—
	380,000 m ³ gas à 0: 30.					
	Privatförbrukningen, förslagsvis					
	Gas till lyse; 660,000 m ³ à 0: 30		198,000:	—		
	Afgår för rabatter		6,000:	—	192,000	—
	Gas till kokning m. m.; 400,000 m ³ à 0: 15		60,000	—	252,000	—
	Biprodukter, förslagsvis					
	Koks		84,800	—		
	Stenkolstjära		9,500	—		
	Grafit		200	—	94,500	—
	Vinst å arbeten och materialförsäljningar, förslagsvis		—	—	12,000	—
	Summa		—	—	472,500	—